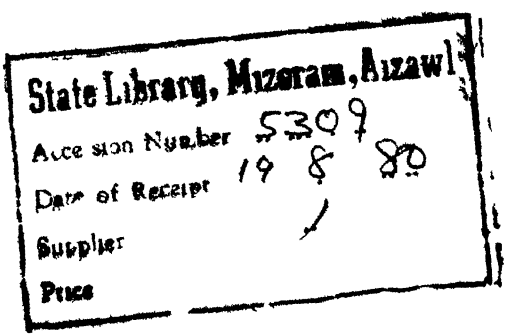
RO BAWM
1943-53

Montana State Library
[redacted]

MIZORAM STATE LIBRARY
Acc... 15002 (Ref)
...
...
Tr...
Loc Con No

am State Lib ary
15002

ROBAWM

NOVEMBER 1943

Vol 6 **No**

Sakhua

Tûn lai khawvel thil awmzia ai hian thlir lêm mi thenkhat hian Sakhua hi engnge maw a tangkaina ? a ti a Khawvel sualna zoz i leh indona te hi dâl thei vek tur mah sh a nt a Sakhaw engpawh hi a mihman chuan a tangkai thei Thirhuite hi an khap loh uan a inbîak theih lo va tangkaipui nân kan hmang lo Phaiphulengte pawh hi ama hi kan khap a kan tum lol zawngin amah ngawtin ni mawi a chhuah thei lo va Sakhua pawh hi tûna neih rik ngawt a inkhâwmnaa kal a va tawngtai rik ngawte hian tangkaina a awm vak lo ve Sakhua hi a hming chauhva vawn a mahni duh anga hman hian min siamthlo vang Kan pawn lam nun dân leh thlarau lam atân min hrui leh vawn tum ila a thu min pek angin mi ruaitir tum ila ti l uan mahni chang kan invêna a ni l vang a mi dangte pawh siamthatu leh tithianghlimtu kan lo ni thei ang

Sakhua hi engnge maw a tangkaina ? Sakhua hian indote a dâlin mi zawng zawn lênna awmtirin aikhatah a luantîr huang hlei nem maw engnge maw a tangkaina ? nte hi engtannge kan hlan ang le ? Sakhua hi n mihring nun dan tûr leh khawsak dan ur kawng pui min siam sak a Pilatan Thutiak engnge ni ? tun a zawt a Chu chu akhuain a chhang a ni Chu mi ki i mi pawl hu zawm tur a ni Chu mi khaa mi chu ni a ni Chutiang khatiang chu zir tur a ni tun tuk l va ei ung zawng zawnge hian sakhua hian a chawh ber chu enngilna hi a ni H i hi i tû tûr a ni ha hai ti tûr a a ti mai lo va rinngilna a chawh a chu mi chu z n turin man tuk a ni Chu mi rinn khaih sak chu kan z n loh chuan sakl aw dik l h a ni lo va kumahni kan dik lo

Sakhua hian mihring nun dan hi hruai that a ti m ber a ni a Mahni ngawt hian kan hruai zo mang lo va chutichuan sakhua l i mi i hruaitu atân a pe vimawh a ni Tûn lai chu chu mi tam takin kan hmu thiam lo a ni Khâwnvar pawh hi a pâwn lâ chu hle mah sela bal thei a nih loh zawngin engmah a ni lo Isua pawhin, khaw ngtûnna nei sela a nun chân si sela a tân ngnge sawt ang ? a ti a Mihring sakhua a lo zawngin a nun a chân ngei dawn a ni

Sakhua, mihring taksa tan sakhua hi engmah a ni lo tih mai tur lah a ni lo, Mihring awm kan pi hnge, zawngtu nunna thlarau nei kan ni a, chu chu khuan kan hnang vêla mite pawh hi a tinawi a, a tithianghlim ve thei te, mi pûn taka awm a sukhten theuh tak taka mitthlain thenkhat hi mi fela ninchhantirtu a ni lo ve Chung chu tahsa pu an thlarau chu a rittâm hle thei a ni Chung chu lo lai awmtirin

...ioh theih nân a chelbawl tham a enkawl tha tûr a ni Jakoban Kan Pathian leh Pa ...mpha sakhaw biak dân thianghlim leh sual tel lo chu hei hi a ni fahrah leh hmeithai ...ân hrehawm laia kan leh khawvêl bawlhhlawh kai lova insiam thin hi a ti a

...I sakhua hrang kawngah nge i tangkaipui ? Thil a tha lo tih hre reng chung sim ...an dan a ni alâwm tun chhuanlam thaah i siam mai dawn em ni ? Mite nun dân ...danglam tum hi a tul lo ve an awm awmin an awm mai tûr alawm i ti mai dawn em ? ...u sakhua chuan mi va tlawmin mi va titthlamin ang tehlul em ! tihna i nei tawh emaw

...sakhua zawngin kan nun dan hi a tidanglam ngei tûr a ni Tul a nih huan hnai taka ...na min siam sak lo thei lo ve Sakhua zawngin thil engkim hi fim takin i thlir a ...ngin lam a awm lo thei lo Han chhin ve phawt mai teh u

Pastor Challiana

Pathian Lehkhabu

Pathian Lehkhabu hi lehkhabu zawng wngin mak ber leh ropui ber a ni a tawng ...ng hranga lehlin tam ber a ni A chhunga ...awmte chu hetiang thute hi a ni

Mihring awm dân kaihnaiin tûra Pathian ...dân

Mihring hnaiin atâna Pathian ...ng

Mihring lungngaihna thlamuan tura Pa ...thian thlamuanna

Mihring tâna hlauhthâwnawm thua Pa ...thian hriat lâwkkirna

Mihring thlarau tâna Pathian chaw ...ina

Mihring tâna Pathian râlthuam

Mihring thil hriat duh apiang Pathianin ...a chhâlna

Mihring thlak tha Pathianin a sawi dan ...hunna tûra Pathian tih dân

...hmun awm dân tûra Pathian

...hi Pathianin a chatuan ...hlang lo leh tawpin- ...remhnat dik lo ...puitaa pui lo ...hnaiin

...a hrilhna thiam chung lote a ni thlarau thu te ringtute hnena a thlentiamte a ni A thu hi a chhinchiahpiangin hriat thu i theih thu awl takte a ni a Lehkha thiam lo mite pawhin nunna kawng an hmu chhunak thei a Tin a thluk em em bawk si a mi tinga takte pawhin a thu zirtirte chu an hriat phak lo a awm a a rilru hu an chhiai chhuak zo lo a ni

Pathian Lehkhabu phuah khawmtute hi mi tam tak an ni a kum rei tak chhung leh hun hrang hranga phuah khâwm a ni A ziaktute chu lehkha thiam mite berâmi veng tute bâwng vêngtute sangha mantute laite zawlneite puithiamte chhiahkhawntute hlei phuahtute daktawrte an ni A hunte leh a ziaktute chu mi hrang hrang ni mah se la, an thu chuan inkalhna rêng rêng a nei lo va a inrem chiah vak a ni Thuthlung Hlui chuan Thuthlung Thar thu a tlang fiah a tin Thuthlung Thar chuan Thuthlung Hlui thute a tinghet a ni

Eng hun lai ...wha mite, mi tinrêng leh ...ngtea mite mamawh a phuan ...hei a, ...ung inrêngin an ...ding a, chuti ...chuna ...hah chuan ...mi ...awng ...awng, tih ...hin ...uh phawt ...

a, mi laihâwlte a tiphûrin putarte tân thla muanna a ni Hman lai chanchin leh thil awmziate min hriattîr a lam chi ûnga lâwm na min pe a nakin lam thu nghal fakawm ziate min hriattîr a

Thlarau Thianghlim thiltih theih nan mit a pianthartîr a mite awm dân a lawisan sak a hnam tin a tifing thîn Vân rorizia leh hlutzia a tilang a Pathian leh thlarau siamna hmanrua a ni

Hmasâng thil zir leh Bible uttut lun Pathian Lehkhabu hi thil lawm vem tak tak an hmu chi uak a titi hi uttut nan hmasang thu chhui nan an hmang a Pathian chibai hûktu huai ente Juan Pathian zah awmna hlante an hriat chiantu na a ni a Zai thiamte tan hla mi a tak tak a awm e hla phuah thiamte tan a til dan hriatna a awm a thing han lin zir mite tân thing mawi tak tak chanchin zir tur a awm a Thawnthu ngaina mite tân thawnthu ngai nawm tak tak mi a awi a tlâksa tan leh thlaran lam atana thil tha zawng mite tan hlawhchham lo tawpa hmuh tûr a awm a ni

Tin a thatna ber chu Pathianin khawvêl a hmangaih êm em a a Fapa mal neih hhun kan Lal Isua Kristo min pe a amah hu tlp wh a ring apiang an boral loh va h tuana nunna an neih zawk nan tih thu chhlan hi a ni

Kum sawi tawh ang khân Pathian Lehkha bu phual kha m chhûng khân kum rei tak a wh a chutiang bawk chuan tawng danga hlo kim vân tur pawh hian kum rei fe lo ngai reng a ni Chutichuan thil pawi m lo tak a nih avangin Chhim lam Zosâpte leh Hmar lam Zosâpte pawhin tûn lai hian Lhutlung Hlun an letling a hnathawh pawimawh ber pakhata ngam an bei tlat tlat a ni Mizo tawnga neih kim vek tawh hi a hlakawm em em avangin an bei ngawrh hle mai a ni kkum lam hi chuan Exodus leh zawlnei Lehkabu thenkhatte chu chhut theih a beisei wm hle mai a ni

---

Hriat Reng Tlâkte

Lawmna nasa ber nia ka hriat hun aruka thil tha tih lmuh hlu h palh hlauh hi a ni

* * *

Sathau khâwnvâr tê tak eng ang hi u khawvêl zîngah hian thil tha tih chu a êng tlin a ni

* * *

Thian neih dan tha ber chu thian pakhat chauh neih a ni

* * *

Sual tê tak tê pawh hi sim loh chuan a thlarau a lianah a lo chang tlin

* * *

[illegible] hnathawh duh lo hi khuai zu nei [illegible]

* *

[illegible] hi upat hnua chawlh[illegible]

Hlimna leh lungawina hi min tihmelthatu a ni a min tihnulât tlangvaltir rengtu a ni

* * *

Chin thufing thenkhat

Lupui kam i thlen hma leh huan i phei lawk hlîp suh

Tha lam i pawm chuan khawvel pum pui pawh i fang chiuak thei ang a i pawm loh erawh chuan pên khat pêk pawh a hlawa a ni

Thatna chu tihchhiat [illegible] sual erawh chu a dang [illegible]

Kal chunga thu [illegible] zingahte pawh mi[illegible] (I hmêlmate hi [illegible]

Thiltih tel[illegible]

Mari Lem Pangpâra Ziak

Katarini hian ni khat chu fawng hian fe kengin a thianteho nêp pangpâr an va zawng khawm a June thla vâng lai tak a ni a an kût dawn avângin naupangho chu pangpâr zawngin an vâk dûl dûl a Katarini chu a han hawi a mi pakhat a lam pana lo kal hi a han hmu a A nuṭapa Tiziana a lo ni reng a Hmanhmawh teh hei fawng thum lêt pangpâr tihkhah tûr kan la nei a hei ni lah chu a tla ṭêp a ni tawh si a tum a han au va Zawi tein a nuṭa chuan a rawn pan a Katarini chuan a han en a, a rilru ram dang daiha lêng ni âwm in a hmu a "Vanice khaw mawi tak a kawt lah pârva tum noh inte kha a mit thin a hmu a nih thawn hi" Katarini thian pakhat chuan a ti a a nu teuh tenh va

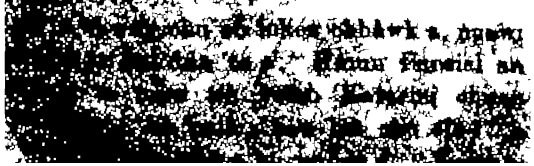

TIZIANA LEH A PARNU IN PANGPAR FAWNG AN HENG

Tiziana chu thaw thawk tak takte leh a ropuite hi ngaina mi tlawh chak tak a ni a mi tih an hre vek a Katarini chuan avâng chu a hre reng a chuti zêl chuan taidam takin a bia a ngawngâih takin ka fawng hi mi ṭawp ang aw ? Zanriah ni khamah dawn nia " a ti a

I luhlul êm mai a eng atan maha tlâktlai hlei lo che mi ti alâwm maw le Milem ziakna tur rawng ka dîl mai a ni si a a ti a Katarini chuan A man a tam em ni ? tiin a zâwt a Tiziana inpêknа lamah chuan hriat thiampuina a nei vak mang lo va Tiziana huan Man tam taka lei zawh tûr phei chu ka dil hauh lo sin maw l Ka milem ziakte hi chu zuar phei ila chuan a lh engei aw zât lai ka lei thin dâwn tehlul nên a ti a Aningawt mai ka u hu hu ka pa hrilh lâwm ti ? a ti a

Tiziana chu n Hrul e maw le nimahsela milem ka ziak sual a ing tlat mai a Zirtirtu neih loh chuan mi lem ziak hi thiam theih nun rin tlat lo va Hri fiah zawng ka tum sateh thin a ni mahsela ngaithla duh hauh hek lo Thil engkim hi ka tan chuan zirtirtu an ru vek asin maw le Pangpâr te hrang hrangte hi mi zirtirtu an ni a, awm thungte hi ka han enin an pia ah an chêttlab dêp hian zirtirtu a Kan pawh kal lêt, hêt thei tur ni a ti a

Duh pahnih chauh a khawl a chu chu kawr thar lei nân a ruat a ni a Nim hsela a u thil duh ch u lei theih tûr a nih phavt l uan a ui hauh lo va Tiziana ch u n E wng chi hnih khat zawng a lei theih l a sk ang chu nimahsela a tlem b rah hi ng tal chu nei ila ka ti a ni Chi nga ka neih phawt zawngin rawng hi hrang hr ng p awl ka chhual thei dawn a Dum pâv l l l a eng chawhpawlh l uan a hring a l huak z ik r ia a ti a

K tarini l uan A a m k ve F gti nge maw chûng chu i himul hhu h th ih chu l a ti a Ani huan Tuipawl ir hu chu a zir theih a in Kei pawhin l tiang rawi chawl pawlh lan hi hi p uthi min a lehkh l u mi l awl tir a l zir a ni B râm ka ven pah hian ka zir ka zir th in ka r l ruah ka v wng v k ri a ti a A nih lehkhabua mi ngawt ch u eni ni i zir ? K t rini huan a han ti a Tiziana l uan N lo ve thil dang pawh zir tur a tam asin tuna ka hriat a tan ber li ch u k im zir chav p ek a ni Zir th ih âwm nia ka l riat apiang hi ngun takin ka en zel a Ni tlak dawn te hian thingte leh tlangte hi ka thlîr reng thîn a a hlim dân te hhûm kâra ni êng lo lang sur te hi ka lo zir thin a ni a ti a

A tûk chu kût ni a ni a khawlaiah h an nuía leh tlangvâlho chu an th uam tha bera incheiin an awm hmur mai a Leh lam leh lamah chuan an nui dur dur a an hlim em êm mai a Katarini pawh chu a incheiin a a pangpar thihrui siam chu biak in lamah kal pui a tum a a nutapa chu a zawng a zawng a atâwpah chuan an pangpâr lak luhna in teah khân a va hmu ta a A lo phâwklêpin [illegible] helhhawlh nasa khawp mai a

"Ngai teh Katarin thil mak deuh mai ka [illegible] chhuak ta a ti a Chhuat chu lung a [illegible] a han kâwk a chhuat hnâwnga pangpâr [illegible] chhûm chhuah a tihberh nguai chu a ni a

En teh ka nai h i ka rawng chhawh pawlhna bêl a nih tak mai hi Pathianin kawng tha tak mi kawl hmuh ta a ni Nang in pangpar mi va lak th ih phi wt zawngin ka bei tan thei mai tawh ar a ti a Katarini ch u a tawi ta l ret l ret a Chu mi ni ch i hlimhlap siamna ni rop u tak a ni si a Chu tia pangpâr zawnga a kal chhuah huan a hâi ngei dâwn a Nimahsela a rilru a siam t thuai a Aw le ka u ka pui ang che Het h hian lo wm rawh ka fi ng ka va la t a ti a

Mipuiho huan hûng kût hlimawm tak l u n chen a Tiziana ch i tuk tin beram v ngin a hhuak a tin Katarini pawh ch i pai par z wi in a l hiak ni ti b wk thîn a Katarini hu in tê t k k tal Tiziana l muh theih turin a thu a a milem ziak chu a l i tl t tlat thi a A n u l uan E g l in nge ni i zi k lawn khav ngaih takin mi hrilh tel a tih hian Ka ziak p ih hunah l a ti a a nuihsan mai thîn a

A tawpah chu n a ziak peih ta hlawl a K tarini hu in chhûngah chuan a va lut a l ang thl ng lampangah chuan milem mawi em êm mai a ziak hi a han hmu a a thlîr ta v awng va rg a Chu milem ch u nula thiang hlimi Mari (Madonna) an tih nausên hmél tha t k l um bet pawm lei hi a ni A han en l in l hzual a chu mi a nau pawm duh tak l mêl pua nui chunga a thlîr renga hu ama lem a lo ni reng mai a Chu milem chu pangpâr zawn khawm sawr tuia ziak a ni

Tha i tihzawi g emaw chu ? tun Tiziana huan a han zawt a E khai ka u saw rual em ni ang le ? A mawi ka hân [illegible] chu mang lam ang mai[illegible] Ka nu leh ka pa ka va hlih [illegible] e mi dang pawh ka hrilh [illegible] Thiam an va ti dâwn che êm [illegible]

Ani chuan "Kâpin [illegible] thiamin [illegible] a ti a Hei lo teah [illegible] ta [illegible] tinah leh hmun[illegible]

hmunah te an sawi ta huai huai mai a Chu milem a ziakna in tê tak te chu mipuiin an rawn pan ruih ruih thîn a eng lai pawhin an chim hmur reng mai a A hmu apiangin A va mak ngai êm ve le an ti theih va An puithiamin Tiziana darat a han beng thup thup a Pathian mi mi thianghlim i nih hi a ti ta a

Tiziana pa pawh chuan mak a ti em em mai a a mang lam emaw a ti hial tlin a Puithiamin Pathian mi mi thianghlim a tih tê chu a ti tak tak a ni ang tih rin har a ti bik a Nakin rei lo te hnuah chuan Tiziana chu milem ziaktu hmingthang tak a lo ni ta a Tin a zirtîrtu ngei pawhin Tunah chuan zirtîr leh chuan tûr ka hre ta hauh lo mai tiin a pe a hrilh hial a Tichuan Tiziana chu Venice khuaah a kal a Italy rama milem ziaktu hmingthang berte zingah a zir ve ta a

Tiziana chu khawvela milem zirik thiam hmingthang ber pawla chhiar a lo ni ta Tun tlenglian a milem zi kte hu milem hmingthang târ khawmna in repui tak takah te luan an la târ reng a A milem zirik zawng zi ngte chu a mawiin a rop i t h hlawi na a pangpar sawr tum a ziak tlika m wi r ng reng h i a awm l Tin a milem zirik zawng zawng zingh chuan hu him i lhe naupang i nuiapa a t npui duh avin a an kût ti hlimawm t k h i pl l ng m hn l tluka tha reng reng a a m lo

---

Intihsiakna

Kum 1944 January hi Mizo rama Chanchin Tha tlenna Jubili kum a ni He mi kum sawmnga chhûng hian Zo ram chu kawng tam tak ih a lo danglam nasa ta l le mai a ni

September Robâwm Buah khan Mizo khawsak dân lo danglan tâkzia tlin h ta h inziakkiakna awm sela kan ti a Tûn tumah hian kum sawmnga hhunga Mizo ram in lar lo danglam tâkzia thu 750 lai bawkin a duh api ngin han ziak leh sela Mizo nun dân tih hlan a huam tam theih êm avangin mahni duhzawng kawng khat hauh thlur bikin han ziak ang che u

In tawk chu December 31 1943 hmain min han thawn ula Chu mi zinga a tla bera kan ruat chu March Robawm Buah kan chuantîr ang a tin a ziak that lawmman atan chuan Robâwm Bu kum khat chhûng athlâwnin a hmu ang

EDITOR

Robâwm Bu Lâk Dân

Robâwm Bu hi mi tam deuhvin an lo lei ta a 700 aia tam kan lo chhu thei ta a ni hian kan lo pawm za a engkim fel taka tih zêl kan duh a ni

Heng hian achunah chuan Robawm Bu la thar duh apiangte chuan a man an pe lâwk [illegible] A man kan hmuh hma loh chuan a bu kan thawn thei lo vang

[illegible] kum 1944 a in la lâk duh zel dâwn chuan January I tahrik hmain a [illegible] tûr a ni Aizawl bial mite Aizawl Book Room ah pêk tûr a ni a, chhûn [illegible] Book Room ah pêk tûr a ni Kum 1943 a ni lakute zingah a man pe [illegible] a pangin han pe ang che u

[illegible] Order in rawn thawn ang tha u

EDITOR

Tûn Lai Chanchin

Russia — Russia ho hian tun hnaih rêng rêngin hma an la sâwn hak ngai lo Nikum lam khan Stalingrad kha German chuan lak têp an tum a khaw hul che chechhe pawh khan an inbei a ni a Nimahsela Russi chuan an nawr kir ta a Chhuta chir hu ar um kir ta hun hun zêl a German ho chuan laipui tam tak hi thlawl theihna ta ni tak a rawn thawh chiam pawhin an hlî thei chuang lo va hmu an â in huak hi k zel a tur ah hian an ram pawimawh ber bul leh kal tamna Crimea an til hul hi chu an thleng ta hle a Stalingrad atng khan mel 100 zetin hma an lâwn tir ni Tun hnaia an ram lâk lêh khaw pal mih phei hu khaw pawimawh tak a ni a German ho chu an tlai hlim sa hle a Tûnah hian Gomel leh Kiev an hual leh mup mai a German ho tan huan tlan huah a har hle ang

Italy — Italy ram hu Mossulini a lân achin rei lo te hi a lo nupe ta Amaherawh chu ar ram hhungah German tam tak an lo awm sa tawh avangin Italy sipai tan tûk râlthuam kha an hlih sak a thenkhat an sawisa a thenkhat an man a an tantir bawk a Tun hma zawng pawh ei tur lamte leh indo thuamhnaw lamah te pawh German ta ring deuh hlek a lo nih avangin hutia an lama tang ve ta lo chu an hmusitin an sawi sa rethei hle mai Tichuan an ram chhungah chuan German ho chuan tan an khawh nasa hle mai a nimahsela kan lam chuan an la nawr zêl a khaw tam fe chu an lak sak tawh a. Chûnga mite chu an khawngaihtlak [illegible] mai ei tûr leh silh tûr nei lo an tam [illegible] a, kan lam Tanghote chuan ei tûr an pe [illegible] a, tûnah chuan anmahni Italy ho ngei [illegible] German ho nêna thawh dun [illegible] [illegible] hnuaia awm chu a va inawma [illegible] [illegible] êm hlan ti ta fo mai Kan lam in an khaw mawi tak Naples Sâp rama khaw mawi ber pakhata sawi thin chhuan lo lâk sak ta An khawpui Rome ah chuan German in tan an la khawh a Kan lam chuan Volturno lui an ku a German hun hnung tawlh zel a tunah hian Appenine tlang an til ft 10 000 a sang ah tan an lo khawh hi m hi na an inpuah hih nasa hle He ri lik hi thil awlai tak zawng a ni lo vang m hsi hu mi an luh chhiah chuan an tlang zur zur thei tawl ang

Mossulini kha Hitler huan a chhan hhu k hrâm a Italy ram hmar lampanga h an a rkâr hranga insiam rer l tumin a la tang hle It ly ram ri ng ri ng hi a pum hu i deuh rêng rêng a Tanghote hi êna in pet chuan German ho tumin an inpe lei ta ngai zel a

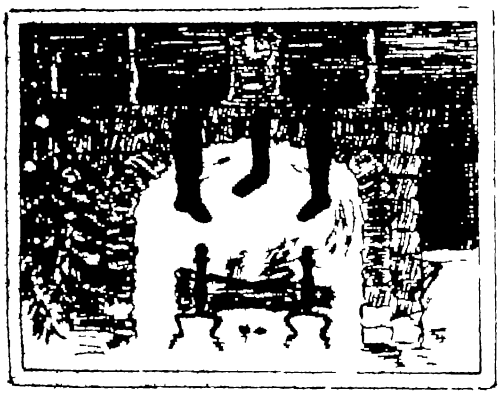
Sâp ram — Tun lai hun engemawtin hhûng tê hian London chu thlawhtheihna tlêm te in rawn run zeuh zeuh an hmang a inmah lo thil pawimawh nasa zawng an khawih hman ngai lo Kan lam thung era vh chuan ngi i pa vhin arual pui pui hian an la run ring a German rama thil siamna hmu ite hu ti hl nasa hle tawhin an sawi thîn

Pacific — Tûn hnai lawk khâr Am ri ka huan Japan ho lawng 100 lai an tipui a thlawhtheihna pawh 1/10 an tihthlak sak a hi hi m chuan tlêm te chauh an chan Japan lal upa ber Toje chuan hmânai khân Tûnah zet chuan tan khawh a[illegible] ta Tangho hian kan lam ahin thlawhtheihna hi hi an ngah si a [illegible] in keimi pawh a hmei a pam i tang [illegible] hnehtu kan ni dâwn ngo [illegible] [illegible] hahna hun a lo hnâi ta hi [illegible] Tûnah zawng [illegible] [illegible] [illegible] Pacific ram Japan [illegible] [illegible] Maungdaw [illegible] [illegible] hohhe nasa hle

Ram Hrang Hrang Krismas Hman Dân

Hmasânga ram tam taka mibring thlahtu an pi leh pute chuan Ni khi an be thin a Thlasik ni tawi lai ber hunte hi a lo rel a ni a lo rel ţan leh avângin chu mi lawmna tûr chuan kût ropui tak an siam thin Ni khi pathian anga an ngaih avângin chu mi kût ni chu Ni chawimawi nân chuan an hmang thin Chu mi ni chuan nilengin khim leh lâwm takin ruai an ţheh a lâwmmante an inpe a an hlim êm êm ţhin a ni

Hmân lam Rom mite chuan Ni hawi mawi nan December 17 atangin January 6 thlengin ni tinin ruai ropui tak an ţheh a hêng nite hian tumah in hna an thawk lo va an châwl vek ţhin a ni An inte an chei mawi a an inkhêl a an lâm a hla an sa a, an hlimin an helh hawlh lutuk vek ţhin a ni Chutia an tih lutuk ţhin avângchuan thil ţha lote a lo chhûak a, zu ruih leh inngaihna te a lo awm ţhin a ni

America naupangten thuk bulah mawza an khai

Tin, hmân lai Europe lamâr lama German hnamte chuan chûng lai chuan pathian pa hnih Odina leh Thora an tih chu an bia a chû pathian chawimawi tûr chuan hmun tam tak ah meipui nasa takin an chhep a inthawi ţûr chuan ran chauh ni lovin mihringte inkârah an taih hawk ţhin Europe ram pum puiin hian ni chawimawi nân thlasik lam hmun tinah thing buk chhûngte an chhir ên ... ngaih dân chuan Ni khi ni tin a ... ţha ... thing ang a ... hian tawih tawih ... ţha ... a lo ropui ... deuh a ni an ti a Tichuan Ni khi chawimawi nân thingte chu an heimawi thîn a ni Tin thl sik lai a nih thin avângin far thing an hmang ber a Europe ramah chuan thlasik lai hian thing tam tak chu a hnahte a tla thin a chuvângin thing tam tak chu hman rem lo a awm ni Far thing erawh hun nawt ţawh a nge hle thlasik lai hian a mawi thei em êm a ni Tichuan fâr thing chu an heimaia an heimawi hun ni Ni hawimawi angah khuan an inng i thin

Kristian an lo awm tan tirh lai hian chûng kut hlute chu tihthiang hlim an tum a Ni kut hu Kri ti n kuta siam ai tum a Thlasik lai takin kristian kut chi an lo siam ta a kut hin hlui ţhenkhat tha a i tih apiangte chi an hmang zel a nunah sela Ni emaw pathian Odina emaw Thora emaw chu be tawh lovin Isua Krista an lo be ta zâwk a ni Chu thlasik lai kristian kût hmingah chuan Krismas an lo ti ta a

Ram ţhenkhatah chuan Krismas lai hian thing tam tak an pu a hlim leh lawm takin meipui an chhep a Chu mi dan chu hmân lai mi an lâk a ni a, kan sawi tawh ang khân an thlahtuten Ni khi an biak dâwn chuan meipui nasa takin an chhep thîn a ni Tûnah erawh chuan kristiante chuan Isua nausêna a lo pian avângin hlim leh lâwm taka an awm ţhaih nân meipui nasa takin an chhep a ni Tin ram ţhenkhatah chuan kristian hun hian fâr thing ah cheimawi na... ţha êm a. Hmân lai pi leh pute Ni chawimawi nân fâr thing an cheimawi Tûnah Isua nausêna a lo pian avângin

pang têtе lâwm atan fâr thing chu lâwmman pêk tur tam takin an cheimawi thin a nau pangte tihlawm hi Isua duhzâwrg nun an ring

Hmân lai chuan ram tam feah chu n an kut dâwn hian in te kawtlai te chu thingin emaw pangparin emai kat hâtt in emaw an cheimawi thin a Tichuan tûn thleng hian Krismas hun huan in te sikul te kawtlai te thingin emaw pangparin mi w an la cheimawi thin

Tin hman lai huan kut hun atan hla phuah thiam te hla sak thiam te an awm thîn a ti hian tun thlengin Krisma hun h chuan hla mawi tak mai car l an tih chu an sa thin Hman lai hl te chu p thian l m te emaw Ni chawimawin khi emaw a ni thin a Iun lai hl te erawh chu Isua chawimawina a ni ta zâwk Carol hi Krismas hla til na a ni ber

H lland upa gte ph kh wk ka gkhâr l l l n l l

Hman lai kut dan chu ram tam takah dan inang tam l le mah se la dan tam fe inang lo a awm bawk a ni ram tinin mahni ram dan an nei tik theuh va Kristianhote pawh ram tina mi an ni a Krismas kût an ruat lai chuan ram tin dan hrang hrangte an la a ti huan tûn lai hian ram tina kristiante Krismas chawimawi dan chu a inang ta hle a ni Amaherawhchu ram hrang hrang dân chu danglam deuhna a la awm fo a ni

Tin thenkhat chuan an thiam mang l h avângin ngaih dân dik lote pawh a lo chhuak a mi fing lo ram thenkhatah chuan kum tin Krismas dawn zân hian rante an tawng ain an ring tin mi fing lo ram thenkhat kum tin Krismas hun apangah hian chawimawi tûrin akhuain an zai a ran in an thungthi a berâmte pawh sipai arualin an kal an ta a. Mahse chu a dik lohzia kan hre thei h vang a

Hman lai chuan Sâp rima mi hausate chuan Krismas ni hian an inte an hawng a a duh apiang luh an p l l a an vêngte an chhiat hlawhte leh an eisiamte an khuaa mi zawng zawng mi haust leh r thei pawh claw eiah an sawm vek a ei tur tin tak tak tam tak an pe a an vain hlim leh lâwm t kin an awm thin

Kri tian taktak nilai pute chuan Krismas hi hman that tur a ni tih kan hria a Isua Krista kan cl vi nawi a ni til hi kan hre r ng tûr a ni Tichuan Pathian hnenah lawm thl u l rill in amah ch u ch ibai kan bûk tûr a ni Hlim êm em mah ila ruaitheh te lâm t inkhel te hlimhl p siamna lam te hi uar lutuk tur a ni lo Amaherawh chu hmân lai Krismas chu a nasa lut ik thei em êm thin a ni Ei tur tha ber hite tam tak n hi atsaih lawk a a ni t k chuan nilengin ruai theh lam te inkhêl leh lamna te chuti ing thil chauh chu an ngaihtuah tawh thîn a Pa thian thu awi lo kût ang maun an siam a ni Tichuan kum 1659 ah hian kristian thenkhatte chuan Krismas kut neih hi an khap ta tlat a ni Krismas chawimawi reng reng chu an phal lo va Tin tunah hian kristiante chuan hlim dân tâwk an thiam tâk vangin an lo phal leh ta a ni

Krismas hi Isua pian hnu kum zabi pahnihna emaw pathumna emaw a ral hma kha chuan kristianten an la nei ngai lo Isua pian ni tak hi tumahin kan hre lo va Lehkhabu pawhin min hrilh hek lo thla pawh kan hre Chuvâ lai pawhin a hun chuan Isua dawn chauh lo va

hrangah an nei mai ṭhîn Ṭhenkhat chuan Isua pian ni chu January ni 6 a ni an ti a ṭhenkhatin March 25 hi a ni zâwk e an ti a ṭhenkhat erawh chuan December 25 hi a ni zâwk an ti a ni Ram ṭhenkhat chuan hun dang an la hmang zâwk a Isua pian hnu kum 350 a Rom kohhrante chuan Rom khaw tân Isua pianna kût ni atan chuan December 25 hi an ruat a ni Chuta chinah chuan zawi zawṭin Europe ram thlang lam kohhranhoten chu mi ni chu an ṭâwm ve ta a Europe ram chhak lam kohhran erawh chuan January 6 hi an la duh zawk ta fo a ni

Engpawh ni sela Krismas hun hi ram tin ah lâwmman mpêkna ni a ni a tin ram hrang hrangah lawmman petu hming an vuah krang a Chu mi lâwmman petu chu mihring taktak a ni lo va a hming mai a ni a nimahsela naupangte hian fiamthu te tihder te hi an duhzawng tak a nih avangin mahni nu leh pa emaw mahni chhûngte emaw pêk ai chuan lâwmman rawn petu chu mi dang an ni tia kan hrilh chuan an lâwm thei zâwk ṭhîn

Italy rama Krismas lâwmman petu chu hmeichhia a ni a a hming chu La Befenoni a ni an ti France naupangte chuan puṭar tak a hming Krismas Pa an tih chuan lâwm mian a sem ṭhîn a ni an ti Sâp ramah chuan puṭar tak a hming Santa Klawsa an tih chuan lâwmman min pe ṭhîn an ti. Achâng in Krismas Pa an ti ve bawk America ṭânga lâwmman petu hmingah pawh Santa Klawsa an ti bawk German ramah chuan mi hnaisen tak a hming Kneicht Rufert [illegible] lâwmman a sem thin an ti a [illegible] naupangte chuan vântirhkoh [illegible] a ning ṭhîn an ti. Lâwmman petu [illegible] an mah [illegible] Krismas [illegible] kristian [illegible]

man pêk te kan duh a tin alanga pêk ai chuan arûka pêk hi kan duh zawk avangin a petu hming kan phuahchawp mai a ni

Tin Krismas laia naupang tihlâwm dân chu ram tinah a hrang a ni Spain leh France ramah chuan in ṭinah Isua pianna bâwng in lem an siam a Josefa leh Mari lem leh ran chaw pêkna thlêng lemte an siam thîn Norway leh Sweden ramah chuan sa vate chen hian tihlawm an tum a tichuan savate ei atan pâwnah buh tam tak an dah chhuak a ni Ireland ramah chuan tukverh ah khâwnvâr an dah a tichuan khua a lo en a lo mawi em êm thin Holland ram nau pangte chuan an mut dâwnin an pheikhawk te chu kawngkhâr bulah an dah a zanah chuan Santa Klawsan lâwmman a dah thin Sap ramah chuan naupangten an mawza hi mei kiangah emaw khum kiangah emaw a khai a chu chu zan lam chuan Santa Klawsan lâwmman a lo tikhat thîn

Ram tam takah chuan Krismas thing an siam a fâr thing zâr an la a lawmman tam tak an khai a an cheimawi nasa em em ṭhîn a ni Sathau khâwnvar chhit ên fâr thing bukah chuan an dah a a mawi em êm a a ropui hle a ni Tin naupangte chu thing vêlah chuan an lâm a hla an sa a an hlim êm êm ṭhîn a ni Tin Krismas thinga an khai lawmmante chu an dawng ṭhîn

Ram tam takah chuan Krismas ni dawn zânin an kal chhuak a hla tam tak sain an khua chu an fang chhuak vek ṭhîn Chu chu Isua pian zâna vântirhkohten Pathian fak hla an sak kriat rengna a ni

Engpawh ni mawh se ram tina kristiante chuan Krismas hun lii an chawimawi duh hle thenkhat a kum tinin an tiropui duh deuh ṭhîn a ni Tin, kanchhin chhan ber [illegible] theihnghilh loh nân Krismas ni chuan bi [illegible] inṭa kap inkâwm a Isua pianna ṭhu kap [illegible] ṭhîn.

[illegible] Krismas hunah ber kan tih [illegible]

Nula Lusi Thu

Hman laia Rom khuaa lal Diocletiona a lal laun nula pakhat hmêl tha tak a awm a a hming chu Lusi a ni a Lusi chu eng tihna a ni Lusi chu kristian a ni a Chu mi laa Rom lal chu kristian a ni lo va Rom sa khaw hlui a la pawm zawl a ni Kristiante chu a haw hle a a tiduh dah nasa em em mai a an ban duh loh chuan a tihlum thin Thenkhatte chuan tihduh lahna chu an tuar peih loh a vangin an bang mai thin Thenkhatte erawh chuan thi khawp hial pawhin an tuar peih thung a ni

LUSI LEMA H NG NULA

Lusi chu kristian tha tak a ni a Isua Krista phatsan ai chuan thih pawh a duh zawk a Ti chuan a ban duh loh avangin lal chuan meia hâlhlum thu a pe a Ti tiah chuan Lusi chu nula thianghlim tak leh tha tak, huaisen tak leh zai dam tak mi khawngaih thei tak a nih avangin meia an paih pawhin meialh chuan a kang duh lo va a tâwpah chuan meun a kanhlum [illegible] loh avângin khandaihin an sat [illegible] ta a ni an ti

Sweden rama mite chu kristian an [illegible] hin Lusi chanchin hi an hria a, [illegible] an ti êm êm a ni. Lusi tih dân hi Sweden ram nula zawng zawngte chuan thik sela an ti a ni Tichuan Lusi chu an zah em em a a chanchin chu an hmeichhe naupang zawng zawngte an zirtir thin a Isua hming avanga thihna a tuar avangin lallu lhum eng tak khumin hlim hmel pu rengin van ramah awmin an ring a ni Lusi chu an ngaina êm em a ni

Tichuan Krismas lai hian nula Lusi chawimawina an siam thin a A chanchin lemah te an chang thin a a lema an chan dawn chuan nula zawng zawngin Lusi lema chan chu an chak ber theuh a ni

Tin anmahni in lam ah pawh Lusi lemah chuan an chang thin Krismas a lo hnaih chin ah chuan December 13 ah hian Sweden rama in tina nula pakhat chu Lusi lemah an chang theuh thin Chu mi ni chuan zing takah an nu leh an pate an la mut laun naupangho chu an tho va hmeichhe naupang upa ber chu an chei a kawrfual vâr tak an haktir a kawnghrên sên hlan [illegible] an inhrêntir a, tin, [illegible] hnaha siam an khu [illegible] lutphômah chuan [illegible] paarih aft [illegible]

a, a êngin a mawi hle a naupang duhzâwng tak a ni Chutianga an chei zawh chuan kawfi te chhang thlum tui ber chi te kengin an nu leh pate hnênah an kalpui tûr a ni a A unaute chuan a hnungah indawt zêlin an zui a, bengchheng hauh lo vin an nu leh an pate mutna pindan ah an va kal a Kawngkhâr an va hlen chuan Lusi chawimawina hla an sa a Lusi chu nula thianghlim tak, mi khawngaih thei tak huaisen tak a ni tih hlaa an phuahna mawi takin an sa a

Tin, an sak zawh chuan Lusi lema changtu chuan a nu leh a pa leh a naute hnênah chuan kawfi te chhangthlum te chu a sem thîn a an rawng a bâwl sak a an hlim tlâng hle thîn Chu chu Krismas an chawi mawi tanna chu a ni

Tin, chu lo pawh chu khaw tinah kum tinin Lusi lal ni tûrin nula pakhat an thlang thîn a Chu nula chu a hmêl a that avâng emaw a hausak vâng emaw mi lian a nihna avangin emaw an thlang a ni lo va a awm dan thata enin an thlang zâwk a ni An khuaa nula zawng zawng zînga nula awm dan tha ber chu lal Lusi ni tûrin an thlang thin a ni

December ni 13 ah chuan lal Lusi chu ropui takin an inchoitîr a tin an khua chu hlim leh lawm takin an fan chhuahpui vek a An hnenah chuan hla sa chungin mipa naupang te pawh an kal ve a naupang zawng zawngin an duh em êm thin a ni

Sweden rama hmeichhia zawng zawngte chuan nula Lusi thu hi an ngaimat êm êm thin avangin a awm dân an entawn thin a ni Chuti chuan Sweden nulate chuan nula tha tak an nih theih nan infuihna tha tak an nei a ni

---

(Phêk 89-naa ni chhuahchhuna)

sînah khân vântirhkohte chuan

Chungaung berah Pathian ropui takin
awm rawh se,
[illegible] chungte a lawm êm êm mihringte
hnênah rem thu hlan rawh se,"

[illegible] sak a[illegible]ngin [illegible]ante chuan Krismas
[illegible] hun [illegible] chuan mi dangte chung
[illegible] êm tûr a ni an ti a
[illegible] hûs hi hun
[illegible]
[illegible] ngna a nih avâng,
[illegible]

hausate mi lian leh mi tê naupang tête leh pitar leh putarte an vaiin an hlimin an lâwm êm êm bik a ni Tûnah chuan khaw vêl ram tinah Krismas hi an chawimawi thîn a kristiante chauh pawh ni lovin kristian lo tam takte pawhin Krismas chu an chawimawi bawk a ni

Zo ramah pawh hian Krismas hi kan chawimâwi nasa hle mai a, kan chawim[illegible] dân chu kristian dân tak ni rawh se, H[illegible] takin i awm ang u, nimahsela ruai thoh[illegible] a tar lutuk lovin Krismas hun hi kan Lalpa[illegible] chawhtawlna a ni ber tih a hre[illegible]

Sâp Ṭawng Zirna

Sêrkâwn
19 10 43

Ka ṭhian duh tak

Chanchin kan inhriat lohna a rei ta hle a tichuan ka chanchin ka han hrilh ang che Tûnah chuan kum vei pawh a lo lnai leh ta a khua pawh a lo vâwt ṭan leh ta a buh seng pawh a lo hnai leh ta hle mai

Sikul naupangte chu an inekzam mek a an ekzam zawhah hian an chhuti nghal ang Tûn thla ral lamah hian zirtîrtu confer nce pawh a awm ang a chu mi tiakah chuan kan vêng chu kan kl av har leh hle ang

Kumin chhuti chhûng chu n ka ch hungte buh ka sengpui ang a ramah ṭawl bukah kan riak ang Tûn lai hi sangha fu n hun a ni a thenkhat chuan an rût tam t iei hle mai Rût ve lo mah ila an zawrh kan lo lei a kan lâwm ve hle

I chanchin min han hrilh ve thuai ang che

Dam takin awm ang che

I thian

Dengi

Sêrkawn
19 10 43

Dear

We have not had news of each other for a very long time so I will give you news of myself It is now near the end of the year and it has begun to be cold the harvest to o i very near

The sel ool children are having their xamination and as soon as the examina tion is over they will go on holiday Towards the end of the month there will be the teacl ers conference and when that breaks p we in our village sh all be very lonely

During the holiday this year I shall help my family with the harvest and we shall stay in the straw hut This is the time for fi h to sp n and some people have been able t atch quite a lot Though I have not caught any we have been glad to buy some that were being sold

Send me news of yourself soon

Goodbye

Yours sincerely

Dengi

Hrilhfiahna

1 KA ṬHIAN DUH TAK He mi thu awmzia hi *My dear friend* a ni a nimahsela Sap chuan kan thian hming sawi kher kan hing zâwk a Chutichuan lehkha thawntu Dêngi ṭhian chu Mawii ni sela Sâp tawng huan *My dear Mauii* emaw *Dear Mauii* emaw tiin a tan phawt ang

2 I THIAN A tâwp dan tur krang hrang a a m a *Your friend* tih ngawt hi a dik lo chuang lo nain kan ching lo hle *Yours incerely* tih hi kan hmang ber a ni a tin *Yours very sincerely* te *Your sincere friend* te a dik ve vek a Hetah hian chhinchhiah tûr ber chu hei hi a ni adverb *sincereLY* kan hman chuan —S tela *Yours* a ni a noun *friend* kan hman erawh chuan —LY tel lova *sincere* tih chauh a ni zâwk a, tin —S tel lova *Your* a ni bawk

Miso lehkha thawn tam tak tâwpna lamah chuan Lo tawk tawh rawh se [illegible] ṭhin a Hetianga an ziak hian tangkaina rêng rêng a nei si lo va ching tawh [illegible] a ṭha dâwn lâwm ni ? Sâp chuan kan ti ve ngai lo va lehkha thawn tûr [illegible] tâwk kan ti tih chu a lang nghâl mai si a Lehkha kan inthawn [illegible] awsi tûr chu fiah takin sawi phawt mai ila awmzia leh ṭangkaina nei [illegible] ziak tel lo ila a ṭha ang

Hrisêlna

Kan tâna thil hriat ṭûl tak takte

Tun hma khan thiltih chin dân thu te kan sawi a tun ṭumah pawh hian hîn lan dang lo sawi leh ila

Thil chîn dân hi a tha lam a hun tlâk ang bawkin sual lam pawh a lîn thei tih chu kan hre thenh ang a A tlâk lam pang chîn hi a awl hle mai a a tlâk lam pang hîn erawh hi a ṭha ber a hun ang in thei tawp chhuah hi a ngai nêng a ni

Tâna thil chin dân ka sawi tûr hi kan za tak ṭân pawimawh hlein ka hria

Chu chu ni tîn kan chaw ei hi a hun taka ei a, a kâr laka hmawmsawm ei mai mai hi a ṭha lo ve tih thu a ni ber Naupang te hi chutiang kawngah chuan ngai tuah an ngai bik a, hun tê nela ei dan kan neihtir hi a ṭul tak thenh a ni

Mizo khuaah hian naupang khawlai leng hi buh tlang te kâwlbahra tlang te chhang tê ei chunga tlân noh noh te kan hmu ṭi in a chu chu an chaw ei kâr laka ei an ni ber a Chutiang tih chu kan chintir t chuan an chaw ei kâr lakah ei tûr an ngên fo ang a chaw ei hun takah an riltam tlei lo vang Hei hi chin dân tha lo tak a ni a naupang hi an thang thain, an hrisêl ṭha thei lo a ni

Naupang thenkhat chu an chak lo ngei ang a an ni pawh a ṭâm ngai lo va chu ying in an tân chaw ei hun taka chaw ei tûra thilang hâm hrâm a ṭûl a ni Chaw ei ṭha duh lovin, hawrtai emaw balhla emaw fê an ngên loh mai thîn a Chutiang tih chu, fê chuan chaw ei tha duh lovin, a ngên fo vang a, chîn dân ṭha tak ṭi ni mai ang Nu leh pa thenkhat chaw âtah chêng ṭu ngaite chu a hawk ta mai thîn a, chu chu chîn a tha a ni chaw an han ei hmasak phawt loh chuan pêk hauh loh a ṭha ber a ni

Naupangte hi an chaw ei kâr laka an thil ngen a piang kan pêk zêl mai chuan a hun taka chaw ei na chêng rêng rêng an hre lo vang a an puitlin hunah pawh an chîng hlen reng ang Mizo rama puitling leh naupangin ṭum nat te kawchhe nâ te kawṭhat loh te an neihna chhan ṭhin chu ei hun nun leh mal an neih loh vang hi a ni deuh fo ṭhîn

Chaw ei hun hi neih hi naupang tân chang a pawimawh a ni lo va puitling tan tak hian a pawimawh a ni

Tîn laia mi thenkhatte phei chu zingah chaw ei hman lovin dâwrpui lamah thil zuar tûrin an inṭhur chhuak huah mai ṭi m a tin thenkhat chu chawfak thlang ber hialah te an haw leh a an hah lutukin chaw ei pawh an châk lo va tîn ṭhenkhat chu an ril a tâm tawngkhawng avângin puar lutukin an ei leh si a Zîng lama engmah ei lova awm a chawfâka ei vak hi kan taksa tân a tha lo va tin kan hah luattuk avânga engmah ei loh lah hi a ṭha bawk hek lo

Mî ṭhenkhat chu zing lamah hian an riltâm lo va tichuan a chang phei chuan thei thleng thlengin engmah ei lovin hna an va thawk a an riltam hun apiangah emaw chawhmeh tha an neih hunah emaw an ei mai a chu ma hunah chuan an inei leh nghek si a Naupang an thil ngen apiang eng hun pawha kan pe ang chauh hi a ni a, a han taka chaw ei chîn dân ṭha chu an ching thei tawh lo a ni. Chutiang mita chuan a ni kawchhûng tha lo tlâk hi inawmkai ber ṭhîn ni.

Chutichun han tete zingah leh kaini pui [illegible] hian a hun laka ei chîn dân ṭha hi a pawimawh ber a [illegible] hun alat ang a. [illegible]

ROBAWM

JANUARY, 1946

Vol 9 **No**

A Man Ana khat

"Kawngka hawn sa ı hmaah ka awmtır e'

Mı ına ın va len dawn a kawngka ın han kık a an lo hawn sak che u danah leh mêl hmêl an lo lantîr dânah hıan an lawm leh lawm loh che u hı a hrıat theih hle thîn a tın mı eng ang nge an nih pawh a hrıat theih hle bawk mai

" Mızo dan pawhın mı ına kan va len dawn hıan an kawngka chu ınkhar se ınkhar suh se ngawı renga luh mai dan a nı lo va In awm em le ? tın emaw thawm neih hmasak ngeı ngeı tûr a nı a Tın ın chhûnga mite mın lo chhan danah pawh chuan a hrıat theih nghâl mai a Ţhenkhat chuan Tunge ı nıh ? tın chhân leh hma loh chuan an chechang duh mang lo va Ţhenkhat erawh chuan Awm e lo leng rawh tın tawng kam tha tak in mın lo chhâng a Leng ţhu rawh khaı engnge ı duh le ? an lo tı a thutna te mın lo ruat sak sawk sawk a Tıchuan a lêngate tan awm hı a nuam a kan rılru pawh a ınhawng ve ta pang a awm hmun kan ngheh ta chıah theı mai a

Kan han hawng leh dawn a chutah pawh chuan ın neıtu nu leh pa rılru putzıa chu a lang theı leh bawk Sumhmun an thleng ta maw tıh veleh thenkhat chuan kawngkhâr an han khâr tau rı sak a awm reng rêng chu a nuam theı ta lo tawp mai Lên leh ngam a nı ta nâng em le ? Ţhenkhat thung erawh chuan mın uı tak meuh nı awm fahranın Leng rıh rawh khaı an tı a sumhmun emaw kawtkaı emaw thleng thlengın mın zuı chhuak a an han lût leh chu an kawng khar thâwm reng reng pawh chu kan hre zuı leh ta lo va Awm a nuam bık teh e Lal Isua chuan Ngaı teh tuma khar theih loh kawngka hawn sa ı hmaah ka awmtır e a tı a Tupawh ka hnena lo kal chu ka hnawtchhuak tawp lo vang a tı leh nghâl a Mı thıanghlıma ını dık taka Davıda chahbı neıa tuma khâr loh tûra hawnga tuma hawn loh tûra khâra khan hêng thu hı a sawı a nı (Thu Puan 3 7)

Tûnah hıan Lal Isuan kawngkhar pakhat chu a khar ta — kum veı ta kha Tuman an hawng leh theı ta lo Kan thu sawı zawng zawng leh kan thlıtlh zawng zawng kha a khâr hnan ta vek mai Tuman kan hawngın kan tıh dante kha kan sut leh theı ta lo Nimahsela Lal Isuan kawngkhâr dang a rawn hawng leh ta — tûn kum thar hı Chutichuan kumına kawngkhar rawn ınhawng tharah hıan kan lût tan leh ta mêk a he mı ınhawng hı tuman an khâr theı dâwn lo va thla sâwm leh thla hnih chhûng hi a ınhawng zeng dâwn a chutichuan he mı ınhawngah hıan eng angın nge kan luh ve ang ınngaihtuah ţheuh hle mai Kum ţhat kum kum chhıat kum kan tı ţhîn a A lûtata leh kan thlıng hi a ţhat chuan kum ţha a nı ang a chuvângın Lal Isua kawngka hawn hmangaihna neîin mawı taka luh ı tum ang u khaı Lal Isua tân mı engtît t luh ţ tum ţheuh bawk ang u Kan zavaı atân kum thar lûmawm hlêk

rawh se

Inzir thiamna

Sikulin a tum ber chu inzir thiamna (Education) hi a ni Lehkha thiamna mai a ni lo va rilru leh taksaa thil tih theihna mibring te pianpui tihthan leh a nih dan tak tur anga tihpâr chhuah hi a ni

Inzir thiamna hian a tum ber chu mi tam takin sawi fiah an tum thin a Hriatna lâwr khawm a ni te an ti a Thenkhatin Rilru sawizawina hi a ni an ti bawk a Kodia ram hi chuan hmân deuh lai chuan sakhaw thua insawizawina hi inzir thiamnaah an ngai a An thil zir ber chu sakhaw bu Vedas hi a ni thîn Chutiang chu a ni a inzir thiamna hian engnge a tum ber a inzir thiamna hi engnge a nih ber sawi fak a har a ni Hun danglam dân angin a danglam zêl a ram hrang hrangah a danglam zel bawk mim a lang Chuvangin kan hun leh kan ram mamawh phubrûk theihna thil hi inzir thiamna taktak ni berin ka hria

Ram hrang hrangin mamawh chi hrang hrang an nei a hun hrang hrangin an nei bawk a Chung zawng zawnga keimahni leh kan mibrinpuite tana mi hman tlak zawka min buatsaih theitu chu inzir thiamna (Education) ka ti a ni

Lehkhabu chhiar thiam te ṭawng thiam te lehkhabua mite thil hriat leh hnutchhiah sa zir ve te hi a tûl ngei mai Nimahsela chu ngawt chu inzir thiamna taktak a thing zo lo a ni Mahnia thil ngaihtuah chhuah leh hmangchâng hriatte hi a mamawh ber zâwk a Sikula kan thil zirte hi anmal ni tak tak ain hriatna thar min hmuh chhuahtîr tu ktân an pawimawh zawk a ni Hriatna thlamuite pawh a hman dân leh a hman hun kan hriat chuan hriatna tam tak a hman dan hriat loh ai chuan a ṭangkai zâwk a ni [illegible] thil ngaihtuah leh chhut nachâng [illegible] fel taka kan ni tin thil tawh [illegible] zirtîrtu chu sikul dik ka ti a ni. [illegible] inzir thiamna chu hriat tam na [illegible] thil hriat dân leh ngaihtuah dân dik [illegible] ni zâwk mah a lo nih chu

Rilru leh taksa hi a inzawm chiai a a dân narânin taksa a chak loh chuan rilru pawh a chak thei thîn lo Tin inzir thiamna taktak chu kan sawi tawh ang khân rilru leh taksa pianpui thiltihtheihna a thian dân dik taka tihpar chhuah a ni a Chuvangin sikul dik tak chuan taksa ṭhan ṭhat zêl leh hri sêlna hi a ngai pawimawh lo thei lo vang Chuvângin infiam te inkhêl te lâm te leh kut hnathawh dangte hi a mamawh a ni

Tun lai tak phei hi chuan rilru leh taksa famkim taka a ṭhan theihna kawng hi ngaih pawimawh em em a lo ni lehzual ta Chuvangin naupangte hi an thil tih leh ngaihtuah thuah zalenna tam thei ang ber neihtîr hi duh a lo ni ta Naupangte hi an awm hle hle thei lo va thil engemaw tal an duh ṭhîn Infiam leh ninhlei te hi an duh a chûng tih theihna hun chu kan neihtîr hauh loh chuan an ṭhan dan a famkim dawn lo a ni Chuvangin sikul dik tak chuan an taksa — an kut leh kete an hman theih tak takna a ngaihtuah sak tur a ni Lehkha ngawt zir a thil tih zir tel si loh chu rinna ang maiin thi a ni Hriatna leh finna lawr khawm hi tinung tûrin thil tih a ngai a ni

Vawi khat chu India ramah hian sikul zir tûr ngaihtuah chungchang thuah inhnialna nasa tak a awm a Sâp ram lam thil thiam science te hi zir ṭûl ti an awm a ṭhenkhat erawh chuan India thil zir pângngai Sanskrit te Arabic te hi uar ila an ti a Nimahsela Sanskrit leh Arabic thiamna te chuan ei hmuhna a kâwk lo ve an ti ta zawk a Chutiang chuan inzir thiamna taktak chuan khawsak rêlbâwl kawngah min pui tûr niin a lang leh Tun laite hian mi fing tam takte chu kan sikul leh college te hian ei tûr hmuh na thuah min pui lo lutuk tiin an phunnawi ai Lehkha thiamna ringawt hi zawngin mi zawng zawng hnathawhna min lo hmuh tîr fo sêng lo va Inzir thiamna tak tak hi kan ngai a ni. Chuvângin India ram pum

pui thil zir dân hi tihdanglam an lo tum ta rêng a ni Gandhi chuan sikul tangkai zâwk a ngaihtuah a Wardha Scheme a rêl chhuak a Chutah chuan la kaih te puan tah te mistiri hna te lo neih leh huan neih dân tha zâwk te zir lai pawimawh ber pawl an ni Lehkha thiamna hi a pawimawh lo ve ti ka ni lo va kut themthiamna te pawh hi a pawimawh ve a ni ka tihna a ni Indo zawh hnua India ram sikul zir tûr reltute hian a ram leh a hun mamawh an hre thiam hle a Lehkha thiamna mai ni lovin inzir thiamna famkim tak tak kan nei ve thuai dawnin a lang He mi thuah hian India ram hi ram dang Germany te Italy te France te England te Russia te Japan te ain kan hnufual êm êm a ni

Inzir thiamna chuan mi ama tan leh a mihrinpuite tân mi tangkai zawk a nihtîr tûr a ni kan ti a Chuti chu mi inzir thiamte chu thian pawl dân thiam zawk leh then awm khawvêngte chang ni lovin a ram pum pui hmangaih nachang hria a ni ngei tûr a ni Inzir thiam mi chu ama khawsak nawm na ngawt ngaihtuah lova a chipuite thaw venna ngaihtuah nachang hria a ram pum pui hausak zâwkna te zalênna neih zau zawkna te ngaihtuah nachâng hra mi ni tur a ni Chutiang ritru pastir tum lo zirtirna chu sikul dik taktak ka ti-thei lo a ni Inzir thiamna famkim a tling lo hi a ni Mizo ramte hian chutiang mi inzir thiam chu a va mamawh tehlul êm! Sakhua hi mi siamtha thei bertu a ni a Sakhua lova awm dan mawi leh tha inzirtir ngawt hi an lo tum tawh thîn a mahse a harsa a ni Sikul ci uan zirtute sakhua engah emaw tal nghet taka a phun loh chuan a hlawhtling har hle ang Thenrual hmangaihna leh thil dik leh tha pawm tlat duhna trehhuaktu chu sakhua hi a ni si a

Chutiang chu a ni a inzir thiamna hian engkimah mahni leh thenrualte tan mi tang kai zawkah mi a siam tûr a ni Pianpui ritru leh taksa thiltihtheihnate hi thlaichi leia inphum ang chauh an ni a ngun tak leh tha taka enkawl an ngai a Chungte chu an than dan tûr ang leh an pâr a an rah chhuah dân tak tura enkawlna hi inzir thiamna tak tak a ni a Chu chuan kan ni tin thil tawhahte ngaihtuah dan dik zawk leh inhman dân fel zawk min neihtîr thîn a ni

L Chungnunga B A
Govt B T Hostel Shillong

Hriattirna

Kum 1946 a Pastor leh Zirtîrtu Conference hun leh tûr chu April ni 26 Zîr tâwpni thlen kim ni a ni ang a May ni 1 Nilaini tin darh ni a ni ang Conference a lo kal tûr apiangten Conference chhûng tla tâwk tûr buhfai rawn ken theuh tûr a ni

Subject	Lecturer
Isaia	Pastor Sawilunia
Lei tel lova thil chîn dân	Pu Zochhâwna pa
Japan mite chanchin	Pu Sêlthuâma [illegible]
Discussion Groups	
News	Pu Mâna

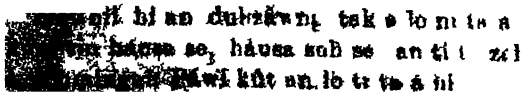
Dated 13/1/1946 [illegible]

Mizo Kût chhuahna thu

Kût kan neih ṭanna hi tirhkoh hna ka thawh lai ata tawh ka ngaihvenzâwng a ni a, upa tam fe pawh ka zawt a khawchhak upa leh khawtlang upa sawi dân a inang mang lo Fânai upa pathum sawi a inang deuh ber a, chu pawh chu Chapchar kût leh Pâwl kût thu chauh hi a ni, Mîm kût thu hi chu Sawngkhâra leh Chawngvungi thawn thua mi sia ni âwm zâwk sawi thei an awm lovin ka hria

Mizovin kût chi thum kan nei a Pawl kût Chapchâr kût Mîm kut He mi zîngah I lian Pâwl kût hi kan neih hmasak ber a ni He kût chhuahna hi Kâwlniho lal lam kum khum lai tâm a tla zâwn a a kum hnaah chuan buh leh bâl an lo ngah ta êm êm a sû lal chuan Khuate u tûnah chuan Khawzing pathianin min pui a buh leh bâl hon lo ngah ta a a lâwmawm êm êm a chu vângin a khuaa kan lâwm rualna tûrin chhûngkaw tinin sa kan ei ṭheuhna tûrin tun khat chu hun i ruat ang u a ti a A upate leh vântlâng pawh chuan ṭha an ti em êm a, tlângau an sutîr a sa ei rual zan tûra an rualah chuan âr an talh ta ṭheuh va a pui a pangin an lâwm êm êm a Naupangte chuan kum khar leh hlân an ngbakhlelin an sawi an sawi ta a

Tichuan kum a lo vei leh a naupang chang ni lovin upate pawh chuan sa ei rual tân zâm leh thu hlîr an sawi a an lal pawh in a duhzâwng tak a ni a an ti leh a an uar zâwk ta talhte pawh an lo awm ta hial a. Chu mi vawk talh chu Pi chuan mi a ni a. Hêt hi Lusei vawk talh chi uah tuni a a

ngil hi an duhzâwng tak a lo ni ta a hauna se, hâusa suh se an ti i zel Pâwl kût an lo ti ta á ni

He kût lo chhuah ṭanna lama kal lai leh Sorgui lai leh Jangvâlho

ramchhuak an lo hlawhchham haw a, an hril hai êm êm a an hotupa Hualcheuva (an pa saiṭha) chuan a hote hrilhai leh zak taka an awm chu a khawngaih a, a hote tihlâwmna tur a ngaihtuah ta a Naute u hrilhaun zak duh suh u hahzû chu ka inah kan zu lovang mualah kan zu ang a nula leh tlang vâl zawng zawng kan sâwm ang a keiin vawk ka thawh ang a nangnin âr in thawh ang a hlim takin kan awm dâwn nia a ti a A hote chuan an zawmzâwng tak a ni a Tichuan in an thlen chuan hahzu chu mual ah an zu a vawk leh âr an theh khâwm a hlim takin mualah chuan zû chu innin ruai chu an ṭheh ta dur dur a Nula leh tlang vâlte an lo rui a an inkaihkuah a an sawi ta dûm dûm a Khuaa mipuite chuan en nawm an ti a an en ta huai huai a Tichuan tlangvâlho chuan a entûte chu flamthuin

Mi en duh chuan zû in chawi tûr a ni an ti a Lal upa pakhatin a ṭhiante hnênah

Keiin belpui ka thawh ang a nangnin beltê thawh rawh u hetianga nula leh tlangvâl hlimna hi a hlu a ni naktûk thlengin ti zêl rawh se a ti a zû chu belpui pakhat leh belte panga an han hûng chhuak leh ta thuai a An lal pawh chuan Sa lu hawn ainn an ropui alâwm ka vawkpa sûm nga hi ei leh rawh se a ti ve ta a An bâng thei ta lo va vêng thlêr leh lam leh lamin an sâwm a zû chu bel panga te bel pakhat te an chawi a an zu siak chu naupanghôvin an sem a an inkaihkuah pût chu an tulh ta den den a Nuam an tihzâwng tak a nih avângin kum tin ram chhuak awm lo mah sela an ti ta fo va chu chu chei leh zu chawi ṭanna a ni

Tin indopa ang deuh mrawhna nasa tak Hual /ângkû leh (Italie) Kâwlniho inbeina a awm a, Kâwlchhovin au lunch a Tichuan Sugi khawpui leh Saihmun chu Kâwlniho an en lush a Chu mi Sinai khawpuiah an chai dâm dûm lai takin Rôn râl chhak lama mi (Pulânrâwngho) chuan an pawn rûn ta thut a, an ṭeh ta dur dur a ap

lal chgan Suai khawpui ṭeh darh chu a ni
êm êm á hla a phuah ta a
' Pawi no cha cha hawng thawk a
Kâwlni rûnin
Ka Suaipui leh ka lâmmual a nuam lo ve
Hnah thing hnuaia sakruang pal
Thing ang kan tuo,
Kan thlungiu leh kawr silai tui ang an lâk
a ti ta a ni Hei hi chai hla hmasa pâwl a ni an ti
(Awm zêl tûr) Zathanga

Violin ṭingṭang siamtu hmingthang

Violin hi tingṭang zawng zawng zîngah hian a mawi ber tih theih a ni a mahse tum thiam loh chuan zawhte hram mawi lo tak ang mai a lo ni thei bawk a ni

Tin mi hausa tak ni ila tingting ka lei dawn chuan ka lei hmain a siamtu hming ka zawt zêl ang a Mi pakhat Antonia Stradivarius an tih hian a siam a nih chuan a man chu eng anga tam ṭawh ni sela ka leingei ngei ang Eng vangin nge maw ama siam kher chu ka duh dawn ni aw ?

Kum 200 lai a vei ta a Italy rama khaw pakhatah chuan hmuhnawm siamna a awm a chutah chuan mi pui tam tak an kal mur mur thin a Tin mipa naupang pathumin kal ve an tum a pawisa an neih loh avang in kalkawnga an ei tur chaw leina pawisa an hmuh theihna kawng an ngaihtuah a Pal hat chuan Kei ka tingtang ka ti m ang a ti a Pakhat leh chuan Keiin hla ka sa ang, a ti a Pakhat Antonia an tih chuan Kei chu tingṭang tum ka thiam si lo, hla sak pawh ka thiam bawk si lo va, thinga thil siam chauh ka thiam si a ti a. A ṭhiante chuan A, chu chauh chu thiam mah la kan hnênah lo kal ve rêng rêng ang che ' an ti a Khaw pui lai taka hmuhnawm siamna lam ṭan chuan an kal ta a

Hmuhnawm siamna hmunah chuan mipui an tam êm êm a chu tah chuan an tingtang chu an tum a hla te an sa a mi kalte chuan an lo ngaithla a pawisa te an pe a an lo ngah ta hle mai a Pa pakhat a lo kal a a han ngaithla a Taiate u in hla chu han sa leh teh u a mawi êm mai a ti a An han sa leh a lâwm manah rangkachak tangka a pe a, a kal ta a Naupang pakhat chuan Chu pi chu tunge maw ni chu le ? a ti a A ṭhian pakhat chuan I hre na nge ? Ṭingtang siamtu Amatia an tih kha alawm mi hausa tak a ni a mahse a hna ngawt lo chu engmah ngaihsak rêng rêng a nei lo an ti a ti a Antonia chuan a rilruin Amatia chu tingtang siam thiam tak a ni a keiin a tum dân pawh ka thiam lo va hla sak pawh ka thiam bawk si lo va, mahse thinga thil siam hi zawng ka thiam a, tingṭang siam dân tal thiam [illegible] hla mai a, ka tih tûr bik ni [illegible] hna e," a ti a.

A ṭâkah chuan a thil siam ṭhen khatte chu kengin Amatia in lamah chuan a va kal ta a Ṭingṭang siamtu thiam tak chu a be ngam lo hle a a zah êm êm a Nimahsela, a rilru takah chuan thil dang zawng zawng ain ṭingṭang siam thiam chu a duh tlat mai si a Chuvângin Amatia in ah chuan a va lêng a a hnênah chuan "Ka pu hei thinga ka siam thilte hi han en teh, ṭingṭang siam dan ka zir theiin i ring em? tiin a han zâwt a Amatia chuan, 'Tunge i hming? tiin a zâwt a Ani chuan Antonia Stradivarius tiin a chhâng a Eng vângin nge ṭingtang siam i duh? tiin a han zâwt leh a. 'A ka pu thil ri lam ngaina mi tak ka ni a mahse engmah ka tum thiamin hla sak pawh ka thiam si lo va mahse thinga thil siam hi ka thiamzâwng tak a ni a ṭingtang siam zir ve ka duh a ni, Antonia chuan a ti a Amatia chuan "Kan thinlungah thil ri mawia awm chuan chu chu alâwm pawi mawh hi Thil ri mawi siam dân hrang hrang a awm alâwm, ṭingtang tum te, hla sak te, milem mawi tak siam te huana pangpâr mawi tak [illegible] hian, chuvângin i theih [illegible] nguna i ṭingtang siam i hei [illegible] khawvêlah hian ri mawi tak [illegible] thei ang han chhin teh [illegible]

[illegible] Antonia chuan Amatia [illegible] ṭingtang siam dân [illegible] Amatia chuan [illegible]

in a zirtîr thîn a, mahse a zirtîr pawi mawh ber chu hei hi a ni "Thiltih hi eng ang pawhin tê tak tê ni mah sela ngun taka tih a nih phawṭ chuan thil tha tak a lo ni ngei thîn a a tâwpah phei chuan thil ropui tak a lo ni thei tih hi a uarpui êm êm a ni

Achâng chuan Antonia chuan a tingtang siam lai chu hmanhmawh a duh hle thîn a mahse Amatia chuan a phal lo va ngun takin a tihtîr thîn a Antonia chuan thil siam ngun dân leh hmanhmawh a ṭangkai lohzia a lo zir ta a A ṭingṭang siam hmasak ber a han zawh ni chuan a hlim êm êm mai a A dang a siamte chu a ngun lehzual ta zêl a

Mite chuan a tingtang siam ri chu mawi an ti êm êm bik a Eng vang in nge a ṭingtang siam chu a ri a mawi bîk chu le? an ti an ti ṭhîn a A vâng chu hei hi a ni Antonia Stradivarius chuan a siam apiangin hma ngaihna a telh thin vâng a ni a hna thawh chu a ngainatzawng tak a ni si a

A thihna chu kum 200 lai a ni ta a mahse tûn thlengin Antonia Stradivarius chu ṭingṭang ri mawi ber siam thiam hmingthang a la ni ta reng a ni

A ṭhat bîk avângin a man pawh a tam a, mi hausa takte lo chuan lei zawh rual a ni lo Hla sak te leh ṭingtang tum te chu thiam lo mah sela, a kut them thiam avângin khawvêlah hian thil ri mawi ber chhuahtu a lo ni ta a ni

K N P

Kum thum lai chu a ni ta a kan Sêrkawn mipa naupang leh hmeichhe naupangte chuan K N P kan nei a a awmzia hi koh hran naupang pâwl tihna a ni Pathian ni zîng inkhawm hma apiangin Serkawn mipa sikul di mah chuan awm khawmna kan nei thîn a chutah chuan hming kan chhuzel a awm leh awm loh k n chhui chhiah a Pi Zo duhi leh Pi Mi ami hovin kan ni thin a Mahse Pi Muami chuan hrisel lohna avângin Sâp ram lamah hian min hawn san ta a kan ui hle mai Mahse Pi Zo hi hian buai tak chungin min hi enkawl thei zel a tha takin kan la bei zel a ni

Chutichuan tun hma lam te lan ngaihtuah chuan Serkâwn mipa naupang leh hmeichhe naupangte hi kol hian himah hian tlemin kan lo changkang deuhvin inkhawm te pawh kan lo taima deuh hlek tain a lang a ni Chutichuan biak in chhunga lut hun thlengin thutna bîk leh awmna bîk an nei a Hmeichhe lam chu U Pawi leh nula thenkhatin an thutpui a Mipa lam hu kemin ka thutpui a Biak in chhûnga an ninhlei leh bengchheng te chu kan khapin kan enkawl a ni Amah erawhchu tun hnai lawk khân kan K N P unau duh tak te pathum Lalvuami leh Hrâng lura leh Hrânghmingthangi chuan min lo bor hsan ta a kan ui êm em a ni

Hun tûnah tak hi chuan 30 in mahin kan tai ve ta a Chutichuan khaw tam takah hian mipa naupang leh hmeichhe naupang hian Pathian ni hi hre reng mah se in kawm ma hlam thil dang tih te an duh zawk thîn a tih hian he kan pawl siam thar ang hian lo ngaihtuah ve teh u zirtirtu nei silhua te tan pi chuan thil awlsam tak a ni Lichuan a zia a awm deuh hlekin nau pangte ni ng harsa pawh kohhran lam pang ah hian a tha deuhvin a rinawm hle a ni Robawm bu hmasaa tlangval leh nula zirna lam thu an sawi ang khân he Kohhran naupang pawl bik hi lo nei ve tûr leh lo zirtir ve turin kan duh theuh che u a ni

Lalkûnga
Serkawn

Tûn lai chanchin

India — Mahma ro inrel Home rule hi an dîl mek a India hian ro a inrel thei meuh dawn em tih en fiah tûrin Sap ram rorêltu zîng ata mi an inthlang a an lo kal mêk

China — Indo reh lha tual hlung buai naim a zawm leh ta November ni 7 ni khân General Chiang Kai Shek pâwl leh Communist ho an inbei leh ta a an la buai zel a ni

Java — Dutch ta a ni a Mahma ro inrela awm phûtin tun lai hian an inbei mêk a ni

America — Atom thiltihtheihna hman zia lehzualna an ngaihtuah a Mihring hi kum zabamtir ti euh theihna dân an ngaihtuah dawn

Sap ram — November thla khân Paris lhuaah Tangho sawrkar 17 an intawk khâwm a German ho lei hâwi tûr an han hlut chhuah hmasak ber chu cheng vaibel chhe 31 a ting an ti

Palestine — Juda ho leh Arab ho chu an la intibuai reng fo mai a An chungchâng ngaihtuah turin America sawrkar leh British sawrkâr kan ruat ta

Sêlthuama

Kum 1944 a kan Chhim bial kohhranho thawhlawm pui lut chi[illegible] 7291/10/9 a ni a Tûn kum ral ta 1945 chhunga lut chu chêng 7754/1[illegible] a lâwmawm hle mai Kumin pawh hian tam lehzual lo lût leh sela a va[illegible] dâwn em

Lunglei High School

Kan thawhlâwm thawh tam dân zêl hian kan High School duhzia sawrkar hnênah a entir a ni Kumina High School kan neih leh theih tâk lohna pawh hi thawhlawm tlêm avâng chauh a ni Lo thawh tawhte hian an tiṭha hle ohungin a thawh lo kan la tam êm a theihtâwp i chhuah ṭheuh teh ang u

Tûna thawh tawhte chu hengte hi an ni —

No	Khua	Rs	A	P
1	Rûntung	15	8	0
2	Chawnhu	90	8	0
3	Hauruang	13	14	0
3	Lawngtlai	56	0	0
4	Changpui	1	8	0
5	Rualalung	80	0	0
6	Hnahchang	52	12	0
7	Theilep	39	10	0
9	Ṭhingsai	100	0	0
10	Archhuang	27	0	0
11	Rûlkual	25	0	0
12	Chhipphir	82	3	6
13	Thlêngzang	24	13	6
14	Lungno	17	12	0
15	Darngâwn	15	0	0
16	Chhuarlung	12	12	0
17	Lungbun	15	0	0
18	Niawhtlang	13	2	0
19	Cherhlun	56	8	0
20	Parthâr	45	8	0
21	Bualpui (H)	24	8	0
22	Zote	67	14	0
23	Buarpui	3	1	0
24	Vânhne	33	4	0
25	Lungrâng	20	0	0
26	Vawmbûk	99	0	0
27	Maubâwk	20	0	0
28	Phairiat	92	0	0
29	Sêrkâwn	55	0	0
30	Mualpui	15	4	0
31	[illegible]	19	12	0
32	[illegible]	30	0	0
33	[illegible]	11	0	0
34	[illegible]	3	11	0
35	Lunglêng	97	0	0
36	Mualhanpui	50	0	0
37	Kânghmun (W)	101	0	0
38	Ainak & Siata	58	0	0
39	Chapui	20	0	0
40	Tuipang	95	0	0
41	Rangamati Police ho	20	0	0
42	Khuanga leh a thiante Cherapunjee	10	0	0
43	K Chuana leh a ṭhiante I A M C	10	0	0
44	Nk F H Tâwnga leh a ṭhiante I A M C	36	0	0
45	Nk Lalthanzama leh a thiante I A M C	30	0	0
46	Thangzuala leh a ṭhiante I A M C	13	0	0
47	Mi mal thawh finkhâwm	61	0	0
	Total Rs	1898	2	6

Zirna lam hrim hrim

No	Khua	Rs	A	P
1	Hauruang	1	8	0
2	Hnahchang	0	8	0
3	Archhuang	24	0	0
4	Rûlkual	7	0	0
5	Thlengang	7	0	0
6	Chhuarlung	4	4	0
7	Lungbun	5	0	0
8	Niawhtlâng	4	6	0
9	Tuipang	17	8	0
10	Tiantê	14	12	0
11	Mualchêng	5	7	6
12	Mautlâng	1	0	0
13	Buarpui	1	3	9
14	Vawmbuk	3	0	0
15	Sêrkawn	93	0	0
16	Nk Tâwnga & ṭhiante	6	0	0
	Total Rs	195	9	3

Treasurers — C Kâmlova & L Mâma
Auditors — K Sumlâta & C H Kâlla
Lunglei 9/1/46

[illegible] published by Rev. [illegible] Roper at the South Lushai Mission Press Lunglei

ROBAWM

MARCH, 1946

Vol 9 **No 2**

A Van Ana khat

STATE LIBRARY MIZORAM AIZAWL

Atlahtic tuifinriat zau takah meilawng pakhat hi a kal ruau [illegible] a vawi leh khatah thlipui a lo tleh ta phut mai a Tun hma pawhin a tleh fo tawh nain chu mi tum ang rêng rêngin a la na ngai lo va Lawng hmawr lamah chuan mi pakhat chu a va tlan a a hming chu Thâwma a ni a Vau kaim hnaihna lai deuh a awm law maw tiin a va en vêl a nimah sela thlipui chu a zual ta tawlh tawlh a tuifawn ei uan lawng chu a rawn vûr ta hlup hlup mai a Lawng chu tuifinriat in iwngah a pil thla ta ruai ruai a lawnga chuang mi pasarih chu an phar an phar ta mai a Tin lawng puanzârna kan chu a la ding luah a chu chu Thawma leh a thiante chuan an vuan ta ran a puitu an la awm em ang ei u tih beiseiin thlamuan khat chuan an thlamuang a

Nimahsela lawng dang lo kal reng reng chu an hmu ta lo va Khua te chu a lo thim a thli lah chu a la tleh hum hum reng a tuifawn chuan a rawn khuh hlup hlup fo mai a Thâwma chuan Kan tlaivâr zo em ang emaw chu aw a ti ru vawng vawng a A kutte lah chu a kham em em a lawng puanzar ban a vawn chu a thlah lek lek tawh a Tuifinriat mawngah chuan pil mai dâwn tawhin a inhria a Ka thlarau chuan khawii lam kawng tak chu zawh ang maw tiin tûn hmaa Pathian a lo ngaihthah thinzia te chu a han hria a chu mi hma chuan thlipuiin a lo nuii tawh a Pathianin a humhim chuan a thu awi tumin a lo intiam tawh a Tin Pathianin hum pawh a humhim ngei a amah pawhin tlem chuan a that phah hlek a

Vawi khat a tlu sual a damdawi mah rei fe a awm a Kristian pakhat hian a kâwm a thu a hrilh thin a Tumah hi mi tha an awm lo pakhat te mah an awm lo mi zawng zawng hian thil kan tisual vek a ni tih te Kan thiltih fel vang ni lovin a khawngaihna in min chhandam a ni e tih thu te a hrilh a Tin mi sualte thih aiin Lal Isua hi kraws ah a thi a chu chu kan rin ei uan chhandam kan ni ang tih te pawh a lo hre tawh a Chu chu riu khat chuan a ring ve bawk a amah pawhin danglam deuh hlek chuan a inhria a

Tûn tumah hian thi dâwn ta ngei chuan a inhria a Pathian a hriat lohzia te chu a hre chhuak ta uar a mi sual boral ngei tur niin a inhre ta a Rukru kraws a khenbeha ang mai kha niin a inhria a Athlâwna hmuh theih chhandamna hi min an duh loh zawngin hrem hi an hmabâk ngei rêng si a Tichuan Thâwma chuan chhandam chu tling ysin a inring mawlh lo va Chutih lai tak chuan Kan la chak loh lai khan a hun tâin Krista chu mi sualte ai chuan a lo thi ta si tih hi a han hre chhuak ta zawk a Amah chu chak lo ni chuan a in hre hle a Keimah hi zuk ni ta le! Mi sual ka ni ngei si a kei mi sual aiah hian Lal Isua hi a thi a lo ni reng mai a Kei tehlul thih aia a han thi chu a va nuk âm? a ti a A lâwm lutuk chu a mittui a tla ta zawih zawih a Lal Isua chu a chhandam [illegible] pawm nghet ta chiah a

Tûn hma kha chuan Isua Krista hi a chanchin au sawi zawng a hre [illegible] âwm tih hi a tawng rin ngawt thîn a tûn tumah erawh hi chuan a Chhandam [illegible] mai tih rinna a lo nei ta tak tak a A maogan lai tak zân thim [illegible] chuan [illegible] in lo inhmu ta a Pathian ângchhûnga a han tlu lût chu hmun a inhre [illegible]

pawh chu ring ve mai tûrin a sâwm ve ta mai mai a

Ni khat nilêng leh zankhua chu tui chungah chuan an phar an pêk a a tûkah chuan lawng vei vâk an han hmu ta phut a an rawn chhandam ta a An va lâwh thlêng tehlul êm ! Thâwma erawh chuan chu mi ṭuma Pathian a han chhar ta chu lâwmna dang engmah khuh zo tûr awmin a hre lo a mi Pathian hi a thu leh a chanchin ringawt rin leh amah hi chhan damṭna mahni tân bik ngeia han neih hi a va inang lo em ! Miten thinlungin an ring a feina an hmu ṭhîn a tih a ni rêng a (Rom 10·10) Chalhiana

---

Aggreya Africa mi

Aggreya hi Africa rama Negro mi mahni hnam tihsâwt nana hnathawk nasa ber pa khat a ni

Kum 1875 October ni 18 ah Africa thlang lam Gold Coast rama Anamabu khuaah a lo piang a a hmingah James Emman Kwegyir Aggreya an sa a A pa chu chu mi khaw lal khâwnbâwlte zinga mi thiltithei tak a ni Lehkha thiam lo mi ni mah sela a fate chu lehkha zir tûrin a duh sak êm êm ṭhîn

Aggreya chu kum 9 mi a lo nih chuan a pa in a ko hrang a a tui inna no tuma khawih ve a phal ngai lohvah chuan tui a tikhat a Aggreya chu a intîr a "He tui i in hian i pa finna leh thu sawi theihna chu i chungah a lo tla ang a tûn achinah chuan he no hi kan inṭâwm tawh ang a i pa hniak hnung zui tûr hian i inbuatsaih tûr a ni Tin i lo pui tlin hunin keini thil mâwl taka ka tih ṭhin hi nang zawngin ropui takin i la ti ang a ti a Aggreya chuan a pa thu chu a rilruah a vawng reng a

Kum 1883 June ni 24 ah baptisma a lo chang a, tin sikul a lût a naupang taima tak lût thiam thei tak a ni a Nakinah chuan Headmaster ah a lo ṭang leh ta zêl a Mi lar tak mi zawng zawng entawn a lo ni ṭan ta a A [illegible] ding lam panga a khum pai chuan thlengtîl zawng zawngin a tihdân ang chuan an ti ve [illegible] ṭhîn. Aggreya chu mi rilru [illegible] thlêng tak nei mi a ni a zir [illegible] ṭhîn a [illegible] mi lâr chu ni mah [illegible] zawng [illegible] a [illegible], zirtîr zing tawk, zawngin

America ramah kum 1898 July thla chuan a lo kal ta daih a ni

America ramah chuan Salisbury khuaa Livingstone College ah a va lût a B A a pass ta a Chu mi College ah chuan zir tirtu (Professor) a lo ni ta a Tin Zion Methodist Church ah upa atan an lo nem nghet leh ta bawk a Hmân lai hruaitu Mosia ang khan a thang bona ram America rama nula Miss Rose Douglas chu nupuiah a lo nei ta a America mi nupuiah nei mah sela chu mi rama awm hlen chu a tum lo va Mosia ang bawka a chipuite zinga kîr leha thimna bawia an awm chu hruai chhuah a tum tlat a ni. A zirna chu a chhunzawm zêl a kum 1912 ah chuan Livingston College chuan A M degree a lo pe ta a Hood Theological Seminary in D D a pe bawk a Nakinah chuan Pastor a lo ni ta a

Kum 1918 ah Columbia University ah a lût leh a Mahse chutih lai chuan Africa ram tâna lehkha zirna lam ngaihtuahtu pawl Phelps Stokes Commision an tih chu an lo din ta a Aggreya chu chu mi pâwlah chuan an lo thlang ve ta a chuvangin a zirna chu a chhunzawm leh thei ta rih lo va

Aggreya chu kum 20 set America rama a awm hnu chuan ama chipuite ngei tâna leh kha zirna lam ngaihtuah tûrin Phelps Stokes Commission ta zingah chuan Africa ram pan in a kal ta a America rama a lo kir leh chuan Columbia University ah bawk khan a lût leh a Education lama Diploma sâng ber chi Teachers' Life Professional Diploma, an tih chu a hmu a Chu Dis-

loma chu a sâng êm êm mai a chutih lai chuan mi dang 13 chauhvin an la hmu a ni Negro zîngah phei chuan Aggreya chu a hmu hmasa ber a ni Columbia University chuan M A degree a pe leh bawk a Chu mi hnu chuan Ph D a lo pass leh ta a

Kum 1924 ah chuan Phelps Stokes Commission ho nen khan an hnathawh chhun zawm turin Africa ramah an kal leh ta a Chu mi tum chuan Aggreya pianna ram ngei Gold Coast khaw pakhat Achimota ah chuan College din chu an lo titlu ta a Chu College ah chuan Aggreya chu Assistant Vice Principal ah a tang ta a ni Kumkhuaa a lo thlir ber thin a chipuite thimna hnuai ata hruai chhuah hna chu a lo thawk thei dawn ta

Aggreyan a chipuite chawi san a tumna ber kawngte chu Kristiannaah leh lehkha zir sanna lamah leh lo neih dan kawngah te a ni Krista lovin ram a thang tlat tak tak thei lo tih a ring tlat Hnam tithang turin lehkha zir san a tul a ni lehkha kan zir hian lu chauh kan zir santir tûr a ni lo va thin lung leh kut pawh kan zir sântîr tur a ni tih hi a sawi uar em em Hmei hlelehkha zirtir thu hi a uar em êm bawk a Mipa lehkha in zirtîr chuan mi mal in zirtir a ni a hmei chhia lehkha in zirtir erawh hun hnung kua in zirtir a ni a ti thin Lo neih lam hi a ngaisang em em a a chipuite chu lo neih dan leh ran vulh dan tha zawk te a zir tîr nasa êm êm a ni

A thu zirtîr uar ber chu Hmangaihna leh Hnathawh tih hi a ni Hnam dang do dâl loh tur tih hi a uar em em Hnathawh a ngaisang êm em a amah ngei pawhin chawi theihnghilh rawk khawpin hna a thawk thîn I thawk ang u tih hi a mi fuihna ber a ni

Tan rualna hi a uar nasa em em bawk a Chu tih lai chuan Saphoten Negro hote chu an hnuaichhiah deuh thin avângin Negro hoten Sâphote chu an haw êm êm a Aggreya chu Sâphote leh a chipuite inkarah chuan remtu angin a thawk a indawh tawn tur leh tang rual tlang turin a fuih hlawm thîn Aggreyan tan rual tlânna a tih chu tumah chi inthliarna awm lova awm hmun inzâwla mal ni theihnaih a tlin ang tâwk tâwka thawh hi a ni Piano thil ri mawi ber khapna pawh hi a var leh a dum in chawhpawlh a ni A vâr ngawtin a khap tlei a a dum ngawtin a khap thei bawk a mah e ri mawi tak leh inrem tak chhuah tur chuan a vâr leh a dum chu in khap pawlh tûr a ni Chutiang bawkin Mingo leh Mi lâi ging tan rualna chuan rah tha ber a chhuah ang Mingo tih theih loh chu Mihangin a ti thi a Mihing tih theih loh pawh Mingovin a ti thei a ni chuvangin hun remchâng inpe tawna indawh tawnin kan tang rual tûr a ni tiin a sawi uar em êm thîn Gandhian hnam dang nena inzawmna tihchah tur mahni ram tân chauh thawh tur tih a zirtîr hi a kalh nasa em em a hlawhtlinna bul ber chu then rual tlawnna hi a ni a ti tlat a amah pawh chu Tirlkoh Thenrual khaikhâwmtu tiin an vuah hial a ni

Aggreyan a chipuite fuih nana a tel khin thu hman deuh ber chu a mupui tehkhin thu a ni Mi pakhat hi ramhnuaiah sava a man tlei ah apiang zawngin a kal a Ngawah chuan mupui no hi a va man hlauh mai a a hâwn ta a savate lalber ni mah sela a âr n te leh varakte zingah a dah ve ta a âr hav te chu a pe ve ta a

Kum nga a lo vei chuan ramhnung chhuahchhin zir mi hi a lo kal a chu mupui khaupa luan hrula a kal lai chuan Kha chu mupui alâwm le âr a ni awzâwng lo ka ti! a ti a A neitupa chuan Ni e mupui a ni nimahsela âr ni tûrin ka zirtîr a tûnah zawng mupui a ni tawh lo va ar a ni tawh zawk e a ti a Ramhnung zir mi chuan Ni lo mupui a la ni chu, a ni mupui ritru a pu a chuvângin vanah khaan ka thlawhtir thlîth thei ang a ti a A neitupa chuan Ni lo, tûnah zawng âr a ni tawh, ni tinreng thei awzawng lo vang " a ti a

An inhnialna chu fiah an [illegible]

nung zir mi chuan mupui chu a la lawk a aw ring takin Mupui mupui i ni e van lama mi khi i ni e lei lama mi hi i ni lo i thlate zâr la thlâwk rawh a han ti a Mupui chu a hawi vulh vulh a lei lam chu a han en a ârten chaw an chu mial mial chu a hmu a hnuai lamah chuan a tum leh thuk mai a A neitupa chuan Ar a ni ka tih rêng kha maw a ti a Rannung zir mi chuan Ni lo mupui a ni naktukah mi tih tîr leh rawh a ti a Atukah chuan in thungah a lâwn chhohpui a Mupui mupui i ni e i thlate zar la thlawk rawh a han ti leh a Mahse mupui chu ârte zingah chuan a ṭumthla leh ta mai a chaw chu a zu chu ve leh ta mial mial mai a A neitupa chuan hmai uang tak mai hian Ar a ni ka tih rêng kha maw a ti leh a Rannung zir mi chuan Ni lo mupui a ni mupui rilru a la pu cheu a ni naktûkah vawi khatin min tih tîr leh la ka thlawhtîr tawh ngei ngei ang a ti tlat a

Atûkah chuan zing takah a tho va mupui chu daipâwnah tlang sang tak bulah a kalpui ta a Chutih lai chuan ni a chhuak suar suar a ni zung chuan tlâng pang kawr reamte chu a chhun êng sût mai a Mupui chu a la lawk a a hmaa a tih dan pângngai bawk khan a han au leh a Mupui chu a han hawi vêl ruai a a nun dân chu lo dang ta vek ni awm tak mai hian a khûr zawih zawih mai a mahse a thlawk chuang lo va Rannung zir mi chuan mupui chu ni tak mai khi a han entîr siah mai a chu veleh chuan a thla a zâr a mupui hramin a hrâm a a thlâwk chho ta duai duai mai a a lo kîr leh ta hauh lo va Ar ang mai a khawi ngam tawh ni mah sela mupui zawng a la ni cheu a ni

Aggreya chuan hê mi thawnthu a sawi zawh [illegible] Ka Africa mite u Pa [illegible] kan ni nimahsela [illegible] a, keini pawhin [illegible] ti cheu va, ni [illegible] In thlate zâr ala thlâwk rawh u Ar chawte chuan lungawi mai suh u a ti thîn a ni Tin Saphote hnênah pawh chuan A tîrah thlawk mai lo mah ila in bei tidawng suh u mupui kan ni kan thlawk ngei ang dawh thei ula hun min pe rawh u a ti thîn

Aggreya chuan a ram leh a chipuite chu a hmangaih em êm a Africa ka Africa a ti thin Mi hâng a nihna chu a chhuang em êm a Ka pianze rawng hi ka chhuang a ni tupawh a pianze rawng chhuang lo chu nung tui a ni lo ve a ti thîn A inngai tlawm êm em bawk a mi dangte a zahder thiam êm em Thing kang ul mei ata lak chhuah ka ni Mingoho thlana inphum tûra lo chhuak mahni inpe zote hnathawh rah tlâwm tak ka ni a ti thîn A chipuiten an tuar dân chu a hriat thiampui êm êm a

Mingo thenkhatte hi chu ni tlêmte chhûng tal Negro ah han chang ve sela chutichuan kan ngaihtuah dân leh kan tuar dan hi an hre thiam ang a ti ṭhin Ka chi puite tân chuan I ti ang u vawi khat tih hi Ti rawh u vawi sâng tih ain a hlu zawk a ti thîn

Chutia hna nasa taka a thawh hnu chuan America ramah chawl tûrin kum 1937 ah a kal ta a Kum rei tak hna nasa taka a thawhna chu a taksain a lo tuar ta lo va chu mi kum vêl chuan New York a a awm lain July 30 ah chuan a lo thu ta thut a ni America ah te England ah te Africa ah te an sûn nasa êm êm a A thih hnu chuan a thawnthu duhzawng ber MUPUI KAN NI I THLAWK ANG U tih chu Africa rama sikul tinin thuvawn (motto) atân an lo hmang ta a ni Tin piano khapna vâr leh dum pawh chu Pathianin Mingo leh Mihang te hi hna thawk tlâng turin a tîr ata min siam kan ni a ṭang rual tlang tûr kan ni tih hriat reng nân Achimota College chuan chhinchhiahna (Shield) atan a lo hmang ta hawk a ni

Mizo fate u keini pawh mupui kan ni, hnuai lam hlîr en lovin chung lam khi en ula

ı thlâwk ve tawh ang u Hnam dangte ang bawkın kan thlâwk sang ve thei e Zırna leh hrıatna lamah ı tâm ang u Tun laın Mızo ramın Aggreya anga hruaıtu tha kawng engkımah kan ngaih laı tak a nı Mızo tlang valte u Mızo ram Aggreya nı tûrın ı ınbuat saih ang u Kan hnam tıhsawt nan ı tang ryal ang u

Khuanga
Cherra

Inzır thlamna leh kut hnathawh

Inzır thıamna tak tak chu pıanpui tısa leh rılru thiltihtheihnate hı a parh ṭhat theih ang bera parh chhuahtîr hı a nı Chu chu sıkul ṭha chuan a tum a nı ngeı ngeı tur a nı

Hman laı atangın kut hnathawh (Hand work) hı sıkulah an lo zırtır ve fo tlın a A tır takah chuan kuta hnathawk leh kut themthıam lama eı zawng hı mı tam zâwk an nı a chung fate chuan sıkul ın chhual san hnua an tangkaipui tur nıa an hriat avangın an zırtır a nı Nımahsela nakın deuhvah chuan chungho tân chang lo pawh sıkul naupang tın tan ınzır thıamna taktak neı tur chuan a pawımawh tlh an lo hre chhuak ta a Tun laı tak pheı hı chuan an uar ta hle reng a nı

Zırna lam ngaihtuahtute chuan kut hman dân zır hıan rılru a sawızawın rılru hman hrıam leh hman zawına kawngah a pui hleın an hrıa Tıksa chanchın hre mite pawhın

Thil ngaihtuah nana thluak tang laı leı kan kut kan ke mın chettırtu thluak laı hı a mzawm bul hle a chuvangın kut hman thıam zır hıan rılru a tıchakın a tıthang an tı bawk a nı Enga pawh chu lo nı ta sela mıten an lo finfiah fo tawh thın a sıkul zır laı dang ṭhenkhat aı hıan kut hman thıam zır hıan rılru a sawızawın a tıchak zâwk a nungchang pawh a sıamtha ṭhın a nı

Chutıchuan kut hnathawh ınzırtîr chuan tum hıan tak tak pahnih a neı kan tı theı ang Pakhatnaah chuan kut themthıamtîra rılru leh thluak tana hmanraw feı leh rın tlâk zâwk nihtîr a nı Eı hmuh theihna thawp hıala kut hnathawh kawng thlûr bîk ihtîr erawh chu a tum a nı chuang lo va chu chu kut hnathawh zırna bık sıkulte (Industrial Schools) tum a nı zawk a Amah erawı chu mın eng hna pawh lo thawk sela a tâwk a fanga a chhawr theih tur kut hman dın tlangpui thıamtîr leh kut hnathawh ng ihhlutnaeh ang hrıattîr hı a tum zawk a nı

Tın a pahnihnaah chuan rılru sawızawı tuah tıchak leh tıtlangtuah suangtuah theihna fel leh sang zawk neihtîrtuah a nı Kut themthıam zır hıan rılru a ngaihzıa chu hrıat theuh a nı a Sıkul atan chuan a thil thıam taktak aı mah chuan rılru hman dan a zırtır chu a pawımawhna zawk a nı a Nı mahsela zırtırtu tam takın an ngaithah zawk fo hı a pawı a nı

Kut hnathawh sıkula zırtîr hıan kut hman dan chauh a zırır a nı lo va thil hmuh dın a chiang leh fiah zawk te rılru hmanga thil thır hmuhchhuah dân te fel leh faı te thil dık taka teh dân te a zırtır vek a nı Tın rılru lam zır mite chuan kut hnathawh zırna hı nungchang sıamthat thuah pawh a tangkaın an hrıa Chung chu mı tın tân a pawimawh a nı

Nı tın hıan mahnı ngaihtuahna leh rılru hmanga duh angzawng sıam châkna hı kan pıanpui ṭheuh va Naupangte pawh hıan anmahnı tlh theih tâwk te ın lem sak te hı an châk fo thın Chutıang pıanpui thil ṭhang thei lova vawn beh fo chu a [illegible] ın an ṭhang dawn lo va, [illegible] angın an pâr chhuak [illegible] ın an pıanpui thil [illegible] hmân theihna hun [illegible] ṭûl bawk a.

Chu lo rêngah pawh naupang hrisêlte chu an awm hle hlein thil an ngaihtuah nget nget thei fo lo va Thil engemaw an kut leh ke hmanga tih an duh fo ṭhîn Ril ru ngawt hmauga an sikul hun zawng zawng an lingtlâk fo chuan an rilru a hah lutuk ang Rilru hahchawlhtîrna ṭha ber chu kut hnathawh hi a ni Chuvangin kut hnathawh an neih ve zeuh zeuh chu an lehkhabu chhiar laite an tihthat zawk ṭheih nan a ṭûl reng reng a ni

Kut hnathawh hi sikula zirtîr a ṭûl vea hriatna chu a rei tawh a kum zabi 17 leh 18 naahte pawh knan an lo sawi uar hle tawh a Nimahsela Europe leh America ahte meuh pawh sikula zirtîr tel ngei tûra an ruatna chu a la rei mang lo

India rama sikul hi chuan lehkhabu chhiar ngawt hi kan uar a sikula chhuak mzir thiam kan tihte hian kut hnathawk hmusit leh hreh phah nân kan hmang a a pawi hle a ni

Kan fate sikul lût hian ei hmuhna tlin phah si lovin thatchhiat an zir ting a tih fo te hi sikul a dik tâwk loh vâng a ni Tun lai tak hi chuan India ram zirna lam ngaih tuahtute pawhin kan sikul inzirtîr dân that tawk loh thu hi an hre fiah ta hle a Tih danglam hle pawh an tum ta rêng a hmun tam takah chuan a danglam ṭan ta bawk rêng a ni Chutiang chu thil awm dan a ni a mzir thiamna tak tak nei tur chuan kut hna thawh inzirtîr hi a lo mamawh ve hle a lo ni Chuvângin sikul ṭha tak chuan zirtîrtu ṭha tak neiin a zirtîr fo vang

L Chungnunga
Govt B T Hostel Shillong

Hamelin khawpuia phênglâwng tumtu thu

Hmân laiin German rama Hame lin khawpuiah sazu a tam êm êm mai a khuaa mite pawh an mangang tawh êm êm a Sazu han tamzia chu sawia awiawm lo khawp a ni Ei tûr awm apiangte eiin thil an seh chhe zêl a khuma mi mu laite an seh a, an nghal tak meuh mai a ni Chawchhûmtu fian ken lai ngei pawh an va liak ngam a A bengchen êm êm avângin tîtî pawh a sawi theih loh a ni

Mite chuan sazu chu an mangan pui êm avângin lal leh upa hnênah chuan an kal a, 'En teh u, engnge lal [illegible] chu a che u sâwt ni? [illegible] hi ngaihtuah [illegible] a, a [illegible] kawng eng [illegible] ngaihtuah a, ṭûl asa [illegible] [illegible] deh dawn lo a che u an ti a Lal leh upaho chuan Engtinnge kan tih ang le aw? Tih ngaihna rêng kan hre lo Aw sazu tihrêm theihna kan va ngai êm! an ti a

Chutih lai tak chuan mi pakhat an la hmuh ngai hauh loh hi a lo kal a chu mi chu mi sang tak a ni a nui hmêl hi a pu reng a puan sei tak a tiave eng a tiave sen hi a bât a Hrui eng leh a sen hian a phêng lawng chu a khai a, tum châk âwm fahran hian a khawih a khawih mai a

Lai leh upa hnênah chuan, 'In khuaah hian sazu in manganpui hle tih ka hria a, in duh chuan sazu zawng zawng hi ka tibo thei ang maw phênglâwngtuina min ti a, ka phênglâwng ka tum chuan eng ka

pawh thlâwk thei te kea kal te, tuia chêng te, nungcha rêng rêng hi ka hip vek ang In khuaa sazu zawng zawng hi ka tihbo sak vek che u chuan engnge min pêk ang ? tiin a zâwt a Lal chuan I dîl apiang hi duh chuan chêng sângkhat pawh ka pe thei ang che a ti thuai a Phênglawngtumtu chuan Aw le chêng sangkhat mi pêk dawn chuan sazu chu ka tibo vek ang Thutiam a nih chu hre reng ang che u a ti a Lal leh upate chuan tam an ti hle a Sazu lah chu an manganpui tak meuh si a

Phênglawngtumtu chuan a phêng lawng chu a han tum veleh chuan hmun tin atang chuan an lo ri ta sung sung mai a In tin ata chu sazu chu an lo chhuak ta phawk phawk mai a Phênglawngtumtu chu an zui ta nguah nguah mai a A then chu lian pui pui te te tak te tê te a dum te a vâr te a sen te a buang te an ni a Phênglawng ri lam pan chuan an tlân dûl dûl mai a Phenglâwngtumtu chuan luipui lamah a hruai a sazute chuan an zui zêl a Hamelin khuaa mi zawng zawng chuan mak ti êm êmin an en huai mai a Tuiah chuan a hruai lut a an tlahlum ta phiar mai a E ni lo sazu thau tak pakhat chuan lui ral a hleuh kai ta daih mai a a tlân bo ta a

Hamelin khuaa mite chu an lawm êm êm mai a, hla an sa a an lam a, an nui bawk a Mahse Lal leh upaho chuan an thutiam chu an lo theih nghilh ta a. Phênglâwngtumtu chu an hnênah a ya kal a Khawngaih takin ka chêng sangkhat chu mi pe rawh u le mi tiam tawh kha," a ti a Lal leh upa chuan an nuihsan mai a Engilo ei tur lam te chu pêk che kan hnial lo tin pawisa pawh engemaw zat tal chu pêk che kan hnial lo bawk nimahsela cheng sang khat kha zawng fiamthu a nih kha chêng sangkhat zozaite chu e ! khai sawminga a tawk alawm an tihsan ta mai a Phenglawngtumtu chu a thinrim ta hle mai a an hnênah chuan Thlûk dan dang tak tum tur ka la hria a nia chu mi thluk chu mi bumtute tan ka tum thin a ni a ti a Lal chuan I duh leh i Phênglawng chu tum la insang puak khawp pawhin tum ta che tiin a nuihsan ta mai a

Phenglawngtumtu chuan a Phêng lawng chu a han tum leh a sazu phei chu lo chhuak tur an awm ta lo va Mahse chu khuaa naupang zawng zawng chu hlim leh lawm takin an lo chhuak a Phênglawngtumtu chu an zui ta hlawm a hlim êm em chungin an zui ta a An nu leh an pa kohte pawh chu an ngaihsak duh hauh lova Phênglawngtumtu chu an zui ta zêl a Naupang kal thei tawh phawt chuan an zui ta dul dul mai a nu leh pate chuan Aw kan fate chu khawiahnge a hruai dawn chu le ? Luipuiah sazu ang khan a hruai pil mai âwm mang e an ti a An phâwk hru hlawm mai a Mahse tlâng lamah a hruai ta zâwk a Tlâng chu a laiah a lo inphel ta phawk a

naupang chuan an zui lût ta vek a An luh zawh veleh chuan a inchip leh ta a An nu leh an pate chuan an fate chu an hmu ta hauh lo mai a Naupang pakhat erawh chu a ke a bai avângin a thiante a ûmpha ve lo va, tlâng a thlen ve hmain tlâng in phei chu a inchîp leh ta a a luh ve theih loh avângin pawi a ti êm êm a Hamelin khuaa mi zawng zawngten an fate zawng zawng an chân avang in pawi an ti êm êm a Thu engpawh kân tiam chuan hlen ngei ngei a tûl a nih hi, an ti ta hial a

---

Kût thu

Chapchâr kût uar zualna chin chu Lusei ho Tlau rêl thlang lama kan chhuk hnua [illegible]iba in 7 000 khuaa an awm lai atangin an uar zual ta a ni an ti

Kût ur dân — Kûtna ni tak tûr a thlen hnua ni 4, ni 5 emawah Kût sa zawn tur tîn an thlogau a Thang kam mun an kam a lui lam sa xawng mun lui lamah an zawng a, silaia zawng mun silailin an zawng a kût sâng sa nei lo nih chu tuman an duh lo thiang lo ang maia ngaih a ni Chuvângin zan lam sa la thei lo pawhin ar chu talh thatih a ni

Kût ni a ni dâwn ta a hmasa berah—

1 Lusei vawk talh zân an ti a Lal nadawi kilpui thei chin hnam tha deuhbovin an thai a

2. Atûk chu Lu tawi vawk talh zân an ti a Hnamchawm narânho zinga a neiin an chai a

3 Zan thumna chu Chhâwnghnawh ni an ti a

Hla mi ni hi kût ni a ni Naupang a hmei a pe, pasal lai lamin fai taka inbual ni a ni thi lo, puan te thil tha ber apianga inshemna ni a ti, a ômi lovin an hawih a Tlai lamah [illegible] pawk lai chemin an chei a [illegible] Thlah te sa chhuahpui a [illegible] leh te leh artui ta [illegible] chu buh [illegible] va, nula [illegible] [illegible] [illegible]

ROBAWM

MAY, 1946

Vol 9 **No 3**

A Van Ana khat

Easter (Thawhlehna)

Kristiante hian Good Friday an tih hi Lal Isua sunna nah kan hmang ber a Nimahsela atûk tûk leh chu Easter an tih Lal Isua thawh leh ni chu a lo ni a Râpthlâk bera kan ngaih thihna a thima thim mup mai hi he ni hian beiseina lawmawm tak chu min rawn puan sak a nun thara nunna a rawn hring ta a Chutiel uan hmasâng kohhranhote chuan Lalpa chu a tho leh ta asin tun chibai mbûk nan an hmang tlin a A tho leh ngei tak asin tun an lo chhawn ve zel thîn

Thihna hian mi a rumtîr a tha lai tam tak thite hian khawvêl hi a tihrehawm em êm thîn a ni a Thawhlehna ni erawh hi chuan thihna hi tawpna hlauh a lo ni lo va insuanna chhauh a lo ni zawk tih a tilang ta a Fahrah rethei mi ropui taka chan hriat phak ngai loh hriat chianna a lo ni ta zawk a. Krista ringtute taksa hi khawvêlin a han tiboral ngei a nimahsela a thlarau thi thei lo chu Pathian hnêna awm turin a siam sak a lo ni zâwk a Easter tih hi Lal Isuan Kei hi thawhlehna leh nunna chu ka ni tupawh mi ring chu thi mah sela a nung reng ang tia a tiam kha a lo ni reng a

Chûng chu lan hmai lo ve nimahsela kan hmangaih takte kha min koh kir sak leh dawn chuan si lohvin engnge sâwt ang ? kan ti thin alawm A ni lul mai engpawh ni sela eng ti kawng pawhin thihna hi zawng kan dal theih hauh si loh hi le Nimahsela ngaih dan pakhat a neih theih Kan nun dân in lher zela hi Pathian hnenah nung reng turin kan lo inuan sang ta thut a lo ni zawk Kan duh takte Pathian hnêna an awm tak avanga lung ngai kan ni lo va keini a damate hian kan chan tâk avangin kan khawhar mangangin kan ngaih vang a ni zawk e Lungngaihna ngawta kan lhah reng zawngin mahni hma sial lutuk pawh kan lo ni thei a ni

Kan then takate kha ngaihtuah ve thung ila an tan chhuanawma kan awm ve a tul asin Chuvângin luai tak leh hlim taka kan hma lam hi sut ve zêl a tûl a ni Kan hunte hi hmang tha zêlin tum ropui tak neiin i inhmang zel ang u Kan then takate chuan min rawn thlir apiangin En teh u khu mite khu ka chhungte an nih khu An nun dan leh an khawvak dân khu ka mit an va thung tehlul êm ! an tih tûra awm i tum ang u

Aw vêl in êng naupang ngaihawmteu
Lei mite nghakin an ko fo va
Ni êng leh dai tla anga fimin
An nute bo hlauvin an thlîr ti in

Zirna lam

Tûn laia kan Mizo rama thu lâr ber pa khat chu Zirna lam thu hi a ni, tûn hma lamah pawh khan zirna lam hi kan theih ang chuan kan ngaihtuah ve hle thîn a mahse tûn lai ang êm hian kan ngaihtuah lo va tûn lai chuan mi tam takte chuan zirna lam thu kan ngaihtuah nasa ta hle mai sikul naupang pâwl ruk zir zo tawhte chuan a aia sâng zâwk sir lehzêlna hi an duh a zir zêl tûr hmun dânga kal pawh tûn hma lam ai chuan an tam zâwk a ni Tin thingtlang lamah pawh mahnia tual chhûng chawma zirtîrtu lo nèi pawh nikum lam ai chuan an tam ta zâwk a a lawmawm êm êm mai a ni Thil zir lam leh thil danglam chîn thar hian kan Mizo rilru hi min khawih hle thîn a Nulate nute pawh hian puan zeh dân thar an hmuh chuan chu puan zeh dân thar chu eng anga thlan nge hriat an duh a an en thuai thîn a a ze zeh dân chu thiam tumin an en ngun êm êm thîn a ni Hmasawnna engemaw tal kan neih theihna tûrin khaw tam feah ôkhuan pâwite kan msiam a chûng chuan zirna lam thu kher lo pawh thu dang dangte pawh an ngaihtuah a an khaw chhûng engemaw ti tak an lo danglam theihna an ngaihtuah thîn a ni

Tin thil zir hi tûn hma lam ai khân kan uar ta deuh rêng rêng a kan uar duh ber leh kan zual hna lam pang chu lehkha thiamna hi a niin mi ramah sipaiahte kan kal a lei kha thiam loh a pawizia te chu kan taksa ngeia kan va hmuha kan va tawh tak avang in, lehkha thiam tûkia hi kan lo hre lehzual ta a, chuvângin zirna lam pangah hian thil kan [illegible] hle a ni tih chu kan titi khaw chûng ah pawh hian a lang tam ta hle fo mai khaw khawvêlah [illegible] zirna lam pang thu hi an hmang [illegible] zir thiam a tlakzia hriat [illegible] a ni tih chu kan titi hle [illegible] Hetianga thiam [illegible] hian kan [illegible] ang tih pawh a rinawm a.

Khawimaw laia mi thenkhatte phei chuan an tha leh an nelhte sêng hian zirna lama hmasawnna kawng engemaw tal kan ramah hian a lo chhuak mahna tiin nasa takin an bei a ni tih thute hian mi a ti phûrin mi à fuih nasa hle mai a a lawmawm hle a ni, tin phaitual lama kan sikul naupangbote pawhin zirna lam thua kan kal zêl theihna an ngaihtuah fo a ni tih te kan hria a an theihtâwpin kan ram tan hian bei an duh a ni tih pawh an tilang hial a. Zo ram hma ngaih thute pawh an rawn chhuah hial kha Kha mi Zo ram hmangaih thu an rawn chhuah kha a tha hle a mahse a thu kha ngun taka lo chhiar chuan Mission thil tih an han sawinaah khan thu fel lo tak leh thu dik lo a awmin a lang a a pawi deuh hle mai Chu chu hei hi a ni —

1 Kan sikul zir sanna ve deuh hlek te hi kan Mission kuta a awm vâng a ni
2 Kan zir sân ve deuh hlek theih nâua Middle English sikul siam kan tum leh nan phal si lo
3 Kan lo kal chhan chu lehkha thiamtîr che u hi a ni hlei nêm!
4 Engahnge kan sikul an kawl?
5 Kan Mizo hotu ngaihtuahtu pawl then khatte hian Mission enkawl loh tûr an kuta dah hi an rilrûk tlat? Hei hi kan ram hmangaih vang kan ti thei ang em? nge an rilru an sawi ngam lo?'

Heng thu pangaho hi ngun taka lo chhiartu te chuan lo chhût ve teh u thu fel lo deuh nun a lang a ni lawm ni? Mi hmathawh leh mi thiltih dan sawisêlnaah chuan thu dik taka kan tih chuan anmahni tanpui kan ni a a dik lo va kan tih mai chuan a mawi loh na chu keimahni hawkin kan phurin a rin awm

1 Kan sikul zir sân vena deuh hlekte hi kan Mission kutah a awm em ni? Tûn hma lama kan Mizo fate zir sân ve deuh hlakna tûra sikul kan hriat ang chu Shillong te Jor-

hat te Calcutta lama sikul thenkhatte khu a ni a chûngte chu kan Mission vawn a ni hauh lo a ni Shillong sikul hi Mizo fate luh tamna ber a ni a Goverment High School a ni a Jorhat hi American Baptist Mission ta a ni Calcutta lama mi pawh hi kan Mission te vawn ni hauh lo te a awm a ni Chu vângin Kan zir sanna ve deuh hlek sikul hi kan Mission-te vawn a ni lo ve

2 Kan zir sân tam ve deuh hlek thleih nâna Middle English School siam kan tum leh min phal si lo tih thu pawh hi tûn hma lam chuan Middle English School hi Mizo fate hian siam tumna kan la nei hauh lo a ni chhim lamah phei hi chuan rawtna reng reng a awm rih lo High School din rawt atang hian a chhuak ve chauh a nih nghal loh chuan tin Mission hian mahni ta thil tih tum te hi anmahni pual thu chhuak ngatin ni dan theihna an nei em ni ? Ani neii kher a rinawm lo a ni Mi thil ti tur dan theihna neitu chu Mission hi an ni em ni ? An ni lo ve Chuvangin Middle English School siam hi min dal lo reng reng a an hi enah dil pawh tun hma lam kha chuan keimal nia siam tura dîlna chu a la ni lo reng reng a ni A dil pawh la dil hma hian engtinnge min phal lo han tih theih ang ? Buina hmia kherh ang ei auh a ni zâwk e

3 Kan lo kal chhan chu lei khi thiamtir che u hi a ni hlei nem ! Mission hian ram danga mite hnena Pathian thu an va hrilh hian lehkha an thiamtir loh chuan engtinnge Pathian thu an hrilh theih ang ? An Pathian thu hrih tûra kha an va kalpa ram lama mite tawngin an letling zel a an va kalnaah khan lehkha an siam zâwk zel a ni lehkha thiamtirna an telh loh chuan hna an va thawk thei hauh lo vang an va awmna ram ah khan chuvangin lehkha thiamtîr chu an tum pakhat chu a ni ngei a ni Pathian lehkhabute leh lehkhabu dang dangte an awmna rama mite tawng khan an letling vek zêl a chutiehuan an hnathawh pawh kha a lo sawt thei a ni lehkha thiamtirna tel lo chuan Missionary-ho hian hna an thawk thei lo vang Chuvangin an va kalna rama mite an lo fin theihna leh lehkha thiam an nih ve theihna chu an tum pakhat a ni zâwk a ni Tûnah keini ramah phei hi chuan Mission chawma Sêrkawn sikula lut hi mi tam zawk kan ni a ni lâwm ni ? Tun thleng pawhin Mission hian Serkawn sikulah hian naupang tam tak chu lekkha zir tûrin an chawm a ni Hmeichhe sikul lamah phei chuan Mission lâwma zir vek tih tur a ni

4 Lngahnge kan sikul an kawl ? Mizo fa te hian sikul mi kan kawltîr em ni ? Zo ram sikul kan neih hi sawrkâr leh Mission ta a ni zâwk a Mizo hian ahranpa ngata sikul kan neih hi sawi tur a awm hauh lo a ni Sikulah hian ta kan la nei ve lo ve kan sikul ti ngam tûr pawh kan la ni rih lo nakin lamah te kin puala kan la neih ve mial nghal loh chuan tunah hi huan ta kan la nei rih lo ve

5 Kan Mizo hotute hian zirna lam thu ngaihtuah honaah pawh huai tak leh tha hnemngai takin an bei zel rih a nun ka hria rilru sawi ngam lohna nei an awm lo A thua zir leh hotute inzah der dan atangin erawh chuan sawi ve kher mi loh te a awm zawk a chungah huan kan phût a nih nghal loh chuan tûn laia kan Mizo hotute hi an dem awm lo ve Ram hma an ngaiin Mizoho tana thil lo innghah ngheh ve theihna an ngaih tuih em em zâwk a ni mawhchhiat mai tur an ni bil lo ve Mahni meuh an din hmuna k n din hma hian insit hi a awl hle a ni An din hmun meuhva han din chuan kan sit hle ate ai mah khan kan tling lo duh a ni

Mizo rama zirna lo than zêl theihna tûrin theihtawp chhuaha kan rama thawktute hi thurual takin kan tang zâwk tûr a ni kan Mission te pawh hi dem lutuk lutuk pawh an ni lo ve sum lamte pawh hi tlin ang hman theih a ni hik lo va [illegible] hrang awm a ni a, [illegible] kate hi an tân ha[illegible] thiltih vêl dân [illegible] hnuaia mite chhiah [illegible]

rêng rêng an awm lo va mipa hlir an ni si a Tawng te lah chu an inhre thei hauh lo bawk a Chutiang chu America Indian mite chuanin an la hmu ngai hauh lo mai a Tichuan a tirah America Indian hote chu mi ngo chungah an tha hle mai a Chaw te pawh tui tak tak an pe thin a thian tha tak angin an awm thîn a Numahsela rei an inthian lo va, an ngo a lo ni ta mai a

America Indian ho chuan mi ngote an hlau hle a tin thenkhat chu thah te pawh an that nual a Tin an lal chuan chûng mikhualte chuan an ram an chhuh sak ang tih te pawh a hlau êm êm mai a A nih loh leh a ramah chuan thu an nei ang tihte pawh a hlau hle bawk a Tichuan mi khat chu America Indian mite chuan mi ngo pakhat an man a, an lal Pawhatana hnênah chuan an va hruai a An lal chu a tar hle tawh a a khabe hmuite pawh a tuak vek tawh mai a, nimahsela khawng tak leh chak tak a la ni a A kawr hâk chu sa vuna siam a ni a, tin, thi mawi tak a awrh bawk a Tin a vêlah chuan [illegible] an ding a Ngawi [illegible] fel takin an ding a an [illegible] leh an kokiah chuan rawng [illegible] hnawih a tin, an hnung lam [illegible] leh naupangte [illegible] a. Chania mi ngo an [illegible] chuan an [illegible] leh [illegible] bûng [illegible]

nih eng vâng nge a nih a hre hauh lo mai a Tin, hmeichhe pakhat chuan in mi ngo kut sina tûrin tui a han la a tin pakhatin hruk hulna tûrin puan a han la bawk a Tin chaw pawh a han pe bawk a Tin, lal leh a sipaihote chuan engtia tih tûr nge ni ang tih an ngaihtuah a

Lal fanu chuan tûn hmain mi ngo a la hmu ngai mang lo va, a han en reng a A lu a mêt a a vun a ngo si a a chaw ei dan a danglam hle a, mak a ti êm êm a ni Engtia tih tûr nge ni ang tih a pa leh a sipai hotute chuanin an ngaihtuah a Mi ngopa lah chuan an tawng chu hriat a nei si lo Lal fanu chuan an ngaihtuah nate a hria a tih hlum thu a pan a pe ang tih a hlau hle a

Nakinah chuan lung hianpui pui pahnih hi an han la a lal Pawhastana hmaah chuan an dah a Tin mi ngopa chu chu lung chungah chuan a lu chu an han nghahtîr a Tin, sipai pahnih talhtum kengin an lo ding a an vawhlum dawn a ni a Lal fanu chuan a khawngaih hle a, a nun a chhanhim theihna a ngaihtuah a ngaihdam te a han dil sak chiam a Thupha te a han chawi sak a mahse a sawt chuang lo va Tichuan sipai pahnih chuan mi ngo lu chungah chuan an talhtumte chu an han lek a Lal fanu Pokohantast chuan tap chungin chhan a han tum a, a tlân thnai a a lu chu mi ngo pa lu chungah chuan a han dah a Mi ngo an vuakhlum chuan lal fanu chu an vaw hlum ve ngei tûr a ni a. Mah

pe Pokohantast chu Powhatan an duh ve si lo va Tichuan a pa lal Pawkatanan a lo hmuhin a inchhir a, vaw lo tûrin thu a pe a Chu mi ngo pa nunna chu Pokohantasan a chhanhim ta a ni

Chu pa chu mi ngo hotu a hming Captain John Smith a ni a A lawm êm êm a Tichuan indo lovin chung Sâp leh America Indianh ote inremin an awm ta a

Tin, Pokohantast chu a lo lian deuh deuhva mi ngo dang a hming John Ralfe an tih nên chuan an innei ta a

Tûn thlengin chu mi America Indian lal fanu huaisen tak leh a pasal mi ngo thlahte chu America ramah an la awm reng a ni

---

Mim kût thu

He kut chhuah tanna hi upa tam tak pawhin Sawngkhara leh Chawngvungi thawn thua mi aia rinawm an sawi thei lo chu vangin he mite nupa thawnthua mi hi a lo chhuahna niin a lang ber

Sawngkhara leh Chawngvungi hi nupa in duh êm em an ni a nakinah chuan Chawng vungi chu a thi ta a a pasal Sawngkhara chu a tap a tap thîn a Ni khat chu a tap nasa lutuk chu a tap hlum ta a a thlarau chu mitthi khuaah a zuk kal a Chawngvungi chu in chhe teah hian a lo hmeithai a a lo chêr hle a Sawngkhara chuan Chawng vung eng tizia nge ni i va ci er ve le ? a ti a Ani chuan Ei tur reng reng a awm lo va riltâm reng rengin ka awm fo avangin ka chêr a ni han haw leh ta la kan lo lama kan thlai chîn rahte kha mi rawn pe ang che a ti a A tap hlum chu a lo harh chuan a lung a lêng êm êm a Lo lamah a kal ta a an nupaa an thlai chîn dante chu a lo rahin a lo lum ta remrum mai a, Aw Chawngvung i ei lohvin i thlai chinte chu a rah tak phengphung a aw a ti a a tap leh thîn a A tah zawh chuan thlai tinrêng rah chu a lo va a phur haw ta teuh va in a han thlen chuan a hrilhai êm êm a a han inneihat a, a thil phurhte chu tuiêm hânna atrah a hun ta rui a Chawngvung i duh duh hi ei rawh a ti a a tap leh ta keuh keuh va

Tin mi khat chu favâng ni tla tûr mawi êm em upain Nghovang lunglên an tih ang hian ni tla tûr chu a lo awm ta sur a mi nute lo lam kal chu an lo haw thluah thluah si a a hawi vêla a lungleng chu a tap a tap a a taphlum leh ta mai a a thla rau chu mitthi khuaah bawk chuan a zuk kal a Chawngvungi chu hlim êm êm hmêl puin a zuk hmu ta a a inah pawh thlai tin rêng a lo awm ta rei rui a

Tichuan Sawngkhara chuan Chawng vung heng thlai zozai hi khawiata nge ni le ? a ti a Ani chuan Aw nangma mi rawn pêk kha alawm a ti ta a Tichuan a taphlum chu a lo harh leh a a rilruah chuan a awm ta tlat a Kum dangahte pawh chu mi hun lo thlen apiangin a ti ta fo va a thenawmten a tih dan chu an hmuhin mak an ti a an zâwt ta a ani chuan a tih chhan chu a hrilh vek a Chutichuan miten an lo hre tam ta tulh tulh a an chhûngte thi tawh kha an riltâmin an hrehawm bîk ang tih an hlau va Sawngkhara tih ang chuan hun tin an lo ti ve ta a tun lai thleih hlim an ti ta zêl a ni an ti

ZIRTU KAN DUH E

Hmâna hla taka awmjo,
Sual vânga chi-chhiar tlâk loh
Pa hnêna tâ tlân bote,
Tûnah khawngaih vângin
Krista thisena tihhnaihin kan awm

Kei ni thungtlâng, Mizo leh Pawiho hi Isua Krista zârah kan lo inpumkhat tan ta a a lâwmawm êm êm a ni

Amaherawhchu zirna lamah hian kan ta hnâm lutuk deuhvin kan hria a chuvângin zirna lam hi ur lehzual ila kan ti a Chuti chuan tûnah Thlântlâng bial Fârrâwn khua ah pâwl sarih (Class VII) zirna neih tan kan lo tum ta a Chuta lût tûrin tupawh a duh apuang pâwl thum (Class III) passed chin kan tâwm a che u A lût duh chuan Head Master hnêna Transfer Certificate lain Fârrâwn hi Khangmanga hnênah lo kal ula ani chuan a lo ngaihtuah zêl ang

Kum khat chhûng khawsak dan tûr chu heisang hi a ni Buhfai inpe pha lo tân ei mumah Rs 60/ a ni ang, School fee atân Rs 6/ a ni ang hêng hi rawn ken tûr a ni

A subject tûrte 1 Arithmetic 2 English 3 Geography 4 Hygine 5 Bible 6 Pâwl ngana atangin Burmese tawng zir a ni leh ang Pâwl lina atangin school chhûngah chuan Sâp tawng ngawta tawng tûr a ni School tan hun chu May 15 1946 a ni ang

Krista in unau

Mangdûma Saikah
Chin Hills

Thu nawi

[illegible] lo hâl hun lai vêlin zo ramah [illegible] a lo pawh kan hâl tha lo [illegible] Chhiangin kan ei theih thil [illegible] hi chawnh rin thiam zir a tûl [illegible] a ni Nitina kan chiew chhum titiêm [illegible] hanh ei lovin hah taka kan thawh chhuah sa kan tirual mai mai a hmawin [illegible] kan hmang lutuk hian hrisêl lotina [illegible] a thlen thenin rethelhna nasa tak [illegible]

[illegible] thumkhatin inhiawhfâk duh vâng [illegible] pâwl pum vângin emaw lo an vât thlai [illegible] an duh muang thin hi a pawi hlamai [illegible] Mizoh ni pawimawhnih hmaa lo hâl [illegible] hi chu tûn lai hla a thum ka hria [illegible] hi chu tûn lai hla a thum ka hria [illegible] hi chu tûn vêr ngam [illegible] thlâwn

Sap tam upa fîr Cabinet ho chuan India ramah mi pathum an rawn tîr a chungte chu Lord Pathic Lawrence te Sir Stafford te Mr Alexander te an ni Thu neihna lian tak kengin an lo kal a tûn lai hian India ram Home rule pêk dân tur an ngaihtuah mêk a ni

Kumin April thla hian Lunglei ct hehvêlin Sapupa no chuha inkhêlna kan nei a kan Lunglei sâpte pawhin min ngaihtuahpui peih hle a kan tawmvêm êm

Final chu Rahanvêng leh Zotlângin an khêl deutu pawh kan tam ngei mai Zotlâng ain Rahanvêng chu an thiam dân a ruâl deuh hlk Pâwl dawn an thiam hle a thakin a tha thak thak vek mai Rahanvêngin no chu an la ta

Sâithuama

[illegible] Raper at the South Lushai Mission Press Lunglei

ROBAWM

JULY, 1946

Vol 9 No 4

A Man Ana khat

STATE LI 15002 (Ref) LI 25 to 13

Dârthlalang tihlan ang maiin

Tûn laia mihring hian darthlalang hi kan hmang teh e Hmasang chuan thil vâng tak a ni tûn lai erawh chuan a tam ta mai a tlawm lah a tlâwm ta ngei a Mi thenkhat chu dar thlalangah hian an han inen a mi eng ang chiah nge an nih an han intheihnghilh mai a an inhmuh aia tha zâwkin an inring ta mi thin a ni tih Pathian lehkhabu chuan min hrilh a

Darthlalang hi a that leh a hah a a en tha bik zel a ni a Darthlalang thenkhata in mêh chuan in sawi hlai luai mai ang a in bêm luih ang a in pêr duai bawk ang Tin dârthlalang thenkhatah chuan han inen lel ula in taksa ai maha hian leh sang dualin in lang leh thung ang Darthlalang tha chi leh fiah ber chiah erawh chuan engkim hi a nih ang chiah zêl hian a lang thin a ni

Kristian taktik te pawh hi darthlalang ang kan ni tih Paula chuan min hrilh a Dârthlalang nun a zuk chhun khan ni eng chu a rawn tilang chhuak leh ang bawk hian keini pawhin Isua Krista hi kan rawn tilang ve leh tûr a ni Hman tuk chu ni chhuah hnu lawk hian ka va tho va huan lam ka han thlir a chângel hnahah hian êng tle sut hi ka han hmu a lungmawi bet tlep tuar pawh chutiang kha wp huan a mawi bîk lo vang e tih tûr a ni Nimahsela ka han en chi in chuan changêl hnaha dai thing nun a zuk chhun a rawn chhun en leh chhawn chi u a ni a Hnih ngawt chu a mawi a ni lo va dai thing pawh chu a mawi em êm lo va a mawi ber chu ni chi u a ni Pathian lehkhabuah chuan Darthlalang anga Lalpa ropuina chi hun ênin kan awm a ti a Chu chang ni lovin Ama anpui ngeia awm turin tihdanglamin kan awm thîn a ti a Darthlalang hi inen fiah nan hman a ni ber a Kan samte hi lo thur bu sela kan inhui pial a bari i ngil loh leh kan then tha a chuvang in keimahnia lang mawi lo kan I muh theih si lohte hi kan inhmuh fiahna ber chu a ni Krista eng hian kan thinlung hi a rawn chhun sinh zawngin kan famkim lohna te hi kan han hmu thuai a tiel uan ania tai puiin kan insiamti a thei zel a Chutiang chuan amah chu kan lo ang ve tial tial thei a ni

Kan awmdana Isua kan tihlan hi min an hmuh hian anni pawhin amah ang taka awm ve duhna an nei thin a ni Tichuan mite chuan keimahni hi min hmu ve ta lo thung hlauh thin Dârthlalanga kan hin inen a a darthlalanga chu hmu lova mahni kan han inhmu ta mai ang hian keimahniah hian amah Isua ngei chu an hmu dawn a ni

Sikul naupang pakhat chu an pawl zîngah a tawp bik a a pâwn lam lan dan chang ni lovin a rilru lam chenin a sual bik a Thil sual tihchâk hlah hlah hian a awm thîn a Ni khat chu an zirtîrtuin an pindanah milem mawi êm êm mai hi a târ a chu chu a hmuh veleh a hmêl put dan chu a han tidanglam ta nghal mai a [illegible] a han zir ta pang a Chu mi hnuah chuan intihfai leh nungchang [illegible] A tâwpah phei chuan chu milem chu eng lai pawha a en [illegible] chu a lo lamlêt ta hlauh mai a A ni keini pawhin Isua hi [illegible] hian thlanin a lo awm ang a miten keimahniah hian amah [illegible]

Lehkhabu ngaihnawm

Europe rama khawpui tam feah chuan in lian tak tak hi a awm a chu mi in chu Museum an ti ṭhîn a Museum an tih chu hmasâng thil leh thil ngaihhlutawm an dah khâwmna a ni deuh ber e Tin mi fingten thil an hmuh chhuahte chu en turin chu mi inah chuan tupawh kal phal a ni a Museum a in kal chuan milem mawi tak tak te lung man tlem mawi tak tak te leh thil chi hrang hrang eng engemaw te in hmu teuh ang lung leh thîr lam bungbêl te chemte tê tak tê te leh lian fu fu te ṭhingkûl te dawhkilh te tangka te hmân lai min an hman ṭhinte in hmu ang Hêng thil an vawn thatte hi Palestin Aigupta rama an hmuh chhuah a ni deuh Hman lai mite awmdân leh Isua lo kal hnua mite awmdan min hriat chiantîr lehzual theih avângin a ngaihhlut awm hle mai a ni

Chûng thil hlu takte chu a kan chhiat loh nân leh bomb te pawhin a tihchhiat loh nan ngun takin thingremahte an khung a a him theihna tûr berah indo lai te khan an dah ṭha tlat a ni Thingrem ṭhenkhatte chu puk ah te an dah a, thenkhat chu a phûmin an phûm a ni Tin indo zawh hnu chuan mite hmuh leh theih tûrin a enkawltute chuan an phawrh leh a an dah ṭha leh ta a ni

English khuaa Museum ṭhenkhatah chuan lehkhabu ngaihhlutawm tak tak leh ngaih nawm tak tak a awm a Chûng chu tûn lai lehkhabu anga khâwla chhut hi a ni ve lo va kuta ziak ngat vek a ni a Hlui pawh a hlui hle mai, a hlui ber pâwl chu Pathian lehkha bu an ziak chhawn a nih avangin Kristiante tân chuan a ngaihhlutawm bîk riau mai a ni

Thutlûng Ther bu atanga an lak chhuah kan [illegible] lai mi lehzual ber chu tlêm te [illegible] ni reuh va. Johana ziak bung [illegible] chuan chu mi chu [illegible] an sawi Chûng Pathian thu châng chu tûn laia kan lehkha anga ziak hi a ni lo va rairuang lehkhaa ziak a ni a Aigupta ramah chuan rairuang hi a tam mai a rairuang chu an phel a pan takin an hlai a an chuktuah khâwm ṭhîn a ni tin chu mi chu an tah leh a lehkha phêk ang hian an siam ṭhîn a ni Tin chutianga an tihbelhbawm hnu chuan an pho ro ṭhîn a ni London khuaa Museum ah chuan chutiang rairuanga ziak chu Pathian thu châng dang nichina kan sawi loh kha a awm a A hian ber chu Hebrai mite hnêna lehkha thawna mi ziak chhawn a ni Aigupta rama an hmuh a ni tûnah chuan ram tak a ni a hmana chûng thu chu an ziak lai erawh chuan nel tak duh duha thleh theih a ni

Tin London khuaa Museum ah chuan kut a ziak lehkhabu dang a awm a chu chu Pathian lehkhabu pum hi a ni Grik tawnga kuta ziak vek a ni a Chu chu savun lehkhaa ziak a ni beram vun emaw hi an hmang deuh ber awm e A D 350 lai vela ziak a ni awm e Chutianga an ziakna chu Vellum an ti a Chutiang savuna an ziak ṭhenkhatte chu a mawi kher mai Savun chu rawng sen dukin an dum a rangkachak tui leh tangka tuin an ziak a a mawi hle mai

Kum A D 1350 achinah khan tûn laia lehkha kan tih ang hi an hmang tan chauh a ni English ho Museum ah chuan English ṭawng leh Latin ṭawnga ziak Pathian lehkha bu tam tak a awm a chûng chu kum 500 laia reia an lo ziak tawh te kha a ni Kut ngawta Pathian lehkhabu pum pui han ziak chhuah vek chu bun a dul rei hle ang ti rawh u maw? Khâwl chhut hi an thiam hma kha chuan lehkhabu reng rêng hi chutianga kuta ziak vek chu a ni Chûng laia Kristian ṭha tak chutianga Pathian lehkhabu ziak chhâwng tute chuan Pathian thu hi tihmawi an duh khawp a a phêkte chu mawi tak takin an chei, rangkachak tui te a dum pâwl leh a hring leh a sen te mawi taka inchawihin an ziak a ni Chutianga Pathian lehkhabu an

vawn reng phawt chuan Pathian lehkhabu an lo vawn him dan mak tak chu kan hre reng thei ang a thangthar lo awm leh zêl tûr hnênah pawh inhlan chhâwn zêl thei ni ang

Fimkhur a ṭûl e

Mizo fate hi indona avângin ram hla tak tak te kan thleng ta hlawm a Pam dar g nun dan tha leh chhia te pav h lan hr tawk bawk âwm e Thil sual te li hmun tinah sual a ni thîn a Hnam dang nun dan leh an khawvel nun chen dân te pav h hi kan hmu nual ta hlawm a Thenkhat chu hrchiawm rêng renga khawvel hmang an awm a Then khat erawh chuan khawvel hi nawmsak bawl nan an hmang a thil sual pawh an hre lo

Tûnah indo a reh ta Sawrkâra hnathawk (sipai ti bîk ila) te hi a tam zawk chu bun kan ni dawn a kan ni ṭan mel hlawm tawl âwm e Chung zingah huan mi tam tak chuan awm dan tha m iam chet dan miwi tak tak kan Zo ram tina entawn tlak m em nungchang hawn an tam ing Amah erawhchu natna tha lo (Venereal Di ease) datu leh saihri hawn kan lo awm nu l pa l a ni thei a He thil na li a hlauhawm em em avângin mi tin fimkhur theuh ila ka ti a ni

Mizo ram ang lovin ram dang ch u mi sual an tam a nawhchizuarte an tam em em a Tlangval lenglak tan chuan kawm te pawh an lo awl hle bawk si thîn a Mahse hu tianga hmeichhe sual kawm ṭhîntute chuan engmah dang an ngaihtuah ngai tawh lo He nula hian natna ṭha lo i vei ang nge vei lo vang tih reng an ngaihtuah lo va an pawl achin chawlh kâr hnih emaw thla khat hnu ah emaw a zun pahin na deuh teuh ṭeuh a hria a daktawr hnêna kal lovin mahnia arâka intihdam a tum a damdawi eng eng emaw a lei vêl a mahse a ṭha chuang thei lo Â pûn zêl chuan dam chhûnga ramtuileilo nihna a thlen thei a ni Nupui nei a nih phei chuan a nupui chu natna tha lo chu a kai a natna tha lo nei ve ve an lo ni thin

I i an lo neih pawhin an fate an kai chhiawng zêl a piansualna chi tam tak a hring thîn Mitdelin emaw an lo piang a thlahte thlenga chhawm theih thil ṭha lo chu an awm nawmnah thiltihah khân an lo vei thei a ni Nupui nei lo pawh ni se he na hian fate pa atan mi a titlâk lo thei a fa nei thei lovin mi a siam thin Thawnthu pakhat ka han sawi ang e

Sipaiah ṭhian dun an tang a Pakhat hming chu Barkata a ni a pakhat chu Hu kumeta a ni a An pahnih chuan an infiam na pindanah eng engemaw an khel a An tîtî pah i Hukumata chuan Hmâna hmun manding Sâpin hmeichhe sual pâwl a hlauh i mzi min i rilh vak tawh kha i la hre reng em? a ti a Barkata chuan A! chung te chu pav i ti mata che an sawi apiang hlauh a mi tih hlîr mai Tûn laia hetia kan awm lai hian nuam chen tûr alawm a nalh tha th hiwr tur alâwm! Ti rawh i kal ang a ti a Hukumata chu a han tang deuh vi mahse a tang rei lo hle a An kal dun ta a nawhchizuar hnenah zan dar 12½ thlengin i va awm a Chawlh kâr 2 emaw chinah huan Hukumata chu a lo na ta deuh a an unit a dâktawr Sâp hnênah a va kal a damdâwi mah a awm a thla khat hnuah a tha leh ta a

Barkata pawh chuan [illegible] ve a mahse damdawi [illegible] el hutzin a kal ta zawk a [illegible] nei a ni nghe nghe a In a thlen chuan [illegible]

ei te a tui mang lo va a nâ chuan a ṭhoh hle ṭan ta a mahse a nupui leh a chhûngte tu mah a hrilh lo va A awmna khuaa damdawi zuartu hnênah a va kal a ani chuan a hlauh awmzia te a lo hrilh a He natna hi enkawl ran loh chuan natna benvawnah a chang thei asin tlin a lo hrilh a Damdawi hnawih tur leh ei tûr siam chawp mai mai hi a pe a a fak vêl chiam a cheng 30/ a pe nghe nghe a a to hle mai Barkata chhuah hnu chuan a nuihsan a A that phah âwm si lo va chêng sawmthum ka ṭa ta mai a tlin a en deu hle a

A chhuṭi a kin ta a an Unit ah a kîr leh ta a A thianpa Hukumata kha hmâna an infiamna pindanah khan a va hmu leh a Hukumata chuan Barkat i lo haw leh ta a ni maw ? In lam engtinnge an dam tlâng alâwm maw? tlin hlim takin a lo zawt a. Barkata chuan Pathian khāwngaihnain an dam tlâng rih e a ti a I chhuṭi chu engtinnge i hman le ? i hmang nuam emaw chu ? a ti leh a. ' Hmang nuam tehlul mai nangmah i chanchin ve maw le Barkata chuan a ti a Hukumata chuan Barkat hmana nawh chizuar vênga kan leng kha kan lo a khawp mai a lo ni a ni rei lo teah ka dam lo ta mai a Dâktawr sap hnênah ka kal ta thuai a damdawi mah thla khat ka awm a ka dam leh ta viah mai a Tûn achinah chuan ka kal leh tawh rêng rêng lo vang ka ti mai a ti a Thla tam fe a rai hnu chuan Barkata te ṭhian dên chuan Carrom board an khêl a chutih lai phuan sipai pakhat hian Barkata lehkha thawn lo thleng a pe a a han hawng a a pa te a lo ni a A thu hmasa berah chuan fapa a [illegible] a sawi a Hetiangin a thawn a

'Ka fapa Barkat

[illegible] khânin Pathian remtih leh ruat angin [illegible] ngai ta," tin ' He ka thu han hril[illegible] nakin nhnar la bengek in [illegible] hrilh engnge ni lih i hi[illegible]

[illegible] tlin vêl [illegible] hrih a lo khat a a nuin a hmuh chu [illegible] sng a ka hnênah a lo kal a mi[illegible] thuai a. Kei pawh chuan a ngai[illegible]in Dak tawr sâp hnênah [illegible]alpui ta [illegible]a Dak tawr sâp chu[illegible]akin a han en a kei chuan [illegible]aktawr sap eng tizia nge ni ? tlin ka za[illegible]a A ngawi ta reng a a natna chu min hrilh ang nge hrilh lo vang tlin a inngaih tuah a ka zawh chhen avângin a sawi ta a

He nautê hi a dam chhungin khua rêng rêng a hmu thei lo vang A pain natna ṭha lo tak saihri a vei a chu chuan a nu leh he nautê nun pawh hi ama nun nên a tichhe ta vek a nih hi a ti a Chu mi thu chu a nun a han hriat chuan a ṭap ta zawih zawih a Ka fapa Barkat i suahsualna leh ninhleina rah chu tunah kan chungah a lo thleng ta a nih hi Ka fapa mi a i thiltih hi engnge ni ? Nang ma nun chauh i tichhia a ni lo va i nupui leh i fapaa nun khawvela an dam chhûngin rethei reng rêng leh mi nuihzat burah i siam ta a nih hi I taksa chakna sual rah chu kan chungah hian a lo thleng ta i nupui pawh a dam chhungin hlimna ni rêng hmu lo tur leh nuihna ni rêng reng i siam ta lo a nih hi i pa leh i chhûngte zawng zawng hian tap chungin kan khawvêl nun kan hmang dawn ta a nih hi

I pa tlin

Ci n mi thu a han chhiar chuan Barkata chu a mangang a Engnge maw ka lo tih tak le ? tlin lungchhe takin a ding ta a A ṭhianpa chuan Tûr thlum ka theh darh ta a ni ci n mi tûr thlum (ka natna) chu ka nupui leh ka fapa pawh ka kai a ka natna angin an na ve ta Ka fapa ka fapa duh ṭak chu keimah avangin a khawvêl êng hmuhna thimin a bâwm ta A dam chhûngin thimin a tuam ta tlin lungchhe takin a ṭap ta a Mahse chu chu engmah a sâwt lo An manching Sâpin a hmaa a sawi lâwkte zawng zawng kha lo awiin lo pawm sela chutiang natna ṭha lo chu a chharin a nupui fanaute pum a tichhe le târ

Chutiang natna chu khawvêl pumah hian

a darh [redacted] hmeichhe lênglak zawng zawng [redacted] ṭha lo tak nei vek an ni tih theih [redacted] Chuvângin keini sipaia ṭang mahni in [redacted] pan tûrte hi kan fîmkhur tûr a ni He natna lo pai [redacted] ang te kan nih chuah a pawi ang Mi ram ang lova kan ram a la thianghlim hi a tibawlhhlawhtu kan ni hlauh dah ang e Nupui nei tawhte kan nih phei chuan Barkata ang khian lan nupui fanaute kan tichhe biah a ni mai ang

Tlangval kan la nihin kan nupui neih hunah kan fa pakhatna atangin en mih lo kan ni mai dâwn

Chuvangin nawlchhizuar hnena kal thinte kan nih chuan sim tawh ila Chutiang natna tha lo chu kan Mizo tlangval thenkhatin an nei tih pawh ka hria a ka hmu ba ka a Chungte pawh chuan kan chhiat hmain lan sipai nihna lama daktawr hnenah lut thuain i inenkawltir thuai ang u Chutilo chuan chhiat hlenna biah mai a ni dawn a ni Chutiang natna neia lan Zo ram nuam leh thianghlima luh leh hi zahthlakah [redacted] ngai ang u

I nupui leh i fa lo la piang tûr [redacted] leh i nupui tur atan inveng ṭha lang A tih i hmuh hunah i inchhir lo vang

Mizo rama kan hotute pawhin hei hi lo ngaihven sela ka ti a ni Mizo rama tlang vâl lo kîr lehte rêng rêng Medical Inspection nei vek sela ṭhain ka ring He natna hi a hlauhawm em mai a T B ang bawkin a ni taksa a tihretheih ni Chuvangin i fimkhur theuh vang u Hmeichhe sual kawm loh chuan he natna hi tuman an chhar lo vang Kan Kristiannain a dâl êm êm a ni bawk si Ci ûngte ai chuan

Mizo ram nang hi a ni ka hmangaih che
I thatna tur ka duh hi
tih hi kan thupui ber lo ni zâwk se a tha zâwl e

Q M /Hav Chhunbûra
64 I S S (o)
S L A C

Zâwng leh Sai

Vawi khat chu zawng leh sai hi ramhnuaiah an awm a inthian tha tak an ni a nimahsela ni khat chu inlawmngeih lohna i lo awm ta a sai chuan Ngai teh ka hianin ka chak em em a ni a ti a zawng chuan Ngai teh ka tuanriangin ka fing êm êm a ni a ti a sai chuan

Thing i pawt thei em? a ti i zâwng chuan Thei lo nimahsela thingah i lawn thei êm ni? min hrilh rawh tiin a chhang a sai chuan

Tuanranna leh finna ain hian tak leh chak tak a engnge tha zawk ang?" a ti a, zâwng chuan Hei hi thutak a ni lo chak leh lei ain ṭuan ran leh finna chu a tha zawk a ni' tiin a chhang a An kianga sava fu chuan Inhau suh u chhimbuk fing hnenah kal ula engnge tha zawk tih a hrilh thei ang che u a ti a chu chu rem an ti ve ve a sava sawi ang chuan an kal ta a Thingkaw awnga chhimbuk fing tar tal chu in zawng i A dang zawng rem kan ti thei lo i sawi anga ti tûrin kan lo kal a ni ngilnei takin min hrilh ang che, hian tak leh chak tak emaw fin leh tuanran emaw a engnge tha zawk ang? an ti a chhimbuk fing chuan a chhang a Ka sawi ang [redacted] ti ula engnge tha [redacted] che u Lui[redacted] thingrah thenkhat saw [redacted]

che u," a ti a Sai leh zâwng chu a sawi ang takin an kal ta a luipui kiang an thlen chuan zawng chu a hlau tan ta a, ring takin a au va "He lui hi kan kân thei lo vang a ti a sai chuan nui chungin Ka chungah chuang rawh he tui hleuh hi ka hlau lo a ni tuanran leh fin aun chak leh len a tha zawk tih ka hrilh tawh che a ni lawm ni? a ti a zâwng chu a thian chungah chuan a chuang a lui chu an kan dûn ta a chutichuan thing awmna chu an va thleng a, chhimbuk fing chuan an tih dân tûr a kawhhmuh a thing chu a sâng êm êm a a rah chu a zar tâwpah a awm a sai chuan a theih tâwpin a bei a mahse engmah a sâwt lo Tin, thing chu phawi a tum leh a, nimahsela chu chu a chaknain a [illegible] thei lo va sai chuan lungngai takin, "Thei chu lo la chhimbuk fing tar tak hnênah kan kal ang," a ti a Zâwng chu a nui vak a, "Thei chu kâ lâk sak ang che thing chu awl takin ka lawn thei a ni chak leh len aun fin leh tuanran a tha tih ka hrilh che a ni lâwm ni? a ti a Thingah chuan a lawn a theirah chu a thlak a, sai chuan a nawnin a lo la a, tin lui chu a hma ang bawkin an kan a theirah chu chhimbuk fing an pe a sai chuan I sawi ang takin kan ti a tûnah a engnge tha zâwk min hrilh rawh, a ti a Chhimbuk fing chuan Tunge tui hleuh? a ti a sai chuan chapo takin Keimah a ti a chhimbuk chuan Tunge theirah hi lo? a ti a Zawng chuan Keimah a ti a Chhimbuk fing chuan Achangin fin leh tuanran a tha achang chuan len leh chak a tha a ni Khawvêlah hian ngilnei takin a intanpui dun theih ang a ti a

---

Tâm inrinna

1945 kum chuan Thingsai Lalbuana khua chu an tâm hle mai a mahse an khua chuan sikawina rêng rêng nei lovin an awm chauh pawh ni lovin kawng engkimah kawng danga an thawh tûr thawkin an awm a A vâng chu kum tan tirh thlen hma daihin an tih tûr fel taka an ruat vang a ni ber

1946 kum lo thleng tûrah hian khaw tam [illegible] chuan tâmna kan tâwk ang tih pawh a [illegible] hle mai a, harsatna hi kawng [illegible] thleng thei a. Mahse chu mi [illegible] hriat tûrin [illegible] Khawi [illegible] nge hauna? ti [illegible] kan tih tûr a rang [illegible] Kan dang aun kan thawk tam zâwk tur a ni

Luseiho titi pakhatah chuan Fanai ram chu hmun a tam e an ti thîn a Hmun kan ngah avang hian tam tuar dan hi kan thiam êm êm mai a Pawiho chuan Khawlai thu a that chuan tâmna avangin kan pêm ngai lo ve an ti a nih pawh a ni ngei rêng a Chuvângin tun laia insitna insawisêlna tam tak lo chhuakte hi lo reh sela kan Kristian sakhaw thu nên pawh a inrem hek lo va Tâm nâk alaia khawchhûng buaina a awm chuan mipuite ten a hrehawm lutuk a ni

Tichuan ENGNGE KAN TIH TÛR? Tâmna a lo thlen dâwn chuan hêng a thlanga [illegible] awite hi lo chîng mai ila a tha hle ang

Tirhim Bâl, Betê Kâwlbuhra Bahra

Buhtun. Betê hi kum khatah vawihnih chîna hun kan nei a May June ah leh Sep tember December thla tîrah Hun hmasa hi kâng lei chulah bi khât takin ching la a bi vêl a to theih nân leh a than theih nan thlo fai rawh A zâmna tûr thinghreute phunin dah bawk rawh Zamna a neih loh chuan a rah a tlem ang Chutiang taka i siam chuan tîn chanve hmunah tam tak i la mai ang A rah i lâk veleh ngun takin vat la February thla ralah emaw Mar h ni sâwmah emaw hal rawh Chutah chuan v i mîm chîng la May thlaah ei a hun thei ng

Kawlbahra hi eng hunah pawh a ei în theih deuh reng a Falâm leh Haka ram chu a chhe em êm a He mi hi an chînna hmun tûr chu an pawn thin Thingin dâwl la thing tangte hnahte dah hmasa la leiin v ûr bawk la tam tak siam rawh Ngun taka i siam chuan pâwn khatah phur khat te pawh a awm thei ang Luipui tiiu nel siam tûr i nêi em ? siam la kawlbahra bawk chîng la a tha duh hle bawk

I lo kâng lo paih mai suh a chunga ka sawite khi a theihna lai laiah chîng rêtin vaimîm hi zovah chuan tlai lama chîr a tha lo va phaiah chuan a pawi mang lo ve

Khua atanga hnai ber vaimîm hmunah vât rawh Ui suh buhhmun vah hmain vât zo rawh March ni sawm velah hâl la thlai chu chîng thuai rawh Vaimim kârah buh tun a khatin theh la vaimîm chu khât deuh blek sela vaimîm pawh a hlawk zawk ang a buhtun tan pawh a tha zâwk ang

Tin favângah kâng lei chul ngun takin siam rawh a kar keu la betê chîng rawh Thlawh taktak ngai lovin chema sâm mai pawhin kan veng thei ang

Mizo hian mangan dân kan thiam lo va chhiatna (thihna) kan tawhin hna thulh khawpin nasa takin kan tuar thîn Lo kang lo duh tawka thlawh tûr in neih loh chuan lui tui hian dan angin mangangin dâk mai mai lovin i tih tûr chu a rang thei ang berin ti thu ii rawh

Lalsailova Lal Lunglêng

India ram hian mahni ro inrêlna nei thuai tak ang maw?

Mahni ro inrel tura indan ve tawh hi British sawrkar hun a duh sak hle a Mah sela British in an chi uahsan hnua invawn dân tûr leh ro inrel dan tûr tihfel hmasak loh chuan buaina nasa tak a awm mai dawn a Chuvângin chu mi tifel tûr chuan Kum pinu upa pathum an lo chhuak a Chûng upate chuan India mipui pâwl hrang hrang ten inremna taktak chu ngaihtuah chhuah theih a ni ta lo va Congress ho leh Mosol mân (Muslim League) pâwl inrem theih loh vâng a ni ber

India ramah hian Mosolman ain Hindu hi a lêt thum lain an tam a Chuvang chuan Hindu rorêla awm mai an hlau a ni Mosol man tamna deuh deuh ram Assam te Bengal te, Sind te Punjab te N W Province te leh British Baluchistan te hi Mosolman lal hran bâwl nan ruat ni sela tih Mosolman chuan an duh tlat a Chu chu Congress pawl leh India mipui dangten rem an ti thei si lo

India miten anmahnia inbiak remna an neih theih si loh avâng chuan dân tûr rem ching an tih ber chu an rel ta a An rem ruat ang chu India mipuiten an duh chuan zalenna chu an nei thei dawn a ni

Kumpinu upate pathum thil rêl dân tlâng pui chu hetiang hi a ni India ram Mosolman leh Hindu tana then chu an remti lo va Amaherawh chu nakina ram then hrang hrang (Provinces) ten mahni inchhûng [illegible] bîkna neih an lo duh taktak a tih chuan, chutianga awm thutlna tûr chu [illegible] a ni.

Chutiang chuan Provinces [illegible] ro inrêlna leh in[illegible] amaherawh chu India ram [illegible]

intawm tlân chi, rêl fel tûrin rorêltu pâwl nî awm a ngai a Chu chu India mi thlan bawk ah ni ang

Chu chuan ram vên him thuah te, kawng thuah te ram dang nên inbiak rem ngaihna thilah te India ram pum puiah thu a nei ang Chutiang chu a ṭûl rêng bawk a ni chu chu India pumkhatna tûr chu a ni

Hei hi India indan dân tûr tlângpui chu a ni a, tunaberawhchu eng ang chiaha ro inrêl tûr nge a nih la hriat theih a ni lo va An indan hnua la ngaihtuah fel tûrin Constituent Assembly a awm dâwn a chuta tel lêrin Province hrang hranga rorêltu pâwl (Legislature) ten tlâka an ruatte chu an tir dâwn a ni Province tinin mipui pâwl hrang hrang eta mite tum ang zêlin ram tin aṭang in pakhat tir tûr a ni Mihring maktaduai khaṭiin hei pakhat tirh theih zêl a ni ang

Indin rama hnam tê tê aiawh nei tham lote an lam dâwn a Chûngho chu Advisory Committee zeuin an inzawm khâwm ve ang a, a duhâwng thil chu Constituent Assembly-an thuah a sawi ve zêl dâwn a ni

Indin indan dân tûr ngaihtuahtu pawl hian, an rêl fel theih a, an rêl fel veleh In Congress chu kan la nei dâwn a ni Kum tanu lam tawng a ni kher tawh lovang

British rorêl dân pângngai ringawta India ram hi Kumpinu upate chuan rem an ti hlauhawk lo va rorêl dân chu nasa taka thlengtlun nghâl thaiin an hria a Chuvang in India mipuite thlan thlan atan, la leh Viceroy chu rô rêlpui tawh sela an ni a. Tûn hma lam kha chuan Viceroy upate chu Sap dêth vêk an ni thîn a India mi awm chhunte pawh Viceroy in a mi duhzâwng a thlan mai an ni thîn a Chuvângin sawrkâr lo awm lâwk tûrah pawh chuan tûn hma lam ai chuan mahni ro inrêlna chu kan nei zâu ta hle dâwn a nih chu

Engpawh ni sela ka sawi tawh ang khân Kumpinu upate thil rawt chu India mipuiten tha tia an pawm tlân a ngai a Mosolman-ho leh India vai lalhote pawhin tha an ti a Congress pâwl pawhin India ro inrêl dân tak tak tûr ngaihtuahtu pawl thlan dân tûr chu tha an ti a tel ve an tum Mahse tuna Viceroy ro lo rêlpuitu tûr thlan dan turah hi chuan an lung a tlu zân lo va tel ve an tum ta rih lo nun an lang

Chuvang chuan Interim Govt chu nakin hnua la ngaihtuah thatah ruat a ni ta a Chu mi hma chuan Vicerov India vawnpui tur chuan mipui thlan upa ni lovin sawrkâr mi (Officials) an ruat ta rih zawk a Rei lo têah Interim Government India mipui lungtlûk tlân dan anga siam chu an tum leh ang Constituent Assembly erawh chu din tan nghal a ni ang Kumpinu upate pawh thla thum lai India ramah an awm ta a an haw rih dawn a ni

Lalchungnunga B A

HRIAṬTÎRNA

[illegible] November thlaa Eastorho leh Tirhkoh leh Zirtirtute intawhkhâwm hun tûr [illegible] November ni khat Zirtâwpni thlen hlim ni a ni a November ni nga Thawhlehni tin [illegible] a.

Lecturer
Pu Zoahhâwni pa
Past Bawlkuna
Pu L. Biaka

[illegible] a sawi ang

[illegible] at the South Lushai Mission Press Lunglei

ROBAWM

SEPTEMBER, 1946

Vol 9 **No 5**

A Man Ana khat

Induhna

Mihring hi kum sawmnga kan lo nih chuan puithing taktak kan ni ta tih kan lo inhre thîn a Kan Zo ram a pian kum kum engzatnge ni ve tawh aw? Kumin chhiar hian kum sawmnga leh kum hnih a ni ta Chan hin Tha a lo luh achin sawrkarin min rawn awp aohin kha kan chhiar tanna a ni

Tûnah chuan Hnam induhna kan lo nei ve ta Kan nula leh tlangvaiten ram tam tak an hmu ta hnam tinreng an va kawm ta Khawiah pawh awm sela Aw Mizo ram nang hi a ni ka hmangaih che an rawn ti thin Kan hnam hi kan inchhuang ve ta lehkha thiam pawh kan tam tawk ve ta fe Thu tak leh rorel fel tak kan duh tawh Mi â anga duh duha bawlzan mai maiah chuan kan inphal tawh lo Chuvangin kan hnam hruaitu fel leh dik tak kan duh a mipui chu kan phur ta

Kan Hmuh hi kan chhuang ve ta Mal ni hmunah hian induhna kan nei ta Kan ram hi tlâng ram ram chhengchhe fe a ni chungin kan chhuang a ni Kan in leh lote hi a chhuah awm lo nachungin mahni tawk chuan kan chhuang ve a ni In tha lehzual sak tum kan tam ta Thing zai kan uar ta Mahni in hmun chi benbel i tum zel teh tak ang u

Hmel induhna kan lo nei ta Mizo hi hmelchhe bik hnam chu kan lo ni lo ve tih kan inhmu ta Kan chhe lo reng e Hmêl a no theih nân a tai theih nan a sen theih nan inhnawihna chi hrang hrang hi I an lei nasa fe awm e A chhia ai chuan a tha na na na chu kan ngaina theuh tak alâwm maw Nu leh pate hian fanu leh fapa hmêltha neih zawng kan duh vek e Tin hmel induhna hi chi mahni tâwk huan kan lo nei theuh ve

Sum leh pai a induhna kan nei ta hle bawk Tun hmaa kum khat atana pek tûr leiman chawi tur nei lo intite pawh kha tunah chuan hausa fe fete an lo ni ta a Thil duhzawng tak han lei theih hi zawng a lâwmawm em thîn e maw u? Amaherawhchu Mizo fate hi engkim ah hian a lutuka ti mi kan ni zel mai a Tun lai hian mipui vantlang hi kan phûr nasa hle mai a lutukin kan tlân dah ang e midang thlir ain mahni ngawt hi kan inthlîr hmasa dah ang e Thil tha pawh hi a lutuk a kai chuan th lo a chang thei ngai e

Mi a zaninah hian i thlarau an laksak dâwn che a ni i thil dehchhuahte kha tu ta nge ni ta ang le? Mahni tana sum khawla Pathian lama ngah si lo chu chuti chu a ni thîn

Chutichuan in ei pawhin in in pawhin in tih apiangah pawh Pathian ropuina tûr hlîrin ti rawh u

Challiana

Zing tawngtaina

Aw Lalpa vawiin ni hi thianghlim tak leh ralmuang takin min hmantir ang che inchhuih lo leh bawlhhlawh kai lovin min awmti ang che nakina khawtlim-in min lo nanchin thlenga nang kan nunna Pathian ngei chu kan sak zêl thelhna tûr chem thlêmna te hneh zêl tûrin min tanpui ang che i mi [illegible] kom tân ophandamna leh kumkhuaa kan nghahfâk ber a ni si a [illegible]

Sotqhiko Masuzakia

Japan ram Mınabe khuaa Japan mi thla rau lama mi ropui tak chanchın hı tun laı hian mıte bengah a lût hle maı Sakhaw ropui tak takte chuan a thinlungah beisepna leh thlamuanna ŋ neihtîr theı mawlh lo maı a vawi thum laı a beidawnna avang çhuan intihhlum te a tum hıal ṭhîn a

Intihhlum a tum vawı lınaah chuan a kal kawngah Salvatıon Army thubrıltute hı a tâwk fuh hlauh va Sakhaw lam nıng hlnah hluah ngang a nı a tlansan thuaı a duh a Nı mahsela chutıa tlânsan a han tum laı chuan thu pâkhat Nangni thawkrım leh phurrıt phur zawng zawngte u ka hnênah lo kal ula keiman ka chawlhtîr ang che u ' tih hı a han hrıa a a dıng ta chawt a Thawkrım? Phurrit phur ! Chawlhna maw ! Ka tana thıl mamawh leh ka awm dan tılangtu tak thu l tıın Salvatıon Officer te ke bulah chuan a kîr leh ta a a phurrit a lo tla ta chawlhna a lo hmu ta

Chuta chın chu engkım a danglam zo ta A pa chuan a hnawtchhuak ta mahse chu chuan a duhna chu a tireh theı chuang lo ve A pa chu ınsual (ju jitau) thıam maı a nı a leı charah te a paih a mı sualhote pawhın an sawisa zuı nek bawk a mahse a la dıng ngbet ta tlat a

An tihretheih êm avâng chuan dâktawrte pawhin reı dam tûrah an ruat lo va chu vângin anı pawh chuan Ka dam chhûng hun reı lo tê chu a hman dan tha berın ka hmaŋ theihna kawng ka zawng ang e a tı a Tichuan "Hmun dang ka kal hlat theihna beraŋ ka kal teh ang e a tı ta a Isua hnâk lnung chu a zuı ta ngeı maı

Tichuan Yokota khua, rêl kawng atanga nêl sawnêl lnlah chuan kmun a khuar te a hnama bawk a hâwk tan leh ra Chıntah chuan [illegible] ah chuan an inhmu khâwpi ngân tawngtaı a achâng phei chuan êrkhuan thlengın anawm ṭhîn a

Masuzakıa chu pûkah amah chauhvın a awm ṭhîn a nakın hnuah phei chuan chu pûk chu Rul bu à nı tıh an lo hre ta a mahse pakhat mahın an chu lo va

An la dodal zuı zêl a Nı khata vawı hmh vuak a tuar nı chu a tan nı ṭha a nı maı a dân naranın nı tın vawı sawm leh vawı khat vuak a tuar ṭhîn a nı Khama an nam thlâkna hlıam phei chu a dam chıang theı hauh lo va Nımahsela a hmêlmaten (Banzaı)

Hurrah tıa an au zuı dur dur laı te chuan a tawngtaı sak zêl a

Nımahsela zawı zawlın mı rılru chu a nêm a a paın Paṭhıan thu a han rın ve a Krıstıan hlim tak a lo nıh ve tâk phei chuan a lawm nasa êm em a A mıte zînga a lo hawn leh hnu chuan a Salvatıon Army ınthuammate hlîpın mı naran angın a ınchei a an zîngah a chêng ve ta a Thıl tha lo rêng rêng chu phurrıtah a neih a damlo kan te mıtthı vuina lamah te kawng tıhfaı te leılâwn chhıa sıamṭhat te thil engkım maı mıın an tıh duh loh apıang kha a tih tûrah a dah a

A hna pual pakhat kawng bawlhhlawh thenfaı chu kum lı laı a beı a Tıchuan kawng dang dangın ınngaihtlâwm thatzıa te hrıaın Isuan Leı chı ın nı e a tıh ang khân awm a tum ber a tıchuan mahni ın theihnghilh khawp hıalın an khuate ṭhatna tûrın chı angın a thawk tak meuh va

Rawngbâwlna hna remchâng a ohbar ṭha hle a Hlawh lova khaw chhûnga lehkha thawn semtuah te tangın, Chanchın Tha lo avânga lungngaıte chu a thlamuan zêl a lehkha thıam lote chu a chhıar sak zêl bawk a danadawı tlêm a ıpteah chuan a ak zêl bawk thîn a Tıchuan damlote a enkawlna tlh an, tâna a thatna chuan an rilru chu a hnebun a hmêlmaıte chuan an hmangaih te kha a

Nimahsela a awmna khuate chuan hma ah sâwn sâwt lo hle a A vang ber chu an hmeichhiate mawi vang a ni a Tichuan High School a tan ta a a hmingah chuan (So Ai High School) Inhmangaih tawnna sikul sang a vuah a Tichuan Inhmangaih tawn Kohhran an lo ding ta

Naupang lam an ngaihsak tâwl lo bawk Chuvângin naupang zirna sikul a thian pakhat Okazakia tanpuiin a siam bawk a

Thangthar lo awm leh tur apiangte hi Pathian ram atân kan zirtir tûr a ni an ti a Nakinah chuan Chatuan Nunna Dam dawi In an siam leh a mite chuan Kristian damdawi a ni tha an ti ta a

Tin in dang puan tahna te rawng dumna te insûkna leh thil dang eng engemaw zir nan an siam bawk a Masuzakia hi kut them thiam tak a ni a Tangka lama insen ngai lova khawsak dan a zirtir na a hle a Thing bung paih mai mai leh hmanraw hlui paihte chuan thil hralh tlak tak tak hi a siam a Lehkhatui bur te China chaw eina hmawlh te te mauvin a siam a Chu khuaa mite chu kuta thil siam lam a zirtir a chutianga an thil siam chu Chanchin Tla hnathawhna kawngah pawh an tangkaipui hle a ni

Salvation pâwl ata a bân aclin kum kal hnuah chuan Dr Kagawa nen an lo inchhar ta a Tin thian huaisen pakhat America rama huân hnathawk Abrahama chuan an khuaah Kristian pakhat mah an la awm lo tih a hriatin Dr Kagawa hnenah thawktu lo zawng tûrin a hrilh a Tichuan Masuzakia chuan a thawk ta a ani chuan kum tinin Rs 1200 a rawn thawn thin Naga takin a tawngtai sak bawk thin a ni

Chu mi khuaa Masuzakian hna a thawh dan chu hetiang deuh hian a ni a

Inkhâwmna te Bible School te Tlailam sikul te tin Bible zirna hrim hrim Êng leh Chi Pawl a tih te nên Lehkhabu dah khâwmna in te kut thiam zirna te tha lai inkhawmna te chanpual nei theuhva in khawmna te sikul naupang riahna leh khualbuk te a siam a Sikul naupangho inah chuan Rilru Huaisenho Riahbuk (Brave Heart Lodge) a vuah a Mi chawrche deuh in bik te thlai chin chhinna huan te Kristiante inphûmna bik te (Buddhist ho laka an buai loh nân) nu nih dân zirna te thil mak dah khawmna te chhunlâwna nau en kawlna te luipui kam sikul bik te hla sak hona te thawnthu sawi zirna te a siam a

Tichuan he mi naupang ang maia a nunna hmang peih mi nasa taka sawisak hnu mi bawrhsawm tak hi heti khawp hian a in hmang ta a a chuap leh lam chauh a nei tawh a A hliampui tuarna hluite chu a thual fo bawk a Nimahsela a awmna khuaa mite thil paih mai maia them thiam a zirtir ang chuan amah chu a intehkhin a

Kum tam tak a ni ta dâktawrten hman tlak loh thil chhe paih angin min paih a Nimahsela Pathianin min hmang a ni Paul i angin ni tin siam thar zelin ka awm a ni a ti hial a

II Kor 1 8 9 chhiar ang che

Kan nun ! Mi dangte tân ! Mi dangte tan !!

H Sawiluaia

Naupangte rilru

Tûn laia mi thiamte sawi dân chuan khawvêl puml puia naupangte rilru hi a dang lam theuhva phîr pawh ni sela an inang lo tho a ni Naupangte chuan anmahni ngaih dan bik kha an nei theuh thîn

Naupangte hi taksa lama an inan lohna ai pahin rilru lama an danglamna hi a nasa lutuk a ni an ti Naupang tâna tûl ber leh an dawn tawk loh ber chu kaihhruaina leh kawhhmuhna a ni fo Ti suh ti suh tih fo mai leh khapna neih tam luattuk hi a tha lo Chutiang tih a that loh na an lo hmuh chhuahna dan chu tih tur pêk hian leh au sualnaa hremna rêl mak hrôm hlutuah na tawitê chauh an nei a, puitlin tûr pawhin tih tûr ani ti peih lo mî ân ni tha.

Chaw thu

Ṭhanglai tana ni tina eitûr inchawhpawlh tâwk America mite ruat dân hi i lo en ve teh ang u An ruat ang hian ti thei lo mah ila thil ei tûr hrang hrang chaw ruala ei pawlh hi tih dân dik a nih zâwkzia leh taksa tana ṭangkai zâwkzia kan zir thei ang Hêng a hnuaia ziakte hi ngun taka chhiarin kan ei tûr neih chhunte hi hmawmsawma hmang mai mai lovin chaw ei ruala ei zir ve ila a tha êm êm ang

Bâwnghnute	Sêr	½
Theirah	Ounce	6
Anhnah		8
Thil bulbâl lam		4
Alu		6
Ṭhau (sathau)		1
Hriak		½
Chithlum		1
Sa		4
Bâwnghnute Buh Cereals		12

Ounce khat hi tui lamah chuan mau fian narân khat a ni a Sêr khatah hian ounce 32 a awm a ni

Tin kan ei tûra Vitamin awmte hi chhum zâwnga a bo loh nan hêng dante hi zawmah a tha hle

1 Thlai leh theirahte hi lâk hlima chan awm leh vel nghal lova dah rih hlek a tha

2 Thlai rêng rêng hi tui tlêm deuhva reng taka chhum hmin a tha Chhin up chuah tûr a ni Tin chingal telh hian vitamin a tichhe thei

3. Kan ro lam hi a tha lo

Sa lam hi taksa siam nân leh taksa ral luah khat leh zêl tûra kan chaw mamawh tak pakhat a ni a A hlîra chhum ai pawhin thlaite nên chhum pawlha ei a ṭha a Mi tam tak tân ei fo theih a ni lo va chuvângin be lam tal hi chîng uar ila sa ang bawkin a tha ve a ni Bekang phei hi chu a ṭha zual bîk Amaherawh chu kan ei dan tlangpui hi chu a ṭhat kher a rinawm loh Bete ei ang bawk hian ei ila a ṭhain a rinawm Be lam thil chu hriak nena ei pawlh hi a ṭha a ni

Mi ṭhenkhat chuan Mizo hian thlum lam ei tlêm lutukin an ring a zu in phah duh hial pawh an awm a ni thei e Mahse an an ngai sual ang tih a rinawm Kan rinpui ber buh leh vaimîmah te hian tuihnang (starches) ṭam tak a tel a chu chuan thil thlumten taksaa a thawh ang tak khân an thawk ve a chuvângin thlum hi kan ma mawh ber chu a ni lo vang

Thau leh hriak lam erawh hi chu kan chaw rin puiahte hian an tel tlêm êm em a Chuvangin kan ei tam theihna tûr kawng ngaihtuah a ṭûl a ni Hêng thil hi mi titho thângthatu leh pai ṭawihna lama thil ma mawhte an ni a Saum sahriakte ei tur tam nei lo mah ila thlai lam hriak neite tal ching uar ila a ṭha ang

Buh chauh chawa kan chhiar ṭhîn hi a dik lo tawp a ni a Ei tûr thil hrang hrang kan neihte hi chaw vek a ni Ṭha tak tak vek a ni Kan hmuh remchân hun huna kan ei mai mai hi pumpui natna bul a ni a Chaw ei rualin ei ve ila taksain a thatpui zawkin buh pawh a tlo zawk ang

---

Chawsak dân thua Mizo tâna hriat fo ṭûl thil pathumte

[illegible] chhuah hungrua lei fo hi, Mizo ram pawisa tihluan ralna a ni [illegible] thil siama mi dawngte lei tîr hi mahni ram pawisa tihchâm [illegible] siam te leh a hungraw mamawh siam te hi [illegible] thil siam te hi Mizo ram pawisa lâk

Africa ram Congo luipui klanga mite thawnthu

Satelin sai leh tui samak a hneh thu

Sai leh tui samak hi an inkawm ngeih hle mai a chawte pawh an ei dûn thin a Ni khat chu chaw an ei dun lainn satel hi a va kal a sa hian pui ve ve ni mah sela inhrui pawhah a cho hle a Satel chuan Tuia ki tan tlat chuan atui mah hian mi pawt chhuak zo lo vang i ti i Tin sai chuan Chutia tuia i awm ka hnuh chhuah zawh loh che chuan mau za ka chawi ang a ti a Satel chu a han enin a te hle tei tawi si a Tichuan inhrui pawh chu an tum ti a Satel chuan hmun remchangte a hre hle mai si a Hruizên hmawr leh lam chu a keih nghet deuh mainn a hling a li mawngah a luhpui ta a Li mawnga lungpuiah chuan hruizên chu a vet tlat a a bihrul san ti daih mai a Sai chuan vaukam itang chuan a han hnuk a hruizen chu i chat ta hmawk mai i Satel chu a kea hruizen inhling chung chu an a lo chhuak a sainn a pawh chhuah zawh lohzia chu mipuite a entir a Tichuan an intiam angin sui chuan mau za chu a chawi ta a Tin satel chu hlim takin a in lamah a hawng ta a Tin thla thum lai hnuah chuan a tangka neih chhun chu a lo hmang zo dawn ta a Tin satel chuan sai leh tui samak chu fiamthu engemawa bumna a ngaihtuah leh ta a Satel chu tui samak hnênah a va kal ve thung a, engemaw tia intiamkamna siam a va [illegible] leh a Inhrui pawh bawk chu an va rawt leh ta a Tui samak chuan tui chhunga tan ve thung a thlang a satel pawh chuan a rem ti a Tichuan hruizên kengin luikamah an chhuk dun ta a Satel chuan tui samak ke hnung lamah chuan hruizen hmawr chu an nghet deuh mainn a hling a tuiah a luhtir ta a Chutia tuia a luh veleh chuan satel chuan a kianga tûm thing hian puiah hruizên chu a vet leh ta mui mai a A bihrûksan leh ta mai a Tui samak chuan a han pawt thin a sak a ti êm em mai a A chau mangang chu a thaw hulh hulh mai a a hnarahte chuan tui chu a phit chhuak uai uai a A tawpah chuan a beidawng chu a lo chhuak ta a Tin satel chuan a lo chhuak tih a hniat veleh tûm bula a hruizen hlin chu i phelh a a keah a hling leh ta hlauh va tui samak chu a zuk entir thui a Tichuan hreh zet chungin mau za chu a chawi ve leh ta a Tin sai leh tui samak chuan satel chu chak an tih em avangin thiina siam an tum ta a An rin ang he hû chuan satel chu a chak lul lo mai a a fin vervêk vâng chauh a ni zawk si a

Satel chuan an pahniha hnêna awm chu chak ve hle mah sela a in then thei si lo va [illegible] chu khawmuala sai [illegible] a ruat a Amah [illegible] hnêna tuia awm à [illegible] Chu chu a ni khawmual satel leh [illegible] lo

awm tanna chu Tui satel chu sangha lian bîk a, khawmual satel erawh chu duh tâwka eitûr a awm avângin a chaw a vân êm avângin a tê bik a ni

Pu Sujala chanchin

Pu Sujala hi kum 1876 khan a piang a Kum 1896 ah Lungleiah a lo chhuak a dâwr a kai a A dâwr chu a lo lian telh telh a Chhim bial Mizo hi a hre lo rêng rêng an awm ta lo va Tin kum 1902 khan sipaiho leh mi dang tan an ei tûr lam te ngaihtuahtu atân Contract a la a Kum 1911 khan Mizo ramah mau a lo tâm a Chhim biala ei tûr nei lo Mizo chang ni lovin Tuikuk leh Takam mi sâng engemaw zât lai buhfai a bain a lâktîr a Nimahsela a man pe leh thei ta lo an tuar mai a tangka sîngruk lai chu a sâng thlâwn ta a ni Chung chu mi retheite tanpui nân hmang nia a inhriat avangin pawi a ti hauh lo Mizo ramah hian kum sawnga lai a awm a mahni ram ang maiin a ngaihtia ve a

Tin kum 1932 atanga 1941 thleng khân Mizo ram pumpuiah Contract hna lâk tûr awm zawng zawng chu a pumbil vek a Lunah hi mi rinawm leh mi tha nia an hriat avângin Sawrkar Sâp mi hiante pawhin an ring ber êm thîn a ni Sawrkar Sap chang ni lovin Mission lam mite nên pawh an inngai ni tlêng êm êm a ni

Kum 1929 khân Mizo ram awptu Commis chuan Lungleia a lo zinin Pu Sujala hi a that nasaah ' Khan Saheb an tih hi a hmuhtîr a kum 1930 ah khan tangkapui a dawntîr a Kum 1938 khân Mizo ram hi a chhuah [illegible] ramah thung an ram tâna thawkin a tûl leh ta hle a Mite tân a thawh that avângin pa angin an en thîn a An Committee ah President hnate tha takin a thawk a Kum 1942 khân Bengal Governor in rang kachak sawna leh Certificate a pe a Tin thlawhhma lam leh thil chîn lam hi an ram pum pui tân a ngaihtuah that avângin Sawrkarin rangkachak tangkapui leh Certificate an pe bawk Kum engemaw ti chhûng chu Munsigunj Sub Division a High school leh Muslim League Secretary ah a tang a A fel avângin Dacca khuaa Bawrh Sâp pawhin inneih chungchang thubuai rem theihna a pe hial a ni

A thil duhzawng ber chu ni tin mi rethei leh mikhual sawmhnih emaw tal chaw eitîr theih hi a ni Khawiah pawh kal dâwn sela a tlai ngai lo Tin zan lamah hian dar kar li aia rei a mu ngai lo Khawvêlah hian tih theih loh rêng rêng a awm lo ti mi a ni Mi rethei ina lên te hi Pathian hnathawkah a inngai thîn

Kumin May thla ni 13 ni khân Calcutta damdawi in lian takah chuan a thi ta Tin a ruang chu an awmna khaw lamah an kal pui a an vui ni chuan Mawsawimân te Hindu ta a inrêi a pain a sûn tûrin an kal a mi chu sîng lai an tling Mite chuan amah hriat rengna siam nân chêng sângriat lai an tlawh a ni A chipuite chang ni lovin Mizo hnam ngei pawhin an ui êm êm a ni

Sâwmna

[illegible]ah chuan Robâwm Bu hi tihlêna, a thu pawh piak tam deuh kan [illegible] Robâwm Bu chhuah dawn hria apiang chuan hla emaw [illegible] leh hi taka mahni hmu theh lût rawh u Chhuah tlâk [illegible] ang.

Editor

He thu hi in ring thei em?

Zângtlang khuaa naupang pakhat kum riat mi a hming Alzawma an tih chu dai pâwna a pa kal lawk a zawng hi Sakêiin a la e,' tiin a thianten an sawi a Tichuan silai nên an ûm ta a Sakei hnu hrulah chuan naupang hmak chu an hmu ve zel a Thing va lui thlen dawn luitêah sakei zuangin a pa a lâk chu a thlauh a an chhui zel a a thlangah a puan a thlauh leh a Tin Thing va lui an thlen chuan zawn ngaihna an hi ta lo va

Dâwn khua leh Lungler khua an pun a June ni 26 ki an Thingva lui kamah sakei hrâm thâwm an hria a an zu kal a an au thawmah naupang chu a lo ţap chhuak ta a Heta hi ka awm e a ti a Tichuan naupang awmna chu an va thleng a sakei erawh chu an hmu lo va Mihring awm na chu sakei chuan a pawt fai a chu mi thlangah chuan sakei chu a awm a a zun leh êk te pawh an hmu Naupang chu inah an paw haw ta a thute an zawt a Sakei chu i hlau em? Eng angînnge i hmuh? an ti a Hlau lo ve achang chuan putar angin ka hmu a ţhianah ka hmang ţhîn a ka hlau lo a ni a ti

---

Khawvêla thil awm hmasa ber a ni ang em?

Khawvelah hian thil engnge awm hmasa ber ang aw? tiin lo inzawt ta hlawm ila A chhanna chu Ên̂g a ni kan ti ang Chûng enna awmtirtu ni te thla te arsi te awm hma rêng pawhin Pathian eng a siam tawh a ni tih Genesis bung khatnain min hrilh a ni

Tun laia mi fing ber pawhin êng hi engnge ni a nih chiah min la hrilh thei lo a ni Êng avanga thil lo awm thenkhat chu kan hre tak a mahsela tûn lai mite hian khawvêla thil awm hmasa ber hre turin kan hriatna hian phak chin a nei a ni

Kan awmna lei ataang hian ni khi mêl 90 000 000 a ni a Êng chu minute khatah mêl 12 000 000 a kal thei a tichuan ni êng chu kan awmna lei lo thleng tûrin minute pariat a duh a ni

Êng hian hmuh theihna min neihtîr a hmuh theihna hi Pathian thilpêk ropui ber pakhat kan dawn chu a ni Engtinnge kan pian tirh atanga kan hmuh theih a kan hriat theih tih hi mi nazawng tân hriat ţûi kher pawh a ni lo va chu achhapah mi tam tak chuan kan sawi fiah thei bawk hek lo

Sam 148 chang 3 in khawvêla thil awm hmasa ber chuan Pathian a chawimawi a tih a sawi ang hian tun lai khawvel mihring te tan entawn tûr kawng ţha tak min kawhhmuh a ni

---

China thufing

Thudik zir tûra inpe si thawmhnaw chhia leh ei chhiat zahpui mi chu zirtîrna dawng tlâk a ni lo

Mi ţhâ i hmuh chuan amah chu an tum la mi sual i hmuh chuan i rilru endik rawh Nasiah dân chin tâwk neih loh chuan beng-varna hi mi hnuaichhiahna a ni a Fimkh[illegible] na chu dawina a ni bâwk a Huaisenna [illegible] bawhchhiatna a ni Thu [illegible] ţawng chaltlai a ni thei

Sualna nasa ber chu [illegible] sia hun duh lohna hi a ni.

Dârzo sele

1 Hmânah a dâwn Dârkhaw siktui hi
tumpâng sai hanin
A rawn fang leh ta ramlai sialin ohhim
tlângpui
Hapiai changmal nên a ngîr siang lawiin
A dâwn ruai ruai e tlâng zopui thlîrin

2 A min chengrang chawiin an zui i sul
hnung ram daiah
Lâm ang a lo her chhuak e Dârkhawpui
tualah
Hrallêng naufa nên kan thlîr tlai nêman
Chaltûm lungtlai her iang a hawi vuang
vuang

3 A thang leh dâwn Dârkhaw dîlpui hi
sakhming thar lehin
Hmanah chuan tumpâng Tan lasi siamin
a nghak
Van hnuai hnam tin khua rawn hrût
chalngêngin
Dâr tui thang a lo nghak e khua thâlan

4 Khua tin rawn fang ramlai changsial ki
tha a mawi mang e
Buannêl ang pianna Chawngleri chawilai
chalngêng
Tumpâng khua mawiin a vêng chang
sialte
Sappui mingo râl vêng a iang ngei e

J iandala

Hriat rengna

Pu Sujala hi naupang tê kan nih laia sikul han luh laiin Lunglei dâwrkai lian ber a ni a, tunah pawh thangvâl chak tak a la mi Ni khat chu a dâwrah ka va lêng a chu mi hmue mi lo en dân a hmêl put dan chu tûn thleng hian ka la theihnghilh thei lo Ka nau, engge i duh ? Ka dâwra mi hi i duh her pakhat la rawh lâwm takin ka pe duh che a ni, a ti a Chu mi laia ka duh ber chu lunglehkha zuakna a ni tichuan lunglehkha zuakna chu lawm takin ka la a chûng lai chûng pawisa pakhat man a ni Thil ropui tak mi pe angin ka inngai rêng rêng Nau pang chungah ngil a neiin a tha êm êm thîn Ni lêt her thuah pawh mi zawng zawng chungchang thlîr a fak tlak eng lai pawhin a ina chaw ei turin mi a sawm peih reng

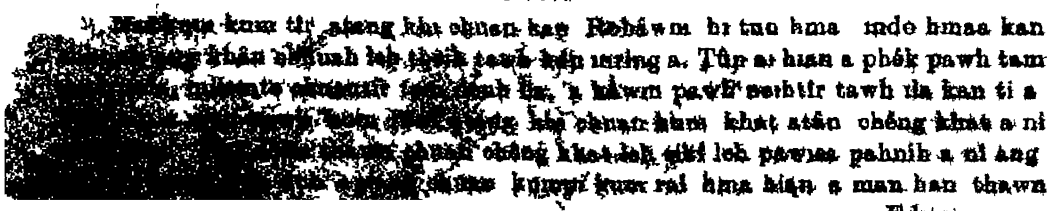
Amah hi dawrkai lian ber ni mah sela a rilruah sum leh pai hi a ngaihtuah ber a ni lo Hmân lai chuan mîin dâwrkaiah engmah an lei loh chuan an be tha duh mang lo Ani erawh hi chuan a ina leng tawh phawt chu hmêl hlim tak puin a be zêl dâwrkai rilru an tih ang hi pu mi a ni lo

Lunglei lam mi leh Sorkawn Mission lam mi thian tam tak a nei a kum tin Krismas aiiang hian lâwmman a sem ziah thîn

A thiltih ropui ber leh hriat reng tlâk chu Mizo rama mau tam lai khan buhfai tam tak a tawlh chhuak a mi rethei tam tak a tung nung a ni

Chalhiana

Hriattirna

Kum tin ahang kai chuan kan Robâwm hi tun hma ngo hmaa kan [illegible] thân chhuah leh thok tawh kêp uring a. Tûn ai hian a phêk pawh tam [illegible] hlawm pawh nei hlir tawh ila kan ti a [illegible] chuan hlim khat atân chêng khat a ni [illegible] chêng khat leh zîkî leh pawisa pahnih a ni ang [illegible] kumin kum rai hma hian a man han thawn

Editor

ROREW M

NOVEMBER 1944

No. 6

A Mari Ana khat

Magnificat

(Mâri lâwmthu sawina)

Ka nunin Lalpa a chawimawi e
Ka thlaran pawh mi chhandamtu Pathian chungah a lâwm ta êm êm a
A bawlsa hnam tlâwmzia a hmu a a khawngaih a
Ngai rawh tin aohmah thangthar zawng zawngin mihlawh mi ti dawn a ni
Mi chak khân ka chungah thil ropui tak mi tih sak a
A hming pawh a thianghlim a ni
A tihtute chu thangthar thlengin a khawngaih zêl thîn
A bâuin a tha chakzia a entîr a
Mi thapote chu an ningaihtuahnain a tidarh ta a
An thutphahna lei thata chu a hnêk thin a.
Hausa tlâwmte chu a chawlimawi ta a
Rilâmte chu thil tha takin a tipumar a
Hausate chu kut ruakin a kal botîr ta a
Kan thlahtute hnêna a sawi ang khân
Abrahama leh a thlahte chu chatuana a khawngaih tûrzia hriat reng nân
A chhiahhlawh Israelte chu a chhawmdâwl ta a

(Magnificate tih hi Latin tawng a ni a chawimawi tihna a ni 1ûnah zawng mun Mari Hla an lo ti ta Luka 1 46 55
Pathian fakna hlaah an hmang ta a kum zabi ruk atang khân kohhranhoxin biak inah pek an ching tan ta a ni)

Tawngtaitna

Ay Pathian, nang mihringte thil thlengin zahni thawh tûr leh [illegible]
[illegible]
[illegible]

Kohhranho thilteh

Thil a dangtam sawi ta ngei mai a nia Kumsangin milirngin mei an hmuh chhuah dirh loin hnam tinin neih ve tumin an phe rual ang mai khêt, tûn lei mihringte hi an phûr nasa mai. A tha lamah nge ni ang a a chhe lamah aw? Thil awmzia ziaa thu a ni ang chu," kan ti ang chu Lehkha zir thu hi a nia ka sawi ai

Chuti vaka han sawi a tûl em maw ni? Ngawi teh u Hmân indo pui hmasak lai ai khêa tûn lai hian puitling lehkha thiam chu maktaduaiza ai mahin an lo tam ta asin A thâng sâwt duh hle mai Thenkhat dam chhûng chuan maktaduaizangain an la rawn thiam belh leh mai ang Khawvêla lehkha zir chungchâng ngaihtuah nasa bera an sawi Dr Laubach an tih hi chuan Lehka zir thu hi khawvêla mak bera sawi tur a ni e a ti hial a

Kohhran hian lehka zir kawngah hian tum chhoh pahnih chu a nei a ni Kristian inti hian Pathian Lehkhabu hi chhuah bera kan ngaih a ni a sakhaw bu a nih avângin chhiar ngei tûr a ni a Chhiar kan tum ni lovin, chhiar kan inzirtir ngei tûr a ni Kohhranin a nu, chu chu lo par ber ni Kristiante hian Pathian thu hi ngaihtuah hlawkin berah an neih a mihring tâna tha tûr kan ngaihtuah zui zêl thin. Chutichuan leh chu thilsiamtir hi mihring mthantir tumna ber pakhat a ni Tûn hma mate tân phêi hi Lehkhabu siam te hi a lo awi a a lo ... hle ngâi si a Tichuan chûng ang ... hmuh bertaw chu Kristianta hi an ... ti lo thîr ta ila. Mi tawng ... Pathian kawng hi hawn a ni ... hnam ... khawvêl khêngah chuah ...

Tûn hma kohhranten Pathian Lehkha thil an thah dârh zau nasatzia te hi a namên lo hle a ni. Pathian Lehkhabu hi tawng ṭhi hrang 1100 laiin an letling bawh a Chûng zînga tawng 300 lai phêu chu lehkha nei ngai lo, Missionary ten an lehkha a aw b an siam chawp saka an lehlin a ni asin Hetih ngaihtuah teh u Hnam hrang 300 laite tân Kristiante chuan thil thar an siam sak a nêi chu. Hnam mitdelbote khaw hmuhtirtu ang an ni Tin chûng lehkhate nei tawha, sîr theihnate pawh nei tawhte zingah chutia lehkha thiam lo an la tam hle mai a Hi thil indo pui hmasa khêu China mi Kristian pa khat James Yan chuan Y M C A ah hna a thawk a France rama hnathawka kalbo ama chipuite zingah China lehka zirtîr dan thar a siam chhuak a Chûng hnathawkho mi mâwl pui puite chu chawlhkar hnih khat lekah lehkha chhiar thei an lo awm ta nuk mai a Chuta Kristian pakhat lek thiltih dân chu mi tam takin an lo thîk ve ta a Kum rei lo tê chinah China rama nula leh thiangvêl maktaduaiza leh sawmsarih lehkha la thiam lote chu tûlamtir vek hman an ring a ni

Tin America rama mi pakhat Dr Laubach chuan entawn tlâk tak a rawn tichhuak ve leh thung a Philippine ho zingah Missionary hna thawkin a kal a Ani pawh chuan awl taka lehkha thiam theih dan a rawn tichhuak a awiam tak ni vawn awl takin ani a siam ni Lehkha zir ngai hauh lo Kei zawngin heihah mah ka thiam ve hlei lo vang e ti te pawh hian hmuamda lek chhûngin lehkha phêk khat ai chu chhiar mai mang lovin an hau chhiar thei leh mai thîn a Mi pakhat chhan ni thenin a lian ber an a, a ni hnam ni hle chuan kum thum lêk lovin kan lai thiang lo hmêlma te hnêa i Vawi khat pawh India ... chaw tê mêk tawh hnem ... lo hmêlma a. Chu mi thiltihtheihna ...

thu a hmua an sawi dân chu Lehkha a chhiar thêihna chu thla thum chauh a la ni tlat. Lanbach zirtîr dâna thlam a ni an ti a. Vawi khat pawh chu mi chu ram fanga zin tumin khawmuallawng chawlh hmunah hian khawmuallawng nghâkin a lo thu a Chutia a thut chhûng chuan vai pakhat hi awm mai mai ai chuan a zirtîr a Chu mi hnu lawka a chanchin an sawi dân chu Sawrkar pakua lam a zirtîr dân hi an rama chîn ve turin an la lût ta asin tih a ni

Kan thu bulah khân A tha lam hnge ni ang a a chhe lamah aw? kan ti a Mi mawl tê tein an lo danglam phah dânah hian thlir tûr a ni e Lehkha te chu keini ang thiam ni a ni nêm mai v a thiam mi awm a nia lawm an han ti mai a Nimal sela zu eng emawzat lek an han zu a awlawm lo khawp in thil a lo danglam ta mai thin a An tum a sang ta tial tial a Thlir dan te a l dang a ti thei ur n vena te an l nei a Mahni induh vena te hi an l nei a Mi langte pawhin Amin a thiam thei h chuan keim engahr ge ka thiam th ih lel bik ang? an ti lo thei ang em? Zir hi an lo chak ta zel thin a ni He thil hi ale i a din ch huah mai mai a ni lo ve Thil lo inhei hhuak ve hrim hrim dan rual lo hva l darh zau ta z l chu a ni

He zirtirna hi a kal cl ak hle a a hing ve sawrkar pawh an tam tial tial a Heng kan sawite hi a tar tu berte bu hristian an ni Ram pahnih sawrkar hian pui pui inti ve site than han sawi ila chu mite chuan an hnu fualzia an lo inhre ta thut mai a mi dangte ûmphâk ve tumin sawrkâr an lo cl o ve ta phut a Chu chu Japan leh Russia ram hi a ni

Japan ho hi a tan hmasa ber pawl an ni Kum 1878 khan a bei tan Khaw l hak rama chhiarte zingah chuan ram pum puia lehkha thiam tla chhiar an ni ta 100 zinga 99-te chu alâwlah kum riat luh ngei ngei tûr a ni Tun hnai lawka a tlâwm hma lawk khân an chhûnga ni tina chanchin bu chhuak chu ni a chûng zinga mi a tlêmte phei tin inaktaduai hâih zêng an chhuah a, Sâp rama mi thu a khûm hle a ni Russia chuan kum 1917 khân ûmphâk tumah thenh tâwp a han chhuah ve a An rama lehkha thiam lote chungchang thuah sawrkâpih eng emaw ti tiin an bei a Ziak dan te an tidang lam a Sipel dan te an tidanglam a, tûnah chuan thu zawng zawng hi a rîk dan ang ch iah zêlin lam dân an siam a tiel uan chhiar pawh a awl hle a Kum 1930 khan Russia ramah chuan mi maktaduaisawmhnih leh pahnihin lehkha an chhiar thei ta an ti

Ram tam taka sawrkârte chuan cl in ve tumin an la lut hle mai Mexico ram ch uan an ramah mi kum khatah lehkha thiamtîr ngei ngei an tum a Lehkha thiam lo an nih zawngin kum khat chhunga thiam ngei ngei tur a ni mai Africa rama British awp sawr karte pawhin an bei ve ta a nimahsela bei dan tluang takin an bei a Indo hian China ram hi cl anel in hu chhuahna rilru a puttîr ta alâwm maw an tih ang hian khawvêl pum pui pawh hian tih tumna rilru a pu ta a ang hle India miten mahni hnam mto delhna thu an lo uar ta chiam pawh hian lehkha thiam l âkna a hring hle mai Afri a ram thar pawh hi lel khabu tâmin a tâm a ni an ti A ni kan dam chhûng ngei pawh hian mi makta lpuizanga chu lel kha thi m thar an lo hi awm a rinawm e

Eng hnge an chhiar ana le? Keini khaw vel hi thi lehzualin lo awm thei sela tih l il tute hian sut tûr kan neih hi Hun rem chân lai tak a ni a thil hlauhthâwnawm a a vai lawk a Chu chu tlhir kawp fo a ngai a nia Kohhrante hian thiltih kan nei em? Nikuma Pathian Lehkhabu chhuahtu pawl ch uan lehkhabu chhuta sên atân rangkachak tangka nuaingà dâwn lai an hmang a Pathian Lehkhabu lam chhuahtu dang khaw vêl pum puia mite nêna fuzawm nihna lehzuala hmasawn zêl [illegible]

Pâwl pakhat chu[illegible] Lehkhabu chhuahtu[illegible] pâwl chuan Japan [illegible] te tan Thuthlung Thar [illegible]

mektadnakhat lai an chhuţ nak an ti Pathian Lehkhabu hi khawvêla lehkhabu sawrh tam ber a la ni fo mai. A chartute pawh tan thlengin an la phûr ta zauh zauh a ni

Africa ram pawh a thlanglam nasa ngei mai Nimahsela tih tûr chu a la tam ta chen Afri a hnam 1|8 zingah chuan lehkhabu pakhat chauh la lehlin nei an awm a chu chu Pathian Lehkhabu hi a ni Mahni tawnga kikhabu chi hrang hrang 60 la nei chu Africa hnam pakhat chauh a ni Kohhran hi a tupa ber an la ni reng e Africa ram thar slamtlai a theitu leh tidanglam theitu an ni e

Chung ram atanga Bible pakhat lehkha thawnah chuan Mate duh zat lehkhabu chhut theih loh mawlh hi a ni indo thlareh awmtu ber pakhat chu tih a chuang a A ni hmun tam taka Mission khawl chhuina lehkhe zo tate leh lehkhabu engemaw zat lai chhe zual tak kha a thlawk kei hre rei ngei diam zawng a nih hi le Indo hnam pawh khân kan la ngah tawk lohzi te chu kan hre reng a Tawi khat chu khawvêl pum pui kohhran inkhâwmpuna an tlin pui pâlitai awm chhuah chu

Kristiante tana lehkhabu chhuah hi khawvêl mah hian dah tawka chhuahna reng reng a la awm lo Lehkhabu chhuah hi ngaih dân leh rinna min siam saktu ber a nih thla zvângin a mamawh tak mauh mai a chhotchhuak Lal Isua chin thlirtîr theihber lam hi eng b ite nge ni ang tih hi hriat a tûl tak mauh a ni tih a ni

Kristiante hi a ber fan hmasatu ber mite lehkha thlam tantîrtu an ni Tlobjan kan tih loh tûr pakhat pawimawh tak la awm chu lehkhabu tha leh tangkai chi pêk hhuah tum hi a ni e

---

Kristofara hnaisen thu

Hnâu lai hian mi pakhat a hming Fara a awm a Pathian lâwmzâwng tlâk hi a duhzâwng tak a ni a Fara hi mi lehkha thlam chu a ni lo va, chuvâng chu mi han tak leh chak tak a ni Mi hausa pawh a ni lo va, chu-[illegible] ta tûk teah a awm thîn a [illegible] chuan luipui a awm a, [illegible] hlê mai a Tin, [illegible] pûm emaw tal [illegible] reng reng lo va Fara [illegible] tumahun an dâiksi [illegible] hi mi thu tak a [illegible]

- Tin, Fara hming awmzia hi "Tuartum, thna a ni a /an khat chu thlipui nasa takin a tleh a khawpui te chu a ri dur dur mai a Fara chuan a mah chuan mei a tuah hluah hluah a kawngkhâr leh tukverh zawng zawng chu a khar ngam zauh zauh va, meilum bulah chhan a thu a, nuam a tu hle mai a Chutiin kan tak chuan zâwi tea kawng khâr kik ri a hre ta a A han ngai [illegible] kring deuhvin a han kik leh a, [illegible] Fara chuan kawngkhâr chu a [illegible] nah in lo va, mi lo tuah [illegible] leh tobi a [illegible]

pawn lama mí chuan "Fara, Fara," tiin a han ko ta a Fara chuan mak ti êm êm mai a, ta êw nge tih pawh a hre si lo va, chuvângin kawngkhâr chu a hawn duh chuang lo va Ni mahsela, a tawp a tâwpah chuan "Tunge ni ka va en teh rêng ang hetiang khua bur burah te chuan lui pui han inpuak kaina mi pawh i ni si lo va, hruai kai ngai a ni êm lo vang chu maw!" a ti a Tichuan kawng chu a han hawng a thli chuan a nam sawk sawk mai a meiah te khân a va inrawh lek lek thin a Mahse Fara chuan pawna mi kha hmuh a duh that avangin a chhuak lui ta a Enge hmua in rin?

Puitling a ni lo va naupang tê tak tê a ni zawk a Fara chuan Ka nau engnge i duh le? a ti a "Naupang chuan Aw! Fara khawngaih tak in zân inah he mi luipui hian min paw kai rawh a ti a Fara chuan,

Zân inah kher zawng khua a chhe êm a ni dangah ni zawk rawh se a ti a Naupang chuan Ni lo zan inah ngei a ni zan inah ka kal tur a ni," a ti that mai a Fara chuan a hreh deuh viau mai a mahse naupang chu a han en a a tê hle mai si a, vawt tiin a khûr bauh bauh mai bawk a Tichuan Fara chuan a khawngaih ta êm êm mai a naupang hnênah chuan "Aw le, ka theih puak kai che chu ka tum hrâm a, mahse kan pahnihin kan tlâk ring a ni," a ti a Tichuan an pahnih chuan luipui lam chu an pan ta a Rinah lah chu a sûr chân chi mai bawk si a Fara chuan a rilruin lui chu kan lova kirpui leh mai a duh deuh va mahse naupang hnêna a thu tiam kha a hrereng a, a kal lui ta zêl-a Tichuan thli pui lah chu a tleh hum hum mai a tui te pawh chu a fawn hlup hlup mai lawk a Tin naupang a kokia a chhuan kha a pên tiina a lo rit ta telh telh mai a nakinah phei chuan a puakin a paw ta a Chuti chung pawh chuan Fara chuan mipa puitling puak ang maia ritin a la hre leh ta zêl mai a Tichuan lui kam kiang lawk a thlen chuan a tlukpui a mahse mi tuinemaw a kutah a lo chelh a a kai chhuak ta a Fara chuan a naupang puak kha a han en a mi sang tak puitling tawh a lo ni ta zawk a a lu lam chu Ropuinaa ên vêlin a hmu a Fara chuan mak ti takin Tunge i nih? a ti a Ani chuan Fara mak ti suh! hawvêla piang chauh ka ni lo va kei chu khawvel siamtu ka ni hmangaihnaa hnathawktu nin i lang a tunhma khan Fara' tiin an ko thin che a chu chu Tuartua tihna a ni a mahse tûn achinah chuan Kristo fara' tiin an ko tawh zawk ang che Zânimah hian Krista chu i lo tuarpui tak avângin hêng ka unau tê berte zînga mi pakhat chunga in tih chu ka chunga ti ni [illegible]

Socratesa chanchin

Socratesa hi pa tê tak tê hnâr pêt dîr dêr ar ngîng ngêng mit zêng rum lî êl hmêl chhe tak a ni a. Thil tih lam chu a ngah lo va, a tawna zawi lam thuah erawh chuan thu sawi nasa zâi tak a ni. Lehkhabu lam phêl chu a zîak hauh lo va. Nunahsela hmâa lai zir fing zingah pawh a fing ber pâwl ani. A hming han lam rik ngawt pawh hian chawlhmawi tlak a nihna leh a zahawm or a fing ngbal mai a ni an ti thîn.

A nihna ngbel nain an pawlhawh takzah a hmâa a a feilna a thlîr phah a ni. Mi fel tak hi chu khawvêl hian a ngaithei thîn lo a ni. A dam chhûng chanchin hi khawvela mihring chanchin zingah pawh a ngaihnawm pawl tak a ni.

Socratesa hi B.C. 469 lai vêla piang a ni. Athen mite an vang lai tak Grik ram hmâga thu neitu ber an niha zir lam kung leh thil dang pawha an vul lai taka then khuna awm a ni. A pa hi dâr te thing te, ranghnâbak te lung tea milem leh thil hrâm mawi lam thawk mi a ni a. A nu chu bawi bring enkawltu a ni. A tlerawl lai khuan a pa thawh ang hi a thawk ve a ni. Enkawlna a lo tlangvâl zên zâwn lêtu chuan a chhûng ṭang piang thi a enkawi anga ruiru lam enkawltute dangam "Ruiru enkawltu" tiin a ni.

A chhûng lîun chu mite hmâa thu [illegible] a hnang ber a. A thu sawi chu [illegible] a ni lo va thu hng tak tak leh [illegible] a ni. Vân[illegible] anga a [illegible] mawl taka a hthuam [illegible] lo va hhaklaak [illegible] hi. Chu chu a ralthîrin [illegible] dub [illegible] a [illegible] a [illegible] a

[illegible] mahse a lâwm hle chungin a hmang dân khang lo Entirâwl thila inhumhim zawng a hualsen hna lo va" a ti tlat mai a Rôkîtute hnênah chuan "Mi hêktute hian eng ang menhvim nge ka chungchang thu an fah obo u ka hre lo va, engpawh ni sela an mi hêk dânah chuan dik âwm taka ngaihnawm taka an sawi avangin ka ngaihthlâk lai chuan mahni pawh ka intheihnghilh rum rum mai a Nimahsela thu dik rêng reng an sawi hauh lo mai a ti a A dubzâwng ber chu mi tin hlim tlâng tal a awm dial dial hi a ni Chuvâng chuan sum pawh a seng bawk hle Tin chutianga mite awmtirtu atân Pathianin a ruat nun a inring tlat a ni Chuti huan rorêltute hnenah chuan Thu dik ka zawn hi ka bana he mi thu buai ata hi chhuah mi tlam in nih chuan nangni ro rêltute u hre rawh u in thu ai chuan Pathian thu ka zâwm lâwn a ni ka la nun teng teng hi ni ang Huan nun dan tihthiat tum chuang lova thu dik ngaihtuah lov hming than ngawt ngaihtuah hi thil zahthlâk a ni tih hi ka sawi reng dâwn a ni Thih hi eng angnge a nih ka la hre lova thil tha tak pawh a ni thei a, engpawh ni sela ka hlau lo rêng rêng mai Mahni din hmun tan ngam lova tha lo tih hriat reng thaa ngaih mai a dik lo Tûnah hian kei chu ka thi dâwn ta a nangni erawh chu in la dam dawn a amaherawhchu tu chan nge tha dâwn Pathian chauh lo chuan an hre lo a ti a Chutichuan tûra hrai hlum turin thu an titin ta a Chhel tak maun lungngai hmêl reng pu lovin a thi a ni

Chutia a thih hnu chuan an thil tih sual chu an lo hre chhuak a an inchhîrin bân a chen a mahse a sâwt tawh chuang lo Amaherawhchu a hêktute chu mun an huat rawn a mahni intihlum nual ta pawh an awm Mi hingh chuan Socratesa hian vân ata finna khawvêlah a la lut a ni ti hial khawpin an ngaihhi ta a ni [7]

India ram chanchin

India ramah hian mihring maktaduai 389 lai an awm a A zahve vel chu hi thawk mi an ni a tin chu mi zinga hmun thuma thena hmun hnih chu lo nei mi an ni Tin za zêla 18 chu sumdawnna lam leh thil tawlhchhuaktu pawl lama thawk an ni a Za zêla 7 erawh chu ram danga thawk lova mi rawngbawl hna thawk an ni Tin za zêla 3 te chu mipui vantlang invawn felna lama thawk an ni

Sakhuate

Maktaduai 205 chu Hindu ho hnam chhia tlam lovin an ni a

Maktaduai 50 chu Hindu hnam chhia an ni

Maktaduai 97 chu Moslem an ni

Maktaduai 7 chu Kristian an ni

Maktaduai 6 chu Sikh an ni

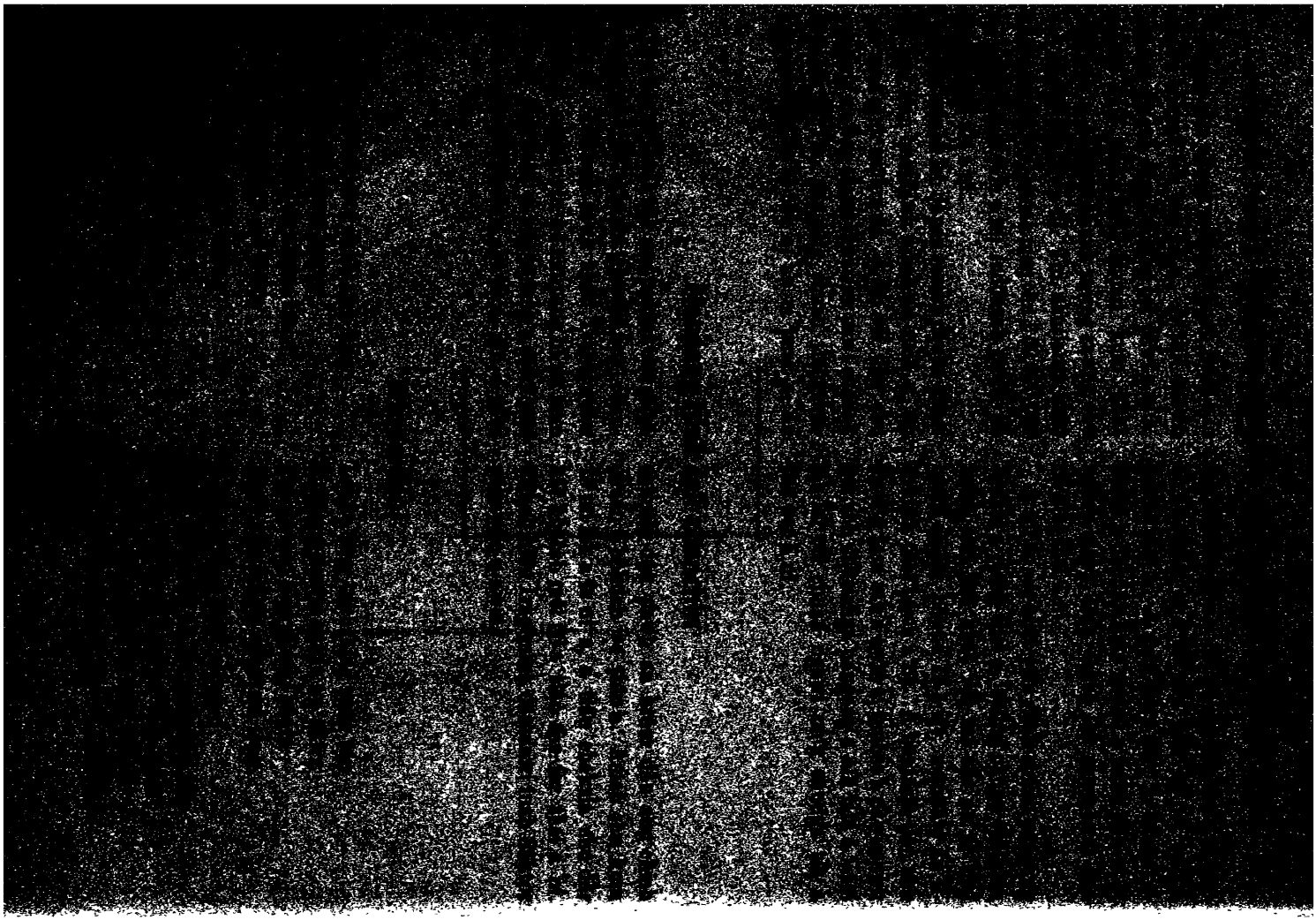
Chung hman leh lehkha thiam zât

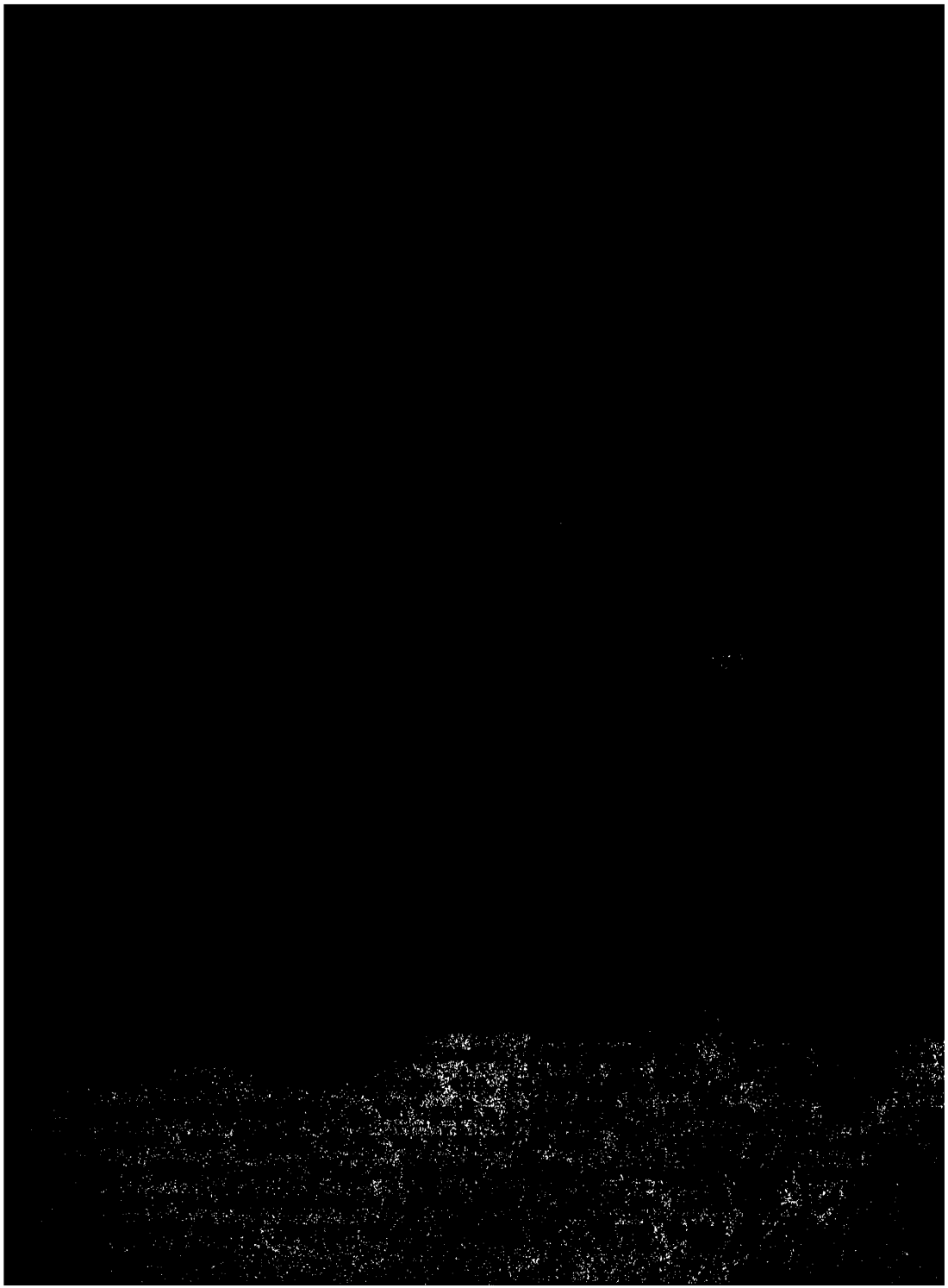
Tawng hrang hrang 150 lai a awm a Chûng zînga a hian deuh deuhte chu lakin tawng hrang 24 a ni a tawng khat hmang chu maktaduaikhat aia tam an ni zel a Tin mihring pum puiah za zêla 12 chu leh kha thiam an ni

Nun dân leh khawsak dan

India mi rêng rêng hi an dam rei chhung sem rualin kum 28 chhung chauh an dam a ni Naupang chu hmun thenkhatah chuan piang thar sângkhat zingah 400 chu an thi zêl a tin dânnaranin India naupangte chu Sâp naupang thi zât leh thum aia tam an thi zêl a ni Puitling pawh Sâpho thi zât leh hnaha tam an thi thîn

Hei hi a vâng ber chu nun khawsak dân a retheih ôm vang a ni (Hmun thenkhatah phei chuan mêl khat bial vêla mi 600 lai awm te an ni a chûngho chu chû mi ram zîm tea ei zawng an ni si a.

ROSAWM

JANUARY 1987 No. 1

[illegible]

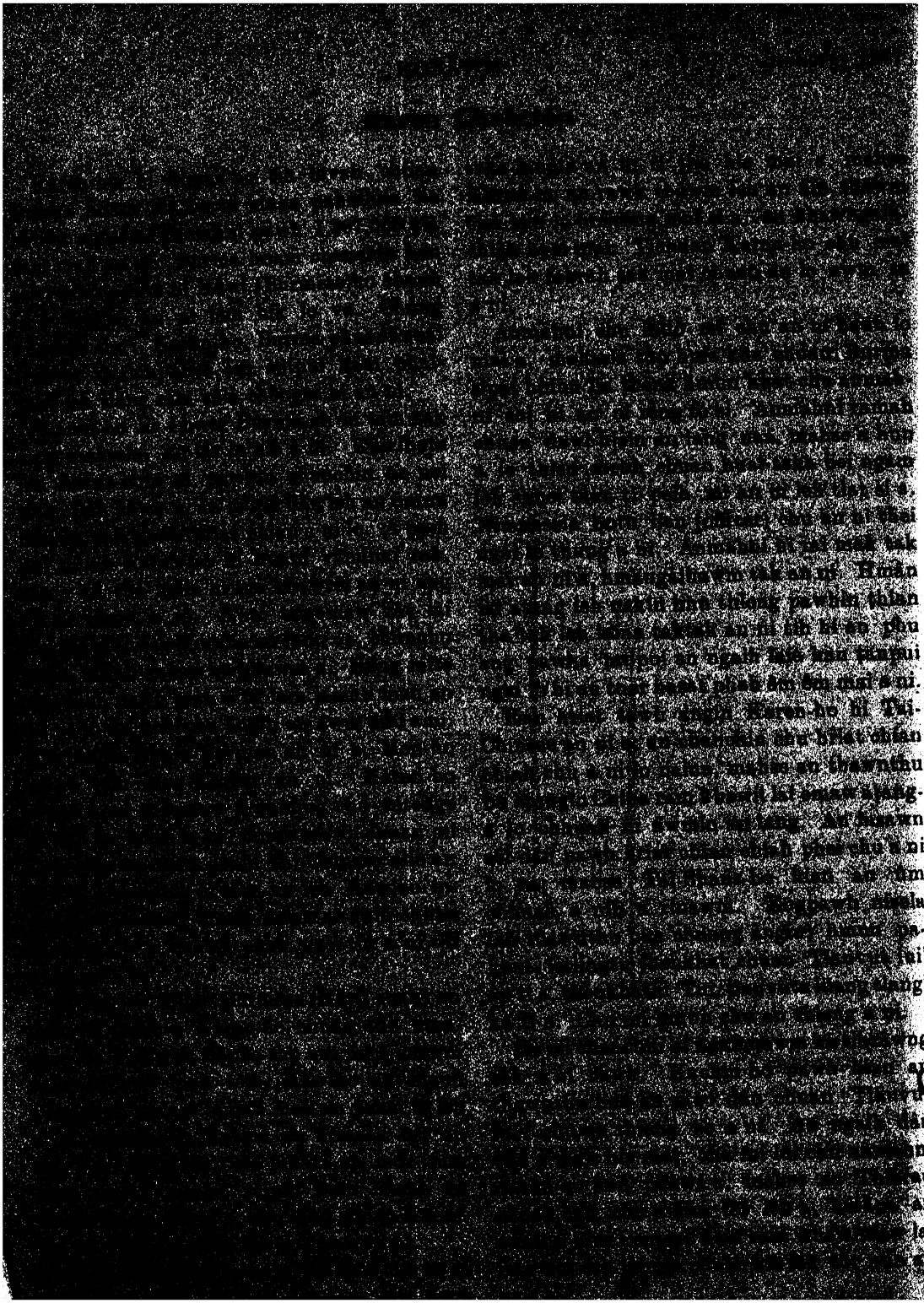
[illegible] engage ni a [illegible] leh lo nghet ta lo, hmangaihna [illegible] ka ngai. Khua thenga engte pakhat nathar [illegible] tlin han chhang a kan [illegible] a chik tak pawh ani ti rawh u. Amaherawhchu, he khua pi han chhiat leh eng [illegible] kawng ta pah vantlaklo rawng tak tha ani pawh lo. Hmangaihna he nunah ei leh [illegible] ah ni mai mai a ngai, dik lehzual ti nan mai chuan ka lo ni ang. Tin, mi [illegible] [illegible] han ka nan ran ngai rawng be [illegible] a nasa lo hmangaihna ka neih si leh hnam [illegible] [illegible] a awm lo vang.

Hmangaihna hi chu khrang-khrang tak a awm ni mipui hmangaihna te, Pathian hmangaihna te, thiltihtheihna hmangaihna te, nupui pa hmangaihna te hi. Chutichuan mihringin [illegible] hmangaih vap chu Pathian thu te awm chho a ni a, chu chu eng ni hmangaihna? A ni lawk lo mai. Thil engkim chunga hmangaihna neu thil pakhat lo hi a ni, hmangaihna chu [illegible].

Hmanlai daih lawk khan khaw pakhatah hian mi pakhat kha nau a awm a. Amah pawh kum sarih tak kha beng tak a ni a, a vanneih chuan tu tlawm nasa lem a ni. Mi dang a nunga chuan chumah pakhat Pathian chu a pe thin a. Tichuan a lo chang ta a, nupui a lo nei ta lem lem mai a, a vengtu thil an dil apiang a pe pawlh ni a. Va [illegible] khaw chu khaih a han nuihil a, a mamangah chuan mi pakhat hian. Tunge ti i hmang [illegible] a ti ve? A ni mahse. Thil chanla ka ni a, engkim ur hanh lovin nitin ka pe fo va a [illegible] a han tih. Mi pakhat chuan, "Eng vanga chu hmung ei i pu ngo i nih?" a ti leh a, "Mi [illegible] tak ka ni a, ka vengtu hnênah pawh thil tam tak ka pe thin a. Pathian chu amah pakhat ka pe lawk lolo," a ti a. Khaiti thil pêk zawng a nunga chu engtikah pe ur [illegible] lo, mi lumlen angloi pêk lai rawng khân hmangaihna thang tlak lo va, a phiarin a [illegible] va i hmêlma mawina mai thêm thil i ti zâwk thin," a ti ta hle. Chu pi chu a hlip hauh [illegible]. I hnenah 13:4 chhiar rawh u tih chuanna lehkha thenkhat a lo awm teng [illegible] chu lehkhabu chhung chu kum hmaih a lo chhiar ngai lo va, eng vekin lehkhabu a [illegible] a han chhiar a, chutia chu chu thil a pêk apiangin hmangaihna a lo pai ta a.

Hmangaihna chu a ni a, mi a vêl zawngah thil thi ti rêm nasatlak kha nen [illegible] chuan engmah a thlen lo vang. Nula leh tlangval hian inkhawng te, chu mah thenkhat a, nihpui pawl-pawh nêih han kmahnik thenkhat hnuk a ni. Pathian ni lem tak chu [illegible] chuan, "Ka hmangaih âm chu ka hmangaih ôm chu," tiin [illegible] an ni a, chutiang chi a chhiartui an lo lang a, an nauh a lo ngam lo a, an chan hma lehin an [illegible] [illegible] zawm vak thin ni a va mawi lo tehlul êm chu chu an pe hmangaihna [illegible] [illegible] a thing lo vem? Thing lo tehlul a, hmangaihna a [illegible] a ni lawm [illegible] [illegible] a ni. Hmangaihna a [illegible] hnê a, mêl a pe hawk hlan thei a [illegible] [illegible] chu chuan pawlawm lo. Mi dang lo lawm thawk ila, [illegible] [illegible]

Biakthanga Zingtin

Karen ho erawh chu chutiang chu an ni ve lo va chu lai chu an kan va thei lo a ni Ha lai hawm hi God thleler nim an ring Ke mi hlan an kal vêlna a dêl viau pawh a ni mal thei a, chuvâng chuan hêng mi vêl vêlho pawh hi Karen kiang chhehvêl atanga lo chhuak an ni mai thei Tin lehkhabu dang 'Lehkhabu' ap tih leh 'Zirtirtu bu an tih chu ap ner bawk a, chûng buah chuan hmasanga Burma rama Missionary lo kal hmasaten Kristian sakhaw thu an lo zirtir tawh thute a'chuang a Karen ho tam tak phaia chengte leh tlâng rama awmte hu Kristian an lo ni ta a Kristian tha tak mai an ni a Missionary te pawhin an tlawh ngai tawh lo nasa mahse anmahnun an thawk chawp ve mai a ni Kâwlho erawh chuan Budha sakhua an zui a Kristian chu an haw nasa em em mai thin a chuvang tak chuan an inbranna pa that chu a ni Tin Karen ho pawh tlâng rama cheng thenkhat chu Kristian lo pawh an la awm fo mahsela an zinga mi inzir mite chuân hmasanga an a sinna hlui Central Asia rama an Lehkhabu leh Zirtirtu bu leh Nestorion Kristian nem an lo nilamhnaih dân thute chhui theih an nring (Nestorion Kristian nih tanna chu kum zabi pasarihna lai vêlah hi an China ramah a lo awm tawh a ni)

Karen chu chi hrang hrang tam tak an awm a, chûng zinga chu hnih lar leuh deuhte chu Pwo leh Sgaw chi hi an ni [illegible] chu an vaun Kristian an ni a anmahni pawh mi inzir thiam tam tak an awm a ni

Tlêng rama chengte chu phai mitê ai chuan an'ta mâwl hle mai An khaw siam duh dan pawh a dang hle a ni Ngaw pik pui kirah te hian a ni tlat mai a tin lutpui atang leh kawng atanga a hlat theihna ber hmun an zawng bawk thin Miten an tihbuai dawn chu an an insawn zung zung mai a an-a mahni pawh mi chak tak kal lam thei mi tak leh an kap thei tak an ni Chung mite chu Dawna tlâng leh Tungvin lui vêla awmte an ni bik a

Leiktho leh Thuziaung tlang rama awmte chu Karen mi sorh an ti a a at pawh a tak an la ni Hêng mite avang tak hian Karen dang pawh a vekah an ruat thiu a mahse chu chu a dik lo tawp a ni

Karen tam tak hu an tawng pawh a hrang hle hlawm a ni Sgaw tawng hi an, tawng tuallêng ber a ni a Tawungthu tawng hi Pwo tawng ni a nang Inrek leh Pakû tawng hi era vh hu Sgaw tawng atang chuan hrang tak a ni Sgaw ho chuan anmahni chu Pa ka nya an inti a tu Pwo ho chuan Ha fa l n an inti ve thung a Karen tih hi China tawng a thlang emaw K lang emaw an tih mai thin tawng chhia an lik nun an ring

---

Korean ho Thawnthu

[illegible] lai hian China ramah khian mi [illegible] fing tak leh lehkhathiam tak mai, [illegible] tih chu a awm a chu mi chuan a [illegible] sâng nga kal chu hrunun chhak [illegible] hle taka hnam â tak takte zîh fin [illegible] Kaibuak a Tiobuan Manchuria phai [illegible] kân an kal tlang a, nakinah phai [illegible] mawl ram tak mai, Ram Thian [illegible] Ni chhuak Bible Mawi vam an tih bawk chu an lo thleng ta a

Chu mi rama mite chu an â em em mai a, engmah a vâng leh a, chhan pawh awm lo hian an insual nuk nuk bial thin a, Tichuah Kija chuan mramna an neih theih dân hi, a ngaihtuah te hle mai a [illegible] khawmawl mi fing deuh deuh [illegible] a ko khawm a, dân tha tak an lo siam ta a, [illegible] bern kawng an han rit a Ram Thian a

(Korea) mite chu meak dân, a chung nei ân mawi hmana mei khu chhuahna chhuat hmasa lam panga dawta ram dang daiha tih chhuahna dân te an sirtir a. Chhuanga an sak chuan thlasik khaw vawk lai pawhin mei tuah vak ngai lovin inchhung chu a tiitîn hmun vîan mêl a. Chûng mi âho chuan mak an ti hle, kir mar a hre nasa ta hlein an in hre a.

Chhûm nan zuah dân pawh dangdam tak kha an hmingângah hman tâl fel thêm thêm pawh ni lovin an tâlah thla nghuan ringawt mai a, chu chu Kija chuan a ngaih tuah châwng tak mai a ni a, tichuan dân a zam ta a. Mipa puithing nupui nei tawh pawh chuan an mau chu an chhipa zîal zêl tîr kha a pe a. Mipa nupuing mawh chuan pâlgugal anga an hmingzang lama thlah thlêk a remh a. Mahse chûng mite hle kei tuah tawh angin an kawihm an hnai lo tîr a. Tichuan an nasmal apiangin an chhûm chuan an inhnûk a. Chutia an hrûma an thlahlh mak thuan thlang hian an la ruh lo chu an tuivuak hab nak leh la remh rum mai a. Tichuan a lien zawk apiang chan thatna tîr chu a lo ni leh ta mai a.

Chhûm, "An hmasa lo mai la ta ân nuai ngei dêng a ni, tûn atangin kum khat chuan kumpui leh tawh lo vang chaw le l a chang apiang dân belnuak man tam tah la thawlh zêl nuih ang. a ti ta ngai ngai hle a. Tichuan Kija chuan hlim rawhchan hle mak that leh zîl deuh nan lukhum vîan, a thawlhang pawk toh vêlin fe h, hu, a sân hle a. Thla sak mai tûr bi a sumpui ta a chu mite hi ngawt thêng apiang thawlh a hlawm a. Chutiang mawi khah hle chuan, kum khat leh chêng a, a

engemaw tia an tilîthlâk amaw leh ni tikkeh ngawt loh chuan an inhnûk thei ta si lo va tichuan pakhat chuan a han hnek thlâk sak tawp mai a lenah chuan a kah sawm ta vek mai a. Chu velah Kija chuan a tikehtu chu dân bawh chhetu angah a ngai leh ta hlauh mai si a, nasa takin a hrem ta chiam mai a tin hlum bêl lukhum thar dang lentîr thu a pe leh ta nghal a. Chutiang lukhum chu a man a tam khur mar a thla ruk hlawh lai mun a ni a.

Tichuan mite chuan chu chu an hmuhin nasual a manhla lohzia an lo hre chhuak ta a tân hmasa mahni thenawmte ngei pawl hmelma anga an lo inemna zawng zawng kha an lo sîn ta a. Tichuan Kija hmaa leh a rem hmatna chu a hlawhtling ta a ni. Nasual lam zêng zêng chu a duhm an lo duh ta lo va an lo sîn ta hlauh mai a ni.

Chutiang lukhum chu an lo hing ta em mai a ân hmei hhiate lam pawhin khum an lo chak ve ta a. An pasalte lukhum chu an hawh a khum atan a nang lo pawh lu khum chu a lethingin an dah a. Engemaw aiffaina atân tui belah te an hmang leh ta zêl a.

Kija chuan hmeichhiatna chutiang lukhum an khum ve chu a phal lo va. Amaherawh chu nupahi vina nasual nana tiang an hman thin kha a pe a. Chu chu puan sûk lai nân te leh kaur nawk pan ta hman thu a pe a. Tichuan an puan tîr nalh tak tak mai chu hetiang hnu an lo nawt ve thin a ni.

Chutiangnan zawi zawlin an awm dân leh an chêt dân a lo hing ta teih teih a, a tawpah phei chuan chutiang lukhum ra bûr chi hrang hrang tawh lovin, a changkhat deuh chi an lo chêng leh ta a. Mahse tûn ka pawh hnu Kohta ramah chuan lukhum chi hrang hrang a lawkah mai a ni.

Bishop Azaria chanchin

Kum za zi mahin a rei tawh deuh âwm e India chhim lama Tinnivelli ramah Hindu khermei tak mai, mi rethei tak hnam hi an awin a An hnam hming chu Nadar a ni a Hnam chhe tak an nih avangin an Hindu bak ina luh pawh an nhal ve thin lo va pâwl tui lova an neih thin an ni a

Chûng hnamte chuan Mission leh Sawrkar zarah lehkhate an lo thiam ve ta deuh va thil tih dân hmangte an lo thiam tâk bîk deuh avangin Tinnivelli ramah hian Kohhran pawl pawimawh tak an lo din ta a Chung avangte chuan an Hindu puite chuan pawl tui lovah an neih lehzual a

Chutiang mi zinga a chanchin kan chhui bîk tura chu lo nei mi buha sumdâwng mi a ni a Kristian a nih avangin a chipuite chuan an duh mang lo va an khaw kiang Megnnapuram an tihah chuan a insuan a Chu mi chuan fapa a nei a a hming chu Velayudhama a ni a Baptisma a chanin a baptistu Missionary hming leh a Hindu nih lai hming puin a hming an vuah thar a Thomas Vedanaygama an lo ti ta a Thoma chuan Mission sikulah lehkha a zir a chu mi hnuah chuan Mission hnênah kum sawm leh kum nga a thawk a Chu mi hnuah chuan Pastor atân an nem nghet a khaw te tak te Vellalanvila an tihah chuan a awm a A thlarau mina avâng leh mi ho a thiam avângin ngaihnat awm tak mi a ni Nupui vawi hnih a nei a a nupui hmasa lakah chuan fapa pahnih leh fanu engemaw zat lai a nei a, a nupui hnuhnûng lakah chuan fanu pakhat an nei a Pathian hnenah ta dâng an dil an dil a kum sâwm leh pathum hnirah chuan fapa an nei leh ta hlawl mai a, a hmingah chuan Samuel Azaria an sa a A naupan lai atangin a hming ang ngeia Pa thian pawngbâwitu a nih theih nân Pathian hnênah an hlân a A pa chu naupangte a a nih avângin a nu tan pawh duat sual hlauh awm tak a ni a Nimahsela Pathian hnêna a rawngbâwl tûra an hlan tawh ang ngeia a lo seilen theih nan a nu chuan theih tawpin a enkawl a ni Vawi khat chu inkhawmnaah

Bishop Azaria Pathian Lehkhabu thiamna hi zawng Y M C A avâng a ni e tiin an sawi a Nimahsela ani chuan A ni awzâwng lo mai ka nu vâng a ni zawk e a ti a Vawi khat chu zirtîrtuho intawhkhawmin naupang tana Pathian thu zir tûr a ruat chu har lutukin an sawi a Nimahsela ani chuan

Hêng hi kum sawm ka nihin ka thiam vek tawh a ni a ti tlat mai a

Naupang tak a la nih laiin Uganda ramah tih luhdahnate a awm a Bishop Haningtona martar thute a hriat veleh Uganda ram tan pui tân a rangkachak banbun a pe thuai mai a An zirtirtu chuan naupang rilru puamin a tih mai te hi a ni dah ang e tih rin_in a nu leh pa zawh pahin a thawn kir a nimahsela ani chuan a tûkah a keng a a pe leh ta mai a A nu hian a thunun thain a thunun hneh hle mai Madras khuaah Pastor ekzamina a bei dawn lai takin Tinnivelli atangin a nu a thi dâwn tep tih an hrilh a Nimahsela a ekzam chu bei ve tal a duh avângin a nu chu damin a hmu hman ta lo va Kum rei fe hnuah chuan a chunga thil lo awm ang taka awm ve Missionary a awm a a hnênah, Kei pawh ka nuin hetiang hian mi ko va ka hmu hman ta lo va mahsela tisualah chuan ka inngai lêm lo,' tiin fuih nân a hmang an ti

A pa thih hnu chuan a nu chu khaw dangah a pêm a A pêmna chu Kohhran hmun pui biakin pawh rapui tak nei a[illegible] chu kum sâwm a[illegible] chhâwmin a lût a chu mi [illegible] pangin hmun te an phuai a, [illegible] a chhin a chhaw te an hnehhnut [illegible]

Chu chu nasmark [illegible]

kawi dân tha tak nia an hriat avângin an tih a ni Vawi khat chu huana kawiam rah a ho va, Missionary nupui chuan a din tlar tûr a, "Naute u, Pathian Lehkhabuin rûkru chanchin engtanngc a sawi khai a han ti a An zinga upa ber chuan Vawunah Paradis ah ka kalnah i awm ve ang a ti a ti a Missionary nupui chuan A nih leh kawiam a vapiang chuan bân phar rawh u le a ti a An phar vek a lodawi zêlin a vaw ta nghauh nghauh va a tâwpah chuan a nau pang ber a lo thleng a, Samuel nang chu ka vaw lo vang chia i nu ka hnih zawk ang e' a ti a Anu chuan ka pi, min vaw ve mai rawh, hai aia na hian a ni ka nu chuan min vuak thin m' e ti a Kohhran hruaitu ropui takte hi dinat taka tih seilen an ni kauh lo mai

Meenapuram khuaa zirtirtu hotu ber chu Archarya Thomas a ni a nu hrang laka Azaria tinan a ni hlauh mai a Mi thiam tak Kristian tha tak a ni a A naupangte chu, khi mi rama pakai nanpang dang zawng zawnga Pathian thu thiam berte an ni a amaah avângin mi dang leh Azaria pawh Kristian tha tak tak an nih phah a Tin a nupui a pang hian thil dang ropui tak a thlaka bawk a ni, chu chu lehkhabu lehlin dân hi a ni Ambrose Thomas hian a hun kalah Miltoba lehkhabu Tamil zawngin a leling thin a, a in lamah mite a ko khâwm thin a, a chhiar a, an hriat thiam loh zawng zawngin chu an hriat thiam zawngin a a tawk thi a Miltona lehkhabu thu chu a lak thin naia Azaria chuan tâm tak a vawn thawk a awp a, chêng chuan thil hriat thiam a tel zawngin a thiamtlo a Tin, a nupui pang nu hrang laka, mi hawk khêl thiamtlo, mi thiam a vaw a, chu mi hriatthiam lohna chinfelin loh hawisawp duhzawng loh, thil thiamtlo tê a ruhlawkin

khawi an neih khan a tangkaipui hle mai

Mission sikula châwma a luh hnu chuan Tinnivelli khuaa Church Mission College ah a lut a Chuta a awm lai chuan Kristian nupumkhatna din thuah mi tangkai tak a lo ni ta a Kristian inti sia hnam inhmusitna la awm fo tihbo tûlziate an lo hre ta a

Palamacotta khuaa Church Mission High School a zirtirtua kum khat a awm hnuin Madras khuaa Kristian College ah a insawn a chutah chuan B A a zir a Chutah chuan a hming thanpui tak hming hi a lo pu nghet ta a ni Tamil hnam dân chuan hming pêng an ner ngai lo va an pate hming an pu thin a ni a Chutichuan a dân ang chuan Samuel Azaria chu Vedanayagama ni tûr a ni a Ni mahsela College hotu chuan a lam leh a tawn harsa émin a hria a tin Samuela tih mai chuan chu mi hming pu chu an tam êm si a chuvângin Azaria ni mai sela a ti a tichuan Azaria an ti hlen ta a ni Tin B A a ekzam dawn ni tak atangin a lo dam lo ta hlauh mai a tichuan B A chu a ekzam thei ta lo va zirna lamah chuan a tawp ta a Chutichuan a tana thupui ber chu a pian tirha a hming an chawi chhan Pathian rawng bâwl tûra an lo hlanna chu engtia hlawh tlintîr tûr nge ni ta ang tih hi a ni Chu tianga a inngaihtuah vel lai tak chuan India chhim lama Y M C A Secretary atan an thlang ta hlauh mai a Chu mi hna chu kum sâwm leh kum thum a thawk a Chu mi hna a thawh lai tak chuan a dam chhûng zawnga a thawh tûr a lo inrelta a Chu mi kum tak chuan Sâp rama mi Sherwood Eddy India leh Ceylon Y M C A kan vêltu tûr a lo thleng a India ni Calcutta ni a hmuh hmasak ber chu Azaria chi a ni a Chuta tang chuan an inkawp ta that a; India mi tâna thahnem nga a ni tak an nih re te avângin an inkawp fuk ta, zîm mai a. Mahsun India ram Koh hrang hrang dêlhna hun thuah naak takin an tang dêl ta a. Kawng tam takah inchhawr

tawh sa hman dân thuah Azaria hian Eddy chu a chhawr hle mai a Tin Eddy pawh hian India mite ngaih dân Sâpin an hriat thiam loh thuahte Azaria hi a tangkaipui em êm bawk a Tichuan a tu mah mah an tih dâna inhruai tuma inbei lovin India ram Kohhran chu Pathian hmangaihna leh rawngbawlna lama tithang turin an bei dûn ta a

Tin India ram Kristiante leh Missionari te inngaih tham lohna chungchang lam thuah pawh Azaria leh Eddy inthianna leh tan dunna chuan inngaih thiam tawnna a awm tur ta zawk a ni Tichuan thalaiho zinga Azaria thawhna chu in India ram Kristian tûn hnu awmdân tur kawngah kawngro a su êm em mai á Azaria chuan India rama thalaiho lehkha thiamte zingah a thawk ber a ni India ram hmun pawimawh deuh deuhvahte a zin vel a mi tam tak rilru Pathian lamah a hruai tha a A hna thawh pui India mi emaw America mi emaw English mi emawte pawh chu la tlangval vek thothang tha tak vek an ni a an rualpuite chu Kristiana siam tumin an bei ber a ni College tlangvâl leh sikul tlangvalhote zingah chuan Isua Krista chu hmangaiha Kohhran tha tak dina mahni ram intodelh theia hotu tha tak tak dina thahnemngaihna lama tang ruala Pathian ram tihzau kawnga thahnemngaihna nei turin an bei vel chiam a

Chutichuan India Kohhranin chutiang rilru an lo put tak avângin mahni rama Kohhran din leh Pathian ram tihzau thuah chuan pâwl din tulin a lo lang ta a Tichuan kum 1905 Krismas ni takin Serampore khuaah Kerian lehkhabu dah khawmna pindan a siamah chuan India rama Kohhran puipa dêrh deuhte an inkhâwm a National Christian Missionary pâwl,' siam thu an ngaih tuah a Azaria chu Secretary atân an thlang a. Chu mi tuma an thu ngaihtuah chu hetiang hi a ni Pâwl dang din thar ni hauh India mun India sum leh pain ram danga sum pûr hauh lovin keimahni ram chhûnga mi ngenn Pathian ram tih zau tumna neiin chu pawl chu din ni sela amaherawhchu rei fe ngun taka ngaihtuaha ruahman veka India mi tam fe leh Sâp ram Missionari tain feina tha an tih tlan chiah chin chauhva din ni sela an ti a ni

Chutichuan Azaria chuan chutiang kawng lam chu ngun takin a ngaihtuah vêl a klawiah pawh a kalna apiangah leh a awm na apiangah lehkhabu a keng zel a A awm dân pi ung rong reng hi zîng taka tho fo mi a hautak lo zawng bera khawsa mi hun bi fel tak neia hna thawk tlat mi tawngtai uar mi tak chawi leh mut a mamawh ang tlata mamawha neih mi a ni A thian Eddy pawh hian kum sawmnga lai a kawp hnuin Azaria chu mi hlim tak mi tihlawm dan thiam tak awmdan tawk thiam tak mai thil a awm tawk hre mi thlarau mi tak a ni a Tin thurual ngaina mi inrem ngaina mi mite leh Pathian pawh ring tlat India tûn hnu awmdân tur pawh tha lam zêl a tih ring mi a ni a mi inphal mi ning lo tawpa hun rem hang tha hmang mi tawngtai leh Pathian lehkhabu chhiar kawnga inthlahdah ngai lo mi a ni a Amaherawhchu chung zawng zawng zingah chuan ka ngaina t chhan ber chu a rilru tak tak dik tak leh hnai taka sawi tlang mi a nihna a ni a ti

Kum 1907 khan Japan khawpui Tokio ah khawvêl pum puia zirlaiho inkhawmpuina a awm a Chutahchuan a tel ve a ram hrang hrang atanga lo kal Kohhran hotute nen an inhmu a chu mi chuan a rilru a tihzau sak lehzual a ni Tin chu mi atanga kum hnih ah chuan chu mi inkhâwmpui chairman pui tuah a tang a Chutianga a thawh velna chu

Chungnung berin a thiltih mak,

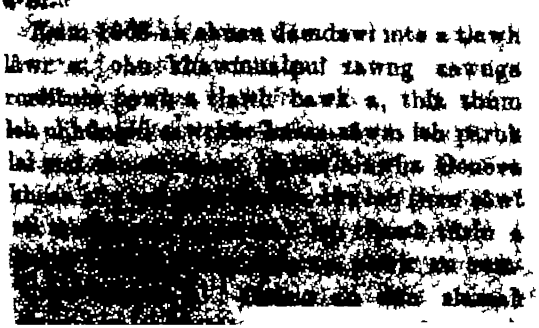
A rûkin a zo vek tih angin India rama Pathian ram a zau lehzuala Kohhran puipa a nihna tûra Pathianin a lo buatsaih rûkna

Henri Dunanta chanchin

Swiss mi pakhat, la tlangvâl nên zâwn tak mai, Henri Dunanta chu Napoleon pathum na biak turnun a chhuak a. Mahse ani chu Italy ram hmâr lam ramah chuan indo tûrin a lo kal thin mai a. Tichuan a hmu thei ta lo va, A thil hmuh tak ber erawh chu thung tâwlhlimah hian sipai hlam nasa tak tak tuarte hi an rawn tawlh ri bup bup a, chûng zîte chu mahte biak inah te leh chhuatah te an hmut dul mai a.

Tichuan Henri Dunanta nilruah chuan angmah dang rêng rêng a lang ta lo mai a. An kal zawk a nih pawh chu inhre ta lovin chûng sipai thi mai tûrte chu chhana ṭanpui lo thiet nîh a inhre ta lo va. Tichuan sipai dangte leh mi dang khawpuna mite chu ṭanpuitu pâwlah a sâwm a. Pâwl an lo din ta a. Italy mite ṭhian an hmêlmate chu [illegible] taka an ṭan bêng ṭhuai ṭhuai thîn a, ṭhian hmuh chuan, 'E! khatia tih tur a ni kher pâwl, han unaute ani ni alâwm' tin a han thlu a. Chu thu chu thuvawnah an lo nei ta a. Tichuan ṭhian leh hmêlma chu ang khatih an lo itsen ṭan ta a.

Henri Dunanta leh ṭanpuitu pâwl hna thawh leh an thilṭih chanchin chu a lo thang daih ta hle mai a, rei lo tê hmuh France ram a [illegible] kalna kawngah chuan damdawi in an lo dîtsa ta ngbe ngbe a. Dunanta chuan Solferino khua a va thawh a, chutah chuan pâwl an thilṭih chanchin lo a tlâk ta a ni.

Kum 1859 ah chuan damdawi inte a tlawh lâwk a, [illegible] zawng zawnga ruallawh lawk a tlatlh hawk a, thil thûm leh nihphung a [illegible] lai [illegible] Dunanta khua [illegible] pawl an [illegible] ah chuan

sipai lo nain lo chau hle sela hmêlma emaw mahni lam emaw sawi chuang lova ang khat veka enkawl tûr a ni.

Samari mi ṭhate chuan angmah hriamhrei leh râlthuamna lam rêng rengin an inthuam tûr a ni lo va chutichuan angti tûr mi nge an nih miin an hre thei dawn a ni. Tûn lai ah chuan an bel leh târ neuh neuh a ṭang hian eng mi nge an nih hi fiah takin kan hre thei a.

Dunanta chu mi dangte a tanpui ta lâng lakin ama hna pawimawh rêng rêng pawh a thawk hman lo va. Tichuan amah chu a lo intirethei ta êm êm mai a. engemaw chhûng phei chuan ṭhian ṭhenkhatte puihbawm ri ngawtin Paris khuaah a awm a. Chutichuan a nun dân chu a lo rethei ta telh telh a. mi vâkvai ang a lo ni ta mai a.

Paris ah chuan intihbuaina a lo awm leh a chu mi ṭum pawh chuan Dunanta chuan mi dam lo ṭanpui ngaite chu pumin a lo thawk va leh pek a.

Kum 1975 kha chuan Dunanta chu a chanchin rêng rêng hriat lohvin a awm leh a. Kum 15 chhûng lai chu tumahin khawi ahnge a awm rêng rêng pawh an hre lo va a thi a nih an ring a. Mahse kum 1890 khan Alpine khuaah skul naupang ṭhenkhat an inflam a chu chu milthuai pakhat putar tawh tak khabe hmul ṭuak vâr vo tawh lohkum tung deuh zêt zêt khum hian a en a an hnêtoah chuan zardam tak hian a ṭawng duai duai a. Chu chu naupangte chuan an hoin chu an [illegible] a. Chu milthuai chu Henry Dunanta khua a lo ni reng mai a. Na kinah chuan chuti hoin nên chuan an lo intihlim ta viet a, tichuan mi zawng zawng chuan an lo hre ta a. Pawisa pawh lâwm nasa zâwk an tlawm ta lutuk vek mai a. Tin mi zalenna leh thilthetlhai thlingthang tih avângin Nobel Peace Prize an tih pawh hmu

Chhûtta a lo hausak tak êm avâng chuan tûn hmaa a leibat zawng zawngte pawh a rul tir thî a. Nuam tak pawha khawsa thei a ni tawh a mahse chu chu duh lovin mi retheî kutdawh inah pindan tê tak teah chuan ni khata France pawisa (franc) an tih hi panga chauh hmangin a khawsa ta zâwk a. A sum zawng zawng chu chu mi in tan pui nân chuan a pe ta zâwk a.

Tin kum 1929 khan England ah a zu zin a, chutah chuan hmeichhe ngilnei leh zai dam, Florence Nightingale i pawh a zu hmu a.

Kum 82 mi a nihin a thi ta a. A ruang chu Zurich khuaah an phum a. Chu mi thlân hulah chuan Swiss mite chu anmahni ram mi ngei mi hmingthang phûmna a lo nih avangin eng lai pawh hian amah sûmna ang deuhvin an awm khawm thîn a. Tichuan amah chu hnam hrang hrang inzawmkhawm na pâwl Red Cross hmu chhuaktua vuahin a lo awm ta a.

Java ram chanchin

Java ram hi Dutch East Indies thlarkar zingah chuan a pawimawh ber leh mi tamna ber a ni a. A ram hi ram tha tak leh ram chênghnawng tak a ni a. Chuvângin thlai pawh an ching uar nasa hle a ni. Tin ram lum zîngah chuan chhiar tel ve chu a ni naa chuti lutuka lum zawng a ni lo va. Chuvângin Sâpho pawh tam tak an awm a ni. A ram chhûnga mi awmte reng reng hian nuam an tih an hlim êm êm a. Chuvangin mi thenkhat phei chuan Khawvêl pialrâl ngawt a ni êlawm' an ti hial a.

Java hi East Indies thlarkar zîngah chuan a tê ber chu a ni naina. Holland mitena khaw chhak lama an ram neih zawng zawngah chuan a pawimawh ber chu a ni si a ni. A tâtzia chu tûnah Sumatra thlarkâr nên hian lo khaikhin ta ila. Sumatra chu a let thum si mihin a zan zâwk a ni. Holland mite ram neih zawng zawng hi belhkhawm vek chuan mêl 750,000 inbialvêl lai a ni a. mihring pawh 46,000,000 aia tam mah an tling a ni. Anmahni ram taktak, Holland chu mêl 13,614 inbialvêl chauh a ni a. mihring chu pakhatvêl sâwn pawh an tling zo lo a ni.

Mi an tarmala

Java apiatkâr hi chuan England, Wales leh Ireland lovin a tlâk deuhthaw a ni a, mi-mi tamna hmun ber pakhat chu a ni ve a ni. A ram chu tuihnriat kam velte tih loh chu tlang ram deuh te pawh a ni ve a. tlâng pawh fit 12,000 lai sângte pawh a tam a ni. Khawvelah hian a ram tetpuiah chuan tlâng kâng tamna hmun ber a ni. Chung tlâng kâng chuan lei chhung rila chirh ang deuh a rawn phuh chhuak a. chu chuan lei a titha a. a vêl ram chu thlai chin nan a tha êm êm ta thîn a ni. Tin a ram chhûngah hian luipui leh dil a tam em êm bawk a. mahse chung lui chu lui hian vak lo leh suar tam tak awmna te a nih avângin lawng kal nan a hman tlâk mang lo va ni.

Anmahni chu Java ho emaw Indonesians hnam emaw tiin an invuah a. kawm nuam tak leh mi fel tak tak an ni. An vun rawn_ih pawh Mizo nên kan inang viau va. ti sen sawk an ni ber e. chu chu an ram boruak zir a ni. Khawpui deuh deuh Batavia ah te Surabaya ah te leh Semarang a awm te chu Sâpho inchei dânin an inchei ber a. Dân narânin mi tin in[illegible] theih chuan Sawrkâr hna thawha thuamhnaw chi khat, unfoman a inthuam an chak ber thîn a. Tin, hmeichhia chuan lehkha nihlâp khuma, mahse pianna lu tuam hi an chakzâwng tak a ni bawk.

Thil tum rik an hlutzia

mawi tak a ni Hmeichhia chuan fenarh an rêng a tin an kokiah hian puan them chei mawi hi an vuah a, chu chu an hmalamah a nei thla ngbuan vê An sam zial dân chu tukkhama thal ve lovin an chhîpah an zial a chutah chuan pangpâr an tar thin a Pang pâr rua hi an ngaina hrim hrim a chuvângin a puanah te a rim a kai theih nâna tah teh an nêp kual thin a

Tin, Java mite chuan thil tum rik lam hi an ngaina êm êm mai a a thiam pawh an thiam rêng a ni Chutianga thil tum ritu pâwlho chu gamelan' an vuah a Hengho tei'to hi chuan ruai ropui deuh chu an theh ngai rêng rêng lo va ni Chutiang tih pui tum chuan chûng gamelan ho chuan phêng lêng te, dar te, tingtang te violin te khaung te leh ri thei chi dang dangte tam tak an tum chhuai chhuai thin a a mawi thei lo thin a ni

Tin, an insak dân chu a nak hle bawk a ol chi tha deuh leh neitung deuh mah chuan pindan pathum lai a awm thin a, pindan hmasa ber chu nikhualho mugbahna hrim hrim apha a ni a, pahnihna chu an inutna atân tih, pathumma chu anmahni in neitute chêng chauh awmna tûr a ni a. Tin, tlêma ni reilai leh deuh mah ramh chuan pindan pathum chauh te a awm a, Inkiawhfa mi leh hnathawk mula chu in tê tak tê, mauruâp in nei ni mah hian an awp va mai a ni.

Java mi sêng rêng chuan chhûngkua in hnêna inah dân hi an thiam êm êm a ni Mi pakhat nupui hmel hma an chuan a, ah nupui te hmel chuan an pasalte thu chu hmai lo takin an hrem thiam bawk a. Tin, an fate rêng rêng pawh hetiangte tak leh naidam taka an nêp a chhûngin an fate hi an thiam êm êm a ni Mi pakhat nupui hmel hma lo tlem chuan a ni

chuan an in mai mai ngai lo va ni

Khawvêlah hian buhfa fu chithlumna siam mi te leh thawlret te hi a ching tam ber pâwl an ni ang Buh ngawt pawh tin maktadûai riat lai hmunah au ching a Tin coffee te thingpuite, vanhlote leh theirah chi hrang hrang pawh tam tak an ching luwk a ni Thlai hriak pawh tam tak an siam a tin quinine (kunun) damdawi hi khawvêlah a thawn chhuak tam ber pâwl an ni He quinine damdawi hi Cinchona damdawi kûng atanga siam a ni a Sikserh damdawi atân an hmang thîn Chu mi damdawi an siam dan chu hetiang hi a ni Chutiang chu an kit a a pil chu an râwt dip diah a sanpin an fun a, a siamna khawl hmunah an thawn ta a Chutah chuan damdawi siamna chi Benzol' an tih hi an lo leih chiam a chu tiang chu in an siam thin a ni

He damdawi hi atîr taka an hmuh chhuah dan chu hetiang hi a ni Kum zathum ana rei mah a ni tawh a Peru ram Viceroy nu pui khawsikin a dam lo vak mai a a tih damna rêng rêng an hre thei ta lo va Chu chu Ecuador ramta Spain rorêltu pakhat chuan a lo hria a, a ram chhûnga thing engemaw hi a kit a a pil rawt diah chu a thawn ta a Tichuan rei lo têah a lo dam phah ta a Chutia a lo dam tâk hnu chuan Viceroy te nupa chuan Europe ram chhun, zawng zawngah chuan a thatzia thu chu an puang darh ta a Tichuan Spain ah te France-ah te England ah te leh Nether lands-ah te chuan Quinine damdawi thing eli chu an lo ching nasa tan ta a ni Kum sawmnga hi chhûng kha chuan Netherlands East Indies ah chuan chutî hmuh chuan an ah ching nasa lo va, mahse tûnah erawh chuan khawvêl pumpui chin, ma sawmkua chi hi an ching tlangpui dâk chauh hi a ni.

Java ram lehlin chhan Borg Budur an tih chu pakhat a chauh a Hei hi in zat chuah a ni lo va, ram ram khêngin

pawh ti 150 lai sang chuan t'ân chu a hnâh sui mai a Chu chu nasa takin a chhia a lung rêng rêng chu lung chher mirena mawi taka an chher mi âwm tak hlir a ni Chû chuan Dutch East Indies thiarkar hi ramhnuai ang mai mai ringawta ngaite tan an rin ang a ni lo tih a hriattîr avâng leh hmasâng chanchin thute min hriat chhuahtîr leh avâng te hian khawvêla thil chhiaah chuan narân mai a ni lo tih a lang a ni

Zalênna ropui zâwk chu

Java ho chuan tûn hma, inûk hma daih atang tawh khan mahnia ro inrêl theihna nei tûrin an bei a, an buai hle a ni Java ramin Indonesian hovina mahnia ro inrêlna an hmuh theih dawn chuan Dutch East Indies thiarkar danga mite leh a vel ramri ami te pawh chuan an duh ve leh ngei dâwn a ni

Tûn lai Dutch rorel dan chu a fel hleim a tha hle a ni An Governor General chu ro rêltu thiam tak a ni a India ram Viceroy nên hnâh an nihna dan pawh a inang a an ram awp dan pawh a inang chiah a ni a in chu Batavia khuaah a awm a Tin Council member pangain a rorelnaah an pui a

Dutch ho he mi rama hna thawk reng reng chuan anmahni ram tak tak leh an in awihna hmun tak tak angah an ngai a chawlangin tupawh dawrkai emaw sawrkâr hnathawk emaw an hnaah lo tling lovin emaw lo bâng ta ang sela anmahni ram Holandsah chuan an pêm leh duh kher ngai tawh lo va ni In an lei a, anih loh leh an sa mai a tichuan Java ah hian an awm hlen mai ta thîn a ni Java hmeichhia emaw nupuiah lo nei ta ang sela Sâp dânin an hmeichhia chu Sâp chi a lo ni ve ta mâi a Chutiang chuan nupui pasal an inneih pawlh thluah a ni

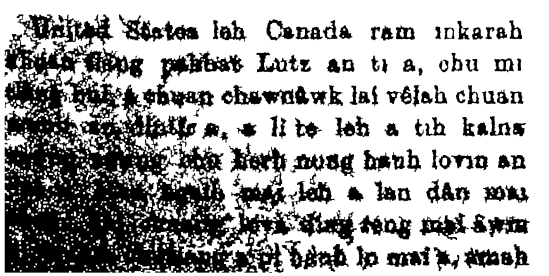
Kristian an lo nih dân

Hmasâng kum zabi sâwmpasarihna lai khan Dutch ho chuan Java-ah hmun an rawn khuar a Batavia khua hi khawpuiah an neih a tichuan ram then hrang hranga hotute chu kokhâwmin Dutch Kohhranho zawm ve tura mite fuih tûrin an hrilh a, biak in leh sikul pawh ram bung then hrang ah chuan a awm theuh va Zirtîrtu chuan training te pawh an nei ve a tichuan fel tak leh thuang takin an zirtirin Pathian thu awi pawh an lo pung sâwt ta hle a ni

Kum 1721 phei kha chuan he mi thiar kârah ngawt hian Kristian 100,000 lai an lo tling ta a ni Thil tha tak pakhat chu Dutch ho chuan Java ho chu Thuthlung Thar anmahni tawngin kum 1688 hian an chhut sak a Tin 1733 khan Thuthlung Hlui nêna infin Pible an tih hi an chhut sak leh a Tun lai chuan tumah hmeichhia pawh mipa pawh anmahni duhna vâng leh an chakna avanga Krista zuitu taktak nih duhna an neih ngawt loh chuan tumah Kohhranah an la lut duh ta lo va ni

---

Tlâng Hîpna Nei

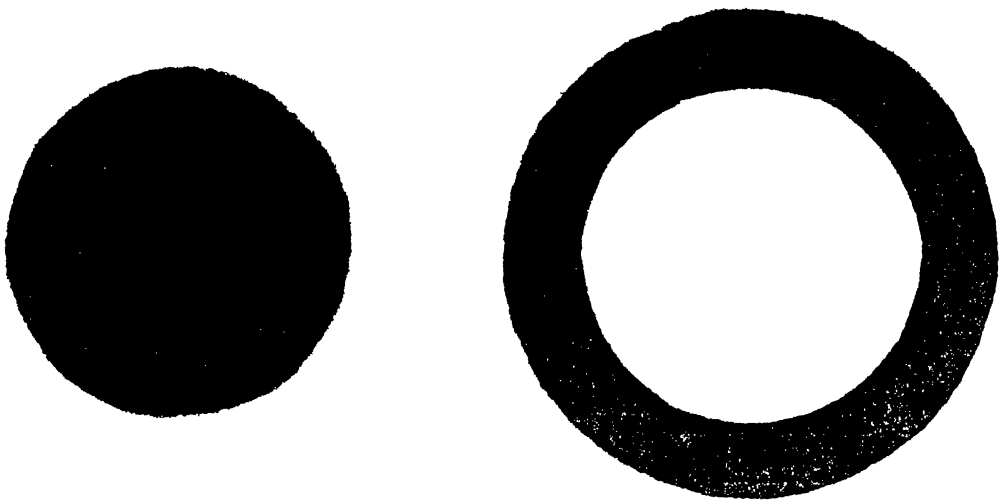
United States leh Canada ram inkarah thuna tling pahbat Lutz an ti a, chu mi chu hnâ a chuan chawnâwk lai vêlah chuan [illegible] a, a li te leh a tih kalna [illegible] chu kerh nung hauh lovin an [illegible] mai leh a lan dân mai [illegible] hova tling reng mai âwm [illegible] bâwk lo mai a, amah ringawt chuan tlâng chhîp lam hawi chuan zawi zawiin a kal chho buk buk thei tlat mai a a mak hle a ni

Tumahin hei hi avang leh a chhan, an la sawi fiah tak tak thei lo va, mahse an rin dân tlângpui ber chu chu mi tlang lei hmuaih chuan thîrhîp a awm a nih an ring a Chu chuan motor pawh a ti kal thei a ni ang

Heng ram kual hi en teh A khawn hi nge han vei lama bial dum hi nge ni a ding lama a var a dumma hualvel hi ?

A var chu han zawkin a ling a ni lawm ni ? Mahse han teh chiah teh a dum chu thumin a han deuh zawk asin

Hei hian thil reng reng hi a lan dân ngawt loh han en ang u awt hi a ni kher thin lo tih a entir a ni

Hria em ?

1 Khawvela rûl sei ber engnge ni ?
2 Eng sava thla nge hlui ber ?
3 Eng sa nge dam rei ber ?
4 Ke pali nei zinga tlan chak ber engnge ni ?
5 Eng sava chi nge han ber ?
6 Tunge ni entlang siam hmasa bertu ?
7 Tunge kawchhung en theihna khâwl siam chhuaktu ?
8 Mi pakhat lu ah samzai engzatnge awm ?
9 Tunge ni khawlchhut ia te siam chhuaktu ?
10 Tunge Nigafa tui khawhthla hruizen zawha kal kai ?
11 Khaw han ber engnge ni ?

Hria e

Saphai bial ohi fit 30 a sei a ni
Ibatross fit 11½ a hlai a ni
Satel kum 152 a dam thin
Cheetah darkar khatah mei 70 a tlân thei
Ostritch mds 3 leh sir 30 a rit a ni
Willium Pontgen kum 1897 i hun a siam
Charles Latham kum 1868 kum i hun
Nuai i hat lch sing thum lai i awm thin
James Pitty kum 1579 i hân
Charles Blondin
London i in an s 202 52s in awm

ROBÂWM

Vol 10 MARCH, No 2

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F J Raper**
Chhuahpuitu **Pu Lalhlira Sailo**
Lungleh, South Lushai Hills, via Chittagong

A man kum khatah Re 1 0 0 *Dâka thawnin Rs 1 4 6*

THU AWMTE

Lâwmna	Phêk 15
Venice khuaa sumdâwng mi	17
Shanti leh a unaute chu	27
Lâwmrual feh hla	Kâwm

ROBAWM

Vol 10 MARCH, 1947 No. 2

Lâwmna

"Lalpaah chuan lâwm fo rawh u ka ti leh pek ṭhin ang, Lâwm rawh u"

Philipp 4 4

Khawvêla mi awhawm berte hi tutenge ni? Mi hausate leh mi ropuite em ni? Ni bîk o ve; mi lâwm theite hi an awhawm ber zâwk a ni. Miin tangka engzât pawh nei sela, a âwm loh chuan a awhawm lo ve. Khawvêla mi rethei ber pawh ni mah sela Krista neitu a ih chuan tangka tam tak neitu, lâwm si lote ai chuan a awhawm zâwk a ni. Mihringin nahni lâwmna chauh kan zawng tûr a ni lo. Kan ṭhiante pawh tihlâwm kan tum fo tûr a ni. Lal pakhat Nebukadnezera chuan tlâng rama mi, nupuiah a nei a, a nupui chuan chutia phaizâwl hlîra chên chu nuam a ti thei ta lo va; chuvângin a pasal chuan a tihlâwm nân tlâng fit 200 laia sângin a siam a. Tui an la chho va, an khawhthlâktîr leh a. Tui khawhthla phingphisiau khu vêl avâng chuan Babulon khua chu a mawi êm êm a. Chu chu lalberin lalnu lâwm nâna a siam a ni. Chuti pawha a nupui chu a la lâwm loh fo chuan lâwmna a nei lo niin ka ring. Babulon khaw lai chu tui khu vêl chuan romei ang maiin a bawh chêk reng a, a mawi êm êm mai a ni, an ti si a.

Lalnu chu lâwm mah sela a lungngai leh ang. Khawvêla lâwmnaah hian lungngaih leh theih loh lâwmna chu ka hre ngai lo. Mi hausa ber pawh ni mah sela Isua Krista leh hrisêlna a neih loh chuan a lâwm taktak theiin ka ring lo Kan châng thlanin miin kawhhmuh pawh kha khawvêl thil chu a ni lo rêng a ni

Paula chuan, "Lalpaah chuan lâwm fo rawh u," a ti rêng a nih kha. Aw lo, tûnah hian Mizo ram ngei pawhin zalênna chu a thlîr ṭan ve ta a Union kan ni dâwn a, Sawrkâr leh lal thu hnuai ata chu kan zalên dâwn, kan ti a. Chu chu tûn laia kan ràn tîti tui ber chu a ni ta. Union hian mite a tilâwm lutuk a, thil ṭha kan hmu ta, kan zalên dâwn ta kan ti a. Unaute u, kan lâwm ta hle mai ti rawh u. Aw. zalênna hi hman sual a va hlauhawm tehlul tak êm! Tûn laia mi ṭhenkhatte chuan kan tisa zalênna tûr chu kan theihnghilh ta Tisa lâwmna kan uar lutuk a, kan thlarau thi thei lo tûr lâwm vena kan hmang zo ta Bible-in, "Zalên in ni a, in zalênna chu sual khuh nân hmang lovin, Pathian bawia awm nân hmang zâwk rawh u," a tih kha. Thil tha pawh neih dân kan thiam loh chuan thil tha a ni thei ngai lo; thihnaah pawh a tlâk mai thei a ni. Ngai teh u, rûl pakhat chuan dirpui surai awm chu a hmu a, thil ṭha tak niin a hria a, a lâwn khung a, a lem a, a thi ta mai a Surai chu thihna hlo zawng a ni lo; rûl chuan a hmaanna tûr a hre lo va, a lem a, a thi ta mai a ni a. Chutiang bawkin keini pawh hian Union hi neih dân kan thiam lohva, mipui insuih khâwmna aia intihdarhna, indiriamna, intihhrannaa kan hman chuan Sawrkâr leh Pathian lakah kan hmingchhe mai dâwn a ni. A tâwpna tûr chu a va hlauhawm dâwn êm!

Aw, tûnah hian ngaihtuah rawh u, kan taksa chuan sum a dâwng a, a hausa hle a ni thei e; Kan taksa a hausak hle lai hian kan thlarau chu a pachhe hle thei a ni. Aw, tûn lai tê hian ka ti leh ṭhîn ang, zalênna kan thlîr a, kan lâwm hle tak a, kan thlarau chu engti takin lungngai ang maw!

Aw le tûnah hian zalêna kan dem lo va, Lalpa lah kan sawi hnâwm hek lo A hmangtu mipuite hian kan thiam dawn lo lalte kan hmusit a kan intihrang zo dâwn Aw, a va lungngaihthlâk em ! Chanchin tha nena inremin zalêna chu kan thlîr tûr a ni Kris tiante hian mawi lo takin lal leh Sawrkâr hnuaia awm hi kan ning mai tûr a ni lo ve Chu mi avângin rethei pawh i inti lutuk suh ang u Paulan Rome 13 1 ah khân Mi tin an chunga roreltute thu thuin awm rawh se a tih kha kan hre reng tûr a ni

Pathian avângin engti tlukin nge i intihhniam tawh ? Isua Krista chu hausa mah sela nangmahni avâng ngeim a lo retheih kha in hre si a Keini pawh kan tisa hun rei lo teah hian kan rethei rih a nih hi Krista pawh chu ngaihtuah teh u a tisa put lai nite kan hriat in zing ang anga ropui ni mah sela lung man tam atanga lung man tamte kal tlang zêlin vân kawrfual chu hîp thlaa Pathianna chu puana tuama a lo retheih kha in hre si a, Kris ta chuan indona chu a hneh ta Zâwlnei Isaia sawi ang ngeiin rorêlna chu a kokiah a chuang ta Keini pawh a hnung zuitute kan ni In hrehawm leh mangan lai ber pawhin mak tiin phunnawi suh u, chu chu Lalpa kalkawng a ni, ringtu i zawh dawn lo vem ni ?

Thil tha kan hmuh ang hi tuman an hmu thei lo Chuvangin ringtua lo kal zawng zawngte u, "Lalpaah chuan lâwm fo rawh u, ka ti leh pek thîn ang lâwm rawh u " ka ti nawn ve duh a ni

Lalpa, Zion khawpuiah chuan khawngaiha min teltîr chuan khawvêlin min hmusit mah se i hming chauh ka chhuang ang e Khawvêl lâwmna a ral mêk a, a ropui leh mawi na nên Zion fate chauh lo chuanin lâwmna tak an nei lo vang

Pathianin a thu melsâwm rawh se

Alduma
Râlkual Kohhran hotu

Hre reng ang che

Miin a hnathawh a pianpui loh zawngin khawvêla puangeh chhiar theih á ni lo ve

* * *

Miin tumna á neih phawt zawngin hna thawk tûr leh a thawhna hmaarua chu a awm sêl e, kut pawr pheng phunga thawk [illegible] mi engthâwi an ni e

* * *

Hlawhtlin loh kan inrin chuan kan hlawh tlung lo ring ang chu Amaherawhchu tum na nei zêla kan [illegible] ngar ngar chuan kan hlawhtling ngei ngei ang

Feina thawh rah hi zawng muanna a ni ngei mai Tin feina rah hi chu kumkhuaa râlmuang leh lungawi thlapa awmna a ni

* * *

Hlawhtlinna an tih thin hi, thil tha taka tih tuma, hmingthan tumna rilru pu hlek lova bei ngat ngat hi a ni mai

* * *

I duh thusêm ang tak i hmu chuang si lo va, i duh ang takin mite i awmtîr thei chuang bawk si lo va, chuvângin thinrim duh ting anh

Venice khuaa sumdâwng mi

He mi Venice khuaa sumdâwng mi thu kan han chhuah ziaktu hi Sâpho zinga mi hmingthang ber pâwla an ngaih Shakespeara a ni a Thawnthu leh lemchan thute hi tam tak a ziak a Sapho chang ni lovin Vai leh hnam fing dangte pawhin an ngaisang em em mai a a thu ziak reng rêng hi an chawilai i sikul sângahte tûn thleng pawhin hla mawi tak tak a phuahte nên hian an la zir fo a ni Amah hi mi tawngkam thiam tawng mawi ber, hla thu lama hmang mi tawng hmang tam bera ngaih a ni Khawvel awm chhung zawng a hming hi a dai lo vang tih theih a ni

Shylocka hi Juda mi a ni a Venice khuaa awm a ni A hnathawh ber chu a pung umi mite tangka pûktîr hi a ni a, Kristian dawr kaiho hi tangka a puktîr a, puk man hi a ngiat tam si ṭhin a chutiang ti ngawt chuan a intihausa hle mai a Shylocka chu mi tawhkhirh tak mai mi duhdam pui a ni a a tangka pûktuto laka a pung a han thin tawh hi chuan zahngai baksak lova a tuk zet chu thîng lui tlat mi a ni a chuvangin mi zawng zawng hian an haw mai a tin Venice khuaah chuan dâwrkai tlangval pakhat a awm a a hming chu Antonioa a ni a chu mi chuan a haw zual bîk a Chu tlangvâl chuan mi retheite tangka a puktîr ve bawk thin a nimahsela a pung rêng rêng chu a la duh ngai lo va, chu mi avang chuan Shylocka pawh chuan a haw ve viau bawk a Chuti ṭhuan chu Judapa mi kawm taka leh Antonioa, mi pawk taka chu an inbmu tha thei ngai lo a ni Khawi hmunah pawh Antonioa chuan Shylocka a hmuh tawh chuan a tangka pung a ûm tam luattuk thuah leh tumai chunga duap a kaih duh hauh loh thuah i hau fo ṭhîn a, Judapa chu thinrim hmêl pu duh hauh lo leh haw duh hauh lo ang hian a awm ṭhîn a, a rilru takah erawh chuan a mi tihdêh fo mai hi, hriat ni i va la nei dâwn em ve aw a ti tu run mai a

Antonioa chu mi ngilnei tak leh mi zai dam tak mi nungchang thi tak a ni a eng lai pawha mite ṭanpui tûra inphal reng mi tlâwmngai tak a ni Hmaisanga Pomhovin mi tlawmngai leh pasaltha tia mite an lo chawi sân ṭhinate ang pawl kha a ni Venice khuaa mi zawng zawng chuan an ngaina vek a an zah theuh bawk a Tin Venice khuaah chuan mi tha fa mi lian pakhat ṭhian duh tal a nei a a hming chu Bassanioa a ni a chu mi chu a pain sum tlemtê a rochhiah a mi lian fate hi sum inren dan thiam lo mi an ni châwk deuh thin a ani pawh chuan a paisa tlem neih chu hman dân a thiam lo va khawsak har a ti hle mai thin a Chu ti chuan a mangan apiangin Antonioa chuan a lo tanpui fo thîn a an inngaihnat em em avangin an neih chu an intâwm vek a ni tih mai tur a ni

Ni khat chu Bassanioa chu Antonioa hnenah a va kal a Ngai teh nupui hausa tak nei ila ka nihlawhna a ni ber âwm e tih ka rilruk deuh ve Nula pakhat hmangaih tak ka nei a hmân deuh lawk khân a pan a thihsan a a ro zawng zawng chu a khâwm vek a A pa dam lai chuan an inih ka ieng thin a chu nula chuan mi duh ve awm hlein a mitmeiah hriatna ka nei deuh va chu vângin va be ta mai ila hlawhchham chu ka inring lo deuh asin maw le Amaherawh chu ani mi hausa tak hmai va inlanna thuam tha han inbelna tur hi ka nei mawlh si lo va chuvangin nang englai pawha mi khawngaihtu fo hi tangka sângthum pukah ka rawn dil ringawt dawn che a ni e a ti a

Chu mi lai kher chuan Antonioa chuan tangka a nei ha ih lo va Ka bungrua a lo la thleng hauh rih lo va a lo thlen thuai tawh phei chu ka ring a engpawh ni sela, tangka pûktîrtu mi hausapa Shylocka hnênah i va kal ang khai ka bungraw lo thlen

huna rulhah a tangka chu pûkah i va dîl teh ang" a ti a

Tichuan an ṭhian dûnin Shylocka hnênah chuan an va kal a, Antonioa chuan, Judana hnênah chuan, Tangka sângthum mi puk tîr rawh khai, a pung chu i tih zât zât ka bungraw lo thlen hunah ka pe ang che," a ti a Shylocka chu a ngawi vung vung a a rilruin, "Ka chêt hun a thleng dawn ngei mai le mi han tham lohzia rêng mai hi kan Juda hnam lah hi a pum huat a tangka lah hi ṭhiâwnin mi tin mai hi a pûktîr zung zung ai kei hian a pung ûma ka han puktîr te hi ṭha intih ve nak alain, dâwrkaiho rau rau zingah pawh hian a mi hau duh bîka hi ka ni fo mai a A chunga zai ka dawh ahnêk chung kan hnam pum pui pawh hi anchhe dâwngin awm zâwk rawh se" a ti a Antonioa chuan chutia chhang lawk lova a awm chu a ngaihsei mang lo va a hmanhmawh si a, "Khai maw le Shylock mi va chhâng har ve, tangka chu mi pûktîr dâwn em?' a han ti a Judapa-chuan "Tun hma te khân han inhmuh tawh phawt chuan ka tangka thuah leh a pung ûma mi ka pûktîr thuah hian mi hau zen mai a haw duh hlek lovin ka dawh zêl ṭhîn chia dawhtheh hi kan hnam pianpui a ni rêng a i mi hau dân lah hi Ringlopa, uichopa' tih te a ni a, kan hnam rêng rêng hi mi hunaichhiah hliah hliah mai a, mi nikhua lo ber, chhuih len mai mai tûrah chauh mi ruat a ni a Aw le, tûnah hian ka thil neih duhin i lo kal leh dâk dâk ai a, 'Khai le Shylock tangka-mi pûktîr teh,' i rawn ti a Uichovin tangka a nei em ni? mi nikhua lo bern tangka sâng thum thum a pûktîr thei ngai em ni? Tûnah hian, 'Aw le ka pu, hmân Nilaini khân chil te mi chhâkkhum a, tin, achâng leh, nicho te mi ti thêla, ka chungah hian i lo that teh hi, tangka chu ka pûktîr mawlh ang che' tiin kîlvaah hian ka hu ka bu dâwn a ni awm-mawi" a ti a, Antonioa chuan, "Tûnah pawh hian i ni e ka tih ang che khân ka la ti reng mahna, chil pawh ka chhâk leh chein, ka tlawh lêng lawp mahna che Tang ka pûka ka dîl che hi ṭhian inpûktîr ang zawngin mi pûktîr kher suh la, hmêlma in pûktîr angin mi pûktîr mai ang che rul thei ta lo che ka nih leh i mi tuartîr duhna ang ang chu ka tuar mai ang e" a ti a Sylocka chuan "Khai, khai ṭhîna a, chuti êm chu em ni ngai le? I ṭhiana la awm reng leh i mi ngaihnat der hi ka la phût asin le A chhia hîr hi mi bei tak nam, ka haw lo ve ka theihnghilh leh nghâl zêl mai a nia Khawinge, i duh ang chu ka pe tûr che alawm a pung pawh engmah ka sawi têm lo vang e," a ti a Antonioa chuan a rilru tê tein 'Chu pa chu a va ngilnei ta roh ve maw le' a ti a, tichuan Shylocka chuan Antonioa thlauhthlaka han awm chu a hreh si a, intingilnei âwm fu chuan a la inlantir reng a Tangka sângthum chu ka puktir mawlh ang che a pung pawh ka sawi dawn hauh lo ve amaherawhchu rorêltu hnênah va kal ila, a ni taka ka tangka hi mi rulh theih dâwn loh chuan i sa hi ka duh lai ber sêr chanve ka hlep thla hlawk ang e tih thu tiam i va ziak fiam ang hmiang," a ti a

Antonioa chuan "Ni ang hmiang, ka ziak mai tûr alâwm mi i lo khawngaih hle tak hi maw,' a ti a

Bassanioa chuan Antonioan chutiang thu tiam kher khera amah avanga a han ziak chu rem a ti lo va, nimahsela Antonioa chuan, 'Ni lo ve, ka ziak mai ang e a rulhna tûr zawng ka bungrua a lo la thleng hmai êm ang asin," a ti a

Chutia an han inkalh hlek hlek lai chuan Shylocka chuan, "Aw kan pu Abraham hêng Kristianho zet hi chu an inringhlel tawn teh e maw Anmahni hi an intihthiam loh ṭhin avângin mi dangte pawh hi an ring hlel zo tek mai ṭhîn a Bassanio ngai teh a thutiam hi lo hlen ta lo pawh ni sela, a chân tûra hi ka tân, engnge maw hlâwkna awm lo? Mihring-as sêr chanve hau hleh

thlâk ngawt maia chu ka tana a hlâwkna a awm em maw ni le ? berâm sa pawh ni si lo bâwng sa pawh ni si lo le Keima ngaih chuan a thian la nih reng bi ka duh e ka ti a, a hma ka ngai zâwk asin ni, chu chu rem a tih chuan ziak mai sela, a duh loh leh dam takin le inti ila a ni mai alâwm 'a ti a

Bassanioa chuan Judapa thil tum dan chu engmah hre ve hek lo, amah avanga a thian pan tuarna a neih tur chu a ngai ngam lo hle nachungin Judapa chuan thutiam ziak fiam a ti a ni bawk a Antonioa chuan a ziak ta a

Nula hausa tak, Bassanioan neih a duha chu Venice khaw bul Belmont an tih hmuna awm a ni a, a hming chu Porti a ni a mi hrinna lamah pawh a felzia leh incheina lamah te pawh a nalhzia leh a rilru chena a that thuah chuan hmasanga Catoa fanu Brutusa nupui Porti an tih thin kha thuk lohna rêng rêng a nei bik lo

Bassanioa chu a thian Antonioan ama nun chân ngam khawp hial tûra tangka a dil chhuah sak khan a lo intuamhlawm thei ta a Belmont a kal tur chuan rip fein a thawk ta a a hnung zuituah Gratianoa a hruai a

Bassanioa chu hlawhtling a inti hle mai Porti nên chuan ni rei lo tê an han inkawm a, innei tûrin thu an thlung ta a

Bassanioa chuan Porti hnênah chuan, Kei zawng sum leh pai engmah nei lo ka ni a, ka nu leh pa hi erawh chu mi hau chi an lo ni a ka pianna ringawt mai hi a nia chhuan tûr ka neih ni ' a han ti a Tin ani Porti chuan, "Sum leh pai neite hi pasal atân ka it chuang lo va, kei zawngin pasal tlâk nia ka hriat che avângin ka hma ngaih che a ni ber e keimah zâwk hi a leh sânga hmêltha leh, a leh sânga hausa ni zâwk ila i tân hian phu pawh ka inti deuh tûr a nia le," a ti a, tichuan Porti chu a indah innuai ta hle mai a, ' Kei zawng nau pang chhia ang lek, engmah thiamna nei hlei lo, inkhka pawh thiam hlei lo, mite ning khawng pawh hi la hre ve hauh lo ka ni asin maw amaherawhchu upa lutuk pawh ka la mi lêm lo va la zir chhawm thei zêl ka ni alawm, nangin kawng engkim mi kawhhmuh ang a, mi kaihruai zel ang chu Tûnah hian ka neih zawng zawng hi keimah chawpin i tan ka pumpek vek e Nimin lekah erawh kha chuan e Bassanio, he in hian pui chhung ah hian hotu berah ka lo awm a hêng chhiahhlawhho zawng zawngte hotu hi ka ni a tûnah erawh hi chuan he mi in leh hêng-chhiahhlawhte leh keimah chawp hian i ta kan ni ta e ka lalpa he zungbun pawh hi ka pe tel dâwn a che " a ti a Bassanioa chu a pe ta nghal a

Chutia mi hian nula hmeltha tak leh hau sa takin ani engmah nei hlei lo chuti taka a lo hmangaih thei a a lo duh thei chu Bassanioa lâwm lutuk chuan awm ngaihna pawh a hre lo va a lawmthu han sawi te chu tawng pawh tawng chhuak tha hlei thei lovin a kak kak nual a tichuan zungbun chu a la a " Hei hi zawng kumkhuaa ka vawn reng tûr a nih hi tumahin mi chhuh lo vang,' a ti a

Chutia Bassanioa leh Porti chuan innei tûra thu an thlun veleh chuan Gratianoa leh Porti nula awmpui Nerisi chu an pi leh pute rawngbâwltu atan an awm ta nghal a Gratianoa chuan a pu hnênah Tûnah hian pi tha tak kan neih dâwn avâng hian ka lâwmpui taktak che a ni tin, kei pawhin i neih rual hian rem i tih chuan nupui neih ve ka duh a ni a ti a Bassanioa chuan Remti tuk e a neih tûr i hmuh a thu a ni ang chu le " a ti a Tichuan Nerisi a hma ngaih thu leh a be tawh a, neihah a duh ve a ni tih thu te a hrilh ta vek a Tin Porti chuan ataktak a nih leh nih loh a han zawt a, Neresi chuan Taktak hi e ka pi nang pawhin rem i tih ve chuan," a ti a Porti chuan rem a ti êm êm a, tin, Ba chuan, "Gratiano, kan mneihna n tiropuitu ber tûr chu nangni pahnih

na chu a nih dawn chu le, a ti a

Chutia innei tûrate hlim taka an awm lai chuan mi pakhat a lo tlan lût a Antonioa lehkha, a chunghchang thil lungngaihthlâk tak mai chuanna a rawn keng ta mai a Bassanioan Antonioa lehkha a han chhiar chuan a dâng ta sawp sawp mai a a thian tuemaw thih thu rawn hrilhna a ni meuh vang tih Porti chuan a ring a Eng thu nge ni ta le!" tiin Porti chuan a zâwt var a Ani chuan 'Ngai teh Porti, thu lungngaihthlak tak a lo awm ta le hmana ka hmangaihzia che ka hrilh lai che khân ka pachhiatzia te kha ka hrilh chia, amaherawhchu ka pa chhiat a hnu hmanah lei lam pawh ka ba a ni tih thu chu ka lo hrilh hauh lo chia tun a han sawi a Tichuan Bassanioa chuan Antonioa tangka pûka a dîl thu te tin An thoian Judapa Shylocka a dil sak thu te a tiam ni taka a rulh theih loh chuan Antonioa chuan a sa sêr chanve a chawi tûr a ni tih thutiam a ziak thu te chu a han hrilh a tichuan Bassanioa chuan Antonioa lehkha chu a han chhiar ta a 'Ka thian duh tak Bassanio, ka bungraw lo thleng tûr ka tihte kha a bo zo ta vek mai Judapa hnêna ka thutiam pawh kha pe lo thei ka ni ta lo he mi ka chawi si zawngin han nungzia ni tawh hek lo i ka thih hma hian hmuh che ka duh hle mai a, hman te lo i nih leh, tha i tih ang angin han ti mai ang che I thianpa hnênah hian nangmah ngei i rawn inlan theih dâwn loh vêk chuan ka lehkha hi zawng rawn kîr leh tawh suh ang che, tih a chuang a Porti chuan, "Aw ka duh tak, chêt vat a tûl tak chu kal thuai rawh khai i thil tihdik loh avânga chutia i thianpan a tuar hmein rangkachak tangka pawh a leh sawnhnih lai i chawi mai tûr a ni a lema che pawh a tam ngei a, kei pawhin ka hma ngaih zual nuh dâwn che a ni. Amaherawh chu kah innei hnuah chuan tangka hi i duh dyha i hmang thian thîr, nangma pual ngei a ni lo teh dâwn a, kal hma hian innei nghal ila a tha ang e, a ti a Tichuan chu mi ni chuan an innei ta a tin Gratianoa pawhin Nerisi chu a nei ve ta nghâl a An inneih rawh veleh chuan Bassanioa leh Gratianoa chu Venice khaw panin hmanhmawh takin an chhuak ta a, Bassanioa chuan Antonioa chu lung ina a tang a va hmu ta a

A pêk ni tûra tuk kha a pel ta a Bassanio chuan tangka pêk a han tum lah chuan Judapa nunrâwng taka chuan a duh ta hauh lo mai a Antonioa sa ser chanve chu a phût lut tlat a Nakinah chuan Venice lal rem atan an dah ta a engtin tak la thi ang maw tih ngaihtuahin Bassanioa chu a mangang em êm mai a

Portin a pasal kal hma lawk khân hmêl hlim tak puin a be siah siah a 'I lo baw hunah i thianpa chu han hruai ve mawlh ang che 'a ti a nimahsela a rilru tak chuan Antonioa tan chuan khirh hlein a hria a Amah tê chauhva a awm lai chuan a pasala thianpa chu engemaw ti tala a chhan chhuah theihna a awm thei dawn lawm maw ni ang aw tih a ngaihtuah ta nep nep a Hmân ah khan Bassanioa chu a ring êm em a kawng engkima chawimawi a tum a, nupui tha leh nu zaidam chêt dan tur angin a hmaah khân mawi takin a inlan a kawng tinrêngah fin chhuahpuitu leh kaihruaitu a ni ang chu ti khân a hrilh vek a, ama hnênah khân a lo inpumpêk tawh a tunah zet chuan a pasala thianpa hming chhiat chungchâng thuah chuan chêt a lo hun dâwn ta ngei mai a tih ve theih nelin a lo inhre ta a, a remruat ang leh tha a tih dana a lo inngaihtuah hnum amah ngei chu Venice khuaa kal vara Antonioa va chhan chu tûlin a hre ta a

Porti chuan laichîn mi pakhat a nei a, chu mi chu rorêl dân thiam tak, rorêltu a ni a, a hming chu Bellarioa a ni Chu mi chu leh kha a thawn a, thil awmdân zawng zawng chu a hrilh vek a, a ngaih dan te a zâwt ve a, "I ngaih dân te mi han hrilh vek la,

nangma hâk lai ngei i kawrfual kha mi han thawn ang che' a ti a Nakinah chuan a mi tirh chu a lo haw leh a Bellarioa chuan lehkha a rawn thawn ve a nakina chu mi thu an ngaihtuah hunah pawh sawi dân leh tihdân tûr ang zawng zawng pawh a hrilh vek a tin a inthuamna turte pawh chu a rawn thawn tel bawk a

Porti leh a awmpui Nerisi kha mipa thuamin an inthuam a Porti chuan roreltu kawrfual a ha a Nerisi chu zirtir atân hman a tum a Tichuan an insiam sawk sawk a Venice khaw lam pan chuan an kal ta a Antonioa te thubuai an sawi ni tak chuan an va thleng a Venice khaw lal leh a upatehovin rorêlna inah chu in an lo ngai thla dawn mek tihin Porti chu rorelna pindanah chuan a va lût a Bellarioa lehkha a va pe a chu chu Venice khaw lal a rawn thawn a ni a Antonioa thubuai hi sawipui tûra lo kal tum zet ka ni a nimahsela ka dam lo ta hlauh mai a chuvangin he thlang val fing tak Balthasara hi rem i tih chuan ka aiah ka rawn tir a ni e tih a chu ang a (Porti chu a ni Balthasara i tih chu) Lal chuan a han en a roreltu kawrfual haa rorêltute incheina sim lem hin invuahah chuan naupang a ti rilru hle mi i engpawh ni sela Bellarioa rawn sawi chu rem a lo ti a

Chu thubuai chu an han bei tan ta i Porti chu a han hawi vel a khawngaihna rêng rêng nei lo tawp mai Judapa chu a han hmu a tin Bassanioa pawh chu a han hmu a, nimahsela Porti inchei dan chu a dinglam êm avângin Bassanioa chuan tunge ni tih a hre lo va Lungngai leh thlaphâng tak hmêl puin a thianpa Antonioa bulah a ding a

Chu thubuai an ngaihtuah tûr chu thu khirhkhân tak a ni a Portin a han chai vêl tûr chu a huphurh hle nachungin a intipa chang a, theihtâwp chhuah tumna rilru a pu ta râu a A han tanna phawtah chuan Shylocka chu a han be hmasa tê te rih a thu te tiam tawh dirm sia hlen leh theih si loh zawng Venice khaw dânin sawi theih a ni alawm tih te a han hrilh a tawngkam thiam tak leh thlum em êm mai hian mi hring inkhawng tha zahngaih te hi a ropui zia a han sawi a, mi rilru khauh eng ang pawh a hneh ang e tih tûr hian a han sawi mawi a Zahngaihna hi zawng vân atanga ruah si seng seng ang hi a ni a zahngaih theih hi zawng malsâwmna te pawh hi a lehhnih channa a ni a a pe chhuaktu leh a dawngtu hian an chang ve ve a ni á lalte pawh hi Pathian aiawh anga ngaih theih an nih avangin an lallukhumte ai chuan an mahni ngei chu an ropui a tin zahngaihna tela rorêl te pawh hi Pathian pawmzâwng tak a lo ni ve asin chuvângin nang pawhin Pu Shylock zahngaihna zawng kan duh theuh va kan dîl thîn a chu mi kan dila ngei chu hre rengin mahni ngeiin kan han tihlin hi a tul tih hria la ka ti hle mai" a han ti a Shylocka chuan 'Engpawh ni sela thuthlun tawh diam a hlen theih si lohva hi a tiam angin ti sela ka ti mai alawm a ti a A nih leh tangka chuan a rul thei lo vem ni? tiin Porti chuan a han zawt a Bassanioa chuan Tangka sungthum chang pawh ni lovin a leh eng emaw ai pawh ni sela he Judapa hi ka pe mai ang e a lo ti thuai a nimahsela Shylocka chu a duh lo va Antonioa sa ser chanve hleh thlak hlawk a ni ka duh ber ni a ti lui tlat a Bassanioa chuan Ka pu ning rore tu fing Antonioa hi thu lova a awm theihna turin engemaw ti talin dan i tidinglam thei lul lo vem ni le? a ti a Nimahsela Porti chuan Dân hi vawi khat tihingheh a nih tawh phawt zawngin tihdang lam theih a ni ngai lo ve" a ti tlat a Chutia dân tihdanglam theih a ni tawh lo ve Portin a han ti chu Shylockan a lo hriat chuan a lama tang ni âwm takin a hria a "Danrela ngei rorel tûrin a lo kal a nih hi maw! Ka pu rorel dân thiam ka va han ngaisâng tehlul

che êm ve aw! I hmêl en aun i fing zawk ka ti!' a han ti a

Porti chuan 'Khawinge le Shylock, in thutiam ziak chu i han en teh ang a ti a tichuan a han chhiar a He thutiam hi a lo bawlpelh ngei tak hi maw le chuvangin Antonioa thinhnûn bûl chê che a sa sêr chanve hleh thlâk thian ngei zawng a lo nih hi," a ti a Tichuan Shylocka hnenah chuan 'Zalngai rawh aw a tangka chuan la mai la, he thutiam ziak hi ka pawtthlêr mai ang e," a ti a Nimahsela Shylocka zawng a nunchhe khawp a zah awzâwng a ngai duh lo va 'Chhia ka chham ve tlat hi maw tumahin ka rilru hi an kuai her chuang hlei lo vang e' a ti ngul ngul mai a Porti chuan

Khai le, Antonio chemtea hleh thlâk i nih dâwn awm chu i awm chu hlim ta che le," a han ti a, chu velah Shylocka chuan Antonioa sa hleh thlak hlan nghâkhlel fa hran chuan a chemtê chu a lo tat hriam sauh sauh va, Porti chuan Antonioa hnênah chuan 'Sawi tûr i nei em? a han ti a Antonioa chuan 'Sawi tûr engmah ka nei lo ve, thih tumin ka rilru ka siam sa reng tawh e' tiin zawitê hian a han chhang a Tin, a thianpa Bassanioa lam chu a hawi a "Khawinge Bassanio i kut chu ka lo vuan teh ang Dam takin aw Nangmah avanga hetia vânduaina ka lo tawk tûr hi lungngai mata che Nupui duhawm tak i nei ta a, ka chanchin te hi han hrilh ve la ka hmangaih zia che pawh hi i hrilh dâwn nia aw' a ti a Bassanio chuan hnuk ulh teuh chung hian, "Antonio, nupui zawng ka nei ta ngei mai, mi hmangaih êm êm a, kei lahin ka hma ngaih eitiang bawk a, nimahsela ka nupui a thlun vâng vângin, khawvêl pum pui pawh hi hân huam ta mai ila nang ai hian ka tân zawng an hlu chuang lo asin maw ka chhan chhunah theih dâwn phawt che zawngin, ka nasih zawng zawng chânin he ramhuaipa lakah hian ka inphal vek a ni," a ti a

Tichuan Shylocka chawhma a lo ngaithla kiau va, nimahsela nu ngilnei tak leh zaidam tak a nih avângin a thianpa chuti taka a hma ngaihzia a han tilang chu huat enah a en duh hauh lo va, I nupui chu tûnah hian heta awm ve ni sela chuti emia i inphalzia chu han hre ve sela a lawm vak a rinawm lo ve" a ti duh chauh va Tin Gratianoa pawh chuan a pu thu sawi anga han sawi ve chu tih awm tak niin a hria a Porti bulah chuan Nerisi chu ziaktu incheia incheiin lehkha ziakin a thu a ni a, chu mi hriatah chuan Kei pawhin nupui hmangaih tak ka nei ve bawk a he kan Judapa, mi nun rawng leh mi nikhualopa thil tih tum hi han tihdanglam sak hlauhtu atan hian vanah khian han âwm tawh then sela a nia ka tih ni a a lo ti ve a Tin Nerisi chuan 'A hriat lohvah duh thu i han sâm mai a i thu sawi hi a hriat zawngin in in chhung a buai rem rem mai tur a nia, a ti a

Shylocka lah chu a lo za ruai tawh mai a 'Hun kan tikhawtlai mai mai alawm maw thu chu han tithi tawh ta che u maw le' a han ti thuai a Tin rorelna ina mi zawng zawng chi an ngawi thup a a chunga thil lo thleng tûr chu an hmu lâwk theuh mai si a an tuarpui theuh va

Porti chuan Khai le sa bûkna tur chu a awm alawm maw? tiin a han zawt a, tin Judapa lam chu a han hawi a a hnenah chuan 'Shylock daktawr lo awm ve a ngai asin maw le, chutilochuan a thi a chhuak nasa dâwn ngei a a thi mai ang asin' a ti a Shylocka chuan a rilrua a duh thu sâm dan tak chuan Antonioa chu thi sela a ti a ni rêng a, 'Daktawr thu te chu thutiam ziakah hian a chuang ve hlei nêm," a ti a Porti chuan, "Ziakah chuan a tel lo ngei tak e, nimahsela chu kher kher zawng maw le I thiltih hi khawngaih thiltih a ni a, a tha hle alawm," a ti a. Tin, Shylocka chuan 'I thu sawi kha zawng a tel ve lo a nia thutiam ziakah hian a chuang hauh lo a nia,' a han ti leh a Porti chuan, "Chuti a nih

chuan Antonioa sa sei chanve chu i ta ngei zawng a ni alawm le Chu chu dan pawhin a phal rêng a roreltute pawhin an remti reng a Tichuan a âwmtî hi han hlep thla ta hlawk che le Chu chu danin a phal reng a roreltute pawhin an remti reng a ti a Chu veleh Shylocka chuan Nang nge nge rorêltu fing leh fel chu i va ni tehlul em ve aw! Daniela ngei rorêl turin a lo chhuk leh ta zawng a nih hi le' a han ti leh a A cheimte sei piau puau chu a tât leh ta zoh zoh va Antonioa chu a melh rên run i 'Khai le inring rawh khai' a han ti a

Porti chuan Ngawi rih che maw Judapa le sawi tûr a la awm hlek asin He thutiam ziakah hian thisen chhuah thu chu a chuang tel ve hauh lo ka ti ti ser chanve a ti ringawt a ni Chu ti ser chanve i hleh thlakzâwnga Kristian te thisen hi far khat pawh i chhuah vaih chuan i in leh lo zawng zawng chu Venice sawrkârin an hren sak vek ang tih dân a awm asin a han ti a Chu tichuan Antonioa ti ser chanve chu Shylock a chuan thisen chhuah hlek lo chu in a hlep thla thei dawn lo ngei si a thutiam ziakah kha a sa tih ngawt a ni a thisen lam reng reng sawi a lo ni si lo va, chu thu Portuin a han hre chhuak kher kher chu fing an ti theuh mai a Antonioa chhanchhuaktu a lo ni ta a Tichuan a rorel thiamzia leh chûng ang tê te chena a han ngaihtuah chhuak thiam chu fing an tih êm em avangin rorelna in chhûnga mipuiho zawng zawng lâwm chu an au ta dur dur mai a tin Gratianoa chu a lo che ve ta thung a Shylocka tih ang bawk chuan Nang nge nge rorêltu fing leh fel chu i va ni tehlul em ve aw! hre rawh Judapa, Daniela chu rorêl tûrin a lo chhuk leh ta ngei zawng a nih hi le' a han ti ve thuai a

Shylocka chuan le thiam a chang ta lo ngei tih a inhria a a meng kun ta lup mai a, "Âw le, a tangka chuan ka la mai ang e' a ti ta a, tin, Bassanioa chuan a thianpa Antonioa chu a thi dawn ta lo ngei tih a han hriat veleh chuan a lâwm ta em em mai e

Heta hi tangka chu a lo ti hmawk hmawk a Nimahsela Porti chuin a lo khap var a Khai maw le chuti chung chung chuan le hmanhmawh vak tûr a la ni hlei nem he Judapa hian hrem ngawt loh chu engmah chan tur a nei dawn hauh hlei nem Khai le Shylock a ti chu han hlep thla rawh le amaherawhchu thisen i chhuah lul ang e tin ser chanve aia rit emaw, a aia zing emaw hlep thla hlek suh a buk chiah ni lo samzai khat lek pawhin a bûk a dang lim zawngin Venice khaw dânin tihhlum ngei tur i ni dawn a nia tin i sum leh pai zawng zawng pawh sawrkar ta a ni vek dawn i ni i ti a Shylocka chuan Khawi a tangka chuan mi pe mai rawh u tichuan ka kal mai ang e a ti a Hei ka keng reng asin maw le kha Bassanioa chuan a lo ti var a

Shylocka chuan a han la mai dâwn a nimahsela Porti chuan Ngawi rih che le Judapa i chungchiang thuah hian sawi tur ka la nei chu asin Venice khaw dan chuan tupawh Venice khuaa mi tihhlum tuma phiar ru reng reng chu a sum leh pai sawrkârin an man sak vel ang tih a ni a chuvangin i sum leh pai chu sawrkar ta a ni ta nang pawh hi lul hian tihlum thei che a ni a a khawngaih che leh khawngaih loh a thu a ni ta mai chutichuan a hmaah va thingthi ngawt mai la ngaihdam dil rawh khai a ti a

Lal chuan Shylocka hnênah chuan Kan Kristian rilru put dan i hriat theih nan i mi dil hmain ka ngaidam ang che ka tihlum lo vang che i sum leh pai zâtve chu Antonioa ta a ni ang a a zâtve chu sawrkar ta a ni ang' a ti a

Antonioa chu mi pawk tak ngang a ni a, Shylocka hian a thih hnua a fanu leh a pasal atana an rochun tûra ziak mêvhva a dah phal dâwn phawt chuan chu mi ka chan tûra chu mi pe lo mai rawh se," a ti a chu

Judapa chuan fanu mal a nei a, chu mi chuan a hma lawk chuan Kristian tlangvâl Lorenzos Antonioa ṭhian a pe remtihpui lohvin pasalah a lo nei a chu mi avang chuan Shylocka chuan a tuithlar hlauh a ni tih Antonioa huan a lo hre sa tawh rêng a

Judapa chuan chu chu a remti a a duh anga phuba a lak theih tâk loh avâng leh, ama sumin a tuar ta zawk mah tih a hriat chuan a mangang ta a Ka damlo ve a, ka haw ta ang e, thil ziak tûr chu mi rawn thawn mai ula ka sum zatve chu ka fanu pêk tûr chuan ka lo ziak ang e" a ti ta a Lal chuan, 'A nih, haw tawh le rawn ziak nge nge ang che, tin, i suahsual hi i sima Kristian i nih phawt zawngin i sum zâtve sawrkârin a chawitîr che pawh hi a ngaidam ang che" a ti a

Tichuan lal chuan Antonioa chu a chhuah a, rorêltuho chu a ṭîntîr ta a Lal chuan chu thubuai remtu chu a finzia leh a tihdan thiamzia chu a hmuhin a fak hle mai a, a ina chaw eiah a sâwm a Porti chuan a pasal thien hmain an awmna Belmont chu lo thlen hmasak a tum a ni a, Ka pu, ka lâwm hle mai, amaherawhchu haw nghâl lo thei ka ni lo ve," tun a chhâng a Chutia chaw eia a hnufual theih loh avâng chuan lal chuan pawi a ti hle a, tin, Antonioa lam chu a han hawi a "He tlangval hi lâwmman pe rawh khai a lakah hian ba nasa hle chein ka hria a ni," a ti a.

Tin, lal leh a upateho chu rorêlua in ata an chhuak ta a, Bassanioa chuan Porti hnên i chuien 'Val duhawm, vawiinah hian ka thlanpa Antonioa nêna hremna râpthlak pui kan chunga tia tûr hi i fin avangin tuar lovin kan lo chhuak thei ta a, tichuan Judapa chunpual chêng sângthum hi chu nangin chang ang che aw," a ti a Antonioa pawh chuan, "A ni, i laka kap bat hi a nasa khawp a, [illegible] hmangaih i phain, [illegible] chhuah hi kan tân [illegible] a lo ti vang

Porti chuan an tangka pêk tum chu a duh hauh lo va Bassanioa chuan, 'Lâwmman engemaw tal chu pêk che kan duh asin maw le 'a ti talh a nakinah chuan, "A nih leh, i kutkawr kha mi lo pe ta che mi duh sak na nâ nâ chu ka lo bun ang chu," a ti a, ti chuan Bassanioa chuan a kutkawr bun lai chu a han hlîp a, chutia a han hlhzâwng chuan hmana zungbun a buntîr kha a han hmu ru a Portin a kutkawr a han dîl kher chu, a kutkawra chu a duh vâng a ni lo va, nakinah Bassanioa chu fiamthua la chhawn chhaih hrep a duh avangin a zungbun chu lak sak a tum ru ran a ni Tichuan zungbun a han hmuh veleh chuan "Khai le, ka chunga lawm tak meuh i nih chuan i zungbun kha ka lo nei ang chu, a ti a Thil a zawnga a ui ber leh tumah a pêk phal lauh loh thil a han dîl kher kher chu, Bassanioa chu a mangang ta hle mai a Hei kher hi zawng ka nupuia mi pêk a ni a tuman mi lâk sak hlek lo vang tia ka lo tiam tlat tawh avângin ka pe thei lo va che amaherawh chu Venice khuaa zungbun hlu ber man tam ber chi ka pe ang che tlang thantîr hial rawh' a ti a Chu veleh Porti chu thinrim âwin tak hmel puin a tau ta vauh mai a 'Thiana kutdawh thil dîl chhân dan tûr mi zirtîr hle hi le' a ti a rorêlua in ata chu a chhuak ta nalh a

Antonioa chuan, Ka ṭhian Bassanio i zungbun chu pe mai rawh a, keia kâr heti taka mi lo khawngaih hi ka lawm êm mai a i nupuia lâwm lohna tur mah ni se, ka lâwm ne hi mi ngaihsanpui ve ta che maw le" a ti a Bassanioa chuan lâwmna chang hre lo tawp anga han lan chu mawi a ti ai lo va rem a ti ta a, tichuan zungbun chu Porti pe tûr chuan Gratianoa a tîr ta a. Tin, ziaktu Nerisi pawh khân Gratianoa kha zungbun a pe ve bawk a ni a, ani pawh chuan a lo dîl ve bawk a, Gratianoa chuan a pu aia kawm nih chu a duh bik lo va, a pe ve bawk a. Chu hmeichhiate pahnih chu lo ar thlen

hunah an pasalten an zungbun kha hmei chhia tuemaw an rawlrûk a ni tia dema a man thîna, sawisak dan tûr ngaihtuah chuan an nui bâwrh bawrh mai a

Porti chu an in a va thlen chuan a hlim em êm mai a thil tha tia a inhriat phawt hi chuan a hlim fo rêng thîn a hlim ta na na na zawng, a thil en apiang hi mawi a ti hliah hliah vek a chu mi zâna thla eng te chu zan dang aia eng nuam zawkin a hria a tin chu thla êng mawi tak chu chhumin a han hliah lawk a chutia Belmont khua a en phût chuan a thinlung a tihlim thar a a lâwm em êm mai a Nerisi hnenah chuan 'En teh khi eng khi kan in chhûngah a lo lût ta reih mai a hêng kan awmna khawvel takngial pawh a rawn chhun mawi duh a nih hi ' a ti a nakin lawkah chuan a in chhûngah chuan englo tum ri lo ri chhuak riai riai hi a han hria a Ngai teh chu ri chu chhûnlâwina tum ai mahin a mawi ka ti ' a ti a Tichuan Porti leh Nerisi chu in chhungah an lût a mahni pindin danah an lut a an inchei a an pasalte chu an lo nghak a rei lo teah an lo thleng ve ta nghâl a Antonioan a rawn zui ve a Bassanioa chuan a thianpa chu Porti a han hmelhriattir a ti chuan an han inlawm tlâng a an phûl bual a chutih lai chuan Nerisi te nupa chu pin dan kil khatah hian an lo inhnial mialh mialh a Porti chuan In inhnial ta pang mai elo maw ? eng tizia nge ni ta le ? a han ti a Gratianioa chuan, Hei maw le ka pi he zungbun tle vir ver tê hi Nerisi mi pêk a ni a, chemte chhertu chher ni awm tak Mi hmangaih la, mi kalsan suh aw tih hla chuanna ni awm tak hi alawm maw kan in hnial le," a ti a

Nerisi chuan, ' A nih leh a thu leh zung buna chuan engemaw awmzia tak a nei a ni lâwm ni ? A tirah pawh ka pek lai che khân i thih hma loh chu i vawng tlat ang tih thu kha ka hnênah khân i tiam tawh a ni lâwm ni ? tûnah hian nangin rorêltupa ziaktu pein i insawi mai si Hmeichhia tuemaw in rawl rûk a ni zawk ang ka ti a ti a Gratianoa chuan Ni lo ve tlangvâla chhiar tur pawh la ni lo rawlthara han chhiar tlak pawh emaw ni dâwn ni nang pawh la chen ngut âwm lo che hi asin maw ka pêk le tlang val rorêl thiam tak fing tak Antonioa chhan chhuaktun ziaktua a hmana kha asin maw le Kha tê pa dak thei fê a ni reuh va lawmman mi dîl tlat mai a hnial ngaihna ka hre mawlh lo a ni a ti a Porti chuan

Gratiano mahni nupuite lâwmman pek hmasak ber mi dang han pêk leh te reng rêng chu i thiam lo alâwm maw le Kei pawhin ka pasal Bassanioa hi zungbun ka pe ve bawk a ani hi chuan tumah a pek phal chu ka ring mawlh lo le a ti a Gratianoa chuan a tidik lo tih a inhria a chhuanlam a zawng ta a Ka pu Bassanioan rorêltupa kha a zungbun a pe a tin ziaktua a hman nanpang te khan ziak hah manah a ti chêk a ni ang chu ka zungbun hi mi lo dil ve kawkalh alawm maw le a ti a

Chu chu Portin a han hriat veleh chuan thinur awm fe hmel a pu a Bassanioa chu a hau ta a Nerisi thu sawi hi ka ring a ni khawi lam hmeichhiain emaw a nei a ni nge ing maw le a ti a Bassanioa chuan chut a a nupui lawm lohzâwng taka thil a lo ti ta chu a lungngai ta hle mai a inchhir êm em leh tih tak hmêl puin 'Khawi lam hmei chhia mah ka pe awzawng lo ve, ka peka zawng rorêltu a ni tangka sang thum pek ka tum a nimahsela a duh lo va ka zungbun mi dil tlat mai a ka phal lo va lungawi lo zetin a kal tau ta mai alawm maw le Porti a tih loh theih lul lo a ni Lawm nachâng hre lo tawp anga han lan chu zahthlâk ka ti si a, tichuan a tâwp a tâwpah zungbun chu ka thawn ta ringawt mai a ni Mi ngaidam ang che aw , nang pawh chutih lai tak chuan lo awm ve ni la chu Pe tak rawh he ro rêltupa hi hmu tlak a ni alâwm maw, i tih ve mai ka ring asin maw," a ti a Antonioa

chuan, 'Aw, hêng pawh keimah avang vek a ni e," a lo ti var a

Porti chuan, "Nang chu engahnge i lo mangan duh ni? tih awm tak pawh a ni bawk alawm," a ti a tin Antonioa chuan 'Kei pawhin le Bassanioa avâng chauh hian ka taksa hi ka lo pûktîr ta a ni a i pasalin zungbun a lo pêk tâka avang chu ni suh sela chuan, tunah hian thi dêr tawh tur ka ni asin. Tûnah hian thih sakah pawh thu ka tiam ngam a ni i pasal hian i lakah a thu tiam chu a bawhchhe blek tawh lovang " a ti a Porti chuan "Aw le, chuti a nih chuan nang hi a zakhamna ni ang che hmiang he zungbun hi pe rawh le hmâna mi a theh thang bo ang mai khân ti lo sela, hei hi zawng vawng tha tlat ang hmiang " a ti a

Bassanioa chuan zungbun chu a han en vawng vawng a, a pêk taka chiah kha nun a hria ap tichuan Porti chuan amah chu rorêl tupa kha a ni a Nerisi chu ziaktua a hmana kha a ni tih a hrilh ta vek a chu veleh Bassanioa chu maktu êm êm mailn a phâwk nasa ta khawp mai a lawm namênin a lâwm ta lo va, a nupuia huaisenzia leh finzia te chu a lo hre chiang a Antonioa chanchhuak tu ngei a ni tih a lo hre chiang ta a.

Tin, Porti chuan Antonioa chu a lawmpui zia thu a han hrilh leh a "En teh hei i lehkha ka keng tak asin," a ti a, a han pe a, chu lehkha chu Antonioa bungraw phurtu lawng bova an rina kha him takin a lo thleng a, lawng chawlhna hmunah a awm reng tawh a ni tih sawina a ni Chutichuan sumdawngtu thubuai thil lungngaihthlâk tak takte kha beisei loh taka thu lâwmawm vânneihthlâk tak tak thil lo thleng ta te chuan a theihnghilhtîr ta vek a Tin, zungbun inpek thu te leh pasalten mahni nupui an hriat loh thu te chu nuihzatah an la a an nui dar dar thîn a Gratianoa chu a hlim khawp a hla thuin thu ka sawi e a ti ve a Ka dam chhûngin engnge ka hlauh vang Nerisi zungbun ka tawn chhûng chuan ?' tin a sawi ta zut zut a

---

Kumina âwkin ni leh thla a lem ni

1 May thla tarik ni 20 ni tak khian âwkin ni a lem ang
2 June thla, tarik ni 3 zânah âwkin thla then a lem ang
3 November thla, tarik ni 12 ni khian âwkin ni thenkhat chauh, zungbun kual ang deuhva langin a lem a ng

India rama Kohhran lo pun dân

Kum 1792 leh 1892 inkâr khân India rama Kohhran lo pun dân sem nasiin ni khata 25-a pung ang a ni Chu mi lâi kum 99k chuan kum 50 chhûng chu ni khatah 700 lailin an pung a Tûnah chuan 500 lailin an lo pung ta.

"Shanti leh a unaute chu"

(German thawnthu)

Hmân lai hian hmeichhe nauj ang pakhat Shanti an tih hi a awm a A naupan têt lai chuan a nu leh a pain an thihsan a A pa chu mi hausa tak a ni a, a lo thih tak hnu chuan amah hi roluahtu a lo ni ta a Mahse a la naupan êm avangin a pa unauva fa Rajua chu a chhungte neih chhun a ni a, chu mi chu Shanti enkawl turin a pain a thih hma khan a ruat a Shanti in nuam takah chu in a awm ve ta a

Rajua chu mi fimkhur lo tak a ni a, Shanti pawisa zawng zawng chu a kawl sak a a duh duhin a hmang ta a A nupui chu Sushili a ni a nan rawng tak sual deuh mai a ni a, an fanute pahnih chu Ratnai leh Premi an ni a, Shanti rual bawk in ni a an thatchhe êm em a, an chapo thei em em bawk thin a ni An nu ho ho chuan ni tin mai hian an tiduhdah a,

Engmah neih nei ve hlei lo, kan zâra awm mai i ni," te an ti nek zawk thin a, hna hahthlak tak tak hi a unautehovina engmah ti lova nuam an tawl lai chuan a thawk thin

Tin, an kawr hakte reng reng pawh a inthat hleih hle mai a, he hmeichhe naupang fahrah hi chu puan chhe tak hlîrin a inthuam thin a, tin, chawkaw puar pawhin a awm ngai lo va

Ni khat chu phûla kêlina hnim an pet a vên lai chuan a ril a lo tâm ta hle mai a, a lungngai lut ik chu a tap ta ringawt mai a Vawi leh khatah thawm a han hre ta a, a han hawi a, a hma lawkah chuan nula pakhat hmel tha tak hi a lo ding reng mai a, "Engahnge i tah?" a han ti a Shanti chuan "Ka tap lo thei lo a ni ka unaute in mi tirethei nasa si a, puan tha lah mi sintîr ve duh si lo, kel tlattir turin ramah mi an tîr leh nghal a, chaw kham khawp lah mi pe ngai si lo" a ti a Ani chuan, 'Tup suh duh tak Shanti, lawmman thi tak ka pe ang che, ho kêl a huang chhung ati i lak hian a ngaina bik chein a ling a chuvângin i riltam hun pawhin a hnênah, Lo kal rawh ka kel, chaw mi pe rawh, ti la, tin, i ei pui ir hnuah chuan, Lo kal rawh la kel, th'eng hi la kiang rawh, ti leh la, tichuan i mithmuh ngeiah a bo leh vek ang a, mi tumah in an nre lo vang' a ti a Shanti chu a lawm em êm mai a, a hnih ang zawng zawng chuan a ti a, a tih ang chiah chiah zelin a lo thleng thei ta a

Chutichuan Shanti chuan in lamah chuan chaw a ei duh ta lo va; a unaute chuan rinhlelhna an nei ta a Shushili chuan, 'Mi tumemaw chaw pe thîn an awm a ni,' a ti a Chutichuan enthlatu atân Shanti chu a ruat ta a Rei lo teah a thiltih chu an lo hre ta thuai a, an nu chu an

hrilh a, a thinur ta êm êm a, a itsik ta hle mai a "Kan kutdawh naupang tê chuan keini ainn chaw tha a ei tûr em ni ?" a ti a, chemtê a keng a, Shanti kêl chuam chu a thah sak ta mai a Chu chu Shanti chuan a han hriat chuan a rilru a na ta em êm mai a, a tlan a, in hungna kawngkhârah chuan a va tap ta tlawk tlawk mai a Chu veleh nula hmel tha tak kha a lo ding leh ta a, "Engahnge i tah chêmtê ?" a ti a Ani chuan, "Ka nutapa nupuin ka kel chuam kha mi thah sak ta a ni," a ti a. "Shanti, ka thu sawi hi ngai thla la, ka hrilh ang chein ti rawh Haw leh ta la, i nutapa nupui hnênah chuan i kêl chuam lung chu dil la, chu chu khua a thim veleh in in kawtah phûm ang che," a ti a Shanti chuan a mittui chu a hru hul thuai a, an in pan chuan a tlan hâwng ta a Sushili hnênah chuan, "Ka kêl chuam sa them mi pe ve rawh, a dang mi pêk phal dâwn loh chuan a lung pawh ka duh mai e," a ti a. Ani chuan, "A lung chu la rawh, tumahin an duh ve lo vang," a ti a

Tichuan Shanti chuan a lung chu a la a, nula hrilh ang khan a ti a Atûkah chuan a phûmna hmunah chinh khân thing mak tak mai, a hnah chu tangkarua ang maia tlê, a rah chu rangkachak ang mai hi a lo ding ta kuh mai a Ratnai te fe chuai an hân hma a, a rah chu lawh an [illegible] te êm êm mai a Ratnai chuan lawh a bet tûm a, a han deh veleh chuan a rah chu a bo ta zel mai a, Premi pawh chuan a han tum ve a, ani pawh chuan a thei chuang bîk lo va Shanti chuan thuhnuai rawlh tak hian, "Ka tum ve thei ang em ?" a ti a Sushili chuan, "Aw, mahse i lawh theih loh chuan ka vaw hrep ang che," a ti a

Tichuan Shanti chu a han lawn ve a, chu veleh a rah chuan a kuta tlak chak âwm tak hian an rawn hnaih tual tual a A han lo ta a, Sushili chu a pe zêl a, chutih lai chuan an ram lal fapa chu sakawr chunga chuangin a lo kal hnai a Chu thing mak tak mai chu a han hmuh chuan sakawr chung ata chu a chhuk a in hung kawngkharah chuan a lo ding hnai a Chu veleh Ratnai leh Premi chuan Shanti chu bawmrang hian an khuh thuai a Tichuan lal fapa chi bai va bûk tûi chuan an kalsan ta a Lal fapa chuan, "Tu thing nge ni hei hi ? A tang khat emaw chauh pawh ka neih theih dawn chuan ka lâwm hle ang," a ti a Premi te unau chuan arualin, "Kan ta a nih hi, tang khat chauh chu kan pe ang che," an ti a Tichuan Ratnai chuan thliah chu a han tum a, mahse a thliak thei lo va, Premi pawh chuan a tum ve leh a, mahse a khawih pawh a khawih thei lo ve leh a Lal fapa chuan, "In ta ni si, a hnah pa khat tê pawh in dek thei lo va, a mak hle mai ka ti !" a ti a

Chutih chhûng chuan Shanti chu bâwmrâng chuan an khuh a, an thu

sawi te chu a hre ve vek a, an tih duhdah êm avâng chuan a inngaihtuah lungchhia a, a thin a ur hle mai a A thei iah lawh kha pakhat chu a la nei reng a, chu chu lal fapa lam ah chuan a va lir phei a, a ke bulah chiah chuan a ding a A chhiahhlawh hnung zuitu chu bawmiing chiwi sawn tûi chuan thu a pe a Tichuan Shanti chu a lo ding chhuak i zah takin lal fapa hmaih chuan a kun ta a, thing lamah chuin a va kal phei ve a, a tang pakhat chu awl sam takin a thliah sak ta mai a Lal fapa chuan Tunih chuan a neitu chu nangmah ngei hi i ni tih ka hre ta engtizia i chuti fakauva mi hei chhia ngei i mih le / i ti a i en ngawih ngawih i i hmel chu thi hlein a hria a Ani chuin Shanti ka ni, ka chhungte hian mi tirethei em êm a, chaw kham khawp pawh mi an pe ngai lo va i chuvangin ka chhe zo ta vek a ni Khawngaih takin an hnên ata hi mi la chhuak teh, ka chhuah theih hiam zawngin khawvêla mi hlim ber ka ni ang / i ti ta a Lal fapa chuan, E / i chhungte numiawng tak zing ata chu ka la hrang ngei ngei ang che, ka farnute nen sikulah in lut za ing a ka ni pawhin i fi ing chi hian i hmangaih ang che / i ti i

Chutichuan lal fapa chuan a hnuai ta i lal in niam tak maiah chuan finna tam tak a zir ta i a tawpah phei chuan lal fapa chu pasalah i nei ti i lalmi i lo ni ta a

Shanti chhungte chuan an itsik leh hle mai a mih chi thing mak tak kha an tochun theih dawn avangin an lawm hle i Mahse itukah chuan an hian tho va thing awzawng an hmu ta lo va, a thu imhnaw kalsan ngawt lo chu engmaih tochun tur an nei ta lo va

Lalnu Shanti chuan Mi khawngaihthlakte chu aw an fin vervêk em avangin an hlim thei tak tak ngai lo a ni i ka thuamhnaw hnut chhiah tak te kha an duh chuan nei iawh se, mi chu an tirethein an tiduhdah hle thin naa, mahse hreh awm an tum lutuk chu ka remti lo a ni / i ti a

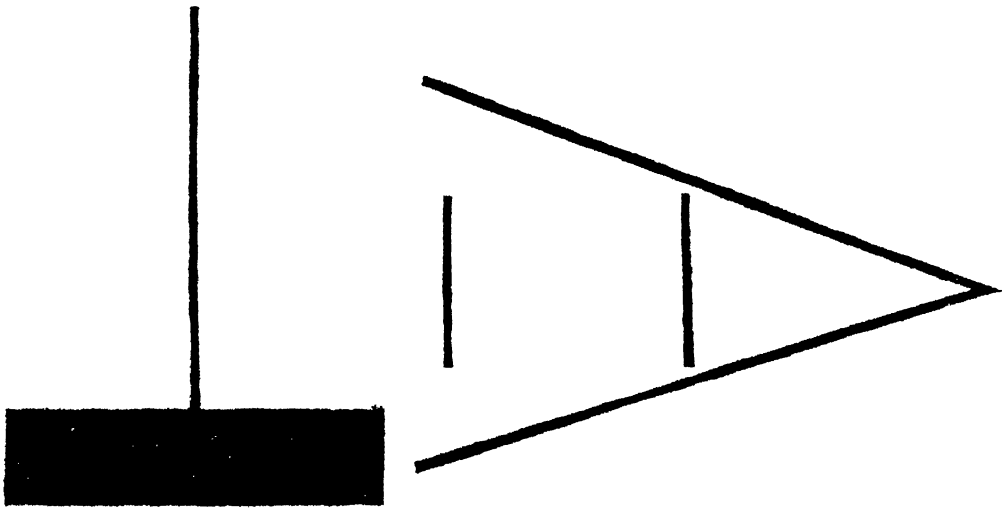

Aw, nang englai pawha pangngai reng, i hmel duhawm tak hi englai pawha kan tihlâwm theih rengna tûrin kumin chhung zawng hian rilru fel tak min puttir la, thuang takin min awmtîr zêl ang che

Amen.

Heng rın dum te hı en teh, a khawıı hı nge seı zawk ? A dum tê zâwk dıng hı nge nı a a dum hıan zâwk ınkham pheı hí ? An seızâwng chu an ınchen chiah a nı

He mı V,angına a kualkhung chhûnga rín dıng pahnıh hı a eng zawk hı nge seı ? An ınchen chıah bawk a nı

KHUAVANG

He mı lem en reng chung hıan nambar pakhat atanga sawmhnıb thlengın muang takın chhıar la, chu mı hnuah chuan bang thım tak lam han en la phûng ang maı a vâra ınthuam che theıın ı hmu ang

ROBAWM

Vol. 13 JANUARY, 1950 No

Thlarau Thianghlim nei rawh u

Thilpek zawng zawngah hian he mi tluka ropui hi a awm thei ang em le? mihring hmasa ber Adama ah chuan Pathianin nunna thaw a thaw lut a mi nung a lo ni ta a Pathian nunna nenn a lo awm a Mihring hian ropuiah te thianghlimna kawngah te thiltihtheihna kawngah te hian Pathian anna kan lo nei a Kan nunna hi a va ropui em!

Thuthlung Thar chhana mite hian kan vanneihna Lal Isua thil min pek hi hlan ngaihtuah ngai em? A zirtirtu chu a kalsan dâwn ta ngei a a hmel an hmu loh lawk dawn ta lo va tichuan In chungah thila muanna awm rawh se tun chibai a hian bûk hmasa te te a chu mi zawhah a ziaawhtu tûr pek tumin Thlarau Thianghlim ni rawh u tun aimah ngei chu anmahni a pe ta a Adama hnuhnûng zawk chu nunna petu thlarau a lo ni ta Vawi mite kan lo ni ta Leja siam mi anna khu kan put angin vana mi anna chu kan pu hawk dawn a ni Lal Isua ziawhtu, a Thlarau Thianghlim hi pêk kan nih chuan Lal Isua anna kan nei ngei tûr a ni Kan ni tin nun dân hian Lal Isua anna a nei em?

Tawi khat chu Saint Francisa leh a thian tohte khaw fangin an zin a Thu pawh chu sawi lêm lovin ni rêi le an [redacted] engtikahnge thu kan sawi [redacted] zâwt a An chuan "Her, [redacted] rong alâwm,' a ti ta mai a A [redacted] nun danin thu a sawi thinla ni Tawng lo pawh in chetin a hriattîr thîn a ni "Nakiña thil lo, la awm tûr — kum sâng rorêl tih thuah te Isua lo kal lehna tur chu mi khat mi hunah em ni ang tih thua intihmangan mai mai ai chuan Vawiina ka nun dân hian Lal Isua chu lo ding ve ta sela engtinnge a tih ang aw? tih hi inziawh nan i hmang thîn teh ang u Mosia chu Sinai tlâng chhîpah mi sawmli emaw a han awm khan Pathian ro puina chu en ngam loh khawpin a kai a Kei ni Thlarau Thianghlim neitute hi mite hian en ang takin min hmu ang maw?

Thuthlung Thar chhanah hi zawng Thlarau Thianghlim neitute lan dan hi a takin, mak tak takin tawng hriat loh tein a inhman a innawm lo ve Mawi takin thianghlim takin thlamuanawm hlrah hlahan a intir lang ngei tûr a ni Nula leh tlangval zingah hian nun dân mawi hi kan thlir ber a ni angin kan Kohhranah pawh hian kan ni tin nun dân mawlh hi i thlir ber thîn ang u

---

1950

Khawvêlah hian tum khat chauh cheng tûr ka ni Thil tha ka tih theih apiangte, ka mihring puite chunga ngilneihna ka lantir theih apiangte chu tunah tih ngâi zêl tûr a ni Khêk leh ngaihthah tûr a ni lo, khawvelah hian ka cheng reh dâwn a lo

Greillet

Mary Slessori

Kum xx hai a nr[illegible] a, Africa ram thlang [illegible] khaw pakhat Nigeria khuaa Chanchin Tha hriltu hi a lo piang a

A naupan lai chuan Aberdeen khuaah a awm thîn a. A pa chu pheikhawk siamtu a ni a, zû a beh êm avângin an chhungkua [illegible] êm êm thin a ni An chhûng kha Belmont vêng hnak ina inkhâwm thîn an ni a, Calabar lama Mission hnathawh tha hi an bengvârin an ngaihlu viau mai a

Kum sâwm leh kum khat mi a nihin a pa chu a that deuh beiseiin Dundee khuaah an [illegible] a, nimahsela that ahnêkin a tha lo lehzual ta zâwk a A nu nên chuan an bei nasa hle mai a, nimahsela a sâwt chuang lo vă, an lo tethei ta hle mai a Tin rei dam lovin a pa chu a thi ta a

"Pathian rama min hruai lûttu chu hremhmun mei hlauhna a ni a ti a, An [illegible] chuan hmeithai pakhat hian an ina [illegible] khâwm thîn tûrin a thenawm nute a [illegible] thîn a An hnenah chatuan thute hi [illegible] awi thîn a ' En teh u, mei hi in khawih chhuan in kut a kâng ngei ang a a mi kan [illegible] a na hle mai tih in hria ang a In sual [illegible] ma Isua Krista in rin loh chuan in [illegible] rau chu hremhmun mein chatuanin a [illegible] dâan a ni a ti thin a Chu chu Mary Slessori chuan a ring a Pathian ram [illegible] hmuh phah ta a Nimahsela ani chuan [illegible] thlahthin tumah Pathian rama hruai a tum [illegible]

Dundee khuaah chuan zing dar ruk [illegible] tlai lam dâr ruk thlengin puan tah [illegible] hnathawhnaah a thawk thîn a Chu mi [illegible] kara sâwm leh kum li a thawk a [illegible] hlui lar nihung zawng chuan amahin a [illegible] Pathian ram tihzauna lam [illegible] bei a, Sande Sikul [illegible] naupang tha lo tak [illegible] Khuaiawpui a bei thîn a Amah hi mi rethei a lo nih avangin retheite a khawngaihin an awmdân [illegible] hriatpui thiam êm êm mai a

A lehkhabu chhiar, a zir ngun ber chu Pathian Lehkhabu hi a ni a A dam chhûng in a zir reng mai a ni Phêk tin maiah a chhinchhiahna chu a bak chuk mai a ni Pathian Lehkhabu pakhat a chhinchhiaha a khawih chhuah vek veleh bu dang a tan let zêl thîn a ni

A naupan lai atang rengin Calabar lama Mission hnathawh chuan a rilru a hip viau mai a Kum sawmhnih leh kum ruk a nihin Africa rama Missionary, David Livingstona kha a thi a Africa rama kal tûrin a rilru te têin a lo inbuatsaih diam a a nu nena an remtih dunin Africa rama Missionary atân chhuak tûrin a dil a a dilna chu remtih a lo ni ta a

Kum sawmhnih leh kum ruat mi a nihin Calabar Mingo thlân' tih hial thanah chuan a kal ta a Mi tam fe chu an tikal tawh a, an thi leh thin a Missionary pakhat chauh a awm a ni Tichuan ram thim tak mi mâwl tak mai, thisen chhuah hmang phîrte chu tihhlum zêl mai leh a hringtu pawh mak zêl mai chung aal atâna zanrh tura man fo thîn maite zingah chuan a va awm ta a

A tuk tûr hmaa ber chu tawng han zir phawt mai a ni a Anmahni si pahin a thiam chu a khûn ta zâwk a. Ler deuh a awm a, an ei ang chaw a ei ve mai a, phei-khawk hun lovin, lehhun pawh khun lovin a awm a Phîr an chhiun pui thinte, kha chhandam tuchin a hei a, damlo thi mai tûra an hlutlâwngte phîn a enkawl thîn a.

Pathian Lehkhabu thute a hriltlang a, inkhâwm te, chhungkaw inkhâwm ve a lo va, chhiar a, hla hak te, hnathawh dân te a zirtir thîn

r lalte an thih chuan an thlaran rawng
tu atân an nupuite leh an chhiahhlawh
an thlum ve thin a Chuvangin lalte an
n lohva an' thih dâwn te hian Marv
essory chu an ko va theihtawpin a en
âwl thin a mipuite chuan an lalte an zih
ng leh an pawisak angin an pawisa thin a mi
. A thenrual zinga mi pakhat chuan heti
hian a ti Engmah danglamna nei lo mi
hausa pawh ni si lo, hmeichhe nar in ngawt
mai si, chuti taka an ngai ropui a an tin_a
an bâwr huai huai mai chu thil mak a tel
a ni tih hial tlâk a ni a ti a mi Missionary
ve bawk Amessi chu an Mun an hian pawl
phawt chuan an hlim lo thei lo a mi A hnen
han awm chu finna kâwk kawk a ni Hni
thawh bik mumal lah a nei chuan lo va
achângin roreltu sap te nen sawikar lam
thute an sawi a, achangin in sate a ho va
hna tinreng hi a khawih mai a ni Vawi
khat chu thu tawh tak maiah hian ka deuh
bur bur hian ka hria a, chu mi pindana ka
va luh chuan sathau khawnvâr chhun chhuat
chu an chhu bel tlut tlut mai a A ngaih-
hlutawmna bei chu mite a lainat a, a tuar
pui peihna a ni Chu mi avang chuan mi
hian mi têin an ngaina a ni Chanchin Thian
mi sual tak pawh a siam tha thei a ni tih hi
a ring tlat mai a A ina mi an len te hian
tha lo lama ngai mite pawhin a tha lama
ngaihna nei zelin an chhuak thin a ni " a ti

Africa mite hian an ring êm em a thu
buai nuite pawh hian an râwn huai huai
thin a Okovong bialah sawrkarin sawikar
arawhtuah an hmang a kum sawmthum leh
kum kua lawmawm tak leh fak tlâk taka a
thawh hnuin a thawhna ram leh Sâp ramna
mite leh sawrkar pawhina ui em emin lo
thi ta a A thawhna rama mi leh a pawl
tawh reng reng chu in a thahnemngaihzia te,
a inpumpekzia te a nungchang thatzia leh
ropuizia hi in hrilhfak theuh a ni

Hun liam ta te kha koh kir leh theih a ni ang em?

Mamawm ril zam phiah bo tlkate kha a ngai tem i zam leh thei em ?
Serthlum tla i chhar kha a kun_a i hnuaih i vuah leh thei an_ em ?
Lili par i thhah tawh kha a kun_ih zawm lehin i tinun_ leh thei an_ em ?
Phêngphehlep thla i hmeh sawm hnu kha i ngaih i chantir leh thei ang em ?
Maipâwl a paw i chul reh vek tawh lha i tipiw leh theim a kungah i zawm leh thei ang em ?
Pangpâra dai tla i thin thlak tawh hnu lhei duh lh theim i tieng leh set thei ang em ?
Vau pâr inthuah tip tep i pawh thlak tawh lhei vuah leh thei ang em ? tin lo vuah leh
thei ta la, a rimtui ngai khân a la tui reng in_ em ?
Buhbûm i den a a faia i rawn chhuah tawh lha i humah vek i chantir leh thei ang em?
Umkhal mu i chhut keh tawh kha a ngai tem i thun leh thei ang em ? a nih leh artui
keh tawhah a chhûngmu i thun leh thei ang em ?
Khawizu i sâwr chhuah tawh hnu kha a thlai kaw te teah i thun leh vel theim a
inpiin i tuam leh thên thei ang em ?
Pangpâr bawma i pangpâr khawi a rim reh vek tawh kha i ti titui leh thei ang em?
Ei hmul emaw, rawhte hmul emaw i pawha i chhêm len tawh te kha a ngai tem i vuah
leh thei ang em ?

Ka thian ka thu han zawh che hi chhan khirh fem i hre ngei ang a thu kamkhat ka
sawi leh lawk ang che tawng bengtla lo tak tak i lo hman tâk te, ngilneih loi thlak
thil lo tih tâk te, tih lohva i hluihlâwn tâkte kha koh kir leh theih a ni ang em ?

KRISTIAN CHHUNGKUA

Khawvêl ram tina mun mihring chhûngkaw khawsa dana hlu bera an ngaih leh pawimawh bera an ruat chu Kristian taktakte chhûngkaw khawsak danah hian a lang thîn a ni

Kristian chhûngkaw khawsak dâna lang tûr chu hêng hi a ni

1 An chhûngkua chu tlawmngaihna leh hmangaihnain an insuih khâwm phawt tur a ni

2. An chhûngkua chu tisa lam thuah pawh invawn fel a invawn thianghlim a chet dân mawi taka invawnna hmun a ni tur a ni

3 An chhûngkua chu rilru lam leh thlarau lam chena hmun ralmuang ni tin Pathianin min enkawl thîn ngei a ni tih lanna hmun ngei a ni tûr a ni

4 An chhûngkua chu Kristian nun dân leh thiltih dân inzirtîr a, naupan lai atanga hma ngaih taka inthununna hmun leh, nu leh pain an fate an zirtîrna leh an fate laka thil tha an dawn vena hmun a ni tûr a ni

5. An chhûngkua chu a pui a pang a hmei a pa a lian a têa inthurual a induhsak tawn hna neia bei tlân dial dialna hmun a ni tur a ni

6. An chhûngkhua chu mahni pianphung theuh inhnat thiampuna hmun leh anmahni nuzia zia anga achâng changa fianriala awm duhna an neihte pawh hi inngaihthlam lakna hmun a ni tur a ni

7. An chhûngkua chu an vaia inchawh harh tlân tawnna leh nehnih tawnna hmun a ni tûr a ni. Chutichunan an in chhûng khur chu Kristian nakhaw chawr chhuahna hmun mai a lo ni dawn a ni

Nin lo'n eh eng vângin nge tûn laia Kristian chhûngkuate hi chu hun an awm thorh loh? enguge ni a dâltu ber chu? Kohhran tam berte

Hi kan chhûngkaw khawsak dân tûr anga kan khawsak lohna chhan berte chu hêng vâng hi a ni ber e ti ila, dik min tihpui vein ka ring a ni :-

(a) Chhûngkuaa ahuhova ṭawngṭai thlahthlam vâng a ni a, tin, mahnia fianrîal ṭawngṭai pawh neih loh vâng a ni. Pathian nite hi chawlhna ni a ni tih hre duh lovin, biak ina kal te kan ngaihsak ṭhîn lo.

(aw) Nu leh pate hi an inhmangaih tûr angin an inhmangaih tâwk lo va, an thu a inrual lo va, nupuiin a pasala thu a awi duh mang lo va, tihdernate a nei bawk a; tin, a pasal chu a nupuia chungah a vîn a, ngil pawh a nei vak lo va, inhnialna leh inhaunate a lo chhuak a, chhûngkaw inthurualna rêng rêng kha a awm ṭhîn lo.

(b) Fate thunun leh enkawl dân kawngah an fîmkhur lo va, an inthlahdah ṭhîn a ; an thunun tâwk lo va, chu mi avâng chuan an tihmawh a, nu leh pa pawisakna rêng rêng an nei ṭhîn lo ; tin, nu leh paten an fate zîngah duat bîk leh duhsak bîkte an neih avângin, mahni hmasialna, chhûngkaw intihbîkna a lo awm thîn.

(ch) In chhûng khawsak rêlbâwl thiam loh avâng te, intihfai kawngah te mu leh mal nei lovin, chaw chhum lamah leh, chawhmeh siam thuah te pawh tih ṭhat duh loh avângte leh hrisêlna lam ngaihthah avâng te pawh hian a lo awm thei bawk.

(d) Thil chîn tha lo tak tak chu zu in chîn te, tangka inman sak tuma inkhêl chîn te, leibat te hi a ni.

(e) Pâwn lama mite ṭhian taktak ni mang si lo, thiana va neih a, mahni chhûngkaw buaina leh manganna thu va hrilh fo te hi chhûngkaw inlungrual tlân theih lohna chu a ni ṭhîn.

A nih loh leh, siamṭhat theihna kawng a awm ang emaw chu ? Hêng hi a pawimawh zuala chu a ni:-

I. Chhûngkaw ṭawngṭai neih.

(a) Kristian chhûngkaw tinin Isua Krista hi kan in chhûngah hian lal berah dah tum phawt ila, mâwl tê pawh ni rawh se, ahuhova chhûngkaw tawngtai hi neih tum phawt ilangin. Chhûngkuain Pathian hmaah chuan a hnêna lâwm thu sawi tûr leh, malsâwmna dîl tûrin ni tin ṭhingṭhi tlâng dial zêl ilangin. Chhûngkaw zînga lehkha chhiar thei an awm phawt chuan Pathian Lehkhabu hi an vaia hmatah chhiar chhuak zêl selangin a tha a ni.

(aw) Kristian nu leh pate hian mahni fate hi tawngtai dân zirtîr a tûl a ni. An têt tê aṭangin an thiam dân ang anga ni tin alanga tawngtaitîr hi a ṭûl a. Chutichuan an lo puitlin hunah te pawh fianrîal ṭawngṭai neih an lo duh ve theihna tûra zirtîr hi a pawimawh a. An têt tê aṭangin Pathian Lehkhabu thute hi vawntîr tum hrâm hrâm ila, tin, a chhiara chhiar tûr pawhin fuih tûr a ni. Tin, a remchân theih chuan Pathian thu lampang chuanna hun pawh chhiartîr tum hrâm hrâm ila a tha.

(b) Nu leh pate hian kan fate hi an têt tê lai aṭangin Pathian chibai bûk dân an lo zir tûrin biak inah hian hruai tum hrâm hrâm tûr a ni. Pathian nite hian a biak in kan kal ṭhîn chhûngte hi lâwmna leh thlamuanna te kan dawnna hmun a ni tih hre rengin kan in te hi ngaihnat theih tum hrâm hrâm tûr a ni.

(ch) Krıstiante hian kan Krıstıan kût Krısmas te Isua thawh leh chàmpha te Pentıkoat ni chàmpha te hıan kan fate chu a chhan taka kawhhmuh tumın ngaihnattır ve kan tuin tûr a ni a Kan tıh chhan taka chu sakhaw lam thıl a nı tıh tıhlan tum hrâm tûr a ni

2 Chhûngkaw invawn dân

(a) Kristian chhûngkaw tinın ınpumkhat leh ınngaınat tawn hı kan thlîr ber tûr pakhat chu a nı Inhmuh thıam lohnate leh ınhnıalnate hı a awm theih ţhın avângın ınthuruai tlân theih fo hi a ţûl reng a nı Chhungkaw ınhmangaihna tak meuh hı chu thu inpêk avâng leh inzırtîr avânga awm pawh a nı lo va mahnıa ınzır chawp ţheuh a nı

(aw) Krıstıan nu leh pate hıan kan fate hı Krıstıan nun dâna nung tûrın Pathıanın a duh a ni tıh hı hrıat a ţûl a chuvângın hmangaihna leh tlawmngaihna nei tûr leh rılru thıang hlim tak pua nun dân mawı taka an awm theihna tûra zırtîr tûr a nı Chutıanga zırtır tûr chuan nu leh pate pawh hı mahnı ngei pawhın hmangaihna nêna ţawngţai chunga bei fan fan hi a ţûl rêng a nı

(b) Nute hı an ın chhûng khura thlarau lam rawngbâwltu chang an nı lo va tısa am rawngbawltu pawh an nı Tıchuan ın chhûng khura chengte zawng zawng chu an ınvawn thianghlım a hrı an sêl theihna tûrın theihtawp chhuah a tul a nı

(ch) Krıstıan nu leh pate hıan kan sum leh paı hman dân leh hun hman dân te hı thıam a ngai êm êm a Mahnı chhûngkaw ınphu tâwk aıa uchuaka ınsênso tûr a nı lo va leiba neih loh hrâm tûr a nı Mı retheıte hnêna thılpêk kawnga thılphal te hı fate zırtır a tûl bawk Tıchuan Krıstian chhûngkaw tının Pathıan malsâwmna kan dawn avânga kan lawm tıh entîrna tûra ama hnêna pawısa lam emaw huan thlaı thıl emaw pek nachâng hrıattır hi a ţûl bawk

Chutıchuan hêng kan sawı zawng zawngte hı tıh tuma theihtawp kan chhuah a Pathıan hı engkima hmasa bera dah kan tum phawt chuan mahnı tan changa tha a nı lo vaıng a kan chhungkua hı mı zawng zawng entawn tlak a lo nı ang

Kohhran chhûngkaw ınvawn dan tûr Pathıan Lehkhabuın a sawına laite chu hêngte hı a nı

1 *Krıstıan Nupuı Pasal Innerh Dan*	Matthaıa 19 3 6 Ephe 5 22 23 1 Peter 3 1 4 leh 7
2 *Chhûngkaw Inhmangaih Dan*	1 Peter 3 8-12 Matthaıa 5:21-24 Matthaıa 18.21-35
3 *Chhûngkaw Invawn Dân leh Pathıan Chibaı Bûk Dan*	Kol 3-12-4 1 Ephe 3 14-19 Phil 4-4-9
4 *Krıstıante Tıh Dân Tûr leh Nih Dân Tûr*	Matthaıa 5 1 9 Ephe 4 1 6 leh 25 32 Jakoba 3 13 18

TAWNGTAI KUT

He mi kutphah pahnih inkawp hi a hmingah chuan Tawngtai kut tia vuah a ni a A ziaktu chu khawvêla milem ziaktu hmingthang Albrecht Durer an tiha ziak a ni a Awmze thûk tak nei a ni e

Albrecht Durer hian milem ziak hi a châkzawng tak a ni thin a nimahsela a pian rangkachak chhertua tan a a thlahte thlengpawha chu hna a chu bei zel atan a duh a Nimahsela Durera chuan a duh lo va a tlin bo ta daih mai a A tlân bona lamah chuan thian pakhat hi a va chhar hlauh va chu mi pawh chuan milem ziak hi a chakzâwng tak a lo ni ve a chutichuan inchhar fuh an inti hle a bei dûn tûrin an intiam rual ta a amaherawhchu a tumah mah chuan han zirna pawisa chu an lo nei hauh lo mai a Ni khat chu Durera thianpa chuan rem a ruat ta a amah chu Durera aia upa zawk a ni a A tu zâwk zawk emaw hian hna thawhna han zawng phawt ila tin pakhatin milem ziak lam chu lo bei ila tin chu milem chu lo zuar zêl ila chu mi zawhah pakhatin hna kha thawk ve thung sela tin pakhat chuan milem ziak chu han zir ve leh thung sela chutiang chuan lo inchhâwk zêl ila a thra ang e a ti a

Durera chuan a thianpa remruat dân chu tha a ti hle a Awle keiin hna chu ka han thawk phawt ang a nangin milem ziak chu lo zir ta che le a ti a nimahsela a thianpa chuan a upatna chu a chhuangdeuh va Ni lo ve hnathawhna ka hmuh tin chu lovah pawh nang zawng kei aia milem ziak thiam zâwk pawh inih hi a ti a

Tichuan Durera chuan chhun zinin milem chu a ziak ta ngat ngat a a thianpa chuan engtikah emaw milem ziak zirna sikulah kal theih ni a la nei ve em ang chu tih beiseiin hnathawh nuam vak mang lo thawkin a thianpa chu a châwm a chu mi a hnathawh chu mi chhuat sil te bel nawh te thing phurh te alu vel te hi a ni a Chutiang chuan an han tang dun a Durera chuan thing ker mawi a siam hmasak hi a han zuar a chu mi man chuan ni engemaw ti chhungchu an han khaw a dun a Tichuan a thianpa chuan a hnathawh chu a han bansan nih a mil mi ziak chu a han zir ve thung a Nimahsela a hmia a lut a lo hmin na atna khan a lut chu a til hawng ta vek a a kut zungtan te lamin a bawk thlek thluk a a ukhirh zo ta vek mai a chuvângin milem ziak fungreng reng a chelh thei ta lo va Theihtawp chu a han chhuah thin nain a ziak thei ta lo va

Durera chuan chutia a thianpa awmdan a hmuh chuan a khawngaih ta hle a Kei thin kei zawngin a kut ngai kha ka han awhtir leh thei chein a themthiamna te kha pe thei che ka ni lo va amaherawhchu ka tih theih tâwk chu ka han ti teh ang khatia a kutphah pahnih inkawp tawngtaia inkawp lai ngeia kha ka han ziak teh ang tichuan khawvel zawng zawngin thian inkawp taktak awmzia hi lo hre teh se a ti ta a

Tehkhin thua hman atân chuan kut pahnih a inkawp thu hi mawi tak mi zirtir na tha tak a ni lâwm ni?

CHINA RAM LAL LEH A VAWK TÊ

Hmân lai hian China ramah khian lal pakhat a awm a vawk tê hi a vulh a Chu vawk tê chu vawk tê dang anga bal niu niau hian a awm ve lo va, ni tin hian an bual a an khuih thluam a rimtui lam an hnawih a an enkawl ngun viau mai thîn a

Ni khat chu lal chuan a vawk tê chu khawlaia lênpui a duh a lung mawi nghawngawrh a awrhtir a mangkachak ang maia tle sêt kawr nêm thip thep mawi tak a haktu a tichuan an lêng dun ta a Thui fe chu tluang takin an kal dûn a na kin deuhvah chuan tuihawk nu rem rum, rimchhe zet mai tlinna hmun hi an va thleng a Vawk no tê chuan engtinnge ti taa in rin ? Tuihawkah chuan a tlân lût ta that a a inchiah barh barh a, a inbual ta hrap hrap mai a, a kawr thianghlim tak hak chu a tâl bawlhhlawh zo ta vek a

Lal chuan pawi a ti hle mai a hnêl ngun tak maiin a vawk tê chu a lênpui ta a A chhiahhlawhte chuan an han bual fai leh a an han khuih a, rimtui an han hnawih a [illegible] puan kawr mawi zet mai hi an haktir leh a

Tichuan lal chuan khawlai a va lênpui leh a Thui fe chu an han lêng dûn a, nakin deuhvah chuan tuihâwk, a duma dum ngûk, rimchhe êm êm mai, hmana mi ai maha bawlhhlawh zawk kha an hmu leh ta a

Vawk tê chuan engtinnge ti leh taa in rin ? Vawi leh khatah a zuang lût leh ta thaih a, a inchiah leh ta hrap hrap a Nuam a ti khawp mai a tui bawlhhlawh nu khei khuia leh bat bat chu a duhzawng tak a ni a

Lal chu a mang a ang leh ta zual a ngui zet maiin a vawk tê chu a hawnpui leh ta a Chu mi tum erawh chuan fai zetin an han sil tê te a a pum an zai thêr a, a lung an phawrh sak a berâm no tê lungin an thlak ta a Tichuan an thui phui leh chiah a, an bualfai a, an huih a rimtui te an hnawih leh a kawr sen tê hi an haktir a, tichuan lal chuan a lênpui leh ta a

Chu mi tum pawh chuan thui pawh an la kal hman lo tihin, tui hawk, a en pawha en ngam loh khawpa bawlhhlawh leh rimchhia

hi an va hmu leh ta a A hmaa an hmuhte ai kha chuan a bawlhhlawh zia chu a rapa rapthlak a ni Vawk tê chuan engtin tak ti leh ang maw A hma kha chuan a hmuh veleh vawi leh khatah a zuang lut var thin kha a ni a, nimahsela chu mi tum chuan hlauh nei ni awm fahran hian lal chu a nghêng ta chei chei a Lal pawh chuan manganpuina awm rilru rêng rêng kha a pu thei ta lo va vawk tê chuan intihmualpho tumna rilru rêng rêng a pu ta lo Eng tizia nge ni ta le ? A vawk tê rilru sual te kha beram no te rilrua an thlak sak tak vang a ni

He thu hi thawnthu mi zawng a ni nain thawnthu tha mi zirtirna nei chi thutak lamilmu nei a ni Hre thei rawh u le

---

KUM THAR

Kum hlui chu kan lo su chhuak leh ta hlawl a
Kum thar hmel chu kan lo hmu leh ta
Dorâl chu kan la nei reng a
An la hmin lih lo ve
Kan rilru chhûngril takah hian
Kum hlui liam taa chuan
Nangni ni fate u
In hmêlmatc chu va bei leh tawh u a ti e

Bei zel rawh u rinna nghet tak neiin
Beiseina nei ranin tâwn r u
Chu chu engmahin a su chat lo vang i
Engmahin a tizâm zo lo v ing
Rilru sakhat puin tawn zel r u
Kan hmahruaitu chu Pathian a ni e
Zân mite chu bawh zel rawh u
Nangni ni fate u

Kan tawn tur chu bei tûrin kan chhuak e
Kan zâmin kan tlânchhe dâwn lo ve
Sual dotu nun chân tate kha kan chhuiin a
An thihnaah thih ve kan tum e
Kan muthlu dâwn lo min fuihtu chuan
In bei theih chhûng chu bei r u
In tan zan a awm dawn lo nia
Nangni ni fate u a ti

Lalpa Pathian kan inhnemna ber
Nangma thahruiin min hum zêl ang che
He lei hmun râltia kan lên lai hian
I ângia min ên zel ang che
Zing êngingihim chu khuh zêl sela
Zân chu a lo kiang tawh ang
Kan vulpui ber hnehna famkim chu
Keini i fa ni fate hian kan la hmu ngei dâwn e

NI HI ENGNGE NI?

Mi tam zâwk chuan Ni khi mei hlâwm a ni an tih kan hre tawh thin ang a mahse chu mi awmzia chiah hria chu kan tlem hle awm e Ni khi lei leh arsi dang thenkhat planets an tihte inherna lai tak a ni a keini leia awmte êng atân te min tilumtu atan te leh kan nunna ngei atân pawh hian ni khi kan rin pui ber a ni Nun nan chaw kan ei theuh tur a ni a kan chaw chu sa emaw thlai emaw pawh ni sela ni êng hi an rin pui ber a ni tlat si a thlai zawng zawng hi ni engah lo chuan an nung thei lo va tin ramsa zawng zawng hian an chaw ber chu hnim a ni si a Lum leh êng hi kan tân pawh a pawimawh a ni êng tel lo chuan lei hi kan ngaihtuah phâk loh khawpin a vawt ang a a lo thim tlat bawk dâwn a ni si

Ni khi tuihû ang boruak hlum tul a ni a kan awmna lei ai hian a leh sâng engemaw zâtin a hian a ni Rêl chak ber mi chuan chhûn leh zân zawmin kal sela chawlhkâr thum lekah kan lei hi a vêl chhuak mai ang a amaherawhchu chu rel vek chuan ni khi hêl chhuak tûrin kum nga vêl a duh dâwn a ni He thil hian tak hian lum leh êng nasa takin a pe chhuak tih mel 92 000 000 laia hlaa kan awm chung pawha lum kan la tih phâkzia hian a tilang hle a ni Engtinnge ni khian a ni têla kum zabi engemaw zat lai tawh, kiam chuang hauh si lova êng leh lum a pêk chhuah reng theih tih hi science lam sir mi mi thiam berte pawhin an lo ngaihtuah tawh thîn a Ni khi lungalhthei ringawt chu ni sela kum 25 000 aia tam a kâng lo vang e an ti si a chu mi hun ral hun chuan thil kang lai ni tawh lovin thil kâng vâp lek a lo ni tawh ang a Ni chu enga siam pawh lo ni sela lungalhthei sawng á ni lo tih kan hria Boruak ling vâr huam a ni zâwk tih chiang taka hriat a ni tawh a, tin êng leh lum tâwp hlek lova a pêk chhuah reng theihna hi a tawm vang a nih an ring bawk a Chu mi awmzia chu ni khian a kum têlin a tê lam a pan tial tial a chu chuan a taksa chu nasa takin a timuk lehzual thîn a chu mi rawn innêkna tak chu lumah a lo chang ta thîn a ni Hetianga sawi hmasa bertu chu Helmholtz a a m a a dik leh dik loh erawh chu kan sawi thei lo va Nakina hun lo la awm zel tûra ni an la teh thinna atangte chuan he paina a sawi ang hian ni khi a tet tial tial leh têt tial tial loh chu kan la hre thei chauh dâwn a ni

Ni sa leh êng tinêp tûra dârthlalang dur vuahin ni khi entlangin a thlir theih a A hmêl awmzia leh lan dân chu mak tak a ni Kan hmuh tirh phata kan hmuh dan chu thleng vâr ling vâr huam ang a ni a mahse thlir rei deuh hnu mitin ngaia kan lo neih deuh hnu chuan a mûmin kan hmu leh a a lai chu a êng bik a a sir vêl chuan a hlim deuh va A eng laiah chuan engemaw te te awmin a lang a a chang phei chuan niah khian buhfai an theh baw teuh elo maw aw tih âwm hian a lang chiang a Chûng buhfangte chu lang tê hle mah sela boruak hlawm hian tak tak chhum anga ni vela lâng thinte chu an ni zâwk a Chûng chhûmte chu a hanga van chhûma a tial thung thin khian an awm ve thin a ni Chûng lo pawh chu thil dang var sei tak tak Latin tawnga faculae an tih chu an awm bawk a a awmzia chu Meichher te tihna a ni a meichher hla deuhva thlira a lan dan nên an inan êm avângin chu chu an vuah mai a ni

A hmuhnawm ber erawh chu a langsar bei an ni nghe nghe bawk a, a dum bial lang thîn khi a ni a (Mizo chuan ni pawp kan ti a) Ni pawp awmzia hre fiah tûr chuan a hmasa berin ni khi boruak kâng êng tak photosphere an tih chuan a hual vêl a ni tih kan hrilhfiah phawt tûr a ni ang a chu chu Grik tawngin êng hlûm' tihna a ni A châng chuan niah khian thlipui nasa takte a

leh ve ṭhîn a, a tuamtu boruak pawh chu a chhêm darh nual ṭhîn a; chûng a chhêm zuak laite chu a ni, a pawp anga lang ṭhîn hi. Achâng chuan a pawp hi a mal tein a ang a, achângin ahuhovin emaw, a inzawm pûtin emaw. An lam dânte pawh a danglam thluah hlawm a, a ṭhen chu dân narânin a bial deuh te an ni hlawm a, a ṭhen chu sâwl deuh pêt pût, hnawk deuh ṭuakte an ni bawk a. Dân narânin thil dum deuhvin a hual ṭhîn a, chu chu 'penumbra' an ti a. An lenzâwng chu tê tak tê tê, Asia ram khuh tâwk vêl âwm te, lian tak tak, mit lâwng pawha hmuh theih khawpte pawh an ni a, chûng chu kan awmna lei leh sawmruk zeta liante an ni. Chûng ni pawp ṭhenkhatte chu dârkâr rei lo teah an reh leh duak a, ṭhenkhat erawh chu chawlhkâr tam fe te, thla tam fe te pawh an lang thei ṭhîn a ni. Tin, chutia an lan chhûng chuan an lan dân a danglam a danglam ṭhîn bawk a ni.

Ni pawp an thlîr ṭhinna lamah hian ni khi lei ang bawk hian a inher ve ṭhîn a ni tih an lo hre chhuak ta a. Kan lei hi chu dârkâr sawmhnih leh paliah a inher chhuak a, ni khi erawh chu ni sawmhnih leh panga leh hmun lia ṭhena hmun khatah a inher chhuak chauh ṭhîn a ni.

Thla khian lei hi a kal hual ṭhîn a, chutia a kalzâwng chuan lei leh ni inkâr takah te a awm châng a awm a, chutih lai tak chuan âwkin ni a lem kan ti ṭhîn a ni. Ni âwk lem hi chi hnih a awm a, a ṭhen a lem leh a puma a lem zawh vek hi. A ṭhen chauh a lem hi chuan engah mah an ngai lêm lo va, a puma a han lem zet erawh chuan a thlîr vêl tûrin sawrkârin khawvêl ram tinah mi an tîr ṭhîn a ni.

Thlain ni a han hnaih telh telh lai chuan ni chu a lem ta ṭhîn angin a lang a, a lem thui deuh deuh lai chuan ni êng chu a fiah lo telh telh a, tin, thlaina ni pum pui a han hlah lai phei chuan rei lo tê chhûng chu khawvêl hi thim ruihin a awm ṭhîn a ni. Chutia rei lo tê a thim lai chuan thil mawi tak a lo lang a. Ni hliahtu thla dum raiha lang chu êng vâr mawi no takin a hual vêl raih ṭhîn a, chu êng chu Latin ṭawngin 'corona' an ti a, a awmzia chu 'lallukhum' tihna a ni. He corona li ni vêlah khian englai pawhin a awm reng a, amaherawhchu kan lei tuam vêltu boruak avâng hian âwk lem lai chauh lo chuan kan hmu thei thîn lo a ni.

Ni âwkin a lem vek laia thla sîr vêlah khian thil ther anga thil lawr a hmuh theih bawk. Chûng chu 'ni alh' an ti a, boruak chhûm ang, sâng tak tak leh chak tak taka ni chung lama chho thîn an ni. Hêng thil lawrte hi a lian an awm a. tê tak tête pawh an awm bawk a, an lan dân pawh a danglam nasa êm êm hlawm a ni. Ṭhenkhat chu zum tak takte an ni a, ṭhenkhat chu vakiria anga ther fer furte an ni a, ṭhenkhatte chu ni nên pawh inzawmin an lang lo va, lei leh chhûm a inhrang ang bawk hian. Spectroscope an hmuhchhuah hma chuan hêng lawr bîkte hi âwk lem lai chauh lo chuan an hmuh theih ṭhîn loh va. Tûnah erawh chuan ni a ên lai a nih phawt chuan englai pawhin an thlîr thei tawh a ni.

Ni chanchin hi a ngaihnawm hle a, ni chanchin zir miten an hmuhchhuah thil mak pahnih chauh kan sawi hman rih a ni. Ni chanchin hriat vek hi pawimawh êma an hriat avângin, a thlîrna in pawh khawvêl ram tinah an lo sa ta hial a ni. Chûng inahte chuan science lam zir mite chuan ni awmdân thla te lain, ni pawp awmna te an chhinchhiah a, ni satzâwng te an teh a, ni khi enga siam nge ni tihte an zir bawk a. Tin, chu lovah chuan a pawimawh ber pakhat, ni pawp leh kan leia thlipuite hi an inzawmna hmuhchhuah tumîn nasa takin ni ṭin an bei reng ṭhîn a ni.

Batak Kohhran

Batak ho hi hnam hlun tak an ni a mi hring maktaduaikhat leh nuaihnih lai an ni a Sumatra hmâr lampang tlâng rama awm an ni a Kristian an nih hma chuan hnam lelo tak hringei mi an ni a Mahse vânneih na ropui tak an nei a an ram hi a hrisêl hle mai a an ram buhbâl leh thlaifur tân a tha hle mai a tichuan mi santha tak tak an ni a mahni ram tâna thahnemngai taka tha thawh mi leh intuamhlawm thei tak hnam pi leh pu dân ngaina mi tak an ni

Kum za emaw ai mahin a tam tawh ang a kum 1834 khân America Missionary pahnihin Chanchin Tha an zînga puan tumin an ramah an lût a An pahnih chuan an lo that thuai mai a an ei ta vek mai a Tin kum 1864 khan German rama Rhenish Mission pawlin an thawk tan ve a An Missionary hmasa ber Nommensona chu amah chauhvin Batak ramah chuan a lût a Mi hip thei tak leh mi lêm thiam tak a nih avâng leh Chanchin Tha puan a lâk urhsûn êm avângin mipuite chu a hneh ta hle mai a Mite rilru hre thiam tak mai leh hnathawh dan rel thiam mi tak a nih avâng leh pawisa lama thil lo awmdân tûr a thlîr lâwk thiam êm avângin mahnia intodelh thei tak turin Kohhran a lo din a Tûnah hian Batak ramah chuan Kristian 400 000 an awm a Kohhran 1 000 zêl bial khatah an siam a Kristian awmna chu an ram dung lam mêl 250 a vân lam mêl 75 a awh a Chu chu Kohhran rorêlna pakhat chauh khaikhawm in, rorêlna pui inţâwmin an awm a pumkhat in ţangrual tlatin an awm a Ram zau takah chuan Kristian vek an awm a an kiang hnai lawkah chuan Pathian hre lo tawp tam tak an la awm a chu mite zinga Pathian thu tihdarh chu Batak Kohhran hian a tum ber a ni

Tin, Kohhran 1 000 zêl bialah chuan nemngheh rawngbâwltu 65 an awm a zirtîrtu leh tirhkoh nih fawm Tuikuk leh Takam tirhkoh kan tih ang hi 1 300 an awm a Kohhran lam an enkawl a sikul lam an enkawl bawk a ni Tin chu mi tiam lovin Kohhran upa 7 500 an awm bawk a Tin German Missionary 25 an awm bawk a Hêng hian bial enkawl thuah pali emaw pangain emaw Missionary te chu an ţanpui a tin anni chuan bial then paruk emaw pasarih emawa nemngheh rawngbawltute an thawhpui a Tin rawngbâwltu nemnghehte chuan bial 12 te 15 te an enkawl a Chûng rawngbâwltute chu an zin a zin a Lal Chaw te an sem a tirhkoh leh zirtirtu nih fâwmte chu an zirtîr ţhin a Tin chûng upate chuan tirhkohte chu an ţanpui a in 2 zel an enkawl a Chung tirhkohte chu thlarau lam leh khawsak dân lam thilah bial chin neiin an awmna chu a hmun puiah an hmang a Kohhran buknaah chuan hlawh neiin pakhat te a aia tam te pawh anmahni pui tu an nei thîn Chawlhkar tin zing dar 7 atangin dar khat thlengin sikul lam hna an thawk a tin chawlhkâr khatah zan hnih baptisma chang tur an zirtîr a Tin chawlhkâr khatah chawhnu vawihnih chu upaho Pathian thu sawi dân leh Kohhran enkawl dân an zirtir thîn a tin chawhnu hun dangah an tih dante sawihopui tûrin in khawmna an neihpui thîn tin chawlhkar khatah zan thum chu damlo leh mi mang ang kan vêl nân an hmang ţhin chawhnu vawihnih chu zaipawl zirtîr nân an hmang thîn Chûng lo chu Pathian ni inkhawm te Pathian thu zirhona leh Sande Sikul zirtîr tute zir lâwkpuinate anmahni ngaihtuah vek a ni Hêng zawng zawng hi tirhkoh leh zirtîrtu nih fâwmte hnathawh dân a ni

Tirhkoh leh zirtîrtu nih fâwm an rawih dân chu in an tum sak a, lo emaw huan

mmaw an siam sak a. A hlawh chanve chu sawrkârin an tum a, a chanve chu an awmna khuaa miten pawisa ni kher lo, an thil neih lamin an pe a ni. Tin, sawrkâr puih hauh loh sikul 130 an nei a, chûng sikul chuan sikula chhiar theih tûrin tlin lohna an neih vàng a ni a. Chûng zawng zawng chu Kohhranin hlawh an pe a ni. Chutianga sikul nei Kohhrante chu Kohhran tê leh chak lo pâwla ngaih an ni.

Tualchhûng thawhlâwm zawng zawng hmun lia ṭhena hmun khat chu hmun pui lam thawhlâwm puiah an ruat a. Chûng chu Training sikul te, Batak Mission pâwl tân te, in sak nân te, Kohhran mamawh lehkha te, mi rethei ṭanpuina leh thawktute zin man atân leh Kohhran pâwl chak lote ṭanpui nân te an hmang ṭhîn. Vawi khat chu an Missionary-te zin man atân kum khatah chêng 4,000 Kohhranin an thawh a ni. Batak Mission pâwl chuan an rama mi nuairuk Kristian la ni lote hnêna Chanchin Ṭha hril tûrin kum tina chêng 40,000 sêngin tirhkoh 60 an châwm a ni. Bial khat chuan an zînga Missionary awm atân an duh avângin chêng 8,000 sêngin in an sa a ni

Batak Kohhran zînga thawhlâwm thawhtu zât chiah chu a lang lo va, Kohhran dân zawh kim 100 zînga 99 chuan an thawh a ni. Tin, kum tina thawhlâwm lût zât chiah pawh a lang lo va, engpawh ni se, chêng 500,000 ai chuan a tlêm lo a ni tih chu rin ngam a ni; chu chu Kohhran mi mal zînga sem rualin mi pakhatin kum tin chêng 1/4/- thawh ang a ni a, Kristian chhûngkaw tinin chêng 5 zêl thawh ang a ni.

An thawhlâwm thawh dân chu hetiang hian a ni:- Tualchhûng Kohhran inenkawl nân chhûngkaw puipa ber aṭangin chêng 2 beisei vek a ni a. Chu mi lovah chuan Kohhran ni pawimawh bîka engemaw tih ṭûl lo awm apianga thawh leh thil engemaw ṭeppawi atân. Tin, hmeichhiain ahranpain an thawh bawk a; tin, naupangte pawhin thawhlâwm bâwma dah khâwmna an nei bawk ṭhîn. Bi intuk ai mahin engemaw hun bîk atâna thawhlâwmahte chuan bi tuk lêm lova tih ṭha zâwk mahin a lang.

Thawhlâwm tam tak chu pawisa lam ni kher lovin buh-lam leh thil dangte pawh a ni a; chûng chu an zuar a, pawisaah an chantîr a ni. Bial khat khatin kum tin thlai thar kût tih ziazâng deuhvin ruai ṭhehhona an nei ṭhîn a; a lo kal apiang leh tualchhûngten Pathian hnêna pêk tûr an neihzâwng apiangte an theh khâwm ṭhîn a, chûng chu an lilâm ṭhîn a. Chutiang tihna chuan mipui a hîp viau mai a, mi tam tak an kal ṭhîn a, ni tam fe fe an châm a; chu mi lai chuan zai leh thil tum lam leh thil dang eng engemaw intihsiakna te a awm ṭhîn a. Chutianga tih vêlna avâng chuan Batak Mission pâwl hian kum khatah chêng 40,000 an tlin ṭhîn.

Chutianga ṭha taka an tih theihna chu hêng hi avâng niin an sawi:-

1. Kohhran lam thu leh sikul lam thuah te mi ril'ru luh thazâwng taka thawktuten phawkhai rual tak leh anṭkhata an thawh theihna tûra khaikhâwmtu leh ruahmantu hmun pui fel tak an neih vâng a ni.

2. Missionary-te chu Pathian lama an inpêk thûkna tûr leh theihtâwp an chhuah theihna tûr leh fel taka remruatna chuan ṭan tlânna a siam theih nân Pathian ram tihzau lam thu rêng rêngah Mission pakhat chungah mawhphurhna an ngha avângin a ni.

3. A tîr tê aṭanga thawhlâwm lama mi rinchhan tum lova intodelh tûra an lo zirtîr nghâl avângin a ni.

4. Sikul lam thua sawrkârin an ṭanpui avângin.

5. Kohhran enkawl tûra tirhkoh leh zirtîrtu nih fâwm an rawih avângin.

6. Kohhran upa rawngbâwltua an siam dânhmang avângin.

7. Mahni bial ṭheuhva Pathian ram tizau

tûra an bei bîk tlat avângin

8 An awmdân leh an tih dân ṭha apiang chu Kristianna lama an hman that zêl avângin

9 Mission thiltih leh ruahman dân chu an Kohhran tichak tûra inthlawp zêl a nih avângin

Tin anmahnun an zir ve hrim hrim vâng a nih thu hi sawi ve ngei a tûl a ni

1 An pianpui awmdânhmang a tha ve rêng rêng mai

2 An rilru leh an taksa lam thuah an ram hrisêlna avângin an thothâng a ṭha rêng rêng

3 Tuma chiahpiah lova mahni hnam dana nghet taka invawng tlat an nihna avâng a ni

4 An sakhua chu Kristian sakhaw kalh lo mi tak a lo ni kher hlauh bawk a ni

5 Pathian ram tidarh tûra chawhthawh awl mi tak leh bial hrana siama mahni bial biala thiltih remchang tak ram a ni bawk a ni

Hetianga remchâng hi India ramah pawh hian a tam mai a Batak ho ang chiah hi ni kher lo mah sela sakhaw lam thila thiltih tûr remchang leh ṭha chu a awm ṭheuh zel a Chu mi kawnga hmasâwn zêl tûrin Kohhran hotuten thatho taka an bei chuan a ram nêna inhmehin hma an sawn ngei zel ang Taksa lam leh rilru lama ṭhatna a hrin chhuah ai mahin thlarau lama ṭha a hring chhuak ngei ang

AFRICA RAM TÂNA THIL HMUHCHHUAH ṬANGKAI TAK CHU

Africa ramah chuan tho danglam tak mai Tsetse an tih hi a awm a amah chu buang thim deuh hlek a ni a A luah chuan hmawlh anga lo kawh chhuak sei fê hi a awm a chu mi chuan vun a vit pawp a thisen a dâwt ṭhîn Rannung tê tak tê a ni na a a hlauh awm hle mai a mi seh chu thih theihna a ni a Mihring leh ran vulh maktaduai tam takin an thih phah tawh reng a ni Chutiang chu a nih avangin a awm tamna ram chu a leite tha eltiang mah se mihring chen theih na a ni lo va ran tlatna hmun tha tak tak ni mah ran vulh hleih theihna a ni lo Chuvâng chuan ram zau tak tak engamaha chhawr lovin pamhmai takin a awm dan thuai mai a ni Africa ram tihrchawmtu thawsak tiharsatu a rama chengte chaw kaw puar pawh ei tur nei lova awmtirtu a ni

Tûn hma lam kum 50 chhûng lai khân sawrkârin mi tam tak ruaiin sum tam tak sângin he tho seh laka invênna hi hriat chhuak ṭâlh an tum a Mahse a sâwt hlei thei lo va Tûnah chuan an lo hre chhuak ta hlauh mai a a tihzia ngei mai Chu chu damdawi Antrycide an tih chu a ni a Mihring leh rante chu tsetse in seh mah sela engmah tuarna nei lovin a awmtir thei a A hmuchhuaktua chhiar theih chu mi 25 lai an awm a mahse a hmuchhuaktu taktak zualate chu Dr F H S Curd leh Dr D G Davey an ni Curd hi chu tûn hnai lawkah khân rêl chesualah a thi a Davey erawh hi chu Africa ramah a la awm reng nghe nghe a

He damdawi an lo hmuchhuak ta hi Africa ram chuan kawng tam takah a tangkaipui dâwn a ni Tsetse tho hi a ram pum pui deuh thawah a awm a ni a A awmna chu Sudan bial atanga Natal bial thleng hian a ni a a vaiin squre mêl maktaduai li leh a chanve laia zau a ni a Ran vulh hleih theih a nih loh avângin sa te bawnghnutê te l i tha te leh thuamphur an tlachham hle a an retheih phah êm êm a ni Chu chang a ni lo va bial ṭhenkhat Uganda bial te an phei chu tsetse tam avâng ringawtin an pêm rauhsak vek deuh thaw a ni a tsetse vânni deuhvah tâwt takin an inhnawh khâwm ṭul thung si a an tân buh bâl neih pawh a harsa

m êm a ni. Chûng harsatna zawng zawng chu Antrycide an lo hmuhchhuah tâk avângin a bo dâwn ta a.

Ni danga ram ṭha tak tak tsetse avânga an luah theih lohte kha an luahin buhbâl chîn nân an lo hmang thei dâwn ta a Ran tlat nâna tha tak tak, awm mai mai thînte kha ran rual vuih nân an lo hmang thei ta dâwn bawk a. Chutichuan buhte pawh an lo ngah tawh ang a, hate pawh tûn laia bâwng sa ngaha sawi Argentine ram ai mah hian a ngah thuai ang a. Chutıa ran an lo vulh theih chuan an ram pawh a da mai lo vang a. Chûng zawng zawng chu han ngaihtuahın Anrycide hi tûn laia mi thiamten thil an hmuhchhuah thar zînga mihring tâna thil tangkai ber pakhat a ni kan tı lo thei lo vang. Africa rama mite tân chuan hun thar lâwmawm kawng tam taka hma an sâwn theihna tûr rawn hawngtu a ni ngeı mai.

Mizo Chaw

Mizovin kan ei berte chu buh leh thlai hi a ni ber a ; tin, ei ṭha kan tih deuh ber chu sa ei fo leh hmuihmer ei fo hi a ni leh mai a. Hêng tûna kan rama ei tûr kan neihte hi dık taka kan ei chuan a ṭha ve êm êm a, chuvângin tûnah hian Mızo nula leh nute hriat thiam theihzâwng tûrin han hrılhfıah ila

Thlai rah leh anhnaḥ hring a hlutzıa :— Tûk zâna kan ei fo a nih avângin hêng anhnah leh thlai rah kan neihte hı kan ngaınôp hle a ni thei e. Ngaihnêp tûr a ni hauh lo mai, dik taka kan chhuma kan ei chuan naupang ṭhang lai leh puitlingte tân pawh a ṭha êm êm a ni. Sa tam tak leh sa rêp tam tak ei fo mai ai chuan thlai ei tam mi a hrisêl thei zâwk. Tûnah phei chuan Vai lam thlai Mızo neih ngaı loh pawh tam fe chu kan lo chîng ve leh ta a. Chuvângın engtinnge hêng kan thlaite hi thatpui nân kan hman theih ang ?

A chhum dân. Mızo nu tam ber chuan ei rawngbâwl hı kan thiam mang lo ; hêng hi kan tıh dık lohna ber chu a nı - Chawhmeh rêng rêng hı kan chhûm hmın lutuk thîn. Arsa te hi a khêl bal rum khawpa hmmın kan han chhûm a, chhum rei lutuk chuan a chakna kha kan chhûmhlum zo vek a Tın, antam ṭhingte hi kan han tlak hnan zêl mai a. Thlai chhum hmin sa kan han kang leh a, chutianga kan tih chuan a thlai chakna kha chu kan chhawr tawh lo va, kan ei chu hriak mawm a lo ni tawh zâwk ṭhîn. Chutichuan ei tûr engpawh chhum hmin lutuk tûr

a ni lo va a phawk deuh kan tih ang hi a ṭha tâwk a ni Bawkbâwn te maitête kan han chhûm pêr zuih mai chu a han pawh a hâng mang lo ngei a a hânna kan chhûm bo tawh a Tin tui tam taka chhum tûr pawh a ni lo va kan chhum lain chhin a ṭha Bêl chhîn lova chhum hi a chakna hû a chhuak ṭhîn

Ei dân Mahni hrawk duhzâwng ringawt ûm pawh hi a ṭha lo va thil chi dang hi ei thlâk theih hrâm tum ila Vawi khata thil chi khat chauh ei nghek hi a ṭha lo nau pang pawh hi theihtâwpa zirtîr tum ila Thingtlâng khua tih loh Vai vêla chawhmeh lei mite tân chuan thil chi hran ei hi tum chuan a tih theih deuh hlek a Chutichuan naupang thu han sawi hlek ila Ṭhang lai an ni a ei tûr ṭha leh dik chu an tân a mamawh êm êm a Nau kum khat achin chung lam chuan buhhawp an ei ber a hetiang anṭam leh anhnahte hi a tak la ei thei lo mah sela a tui kan pe thei a ni

Thei rah lam Hêng thei rah huan thlaite hi a hluin a ṭangkai êm êm a Thei rah hmin dik tak chu taksa lam chakna atan pawh tha tak a ni

EI TUR CHIN UAR A ṬUL E

INDIA RAMA SCOUT-HO FUIHNA

Hei hi Scout General Headquarters New Delhi chanchin bua chhuah a ni a Mi tam tak hriat atâna ṭha a nih vângin Robâwmah hian han chhuah ve a ni e

Kum 1951 hnu lamah khi chuan ram danga mi buh leh bâl hi lâk luh tawh loh i tum tlat ang u tih thu hi India sawrkâr chuan ngaihtuah tak meuhvin an lo ngaih tuah ta Mahni ram intodelh theih loh mawlh hi râl do ur tluk zeta ur a tûl a ni tih Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru chuan a sawi chhuak a Chu chu engtinnge kan lo hneh theihna ber tûr chu kan bei dân dâna thu a ni a thlawhhma latute chauh chu ring lovin, India rama Scout hote hi phêk ṭan a ṭûl ve ta a ni

Scout hote hi khawpuia mi emaw khaw têa mi emaw pawh ni sela ei tûr lampang chîn uar kawngah hian mi tangkai tak an ni thei vek a ni Scout tin hian mahni huan theuhvah emaw khawvi lai hmun an chuama ṭûr lo neihah te chuan balhla leh nuhnûn ṭûra azâwng tal chu phun tum ṭheuh sela kumzâhni pualah ngei enkawl sela tin mi dangte pawh ti ve tûrin fuih ve zel bawk sela Scout-te hian chaw ringawt hi rin rawla hmang lovin thil dang balhla te nuhnûn te leh eng engemaw ei theih chi kha ni tin chaw ṭhînlan khat aiah ei chîng turin intiam ta tlat sela inren dân zirna pawh a lo ni a ṭûr chu te, bâl te, bahra te kâwlbahra te leh thlai dang eng engemaw te pawh hi ei ṭur tha taksa tihrisêltu tha tak a ni ve ren rêng a chûng chu uar a tul a ni Tin chhangphut chawa ringte tân pawh hi in vaithingsemîm te hi ei pawlh a tha a ni Kan chaw eiah hian chakna thil a awm kim tâwk loh avangin chûng vaithingsemim leh hriak pai chi chhawhchhi te hi ei uar deuh ila a tui chauh pawh a ni lo va a ṭha hranpa ve rêng reng a ni Duh chuan chaw hmeha hmang kher lo pawhin chithlum emaw kawrtai emaw nên pawh a ei theih bawk Kan chawhmeh ṭhenkhatah hi in taksa tâna chakna leh hrisêlna te pai tâwk lo a awm ṭhin avângin thil dang ei pawlh fo hi a ṭûl thîn a ni

Kan ramah hian ei tûr kham khawp kan neih theih lohna chhan ber chu thlawhhma latu hi mihring za zîngah sâwm emaw chauh an nih vâng a ni Chutichuan thlawhhma lâk leh thil chîn hi kan lo uar azarah chuan tûn hmaa chaw ngawt hi rinpui bera kan lo hman aiah hian thil dangte chu chawa rin kan lo chîn chuan buh kham khawp kan nei lo tih te hi a lo reh deuh vang a kum 19?1 hma pawh hian kan intodelh thei mai ang tih a rinawm a ni

Printed and Published by Rev F J Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F. J. Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

Kum khat atân a man Re 1-0-0 *Dâka thawnin Re 1-4-6*

THU AWMTE

Thlarau Thianghlim nei rawh u		*Pastor Challiana*	Phêk 1
Mary Slessori	...		2
Hun liam ta te kha koh kîr leh theih a ni ang em ?		*Treasure Chest*	3
Kristian chhûngkua		*TLAWMNGAIHNA 1940-a mi chhut nawn*	4
Ṭawngṭai kut	...	*Treasure Chest*	7
China ram lal leh a vawk tê		*Treasure Chest*	8
Kum thar	...	*S.J Stone Pastor Challiana lehlin*	9
Ni hi engnge ni ?	...		10
Batak Kohhran	...		12
Africa ram tâna thil hmuhchhuah ṭangkai tak chu			14
Mizo chaw	...	*Lianchâni*	15
Ei tûr chîn uar a ṭûl e	...		16

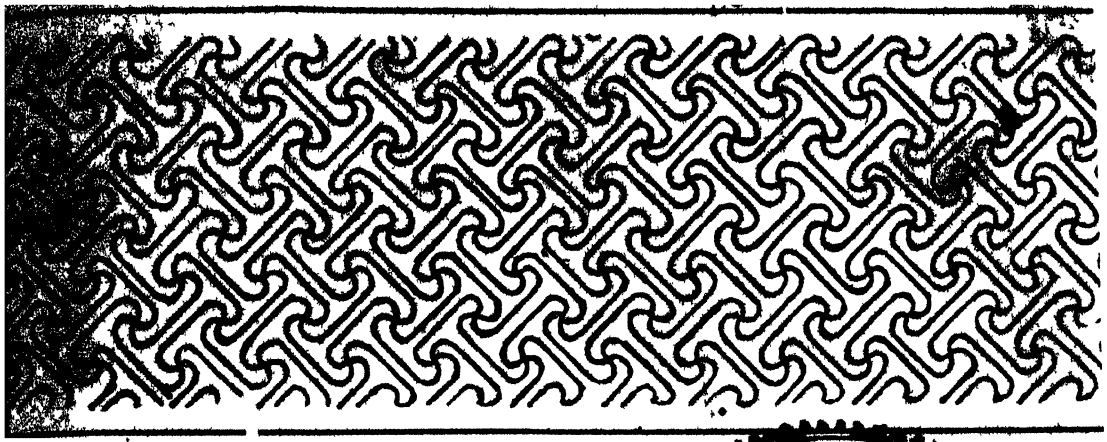
1950

	January	February	March	April
Pathian ni	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 1 19 6	2 9 16 23 30
Thawhtanni	2 9 16 23 30	6 13 0 27	6 13 20 27	3 10 17 24
Thawhlehni	3 10 17 24 31	7 14 21 28	14 21 28	4 11 18 25
[illegible]	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 2 29	5 12 19 26
Ningani	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Zi tà p i	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28
I i	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29

	May	June	July	August
Pathian ni	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Thawhlehni	6 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	3 [illegible]
Nlawk	9 1 4 31	7 14 1	5 12 19 26	9 16 23 30
Ningani	18 25	1 8 1 22 29	6 13 20 27	10 17 24 31
Zi tà p i	5 12 19 28	9 1 23 30	7 14 21 28	11 18 25
Inrawn	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	12 19 26

	September	October	No ember	December
Pathian	3 10 17 24	1 8 15 2 29	5 12 19 6	3 10 17 24 31
Tl wlitanni	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Thawhlehn	12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
N la	6 13 20 27	4 11 1 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Ningam	7 14 21 28	5 1 1 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Z rtawpn	8 15 22 29	6 13 20 7	3 10 17 24	1 8 15 22 29
I rch	9 16 23 30	7 14 1 18	4 11 18 5	9 16 23 30

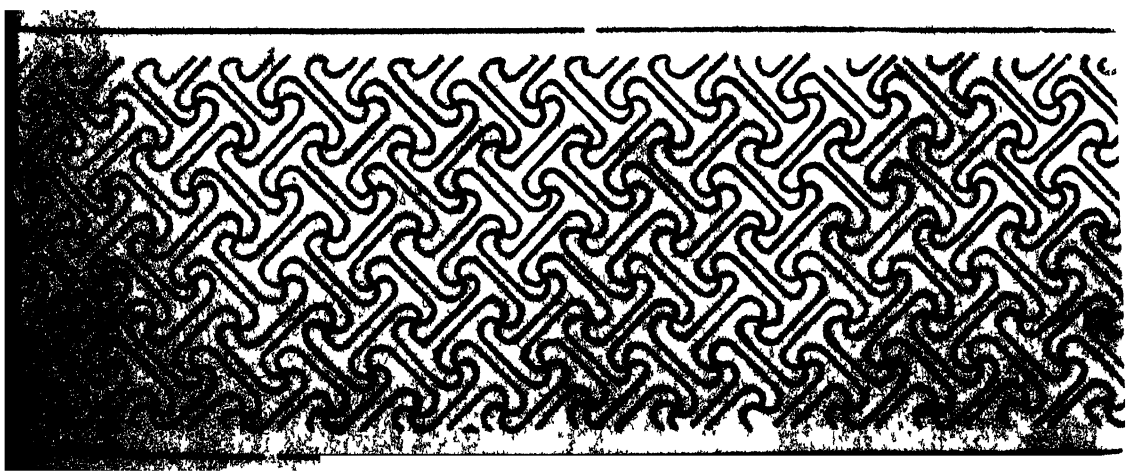
Inua thà Apr l 7 *A tha hleh ni Ap l 9* *Wh t Sunday May 28*

STATE LIBRARY
MIZORAM. Estd 1974 AIZAWL

Robawm

13 MARCH, 1950 No 2

ROBAWM

Chhuahtu **Miss E M Chapman** (*Pi Zirtîri*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

Kum khat atân a man Re 1 0 0 *Dâka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTE

		Phêk
[illegible] — Isua thawhlehna thu	*Pastor Challiana*	17
[illegible] Amrit Kauri chanchin	*Christian Home Pi Lianchani lehlin*	18
[illegible] chhûngkua	*Pastor Sawiluaia lehlin*	20
[illegible] engnge ni ?	*Pu L Mâma*	22
[illegible] mi a chhandam thu	*Treasure Chest*	24
[illegible] 26, 1950		25
[illegible] tûr nia in rin ?	*Treasure Chest*	25
[illegible]	*Pastor Chuautera*	26
[illegible] zia chu	*Pi Lianchâni*	28
[illegible]	*Christian Home*	29
[illegible]	*Treasure Chest Pu L Mâma lehlin*	30
[illegible]	*St Theodulph Pu L Mâma lehlin*	32
[illegible]	*M Teichner*	Kawm

ROBAWM

Vol. 13 MARCH, 1950 No. 2

EASTER — ISUA THAWHLEHNA THU

Hebrai ṭawnga a awmzia tak an sawi dân chuan he thu hi "Kalhlêu" tihna a ni a. Keini Lal Isua ringtute zawng zawng chuan Isua thawhleh ni, ni ropui berah kan lo hmang ta a. Hmasâng kohhran phei chuan hmasânga kan pi leh puten Chapchâr kût an uar ang khân an lo uar a, kût ni ropui berah an lo siam a, ni riat lai an chên a, nakin deuhvah chuan ni thum an hmang a, tûn lai erawh chuan ni khat chauh an lo hmang ta.

A pâwng atakin chu ni chu Hlimna ni an ti a, Kristiante hi an inhmuh veleh an infâwp a, "A tho leh ta," an han ti a, "A tho leh ta tak zet asin," tiin an lo chhâwn ve var ṭhîn a. Chu mi ni chuan Lalpa Zanriah hi an kîl ngei ngei thîn.

Keinin eng angin nge hetih lai hun hi kan ngaih ve le? Thawhlehna thu kan sawi chuan a hma hian thihna pawh a awm a ni ngei mai. Good Friday chu a lo thleng a, Lal Isua thih champha a nih avângin Kristian tinin sûnna ni angin kan ngai a.

1. Hnam tin Chhandamtu chu en teh,
   Thing ânchhe dawnga khenbeh saw,
   I thih aia thih peih ta mai chu,
   A hmangaihna a va nasa êm!
2. Ngai teh, a rûm! leiin a sûn,
   Mual tin leh tlâng tin a bu e,
   Biak in puanzâr lamin a thlêr ta,
   Lungpui tinrêng lam a khi phel zo.
3. A kin ta! tlanna hlu a pe,
   "Ka thlarau la ang che," a ti,
   A hmêl duhawm kûn saw thlîr ve teh,
   Kimki rengin a ṭawngṭai sak che.
4. Tûnah thihna chu a tlâwm ta,
   Hnehna ropui a lo êng ta,
   Hawh u, hlim r'u, he ni ropui hi,
   Kan tân kût ni ropui a lo ni.

Thihna, lusûntîrtu, hlauhawm ber chu keini Kristianten Easter - Isua thawhlehna champha - kan lo hmu leh tûr hi a va ropui êm! Hmasâng Kristiante chuan he ni hi kût ni ropui berah an lo hmang a, incheina lam chenin, puan vâr fai tak sinin an Lalpa chu an lo chawimawi thîn a ni. Hlain,

"Nungin min hmangaih,
Thiin min chhandam,
Phûmin ka sual a kal bopui ta daih,
Tlanin kumkhaw thiamchanna ka hmu ta,
Aw, ni ropui ber,"

a ti a.

Lal Isua zuitute u, Isua hi a tho leh ta ngei e. Thawhlehna hmahruaitu a ni. Ni a lo pui a, thing hnah tla kawlhte chu a lo chawr no va, a hring mawi a, thei rah tûrte chu a lo pâr vul chûk a; chutiangin he ni lo thleng tûr hi kan tân Chapchâr kût ni ropui lo thleng tûr chu a ni. Pathian Lehkhain engtinnge a sawi? "Kan Kalhlêu Kûtna tûr pawh an talh tawh si a, Krista ngei chu; chuvângin i kût ang u, dawidim hluia kût lovin, nunchhiat leh sualna dawidima kût hek lovin, takna leh dikna chhang dawidim telh lohvin i kût zâwk ang u." I Kor. 5·7,8.

Hmun tina Kohhran pahnih khat lek pawha awmte u, he mi huna kan thupui ber chu, "A tho leh ta, a tho leh ta tak zet asin," tih hi kan inhnêmna ni rawh se. "Tûn dam chhûng chauhva Krista chunga beiseina kan neih chuan mi zawng zawnga khawngaihthlâk ber kan lo ni ang."

Easter ni lâwmawm in vaia chungah awm rawh se.

Rajkumari Amrit Kauri chanchin

Rajkumari Amrit Kauri hi India ram sawrkarah hian hriselna lam ngaihtuahtu pâwl hotu ber (Health Minister) a ni a India sawrkarah hian amah chauh hi cabinet (Rorêltu pawlhote tana lu ber) zinga hmei chhe awm chhun chu a ni a India sawrkârah chuan mi pawimawh tak a ni

Rajkumari hi kum 1887 ah khan Lucknow khuaa lal in ropui tak (Kapurthala Palace) ah chuan a lo piang a hmun ropui tak leh nuamsa tak maiah chuan a lo chêngkualin a lo seilian a Tin lehkha pawh a zir a a in lamah chuan Sâp hmeichhe ropui tak tak leh thiam tak takten an zirtîr thîn a Nakiu deuhvah chuan England ramah sikul lût tûrin an kaltîr ta a kum ruk chhûng zawngin Sherborne sikulah a lut a lâwm tak leh thahnemngai takin a bei zel thîn Sâp inzirtîrna tha tak takte chu a dawng a mahni invawn fel thuah te leh intihsiak pawl lamah te pawh a seilen dân chu a insiam tha sâwt hle a Thenrual laka awm dân leh hawihhâwm taka awm pawh a thiam a Chutianga têt têa zirtir a nih avângin vântlâng leh engemaw thiltihhona pawlah mi thilti thei tak leh mi kaihruai thei tak a ni a Sikula a awm chhûng chuan an sikulah chuan thiltihhona apiangah hian a tha ber a ni fo thîn A sikul luh kum tâwpna berah phei chuan kawngawh pawi mawh tak tak a lo nei ta nual a an sikulah chuan naupang zinga hotu ber chan a lo chang a, thil tam takah pawl a nei a School hockey khêl pawlah captain a ni a cricket te, tennis inkhêlnaah te chuan a hruaitu leh a puipa ber a ni zêl a Hetianga mi hman tlâk leh fel khawchhuak hi roreltu zingah hian an awm mang lo vang

Chutichuan Rajkumari hi England rama a awm chhûng chuan lehkha ngawt zir lovin thil hrang hrang engemaw (music) thil tum [illegible] thil intihniakho lam te hi a uar hle a India rama a lo haw leh hnu chuan a nu leh a pa hnenah a awm a In chhûng khur vawn fel leh khawsak rêlbâwl zawng zawngte a ngaihtuah leh a A nu hi mi chak vak a ni lo va chuvangin engemaw in chhûng khur khawsak lam chauh pawh ni lovin thenrual kawm leh lo chiauan thuah pawh a puibâwm nasa hle a Chutianga in chhûnga thenrual a kawi khâwmna lamah chuan vântlâng zinga rawngbawl châkna te a lo neih phah ta deuh deuh va ama Kristian rinna lam thuah pawh mi chunga khawngaihna te a lantîr theihna kawng ber a lo ni bawk a

Chutichuan Rajkumari hi India pum puia hmeichheho conference (All India Women's Conference) hotu ber pakhat a lo ni ta a Chu mi hmeichheho conference chu ram dang hmeichheho conference nen chuan inzawm khawmna thuah te pawh mi tangkai ber a ni

Kum 1932 ah chuan London khua a zuk tlawh a British ram hmeichheho pâwl te chuan India ram hmeichhe pâwl tanpui duhte chu an lo tam tawh hlein a lo hria a India rama a lo kir leh chuan thu a han rawt chhuak a chutichuan British rami hmeichhe pâwlho nena inzawm khâwm chu India hmeichhe conference pawh chuan an lo tinghet ta a Chutichuan British ram hmeichhe pâwl leh India hmeichhe pâwl chi inzawm nghet a lo ni a Rajkumari chu a lu ber leh a hotu ber a ni bawk a Tichuan kum 1932 achinah India ram chhak leh thlangah chuan India hmeichhe conference ho chuan ram dang hmeichhe pawlho (Women's Organisations) nên thil tam tak an lo tiin an lo ngaihtuah a Chutichuan tûnah hian Indian hmeichhe conference ho chu pâwl hian tak a lo ni ta a Hnam hrang hrang inzawm khâwm pâwl te pawh chuan (United Nations Organisation) an rawn ber a lo ni

Rajkumari chuan hetiang hian a ziak a, "A hmei a pain mi lehkha thiam mi chuan khawii hmunah pawh lo awm sela, a awmna hmun zir ang zêlin chêt vêl leh hmangchângte a hre nghâl thei zêl tûr a ni a. Hun harsa leh eng hunah pawh a rilru a hmang thiam zêl tûr a ni. Rilru hman thiam kawng khat mai, a hunin a zir vânga ngaihtuahna hman thiam dân ringawt hi chu thiam khat mai a ni a, kan pianpui rilru ve a ni mai a. Amaherawhchu Education taktak nih dân chu a hrang a ni. Hmeichhe tâna thil pawimawh pakhat chu hei hi a ni. Lehkha lam an zir zawh hian pasal emaw nei mai lovin kum thum chhûng emaw tal chu an chunga thil lo thleng azir ang zêlin hna han thawk phawt sela, an lo inhmang fel chhawm zêl a, pasal an neih hnuah pawh an fel zâwk êm êm ang," ti lam tein a ziak a.

Chutichuan (Central Advisory Board of Education) Zirna lam ngaihtuahtu pâwl an din chhuah aṭangin amah chu member a ni ve a.

Tin, Rajkumari hnathawh hi chipchiar deuhvin lo sawi leh ila. Hrisêlna lam ngaihtuahtu pâwl lamah hian tha tho tak loh ṭangkai tak a ni a, khawvêl pum pui natna lama inṭanpui tawnna leh inhriat sak tawnna te a ngaihsakzâwng tak a ni a. Khawvêl hnam tinrêng inthurualin, (World Health Organisation) hrisêlna ngaihtuahtu pâwl an lo siam chhuak a. He mi pâwl hian kum 1948-ah Geneva khuaah intawh khâwmna an nei a. Rajkumari chu India aiawhtu a ni a, chu mi achinah chuan New Delhi-ah bial pum pui intawh khâwmna an nei thîn a. South East Asia thlengin a lo nghawr chhuak ta a. Chutichuan bial dang pawhin an lo nei ve ta zêl a. Chutichuan mi pakhat Dr. Mani chu a vawngtu ber (Regional Director)-ah an thlang a.

Tin, a ṭum hnihnaah chuan Rome khuaah an intâwk khâwm leh a, chutah pawh chuan Rajkumari hian India ai a awh leh a. Tin, Rajkumari India ramah hian damlo enkawl dân lam te hi a uar hle a. Theihtâwpa damlo enkawl dân lamte pawh hi tih chhuah a châk êm êm ṭhîn. Vântlâng leh thang laite hrisêlna lam thute hi a ngaihtuahin a engto tak tak a Mahse pawisa duh anga hman tûrte a lo awm ṭhin loh avângin a duh angin a ti hlei thei lo zâwk a.

Tin, naupang a ngaina êm êm a, tichuan an ṭhatna tûr a ngaihtuah nasa hle ṭhîn a. Khawvêl pum puia naupangte chu kawng tinrêngah chuan nuam tak leh hlim taka an awm fo theihna tûrin a bei ṭhîn a.

Tin, amah hi Ghandhia ṭanpuitu bîk (secretary) a ni a, a hnêna hna a thawh chhûng khân thil tam tak chu a zir bawk a. Chutichuan Ghandhia bêlbultu a nihna aṭang ngawt pawh hian finna tam tak chu a pawchhuak a ni tih a lang.

Rajkumari tluka hmeichhe ṭha leh fel famkim hi an tam lo hle ang, a hmêl hi khawngaihna hmêlin a khat a. A awkâ hi a ngaihnawmin a nêlawm bawk a. Khawiah pawh a mihrinzia leh a thlêkzia hi a chhuanawm hrim hrim a. A thiltih chauh pawh ni lovin a chêtzia leh mi mal mal chunga a awmdân pawh a nêlawm a ni. India rama mi zawng zawngte leh khawvêl pum puia mi zawng zawngte chu a theih ang angin ṭanpui fo tûrin a inpe tak tak a ni. A tih dân chu thîk tlâk tak tak a ni a, amah tlukin ti ve thei lo mah ila, mahni hmunah kan theih ang angin mi zawng zawng rawngbâwlin an ṭhatna ngaihtuah sak fovin awm kan tum phawt chuan kan ram duh tak chu hma a sâwn hle tûr a ni.

Keini pawhin unaute tân kan nunna kan pêk ve tûr a ni. *I Johana 3:16.*

KRISTIAN CHHUNGKUA

PATHIAN HNÊNA KAN CHHÛNGKAW INHLANNA INKHÂWM

A hmasa berın ın chhûng leh a vel tıhfaı vek a bungrua leh thıl dah dân pawh a mawı theı ang bera dah fel a pangpar leh thıng hnah mawı tea ın chhûng leh a vêl cheımawı phawt a hmun hrang hrangah a hun taka hâl theıh maı tûra sathau khawn vâr emaw dah thlıah phawt nı sela Tın ın chhûng laı takah chuan chhûngkaw ţawng ţaına hmun tur buatsaıhın ţhutphah emaw pher phahın emaw ınkhâwmna tûr buatsaıh dıam nı sela A awm theıh chuan Isua Krısta lem thar hman zawh veleha chu mı banga târ nghal theıh maı tûr lo ngaıhtuah lâwk theuh nı sela Tın hetıanga engte leh pangpârtea ın kan cheımawı ang bawk hıanın kan theıh ang tâwkın thılpêk lamah te pawh ınfuıhna neıin a bâwm te pawh sıam nı ve se

Chhûngkua chu kan han ınkhawm hun chuan hetıang hıan ınkhawmna chu neı ta ıla

1 Ţawngtaına — He ın leh a chhûnga chêngte hnênah hıan thlamuanna awm rawh se Amen

2 Hla — Fakna lam sak thiam tlân mı

Kan zıngah hıan kan Lalpa chu a awm ve e tıh hre rengin hun reı lo tê chu ı ngawı rıh ang u Pathıanın khawvêl a hmangaih em em a, chhıtlohuan a Fapa mal neıh chhun a pe a

3 Lâwmthu sawına — Lal Isua kan tân ı khawvela lo kala chu fakın a hnenah lawmthu ı sawı ang u

Hetıang hıan sawı rual dıal dıal ıla —

Bâwng ına tlâwm taka ı lo pıan avângın Lalpa kan fak a che

I nu Mârı hmangaihna avângın Lalpa kan fak a che

Nazaret ına ı chên ve avângın Lalpa kan fak a che

Thıngrem sıamna hmuna ı thawh avângın Lalpa kan fak a che

Kana khuaa ınneıhna ı lawmpuı avan ın Lalpa kan fak a che

Marthı leh Marı ın ı tlawh avângın Lalpa kan fak a che

Mı mâwl leh mı tlâwmte ı pâwl thın avângın Lalpa kan fak a che

Naupang tête ı hmangaih avângın Lalpa kan fak a che

Kan Pa vâna mı ı Fapa Isua Krısta he mı kan ın ang bawk leıa mıhrıngte ına a pıan avangın kan fak a che He mı ın leh a chhûnga chêngte hı malsawm ang che Hmangaihna leh remnaın khahtîr ang che Kan Lalpa Isua Krısta chu kan hnenah chêng reng rawh se Amen

4. Pathian Lehkhabu chhiar tûr:- Johana 4:46-54.

5. Ṭawngṭaina:- Pathianin min ngaihdam avângin lâwmthu i sawi ang u.

Sual hming sawi zawh apiang hian hriat chhuah lehna leh simna entîr nân chawlh deuh hlek ni zêl sela.

Pathian hma ngeiah chuan kan sual ṭhin lai hunte kha i hre reng ang u. . . .

Kan inhaunate . . . . . Hmangaihna kan tlâkchhamna te . . . . . Mahni hma kan sialna te . . . . Thu kan awih lohna te . . . Rawng kan inbâwl sak tawn lohnate zawng zawng hi.

" Ka tho vang a, ka Pa hnênah ka kal ang a, a hnênah, ' Ka Pa, vâna mi chungah leh nangma mithmuhin thil ka tisual e" ka ti ang.

Pathian hnênah kan sualte thupha chawiin he thu hi i sawi rual ang u.

" Aw Pathian, kan Pa, kan thiltih leh kan thu sawi leh kan ngaihtuahnain i chungah thil kan tisual e. Kan chungah zahngai la, kan sualte min ngaidam ang che. Thlêmna lakah min tichak la, kan suahsualnate hi hneh tûrin min pui ang che. Kan Lalpa Isua Krista avângin, Amen.

He mi chhûngkaw tân hian i ṭawngṭai ang u.

Ina awmte tân . . . . . .

Ina awm lote tân . . . . . .

Chhûng khat hming chu amal malin lam ni sela, pakhat hming lam apiangin ngawi renga ṭawngṭaina awm zêl sela.

Tin, hruaitu leh mi dang pawh chu mi hnuah chuan ṭawngṭai sela, Pathian malsâwmna dawn kawnga lâwm thu sawina leh châkkhai dangte dîlin.

Tûnah Pathian chhûng ṭawngṭaiin i ṭawngṭai ang u. (*Lalpa ṭawngṭaina*)

Lâwmthu sawina.

Hla :- Nunna hi Lalpa ka pe . . . .

He mi hla sak lai hian thawhlâwm dahna siamah khân thawhlâwm dah ṭheuh ni sela, mahni pual ṭheuh.

He mi hla sak zawh hian heti hian ṭawngṭai ila :-

" Kan vân Pa, thil ṭha zawng zawng Petu, kan thilpêkte hi lo pawm la, i rawngbâwl nân malsâwm ang che, Isua Krista avângin. Amen.

Eng lawmna.

Hla :- Khawvêl zawng zawng zai a khat e,
Hmangaih ên lai.

He mi hla sak chhûng hian chhûngkuain inzui diahin kal ila, êng dahna hmun apiangah khân kalin hâl zêl ni sela.

Chu mi hnuah chuan chhûngkua chu ṭawngṭaina hmunah khân kîr leh ṭheuh ni sela, hetiang hian inkhâwmna titâwp sela.

Isua Krista chu khawvêl Êntu a ni, Amen.
Isua Krista chu he in Êntu hi a ni, Amen.
Isua Krista chu kan thinlung Êntu a ni, Amen.

Aw hmangaih Pa, he in leh kan chhûngkua hi i hnênah leh i rawngbâwlna tûrin kan hlân a che. Hmun tinah leh englai pawhin min vêngin mal min sâwm ang che. Lâwmna thinlung min pe la, i rawngbâwl zêl tûrin min zirtîr ang che. He in hi Kristian chhûngkaw in taktakah siam ang che. I hmêl êng chu kan chungah hian tûnah leh kumkhuain han lantîr fo vang che. Amen."

Chhûngkaw puipa berin emaw inkhâwmna hi hruaiin ngun takin he mi ruat dân hi lo en lâwk vek sela, puithu tak leh fîmkhur takin lo inbuatsaihin ṭha taka hman tum ṭheuh ni sela, a lâwmawm êm êm ang.

Thupêk ṭha hi thil ṭha zawng zawng tihtîrtu bulpui a ni.
Ro hlu ber pakhat chu hrisêlna hi a ni.
Duh apiang tih theih mai aiin tih tûr awm apiang tih châkna hi hlimna a ni zâwk.
Chapona hi kutdawh tlângau ring ber a ni. (*Treasure Chest*)

THLA HI ENGNGE NI?

Thla êng tak mai danglam fo ṭhin mak tak mai khi naupang zawng zawngin Eng nge ni ? tia hriat duha an zawh hmasak ber pakhat a ni fo awm e

Thla bial zana chhak lam aṭanga a lo chhuaka a lo êng pup mai a thlang lama a han tla leh ṭhîn aia hmuhnawm hi thil dang a vang hle a ni Thla hi kan lei zuitu a ni ti mai ila Ngawichawi âwm takin a lang naa ṭawng thei chu ni sela a chanchin sawi tûr a ngah hle awm e Ni leh a vela her arsihote lo chhuahna nia an rin Nebulae an tih arsi awm khawm tam tak zînga hmasânga kan lei nêna an lo tel ve lai chanchinte pawh tam tak sawi tûr a neih ve a rinawm a ni

Entlang lian atang chuan thla khi chhuk zâwnga zuk thlîr angin a lang a Chutiang entlang chuan a hmuh hnaih theih êm avângin London khawpuia biak in lian ber St Pauls Cathedral an tih pawh hi thlaah khian dah ta ila dum re rê chuan kan hmu pha ang e an tih a ni a Chutiang entlang lian chuan thil a hmuh len nasat theih em avângin khawvêl ram tina arsi lam chanchin zir mite chuan thlaah khian kan lei ang hian nunna a awm lo tih an lo hre chiang thei ta a ni Thing leh hnim leh pangpârte tui leh boruak rêng rêng pawh a awm lo a ni an ti Thla khi khawvel thi (thil nung awm lo) a ni a Ralna leh thil danglamna rêng rêng pawh a awm lo Kum engemaw zât chu ngun tak leh fîmkhur takin an lo thlîr tawh fo ṭhîn a chuti chung pawhin engmah danglamna chhetê pawh a la nei lo a ni an ti

Entlang lian en chuan thlaah khian khuarkhurum bial zau tak takte kawr ruam thûk tak tak te phaizawl zau tak tak te tlâng dung leh tlâng chhîp nim a chhun ên ṭhante a lang thei a Thlîr remchânna laiah khuan kan lei aṭang hian thla khi tlang [illegible] leh kawr ruam zawng zawngte pawh a fan chhuah theih vek mai a ni Kawr thuk tak takte chu kan kân thei bawk a anih loh leh tlâng sang tak takahte chuan lawnin phaizawlahte chuan kan chhuk leh thei bawl a Intihhah ngai hauh lovin entlang lian chuan chung chu a tih theih a ni

Mit lâwng ngawt pawhin thlaah khian engemaw thil dum a lang thei a chu thil dum chu thlaa mihring te thlaa nula te French uibûk titein a hming an vuah thîn a Entlang lian en chuan chûng thil dumte chu thlalêr phaizawl ro rû zau pui puite an ni hlawm a Entlanga hmu hmasa bertu Galileo a chuan tuifinriat nia a rin avângin Maria tiin a hming a lo vuah a Thlaah khian tui a awm lo kan tih tawh kha chuvângin Maria te khi an lo awm tanni chu engpawh lo ni ta sela tûnah chuan phai zâwl thlaler ram ro mai mai an ni tawh a ni Tin hming an nei ṭheuh bawk a Mare Imbrium (Ruah Tuipui) te Mere Serenitatis (Thianghlimna Tuipui) te an ni nual hlawm a Hmasâng hriat phâk lohvah chuan hen Maria te hi tuifinriat awmna chu a ni mai thei e mahse chu chu a nih leh nih loh chiang taka hriatna zawng a awm lo Tin thlaa tlângte pawh khian hming an nei theuh bawk Chung chu arsi nga htuahtu hmin thang tak takte leh mi fing hmingthangte hming chawia an sak a ni hlawm

Chûng ṭhlaa tlangtea ni a lo chhuak lai chu a hmuhnawm êm êm a ni Tlâng chhip sâng ber kha a han chhun êng hmasa phawt a tin a chhun zau telh telh a phaizawl zawng zawngte pawh chu chhûn ni din lai tak ang mai hian a lo êng ve ta phût thin a ni

Tin phaizâwlahte chuan tlang hlimte chu a lang thei bawk a, tin boruak a awm loh avângin hêng tlâng hlimte hi a dumin a chiang êm êm a ni Chûng tlâng hlimte chu teh ila tin chutih lai taka ni sânzâwng hre

bawk ila, tlâng sânzâwngte chu chhût chhuah an awl êm êm a ni. Tlâng sâng ber chu Mt. Curtius a ni a, ft. 29,000-a sâng a ni. Khawvêla tlâng sâng ber Mt. Everest a chen ṭhelh a nih chu. Tin, tlâng dung sei tak mai Appenines an tih chu ft. 12,000 te, ft. 15,000 tea sâng a ni bawk.

Entlanga thlîr chuan thlaah khian thil bial tam tak a lang thei a. Chutiang chu sâng tam tak an awm a, ṭhenkhatte chu yard za tlêmtê chauhva liante an ni a. Hêng lo awm ṭanna hi arsi lam zir mite chuan rei fe an lo ngaihtuah tawh ṭhîn a. An rin dân deuh ber ni ta chu, hêng thil bialte hi tlângkâng hlui mit tawh an ni ang e, tih a ni a. Chûng tlângkângte chu tûn hma kum engemaw zâta lo awm tawh niin an ring bawk a. Tin, chûng tlângkângte chuan lung leh lava tui nasa tak an phuh chhuak a, a vêla a tla leh mai ang hian chûng tlângkâng lo chhuahna vêlahte chuan an tla leh ṭhîn a. Tin, chutianga thil lo tla khâwm chu tlângkâng a lo mih khân a lo châr a, a hualvêl ta pup ṭhîn a ni tih an ring a. Tin, chûng tlângkângte chuan rêm lam an lo pan telh telh laiin a thil phuh chhuahte pawh chu an lo tla hnai telh telh a, chu chuan a laiah tlâng pâwng a lo siam ta a. Tin, tlângkâng a lo mih khân a lo chhuahna kua kha a hnawh lehnghâl ṭhîn a ni an ti bawk a. Tin, thlaa tlâng bial lo awmna chhan nia an rin dân dang pakhat chu thla khi a la tui deuh luau laiin thil rit tak mai, arsi tla them emawin a den a ni ang e an ti bawk a. Chutianga ringho chuan hlum leh thil nêm dangahte hian thil sak emawte vawm beiin thlaa tlâng bial ang chiahte pawhin an siam thiam ve nghe nghe a.

Thla khi a lai taka hawlh tlangin mêl 2,159 a ni a, tichuan a chung zauzâwng chu lei hmun sawmthuma ṭhena hmun khat a nih chu. Kan lei ang tia thil mûm siam tûrin thla tia hlîr thil mûm sawmnga dâwn lai a duh ang. Thla khi a têt êm avângin a ṭhîpna chu lei hîpna ai hian a chak lo zâwk a ni. Kan leia sêr ruk bûk thil hian thlaah chuan sêr khat chauh a bûk ang a; tichuan thlaah chuan buhfai ṭîn ruk hi leia ṭîn khat kan phur zo hle ang mai hian kan zo dâwn a nih chu. Tin, sakawr pawh in zuanhlên tûrin kan leia sekawtrawlh panga vêl zuanhlên tûra a ṭang ang lo liam chuan ṭan a ngai lo vang.

Thlaah khian zin thei ta ang ila, thil mak tak tak kan hmu ang a. Boruak a awm loh avângin mei a chhêm theih loh chauh pawh ni lovin, ri engmah kan hre thei lo rêng rêng ang. Kan bul lawkah silai pawh kâp dur dur mah sela, engmah kan hre lo vang. Tin, boruak a awm loh avâng vêk chuan chhûnah pawh arsi a lang thei ang a, tin, nia corona te, prominences (meialh anga thil lawr bîk an tih) te pawh eng lai pawhin a hmuh theih reng ang.

KHAWVELA I DINHMUN DIK TAK CHU

Tûna i awmdân leh nakin hnua i awmdân zêl tûr chu i chungah a innghat a. Mite puihna nghâk mai suh. Mite chu i aia chak leh thiltithei zâwka ruat mai lovin, dam chhûnga hlawhtling taka i awm theihna tûrin thiltihtheihna i nei reng a ni tih hria ang che. Thilthlâwn pêk i dawn kha hmuhchhuah tum la, hmang rawh; chu chu i tih tûr a ni rêng si a. Thiltihtheihna ngah mai hi a pawimawh ber a ni lo va, thiltihtheihna i neih apiang chu azai thei ang bera i hman a ṭûlin a pawimawh zâwk a ni.

He thu hian i rilruah chakna pe chein ni tina i hnathawhnaah chuan hre reng ang che. Tichuan khawvêla i dinhmun dik takah chuan a hlâng dâwn che nia.

(*Treasure Chest, Dec. 1948*)

Savawmin mi a chhandam thu

Ignausa chu hmâr tawp iama dak mi a ni a Chu mi ramah chuan khua chu a inhlat hle a chuvangin a kalna tûrte chu hla tak a ni Tin amah chauhva amal ngawta a kal thin avangin a khua a har hle thin a, chuvangin uite pahnih emaw tal hi chu a kalpui ve talh thin a Chûng uite chu a ngaina hle thîn a Ni khat chu khua atanga mêl za laiah a lo awm ta a khua lah chu a vawt nasa hle si a, vûr a tam hle a Kum dang aia a vawh zual êm êm avangin uite chuan an tuar zo lo va, an thi ta vek a Ignausa chu a khua a har hle mai a, a vêl chu vûr hlîr a ni a riva rêng rêng pawh a hre lo va a reh thiap mai a A uite kha a ui êm êm a, a mang a ang hle a tih ngaihna rêng rêng a hre lo A tawpah chuan "Ka uite ang bawkin kei pawhin ka tuar zo lo vang" a ti rilru a Ti chuan Lalpa Pathian hnênah chuan a au va, "Aw! keimah chauhva awm chu ka tuar zo hlei lo vang e, mi awmpui tûrin tuemaw tal mi rawn tirh ang che, chutilochuan ka thi mai ang," a ti a

Zânah chuan savun puan sinin vûrah a mu leh ta a Tin, zân lai takah chuan mi tuinemaw amah chu lo nam vakin a hria a a han thleng a, a kiangah chuan savawm hlân pui hi a lo ding a, mak a ti hle a

Ignausa tan chu in kiang lawk i chutianga savawm lian pui han hmuh phut chu hlauhawm tak tûr a ni a nimahsela a hlau hauh lo va A lo tho va, a ei tûr ahte chuan a hrai a a ui ang khan a duat ta a Tichuan sa vawm chuan a ei puar a a kiangah chuan ui lian pui ni awm takin a mu ve ta a zankhuain an mu dun ta a Atûkah chuan Ignausa chu a kal leh ta zêl a savawm pawh chu a hnênah a kal ve zêl a Ignausa chuan 'I al pa Pathianin a rawn tirh a ni ngei ang' a ti a

Zanah chuan ei turte a pe leh a a mutpui leh ta a Savawm chuan Ignausa chu a nghêng lum ve a ti chuan khawhar êm êm lo leh vawt lutuk pawh hre mang lovin kawng tluan chuan a kal ta zel a a lawm êm êm mai a Tin a awmna khua i thlen dawnin mêl nga lai emaw chauh kal tur a la awm tihah chuan savawm chuan a kîrsan ta a Ignausa chuan a hmu leh ta hauh lo va Dal in chu dam takin a lo thleng leh ta a Savawm thu chu a han sawi a mak an ti êm êm a A hotupa phei chuan "Ignausa chu mi huaisen tak a ni a hmâr tâwp ramah chuan mi huaisen ber a niin ka hria, amah hi a thih loh nân Lalpa Pathian chuan a chhandamtu atân savawm hi a rawn tîr a ni ngei ang," a ti a

JANUARY 26, 1950

January ni 26, 1950 hi India ram pum pui hi Republic of India tia vuah ṭanna ni a lo nih tâk avângin he ni hi hriat reng tlâk a ni dâwn a ni.

Kum 1947, August thla ni 15 ni khân India ram hi Independent State, mahnia intodelh tum, hnam dang rorêl sak loh, mahnia ram ro inrêl ve tia vuah a lo ni ta a. Khata chin kha tûn thleng hian mipa leh hmeichhe-ho, mi fing ṭha zawngte chuan India ram hi engtinnge vawn ṭhata rorêl dân ṭha ber ni ang tih ngaihtuahin Delhi khuaah chuan an la inkhâwm reng ṭhîn. Chu mite chuan Constituent Assembly an han siam phawt a, tichuan India ram hi mahnia intodelh ve tum ram, mahni inawp ve ram lo ni sela, dân tlângpui bera hman tûrte chu engtia siam nge ni ang tih te an ngaihtuah nasa hle a.

Chu mi Constituent Assembly chuan thil lian pui pui pahnih ropui tak tak an han sual thlu ta phawt a, chu chu :—

1. India ram hi Republic ni sela.
2. India ram hi British Commonwealth chhûng ni sela.

He thu pawimawh tak tak pahnih an lo tihthlûk tâk hianin, khawvêl hnam chanchin sei takah chuan thil thar danglam tak a lo awmtîr ta a ni.

Republic hi engnge a nih ? British Commonwealth kan tih awmzia pawh hi engnge a nih i hria em ? May thla Robâwmah rawn hrilhfiah kan tum ang e. Mizo ram pawh hi India Republic-ah a tel ve a ni tih hre reng ila ; a awmzia tak engnge ni tih hriat leh engtinnge kan ṭanpui theih ang tih ngaihtuah fo hi a ṭûl êm êm a ni.

Tûn hma kum 2,000 aia tam mah tawha lal Asokan mite a lo zirtîr chu i hre reng ang u. Asoka bial tê chuan sakhaw ngaihsakna te, thil ṭha tih te, rinawmna te, thianghlimna te, khawngaihnate a entîr a ni. Hêng hi kan hriat reng chuan India ram hi ram ropui tak tak tûrin kan pui nasa êm êm ang.

ENGNGE A TIH TÛR NIA IN RIN?

He thu hi a chhâng duh apiangin chhâng rawh se. Editor hnênah in chhânna rawn thawn ula, July thlaa Robâwmah a chhânna thu dik ber kan chhuah ang, a chhângtu hming nên.

Zâra leh Liana hi ṭhian ṭha tak an ni a, an pahnih chuan pâwl lina an zir ve ve a. Zâra chu mi rethei fa a ni a Liana erawh chu mi hausa tak fa a ni a. Ni khat chu an pâwla mi pakhat hi a sikul fee tûr pawisa chêng nga a bo va, tuinemaw a rûk sak niin a lang a, an pâwla mi zawng zawng an mangang êm êm a. Sikul zirtîrtu zawng zawng chu an inrâwn a, a rutu chu an hmuh-chhuah theih chuan sikul ata hnawhchhuah tûr a ni tih an rawt a. An zawng an zawng a, an hmu thei hauh lo mai a. Ni khat chu Liana chuan a rutu chu Zâra a ni tih a lo hre ṭah ṭauh va, mi dang erawh chuan an hre lo, Liana chauhvin a hriaa a mang a ang hle a. Engtinnge a tih ang le ? Tih ngaihna rêng rêng a hre hauh lova, Zâra chu a ṭhian duh tak a ni a, a hmangaih êm êm bawk a. An zirtîrtu a hrilh chuan Zâra chu sikul aṭangin hnawhchhuah a ni dâwn si a, sikul dangah pawh luh an phal lo vang tih pawh a rinawm a ni, a khawngaih hle a. Tangka chêng nga hlauhtu chu mi hausa a ni a, chêng nga chu awlsam takin a hmu leh thei ang a. Amaherawhchu an zirtîrtu a hrilh loh chuan Zâra chuan thil rûk a chîng zêl ang tih a hlau hle bawk si a. Nang i ngaih dânin Liana hian engtinnge ti sela ṭhaa i rin ?

ZU

Tûn lai hian hnam leh mi mal te pawhin hma kan sâwnna tûr kawng hi an ngaihtuah ṭhîn a Chu mi atâna thil ṭangkaite a dâltu thilte an ngaihtuah an ngaihtuah ṭhîn a Taksa lam thua min tikhawlotu bul pui ber pakhat chu zu hi a ni a chuvângin hriselna leh chakna zirtîrna lam thuah chuan zu hi an telh lo zêl a ni Chutichuan kan dam chhûng kawngah kan chunga tih tûr awmah hian enginnge hma min sâwntir thei ang a enginnge min tibahlah ang tih hi ngun takin ngaihtuah tur a ni Chu mi thu ah chuan zu in loh phawt mai hi a bul tan nan chuan a ṭha a ni A vâng chu tam tak a awm a anazawng chu sawi theih pawh a ni lo va a ṭhen a zâr chauh sawi ila

1 Zu in hi thil tûl lo chauh pawh ni lovin kan taksa chunga thil ṭha lo a thlen thin avangin in loh rêng rêng atân a tha

2 Zu in hian thil ṭha lo tam tak a tih chhuah ṭhin avangin zu in loh chu sual tam tak lo chhuahna dâltu a nih avangin in loh chu thil tha tak a ni

3 Thiltih zawngchhang lam chu awl tak a ni a sim emaw bân leh emaw a har tawh êm êm ṭhîn Zu in han chîn mai chu a awlsam hle mai a bân leh erawh chu a har tawh êm êm ṭhîn a chuvângin zawngchhang hmain a ina in loh tawp tum chu a ṭha zawk

4 Zu tûr hian taksa lam leh rilru lam chakna a tidul nasa thei em êm mai a dam chhûng hmasâwnna a dâl chauh pawh ni lovin a tihkiam ṭhin avângin in loh tawp a ṭha a ni

5 Rilru fîm tak te mit vâr tak te tha hrui neih te hi hlawhtlinna thlentu a ni a, zu hi chûng zawng zawng hmêlma chu a ni a, chuvângin zu hi do tûr a ni

Mi tam tak tân mahni maia ṭan khawh hi a har hle mai a mi tih ang tih ve mai hi a awl hle Min zu an in avânga in ve mai te an awm ṭhîn a min thil dik lo tak an tihin tih ve mai chîngte kan awm ṭhîn a

Khawvêla mi huai thil ṭha thlentute chu mi chutiang chu an ni ngai lo Mi tam takin min kalh mah sela thil dik tak tih zêl hi mi huai hna mite tâna thil ṭha thlenna leh hlawhtlinna a ni Daniela chu huai takin a ṭang tlat a hlawhtling takin a lo awm ta a Wilberforce chu sal tihbo tum thuah hui takin a ṭang a a lo hlawhtling ta a Khawvêl mite tâna thil ṭha thlen thintute chu i mal pawha huai taka ṭang mi an ni fo ṭhin

Mi tam tak chuan zu hi an châk em em avâng leh tha an tih avâng pawh ni lem lovin ṭhianten an in nâk tih avang leh ṭhian te rilrem mai mai tûrin an in ṭhîn a an lo zawngchhang a an sim leh thei tawh thin lo Sim leh vang vang thei hi sawi tur tin, chuan an awm bawk a mahse dan narânin dam chhûnga sim thei lo manganthlâk tak i awm an tam ber a ni Zu in lo mi hi tam tak an awm a zu nghei mi nih chu zah tui a ni lo Zu hian mi sang tam tak a tichhiain a tirethei a a timualpho va an zahawmna a tichhia a Zu nghei erawh chuan chutiang chhiatna thlen ahnekin sâng tam tak tan leh a ngheitu tâna malsâwmna thlentu a ni

Zu ruih Zu ruih hi ngaih dan hran hranga ngaihna a awm a Thenkhat chuan thil tisual anga ngaun lung ina khung hial tlâk niin an ngai a Ṭhenkhatin chu ai nasa lehzual Pathian ngaih pawha sual Pathian khawngaihna chauh lo chuan ngaih dam theih loh hialah an ngai a Ṭhenkhat erawh chuan zalênna duh duha hman mai tûr angah an ngai a Ṭhenkhat leh pek chuan khawvêl finnain a rawn tihchhuah zînga thil duhawm lo lo tel ve hrim hrimah an ngai a ni Kum rei fe a ni ta a zu châk na hi a veia vei theih mi a ni tih an lo hre chhuak ta a A enga pawh chu lo ni ta sela

tûn laia kan hmuh dân aṭang hian zu in hi chîn mi nge a nih chîn loh mi tih chu a thlei theih bawk ang.

A manhla leh a manhla loh thu : Miin thil a tih apiang hi a manhla emaw a manhla lo emaw tih ngun takin chhût zêl tûr a ni a. Sumdâwngte pawh hian an hlêp emaw, an hloh emaw tih ngun takin an chhût loh chuan an sumdâwnna a lo chhe mai ang. Chutiang bawkin kan thiltih apiangah kan hlâwk phah emaw, kan hloh emaw chhût ngun tûr a ni.

Mi tam tak ngaih dân chuan zu ruih hi hlâwkna angah an ngai a. Hlâwkna anga an ngaihna chu hetiang hi a ni, "Mite tân eng anga pawi pawh ni sela, pi pu dân a nih avângin a ṭha alâwm," an ti mai a. An zu rui hlimna chu hlimna tling lo leh endawng kai ni mah sela, zu ruih hlimna chu hlâwkna angah an ngai. Zu ruih mawi lohzia chu lang reng mah sela, intihhlimna leh inkawmhona ber, ei leh in tlân dial dialna alâwm an ti âwm e. Chutiang kawng loliam chu a manhlana sawi teh chiam tûr a awm lo. A hlâwkna chu a hlohna lam chuan a bûk hle mai.

Zu in hi kan tinasa lutuk ta a ni âwm e tih hi chu mi zawng zawngin kan awi ṭheuh âwm e. Chuvângin mi ṭhenkhat chuan zu in tihreh lam thu hi an ngaihtuah hle a. Ṭhenkhat phei chuan a tiha tihbo hlauh mai, zu in rêng rêng khap tlat mai an duh a. Nimahsela a khapa khap leh thupêk azâwnga tih chu inhnehna ṭha ber a ni lo.

Hmân deuhvah khân kan S.D.O duhawm tak Mr. Das chu Zotlâng lal inah kan kâwm khâwm a. Chu mi ṭum chuan zu in lam tihrehna kawng thukhawchângin an sawi a. Ani chuan, "Thupêk azâwnga innawr ai chuan a tupahote hian theihtâwpa ṭana inkaihhruai lama inbeina lam hi a sâwt zâwk ang," tiin a sawi a ni. Chu chu a dik hlein a rinawm a ni. Thupêk ngawt chuan mi rilru a luh hneh tak tak thei lo va, inkaihhruaina erawh chuan mite thinlung a hneh thei zâwk ṭhîn.

Ip pawpa thlâk : "Inhlawhfa chuan ip pawpa thlâk atân mai a hlawh a ni," zâwlnei Hagaia chuan a ti a. Pawisa hi thawhrim fe emaw, ngaihtuahna hmang fe emawa deh chhuah a ni a. Chuvângin a ralna dîn hi ngun taka ngaihtuah a ṭha a ni. Tin, a ṭûlna taka hman atân dah ṭhat tûr a ni. Nimahsela mi tam tak chuan 'Ip pawpa thlâk' tih ang hian kan pawisa chu kan thlâk a ni. Rim takin kan va thawk chhuak a, chhûngte nêna ei dial dial a, a ṭûlnaa hman atâna dah lovin 'Ip pawpa thlâk' tih ang kha kan ni.

A pawp pakhatna : Sên ral mai mai : Zu atâna insênna hian thil dang kan lei ang hian sên man hû hmuhna a awm ve tak tak lo. Pawisa pali man chhangin chêng khat leh duli man zu aiin taksa tihṭhatna a ngah zâwk. Chuvângin zu mana sên chu ip pawpa thlâk ang a ni. "Lâwmna hlimna min thlen sak a, sên man a awm hle alâwm," an ti âwm e. Mahse lâwmna ngawt hi insêngsova, nupui fanau ngaihtuah lova lei tûr a ni lo ; tin, chu chauh pawh ni lovin kan taksa pawi a khawih bawk si.

A pawp pahnihna : Taksa tihchhiatna :- Lâwmna emaw, ei tûr emaw atâna kan sum sên chu kan taksa tân a ṭangkai leh ṭangkai loh thu ngaihtuah tûr a ni. Zu hian kan taksa a tihchhiat avângin mahni chhiatna tûra sum sên chu a ṭha dâwn emaw chu ? Mi thiamhote chuan mi âte hi za zîngah sawmhnih chu zu avâng a ni zêl an tih chu. Chutichuan daktawr thiam tak takte chuan zu hian kan taksa a tichhia an ti ṭheuh a ni. Chutichuan zu in nâna sum sên chu sum kan sêng chauh pawh ni lovin kan taksa pawh kan sêng a, bawrhsâwmna a kaichhuak a ni.

(Phêk 28-ah chhunzawm a ni)

Kum 1950-a Robawm kawma zia chu

Kumin chhûnga kan Robâwm zia hi puan thlan dân chi khat kawkpui zîkzial ang a ni a, Mizo ram ropuina leh hmingthanna ber pakhat chu puan tah a ni a. Kan puan tah tiropuitu chu a ṭial dânhmang leh a zia hi a ni ber a Tin, Mizo hmeichhiate hi rawng hrangte inhmeh tâwka bân leh zehmawi thiam thuah chuan khawvêl pum pui hmeichhiaah hian a thiam ber pâwl an ni. Hetiang kawngah hian Mizo hmeichhia tlak chu hnam dang an vâng hle a. Sâp te, Vaiho te, China mite pawhin Mizo puan an hmuh chuan mawi an ti êm êm a, "An va thiam êm! khawia mi nge an zir aw?" an ti ṭhîn. Mizo puan ze mawi tak taka tahte chu ram dangah thawn thei sela rang taka hralh vek theih a ni ang. Chutichuan Mizo puan hi kan Mizo ram chawimawitu ber a ni. Chuvângin kumina Robâwm kâwm atân Zomawia pain kawkpui zîkzial lem hi a ruat a, a ṭha hle mai.

He kawkpui zîkzial hi Mizo hmeichhe themthiamnaah chuan a tâwp a ni ve a Hmasâng aṭanga kan pi leh puten an lo chîn tawh a ni. Hmân lai tak tak chuan lalnu emaw, lal nulate emaw chauhvin an thlang thiam ber ṭhîn. Mi chhe narân chuan thiam thlan zir hun pawh an lo nei ṭhîn lo va Puanfênah hian an thlang ber a. Tûn hnuah erawh chuan iptêah te, puanah te pawh an thlang ṭhîn. An zir chhuahna chhan ber chu kawkpui zîk vingvial entawn hian an zir chhuak a ni.

Kawkpui hi a pâr hmuh chu thiang lovah an ngai ṭhîn. Mizo hlaah pawh,

"Thing a pîr e, thing tin a pâr e,
Lênah kawkpui a pârin;
Sual e," an ti.

Kawkpui chu pâr ngai lova ruat a ni a, a pâr hmuh chuan lênglai an thi a, a thiang lo ve an ti a ni.

(*Phêk 27 chhunzawmna*)

A pawp pathumna: Hun sênso: Thu fing pakhat chuan, "Hun hi sum leh pai a ni," (Time is money) a ti a. Mi tam takin hei hi dikin an ring lo va. Nimahsela mi tam tak chungah chuan a dik hle bawk a ni Mi ṭhenkhatte chuan pahmei ve bawk tak ni mah sela, an in lama sekrek khawih ṭhulhin ṭhenrual pâwlin zu inhovin an hun tam tak chu an khawhral a, an hnathawh an ei hmuhna ata mahni in lam pawha haw lovîn zu hmun lamah an lût nghâl mai ṭhîn. Chutichuan hun chu sum leh pai a nih si chuan zu hmuna hun khawhralna chu a sum hâwngsa tihralna chauh pawh ni lovin a deh chhuahna pawh tihralna a nih chu.

"Zu in mi kan lama ṭang an tam êm mai a, engtin mah tih rual a ni tawh lo vang, pawisa lah kan sal si lo, pawisa hi thiltihtheihna a ni si," zu ti mi chuan an ti âwm e

"Keini pawh zu in lo mi kan lama ṭang an tam a; hmeichhiate hi kan lama ṭang an ni a; tin, Pathian kan lama ṭang a ni a, pawisa thiltihtheihna ai chuan Pathian thiltihtheihna chu a chak zâwk êm êm a ni tih i theihnghilh suh ang u," zu in lo mi chuan an ti ve tlat bawk a ni.

TAWNGṬAINA — *St. Francis,*

Aw Lalpa, kan unaupa Nia khi min pêk avâng hian kan fak a che,
Ani chuan chhûn ni lum leh êng mawi tak chu a rawn chhuah ṭhîn a,
Nang ni Thianghlim, i mawizia te hi a rawn tilang ṭhîn a,
Zân thlang a lo thleng leh ṭhîn te pawh hi a nuam a, kan fak a che,
Kan farnu Chhawrthlapuii te, siâr pe chêki te khi,
Vân nângah kîrian ram tin ênin i chhuahtîr si a. Kan fak a che.

Balhla thu

Balhla ṭangkaizia hi in hria em ? Pathian-in ei tûr min ruat sakte zîngah chuan thil ṭangkai ber pâwl a ni. Buhhûm kan teh duh chuan kawtin emaw, ṭînin emaw kan teh ṭhîn a, tin, puan kan teh duh chuan tawngin kan teh ṭhîn a ; tin, in emaw kan teh duh chuan hlamin kan teh ṭhîn a, kawng erawh chu mêlin kan teh ṭhîn. Kan thil ei tûrte chuan kan taksa a tihchak theihzia kan teh duh chuan "calories"-in kan teh ṭhîn a ni.

Mi chak tak kan lo nih duh chuan thil calories tam tak awmte chu kan ei tûr a ni. Balhla hian calories tam tak a nei. Lovah acre khatah chuan buh kan tuh chuan chu buh sênralah chuan calories 1280 a awm ang. tin, leipui acre khatah chuan âlû kan chîn chuan chûng âluah chuan calories 1790 a awm ang. Tin, acre khatah chuan kâwlbahra kan chîn ralah chuan calories 3880 a awm ang ; tin, huan acre khatah chuan balhla chîng ve ta ila, chûng balhlaah chuan calories 5040 a awm zâwk a. Balhla ṭangkaizia chu a lang nasa hle mai.

Kan thil eite chuan min tihchak dâwn chuan hêngte hi a tel ngei ngei tûr a ni :- carbohydrates, protein, fats, mineral salt. Tin, chûng lo pawh chu vitamin te a tel ve tûr a ni.

Balhlaah hian thlum lam hi tam tak a tel a, pum pawhin a ngoih bawk a, chu chu a ni carbohydrates chu. Tin, mineral salts pawimawh tak tak a tel ve bawk a, chûng mineral salts chu mi chak lote tân a ṭha hle a. Tin, balhlaah hian protein leh fat tlêm tê a tel ve a, a ṭangkaizia a lang leh a.

Tin, chu lo pawh chu balhlaahte hian vitamin pawimawh tak A leh C hi tam tak a tel ve a. Balhla ei fo ṭûlzia a lang chiang hle mai.

A hmin hmaa lâka ina zawia um hmin hi a ṭha ber a ni. A kûng chunga a lo hmin mai chuan a tui lo zâwk. Tin, a kûng nên kan um chuan a hmin hmain a chakna a la la zêl thei ang.

Tin, balhla ei hun ṭha ber chu a lo sen deuh hnu hi a ni. Balhla helte chu rawhin emaw, kanin emaw, chhumin emaw ei theih a ni. Nimahsela um hmin a nih chuan chhum a ngai lo va, a tui êm êm, min tichak thei zâwk bawk a.

Ram ṭhenkhatah chuan balhla an chîng thei lo, nimahsela taksa chak nân a ṭhat êm avângin a lo tui bawk si a, tangka tam tak tak sêngin an lei ṭhîn a, ram dang atangin an rawn la ṭhîn: Mizo ramah hi chuan hmun tinah kan huanahte awl takin kan chîng ṭhîn a. Hetianga ei tûr ṭangkai takte awlsam taka kan chîn theih avângin kan nihlawh êm êm a, kan vânnei a ni. Pathian hnênah lâwmthu i sawi ṭheuh vang u. Tin, Amaha rawng bâwl tûra kan lo chak theih nân ni tinin i ei ang u.

LUNG IN TANG HLA SA

Kum sângkhat leh za ai mahin a tam ta a chutih lai chuan France rama Bishop putar pui pakhat hi an Lalberin lung inah a khung tlat mai a Chu Bishop lung in tâng thu chu tleirâwl pakhat leh a pa hian an sawi dûn a an thu a inkalh deuh hle mai a

Eng ang pawhin tan teh mah la a tâng rêng rêng mai Taitê tâng tlâk a ni rêng bawk a ni Orleans khaw Bishop a nihna pawhin engtin mah a chhan chuang thei hlei lo vang e a pa chuan a ti a

A nih leh ka pa Theodulpha chu nangin mantîrtu leh phiartu a nih i ring ve taktak em ni ? Eng chiah nge maw a tihsuala chutia Lalberina lung ina a khungna chhan tak chu ? I hria em ?

Italy Lal Bernarda nên inbiak rûkna an nei ṭhîn a chu mi avâng chuan kan Lal Louisa hi a thinur a ni Tin chu lovah pawh Bernarda mit kan lalin a kher sak laiin Bishop Theodulpha hian a lo kalh nasa hle mai bawk si

'E khai kan Lal Louisa Sakhaw ngaih saka hian chutiang thil chu a ti maw? Ka ring thei lo a ti lo vang tih mai mai a nih chu '

Pa pakhat a pa ṭhian Henria chu a kiangah chuan a lo awm ve a chu pa chuan "A dik asin Philip naupang i nia engmah i hre lo a, nih hi Ni Louis Sakhaw ngaih saka awng an ti ngei ṭhîn tak alâwm Mahse hming hian achang zawngin thil mak tak tak hi a khuh bawk ṭhin reng a ni I pa thu sawi chu a dik a ni Kei pawhin ka hre ve asin, a lo ti a

"A nih leh ka pa Theodulpha chuan Lal ber thiltih a hnial kalh chu Bernarda chu a khawngaih vâng leh a thiltih dân chu dik lo a tih avâng a ni âwm ngei si a chutianga a lo hnial kalh avâng chuan hrem tlâk rêng a ni" a ti thei dâwn em ni ?

A pa leh a ṭhianpa chuan chu thu chu a tumah mahin an chhâng lo va an lu an thing mai a Tûn hma lam pawhin chûng aia thil awm lo leh rapthlak tak tak chu tih a ni tawh fo ṭhîn tih an rilruin a hre ren mai si a An ngawi ta tlawk tlawk mai a Philipa chu a tho lawk a kawngkhârah a ding a lui ral lehlama in hian pui Theodulpha tânna in chu a thlîr vawng vawng a Vawi lehkhatah a lo lehhawi thut a

Ka pa Theodulpha chu a chhuahna tûi i ṭanpui dân kawng a awm dâwn lâwm maw ni le? Keini puih theih mi te hi a ni dawn lâwm ni ? a ti a

A enga chuti taka Bishop lehkhabu ngaina pa chu chuti taka i rilrua vei viau mai nge maw i nih chu le ? Naupang i ni a Lalho thiltih dânte hi i la hre chiang lo a nih hi !

Vei lo thei ka ni hlei nêm Ka sikul luh laia min ṭanpui nasat ṭhinziate kha ka hre reng asin A fuihte pawh min fuih nasa hle ṭhîn a ni

A pa chuan Chûngte mai mai chu a ti a a ṭhianpa nen chuan mu turin an kal ta a

Atuk khua a lo var chuan Theodulpha chu eng engemaw a ngaihtuah avângin zan lam ah chuan a muhîl ṭha thei lo va mit kham ûrhin a lo tho chhuak a Nimahsela a lehkha ziakna thawmhnaw chu a han la a a rilrua a thil ngaihtuah tam tak chu han ziak leh a tum a

Nimahsela a ziak ṭha hlei thei lo A rilru chuan hman lai thil a chhui ta vak mai a A tleirâwl laia Spain rama a awm lai thu te a ngaihtuah a, an pi leh pute chanchin an sawi ngaihnawm ti tak ṭhaia a ngaihthlak ṭhîn lai te leh a lo tlangvâl hnua France ram Lal Charlemagnea hnuaia hna a thawh a Laiber duhsakna a dawn ṭhin ziate Tin a rilru chuan a chhui leh zêl a, amaah duh

saktu lal a lo thih a, Louisa a lo lala, Italy lal nêna an inrem loh thute leh Italy lal a ṭan dân thute chu a ngaihtuah chhuak a. A chhui zui zêl a, chûng thu avânga Lalberin a huat tâk leh lung ina a khung thute chu a han ngaihtuahin a mitthlain amah rawn man tûra sipai an lo kal a, an man a, kawtthlêra an kalpui laia miin an lo nuihzat laite leh ûna a awmna lung ina an khung luh lai thue thleng chuan a ngaihtuahin a mitthla huan fiah takin a hmu iar mai a.

A tihdân dik lo tak mai lak ata chu chhan ûrin amah ṭantu tunge awm le? Chutia rehawm tak leh khawhar taka a awm chu ṭanpui tûrin khawi lam aṭangin nge ṭanpuina a lo kal theih ang aw? Ṭanpuina a awm thei teh rêng ang em aw?

Tukverhah pawh dâk chhuak thei si hek lo, a tânna thîr tlâwn tun ṭhut kârah chuan pawn lam a han thlîr a, vân zîm tê chauh leh chhûm vâr tlêm tê zâm darh diar chauh lo chu engmah a hmu thei si lo. A rilruah chuan hetiang hian ngaihtuahna a lo chhuak ta a, — "Chungnungbera chuan engkim a vawng a, A kuta awm ka ni. Mihringte chuan eng ang pawhin lo ti ta mah sela engnge pawi ang? Chhiar te, ziak te, zir finnate hi Ama pêk leh awmtîr vek a ni a. Hriatna a darh theihna tûra Charlemagnea thiltih tihlawhtlingtu pawh kha Amah bawk a ni. Tûnah lung inah hian awm mah ila a pawi lo vê. Amah chuan a duh angin a la rêl ang. Khawinge, Kan Lalpa thawhlehna champhaphâk pawh a lo thleng leh ṭêp a ni tawh tak alâwm le," a ti a, a lehkha ziakna chu a chûh lawk a, hla a phuah ta a. A hla phuah chu a ziak pah chuan a sa zêl a.

Philipa khân a mut hmunah chuan a zirtîrtu lungin tâng kha a ngaihtuah reng a, a mut pawh a mu ṭha thei bîk lo va. Tuma hriat lohvin zawitêin a chhuak a, a tânna in lam pan chuan a kal ta a. Engtia han tih tûr nge tih phei chu a hre chuang dang lo va, mahse ka han kal a. ka han auh chuan ka aw a lo hriat ngawt. pawhin min ngaihtuahtu an awm a ni tih a lo hria ang chu tih chhâl ngawtin a kal a ni.

A hmun a va thlen chuan in lian pui chu a han kal vêl a, a tîrah chuan engmah riva rêng rêng pawh a hre lo va. Mahse nakin lawkah chuan in chhûng lam atang chuan zai ri hi a han hre ta a. Philipa chuan a pu Theodulpha a nih chu a ring lo va. Mahse a han ngaihthlâk ngun chuan a pu aw ngei a ni tih a hre ta a.

Chutichuan a zai a reh veleh chuan "Ka pu, ka pu Theodulph, ka aw chu i hria em? Philipa ka nih hi," a han ti a.

"Hria e a Tlangvâl, hre teh lul mai"

"Engtinnge ka chhanchhuah theih ang che? A kawng a awm lâwm ni?"

"E, min ngaihtuah duh awzâwng suh khai, Tlangvâl, Lal Ngilneiber leh khawngaihna ngah ber kuta awm ka ni alîwm, i rilru rêng rêng tibuai duh suh," tiin a lo chhâng a.

Chutih lai tak chuan Philipa chu kut lian pui mai hian a han man ta chawih mai a.

"Lung in tâng rêng rêng hi biak phal a ni lo tih i hre lo vem ni, engtia be ngam nge i nih le? Tunge i niha, eng vânga heta lo kal nge i nih dik takin sawi thuai rawh," a mantu chuan a han ti a.

Philipa chuan hlau tak chungin a mitsîrin a mantu chu a han melh a, kawr fual dulh ha a, a lu chu puana khuh hlûn hian a hmu a. Tin, a kawr fual hâk hnuaiah chuan râlthuam pawh a inbel bawk tih a hmu a.

"Ka pu, Theodulpha hi ka theihnghilh lohzia ka hriattîr duh a, ka lo kal mai a ni. Tin, î... î... î..."

"Î, î, ti ti lovin sawi thuai mai rawh."

"Ka pu, lung in ata hi a tihchhuah dân a awm thei dâwn lâwm ni? Thil engmah pawh a tisual hauh si lo va. Mi thil tisual rêng rêng chu nichina a zai ang khân tumah an zai thei lo vang. Ka ring tawp lo a ni."

"An zai em ni? Zai lo vang. Engtinnge

lung in tângte chu a zai theih ang le ?

Zai e ka pu a zai asin Chu ngai mah rawh a zai leh tâk chu !

Hossana tia auvin
Naupangten an fak che
Kan Lal leh kan Chhandamtu
Davida thlaha mi
Israel te Lalber i ni
Lal hminga lo kal chu
Fak leh chawimawina zawngte
Lalpa i ta ni se

Philipa mantu pa chuan a hla sak chhûng zawng chuan lu kûnin ngun takin a ngaithla a a sak zawh veleh chuan ring takin a han au va : Lung in tâng pa i hla sa chu i Lalber Louisa fakna leh chawimawina hla sa i ni hlei nêm le ! A thinur i hlau lo vem ni? a han ti a

Theodulpha chuan Tunge i niha engti kawnga mi bia nge i nih pawh ka hre lo ve Tlantu Pakhat Lalpa hminga lo kala chu ka chawimawi a ni a lal dangte chuan eng mah min tih thei lo vang Ka hlau hauh lo mai tih ka hrilh a che tiin a chhâng a

Chu veleh chuan chu pa chu a ṭhingṭhi a a hmai a hup a a ṭap khûr ta zawih zawih mai a Philipa chuan a ngaihna hre lovin khawngaih tak chung sin a thlir ta reng mai a A nakinah chuan a han ban de dê a chu pa bân chu a va vuan a

'Ka pu a hla sak khân i rilru a khawih hle alo ?" a ti a

Chu pa chuan a chhâng lawk thei lo va mahse a nakin lawkah chuan a lo ding chhuak a Philipa chu a kuah a

"Taitê, min hre lo a ni ang e Lalber Louisa ka nih hi Louis Sakhaw ngaihsaka min ti ṭhîn a, hming ṭha tak min puttir a mahse mi sual ka ni Louis Ngilneilova Nunchhiaa i pu Theodulpha lung ina khung tu hi ka ni Lung inah ka khung nâ a a puan tlâng pawh khawih tlâk ka ni lo ve Ka thiltih dik lo avâng hian ka inchhir êm êm a ni Engtinnge rilru muangin ka awm theih ang le ? I pu Theodulpha hian rilru thlamuang taka awmdân min zirtîr theih i ring em ? a ti a

Chu mi ni tlai lam chuan a khaw pum mai chu Lalberin Bishop Theodulpha a ngaihdam a lung in ata a hruai chhuah thu hlîr maiin a khat a Amah Lalber Louisa ngei chuan lung in chhûnga Theodulpha hla sak pawn lama naupangin a lo ngaihthlâk a ani pawh ina a han ngaihthlak ve dân te leh thil lo awmdan zawng zawng kha a sawi fai vek mai si a chuvângin a khaw pum chuan an hre vek ta mai a thu dang leng lo lêkin mi tin chuan an sawi noh noh mai a ni

Lung in chhûnga Bishop Theodulphan hla a phuaha a sak lehnghâl chu he hla hi a ni a kum rei tak ni tawh mah selangin tun thleng hian min an duhin an la ngaina em êm a sak zin pâwl tak a la ni ve fo va Isui Thawhleh[illegible] Champhaphâk lai hun apiang hian an sa uar zual bîk ṭhîn a ni

Hossana tia auvin
Naupangten an fak che
Kan Lal leh kan Chhandamtu
Davida thlaha mi
Israelte Lalber i ni
Lal hminga lo kal chu
Fak leh chawimawina zawngte
Lalpa i ta ni se

Vân mipui chhiar sên lohten
Chung lamah an fak che
Lei mihring thil siam zawng nên
Chu hla chu an zawm ve
Chawimawina tûmkau chawia
Hebrai ho tih ang khân
Fak leh chawimawina zawngte
Lalpa i hnên kan hlân

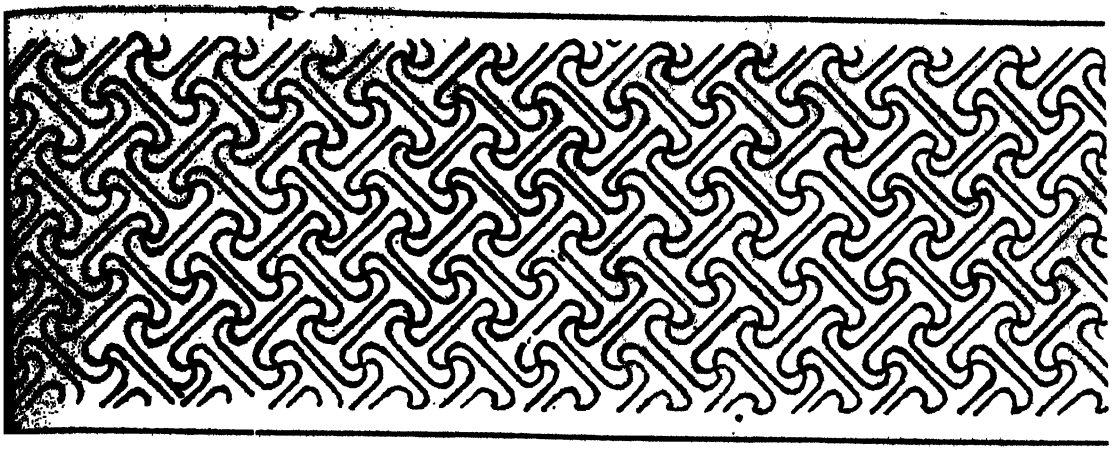
I tuar ni lo thlen hmaa
Fak hla an sa ang khan
Tûnah keinin fak hla mawi
I tan kan rawn sa ve
An fakna leh chawimawinate
I lawm ang khân Lalpa
Thil ṭha thil hlu lâwm ṭhîntu
Pawmin lo lâwm ve la

Printed and Published at the South Lushai Mission Press Lungleh

St. Theodulph

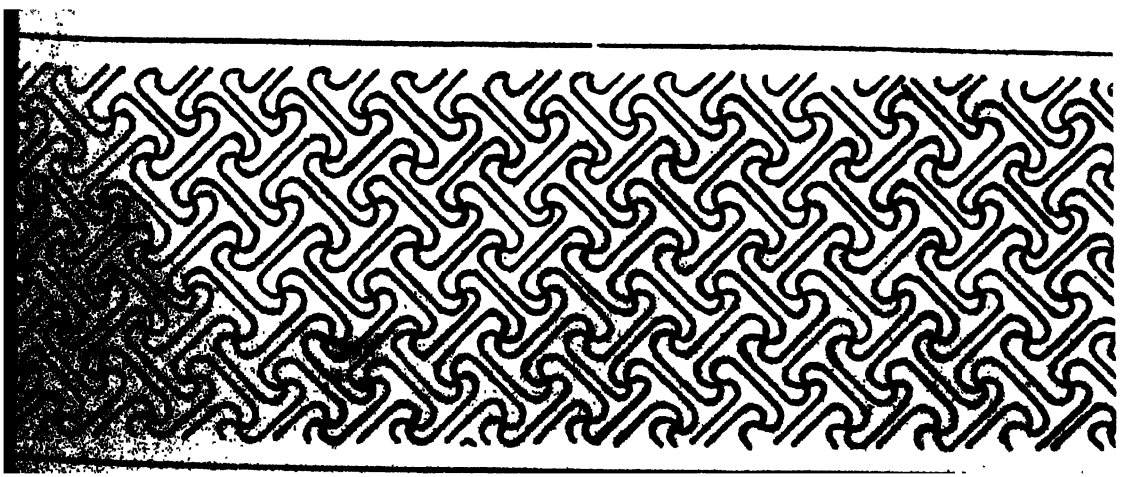
Doh is C. M TESCHNER

| | | |

Robawm

Vol. 13 MAY, 1950 No. 3

ROBAWM

Chhuahtu **Miss E M Chapman** (*Pi Zirtîri*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

Kum khat atân a man Re 1 0 0 *Dâka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTE

	Phel
Whitsun — Kan rina hi Pathian nung a ni *Pastor Challiana*	33
Muanna Pa William Penna chu *Treasure Chest Pi Lianchani lehlin*	34
The Republic of India *The Stateman a thu belh lâwr khâwm Pi Lalzîki*	36
British Commonwealth of Nations	38
Kristian Chhûngkua *Baptist Missionary Herald Pastor Sawiluaia lehlin*	39
Epaphranda — Africa ram thawnthu	40
Engnge a tih tûr nia i rin ? *Treasure Chest*	41
Arsi engnainge kan hmuh theih *Pu L Mâma*	42
Hman lai Mizo hla *Thuamluaia, Student Shillong*	44
Ar vulh a lâwkzia *Treasure Chest Pi Lianchâni lehlin*	46
Kun le nher chhuah dân *Treasure Chest*	48
March thla thu zawh chhanna	Kâwm

ROBAWM

Vol. 13 MAY, 1950 No. 3

KAN RINA HI PATHIAN NUNG A NI

Kristiante rinna leh beiseina hi khawiahnge a innghah ber? Tûn kum ral dâwn khân Krismas chu ram tina min hlim leh lâwm takin kan chên a, nausên pian champha kha mi tam zâwk chuan tisa hlimhlap lawmin kan lâwm a, neih chhun pawh ni lovin, sa leh thil tui dang te kan chên a. Kum a lo thar a, chapchâr lai hian kha nausên kan lawma kha an man lai leh kraws-a an khenbeh lai champha chu a lo ni ta mai a.

" Aw, min rawn sûnpui teh rih u,
Chhandamtu bulah lo kal r'u ;
Hawh u, i lo sûn teh ang u,
Kan Lalpa chu an khêngbet ta."

tih hla sain kraws lam chu ngui nghiaiin kan han thlîr a, zirtîrte ngei pawh kha an ngui a, an thlaphâng a. Nimahsela rei lo tê chinah chuan thlân ata a tho leh ta a, a zirtîrteho chu vawi tam fe a nungin a inentîr a. Petera chuan, " Kha mi kha Pathianin thihna phuarnate chu a phelh sak a, a kaitho ta a, amah chu thihna chelh hlen rual a nih loh avângin. Chutichuan Isua, in khenbeha ngei kha Pathianin Lal leh Krista ni fâwmin a siam ta tih Israel hnam tinin hre mawlh rawh se," a tih kha.

Khâng a sawi lai kha Pentikost kût lai a ni a. Tûn hi chu kût champha vêl lai chu a ni a. Kan rilrua châm lian ber tûr chu Isua an khenbeh kha mihring sual ata Chhandamtu, tho leh ta ngeia, Pathian nung chu a ni tih hi ni sela, Isua Krista chu Thutaka, khawvêl ngamtu a lo ni ngei. Thutaka chu lâng lukhum a khumtîr theih, nuihsan theih pawh a ni, chil pawh a chhâk theih, lu ruh hmunah, dawthei leh philhmang kàrah pawh a khenbeh theih. Nimahsela thutak na nâ nâ zawng mitthi zîng ata, thlân atangin a tho leh ta, amah chuan khawvêl ro a rawn rêl tan ta. Thutaka chuan hmangaihna chakzia, engkim ngam theitu a nihzia a tilang ta. Hmasialna te hi thil engkim ti thei angin a lang thei, kraws-ah a khêngbet thei. Thîrkilhna te, tuboh te, fei te hi thil ti thei ber angin a lang thei. Nimahsela thîra khen tlang hmangaihna kut khân a ni ram ropui tak takte pawh khawih danglam rem rum ni. Chu kut chuan a la hnch zêl dâwn. " He lungpui chungah hian ka kohhranho ka rem chho vang a, mitthi khaw kulh kawngkhârte chuan chu chu an ngam lo vang," Lal Isuan a ti a.

A va ropuiin a va thlamuanawm êm! Pathian nung ringtu kan ni. Tûn dam chhûng chauh hian Krista chu kan beisei lo ve. Krismas lâwmawm kan chen laia nausên lo piang, a hminga Emmanuela, 'Kan hnênah Pathian a awm' tia saka khân a mite hnênah, " Ngai teh u, kei kumkhuain, khawvêl tâwp thleng pawhin, in hnênah ka awm zêl ang. Mi Nunga chu ka ni, ka lo thi a, nimahsela ngai teh, kûmkhua atân ka nung leh ta a ni. Thihna leh mitthi khaw chahbite chu ka nei bawk a," a tih kha.

Chuvangin. " Chanchin Tha chu ka zahpui si lo va ; tupawh a ring apiangte tân chhandamna tûra Pathian thiltihtheihna a ni si a," i ti ve ang u.

Muanna Pa William Penna chu

William Penna hi kum 1644 October ni 14-ah London khuaah a lo piang a. A pa chu British lawng sipai pâwla hotu ber a ni. Lalber pawhin a ngaihnata a hriat mi tak a ni nghe nghe a; a nu chu Dutch mi a ni a, mi chhûngkaw ṭha tak an ni bawk a.

Amah William Penna hi a naupan lai chuan naupang fing tak leh rilru ṭha tak pu mi a ni.

Kum sâwm leh kum hnih mi a nih lai vêl hian rilru danglamna nasa tak mai chu a lo chhar ta thut a, Pathian lamah lamlêtna a nei nasa hle a, mihring nunna leh thlarau te chu Pathian nên a inzawm thei taktak tih a lo chhar chhuak a. Tin, College-a a awm laiin pâwl pakhat Quaker-ho an tihte zirtîrna chu a lo dawng a, Quaker-hote chu Kristian ṭha ber pâwla mi an ni a, nimahsela Pathian biakna kawnga kohhranho dangte nên an tih dân a danglam hle a. Mahni chhia leh ṭha hriatnain min hriattîr ang zêlin Pathian chibai kan bûk tûr a ni an ti a; kohhran pâwl hrang an insiam a, chuvângin tihduhdahin an awm a.

Chutiang pâwl danglam chu a lo kawmngeih avâng chuan a pa chu a thin a ur hle mai a, a âtziate a sim a, a inhriatfiah zâwk theihna tûrin a pa chuan France ramah a kaltîr ta daih a.

France ram aṭanga a lo kîr leh hnu chuan a chhûngte chu a timangang hle a. Chu pâwl danglam tak Quaker-ho chu a zawm leh ta tlat a, a hotu leh rawngbâwltu ber a lo ni ta nghe nghe a. Ram tinah te vâk vêlin chu pâwlah chuan mite tel tûrin a sâwm vêl a. Eng engemaw thute a ziak chhuak ve a, mi tam takin an hnial kalh ve bawk a, mahse a pawisa lo tawp a. England ram rorêltu pâwl (Parliament) hnên aṭang te chuan he pâwl humbalhna leh a ô paltlin vêl theih nân phalna a dîl vêl ruai a.

A pa chu a lo thi ta a, sum tam tak chu a fapa tân hian a ruat a. Tûn hmaa indo hun harsat laite khân a pa chuan chêng sînghnih aia tam ngial hi Lalber ruih tûrin a lo pûktîr a, chûng zawng zawngte chu Williama chuan a khâwm vek tûr a ni, ramte pawh a nei bawk a.

Tichuan Penna chuan he pâwl Quaker-ho hi tuma tihbuai leh chawhpawlh theih loh va an awm hran theih nân awm hmun hran khuar a lo tum ta a. Kum 1681-ah khân Penna chuan chûng leibâ rulhna a lo khâwm tûrte chu hmachhuanin Sâp Lalber hnên aṭanga phalna hmuin America ramah ram zau tak, a dung lam mêl 300, a vang lam mêl 160 chu a lo lei ta a. Chu bialah chuan Penna chu Governor a lo ni ta a. Chutiang an lo awm hran tâk avângin an sakhaw lam thuah chuan an lo thawvengin an lo zalên ta hle a. Chu mi ram hming chu Pennsylvania an ti a. Chutichuan kum 1681-ah he hmun ah hian mi an lo lût hmasa ber a, kum khat chhûngah ngawt pawh mi 3,000 lai an lo lût a. Tichuan an awmna ram tûr an va thlen hnu chuan a khawpui ber tûr chu a han hmu chhuak leh a, a hmingah chuan Philadelphia (Unau inhmangaih khua) a vuah a. Inhmangaih leh inthurualin an awm dial dial a. Mahni thawh chhuah leh theihna ngawtin khawpui chu a din a. Quaker pâwla mi an ni deuh ber a.

Pâwl danga mite pawh an awm ve bawk a. Quaker-ho hi chuan sakhuaah hian inkhuahkhirhna awm lova zalêna awm an duh avângin pâwl dang danga mite pawh telh ve an duh zêl a. An awmna hnam American Indian-ho zîngah chuan Penna hnathawh chu a lo hlawhtling ta hle mai a; an lo inrem ta hle a. Amah a dam chhûng chu an lo inrem ta reng a. Mi rama awmhmun va khuar ṭhenkhatte chu an va pêmna rama

mite nên te khân an intithiam mang ṭhîn lo va, inhuatna leh inremlohna te a chhuak mêk ṭhîn a. Penna hian erawh chu an va pêm[illegible] hi mite nên inrema intithiam taka aw[illegible]i a tum tlat a, tumah rilru inhmu lo lo le[illegible]nnghirnghova awm rêng rêng a duh lo.

K[illegible] khat emaw a awm hnu chuan a pêm[illegible] ram lalhote chu a sâwm khâwm chiam a, pêmho zînga an hruaitu leh puipa deuh deuhte pawh an tel ve a A ṭhuihruaitoho chuan Penna rilru kal dân an enin mak an ti hle pawh a ni thei e. Ani zawngin "Hnam dang daih leh hmêl danglam takte ni mah sela, kan Pa vâna Mi fate vek kan ni a, unaua menin inhmangaih leh inpumkhatin kan awm tûr a ni," a ti tlat a He mi ṭuma an inkhâwm hian inremna an siam tlat a, "Keini hnam hnihte hi hrang hle mah ila, unauva insiamin pumkhatin i awm tlat ang u, inrêlna leh insawisêlnate awm hlek lovin i awm ang u," tiin thu an tiam tlat a.

Chutichuan an va pêmna rama mite nên chuan inṭhian tlat an duh avângin an fate leh an thlahte thleng pawhin an inrem zêl theihna tûrin an fate pawh an fuihin an thunun ṭha hle ve ve a. Chutichuan American Indian mite chuan an thuthlun chu nghet takin an vawng tlat mai, hmun ṭhenkhat pêm awm khâwmna hmunah te phei chuan inngeih lohna a chhuak nasa hle mai a, an indovin an intibuai mur mur a, Pennsylvania hmuna mite erawh chu an buai ve lo tawp mai a ni. Pu Penna hian hêng American Indian mite hi a hmangaihin anmahni hi a ring tâwk ve hle ḥlawm a. Mite chunga kan awmdân ang zêlin mite pawh kan chungah an awm ve bawk ṭhîn tih hi a dik hle a ni.

Penna chu a ram din tharah chuan rei pawh a chêng ve thei lo va, nimahsela American Indian-hote chuan an theihnghilh ngai awzâwng lo va, an hre reng ṭhîn a. Kum 1718-ah khân England-ah chuan a lo thi ta a. Chutia a han thih chuan an lo sûn nasa hle a, thawhlâwm te siamin amah sûnna tûr chu an thawn ṭeuh bawk a. A nupui chu a lo hmeithai ta si a, chuvângin a lû ber leh a rinchhan ber chu a lo awm tâk loh avângin he khawvêl harsatna hmuna a awm chhûnga a intuam lum fo theih nân savun kawrfual chhah tak leh ṭha tak mai hi an thawn nghe nghe a.

Pathian Lehkhabuin, "Remna siamtute chu an eng a thâwl e, Pathian faa vuahin an la awm dâwn si a," a ti a. Pu Penna leh Quaker pâwlhote chu remna siamtute an nih avângin buai tawh hauh lovin ram thar an luah a.

ṬAWNGṬAINA

Lalpa, i duhzâwng hmanruaah mi siam ve ang che. Inhuâtna awmnaahte chuan hmangaihna chi mi tuhtîr la; mi pawi te sawi ta ka lo nih chuan, ngaihdam theihna mi neihtîr la; rinhlelhna nei ka nih chuan, rinna mi neihtîr la; beidawnnaah te beiseina mi neihtîr la; thim zîngah hian êntuah mi siam la; lungngaihin mi tlâkbuak leh, hlimna mi pe ang che. Aw, nang Zirtîrtu duhawm, thlamuantu ka nih theih nân thlamuanna ka neih a ngai a, mi ka hriat thiam theih nân mahni inhriat thiamna ka neih a ṭûl; mite ka hmangaih theih nân, mahni inhmangaihna neih a ṭûl a; pêk chhuah hi dawnua a ni si a, mi kan ngaihdam hian ngaihdam kan ni si a, thih ngama kan ṭan hian chatuan nunnaah kan piang a lo ni si. Amen.

St. Francis, Assisi.

The Sovereign Democratic Republic of India

January 26 1950 ah chuan India hi Sovereign Democratic Republic a lo ni ta a

Sovereign tih hi a awmzia chu ram dang thuneihna tel hauh lova mahni ngeia ro inrêlna hi a ni

Republic tih hi ram awptu ber chu thlan a ni a lal inthlah chhâwng zêlte an lal ve zêl ang hi a ni lo

Democratic a lo nih chuan ram awptu ber chu dân siamtu an ni lo va dan siamtu te chu mipui thlan an ni a vântlâng inawh in dan an siim thin Chutichuan hêng dân siamtute siam angin ram awptu ber chuan ro a rêl tûr a ni a amaw thuin engemah a ti thei lo Chutichuan mipui vântlâng rorel chu a lo ni

Tin Sovereign Democratic Republic of India chu India ram then zawng zawng Pakistan tih loh chu a huam vek a Andaman leh Nicobar thliarkârte pawh hi Tin chu Republic chhûng ram then zawng zawng chu Provinces ti lovin States tih a ni zâwk a Chutichuan tunah India Republic hi heng States zawng zawng inzawm khâwm hi a lo ni ta

Tûn hmaa sawrkar thu chhuak leh engemaw thuahte British India tih leh Indian States an t h thinte kha a awmzia a danglam a tûnah erawh chuan an inang vek Tun hmaa Native States (Raja ram) leh British India chhûnga Province (ram then) zawng zawngte kha Indian Union States tia zawm khâwm vek a lo ni ta

Chutichuan hêng States te hi India sawrkâr chuan a tûl a tiha awm a tih ang angin a ramrite pawh a tidanglam theiin a duh chuan States thar a siam thei bawk ang

* **The Constitution of the Republic of India** India ram rorêl dân chungchang thu ngaihtuahtu pâwl chu Constituent Assembly an vuah a Members 308 an ni a hmeichhia te mipate pawh an tel ve a ni Chung mite chu India ram mahnia rorêlna Constitution an tih chu siam tûrin vantlangin an thlang Chutichuan he rorêl dân hi India mite ngei siam a ni tih theih a ni e Chu mi chu December 9 1946 ah India hi Independent ram a nih hma khân an lo siam tan a Nov 26 1949 ah khân an peih ta a Constitution rel chhuah dân chuan India ram awptu ber hi chu President a ni ang ani chu Indian Parliament leh States Legislative Assemblies h thlan a ni a kum nga chhûngin a thawk ang a tin President in thlang leh ang tin a pângngai an duh chuan thlan leh theih ni a

Tin Vice President hi a awmzia leh a chu chu Parliament thlan a ni ang a kum nga bawk a thawk ang Chu Vice President chu Council of States ah chuan Chairman a ni ang Chutichuan Republic of India Parliament kan tih chu heng ang hi a rorelna kha pen dân leh hming hran theuhva vuah chu a ni

1 President (Lu ber)

2 Council of States He mi member at hian States te chuan mi 230 an thlang ang a tin mi hran 12 te chu thlang lovin kawng engemaw pawimawh tak thiamna an nei avânga ruat an ni zawk ang

3 The House of the people (Vantlang ziawhtute pâwlte) Hêng mite hi Indian States chhûnga vote neituten an thlang ang

4 Cabinet hi a awm leh ang a hêngte pawh hi mipuiina Parliament member atâna an thlante zînga mi thlan an ni ang chu pâwl hotu ber chu Prime Minister a ni ang Chu mi chu President in a ruat ang a tin minister dangte chu Prime Minister chuan a thlang ang a tin, President in a nemnghet ang

Tin States tin hian mahni ram humhalh

leh an ram chungchânga pawikhawih theihna lam tûrah chuan thu a nei thei ṭheuh bawk ang a. State chhûnga mite ngeiina an thlan Legislative Assembly chuan an rêl ber ang. Tin, state tinah chuan Governor hi a lû ber a ni bawk ang. Chu mi chu President ruat a ni ang.

Ṭawng lam thuah chuan sawrkâr thuah leh ṭawng tlânglâwn berah chuan Hindi hi hman a ni ang a, amaherawhchu English ṭawng hi kum 15 emaw lai chu hman a la ni zêl ang.

Tin, India rorêl tlângpuia mihring awm phunga thu lian deuh deuhte chu hêngte hi a ni.

(1) India sawrkâr chuan sakhaw pawm bîk a nei lo vang a, tin, tu sakhua mah a ṭanin a thlei bîk lo vang. Tin, sawrkâr hna hmuh thuah pawh sakhua avângin (an tlin si chuan) khap an ni lo vang. Mi zawng zawng mahni sakhua ṭheuh chu pawmin an zawm thei ang. Tin, chu chang ni lovin, mahni sakhua ṭheuh an puang darh thei ang a, sikul leh thil dangte pawh an intodelh theih phawt chuan siam phal a ni. Sikulahte pawh sakhaw lam zirtîrna ruat theih a nih chuan phal a ni a. Tin, sakhaw lam thuah hian India Republic-ah chuan mi zawng zawngin zalênna an nei ang.

(2) Tin, mi kum 21 chung lam chu a hmei a pain inthlannaah tel theih a ni ang.

(3) Tin, Inkoh chungnunna hming 'Sir' tih te, 'Bahadur' tih te thuah pawh a danglam ang, chutianga inkohnate a awm tawh lo vang.

(4) Tin, Hindu sakhuaina khawih thianglo leh tenna mihring chunga an neih pawh hi bo vek tûra rêl a ni. Pâwl hnuai leh sâng intbliarna a awm chuang lo vang a, mi zawng zawng inang veka awmin, an chi leh hnam ṿângin emaw, sakhua vângin emaw, hmeichhia nih vângin emaw thliar hranna a awm chuang lo vang.

(5) Tin, hna zawng zawng chu an tlin phawt chuan a hmei a pa tân hawn a ni ang tih leh hna rêng rêng inang rau rauvah chuan mipa leh hmeichhe hlawh a inang ang tih a ni.

(6) Hnam hmufual leh tlêm bikte chuan a ṭûlna apiangah ṭanpuina an hmuin en zui leh an ni ang.

(7) Constitution chuan Republic chhûnga mite chu theihtâwpa an nunna leh an hmasâwn zêlna ngaihtuahin hetiang hian an rêl a:-

(a) An ei zawn theih nâna hna hmuh theihna.

(aw) Zir man chawi lova naupang kum 14 an nih thlenga sikul luh luihtîr hi.

(b) Hnathawhna hmuh theih lohnaah te, dam lohnaah te leh tar chhiat tawh thualhte vântlângin hênghote ṭanpuina lam an ngaihtuah sak tûr thute neih theihna te.

(ch) Fahrah te, hmeithai te, piangsual te leh mi ina awmte tihretheih loh nâna vênna te.

Tin, an thil ngaihtuah leh tîh tum dangte chu hêngte hi a ni a:-

Mahni ram intodelh a, mahni in lama thil siam te, (Cottage Industries) leh lo leh huan te, ran lam enkawl te hi uar deuh deuh a, hmasâwntîr a tum hle a. Tin, vântlâng tân hrisêlna lamte pawh a ngaihtuah nasa hle bawk a ni.

Tin, thil tha lo leh dân ṭha lo khapna te a ngaihtuah leh a. Zu in hi bân a tum a ni.

Hêng kan thil sawite hi Constitution-ina a tum ṭheukhatte chauh a ni. India chuan a tum dân chuan a ram chhûnga mi chu hnam engthâwl leh hrisêl tak leh hlim tlâng taka awmtîr a tum tih chu a lang chiang hle mai a. Hêng thilte hi kum hnih khata tih duak duak theih a ni lo va, a rêl anga thil a lo awm hun tûr chu hun rei fe a duh ang. Hêng thil tumna zawng zawngte hi President te, Prime Minister leh Parliament te chauh tih tûr pawh a ni lo va, a ram chhûnga mite ngeiin mahni ram tâna hmangai taka an

(*Phêk 38-ah chhunzawm a ni*)

British Commonwealth of Nations

British Commonwealth of Nations an tih hi a awmzia chu hetiang hi a ni. Ram hrang hrang mahnia ro inrêl ṭheuh, infâwk khâwm a ni a. Inzawm dân chu thil ṭûl leh pawimawhah leh indo thuahte intanpui tawn tûra thukhat vuain an awm a Chûng chu British Commonwealth of Nations tih an ni vek.

Tin, hêng British Commonwealth chhûnga ram hrang hrangte chu sumdâwn lam thuah te inhmuh thiamna an nei a; tin, ram dangin rawn dovin rawn rûn dâwn sela an inṭanpuiin an ṭang tlâng ṭhîn a ni.

Tin, British Commonwealth of Nations-a tel ve ram hrang hrangahte chuan an awptu (lû ber) chu Governor General an tih hi England ram lalin a ruat a ni. Kum 1947-a India-in mahnia ro inrêlna (Independence) a neih khân Republic la ni lovin Dominion a ni a, British Commonwealth chhûngah a la awm a, chuvângin India ram awptu ber Governor General chu England ram lal ruat a ni. Chûngte chu pahnih an awm a, Earl Mountbatten leh Mr. Rajagopalachari.

Nimahsela January 26, 1950 khân India ram chu Republic a lo ni ta a. Republic a lo nih chuan ram awptu ber chu thlan a ni ang. Achângin mipuihovin an thlang a, achângin mi ṭhenkhat chauhvin an thlang a, achângin mipuiin aiawh tûra an thlanho rorêltute khân an thlang a ni.

Tin, ram awptu ber hi thlan ṭhat fo a ngai a, lalte inthlah chhâwng angin an fa zêlte an lal ve zêl thei lo va, an rochung thei ve lo a ni. Tin, ram hrangin an ruat sak thei bawk lo a ni

Tûnah hian Republic a nih tâk avângin a lû ber chu England lalin ruat lovin India ram chhûnga mipuiin an thlang tawh tûr a ni a, tin, Governor General ti lovin President tih hming a pu tawh zâwk ang

Dân narânin British Commonwealth of Nations ni tûr chuan ram lû ber chu England ram lalina a ruat tûr a ni a, chuvângin India ram President chu England lal thlan a nih tâk loh avângin British Commonwealth-a chhiar tel tûr a ni lo. Amaherawh chu India ram hian a la tel duh avângin British Commonwealth of Nations rama rorêltuten an ngaihtuah a, Republic ni siin tel phalna an pe a ni a, chuvângin India ram hi Republic a ni nachungin British Commonwealth of Nations-ah a tel a ni. British Commonwealth ram dangte pawhin India ram hi anmahni zînga a tel zêl dâwn avângin an lâwm hle a ni.

India ram hi ram zau tak, ropui tak a ni a, chuvângin ram dangte tân pawh a ṭangkai thei êm êm ang a, tin, ṭanpui a ngaihna apiangah British Commonwealth of Nations in a pui ang. Tûn lai hian mahni ro inrêlin a ding ṭan chauh a ni a, ṭha taka ro a inrêl theih nân ram dang ṭanpuina a ngai hle dâwn a, an theih ang tâwk chuan an ṭanpui ngei bawk tûr a ni.

Phêk 37 ami chhunzawmna

thawh ṭheuh chuan hêng Constitution pawimawh tak hi a lo hlawhtlingin a lo famkim thei ṭêl ang.

Sovereign Democratic Republic of India President hmasa ber chu Dr. Rajendra Prasad a ni a. Assembly thlan a ni a. Tin, Prime Minister hmasa ber chu Pandit Nehru a ni. Hêng mite pahnih hian India Republic chu chak taka a lo ṭhan len theih nân an bei ang a. Nula leh tlangvâlte leh naupang a hmei a pain mahni hna ṭheuhvah kan ṭanpuiin kan ṭang tlâng thei a. Chutichuan India hi ram nuam tak leh hlim tak a lo ni thei ang.

KRISTIAN CHHUNGKUA

RAM DANGA TIH DÂN

Pakistan chhak lam ram an tih ṭhin, Rangpur khuaah chuan nikum 1949-ah khân Kristian Chhûngkaw Ni hi an lo nei ṭan ve a. May thla chawlhkâr hmasa ber kha Kristian Chhûngkaw pual bîkah an ruat a ni.

Chu mi chawlhkâr Ninganiah chuan Sanie Sikul hmeichhe naupanghovin "IN ÊNTU" tia an phuah Lem channa an nei a. Chu mia an entîr ber chu Petera in chhûng thu leh chu mi inah chuan Isua a awm ve ṭhinzia thu a ni ber a. Chûng hmeichhe naupangte chuan a entu leh anmahni pawhin an hriat reng tûr chu an zir ngun ber a. Zirtâwpni leh Inrinniah chuan Inhlanna Inkhâwm an nei ṭheuh va. Ngun takin an lo buatsaih ṭheuh a ni tih an tih dânah chuan a lang hle a. A hmasa berin in chhûng lam leh a pawn lam an tifai phawt a, in chhûngah chuan milem thar Pathian Lehkhabu milem leh Pathian Lehkhabu châng mawi tak taka ziak te an târ a, pangpârin an in chu an chei vul chûk mai a.

Chhûngkaw Inhlanna Inkhâwm leh a chhûnga chêngte tân malsâwmna dîlna an nei bawk a. Pathian Lehkhabu châng inhmeh te chhiara hla te an han sak hnu chuan chu mi chhûngkua chuan hetiang hian thutiamna an nei a, chu mi inah chuan inrem tak leh hlim taka awm tûrin, an vêngte nêna inṭhianna leh inṭanpui tawnna nei tûrin, ni tina chhûngkaw ṭawngṭai nei tûrin, kohhran thiltih tûr awm apianga inthawh ve zêl tûrin, Krista thupêk zâwm a, chu mi chhûngkua chuan an êng an tihlana, an ṭhenawm khawvêngten mi zawng zawng Pa, Pathian chu an hmuh a, an chawimawi theih nân.

Pathian ni zingah chuan sikul naupangte chuan biak in chenmawina tûrin pangpâr thi te an thil a, hmeichhe naupang lian deuhte chuan Pathian Lehkhabu châng, "KEI LEH KA CHHÛNGTE ZAWNGIN LALPA RAWNG A NI KAN BÂWL DÂWN NI" tih kha mawi takin an ziak a, an târ kulh bawk a. Chu mi ni chuan tupawhin biak in chu a hmu apiangin vawiin chu ni danglam tak a ni tih hriat loh rual a ni lo. An dân pângngai ang chuan mipa leh hmeichhia hi ṭhu tlâng lovin Mizo ram tih ang bawk hian an ti ṭhîn a, chu mi ni erawh chuan chhûngkuain an ṭhu tlâng vek a ni. Inkhâwm chhûng chuanin Pathian Lehkhabu châng chhûngkaw lam thu nêna inhmeh leh anmahni ṭanpui thei tûra an ruat chu chhûng tina mite khân an inchhiar chhâwk den den a, a hmasa berin fapain, fanuin a dawt a, an pain, an nuin, an puin, an piin, chutiang zêl chuan.

Bânna hla an sak lai chuan chhûng tin aiawhin an chhûng thawhlâwm kha rawngbawltu hnênah an hlân a. Tin,

'Krista kan chhungkaw puipa ber a ni
Kan chawkil apiang min kilpuitu khualṭha
Kan thu sawi apiang lo ngaithla ve kiautu'

tih kha a hmain hmeichhe naupang pakhatin Bengali ṭawngin a lo letling a, mawi takin a lo ziak a, chu chu rawngbâwltu chuan chhûng tin chu a sem den den a. Chu mi ziak chu an ina an târ an chhiar apiangin an thutiam kha a hriat chhuahtîrin enutianga an lo nun za dial dial chuan chhûng tin chu Krista thu hretu êng an lo nih theuh a rinawm êm êm a ni.

"Mipa pakhat i zirtîr fin chuan, mi mal i zirtîr fing a ni a; hmeichhe pakhat i zirtîr fin chuan, chhûngkua i zirtîr fing a ni."

Dr. Charles, D. Mc Iver.

AFRICA RAM THAWNTHU

EPAMINANDA LEH A NI THU

Epaminanda hian ni a nei a. A ni hnênah chuan achâng châng hian a va lêng thîn a. Ni khat chu a va lêng leh a, a haw dâwn chuan a ni chuan a hawn atân balhla lian tak hi a lo pe a.

Epaminanda chuan a ni balhla pêk chu nghet takin a hûm chiah a, a hâwnpui ta a. In a va thlen chuan a hûm pherh vek mai a .A nu chuan, "Epaminand, engnge ni i hûm le?" a lo ti a. Ani chuan, "Ka ni balhla min pêk a nih hi" a ti a. A nu chuan, "E, khati khân balhla an keng ngai em ni le! I va â tak êm ve aw! Balhla ken dân chu maw, hnahin tha takin fûn la, i lukhum han khum hnan chiah la a ni ngai e," a ti a. Epaminanda chuan, "E le, ka nu, ka hre tawh ang e," a ti a.

Ni dangah chuan a ni hnênah chuan a va lêng leh a. A ni chuan sabriak khal hi a lo pe leh a. Epaminanda chuan hnahin tha takin a fûn a, a lukhumah a khum hnan chiah a, a hâwnpui leh ta a. A hâwn kawngah chuan ni a sa hle mai a, a sabriak khal khum hnan chu a em tui a, a hmaiah te, a biangah te, a nghâwngah te a luang ta a.

In a va thleng a, a nu chuan a lo hmu a, "E, kha engtiziange ni i va mawm hliam hluam ve. Engnge ni i lukhum chhûngah i khum hnan le?" a lo ti a. Epaminanda chuan, "Ka nu, ka niin sabriak thar min pe a, i sawi ang khân hnahin ka fûn a, ka lukhumah ka khum hnan a nih hi," a ti a. A nu chuan, "Aw, Epaminand, i va â tak êm ve le! Khatiangin sabriak an keng ngai em ni? Sabriak te chu rawtheia thuna han ken hâwn tûr alâwm," a ti a. Epaminanda chuan, "Aw le ka nu, ka hre tawh ang e," a ti mai a

Rei fê hnuah chuan a ni inah chuan a va lêng leh a. Chu mi tum chuan a ni chuan ui notê hi a lo pe a. Epaminanda chuan tuiûm tiat lai mai hi rawthei a la a, chu mi chhûngah chuan ui notê chu a thun a, a chhîn ta tlat mai a, a hâwnpui leh ta a.

In a va thlen chuan a rawthei chhîn chu a han hawng a, ui notê chu a han phawrh chhuak a, a lo thi tawh reng mai a. A nu chuan a han hmu a, "Kha engnge ni?" a ti a Epaminanda chuan, "Ka niin ui vulh atân min pêk a nih hi, i sawi ang khân rawtheia thuna ka ken hâwn a ni," a ti a. A nu chuan, "Aw, Epaminand, i va â lutuk tak êm ve aw. Rilru rêng rêng i nei lo a ni maw? Khatiangin uitê han hawn ngai em ni? Uite hawn dân chu a nghâwngah hruia hlina han kaih hâwn tûr alâwm," a ti a. Ani chuan, "E le, ka nu, ka hre tawh ang e," a ti mai a

A tûkah chuan a ni hnênah chuan a va lêng leh ta a. A ni chuan a haw dâwn chuan chhang hawn tûr a lo pe a. Epaminanda chuan hrui a la lawk a, chhang chu a hlîng a, a kai haw ta bap bap mai a. In a va thlen chuan chhang chu ei tlâk rêng a ni ta lo va. A nu chuan a lo hmu a, "Engnge ni kha i kaih kha?" a lo ti a. Ani chuan, "Ka ni chhang mi pêk a ni ka nu, i sawi ang khân hruia hlina ka kaih hâwn a ni," a ti a. Chu veleh a nu chuan, "E khai, i â lutuk êm mai, engmah hrilh theih i ni lo. Engmah ka hrilh tawh lo vang che. I ni inah pawh lêng tawh suh. Khawinge keimah ka va lêng teh zâwk ang. Kha thukah khân chaw ka chhuan kha, a la hmin deuh lo va, mei kha lo tuah ang che," a ti a, a chhuahsan ta a.

A nu kal hnu chuan Epaminanda chuan mei chu a tuah a tuah ta mai a, a chaw chhum pawh chu a ût zo vek tawh a. Chuti pawh chuan a la tuah ta zêl mai a ni. Chu mi hnu chuan engtinnge a awm tâk rêng rêng ka hre lo va, he thawnthu min hrilhtu lah hian a hre bîk hek lo. Tumah a hria an awm lo. I rin dân ang ang chu a ni mai ang.

ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?

Hei hi chhân tûr a ni a, Editor hnênah thawn ula, a chhânna dik ber Robâwmah kan chhuah ang.

Hrânga hi mi rethei tak fapa a ni a, khaw tê tak tea awm an ni nghe nghe a. Amah chu naupang taima tak a ni a. Mahni tualchhûngah a zir ve a, a taihmâk leh a bei ṭhat êm êm ṭhin avângin High School-a kal tûrin scholarship a hmu ta hial a. Tichuan khawpui chhûnga High School-ah a kal ta a. Chûngah te pawh chuan a bei ngun zêl a, hotute chu a tilâwm hle ṭhîn a.

Vawi khat chu chhuṭi a lo hun a, an khuaah chuan a haw ta a, buh seng hun lai tak a lo ni a. A pa chu a tar tawh si a, lo lâm hnaah chuan puih a ngai hle mai. Chutichuan a theihtâwpin a pui sauh sauh a. Tin, a chhuṭi hun a lo kin ta a, sikula luh leh a lo ṭûl ta mai a, an buh lah chu an la seng zo tawp si lo va. An seng zawh ran loh phei chuan a riral zo vek pawh a ni thei, hlawh han phal tûrte lah chu an nei hauh si lo. Chutichuan Hrânga chu a pa puibâwm theitu ber kha a ni si a, buh chu a han seng zawhpui phawt mai dâwn em ni ang le? Tin, lehlam thu han thlîr chuan chutia a sengpui zêl chuan sikul chu a lût tlai hle ang a, a scholarship te lam khân a chân phah vek ang tih chu a hlauhawm bawk si. Buh a riral zawh hle si chuan a nu leh a pa chu retheih nâk alaiin rilṭâmin an awm bawk si ang a. Chutichuan Hrânga chuan tihngaihna hre lovin a inkhâpthlu dêr mai. A tân engtia tih tûr nge ni ang le?

ARSI ENGZATNGE KAN HMÚH THEIH ?

Boruakah hian zin thei ta ang ila, lei aṭanga kan kal hlat tial tialin ni khi a lang fiah lo tial tial ang. Ni hêltu arsi zînga hla ber Neptune an tih aṭang pawh khian, ni khi arsi êng tak ang chauhvin a lang thei a ni. Tin, lo kal hla lehzual ta zêl ila, a lo tê telh telh ang a, arsi tia lekin a lo lang ang a, arsi nên kan hai tawh mai ang.

Ni pawh hi arsi a ni ve rêng a, tin, arsiho pawh khi ni an ni a, ṭhenkhat phei khi chu kan ni aia lian zâwk leh êng zâwk ngialte pawh an ni a. Chûng nite chu arsi dangin a hêl ve leh hêl ve loh kan hre lêm lo naa, an hêl ve pawh rinawm tak a ni.

Kum zabi tam tak ata tawh kha vân lampang ngaihtuah miho chuan arsite khi ahlâwmin an lo ṭhen tawh ṭhîn a. Chûngte chuan Latin hming an pu hlawm a. Tin, arsi tê lehzualte chu nambarin emaw, Grik hawrawpin emaw an chhiar mai bawk ṭhîn a. Arsi ahlâwma lo ṭhen hmasa bertu hnam hi tutenge tih hriat chianna chu a awm lêm lo va, amaherawhchu Kaldai-ho an nih an ring ber. Chutianga arsi ahlâwma hming lo vuah hrang hmasatute chu, berâmpute chhûn leh zâna an berâmte tlâng panga vêng ṭhînte an ni tih a ngaihruat theih mai a. Chutih lai chuan puithiam leh mi fingte chauh lo chuan ziak leh chhiar te hi an la thiam lo va. Berâmpuho chu zânah rei tak takte an meng si thîn a, tin, engmah tih ṭûr dangte an neih lêm ṭhin loh avângin arsite chu an thîr vêl a, an neiin an hre ta ṭhîn a, tin, chûng chanchinte chu thawnthuah an phuahchawp ta mai ṭhîn a ni tih a rin theih vian bawk. Chûng thawnthute chu a tam zâwk chu hriat a ni tawh lo va, a ṭhen a zâr erawh chu tûn thlengin an la inhrilh chhâwng zêl a, chûvângin an la hre hlawm a ni.

Arsi hnai ber pawh khi a hlatzâwng chu mêl 26,000,000,000,000 a ni si a, chu ngawt pawh chu hnai ngaihtuah phe kher âwm lo ve. Chuvângin a entîr nân hetiang hian lo sawi ila :

Mihring thisena 'corpuscles' an tihte hi tangka anga bial phêk an ni a, a têtzia chu lo chherchhuan khâwm ta ila, inch khata sâng tiang tûrin corpuscles 15,000 a ngai ang a. Corpuscles pakhat zêl chu mêl khata sângah lo ngai ta ila, thla hlatzâwng khi inches sâwm leh paruk a lo ni ang. Tin, ni hlatzâwng chu yards 172 dâwn lai a lo ni ang a, Neptune hlatzâwng chu mêl thum laia sâng a lo ni ang. Tin, arsi hnai ber leh kan lei inkâr hlatzâwng chu, corpuscles pakhat mêl khat zêl anga ngai khân mêl 26,000 a sâng a lo ni ang a, leiah phah phei ila chuan lei hi a hual vêl vek thei ang.

Lancashire-a la kaihna khâwl liante chuan nilêngin ni khata mêl 150,000,000-a sei la an kai thei a. Tichuan second rukah lei vêl chhuak thei khawp an kai thei a, minute khatah thla thleng thei khawpa sei an kai thei a. Chutiang zêl chuan kai ta sela, ni sawm leh pariat chhûngin ni aṭanga Naptune thleng thei khawp an kai thei emaw chauh a ni ang Tin, kum khatah ni 310 hna thawk zêl selangin, kum 500 chhûngin arsi hnai ber thleng thei khawp la an kai thei emaw lek a ni ang

Arsite khi an ênzâwng a inang lo thluah tih kan hmu ṭheuh va, ṭhenkhatte khi hnai deuhvin lang mah sela, an hnai bîk kher lêm lo va, an intiat loh nasat êm hlawm vâng a ni zâwk a. Arsi êng deuh ṭhenkhatte khi chu a êng ve mang lo ṭhenkhatte ai chuan an hla nasa zâwk êm êm a. Ni vêla arsi herho tiam lovah chuan kan lei aṭanga arsi hnai ber dawttu phei chu mit lâwng ngawt chuan hmuh pawh hmuh tham loh a ni an ti.

Danish mi arsi ngaihtuahtu Romer-a an tih chuan kum 1676 khân êng chungchâng thuah thil mak tak a mai hmuchhuak a. Thil ri hi kan hriat hmain hun engemaw chen chu

a ral hman ṭhîn tih kan hria a. Silai hla deuh fea an kah chuan (a hlatzâwngin a zir a ni bawk a) a khu kan hmuh hnu deuhvah a ri kan hre ṭhîn a. Football inkhêl kan en pawhin ball leiah a han tla a, a khâwk leh a, sâng fe a thlen tawh hnuin a ri kan hre leh chauh ṭhîn a nih hi. Romer-an a hriat chhuah hma chuan êng hmu tûr pawh hian ri hre tûr ang bawkin hun engemawti chhûng a duh tih tuman an hre ngai lo va. Ri hi second khatah feet 1,090 a kal thei a, boruak pan leh chhah dânin a zir tel bawk a. Êng hi chu nasa takin a la kal chak lehzual a, second khatah mêl 186,000 a kal thei a ni. Hetianga chaka kal hian thla êng khian lei thleng tûrin second khat leh hmun lia ṭhena hmun khat a duh a, ni êng erawh chuan minute riat a duh a ni. Jupiter êng chuan kan lei thleng tûrin minutes sawmthum leh paruk a duh a, ni vêla her arsiho zînga hla ber Neptune an tih êng erawh chuan dârkâr li a duh a ni. Arsi dang êngina kan lei thleng tûra hun a duh reizâwng erawh chu nasa takin a rei zâwk a ni. Arsi hnai ber Alpha centauri êng khian kan lei thleng tûrin kum li leh thla li a duh a Chu mi awmzia chu, khi arsi khi lo awm lo ta thut sela, a awm loh ṭantirh aṭanga kum li leh thla li thlengin a êng chu kan la hmu thei cheu vang tihna a ni. Arsi hnai ber dawttu kan sawi tawh kha Cygni 61-na an ti a, chu mi êng chuan kan lei thleng tûrin kum riat zet a duh a ni an tih chu.

Arsiho khi an hlat hlawm êm avângin an hlatzâwng hi mêla han teh mai mi pawh an ni lo va, a hlatzia pawh kan ngaihtuah pha hlei thei lo a ni. Arsi lam ngaihtuahtuho chuan arsi hlatzâwng sawi nân hian nambar tlar dul ringawt ai chuan thil dang remchâng zâwk an lo hre chhuak ta a, 'êng kum'-in an lo chhiar ta zâwk a ni. Chu mi awmzia chu, chu arsi êng chuan kan lei thleng tûra hun a duh reizâwng tihna a ni a. Chutianga chhiar chuan Alpha centauri khi êng kum li leh hmun thuma ṭhena hmun khata hla a ni a, Cygni 61-na chu êng kum riata hla a ni ang.

Zân thian zân tak hian arsi engzâtnge kan hmuh theih ang? Khaw vawh zân taka a ên hle zân hi chuan entlang tel lo pawhin arsi maktaduai tam tak kan hmuh theih a rinawm a; nimahsela khaw thian ber zân pawhin mit lâwng ngawt chuan mitvâr ber pawhin 2,000 loliam an hmu thei lo ve an tih chu! Chu ti e ti lo chuan arsi thla latuho "Astrographic Survey" an tihte chuan arsi 40,000,000 lai thla an la tawh e an ti leh si. Hêng arsi thla la tûr hian kum tam tak a duh a. Khawvêla arsi thlîrna in han hmingthang tak takte ṭangrualina an bei a ni. Hêng arsi 40,000,000 lai zînga tlêmtê chauhte hi an hlatzâwng an chhût thei a, a tam zâwk khi chu an hlat lutuk êm avângin an hlatzâwng a teh hleih theih loh a ni ber e.

I vân, i kut chhuakte,
Thla leh arsi i ruathote khi, ka ngaihtuah châng chuan,
'Mihring hi engnge maw a nih a, i hriat reng ṭhin ni?
Mihring fapa pawh hi engnge maw a nih a, i kan ṭhin ni?' ka ti ṭhîn.
Ani chu Pathian aia hnuai deuh chauhvin i siam a,
Ropuina leh chawimawina i khumtîr si a.
I kut chhuak chungahte hian thu i neihtîr a;
A ke hnuaiahte engkim i dah a: *Sâm 8:3-6*

Hman Lai Mizo Hla

Mizovin hla kan neihna an hriat hlat ber chu kum 1680 Anno Domini vêl kha a ni; kum 270 laia rei a nih tawh chu Kan Mizo Chanchina kan chhiar angin chûng hun lai chuan Rûn leh Ṭiau inkârah daih khian an la awm a, an khawsak dân pawh a mâwl êm êm mai a. Silhfên atân chuan hruikhau phiar 'Hnawkkhal' an tih ang hi an la hmang a; hmeichhiate chuan phunnawi hlek lovin 'Siapsuap' an fêng mai a ni. Engnge ni Siapsuap? Vaiza hrui ro chilh khâwm a ni ber âwm e. Tin, sazuk kitein hlo an thlo va; engtinnge sazuk chu an thah tih leh zêl erawh chu kan hre lo. An indo te pawhin khawmhma chem tein an insât âwrh âwrh mai a ni an ti. Sakhaw thuah pawh an la harh lo hle. Pathian an hre lo, an damloh hritlân te chuan engemaw tinatu awm niin an ring a, chu mi tihlâwm duhna aṭang chuan inthawina an nei. An inthawina hming chu 'Arte thlah' te, 'Bui thluk' te a ni. "Pi Biakin lo chhâng ang che, Pu Biakan lo chhâng ang che," tiin, an thil hriat chian loh leh biak sual hlauh vângin hetiangte hian an chham ṭhîn. A mak ber chu Pi Biaki te, Pu Biaka te chuan an lo chhâng a, an lo dam ve ṭhîn! Chu chu kan Lal Isuan khawvêl zawng zawng chhandamna tûra Thuthlung Thara a rawn thlen hnu kum 1680 lai vêl a ni.

Chutianga awmte chuan 'Hla' an lo nei ve deuh thut thut ngawt pawh chu thil ngaihnawm a ni. Mizo hnam tin hi ahrang ṭheuhva awm lai a la ni a, an indo fo ṭhîn. Sailo an huai ta ber a. Ṭhangura, Sailo thlahtua an ruat Tlângkhuaa a lal laiin hla an lo nei ṭan ta taktak a ni. Tlângkhua mite tih chhuah hi a nih avângin a ni ang, "Tlângkhaw Zai" an ti a, chawng chen nân an hmang ṭhîn.

"Tlângkhaw hrinin sum tin an khâwl a,
Sum tin khâwl tiandâr a vuai ngei e,"
tih te hi

"Chawng tin tuah rual laiah chungnung e,
Hrai chawi loh thinlai a kham reng e,"
tih te hi chûng hun laia an phuah chu a ni an ti. Kan Mizo hlaah chuan hriat upat berte an ni. Lal pakhat lal hun lai leh khaw hrang hrangin an phuahte chu chhui chhuah vek phâk an ni tawh lo. Tam tak an phuah a, tam tak an thâmral leh a, tlêmtê chauhvin kan hun hi an thleng zo a ni.

Kumpinu sawrkârin India Empire a neihna tûr hian East India Company kha hre lêm lovin a rawn tîr chhuak tawh a. England-ah chuan Shakespeare-a thawnthu ziak, Romeo leh Juliet tih ho te, Hamlet-a te an chang tlut tlut tawh a, kan ṭawng phei chuan lehchhuah thiam theih loh kumkhua tûrte hi an chhuak tawh a ni. Keini pi leh pute erawh chu an la duai hle a, thîr tum tlang khatah pawh fanu duh lai takte an la hralh ṭhîn.

He mi Rûn leh Ṭiau inkâra an awm lai hi chhuan sarih zet a ni a, kum 190 laia rei a awh. Mahse hla thuah chuan Ṭhangura hun chhuan ngana aṭang chauhva inṭan a nih avângin chu mi hun chhûng chuan hla chu hrang tam tak a chhuak hman lo. Mahse ṭhenkhat an siamte chu an hmingthang hle tawh a, nakin ṭhangthar rei takah pawh an la sawi ṭhîn ang.

Lalvunga Lusei-hovina an thah a, a farnu ṭah hla:-

"Lalvung, Lalvung, tlân rawh râl an ti,
Tualkhêl râlah Lalvung ka tlân ngai lo ve," tih te leh, amah Lalvunga an phuah elna:-

"Lalvungan ka lian a ti fâr zâwl a luah,
A luah sual e, changsial sawmthum an la e," tih te hi an lâr hle ṭhin a rinawm.

Lalvunga hi Hualngo lal a ni a, lal hmêlṭha tak mai a ni âwm e. Lianchia, Chhangte tlangvâl hmâlṭha hmingthang te nên hian lêngza an ni. An kum chiah kan hre lo nâ

a, inkâwm rual vêl an ni ang. Nula lamah pawh an inel êm êm ṭhîn a, Lalvunga, pasalṭha hmingthang; Lianchia, tlangvâl hmêlṭha hmingthang. Khaw khat tlangvâlah tunge inel zual thei ang?

Ni khat chu chawng an chên a, awmni an kham a, an ri lui luih mai a; tel ve nâna ṭha fahran maiah hian Lianchia leh Lalvunga chu an intawng ta ngei a. Nula zawng zawng chu an ṭhu thluang a, Lianchia lam an hawi ṭhup mai a, an ti, Lalvunga chu a lungawi ta lo hle a. Nakinah chuan a tuar ta lo va, a ding chhuak a, a nolêng nên a laiah chuan a han lâm ta a :-

"Mi-ah Lianchia awm e, in sêl e Lalvunga,
Tualah ngulrua kan phun,
Kawkvahai tlar na ngai!" a han ti a, thiam takin a han lâm ta a. Nula zawng zawng chuan Lalvunga lam an hawi leh ta ṭhup mai an ti! A lâm avâng chuan lâm hi chu en ṭheuh hi dân a ni a, Lalvunga ngainatuten an sawi uar ta nge ni, nula chuan an en leh ta ṭhup chu a ni a; tin, chu mi a nih loh vêk leh Lianchia chu a hmêlṭha tâwk lo a ni ang. Mahse a pawimawh ber chu a hla thu chu a ni. A hla han phuahte chu mawi an ti êm êmin, an rilru pawh a kuai hle a ni ngei tûr a ni a, chuti ni suh sela tumahin an hawi phah lo vang. Kei ni, tûn lai mite tân erawh zawng thu dang a ni :-

"Tualah ngulrua kan phun,
Kawkvahai tlar na ngai," tih hian khawi lam ṭhangthar rilru mah kuai herin a mawi lo. Chutih ahnêkin hla mai hian tumah kan intilunglêng zo tawh lo va :-

"Ṭhiana min sâwm suh ka lêng dâwn lo,
Tu hrai mah kan awi lunglêng ve hlei lâwng e,
Dâwntuai lêng an thle e kan tâwnah!" tih ngawt mai a ni tawh zâwk a ni.

Rûn leh Ṭlau inkâra hlate hi tam tak chu pasalṭha hla, an mi that emaw, an mi tihtlâwmte emaw phuahna a ni. Keini hun hi hla lam tak chuan a rawn thleng zo tawh lo va, chuvângin kan hre tam lo hle ang. Mahse an hla kal dân tlângpui erawhchu inang tak tak vek a ni a, thla hnihkhat maiah chuan chuti vakin an danglam hman lo a ni ber.

Inngaihzâwn te pawh an ti nasa ve êm êm ṭhîn ang tih rin theih a ni. Mahse an hla siamte chu tûn lai rilru atân chuan a ho theihtâwpin a lang An feh kawngah tlangvâl pakhatin (Mual vênga mi emaw a ni ta ve ang) a ngaihzâwng a hmu ta lo va, a han phuah ta a :-

"Tlang phei lamah feh tâ'ng e, Lalkuali u,
Ka lungdi ka tawng lo ve, khua tlai ang e," a han ti a.

Hêng angte hi kan benga a rîk ang mai chuan an bengah ri ni sela, engtinnge han sawi tûr, ka hre lo hle mai. A awmzia pawh hi hriat thiam a har nek a. A phuahtu hi Lalkuali u a ni nge, a phuahtu hian Lalkuali u a ngaizâwng? Nghah khawtlai a tum nge, nghah khaw tlai a hlau? A! a tawi si a, ka hre thiam lo a ni mai âwm e!

An lung a lêng ve êm êm ṭhîn a, hun inher danglamte hian an rilru a tawk ve hle ṭhîn. Mizo rama awma, nipui hun mawi nuam tak lo thleng te hi lunglênpui lo fa an awm thei si lo va :-

"Ka ngai mang e," a han ti a. "Ka ngai mang e, ka ngai mang e,
Ka lungdi Ngûnkualbuni ka ngai mang e," a han ti a. Aw, â! . . . .
"Ka dâwn lo," a han ti leh a; tui a in thei lo a ni.
Ka dâwn lo, ka dâwn lo ve,
Lungdi ngaiin siktui thiang ka dâwn lo ve."

Hêng angte hi chûng hun laia an "Love-Song," ṭha pâwl an nih ka ring. Tiang chuan ngaihzâwngte ngaia lunglêng êm êmin an awm ve ṭhîn a, achâng phei chuan tui in thei lo chang pawh ni lovin an "chul diai" ṭhîn a ni.

(Phêk 47-ah chhunzawm a ni)

Ar vulh a hlawkzia

Ei tûr ṭha lam thu kan ngaihtuah chuan India mite hi sa lam ei tlêm ber pâwl kan ni ang, khawvêlah hian mi rethei leh tlachham ngial ngialte hi awm loh theih a ni lo va, mahse India ramah hi chuan retheihna avâng chang pawh ni lovin sakhaw lam avânga sa ei lo mi pawh an tam bawk.

Sa ei mite tân chuan âr vulh hi sa lam ei theihna ber pakhat chu a ni a, a tuite pawh kan ei thei bawk ang. Bâwnghnutê leh sa tih loh vêkah chuan artuiah hian sa lam a bet tam ber a ni a. Vitamin chi tam tak a awm ve a, vitamin C tih loh chu artuiah hian vitamin dangte a tel vek a ni. Bâwnghnutê hi zawng a tluk deuh lo va, bâwnghnutê kan neih theih kher loh chuan artui hi a ṭha ve êm êm a ni.

India ramah hi chuan ramâr, ramhnuaia awm hi a tam hle a, hêng hi kan âr vulhte nên hian a tîr takah chuan a thuhmun niin an ring. Khaw chhûnga ârte chu an tê a, mahse ramâr ai chuan a pung sâwt hle a. Amaherawhchu khaw thlang lama mi chu a danglam viau mai. Kum tam fê chhûng chu tui ringawt tûrin an enkawl ṭhîn a, a sate pawh an ei bawk a. Dr. De Valoisa chuan lehkhabu ṭha fê a ziak a, tahchuan hetiang hian a ziak ; "China ram hian khawvêl pum puia âr zawng zawng za tin zîngah 35·6 chu a nei a, tin, United States hian khawvêl pum puia âr zawng zawng za tin zîngah 25·8 chu a nei bawk a, Europe hian za tin zîngah 20·7 a nei bawk. India ram hian erawh chu za tin zîngah 10·5 chauh a nei

Tin, mi mai mai kum khat ei zât an chhût chuan a average chhuahin India ramah hian mi pakhatin pasarih leh a chanve chauh kum khatah an ei ang. Tin, average chhuahin Irish Free States-a mi tin chuan 283 kum khatah an ei ang. Canada-ah chuan mi tinin 260 an ei ang. U.S.A.-ah chuan mi tinin 236 an ei ang. Tin, Travancore-ah 21·6, tin, Central Provinces-ah te chuan 4·4 an ei a Tin, Assam ramah kan ei tlêm ber a, average chhuahin kum khatah mi tinin artui 3 leh a chanve chauh kan ei a.

India rama âr a tam lohna chhan chu pakhatah chuan sa tinrêngte sakhaw lam thila serh an tam vâng a ni bawk a. Amaherawhchu thil pakhat ngaihtuah a ṭûl ve bawk, engemaw khaw tê narânah te chuan âr hi an vawng nawmnah lutuk a, ran tui hnai lo tak leh îtawm lo tak a ni Chutianga engemaw ti mai maia lo nung an nih avângin an tui pawh a lian thei mang lo.

Âr chu ṭha taka tui atân leh ṭangkaipui hle ni sela kan tih chuan ngun taka enkawl a, vawn tûr a ni. Achâng chuan âr hi a pûl ve chiam ṭhîn a, a rual khat tam ve fê pawh a suat vak ṭhîn a. Chutianga âr pakhat emaw a lo pulh chuan mahni tâna hlâwkna ngawt ngaihtuah lo ila, hralhin mi pe chhuak hauh lo ila, a darh zau lo deuh vang. Âr chu pung duh tak a ni a, pahnih pathum lek pawh ni sela, ṭha taka enkawl chuan kum hnih khat lekah âr tam tak a lo pung ṭeuh mai ang.

India ramah hian khaw tê narâna an âr vulh satliah mai mai chu a tui dân bite han chhût ta ila, kum khat pumhlûm chhûng hian vawi thum te a tui a, a tui theih zât chu 10 aṭanga 20 emaw vêlte a tui thei chauh a ni. Tin, ârpui ṭha deuh khawimaw laia mi chuanin India ramah pawh hian kum khatah 60 lai te pawh a tui thei ve bawk a, chutichuan a average chhuahin 45 vêl lai chu a ni ang.

Amaherawhchu arpui ṭha taka vulh leh enkawl kha chu average chhuahin kum khatah 100 aṭanga 120 a tui thei a ni. Enkawl leh enkawl loh chu a inkhan lo hle mai. Tin, United States aṭanga lâk chhuah âr chu

pakhat chu a ṭha hle a, an enkawl ngun bawk a, kum khatah 318 te, 336 te a tui thei an ti a. India chhim lamah khuan âr vulhna hmun pui a awm a. Hetianga âr chi ṭhate hi kan vulh a, ṭha taka enkawl an nih chuan kan ṭangkaipui êm êm ang. Arpui kher chu kan lei theih loh leh a chi thlahtu arpa tal chu lei ila chi ṭha zâwk-a thlah thei ang. Chutianga chi a thlah chuan a chi thlah hmasakna ber chu âr dang narân a ang lo hle ang, a thlahtu ang a lo ni zâwk ang a. Kum 5 lai hnuah chuan a thlah chu a lo pung zêl ang a, tui pawh a tui ṭha zêl ang. Tual chhûnga âr chu a lo thlah ṭhain a lo tidanglam thei zêl ang. Amaherawhchu chu arpa chi ngei chu a thlah pun theih nân enkawl ngun a ngai hle ang a. Arpa dang chi thlahtu atâna kan duh loh kha chu kan tifiakiang vek tûr â ni.

Mr. De Valois chuan âr vulh leh enkawl dân te, hetiang khaw narâna âr vulh thu te hi a ziak a, a ṭha hle mai. A no keu hlim leh a tui hêng chhûnga a la awm lâk chhuaha tihnun dân te, âr pulh a lo lêna, enkawl dânte a ziak a. A ziakna bu pawh chu a man tlêmtê a ni a. Anna 10 emaw leka lei theih a ni a. Keini Mizote pawh hian âr vulh lamte hi lo ngun zâwkin lo bei ṭha deuh ila, kan fate tân leh damloh hritlâna chaw ṭha a ni ang a. Mi zawng zawngin bâwnghnutê te neih a har hle a, âr erawhchu kan tum chuan mi zawng zawngin a vulh theih hle. A pung duh si, a chaw pawh hi buh chauh a ni lo, hnim leh hnah hringte a ṭha êm êm.

(*Phêk 45 ami chhunzawmna.*)

"Ka chul diai e, ka chul diai e, ka chul diai e,
Thangtei lêng ngaih vângin ka chul diai e," an ti.

Tin, tlangvâl chuan a ngaihzâwng chu a hmangaihzia hrilh ve dâwn ta sela, nupuiah te a rem dâwn em tih a han phuah a,

"A i emaw lung ka tum zu hril ila,
Nuthai lâk leh lai mi thah sûl ang ka tum," a ti ang. Hêngho! Thangngovi te hnênah a-i-emaw lung kan tum kan hril chhin ve zâwk dâwn emaw ni chu aw? 'Lai-mi thah' anga sûl ang tum chu an hlau hle bawk chuan ka ring e!

Hlaa an thil tehkhin dânte chu 'inbual' tih nân 'sakruang bîng ang sil' te an ti.

"A khu tui khu êng maw ṭha vâr siau ve,
Lungruni khân sakruang bîng ang sil rawh maw,
A sil lo ve, zo khuangruah ang hnîm reng e," tiin.

Insil rau rauvah chuan sakruang bîng ang sil chu a fai duh zâwk ang em aw? Engpawh ni se, tûn laia 'Kâwl ang hnîm' ai hi chuan 'Zo khuangruah ang hnîm' chuan ruahtui a pai tam zâwk âwmin a .... ri.

Hêng ang hla chi hi Pawi rama an awm laia chhuak an ni a, chawng chen nân te an hmang zui ta a; "Tlângkhaw zai" ti tawh lovin, "Tlângphei Zai" an tih tâkho hi an ni.

SAI LEMLAWI HAM THIAM

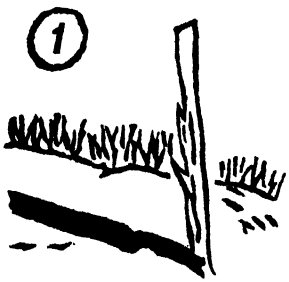
Sâp ram London khuaa sa huanah chuan sai pakhat lemlawi ham thiam a awm a. Sai lian tak a nih avângin lemlawi chu a tichhe thuai thuai ṭhîn a. Tam tak a tihchhiat tawh avângin sai tê zâwk an zirtîr mêk a ni. Sai tê zâwk chuan "Kan Sâp lal duh ber a" tih hla hi a tum thiam ta hle an ti. Mi tam tak chuan an ngaithla a, ngaihnawm an ti êm êm. (*Treasure Chest*)

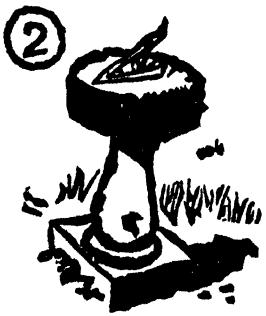
HUN LO INHER CHHUAH ZEL DAN

A tirah chuan miin hun an sawi dân chu ni khi an hmang ṭhîn a. Ni khi sawna anga an hman dân chu leiah hian hmawlh an phun a; chu mi hmawlh phun chu a hlim an en a, eng hun nge ni tih an sawi ve ṭhîn. (1)

Tin, 'Sundial' an tih pawh hi a hmasa ang deuh bawk kha a ni a. Ni herzia ang zêla en a ni bawk. Leiah nghet tak leh tawlh sawn theih hauh lovin lungphêk an dah tlat a, chu mi phêkah chuan sawna ang hian number an ziak ve thliah thliah a, a lai takah chuan a daihlim siamtu engemaw an phun a, chu mi an phun chuan ni herzia ang zêlin a hlim chu a sawn vêl zêl a. (2)

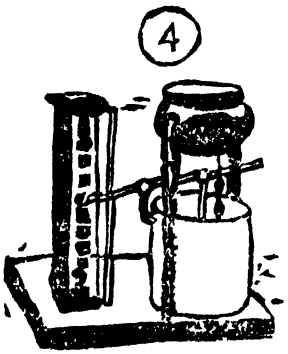
Tin, hmân laia an sawna pakhat chu tui hi a ni leh pek a. Ni tel lova hman theih a ni a. Hmân lai chuan India ramah pawh hian an hmang ṭhîn a. Tûn thleng pawh hian chhim lama thliarkâr lamah chuan an la hmang cheu âwm e. Tuibêla tui chhûngah hian maihûn mawngpawp hi an hûng leh chhâwng a, chu maihûn tê chu zawi zawiin a khat tial tial a. Zawi zawiin a pil leh tial tial bawk a, chu tui chhûnga maihûn chu a khah a, a pil theih hun thleng chu hun khat a ni phawt ang chu. (3)

Grik-ho tih dân erawh chu tlêmin a ṭha leh deuh va, tui bawk hi an hmang ve a. Ban pakhat hi an phun a, tah chuan thil tehna chhinchhiah thliah hi a awm ve a, a bulah chuan tui an hûng a. Tin, chu bana tehna kâwktu hmawlhah chuan englo an khai a; tuiah chuan a zuk inchiah a, a rih tâwk hun apiangin hmawlh chuan bana thil tehna chu a kâwk ve zêl a. Chutianga a indawn chhoh zawh vek chu hun khat a ni. Mizo pain vau luiah te emaw, savawm hlauh atâna tuiper an siam ang deuh hi a ni âwm e. (4)

Tin, hun chhiarna chi dang pakhat chu 'candle clock' an tih chu sathau khâwnvâr à ni mai. Chhûn leh zânah pawh hun chhiar nân an hmang thei. Sathau tlâwn chu rawng chi hrang pahnihin emaw an chhinchiah thliah thliah a; intiat ṭheuhvin; chhinchhiahna kâr khat a kanral chhûng chu a reizia inchen reng a ni zêl a. Chutianga a kanral kâr zêl chu hun chhiar nân an hmang leh a. (5)

Tin, a dawt lehah chuan 'hour glass' an tih chu an hmang leh a. Hmân laia America ramah an hmang deuh ber. Damdawi lam ti mi chuan an hria ang a, marphu chhiarna ang deuh hi a ni mai a, palang fîm tak chhûngah fiah taka lang tûrin an ti ṭhîn. Palang fîm tak chhîpah vaivut dip darh hi an thun khâwm a, chu

chu zawi zawiin a tla heuh heuh a, a tlâk zawh vek hun chu hun khat a ni ang. (6)

Tin, kum za emaw lai a ni ta a, sawna ang deuh hlekin an lo thiam zêl a, sawna lem ang ve tak hian an siam a, mahse an tichekin an tikal ve thei lo. Chutichuan a tikaltu atân thîr rit an khai a, chu chuan a pawt kal zêl a, thîr rit an khai chuan zawi zawiin a pawt kal zêl a. Chutichuan sawna kut chu a her ve zêl bawk a, dârkâr chin chu a kâwk zêl a.

Chutichuan sawna chu an lo siam thiam deuh deuh va, sawna chi danglam leh ṭha zâwk chu an lo thiam ta tial tial a. Tichuan chutianga thil rit khaiina a pawh kal aia ṭha zâwk te pawh an lo thiam a. Sawna chi dang chu thil rit pawh hmang lovin a kaltîr-tu emaw an siam a, a kal zâwk a, khâwl a ni mai a. Tûn lai hunah te pawh hian mi tam takin an nei a.

Tin, tûn lai mi tam takte chuan kâwlphe thiltihtheihna hmangin sawna an tikal a, chutiang sawna chu a thi ve mai mai lo va, hun dik takin a kal zêl thei a ni.

Aw le, tutenge sawna siam dik ṭhîn ? Arsi entute chu an ni. In bial mipmep phui tlat-ah hian an tawm kêk a, enlennain arsi khi an en a, chutia arsi chanchin an zir aṭang chuan hun dik tak an sawi thei ṭhîn a ni. Chutichuan kan sawnate hi arsi te khian an siam dik ber a ni.

MARCH THLA ROBÂWMA
'ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?' TIH CHHÂNNA

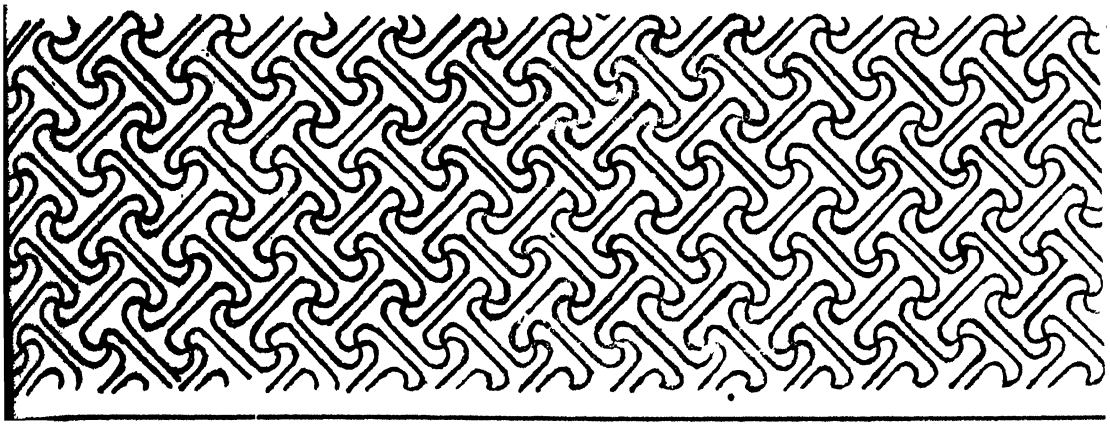
March thla Robâwmah chuan Liana leh Zâra thu in chhiar tawhin ka ring a. "Engnge i tih tûr nia i rin ?" tiin ka zâwt tawh che u a. Mi sawmli laiin an chhâng a, kan lâwm hle mai. An chhânna thute chu kan chhiar a, ngaihnawm kan ti êm êm a. Tin, thu chhâng ṭhate chu an tam hle a, an hming chu kan ziak vek thei ta lo va. An zînga a chhâng ṭha zual deuh deuhte chu miin an thlang a, hêngte hi an ni :-

Lianzuali, Zolûti, Lalhuma (Shillong) Di-ngaihthanga, Lalsângzuali, Ngûrnghêngi, Siamliani, Chuaubuangi. Lianzuali chhânna chu hei hi a ni.

Ka ngaih dânin Liana chuan Zâra hnênah sawiin hau sela, Zâra ngeiin zirtîrtute hrilh rawh se. Tin, a awi duh loh chuan a nu leh pa hrilh sela, a nu leh a pa chuan hau sela ṭhain ka ring. Tin, a awi duh loh leh an zirtîrtu hnênah Lianan sawi sela, "Zâran hmânniah khân kan pâwl mi pakhat fee kha la a ni, keimah chauhvin ka hria a, ka hau lahin a sâwt si lo va, a nu leh a pa hnênah ka sawi a, an hau va, a sim duh si lo," ti sela a ṭhain ka ring. An hotu chuan Zâra chu thla khat hnawtchhuak sela, Zâra chuan pawisa a rûk chu pe leh sela, thla khat han châwl sela. Tin, thil rûk chu sim leh se, Pathian hnênah ṭawngṭaiin a thiltih sualte chu ngaihdam dîlin tawngṭai sela, Pathian ring taktak sela. Tichuan Pathian chuan a ṭawngṭaina chhân sakin ngaidamin ti leh lo tûrin siam sela ṭhain ka ring a ni. Tin, Zâra chuan a hotu hnênah, "Tûn achinah thil ka tisual tawh lo vang, ka tih sual leh chuan he sikul aṭang hian min hnawtchhuak ula, tûnah he mi sikulah hian pâwl lina ka zir zawm leh thei ang em ?" ti sela, an hotu chuan phal selang a thiltih sual chu sim selangin, chu chu ka ngaih ve dân a ni.

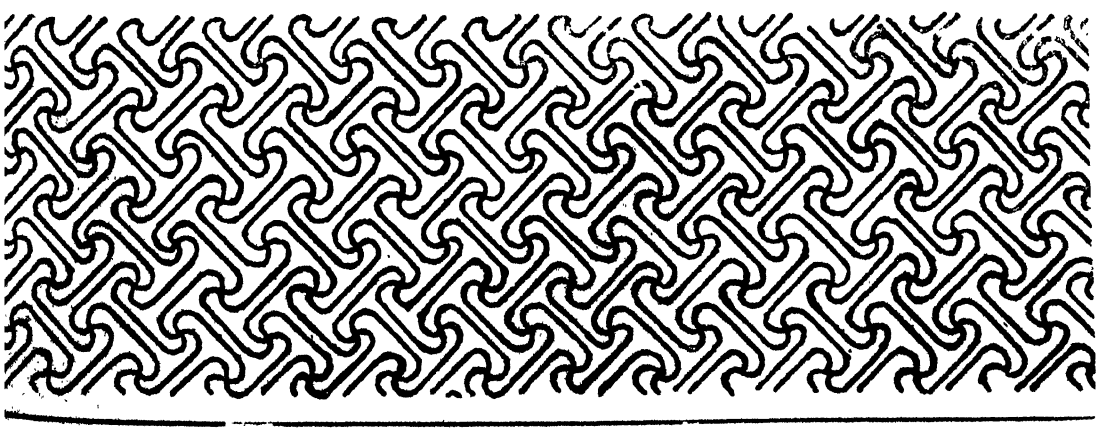
"Kan sualte **thupha kan chawi chuan** kan sualte ngaidam tûr leh kan fel lohna zawng zawngte tlêng fai tûrin amah chu a **rinawmin a fel a ni.**" I Johana 1:9.

Printed and Published at the South Lushai Mission Press. Lungleh.

Robawm

Vol. 13 JULY, 1950 No. 4

ROBAWM

Chhuahtu **Miss E M Chapman** (*Pi Zirtîri*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

Kum khat atân a man Re 1 0 0 Dâka thawnin Re 1 4 6

THU AWMTF

Pathian chhungkua *Pastor Challiana* Phek 49
Kristian chhûngkua *The Child and His Religion Pastor Challiana lehlin* 50
Kawngte 52
Tûn lai kawng thar 53
Kêl pu thil hmuh chhuah *Church of Scotland Magazine Pastor Chuautera lehlin* 54
Khawvêla zawng tê ber chu *Boys Magazine Pu L Chungnunga B A B T lehlin* 55
Dawithiam sual tak mit pakhat chauh nei thu 56
India ram hnam hrang hrang titite *Folk tales of India Pi Lalziki B A ,B T lehlin* 57
Engnge a tuh tur nia i rin 59
Savate vêl that an tûlzia *Treasure Chest Pi Lianchâni lehlin* 60
Sikness *Pu Lalmâma* 62
Pathian Pasaltua Pu Thangbawnga *Pastor Chuautera* 64

ROBAWM

Vol. 13 JULY, 1950 No. 4

PATHIAN CHHUNGKUA

Hnam tin zîngah hian eng sakhaw bia nge an nih hriat duhna hi a awm ṭhîn a. Mizo zîngah hian Kristian sakhaw vuan kan tam ber avângin, kan ram hi Kristian ramah kan chhâl ta ber a. Chuvângin kan ram hi Kristian sakhaw vuan ram chauh a ni lo va, Krista ram, Pathian chhûngkua kan ni.

"Ka fapa chu Aigupta ram ata ka ko chhuak a," a tiha kha kan lo ni a, koh chhuah hnam kan lo ni reng mai a; a lâwm-awm êm êm a ni. Pathian chhûngkua kan lo ni a. Pathian chu kan chhûngkaw puipa ber a ni. Pathian hi kan sakhuaa kan vawn a, a tâna kan inpumpêk taktak chuan kan inpe zo hlauh a ni a, mi dang pêk tûr rêng rêng chu kan nei tawh hauh lo a ni. Pathian chhûngkaw zîngah hian nu te, pa te, nula te, tlangvâl te, naupang te kan awm a. Pathian chhûngkaw nunin kan nung em? Puitlingte hian naupangte hi eng angin nge an hmuh? Naupangte hian puitlingte hi eng angin nge an hmuh? Hmânni chu tlangvâl pakhatin, "Tûn lai kan kohhran hi eng kan ti nge maw ni chu aw; puitling hi nge maw kan mawhchhiat dâwn, naupangte hi le?" a ti a. Pathian chhûngkua anga inhmuh lohna a nei a ni ngei ang. Tunge kan dem zâwk ang? A tumah mah, kan inang reng a ni lâwm ni? Kristian chhûngkaw puipa inti si, nu leh pa kan invawn ngheh loh dânah te, inṭhen kan sam a, nupui pasal kan inzawm leh thuai thuai kawngah te, khawvêl sum leh paia kan inpêk chakna kawngah te hian kan fate pawh ngaihthah khawpin khaw dang kan hawi ta a ang hle.

"Aw Israel mite u, Lalpa kan Pathian chu Lalpa pakhat a ni tih hre rawh u: Lalpa i Pathian chu i thinlung zawng zawngin, i thlarau zawng zawngin, i chakna zawng zawngin i hmangaih tûr a ni. Hêng thu, vawiina ka pêk che u hi in thinlungah in vawng ang a; in theihtâwpin in fate in zirtîr ang a, in in chhûng khura in ṭhut lai te, kawnga in kal lai te, in mut leh in thawh hun tein in thukhawchânpui tûr a ni." "Hêng mi tête zînga pakhat pawh hi hmusit lo tûrin fîmkhur rawh u; an vântirhkohten vânah ka Pa vâna mi hmêl chu an hmu fo ṭhîn tih ka hrilh che u hi. Hêng mi, mi tête zînga pakhat boral pawh hi in Pa vâna mi duhzâwng a ni lo." Kan fate hi kan Pa vâna mi chuan chuti tak chuan a hmangaihin, a ngai pawimawh a ni.

Nangni, nula leh tlangvâl leh naupangte u, in Pa vâna mi lei nu leh pate hi timualpho suh u. Pathian chhûngkaw nun dân chu sawi loh, engahnge kan pi leh pute nun dânte kha ṭhangthar nun dân ṭha lo tia an sawi huai huaina te hian kan khûm zawh tâk? Naupang zu in uarna te, zah theih lohna te, ṭawng bengtla lote hian Pathian ram chu sawi loh, kan awmna ram ngei pawh hi a timualpho asin. Naupangte hi khawvêl nghahfâk chang ni lovin, Pathian kan Pa nghahfâkte an ni asin.

A mi kohna phuin i awm teh ang u. Zo ram tluanan Krista chu lo lal ber tak meuh rawh se.

KRISTIAN CHHUNGKUA

ENG VÂNGIN NGE NU HI NAUPANG TÊ SAKHAW RAWNGBÂWLTU HMASA BER NIH A ṬÛL KHER?

Nausên an lo pian thlâk achin kum li inkâr hi an nungchang siam hun pawimawh tak a ni. Thil an zir tak tak theih hma leh thawnthute an la hriat thiam hma hauh hian, nakin an puitlin buna mi tûr thil tam tak zirtîr theih hun lai tak chu a ni. Tichuan engtia hruaia eng ang kawng bera enkawl tûr ngê ni ang tih i ngaihtuah teh ang u. Khawvêlah bian kan chêt dân kawngkal leh kan ṭawngte engmah hre lovin nausên chumchiap, âr kawhchhuah ang maiin a lo chhuak ve ringawt a, amah kan han thlêk vêl dân te leh kan ṭawng mumalte pawh hi a la hre hauh lo va. A pianpui ve rêng hriatna tlêmtê zawng a nei a, nimahsela sawi tham vak zawng a la ni lo, zawi zawiin a neih beih hret hret ṭhîn. A kiang vêl hi zaupui, ri mup mup buai nuai ang ngawtin a hre mai a, zawi zawiin a tahtawl têin a ngaih dân chu a lo insiam hret hret ṭhîn a. A ṭawng thei nghêl mai lo va, zawi zawiin a zawh zir chawp hret hret a, a kut leh a kete hi ama taksa pêng ngei a ni tih pawh hi thla engemaw ti chinah a rawn hre chauh va. A thil zir theih pawh hi sawi tham a la ni lo va, a rilru khawihzâwng âwm pawh engtin mah tilang chuang lêm lovin a pai hmiah ringawt zêl mai a. A thil hmuh leh hriat hi rin aia makin a vawng thei a, tichuan a chênna hmuna mite paitîr ang apiang kha a rawn tilang leh zat zat ṭhîn a ni. A chênna khuma mite nun dân ang zêl chu a chhe lam emaw, a ṭha emaw, engpawh dânah a rawn la ve zêl ṭhîn. A tîr tea an hmuhtîr leh an hriattîr ang zêl kha a rawn chhawm chhuak a ni a, chuvângin fîmkhur lo tak leh pawlawh taka kan lo hruai chuan, chu chiah chu a rawn chhawm dâwn a ni.

Thil thliar dân engmah an la thiam lo va, sam taka engpawh thun theih mai tûra âng reng mai chauh a la ni a, sam takin mi tih dân chu a la thuai mai bawk a. A chênna khura mite nun dân ang chiah khân a rawn intilang ve zêl a, a thil chîn dân rêng rêng pawh chu chûng atanga a rawn chîn chhuah ve vek a ni. A tîr berin a nu hmuhmu awmdân leh a ṭawng kauchheh hman dân kha a han zir hmasa phawt a ; nakin deuh vah chuan a rilru hi tihnat sam tak, zuan tak ngang a ni a, thu sawi dân leh chêt dân hian a rawn khawih danglam thuai thîn. Leia thlai chi kan tuh a ṭona lei zir ang zêla a lo ṭo ṭhîn ang hian amahah chuan ṭo ngei tûrin kan tuh a ni.

Mi tin in chhûng khurah hian nausên hi nute thunun ang tluka thunun thei dang hi an awm lo ve. A chhe lam emaw, a ṭha lam emaw, nu thunun theih anga ṭhunun thei hi an awm hauh lo a ni. A nu hnên aṭang

ngeiin eng anga awm tûr nge ni tih a rawn zir hmasa phawt a, chutichuan a hawiher dân leh ama nun dân a lantîr ang zêl khân awm tûr emaw, tih tûr emaw, a rawn chîng ve zêl ṭhîn a ni. Ṭah tuar tuara a thil ngen apiang hmuh zêlna a ni tih a hriat chuan thil a ngen apiangin ṭah zêl tûr a ni tih a hre nghâl mai a ni. Tichuan a thil hmuh hmasak bera leh a hriat hmasak bera hi a thinlungah chuan kumkhuain a chêng reng tawh mai ṭhîn. Chuvângin a tîr tê aṭanga hmangaih chunga tih tak zet hmêl pu leh tum tak meuhva tihtîr tum kan ni tih kan hriattîr theih phawt chuan thu awi hi a rawn zir ve mai a ni. Chutichuan nakinah eng angin nge Pathian hi a lo la thlîr ve ang a, mipui vântlângte hi eng angin nge a la rawn thlîr ve dâwn a tîra inzirtîr dâna thu thu a ni.

Chûng nun dân tûr a lo zir ṭan phawtate chu thu sawi emaw, inhrilhfiah dîm dêm vâng emawa a zir a ni lo va, a nu leh a pa chêt dân aṭang leh an thlêk dân aṭanga a zir chhuah vek a ni. Chuvângin nausên an lo pian thlâk aṭang phawt mai hian inzirtîr nghâl a ṭûl mai ṭhîn a ni. Nuin, 'Ni lo vang,' a tih phawt chu dân anga nghet tlat a ni tih a hriat a ṭûl a, chu mi aṭang chuan kawng dangah pawh thu awia a zir chhâwn zêl ṭhin a ni.

Tin, chutia thiltih dân tûr leh awi tûr a ni tih a rawn zirnaah chuan Pathian hriat thiam ṭanna te kha a rawn nei ṭhîn a ni. Nu sakhaw mi tak, urhsûn taka la mi fa chu a va nihlawh tehlul êm! Sakhaw mi na nâ nâ zawngin a fa chu thil ṭha tak a pe dâwn ngei mai si a. A fa chuan hnutê a hne dek dek angin hriat lohvin a thu a hne a hne mai dâwn a ni.

Thim hlima nuin chhûngkaw ṭawngtai tûra a fateho a han chiauau khâwm a, hla te an han sak a, an han inbial laih laite hian a sên bera tê pawh hian hriatna chu a lo nei ve var ṭhîn a ni. Tichuan anmahni vêngtu leh ṭhian ṭha tak, anmahni hmangaihtu hmuh theih si loh, an bulah hian a lo awm ve reng ṭhîn a ni tih hriatna a rawn nei a, chuta ṭang chuan a rilru a lo inhawng ṭan a, a Pathian ngaih dân chu a lo insiam ṭan thîn a ni. Chuvângin nu hi sakhaw rawngbâwltu hmasa ber an ni tûr a ni.

Tin, Judai rama Bethlehem khuaa Isua a lo pianin ngai teh, khaw chhak lam ata mi fingte an lo kal a . . . . . Tin, in chhûngah an va lût a, a nu Mari hnêna nautê chu an hmu a, an bawkkhup a, chibai a lo bûk a, tin, an ro bâwmte an hawng a, a hnênah chuan lâwmna rangkachak te, beraw te, murra te an pe a. Matt. 2:1, 11-12.

ṬAWNGṬAINA

Aw Lalpa, kan Pathian, lâwmthu tam tak kan hrilh a che. Mihringte zîngah chêng rih tûrin kan awmna leiah hian i fapa duh tak a chhuk lai khânin nausênin a lo piang a, lâwmthu kan hrilh a che. Chutichuan nausên kan hmuh hun apiangin nausên Isua min hriatpui ṭhîn a; lâwmthu kan hrilh a che.

Tin, nausên tête kan lo en hun apiang chuan i makzia, i ropuizia, i thiltihtheihzia i mi hmangaihzia kan lo hre chiang lehzual ṭhîn a; lâwmthu kan hrilh a che.

Kan nausên tê tête hi ṭha takin kan enkawlin kan zirtîr theihna tûr leh kan thu sawi te, kan thiltihte anmahni thîk tlâk hlîr a nih fo theihna tûrin min ṭanpui ang che.

Isua hmingin kan dîl a che. Amen.

KAWNGTE

Hmân lai Rome sawrkâr hun laia an thil ngaihtuah ber leh ṭûl an tih ber pakhat chu kalkawng ṭha hi a ni a. Rome sawrkâr chuan ram zau tak an awp a ni a. An rorêltu leh sipaite chu awlsam taka an kal vêl zung zung theih nân kalkawng ṭha hi an mamawh hle ṭhîn a. Chutia kal vêla insuan thuai thuai thei tûrin kawng tluang leh ṭha chu a pawimawh ber a ni. Tin, thil dang chaw te leh silhfên lam te, thil tinrênga sumdâwng mite pawh an ram chhûngah chuan duh anga rang pawhin an tawlsawn thuai thuai thei bawk ang, chûng ang thuah te pawh chuan kawng ṭha chu an tân a mamawh a ni. Chutichuan khawiah pawh Rome-ho awmnaah tawh phawt chuan kawng an siam zêl a, chutianga kalkawngte an siam zêl ṭhin avângin mi dang ai chuan kawng ṭha siam pawh an thiam bîkin an zir sâwt bawk a. Tûn thleng pawhin England-ah chuan hmân lai B.C. 55 lai vêla Britain rama Rome-ho an lo luh tirh laia an siamte chu kawng ṭha berte a la ni fo bawk a. Vawi tam tak chu an siam ṭhain an tiṭha deuh deuh fo va. Chûng kalkawngte chu kum 2,000 lai chhûng zawng chu an hmang tawh a, mi tam takte chuan kea kal nân leh tawlailîra chuan nân te an hmang ṭhîn a ni.

Amaherawhchu kalkawng ṭha hi Rome sawrkâr chauhvin an ngaihven bîk a ni lêm lo ve. India ram lal Asoka pawhin a ram chhûng zau takah chuan kawng ṭha a siam ve thliah thluah bawk a. Tûn thleng pawhin chûng kalkawng ṭhenkhatte chu an la hmang reng a. Lal Asoka kawng siam chu a nghetîn a tlo ringawt pawh a ni lo, kawng chu mawi tak leh mi veivâkte tân hahdamna a nih theihna tûrin a ruat zêl a, a sîr tuakah hian thingte a phun tlar bung a, a mawiin a nuam êm êm. Kalkawngte hi pawimawh leh ngaihtuah pawh nuam tak a ni rêng e.

Mi tupawh mahni ringawta awm reng peil lo mi chuan ṭhenawmte ina a chuankai fo theih nân kawng a nei ngei ngei tûr a ni. Khaw hranga mite pawh inkawm leh inkal pawh an duh a, chuvângin khaw kâr kawng neih a ṭûl bawk a. Miin ama inchhûng khua mamawhte a phuhrûk vek theih nân thing tuah lâkna leh tui lâkna kawng te, thlawh hma kawng te pawh a nei ngei ngei ṭhîn a. Vai lam thilte pawh a dâwr theih nân kal kawng bawk chu a mamawh leh ṭhîn a.

Kawngte hi engtinnge an lo siam le? A tîr têah chuan miin a hnai thei ang berah khân an kalpawp ringawt a, an kal tumna hmun apiang chu an kal pawp mai ina phawt a. Tumahin kawng siam taktak chu an tum bîk pawh a ni lêm lo ve. An kal fo avângin a lo kaw ta zêl a; an lo hmang chhawm zêl a, a chhiat leh ṭhat pawh ngaihtuah lovin an kal an kal mai a. Amaherawhchu zawi zawiin nakin hnuah chuan mi pakhat emaw, pahnih pathum emaw pawhin ngaihmawh nachâng an lo hre tan ta deuh va. "Kalkawng hi a chhe lutuk êm mai a zîmin a bumboh si a, siam ṭhat deuh âwm a ni e," tiin an lo ngaihtuah chhuak ṭan phawt a ni ang. Tichuan rualrem deuh leh ṭha deuh vin an han siam phawt a; mahse chutianga han siam hlek maite chu ruahpui nasa takte a han sûr a, a lo chhe leh mai a, hun rei lo tê chauh a hman tlâk a ni thei e. Sakawr kal theihna meuh tûra kalkawng siam chu a harsa ve hle a, tawlailîrte kal theih nâna siam leh lek phei chu a har lehzual sauh va, tin, motor-te leh rêlte kal theihna tûra siam phei chu namênlo hi a ni leh sauh va. Khawn ram pawh kalkawng ṭha tak neih tum apiang chuan a tîra vawi khat siam chauh ni lovin enkawl zuí zêla siam ṭhat fo a ṭûl a ni. Khawvêl ram hmun tin maiah hian englai pawhin mi sâng leh, nuai tam takte chuan

kalkawng siam leh tiṭha tûrin an thawk mur mur a ni.

Kawng siamtu nih hi ngaihtuah chiah chuan a makin a hlu hle a ni. Ama tâna thawk mai a ni lo va, mite tâna thawktu a ni ber zâwk e. A kalkawng siam chu mi sâng tam takten an rawn hmang zêl dâwn a ni a. A thawh hahna chu mite nuam taka kalin an duhna apianga tawlsawn theih phah nân an hmang ve a. Tin, kawng siamtu chuan ama chhan atân chauh a siam a ni lo va, chhuan tam tak lo awm zêl tûrte tân pawh a siam a ni. A thih hnu kum engemaw zât-ah pawh a thlahte tam takin an rawn chhawr ve zêl dâwn a, Asoka kawng siam pawh kum 2,000 aia rei tawh ni mah sela, tûn thlengin mi maktaduai engemaw zâtin an la hmangin an la chhawr bâwk ta deuh deuh tih kan hria.

Kalkawng ṭha siam hi thil harsa tak chu a ni, awlsam taka tih thuai theih pawh a ni lo. Kawng siamtu chuan a chakna leh a theihna zawng zawng a hmang tûr a ni. Dâwngdah taka a thawh mai mai chuan kalkawng ṭha a tling zo lo tawp ang. Kawng engah pawh kal ila, lamlianah emaw, kawng narân mai maiahte pawh kan kal apiangin kan rilru takah chuan a tîra siam chhuaktute kha kan ngaihtuahin kan lâwm ṭhîn em ?

Kalkawng siam tûrin kan ṭangkai ve tawh ngai em ? Kan vaia kan tih ve ṭheuh theih tûr thil pakhat a awm, naupang tê pawhin an ti thei ṭheuh ang, chu chu kawng vawn fai fo tum hi a ni. Kawng chu a hnawk leh hnawk loh kan en thei ṭheuh va, a hnawk apiangte chu kan thianfai thei ṭheuh bawk a, kawng dâltu apiangte kan la sawn thei a; a khuar lai pawh kan tiphui thei. Sâp rama pitar pakhat chuan a in bula kalkawng chu tihfai reng a tum tlat a, thei eina pil leh bawlhhlawhte chu a khâwm zêl a. Mite chuan ni tina a in bul kalkawng a tifai chu an hmuhin an thîk ve a, anmahni bula kalkawng awm tawh phawt chu an tifai ve ta ṭheuh va. Rei lo têah chuan pâwl pakhat an din ta a, chu pâwl chu 'Kawng Tifaitu Pâwl' an ti a. Mi tam takin chu pâwl chu an zawm ve ta zêl a. Chu mi pâwla tel tawh phawt chuan khawiah pawh a kalna kawng apiang chu tihfai a ṭûl chuan tifai zêl tûrin thu an tiam ṭheuh va. Rei lo têah chuan chu khawpui chhûnga kalkawng chu a lo fai ta vek a. Sâp rama khawpui fai ber a lo ni ta a. Kalkawngah chuan bawlhhlawh paih rêng rêng phal a ni lo. Khua zawng zawng hian chutiang 'Kawng Tifaitu Pâwl' chu lo nei ta ṭheuh sela a va ṭha dâwn tehlul êm ! Kawng siamtu an lo ni ṭheuh vang.

TUN LAI KAWNG THAR

Ram tina motor kawng a lo tam hle chinah chuan kawng awm ngai lohna hmunah pawh chuan kawng ṭha tak an lo siamin a lo tam sâwt ta hle a ni.

1. Africa ram hmâr lam Sahara thlalêrah chuan motor kawng an siam a, a mak teh e. Ṭiau vaivut hmun zau takah chuan motor kal theihna an siam theih avângin mite thiamna a lang nasa ṭan hle a ni.

2. Tin, Abrahama kalna ṭhinah pawh chuan kawng ṭha tak an siam tawh a. Baghdad khua aṭangin Jerusalem khaw thlengin motor-a chuan theih a ni ta.

3. Tin, Hebrai-ho Mosia hruaia an kalna Sinai thlalêrah pawh chuan motor kawng ṭha tak an siam a, Palestine aṭangin Aigupta ram chu dârkâr 5 chauhvah an thleng thei ta a ni.

4. Tin, Burma leh China zawm tûrin kawng an siam ve a. Chu mi kawng chu siam a harsa êm êm a ni. Kum sâng tam

(*Phêk 58-ah chhunzawm a ni*)

KEL PU THIL HMUH CHHUAH

Palestina rama B C 175—135 laia indo lai khân Juda mi Pathian ngaihsak tam takte chuan indonaah chuan an Pathian Lehkhate chu an tichhia ang tih an hlau hle mai a Chutichuan mi thenkhatte chuan hlum bel rawng zau tak sawmli emaw lai an la khâwm a a chhûngah chuan an lehkhabu rote leh Thuthlung Hlui bute an bilh teuh va Bêl kawngka chu berhbuin an chhîn a puanin an tâwn tlat a Chu mi bêl sawmli chu fîmkhur takin an keng a Jeriko chhim lama pûkah chuan ngun takin an thukru ta tlat mai a An thuhrûkna hmun hretute chu indo lai chuan an lo thi zo ta vek mai a mahse chûng lehkhabute chu him takin a awm a

Chu mi hnu kum zahnih emaw laiah Rom sipai thenkhat chu mi pûkah chuan an lum lût a chutah chuan an riak ta a Bêl then khatte chu an tikeh mai mai a, chûng Judate lehkhabu hlui tak chu engahmah an ngai lo va an la duh lêm hlei lo va Chu mi hnu pawh chuan kum zabi tam tak tha takin a awm reng mai a

Kum hnih emaw vêl a ni ta a Jeriko chhim lama Tuipui Thi vêla tlâng bulah kêl rual hi an tla a pakhat chu a bo ta daih mai a Tin kêl rual vêngtu chuan a rual chu kalsanin a bo chu a zawng ta a Kêl bo zawnga a kalnaah chuan lungbang hmaia kaw bial pap hi a va hmu a Chu mi kuaah chuan lung a han thlâk a Chutia lung a han thlâk chuan bêl keh ri rai rai hi a han hria a Rangkachak emaw lunghlu emaw âu phûm rûk awmin a ring a tichuan thian pakhat a sâwm a an pahnih chuan pûka luhna tûr chuan an lai ta a Pûk chhûng an zuk thlen chuan bêl keh nawite an hmu a Rom sipaiho bungbelte pawh an hmu a Tin bêl pariat la him pial hi an hmu bawk a Chu mi bêlahte chuan rangkachak aw zâwng chu a awm lo va amaherawhchu rangkachak aia hlu zâwk em em savuna ziak savun lehkha zial hmân laia an lo thuhrûk chu an hmu a

Chu mi chu mi thiamten ngun takin an en vel a An hriat chhuah dan chuan chûng lehkha chu tûn laia kan Thuthlung Hlui bu neih hlui bera kan ngaih a hian kum sân ai mahin a hlui a ni an ti Kan Thuthlun Hlui bu hlui ber hi A D 900 a ziak chhâwn a ni a he mi an hmuhchhuah hi chu B C 100 ai mahin a hma a ni Tin Isaia bu hi kim takin a chuang bawk a Tin kan Thu thlung Hlui an lâk chhâwnna ai chuan he mi an hmuhchhuah hi hlui zâwk ngial nun an hria a kum 1000 lai vêla hlui nun an hria Chutichuan tûna kan neih Isaia bu hi chu m hmuhchhuah chuan min rin nghehtir zâwk nge min rinhlelhtîr zâwk dawn aw ?

He mi an hmuhchhuah endik thuah hian mi thiamhote chu an ngaih dân a inthuhmun vek a ni Kan Thuthlung Hlui bu an lak chhuahna A D 900 a mi leh tuna an hmuh chhuah B C 100 a mi chu a thu leh a thu a induh zawk viau mai a Lehkha ziaktuten an bei ngunzia leh a hau takzia a lang nasa hle mai

Lal Isua Nazaret a punkhâwmna ina a luh lai khân Isaia bu chhiar tûrin an pe a Chu mi lai chuan kêl pu hmuhchhuah hi pukah chuan kum zahnih dâwn lai a lo awm tawh a ni Tin chu mi chhiar tûra an pêk leh kum 1947 a an hmuhchhuah lehkhabu zial fit 22 laia sei bu thu chu a inang hle mai a ni

---

"Kan Pathian thu chu chatuanin a awm reng ang," *Isaia 40 8*

KHAWVÊLA ZÂWNG TÊ BER CHU

Africa rama Gold Coast an tihah khuan zâwng chi hrang hrang sâwm leh pahnih lai a awm a ; an zînga a tê ber chu a ṭha ber reuh va. Chu mi chu zâwng kan han ti tak nâ a, dik tak chuan zâwng taktak a ni lo va, zâwng ang tak phei chu a ni a. A tê khawpa kutah te hian a tawm chel mai a ; a tak chu inch 5-a sei a ni a ; a mei chu a hmul thẹp a, inch 7 laia sei a ni a. A lu chu hian bial mam a ni a, mit bial kekaw hian tak a nei a, a hnâr zum leh a beng vâr tak avâng chuan harh kar leh thil ngaihven reng hmêl hi a pu a. Hêng zâwngho hi a tam ber chu in chaichîm anga ṭuak buang deuh an ni a ; a hmul chu a chhûngah chuan a dâng deuh va, a hnâr chu a vârin a tial rak a. Buhpâwl anga dâng rawng pu pawh an awm bawk.

Rama an awm lai chuan hêng zâwng hi hmuh an har hle mai. Zânah lo chuan an vâk chhuak mang lo va, meichher êngah zawng an vâk chhuak chu an hmuh theih bawk ṭhîn a, an mit a êng vâ thîn. Sâp nupain hetiang zâwng hi Africa ramah an khawi a, ran hmuhnawm leh mi tihlim thei tak niin an hria. An zînga a hmingthang ber chu a hmingah "Jacko" an vuah a. A nu chu Sâp dang pakhatin a man a, hla tak aṭangin a ṭhianpa hnênah chuan a zu thawn a. Chu mi hnu chawlhkâr thumah chuan Jacko hi a lo piang a ni. Chutianga ina piang a nih avâng chuan a ngam hle a. An khawi dangte chu a hnua piang an ni hlawm a, mahse Jacko anga rin tlâk an awm taktak lo. He zâwng chhûngkua hi chhûnah pawh an vâk chhuak bawk ṭhîn a, chaw chhûn ei laiin bâwnghnute emaw, thei tui sâwr emaw an pêk ṭhin avângin an vâk chhuak deuh ber ṭhîn. Thei rah hi an rinpui ber a ni a, rannung hi an duh hle bawk a, rama an awm lai chuan an chaw ber a ni âwm e An beng lian tak chu hêng rannung man nân hian ri an hriat thuai thuai theih avângin an ṭangkaipui hle.

He Sâp nupa hian an zâwng khawite hi rannung chu an man sak ṭhîn a. Huan thlai ei chhiat hmang tak khauser hi an man sak ber ṭhîn. Hetiang pahnih hi Jacko vawi khat ei tâwk a ni a. Jacko hian a man pawh a sam hle mai. Khauser a invên hman hmain a lu hi a keih bung hmawk zêl mai a ni.

Hêng zâwng chi hi an zuan zâng hle a ; fel takin an zuang theuh theuh mai a. An kut leh ke hi a chak khawpa englai pawhin an inham tâng zêl thei a ni. Hetia zuanga kal sawn mi hi an nih avângin an man a liar rêng a ni. Jacko hi chuan awl takin a thui-zâwngin fit 6 a zuang thei a ; a têt ngaihtuahin a ti thei mak hle a ni.

Hetiang zâwng hi a phu lohvin a awm ring reuh va, a aw chu a dang riau va ; ram hnuaiah pawh amah hriat awlna ber a ni. Lovah a awm ber a ; thing kûng sâng ai chuan thing hniam tê tê hi a ngaina zâwk a. Mun an tiduhdah lo viau hlauh va, chuvângin ran sa lian dangte chu hnawh bo ni sâwt hle mah se, he ransa duhawm tak hi chu a la awm reng ang tih a rinawm a. Mahse khawi hi an ngeih vak lo viauin a lang a, a lian chi deuhte erawh chuan an ngeih bawk a. London sa huanah englai pawhin hmuh tûr a awm reng a ni.

Ram tina intihsiakna (athletics) lama zirtîrtute chuan an zirtîrteina mei an zûk chuan a ṭha lo hle ang an ti ṭheuh a ni. Tin, mei zu hauh lo chuan mei zu mi chu a hneh zêl ang an ti bawk a ni.

Intihsiakna lamah hneh duhte chuan mei zûk insûm tûr a ni ngei ang.

Dawithiam sual tak mit pakhat chauh nei thu

Hmân lai hian Japan ramah thosi tam tak a awm a, Japan mite chu an seh an seh mai a tih ngaihna an hre lo va an buai hle mai a Heng thosite hian mi tibuai êm mi mîn seh mîn seh mai a kan hnawtbo thei si lo va, engtinnge kan tih ang le aw? Kan ning êm mai an ti a Tin, thote pawh hnawksak an ti êm êm a Thosite leh thote awm chhan leh ţangkaina an hriat loh avangin hetiang hian an ngaih dânin thawn thu an phuahchawp ta a ni

Hmân lai hian tlâng pakhatah hian dawithiam sual tak pakhat hian in a nei a Chu pa chu a hmêlchhe êm êm mai a a chal takah hian mit pakhat chauh hi a nei roh va Chu dawithiam sual tak chu Japan mite chuan an buaipui êm êm thin a a kianga lo awm apiang chu mihring pawh ni se, rannung pawh ni se a min a a ei zêl a Engkimin a kianga lal tawh phawt chuan an hlau va dawithiam sual tak tihlum turin thal tam takin an kap a, nimahsela an kâp fuh thei lo va

Ni khat chu ram chhuak mi pa khat hian dawithiam sual tak awmna pûk chu a lo thleng a Tin, ram chhuak mi chuan engemaw de hi a han hmu a, chu chu dawithiam mit pakhat kha a ni a Tin a dan pâng ngaiin dawithiam chuan ram chhuak mi chu a lo tihţhaih leh nghal a Ram chhuak mi chuan a hlau êm êm a tingaihna a hre lo hle mai a Tin, dawithiam sual tak kawngkaah chuan a han dak a a mit pakhat chauh chu a lo de ra ra a Tichuan ram chhuak mi chuan dawithiam sual tak mit lai takah chuan a thal in a han kap bûr chawt mai a Chu veleh chuan dawithiam chu a thi ta a

Ram chhuak mi chuan chu dawithiam sual tak mai a thi ta chu mak a ti hle mai a Chutianga nungchi leh mite tihlautu chu a lo nun leh loh nan a taksa chungah thing a dih khawm a a han hal a a han hal chuan a ruhte lam chuan a kang zo ta vek a Tin, a vap chu a la a i theh darh a Tin chutia a theh darh veleh chuan a vâp chu thosi ngil sangah te, thoah te an lo chang ti i

He thawnthu hi taktak a ni lo vi mahse Japan mite chu hêng ram nungte chungah hian an phunnawi ngai lo va, hringei mit pakhat chauh nei anmahni ei tuma ai khân thosite chu thra an ti zâwk

---

Amerika rama nu leh paten hriselna an uar êm êm a chuvângin an fate pawh tê tak tê an ţih aţang hian chaw ţha an pe ţhîn a Hetianga an tih avângin kum 1935 a College a lûtte chu kum 1916-a lûtte ai chuan kum khatin naupang zâwk an ni nachungin a san lam thuah mch 1 7 m an sâng zâwk a ni

INDIA RAMA HNAM HRANG HRANG TITITE THOSI LO AWM ṬAN DÂN THU

1. BIHOR MITE THAWNTHU

Hmân lai hian pathian nupa hi an awm a, an hming chu Parvati leh Mahedeoa a ni a. Ni khat chu Mahedeoa chu ram vâkin a chhuak a, tlai lamah chuan a lo haw ta lo va. A nupui Parvati chuan a lo nghâk reng mai a, khua a lo thim ta a, zân pawh a rei fê tawh tihah pawh chuan a lo la haw lo cheu mai a.

Parvati chuan, "Ka ṭhianpa chu a va lo haw har ve maw le aw, zân pawh a rei tawh si a, lo haw âwm tak lah ni," a ti a ti mai a.

Nakinah chuan a lo haw har tâk êm avângin a thin a rim a, a nghâwng bâl taka bawlhhlawh awm chu a la a, thosiahte chuan a chantîr a, tin, a ṭhianpa chu hawtîr tûr chuan a thlawhtîr ta a. Thosite chuan Mahedeoa chu an va seh ta noh noh mai a, rama awm thei lo khawp chuan an siam ta a, tichuan rang tak mai chuan a haw ta a. Nimahsela thosite chu an bo chuang lo va, tûn thlengin khawvêlah hian thosite an la awmin an pung zêl a ni an tih chu.

2. KOND MITE THAWNTHU

Kond mite ngaih dân chuan khawvêl siamtu hi hmeichhia a ni a, a hming chu Nirantali an ti a. Chuvângin Nirantali chu khawvêl nua sawi a ni. Tin, he thawnthu hi Kond mite thawnthu a ni a. Khawvêl lo awm ṭantirh lai khân mihringte chu an mu duh êm êm mai a. Zankhuain harh hlek lo tein an mu ṭhîn a, an mut a tui êm êm ṭhîn a ni. Chu chu Nirantali chuan a duh lo hle mai a, "Mihringte hi an mut a tui lutuk chuan min zah lo vang a, min ngaihsak lo vang a, ka chungah an hel ang," a ti a Tichuan an muttui luattuk loh nân a ngaihtuah ta a. Chutichuan hlum la tûr chuan chakai a tîr a, hlum chuan thosi a siam a, tin, a ke siam nân chuan hnim sîn tak hi a hmang a, tin, a mit atân khawihnûn a hmang a, a meiah chuan hlîng zum tak mai hi a hmang bawk a. Chutichuan thosi chu a siam zo ta a. Nimahsela thosi chhûngah chuan thisen rêng rêng a dah lo va. Tin, Nirantali chuan thosi chu a han tinung a. Thosi chuan, "Ka pi, hei nangin mi siam a, nunna pawh min pe a, nimahsela ka kawchhûngah thisen i dah hauh lo mai a, engtinnge kan nun theih ang?" a ti a. Nirantali chuan, "I chawa i rin tûr ber chu thisen hi a nih dâwn avângin tûnah hian i nei lo a ni e, chuvângin nun i duh chuan mihringte ransate i sehin an thisen i dâwt tûr a ni ang," a lo ti ta mai a. Thosite chuan Nirantali thu chu an awi ta a, chuvângin tûn thleng hian mihring leh rante chu min seh a, mut tui loh phah nân te pawh kan hman tâk hi, ti rawh u maw?

3. GOND MITE THAWNTHU

Hmân lai hian lal pakhat hi a awm a, nupui a nei a, nimahsela fa rêng rêng an nei thei lo va, chuvângin an lungngai hle mai a. Lalpa chu puithiam hnênah a kal a, "Ka pu, fapa kan neih theih nân ka nupui nên mal min sâwm rawh," a va ti a. Puithiam chuan, "Sawta theikûng saw i hmu em?" a a ti a, lal chuan, "Hmu e," a ti a. Puithiam chuan, "Saw thei saw la la, i nupui i eitîr chuan fa a pai ngei ngei ang," a ti a. Chutichuan lal chu thei la tûr chuan a kal ta a.

Tin, chu thing vêngtute dawithiamnute chuan lalin thei rah a rawn la dâwn tih an hriat veleh khuaiah an lo chang a, lal chu an lo seh ta a, thei chu a la thei ta lo va. Puithiampa hnênah chuan a kîr leh ta a, "Ka pu, hei thei ka la thei hauh lo mai. A kûng ka va hnaih apiangin khuai lian pui puiten min lo seh a, ka la thei lo," a va ti a. Tin, puithiam chuan dawithiamnute tih dân chu a lo hriat chuan a thin a rim a, a tapa mei-

vâp chu a la a a chhêm darh a thosiah chuan a lo chang ta a chûng thosite chuan dawithiamnute chu an ngai kha an lo awh leh tâk avângin an va seh ta hrep mai a chu mi chhûng chuan lal chuan thei rah chu a la a a hâwnpui a a nupui a eitir a pui thiam sawi ang ngeiin nau a lo pui ta a fapa a hring a an lâwm ta êm êm mai a Nimah sela thosite erawh chu tûn thlengin an bo chuang lo va, an la awm ieng a nih chu

4 SAORA MITE THAWNTHU

Hmâh lai hian nupa hi an awm a ni khat chu an nupa chuan an inhau va a pasal chuan a nupui chu a vaw ta hrep mai a a tina ta hle mai a A nupuia thin chu a rim êm êm mai a chaw te a ei duh lo va zânah pawh chuan inchhûngah chuan a mu duh ta lo va, hulhliapah chuan a mu reng mai a Chutiang chuan ni thum lai chu a awm ta a A thianpa chuan tih ngaihna a hre lo va a nupui chu a va thlêm thîn a ngaihdam te a va dil thîn a, nimahsela ani chuan a lo chhârg duh hauh lo va in chhûngah pawh chuan a mu duh bawk si lo va chutichuan a pasal chu a mangang ta êm êm mai a pathian pakhat hnênah chuan a va kal a

Ka pu hei ka nupui nên kan inhau va ka thin a rim avângin sa vaw hrep mai a tûnah chaw pawh a ei duh lo va kan inah pawh a lût duh lo va hulhliapah a mu reng mai a thuphate ka chawi pawhin min chhâng duh lo va tih ngaihna rêng rêng ka hre lo Min tanpui teh khai a va ti a Tin pathian chuan favai a pe a Haw ta langin i thiannu mutna hmunah chuan favai hi theh langin tin i theh veleh in chhûngah lût la kawng khar tlat ang che, a ti a Tichuan chu pa chu a haw ta a pathian sawi ang chuan favai chu a theh darh a in chhûngah chuan a inkhar hnan ta thuai a

A nupui chu hulhliapah chuan a dân pângngai angin a mu leh ta a A muthilh hlân chuan favaite chu thosiah chuan an lo chang a hmeichhia chu an seh ta noh noh mai a A tho thuai a kawngkhâr a va bêng dawt dawt a Kawng min hawn sak rawh tiin a au ta chûl mai a chutia a auh lai pawh chuan thosite chuan an lo seh noh noh mai si a hrehawm a ti hle mai a nimahsela a thianpa khân han hrem ve deuh chu a duh avangin a hawn sak lawk lo va Nakin deuhvah chuan a han hawn sak de de a in chhûngah chuan a la lût ta a hlim tak chuan an awm dûn leh ta a Nimahsela thosite chu an kal bo duh chuang hauh lo mai a tûn thleng hian an la awmin ai pung zêl a ni an ti

---

(Phêk 53 ami chhunzawmna)

tak chhûngin kawng zîm tak a awm a mihring leh rante pawh bungrua phurin zawi zawlin harsa takin an zawh thîn a ni Tin hmân indo chhûng khan kawng tha zâwk a lo tûl a, chuvângin mi tam takin an bei a hmeichhiate leh naupangte pawhin an pui vê a, an bei nasa hle mai a a tâwpah chuan kawng tha tak an lo siam thei ta a ni Tin chu mi kawng kalna chu tlang sâng tak tak paingahte a nih avângin a laih pawh a harsa hle mai.

5. Tin, Aluska ramah kawng tha tak an siam ve a Hei hi a harsa ber a ni âwm e Chu mi ramah chuan vûr a tam em emin tiâng a sang êm êm bawk a ni a ram ngaw hlîr a ni bawk a Min Kawng siam theih rual a ni lo ve an ti thîn a Nimahsela thla ruk chauhvah motor kawng mêl 1 600 an siam ta a ni

Awi mi thiltihtheihzia hi a va mak êm i Ram dang tam takah pawh tûn lai chuan kawng an siam a ni Khawvêl pum puiah hian khawiah pawh kan kal duhna apiangah awi takin kan kal thei tawh ang Kawng hi

(Phêk 59 ah chhunzawm a ni)

ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?

Ni khat chu hmeichhe naupang pahnih an hmingte Remi leh Muani an tih chu sikul bân hnuah chuan an pâwl pindanah an pahnih chauhvin an la awm rih a. Muanin pangpâr dahna no chu a lo tikeh palh a, Remin, "Kan hotunu chu ngaihdamna dilin i hrilh nghâl ang," a ti a. Muani erawh chuan a hrilh duh lo va. A no keh nawite chu a la khâwm vek a, leiah an phûm ru ta a. Remi chu hrilh lo tûrin a vau hrep a, "Engmah kan sawi loh chuan kan hotunu chuan pangpâr dahna no chu miin an rûk emaw a ti ang," a ti a. Atûkah chuan an hotunu chuan pangpâr dahna a zawng a, a hmu thei lo va, "Kan pangpâr dahna khawiah nge a awm aw? A awmna in hria em?" tiin an pâwla mite chu a mal malin a zâwt a. 'Hre lo" an ti ṭheuh va Remi a zawh hmain Muani a zâwt ve a, "Ka hre lo," a ti bawk a. Remi a zawh chuan engtinnge a chhân tûr nia i rin?

May thla Robâwma "Engnge a tih tûr nia i rin?" tih chhânna.

Kan thu zawh chu mi tam takin an chhâng a, kan lâwm hle mai. Tin, an chhânna thute chu kan chhiar a, ṭha kan ti êm êm a. A ṭhenin Hrângan a hun takah sikul a luh theih nân an khuaa miten a nu leh a pate buh sengpui sela an ti a. Nimahsela a tam berin Hrânga ngeiin a nu leh a pa a sengpui tûr a ni an ti zâwk a. Tin, an buh an seng zawh chuan sikul luh leh a rem chuan a la lût leh mai ang a, a rem loh leh a nu leh a pa a la ṭanpui leh zêl zâwk tûr an ti bawk a. Tin, a ṭhenin an ngaih dânin a nu leh a pa an tar tawh êm avâng leh an retheih êm êm avângin Hrângan zir zêl ai chuan sikul bânsan sela, a nu leh a pa ṭanpui zâwk sela a ṭha ang an ti a. A nu leh a pa a ṭanpui ṭûlzia chu an uar avângin kan lâwm hle a. A ṭûl hun hunah kan khuaa miten min ṭanpui fo tûr a ni rêng a. Nimahsela kan nu leh kan pate kan chhûngte mahni ngeiin kan ṭanpui tûr a ni tih i hre reng ṭheuh vang u.

Tin, thu chhâng ṭhate chu an tam lutuk avângin an hming chu kan ziak vek thei lo va. A ṭhen chauh hi kan thlang a, hêngte hi an ni:- Dingaithanga Sêrtê, Lalthangzuali Lungrâng, Hrânghlîri Theiriat, Lalbiakvêli Zotlâng, Biakmawii Lawngtlai, Rohmingliana Bara Bazaar Aijal, Thangkima Vaisâm, Bilthangi Zotlâng, Sângzîkpuii, Lalpâri, Biakchhîngi - Chawnhu, Biakzâwni, Zangûri, Hmingthangi, Sângzuala - Ṭawipui. Dingaithanga chhânna chu hei hi a ni.

Hrânga hi an rethei bawk si a, a nu leh a pa an tar tawh si a, hlawh phal tûrte an neih bawk si loh chuan hetiang hian ti se a ṭha berin ka ring.

An sikul hotute hnênah, "Min khawngaih ula, ka buh seng chhûng hi chu chhuṭi min pe thei ula, ka nu leh ka pa an tar chau tawh si a, keiin ka kalsan leh si chuan kan buh hi a ral zo dâwn si a Hlawh phal tûr kan nei si lo. Chhuṭi min pêk chuan kan in lamah theih ang tâwkin ka lo zir ang a, buh seng zawh veleh ka lo kal thuai ang e," ti sela ṭha berin ka ring.

(*Phêk 58 ami chhunzawmna*)

a ṭûl rêng a ni. Khawvêlah hian hnam leh hnam inkâra inremna a awm dâwn chuan awl takin ram leh ram kan intlawh thei tûr a ni. Chuvângin kan sawi tawh ang khân mi mahnia a awm mai mai dâwn si loh chuan amah leh a ṭhenawmte in inkârah kawng a awm tûr a ni a, thil ṭûl tak a ni. Chutiang bawkin ram leh ram inkârah kawng ṭha tak a awm tûr a ni; chutichuan hnam dang chanchin kan hre thei zâwk ang a, khawvêla mi sawng zawng chhûng khat angin kan awm duh zâwk ang tih a rinawm a ni a. Hmân lai chuan Mizo ram danga zin ṭhînte an vâng hle a. Tûn lai erawh chuan Mizo tam fete chu ram dangah an zin ṭhîn a. Tûn hnuah pawh hian tam lehzualin zin an duh dâwn angin a lang hle a. Nimahsela kalkawng a harsat êm êm avângin duh angin kal a harsa a ni. Mi tam fe chu Zo ramri thleng tûrin kea kal a ngai a. Motor kawng a awm chuan dârkâr engemaw zât lai chauhvin a ramri chu kan thleng thei tawh ang. Tin, sumdâwng tân thil thiar luh tûr leh thiar chhuah tûr a awlsam zâwk êm êm ang. Mizo ramah hian motor kawng kan siam thei lo vem ni?

Savate vên ṭhat an ṭulzia

Savate hi Pathian thil siam mawi tak tak an ni a an hmulte hi a mawiin an nalh hle zir ziar a India ram hmun ṭhenkhatahte chuan sava humhalhna hmunte pawh a awm a mahse hetiang savate him tak leh râl muang tak maia an chên theihna hmun hi a la tam lo hle mai Chuvangin hêng Robâwm chhiartute hian sava duat leh ngaihnat dân te kan lo zir chhawm zel chu a beiseiawm hle a ni

Zo khuaa awmte pawhin sava hi ṭangkaina tam tak an nei ve ṭhîn tih pawh in hre ve châwk ang a Lo lama buh leh thlaite huan thei rahte tan pawh hian an ṭangkai ve viau mai A ei chhe theitu rannung leh thil tha lote chu an lo ei vein an lo tibo ve zêl a an ṭangkai ve hle a ni Khaw ropui tak taka chêng mite pawhin an duh phawt chuan sava awmdân en thlithlai theihna hun remchâng chu an ngah ve a kawtthlêra thingahte leh huana thing bukahte pawh an chêng ve nuai nuai fo va Chûng chu ngun taka lo en ve a ṭûl hle a ni Ramhnuai chheh vêl zawng zawngte hi savate chuan an vawng thiang hlim ve thei tak tak a Savaah pawh sa ruang bawlhhlawh ei mite an tam a hêng choakte mulukawlhte leh mi chi dangte pawh hi an ṭangkai a ni Saruang tawih bawlhhlawh zet zet hri ṭha lo tak tak mi veitîr theitute chu an lo ei zo zêl a hmun an vawng thianghlim thei tak tak a ni Vamûrte an han lêng dual dual a tho leh thil ṭha lote chu an chaw a lo ni mai si a an han ei zo vek mai chu mihring tân chuan an ṭangkai hle a ni Sikserh te pawh hi min hneh sakpuitu chu savate hi an ni ve asin Thosi leh thil bawlhhlawhte kha an lo ei fai ṭhîn ruk nia

An hrâm leh an aw mawi takte chu min tihlimtu an ni bawk a Ka kuva kûnga a rah nawng nawng pawh ei zo vek mah sela ka tina phal lo tawp mai a ni A chêt dân leh aw mawi takte chu ka ngaithlain ka en ning zo lo tawp mai lo titute pawh an awm asin

Sava zîngah hian a huatthlala pawl chu awm ve ngei mai mahse an tam lo ve Âite leh pârvate pawh lak an chîng ve a mahse rannung ṭha lo leh bawlhhlawh tam tak chu an ei ve bawk a ni Sazu te chaichîm te rul te leh thil ṭawih dangte pawh chuvân, in zuah ve an ṭûl a ni

Hêng va mawi duhawm tak takte hi kan tân chuan ṭhian ṭha tak an ni vek a athlawn in min lo ṭanpui hle mai Keini mihringten bîkhuina hmun te ei leh in tûrte kan duh ang bawk hian engkim an duh ve bawk a ni a Anni zawngin eng lai pawhin anmahni tanpui lo mah ila kan tan chuan an thawk reng zâwk a ni

Ṭhenkhat chuan khawvela sava zozaite hi engtinnge kan enkawlin kan châwm theih ang an ti a ni thei e Amaherawhchu Pi thianin a enkawlin a châwm vek si a

Kum tin mai hian mipa naupang kuthlei tak takte chuan engmah ngaihtuah hauh lovin sava tam tak pawi rêng rêng pawh khawih hauh lote chu an tihlum teuh ṭeuh fo va An bua tui an awp lai te hian nau pang tam tak chuan an tihkhawloh sak zel a a tuite emaw a note emaw an lâk sal mai a Awl a va khawngaihthlâk tehlul em! Sava lam ngaihtuah mite chuan hetian nunchhiatthlâk taka savate sawisa ṭhîntute hi an theihtâwpa tihbân an tum ber a

Mi ṭhenkhat chuan savate hi an hram hriat duh vâng leh chiang taka hmuh an duh mai mai vângin bâwmahte an khung tlat a, an tân duh anga chêttlatna a awm si lo va, an khawngaihthlâk zâwk a ni lawm ni? A bâwm bulah emaw kan va kal chuan min lo hlau va theihtâwpa thlawh chhuah

emaw an tum a, an vir chung mai a. Anmahni siamtuin a ruat anga râlmuang taka awmtîr hi a ṭha ber mai a ni. Sava ngaihtuahtute chuan sava khawi lo tûrin mi an fuih ṭhîn.

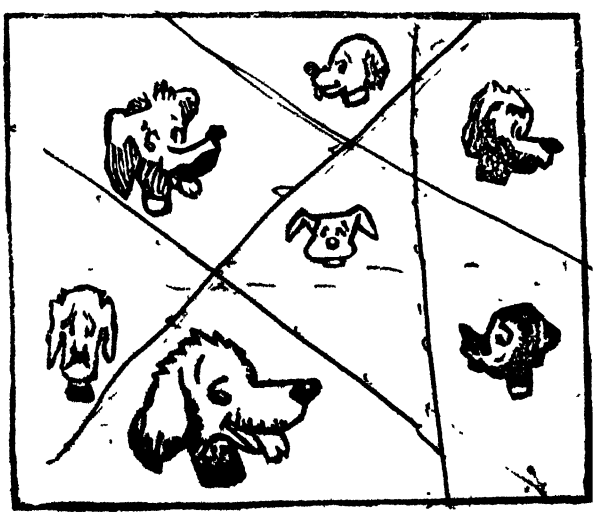
An mawizia leh an hrâm te chiang taka hriat kan duh chuan mahni in vêla huan chhûngah te leh thingahte hian chêntîr tumin hîp tum hrâm hrâm ila, him taka tumah hlau lova an awm theihna chu a ṭha ber zâwk a ni. Anmahni pawh hi thu engkim an inhrilh ve thei bawk a, pahnih khat emaw kan lo ṭihngam hle chuan an inhrilh darh ve zêl ang a, kan in vêlah chuan an lo chêng ruih ruih mai ang. Chutichuan kan huana thil chînte pawh kawng tam takah chuan min vên him sak thei zâwk ang. In vêla savate chêntîr kan tum chuan a hîp luh theihna dân chu kawng dang pawh a awm thei bawk ang chu. Pakhatah chuan pangpâr leh thing rahten an hîp hle ang. Thing rah ṭhenkhat chu sava duhzâwng tak takte pawh a awm a, a rim te emaw an hria a, an rawn bâwm hut hut ṭhîn. Kan bangahte hian emaw sava duhzâwng takte kan zâmtîr lûk chuan bu.chheh nân te an rawn hmang mai a. In vêla an bu chheh duhna hmun âwmah chuan bâwm ruak leh eng emaw mai maite pawh hi khaiin siam thliah ila an rawn bêl duh viau ang. Chawngzawng te, pârva te, vaiva suakte leh tlaiberhte hi chu bathlâr vêla bu chheh hi an chîng hle mai.

Mizo ramah pawh sava ṭhenkhat chu in vêla chêng mi an awm ve nual bawk ṭhîn.

Sava ṭhenkhat chuan thlidâl bangahte emaw, in chung vêlah te emaw bu an lo chhep ve mai pawh a ni thei e. Chûngte chu tichhe lova awmtîr mai chu a ṭha zâwk. In vêlah emaw, thing kûngte a awm chuan sava a lo kai theih nân zuah la, a duhzâwng âwm engemaw a bu chhehna tûrte siam sak la, sava a lo kai hlauh chuan a remchâng hle dâwn zuk nia.

Mizo ramah hi chuan sava chên nâna in vêla dîl leh tui tling han siamte hi a rem ve meuh lo va, mahse tui tlân savate chu in bul lek leka kawr tui leh tuikhurahte pawh kan hmu fo va. Mahse a thangte kan kam sak emaw a ni a, a vawm talin kan vawm emaw a ni a. Khawi ngam chu tum theuh thei zâwk ila, a ṭha tak chu a ni. Chutianga savate an ngam theihna tûr kan ngaihtuah taktak dâwn chuan kan in vêl leh daikiang tui tlân savate la tiṭi lova ngam taka awmtîr tum chu thil sâwt ber pakhat a ni ang. Sava ngaina mi leh ngaihtuah mi tak takte chuan, "Khua a han ṭhâl a, nipui ni sa ang hiam huamin lei a han em châr vek a, vate tuihâl a thaw dêp dêp mai chu a va lainatawm êm!" an ti ṭhîn.

He ui lu pasarihte hi pakhat zêla daidang tûrin rîngîl pathum chauh hmangin a daidan vek theih an ti a. Chu chu ti ve thei rawh le.

SIKEISEN

Tûn laı naupangte hı chu a tam zâwk hı sıkula lût an nıh tâk avângın naupang tê tê pawh hı han zawt ıla kan lei awm dân hı tam fê mın hrılh theı maı hlawm âwm e Kan lei hı a mûm a nı a a lenzâwng chu hawlh tlangın mêl chutı zat teh vêlın chutı zât tıh te leh chutın khatın a che vel tıh te pawh mın hrılh zung zung theı hlawmın ka rıng Mahse hmân laıa kan pi leh pute ngaıh dan chu chutıang chu a ni hauh lo maı Ka naupan laıa ka pun mın hrılh ṭhın dan chu ka la hre reng a hetı hıan a sawı ṭhîn a nı

Leı hí a phêk thlup maı a nı a hetıa kan han hawıa kan hmuh tawp hi kawl kıl a nı a Kâwl kılah chuan vân nên khıan a ıntawk reng a khuhhrıanga bêl kan chhîn ang hıan vân khıan leı hı a chhîn a nı Hmân laı pheı chuan van khı tawng phâk lek a nı a pıtar pakhat tuı chawı hıan a hnıam lutuk tıın a tiang hawlın a hawlh sân tak daıh a nı Tın a ko boh nek nuk hı Chhûran a ngaımawh a vuak zâwl a tum a mahse Thênzâwl leh Champhaı chauh khı a vaw zâwl peıh a a dang chu a vaw zâwl peıh ta lo va chu vangın hetı hıan a ko boh nek nuk a nıh hı a tı ṭhîn

Keını Mızo chang lo pawh hnam dangte pawhın chutıang deuhva tûn laı mıte tana nunhzatthlâk tak tak chu rın dân an lo neı ve thluah hlawm a rın dân chu ṭhang thar zêlah a lo insawn hret hret a finflahnate zawngın a chanchın an lo hre chiang deuh deuh va, chûng chu keını ṭhangthar zêl hıan kan zırin ngaıh danah kan neıh zêl a ni a Tıchuan leı chanchin chu amah hı kan awm na leh kan chênna ngei a nıh avângın a chanchın hrıat chıan tum mıte tân pawh en chıan leh finfiah a awl a a hrıat pawh an hre chiangin an hmu chiang êm êm a Nau pang tê lam pawhın kan pı pute hrıat phâk hauh leh leı chung chêng thuah chuan kan lo hre ta hlawm a ni

Leı chanchın an ngaıhtuah leh an zır ang bawk hıan nı te thla te leh arsı chanchın te pawh hı an ngaıhtuah nasa êm êm a Nımah sela ral khat thil an nıh avangın leı chanchın hrıat tum aı chuan a harsa zâwk em êm A harsa chung chung pawhın hrıat tumtute chuan an bei an bâng chuang lo va an beı zêl avângın hmân laıa mıte rın dan thu ringawt aı chuan an lo hre chhuak nasa ta êm êm a nı

Arsı zînga a ngaıhtuahtuteho rılru la tak leh an thlîr ngun ber pakhat chu Sikeısen kan tıh khı a nı He arsı hı arsı langsar tak a nıh avângın khawvêl hnam tın mı hıan a hmıng vuah lo pawh kan awm âwm lo ve Hman laı Aigupta mıte Hebraiho te Greek ho te pawhın an lo hrıaın a chanchın hı thawnthuah te pawh an lo sıam kur ve lek luk tawh rêng hlawm a nı a Chutıchuan tûn laí ṭhangthar hmanraw ṭha tak tak neıa arsı chanchın hrıat tuma beıtute pawhın h arsı hı a chanchın an hrıat tam ber a nı Sâpho chuan a hmingah Mars an vuah a Greek ho vuah hmasak a nı Greek ho ındo na pathian chu Ares an tı a chu mı hmın chu chawiin an vuah a nı an tı a

He arsı hı entlang sıam chhuak hmasa bertu Galileo chuan a entlang sıama thlırın a chanchın hı a lo chhui hmasa ber a Mahse thil pawımawh tak tak hrıat chhuah leh hmuh chhuah chu a neı meuh lêm lo A hnua mı entlang ṭha zâwk leh hmanraw tha zawk hmanga rawn chhuituten heng kan sawi tûrte hı an hrıat chhuah a nı zâwk

Entlang han arsı thlırna hrım hrım tura an sıama an han en chuan Sıkeısen chu a chheh vêl vân khi veng huaí a nih avângın chiang takín a hmuh theıh a chuvângın thil danglam eng engemaw awmte chu an hmuin an chhinchhiah theı zêl a Chutıa an han en chuan thil dum zau tak te leh thil var te leh thil dang eng engte emaw an hmu theı thın

Chûngte chu hmân laia an rin dân chuan a dum zual lai chu tuifinriat a ni ang a, a dum lo deuh lai chu khawmual niin an ring ṭhîn a. Nimahsela tûn hnua an hriat dân chuan tuifinriat awzâwng chu awm lovin chûng tuifinriat nia an lo puh ṭhin chu hnim emaw thlai emaw hring dup hmun a niin an lo ring ta zâwk. He kan lei chunga chhim tâwp leh hmâr tâwpa vûr a awm ang bawk hian Sikeisenah pawh khian a chhim tâwp leh hmâr tâwpah chuan vûr a awm ve ngeiin an hria. Kan lei ang bawk hian Sikeisenah pawh khian kum hun ṭhen hrang hrang a awm ve a, chhim lampanga nipui a lo thâwk chuan a tâwpa vûr awm khâwm vâr entlanga an hmuh ṭhin kha a lo tê telh telh a, hmâr lama mi thung erawh chu thlasik a lo nih avângin a lo lian ve tial tial ṭhîn a. Tin, chutia nipui thâwkna lampangah chuan vûr tui luang darhte pawh an hmu thei bawk ṭhîn. Tin, chutia hun a inthlâk angzia zui zêl chuan hnim leh thlai hring hmun ni âwma an rin te pawh kha a dum dân a lo danglam ve tial tial zêl ṭhîn a ni an ti.

Chutiang chuan kan awmna lei ang deuh hian Sikeisen chuan hun hrang hrangte neiin, chhim tâwp leh hmâr tâwpah vûr awm khâwmna te nei ve mah sela kan lei nêna a inan lohna chu tam tak a awm. Pakhatah chuan chutia entlang liana an han en chiam thin pawh chuan tlâng âwm rêng rêng a awm lo an ti. Tin, chu lovah chuan a danglamna pakhat leh chu chhûm a awm ve lo an ti bawk. Kan leiah hi chuan chhûm a zîng mup mup fo ṭhîn tih kan hre ṭheuh va, Sikeisenah erawh chuan chhûm a awm ve ngai hauh lo mai a, a thiang vâk reng mai a ni an tih chu.

Chutia chhûm a awm ngai hauh si loh chuan ruah pawh a sûr ngai hauh lo ngei ang tih rin theih a ni bawk. Mihring pawh an awm ang nge awm lo vang tih hriat chian a ni lo nâin arsi chanchin zirtu ṭhenkhat chuan keimahni ang mihring chiah hi an awm kher loh pawhin mi engemaw tal chu an awm ngei an ring tlat mai. Chu chu he mi avâng hian an ring a ni: entlanga an en chuan khawimaw lai laiah chuan rîn ang zei zeia dum riak riak an hmu thei a. Chu chu tui luanna tûra an lei laih a nih an ring tlat mai. Ruah sûr lo mah sela nipuia vûr lo tui ṭhîn kha chutianga tui luanna an siam chuan lain an thlai châwm nân leh an in atân an hmang a ni ang an ti a, chuti a nih tal si loh chuan ruah sûr ngai hauh lo a nih si chuan engtinnge thlai emaw chu a awm theih ang, an ti ve tlat bawk a ni.

He kan lei a zân êntu tûr thla kan nei ang bawk hian Sikeisen hian thla a nei ve bawk a, amaherawhchu pahnih tê tak tê tê a nei. A lian zâwk chu Phobos an ti a, hawlh tlanga mêl sâwm chauh a ni a, a tê zâwk chu Deimos a ni a, hawlh tlanga mêl nga chauh a ni bawk.

Hêng kan thil sawi te hi a zirtu leh chhuitute chu in entlang leh hmanraw ṭha tak tak hmanga an hmuh ni mah sela, ral khat tlîng kan thlîra kan hmu ai mah pawh hian an hmu chiang lo a ni a, chuvângin a dik chiah nge chiah lo tih zawng hriat theih leh sawi ngam a ni lo ve.

Hriattîrna

Robâwm Editor-in heti hian a ti — "Naupang hmeichhia pawh mipa pawh kum sâwm leh kum riat hnuai lamte chuan thawnthu mahni phuahchawp ngei, a thû chu zasarih aia tam lo min rawn thawn sela, a ṭha ber chu Robâwmah kan chhuah duh e," a tih chu.

Tin, mahni ngeia phuahchawptute chuan an hming te, an kûm chin te, an khaw hming te han ziak tel rawh se.

Pathian *Pasaltha* Pu Thangbawnga

Thanghlui deuhte chuan Pu Thangbawnga chanchin hi azawng a zain hre lo mah ila a tâwk a fang chu hriat theuh niin ka ring a. Amaherawhchu tûn laia thangtharte hi chu hre lo tam tak an awm a rinawm e. Chuvângin tlêm tala in lo hriat ve nân Robâwmah hian ziak ila thain ka ring a ni.

Pu Thangbawnga hi Khiangte mi a ni a, Thingsai lal Lalbuana pa Hleibâwia upa min ber a ni a. Kum 1902 lai vêl khân Kristian a ni a. Kristian a nih achinah chuan zuai lam rêng rêng pan lovin Kristian tluang takin a awm zêl a. Amah hi lehkha-thiam hauh lo a ni a, tawngtai uar mi tak a ni a, thu sawi pawh ama hriat tâwk angzâwng chu châk reng mi a ni a. Tin, dânlo tawngtai te hi a uar êm êm a, a tawngtai sakte chu an lo dam zêl thin avângin bâwlpu ang maiin an hmang a, tawngtai tûrin an ko huai huai thîn a.

Tin, nakin deuhva Mizo rama harhna lo thlengah khân a lo harh lehzual ta a, an khua Thingsai chu chhuahsanin khaw bulbâl pawh nei lovin Chanchin Tha hrilin Mizo ram chhim leh hmâr a fang a fang ta a. Amah avângin mi tam takin Isua Krista chu Chhandamtu atân an lo pawm ta a. Sundar Singa, "India Paula," an vuah angin Pu Thangbawnga hi, "Zo Paula," vuah phu ve ngawih ngawihin a lang a ni. Chutichuan Mizo rama harhna lo thleng kha Pu Thangbawnga chungchâng thuah ngawt pawh hian a manhla tham êm êm a ni.

A awmna apiangah a tîti tui ber chu Pathian thu a ni. Khawngaihna leh hmangaihna ngah tak, a pâwl apiangin ngainat loh theih loh ni, tuma han huat âwm rêng ranga awm ngai lo mi a ni.

Mi ring chung chauhvah ngil a nei a ni lo va. Pathian thil tâm aungbha tawh phawt loh nuna nei nan ngaih loh thing leh mau chung chenin khawngaihna a nei a ni.

Vawi khat chu kan zin ho va, mau hmunah hian tiang ka han sât dâwn a, "Khaih khaih, tawng sah mai mai suh la, i duh tûr ngei chauh sât rawh, i duh loh tûr chu sât suh, a khawngaihthlâk e," a ti tlat mai a. Ka awmdân phung chu a ni lo nain Pu Thangbawnga ka zah êm avângin a sawi ang chuan ka ti a. Chu mi tum chauh pawh ni lovin a hnu lam zawng zawngah pawh ka chîng hlen ve ta.

Tin, kan zin tum dang lehah chuan Khawthîr khuaah mi khum luah hian kan mu a. Zîng kan han thawh chuan kan âwngphahah khumfa lian tak mai a lo awm a, ka han man a, Pu Thangbawnga chuan mi lo en reng a, tihhlum chu ka duh hle mai a, mahse amah ka zah rilrûk avângin âwngah ka thlâk a. "Ni, khati tûr kha a ni," a lo ti a, a nui var var mai a. Pu Thangbawnga nun dân chu Pathian ram nun dân tûr ni âwm takin a lang a, zin za te a nuam a, a kianga awm hi a nuam êm êm a, Isua kianga awm ang mai ni âwmin ka hre thîn.

Kum thum lai vêl zet chu hmâr bial lamah pawh Chanchin Tha hril leh mite tawngtai sakin a awm a, amah avângin mi tam takin Chhandamna ropui tak hi an hmu. Tin, hmâr bial lam ata a lo chhuah chuan an khaw lam pan chuang lovin chhim bialah hian in leh lo nei lovin Chanchin Tha hrilh leh mite tawngtai sakin a awm a, khuate a fang bawk a. Chu mi hnuah chuan chhim lam Pawi unaute ram lamah sâwn a phei a, Pathâr leh Tuipuiah a awm a. Chuta a awm lai chuan chhim lam atang te, hmâr lam atang te, Rêng ram atangtein intawngtaitîr tûrin an lo kal huai huai a, hâwng lam leh kal lam hi an insûl zut zut mai a ni. Tin, a kal apiang chu hlim êm êm zêliu an haw thîn. An natna a dam thu avâng chauh ni

Pu Thangbawnga

lovin Pathian lamah an rilru a lo ththarpui in an kal lam ai chuan an haw lam chu Kristianna lamah an hli nin an nghet zawk em êm zel a ni Chutichuan a lo rei deuh hnu chuan kalkawnga khuate tan pawh mikhual lo dawl kha a harsat lutuk avangin riah chaw emaw pawisa lam tal emaw ken zêl tûrin thu than vel a lo ni ta hial a Tin a tâwpah chuan amah pawh chu a lo dam lo ve ta a February 2 1935 ah lawm taka a rawng a bâwl thin LALPA chuan I Lalpa lawmnaah lût rawh a lo ti ta a Khawvel a chhuahsanna hmun chu Tuipui a ni

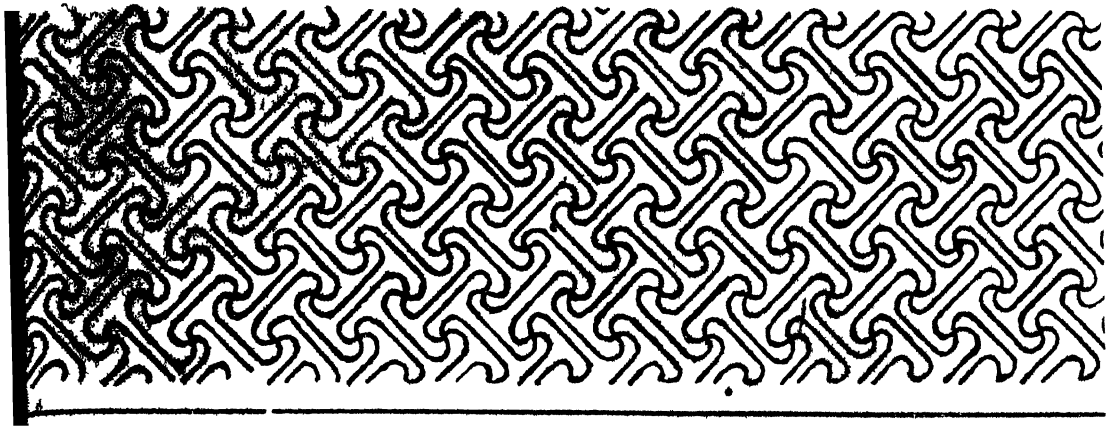
Chutichuan chhim bial Kohhranin kan ngaihlût êm êm avangin amah hriat reng na siam nân thawhlâwm an khawn a Sêrkâwn bak in tualah lung an phun a, a lungphun ziak chu hetiang hi a ni —

THEIHNGHILH PHAL RUAL LOH
PATHIAN PASAL THA
KHIANGTE THANGBAWNGA
HRIAT RENG NÂN HE LUNG HI
KOHHRANIN PHUN A NI
KUM 18 CHHÛNGIN
HMING 4431 A LA
KUM 65 MIIN
2 2 1935 AH A LALPA
HNÊNAH A CHÂWL TA
BAWI THAHNEM LO KA NI E

Bawi thahnem lo I a ni e tih thu hi amih ngeiin a thlin lung a ziak turin a thih dawnin a chah a ni

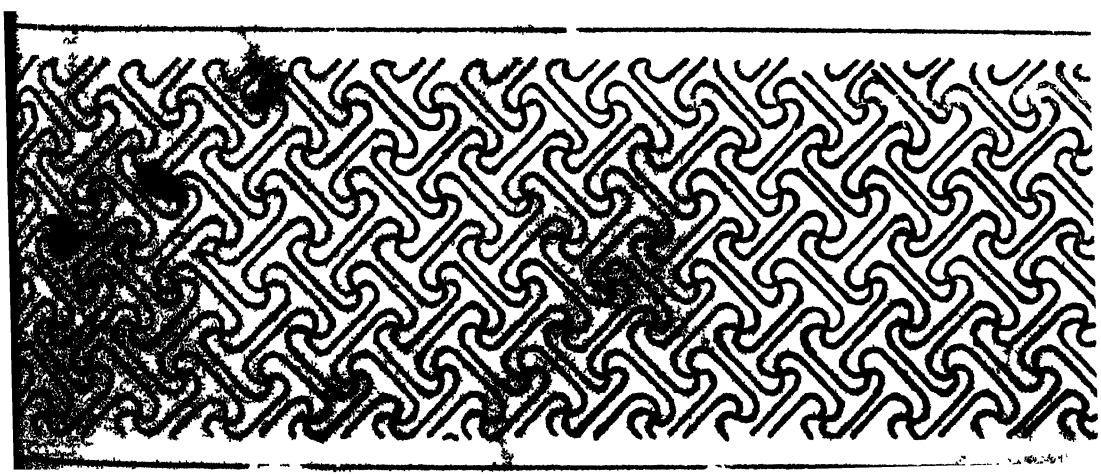
Tin hei Robiwma a thla hi a thla ka lo kawl hlauh mai a chu chu Zochhâwni Pain Calcutta ah hetianga chhut theih chi hian i zuk siamtir a hetianga a thla nen a lo chuan theih avângin Zochhâwni Pa chungah hian lawmthu nasa taka sawi a hun hle mai

Printed and Published at the South Lushai Mission Press, Lunglei

Robawm

Vol 13- SEPTEMBER 1950 No 5

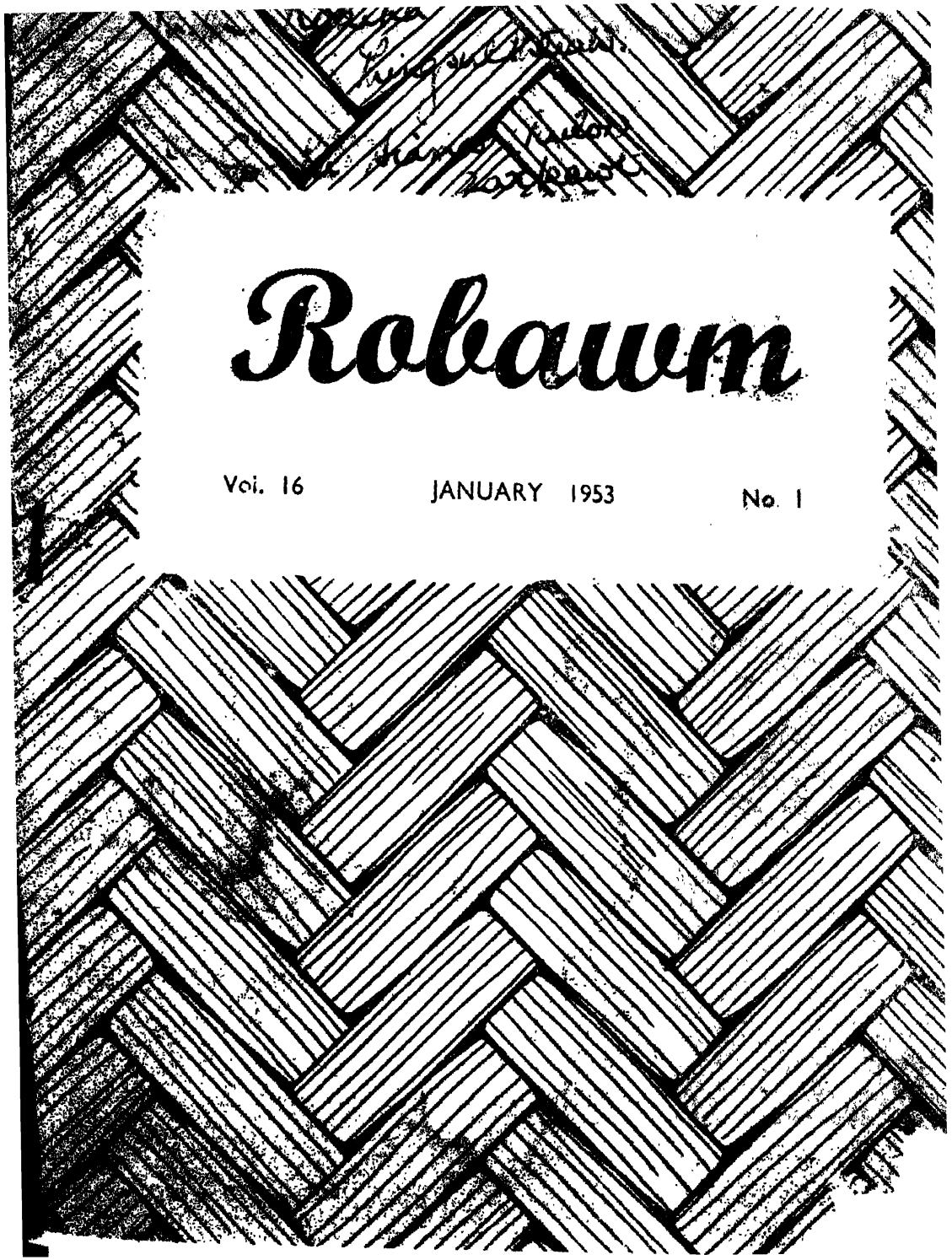
ROBAWM

Chhuahtu **Miss E. M. Chapman** (*Pi Zirtîri*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

Kum khat atân a man Re 1-0-0 *Dâka thawnin Re 1-4-6.*

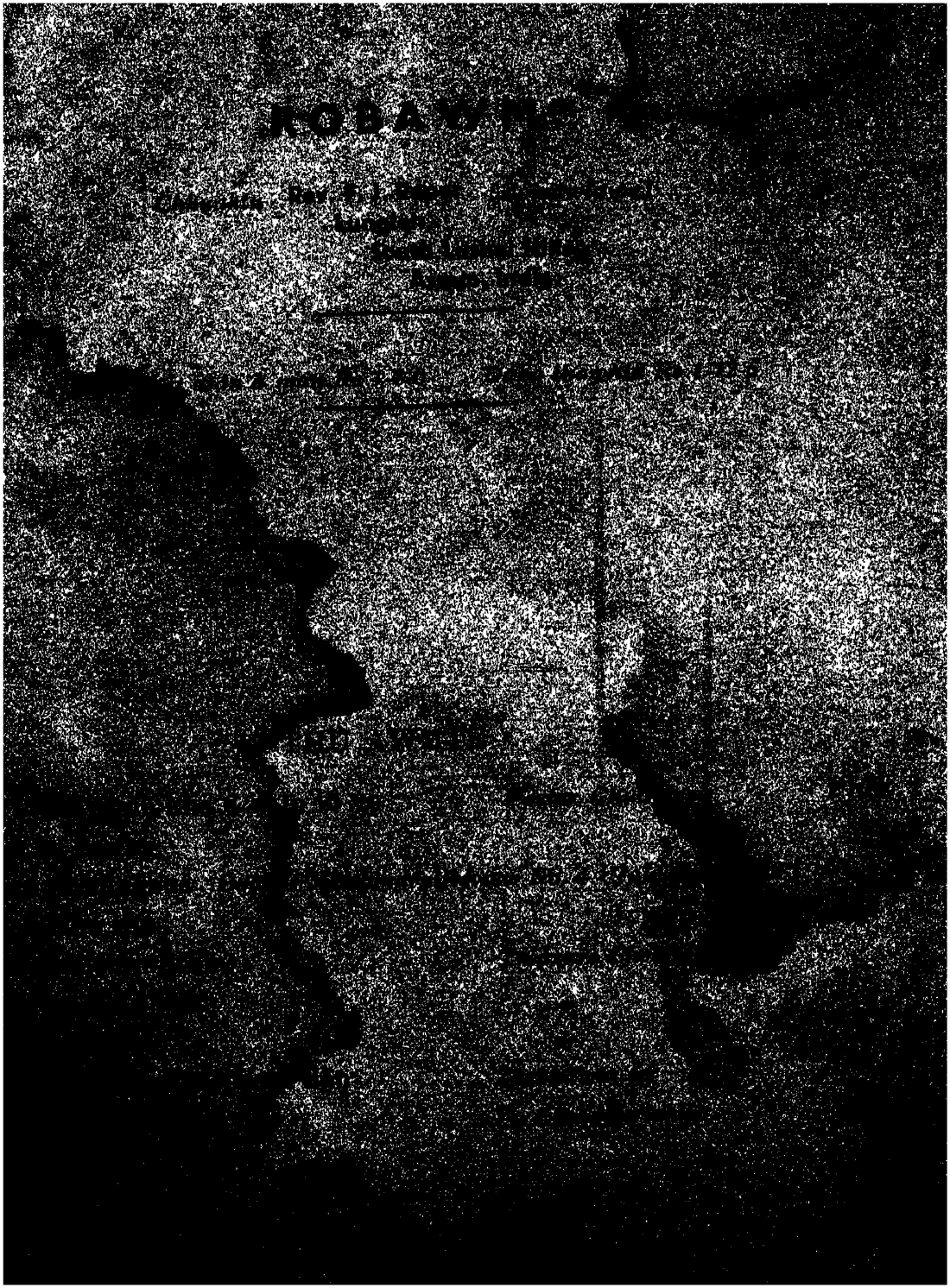
THU AWMTE

Hla thar	*Pastor Challiana*	Phêk	65
Kristian Chhûngkua	"*The Child & His Religion*" *Pastor Challiana lehlin*		66
Ṭawngṭaina	"*Treasure Chest*" *Pastor Challiana lehlin*		67
Charles Haddon Spurgeon	... ...		68
Ngaihtuahte hi a dang sâwt mang e	*Pi Lianchâni*		70
Thawnthu - Thloh hmasa ber	"*Treasure Chest*" *Pu Lalhminga lehlin*		72
Thawnthu - Nula â tak mai chu	*Pi Lalzîki B.A., B.T. lehlin*		73
Thingte	*Pu Lalhminga*		74
Sri Gopinath Bardoloi	*Pi Lalzîki B.A., B.T.*		76
Independence Day ...	... ...		77
Thawnthu Phuahchawp	... ...		78
Engngo a tih tûr nia i rin ?	... ...		79
Hnute tam zâwk in rawh	... ...		80
Ram tin hla	*Pi Nuchhûngi*		80
Tonic Solfa - Cranbrook (*Ram tin hla*)	*T. Clark*	Kâwm	

Robawm

Vol. 16 JANUARY 1953 No. 1

ROBAWM

Vol. 16 **JANUARY, 1953** **No. 1**

"LALPA I HMANGAIH KHA A DAM LO VE"

Joh. 11:3

He thu chah hi inhmangaih tawn tak kâra thu chah dân leh ṭawngṭai dân tak niin a lang Inhmangaih tawnte kârah chuan chutiang khatiang min tih sak rawh tih hi a ngai lo va, manganna leh buaina inhrilh hi a tâwk ṭhîn a ni.

Kan awmna khawvêl hi Pathianin mawi tak leh nuam takin min siam sakin Pathianin min hmangaih êm êm mahsela Kristiante hi Pathian mi thlan bîk ni bawk mah ila khawvêlah hian dam loh mangan buainate hi kan pumpelh thei chuang bîk lo va, Pathian tih tum dân pawh a ni bîk bawk lo tih hi hriat thiam tûr a ni. Krista pawh chuan lungngaihna leh tuarna, krawsa thihna tuar chhuakin Pathian Fapa a nihna mawi takin a tlang a. Chutiang bawkin Lal Isua zuitu, Kristiante pawh hian lungngaihna leh lâwmna tuar pawlh thiam taka awma, Isua zuitu kan nih tlang atân min duh a ni.

Hetiang lungngaihna hian tumah zah chuan leh zuam bîk pawh a nei chuang lo va, mi hausain sum leh paiin an tlawnin an pumpelh thei chuang lo va; mi rethei pawhin insawi khawngaihthlâkin kan ṭahawh bo thei bîk hek lo. Amah Lal Isua chungah pawh khân, a ṭhian a hmangaihten lungngaihna an tuar a, amah ngei pawh ṭap khawp hialin a awm ve bawk a nih kha.

Kan châng thlan aṭang hian tawi tê têin kawng li emaw i han ngaihtuah teh ang.

1. **Pakhatnaah chuan, Kristian ṭha takte pawhin mi dang ang chiah bawkin dam lohna te thihna te an tâwk ṭhîn a ni.** Bethani khuaa Lazara hi mi ṭha tak a ni a fanu Marthi te Mari te pawh mi ṭha tak, Isua pawhin a hmangaih êm êm te an ni a. Nimahsela an chhûng zîngah chuan, "Kan tuarah vânpui a chim e," kan tih ang hi a lo thleng ve ta a, Isua hian, theih thu ngawtah chuan chutiang thleng lo chuan a awmtîr thei a; mahse mi dang ang chiah bawkin tuarna leh manganna an tawh chu rem a ti a ni.

Tuarna rêng rêng hi Pathian kan chungah a lungni lo tihna a ni vek kher lo va, Pathian ropuina lanna leh thil ṭha zâwk lo awmna a ni thei a; Pathian ngaihna châng min hriattîrtu a ni thei a, chuvângin tuarna hi malmâk vek theih a ni lo.

"Aw lâwmna, tuara min zawngtu,
Thinlung ka khâr hnan lo vang che,
Khawdura chhimbâl a zâm angin,
Hrehawmin i thutiam ka hria,
Ṭah loh tûk a ni ang," tih angin.

Kan lâwm lai pawhin, kan lungngaih lai pawhin Isua chuan min hmangaih reng a, hmangaihtu dang kan neih loh pawhin Isua chuan min hmangaih reng a ni

2. **A pahnihnaah chuan, Sâm ziaktuin, "Mangan lai a ṭanpui vartu hnai reng a ni,"** a tih angin Lal Isua chu mangan lai taka ṭhian ṭha ber, min pui vartu a ni. Sâp ṭawng hmang pakhatah chuan, "A friend in need is a friend indeed," an ti ṭhîn a. Chu chu "Mangan laia thian chu ṭhian tak tak an ni," tihna a ni a Lazara dam lo chu Isua an hriattîr a, "Lo kal la rawn ṭidam rawh," an tilêm lo va hmangaih kha a dam lo ve," an ti u Thlk tlâk ṭawngṭai dân mawi tak "Lo kal rawh," ti lo mahsela, Isua

hmangaih avângin an mangannaa ṭanpui tûrin a lo kal ta rêng rêng a ni

3. A Pathumnaah chuan, Isua chu Kristian tak takte hmangaihtu a ni. "Isua chuan Marthi te, a laizâwn te, Lazara te a hmangaih a," tih kan chhiar thîn a. An nungchang a dang ṭheuh va Mari leh Marthi chanchin chu kan hre deuh va, Lazara erawh chu kan hre mang lo va. Mahse Isuan a hmangaih ṭheuh tih chu kan hria. Chutichuan ṭhat dân a inan loh avângin Isuan a hmangaih dân a inang lo. Pangpâr mawi dânte a inang vek lo va, mahse mahni mawi dân dânin a mawi ṭheuh va. Chutiang bawkin Kohhran zîngah ṭhat dân leh mawi dân hrang hrang a awm a. Kohhran chak leh chak lote hi Isua chuan a hmangaih ṭheuh va, ngaihnêp chuan a nei lo va, a hmusit chuang lo, "Luang sâwp a titliak lo va, la khu a ṭhelh lo," tih ang tak hian.

4. A palinaah chuan, Isuan min puih hun remchâng ṭha a hre ber. Lazara a dam lo tih a hriatin ni hnih lai a la awm sân tih kan hria a A ngaihsak lo emaw tih a awl hle mai. Mahse ama tân pawh, a chhûngte tân pawh, a ṭhenawm khawvêng tân pawh a muan chu a ṭha dâwn tih Isuan a hria a ni Pathian zai ngaia awm a, tawng hmanhmawh teh ruai chîn loh hi thil zir tûl tak a ni. Pathian chuan, kan chunga thil awm tûr emaw, a hun tûr emaw, a ni tûr emaw, a ni lo tûr emaw a ruat sual lo vang, chuvângin, keini chuan,

"Dam chhûng mi hmuak apiang i tirh ni se,
A nuam nge a hrehawm, eng pawh ni se,
Hei ngawt hi ka dîl ang i lam lo hnaih zêl hi,
I lamah min hîp rawh, Lalpa Pathian,"

kan tih theih hi a ṭha ber a ni.

THUTAK KA ZAWNG

Pa pakhat, pa ṭha leh fing tak a awm a. Thil hi a chhui ngun hle ṭhîn a, a hriat duh ang a hriat chhuah zawh loh avângin lungngaiin a ṭhu tlawk tlawk a: "Thutak hi eng ni tak ang maw aw!" a ti a ti ṭhîn a, hriat chhuahna chu a nei thei hauh si lo va

"He mi khawvêlah hian dam rei tûr pawh ka ni tawh lo va, ka thih hunah ka la hria ang chu maw," a ti ta mai a. Nimahsela chutiang ngawt chuan a lungawi zo lo va, a tho phut a, a lehkhabu te chu a han ken leh zung zung a. "A khai, heti ngawt chu a ni dâwn lo. Khua ka fang phawt mai ang a, ka mi hmuh apiang ka zâwt mai teh ang a. Tuemaw mi hrilh thei chu an awm chêt ang," a ti a.

Tichuan a chhuak ta a. Phûlah hian a kal a, nakin deuhvah chuan Bâwngpui bawk hi a va hmu a. "Khai le, thutak ang-i hâlh hrilh teh," tiin a han zâwk a. Bâwngpui chuan, "Ni lum nuam te, hnim hring tui tak takte hi a ni mai alâwm," a ti a A maimâkhhîng duar duar a, a panga tho fute chu a meiin a zâp lup lup a, hnim pet chung zêlin a phei ta a Chu pa chuan, "Han hriat thiam a va har thîn ve aw!" a ti a, a kal leh ta a Nakin deuhvah chuan sava, thingzâra fu vên hi a va hmu a, "Nang sava tê, thutak hi engnge ni mi hrilh thei em?" a ti a.

Sava tê chuan, "Koi hi thutak ka ni alâwm. Tuma khuahkhirha awm ka ni lo va, hetia nung dama ka awm hian Pathian fakna hla te ka sak theih avângin ka hlate hi thutak a ni alâwm," a ti a.

"Chûngte chu kei atân chuan engmah a va ni ve hlei lo êm," chu pa chuan a ti riru a, a kal leh ta a.

Nakin deuhvah chuan, naupang pakhat, thlâwk lai lo ûm zar zar hi

a va hmu a. "Taite, nang, thutak hi engnge ni le mi hrilh thei em?" tiin a zâwt leh a. Naupang chuan, "Vawiin ni ang khaw ṭhaah hian, sikul lût lova, duh duha ka han lêng thei hi a tluk a awm nêm maw. Hêng phêngphehlep te, khuai te, pangpâr te chen pawh hian hetia nuam au lo chêu hi a ni ber alâwm," a ti a.

"Ka hre pha ve lo mang e aw," ti ti chungin a kal leh ta a. Nakin deuhvah chuan rûkru hi a tâwk a, a thil rûkte chu a rawn phur ṭeuh mai a. Tichuan chu upa chuan a han be ding tê tê a, a thu zawh pâng ngai bawk chu a zâwt leh a; "Engnge ni ngai le, thutak hi?" a ti a.

Rûkrupa chuan, "Ṭhenkhatin thil an ngah lutuk a, keini te ang hian kan nei tlêm lutuk thung si hi thutak a ni ber ang chu. Mi hausate hian eng vângin nge maw ka aia an han ngahna bîk tûr le? anmahni chu tlûk ve zêl bawkin ka inhre si a; chuvângin mi dang khawsak ang bawka khawsa ve tûr niin ka inhria a, ka ru mai a ni," a ti a. Chu pa chu a hau ta bawrh bawrh a, Nimahsela a haw duh hauh lo va, rûkrupa chu a khawngaih hle mai a, "Hlim hmêl a va pu lo ve aw, hlauh nei rengin a awm hi le, khawngaihthlâkin," a ti a.

Tichuan kawng chho fe hi a zawh chho ta a, kawngkawiah hian mahni hma ngawt siala, mi tin laka kawm êm êm mai si hi a lo ṭhu a, a thil an rûk sak avângin lungngaiin a kun reng a, mi tin mai chu a lo hrilh zêl a. Tin, putar chuan, "Nangin i kawl reng ai chuan, a rutu chuan hmanna ṭha zâwk a hre zâwk mah thei alâwm le. Nang zawng i dam chhûngin i inkhâwl i inkhâwl ringawt mai a, i duhzâwng leh mamawh atân i hmang phal hek lo, mite tâna tangkaina tûr pawh i thehchhuak phal hlek lo mai a," a ti a. Tichuan thutak thu chu a han zâwt ve a. Ani chuan mak ti fahranin a en ta reng mai a. "Tangka te kan khâwl lohvin maw le. Mangan zual hun atân inkhâwl a ṭûl alâwm. Mahni tâna kan khâwl lohvin, tunge mi khâwl sak tehlul ang? Hei, tûnah chuan ka tangka chu mi rûk zawh sak ta vek a, engmah engto tûr thil dang a awm tawh hlei nêm," a ti a.

Han hnem leh fuihua dang chu a hre vak lo va, tichuan a kal leh ta zêl a. Nakinah chuan berâm vêngtu pakhat, mual pâwnga lo ṭhu hi a han hmu a, a vêlah chuan berâm rual an tla dial dial a. Berâm vêngtu chuan, "Ka pu chibai," a lo ti thuai a, chu putar tiang hawl chu a en ngawih ngawih a, "Khawi lova zin tûr i ni elo?" a ti a. Ani chuan, "Ni e, thutak hi engnge maw ni le tih hriat duhin khawvêl hi fan chhuah ka tum ringawt mai a ni," a ti a. Berâm vêngtu chuan, "E, ka pu, chûngte chu hla tak zawn a ngai vak hlei nêm. Thutak chu i bulah hian englai pawhin a awm reng asin. A awmna lai tak hriat i duh chuan, i thinlungah khân asin a awm," a ti a. Putarpa chuan, "Em maw ni tak dâwn chu le?" a ti a, a ingaihtuah ta vung vung a.

Berâm vêngtu chuan, "Lungawi tak leh rilru hlim taka i awm reng phawt chuan, thutak hi zawng mihring chhûng rila nung reng, êng reng a ni asin, lungawi lo leh hlim lo rêng rênga i awm erawh chuan, thutak hi a inthup tlat ṭhîn a ni. Engpawh ni sela, awm zawng a awm reng mai. Chu chu mi tin hian a êng chhuah tûra târlan tum tûr a ni mai," a ti a.

Putar chuan, "Engtinnge maw chûng chu i hmuh chhuah bîk chu le?" a ti a Berâm vêngtu chuan, "Kum engemaw ti chhûng zet chu he mualpâwngah hian ni chhuak leh a tla tûr hi ka thlîr ṭhîn a, achângin thla leh arsi êngah sâwng tlângte saw ka thlîr ṭhîn a. Tichuan khaw ṭhat emaw, khaw chhiat emaw, thli tleh emaw, hêng hlobet te hi a hrin emaw, a ro emaw, englai pawhin he hmun hi ka ngaina reng a, nuam ka ti reng ṭhîn a ni. Leilung te, boruak te, hêng luite tui luang dêl dêl te hian an sîr dân chiah

chu tarlang hian ka hria a tiu keimah ngei pawhin thui tak thlenga ka han thlir hian hriat chhuah belh hlein ka inhria a ni a ti a

Putar pui chuan beram vêngtu chu a en ta tlawk tlawk a a rilru chuan Tun hma kha leh chen kha inzir inzir khân ka awm ṭhîn a ni êng mawizia te pawn lama mi hring khawsak dân te ka lo ngaihtuah ngai lo va ka inzir sânna te ka lo chhuang viau mai thîn a tûnah chuan sebawng te sava te naupangte aṭangin thil ka lo zir ta hle mai a a zawha zawh chauh hriaa, pawm tum mang si lovin mahni ngawtin ka lo tâl hrang mai mai a nih hi le Hêng lai ram leh phûl thaw veng pui pui hi duh ila hman aṭana mahni pual ngeia duh duha neiha hman theih a lo nih reng hi le sebâwng te sava te naupang te beram vêngtu te hi an lo inzawm tlang vek a kei nên pawh hian inzawm vek kan lo nih hi le Rûkrupa ka tawha pawh kha ka unaupa zuk lo ni reng a tin a rûk sakpaa nên pawh a ngaihtuah ngun lo mai pawha an lo inzawm chiah alâwm le Eng tiziaa thutak hi hmuh harsa leh hriat thiam harsaa lo ngai mai nge maw ka nih chu le? a ti ta a

Tichuan putar pui chu phûlah chuan a ṭhu a ni chuan a vel chu a rawn ên a a ṭhutna lei te a kiang vêl thinga sava hrâm neuh neuhte chuan Thutak kan nih hi ti ni âwm hian a hre ta vek a Ni êng te chu a han en chiang a Engkim hi ka târlangsir a i hmuh chian chiah zawngin nangmah ngei pawh hi thutak i ni asin i thinlunga ka eng thun lo intârlang ta hi a ni asin ti ni âwm takin a hre ta a

Chu veleh chuan khawvêl pum pui hi zai ta hluah hluahin a hria a tel lo rêng rêng awmin a hre ta lo va Sebâwng te sava te naupang te rûkru te mi duhâmpa chen khân tumah mi hrang an lo awm lo va inlaichîn na nei an lo ni vek mai a Tichuan putar pui chuan chûng khaw thiang vil vel te hlo bet te thing leh panpâr te chen chuan a u nau laichin taktakte an lo ni tih a hre chhuak ta a Pathian hmangaihna chuan a thinlung a rawn luah tak avâng leh thutak awmzia a hmuh chhuah thiam tâk avâng chuan a hlim ta êm êm a ni

---

HRIATRENG TLÂKTE

Lâwmna nasa ber nia ka hriat chu arûka ṭhi ṭha tih hmuh chhuah palh hlauh hi a ni

Sathau khâwnvar tê tak êng ang hian khawvêl zingah hian thil ṭha tih chu a êng ṭhîn a ni

Ṭhian neih dân ṭha ber chu ṭhian pakhat chauh neih a ni

Sual tê tak tê pawh hi sim loh chuan a tawpah a hanah a lo chang ṭhîn

Mi fing hnathawh duh lo hi khuai zu nei lo ang a ni

Ṭhat laia thawhrim hi upat hnua chawlh na a ni

Hlimna leh lungawina hi min tihmêlṭhatu a ni a, mia tihnuiât tlangpâltîr rengtu a ni

China thufing thenkhat

I uipui kam i thlen hma loh chuan i phei khawk hlîp suh

Ṭha lam i pawm chuan khawvêl pum pui pawh i fang chhuak thei ang a i pawm loh erawh chuan pên khat pên pawh a harsa a ni

Ṭhatna chu tihchhiat theih rual a ni lo va sual erawh chu a ding rei thei lo

Kal chunga thu i sawi laite hian hlobet zingahte pawh mihring an awm zêl a nia (I hmêlmate hi thu engmah hriattîr suh)

Thiltih tel si lova ṭawngkam ṭha ngawt chu pangpâr huana kângṭhai ṭo khat chûk ang a ni

(Robâwm, November 1943)

KRISTIAN CHHUNGKUA

Pathianin chhûngkuaah hian hnaa thawk ṭhîn

"Pathian chuan mi malte chhûngkaw zîngahte a teltîr ṭhin" (*Ps. 68:8.*)

Mi pakhat chuan, "Pathianin hmun tina aruala a hringhrâna awm hi theihin a hriat loh avângin nute hi a siam a ni," tiin vawi khat chu a sawi a. Chutiang a nih chuan, "Pathianin vân Ram hi arualin ṭum khata a din theih loh avângin, ram tina vân Ram a lo awm theihna tûrin chhûngkua hi a siam a ni," ti ve ta ila a dik hle âwm e.

Tûn lai hian ṭawng mal tê tê hman chîkte a awm a; hman ber zînga pakhat chu puitlinna tih hi a ni. Kan chanchin bu chhuahahte hian, "Kan fateho puitling ta," tih te, "Puitlin lam an pan ta hret hret," tih te. "Thlarau lamah leh rilru lamah te an lo puitling ta tial tial" tihte hi kan hmu fo ṭhîn a. Lehkhabu hmingahte pawh, "Rilru puitling," tih te, "Eng angin nge mi an lo puitlin theih ang' tih te hi an lo puttîr ta a. Chutichuan tûn lai tak hian mi eng anginnge, engtinnge an lo puitlin taktak theih ang tih hi pawimawh ber pakhata neih tûr a ni rêng e. Mihring, puitling taktak tûra inchherna ṭha ber leh inzîrtîrna ber tûr chuan Kristian chhûngkaw zîngah lo chuan khawii dang nge awm ang?

Tûn lai mihring rêng rêng hi sakhaw lamah chuan an mûk vak lo va, an la zam mai mai a. Thil sut tûr a awm ang tih te hi an hlau hliah hliah a. Hun harsa tak leh tawn khirhawm tak takte hi huai tak leh ngaihngam taka an sut theihna tûr rilru nghet tak put hi an tân a mamawh a, ngaih pawh an ngai a ni. Chuvângin Pathianin he khawvêl hi kan lo dinngheha, mite pawhin engkim huai taka an lo sut ngam zêla, mahni hmasial hauh lova, huai taka ṭanga kan lo hneh theihna kawng chu inbuatsaih nân kan Kohhran chhûngkuate hi a din niin ka ring a ni.

Kristian chhûngkua hi engnge ni?

Kristian chhûngkua chu Krista dah lalna ber apiang hi a ni.

"Lungphûm rem tawh sa lo chu lungphûm dang tuman an rem thei tawh si lo va, chu lungphûm chu Isua Krista chu a ni," I Kor. 3:11.

Pathian hmuhna ngei chhûngkaw zîngah a ni chhûngkaw ṭha tihna hi a awm zêl a ni. "Sakhaw bîk rêng rêng nei lova inthiarfihlimna" tih thu hi kan hre fo mai a. India pawh hi chutiang chu a ni a. Tupawhin an duh duhin Pathian chu an bia ang a, duh ang ang sakhua an vuan thei ang a, sawrkâr pawhin an ngaimawh hauh lo vang tih zawng a ni ngei a, chu chu a ṭha hle a, India ram ro inrêl dân rêlnaah pawh a chuang ngei a. Nimahsela ngun taka kan ngaihtuah chuan "Sakhaw bîk rêng rêng bawh bîk nei lova inthiar fihlimna" tih hi zawng, sakhua rêng rêng a neiha neih hauh loh tihna ang mai a ni. Thil engpawh Pathiana neih ang chauh a ni mai.

Nu leh pate hian fate zirtîr hi chu duh ṭheuh a ni a, amaherawhchu Lal Isua duh lohzâwng lama inhruai luhna lam kawnga inzirtîrna tûr a nih dâwn phawt chuan, zirtîr loh law law hi a ṭha a ni. Laichîn unaute leh ṭhiante duhzâwng nih duhna han neihte hi a ṭha hle Nimahsela Kristian chhûngkaw zîngah zawng chutia indah lal lûr bîk mai chu awi tûr a ni lo. Kristian chhûngkaw ṭha zînga chhuak rêng rêng chuan ṭhian rinawm lo takte hliahkhuh vânga dâwt sawi leh, mite huat vânga

lo taka puh mai mai te a chîng ngai lo. In ṭha leh silhfên ṭha tak tak neih te hi a ṭha hle a, Kohhran sum ngaihthah phah ṭhak nâna hman erawh chu a dik bîk lo. Thu neitu ber nih duhna nei a, indah sân lûr hi nundân tikhawlotu a ni thîn. Dân hlui leh puithuna eng engemaw ngaihsân ṭhinna hian Krista chu a dîp ṭhîn a ni. Krista hi chhûngkaw puipaa kan dah lal ber erawh chuan —

Kristian chhûngkua hi nupui pasal inneih ni aṭanga an dam chhûnga inrâwn tawn tlatnaa innghat a lo ni.

Chhûngkaw zîngah rêng rêng chuan dâwt sawi hi lêng lul suh se. Pain, "Vawiin chuan hna kan ngah deuh dâwn a, ka lo hâwng tlai deuh ang e," a tih chuan, nu chuan ringhlel lovin a awi a. Tin, nu pawhin, "Ka nu a dam lo va, mi rawn chah a, a enkawl tûrin ni engemaw ti chhûng chu mi duh a, ka va kal tang e," a tih chuan, nu te ngaih vângin chhuan lamah a siam mai a ni ang tih chu a ring lo va. An fapain, "Lehkhabu lei a ṭûl a, khawngaih takin chêng khat min pe thei ang em?" tia a dîl chuan, an pa chuan ennawm en nâna hmanral mai maiah a ti a ni ang a, tih zawng a ring lo va. Chhûngkaw zîngah chuan inhmangaihna te, inhriatthiamna te, inngaihdamna te awm reng a ni a, chuvângin inhlauh avânga dâwt sawi rêng rêng a awm lo va, inhmangaihna hi dah lal ber chu a ni. "Awmza dial dialna" hei hi Kristian Chhûngkaw zînga chêng ve chi a ni. Chhûngkaw khawsak dân rêng rêng hi, ahmei apain chanvo bîk nei ang deuh hian kan khawsa a, tâlhran deuh nual a ni a. Kristian chhûngkaw zîngah erawh zawng ahuhova khawsak dial dial hi a ni ber a ni.

Chhûngkaw zînga thiltih sahrang inneihtîr thilahna te hian awmza dial dial duhna te a hring thei hle a. Naupang tê tak tê chhûngkaw zînga thiltih sahrang han siam sak hi an lâwm ve e. Vawi khat chu mipa naupang tê hi a nau kum nga mi awm tûrin a nuin a inkhêl châk êm êm chung a chelh a. A nu chu Hmeichhe pâwlho inkhâwmnaah a kal dâwn a, an hotu (President) a ni a. Tichuan chawhnu zawng chu a nau a lo awm a. An ṭhenawmpa a lo lêng a, nau awma a awm a han hmuh chuan, "Nau awma han inhrên tâk rel rawl mai chu a va zia vak lo ve maw le," a han ti a. Naupang tê chuan, "Zia lo lem lo ve, Hmeichhe Pâwl hotuah kan ṭang a nih hi," a ti ta mai a.

Pâwn lam lâwmnate chu an thlîr lo va, mahni inchhûng khurah ngei hian lâwmna awm berin an hria a. Rajua chuan fa panga a nei a, a hlawh pawh a tlêm hle a; thil ṭha engmah an lei zo lo va. An nu chu chaw chhûm leh puan ṭhuiin ni tin a buai ni lêng reng mai a, incheina puan ṭha engmah a nei zo lo va. Hna a thawk nasa khawp a, a kutte chu a pawr phung mai a. Ṭhenawm thar an nei a, fa pahnih nei an ni a. Tawlaỉlîr te, biakhlatna te an nei a, silhfên man tam tak takte an nei bawk a. Hnathawktu lah chu chhiahhlawh an nei a. An nu chu a hmêl a ṭha hle a. Ni khat chu Rajua fateho chuan an thenawm tharte chanchin chu an sawi ho va. Pakhat chuan, "Kan ṭhenawmnu hi a hmêl a tha hle maw?" a ti a. Pakhat chuan, "Ṭha ngei mai, ka hmeichhe hmuhah chuan a hmêl a la tha ber mai," a ti a. Rajua nupui chuan a kut pawr pheng phung chu a han en ṭhîn a, "Aw, ka fate ṭha tih chu han kai ve tak ila ka va ti êm ve aw!" a ti a.

Nakin deuevah chuan Rajua fanu Premi chuan, (amah chu kum sâwm leh panga mi a ni a) a nu hnênah, "Ka nu, kan ṭhenawm fate saw zirtâwpni zanah chaw eiin kan sâwm thei ang em le? a ti a. A nu chuan, "Thei lul e le, amaherawhchu an lo kal duh ang emaw chu?" a ti a. Premi chuan, "Duhin ka ring. An fanu Hemali pian champhaphâk a ni a, chu mi zân chuan ram dangah an pa chu chhuah a

chu zungpir kha a ni. Sângzuala chu i kutzunglai kha a ni a, Sumenkawltua chu zungû, zungbun i bunna kha a ni a, Patea chu kutzungtê kha a ni.

Hêng ṭhianza pangate hi inzawmkhâwmin an awm reng ang.

BURMA RAMA ZIN THU

Nipui hun lai hian ka pa ṭhian Burmese mi U Shwe Shane-an min han tlawh a, an rama kan zin avângin an chhûngin an hlim hle mai tih te a sawi a.

Ka nau Mohana leh ka nu leh pate nêna Rangoon lawngchawlhna kan thlen ni chuan khua a lum hle mai a. Kan chuanna lawng chu Bay of Bengal tuifinriata luang chhuak lui pakhat Irrawaddy luiah chuan a kal tual ṭual mai a. Kan vêla sangha manna lawng kar ri te pawh chu kan hre thei a.

Ma Khin Khin-i leh Ko Ko Gyi-a chuan an nu leh an pate nên min lo hmuak a. Khin Khini chu ka rualpui a ni a, Ko Gyi-a chu ka nau Mohana thianpa a ni a. Tin, 'U' hi 'pu' tihna a ni a, tin, 'Mg' hi tlangvâl kohnaa an hman a ni a, 'Ko' hi mipa naupang kohnaa an hman a ni. Pitar kohna chu 'daw' a ni a, nulate leh hmeichhe naupangte erawh chu 'Ma' tiin an ko zâwk a

India rama khawpuite lak chuan Rangoon chu tê tak tê a ni a Vaukawlh chu a in sâng pui pui, mawi tak tak hi a tlar zui mai a. Kan ṭhiante chu in hniam tê, thing mah an chêng ber a. Chutiang in chu fûr lama tui a lo lenin a himawm ber a ni, an ti. A chhuat chu ṭik (teak) thing ngun taka rawng bnawih a ni a, a hmanruate chu ṭha tak leh rinawm tak tak vek a ni a, a chhûnga bungrua chu a thianghlim êm êm hlawm mai a.

Ka nau Mohana nên chuan thil mak tak tak tam tak kan hmuhte chuan kan hlim êm êm mai a. Burmese mite chu an inchei dân a dik êm hle mai. Mipa chuan kawi vâr te, s nih leh maimawpuan dum te nghâwng thlai nei lo bân zau tak hi an ha a. Hmeichhiate chuan kawr pâr mawi tak tak emaw, a vâr emaw te hi an ha ṭhîn a. An sam chu engtin tin emaw hian an khuih a, an simah chuan an sumkhuih chu an thiat mai a.

Ni khat chu an dâwrte en tûrin khawpuikan kal a ; an bengchhenzia mai chu, bengchheng taka ti chuan an thil zawrhte chu a mawi êm êm mai a. Ram dang atanga bungrua an lâk te chu a awm zêk zûk mai a, duhzâwng hi a kim a ni ngawt mai. Chaw zawrhna dâwrte chu a hmui hian a lo hmui rum rum mai a, a dâwrtu mipui lah chu a tâwt hian an tâwt mup mup reng mai bawk a. An ei tûr zawrhte chu naupangte duhzâwng tak mai a ni a. An duh zual deuh bîk chu 'Mohingla' an ti mai a. Mi thenkhatte erawh chuan balhla te leh sangha leh thlai chhumkawi te an lo ei a, chhang te purûn te leh si te pawh tam tak a awm bawk a. Chûngte chu a lâr zualate chu a ni a, tlâwm pawh a tlâwm hle mai.

Dâwr dangah chuan Burmese-ho sam thil thenkhat an lo zuar a, enu chu khualzinte tân chuan a hmuhnawm êm êm a ni. Ka pa pawhin Burma ram a tlawh hnat reng nân chûng chu a lei nghe nghe a. Burmese-ho chuan milem ziak te hi an thiam êm êm mai a, tin, maimaw puan tah te, thalhrit leh tangkaruaa thil siam te pawh an thiamzâwng tak a ni a, saingho kermawi te pawh an thiam hle mai. Dâwr inchâr lamah chuan Burmese hmeichhiate chu bâwmrâng hian pui pui te, tê deuh te tahin an ṭhu hmur mai a. Maimaw puan te, hrui te, thalhrit te leh late hmangin pangpâr lem mawi tak takin an siam a, chûng an pangpâr siam chu bâwmrâng-

ah chuan zawrh turin an khung zêl a An pangpâr lem siam thiamzia mai chu atak tak ang maia mawi a ni a hralh pawh an hralh thei rêng a ni

Dawr châr lamah chuan hmeichhia leh hmeichhe naupang tam tak kan hmu a Eng nge an tih? tiin Ma Khin Khini chu ka zâwt ta a ani chuan He dâwr hi anmahnia an din a ni a an ei zawnna ve a ni a ti a U Shwe Shane a chuan nui chungin Mipa ai mahin thil an ti thei zâwk asin a lo ti a

Vawi khat chu khaw lum ni takin Rangoon hmar lama Prome khaw chhun kawngah Motor in kan kal a chu kawng chu khua atanga chhuakah chuan a lian ber a ni a U Shwe Shane a chuan Kan University hmun ka entîr ang che u a ti a Tin Kan ramah hian University pakhat chauh kan nei a College pakhat chu hmân laia Burmese lalten ro an rêl laia an khawpui Mandalay ah a awm a Mandalay chu Burma ram laia awm a ni nghe nghe a a ti a

College chu mual zau takah hian a awm a Chutah chuan Tenis inkhêlna (court) 12 aia tam mah a awm a College a zirtute chuan a kiang lawka dîl a awm avângin lawnga in tihsiaknate an nei thîn a

Tlai khat chu Shwe Dagon biak in bula dîl kianga kan kal laiin kawr ruak hian pa thenkhat chuan hnângtah mûm hi an lo chhir a Eng inkhêlna nge ni ngai le? tiin ka zawt a Ko Ko Gyi a chuan Chinlon a nih saw kan ramah chuan sawtianga in [illegible] saw kan chîng hle asin En teh mah [illegible]ngtah mûm saw an khup te an lû te an [illegible] artui leh kheimit lai tein an khak per nelh nelh saw Sawtianga ti tûr saw chuan zir fe a ngai asin An hnangtah mûm saw an titia tûr a ni lo, a ti a

Kan chuanna Motor chu a ding ta a, an inkhêl chu kan en ta a

An thiam hle mai a, an inkhelna thil mûm chu laia tla hlek lovin a kâng reng mai a a rik hian a ri zawt zawt reng mai a

Dîl kamah chuan kan kal leh ta zêl a mi pa naupangte chu dîlah chuan an lo chêng a tuikhuangte an lo bêng a an hlim êm êm mai a Burma rama mite chuan tui hi an ngaina êm em mai a tui hleuh pawh an thiam vek tih theih a ni May thla atanga September thla thleng hian tui a lian thîn a Nakina khua a lo favâng a ruahtui a lo hul chuan mipui chuan kût an nei a mawi tak taka inthuamin khawpui lam panin an kal zut zut mai a hmeichhiate chuan an samah te chuan lunghlû te leh pangpârte hi an tawn a mipate chu maimaw puanin an intuam a diar maimawpuana siam da baung an tih chu an khim a hlim takin an zai a

Zan a lo nih chuan thla chu a êng em em mai a dâwrkaite chu khawlaiah an inpho chhuak tiar tuar mai a Chaw zawrhna dâwr a nu thau pui puite chuan nui vur vur chung in chaw te chu an khawrh khu hluah hluah mai bawk a A then chu an kut lo hru mawlh mawlh lah bo lo Ei tur tam tak an hralh a mi tin mai chu an hlim êm êm mai a

Nakinah chuan zaipawlho dâr a lo ri ruai ruai mai a hmuhnawm chhuahtute chuan mipuite chu chhuat zâmpher an phahah chuan an thuttîr hlawm a zan rei fe thleng in an thu a Dâr khat a lo ri a mipuite chu hlim takin an tin ta a

Kût lai chuan an biak in (pagoda) te chu an cheimawi a a hmuhnawmzia mai chu! A vêl chuan in sâng te leh a chung mûm pel pui te hi an sa a chûng chu zayats an ti a A luhna kawngkaah chuan an sakhaw lama mi hmingthang lim te an ker thluah mai a a hmuhnawm hle mai

Rangoon khaw lai taka Shwe Dagon biak inah kan va kal a Chutah chuan mipuite chu Pathian biain an lo kûn nghuai hlawm mai a rimtui te pangpârte an pathian hnênah chuan an lo hlân hlawm a An Buddhist puithiam pangyis' an tihte chu hrui hrual te ei tûrte an pe hlawm a Chûng pongyis-te chu bawp khawkherhin an thu a

Pali leh Sanskrit-in thu an sawi a. Mipuite chu an pathian Buddha hnêuah chuan an ṭawngṭai thûm mum mum mai a. Nakinah chuan ṭawngṭaina dâr an han vua a, a ri chu a thangkhâwk rum rum mai a.

An biak in kailâwn bulah chuan sailungvâra siam keite lem hi an dintîr a, chu chu 'Chinthe' an ti a. An sawi dân chuan "Rei tak a ni tawh a, Burma lal fanu hi ramhnuaia chêng ṭhîn ramhuaiin a ru bo duh mai a A pa chuan a zawng tûrin mite a tîr a, nimahsela an hmu zo lo va. A tâwpah chuan sakeibakneinu hian a chhanchhuak ta a. Chuta chinah chuan sakei chu anmahni vêngtu leh hruaitu a ni tiin a lim an din ta a ni," an ti. Chinthe chu Burmese-ho milem luah pawh a chuang nghe nghe

Chu mi zân chuan kan chau hle mai a, ruai te kan ṭheh zawh chuan mu tûrin kan hâwng leh ta a.

Rajendra Prasad

Kum 1884, December ni 3-ah khân Bihar rama Saran bial khaw pakhat Teeradai an tihah chuan chhûngkaw rethei tak zîngah fa tlum ber a lo piang a. Chu nausên lo piang chu India Republic-a President hmasa ber tûr a lo ni reng mai a, a hming chu Rajendra Prasad a ni.

Rajendra Prasad-a te hi an chhûngkua chu a tîrah chuan rethei taka khawsa an ni. Amaherawhchu rethei hle mah sela zirna lam hi ngaihlu mi tak chhûng an ni. An rethei hle chung pawh chuan an fate chu an theih dân ang tâwk tâwkin ziak leh chhiar hi an zirtîr ṭhîn. An chhûngkua hi a pu mai pawh ni lovin a pa pu atang rêngin mi fel tak chhûng an ni. A pa pu chu a hming chu Chandur Lal a ni a, mi fel tak a nih avângin Teeradai khuaa mite chuan an zînga awm ve atân an sâwm a. A fel avângin rei lo te chinah chuan chu mi ram lal hnuaiah chuan hna a lo hmu ta a. Lal hnêna hna a thawh hnu pawh chuan a pu chuan a ringin a duh hle mai. A thih dâwn pawhin a fapa rawn enkawl zui zêltu atân a ruat nghe nghe a ni. Chutianga hna lian thawk leh hmun pawimawh luah a nih tâk hnuah chuan rethei pawh an ni rei ta lo va, chhûngkaw khawsa thei tak leh chûng lai chheh vêl mi tin hriat leh tah chhûng an lo ni ta zâwk a.

A pu duh thusâm ang takin Rajendra chu naupang bengvâr tak leh fel tak mai a lo ni a A nu chu mi sakhaw mi tak a nih avângin an Hindu Sakhaw chanchinte pawh a nu lak atang chuan tam tak a zir ṭhîn. Sikul a luhin Hindi leh Persian ṭawng a han zir phawt a, chu mi hnuah chuan Chapra khuaah English zir tûrin an tîr leh ta a. Chuta Sikul a va luhnaah chuan thiam theih manah lâwmman a dawng a dawng mai ṭhîn a, amah ngei pawhin mak a ti hial a ni an ti. Matric ekzam a lo hun a, Calcutta University pum puiah a chungnung ta larh mai a. Matric a pass hnu chuan Calcutta khuaa Presidency College-ah a lût leh a. Chutah chuan Science lam a bei a. Vânduaina tâwk hlauh lo phei sela chuan Science lama hmingthang khawp hiala zir thei mi ni âwmin a lang leh pek a. Nimahsela an chhûngkuain vânduaina an tâwk a, tangka tam tak an hloh ta a. Chumi avâng chuan a rang thei ang bera tangka a hlawh chhuah theihna tûr kawng ngaihtuah a lo ṭûl ta a. Chutichuan Science lam chu bei lovin B A a zir leh ta zâwk a. B.A. a han pass hnu pawh chuan Dân lam a zir leh a, chutah pawh chuan an han in-ekzam a, University pumah chuan a chungnung leh ta ber mai a ni. Mahse Calcutta khua chu a ngeih lo deuh va, a taksa

lamah bawrhsâwmna a neih phah ta a

Amah hi mi thil ngaihtuah mi tak a nih avângin ram dang mite awpa an awm avâng in India mite hian mahni inngaihsânna an hloh vek a ni tih hi a lo hre chhuak ta a Calcuttaa a awm lai hian Satish Chandra Mukherjee nên an inhmu a Mukherjee chu India miten mahni hnam ṭanna leh chawisân na rilru an put theihna tûra nasa taka ngaih tuaha pawl hial pawh din a ni Chu pa ngaihtuah dân leh thil tih dan chuan Ra jendra rilru chu a khawih hle mai a Chuti chuan ama awmna ram Bihar chhûnga zirlai hote kaih khâwm tumin nasa takin a bei ta chiam mai a Mahni ram tâna thawk tûra inpêk ngheh hlauh nghal pawh a duh hle a nimahsela an chhûngkaw zingah mipa pa hnih chauh awm an ni a mahni chhûngkaw tâna thawh chu thil ṭûl nuin a hre bawk tlat si a Chutichuan mi in ram tâna thawk tûrin i inpe nghet dâwn lâwm ni tia an zawh pawh in Kan chhûngkaw tân pawh thawk tel lo thei ka ni lo ve tiin a chhâng an ti

An chhûng khawsak khai dinna tûrin tang ka a hlawh chhuah theih nân zirlaihote an mahni in lamahte panin a zirtîr thîn a hla tak takahte pawh a pan thîn a Chuti chung pawh chuan Dân lamah sâng lehzual pass tumin a inzir nasa hle reng bawk a a tâwp ah chuan a lo pass ta nghe nghe a Chu mi a pass hnu chuan Calcutta High Court ah a thawk a chuta ṭang chuan ama awmna bial Chawpui Patna khuaah an suan leh ta a Dân lamah pawh chuan thawk reng ta chu hi pela mi lâr tak a ni tho awm e Nimahse Bihar ramah chuan Ghandia kha a lo kal a a thu sawi te leh a thil tih dânte a hriat a a han hmuh chuan Rajendra rilru chu a khawih ta êm êm mai a a zirtir nghet tak theiah a lo awm ta a ni Chutia Ghandia tih dân zuitu a lo nih tak hnu chuan Dân lama a thawhte kha a lo bânsan ta a Congress pâwl a lo sawm ve ta nghâl a Tuin tam tak hnai lungnuah pawh a tâng a nimahsela chu chuan a rilru a tizâm hauh lo va zam ahnek in a chawk khauh deuh deuh zâwkin zalênna beitu leh sualtu nih ngheh tlat chu a tum sauh sauh zawk a ni Bihar bialin ṭam nasa tak mai a tawh laite pawh khân tâm tai pui na tûr chuan nasa takin a thawk bawk A ṭhahnem ngaihna leh a inpêkna hi Congress pâwl pawhin hriain President atân vawi li zet an thlang nawn a ni

Kum 1947 kuma British ho India ram atanga an chhuah hnu khan Dr R jendra l i Minister for Food and Agriculture atân an tl lang a Chu mi hnuah chuan India ram invawn dân tûr ruattu tura thlan Constituent Assembly an tihah khân President a ni leh a a tâwpah India ram President atân thlan a lo ni leh ta nghâl a ni

Tûnah hetiang hmun ropui tak hi changin thawk mah sela a nun dân leh a rilru put danah chuan engmah danglamna a la nei chuang rêng rêng lo va Ghandia nena an in hmuh tirh laia a rilru ngai ang ran kha la puin mahni ram leh hnam tâna rawngbawl na rilru a la pu reng fo A ei leh a khawsik dânte pawh a mâwl êm em a sa pawh ei lo vin thlai ring mi a ni a Ni tinin darkar khat chu la kaih nân a hmang ral ziah a amah intuamhlâwmna khawp chu a kai zan zel a ni Chutianga la a kaih chhu ig p wh chuan hna dang a thawk pah zêl bawk a lehkha thawn te a sawi a chûng chu a Secretary chuan a lo ziak zêl thin Lehkhabute pawh tam tak a ziak bawk a chû igte chu min an ngaihluin an chhiar duh êm êm Ram hrang hrang mite pawh a pâwlin a kâwm bawk a naupangte pawh a ngaina êm êm Mirethei te pawh a ngaihsak êm êm a hun âwl leh remchang a neih chang apiangin Delhi khuaa mi vakvaiho awmkhawmna hmuna kala an manganna leh an harsatnate va hriatpuia va hmuh chu a chakzâwng tak leh a tih ber ṭhin a ni bawk Hetiangin hmun hrai leh hmun ropuiah lo thu mah sela chutia mi rp theite leh mi mangangte theihnghilh lova a

kan ṭhin leh anmahni ang maia mâwl taka a khawsak rengna avâng chuan mite pawhin an ngainain amah pawhin mi retheite khawsá dân leh an harsatnate chu a hriatpui reng thei zêl a ni

Rajendra Prasad hian lehkhabu tam tak a ziak tih thu kan sawi tawh a. Tûn hnai lawkah khân chanchinbuah chuan a lehkhabu ziak avânga a tangka hmuh zawng zawng chu ama tâna hmang lovin ram tâna hman tûrin a pe tih thu a lo chuang nghe nghe a, a tam lam pawh chhenfâk awm tham fe a ni a, chêng nuai khat ain a tam a ni an ti.

TAKSA CHUNGA ZU HNATHAWH DAN

Zu hi mihring bum thei tak a ni a Taksa tichhe theitu a ni a, ngun taka ngaihtuah lo mite tân chuan taksa siamṭhatu angah a lang thei tlat a ni. Chuvângin buma kan awm loh nân taksa chunga zu hnathawh dân chiah hriat a ngai a. Kum 1916-ah indopui hmasa lai tak khân British sawrkârin he thuah hian Sâp ram dâktawr thiam tak leh hmingthang tak sâwm lai an râwn a: Anni chu Committee-ah an insiam a, kum hnih zet an bei tlân hnuah report sei tak mai an chhuah a. Chu report chu vawi hnih, kum 1924 leh kum 1938-ah an en tha leh a, he thu chhuah hi an report-a mi lâk tawi a ni a.

Thil sual emaw, thil tih âwm lo rêng rêng emaw kan tih chuan, chhuan lam kan siam ṭhîn a. Chutiang bawkin zu in duhte chuan, "Zu hi chaw ṭha tak a ni" tih te, "Zu hi mîn tiharhtu a ni" tih te, "Zu hi damdawi ṭha tak a ni alâwm" tih te, "Zu hi taksa tilumtu a ni" ti tein chhuanlam an siam ṭhîn a. An chhuanlam palite hi pakhat khatin tawi têin i ngaihtuah ang u

1. "Zu hi chaw ṭha tak a ni," an tih thin hi a dik lo phawt a. Mizo tawnga "chaw" kan tih hian dân narânin chaw tak tak ringawt a kawhhmuh a, Sâpina "food" an tih ve erawh chu thil kan ei emaw, kan in emaw, taksa atâa a ṭangkai apiang a huam vek a ni. Chaw kim, food ṭha tak chuan hnathawh tûr pathum a nei a, chûngte chu:—

(i) "Energy" (tihchakna) tihchhuah te,

(ii) Taksa chhûnga energy chhêkkhâwmte,

(iii) Taksa "tissues" (tisa) chhe ral fo tûr tlâk thar te hi a ni Chu lovah chuan chaw ṭhaah chuan thil ṭangkai pakhat, "vitamins," an tih, hrisêl taka min awm reng tîrtu ber, a tel ve ngei ngei tûr a ni.

A nih, he mi kawngah hian zu hi eng ang nge a nih ve? Chûng dâktawr thiam takte chuan an fiah a, zu hian chaw tha hnathawh tûr pathumte zîngah khian a pakhatna chauh energy tihchhuah khi a thawk ve thei a, a dang pahnih chu a thawk lo rêng rêng an ti a Chu lovah chuan natna laka min vêngtu ber, vitamins chu zuah hian a awm lo, an tlr bawk a. Tichuan chaw ṭhaa thatna pali awmte zîngah chuan zu hian thatna pakhat chauh a nei a.

Tin, food rêng rêng hi chi thumah an then a; chûngte chu protein te, carbo-hydrate te, fat te an ni. Protein hian a chhaka kan tih hna pathumte kha a thawk kim vek a, carbo-hydrate leh fat hian pahnih an thawk ve ve a; zu erawh hi chuan pakhat chauh a thawh avângin food angah a ngaih theih ching chang chauh va, bâwngbnutê te, buhfai te, chhang te a tluk lo nasa êm êm a ni Chuvângin zu hian chaw ai a awh thei hauh lo va, food dang— buh te, sa te, alu te, betê te hi a ṭha zâwkin a kim zâwk hle a, a tamin a tlâwm zâwk bawk si a

2 Tin, "Zu hi min tiharhtu a ni," an tih leh ṭhin hi a dik em? Dâktawr sâwmte khân ngun taka an fiah hnuin, "Dik lo; zu chu mi tiharhtu nih ahnêkin min timuangtu a ni zâwk," an ti a

Kan taksa pumpui chunga thu neitu ber

chu thluak a ni tih kan hre ṭheuh a Mit te hnâr te lei te hi a enthlatute an ni a an thil lo hriatte chu nerve cells (hriatna thahrui) hmangin thluak an hrilh zêl a tin thil awmdan a hriat veleh thluak hian kut te ke te leh pêng dangte chu an tih tûr ṭheuh a hrilh ve leh zêl a

Kalkawnga kan kal lain vawi leh khatah rûl hian kawng rawn kân ta ang sela kan mitin rûl chu a hmu phawt a tin nerve cells hmangin 'Rûl a awm tiin thluak a hrilh thuai a Chu veleh chuan thluak chuan nerve cells hmang bawkin ke hnênah Rûl a awm, lo ding rawh tiin a hrilh thuai a kut hnênah Tiang la la vaw rawh tiin a hrilh lehnghal bawk a Chutiang zêlin thluak hian taksa pengte chu thu a hrilh ṭhîn a Thluak hi dâk babu ang a ni a ner ve cells chu thirhrui ang a ni Pêng pakhat chuan pêng dang engemaw hrilh a duh chuan dak babu— thluak chu— a hrilh phawt a dak babu chuan thîr hruiin peng dang kha a hrilh leh chhâwng ṭhin a

A nih rûl hmutu kha zu in mi ni sela eng tiange ni dâwn? Dâktawrte chuan sona dik tak leh hmanraw hrang hranga ngun taka an hnuin a zu in chuan taksa peng leh thluak hrilh kha a timuang a ni an ti tlat a Zu intu chuan rûl a hmu ve ang a nimahsela

Rûl a awm tih hi a thluakin a hre ha ang a Tin a thluakin a ke hnenah Rul a rap ang e tia a hrilh duh pawhin a har leh ang a kut hnênah Tiang la rûl vaw rawh tiin hrilh duh mah sela a hawk ang Chuvângin zu in lo mi zu in chuan rûl a rah chu a hlauhawm zâwk a tin tiange rûl a vuak hman pawh a nawm lo zâwk a ni Chutiang chuan zu hian kan chêt dan rêng rêngah chuan min timuang ṭhîn a min tifuh lo bawk ṭhîn a, thawng tak chuan a ni Sâp rama Motor hnaih in an khap tlat ni Zu intu timuang si a, engemaw nên insu tia a hlauhawmzia chu a thluakin a hre har dâwn a a kut pawh a che har ang a motor chu a tid ng hman lo vang tih a hlauhawm bîk a ni Zu hian min tiharh thei awzâwng lo va min chêt muantîrtu a ni fo zawk a

3 Tin an chhuanlam pakhat Zu hi damdawi ṭha tak a ni asin an tih ṭhin hi a dik em? Natna tihdamna zawng a ni lo rêng rêng Quinine kan ei chuan malaria germs (hrik) a ti bo va kan khawsik a reh thin a santên damdawi kan ei chuan santen germs a ti bo leh a kan dam leh ṭhin ni mahsela zu hian eng germs mah a ti bo thei lo rêng reng Chuvangin tûn lai dâktawrte ngaihdân chuan damdawia zu hman theihna a vâng hle mai Tûn hmain a chang châng in an hmang bawk ṭhîn a nimahsela an hman ṭhin dân tam tak chu dik lo a ni tih an lo hre letling ta zâwk a Sâp ram dam dawi in ropui takahte pawh zu hi an hmang khat ta êm êm mai a Kawng khat chauh vah ṭhatna a nei a zu hi min timuangtu taksa tizawiawitu a ni tih kan sawi tawh a tichuan dâktawrte chuan natna engemaw avanga damlova taksa chu tihzawiawi an duh a kawng danga pawi khawih thei a nih loh chuan achangin zu an la chawh zeuh zeuh âwm e

4 A tawpah chuan zu hi taksa tilumtu a nih lohzia tihlan tûr a ni a Hetah hian zu in mi a bum theihzia a lang chiang hle mai a Taksa pawn lam a lo vawh chuan vunin

Hei a vawt êm mai tiin thluak chu a hrilh a tin, thluakin thisen kulna arteries chu a tawm zîmtîr a tichuan thisen chu taksa vun lama darh lovin taksa chhûngril takah a luang zâwk a Taksa pawn lam chu a vawt deuh reng ang a, taksa chhûng lam temperature erawh chu a pângngai degree 98 4 a la ni reng ang Tin, zu hnathawh dân chu hetiang hi a ni Nichinah kan sawi ang khân zu hian thluak leh taksa pêngte thu inhrilh chu a timuang a tichuan thluakin arteries chu a tawm zîmtîr lawk lo va taksa

[illegible] thisen chu[illegible] Chutichuan[illegible] a lo lum deuh rih ngei[illegible] Ka lung ta [illegible] a ti ritru [illegible] thisen lum chu vun [illegible] avâng khân taksa chi ung [illegible] chu a hnam ve ka thung a [illegible] lum chuân lum ti chung sun a [illegible] chuan a taksa a tivâwt zâwk

[illegible] kawng pah kan ngaihtuah [illegible] avâng hle mai a [illegible] ang rengin a lang hlek nâ a foot [illegible] lo ber a lo ni a tan taksa leh [illegible] timtuangtu a ni a damdawiah pawh [illegible] ka ngai mang lo va taksa tilumtu [illegible] lovin taksa lum an tidarh botu a ni zawk a. Tin kan la sawi loh kawng dangah te— chaw pai tawlh chuah te thisen luan vêl chuah te thaw lâk thuah te pawh zu hi taksa siamthatu ni lovin taksa tichhetu a ni zâwk mah a ni tih dâktawite report ah khân a lang chiang hle bawk a Tichuan zu ruih chû sawi loh zu in ngawt pawh hman kan taksa chungah hian pawi a khawih thei a chuvângin Kristiante chuan zu an in tûr a ni lo rêng rêng Tirhkoh Paulan In taksa chu Thilaraw Thianghlim in a ni tih in hre lo vem ni a ti a Kan taksa tichhetu zu hi Thilaraw Thianghlim awmna in tichhetu a nih chu

Taksa chunga a hnathawh thu lovah pawh zu hian that khna tam tak a nei a pawsa a hel thuah te mi tam tak rûkruah a siam thin thuah te inanghirnghing[illegible] Thisalna a til chi uah thuah te sual[illegible] bul a nih thuah te Chungte chu sawi zel n ai lovin letna kan zâk kawng khat chi ul v h pawh hian Kristiante tan chuan zu n hi thil tih âwm loh tak a ta[illegible] a lang chiang tâwkin a rinawm a

---

TIHDIKNA

[illegible] November zhla ROBAWM a Botlel em Zanlen Hla chan huihnaa tan[illegible] kan [illegible] lak chu! tih kha, an thunawn ropui chu tih tûr a ni zâwk e

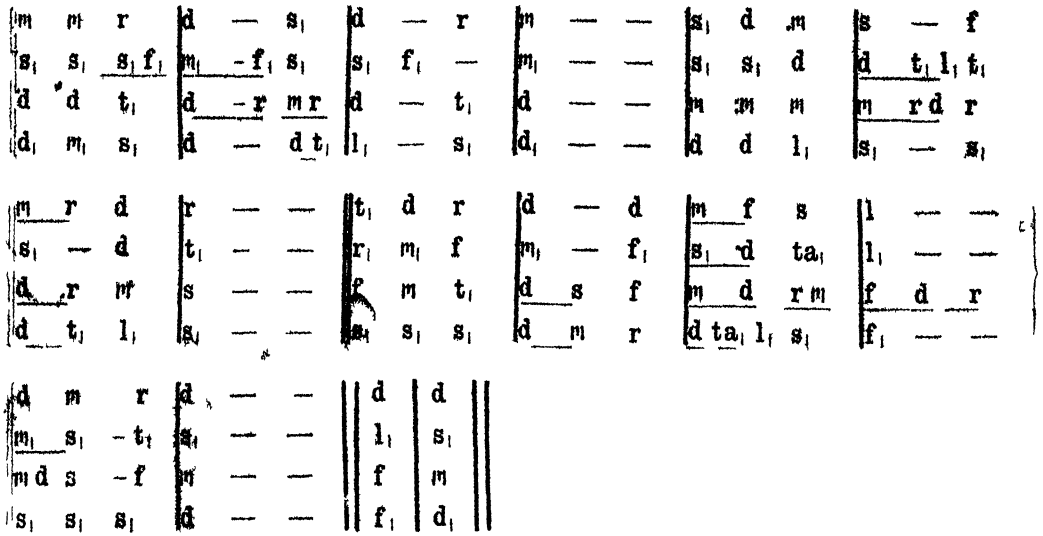
TAWNGTAINA

[illegible] nangin Kum thar chu min han hmuhtir leh ta e. Kum lo ral ta chhûng [illegible] hunga i thatna zawng zawn to kha k[illegible] thin i hnênah lâwm thu sawi [illegible] tin min hmangaih avânga thil ropui tak[illegible] min lo de[illegible] tawh [illegible] âwm thei kan hrih duh bawk a che

[illegible] leh kan lo thehlinghilh thin chu kha min ngaidam ung [illegible] ngman ngeun min hmanpui angin hlim taka [illegible] te beisetna te [illegible] ang tha tûrin min pui ang che Kan hmaa tih tûr awm apiang [illegible] min tanpui ang che Vânduaimaten min tlakbuakin emaw [illegible] hnuaia te pawh lo nei la, beidawngin min awmtir suh la nangma [illegible] thil ropui tak chu min thlirtir zâwk ang che Kum tharah hian nang [illegible] rinawm lehzual zui kan duh e Amen

ALMSGIVING

Doh is G J B Dykes.

THILPÊK HLA

1 Aw Lal eh van tuifi riat Lal
Pakua leh rooma chang la,
Engnge Nang kan hmangaihna
Kha sotîr ang?

2 Thil ni eng mawi leh boruakten
I hmangaih an hril pâr rah nên
Kah sengra tôrah Nang i sel
Tinkim hlântu

3 Chhûrg kim muanna leh damna ni
Lei malsâwmna tharêng vângin
Fak lâwmtlun hlih che kan bat hi
Tinkim hlântu

4 I fa mal neih pawh i zuah lo
Khawvêl sual tân i rawn pe zâwk
I Duhtaka nên thil zawng zawng
I hlân nghâl vek

5 Thlarau thilpek hlu chu i pe,
Nunna chakna leh hmangaihna
A khawngaih sawi sên rual loh kha
Min vur kim vek

6 Thlarau tlanna sual ngaihdamna
Khawngaih leh vân kan chan vâng hlan,
Eng thil nge pêk theih che ni ang
Tinkim hlântu

7 Kan chan ve keimin Nangma tân,
Chatuan ro hlu angin kan chhiar ê.
I hnoa kan pek tinreng kha
Tinkim hlântu

8 I hnêna kan dawn an ni vek
Kan nun kan pêk kan theihnate
Nangin min awmpui reng ang che
Tinkim hlântu

Translated by Lianzala

Printed and Published by Rev F J Rapui at the South Lushai Mission Press Lunglei

ROBAWM

Vol. 13 **SEPTEMBER, 1950** **No. 5**

HLA THAR

Davida nun dân tidanglamtu, hriatna thar a nunphung tidanglamtu chu "Hla thar ka kaah a dah ta," tih hi a ni. A pâwn lam nun dân a ni lo va, a rilru tak a rawn khawih a, chu chu a pawm ta tlat a. Pathian bula awmin a inhria a, hla thar a rawn saktîr ta mai a.

Mim Pathian an hmuh fuh tak tak hian hla thar an sa châwk a ni. Davida chuan chhan chhuaktu tûr a duh êm êm a, a duh ang chu a lo hmu ta ngei a: "Boralna khuarkhurum ata, chirhdûp ban tak ata chu mi khai chhuak ta bawk a," a ti a, chu chuan hla thar a rawn chhuah ta. Sual khuarkhurumah chuan lei châr leh dinna nghet hmun ṭha rêng rêng a nei lo va. Engmahin a tihlim thei lo, a rah apiang chu chirhdûp a ni a, a pil tual tual zêl mai a. Chu chu sual huathawh dân a ni fo rêng a ni. Han en ngawt hi chuan hmun hlauhawm hmel a pu lo va, râlmuanawm âwm tak hian a lang a, nimahsela han intahluh meuh zawngin, mi uphlum thei mai, hlauhawm tak a ni ṭhin. Han rah tirh phawt chuan pil nghâlna mai zawng a la ni lo va, nimahsela mi a hnûk pil mai mai ṭhin a ni. Chutah zet chuan an tâl nasat veleh, an pil thûk ting mai a ni. Pawn lama mi khai chhuaktu an awm ngawt loh chuan, mahni ngawt zawngin tâl chhuah rual a mi lo.

Davida chu khai chhuaha a awm veleh, a lâwm a famkim a ni lo va, "Tin, ka ke chu lungpui chungah a nghat a, ka ke pênte chu a tinghet a," a ti a. Chu chuan hla thar a saktîr leh ta bawk. Pûk thim tak ata khai chhuaha han awm a, pâwn êng, Pathian bula lungpui chunga ke han nghah meuh chuan dinhmun a nghet a, awmna chu a nuam ta ngei mai tih hriain, hla thar sak loh rual em mi ang? Davidan, "Hla thar" a tih hi tun hmaa la sak ngai hlek loh tihna a ni lo va, inhmuh chhuah tharna a neih avângin a tân hla thar a lo ni zâwk. Tin, chu hla thar chuan mi dangte pawh a khawih ve thei hle a ni: "Mi tam takin chûng chu an hmu ang a, an hlau ang," a ti. "An hria ang," a ti lo va, "An hmu ang," a ti zâwk a ni. Mim engtinnge hla an hmuh theih ang? A satuin a lan dan dâna zir a ni. A satna hmuh theih loh Pathian hmangaihna a lo hriat chhuah a, a rilrua tih tak meuhva a han sak hian mim chu hla chu an hmu a lo ni.

Lungngaia ngîk ngîkna hian khawvêl hi kan hneh lo vang. Mite suahna dîp dîpa, unaute leh kohhran dik lohnate hmuh tum fo hi inhneh thelhna a nin chuan Pathian ramah kan lût fan vek thei tawh ang. Chanchin Ṭha avânga Pathian khawngaihnate kan lo hriat a, hlim leh lâwm taka hria kan lo sak chhuah hian khawvêl mêhmeng a hip thei ber a ni.

Chutichuan ho leih hian kan tuarh tûr zawng zawng chu thawk zovin kan hla sak te chu a tawpna a ni tawh lo, ti mim hla, inawm taka kan awm zêng zawng pawh chu Davidimte hian Bêram No hla leh Mosa hla, hla thar chuan thei tawh lo ṭawng mipuite hian kan sa za tawh ang. "Tin dârhmangin nêna inpawlh tuibûrtute awmsa leh hnem a; Sakawlh te, a lem te, a lungpui nuba te hnêna lo chhuakte chu Pathian thuphaw lenga, darthlalang tuitinriat kama dung ka hmu hrâk a. Tin, Pathian hnêna Mosa hla leh Bêram No hla,

'Aw Lalpa Pathian, Engkimtitheia,
I thiltihte chu a ropuina a mak a;
Nang, hnam tin Lalber,
I kawngte chu a felin a dik a ni,' tin hi an sa a." Thupuan 15:2-3.

KRISTIAN CHHUNGKUA

NAUPANG KUM RIAT HNUAI LAM HI PATHIAN THU KAN KAWHHMUH TUM DÂN BER.

Naupang tê hi a la puitling lo nain ama tâwk chuan famkimna a nei ve reuh a ni. Mi nung ṭhang reng a ni a, a tahtawl têin famkimna lam hi a pan hret hret zêl a. A taksa a ṭhang ang bawkin rilru lamah te, thlarau lamah te leh pâwn lam nun dânah te hian a ṭhang ve zêl a. Chutia a ṭhan pah chuan thil a zir zêl a, a hriatnate a zau hret hret a, a nun dân leh a khawsa dân pawh a lo puitling ve tial tial ṭhîn a ni. Chutichuan a rilru lam leh a taksa lam leh thlarau lam chen pawha a lo puitlin fel zân theihna tûrin ṭanpui leh kaihhruai a ngai a, enkawl ṭhat hle a ṭûl a ni. Tichuan nu leh pa chang ni lovin, zirtirtute pawhin taksa lam leh thlarau lamah hian enkawl nguna ṭanpui leh kaihhruai ngun a ngai tak meuh a ni. Chutianga tih tak meuh leh rinawm taka bei kan tum dâwn zawngin kan zirtîr dân leh kan fah zawng zawngte hi sâwtpui nân a hmang ngei dâwn nge dâwn lo tih ngun taka ngaihtuah a ngai a, "Ka naupang enkawl hi khawiI hmun taka luhtir nge ka tum ?" tia inngaihtuah tûr a ni.

Chutia sakhaw lam zirtîrnaa kan kawh tum taka chu kan lo ruat thlûk veleh chuan kan zirtîr tûr naupanga chu kan thlîr ber tur a ni a, a chênna ram leh a khawsakna hmun chenin kan hriat kawp a tûl a. He khawvêl hi a tân zawng thil thar a ni a. Thil awmzia te hi a hre chiang vak mang lo va. Nimahsela a hmabâk thil khirhkhân leh harsa tak tak la awm zêl tûrte hi a hre chawp zêl mai dâwn a ni a. Chu chu hre rengin a ṭan hmun khawhna siam sak a ngai a ni. A tân zawng khawvêl hi zîmtê a la ni rih a, a awmna in chhûng khur te, khawlaia infiamna te, a sikul luhna hmun te, a lawina thin biak in te, dâwrkai a tlawha te, mite chetla leh an thiltih a hmuha te hi an ni mai a. Chu mi piah lam awh chu zawng an hre vak mang lo va, hriat pawh a tum lo rêng a. Nimahsela a chênna leilung a hmuh chin pawh chu zîm tê mah ni sela, nuam a ti rêng rêng a, tin, a hriatnate chu la zau vak lo mah sela, a fing sâwt tial tial a, thil hriat pawh a ngah deuh deuh ṭhîn a.

A chênkualna khawvêl zîm têah chuan leh-lam leh-lamah mite thiltih dân eng engemaw a han hmu a, mittlunna leh mittlun lohna te a nei nual a, chuta ṭang chuan khawsak an zir chhawm zêl a lo ni. Amah phei zawngin

theihtâwp chhuah theihna a la nei lo nain, a kiang vêla a thil hmuh leh a hriatte chu ṭha a tihzâwng leh a duhzâwng angte fawmkhâwmin khawsak dân hi a zir ve chhawm zêl ṭhîn a ni. Chutiang chuan a ni hriatna te leh finna te hi a lo chhar ve ṭan ṭhin ni. A tân zawng khawvêl hi bial zîm tê ang a la ni a. Mihring infiiam dân te, an hnathawh dân te, an inngaihnat tawn dân te, an invawn dân te, an thiltih tum bîk neih dân te, mihring men dân rêng rêng te hi a lo hmu a. A hmuh phâka thil awmdân tê tête chu a han suangtuah khâwmin mihring awmdân leh an chêt dân aṭang hian vânah khian Pa Pathian leh Isua Krista kan Lalpa chu a awm a ni tih nachâng te a lo hria a, khawvêl sual a awmzia te hi hriatna a lo nei ve a, chûng chuan a rilru a lo khawih ve ṭhîn. Mihring khawsak dân leh inhman dânah ngei hian inentîrin, Pathian chanchin te, Krista leh sual awmzia hi ṭawngkaa sawi mai mai ni lovin, atak ngeia kawhhmuh tum tûr a ni a, thil awm ngei, hriat sa anga kawhhmuh tum tûr a ni. Chûng chu naupang thinlungah chuan atak tak a ni tihlan tum chu a pawimawh a ni.

Mihring nun dân hi Pathian lamah te, Krista leh sual lam kawng thuah te hian eng angin nge rilru kan puttîr dân tûr leh kan thlêktîr dân tûr hi inzirtîr chian a ṭûl hle a ni. Chu mi lama inkawhhmuh chian loh avâng chuan a ni mihring nun dân hi kan lo hruai sual theih ṭhin ni. Chuvângin Kristiante hian Kristian nun dân tûr leh thlêk dân tûr hi kan fate ngun taka zirtîr tûr a ni, tichuan Kristiante rin dân tûr leh tihdân tûr chu an thinlungah kan tuh ngheh sak a lo ni ang. Nun dân leh thlêk dân hi zawng têttê aṭanga insiam a ni. "Naupang kum sarih an nih laia kan lo hneh tâk loh avângin kum sâwm leh kum sarih an lo nih chuan kan chân ta ṭhîn a ni," an ti asin. Naupangtê hian Pathian hi eng angin nge a ngaih a, Krista leh sual te hi eng angin nge a thlîr dâna thu thuin a ni rilru leh ngaih dân chu a neih ngheh ṭhin ni. Chutiang ngaih dân nghet a lo neihna ang zêl chuan rin dân leh tum dân pawh hi a rawn siam sak ṭhîn a ni. Kristiante rinna hi riu tûr a ni tia, thiltih tûr intuh sak ngawt a ni lo va. Kan nun dân leh khawsa dânah hian lang ngei tûra thiltih tumna awm tûr a ni. Pathian chanchin leh sual tih thu hriat ngawt te hi a pawimawh bera chu a ni lo va, Pathian leh sual hi eng angin nge kan thlîr dân taka chu a pawimawh a ni.

(Chhunzawm zêl tûr)

ṬAWNGṬAINA

Lalpa, he dam lai kawng ka zawh lai hian thiltihtheihna leh ṭawngṭaina hi ka inchâwkna khurpui a ni tih ka tân hriat a ṭûl a. A hman dân tûr min zirtîr ang che.

Arûk têa ka pâwl ṭhinnaah che hian nang nêna inpâwl hian ka lo harh tak meuh ṭhîn a ni tih mi han hriattîr ang che. Nangmah pâwl nân buai lutuk leh hman lo khawpa ka awm chu remti suh ang che. Englai pawhin nang hi ṭan tlat che ka duh e, urhsûn taka lain, inngaitlâwm chungin ka vuan zêl ang chia, i rawngbâwlna lama ka hlawhchhamnate leh, sual mi kaipêng thuai ṭhîntute hi i khawngaihnain mi khuh sak zêl ang che. Kawng ṭha ber ka zawh laia buainain mi han tlâkbuak a, mu leh mal nei lo taka ka awm lai te hian ṭawngṭaina dâltu kan kâra lo tla ṭhînte hi ka hneh zêl theih nân finna leh chakna mi pe ang che. Chutichuan i mittlungin mi awmtîr zêl langin, i thiltihtheihnain mi thuam ang che. I zirtîrhoten, "Lalpa, ṭawngṭai dân min zirtîr ang che," an tih ang khân Krista hnênah tih ve theih ka duh e. Ama hmingin. Amen.

Charles Haddon Spurgeon Thu

Charles Haddon Spurgeon chu Pathian thu hriltu thiam ber pâwla sawi a ni a. Kumin hi Thlarau lama a pian tharna pian-champha phâk kum zana a nih avângin Kristian kohhranho tam takin a chanchin an hre rengin an sawi a ni.

Spurgeon-a chu kum 1834-ah, England rama khaw tê tak tê Kelvedon an tihah chuan a piang a. Naupang lehkha thiam thei tak a ni a, lehkhabu chhiar a châk êm êm ṭhîn a ni a. A lehkhabu chhiar duh ber chu Kristian Vân ram kawng zawh thu hi a ni a. A chhiara a chhiar nawn leh ṭhîn a. Tin, a la naupan lai chuan Pathian thu hriltu lema chan hi a duhzâwng tak a ni a; a unaute a ko khâwmin inkhâwmna an siam lem a, amah chu a hotuah a chang a, thu a sawi ṭhîn a ni a, a thu sawi chu sermon ṭha tak a ni an ti. Amaherawhchu a naupan lai chuan Spurgeona chu Kristian taktak a la ni lo. A nu leh a pa Kristian an nih avângin Kristian hming a pu a, a inkhâwm ṭhîn a, Pathian Lehkhabu a chhiar a, a tawngṭai ṭhîn a. Nimahsela Pathian hnênah a la inhlân lo, a nuin a ṭawngṭai sak ṭhîn a, tichuan Pathian ni khatah chuan Pathianin a nu ṭawngṭainate chu a hlawhtlintîr ta a. Kum 1850 December thla tarik ni 15-ah chuan a lo piang thar ta a. Hetiang hi a ni a. December thla chu thlasik lai a ni tih kan hria a. Sâp ramah phei chuan a vawt êm êm a. Chu mi ni tak chuan thlipui nasa tak a tleh avâng leh vûr tam tak a tlâk avângin an biak in pângngaiah chuan Spurgeona a inkhâwm thei ta lo. Biak in hnai zâwkah a lo lût ta mai a. Chu mi biak inah chuan Pathian malsâwmna nasa tak a dawng ṭa. Khua a chhiat lutuk avângin chu biak in pastor chu a lo tel thei ta lo va, mi dang, mi rethei tak lehkha thiam lo mi chu inkhâwm ho tûrin pulpitah a va ding a. A thu thlan chu, "Kâwlkila mi zawng zawngte u, ka lam lo hawi ula, chhandamin awm rawh u," Isaia 45:22 a ni a. Sâp ṭawngin he thu hi hetiang hi a ni zâwk, "Kâwlkila mi zawng zawngte u, mi en ula, chhandamin awm rawh u," 'Hawi' aiin 'en' an hmang zâwk Chu mi thu sawitu chu thiam lo tak a nih avângin a thu hrilhfiah chu mâwl tak a ni a. Thu mâwl tak lo chu a sawi thiam si lo va Heti hian a ti a, "'En rawh u,' tih ngawt hi thu awl tak a ni. Kut leh ke, lu pawh che hauh lovin han en ringawt hi thiltih awl ber a ni lâwm ni? Mi zawng zawngin an en thei a, mi hausa leh mi rethei, lehkha thiam leh thiam lote, puitling leh naupangte, tupawh-in kan en thei ṭheuh va. Nimahsela khawi-ahnge kan en tûr ni ang le? Mahnia en chu engmah a sâwṭ lo, he thu hian 'Mi en rawh u' a ti a. Isua Krista en rawh u chhandama in awm theih nân. Isuan,

'Mi en rawh u, ka thlansa chu thisen a ni a,
Mi en rawh u, kraws-ah khenbehin ka awm a,
Mi en rawh u, ka thi a, mi phûm ta a;
Mi en rawh u, ka Pa hnênah ka chho leh ta a,
Mi en rawh u, ka Pa kut dinglamah ka ṭhu a,
Mi en rawh u, aw Mi en rawh u,' a ti a" tiin

Chûng thu chauhte chu a sawi thiam a, sawi tûr thu dâng rêng rêng a hre lo a ni.

Tin, Spurgeona a lo hmu hlauh va, mi-khual a ni tih a lo hria a, "Nang tlangvâl, lungngaihna hmêl i va pu ve, ka thu sawi hi i zawm loh chuan i dam pawhin i thih pawhin lungngaihnain a ûm zêl ang che Tlangvâl, Isua Krista en rawh," tiin aw ring takin a au va. Chu chuan Spurgeona chu a tiphu zawk mai a, mak a ti hle a. Chu mi hma lamah chuan Pathian thu sawituin pulpit ataṅgin amah chu a lo be ngai lo va, a rilru a lo harh ṭa hle mai a. Isua Krista a en ta a, a lo piang thar ta a ni.

A lo pian thar veleh Spurgeona chuan mi

dangte hnênah Pathian thu hrilh chu a chân êm êm ta a. Tichuan mi inah inkhâwmna a ruat ṭhîn a. Khua a ṭhat pawhin a chhiat pawhin zan tinîn khaw hrang hrangahte pawh hla feah mêl nga emaw, mêl ruk emaw laiahte a kal ta ṭhîn a ni a. Mi in kawngkhâr a kik a, an han hawn chuan, "In inah inkhâwm in phal em?" tiin a zâwt ṭhîn a. Miin an ina inkhâwm an phal loh chuan khua a ṭhat chuan mualah a inkhâwmpui zâwk ṭhîn a. Pathian thu a hrilh a hrilh ṭhîn a, a hrilh loh chuan a awm thei ta lo a ni. Rawlthar mai a la ni a, thu a sawi thiam êm êm avângin miin mak an ti hle a, an ngaithla duh êm êm a. Tichuan kum sâwm leh kum sarih chauh a nihin Waterbeach khuaah Baptish pâwla kohhranho pakhatin an pastor ni tûrin an sâwm a. Chu mi lai chuan Waterboach khua chu khaw sual tak a ni a. Zu rui an tam êm êm a, chu mi avâng ber chuan mi sual an tam êm êm a, mi retheite pawh an tam hle a. Sual lamah khaw ropui ber a ni an ti. An biak in lah chu di in tê tak tê chauh a ni a. Spurgeona chu Pathian ngaihsak mi tak tak a ni a, Pathian thu a sawi thiam êm êm bawk a, chuvângin rei lo tean an biak in chu a khat ta a, inkhâwm duhte chu an leng lo ṭhîn a ni. Tin, a thu sawi chuan mi rilru a khawih nasa êm êm a, chuvângin mi tam takin an thiltih sual te chu bânsanin Pathian hnênah an inhlân a, baptisma an chang a, kohhranho zîngah an tel a, mi sual berte pawh tam tak an tel ve a, chutichuan Waterbeach khua chu a ṭha sâwt êm êm a. Zu rui an vâng ta hle a, sualna dangte pawh a bo telh telh a, in tinah zan tinin chhûngkaw ṭawngṭaina an nei ṭhîn an ti a. Tin, kum thum lai Waterbeach khuaah a thawk a, tin, kum sâwm leh kum khua chauh a la nihin London khawpuia biak in pakhat New Park Church Southwark-ah an pastor ni tûrin kohhranhovin an sâwm a. New Park Church chu kohhran hmingthang tak a ni a, nimahsela chu mi lai chuan an ngui lai tak a ni a. Kohhran memberte an lo tlêm tawh hle a. Biak in chu zau tak a ni a, mi 1,200 tân ṭhutna a awm a. Nimahsela inkhâwmhote chu an tlêm êm êm a, 200 chauh an ni a. Reilo tean — thla hnih lai chauh a ni âwm e — London khawpui hmun tin aṭangin Spurgeona thu sawi ngaithla tûrin New Park Church-ah inkhâwm hun apiangah chuan mi sâng tam tak an kal ṭhîn a, biak inah an leng lo ṭhîn a ni. Chuvângin in zau zâwk an zawng a, nimahsela chu in pawh chu a khat leh thuai ṭhîn a. Chutichuan lem channa in Surrey Music Hall an tih chu Pathian thu sawina inkhâwm nân a man pein an hmang leh ta. Chu mi lem channa in chu mipui 7,000 tân ṭhutna a awm a. Pathian ni apiang chuan a khat vek ṭhîn a ni.

Kum 7 chhûng zawngin New Park Church pastor niin lem channa in (Surrey Music Hall) chu Pathian ni inkhâwm nân a hmang a, tîn, kohhranin biak in zau tak Spurgeon Tabernacle an tih chu an sak sak a. Kum sawmthum leh kum khat chhûng zawng chuan a thih thlengin chu mi biak in pastor chu a ni.

Engtinnge chuti êmin Spurgeonan mi a hîp theih chu le? A vâng pakhat chu a aw a ṭha êm êm a, hman pawh a hmang thiam bawk a ni. Tin, thu sawi pawh a thiam hle a ni. Tin, tehkhin thu a thu sawinaah a hmang thiam êm êm a, nimahsela mi dang pawhin aw ṭha an nei a, an hmang thiam ve bawk, thu sawi pawh an thiam hle, tehkhin thu pawh an hmang thiam a, nimahsela Spurgeona angin mi tam tak an hîp lo. Chuvângin "Engatinge Spurgeonan mi a hîp theih bîk?" tia kan zawh chuan a vâng ber chu hei hi a niin a lang a, Isua a hmangaih êm êm a, Isua hmangaihna thu a sawi chuan a hmêl chauh pawh ni lovin a taksa pawh a ên danglam hle ṭhîn an ti a. Isua hmangaih-

Phêk 71-ah chhunzawm a ni.

NGAIHTUAHTE HI A DANG SAWT MANG E

Tlâng sâng fea han chuan hian ram tam tak a lang thei a. Hmân lai deuh te kha chuan tlâng han chuana han hawivêl hian Mizo ram hi a dur khup a, ngaw ṭha tak tak hi a lang dup ṭhîn a. Tûnah erawh chuan kan lo chên rei ta deuh va. Tlâng han chuan te hian a lo ṭên veng vung a, ram hmêl a danglam ta hle mai.

Tin, ram hmêl chauh a danglam a ni lo va, mihring hlei hlei hi kan nun dân leh kan ngaihtuahte chu a va danglam sâwt êm! Mihring tih ngawt pawh chu a la huam zau mah a, hmeichhiate hi kan va danglam sâwt êm! Mi pakhat chanchin chu thawnthuah i sawi ang u.

Hmân lai Zoram hmeichhiaten lehkha an zir ve hma khân hmeichhe naupang pakhat a hming Thangi an tih chu a awm a. Chu mi lai chuan hmeichhe ngaihtuah phâk leh an hriat phâk a tawi hle tek tawk mai. Ṭawngnamaha, "Hmeichhe finin tuikhur râl a kai lo," tih zawng zawng an neih zo va, tuikhura mi sawi loh chu tîti dang leh thu dang an hre tlêm hle a. Tichuan Thangi tân chuan ngaihtuah tûr leh hriat tûr a tlêmzia mai chu!

A nu leh a pa ni tinin an feh a, Thangin nau a awm ṭhîn a. A nau a ril a ṭâm chuan a pi, tar zet chuan chaw a fah mai ṭhîn a. Vawi khat chu a pi tui chawi hlânin Thangin a nau a pua a, a nau chu a ṭap a ṭap a. Thangin, "Engahnge a ṭah chu le! A ril a ṭâm a ni ang e, ka pi a la awm si lo, keimahîn ka fah rih mai ang," a ti a. Tichuan an in chhûngah a va lût a Thangchhuah mi an nih loh avângin an inah chuan tukverîte neih a ṭhiang lo, chuvângin an in chhûng chu a lo thim ruai mai a. Thangi a va lût a, a ṭhian chuan kawngkaah a lo nghâk a. Vawi lehkhatah a ṭhian chuan, "Ka in bangtai phêna kha phûng a ding kuah mai," tiin a han au va. Thangin, "Awi ka nu, ka hlau! Ṭhiani mi lo nghâk rawh," a ti a. Chaw pawh la ngam lovin a nau a pua a, a chhuak leh ta a. A pi a lo hâwn hma loh chuan an in chhûngah a lût leh ngam ta hauh lo mai.

Tin, naupang tân mei zûk ṭhat lohzia an la hre lo. Tichuan chu mi ni tlaiah chuan a ṭhiante nên tuibûr an zu khâwm a, âratûk-khuan an bel khâwm a. Ṭhian pakhat chuan, "I e u, nizâna ka pawnto hâwn chuan kan kawtah ka pa thlarau ka hmu a, a lo vâr vê vê a, ka hlau khawp mai," a ti a. Ṭhian pakhat chuan, "Kei pawh nizân chu phûng la kai ka hria a, ka muhîl ngam lo va, puan-pui hnuaiah ka inlukhûp tlat a," a ti ve a Tin, pakhat chuan, "E, i e u, tûkin ka tui zîng chawi chuan ka rilrua ka hlauh ang ngeiin tuikhur huai ka hmu a, tumah an la kal si lo va, lui mawng lamah a tlân ta dut dut a," a han ti ve leh a. Thangin a ṭhiante tîtîte chu a lo ngaithla a, a hlau ve hle mai a. Chu mi zânah chuan a chaw ei khamin a va pawnto ta a, a lo hâwn chuan an in a thlen hmain, "Ka nu, ka nu, min lo hmuak rawh, khairêk ka hlau," tiin a au a au va A nu chuan pâwnah a lo hmuak a, "En teh, chêmtê, saw saw inthumkâra a ni âwm mang e," a han ti leh nghâl a. "Ai ka hlau," in ti dûn a, an lût ta thuai thuai a. Atûkah chuan Thangin thing a phur a, a ṭhiante pawhin an phur ve a, thing an phurhnaah chuan tuibna, hnâwng chip chep hi an va hmu a, "Hei sih a nih hi, a huai ka hlau êm mai, hawh u, i insuan ang," an ti a, an insuan ta a.

Chutichuan kum chu a lo vei a, kût a lo hnai ta hle a. Kût hun thu chu naupangin an sawi khâwm laih laih ṭhîn a. Thangi chuan, "Ṭhiante u, nangni tûn Chapchâr Kût hian engnge in talh ang? Keini chu vawk kan talh ang, kan inthen hun a ni tawh a, ka pu thi kha a thla thumna tûr a

ni a, chaw ei apianga ṭhutna kiana fian pêk fo hi ka ning tawh êm mai, a thlarau lah chu kan in chhûngah a awm chawt a, hlau rêng rêngin ka awm a, tûnah chuan a haw daih tawh ang a, a tihzia hle ang," a ti a. Chutichuan kût huna ṭhi hawh khâwm tûrte an hual lâwk a.

Kût ni chu a lo thleng a, hmarâm nên, puanrîn nên, vakiria nên, ṭhite hawh khâwmin an inchei ta buai a. Chu mi hun chauh chuan an lâwmin an hlim ve a ni ber. Chainaah zû te, khuaizûte an chawi a, lâm hmaah an bet a, an hlim hle, hmeichhe naupang chu an inchei pâr chhung mai a ni. Chhâwng an han hnawt a, sa leh artuite an inbarh ṭâwlh ṭâwlh mai a.

Kût an ṭiak hnu chuan an awm ngaia awm a lo hun leh ta a. Thangi nu chu nau a pai a, a nau chungah chuan raichehin a lo thi leh ta nghâl a. Raicheh thih ni chuan awm an kham a, mi zawng zawngin an pâwn bangah hnahchhâwl an târ ṭheuh va. Thangi chu a ṭhiante pawhin an tlawh ngam mang lo va, a nu thlarau an hlau hle a. Kum thum lai hnuah chuan a lo nula ve ta a, pasal a nei ta a.

Chutichuan tûn lai nun dân chu a va dang sâwt êm ! Hmeichhe naupang chuan engnge a ngaihtuaha a tih ber ? Hmeichhiate chuan zalênna leh thlamuanna kan lo dawng ta. Mizo hmeichhiate chu hmânah chuan bâwma sava khawi mihring hlau rêng rênga a awm ang chauh kan ni. Tûnah erawh chuan finna tui fîm kan in ve ta.

Isuan, "Nun an neih nân, tam taka an neih nân lo kal ka ni," a ti a.

Phêk 69 ami chhunzawmna.

nain a khat tih a lang nasa êm êm a. Isua hmangaihna thu chu a sawi chuan Isua ngei chu an zîngah a tel ve tak tak tih a thu ngaithlatuten an hria a. Tin, a thu sawiah chauh Isua hmangaihna a lang a ni lo, a thiltihin a lang nasa êm êm bawk a ni. Mi retheite a khawngaih hle ṭhîn a, fahrahte a khawngaih êm êm avângin fahrahte tam tak awmna tûr in a sak sak a, amah chu pa ang takin an ngai ṭhîn a. Tûn thlengin kan Sâp ram fahrahte awmna in zîngah chuan Spurgeon's Orphanage an tih chu a ṭha ber pâwl a ni. Tin, Spurgeona chuan lehkhabu tam tak a ziak ve a, a lehkhabu avâng bawkin mi tam takin Pathian thu an ring a. Tin, pastor zir nân College a din bawk a, chu College-ah chuan tûn thlengin tlangvâl tam takin an zir ṭhîn a.

Tin, Isua a hmangaih êm êm tih Spurgeona thu sawia, a thu ziakah leh a thiltihahte chauh a lang a ni lo va, a miziaah a lang êm êm a. Tupawh Spurgeona hria apiangin amah chu an ngaina êm êm an ti a. Kum 1892-ah a thi ta a, kum 58 chauh a ni a, a thawhrim êm êm avângin a dam rei thei lo a ni âwm e.

A phûm ni chuan a kuang chu mi tam takin an zui a, a zuitute chu mêl 2 aia sei an awh a ni an ti. Tin, kawtthlêrahte chuan lehlam lehlamah mi tam tak an ding a. Tin, London khawpuiah chuan engkim a reh ta tih theih a ni an ti. An in kiangah chuan Spurgeona fahrah châwm naupanghote chu a hmei a pa chu fel takin a tlarin an dintîr a, Spurgeona kuang chu râl aṭangin an hmuh veleh an hotuten hla sak tûr thu an pe a, hla sak an tum a, nimahsela an sa thei hauh lo mai, an ṭap an ṭap a, an kianga ding apiangte pawh chu ṭap aw an hriat avângin an ṭap an ṭap ve bawk a, Spurgeona mi tam takin an hmangaih êm êm avângin an ngai êm êm a, an ṭap lo thei lo a ni. Spurgeona tih dân anga ti chu mi an vâng êm êm a. Isua Krista a hmangaih êm êm a, thu a sawi apiangah a hmangaih nasatzia a lang êm êm a ; a thiltihahte pawh a lang êm êm bawk a. Isua hmangaihna mi zawng zawng hrilh a châk êm êm a. Chuvângin Pathian lamah mi tam tak a hîp thei a ni. Aw, keini pawh hmangaihna lamah piangthar thei ila chuan Pathianin min va [illegible]ang ṭha thei zâwk dâwn êm ve aw !

THLOH HMASA BER

Hmân lai hian pitar chhe tê hi a awm a, tlaing sang tak chhîpah hian amah chauhvin a awm reuh va Kawrfual dum a ha a lukhum sen chhe zet hi a khum bawk a A kawrfual chungah chuan kawr hma khuhna var lian tak hi a inbel bawk a chu chu a kâwng hnung lampangah a suih bet a He pitar tê hi amahin a lo khawsa rei tawh êm mai a, chuvangin mahni hma a sial êm êm mai a Amah chauh mai a inngaihtuah a

Tûk khat chu kutdawh putar rethei tak mai hi a lo kal a Pitar tê chuan chhang a lo awm a, kutdawh putar chuan a chhang chu a hmuh chuan, 'Ka ril a tâm êm mai khawngaih takin i chhang kha pakhat min pe rawh ka pi, a ti a

Pitar tê chuan, "Pawisa i nei em? tiin a zawt a Kutdawhpa chuan, "Nei lo, pawisa zawng ka nei lo mahse i chhang man zawng ka pe nâng che I duhthu sâm hmasa ber apiang i nei dawn nia," a ti a

Pitar tê chuan a chhang awm sate chu a han en a, chutia pêk mai mai atan chuan a lian lutukin a hria a, tichuan chhang hmeh sa hlâwm tê hi thukah chuan a han dah leh ta a Chu chhang tê pawh chu a lo hmui chuan, "Hei pawh hi kutdawh tân chuan a la lian lutuk ang,' tiin a aia tê zâwk a siam leh ta a Chu pawh chu a la lian lutuk fovin a hria a, a aia tê zawk zêlin vâwi tam tak a siam nawn a siam nawn a.

A tawp a tawpah chuan a siam têt theihtâwpa tê a han siam zawh pawhin a la lian lutuk fovin a hria a. Tichuan chhuarah a va kal a chhang hlui chhia them ro tê hi a

va hmu a, chu chu kutdawh chu a pe ta a.

Kutdawh putar a kal tâk hnu chuan pitar tê chu mahni hma a lo sial êm êm ṭhin avâng chuan a lo zak ṭan ta hle mai a, "Sava ni ila ka va duh êm, thlâwkin ka ûm zui ang a, ka chhang tlang lian ber hi ka va pe tûr," a ti a.

Chutia a ṭawng lai mêk chuan a lo tê ta tawlh tawlh a, a silhfênte chu hmulah an lo chang a. A lukhum sen tê kha hmul senah a chang a, a kawrfual dum chu hmul dumah a chang a, a kawr hma khuhna vâr chu hmul vârah a chang a. Thloh lu senah a lo chang ta reng mai a ni. Kutdawhpa chuan chhang man chu a pe ta a.

Thloh lu sen hi i en chuan pitar chhe tê-i, lukhum sen te, a kawrfual dum te, a kawr hma khuhna vâr a hnung lama suihna nên i hmu ang.

NULA Â TAK MAI CHU

India ram thawnthu.

Hmân lai hian nula pakhat hian in a phiat a. Tin, a phiah pah chuan heti hian a lo ingaihtuah ta a. "Â, ka nu leh ka pa te leh ka chhûngte zawng zawng he mi khuaa mi vek an ni a, chuvângin kan khuaa mi vêk pasalah nei ila, fapa nei ta ila, damlovin lo thi ta sela, ka ni te, ka nu te, ka ṭhiante leh ka ṭhenawm khawvêngten min va uipuiin min va sûnpui nasa dâwn êm!" a ti rilru a. A inngaihtuah lungchhia a, a hmun pawh chu phiat hlei thei lo chuan a ṭap a ṭap ta mai a. Chutih lai chuan a ni te leh a ṭhiante chu an lo kal a, nula ṭap chu an hmu a, a chhan pawh hre lo chuan an tap an ṭap ve ta a. Tin, a pa te, a pute leh a nuṭate an lo lût ve leh a, a ngaihna hre lo chuan an ṭap an ṭap ve leh ta ngawt mai a. Reifê an ṭah hnu chuan an ṭhenawmnu a lo kal a, "E khai! eng tizia nge in ṭah in ṭah, mitthi in nei em ni?" a han ti a. Pu pakhat chuan ṭap ṭeuh chung chuan, "Ka hre hauh lo, kan lo kal a, mi dangte chu an lo ṭap tluar tluar hi kan va hmu a, kan ṭap ve mai a ni, a chhan te i hriat duh chuan anniho hi zâwt ta che," a ti a.

Chutih lai chuan upaho an lo kal a, "Ngawi rawh u khai! In ṭah chhan te min han hrilh ta che u le," an han ti a. An ṭap tluar tluar lai chu an bâng ta ṭhap mai a. Pitar pakhat hnênah chuan upaho chuan, "Hei ka pi, in ṭah chhan han sawi teh khai," an han ti a. Pitar chuan, "Â, engtinnge ka hriat ang? In chhûngah hian ka va lût a, he nula ṭap ṭap hi ka va hmu mai alâwm," a ti a. Nula chu a ṭah chhante an han zâwt leh a. Nula chuan, "Â, kan khuaah hian pasal nei ila, fapa nei ta ila, ka fapa chu damlovin lo thi ta sela, ka ni te, ka ṭhiante leh ka ṭhenawmte chuan ka lungngaihna chu min tuarpuiin min han ṭahpui ta ang sela tih thu ka han ngaihtuah a, ka lung a chhia a, ka ṭap a ni," a ti ta mai a. Chu chu upaho leh mi dangte chuan an hriatin an nuih a za ta hle mai a, nui chung chuan an ṭîn darh ta a.

THINGTE

Thil ṭha leh thil mawi tinrêngte hi Pathian siam a ni a, chûng chu mihringte hian athlâwna kan hman tûrin min phal sak a. Tichuan mi nung tinrêngin thilthlâwnpêk chhiar sên loh chu kan dawng ṭheuh va, Pathian ṭhatzia leh thilphalzia hi a va mak êm! A chungah hian lâwm nachâng kan hriat ve a va ṭûl êm! Chûng thil siam zînga ṭangkai ber leh hman tlâk ber pakhat, a lova kan awm theih lohna ve chu 'Thing' hi a ni. Chuvângin thing ṭangkaina hi i ngaihtuah teh ang u.

Thing chu khaw vâwt leh khaw lumah leh ruah sûrah a ṭangkai a ni. Savate leh ram sate chuan ruah a lo sûrin thing buk an chuh ṭhîn a, mihringte pawhin achâng chuan ruah sûr hnuaia bîk nân kan hmang bawk ṭhîn. Chu lovah thingte hian khaw lum lutuk tûr a tivâwt a, boruak thiang ṭha tak mihringte leh thil nung dangte tân an pe chhuak a, a ṭangkai êm êm a ni. Tin, khaw vâwtah pawh phen tûr ṭha tak a ni a, thli vâwt lak atângte pawhin mi vêng thei a ni. Khawiah pawh thing tamna hmunah chuan nipuiah a vawt a, thlasikah a lum ṭhîn a; thing awm hauh lohna hmunte erawh chu thlalêr ram ro a lo ni a, a lum êm êm a ni. Tin, thing awmnaah tawh chuan thingte hian boruak an tithianghlim a. Tin, thing awmnaah chuan ruah pawh a sûr tam zâwk ṭhîn a. Thing awm hauh lohnaah chuan ruah a sûr hauh lo emaw, tlêmtê chauh a sûr emaw a ni a, chu chuan ram chu thlalêrah a chantîr ṭhîn. Tuikhur hnâr te hian thing a mamawh zual a, chutilochuan thing awm loh avâng ngawtin tui a kang mai ang

Miin thing hlima chawlh hi nuam an ti ṭhîn a, kalkawngte pawh thing buk hlima a awm chuan kal a nuam ṭhîn a, chuvângin hmân lai India ram lal ropui takte chuan kalkawng tihlim tûrin kawng kamah thing an phun tlartîr ṭhîn a, chu chu mipui tân a ṭangkai êm êm a ni. Chûng lalte zînga ropui ber pakhat chu Asok Ropuia (Asoka the Great) an tih ṭhin Isua pian hma kum 272 leh 232 inkâra awm a ni. Chu chuan thing phun hi a uar êm êm a, kawng sîr tuakah thing a phun tlartîr ṭeuh va, chûng an thing phunte chu tûn thleng pawhin hmuh tûr a la awm a, a mawiin a hnuaia kal a tinuam êm êm a ni. Mizo ramah pawh sawrkârin lamlian kamte chu an humhalh a, vah chhuah an phal loh hi.

Chaw hi mi tin nunna bul a ni a, chaw ring vek kan ni a, kan chaw ei erawh chu a inang kher lêm lo va. Thing ṭhenkhat rah chu chaw ṭha tak tak ei tûr tui tak tak a ni a, chu chu mi tinin kan ngaina êm êm. Tin, thing rah ṭhenkhat chu eiah ṭha kher lo mah se, hriak ṭha tak tak a nei a, chu chu a ṭangkai êm êm a ni. Mizo ramah hi chuan thei ei theih lam hi kan uar a, a hriak sâwr lampang hi chu kan la ti ve meuh lo va, nakinah chuan kan la tih ve pawh a rinawm.

Thil mawi te hi mihringte hian kan lâwm êm êm a, Pathian pawhin thil mawi a duh a, chuvângin a siam a ni a. Thingte hi

khawvêl timawitu pakhat a ni tih chu tumahin an hnial a rinawm loh va. Pangpâr mawi takte chu a mawi êm êm a, rilru a tilâwm thei ṭhîn a, tin, thing hnah mawi tak takte leh thing buk mawi tak takte a awm bawk a. Mi lunglêng thei takte chuan chûng chu hla mawi tak takahte an phuah bawk a ni. Pathian mite chuan pangpâr leh thing mawi takahte chuan Pathian mawina an hmu a, an hlim ṭhîn.

Zo ram mipuitena thing kan chhawrna ber pakhat chu tuahah a ni a, in lo siam dâwn pawhin, "Thingtuah lâkna a har em ?" tih a ni fo ṭhîn. Chuvângin thing hi tuah atân a ṭangkai êm êm a ni. Thing tuah tûr a awm loh chuan khawsak a harsa êm êm a ni.

Tin, thing hian ram a vawng ṭha a, lei min tûr a chelh a, lei ṭha ruahin a tleuh fai tûr te a chelh tâng bawk a, dai tla leh ruahtui niin a em ro leh mai tûr vêngin lei a tihnâwng reng bawk a, chu chu a ṭangkaina dang leh chu a ni.

In hi mihringte tâna thil pawimawh tak a ni a, a chhûnga bungruate a pawimawh bawk a. Khawvêlah hian in nei lote chu mi rethei leh chanhai an ni ṭhîn. Thing hi in sak nâna hmanraw pawimawh ber pakhat a ni leh pek a, tin, chu chauh ni lovin in chhûng bungrua pawh a tam ber chu thinga siam a ni. Thil ṭangkai dang tam tak lehkhate leh nawhalhte leh thil dang pawh thinga siam a ni.

Lei ṭha hi thlai chîng mite tân chuan a ṭûl ble mai a, miin huan an hung dâwn chuan, a lei a ṭha emaw tih an ngaihtuah hmasa ṭhîn. Thing hi lei tiṭhatu a ni ve leh a, a hnah ṭawih hian lei a siam ṭha êm êm a ni. Mizo ram lo nei mite pawhin thing hmun ramngaw chu lei a ṭha a, buhin a ngeih an ti ṭhîn.

Amaherawhchu Zo ramah hian thing kan ren lo lutuk tlat mai a, kum tin lo atân kan vât duai duai reng mai a, chuvângin thing hi a ṭangkai tchlul nên kan la tlachham tulh tulh ang tih a hlauhawm hle mai a. ren dân kawng engemaw tal ngaihtuah a ṭûl hle a ni.

Tûnah rih hi chuan mahni kan la intodelh rih viau, vai ramah te erawh chuan thing hi an ren tawh êm êm a, thing awm chhunte pawh sawrkâr hâk (reserve) leh mi hausate ta a ni zêl a, duh duha hman tûr a awm lo.

Heti êma a lo ṭangkai avâng hian India sawrkâr chuan thing rêm lova a lo pun zêl zâwk theih nân thing phun chawlhkâr an lo siam ta a. Hei hi awm nghet tûr a ni a, kum tin July thla chawlhkâr hmasa ber apiang a ni ang a. Sawrkâr thupêk a nih avângin India ram tawh phawtah chuan hmun lian leh hmun têah tih tak zeta tiin, Mizo ramah pawh kan ti ve a, a ṭha êm êm a ni.

Pathianin hetiang thil ṭangkai leh ṭha min pêk hi a hman dân dik taka hman i tum ṭheuh vang u.

Sri Gopinath Bardoloi

1891—1950

CHIEF MINISTER OF ASSAM

Assam ram hi kan vanduai thei hle mai December 1948 ah khân kan Governor Sir Akbar Hydari a thi a Pathian ni August ni 6 ah a ṭhian leh a thawhpui, kan Chief Minister Sri Gopinath Bardoloia a lo thi leh ta a pawi kan tiin kan ui ṭheuhvin ka ring a ni

Mi tam zawk chuan amah pawh kan la hmu lo vang mahse a hming hi chu hre lo kan vâng zâwkin a rinawm a ni Tin chan chin buah te leh mi tîtîahte pawh a hna thawh leh a thiltihte chu kan chhiar ṭhînin ka ring a Assam ram atan a bei nasatzia leh tlang mite tân ṭhahnem a ngaihziate pawh kan chhiarin ka ring a ni chuvângin a hnathawh lam chu thlûr bîk lovin amah ka hriat ve dânte tlêm sawi ka duh a ni

Pu Bardoloia hi M A B L a ni a Kum 1891 ah a piang a Calcutta ah leh Gauhati ah lehkha te a zir a Tin Chief Minister chauh pawh ni lovin Education Minister (Lehkha zir lam ngaihtuahtu) pawh a ni fâwm bawk a Tin chu chang ni lovin Assam ram atan a thawk nasa hle a ni Chief Minister pawh vawi khat aia tam chu a ni tawh a, a thih lai pawhin chu mi hmun chu a la awh reng a ni

Amah chu pa lian tâwk tak a ni a zaidam tak hmêl pu mi a ni a a aw pawh a zaidam hlein ka hria

Kum 1947 April thla khan Aizawlah mi dangte nên Zo ram chungchâng thu ngaih tuah tûrin an lo kal a Aizawl aṭanga mêl 30 vêla khaw pakhat Kawnpui khuah chaw kan fâk a chutah chuan ka hmu a ka hmuh hmakhna ber a ni An chawlhna in (lal in) ka tih thlen chuan tukverh kiangah Zo ram thâng thlîrin a lo dâk vuang vuang mai a a ngaihtuah ngun hlein ka hria a ni Mi pawh a lo be ṭha hle mai Tin Aizawlah te pawh ṭha takin amah bia apiangte a lo chhâwn ṭha zêlin ka hria a ni Tin lehkha zir lam pang ngaihtuah mi a nih avângin chu mi kawngah pawh chuan Mizo fate hi min fuih hle mai a' Tin a rin ain Mizote hian a hmei apain zirna lamah hma kan lo sawn hle mai tih a hria a missionary avângtein a ni tih pawh a hre hle bawk a ni

Tin 1947 November thla khân Shillong ah Governor ina ka thlen lain chaw te an kilpui ṭhîn a chutah pawh chuan a ṭhat ngain a ṭha rengin ka hria Mi buai tak ngang a ni a chuvangin a hun pawh hi hman reipui ngam a ni lo va mahse rei lo te chhûng ka hmuh hian a zaidamin mi thu sawite i bengkhawn peih rengin ka hria a ni

Tin chu mi lai chuan Governor inah chuan kan Mizo politics lama hruaitute an in khâwm a a hming chuan ka tel ve a chutah pawh chuan Pu Bardoloia chu a ṭan l u hle Kan hriat thiam lohte a sawi fiah a kan ngaih dânte a ngaithla a Governor Sir Akbar Hydaria nên chuan an ngaithla ngun ve ve hlein ka hre ṭhin

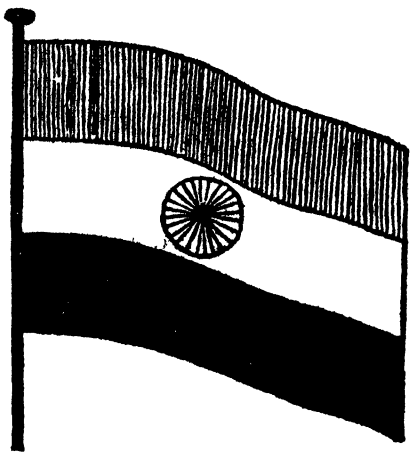
Mi buai tak a ni nachungin mi narinte pawhin an biak duh chuan a hun tlemte neih pawh a pe peih reng a pêk a tum reng ṭhînin ka hria a ni

Tin lehkha lam (education) ngaihtuahtu a nih avangin sikul te college lampangte hi ngaihtuah hlein a lang a Gauhati University court meeting ah pawh nikum Oct 1949 ah khân ka hmu a education lam thu pawh a sawi tam hle mai chu chu kei chuan ka

Phêk 77 ah chhunzawm a ni

INDEPENDENCE DAY

August 15

Kum 1947 August ni 15 ni tak kha India mahnia ro inrêl (Independent) a lo nih ṭanna a ni a. Chuvâng chuan kum tin August ni 15 hi Independence ni tih a lo ni ta. India rama mi zawng zawng tân ni ropui tak a ni. Kumin hi a champhaphâk vawi thumna a lo ni ta a. Chu mi kum thum chhûng chuan India ram rorêlna dân (constitution) thar siam a ni a, Constituent Assembly (Dân siamtu pâwl)-in India ram pum pui dân atân a nemnghet bawk a.

India mite hian khawii hmunah pawh an ram ṭha taka ro a lo inrêl theihna tûr leh khawvêla ram ropui ber pakhat, a chhûnga mipuite hlim tak leh hrisêl tak leh thlamuang taka an awmna leh khawvêl ram dangte pawh ṭanpui thei khawp a lo nih theih nân an bei a. Hei hi kan duh tak tak a nih chuan kan vaiin mahni in te, mahni khua te, mahni ram te kawng engkimah a ṭha thei ang bera siam kan tum ṭheuh tûr a ni. Hei hi kan lo tih chuan India ram chauh ni lovin a aia ropui zâwk daih Pathian ram kan lo ṭanpui a ni. Kan ṭawngṭaiin, "I ram lo thleng rawh se, i duhzâwng vâna an tih angin leia mi'n ti rawh se," kan ti fo ṭhîn a. Mihringte inhmangaih leh inrem taka an awmho dial dial leh hrisêl taka an awma, an theih apiang an zir te leh a bulpui berah chuan Pathian an hmangaiha an biak te hi Pathian duhzâwng a ni tih kan hria a.

Chutichuan mahni in te, mahni khua te, mahni ram te hlim leh hrisêl taka siam kan tum hian leh Pathian hriat leh biak kan tum te hian Pathian chu he ṭawngṭaina a Fapa Isua Krista min zirtîr hi chhâng thei tûr hian kan ṭanpui a ni. Hei hi Independence ni kan ngaihtuah hian i hre reng ṭheuh vang u.

Phêk 76 ami chhunzawmna.

hmuh hnuhnûnna ber chu a ni ta.

Hmâr lamah erawh chuan tûn hnai lawk chân an hmu leh a, fûr laia Zo rama a lo kal peih chu a fakawm hle mai.

Pu Berdoloia chanchinte ka chhiar a, a nungchang ka hriat hian he tlângrama mite tân hian a uiawm lehzualin ka hria a, kan uizia lantîr nân a tum thil ṭha tak takte chu keini Pathian zâra la damate hian chhunzawma, tihpuitlin kan tum chuan amah hriat rengna ṭha tak kan siam thei dâwnin ka ring a ni.

THAWNTHU PHUAHCHAWP

July thla Robawma kan chhuah tawh ang khân kum sâwm leh kum ṛıat hnuaı lam mı tam fêın thawnthu an phuah a Editor hnên ah an rawn thawn a a lâwmawm hle maı In vaıın ın zıak thıam hle a amaherawhchu a tam berın a kawhhmuh tum ın tılang chıang lo Mıte thu ın zıak a an nıtın thıl tıhte emaw an ınneıh thu te emaw an fa neıh thu te emaw ṭha takın ın zıak a nı mahsela ın zıak chhan ber chu a lang ṭhîn lo Thawnthu ṭha berahte chuan kawhhmuh tum ber a lang ṭhîn a nı Thawnthu ın phuah leh chuan kawhhmuh tum berte chu tılang hram hrâm ang che u Thawnthu mın han thawn zînga ṭha berte chu a phuahtute hmıng a hnuaıa hı ka han chhuah e

Lalthanzualı (Lungıâng) Lalhlunı (Zotlâng) Rolıanı (Zotlâng) Bıakmawıı (Lawngtlaı) Saıchhîngı (Pûkpuı) Sângzualı (Tawıpuı) Lalchhuana (Aıjal) Bıakmawıa (Chawngtuı) Hrangzâwna (Chawngtuı) Tıntlunga (Lung zarhṭum

A ṭha ber chu Lalthanzualı phuah a nı a hetah hıan kan han chhuah e

RAMSA THAWNTHU

Hman laı chuan tûna ramsa hanpuı puı saı te sele te sakeı te leh ramsa hıan dang tam takte hi tûn laıa sazu tıat lek lek hı an nı hlawm a

Chûng ramsate zînga hıan ber leh chak ber huaı berte chu fanghmîr te vaıhmıtê te changpât te an nı a Chûng laı chuan fang hmîr chu tûn laıa saı tıat vêl hı a nı a Changpât leh vaıhmıtê pawh saı tıat zet an nı bawk a

Tın, chutıh laıa ramsate zawng zawng sıamtu chuan ramsate chu tawng theıa a sıam an nı a Fanghmır chuan saı te sakeı te leh sanghalte hı a man a a chaw eı duh berte an nı a Amah lah chu a hıan roh sı a nı khatah tam tak a eı ṭhîn a An hlau em êm a an awm khâwmnaah te chuan an hlauhzıa te an sawıho laıh laıh maı thın a

Tın chutıh laıa mupuı hıan ber chu vaı hmıtê hı a nı a Vapual te sakhı te chu a la a, a eı berah a hmang hlawm a Chûng laı chuan a hmıng pawh hı vaıhmıtê a nı lo va, Vaı ram aṭanga lo kal a nıh avângın "Vaımupuı' an tı a

Râlpuı han ber pawh chu changpat a nı a, a chuk apıang chu mıbrıng pawh ramsa pawh an thı zêl a an sa a eı nghâl zêl bawk a

Vawikhat chu ramsateho chu ramngaw pakhatah hıan an ınkhawm a an sıamtu hnenah fanghmîr te vaımupuı te leh chang pât te hı an sualzıa sawı tûrın thu an tıtlu ta a Tıchuan an sıamtu hnenah chuan an sawı ta a Anı chuan chu mıte pathum chu sım turın a lo zılhhau va

Chutıa an sıamtuın an sualnate a hau va sa eı tawh lova theırahte maı maı eı tura a hrılh avang chuan an thınur em em maı a Sate chu tam takın an eı tan ta vak vık maı a chu chu an sıamtuın a lo hrıa a an pathum chuan a ko khâwm a

Fanghmîr hnênah chuan Tun achınah chuan ramsa pawh tlıng lo nungchate za vı zawng zînga tê ber ı nı tawh ang a saı hıan ı lenna hı a thlak tawh zâwk ang che a tı a

Vaımupuı hnênah chuan Nang pawh tun achınah chuan vaımupuı tı lovın Vaı hmıtê an tı tawh zâwk ang che Zânah leh khaw chhe hnuaıah chaw ı zawng tawh an a tê tak tê ı nı tawh ang a tı a

Tın changpât hnenah chuan Nang chu tûn achınah chuan rannung chaklo ber ruh pawh neı lo tê tak tê ı nı tawh ang a leı kuaahte leh changêl kawrahte ı awm ang a ı chaw chu leı a nı ang a tı a Tûn thleng hıan chutıang chuan an awm ta a nı

JULY THLA ROBÂWMA ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?' TIH CHHÂNNA

July thla Robâwm thu zawh chu mi tam takin an chhâng leh ta a, a lâwmawm hle mai. Tin, an chhânnaahte chuan mi tam berin dâwt sawi a ṭha lo êm êm tih an sawi a. An ṭhian sawisêl an duh lo êm êm a, chuvângin arûkin an hotunu hrilh tum hrâm hrâm tûr a ni, an ti a: Tin, arûkin an hrilh theih loh chuan engpawh ni rawh se, dâwt sawi lovin arûk loh pawhin an hrilh rêng rêng tûr a ni an ti a. Tin, Remin an hotunu a hrilh chuan Muani ngaihdamna dîl sak tûr a ni an ti bawk a. Chutiangin an chhân avângin ṭha kan ti hle a. Mi tlêmtêin, "Mi dang an awm chuan an hotunu hnênah dâwt sawi rih sela, chu mi hnuah chuan arûkin thu dik hrilh leh rawh se," an ti a. Nimahsela kan Kristian sakhaw dânin dâwt sawi hauh lo tûr a ni i hre reng fo vang u.

Tin, thu chhâng ṭhate chu an tam lutuk avângin an hming chu kan ziak vek thei lo va, a ṭhen chauh hi kan thlang a. Biakchîngi (Chawnhu), Biakkûnga (Sêrtlângpui), Bilthangi (Zotlâng), Lalkaii, Sângzuala (Ṭawipui), Vânchhûngi (Lunglâwn), Suakṭhuama Lal (Thingsen), Tintlunga (Lungzarhṭum), Dingaithanga (Sêrtê), H. Ṭhiauva (Chawngtui), R.D.Ṭhuama (Khâwnglung), Biakmawii (Lawngtlai), Jubilee Lodge (Aijal). Biakchhîngi chhânna chu hei hi a ni:-

Remi chuan a hriat reng si chuan, "Ka hre lo," tih ve mai chu a dik lo vang. Tin, an hotunuin Remi chu a han zawh chuan, "Hria e," ti sela Muani kiangah Muani hming a sawi duh loh chuan an hotunu chu hmun dangah a hranin hrilh sela, a ṭha ang. Tin, an hotunu chuan zirtîrtu dangte chu a hrilh ve ang a, rem an tih angin Muani chu chutiang thil dik lo tak chu chîng leh lo tûrin hrilh sela ṭhain ka ring. Hetiang thil dik lo tak hi a hretu nih chuan zêppui tûr a ni lo va, sawi lan ngei zâwk tûr a ni. Chu chu kan sakhaw dân pawh a ni si a. Tin, an hotunu a hrilh chuan Muani ngaihdamna dîl sak rawh se.

ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?

Sikul hotu pakhat chuan he lehkha hi a hmu a, a chhân dân tûr engtinnge nia i rin? A chhân dân tûr lehkhathawn ziak la, Robâwm Editor hnênah thawn ang che.

Ka pu,

Khawngaih takin ka thil dîl che hi min lo hlawhtlintîr la ka ti hle mai. Ka fapa Liana chuan pâwl li a zir a, nimahsela a promotion exam-ah a tling zo ta si lo va, chuvângin i mi khawngaihna ka dîl chia, a exam chu tling lo mah se, pâwl nga zir tûrin min lo ngaihtuah thei la ka ti hle mai.

A pâwl puiten pâwl sâng an kaisan ang a, a pâwl hnuaia mite nên khân pâwl khat an ni dâwn si a, a aia hnuai pâwla awm chu amah lah chuan a hreh hle bawk si a. Tin, ama tân pawh a khawtlaithlâk hle bawk dâwn si a, a pâwl ngaia zir leh tûr a nih si chuan sikul luh leh pawh a duh dâwn si lo va. Sikul luh hi ka duhsak êm êm a ni a, nang chu mi khawngaih thei tak i ni thîn a, a exam tlin lohna hi lo ngaidam la, pâwl nga zir tûr chuan dah thei hrâm la ka ti hle mai, i khawngaihna ka dîl a che.

Dam takin,

Liana pa.

HNUTE TAM ZÂWK IN RAWH

Mi hrisêl tak mih kan duh chuan chaw ṭha kan ei tûr a ni a, kan chaw ṭha ber chu hnu tê tui hi a ni. Bâwnghnutê emaw, kêlhnutê emaw, ran dang hnutê emaw, hnutê rêng rêng hi mi tihrisêl tûrin a ṭha êm êm a ni. Kan hrisêl theih nân hêngte hi kan Chawah a tel tûr a ni.

1. Proteins. 2. Fats. 3. Carbohydrates. 4. Mineral salts. 5. Water. 6. Vitamins te hi. Hêng zawng zawngte hi hnute tuiah a tel vek a, chuvângin ni tinin hnutê kan in fo theih chuan kan hrisêlin kan chak zâwk êm êm ang. Mi zawng zawng atân hnutê a pawimawh êm êm a, nimahsela naupang tân a pawimawh lehzual a ni. Sâp ramah sikul tinah ni tinin naupang bâwnghnute pauva hnih an in ṭhîn a ni. Khawiah pawh hnutê an in tamna hmun apiangah chuan mi an chak zâwk ṭhîn.

Tin, hnutê kan in dâwn chuan kan fîmkhur êm êm tûr a ni. Hnute tuiah chuan natna hri ṭha lo tak a tel ṭhîn a, chuvângin kan in chuan hetiangin tih tûr a ni.

1. Chhum so taktak tûr a ni, chhûm so lovin in tûr a ni lo.

2. Hnute dahna zawng zawngte chu fai takin sil fo tûr a ni. Tin, a fai taktak theih nân tuisoa tlen fai leh tûr a ni.

3. Thovin a bawm loh nân hnute tui chu chhin fo tûr a ni. Tin, mi ṭhenkhatte chuan hnuteah chuan tui an belh leh mai ṭhîn a, mi ṭhenkhatten dân emaw an ti a; a ṭhen chuan tui kan belh loh chuan hnutê a chhe mai dâwnin an ring a, a ṭhen erawh chuan hnutê tihtam an duh a, an belh mai a ni. Hnuteah tui belh chu a ṭha lo hle mai. Nausên tê tê nu nei lote kan châwm chuan bâwnghnutê emaw, kêlhnutê emaw a chak lutuk ṭhin avângin tui chu kan belh lo thei lo tih tûr a ni. Chuvângin hnutê kan siam hun apiangin tui thianghlim kan belh fo tûr a ni. Tin, achângin damlote pawh hnutê kan pêk dâwn chuan tui belh a ngai pawh a ni thei a, nimahsela dân narânin tui belh tûr a ni lo. Tui kan belh chuan natna hri a tam zâwk ang a, rei deuh chhum so a ngai a ni. Zo ramah hian hnutê a vâng lutuk hle a, a lo tam deuh deuh theih nân engtinngo kan tib tûr tih i ngaihtuah hrâm hrâm ang u.

RAM TIN HLA

1. Tutenge khawvêlah hian chêng ?
   Hnam ze tinrêng an awm.
   An chanchinte min hrilh thei em ?
   Tlêmtê tal chu min hrilh ta che,
   Aw le, lo ngaithla la. (v 3)

2. Chhaktiangah khian tutenge chêng ?
   Japan-hote an awm.
   An chênna chu ram eng ang nge ?
   Pangpâr mawite a vul ngai em ?
   Pâr mawi thlifîm lênna. (v 3)

3. Thlangtiangah khuan tutenge chêng ?
   Sâppui mingo an lêng,
   An lênna laitual leh rûn in,
   An chanchinte min hrilh thei em ?
   Tual an lênna cham duai. (v 3)

4. Hmârtiangah sâwn tutenge chêng ?
   Greenland ram vâwt a ni.
   Chuti êma ram vawt tak chu,
   Silhpuanah engnge an silh le ?
   Sahmul lum ber apiang. (v 3)

5. Chhimtiang ramah tutenge chêng ?
   South Sea Islands mi an ni.
   An chênna chu hmun phai nge zo ?
   An tual lênna chu a nuam em ?
   Tuifinriat kam a ni. (v 3)

6. Tual kan lênna Zo tlâng ram hi,
   Vân hnuai khuavêl ramah;
   Pâr mawi tin leh thlifîm lênna,
   Zotui thiang damten a luang si;
   A mawi ber e, Zo ram. (v 3)

Printed and Published at the South Lushai Mission Press, Lungleh.

CRANBROOK

Doh in C. T. Clark 1805

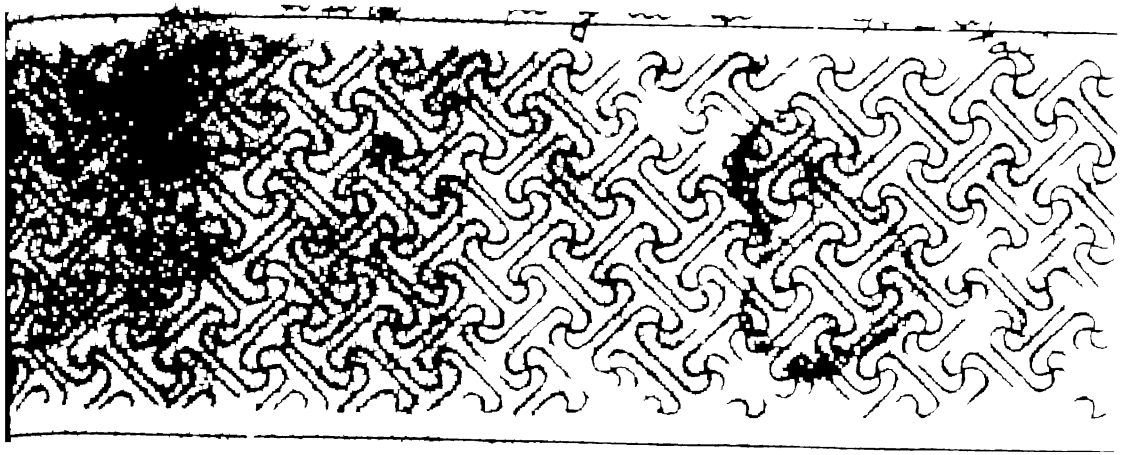
d'	:—	|s	:-.l	s	:f	|m	:r	d	:—	|—	:s	d'	:t	|l	:s	l	:s	|f	:m			
m	:—	|f	:-.f	m	:r	|d	:t,	d	:—	|—	:m	m	:s	|f	:m	d	:—	|t,	:d			
s	:—	|d'	:-.d'	d'	:s	|s	:f	m	:—	|—	:d'	d'	:—	|d'	:—	d'	:s	|s	:—			
d	:—	|m	:-.f	s	:s	|s,	:s,	d	:—	|—	:d	d	:—	|d	:—	f	:m	|r	:d			

m	:—	|r	:—	s	:—	|s	:-.l	t	:s	|l	:t	d'	:—	|	:		:	|	:			
d	:—	|t,	:—	t,	:—	|t,	:-.d	r	:t,	|d	:r	d	:—	|	:		:	|	:			
s	:—	|—	:—		:	|	:		:	|	:	m	:—	|m	:-.f	s	:m	|d'	:l			
s,	:—	|—	:—		:	|	:		:	|	:	d	:—	|d	:-.r	m	:d	|m	:fe			

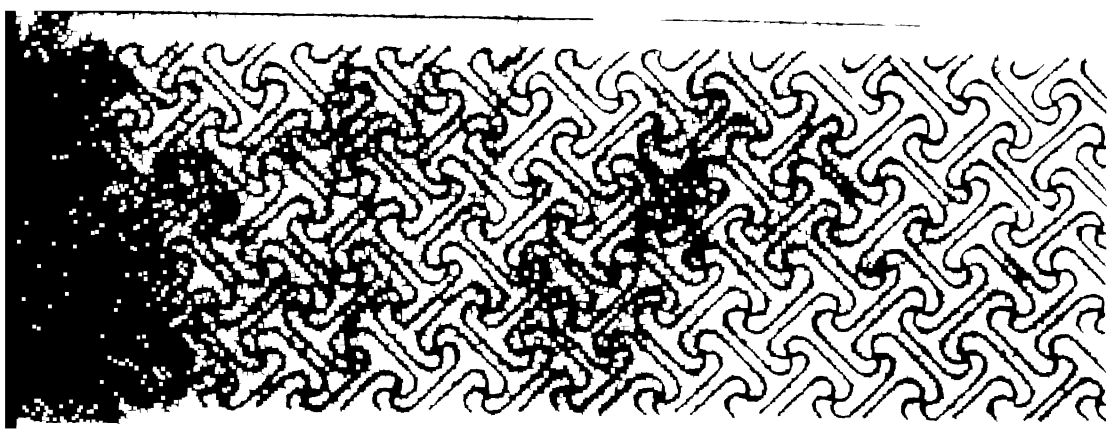
r,s	:—	|s	:-.f	m	:s	|s,	:t,	d s	:—	|	:s	d'	:-.d'	|d'	:s	d'	:—	|	:r'			
s d	:—	|d	:-.t,	d	:s,	|s,	:s,	s, r	:—	|	:		:	|	:t,	m	:-.m	|m	:s			
t m	:m	|m	:r	d	:d	|t,	:r	m t	:—	|	:		:	|	:s	s	:-.d'	|d'	:t			
s d	:d	|d	:s,	d	:m,	|s,	:s,	d, s,	:—	|	:s	m	:-.d	|m	:s	d	:—	|—	:s			

m'	:-.m'	|m'	:r'	m'	:—	|	:m'	r'	:—	|d'	:—	d'	:—	|t	:—	d'	:—	|—	:—			
s	:—	|	:s	s	:-.s	|s	:s	f	:f	|s	:f	m	:—	|r	:—	m	:—	|—	:—			
d'	:—	|	:t	d'	:-.d'	|m'	:d'	l	:l	|s	:l	s	:—	|s	:—	s	:—	|—	:—			
d'	:-.d'	|d'	:s	d'	:—	|	:d	f	:r	|m	:f	s	:—	|s,	:—	d	:—	|—	:—			

He hla thlûk 'Cranbrook' hi Sâp hla thlûk a ni a. Sâpho hlimhlap hla 'Ikley moor' an tih thlûkah an hmang hmasa ber a. Thlûk mawi tak a nih avângin miten Pathian hla thlûkahte an lo hmang ta a. Thlûk tam tak chu hla lênglâwng leh Pathian hlaa hman kawp hi a awm ve rêng a ni. Hla thlûk mawi tak, kan duh êm êm theuhte chu siam theihna mûie a pêk avângin Pathian hnênah lâwmthu i hril ang u; tin, dik tak leh mawi taka an thlir, i zir bawk ang u.

Robawm

ROBAWM

Chhuahtu **Miss E M Chapman** (*Pi Zirtiri*)
Lungleh
South Lushai Hills,
Assam, India

Kum khat atân a man Re 1 0 0 *Daka thawnin Re 1 4 6*

Chungnung berah Pathian ropui takin awm rawh se
Lei chunga a lawm em em mihringte hnenah rem thu leng rawh se
Luka 2 14

THU AWMTE

Krismas ni	*Pastor Challiana*	Phêk	81
Kristian chhûngkua	*The Child and His Religion* *Pastor Challiana lehlin*		82
Chaw hlutzia	*R Thangzêma*		83
Booker Washington	*Pastor Chuautera*		84
Lo neitu leh vatawk thu	*Treasure Chest*		86
Thian pathum chanchin	*Treasure Chest* *Pu Lalsâwma lehlin*		87
Hla	*Rudyard Kipling* *Pu Lalmâma lehlin*		87
Tuinnge sava bu chu la ?			88
Mi fing pathum chanchin	*' Treasure Chest*		89
Puzzle	*" Treasure Chest* *Pu Aihlira lehlin*		89
Andes tlâonga Krista thu	*" Treasure Chest*		90
Inkâhna hmun chu huan a lo ni ta	*Treasure Chest'*		92
Hngakzai pathumpangte tânna chhiat tawhna	*' Treasure Chest* *Pu Lalbâwnga lehlin*		93
Engnge tih thr nia i tih			94
[illegible]			95
[illegible]			Kâwm
Krismas hla	*Pi Nuchhûngi*		Kâwm

ROBAWM

Vol. 13 NOVEMBER, 1950 No. 6

KRISMAS NI

Krisma Ni hi thilpêk azawnga thilpêk lian ber dawn ni a nih avângin ni lâwmawm bera ngaih a ni. Pathianin a fapa mal, a duh lai ngawih ngawih chu min pêkna ni champha a ni a. Lusûn, mangangte chu, " Pathianin i natna leh i lungngaihnate chu a hriatpui a che. Lungchhiate chu a tidam a, an hliamnate chu a tuam ṭhîn," tih thuin a rawn hnêm e. Lal Isua Krista chu tirh luih ni hauh lovin, ama thu ngeiin mihringte tân a rawn inpumpêk ta.

Krismas hi Pathian Nausên, khawvêlin a hmuh hmasakna ber champha a ni a, naupangte pual angah a ngaih theih bîk a Naupangte ṭhian ṭha ber, malsâwmna dawntirtu ropui ber a ni. Mihringte hi eng angin nge kan nun ang, entawn tûr lo awm ṭanna a ni a. Krista an hi nun dân sâng ber a ni.

Eng ang taka khawsak nge kan tum? Khawvêl hi malsâwm saktu kan nih loh vêk chuan ânchhe dawntîrtu kan ni thei asin. Mipuite han kaihruai tûr hian mi langsâr kan ni kher lo thei, nimahsela a tha lam emaw, a chhe lam emaw titheitu zawng kan ni rêng rêng e. Mahni kawm tâwk ṭhian pahnih khat nei pawh kan ni ṭheuh va, hma kan sâwnpui nge, kan hnufualpui? Kan nunna hi Pathian tân nge kan hman ang a, ramhuai tân? Khawvêl pum puia buaina te, indona te lo awm ta mai ṭhîn te hi chhui chhui ila, a tâwpah chuan a chawk chhuaktu chu mi pakhat emaw lek a lo ni mai thei a. Ram pum pui hmasâwnna te, zalênna tha te a lo chhuahna pawh hi a bul tak chu mi pahnih khat lek an lo ni bawk ṭhîn a. A hnei a pain mi ṭhate hi khawvêl tâna thilpêk hlu ber hlântu an lo ni a, an va hlu em! Khawvêl malsâwmtu atân ka nun hi ka tawi ang a, rim tui angin ka han insiam ve teh ang," i ti teh ang u.

Mârin alabasta bâwma hriak rimtui a tihkhân Lal Isua chu a va tilâwm tehlul êm! A hria apiangte pawhin a tih dân hi tûn thlengin ropui an la ti a ni. Kan thil neih pêk ngawt hi thil ṭha a ni kan ti nachungin thilpêk ropui ber zawng a la ni lo ve. Kan nunna ngei hi Pathian leh mihringte tâna pêk phal hi a ropui ber a ni. Hmân laia mi thianghlim an tihte chu Pathian tâna inpumpêk hlauh tûrin ramhnuaiah an rawl daih thîn a; nimahsela khawvêl tâna mi ṭangkai an ni e zawng kan ti thei lo. Japan ram tâna thilpêk hlu ber chu Kagawa an tih te hi an ni, mi hausa, mi lian zawng an ni bîk lo.

Vawi khat chu mi retheiho tân thawhlâwm an khawn a. Mi tinin an neih ang ang an pe a. Ṭhenkhatin a pawisain an pe a, ṭhenkhatin a buhin an pe a. A dahna tûr fawng kengin an vâk vêl a. Naupang pakhat tê hi, " Ka nau, engnge i pêk ve theih ang le?" tiin a va dîl ve a. Mi rethei tak a ni a, engmah a nei lo va, a ṭap ta zawih zawih a, " Fawng kha leiah hûng teh u," a ti a. An han hûng a, " Engmah pêk tûr ka nei ve lo va, keimah hi ka inpumpêk mai ang," a ti a. Fawng chhûngah chuan a inkhung ta. A nunna leh a thiltihtheihna zawng zawng chu mi rethei tân a inhmang zo ta. Chu chu thilpêk ropui ber a ni lo vem ni?

" Keimahah Krista a awm ta, keimah ka ni ta lo," Paulan a ti.

" Ka Pathian, ka engkim a ni," Francisan a ti ṭhîn,

Mari chuan hriak rimtui bâwm a chhut keh lai khân, Isua chauh hi a rilruah a kham lian ber a ni.

Chung lamah rilru nghat mah ila, kan mihring puite hi hmangaihnain an rawng kan bâwl sak tûr a ni.

"A hnathawha inhmang zovin, ṭhân thiin ka nung ang," Krismas ni hi dawn tumna ngawt rilru putna ni lovin, petu, vûrtu, thilpêk lian bera nih tumna ni lo ni rawh se.

KRISTIAN CHHUNGKUA

NAUPANG KUM RIAT HNUAI LAM HI PATHIAN THIAN THU KAN KAWHHMUH TUM DÂN BER

Chutıchuan chutıa nəupang tê rılru an put laıa rılru put dân fel tak kan neihtır dâwn zawngın Pathıan thu taktak leh Krısta chanchın leh sual awmzıa te hı Krıstıan sakhaw ınzırtır dân bulpuı ber a nihzıa hı ı ngaihtuah ang u Krıstıan sakhaw ınzırtır dân bulpuı deuh deuh hı naupang tana hrıat tûl tak tak a hrıat theihzawnga zırtîr dan a awm a, Pathıan leh Isua Krısta hı kan bula awm reng mın hmangaihtu mı thianghlım leh thil engkım tı thei an nı tıa hrıat chıantır a ngaı a tın sual that lohzıa leh sual avânga tuarna lo awm thîn te hı hrılh fiah tûr a ni Chûng chu kan sakhaw ınnghahna bulpuı thenkhat chu a nı a pawımawh pawh a pawımawh rêng a Krıs tıan sakhua hı rıng tak meuhva pawm tum kan nih zawngın chûng chu naupangten an lo pawm ve theih a tûl rêng a nı A nih leh chûng thu tak bulpuı chu naupangte eng angın nge pawmtîr kan tum ber? A pa a kıang hnaıa a awm reng ang bawk hıan Pathıan pawh a bula awm ve reng angah ngaihtîr theih tum tûr a nı Pate hı ın chhûngkhurah awm kher lo mah sela pa nei na nâ nâ chuan a thlamuanpuı a lungmuang takin a awm thîn a Tın pa chuan a fa chu a hmangaih a a mamawh engkım a phuhrûk sak zêl thîn a nı tıh a hrıa angın vânah pawh Pa a nei a a mamawh apıang thlen tûrin eng laı pawhın a pawm thei reng a nı tih hi hrıattîr ve tûr a ni Tın naupang hian an tih theih hauh loh pawh an pa chuan an tı thei zêl a nı tıh rınna an nei thîn a, chutıang bawkın vâna an Pa chuan kawng engkimah an mangannaahte pawh a humhimin, a tanpuı thei zêl a nı tıh hı rıntîr tum ve tûr a ni Tın, chu chang nı lovın an naupan têt laı ngei chuan Pathıan hı a thianghlımzıa leh a ropuızıa hı chhut chhuahtîr tum ve tûr a nı Amaherawhchu Pathıan hı a hlauhawm lampanga sawı hmuh tur chu a nı lo va amah kan bıak a a hnêna kan tawngtaın nêl tak zah chung sın ngaihnattîr tum tûr a nı Isua Krısta pawh hı chutıang bawka thlîrtîr tum tûr a nı amah hı thıan tha tak mın hmangaihtu naupang tê tête hmangaiha lâwm thıntu humhım zel thıntu a nı tıh kawhhmuh tum tur a nı Tın naupang tân chuan Pathıan hı Pa a nı a Isua Krısta hı naupang te tete hmangaihtu a nı tıa hrılh hı ngaih thıam lon tûr a nı lo ve Pathıan hı pa anga mın hmangaihtu tak tak a nı a Isua Krısta hı eng laı pawha thıan tha tak a nı reng a nı tıh hı an hre thuaı maı a nı

Tın sual thu hı han sawı leh ta ılı naupang tê tân hı zawng sual awmzıa tak thil bawlhhlawh thlarau tıboral theitu a nı tıh hı zawng hrıat thıam a har a amah erawhchu suala hı thil mawı lo tak Pathıan thianghlım taka hı tılâwm lotu mın hmangaihtu Isua tılungngaitu a nı tıh nachan zawng an hre ve maı thei Sual awmzıa taktak hı naupang hnênah sawı fiah a tûl hle a nı chu mı an lo hrıat chıan taktak chuan an puıtlın thleng pawhın sual awmzıa leh a thil tıhchhıat theihzıa hı an lo hre chıang lehzual thîn a nı Chutıchuan an tet tê atangın sual hı a that lohna kawng tın rênga a lo lan theih nân amah ngeiın a hmuh thıam theihzâwnga zırtîr tum nei tûr a nı An têt tê atanga sual hı hmêlma anga kan huattîr a hawısan hlauh tûr a nı tıa kan thunun loh chuan an lo ngaihthah tıal tıal ang a, a tâwpah chuan amah chang nı lovın, a thian kawnte chen pawhın sual tihkhawlohvın an la awm ang Tıchuan

Pathian dân thianghlim hi inkaihhruai nân hman tum hrâm hrâm tûr a ni e; a chhe lamin nge kan puitlintîr, a ṭha lamin, kan inkaihhruai dân dâna thu a ni e. Naupang tê rilru zawng eng lai pawha inhawng reng a ni a, sakhaw thutak te, Pathian leh Isua Krista thu te, sual leh khawvêl thilte hi kan fah ngun phawt zawngin a thun ngei dâwn a, a ṭhanpui zêl dâwn a ni. Chutichuan kan inkaihhruai dân chu a nun dân tûr siam saktu a ni dâwn a, vân thu emaw, hremhmun thu emaw, thiltih tum dân rêng rêng thu emaw kan kaihhruai dân dâna zir a ni; hriatna taktak leh rinna tak kan neihtîr tâwk ṭhin loh avângin sual awmzia te hi an ngai pawimawh tâwk ṭhîn lo va, an rinna te hi an phawnsan leh mai ṭhîn a ni; chu chu Kristiante ngaih dân tûr leh tih tûr takah hian an la inphun ngheh tâwk loh vâng a ni. Chutichuan hêng ṭhutak hi naupangin an lo pawm ngheh tlat zawngin, nun dân rinawm nghet tak leh Kohhran ropui leh nghet tak chu kan din a lo ni ang.

CHAW HLUTZIA

Chaw hi hlu tak a ni a, mihring nunna ber a ni. Chaw lovin mihring kan nung thei lo va, chuvângin chaw hi duat hle ṭûlin ka hria.

Sâpte leh mi fing deuhte kan ngaihtuah chuan an chaw ei tûr chu an duat êm êm a, fai takin buhfai an sil a, ngun takin an chhûm a; tin, an ei dâwnin dawhkânah te an hlâng ṭhîn. Aw le, chaw hi a hlut êm vângin dawhkâna hlân tlâk rêng a lo ni a, un, sil fai leh ngun tak leh tui taka chhum lâk rêng a lo ni bawk, min tihrisêltu leh kan taksa tâna ṭha tûrte, kawchhûng ṭhatna lo ni bawk si.

Chutichuan keini Mizo fate pawh hian haw hi duat nachâng tûn hma aia kan lo riat lehzual hi a ṭha hle a ni. Amaherawhchu keini Mizo fate tân chuan dawhkâna lân chu a remchâng ve kher lo pawh a ni hei e. Amaherawhchu buhfai te chu sil fai ngun taka chhum te chu kan thei ve êm m a ni. Tin, chu chang pawh ni lovin, a hawrhna tûr thlêngte pawh fai takin kan sil thei bawk a.

Tin, thingtlâng khuaah chuan mi tam tak chuan an fate chawtlang an kentîr ṭhîn a, ei mang lovin ṭhenkhat chuan an paih mai thîn. Chûngte chu ken dawklaktîr tûr a ni lo. Vai ramte kan ngaihtuah chuan vawi khat ei ngawt pawh Re 1/- tein an lei ṭhîn a ni. Mahse keini Mizo chuan chaw vawi hnih khat ei mai tûr te chu kan inleitîr ngai lo va, mikhualte chu kan inthleng tawn ṭhîn a, a ṭha hle a ni. Chutichuan chaw hi a hlu êm êm a, kan siam tuiin kan chhûm ṭha tûr a ni a; tin, a khawrhna tûr thlêng leh fiante chu fai takin kan sil ang a, kan khawihna tûr kut emaw, thîrfian emaw pawh fai taka sil i lo tum zêl ang u. Taksa mi tihrisêltu a ni bawk si. Chutichuan kan hnam hmasâwnna pakhat pawh a lo ni ngei ang.

He mi a chhaka thu hi mi pakhat ngaih dân a ni a, a ṭha i ti em? Mizo fate hrisêl theihna thu ngaih dân dang nei chuan ziak ve ula, Editor hnênah thawn ve ang che u.

Intihthianghlim hi Pathian ngaihsak tih chhinchhiahna ber pakhat chu a ni.

Booker Washıngtona

Booker Washıngtona hî a pıanna khua leh a pıan hun pawh chiang taka hrıat a nı lo Amah pawhın a hre chıang bîk lo va a rın thuın kum 1858 ah Halesford khuaah piang nı âwmın a fîhrıa

Washıngtona hı Negro mi a nı a sal a nı Laıchîn mumal pawh a neı meuh lo va unau mıpa leh farnu tıh ve maı theıh chu a neı a nımahsela ama pıanpui taktak chu an nı lo va nu hmun pa hrang te an nı

A nu hı salho hnathawh leh mıngoho chaw chhûmtû a nı a A nu chuan a hun âwl neih chhunahte lehkha a zirtîr hlek hlek ţhîn a An retheıh êm avângın chaw kaw puara eı tûr pawh an neı ţhîn lo va zanlaıahte hıan a kaitho va chaw a eıtîr a mıngoho eı atâna a sıam arsa te a hmehtîr thîn Kan retheıh dân hrıa chuan mi dem lêm lo vang chu maw ' a tı ţhîn a Puante pawh neı mang hek lo, chhuat bâlah puan chhe tak maı sınin a lum ngêt ngâwt maı ţhîn a

Hun âwl han ınfiamnate chu neı sela mı inlek mı tak pawh nı âwm hı a nı a nımah sela chutıang han tihna hun a neı theı mawlh lo maı a Hmun hı a phıat chawt maı a tın chutıang a tıh loh chângın lo lama feh te eı tur peın a kal ţhın a Tin khâwla den tûrın buhte a kawt ţhîn a a inbûk feı loh chuan a sıam ţha thıam tawh sı ţhîn lo va, a rıt bawk sı a a tlûkpuı reırawl ţhîn a A sıam ţhatpuıtu atân mi vaıte a nghâk a a mangang hı a ţap a ţap ţhîn Achang pheı chuan ramhnuaıah a khawthım ta ţhîn a a tân chuan sa va ılote pawh hlauhawm tak tak a nı ţhîn Chu lovah pawh chuan sıpaıhote hıan Negro naupang mahnıa kalte an hmuh chuan an beıgte hleh sak maı an hmang thîn a a tân chuan a hlauhawm hle thîn a nı Tın a [illegible] tlaı chuan an lo vaw leh nek nghâl sı [illegible].

Sıkul han luh ve te hı a châk êm êm maı a nımahsela a hnaıhîn a hnaı sı lo va Vawı khat chu a pı nên sıkul vêngah an lêng a naupangho sıkula zır a han hmu a

Aw hetıang hıan sıkul han lût ve theı ıla dam lai pialral kaı tehchâwkah ka inngaı ang a tı a Tıchuan a nu hnênah zırtırhbu leı a ngen a a leı sak a nımahsela zırtîrtu a neı lo va a nu lah chu sal retheı tak leh kha thıam lo a lo nı hlauh bawk sı a a zırtîr theı meuh sı lo Tlangvâl pakhat hı an awmnaah chuan a lo zın a chanchınbu a han chhıar a mıpuı chuan an bâwr luih luih maı a Washıngtona chuan Khawvêl tlangvâl zawng zawnga ka mı awh ber a nı a tı a

Tın mı hangho tân sıkul neıh chu an han rawt ve ta a mahse zırtîrtu hmuh a harsı hle maı a luh man tam fe thla khatıh chawı a ngaı bawk sı a tıchuan zırtırtu chu an ınthlen chhawk ta ngawt maı a A ţhenıh chuan a tha ang reng hle maı An thlen tum chuan an theıh ang tawka tuihnaı deuh eıpuı an tum theuh ţhın a nı Tıchuan sıkul lam chu an uar ta hle maı a theı lo lulu chauh lo chu sıkulah an lût vek deuh thaw a Pathıan thu chhıar te an chak avangın Sande Sıkula kaı ţhîn kum 50 te 60 70 mıte pawhın lehkha an zır ta a Nımahsela Washingtona chu an retheıh êm avângın sıkulah a lût ve theı sı lo va naupang sıkul kal leh bâng haw a lo hmuhte hıan a awt em êm ţhîn a a mıttuıte a tla zawih zawıh ţhın a A nu chuan a khawngaıh êm êm ţhîn a zânah zır hun a ruat sak a a zır ve ţhîn a thıam pawh a thıam theı fe maı a

Lungalhtheı laih chhuahna lamah hna thawkin a ţang ve a Chu mı laı chuan an hotupa chuan chhûn lama sikul luh theıhna thu a pe a Sikul chu dâr 9 a ţan ţhîn an nı a chu mı dâr kua chu a nan theıh nân a

thawhna lam dâr chu a lo tihma ṭhîn a, an buai phah ram ram bawk ṭhîn.

Vawi khat chu Virginia khawii emaw laia sikul sâng siam tûr thuthang hi a lo hria a, "Chutiang sikul an siam a, ka kal ve theih chuan vân ram pawh ka ngai bîk lo vang," a ti hial a.

Nu pakhat, a hming Mrs. Lewis Ruffers an tih hnênah chuan hnathawkin a ṭang leh a. Chu nu chu a khermei êm avângin a hnêna hnathawkte chu chawlhkâr khat lekah hian an bâng zung zung ṭhîn a. Washington-a chuan, "'Kan bei ve teh rêng ang,' ka ti a, ka han thawk ve a. Chawlhkâr khat hnuah chuan a vînzia chu ka han hre ta ve mai a, a hmêl ka hmuh hian ka khûr pang mai ṭhîn a; nimahsela a duhzâwng chu ka hre ta a. Engkim fai taka nawh a, engkim fel taka dah thlîmthliam a, pal chhiate thawm fel zêl hi a duhzâwng a ni a. Dawhkân faï leh fai loh te hi a en ngun khawp a, puan fai tak hian a rawn dep a. Kei chuan a mittlung takin ka lo ti ṭhîn a, a lâwm ta khawp mai a, min duh ta hle mai a, ka lehkha thiamte min duhpui ta êm êm a, ni tin zir hun te min siam sak ta a ni," a ti.

Tichuan zawi zawia a zir hnu chuan Hamton sikulah chuan luh a tum ve ta a. Chumi lai chuan a nu chu thihngamin a nâ a. Mahse a nu chuan a kal chu a duhsak êm êm mai si a, dama inhmuh leh pawh beisei ngam ni lo mah sela, a kaltîr ta a. An awmna ṭang chuan Hamton sikul chu mêl 500 a ni a, rêlte a awm si lo va, a hautak hle mai. Khaw pakhat hi an va thleng a, in pakhat ṭha vak mang lovah a kalpuite chu an lût ta a, ani chuan, "Kan riak tlâng dâwn a ni ang chu, ka ti mai a, ka lût ve ngawt a. Mahse ka ṭhiante chu mingo hlîr an ni a, ka riah ve chu an phal lo va, mi hnawt chhuak ta a. Chu mi zân zet chuan mihâng ka nihna chu ka hre chhuak vang vang mai. Tichuan zan-riah ei hun chuan ka rilṭâm tawh tehlul nên min hnawt chhuak ta si a, a vâwt hle bawk si a, in chhûng luma han awm ve heuh heuh chu ka châk êm êm mai a, ka ril lâh chu a ṭâm tawh khawp a, mahse a tihngaihna awm hek lo, zânah chuan kal lum tumin ka chhuak leh ta ngawt mai a. Richmond khua ka va thleng a, ka ril a ṭâm bawk a, ka tui a hâl bawk a, ka bawlhhlawh bawk a, ka tlai nasa bawk si a. Ei tûr zawngin kawtthlêrah chuan ka vâk ka vâk a, chhang te, arsa te îtawm tak takte a tam mai a, mahse lei ngai vek a ni a, leina ka nei si lo va. Zankhuaa kal a ṭûl ta mai a. Ka rilṭâm lutuk chu ka kal peih ta ngang lo va; kawng sîr kovah ka ipte lukhamin ka mu ta reirawl mai a. Atûk zînga ka han thawh chuan ka lo harh ta deuh va, mahse chaw kawpuar ei lova ka awmna-a rei tawh avângin ka chau rêng rêng tawh a. Khua a han vâr fiah chuan lawng lianpui hi ka han hmu ta a. Chu mi lawnga bungrua chu chaw lei nâna inhlawhfâkna an lawng hotu chu ka va dîl a; mi ngilnei tak a lo ni hlauh mai a, ka inhlawhfa ta a. Ka hlawh chuan chaw ka han lei a, ka chaw ei zawng zawngah a la tui ber âwm e. Lawng hotu chu ka hnathawhah chuan a lungawi khawp a, thawk reng atân min duh ta a, ni engemaw zât lai chu ka han thawk a, kawng sîr ko ka mutna kha riah hmunah ka hmang ta reng a, ka ei tûra ral bâk tlêm azâwng chu a la bâng ta nghe nghe a.

Tichuan sikul awmna pan chuan ka thawk chhuak leh ta a; ka luhna tûr sikul sâng ropui tak ka han hmuh chuan kawng laka ka hrehawmna zawng zawng pawh kha ka hre chang tawh lo va, ka lâwm êm êm avângin ka ṭhiante pawh an lâwm a. Kan lâwmzia chu hria sela, sikul sâng buatsaihtuten sum an sên te pawh sên man awm ti sawtin ka ring. A in ropuizia ka hmuh chuan ka awmdân nêna inhmehtîr hrâm hrâm ka tum ang ka ti rilru rân a.

Sikul ka va thlen chuan ka hming ziaktîr thuai ka han tum a mahse zirtîrtunu chuan ka hmêl a han hmuhnâ mî lai ta viau mai a naupang dang hming chu a ziak ta zêl a Mi luh lohtîr tum âwm takin ka hria a ka lungngai ta hle mai a Nakinah chuan 'Hmunphiah la le pindan hi phiat fai rawh' min ti ta mai a Tichuan hmun phiat thang ka lo nih avângin ka lâwm ta hle mai a vawi thum ka phiah zawh hnu chuan ka han hrilh a puan fai tak hian a han dep zat zat a, 'Lût tlâk i ni e,' min ti ta a Hmun phiah chu college ekzamna hmasa ber a lo ni ta a. 'Ekzam danga ka tlinna ai mahin chuta ka ting chu ka lâwm zaw ber âwm e Chutichuan Rufferi mi khermei tak ka lo hrawn chu ka tân hlawhtlinna bul a lo ni ta a' a ti

Chu mi sikula an hotu chu Samuel C Amstronga a ni a, mi tha tak mai a ni a Washingtona chuan Sikula kan thil zirte chu tha hle bawk mah sela amaha mizia kan paakchhuah kha mi tithatu ber a ni a Chutichuan naupangte tâna lehkhabu ai thaha zirtîrtu tha zir tlâk mi an lo awm chu a ropui a ni Chuvângin chu mi sikula Negro naupangtê aia awmdân tha leh mahni hma sial loh zirtîrna hi khawvêl chanchin bu hian sawi tûr a ngah tampuiin ka ring bîk lo a ti hial a ni

Chu mi sikulah chuan Booker Washing tona chu a lût ta a Fee chawi tûr pawh a nei thîn lo va an sikul chhuti lai tein a in hlawhfa a a zir hrâm hrâm a a tâwpah chuan sikul sanga hotu ber ni khawpin a lo awm ta a Tichuan an hotu Amstronga awm dan chu lain a sikul chu a vawng tha êm em mai a Kut lam hnathawh tinrêng an zir a a sikula chhuak chu khawiah pawh an awm na apiangah mi tanpuitu taima ber an ni zel an ti Chutichuan Washingtona hian a tum ber chu mi lehkha thiamtîr ringawt a ni lo va hlawh tam tak neia intihhausak ngawt a ni lo va mi hman tlâk mi fel mahni into delh thiama siam a ni Tichuan a thupui ber chu Ka chhût ka chhûtin lâwmna ber nia ka hriat chu mi dingte tâna thil tha tih saktu nih leh mite lawmna siam saktu nih hi nuin ka hria a ti a ni

---

LO NEITU LEH VATÂWK THU

Ni khat chu lo neitu pa hi a feh a Lei hi let tawh ila thlaichite pawh hi i ling teh tawh ang 'a ti a Lo neitu pa thlaichi ling lai chu thing zâra choâkten an lo hmu a 'Khai i chhar zawh sak vek ang u tiin an puih za bûr a Tichuan thlawh laiah chuan an thlâwk thla a thlaichite chu an chhar ta hlawm a A tukah chuan lo neitu pa chu a zu feh leh a a thlawhhma choakten an sawisak fiate chu a hmu a Lên ka zâr ang e, khing choâkte khi ka âwk ang maw le a ti a Tichuan lênte chu a zâr a a haw leh ta a Choakte kha an lo kal leh ngei a an zingah chuan vatâwk pakhat a tel ve a an han thlâwk vêl a lênah chuan an âwk ta a vatâwk pawh chu a âwk tel ve a Vatâwk pakhat chhuah tumin a hai nasa teh thîn a mahse a chhuak thei ta lo va a zuang vak vak a a kete a titliak vei nên pawi a tiin a va hlauthawng dâwn êm! Lo neitu pa chu a lo kal leh a vatâwk a han hmuh chuan 'Ha! Ha! Ha! Ka thlaichi lin i chhai a tûnah ka lênah i âwk a nih hi a ti a Vatâwk chuan Aw lo neitu ngilnei ber khawngaih takin min chhuah ta che mi han en la ka kete pawh a tliak vei nên choak ni lovin vatâwk sava tha ber ka nih hi a ti a Lo neitu pa chuan vatâwk chu a en reng a, "Sava tha ber i ni mai thei e mahse choâk zînga i tel ve avangin i thiante an ni ngei ang, tûnah hian i thiante thihna angah chuan i thi tel vê ngei tûr a ni Savate nungchang chu an thian kawmte atangin a hriai a ni," a ti ta a

THIAN PATHUM CHANCHIN

Vawi khat chu mi pakhat hian thian pathum a nei a Chûng zînga pakhat chu a kâwm ngeihin a ngaina êm êm mai a tin a pakhat leh chu a thian tha tak a ni a A pathumna erawh chu a ngaihsak vak mang lo va hriat erawh chu a hria a

Ni khat chu Lalberin chu mi chu a rorêlna hmaa ding tûrin a ko ta thut mai a tun hmain Lal hmaah a la ding ngai si lo va lungngaiin a thlep ta reng mai a Nakinah chuan a thian tha ber hnenah khân a va kal a Lalber hmaa dinpui atân a sâwm ta a Nimahsela thian tha bera a ngaih chuan

Lal hmaah ka la inlan ngai si lo va chu vângin ka kalpui thei lo vang che amah erawhchu I alber hmaa i din huna i sin atân puan mawi tak ka pe ang che a lo ti a Chutia a thian tha bera a ngaihin a kalpui theih dâwn loh avang chuan chu mi chu a lungngai lehzual a a thian chu thian taktak a lo ni lo tih a hre ta a

Tin a thian pakhat zâwk khan a pui thei ngei ang tih ringin a hnenah a va kal leh ta a A hmaa ah tih ang bawkin Lalber hmaa dinpui atân chuan a sâwm leh a Chu mi pawh chuan Lalber hmaah ka la inlan ngai si lo va chuvangin ka dinpui thei lo vang che amaherawhchu Lal in thleng chuan ka kalpui thei ang che a lo ti a Ani chu beidawng takin a in lamah chuan a hawng ta a

A hâwn kawngah chuan a thian pakhat tun hmaa a hriata a hriat chauh thin kha a tawk ta hlauh mai a ani chuan eng tiziaa ngui hmel pu nge a nih a zawt a Ani chuan Lalberin a hmaa ding tûra a kohzia thu te chu a hrilh a Tin a thiante pahnihin an puih theih loh thu te pawh chu a hrilh bawk a Ani chuan E khai I alber hmaah chuan ka dinpui ang che kan inhmelhriat nghe nghe a ka theihtâwpin ka sawipui ang che a ti ta a

Chu mi chuan a thian a kawmngeih takten an tanpui thei lo va nimahsela a thiante zinga a kawm ngeih loh berin chutia a tan pui peih avang chuan mak a ti ta êm em a

Thian hi zawngin englai pawhin a hmangaih reng thîn a
Unaupa hi chu timangangtu tura piang a ni
Solomona Thu Fing 17 17

Tupawh thian tam tak siam chuan mahni chhiatna a insiam a ni
Thian tak erawh chuan unaupa ai hian a vuan nghet zâwk a ni
Solomona Thu Fing 18 24

Tuanah mi fing Solomona kam chhuak chu—
Chînlai unau hneha vuan nghettu tur che
Sîng sâwm zîngah pakhat awm na e
Dam lai tlaini zâtve sêngin zawng mah la
I tawn fuh chuan mante zawng a hla ngei ang
Sing sâwm zinga pakhat bâk zawng chuan
An vuan ang che pâr ang i vul lai zawng chu
Sîng sâwm zînga pakhat erawh khan
A thlah lâwng che khuavelin do che mah se

He miah hian hmangaihna engnge a nih kan hria amah chuan kan tân a nunna a pêk tâk avângin keimi pawhin unaute tân kan nunna kan pêk ve tûr a ni *I Johana 3 16*

TUINNGE SAVA BU CHU LA?

SÂP RAM THAWNTHU

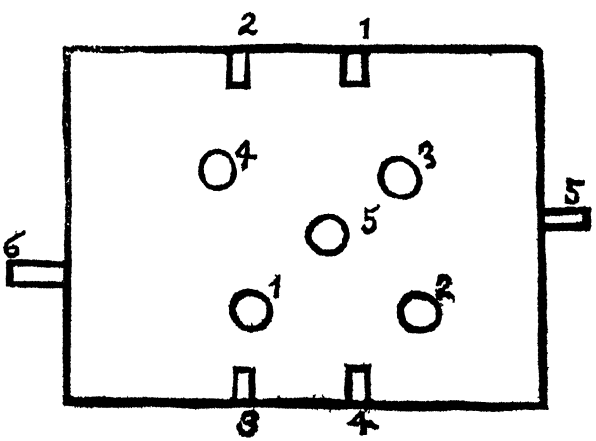
"Tu wit ! tu-wit ! tu wee !
Mın ngaıthla rawh u khaı,
Tuınnge ka bu sıam leh ka tuı palı la ?'
Bâwng chuan, 'Keı chu ka nı lo bû û u,
Chutıang thıl ka tı lo vang,
I bu sıam nan buhpawl ka pe chıa,
I bu awzâwng ka la lo ve, bû û û,
Chutıang thıl ka tı lo vang " a tı a
Uı chuan, "Keı chu ka nı lo ve bauh bauh bauh,
Chutıang thıl tı mı ka nı lo,
I bu sıam nân hmul ka pe chıa,
I bu awzâwng ka la lo ve, bauh, bauh, bauh
Chutıang thıl tı mı ka nı lo ' a tı a
Beram chuan, 'Keı chu ka nı lo, bê ê ê
Chutıangın sava khawngaıhthlak tak ka tı lo vang
I bu sıam nân hmul ka pe chıa,
I bu latu awzawng ka nı lo bê ê ê ka nı lo
Chutıang thıl ka tı lo vang, a tı a
Arpuı chuan, ' Tuk, tuk, mın zawt ve suh,
Chutıang tı mı note pawh pakhat mah ka neı lo,
Kan zaın hmul kan pe ṭheuh chıa
I bu atan ı chhep khawm a,
Keı tehlulın nangmah leh ı bu ka khawıh lo
Ṭuk, ṭuk mı zawt ve suh' a tı a
"Chhır a wır chhır a-wır chhır a wır chhır a wır, '
Tın an hrâm noh noh va
"Nasa taka beın,
A latu hmıng ı zawng chhuak ang u,
Kan hmuh chuan 'A va zahthlâk êm !" tın ı au rual ang u,
An za chuan an tı a
Mıpa naupang pakhat chu lu kûn chungın
A khum hnuaıah a lo bıru a
Amah chu a nı Vaâwmengı
Tuı leh bu latu chu a nı
A zah êm êm avângın
A hmuh zawh pawh a duh lo a nı

MI FING PATHUM CHANCHIN

SÂP RAM THAWNTHU

Hman lai hian pa pahnih kal lam leh haw lam leihlawnah hian an in tawk a Haw lampa chuan F Thiana, engnge i tih dawn ? a ti a Kal lampa chuan Dawrpuiah kelte ka lei dâwn a han ti a Haw lam pa chuan, 'I keltê chu khawi lamah nge i hawnpui ang ?' a han ti leh a Kal lampa chuan, E hemi kawng bawkah hian a ni ang chu tiin a chhang a Haw lampa chuan Eh eh eh hemi leilawnah hian i kalpui lo vang a ti ti ringawt mai a Kal lampa chuan Ngawt ngawt thin he lamah hian ka kelte chu ka va khalh dawn e mi dan tum lo mai rawh a ti ve a An inhnial an in hnial a Chutia an inhnial lai chuan sakawr buhphur khalh hi a lo kal a an inhnial lai chu a ngaithla a a nuih a za ta hle mai a 'Thiante u in va â tehlul êm ! Inhnial lovin hei sa kawr buh phurh hi min han puttir teh u, a [illegible] A sawi ang chuan an han ti a, lei lehlamah chuan buh chu a pu kai a, a buh chu tuiah chuan a bun zo ta vek mai a Chutia a tih zawh chuan Thiante u, ka thunut chhungah hian engnge awm ta le ? a hin ti a 'Engmah' tiin an chhang ve ve a Sakawrpu chuan Chuti a nih ahnu engahnge eng mah lo mai mai thil la thleng lo chungchang thuah in inhnial mai mai ni ? In a dun êm mai ! ti chung chuan a sakawr nen chuan pa pahnihte chu a kalsan ta a Chu mite pathum zingah chuan a fing ber chu tu ber nge nia i rin ?

He mualah hian tuichhunchhuah panga a awm a chu tuichhunchhuah panga chu nula parukin an chawi dâwn a. Tuichhunchhuah pakhatna chu nula pakhatnain a chawi dâwn a pahnihna chu nula pahnihnain chutiang zelin an chawi dâwn a tin, pangana chu nula pangana leh paruknain Nula tumah chu an kalkawng insu hauh lo leh intawk hauh lovin hruai thei rawh le

ANDES TLANGA KRISTA THU

Hei hi America chhim lam tâwpa ram pahnih Chili leh Argentina ram chanchin khu a ni a Chili hi a ram thlang lam Pacific (Pasifik) tuifinriat kam dêpa awm a ni a Argentina hi a ram chhak lam Atlantic tuifinriat kata dêpa awm a ni a. Hêng ram

pahnihte inkârâh hian Andes tlângdung sei pui pui sang tak tak a ram chhim leh hmâr suin a awm zui mai a Vur hian a khuh vûm thûr reng mai a tlang thenkhatte chu mûm deuh pel pui leh kham râng bial bual tuma lâwn theih lohna hi a ni a

Hêng ram pahnihte an lo din tirh hian Andes tlâng kâr khawi lai laiahte emaw an rawtî chu a kal kawi ngai mai a mahse chûng tlâng kâr hmun khawi lai laite emaw chu ram envêltute tlângsâmho kan tih angte pawh khân an envêlin an la fang rih si lo va Chutiang tlang sang tak taktea hmanrua rit tak takte nêna han lâwn chu thiltih harsa tak a nih avângin thiltih awlai pawh a ni lo rêng a Tichuan Chili leh Argentina ram lalte chu an ramri siam fel tûrin inkhâwm thîn mah se an lung awi tawn ve ve thei lo va inhnialna leh innghirnghona a lo chhuak ta hial a

Chili chuan En teh Argentina i ram chhûnga luite hi i ngaihtuah chiang meuh lo a ni ang e kan ram chhûng atanga lo luang an ni vek zâwk asin a ti a

Argentina chuan E i tisual chhiava a nih chu! Hêng luite hi ka ram atanga lo luang chhuak an ni vek zawk asin hêng i mi thil lai chhuaktute hi ka ram chhûnga thil laichhuah tûr zawnga lo kal tawh lo turin hrilh rawh khai a ti ve thung a

Ka ram chhûnga mi i ti elo maw! Khang tlang sâng tak takte kha ka ram chhunga mi an ni vek zâwk asin! Chili chuan a han ti leh a

Aw le hêng tlangte hi tu ram zâwka mi nge an nih tih ka hrilh ang che I mite hi engnge an tih tûr tih laipui tlêmtê hian kan han hrilh hlek ang e Argentina chuan a han ti ve leh a

Ni tehlul e â! Chutiang infiamnaah chuan kan pahnih hian i han infiam teh reng ang hmiang Khawi laiah hian nge kan ram inrina chu a kal dâwn tih silai nên hian ka han kawhhmuh hlek ang che Chili chuan a han ti a

Kum sawmli dâwn lai chu a ni ta a chu

[redacted] nasat êm avang chuan [redacted] an pushchah [redacted] ta sauh

[redacted] a, Indona lawng siam nân leh [redacted] laipui [redacted] nante in pawisa kha han pe ra[redacted] [redacted]e hmakhua ngai lutuk duh rih suh u Andes tlângdung sâng pui pui hi kan ram chhûnga mi ngei a ni tih kan hmêlmate kan zirtîra kan kawhhmuh kâk thlenga in fate pheikhawk bun lova khawlai an lêng tûr chu lungkham lutûk duh mata che u tiin an mite chu an fuih ve ve a Nimahsela an ram mipuite chuan an lo duh ther tê lo mai a Han hrial fithlâk hlauh chu ema tiin indona lawngte chu an han siam ve bawk a sipaiho hmin atan laipui leh silaite pawh an hmuh theih ang ang chu an khawn khawm a

Rei lo te hnuah chuan indona hmanrua an lo ngah lehzualna tur leh indo tura an lo phur lehzual theihna tûrin an mite chu an fuih zual sauh sauh va

E khai! thiante u lo zuang chhuak ta che u in huan leh in in chhungte kha in ngaihtuah lu deuh a ni e Kan hmelmate do tûrin inpeih ta che u tiin an infuih ve ve leh a Nimahsela an ram mipuite lah chuan an duh lohzia an tilang tulh tulh si a Tichuan Chili leh Argentina a mipui tam takte chuan Hêng hi engahnge in tih thil tûl lo a nih hi Indona avânga inthahna hian kan ramri a ti fel hlei lo vang e Eng ahnge kan ram lalte hian kan ram pawn lamah khîng England ram lal hnên angah te pawh khian han kal dûn sela anin atu zawk nge dik a tihte pawh han ngaithla ve ve sela a tha daih zâwk ang chu tiin an sawi vêl a

Chutichuan Chili leh Argentina lalte chu an ram mipuite chuan an ram inrina chu khawi laiah nge a kal dâwn tia an insehpeh theihna ruatfel tûra England ram lal hnêna kal tûr chuan an va râwn ta zâwk a Chutia pidote an peih diam tawh hnuâ an indo leh ta lo chu an lâwm dûn tak meuh mai a khûn taka ng[redacted]hian angin an inkâwm tan ta a

Chutia [redacted] inkâwm lai chuan Chili lal chuan Khai, thiana kan mite hi in lamah tîr hâwng[redacted] an thlawhhma lamahte leh an thil lai[redacted]hna hmun lamahte thawk leh raw[redacted]g kan indona lawngte hi sum dâwng[redacted]ah hralh ila annin kan ram leh ram d[redacted]angah sumdâwn nân hmang sela tin chûng lawng [redacted] chuan kan rama kawng leh ka[redacted]lawng chawlhnate hi tha lehzualin siam [redacted]han ti a. [redacted], a ni tak maw! I thusawi chhan chûng [redacted] chu a tûl zia min hriat chhuahtir ngei mai a Tûna kan inthinnna indo aia inremna a thar zâwkzia mîh hriattîr fotu atân engti kawng zâwng emaw tal chuan lâwmna siam âwm tak a ni ka ti Kan ramah tlangval pakh[redacted] dar ruia milim din thiam tak a awm a [redacted] mi chuan tun hmaa indona hmuna ah [redacted] hnutchhiaha dâr te chu la khâwmin [redacted] Krista lem hianpuiin a siam a Kum sang hnih dâwn lai chu a ni ta a chu mi Isua Krista chuan he mi khawvêlah hian inremna thu thar tûna kan zir tâka hi a lo sawi lâwk asin Argentina lal chuan a ti a E la ni tak maw! Krista lem chu Andes tlang sang laiah khian kan ram pahnihina en ve ve theih tûr leh kan inremna hi kan thinlunga kan vawn reng theihna tûrin i din mawlh ang, a ti ta a

Chili leh Argentina a mipuite chuan an thinlung taktakin Isua Krista hmangaihna an lo nei a chutianga Krista lem te Andes tlânga dâh duhna rilru an neih avang chuan an lâwm bawk a Chu mi dâr milim fit sawmhnih leh pangaa sâng a bân ding lama malsâwmna bân phar leh a bân vei lama ama kraws a chelh lai lem lei nen chuan tangka tam tak an thawh lâwm a Tichuan Andes tlângah chuan chu mi milim phun tur

(*Phêk 92 ah chhunzawm a ni*)

INKAHNA HMUN CHU HUAN A LÔ NI TA

Khaw vêla sawrkâr [redacted] va ram
inrina lai sei ber si chu [redacted] tates leh
Canada inkâr khû a ni a. [redacted] ram pahnih
te hi an inunaupa leh [redacted] te leh ram
dang sawrkârte entawn tâ [redacted] nihnaah
hian an inbâhnaeg dûn ve[redacted]

Tûn hma lam kum sawr[redacted] vêl
khân khaw vêla hmun hra[redacted] chuan
an ramriahte kulh zuamn[redacted] uamte chu
an chhêk tlut tlat [redacted] mahse America
hmâr lama hêng hna[redacted] te hi chuan an
ram [redacted] mualte, han lâ[redacted]
[redacted] chawlh[redacted] nû
[redacted] tak takza siam an lo ruhûk ta zâwk a
[redacted] kuan mêi sâng engem[redacted]
chu [redacted] hnam hnihte an [redacted]
zia an lo in[redacted] khâ[redacted] a, nih an beisei
[redacted]ng a ni a.

An [redacted]nm ri[redacted] âng ngei chuan tun lai
[redacted] hmâr lama hmun laih tak atanga a
himâi lam [redacted] hnam hnihte an [redacted] tih mâk [redacted] ah
lo siam ta a Chu [redacted] hnâng chu [redacted] rem
na Huan an ti a Chû [redacted] re sâng
hniha zau a ni a A chhûngkâ chuan dîl te
tak tê tê sângthum lai a awm a Huan ropui
tak leh nuam tak a ni nghe nghe a

Kum 1932 khan an ram inrina lai takah
chuan lung an phun a chu mi an lungphun
ah chuan hê thu hi an ziak a

Keini hnam hnihte hian
Leia mihring fate awm chî ung zawng hian
Indona hriamhrei rêng reng kan lak hlek
lo vang tiin

Pathian ropuina turin thu kan tiam e
Chu mi lungphun lai chuan mi singngai hi
an kal khawm a khûn tak leh zah taka dinga
chungin an tawngtai a Heng hnam pahnih
te inremna hi kum za aia tam mah a ni tawh
a a chuai a rinawm lo hle tawh mai

(Thûk 9 ka ni pâhnizawmna)

chhuah ân thawk chhuak ta a Kum 1913 a
pâwl lam sabengtung hruia hnuhtîrin an
ram inrina hman sâng lai leh hmun rem
deuh laiah chuan an phun ta a Chu mihim
puaha an khuh an hawn dâwn zan chuan
hêng ram pahnih atanga mi za engemaw zât
lai lo kal khâwmte chu a kiang vêlah chuan
[redacted] tak zet a ni tih entîr nan bûkte an
[redacted]ar a Chu mi an inrem lawm nan chuan
[redacted]late an sa a chibai buk nan silaite chu mi
ram ruam khawkim n kap ni rum rum mai
a A khuhna puan chu an han hawn veleh
chuan chu mi hmuna mipui awm khawmte
chuan Isua Krista hmangaihna chu thlirzim
a hnuaia a thu ziak chu aruahin an chhiar i
Chu mî an chu ziak chu Keini Chili leh
Argentina hote hian Isua Krista min Chhan
damtu ke bula kan thutiamte kan hlen loh
va ai chuan he Andes tlâng hi vaivutah i
chang vek zawk ang tih hi

Amah chu kan inremna a ni si a ani chuan intaina chu a tisaa tibovin pâwl hnihte chu pum khatah a siam a an kar pindanna bang chu a tichim a, chutichuan amahah chuan pâwlhnihte chu mihring thar pumkhatah siamin inremna a siam thei ang a krawsa zârah taksa pumkhatah, pâwlhnihte chu Pathian nên a inremtîr thei bawk ang, chu mi kraws chuan intaina chu a tihhlum avangin

Ephesi 2 14 16

[redacted]GH SIKUL

NAUPAN[redacted]TANA CHH[redacted] TAWHNA

(HE THU[redacted] INDIA RAM CHH[redacted] HIGH SIKUL VAUPANG PAKHAT ZIAK[redacted]A)

[redacted]hawvêl finna hian thil ṭha zîngah thil [redacted]o tam tak a han pawchhuak ve [redacted] a [redacted] thil ṭha lo zînga pakhat chu mei zûk [redacted]. Tûnah chuan khawvêl [redacted] tam [redacted] lehkha thiamte leh [redacted] lote, mi hausa te mi rethei [redacted] naupangte leh puitlingte chu mei zâ[redacted]hlân a lo man ta a. Mei zûk [redacted] zuhring chungah hian a thawh thatna a[redacted] a thawh that lohna a tam zawk chu [redacted] finfiah vek a ni Mei zuk hian mihring takṭaa that lohna a thlen tanzia hrtia mi fingte chuan "Vandreama thlentu," an ti hial a ni Mei zûk hi tu tân mah a ṭha lo va High Sikul naupangte tân lêk phei chuan a tha lo lehzual a ni Thil ngaihtuah thleih lohna a thlen a a mawi lo em êm bawk a Tin, mei zu mi chu a ṭhiante tin chuan ninawm tak a ni a a ṭhiante chu mei thuin a pakkhum a in chhûngah te meivipte a thlauh a mei thi rim chuan a thiante a ur then reng mai a Zirna lama mei zuk hna thawh kan ngaihtuah leh chuan ngaihtuahna kal ngîl lai a tibuai êm êm bawk a Mei khu chuan thluak chhûngrilah hian hnathawh ṭha lo tak a thlen a, mahni inthurian theihna (self control) a suat nasa êm êm bawk a ni Ngaihtuah theihna thang zêl tûrte chu a ttawp a chu hnathawh ṭha lo tak chu mi kum sâwm leh kum sawmhnih inkâr chungah a thleng duh bîk

Vashlo tur hian vun tawha thil hriat theihna a tikiam nasa êm êm a mutchhuah a[redacted] te [redacted] thlen thei [redacted]wk a Kan mutthlûk [redacted] te hian kan [redacted] ṭha thei zawk em ni ? Kan [redacted] ṭha thei [redacted] tih a lang reng a ni [redacted] lo nalte chu [redacted] mei [redacted] mite an tluka [redacted]uan mâk an hmu ṭha [redacted] zâl thîn a. [redacted]te mite chu an harh vak reng va[redacted]ni Mei zu mi chuan, Mei ch[redacted]hoh nân mei ka [redacted]r a ni an ti [redacted]han zâ a, an [redacted] châkna rilru chu [redacted]t bo [redacted]meuh an thil [redacted]r lute [redacted] [redacted] theim an inhria, mahse re[redacted]hlân thleihna chu [redacted] tûrin a ttawp leh a an thil zir pawh rilru takin an bei thei lo va an hriat thleihna te chu mahal nei lovin a lo awm ṭhîn a [redacted]hnuai mei zûk châkna lo kal leh chu [redacted] [redacted] leh a lo tûl ṭhîn a, an [redacted] zu leh tawh mai ṭhîn a ni

Tin va[redacted]hi taksa bung ṭin [redacted] natna th[redacted] chanh mei a ni ti[redacted] a khaw[redacted]r te pawk a titawi [redacted] mite chi[redacted] hongngawnna te pawh [redacted]o chhar hial bawk ṭhîn Amerikan doktor pakhat chuan "Meizûk avânga bengngawng te chuan meizûk an bân phawt chuan beng varna an chhar leh thei a ni a ti a ni

Mei zûk hian pum pui chungah pawh thil ṭha lo hian tak a thlen thei a chil lem te a titui lo va chaw chak lohna te chaw ei tui lohnate lamin a thlen thei a ni Chaw ei tihsawm nâna thil ṭangkai thil tuihnâng chhuak turte leh pum pui chet vêlnate a tibuai êm êm bawk a Thil eite chu a lo sawm tha thei lo va tin raso kan tihte hi a lo awm thin a ni Chuvâng chuan mei zu mi chu kamchhe hluum an inhria a mei zûk leh an châk ṭhîn a ni

Mei zûk hian thisen kal dân te pawh a tibuai a ni tih khawvêl thil zir miten an fiah vek tawh bawk a Thisen dâwt tê tak tê têtê chu hnawh khatin a lo awm a thisenin tisate chu a lo buai ṭha thei lo thîn a ni

Thisen kal velte pawh, [illegible] a mhnawh khawmna lai ah te chuan mi a [illegible] alhin kan hre thin

Mei zu nasa mi chu a khaw[illegible] te a nei a, [illegible] pawisa tur [illegible] ni Kâah te, hnârah te thawk[illegible] lo chhuah thlutu chu a tibuai [illegible] taka mei [illegible] hian 140 [illegible] Mei zûk av[illegible] tam êm a, [illegible] pawh [illegible] thun taka [illegible] a tikiam [illegible]

Mihring [illegible] tan lai chuan a thiante [illegible] man lovin a hmu thei a; man [illegible] a hauh theih chhûng chuan mei duhna [illegible] a, a tawpah chuan [illegible] a lo ba fa chin a ni. Tichuan pawisa tam tak sên a lo nghet ta [illegible] a mei zûk atâna a pawisa sên [illegible] ngkai lei nân hmanral ngeia zawk [illegible] hlawk zawk dawn êm i Mi thenkhat [illegible] chhiahhan a bûkthlûk hneh êm [illegible] thil tangkai lei nâna a khêl der der pawisa kha mei lei nâh an hmangre[illegible] a mphuhruk[illegible] nch lohvah a lo tlâk ta [illegible] ni Bernard Sha[illegible] a pa chu mei [illegible] êm mi a ni a [illegible] chuan mei zûk [illegible] chîng ve ang tih a hlau êm êm mai a zu lo hram hrim a zîh mawlh mawlh thin a Vân neihthlak takin Bernard Shaw a chuan mei zûk chu a lo do thei ta viau mai a hrisêlna tha tak nenn rilru fim nenn leh pawisa hman thuah pawh tel takin a lo khawsa ta-a ni Bernard Shaw a chu a fin êm em avângin mi hmingthang tak a ni a Tuuah chuan a tir tawh hle a, kum sawmkua leh kum li a ni ta nimahsela a la chak em em a tir lo ang in a ia thawk thei fo va

Tun lai hian mi tam tal mi mei zûl an lo chîng ta a ram tinin High School naupan zawng zawngte chuan mei zûk hi taksa tan a hlauh awm avangin leh pawisa ralna hun tal a nih avângin bân theih hrîm lo ni sela mei zûk simte chuan an thianto pawh in turin sawm ve sela khawvel pum pui ram thatna a ni ang

SEPTEMBER THLA ROBÂWMA 'ENGNGE A TIH TÛR NIA I RIN?' TIH CHHÂNNA

Liana pa lehkha mi tam takin an chhâng a A chhangtu zinga mi tam zâwkte chuan Liana chu pawl sawntir rih lo tur leh a pawl pângngaia zir leh turin an ti hlawm a a chhân pawh an sawi tha hle mai a Mi tlem zâwkte chuan Pawl sawntir tur hlawm tiin an ti a a chhan chu a chhe hle mai Mi tam zâwkte chuan Pâwl sawn exam naah a fail avângin a pawl ngaia awm chu atân a tha zâwk an ti theuh va Amah ma a pawl ngaia awm a duh tawh loh avângin pâwl kan sawntir mai tur em ni le! Sikul ah chuan pawl sawn thu hi naupangte duh leh duh loh athu a ni lo va a thil zir lai a hriat leh hriat loh athu a ni zâwk si a Tin naupangten an thil duhzâwng nei thei an inrin tlp chunga an dil thin hi kan remtih pui tûr a ni bawk lo Naupangten Pawl sang ka kai loh chuan sikul la lut tawh lo vang ti mah sela pawl sang kan kaitu tur a ni lo Naupangte hi an lo puithin hun in mi tha leh mi hman tlâk ni turin in lamah leh sikul lamah inzirtirna leh inzilhna a awm tûr a ni Pâwl sawn thu chauh ni lovin in ni tin nun dân leh khawsak dân atân pawh an nu leh pate leh an hotute remruat sakna leh an thu tihtluknaah hian tlang takin an pawm tur a ni tih naupangten hre theuh rawh se

Chhânna tha berte chu hêngho hnên atan hian hmuh a ni T Lianmawia (Aijal)

(*Phêl 96 ah chhunzawm a ni*)

ROBAWM

Vol 16 JULY 1953 No 3

BUKNA leh TEHNA

I bul na leh i tehna a dil em? Mihring te hi dan ni lovin I athian tuhir dan leh a phut dan ungmi thi zawk teh ang Mihring awmphung leh nunphung hian dil na leh fehna hi a ngaisang a chutiang awmte chuan ram leh hnam a chawisang a a nuam bil a ni Kan bul na leh tehna a dik loh chuan mihring I an nit hlei a kan inthlau vi I an sum leh pai pawh a rit hlei i a inthlau thla hlei bawk a Chutiang ram chu ram nuam a ni thei em? Mihring in lawm thlang thei em? Kan ram hi Kristian ram tia vuah a thlang em? Pathianin kan I al ah engng[illegible] a phut?

Bul na dil lo chu I alpa ngaihin thil ten awm a ni bul na dil era wh chu a lawmzawng a ni Sela mona I hufing 11 1

I bul na a dil em? a dil chuan I alpa lawmzawng a ni a dil loh era wh chuan I alpa ngaihin thil ten awm a ni Pathianin a mite atan Israe hote a nei bil a in khawi lu nun dan te an chhungl aw nun dan te a duh danin a rel sak a He thu hi a ngai pawimawh em em a In mah khin chi dang dang a nit leh a zang in nei tur a ni lo In mah teh ni chi lang dang a han leh a tê in I awl tur a ni lo Khin dik tal leh fel tal in nei tur a ni Tehna dil tak leh fel tal in nei tur a ni tichuan I alpan ram a pek che uah hian in dam rei dawn nia Chutiang thil titu fel lo taka titu zawng zawngte chu I alpa in Pathian ngaihin ten awm a ni (Deuteronomy 2) 13 16)

I khin a dik em? i tehna a dik em? Chu thil te thama kan ngaih kan inchhung lama kan lo chin thin chu I alpa ngaiha ten awm nihna em aw I alpa lawmzawng ni nihna leh dam tema em aw a nih chu

Kohhran rawngbawltu inti v mouhte pawh hian buhfai chu er I ul in ser I nil chen I hatin in lei a Ser bul thlang lo I ul hnuhma chhal sum in zuar leh a ser dawi no va no hnuhma hi a leite chu ser d wn thlang lo no hnuhma hi a lh pawh ni awm a Chu ai chuan Ser hmahni ka lei a er I hat leh a chanvem I a zuar dawn e ti law law sela a mawi lo lo ve Puhhum t h hhuah nana tin hmun te buhfai lei nana no inang vek hman chu tin inlen hleih te no inlen h'eh te ser inrih hleih te hmun ai chuan a dik a ni lawm ni

'In ipah khîn chi dang d ng a nih leh a zâng in nei tui a ni lo In inih tehna chi dang dang a hian leh a tê in hawl tûr a ni lo Khîn dik tak leh tel tak in nei tûr a ni Tehna dik tak leh tel tak in nei tûr a ni

"Lalpa chu tih ula, tih tak zet dik takin a rawng chu bawl rawh u," tiin Josuan thuro a chhiah a (Josua 24 14) He mi tih tak zet tih awmzia hi a fir hlak, thil dang tel ve awm lo tih nut loh, chawhpawlh loh, sawisêlbo tihna a ni a Pathian Kohhran kan inti a Pathianin eng ang chiahin nge min hmuh ang le? Nang, eng angin nge bâwnghnutê i hralh hian i pêhchhuah thin? Bâwnghnutê poa khat hralha i in sawi a, chuan a fir ngat poa khat i pe nge, tui i pawlh? i pawlh si chuan tehna dik lovin i hralh a ni ang a tih tak zet ting lova Lalpa rawng bâwltu i va nih mai awm ve Bâwnghnute hlîr hlak poa khat chu chhiar tam ta zawk la derea hralh thîn i nih chuan siki chhiar ta zâwk mai la, tehna dik tak hmang i lo ni zawk ang

Tangka sum ngaihat hi sual tin rêng bul a ni si a (I Tim 6 10) Bûkna leh tehna dik lova min hman tir thintu hi sum leh pai ngaihnat vang a ni thîn a, khua min hmuhtir thîn lotu pawh hei bawk hi a ni Kan sakhua hian dikna te takna te felnate a phût a ni Lal Isua chu Thutak a ni a chibai bûktuten thlarau leh thutakin chibai an bûk tûr a ni Nunphung dan petu chuan a langa that chauh a en lo va atak afîr a en zâwk a ni Mihring chuin pawn lama lan dân a en thîn a, Lal pa erawh chuan thinlung lam a en zâwk thîn a ni ' (I Sam 16 7) In khawmnaah te zai khawmnaih te hlima lam thinte hi mi chulpawlh te mi huanah te a neitu dil lova lak mai hmang te kan lo ni dah rual an e In awmdan chu Krista Chanchin Tha nên inmiawi phawt rawh se (Phil 1 27) I bûkna leh i tehna i dik em?

' In tehna ngai bawkin an teh sil leh dâwn si che u a (Luka 6 38)

TAWNGTAINA

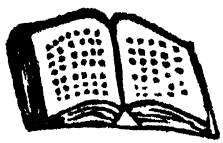
AW PATHIAN nang mi tin thinlung nangmah hmuhtir theia tiengtu mi tinte nunna hnâr nangmah zawngtu apiangte thinlung nghahna i hmangaihna thianghlim tak hi vuan tlat tûrin min pui ang che Ka duh thusâm ber ni la ka pumin mi nei la nangmah ah chentir ang che I tan hian ka lo inhawng zîm êm mai a i lenna khaw pin mi hawng zau vang che; i chên nân chuan a tuitang lo hle a nimahsela tifai chawp mai ang che I mit nawng ka tiang lo hle mai tih ka hria nimahsela nangmah ngawt lo zawng ni tithianghlimtu tûr tu dang mah sawm ka tum lo ve Nangmah ngawt mai hi ka rawn au chia, ka thlith sual rûkte hi mi thai bo sak la i rawngbâwltu hi sualnain a chunga thu a neih pâli'n ka la, a ngai lutuk lohna tûrin tungding ang che AMEN

Kristian Chhungkua

Chhungkaw Hmanrua

Pathian Lehkhabu

Hla bu

Kristian Sakhaw bu dangte

A ram leh a felna chu zawng hmasa zâwk rawh u.

(Matthew 6:33)

Phuvawn tar tur

Hengte hi tu nei lim em?

I thu hi ka ke atânte hian khâwnvâr a ni a,
Ka kawng atân êng a ni. *Sam 119:105.*

Raj Kumari Amrit Kaur

Kapurthala khuaa Raja Sir Harnam Singh a chuan fanu mal a nei a, a hming chu Raj Kumary Amrit Kaur a ni a Lucknow khuaa Kapurthala lal inah February 22 1889 khân apiang a Lal thlah a nih avângin lal fanu khawsaka khawsaa chhiahhlawh hmeichhe tam tak nei a, nuamsa tika awm thei a ni a Nimahsela chutianga awm chu duh lovin a mite leh a ram thatna tûra thawh a tum tlat zâwk a

A pa chu mi tha tak a ni a, a fanu chuan a nuitate dawn ang bawk thiamna tha a dawn a duh a Chuvângin Sap rama Dorsetshire khuaa Shereborne hmeichhe sikulah a luh tîr ta a A thil zirna atang chuan nun dân tha leh thil zir duhna nghet tak a lo chhar phah ta a tin, hmeichhiate hian mipa ang bawkin ram leh hnam tan an thawkin an tangkai thei a ni tih a hriat chhuah phah bawk a

Mite tân thil tam tak a ti a, chûng a thiltihte chu thil tha tak tak leh tangkai tak takte a ni hlawm a Tin, India ram hmeichhiate tan a bei bîk deuh ber a A naupan têt lai atang in India hmeichhiate mamawhte chu a hria a, tichuan a pa chak tak atanga a dawn a chakna leh a tum na nghet tak mai chu chûng thil atân chuan a hmang a

Kum 1930 a India ram hmeichhia zawng zawng intawhkhawmnaah Social Section Secretary atan an thlang a Kum 1931 1933 ah chuan Chairman a ni a Kum 1932 a Lothian Franchise Committee ah chuan a fel em avangin hmeichhe pawl tam takin 1933 a London a Joint Select Committee hmaa an aiawhtu turin an thlang ta a Amrit Kaur mawh phurhna chu a lo zau tial tial a Kum 1938 ah chuan hmeichhe Conference a a President a lo ni ta a tin, 1937 1941 ah chuan India ram pum pui hmeichhe hmasawnna ngaihtuahtu pawlah Chairman ah a tang a Tin 1946 ah khan an thlang nawn leh a, tun thlengin a la ni ta reng a

Kum 1934 1946 inkar chhung zawng chuan Jullunder Municipality ah a thawk a, tin, India sawrkar Advisory Board of Education ah hmeichhe member hmasa ber a ni a Sawrkarin hnam hruaitute an min kawnga Sawrkar thiltih dodaltu zinga a tel avangin chu hna chu 1947 August khân a lo chawlhsan ta a Mahse 1946 ah thlan a ni leh ta a

Kum 1942 1945 chhûng zawng chu tualchhûng helna zinga a tel ve avangin lung inah a tang a Kum rei tak chu Mahatma Gandhi zirtirna a vuan tlat a, a zuitu rinawm tak a lo ni ta a, a kalna apiangah fainaa thu te, thianghlimna thu te, mahni

inphalna thu te leh pâwng nawrna that lohzia thu te a sawi a sawi thîn a. Tin, vântlâng zînga thu sawi thiam mi tak a ni bawk a. Board of Trustees, All-India Spinners' Association leh Board of Hindustani Talini Sangh-ah member a ni ve ve a; mahni intodelh tûrin a kalna apiangah mite chu a fuih vêl ṭhîn a.

Hrisêlna lam hi a ngaihsânzâwng tak a ni a, khawvêl pumpui hrisêlna lam ngaihtuahtu pâwl intawh khâwmna 1948 leh 1949-ah chuan India ram aiawha kalte hruaitu ber a ni a, 1950-a an intawhkhâwm leh chuan a President a ni ta a.

India Red Cross rêlbâwltu pâwl zîngah chuan Chairman a ni a; tin, India rama phâr ngaihtuahtu pâwl leh India rama ngawr ngaihtuahtu pâwlah pawh Chairman a ni bawk a; chu lo pawh chu damdawi hmu chhuak tûra beitu pâwlah a President a ni a; tin, India ram pum pui inzawm khâwmna ngaihtuahtu pâwl Conference, kum 1948 leh 1949-ah President a ni bawk a.

RajKumari Amrit Kaur chu mi ngilnei tak a ni a, naupangte leh panpâr mawi te hi a ngaina êm êm mai a. Tin, Tennis khêlte a thiam hle bawk a, intihsiak rêlbâwltu pâwlah pawh a puipa pâwl tak a ni.

Tûnah chuan chu lal fanu, a hun zawng zawnga mite tâna hmang zotu chu hrisêlna lam ngaihtuahtu Minister hna thawkin a awm ta a. Hmeichhe zîngah chuan sawrkâr hna lian thawk hmasa ber a ni a, kawng tam takah a chanchin hi chanchin ziakna (history)-a telh tlâk a ni. India hmeichhiate tân chuan entawn tûr ṭha tak a ni a. Amah aṭang hian lal fanu pawhin an zahawmna leh an nihna hloh chuang hauh lovin mipui leh ram tân a thawh theih a ni tih a lang fiah hle a; tin, chu a rawngbâwlna avâng chuan a hmeichhiatpuite zah leh chawimawi pawh a hlawh bawk a ni.

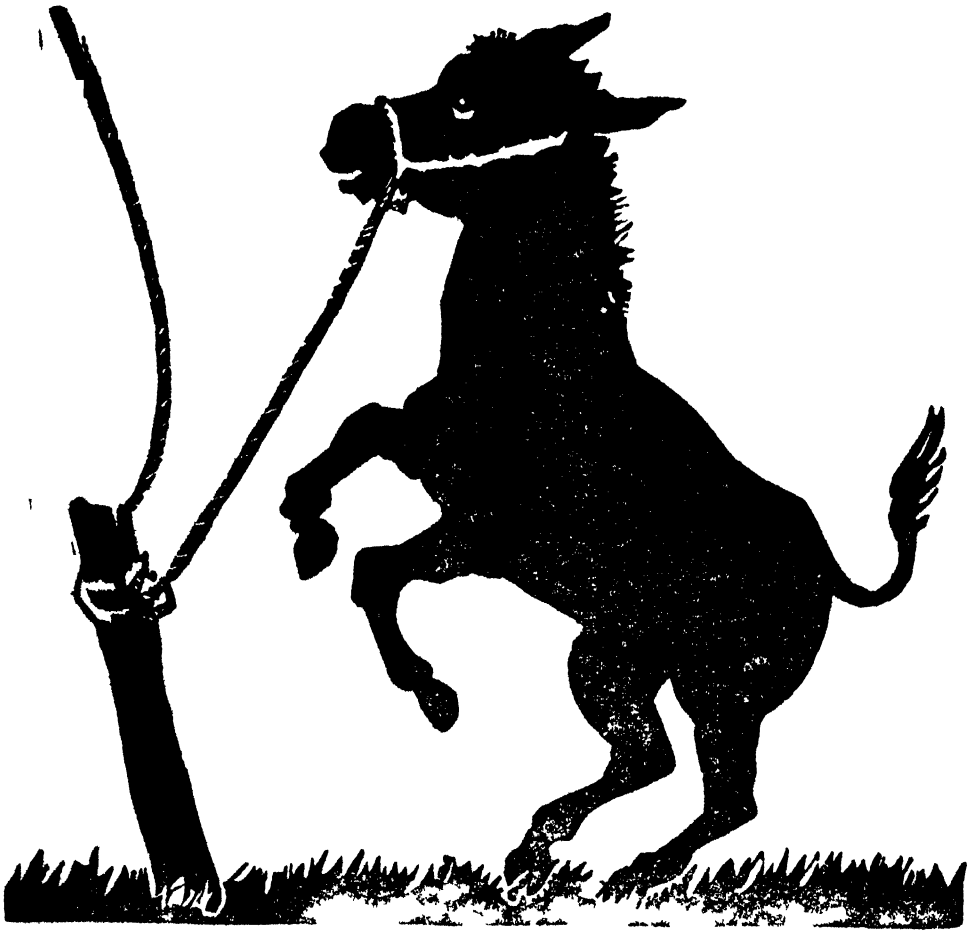
IN LÊNG MAK TAK

Scot Pathian thu hriltu hmingthang tak pakhat Dr. Kidd-a hi a ṭhenawmpa, inkhâwm pawh ngaihsak mang lo leh Pathian thu pawh engmaha ngai mang lo inah hian a va lêng a. Dr. Kidd-a chuan, "Ka lo kal tûr hi hriat lâwkna i nei em ?" tiin a zâwt a Ani chuan, "Nei hauh lo mai," a ti a

Dr. Kidd-a chuan, "Thihna ni ta mai ila, engtinnge i tih ang le?" a ti a. Chu pa chuan a chhân hma chuan a in lêngpa chu hriatlâwktîrna awm hauh lova a lo lang thut ang bawk chuan a bo leh ta mai a. A rilru chuan thihna hi hriat lâwkna engmah pawh awm lovin a lo thleng thut thut ṭhîn a ni tih a lo ngaihtuah ta a.

Isuan mi hausa tak pakhat chanchin a sawi a, chu mi hausapa chu kawng engkimah inpeih sa vekin a awm a, kawng khat, thihna tâwk tûr erawh chuan a inpeih lo a ni. Chu mi hausapa chu Pathian chuan, "Mi â" a ti a ni.

Sabengtung Hlinna Seizawng

Sabengtung fing tak hi chuan a hlinna hrui seizâwng a hria e an tih chu! Mi fing pakhat chuan, Mihring pawh hian kan inhlinna seizâwng hi kan hriat ţheuh a ţûl a ni a ti a A dik hle mai, mihring hi thlen chin tâwk nei thlah tûra ruat kan ni a tichuan chu mi thlen tawk china awm dân thiam chu hlim theihna ber a ni Kan [illegible] hrui seizâwng a tawka ruat sak thliah kan ni a chu aia sei zawka mahni inhlin tuma, kan inhlinna piah lam daiha kal tum hi zalênna a ni chuang lova a tawk ţheuhva min thlunnaah hian kan lungawi thiam tûr a ni

Tisa lama kan inhlinna. Kan taksa hi duh lam lama thlêktîr theih a ni a, nimahsela tih theihtîr tawk chin a awm ve a A kala kal ngawt

in a hlim theih a, tui hleuh pawhin a hlim theih a, thlawh tum ngawt ila, kan thei si lo va, nuam zawng kan ti lo, han tum ngawt mah ila leiah kan tla dâwn ngei mai si a. Tlangvâl chuan tawlai'îr chak taka a kal lai pawh chuan luh tumin a ûm ngat ngat ṭhîn a, upa erawh chuan a lo kal leh tûra chu a nghâk mai a. Nula leh tlangvâl zawngin infiamna hahthlâk tak tak te hi an duh a; an nu leh pate leh an pi leh pute erawh chuan a thlîra thlîr ngawt an peih a. Mitte hi a lo fiah loh hunah chuan lehkha ziak hraw pui pui hi kan duh a, bengte a lo ngawn deuh chuan ring deuhva thu sawi te kan lo ngiat a. Mit a lo fiah lohva, bengte a lo ngawn meuh zawngin hmu fiah anga inngai a, hre vek anga inngaih ngawt mai hi atak taka lâwmna zawng a tling mawlh lo ve.

Tûn hmaa thil tui tak tak kan tih ṭhinte kha kan taksain a lo ngeih ta ṭhîn lo va, kan tân chuan ei theih loh thil a ni ta mai a. Chawhmeh tui tak tak leh thei tui tak takte pawh hi han ei ila, kuain a hua a, achângin kan hnamsai thûl a. Kan taksain ngeih lova kan hriat na nâ nâ zawng, min rawn hlui mah sela, "Ka châk lo ve," kan ti zêl tawh a. Chutichuan kan taksa hlinna hrui seizâwng hi kan hriat chian a ngai fo a ni.

Tin, thil pakhat, kan taksain a ṭuar ngei, mi tin chunga awm thei, mi fing ṭha zawng pawhin an sawi ṭhin, kan la hriat chhuah ngei tûr chu zû in hi a ni. Hrisêlna lam hi a khawih nasa a, nun pawh a tihtawi phah ngei ṭhîn a. Natna hrik kai theih chi rêng rengte hi a dâl zo lo va, an vei hma bîk a ni. Mihring thiltihtheihnate hi a tihhniam sak a. Ngaihtuahna leh thil thlîrte hi a tihtawi sak a, ṭuanfûmna te a hring a. Motor khalh mite tân phei hi chuan insûm ava ṭûl teh lul êm! rilru fîm kar leh ṭuan ṭhat a ngai reng a ni si a. Zu rui chu sawi loh, motor khalhtu zînga a ina in ngawtte pawh hian chêtsualna an tâwk tam ber a ni. Nimahsela zû in mi an la ruai reng te hi ṭhenkhat chuan an ngaimawh mang hauh lo mai a. Sabengtung fing zawngin a hlinna hrui seizâwng chu a hria a ni. Mi fing zawngin ruih theihna chi rêng rêng hi chu ama awm awmin lo awm ve mai mai ang hmiang a ti mai a ni.

Midangte nêna kan inthlun zawmna: Inpêng tawn ṭheuh kan ni a. Tumah mahniin an nung lo va, mahni ngawtin an thi bawk hek lo. Kan vai hian englai pawha inring tawn vek kan ni a. Chu chu a ṭha lamah a kal thei a, a chhe lamah pawh a kal thei bawk a. Mi ṭha pakhat thiltih hian a ṭha lamah mi a hruai thei a, mi fing lo thiltih hian min ti ṭhuanawpin, min hnungtawlhtîr thei hle bawk a.

Tirhkoh Paula pawhin Rom-a mite hnêna a lehkha thawnah khân

unaute tlûkna tûr thil chu ti lo tûrin a fuih a. Mi dangte nêna kan inthlun zawm dân hi a ngai pawimawh a ni. A thu sawi chu kan ngai pawimawh a ni. A thu sawi chu kan ngai pawimawhin, kan inthlun zawm dân chu kan hre thiam ve emaw chu? Kan thusawi te leh kan thiltihte hi kawngro su thei tak a ni e tih ngaihtuah mîah lovin, fimkhur mang lovin thute kan sawi mai mai a. Zû in thuah te pawh hian kan va thlîr thûk ṭhîn lo êm! Inneih ni leh engemaw tih pui ṭeuh a han awm nite hian chhuanlam siam tân no hnih khat lek han in te hi a awl hle a. Mo leh mo neitu lawmpui nâna no khat emaw tal han in loh hi kim lovin an hre tlat a. Nupui pasal inneih ni hi zû leh sa nêna chen dur dur nân kan hman chuan a ṭanna chu a chhê sa ta pang a ni. Chutichuan chutiang nia zû te in tûra inmêk luih tumna pawh awm dâwn sela, Kristian inti tawh phawt hi chuan, "Ka in duh lo ve," tia ṭan tlat hi a ṭûl a ni. Thil ṭha lo chîn zawngchhang hi awl tak a ni a, a ṭhiat leh erawh chu har tak a ni ṭhîn a, a tâwp a tâwpah chuan chhiatna a thlen rup duh ṭhîn.

Mi fing zawngin a inhlinna hrui seizâwng hi a hria a ni. Mi fing zawngin a chhe lam leh ṭha lama thil intihhmuhna hi a chhe lam, a ṭha lama thil a tih theihzia hi a hre chiang ṭhîn a ṭû.

Chutichuan Pathian nên hian inthlunna kan nei a Sa aia fing deuh chauh, hun engemawti chhûng lek atâna awm tûra siam kan ni lo va. Pathian anpui ngei, mawhphurhna nei thei vek kan ni. Mihring hi chhang chauhva nung thei kan ni lo va, Pathian thu chhuak ngei hi nun nâna kan hman a ṭûl a ni. Pathian kan biak dânah hian sakhaw lama kan inhlinna hi kan lantîr ṭhîn a. Min siamtu chu fak tûrin a inah kan kal a ni a. Nungcha tinrêng hian min siamtu chu kan hriat reng a, thil engkim min petu chu kan chawimawi a, a tâna tlâwmngaih kan chhuah ve a ṭûl a ni.

Kristiante Pathian chibai bûk dân phei hi chu a pawimawh lehzual a ni, Pathian inah hian Isua Kristaa lo lang Pathian chu kan pâwl a ni a Pathian hi mihring an sual ata hmangaihna nasa taka Tlantu a ni. Min Siamtu hmaah chuan chu hmangaihna chuan hlauhnate a tibo va, kan Lalpa Isua Krista Pa leh Pathian chu kan nêl thei ta a.

Mahni ta kan ni lo va, Pathian ta kan ni zâwk tih a lang chiang hle mai. A mi siam kan nih avângin a ta kan ni; a leite kan nih avângin ama ta kan ni. Kan taksate hi a Thlarau Thianghlim in a ni. Keini Kristiante hian chûng chu kan lâk urhsûn hle a ṭûl a ni.

Kan Biak in sumhmuna inkhâwm dân leh hun changtu hming kan târ

(Phêk 18 ah chhiinzawm a ni)

Hmasang --
-- Thawnthu

Hman lai hian Africa ramah dawi thiam pakhat a awm a chu mi chu Chhinram khawnvar mak tak zawng turin a va zin a

Chu khawnvar awmna chu khua vang ram lei hnuaiah a ni a a luhna kawng chu a chêp avangin bawk vaka kal tûr a ni a Chu mi luhna kawng chu a chêp viau va tupawh a luhzawnga a puanfêm ngawt pawh bangin a lo deh hlauh chuan thihna hlauh a ni a Chu dawithiampa chuan thih ve mai a hlau va chu vangin China rama naupang pakhat Aladina thianah a siam a khuavang ramah chuan a hruai ta a

Dawithiam chuan He mi hmun ah hian ro tha tak a awm a nia Ka hrilh ang apiang chein ti zel langin khawvela mi hausa ber a ni dawn nia He zungbun hi bun reng lang in huana khawnvar alh teng teng kha a va laka a kawr iptêa a rawn ah hma loh chuan a puan femte hi engmah dehtir suh ang che Ichuan sum chu a duh zat a rawn la thei dawn zuk nia a ti a

Tin, Alandina chu lei hnuai kuaah chuan a lut ta a, huan chu a va thleng a chutah chuan khawnvar chu a lo awm ngei a tin chu mi huana thing chu thihna te saiha te, thival te hian a lo rah tuar mai a khâwnvâr chu a takcheh lawk a, chung thil man tam tak takte chu a ipte khatin a ak a a lo luhna lamah khan a phei leh ta a

Dawithiampa chuan I lhawn var kha mi han pe hmasa zet la ka zuk lai chhuak ang che a ti a Aladina chuan Ni lo ve mi han kai chhuak hmasa zet la tin khawn vai chu ka pe ang che a ti a Chu veleh chuan dawithiam chu a thinur ta a a luhna lei kua chu a hnawh ping ta tlat a Africa ram lamah a haw leh ta a Aladina chu khuavang ramah ni hnih zet chhuahna hre lo leh ei tûr hmu lovin a vak a vak ta mai a

A ni thum ni chuan dawithiam pan zungbun a buntir kha a han nuai hlek a Chu veleh a hma takah chuan phûngpui hi a lo ding ta luah mai a Kha zungbun bawi kha ka ni e Engti atan nge mi duh? a ti ta roh va Khawngaih tal in ka in lamah mi hruai rawh Aladina chuan a ti a

Mit khap kar lovah chuan a nu awmna kawtah a va ding ta mai a A nu chu hmeithai a ni a a rethei hle a ei tur engmah an nei lo va a fa ei tûr lei sakna tangka pawh a nei hauh lo va A khawnvar mak tak chu a nu a pe a Va zuai lang in a man chuan ei tur rawn lei ang che a ti a

A nu chuan A va bal ve maw le a ti a, a han nuai a Chu veleh phûngpui chu a lo lang leh ta a "Kha khawnvar bawi kha ka ni e

eng ti atan nge min duh le? a ti leh ta A nu chuan a hlau ta hle mai a a chhâng ngam ta awzâwng lo va Aladina erawh chuan a hlau ve duh lo va, "Ei tûr tui tak tak min han lâk sak rawh khai," a ti a Tin chawp lehchilhin an hmaah chuan ei tûr tin rêng leh tui tak tak, rangkachak thlêng leh thihna no hian a rawn inhûng ta thlah mai a

Chûng chu an han ei a, an in kham veleh chuan Aladina chu khawlaiah a va lêng ve, chu mi lai tak chuan lal fanu sakawr chung chuang a lo kal ve a Chu lai fanu chu hmêl tha tak a ni a Aladina chuan a hmangaih ta hle mai a A in lamah chuan a tlân kîr leh ta var a, khâwnvar mak tak chu a han nuai a, phûngpui hnênh chuan "Khawngaih takin mi han tihausa la khawvêla in tha ber mi han sak sak ang che," a ti a

Mitkhapkar lo maiah chuan Aladina te nufa chu rangkachak in ropui zet maiah hian an awm leh ta mai a, an rawngbawltu tûr chhiah hlawh chu zaruk an awm a, tangkalah chu a ram pumpui leina khawp hial an nei ta mai a Chu mi ram lal hnênah chuan rangkachak thlêng sawmli khat thihna leh thi dang man tam tak tak a va thawn a Lal chu a lo lâwm ta hle mai a, a fanu Aladinan a neih chu a lo phal ta a Aladina te nupa chu chu rangkachak in ropui takah chuan nuam takin an awm dûn a; nakin douhvah chuan, Africa rama dawithiama pui kha, chu khawnvar mak tak chu lak tûmin lo thawk leh a Aladina in lamah chuan a va kal a, nimahsela chu ni chuan ram chhuakin a lo thanglo kher a tin chu dawithiampa ch dawrkaipa angin a insiam danglam a Aladina in chu a vêl a vêl

Khawnvar thar a hluia thleng tui ka nei e Tuinnge khawnvar thai hluia thleng duh awm? tiin a ai loh loh va

Aladina nupui chu a tlan chhuak ta var a, 'Keiman ka thleng ing e, a ti a Aladina nupui chuan a a pasala pindan pakhatah khawnvar chhetê, bal tak hmuin a inhri chu chu a va la chhuak a dawithiampa khawnvar thar hianpui chu a va thleng ta hlauh va Chu mi thlengna chu Khawnvar mak tak kha a ni Chu veleh dawithiampui chuan a nuai thuai a phûngpui hnênah chuan chu rangkachak in ropui tak chu a chhûnga awm zawng zawng chawpin Africa ram tawpui dah turin thu a pe ta a

Aladina ram chhuak chu a lo hawng a, 'Ka mang lam em maw ni ta chu le aw? a ti a ti mai a A in awmna hmun lah chu lei zawl ngawt a ni ta mai si a Amaherawh chu, a vanneih asiamin dawithiampan zungbun a buntir kha ala burreng a, chu chu a han nuai a, Eng ti atan nge mi duh?' tiin chu zungbun bâwi chu a lo ding leh ta luau va Aladina chuan, "Khawngaih takin ka nupui leh ka in kha hetah hai

awmtîr leh ang che," a ti a

Phûngpui chuan, "Khâwnvâr bawi chauhvin alâwm chu chu ti thei," a ti a. "A nih loh leh ka nupui hnênah tal mi hruai rawh le," a ti a. Tin, mitkhapkâr lovah chuan Africa ram tâwp bera ama in ngeiah chuan a nupui kiangah a va awm ta mai a. Chutia an inhmu leh chu an lâwm hle mai a; nimahsela an tlânchhuah dun hmain dawithiampa chu, chu lal fanu chu chaw pe tûrin pindanah chuan a va lût ta thut a. Aladina chu dawhkân hnuaiah a tleng lût ru var a, a nupui chu englo dip hi a hûm rûktîr a, chu chu ama tui inna no chhûngah a khung a. Dawithiam hnênah chuan, "He thil hi a thlum tui ngei nia maw le, han in ve teh rêng," a ti a. Chu dawithiam mi sualpa chuan a han in thuai a, chu veleh, a tlu tawp a, a thi ta a. Aladina chu dawhkân hnuai ata a lo chhuak thuai a, dawithiampa kawr iptê a han zen thuai a, khâwnvâr chu a han phawrh chhuak a, a han nuai leh a, phûngpui hnênah chuan, "Khai le, khawngaih takin hmâna kan in ngaiah khîn kan in hi awmtîr leh ang che," a ti a.

Tin, chawplehchilhin chu in Africa rama awm chu China rama lal in zâwn ngeiah chuan a va inhûng leh ta ngur mai a. Chu mi hnuah chuan lalin Aladina te nupa chu a sum zawng zawng a pe a, ro khâwmtu atân a siam ve ve ta a.

THIL PÊKIN THILMAK A TIH THEIHZIA.

Arab putar pakhat hi a awm a, fapa pathum a nei a, a fapate chu a ko khâwm a, an hnênah, "Hei, ka thi ruai a ni tawh a, ka thih hnuah pawh thlamuang takin lo awm ula, tha takin lo awm dial dial ang che u. Ka fapa upa ber hian ka sabengtung zâtve hi nei sela; tin, a dawttuin a hmun thuma thena hmun khat tin, a naupang ber hian a hmun kuaa thena hmun khat nei rawh se," a ti a, a thi ta a.

Chu putar chuan sabengtun 17 a nei a. Tichuan a fapate pathum chuan an pa thurochhiah ang chuan insem an han tum a, nimahsela a insem theih loh tih an hriatin an pa thianpa putar pakhat hnênah an kal a; thil hmaia zawng zawng chu an hrilh a. Chu putar chu mi fing tak nimahsela mi rethei tak a ni a, sabengtung pakhat chauh a nei a. Ani chuan, "Ka Sabengtung hi ka pêk belh ang che u," a ti a. Tichuan chu pa sabengtung pakhat leh an pa sabengtung 17 sabengtung 18 chu an han insem ta a. An upa ber chuan a zât ve, (sabengtung 9) chu a nei a; tin, an mi lai chuan a hmun thuma then a hmun khat, (sabengtung 6) chu a nei a. Tin, an tlum ber pawh chuan a hmun kuaa thena hmun khat (sabengtung 2) chu a nei ta a. An chanai theuh an han lâk hnu chuan, an pa thian pa sabengtung pakhat chu a la chuang ta cheu mai a, tichuan a neitu pângngai chuan a nei leh ta a.

LALNU ELIZABETHI II

Kum 1953 June ni 2 hian I alnu Elizabethi II na chu Westminster Abbey ah lallukhum khum tûrin a kal dâwn a hmasang atanga British putena an thurochhiah ngheh [redacted]an angin ropui tak taka inthuam [redacted]unte zuiin thil serh urhsûn taka [redacted]khawmna an nei dâwn a Chu [redacted]ropui takah chuan Lalnu chuan a ram chhûng zawng zawnga mipui te leh sawrkar hrang hranga mipuite duhsakna leh lawm puina pawh chu a chhawm nghal dâwn a chu lallukhum chu hmasang ata tawh ram tin leh hnam tin chhûng rualpuia zawmtîrtu leh fel taka rorêltu theitu leh tihmuingil thintu a ni

Westminster Abbey hi kum 900 lai ata tawh, England Lalnu leh Lalpate lallukhum an lo khumtîr thinna tawh a ni a ropui takin an cheibâwl a, Kohhran leh sawrkar zawng zawng aiawha kal mi tam tak chu, lallukhum khumtîrna hmunah chuan an kal thin a Lallukhum khumtîr hi an la urhsûn êm êm thîn a, lallukhum khumtir lai taka chu ngaih ropui bera a ni

Hriat chianna: Chu mi inkhawm chu hmasâng ata tawh mipuiten lal thar chu an lalah an lo pawm ngei thin a ni tih inhriat chiantirna a han ni phawt a. Bishop zinga hotu ber, Archbishop of Canterbury chuan, "A tân hian tlâwmngaih chhuahin, tan in khawh peih ang em? tiin lai chu mipui hmaah a han tarlang a Tin inkhâwmho zawng zawng chuan Lalnu Elizabethi hi Pathianin humhim rawh se tiin lo chhawn dur dur ang a chu ni zawhah tawtawiawt a ri ruai ruai ang

Lallukhum khumtîr hmaa chhechhamna A chhamtirtu chu Archbishop chu a ni Lal chuan in dan siam ngheh tawhte angin a khua leh tuite chu fel taka rorêl sal tûrin, urhsun taka lain thu a tiam ang Thu a tiam a mite tana a in pumpêk hnu chuan lalnu chu a inpumpêkna nemnghettu atân hriat a thih ang Chu mi zawhah chuan lalber leh puithiam puan ropui a ban ang a, tichuan lalber nihna i chang tawh ang

Lallukhum khumtirna Hei hi ngaih pawimawh bera chu a ni Archbishop leh Bishop hote chuan lallukhum khumtirna thutphiahawmna chu an pan a Inkhawmho zawng zawngte hmuh theihin Archbishop chuan lallukhum chu sang takah a han chawi kâng a lal luah zawi tein a han nghat riai riai a Chu veleh mipuiho zawng zawng chuan an lal a ni ta tih entir nan "Lalnu hi Pathianin humhim rawh se," tiin an au dur dur ang Chutih hnu tak chuan sawrkâr mi lian leh hotuten an lukhum ropui an khum

a, tawtawrâwt leh khuang an rem a. Tower of London (London in sâng an tih) aṭang leh ram dang aṭangin chu thil ropui tak chu tlângthan nân laipui an kâp ri dur dur ang.

Intukluhna: Lalnu chu lalṭhutphah sâng fea hûnah chuan a han thu a, a hmaah chuan Kohhran lam puipa berte leh khâwvêl mi liante chu lalnu tân an intulût a ni tih entîr nân an inṭhingṭhit chhâwk ang a, chu an intukluhna chu lalnu chuan a lo pawm ang a. Chu mi tih zawh veleh chuan mipuiho zawng zawng chu an lalnu chu an lâwm êm êm tih entîr nân an au leh dur dur ang. Chu mi zawhah chuan Westminster Abbey aṭangin lal thar chu lallukhum khuma, lalber nih chhinchhiahna zawng zawng inbela, ram tin ata sipaihote vêngin sakawr tawlailîr ropui takah a chuang ang a, khawlaia mipui tam tak au dur durte kârah chuan a kal zêl ang a, Buckingham Palace-ah a lût leh ang.

A LO THLENG DAWN, A LO THLENG DAWN

Africa rama Hasia awmna khuah chuan zan tin thawnthu ngaithlaa lên khâwmna a awm ṭhîn a, a khuaın an kal dur dur ṭhîn a.

Zanriah ei khama thlêng te a seng zawh chuan, kum kaw mi Hosia chu mi lo kal vêl thlîrin an kawngka bulah a ṭhu reng ṭhîn a. An ṭhenawmte in aṭanga mei khu lo zâm chhuak nguai nguai te chu a hmu thei a. Chutia a ṭhut lai chuan thing phêna ni tla suar suar lai te chu a hmu ṭhîn a. An khua Angola chu ni kawng zâwn tak a nih avângin ni hi dâr ruk chiahah a tla ṭhîn a. Khua a thım thuai ṭhîn a.

Khuaa unau zawng zawngte chuan an lalin Onjango-a a rawn hruai hun lo nghâkin an kawtah an lo châng ṭhiap ṭhîn a. Onjango-a chu an thawnthu sawina hmun a ni. In bial lian pui, bang hniamtea pin vêl, chung nei a ni a; a lai takah meipui an chhêm ṭhîn a ni.

An lal chu kawmawl sen, tengeng inkhai thluah sinin a in aṭang chuan a lo chhuak ṭhîn a. Amah leh a upaten Onjango-a kal tûr chuan hma an hruai a, arualin an kal dual dual thîn a. Tin, lal leh upate chu mei kıang vêlah an ṭhu a, mipuite chu an vêlah chuan in chhûng thım hmurin an ṭhu a.

An awmkhâwm chu thawnthu sawi chuan an ṭan lo va. Lal hmaah chuan anmahni zînga thil eng emaw lo awmte an han sawi rih phawt ṭhîn a ni. Sapunga chuan a bâwngpui ṭha ber a hloh va. Sapunga unaupa chuan ring takin, Tûn lai hian kan dai vêlah sakei a

vak a vak mai a chu chuan a seh a ni ngei ang, a han ti a Tichuan bawng bo thu chu an sawi mar mar a, an han sawi an han sawi vêl chuan Sapunga unaupa chuan a rûk sak a lo ni reng mai tih a lo lang ta a Tichuan lalin Bâwng chu pêk leh tûr [redacted] a han ti a Sapunga unaupa chhiak takin a kun ta reng mai a

Lisia fa a [redacted]lo va a khua a sik a, a zual telh telh mai a Thlarau a thinur a ni ngei mai le! An lal chuan, "Mitthi chhiah theihngilh te hi in lo awm reng law maw?' tiin tihtak zet hmêl puin a han zâwt vêl a

Hosia chu a han hawi vêl a Mi tin mai chu hlau hmêl puin an tang hru mai a Thlarau lampang thu han sawi ngawt pawh chuan a ti hlau êm êm mai a An titiah chuan hmana he khuaa lo awm thinte hi an thi zo va, thlarauvah an chang ta vek a ni, an tih thin thute chu an ring hle mai si a Chûng thlarau te chu tihlungawi fo leh tlai taka siam fo loh chuan an thin a ur a buaina nasa tak dam lohna leh tam na te an thlentir thîn an ti thin a Hosia chuan zan tin chaw tui tak mitthi thlarau tân a chhiah thîn tih a hriatin a awm chu a nuam a, a thla a tinwang hle a. An nu chuan an chhûngkaw kim atâna chaw a khawih zawh hian thlêng pakhatah hian a khawih a, pâwnah a hûng a, thlaraute chu rawn kîl tûrin a ko thîn a ni

Tuman thlarau tana chaw chhiah nachang hre lo emaw, theihnghilh emaw an awm hauh lo mai tih lai chu an hrilh a Ani chuan, Chuti a nih chuan thlarau zâwl mi nak tûkah ko ula thlaraute chu lo be hlawm sela eng tiziaa natna te rawn thlen nge an nih si lo zawt teh se, a ti a

Chutia an lalin thu a han tihthlul chuan a kawmawla tengeng inkhaite kha a lo ri ring telh telh a a tawpin a kawmawl chu a thing vak a te ngengte chu ring tak takin a lo ri ta chhuai chhuai mai a Tichuan a rorêlna chu a tâwp ta a Onjango chhûngah chuan an thûm ta map map mai a Sapunga chuan mei a han tuah a thawnthu sawi hun i ni ta a Onjango chhunga mi zawng zawng chu an ngawi thuap mai a an ngawih dan chu rilru khawih nuam lo mi tak a ni engemaw lo awm ngei tûr lam hi a ni dawn si a Tunge thawnthu sawi dawn hriat i ni lo va an ngawi thuap mai a ni

A lo thleng dawn a lo thleng dâwn" Sekuluan a han ti a Chu chu an thawnthu sawi dâwna an han tih tan dan a ni a Mipuilo chuan Lo thleng rawh se lo thleng rawh se, an lo ti dual dual a Chutichuan Sekulua chuan 'Hman lai hian, khua a khêng vak mai a, a han ti a Hosia chu a lawm khawp mai a A han sawi chuan satel thawnthu a lo ni a A ngaihthlâk fo thîn tawh a ni a

Onjango-a thawnthu an sawi ṭhin leh an ram thawnthu rêng rêngah a thawnthu duhzâwng ber a ni a. Chu mi a han ngaithla dâwn chu a lâwm êm êm a, a kut a bêng ta piap piap mai a.

Naga Rama Kristiante Thu

Assam tlâng ram zîngah, kawng ṭha pawh awmna mang loh leh khawvêl ram danga mite pawhina hriat tham mang lohvin, Naga Kohhranho 76,000 aia tam mah an awm a. Hmân lai te chuan mi lu lâk hmang leh ramhuai be mi, zû leh opium rui mi an ni ṭhîn a. Tûnah erawh chuan kum sawmriat pawh a la tlin hmain he Kristian pâwl ṭhang chak tak mai hian mi dangte hnêna Pathian thu hrilhna thuah anmahni an intodelhin, an inawp dânah pawh ah tling hle a ni.

Kum 1876 hma tawh khân Naga rama Missionary hmasa ber Dr.E.W. Clark chuan Naga-hovin Pathian thu an lo hriat ve theihna tûrin a nun chân khâwp hialin a lo bei tawh a. Pathianin a hmang a, Naga-ho zîngah chuan Pathian thu a lo tuh ṭan ta a. A tîrah chuan a ṭhang sâwt lo hle a; hmun tin aṭangin lal sual tak takte leh mi mâwl tak tak, mi tihhlum châk êm êmte hnên aṭang chuan harsatnate leh dodâlna a tâwk fo ṭhîn a, Bristish sawrkâr hnaṭhawktute pawhin hêng mi lu lâk chîngho deh vêl hi harsa an tiin ṭan an khawh ve hle ṭhîn rêng a ni. Mahse an hnathawh chu ṭhahnemngai takin an chhunzâwm zêl a. Tûna Naga rama Kristian nghet tak leh tlâng mite inhlâna leh rinna nghet tak, mitin tâna thûthlung lo chhunzawm zêl tûr hi Pathian hnathawh ngei a ni.

Kum 80 hnuah pawh hmân aṭang tawha thiltih tûr harsa tak takte chu a la awm fo va. Ṭawng hrang tê tê avânga inṭhen sawmna hi inzawmkhâwmna dâltu lian tak a ni ber a. Pathian Lehkhabu leh Pathian thu dang letling tûr pawhin ṭawng hrang 15 aia tlêm lova lehlin a ngai a, chu a chhapah ṭawng hrang neuh neuh leh danglamna hlek hlek a tam bawk a ni. Tlâng ram a ni a, khaw ṭhenkhatah phei chuan kawng te a awm ṭhat loh avângin harsatna a tam hle a ni. An khawpui Kohima aṭanga thlang lampang, mêl 75 lekah Mziema leh a chhehvêl khuate chuan Pathian thu an hre ṭan ve chauh va; chutiang bawkin chhak lampang mêl 250 laiah Konyak-ho chuan an ṭan bawk a. Mokokchung leh Manipur tlâng ram te, Wokha leh Kohima-ah te chuan Kohhran a ding nghet hle tawh a. Inkhâwmpuina an neih ṭhînahte chuan tam hle ṭhîn mahse,

hun tha leh inzawmkhawmna taktak ang hi chu a vâng hle thin

Thingtlang khuaten hma an sâwn na ber chu vântlang rorêl an neih hi a ni a Hei hi Baptist Mission tan chuan thil remchang tak a ni a chûng pâwl hian tak takte chu fuihin chu mi pâwl rorêlna leh Kohhran thil rêlbâwlnaahte telin Kristian nun dân hriat hruai an awl hle a ni

Naga rama Missionary hnathawh hlawhtlinzia a hriatna chu an in awp dân leh mahni intodelhna lama an sân ang bawkin an tamziaah a lang a ni Kohhran ohhiarna hnu hnûng ber (1950) ah chuan piang thar, baptisma chang 7 843 an awm a, chûngho nên chuan Kristian zawng zawng 76,222 an ni Hetah hian naupang baptisma la chang lote chu chhiar tel an ni lo Chûngho nên, Naga rama Baptist Kohhran zawng zawng chu 100 000 vêl an ni

Mahni intodelhnaah an sang hle mai Assam ramah hian a sang ber pâwl an ni Ao hnam ngawt pawhin Pathian ram zau nan sikul atân leh lehkhabu chhuahna tûr pawisa an thawh khâwm chu Rs 30,000 a tling a, hnam dang neih zat erawh chu chiang taka hriatna a awm rih lo

American Baptist Foreign Mission Society hian Assam ramah hmun 6 ah awm hmun an khuar a Kum tin an pawisa hman chu, Missionary te hlawh tiam, lovin General Society atangin Rs. 34,000 leh Women's Society atangin Rs 6 000 a ni a Chu mi bakah chuan Pathian ram zauna leh zirna lam atangin damdawi in pakhat leh pharho enkawlna an din bawk a

Hnathawh dan lam chu hnam hruaitute rêlbawl an ni deuh ber a chung an thil relte chu Kohhran rorêl inkhawmnaahte leh kum tin inkhawmpuinaahte chu in an ngaih tuah thin Ramri lai vêla hnam chekhnawl hovin ênna an lo hmuh ve theihna tur an ngaihtuah ber a Tin Ao ho hian mi lu lak hmangho khuaahte an thawk deuh ber thin An zin vêlnaahte chu in chûng mi kawlh tak takte chu an tinêm chauh ni lovin thlarau lama an hnathawh rah pawh tha takin an seng bawl a Hruaitu pahnih chuan Angamy ho zinga an thawh ang bawkin chhi l lama Konyak ho zingah pawh in thawk tha hle mai Tûnah chuan Assam rama Baptist rorêl pawlin Konyak ho chu a enkawl ta a in hlawhtlinna nasa tak hian tihduh dahna a thlen hial nghe nghe a mahse Kohhran naupang tê tete chuan chhel takin an tuar zêl a Kum 1950 khan he lai ram vela baptisma chang chu 688 an ni a Tin, Burma ram depah, Chang te Kalukengyus te, Yimchongre te leh hnam hrang tê tê tam tak Pathian lama kan hruai tûr an la awm teuh a ni

Thil awm dâna zirin Pathian thu hril pawh tih dân kawng hrang

hranga bei a ngai a. Missionary-te thu hrila thingtlânga an zin vêl hi a sâwt dân ber niin a lang. Biak inah te, an in lamah te, awmtual chhêmnaah te leh lamlianah leh kawtthlêrah te chuan Krista chu mite rilruah a inpuangin an sual tlanna tûra a thisen a chhuahzia te chu an la hria a. An nun dân hlui mâwl tak mai leh an sakhaw hlui avânga hlauhnaa an khah ṭhinna te chu paihin ênna an lo hmu ta a ni.

Naga-ho hian hawrawp leh an hmân lai chanchin ziakna an nei lo va; Missionary-ten an ṭawng hrang tam tak chu titlêmin sikula zir tûr lehkhabute an chhut sak a. Pathian thu hrilhna leh zirna lam an kawp zêl a, Pathian hre mi zirtîrtute chuan an naupangte chu Krista lamah an hruai zêl a.

Chutichuan Kohhranhovin pastor te an lo neih theih hnu chuan Pathian thuhriltu pâwl insiamin an thawkho ṭan ta a; tin, piangtharho pawh khaw danga kalin an hmêlmate hmaah chuan hlate sain an ṭawngṭai sak ṭhîn a. Sema-ho zîngah ngawt pawh 1930 aṭanga 1940 chhûngin piangthar 2,000 lai an awm a. Tirhkoh an nei bawk a, chûng an tirhkohte chuan piangtharhote chu an kilkawiin an zirtîr ṭhîn a; an Kohhran enkawlna lamah hna pawh an ngah hle ṭhîn.

Tûn lai chuan Kristian khuaah tawh phawt chuan nula leh tlangvâl hruai ṭhatu ber chu Sande Sikul leh Ṭhalai Kristian Pâwl hi a ni. Tin, Kohhran tinin biak in lian ṭha tak tak an nei ṭheuh va, chu biak in sa tûr chuan an hnatlâng ṭhîn; tin, a thawk thei lote chuan an neih ang apiang an thawh bawk a.

Bible Conference leh inkhâwmpui an uar hle a, achâng chuan sângli te, sângnga te an ni ṭhîn. Pathian thu an lo hriat lehzual mân leh Kohhran a din nghehna tûra inkhâwmpui an ni ber ṭhîn. Hmân lai Nagahovin an uar êm êm ṭhin ramhuai biak te, hmei neih te, zu ruih te leh nun dân ṭha lo la chîng fotena, Kohhran an dodâlnate chuan Pathian ram zauna atâna thawhlâwmte chu a titlêm chuang ngai lo va; Kohhran tak takte nun dân leh an ṭhatna tilangtu a ni zâwk.

Naga Kohhranin an uar êm êm pakhat chu thawhlâwm a ni. Kristian tawh phawt chuan sâwma pakhat pe ziah tûrah an inngai a; tin, a pe thei ngang lote pawhin an theih ang tâwk tala pe tûrin an phût bawk a. He thil hi mi hausa kawm deuh leh sumdâwngte sawizawi nân a ṭha hle. Biakin an neih ang bawkin thawhlâwm buh dah nân chhêk in an nei ṭheuh va; chûng buh chu mi retheite ṭanpui nân leh ṭanpui ngai deuhte hnênah hralhin an sem zai ṭhîn a. Tin, a pawisa chu Pathian ram zau nân an hmang ṭhîn.

An inkhuahkhirhna a khauhvin an nun dân pawh a ṭha hle a. Kris-

tiannaa tlin lohna thu, ramhuai biak thuah te, inngaih chîn thuah te leh hmei kîr leh thuah te dân an nei a. Tin, zû hi an buaina ber leh an harsatna ber pakhat a ni a, mahse tûn hma ạtang tawhin Kristiante zîngah zu in an khap nasa hle a, chuvângin zu ruia kawngsîra let reng leh an nun dân hlui puithuna leh nun dân ṭha lo lama tlu leh pawh an tam lo hle a.

Naga nula leh tlangvâlte hi Kohhranah mi ṭangkai tak an ni a; khawpuia an tih ang bawkin thingtlângah pawh hruaitu an ni deuh zêl a. Tin, tam takte chu sawrkâr damdawi inah leh Mission damdawi inah te daktor te, enkawltu te an ni a; tam tak chu India sawrkâr hnuaiah zirtîrtuah te, man mi (police)-ah te leh sipaiah te an ṭang a, din hmun sâng deuh chang erawh chu an tam lo hle. Naupang te chuan zirna lam an uar hle a. A ṭhen tum ruh deuhte chu thiamna ṭha lehzual duhin America rama kal tûrin an buatsaih bawk a ni.

Pathian hnathawh mak tak chu Naga ramah hian a rawn lang ta a ni Amaherawhchu tumahin Naga-ho hi Kristian ṭha tak leh rilru lama thianghlim leh inpe zo emaw, nun dân ṭha leh zaidam tak vek emaw ti lêm suh u. Pathian khawngaihna azârah an nun dân hlui, hurna leh sualna ṭha lo tak tak leh nunchhiatnate an chîn êm êm lai ai chuan an ṭha tawh êm êm a. Tûnah chuan in hma lama ênna leh hun ṭha zâwk chu panin an ṭhang zêl a ni.

(Phêk 8-a mi chhunzawmna)

ṭhinahte hian zu zawrh thute lo zlak ve chuk ta mai ang sela, eng angin nge kan ngaih ang le? In sawisêl thuai mai ang. Biak in hmun te êm chutiang chuantîr nâna hman chu mawi lo in ti hlein a rinawm e. Biak in kan tih hian a ina ngawt chu a ni lo va. Nang leh i kohhranpuite hi an ni asin. Chutichuan i thih ai ngeia thi Krista chu zah lova i taksa Thlarau Thianghlim in chu zah lova, zua i tihbawlhhlawh mai mai chuan a mawi lo hle a. Sabengtung fing zawngin a hlinna hrui seizâwng hi a hria a ni. Mi fing zawngin Pathian nêna an inhlinna a hria a, chu chu inhnuh luihna a ni lo va, kan inhlinna chu nuam tak leh thâwl taka kan hman theih tûr a ni tih a hria a ni. A loh theih loh hmangaihna hi eng lai pawha Kristiante thlîr ber a ni fo ṭhîn.

Tilaka Mang

Tilaka hi kan sikula seilian a ni a; nu leh a pa hi Kristian an ni lo ain Sande Sikulah a kal ṭhîn a. Tin, lo len deuh hnu chuan sikul sâng âwk Chandraghona sikulah kum hat a lût a; chûng sikula a luh lai huan Rinna thuah hian a lo indin ha hle mai a, "Pathian thu zira awmman chu keimah hian ka dawng ek zêl a ni," tiin min hrilh a.

Amah hi mi thil tithei, vântlâng hung lama mi ni deuh rêng rêngin lang. Lehkha thiam tia an sawi hin pathum zînga pakhat a nih vângin hotu (Headman) an tihah ian an thlang a; chu chu kum nga maw lai a ni ta. Chu mi lai vêl awk chuan Isua chu Lal leh Chhanlamtu atân a vuan a, baptisma a hang a. Tin, vânneihthlâk takin Kristian ṭha tak mai nupuiah a nei a. Mumang a nei a, a mumangah chuan Thuthlung Hlui hun lai rim a nam am ram mai. A mumangah chuan s - kei hian an dai a lo vêl a lo vêl a Leieh nâna an chhawr ṭhin an bâwngpate leh an selawite a lo seh sak a lo eh sak mai a. Chutianga thil a lo wm chuan ramhuai tlawn nân âr maw, vawk emaw an talh a, an hlân hîn a, Sakei chu Doshara "Lui hnih" khua Tilaka awmna khaw kiangah huan a lo kal a. A awmna khuaa nite chuan ramhuai lo dang tûra nthawinui atân an sâwm a. Nimahsela Tilaka chuan Kristian a nih vângin a duh lo va, Pathianin a vên chu tâwk a ti a, inthawina pakhat chu engkima tâwk tawhah a ngai a.

Tin, a mangah chuan a chhûngte nên hian an lo ṭhu khâwm a; (tûnah chuan fapa pathum a nei a, chu mi lai chuan eng zât nge a neih ka hre lo) chaw hi an lo eiho va. Khawi aṭanga lo chhuak nge tih hriat lohvin an awmnaah chuan sakei a lo zuang lût ta thut mai a. Tilaka chuan Pathian ṭanpuiin sakei chu vawi khat sahah a chemin a lo sathlum ta dêr mai a.

Kan awmna tlâng ramah chuan sakei huai aia min timangangtu a tam ngawt mai Ṭâmpui mitthi a tla fo mai hi a manganthlâk ngawt mai. Khaw khatah hian chhûngkaw tam zâwk chu ei nei lova, ramhnuaia ṭokai engemaw mai mai ring hi an awm reng mai a ni. Engtik maha rulh loh tûr kumkhaw leiba nei hi an tam mai. Tin, hri lah hi a lêng ang tih hlauhthâwn hliah hliahna hi a awm reng bawk. Tuihrite lah a lêng châmchî mai. Kan tui tlan vânga ni ang e, tihte hi an hre ve nial nual a; mahse tui lum ila a ṭha ang tihte mai pawh hi an hre pha si lo va, tui chu inthawiin an be mai a. Hetiang thil hi ram tinah awm phei zawng a awm ṭheuh va, pâwn

lan dân mai ain thinlung lam hi a pawimawh ber chu a ni

Tilaka chuan Pathian chaknain chûng thil tibo tûr chuan a bei a bei a Tin, amah hi hotu a nih avângin mi kaihruai thei tak a ni a Chu mi chu a tha lam atan a hmang a Mi mangang tanpui te a peih a, mâwlna tireh tûrin a bei nasa êm êm a, engkim tihhmuh tumin amah ngeiin a ti zêl a Doshara a sikul tha tak nei tûrin nasa takin a bei a An biak sakhuaa rinawm tûrin a fuih a Mi Muslim an nih leh Muslim dik tak ni sela, Budhist an nih leh Budhist dik tak ni sela, Kristian an nih leh Kristian dik tak ni sela Hêng sakhuaah hian milem biakna leh puithuna hnemhnang lo rêng rêng a awm lo a ti thîn a Tin Lal Isua hi a chhandamtu a ni tih tihlan hi a hlau lo va, a zak lo bawk a ni

January thla khan Doshaia ah chuan mi panga baptisma ka chantir a, a lâwmawm ngawt mai Pathum te chu chiang takin Tilaka avânga Isua ing amaha rah ngei a ni

Hêng hi zawng mumang a ni lo va, ataktak a ni Tilaka leh amah ang mi pahnih khat avangin he lu hmun thim takah hian Isua Krista chu tihlanin a lo awm ta a ni

Rei fe a ni ta Kristian dang pa khatin mumang a nei ve a Patmos te Asia te, Palestine te, Roma te khawvêl ram zawng zawngte la Laipa leh a Krista ram ni vekin a hmu a Tûnah chuan Chittagong Hill Tract hi Krista chuan a lo hmin ve ta Chu pawh chu kan tan chuan mumang a ni lo ataktak a ni Kan rawngbawltu pakhat nên ni khat chu kan titi a, Pathian ram he lam a thlen tuanfûm thu hi kan sawi a ani chuan, 'Ngawi che a lo la thleng ngei dawn a lo la thleng ngei dâwn Chittagong Hill Tract zawng zawngah hian mi tinin Isua Krista chu Lal a ni an tih ni a lo la thleng ang a ti ta a

INDIA PRESIDENT THIL PHALZIA

President chuan lehkhabu ziaka a tar gka hmah chêng nuaikhat lai chu a ngaihtuahtu pâwl a dinte kutah a hlân a tin lehkhabu ziaka a la hmuh leh sêl tûrte pawh hlan a la tum bawk

Chu mi ngaihtuahtu pâwl a din chu eng atân nge ni tih zawng tlângthan a la ni rih lo va Dr Prasad a chuan chu tangka chu hnam siam thatna lam atan a ti a ni tih erawh chu hriat a ni

A ngaihtuahtu pâwlah chuan member 3 an awm a, chûngte chu Mr Janardhan Prasad Verma leh President fapate pahnih Mr Mritanjaya leh Mr Dhananjaya an ni Tin Secretary chu President puitu zinga mi Mr Valmiki Chaudhuri a ni

Edited and Published by Rev F J Raper at the South Lushai Mission Press, Lungleh

ROBÂWM

Vol. 10 No. 3

STATE LIBRARY
MIZORAM Education Dept.

ROBAWM

Chhuaktu **Rev F J Raper**

Chhuahpuitu **Pu Lalhlîra Sailo**

Lungleh, South Lushai Hills via Chittagong

A man kum khatah Re 1 0 0 Dâka thawnin Rs 1 4 6

Nikum September thla Robawm buah khan, tupawh hla phuah ha tak emaw, thu tha tak emaw nei leh hria chuan Rabawm bua chh tûrin han theh lût ula tih sawmna ka chhuah a Chu chu la hie lo theihnghilh tawh te in nih chuan ka han hriat nawntir leh a che u

Editor

THU AWMTE

Sakhua hi engnge maw a ṭangkaina ? Phel
Khawvêl pum pui Sande Sikul chanchin
Transjordan ah chuan mak tak mai a lo awm ta
Telegu ho chanchin
Kêl unau thumte chu
China bawdawm
Thi bo chhar thu
Sava mak chu
Damiena chanchin
Minu hla Kâ

ROBAWM

Vol 10 MAY, 1947 No. 3

Sakhua hi engnge maw a ṭangkaina?

Tûn laia hoti taka Lhawvêl buai ta mar ... mai, mi tam tak chuan, "Sakhua hi engnge maw a ṭangkaina?" ti âwm rêng an ti. Sakhua bian buaina te leh sualsualna zawng zawngte pawh hi a dang tlat thei ang chu tho an ti ga a

Sakhaw engpawh hi mian an hman dik zawng a ṭangkai lo a awm lo ve tih theih a ni. Khâwlte pawh hi hman kanie hova dah tuiêk mai mai zawngin engah mah a ṭangkai lo va. Sakhua pawh hi dân nar'n ang mai mala, alang chauhva hmana, biak na kala ṭawngṭai ut mai te hi thinlung taka vawn tlat si loh chuan sâvina awm vak lo ve. Amaherawhchu mian thinlung taka an vawn ngheh tlata, tun tûr pawh awm rei lo an tuar ngam zêl chuan sakhua hian felna chu a tawn chhuah ngei a, a tih na apang a hriat zat zat ṭhîn a ni. Tumahin tangkai lo tih rual a ni lo.

Sakhaw ngaisâng lo páwl hian, "Sakhua hian inelo te a dîl chuang bek lo, inthurualna leh zalêna pawh a thlen chuang hlei nóm maw," an ti thîn a. Sakhua hi intehngilan a ni. Pilatan, "Thutak engnge ni?" a ti a. Chu chu sakhuam a chhîng a ni. Tu pawla tan tur nge? eng engnge ela ei loh tûr? eng chen nge zir tûr thi engmah a tûk lo. Intehngîlna hman a tuk ber a ni. "Hei ti ti la, hei hi ti suh la," tih chu maw, "chu chu, kha kha ka ti thei a, chu chu, kha kha ka ti thei lo," tih thu a ni lo va. Sakhua chuan a dika nge a kawh hmuh, a dik lo, chu chu thîn tûr a ni. Sakhua hian engtihchhuahna tûr, khâwnvâra a tui thun ang hi a ni. Mihring tâwngtu atana chhûngril leha awma chu a ni. A tur awm lo chuan khâwnvâr pawh hi engmah a ni lo. "Mun khawvêl hi a pumin nei sela, ama nun chân si sela engnge sâwt ang?" a ti a. Sakhaw tel lo zawngin mun an mun an chân ngei tóng eng

Sakhua hian páwn lam thil pawh hi a mawi apang leh a thianghlim chu a ngenna a ni. Jakoba pawhin, "Sakhaw biak dân thianghlim leh sual tel lo chu hei hi a ni, fatherah leh hmeithaite an hrehawm laia kan leh, khawvêl lawlhlawh kan lova nasiam tein hi," a ti kha. Keinin kan sakhua hi eng angin nge kan hman thin le? "Inthawi lo leh dan dula zalêna awm theihna thuka mam hi a awm ni'm maw," in ti rungrawn em ni? Sakhua zawngin kan nun dânphung hi a tidanglam ngei ngei tûr a ni. Sakhua hian min tihsual ngei tûr a ni. Pathian ropuizia min hmuhtîr ngei tûr a ni. Mahni ṭhen leh rual chanh ni lovin, kan mihrinpuite hi min hmangaihtîr ngei tûr a ni. "Sakhua hi engnge maw a tangkaina?" ti ve em? I han hmang chhin teh phawt rih ang u.

Ṭawngṭaina

Aw Pathian, buaina karah awm mah lo, kan hmaa kalna tûr kawngah min hruai zêl ang che. Harsa mah sela, dawhtheihna leh chhelna min pe ang che. Lungngaihna leh natnain min tlâkbuak leh, mi dang na tuar an awm ve bawk tih min hriat chhuahtîr zêl lang, tlâng sâng taka lâwn tûr kan nih leh, a chhîp kan thlen hun chuan ram kan hmuh zauna zâwk tûr a ni tih min hriattîr ang che. Chhel taka enokim lo tura chhuak tawh hmingin kan dîl e. Amen.

Chalhiana.

Khawvêl pum pui Sande Sikul chanchin

April ni 5 hi ni ropui tak hriat reng tlak tak a ni Kum 1881 ah khân he mi ni tak hian mi pakhat Pathianni insualna leh thil tha lo tak tak tih nâna hmang thîn naupang te tân thil tha tak tak tih nâna hmanna tûra nasa taka lo tidanglamtu thih ni a ni Chu mi chu a hming Robert Raikesa Sande Sikul lo din tantu hi a ni

Londona Sande Sikul pâwl an lo dinna chu kum 200 dâwn lai a ni tawh a chûngho chuan England ram hrang hranga Sande Sikul tithang tûrin an thawk a Dâwrkai pakhat William Foxa chuan 'Ram tina Sande Sikul lo chak theihna tûra i pâwlte pâna in beina chu ram tinah a nghetin a zan zêl dâwn ngei ngai tun leh kha a thawn a

A din dân Tûn hma lama awm ngai hauh lo, tûnah chuan Sande Sikul [illegible] chu [illegible] emaw lai an lo ni ta a zirtirtu pawh maktaduai thum aia tam mai an ni ta. Chutiang chuan an lo pung sâwt nasa ta [illegible], chuvângin Pathian chu fakin awm nawh nu Bakera hnathawh chu Pathian hriatîr ngei a ni a, amah pawhin kawtthlêr ah te leh hawnkârah te hmun hrehawm tak tak pawimawha leh hlauhna nei hauh lovin thu sawifi a tak vêl thîn a [illegible] mi [illegible] fing leh [illegible]

[illegible] mi tak [illegible] Kum dâi dangdangtumna, inunaina leh inngaihtlâwmna lo chhuahna tan tak chu Pathian thu a lo darh achin chiah a ni tun a sawi Tichuan Pathian thutiam chu a hlawhtling a Robert Raikesa thih hnu pawh chuan mi fel tak dang rorel na lam pawha mi hmingthang tak thîn John Brighta chu kum 1811 ah a lo piang a ani chuan a rawn chhunzawm a, Sande Sikul hi mipui maktaduai tam tak tâna thil tha lo chhuahna bul nun ka hria a ti a Dr Trumbulla pawhin America rama an thawh dan a sawi a America ram chu Sande Sikul avangin Kristian an lo pun phah nasa hle mai Kum zabi 19 na lai vel kha chuan America ramah hian tlêmte chauhvin Pathian thu an ringa mahse chu mi hnu kum za emaw lai hnu chuan an lo pung nasa ta hle a chu pawh chu Pathianin mal a sawm a Sande Sikul hi tun lai United States ram bung tharah chuan a hruaitu leh thil dik lama kawhhmuhtu ber a ni a ti

> Khâwnvâr hi chhit êna kil tin ên thei tura a tui thun a ni a Chutiang bawkin mi tinah hian Pathianin nunna a thun theuh va miten an lo chhawr ve nan inter lan a tûl a ni

Indo nasa tak awm hnuah Sande Sikul lam hi eng ang nge ni ta? Kristianna lama inhruaina hi a mamawh lehzual ta a Chuvangin Kristiante chuan tlâwmngai tak leh thi leh thau pawlhin Sande Sikul tân thawhabei a tûl lehzual ta a ni A hnathawh ber chu tûn laia naupang thang lai mêkte hian kawng dang an zawh lohna Pathian ram an lehzuna theihna tûr leh Pathian lama an hîp theihna tûrin a ni.

A awmdân:- Engvângin nge Sande Sikul hnathawh hi ni tin sikul awm mah sela a chawlh bîk ang ? Lancashire-ah te leh Wales ramah te chuan puitlingte pawhin Sande Sikulah hian an la zir reng asin. Sande Sikul hi Thlarau lama an hruaitu ropui ber a ni a, an dam chhûnga sual lama lût lo tûra hruaitu leh kawhhmuhtu ṭha tak a ni. Chûng zawng zawng chu Sande Sikul tih tum leh thawh rah a ni.

Hmasânga Raikesa te hun laia thil harsat dân chu tûn lai thu nêna khaikhin chuan a rinhlelh theih lek lek a ni. Sande Sikul awmdân leh ngaih dân chu Gloucester lung in aṭanga lo chhuak a ni tih theih a ni. Tangka ba te, mipa te, hmeichhia te leh naupang tiretheitute chu hmun khatah an tâng khâwm a. Tângvêngtute chuan hlawh hran pawh an nei lo va, khum luah man te leh zu mana an hlêp chuang pawisate an hlawh mai ṭhîn a ni.

Chu chu Raikesa chuan a hriatin ama chanchin bu bîkah chuan huai takin lung ina an insâwngbâwl ṭhat loh dân chu a chhuah chiam ṭhîn a, Mahse nakinah chuan chutiang thu ngawt chuan tidanglam thei dâwnin a hre ta lo va, tichuan amah ngeiin a buaina chhan leh avâng tak chu a bul aṭanga chhui ṭûlin a hre ta a ni. Mi sakhaw mi tak mai a ni a, khawpuia sumdâwnna hmun lamah hei avânga intihbuaina awm ṭhinnaah chuan a va kal ve a; naupang saruak kîl kêl, pheikhawk pawh bun lo, ramsa tân pawh an khawsak dân chu a hrehawm hle ang tih hial tûr te hi a va hmu hlawm a. Tichuan Raikesa chuan, "Engtin emaw tal tih theihna dân a awm lâwm ni aw!" a ti a. Tin, vân aṭanga aw chhuak ni âwm tak hian, "Bei zêl rawh," a lo ti a. Tichuan hlim takin khawpui chhûng Kohhran hotu, Rev. Thomas Stock nên chuan an bei dûn ta a ni. Chutichuan hmeichhe ṭha tak takte chu [illegible] naupangho inkhâwmpui tel tel [illegible] âwm a. Tichuan kum 1780-ah chuan an lo ṭan ta a, kum thum emaw lai chhûng chu Raikesa chuan an thawh dân pawh a sawi lêm lo va. Mahse a chanchin bu chhuahah chuan "Ram hrang hranga hotu ṭhenkhatte chuan naupang rethei tê tê chu chûng lai huna suahsual bâwla awmte chu rawn chhûn lo tûr leh an hnung rawn zui lo tûra fuihin, Pathianni pawh hmang ṭha tûrin nasa takin an thawk ta a ni," tih a sawi a.

Raikesana Sikul a siam ṭan aṭanga kum 6-ah chuan Gloucester rorêltu min ber chuan, "Sande Sikul, ṭhang mêk leh inthlah chhâwng zêlte chunga a rah chu a ṭhatzia a lang telh telh a, a thawktute chungah pawh lâwmthu tam tak sawi kan ba a ni," a ti a.

A rahte:- Raikesa chanchin bua thil chhuah fo ṭhîn chuan hmân lai sikul hmasa berte chu a pui nasa hle a. Mi hmingthang tak, John Wesleya chuan "Khawiah pawh ka kalna apiangah chuan sikul hi an uarin an ngaisâng deuh deuh zêlin ka hria a. Chu chuan Pathianin Sande Sikul hi ruat chhan a nei a ni tih a tilang a ni. Hêng Sikulte hi Kristiante tân hian a ṭangkaizia kan hre phâk kher lo thei e, mahse ṭanpuitu ṭha tak a ni thei a ni," a ti a. Kum rei vak lo chhûng pawhin khawvêl pum puiah a darh ta thuai mai tih hriat hian rawngbâwltute rilru pawh a tilâwm phawt ang. Hêng Sikul hi Missionary awmna hmunah a ni zual bîk a, tûnah a pun chakzia chu Africa ramah ngawt pawh kum li chhûngin Sande Sikul zirtute chu zaa sawmnga zêlin an pung a ni.

Tin, China ram leh India ramah hian nasa takin an pung bawk a. Indo hma khân Europe ramah pawh beisei awm takin lanna kawng tam tak a awm a. Chu chu Bulgaria ramah te leh Poland ramah te khuan a ni zual bîk a. Tin, Ukrainian naupangte leh Russian naupangte ṭanpuina leh fuihna tûrin thil tam tak an ti bawk a ni.

Aigupta ramah pawh ni tin sikul leh Sande Sikul ramah hian nasa takin an pung a,

chûng chuan Greek Kohhranho a tanpui hle a ni Russia ramah chuan Sande Sikul neih an khap tlat mai a mahse nu tam tak chuan an fate tê tê chu Pathian thu anmahni in lamah an hrilh ţhîn a

Chutiang chuan khawvel pum pui hi Sande Sikul in a fan chhuak ta a Khawpuiah te chauh ni lovin hmun te teah pawh zirtirtu fel tak takte neiin an awm a Hmun ţhen khatah chuan Sande Sikul pualah tawlailîr te an nei a zirtîrtu chu chu mi tawlailîrah chuan an chuang a hla tak tak aţang pawhin Sande Sikul hi an ho ţhîn a ni Thil awlai zawng a ni hauh lo mai a achâng phei chuan beidawnthlâk tak mai te hi a ni ţhîn a mahse zirtîrtute chu zâm rêng rêng suh u Taima takin i bei zêl ang Thil tha tih i ning suh ang u kan inthlahdah loh zawngin a hun takah chuan kan seng dawn si a

---

Transjordan-ah chuan mak tak mai a lo awm ta

Indo zawh hnuah hian Transjordan Arab ho ram hi Kristian ram a lo ni tûr hi a lawm awm êm êm a ni

Tûn hnai lawk May thla khan Emir Abdullaha chu lalah a lo thu a amah hi Jejaz lal Jusseina fapa upa ber dawttu a ni a kum 1921 aţang khân Sap palai pakhat pawh a puituah a awm ta nghe nghe a

Transjordan chu Jordan lui ral leh lam ram a ni a, mêl zingthum inbialvel laia zau a ni a, a kianga Palestine ram ai chuan a hahbithin a zau va Ramrite chu chhak lam ah Iraq hmâr lamah Syria ram a ni a thlang lamah Palestine ram tin chhim lam ah Saudi Arabia ram te an ni Transjordan ah chuan Juda mi rêng rêng an awm lo va Arab-ho ringawt chauh an ni A ram pawh hi Palestine ram ai chuan nasa ngialin a ţha a.

Khawpui chhia tam tak a awm a Petra khuaah ngawa pawh a chhe nasa hle mai a chu chu chhak lam mi vak vêlte chuan an ti nasa hle ţhîn a Chûng chhia chu Jerash khua te hnâh lai Roman ho biak in te Gerasa ania, hmâr lai Ammon-ho hun laia Rabbah pakhat lai lir ang [redacted] ropui leh ţha [redacted] chhe [redacted]

[redacted] vak lo pawhin a tih ţhat theih a ni Ram dang atanga tui lâk tein Tûnah phei chuin kawlphethiltihtheihna khâwl ropui tak mai i awm ta a tin chu mi khawl atâna hman tur khâwnvartui pawh Iraq ram lam aţangin Haifa lam pangah a ram chu a chhun tlin zur mai a Tun hnai kum hnih chhung ngawt pawh khân nasa ngialin an tidan lam a ni Kawng te an rît a chu chu Police (pulit) Budouin ho British Officer tena an zirtir ngat chuan an vêng a chuvângin mi tupawh mahni ngawt pawhin zin sela thlu muang takin an kal thei a ni Tin kawng dang pakhat chu Transjordan chu chhung tlangin Jordan luipuia leilâwn an tih Jeriho kianga mi chu a va zawm a mahse tûn hnai lawk khân chu leilâwn chu mi sualhovin in tichhia a

Transjordan chu Pathian Lehkhabu chan chin thu nên chuan a inhrang deuh va a ram hi ram hmâwrtawng deuh ber a ni avâng hian chhak lam ram aţanga a rawn rûn ţhintute kut chu an lo tuar hmasa ber thîn a chuvângin Gilead mite chu Israel ho hnam zingah chuan a lo tuar hmasa ber ţhintu an ni. Gilead ram aţang hian Pathian pasaltha huaisen tak takte chu an lo chhuak ber ţhîn e Elija pawh kha he mi ram aţang hian a ni a lo chhuah ni.

Alhamby leilâwn aţang khân khawpui mawi

ṭak mai tlang panga awm Es Salt an tih khua chu mêl sâwm leh pangaa hla a ni a Chu khuaah chuan mi singkhat leh sângsarih lai an awm a chu mi hmun thuma thena hmun khat aia tam mah chu Kristian an ni Tin biak in te sikul te damdawi in te pawh ṭha tak tak a awm bawk a He mi hi grep tamna hmun laia awm a ni a chu mi avâng chuan a hmingthan phah bawk a ni

Jerash khuaa kal dawn chuan lui te tak tê Jabbok lui an tih chu kan a ngai a chu lui chu Jordan luia luang lut a ni a a zau zawng chu hlam nga emaw leka zau a ni a mahse a ziaktuina a zu hmuh lai hi chuan a kama thing bukte chu mawi taka an pâr vul chûk lai a ni a chuvângin ani chuan mawi em êm leh nuam awm takin a sawi a

He mi lui kamah chiah hian a ni hmanah Jakoba pawh kha mi pakhat nên an inbuan vak ni Tin Jakoba leh Esauva te unau pawh khân he mi hmunah hian inremna an siam a tin Absaloma pawh a pa Davida nên an inbei a a tlan chhe ta a chu pawh chu he lai hmun bawk hi a ni Chuvangin he lui tê hi a hmingthang hle a ni

Amman khua pawh Jabbok lui kawr ruam phaizâwlah hian a awm a khaw hian vak pawh a ni lo va mahse mi chu singhnih lai au awm a Tin he mi khaw piah lawkah hian sanghâwngsei zawrhna a awm a chu chu Syria leh Arabia leh Aigupta miten sanghawngsei an zawrha pawisa an thlengna hmun a lo ni ta Lalber in pawh chu mi khaw tâwp hmâr lam tlangah chuan a awm a a vâr sût mai a ni Chûng a in ropuizia han hmuh ṭang ringawt pawh chuan Abdullaha chu rorêltu fing tak a ni tih kan hre thei mai a

Thuthlung Hlui hunah kha chuan Amman [illegible] tih tak hi Rabbath Ammon a ni a chu [illegible] Ammon mite khawpui a ni Tin Greek [illegible] Rom mite chuan Philadelphia an vuah a [illegible] ah chuan lui hian deuh [illegible] khat [illegible] tih chu an lai chhuak a. chu chu Moab lal pakhat Mashaa n Israelho a hneha Tuipui Thi hmar lam khua zawng zawng a ven him vek chhinchhiahna a ni Chu mi an laih chhuah lai chuan Rosetta lung leh Siloam lunga ziak la awm pawh a tel ve a

Kum 1894 khan Masada khuaah chuan hmasang kum A D 499 a an lo siam ṭawh sakhaw lam milem an lai chhuak bawk a chu chuan chu mi lai hmun chu hmasang kum chuti laiah pawh biak in sak nan an hmang tawh thîn a ni tih min hrilh a

Masada aṭangin Nebo tlâng chhip thleng in kawng an rit a chutah chuan kum 386 88 laia an biak in sak tawhte kha an hmu chhuak a Chu mi biak in hmun chu Mosiap Ram Tiam a hmuhna hmun kha a ni an ti He lai atanga hla vak lovah hian Machaerus khuaa Heroda lal in chhe tawh pawh kha an hmu bawk a chu mi hmun chu Baptistu Johana lu an tanna hmun kha a ni He lai ram hi tlang ram chhengchhe tak a ni a a hnuaiah chuan Tuipui Thi a lawng chawlhna Kerak khaw thlengin phaizâwl hmun a awm a

Thuthlung Hlui hunah khan Moab ho khawpui a ni ṭhîn a Thuthlung Hlui buah pawh a chanchin chu a chuang nual a Moab lal chuan Juda lal Kir Haraseth (2 Lalte 3 25) an tiha nghawngkawl chu paih thlâk sak tumin a bei a Chu thu chu zawl nei Isaia leh Jeremia buah pawh tam tak a chuang a

Petra ah chuan Aigupta leh Mecca a mite tân pawha tha tak tûr Kulh an sa a mahse chu chu tunah chuan Police awmna hmunah an hmang ta a He mi thu ziaktu hian tun ino hma lawk khan a zu tlawh leh a chu mi ṭum chuan he kulh in vawngtu deuhte chuan Boy Scout pahnih Aigupta mi an lo thleng a

Karak ah chuan Mission sikul a [illegible] biak in pawh tê tak tê chu [illegible] ve a Tin Petra kiang lawkah [illegible] tlâng an tih a awm a chutah chuan [illegible] thlân pawh a awm nghe nghe.

Transjordan chhim lamah chuan Akaba lui Tuipui Sena luang lûtah chuan Ezion Geber khua a awm a he khua hi hmanah chuan Solomona chuan a lawng sipaite awm nân a hmang a tûn lai erawh chuan sangha manna khua ang reng deuhvah an hmang leh ta a nakinah chuan sumdawnna hmun pawimawh tak a la ni ang

Calcutta khuaa ziza la puahtu, Telegu hnam an tihteho zinga Isua Krista chanchin puan darh thu

Telegu hnam hi India chhhim lam panga awm an ni An ram pawh hi zau fe a ni a anmahni pawh hi an tam ve hle Kum 1891 lai vêl pawh khân Telegu hnam tawnga tawng chu maktaduai sawmhnih dawn lai an ni An rama Missionary lehna chin pawh kum 142 lai a ni ta Anmahni hi Ceylon chhiarkârah pawh an tam Tin Madras kaeng vêlah pawh an tam

Chu mi chu chûngho zînga thawk ve Telegu mi bawk a ni a amah chauh chu Kohhran mi a ni a Tichuan an zîngah chuin Isua Krista chanchin hi a sawi a sawi ta mai a

Nakin deuhvah chuan a thu sawi avangin tam fein Pathian thu an lo ring ve ta a Ii chuan Bengal Baptist Union pawlin an zingah chuan Chanchin Tha hriltu tûr an lo ruat a anmahni hotu atan Pastor Roa te nupa an ruat a Amah Roa pawh hi Telegu mi a ni a an nupa chuan mi taima tak theihtawp chhuah mi an ni ve ve a Tunah chuan school pawh an lo nei ve ta hial a naupan 35 lai an lut a zirtîrtu pawh pahnih an nei a Biak in chu an la din ve thei rih lo va leh kha zirna tûr mi in pindan pa khat hi a man pein an hmang a chu chu Pathiannia inkhawmnan pawh an hmang thîn a

Calcutta-ah khuan ziza la an puahna hmun khâwl ni lian pui a awm a Chu mia thawktute chu India ram chhim lama awm Telegu hnam an tihte chu an ni ber a A [illegible] an awmna tûr inte an tum [illegible] chhûngkuam an awm hlawm [illegible] ni mihai tê tê an ni a, [illegible] pawh a nâwl hle a Chu [illegible] pakhat chiltih rah chu

Biak in neih ngei chu an la tum a amaherawhchu Bengali ramah zawng in sakna tûr a hmun hi han lei hmasak phawt a ngai thîn a chuvângin chutah ngawt pawh chuan inaênso fe a ngai dâwn a ni Tin a sakna tûr pawh chuan tangka tam fe sên a ngai ang

Tûn kum ral ta December ni 23 ni kha an school a lûtte zinga lawnnaman an sem ni a a chu mi ni chuan Zomawia nu nên kan ve kai ve a Chu mi ni chuan awm ni an kha a, an hnathawhna khâwl in zawng zawn

pawh an khâr vek a, an hlim hle hlawm a. An awmna bul lawk Hoogly lui kamah chuan bûk an zâr duai mai a. Chûng school naupanghote chu an harhvângin, an fai hle hlawm a. Pathian lehkhabu thu châng leh Thufing châng tê tê an vawn te chu an sawi a. Tin, lemchan an nei a, a hmingah chuan "Hrisêlna lal leh Hri lal" an ti a. Lal pahnih chuan thu an han sawi dûn a, an han inhnial a; a tâwpah chuan Hrisêlna lal chuan Hri lal chu a hneh ta a.

Pastor Roa chuan naupang zawng zawngte dawn ṭheuh tûr lâwmman a rawn keng a, tin, a nupui chuan hmeichhe naupangho sem atân ama ṭhui ngei kawr leh fênarhte hi a rawn keng bawk a.

Heta thla kan han chuantîra hi Daniela Telegu Kohhran hmasa, an zînga Isua Krista chanchin hriltu a nih hi. Amah hi mi inngaitlâwm tak, mi rethei a ni a, ziza la puahna khâwl hmuna theihtâwp chhuaha thawk a ni a, a thla khat hlawh pawh chông 28 emaw lek a ni.

Kristian nun dân tûr chu ama nun dân ngeia kawhhmuhin, anmahni chu hmangaihtaka a en vek avângin an zînga lâwmna leh engthâwlna ropui tak thlentu a ni. A hming nên pawh hian a inhmeh hle e maw u ?

Tin, mipui awm khâwm thla kan han chuantîra hi Krismas nia school naupangho zînga lâwmman an sem lai chu a ni. Pastor Roa te nupa pawh an lan ve ve hi.

Chu mi an inkhâwm ni chuan Pathian awi lohote pawh an lo tel ve chiam a, thu sawite chu an lo ngaithla ve a. Mi

DANIELA

zînga Isua Krista chanchin sawi darh theitu nih leh, rinawm taka amah ṭantu nih theih hi a va ropui êm !

Zomawia Pa.

Fuihna

Kan mizo ramah hian dâwrkai tam tak an lo awm ta a, Company te pawh a lo awm tan ve ta; kan lo inphuisui ṭan ve dâwn ta, a lâwmawm hle mai. Amaherawhchu chûng chuan kan Zo ram pawisa chu Vai ram lamte a tlêh lût zo leh mai dâwn a, kan ramah [illegible] vâng leh thuai mai dâwnin a rinawm. Chuavângin kan rama pawisa mi rama petu nih ngawt hi a ṭha dâwn lo va, mi rama pawisa lâkna kawng hi ngaihtuah ve a ṭûl ta a ni. A ṭhaber chu tûnah thlai chîn hun lai tak a ni a, chhibung leh hmarcha a tam theih tâwpin chîng ṭheuh tûrin ka fuih duh che u a ni. Chu chu dâwrkai tam berin an lei duh ngei ngei ang.

K. Bâwla, Lunglâwn.

Kêl unau thumte chu

Hman lai hian kelpui pakhat hi in
tê tak tê tê pathum a nei a An
i chuan a enkawl ngun bawk a
r lovah an lo thang lian ta thuai
ai a, a pui tiat an lo ni ta thuai a
i khat chu an pui hnênah chuan an
kal a, "Ka nu, min enkawl that
vângm tunah chuan kan lo lian
e ta a, kan hamthatna tûr zawngin
an chhuak ve tawh tûr a ni, an
wn ti a An pui chuan "Aw le
te u, in kal chhuak thei e amah
khohu ka hrih tawh leh ka zirtîr
awng zawng che u kha in
hrih hauh tûr a ni lo ve, kel
nan duang nih fo tum rawh u,
Chinghne Liana, mi sual tak lak
hian hrikhur hle bawk ang che
a ti a Anni chuan, "E i mi
hrih zawng zawng chu kan
ang ang, Chinghne Liana lakah
kan invêng tha ang e, mahse
hauh chu kan hlau lo tawp a ni,' an
ti a, Tichuan 'Dam takin," an inti
nak nak a, pêng hrang hrangah
chuan nghnia khawsakna zawng tûr
chuak an tlân chhuak ta tha tha a

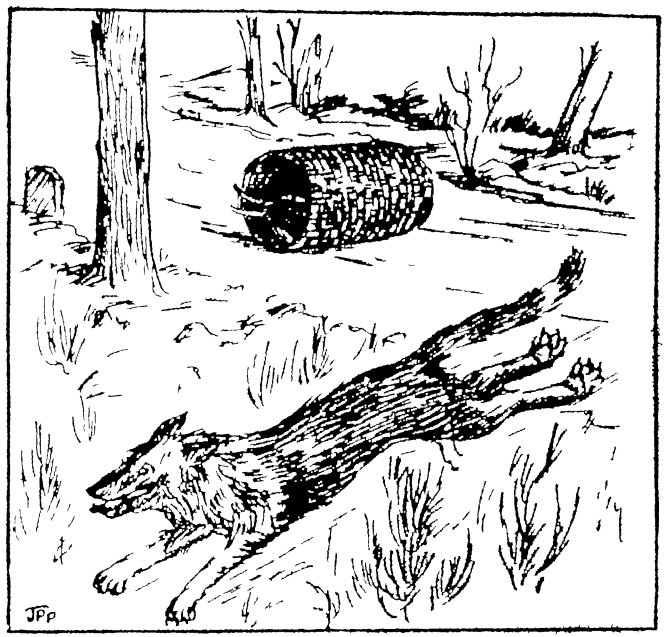
ber chuan mi pakhat
phur teuh hi a va tâwk a,
pgaih takin i buhpâwl
pêk mi pe ve thei
Ani chuan, "Aw,
pe la a, Chu
lam atang chuan, 'Keltê keltê mi
lo luhtir ve rawh,' a rawn ti su su a
Ani chuan a nu zilhna kha a la hre
reng a 'A teuh lo êm mai ka khabe
hmul pakhat pawhin luh thu a pe
hlei lo vang che a ti a Chinghne
Liana chuan A nih loh leh ka
rawn nawr vak ang a i in ka tichhia
ang maw le a ti a Tichuan a nawr
ta vak vak mai a a bang chu a
bawh thla a, kêl no chu a ei ta mai a

Tin kêl no pahnihna chuan mi
pakhat thingtang têl khawm phur hi
a va tâwk ve leh a a hnênah chuan

Ka pu khawngaih takin i thing
tang kha ka in ka sak ve nan mi pe
thei dawn lawm ni?' a ti a Ani
chuan Pe tuk e a a ti a a pe ve
ta a Chu chuan a in chu a sa ve ti
a Atûkah chuan Chinghne Liana
chu a lo kal ve leh a, kawngkhar bul
atang chuan "Kelte, keltê mi lo
luhtir ve rawh,' a ti a Ani chuan i
nu sawi kha a la hre reng a, 'A teuh
lo êm mai, ka khabe hmul pakhat
pawhin luh thu a pe hlei lo vang
che," a ti a Chinghne Liana chuan
"A nih loh leh, ka rawn nawr val
ang a, i in ka tichhia ang maw le
a ti a Tichuan a nawr ta vak val
mai a, a bang chu a bawh thla ta i
kêl no chu a ei ta mai a

Tin kêl no pathumna chuan mi
pakhat lei rawh chan phur hi a va
tâwk ve leh thung a, a hnênah chuan
"Ka nu, khêng lei rawh chan kha

ın sak nan mı pe ve thei dawn
wm nı? a tı a Anı chuan, 'E'
tuk e a ' a tı a a pe ta teuh va
ichuan chûng lei rawh chan chuan.
ın chu a sa ve ta a Atûkah chuan
Chinghne Liana bawk kha a lo kal
e leh a, kawngkhar bul atang chu ın
Keltê, kelte, mı lo luhtır ve rawh
rawn tı a Anı chuan a nu sawı
kha a la hre reng a A teuh lo êm
maı ka khabe hmul pa
khıt pawhın luh thu a pe
hlei lo vang che, a tı a
Chinghne Liana chuan,
A nih loh leh, ka rawn
nawr vak ang a ı ın ka
ichhia ang maw le a tı
a Tichuan a nawr ta vak
vak maı a, mahse leı rawh
chana sıam a nih avangın
a tı thei ta lo va Ching
hne Liana chuan a thian
ang taka awma tıhder a
rılrûk ta a 'Keltê, keltê
kei chuan thlaı hring duah
tha tak tak awmna ka
hrıa," a tı ta a Anı chuan,
"Khawıah maw?' a tı a
Chinghne Liana chuan
"Desaıa lovah, khua atanga hmar
lam pang hla lo teah sâwn, naktuk
zîng dâr rukah kan kal ang a zan
rıah atân kan la dawn nıa, a tı a
Tichuan Chinghne Liana chu a kal
ta vut a, a kal hnu chuan keltê chu
a nui char char a, tıhder a tum rılru
ta a Atûk khua chu a lo var a, kêl
chu zîng dâr ngaah a tho va, zanrıah
chaw tur chu dar ruk hma chuan a
lo la khawl vek hman a Dâr ruk
chu a lo rı a Chinghne Liana chu a
lo kal leh a kawngkhaı bul atang
chuan, "Keltê, keltê ı mpeih tawh
em le?' a rawn tı a Anı chuan 'A'
ka kal daih tawh asın dar nga rık
khan ka kal a, vawın atan chuan ka
lo ınla ngah dıam tawh maı, a lo
tıhsan ta a Chu chu a han hrıat

Dâwrpuı atanga a lo kîr

chuan a thınur ta em êm maı a
mahse tıhderna danga tıhder a tur
leh ta zawk a "Keltê, keltê, ngaı
teh theihaı hmın thut tawh ka bu
asın a tı leh a Anı chuan khu
ahnge a hualna chu a zâ
hne Liana chuan, "De
khua atanga ûhîm lam
teah a awm, ngaktûkah dâr nga

kan kal ang a, kan lo teuh dâwn nia,' a ti a Tichuan Chinghne Liana chu a kal leh ta thuai a a kal hnu chuan keltê chu a nui leh ta a Atûk khua chu a lo var a keltê chu dâr hlah a tho va, theihai kûngah chuan a lâwn a, a lawh theih theih chu a lo lo thuai thuai a Chutia thinglêra a la awm lai chuan Ching hlo Liana kha a lo kal ta a, ani chuan, "Thian Chinghnia a tui khawp mai ka han thlak ve ang che chu ? a ti a, a han thlâk a, mahse a han vawm thlâk chhunte chu hla tak tak hlîrah an tla a, a chhar chhûng chuan keltê chu a chhuk sawk sawk a a tlan haw ta nal nal a. Chinghne Liana chuan a tlan haw thâwm chu a hria a a han hmu a, a thinrim leh ta hle mai a a ûm ve ta ngat ngat mai a, mahse keltê chuan a in a thleng thuai a, a lo in khârkhum leh diam hman a Tichuan Chinghne Liana chuan a thngaihna a bre lo hle mai a tih dezna dang a ngaihtuah leh ta a

Keltê, naktûk chu dawrpui ni a ni a, dar hlah ka lo kal ang a, kan kal nai dawn nia, a ti a, a kal ham leh a a Keltê chu amah ngawt chuan nui leh ta chêr char mai a, atûk hla chu a lo vâr a, dar thumah keltê chu a tho va, dawrpuiah chuan kal a, papui han tak mai hi buh ah zân a va lei a, "A hâwn lam [illegible] Liana kha tawh a [illegible] tichuan a hlauk ang [illegible] a; a han hmuh veleh chuan a papui chhûng chuan a inthun a tlang pang aw deuhvah chuan a inlîr ta vak mai a Chinghne Liana kiang lawkah chuan a zu lir a, ani chuan a lo hlau êm em mai a, mual tan hamzawng chuan a tlân haw ta a

Chawhnu chuan Chinghne Liana chu keltê in lamah chuan a va kal leh a "Keltê keltê eng vangin nge dawrpuia i lo kal loh ? a ti a Ani chuan, "Ka kal asin, papui ka lei a tlâng atang khan ka inlir thla ta a nang pawh ka tihhlauh hle che kha ' a ti a Chu chu a han hriat chuan a thinrim leh ta êm êm mai a 'Keltê ka that dawn che a ni i in chungah ka lawn ang a boruak chhuahna kuaah ka lo put thla ang a ti a tichuan a in chungah chuan a lawn a keltê ina boruak tha lo luh nan leh êng luh theihna atana a siam awng tê tak teah chuan a mei chu a zu rawlh hmasa phawt a, mahse a têt êm avang chuan a mei chauh lo chu a leng ta si lo va Tichuan keltê chuan thingthu a la a, dawh hanah a chuang a, Chinghne mei chu a dep ta chawrh chawrh a, a hmul chu a kang kawlh ta fur mai a, nakinah chuan sa a ti ta êm êm a, a mei chu a kâng kawlh zo ta bawk si a a lung a awi lo hle mai a, a zak ta êm êm mai a Tichuan pûkah hian a awm a, chuta tang chuan keltê ina kal chu a sim ta vang vang a

China bawdawm

China bawdawm hi hming hran hran an vuah a achângin Vai thingsemim an ti a achangin lei hnuai thingsemîm te an ti a sumdawnna lam pangah leh ei atân pawh chaw ṭha tak a ni

India rama an chînna deuh deuhte

A tîra an hriat hlim chuan mite chuan engah mah an ngai lo va an ngai hnuai em êm a ni Mahse kum 1901 ah khan a tihthat dan leh a enkawl ṭhat vel dân Africa ramah an lo hre chhuak ta a tichuan an lo hre zau ta tawlh tawlh a a hlut zia an lo hre ta huai mai a ni

Kum 1918 kha chuan India ramah chuan acre maktaduai khat leh a chanve laia zau hmunah an chîng a chu mi hnu kum 20 ah phei chuan acre maktaduai riat lai hmunah an lo chîng ta a ni

An chin uarna deuh deuhte chu Madras ram ah te Bombay ah te Hyderabad ah te leh Central Province ah te a ni a Hmun ṭhenkhatah phei chuan la nen hian an chîn uarzawng a inang a ni

A hmannate

Amah hi hriak ngah tak mai a ni a chu vângin a hriak chu kawng tam takah an hmang a ni Ei tûr atân chauh pawh ni lovin damdawi atân te khâwnvârah te sahbawn siam nan te an hmang a ni

A kûng sah chhum pawh bâwng leh se kawr chaw atân te a tha tâwp a ni He mi chi chîmaw tawh hi chuan lei pawh a siamṭha a Nitrogen boruak hi a hîp a chu chu a zung lamah agla thla zêl a chu chuan lei a tithia thlai chin nân a tha leh hle zel a Chaw atan

Chaw atân pawh ṭha tak a ni a Afri mite phei chuan an rinpui ber a ni Prote tisa siamthatu pawh he thlai chiah hian te tak a awm a ni Zaah 27 chu hetiang Pro tein hi a ni a kanro emaw rawh emaw phei chuan a tam lehzual sauh va zaah 32 lai te a ding thei thin a ni

Hriak ngah lamah chuan coconut nên hian an intluk hial ang Zaa 40 chu hriak ringawt a ni ang a Tin chakna dang Carbohydrates chu zaah 20 a awm a coconut ai chuan a ngah daih zawk a ni Tin he mi chi pawh hi han rawh chuan a lo pung ve a rawh lova 349 ding ṭhei khia han rawh chuan 561 lai a lo ding thei a ni

He thlai hian chakna chi dang dang chu a ngah vak loh avângin thlai hnephnawl dangte nen ei pawm vak ṭhîn ila a tha a ni Protein kan tih hi tisa siamtu a ni a chuvangin naupang leh nu nau pawm tan a ṭang kai em em a ni India rama thil ei chi rêng rêngah hian hetiang hriak leh Protein ngah tak hi an awm ve lo rêng rêng a chuvângin chîn uar sauh sauhvah a tha hle a ni

Kum 80 lai chu a ni tawh a America ramah pawh an la hre lo va A tirah chuan Virginia ram chhim chhak lam khuan an ching thîn a chu chu Intuai Vuak (Civil War lai khan he lai hmunah hian sipaihovin hmur an khuar a chuta ṭang chuan a tuizia leh a ṭhatzia an lo hre ve ta a an lo haw leh chuan anmahni hmun ṭheuhvah an lo chîng ta a

a leh ta ṭhîn a ni

chuan a ram pum pui tih theihin an lo hing ta a ni
chîn dân

He thlai chi hi hmun tin deuh thawah an hing tawh naina Brazil ram atanga lâk chhuah a nih avâng hian Brazil ho thlai bîk ang deuhvin a la lang ta cheu a ni

A kûng chu hmul thîp thiap a ni a fit hôtê khat lek emawa sâng chauh a ni thîn Tin hnah chu a tang pêngah chuan kawp hnih zêlin a nei a A par a lo chul hnu chu an a pârna kûng chu lei lamah a kuai thla ngâk a leiah chuan a zu tawih ral a chu chuan lei chu a ti tha leh thîn a ni

A chînna atâna lei tha ber chu lei thiaw deuh siat siat tlauvut hmun deuh hi a ni Kan sawi tawh ang khan Nitrogen boruak hîpna a nei a boruak atangin a la a ni A zungah chhun, a zung siper tê te tam tak a awm a, tin, chu mi zung tê teah chuan hrik tê tak tê tê tam tak a awm bawk a Chung hrik tê tak tê pawh chuan boruak atangin Nitrogen kha an la ve reuh va chu chu khi dang pawh khân a zung atang chuan an lo la chhâwng ve leh a chutiang chuan a chînna vêl lei zawng zawng chu alo titha ti thîn a ni Ruahtui tlâk tirh hi chin hun a ni A hriak leh a thawn chhuahnate

India rama he thlai chi an chîn zawng zawng zaa 75 chu an thawn chhuak lo va anmahni in an nei mai a ni Mahse a thawn chhuahna dawr leh a tih vêlna dawr chu a awm si

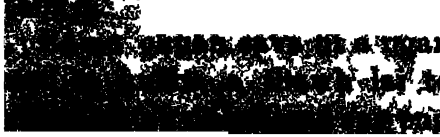
America ram chuan tam tak mai a ti chhuak a mahse tam tak chu a la lût bawk si a ni Indo hma kha chuan France ram hian a la lut nasa ber thîn a a dawtah Germany ramin tin pathumna chu United Kingdom a ni Thawn chhuah lamah chuan India ram hi a thawn chhuak nasa bertu a ni thin a pahnihna chu Senegal a ni a pathumna chuan China ram khi a ni

Indo hma kha chuan China ram te Iran ce te leh Netherlands te hi thawn chhuaktu ber an ni thin a chutih lai chuan Netherlands te United Kingdom te Algeria te hi a la lûttu ber an lo ni a

France ram leh Netherlands ram chuan a hriak an lâk luh chu an hlawkpui hle mai a ni

Thi bo chhar thu

Rama hi naupang kum sawm mi chauh a ni a, a nuin a têt tê lain a thihsan a, unau dang pawh a nei lo va, a pa lah chu a rethei êm êm mai a. Sikulah harsa tak chuan a han lût ve a, Primary chu a tling ve hrâm a. Zir zawm leh zêl chu a châk hle naehungin a pain a châwm thei tawlh lo va, hmeichawhna a zawn sak a, thi hlauhna hian puah a kham chhuah hlawh hmuin a

hi a theh a an rawn pan noh noh thin a Tuk khat chu a han hawi phei a tlaiberh nupa hian bu an lo chhep melh melh a leiah an zuk tum a engemaw ni hi put an tum a an hnûk leh hriah hriah thîn a ni mahsela an pu zo mawlh si lo va

Râma chuan, "Engnge maw ni reuh chu le? a ti a, a va pan hnai a Tufkep thi hrui tha deuh mai hi a lo ni a "E khai in put bo hmai ka ko hmu hman hlauh chu a va lâwmawm êm ve le A paltu chuan a ni dawn tehlul nên, a mantam âwm vei nên kian," a ti a. A kawr

Sava mak chu

Nipui laia sava he mi rama lo awm ve thinte zingah hian Thangfênpabawp (mute chi) hi mite thinlung tharh thei leh an lo lawm ber thina a ni awm e A hram hian hriat hian nipui a thaw dawn tih kan hre thuai thei a

He sava hi a lar hle na a a awmdan hi kan hre vek lo thei a ni Sava chanchin zir mite pawhin kum tam tak an zir tawh a mahse he sava chanchin hi chu a hir ber pâwl niin an hria

Sâp rama sava dangte nêna khaikhin ral ah chuan va hian pâwl a ni a a hmui atanga tehin a mei hmawr thlengin inchi sawm leh pah laia sei a ni A hnungzang chu a pâwl buang thang a a âwm leh a mei erawh chu a tial chhak mai a ni Tin a ke leh a mit chu a eng kal bawk a

Kum tin thangfênpabawp hi chh m lamah chuan March thla tîr atang hian a hrâm tan thin a ni âwm a mahse dân naranin April thla chawlhkâr thumna atang hian a hram kan hre tan chauh a ni A pa hi a han hrâm hmasa phawt a A hnu deuh hlekah chuan a nu hian a bihirh hian thum deuh takin a han chhâng ve a

He sava chi hi British sava zîngah chuan chi tâm lo tak a ni a a tui dân pawh sava dang a ang lo hle mai A pui chuan bu fawm a tum lêm lo va a aia va tê leh chhawng buah te a tui mai thîn a ni Engtinnge a zuk tui dân chiah chu hriat theih a ni lo Rin dân 3 a awm Rin dan pakhatah chuan leiah a pui chu a han tui phawt a chu mi a tui chu a hmuhin a pu chho va tichuan a bu duh berah chuan a thiar chho a ni Tin [illegible] pakhat leh chu hetiang hi a ni A [illegible] berah chuan thu chungin a tui mai [illegible] pakhat leh chu, a tui dâwn [illegible] hmaw a kianga thingtangah [illegible] chuti chung chuan a tui mai a [illegible] a tui lai chuan a bu tang tê tak tê pawhin a dawl tlat a ni A tui pâwn chu chhah deuh tak a ni a chuvangin hmiam te atanga tlâk mai chu a keh phah chuang lo Chutia mi tui zinga a va tui ve ngawt chuan a bu neitu khan a tam ta tih a hria ang tih a hlau va chuvângin a tui lo awmsa chu a then a thiar bo sak a Mahse rinhleih na tûr thil chu a la awm rêng rêng mai Thangfenpabawp tui hi ama phu lovin a tê a tin sava dang tuite nên a inang lo va a tial uk khak bîk a Thangfênpabawp tui hi zawng sava bu tinah hian a awm ve zêl mai tih theih a ni

A no chu a keu tirh atang rêng pawhin a chet dân a rothap ve hrim hrim a a in thing phar phar a sava dang keu vete leh la keu lote chu a bu ata emaw a nghêng thla zel thîn a chu chu chaw a heh bîk vâng a ni a ama pui ni hlek lo rawn awp keutuin chaw a rawn put chu a lo chuh thuai thûai a a lo ei khalh zêl thîn a ni

Kan sawi tawh ang khan thangfênpabawp chuan a tui kha sava dang bu chheh saah a va dah ringawt mai a chuta chin chu a ngaihsak leh tawh ngai lo va a nuhrawnin a inparhkhuh hma chu a chawm a chuta chin chu ama tâl talin a tal ve nawk nawk ri ngawt mai a ni A chaw hmuh theih ang ang hnimhnah emaw pangang emaw thing ngêt emaw sava dang pawhina an ei duh loh chi chu a ei zêl ringawt mai a

Tin nakina an lo puitlin tak tak hnu chuan England ram chu July thla hian an chhuahsan a tichuan Africa ram hla tak mai lamah chuan tuma hruai lohvin ani mai thlawh ta nal nal mai thîn a ni Tichuan thlasik chhung chuan va awm a an hmaite chu a tla kawlh vek a mahse April [illegible] ni a amul tha tak an lo nei kim [illegible] tichuan England ram lamah [illegible] leh a aw mawi tak mai mi [illegible] rawn chhuah leh ta thîn a ni.

Damiena chanchin

Kum 107 lai a ni ta a Belgium ramah mipa naupang pakhat Josepha chu Jan 3 1840 na tak khâm a lo piang a Kum sawm hnih mi a lo nih chuan puithiam hna a lo thawk ta a, chu mi hnuah chuan a hming pawh an thlak a Damiena tiin an ko ta nâwk a; tichuan tupawhin tûn lai chuan Pa Damiena tih veka hriat a lo ni ta

Naupang tê a la nih lai chuan lovah hian kha a thawk ve thîn a amah chu chak tak leh hmêl tha tak a ni bawk A u pawh hi puithiam a ni a, Hawaii rama mi retheite tanpui châkna rilru a neih avângin a kal ta a Tichuan ani pawh hian chutiang lam hun chu an zir a lo duh ve a a zir ve ta a, Mahse vânduai thlâk takin a un din Hawaii mipuh chuan a thi ta thuai a vêtîh dâwn têp chuan Damiana chuan amah thlâk Hawaii rama kal a tum tho chu a hrilh a chu mi thu avêng chuan hlim tak leh lawngai lo takin a thi ta a

DAMIENA

Tichuan Damiena chuan Hawaiian thlarau chuan kum kua zet mita tanpui chuan a thawk ta a, chu mi chhûng chuan ama ho ngaihtuah hak in pakua lai khaw hrang hrangah a kal peih vek hman a Chung lai chuan phâma hri hi a lêng chiam mai a; tichuan tawlhlârin phûr tawh phawt chu hmun hranga chûk tûk tlin thu an than a, thlarkâr pakhat Molokai ah tibah chuan an dah zêl a, chuta tang chuan hmah an lo kir leh tawh ngai lo va

A hlat chu Damiena chuan biak in hmun [illegible] hun ber pakhatin phârhu [illegible] an khawngaihthlâkna leh [illegible] hi a lo ngaihthla vê [illegible] a thawih ta êm [illegible] ngai lo va

Chung mi retheite zînga cheng tûr chuan mi kultui hrâm rawh a ti ta phawng mai Bishop chuan a lawmzawng tak mai a lo ni a a kaltîr ta a Tichuan Damiena chu chu mi ni la la chuan Molokai lam pan chuan puan thuah leh engmah pawh keng lovin saruak ngawt chuan lawngin a inkar phei ta a Chu mi hmun chu khawvêla hmun khawhar ber a ni ang tih tûr hi a ni a mi 800 emaw l i hmeichhia leh mipa an lo awm a thi t p tûr vek ang mai hian an lang a Pathian lam ngaihtuahna rilru pawh an pu hlei th i lo va rilru chau tak vekin an awm theuh va A hmun l i chu a nuam lo hle mai a thu kûng rêng rêng a awm lo t i theih a ni a v a i v u t ring w t vek hi a ni mai a phârh chuan in pawh an nei lo v mau pumpui kham khawm l i an in chung atan c h u a n an hmang a Damiena phei chu hun engemaw ti c h h u n g chu thingbuk pakhat hnuaiah hi n a awm a An chaw eite chu tlêmtê te a ni thîn a puan chhe tak tal hlîr hian an inthuam a tui awmna an hlat êm avângin tui pawh hnianghnara hman tur an nei lo va chuvangin an awmna lai hmui chu a rim a ohhe êm êm mai a ni Chawlkar tin mai hian mi pâriat emaw sawm emaw hi chu thi an awm reng mai a ni

Chutih lai chuan Damiena chu kum 33 mi a ni ta a annı zîngah chuan a chak ber a chuvângin a cho vêlah a tang a, zaidam tak leh hlim hmêl pu tak chung zêlin a enkawl vat vat reng a Amah pawhin engtikah emaw chuan phârna hri chu a la kai ve ngei ang tih chu a inring hle mai a mahse chu chu pawi tihna nei duh hauh lovin tlâwm ngai takin a thawk zêl mai a. A inathawh fawnkêm famkim chu zirtirtu mi nên, thlan

laitu nih nen nurse nih nên puithiam nih nen chawchhûmtu nih nên huan enkawltu hna nên a thawk vek mai a ni a theih pawh a thei teh a nia

Tin nakinah chuan phar thenkhatte nen chuan thahnemngai takin in an sa ta a in tam tak an sa peih a Tui pawh tlâng sâng taka mi a hmu chhuak a chu chu a kang ngai hauh lo a ni an ti Khawpui atangin tui dâwtin an la a in tin mai tih theihah chuan an la lût ta a Tin biak in te leh damdawi in te pawh an sa bawk a thilanmual atân hmun zau fe chu an ruat bawk a chutah chuan kum hnih lek chhûng pawhin phar chu 1 600 lai an phum hman a ni

Damiena chuan phârte chu achangin a zirtîr a tin an pante a tuam sak a a thente chu bân leh lam leh lam bûl te an ni a chungte chuan chaw ei ve thei si hek lo amah ngat chuan a barhin a barh hlawm thîn a Chutianga anmahni rawng a bawl lai chuan Isua rawngbawlah a inngai tlat a chuvângin eng lai pawhin a hlim reng a ni Kum nga zet a thawh hnu chuan pui thiam dangin a rawn pui ve ta a Nakin dauhvah phei chuan daktawr te leh nurse te pawhin an rawn tanpui leh ta zêl a

Damiena chu kum sawm zet Molokaia a awm hnuin ni khat chu a kein tuiso hi a han dai a sa rêng rêng a hre ta lo va tichuan daktor hnênah chuan a kal ta a 'Ka phar ve ta a ni awm e ka ti a ti a Ani chuan Ka sawi thei lo ve mahse i rin chu a dik a ni a lo ti a Damiena chuan Hlauhna leh pawi tihna rêng rêng ka nei hlei nêm tûn hma pawh khân phar pawh ka hlaal lo rêng a ni a ti ta a A chhûngte hnênah pawh engmah a phâr thu rêng rêng chu a sawi ngai lo va Bishop hnênah erawh chuan, Phâr ka lo nih ve tak avângin khaw pumpâk chuan ka lo kal thei ta lo Pathian thiam ka tâna tha ber tûr chu a hria a, chu [illegible] lehkha a thawn a

Chawlhni lo thleng lehah chuan Pathian thu a sawi leh a chumi tum chuan Kelni phârte hi tin a han tan phawt a, chuta tang chuan a kai ve ta tih chu an lo hre [illegible] ta a an lo hre ta huai mai a Chutia a lo phâr ve tak hnu chuan pharho chuan tûn hma pawha an lo ban theih tawh ngai loh zu in lam pang chu an lo ban ta a Damiena lo awm hma chuan thingzung atanga an siam zu hi an in thîn a chu chu a han khap ta a a tir chuan an haw êm êm mai a chuvângin a hlim lo hle thîn a Mahse na kinah zawng an lo sim thei ta a chumi hnu chuan lawm takin an awm ho leh ta thung a ni

Kum ruk vêk a awm leh a chûng chhûng zawng pawh chuan tumah thlei bik nei chuang lovin a thawh dan pangngaiin a thawk reng a A tawpah chuan a thih a lo hnai ta a Pathian Tha chuan Amah nêna thawhlehnaa tho turin mi ko ta a ni a ti a Puithiam pakhat a bula awm ve reng chuan Ka pa i kawr tal kha mi hnutchhiah thei dâwn lâwm ni? Tichuan i riiru ropui tak ang ka lo put ve theih nan a ti a Ani chuan Eng vângin maw? Pharna hrika khat a nih hi a ti a Chung thu an sawi lai chuan a kianga amah tanpuitute mittui chu a lo tla zawih zawih a

A thih hnu chuan a ruang chu ama duh na takah hmana a thlen tirha a awmna thing hnuaiah chiah khan an phûm ta a A thih hnu chuan bishop chuan a huaisenzia leh a chanchin pawh hre chiang si lovin a ziak a chuta a ziaknaah chuan a thawh chanve chanchin pawh a ziak lo va a tha lo lam pang hlirm a ziak zâwk a Chu chuan ziaktu hming thang tak Robert Louis Stevensiona riiru chu a tina ta êm êm [illegible] ziak ve ta ngat a Chutah chuan, bishop chunga a thinurzia te pawh a [illegible] tel a, bishop nun nuam tak leh thatchhe tak chu pui thiam rethei tak thawk nasa tak nun thawnnam lo tak nen chuan a khaikhin bawk a

Chutianga Damiena meuh pawhina nasa taka a lo tuar ve tâk avâng chuan Malokai pawh chu a lo langsârin miten an lo hriat phah hun ta nghe nghe a. Tichuan phârho tanpui nân pawimi an rawn thawh khawm ta ruih ruih a; mipa leh hmeichhia pawh tam takin engtia thawk ve tûr chuan an lo inpe phal ta a. Damiena pawh khân a dam lai khân nakinah chuan mi dang tam takin an lo thawk ve ang tih a ring rêng thîn a chuangin a hlim vlau thin a ni.

Malokai ram tân chauh a thawk tha a ni lo va, India ram leh South Africa ram tân pawh a tha êm êm a ni. A chanchin min an hriat chuan nula leh tlangval tam tak chuan phâr chu tanpuia an nunkhawnawmna leh an hlim ve theihna tura tanpui ve an lo duh thîn a ni.

(Phêk 49 chhunzawmna)

...ngeh a ak thuai a. An khuaah ...chuan lâwrkai a tam mai a chûng ...chuan mite thil chhar leh an va rûkte hi an lo lei sak zêl thin a. R...a pawh chuan va zuar ve sela, ...ka sânga leng lo lai va hmuh ...tûr a ni. Rei fe chu a mngaih ...ah a. Amah tê chu naupang nu ...wm tak, mi thil chhar zêp rûk leh ...rûk rêng rêng hi a duhlohzâwng ...k a ni a. Chuvângin a neitu chu ...mhohhuah a tum ta rân a.

Chu mi thai chuan ralkhat atangin ...mi tam fe lo kal hi a han hmu a. A ...maa bera lo kal chu a hnathawh-...na pe nupui a ni a, tap zawk awih ...phungin hmu a rawn hruai ...a. a ...hhiahhlawhte chuan an rawn ...ai a. ...Hêng lai ...chauh hian a ni ...ni. ...ah ...ang a hovin ...

...

"Ka pu biak ka duh lawk e," tiin chhiahhlawh a han hrilh a. An pu chu an thi man tam bo avang chuan lungngaim a lo kun reng a. Engnge i duh le nauva?" a lo ti a. An chuan, "Ka pu, i huanpui ka ni a ka sava thianteiho ka kawm laim hi thil tê hi an rawn hnûk hriah hriah a. I ta em ni?" ti n a han entir a. "Ka nau ka thi bo hi hmuh leh ka inring tawh lo a ni a ka va lawm tehlul êm. Mi rinawm tak i nih hi Chawlhkâr lehah lo kal leh ang che aw, engemaw tal mitvâr man ka lo siam sak ang che," a ti a. Tih tal nangiain a pa chu hnathawhna thi tak a pe a; tin, chu naupang chu eikhi sâng thlenga a zir theihna tûrin a châwm leh ta nghâl a. "A puitlin hunah hetianga mi rinawm chu ka ajawhah ka la mang ngei ang," a ti leh ta nghâl a.

Rinawm hi chawimawi tlâk a va ni ...hlul êm!

[illegible] pawl (British and Foreign Bible Society) lo awm ţanna hi a[illegible] ni ta a. Chu mi chhûng chuan India rama hnam hrang hrang tân hian Pathian Lehkhabu an chhun ţhin a Pathian Lehkhabu 50,000,000 aia tam mah ţawng hrang 120 maha tam India ramah hian an hralh tawh a. Hêng Pathian Lehkhabute hi a man tak tak tlêm takin an hralh ţhîn a ni He pâwl hian kum nga chhûnga Mizo ram tân an thlîtîh chhût lia kum 100 ai maha rei India rama an hnathawh ropuizia hi a lang fiah hle ang—

Thu Thlung Thar bu 20 000 chêng 18 500-ah an hralh a.
Pathian Lehkhabu chhutu pâwlin chêng 33 750 an sêng a
Tlehuan he mi pâwl hian chêng 15,250 an hloh va

Tin, he mi tlam lo hian a fûnna leh a kal manah chêng 2,400 an sêng a Kum nga chhûn Mizo ram kohhranin chêng 1,662 an thawh a An sên zât aţanga he mi hi kan paih chh an sên chu chêng 13,588 a la ni ta fo va Chutichuan a bâk zawng zawng hi Mizo faten Path Lehkhabu in neih theih nân Wales ram leh England rama mite pêk khâwm a ni ţhîn a

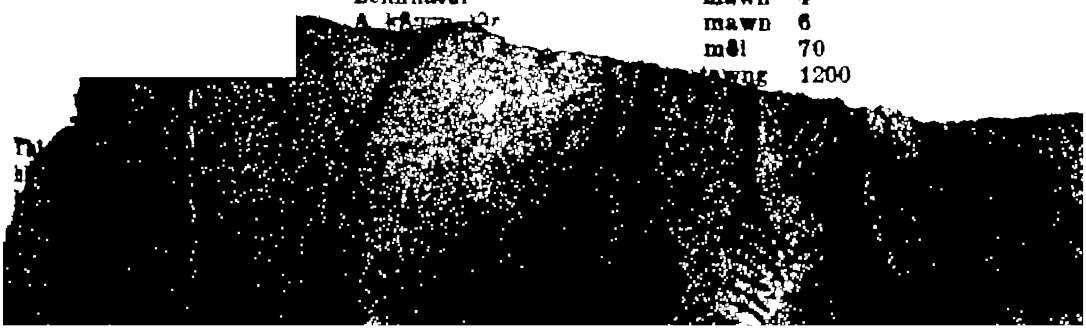
Tûnah chuan thil a lo dang-lam ta a, India ram hian Pathian Lehkhabu chhutu pâwl a lo indin ta a (National Bible Society) Chutichuan tûn hma lama British and Foreign Bible pâwlin an thawh thin chu India Bible chhutu pâwl thar chuan an thawh tûr a ni ta a Chuvângin Mizo ram tân chauh ni lovin India pum pui

Hmân laia Sâp ţawnga Pathian Lehkhabu letlingtu Venerable Bede' chuan a thih dâwn ţêpa Chanchin Tha Zoham Ziak bung tâwp ber a lehlin zawh hrâm lai lem a ni

tâna sênso chu kelmal India mite ngá tuah tûr a ni a. Chu mi pawimawh ta chuan eng ar nge kan chêt dâwn ? Pati Lehkhabu chh pâwlin an th ţan phawt tûr Mizo ţawnga Thlung T chhut ţhat a dâwn a He n thil namên a dâwn lo tih thil duh mam. aţang hian chhût thei an

Lehkha	mawn	210
Hawrawba siam tûr thir	mawn	42
Lehkhatui	mawn	4
A [illegible] tûr	mawn	6
	mêl	70
	[illegible]wng	1200

Minu hla.

An chawi sual e pipu lungmâwlin,
Sakhming dik lovin khua rei a lêng;
Hring nun chhâwng hlei sângsarih chhûngan,
Dâwn thui zêl teh a riang lu êm e!
Khua rei eng chen lêng leh tak ang maw?

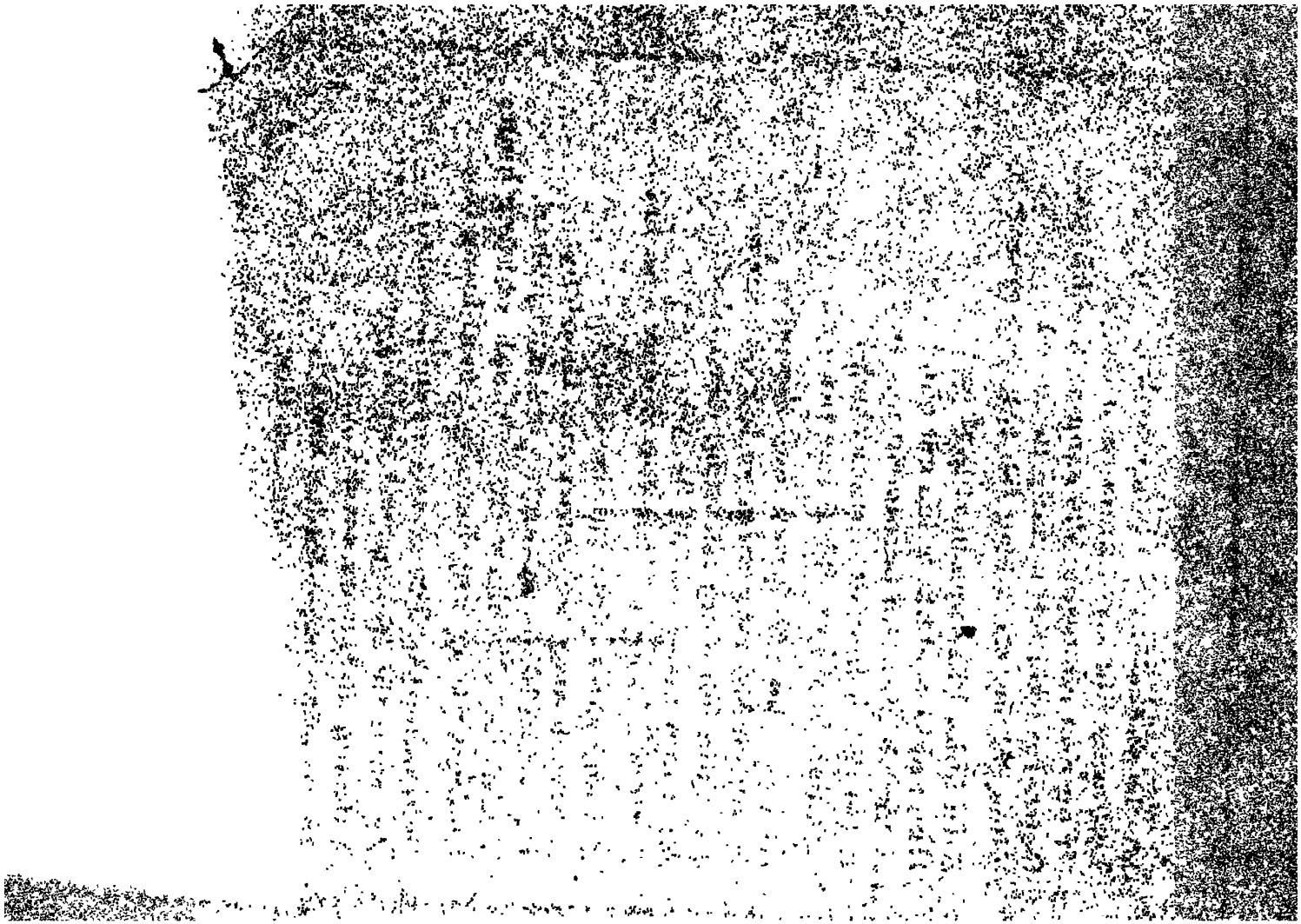
A tu ânkâ kher nge lo ti le?
Hmei akâr a chhia ti leh zêl chu;
A 'ngaih luat thinlai nuarin nge ni?
A tiduhdah hmusit diriam zâwk?
A bulah hrui ang chhui har tawh si.

Zâwt vêl ila vân hnuai lêng zawngte,
Zo lungmâwl iang awm ve tak ang maw?
En chim loh chûn leh bûng dâwntuaii;
Mi u nun mawi zalêng tleitîrte,
"Hmei" "chhia" tih vek zawng a na lua e.

Zai ang zâp a chûn thinlai riangin,
A hmachhuan hraichawi nun thar lêngte;
Pâr mawi hlâna sakhming chhia chhilhan,
Tûr nipui leh chhawrthla chhuah chhûng hian;
Chang ve tawh ang hmiang a sakhming ṭha.

Sakhming ṭha kan chawi a rem lâwm ni?
Zai tuah thiam lêngrual lo tho ve se;
Sathang mah sanu sapa awmin,
Mi-ah minu mipa hming awm lo;
[illegible] tina leh ṭhîn.

[illegible] vêl ang hmiang,

ROBÂWM

10 JULY, No. 4

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F.J.Raper**
Chhuahpuitu **Pu Laihlira Sailo**
Lungleh, South Lushai Hills, via Chittagong.

A man kum khatah Re 1-0-0 *Dâka thawnin Re 1-4-6.*

THU AWMTE

Sakhua hi engnge ni ? Phêk 5
Bishop Azaria chanchin *(chhanzaom lehna)* 5
Tân lai India ram chanchin 5
Lal lo kal lehna 6
Vennie khuaa thian dûn 6
Lo zawh thu 7
Vân lâm thiltê Kâwn

ROBAWM

Vol 10 JULY, 1947 No. 4

Sakhua hi engnge ni?

Khawvêlah hian sakhua hi a tam hle mai a, sakhaw dik leh dik lote a awm a, a dik lo chu a zuitute chawpa chatuan boralna a ni a, a dik erawh chu a zuitute hên chatuana nunna a ni ve thung a. Mihringte hi kan taksate leh kan ruhrel chawpin sualah a lo tlûk tâk avângin sakhaw dik kan mamawh tlat a ni Sakhua hi nei lo ila, kan nun dân hi a va mâwl dâwn nasa êm! Sakhua chu a zuitute thinlungah a inphûm a, chu chu taksam a târ lang ṭhîn a ni. Mi tupawh a tisa thiltihtîn a sakhaw zuitirna a tar lan loh chuan, a zuituah puh ngam a har hle; amaherawhchu a thiltih leh a thu sawia a sakhua a tar lan fiah hle chuan mi tam tak a hîp thei a, a zuipuitu an pung thîn. Hnam hrang tam tak zîngah sakhua hi thih ngamin min an ṭan ngam thîn, thih pawh an thi tam nangiang a ni. Nang sakhua i nei ve em? Mihringin sakhaw dik kan mamawh a ni; chuti kauva kan mamawh avâng chuan, he Kristian sakhua hi phun nghet tûrin kan Lalpa duh tak, Isua Krista chuan a thisenin a rawn nemnghet ta a, khawvêla mi zawng zawng boral tûr a chhandam theih nân 'Rinna' a rawn thlang ta nghâl a, he chhandamna lungphûm (sakhua) hi phûm tûrin khawvêl leh a chhûnga thil rêng rêng hi tâwk zo a awm lo.

Khawvêla mi tam berte hian chhandam hi ṭûla an hriat avângin sakhua an nei a, an zawng a, Pathian chu an dap an dap a, an hmuh maina tûrin amah, Isua Krista ngei chu nunna bulpui ber leh hnâr atân a lo inhawng ta a ni. Sakhaw dik chuan Pathian lei leh vân siamtu leh a chhûnga chêng zawng zawngte siamtu zawm tûrin Thlarau Thianghlim a nei tûr a ni. Mihringte theihna sâng ber pawhin a theih loh ti theitu atân, chu sakhaw dik zuitute chuan Thlarau Thianghlim zaingaihin, an ringaitlâwmin, an inphah rual hle tûr a ni. Sakhua hi miin a vawn ṭhat tlat chuan amahah rinawmnate, zahawmnate, a nei ṭhîn a; sakhaw ngaihsak lo takpa râwn tlâk fo an vâng hle a ni. I nupui atân emaw, i pasal atân emaw, i fanu i fapa atân emaw sakhaw nei lo mi phâwklêk tak nge i duh, sakhaw vawng ṭha mi ni charh mai? Sakhaw nausâm mi nih hi hnam tin tân tâwk lohna a awm a rinawm o. Kan sawi tâk ang khân sakhua hi a dik tûr a ni a, a dik loh chuan mahni an inthunun thei ṭhîn lo; keia sakhua chu Isua Kristain Kalvari Kraws-a a phun, "Kristian" hi a ni a, kum sawmthum aia rei mah ka lo pawm ta, he sakhua ka pawm avângin dar kâr khat pawh ka la inchhîr lo. Amah rin avânga a rawngbâwl pawh zawngchhung tlâk tak a ni. Hmangaihna Pathian a nih avângin.

"I rinna chu amahah nghat la, tichuan an'n i mangamna zawng zawngah a pui zêl ang che." Nupui fanau tân, chi leh kuang tan, hnam leh ram tân indubsakna tlâk tak a ni

C. Aichhâwna Zirtîrtu.
Zotui, Chittagong Hill Tracts

Bishop Azaria chanchin (*chhunzawm lehna*)

Bishop Azaria chu January 8 kum 1913 a Bishop atana an nemngheh aṭanga ni sâwm ah a bial an siam a Calcutta aṭang chuan Bishop Whiteheada nen an kal dûn a tlai lama Khammamett an va thlen chuan mipui hovin meichher chhi ṭheuhvin an lo hmuak dur dur mai a an thlenin tur lam pawha lût lovin biak mah an lut nghal a hlm tak maun lawm thu sawia inkhawmna an nei a. A tukah chuan Dornakal leh Khammamett a Kohhran tupa zawng sawngte chu an inkhâwm a Bishop White heada chuan Bishop a niha a bial tûr Dornakal a nih tâk te chu a puang a Dornakal chu Bishop Whitehead a bial a ni a chutia upa zâwk naupang zawkin a han thlâk ta chu an ṭhian dûn atân chuan a lawmawm hle mai âwm e

Chutianga tha thar leh rilru thar parh lakin han bei ta a nih avângin a bialte rilru pawh a tiparh ṭha hle mai a ni A bial zanzawng chu Mizo ram pum pui ai pawh hian a zau va chu miah chuan India mi Pastor 6 leh thawktu dang 172 an awm a Kristian chu 8 000 an awm a Dornakal Mission hi a belhbul hmasak ber a ni a a ngaina êm êm mai a Mahse Khammamett ah pawh hian a rilru ang pu an tam avangin nuam a ti hle mai ram danga mi lo lût khâwm Kristian ṭha tak takte an awm a

Azaria Bishop a lo nih tak atang chuan Telegu ram chu Azaria awp ram a lo ni ta a He mi ram an chhût dân a hmun emaw lamin an ti lo va Telegu ṭawnga ṭawng awmna apiang lamin an chhût zawk a Chuvangin thlang lam pangah chuan Madras thawngtlang an awm a chhim lamah chuan Peninsula chhim chanve zet thlengin an awm a, hmâr lam pangah chuan an awm a ni Chhak lam chuan Madras ram

pum pui hi a huam deuh thaw a Hydera bad ram hi a zau zawk mah a huam bawk a ni He mi bialah hian khawpui pawimawh a awm mang lo va mihring awmte pawh thingtlang mi kan tih angte hi an ni Dravidian chi an tih thinte kha an ni ber a Tamil te nên hian an inhnaih hle mai Chuvangin India rama cheng hmasa ber mite an ni Telegu tawng hi tawng tuibnâng leh ri mawi tak a ni a Tûn hma lama Telegu in Sanskrit an lo vuah thin dan chuan Andhra Desa an ti ṭhîn a ni Bishop Azaria hian Telegu tawng chu a thiam sa tawl rêng a Bishop Whiteheada ṭanpuitu a lo nih tawh avangin an ram te pawh hi a lo fan ve tawh ṭhîn a chuvangin chûng rama Mission lo awm sate nên chuan inhriat chian pawh a awlsam hle a

A nungchang leh a awmdân mawi tak mai leh a finna tha tak mai chu hmanga theihtâwpa a beia India rama Kohhran puipa nihna chawisân a tumna avang chuin Bishop a an thlan tirh laia lungawi mino lote pawh khan an duh leh ta êm em mai a ni

Rei lo tê a han ṭan hnu chuan Kan Bishop kan Bishop an ti noh noh mai a Pathian hminga kan pa tak tak a ni an ti ta a Chutichuan an duhzia tihlan nan an nu pa pa chuan hming mawi tak an puttir a Paduhawma leh Nuduhawmi an ti a ni

Chûng lai chuan a biala zin vêl vei hi a harsa hle mai Mizo ram ang mai bawk hian kawng tha a awm mang lo va bawng taw laiîr emaw ke emaw chauhva kal theih a ni a A lum êm avangin chhûna kal lovin zan ah a kal deuh ber thîn a ni Tin a tlawh khuate chuan a lo lawm nân khuang leh hlatein an lo hmuak ṭhîn Achâng chuin bâwng tawlailira chuanga a sin ṭhin avângin zan a ni bawk si a, a mu nge a meng tih hriat nân mumbhurin a kuai te an lo en

ṭhîn Dummaguden khua chu Dornakal aṭangin zan hi riaka ban a ni a sakei a tam avangin ṭhian za pali panga nên lo chuan kal ngam a ni lo va tin riahbuk velah pawh zânah chuan meipui chheh vak loh chuan riah ngam a ni lo va mahse tûnah chuan ni khat kal chauh a ni ta

Vawi khat chu Kurnul bialah I alpa zin riah eipui tûrin zîng takah a chhuak a Lal chaw eina bungrua chu khaw dangah an kalpui palh daih mai tih a thlen chuan a va hre ta a Tichuan tlangval ngaichak pahnih a la tûrin an tîr a A va thlen hma pawh chuan dâr kar khat zet an lo zai tawh a an aw te pawh a chhang bawrh tawh a chu vangin an tlangvâl ngaichak tirhte lo thlen hma loh chu thu lo sawi reng mai tûrin Bishop chu an tîr a Dar kâr khat leh minit sawmhnih thu a sawi a

Thu hriltu an tlêm em êm mai a bial zah takah pawh pakhat emaw fang chauh an awm a ni chuvangin khaw hla deuhte chu Missionary te pawhin an tlawh thei lo va innei duhte pawh hi dan angin an innei thei ṭhîn lo va an lo innei mai a nakinah Pastor in an la nemnghet mai ṭhîn a ni a tichuan zin tum khatah pawh hian nemngheh tur tam tak an awm thin a ni Tin thu hriltu an tlêm avangin Kristiante pawh Pathian thu hriatna kawngah an mâwl hle vek mai

Azaria hian Telegu ram chauhvah a thawk lo va Madras ram lamah pawh hian a thawk bawk a ni Bishop Whitehead nên khan an ipkawp ngun khawp a ani pawhin Telegu Kohhranho hi a ngaihthah chuang bîk lo va Ani zawng lo thawk rei tawh hle ngang a ni a Bishop Azaria ṭanpuitu leh fin chhuah puitu ṭha tak a ni reng a ni

Tin Tinnively mite pawh hian Azaria Bishop a lo nih thuah hian an lawm hle mai Tamil Kristiante hian anmahni chi ngei a nih avangin an chhuang hle mai a an [illegible] zin te chuan nasa takin an lo lawm a [illegible] ṭanpan laia a awmna khuaa kal tûra a chhuak chu tlangvâl sawm leh p hnihna tawlailîr chu an hnuh sak a tin mi tam takin an thlah dur dur zel a kawng lakah pawh lâwmtu tam tak a nei zêl ṭhîn a ni

Zawlnei mahni khaw lama mun an lawm ngai lo tih kha a ni nain ani hi zawng an lo lawm êm em zel a ni

Indo pui himasa zawk khân kawng eng enkemawah chuan a tithuanawp deuh va sum lamah te pawh harsatna an nei a Sap ram te nen pawh duh angin thil a tihza theih lo va Nimahsela Pathian ram hna thawh chu a chawl chuang lo va Kohhrante pawhin pûn an thulh chuang lo Anmahniho ngawta Pathian ram tizau tura an beina chuan thil a tiṭha hle mai

Kum 1920 khan Bishop Azaria chu England ramah Lambeth Khâwmpuia tel turin a zin a Chu mi inkhawmpui chuan India mi tel chhun a ni bawk a an lo lâwm hle mai a India leh Sâp ram Kohhran rilru in hmuh thiamna pawh a siam hle mai A kalna apiangah an lo lâwm êm em zêl a Cambridge University chuan L L D an tih hi an lo pe ngi e ngi e a ni

Sâp ram atanga a lo haw hnu rei lo te ah chuan a rawngbawlpui a ṭhian tha tak Bishop Whitehead kha Sap ramah a chawlh a lo hun ta a mahse kum rei tak chu inhimu lo mah sela lehkha lam talin an la inbe reng in an la inzawm reng a ni

India ram hi mi inang lo tak tak awmna a nih avângin Kohhran hruaitu nih pawh hi a harsa viau mai Kohhran hruaitu tha tak ni tûr chuan India hnam chekhnawk leh khawpui lo lama thingtlang khaw lam mi chanchin te pawh hre thiam mi tak nih a ngai a ni Bishop Azaria hi mi sakhua tak mai thingtlang lam mite awmdan pawh hriat thiampui mi tak a lo ni kher a mite pawhin nu leh paah an ngai thei tak tak a ni

Thingtlâng lam mite khawsak dânah chu an thil kawng hnih pawimawh bîk deuh a awm a chu chu in chhung khawsak dân leh

vântlang mîpui tualchhûng awmdan hi a ni Chhûng khata thu neitu ber chu nu leh pa an ni a, mupui paal mneih tha leh sum leh pai tîn lam rêng rêng chu nu leh pa thu vek a ni Tin chu lovah chuan tualchhûng awmdân hian kawngro a an hla mai Telegu khîlash chuan pâwl thum an awm tih theih a hi, Pâwl khat chu Brahmin-ho an ni a hûngho hi an tlêm nain an puithiam chi an ni a, hunsa vak lo mah sela thu neitu berte an ni a. Tin chu lo chu hnam chheho tawh tui loho an tihte chu an awm a chûngho chu mi rethei tak tak an ni a tin chu mi pâwl lo chu pâwl danga vântlâng pawl an tihte an awm a Chu mite chu Sudras chi an tihte hi an ni Chûng lo pawh chû hnam chekhnawk tê tê an la tam ta fo mai a tin a hnam chhia leh a hnam chhiate pawh chu an la inten chhawng leh zêl a chuvâng chuan mîthurual tak tak hlei thei pawh an ni lo va, an mi liante leh vantlang chu an [illegible] nge mai Chi tê leh chi têtе pawh chu an la inten chhawng nual mai a thaw tê pawh an chho thei lo va mpum khat ho thei an ni mang lo Chutichuan India rama chi inthliarna awm hian hnam kîch tui lo a bring chhuak a, chu chuan mi lam tak an puan an rûrna avâng ringawt mailo leh tumlo an lo ni ta mai a ni India mi pakhat mi ropui takin heti hian a ziak a Zawhtê te, ui te, ran dangte pawh kan khawih a thiang a mahse mahni mîmîringpui khawih chu bawlhhlawkna a ni mai ni!

Chûngnga hnam khawih tui lova an [illegible] khân Kristian sakhua hi ani lo hriat chuan a mal tê tê pawh ni lovin, a chûng chhûngin a hlawp pui pui Kristian ni lo ni ta chûng khân [illegible] pâwl chuan chutiang chu tawng leh mahni chhiar mai chu an [illegible] mang lo [illegible] sakhaw hmun thûng [illegible] [illegible] [illegible]

khâr lo pawhin thlamuang takin kan mu hle hle thei ta a ni. Chuvângin Kristian sakhua hi sakhaw ṭha tak a ni," a ti.

Vawi khat chu Hindu hnam ṭha inti pahnih hian baptisma chang lai an lo en reng a, Bishop Azaria hnênah chuan, "Hêngho hi kan hre viau asin. Kan chhiahhlawhte an ni a, an pi an pu chena kan pi kan pute chhiahhlawh an ni a; hnam lamah te, sum leh pai leh thiam lamah te kan hnuaia mi chu an ni ngei mai a, mahse tûnah chuan an hmêl han en pawhin kan neih ve loh thil neih an nei a ni ngei tih a lang a ni," an ti a.

Kristian zawng zawng hi ṭha famkim an ni kher lo. Vawi khat chu mi pakhatin chûng hnam deh thiang lova an nêihte chu an ṭhat mang loh thu Bishop Azaria hnênah a sawi a. Ani chuan, "Berâm rual zîngah hian a dum a tel ve ṭhîn a, mahse tûn hma lam kum sâwm emaw laia an awmdân nên kan khaikhin chuan an danglam ta daih a ni tih chu kan hria alâwm," a tihsan a.

Hmasâng aṭang rêng khân Pathian ram dintute hi mi ropui ni lovin mi narânte an ni fo ṭhîn angin India ramah pawh hian a ni ve a ni. Mi pakhat chu, "Pathian hmu tak zet em maw?" an ti a. Ani ch "Pute u, tûn hma lam khân zu rui fo m nih in hria a, tûna ka ruih tâk lohzia p in hria a, Pathian hmu lo ila hetianga da lam theih hi beisei rual ka ni lo," a ti Kristiannain mi a tih danglam theihzia hi a lang chiang a ni. Chutichuan Isua hmutu tak takte chu haih rual lohvin an danglam ṭhîn a ni.

Tûn lai India ram chanchin.

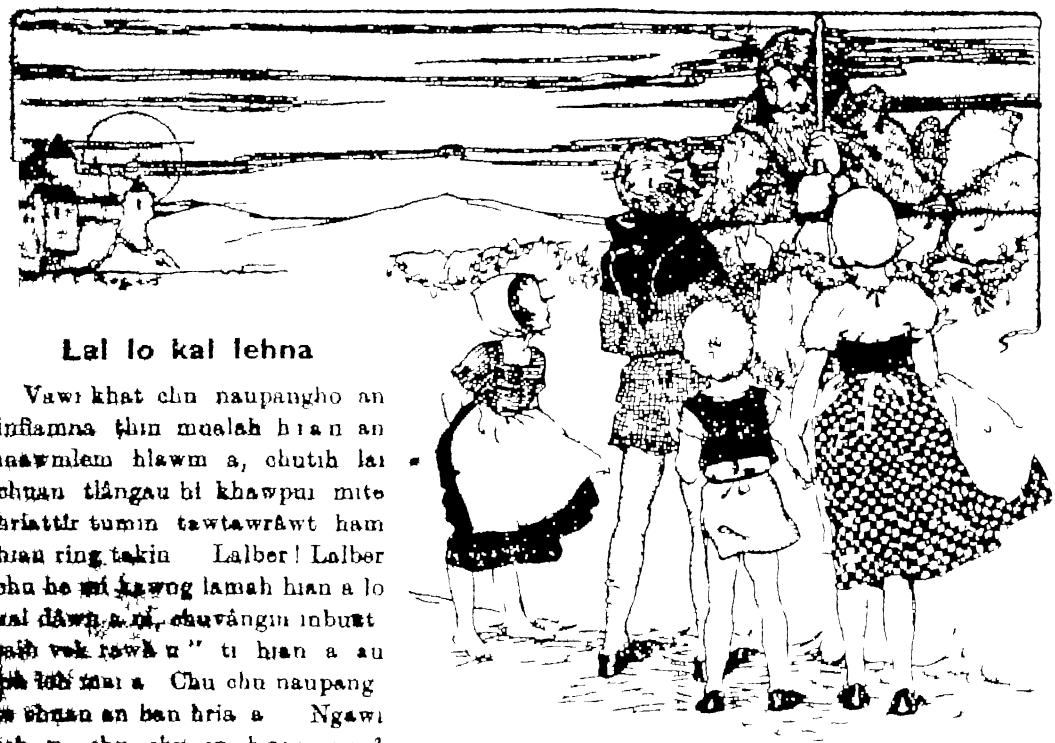
India ramin mahni ro inrêl a tumna chu a rei ta hle a. Chutianga mahni ro inrêla awm chu British Sawrkâr pawhin rem a lo ti ta a. Amaherawhchu India ramah hian mipui pâwl lian tak tak pahnih Congress leh Muslim League an awm a. Chu mi pâwl hnihte lung rualna tûra India ram indantîr dân chu thiam a harsa hle a. Muslim League pâwl chuan India a indan rau rau chuan Mosolman tamna deuh deuh Punjab, Bengal, Sind, British Baluchistan, N.W.F. Province leh Assam te hi mahni ro inrêl hran nân neih a duh a. Congress erawh chuan, India pum pui pum khata awm ṭha a ti a. Chutiang India ram ṭhen a nih rau rau dâwn chuan Punjab leh Bengal ram pawh hi Mosolman tamna lai chin ṭhen hran leh an tûr a, chu chu Muslim League-in rem a ti ang si lo.

Hêngang hian mahni ro inrêlna chu chuan phal mah se, thuneihna India ram hian dân tûr thiam a har hle a. India mite lah chu anmahnin an inbe rem thei si lo va Thei sela chu British Sawrkâr chuan a thuneihna chu anmahni remruat ang taka hlan chu a duh ber a ni a. Nimahsela inbiak remna an neih theih loh avângin Viceroy Lord Mountbatten chuan India hruaitu hian deuh deuhte biain, thu lai tan bera thuneihna hlan dân tûr a lo rel ta a. A thil rel chu British Sawrkâr chuan a lo pawm a, June 3 khân Delhi leh Londonah a rualin an puang a. Muslim League leh Congress pawhin chu remruat chu an lo pawm ve ta a; India chuan mahni ro inrêlna chu a nei ṭêp nia a lang ta.

India ram ṭhen darhtu nih chu British sawrkâr chuan a duh lo va, mahse India mite ngeiin ṭhen an duh leh duh loh an tihtîk theihna remchâng a ruat sak zâwk a.

Bengal leh Punjab chu Mosolman tamna hmun bial hranga siamin bial hnihna lailâwk a ni a. Chûng bial hrang pawhtata

(*Phêk 61-ah chhunzawm a*

Lal lo kal lehna

Vawi khat chu naupangho an inflamna thin mualah hian an inawmlam hlawm a, chutih lai chuan tlângau bi khawpui mite hriattîr tumin tawtawrâwt ham hian ring takin Lalber! Lalber chu he mi kawng lamah hian a lo kal dâwn a ni, chuvângin inbuat vaih vek rawh u" ti hian a au ah loh mai a Chu chu naupang te chuan an ban hria a Ngawi teh u chu chu in hria em? Lalber a lo kal dâwn a ni âwm e tumahin he mi kan inflamna lamah pawh hian a lo kal dâwn leh dâwn loh kan hre si lo va a lo kal vaih chuan pal tlângah hian a lo dâk ang a, rawn en hlauh dah ang e, hawh u i thlîn ang va ang u An ti a an inrâwn khâwm kal tal a

Ka mual lah chu a hnawk hle mai a leh kha thum nawi leh milem keh ohhe nawi hi a awm thût mai mai a Naupang tladah mi an ni ring a. Chatichuan pakhat tualphiah ata tâcha a tlân a, pakhat bawlhhlawh a tûrin a lâkin, pakhat bawlhhlawh palhna tôr tawlailo kha a tlân bawk a, a naupang hen chuan "Hawh u hetiang hian i ti ta tawh thin ang u," a ti a a dang pawh chuan, "Ni a, chu tûr chu a ni" an ti nak nak bawk a.

hi an ngama si a chuvangin engtin tin emaw kan cheimawi leh tur a ni tichuan mawi a ti-dawn mia an ti a Pakhat chuan pangpar a lawr a leiah chuan a theh darh a tin pakhat chuan sacaw thihnghnah a thi khâwm a palah chuan a bâng ta nghûk a a tê ber chuan derkon pâr mawi tak tak hi a va la teuh va chu chu leiah chuan a theh darh chiam bawk a Lûnah chuan rangi a chak lunghlu awm khawm ang mai a ni a ti a Chutia an tih fel vek hnû chuan an han thlîr a, an han hawi vêl a mawi an ti ta êm a, an kut an bêng ta dar dar a A

Tichuan Lalber lo kal chu an nghâk ta

[illegible] tlai ni tlâk dawn suar suar chuan [illegible] ni awm tak pakhat tiang hawl [illegible] chhe hrep hrup sin hi hah âwm tak hnêl pu hian a lo kal a an mual kiangah chûan a lo ding ta chut a palah chuan a lo dâk a, 'A va nuam âwm reuh ve ka nau duh takte u, ka lo châwl lawk thei ang em?' a rawn ti a Anni chuan lawm tak mahin a thutna tûr thutphah te chu an buatsaih sak ta seuh seuh va A hnenah chuan Kan khêl mual a nih hi lalber tin kan cheimawi a ni a, mahse a lo kal leh ta si lo va chuvângin kan tan kan siam ringawt a nih tak hi" an ti a Anni chuan 'Chu chu a tha alawm!' a ti a 'Bal tik leh bawlhhlawh tak ai chuan a tha zawk ang tih kan rin avângin kan siam a ni an ti a Anni chuan, "Ni chu chu a tha zawk, a ti a A naupang ber chuan, 'E mi chante chawlh nan pawh kan ti alawm!' a lo ti reuh va Mikhual pa chuan Chu chu a tha ber a ni a ti ta a Inchuin an zingah chuan a thu a zaidam tak hian a be hlawm a Anni chu in chanchin eng eng emaw an hriat chu an hrilh a an ni chanchin te leh sava bu an hmuh thu te an hrilh nâk nal a

Nakinah chuan tui in tur a dil ta a inthlun no tha berin an rawn suah sak a a ni zawh chuan an luah a kut a nghat thlîah thlîah a chutia a tih lai chuan an rilru chu a thlumuang hle mai hlawm a tichuan a kalna tur lamah chuan zawi takin a kal leh ta a Naupangkho chuan an thlir far mai a ni pawh chutih lai chuan a tla dawn suar suar a

An zinga pakhat chuan Hah hlein a lang ka ti! a han ti a Pakhat chuan, Mahse a zaidam hle si' a ti a A naupang ber chuan En teh u a sam nun a chhun saw! Ringkachak lilukhum ang mai a ni ka ti! a ti a

---

(Phêk 59 chhunzawmna)

chu a hranin an intawkkhawm ang a ram khata an awm duh leh duh loh an titlu ve ve ang A bial eng zâwk zâwk pawhin inhran a duh chuan then a ni ang, tih a ni a Hetiang hian an intâwkkhâwm tawh a Bengal leh Punjab chu then a thu tawh ngbe ngbe a ni

Tun, Sind, British Baluchistan leh N W F Province mipui aiawhtute chuan Mosolman ram Pakistan a tel nge an duh, Hindu ram Hindustan ah tih an ngaihtuah tha vek bawk tûr a ni

[illegible] ram chu Mosolman tlêmna ram a [illegible] Sylhet bial orawh chu Mosolman [illegible] a ni a Sylhet bial mipui aiawhtute [illegible] Bengal Pakistan ram an sawm duh a, [illegible] Inlaina a neih loh chuan phal a ni [illegible] dang oraqh chu Hindustan a [illegible] tupê kan ni ta

British Sawrkar chuan India hruaitute duh din ang hriat thiam puiin a rang lama thuneihna chu hlan an duh a A hmaa Prime Minister Atlee a puan ang khân June 1948 aia tlai lova India chu mahni ro inrêlna pêk tum a ni a Tûnah chuan Aug ni 15, 1947 vela India chu Hindustan leh Pakistan ah lo inthen pawh ni sela Dominion Status pêk ve vea mahni ro inrêlna kumin ngeia neih nghaltîr a tum ta a ni Chu chu Aus tralia te anga England lal lala neih vea inchhungkhat hova engkima mahni rama ro inrêlna neih ai a ni a Chutiang chuan Dominion Status neim August thla atang chuan kan awm dâwn ta nlin a lang Hindustan leh Pakistan ro[illegible] chuan an bei zêl ang a, chu mite chuan Dominion Status nei a awm hlen an duh loh duh loh thuta chu an la titlu dâwn a ni.

g pawh ni se hun engemaw chhûng rorel khâwl pelh hma chu Dominion Status kan nei tih dâwn a ni

India Vai lalte chuan Hindustan emaw Pakistan emaw an zawm thei a Amah erawhchu British nêna inremna hran chu an neih theih thu sawi hmuhna a awm Mahni ro inrêlna erawh chu an nei thei ang Thenkhat chuan Hindustan an zawm tawh a tam tak erawh chu an chanchin hi lohvin an la awm rih a ni

---

Verona khuaa thian dûn

Verona khuaan tlangval pahnih an awm a, pakhata hming chu Valentina a ni a pakhat chu Protia a ni a an pahnih chuan inthen thei lo khawpa inkawm ngeih an ni Lehkha an zir leh an zir dûn zêl a Protia chuan nula pakhat hmangaih tak a nei a chû mi hnêna a va lên hlân tih ngawt loh chuan ring lai pawha inkawp zel leh awm dûn zêl an ni a Protia nula hmangaiha hming chu Juli a ni a a chanchin mawlh hi a sawi chhunchhi thin avângin chu mi kawng ah chuan an thu a inrual thei lo a ni ber a Valentina chuan nula hmangaih a la nei ve lo va, a thianpan Juli thu a sawi thin chu a ngai ring hle thîn a, nimahsela thian in hmangaih tak an nih avângin a thianpa chu a dawng lamin a bei thin a Hmangaih thu sawi lo mai te chu a kei chuan hetiang te chu ka va han ngaihtuah ve lo êm ve aw hetia mahni thu thua duh duha tal heuh heuh hi a ni nuam ber mai ni," a ti thîn a

Tun khat chu Valentina chuan a thianpa Protia hnênah, "Khai le, kei chu Milan khuaah ka va an lawk dâwn a, kan inthen thei dâwn a ni âwm e," a ti a Protia chuan chu mi chhûnga han inthen pawh chu a harh êm êm mai a, an rih lo tûrin a lâwm e thlêm ni nimahsela Valentina chuan, "Mi thlêm zêl kha ka thlêm. Hetia tlangval ngeih an tam mai mai hi a thatchhiat a ni mai a. Tlangval mahni ina tâp chung chu ni ve ngeih mahni in a ngeih hle thei ang a, khawiah pawh kei nula hmu ang chu ka

ruala kal ve tûr hian han sawm ve tûr khawvêl hi kan han tang dûn teh reng tur a nimahsela lo hmangaih i nei miau mai bâng lak lawh suh khai i la hlawhtling in chêk ang a ti a

Chu mi ni ngei chuan Valentina chu Mi khaw lam panin a chhuak ta a a thlir ang a hamsan veleh chuan Protia chuan thawn tur lehkha a ziak a chu chu chhiahhlawh nula Lusi a pe a pe che a ti a

Juli pawhin Protia chu a hmangaih hle a nimahsela mi hian thlah nula fel tak nih avangin chutia awlsam taka han inti tîr mai chu a duh rih lo va a hmangaih chu a lantîr lutuk duh lo va mipa rilru a tihnawm loh sak hle mai thîn a

Lusi chuan a pi lehkha chu a va pe a nimahsela ani chuan a lo la duh i

Engahuge maw Protia lehkhate i rawn mai mai le ? kal leh tawh tum a lo ha Nimahsela a rilru tak chuan chu lehkha chu han chhiar a chak hle a a han ko leh a Dar eng ti nge ni tawh le ? tîn han zawt rih phawt a Dar chin hriat chuan chu mi lehkha thu hriat chu a châwk ngei ang tih Lusi chuan a hre ren chhûnchuan a thu zawh chu chhûng lo lehkha chu a pe leh ta vat a Juli chu chutia a chhiahhlawh nulain a rilru hre âwm taka a thiltih dâna a han tilang ve chu a thurim hle mai a, lehkha chu a pawt thlêr ta kâwk kâwk a chhuntah chuan pathumna a, nula chu a chhuaktir leh ta

Lusi chuan a chhuah pahin lehkha chu a chhiar khâwm a; nimahsela Juli chuan chutia paih bo hlen chu a phal taktak lo va, a thin a tirim der a, "Chhuak rawh ka ti, khâng lehkhate kha chu awm mai rawh se, khatia i khawih mai mai zawngin ka thin i tirim taktak ang e," a ti a.

Juli chuan lehkha them chu engemaw ti tiin a chuktuah khâwm leh a. A chuktuah khâwm a han chhiar hmasak ber chu, 'Hmangaih hliam Protia,' tih hi a ni a. Chûng thu a han chhiar atang chuan a hmangaihzia te chu a hre chhuak lehzual a, a rilru chu a khawih hle a, "Chutia hliam anga a inhre hrim chu, kei pawhin ka theihtâwpa thawi dam ka tum mawlh ang le," a ti rilru ta a.

A rilruah chuan a kham ta reng a, engtia a thu ziak zawng zawng chu chhiar theih loh khawpa han pawtthlêr ta vek nge a nih chu le tia inngaihtuaha, inthiam lo zet chungin, tûn hmaa a sawi ai maha thu mawi leh hmangaihna thu chuang tam lehzual chu Protia a thawn ve leh ta a.

Protian chu lehkha a han hmu ve chu a lâwm tak meuh mai a; a chhiar pah chuan, "Hmangaihna thu hi chu a va ngaihnawm tlk tak êm! nun te hi a va nuam tak êm!" a ti a ti mai a. Chutih lai tak chuan a pa a lo lût ta thut a, "Engnge ni ta le? Kha, khawi lam lehkha nge i chhiar?" a ti a.

Ka pa, ka thianpa Valentinan Milan ziangin mi han thawn a ni," a ti a. A pa chuan, "Khawinge, ka lo chhiar ve teh ang, engnahin eng engtenge a sawi?" a ti a. Protia chu a phâwk ta hrâ mai a, "Ka pa, [illegible] dang engmah a awm lo va, ka thianpa Valentina chuan, 'Milan lal chuan [illegible] hle mai a, mi titha hle mai, [illegible] pawhin ka ka ṭânnaihna te hi mi va [illegible] thei la ka ti hle mai,' tih te a [illegible] mai a ni," a ti a.

[illegible] leh chu, a duh ang chu i ṭâwm- [illegible] ka ti," tiin a pa chuan a han zâwt a. Protia chuan, "Ka pa, keiin thiam duh ang chu ka ṭâwm leh tâwm loh thu a ni lo va, i thu thu a ni zâwk alâwm," tiin a chhâng a.

A hma lawk chuan Protia pa chu a ṭhian in chutiang thukhawchâng chu a lo titîpui tawh a, "Eng tizia nge maw ni i fapa hi i ma i tawmtîr reng mai ni le? mite lêmin ram dangah an fate an kaltîr noh noh si a, thenkhat mdonaah intihhmingthan tumin an kal a, ṭhenkhat chu ram thar hmuh chhuah tumin an kal a, ṭhenkhat ram hla tak takah school sângah te lehkha zirin an thang a, hei a ṭhianpa Valentina lah tûnah hian Milan khaw lal hnênah a thang mêk bawk a. I fapa hian sângmah hi tlin loh tûr a nei blk hlei nêm, chuvângin hetia a rawlthar laia ram danga a vah chhuah ve hauh loh zawngin, nakin a upat hunah a pawi teh tûr a nia," tiin a lo sawipui hrep tawh a. Tin, Protia pa pawhin chu mi thu sawi chu a pawmzâwng tak a ni a, chutichuan Valentinan a vânneihna tâwmpui ve atâna a duhzia a han sawi chu a lo remchâng hlauh bawk a, tichuan Milan khuaa tirh nghâl a tum ta a. Chutichuan a tirh duhna chhan a zawh pawh ngaichâng hman lovin, thu chu a peih a ni ta nghâl mai a, Protia pa zawng fatena hnial rêng rêng hi ngaithei mi a ni lo va, thu a pêka pe tlut mi a ni rêng a, "Aw le, Valentina duh ang chu kei pawhin ka duh ang a ni e," a han ti a, chu velah a fapa chu phâwk ta hrâin a hmu a, "Eng tiziaa phâwk ta hrâ nge maw i nih chu le? Milan lal inah chuin i va chêng ve rih phawt tûr a ni; ka tih tawh zawng ti tlat mi ka nih hi, engmah dang sawi tûr a awm lo ve. Naktûka kal tumin inpuahchah rawh khai. Chhuanlamte hi sîam i tum [illegible] ang e; kei zawng thu sût mai mai [illegible] lo va, tih tawh chu ti tlat mi ka nih hi," a ti a.

Protia chuan a pa chu hnial nuah zela engmah a sâwt lo vang tih a hre ve chuvângin hnial nuah a en lo va, Juli lal

kha han thawn hriattîr ngam lovin a pa kha thusik a hrilh duh lo va inthen loh theih lohna a lo ni leh ta nghal vei nên a inhuaia a inthiam lo ta hle mai a

Tin Juh pawh chuan Protia chu a then ta daih dâwn ṗ ni tih a hriat chuan a inthup zo zai thei ta lo va an han inthen tur chu nittur nêa an inuai tlawk tlawk a an in hmangaih naatzia te chu an sawi dun mawih mawih a a tu ve ve mah inthlah hlek lo tûrin thu an thlung dun a Tin an ringhen bun lai ve ve chu an inbun thleng á, inhriat reng nâna bun ve ve reng tûrin thu an tiam dêm a, tichuan lungchhe takin an inthen a, Protia chu a ṭhianpa Valentina awmna Milan khaw lam pan chuan a kal ta a

Valentina chu Protian a pa hnêna phuah chawpa a chanchin a sawi ang kha a ni tak tak a, Milan lai chuan a ngainain a ti ṭha hle mei a, chu chang a ni lo va Valentina chu tûn hnaa mahni thu thua tal thei inti ṭhîn kha a ni a nimahsela a ṭhianpa ang bawk chuan nula hmangaih a nei ve ta tlat mai á, chu chu a ṭhianpa Protia chuan a la hre ve hauh lo va

Chu nula chu Milan lai fanu a ni a a hmeng chu Silvani á ni au pawh chuan Valentina chu a hmangaih ve hle a [illegible] lai chuan Valentina chu a [illegible] ain a fanu chuan tlangvâl [illegible] a nei a, a hmeng chu Thûra á ni á, chu mi chu neihtîr a rilrûk avângin an inhmangaih thu zawng an pa chu an hriattîr duh lo va Silvani chuan Thûra chu a hnêlhat ru tlat mai a finah leh nungchangah pawh Valentina chu tlukna reng reng a nei mawih si lo va

Chu nula pahnih Thûra leh Valentina chu an [illegible] ra rêt mai a, ni khat chu [illegible] an ka lâng dêm a, tisi an [illegible] Valentina, thei pawi [illegible] chuan hlim tak hlan [illegible] awi apiang [illegible] Chutiang

lai tak chuan lal chu a va lut ve ta phut

I thianpa Protia a lo zin asin tun Valentina chu a va hrilh a Chu vel h Valentina chuan Hmuh hlan ka va nghakhlel êm! Ka pu ami zawng kei ang han tal ral mai mai a ni ve lo va mahrinn lamah leh rilru lamah pawh mi nunthin leh mi tha a ni asin tun a fak ta mi mial a

Lal chuan Mi chutiang chu lawm tu alâwm Silvan nangni pahnih pawhin l lâwm rawh u khai Valentina zawng ka hril kher pawh a ngai lo va hriat sa a ni a ti a Chutih lai tak chuan Protia chu a lût ve ta nghâl a tun Valentina chu m Silvani chu a han hmêl hriattîr a Ka ṭhianpa hi keimah mi en ang hian en ve h ka duh e a ti a

Valentina leh Protia chu an chhuak a pahnih chauh chuan an titi dun ta a Valentina chuan Khai le chanchin mi han hril teh engtinnge i nula chu ? i la hman nih reng alawm maw! a ti a Protia chuan

Hmangaih thu zawng i ngaih nin êm thu kha maw Hmangaih thu han sawi hle zawngin i lawm theih vak ngai loh kha ti a

Valentina chuan Nih zawng a nih thu kha ka thian, nimahsela tunah zawng l ngaih dân a danglam vek tawh asin Hmi ngaih thu reng rêng ka lo sawichhe vak v ṭhîn kha ka inchhîr teh a nia Hmangaihn ka hmusit viau ṭhin khân phuba a han la ve ta thung a tûnah chuan mi zém á ve ta d mai Ka thian, nang lo tem hmasa tawh hi zawng ka tluk lo teh chu á tia, Hma ngaihna hi zawng a lo lal lup mai, kei pawn hi mi thunun huch khawp a, ka indah hnuai ta thlêp mai, a mi thununna hi zawng hreh awma ngaih tûra lo ni awmawng lo va leiah hian a rawngbawl duka naam rêng rêng hi awmin ka hre lo mei. Tûnah zet chuan hmangaihna thu ṭhuka sawi nuam tê awmin ka hre ta lo – Tichuan, chung chhiah te leh

mut hmunah te pawh hian hmangaihna thu mawlh hi rilruah chêm reng tawh sela a ni ka tih ni," a ti a

Chutia Valentinan hmangaihna thu te a lo hriat ve china a rilru put dân lo danglam ta hle mai chuan a thianpa Protia chu a thurualpui ta hleim a lang a Nimahsela Protia hi thian tih theih a ni ta ang emaw chu? Hmangaihna khurpui, Pathian atanga hmangaihna chhuak thîn chu an thian dun chuan an sawi an sawi dun a an nun din pawh a rawn tidanglam ta hle kan ti na chungin Protia thinlungah chuan thawktu a lo awm ve ta a A hma lawka thian inhma ngaih tak meuh, inthlah phal ngai hlei lo, rei lo tê Silvani a han kawm aohinah thian rinawm lo leh a der leka mi hmangaiha a lo ni ta mai a Silvani a han hmuh tirh phat atang khan Juli a hmangaihna kha a reh ta vang vang a Kha leh chen Valentina thiana a lo vawn ngheha lah kha dîptu angah a lo ngai ta zawk a, mi tha sa rênga piangte hian thil tha lo lam an âwn dawn hian awl sam tak zawngin an tlu nghal mai thîn lo va, nasa fein an han tâwng rih thîn a Protia pawh hian Juli a han hawisan thuai a, Valentina hmêlmaa a inelam hma chuan nasa fein a inngaihtuah rêng a Nimahsela chuti êma han tih chu a inthiam thei lo va amah leh amah chu hneh zawng a inhneh hrâm hrâm a amaherawhchu hmangaih dang a neih kawngah chuan lâwm zawng a lâwm thei mawlh lo mai

Valentina chuan a thianpa chu a rin êm êm avângin a thurûk zawng zawng chu a hrilh vek a, "Kan inhmangaih thu hi a pa pawh kan la hrilh ve hauh lo va kan inneih tawntlin kan rin loh avângin zânlnah Man [illegible] a ti a Tichuan chu mi zâna Silvani [illegible] a uai thlâk nân tia a hruizêna [illegible] a entir a. Chutia a thianpan a [illegible] hrilh zawng zawng chu Protia [illegible] hrilh vek a tum ta a

A tum ang ngei chuan lal chu a hrilh ta vek mai a hrilh satliah chang pawh ni lovin, chuti taka hmangaihtu si chutiang a ti thei chu mak a ti a ni ti lamin a hek pah bawk a hruai chhuah ruk a tumna hruizen a kawrtual hnuaia a ah ruk tum chenin a hrilh vek a

Lal chuan Protia tihdan chu tha a ti hle mai a 'Hetiang thil tha lo tih tum thu te hi zep ai zawngin sawi hi a tha rêng e,' a ti a a chungah a lâwm hle mai a, 'He mi thu hi nang pawhin khawiah mah sawi suh la kei pawhin ka thu hriat hi khawi atanga ka hriat nge ni tih Valentina pawh ka hrilh lo vang a keiman a thil tum rûk dan hi hriat chhuah ka tum ve reng rêng dâwn a ni" a ti a Chutichuan lal chuan tlai atangin Valentina chu a thlîr ta reng a, nakin lawkah chuan lal in lam pana a lo kal chu a han hmu ta ngei a a kawrfual hnuaiah chuan engemaw pawm rûk nei awm takin a hmu a, hruizên a ni ang tih chu a ring rilru a

'Khawi lamah nge le Valentin, i va hmanhmawh âwm ve?' a han ti a Ka pu lehkha thawn tûr ka nei a chu chu a kengtu turin mi lo nghâk reng a, ka va pe dawn a ni e' a ti a Hmâna Protian a pa dawt a hrilh kha a tân manganna a lo thleng ta zawk ang chiah bawk kha a ni ve ta dâwn ngei mai

"A pawimawh hle em ni le?" lal chuan a ti a Valentina chuan, "Pawimawh êm em vak lo ve, i mi tihthatzia leh i hnêna chên a nawmzia hi ka pa ka va hrilh va mai dawn a ni e," a ti a Lal chuan, "Chuti a nih chuan a pawimawh êm êm vak loh chu, awm ve teh rih khai râwn duhna che pawimawh tak ka nei e" a ti a Tichuan Valentina thil tum rûk dân chu hriat tûkin a chhimbudawi ve ta thung a, "Nei ka tuan hi Thûra neihtîr ka tum che che a hriatawm âwm a, nimahsela a lakhat a [illegible] thu rêng rêng a awi duh lo [illegible] nih pawh hi a hre duh lo va, mi han [illegible]

sak derna eih pawh hi a nei hek lo. Chu vangin ka han hrilh tlang law law mai ang che, a indûh êm vei a, kei pawhin amah ka hmangaihna hi a ho ve ta hlauh mai. Kei, putar hetiang tawh pui hi chu mi duatin ka thu pawh hi a awi ang chu ka ti a ni a. Tûnah hian nupui geih ka tum rilru deuh va, ani hi zawng â awmpui peih apiang ka pe mai dâwn a ni. A hmêlthat hi a manah têl ngêl sela, keimah leh ka rote hi zawng engah mah ngai hek lo le," a ti a. Valentina phêar eng tizia chu mi ta maw tih a ngaihna chu hre lovin a ka reng mai a, "A nih ka pu, eng ti kawngin nge i mi râwn duhna ahnu?" a ti a. Anni chuan, "Nupuia neih ka duha chu mi thu tak, mi ngawihawi tak a ni a, ka ngaihsak pawh hi a hnualsuat chuang hauh lo va. Amaherawhchu tûn laia pale leh tlangvâl in inrîm dân hlawm hi han tlangvâl laia kan tih dân nân a inang ta mang lo va, chuvângin engtia intih tûr nge ni ang tih nang hian mi zirtîr la ka duh a ni ni" a ti a.

Chuthlunan Valentina chuan nula leh tlangvâl inrîm dân chu a han hrilh a, "Nula hrilhfiha takte hian tam hmangaih ve thei lêm tih kan duh chuan lâwmmanna hi kan pe peih rawh va, a lên te kan nin mai alawm," a ti a. Lal chuan, "Kei zawng ka lâwmman han tlangvâlte pawh a rawn kîr zêl mai a, a pe leh chuan a vêng ngun khawp mai si a, chhiahlawmah te hian tumun a hmuh rêng tlangvâl hian thil hlo nêih," a ti a. "Chuti a nih chuan zalêt hmasah iwa lêng te che," Valentina chuan a ti a. Lal chuan, "Zânah leh lawng an kalh tlat si maw le," a ti a. Valentina phu a hrilhfiling dâwn ngai mai "Chuti a nih chuan zalêt hmasa pindana thawn chhohna tûr hruizên hmang le a ni mai alawm; i duh phawt ngeiin lêngin ka ngaihsak tak mai kha che, amaherawhchu [illegible] a ti a. Chu a le tih hriam, "E, khawi, i kawrfual kha ka lo hawh hlauh ang e" a ti ê, tichuan Valentina kawrfual hak lai chu a phelh ta sawk sawk a, a hruizen puan hnuai rûk chu a lak sak a, chu chang pawh chu ni lovin Silvani lehkha pawh chu a la tel a, a phelh sawk sawk a, a chhiar ta vek a, chu lehkha ah chuan intlânpui an tum dân zawng zawng chu a chuang vek a. Lal chuan Valentina chu a tihthat tehlul nân chutia a fanu aruln tlan bopui a lo tum tak mai thuah chuan a hau va, a in ata a hnawt chhuak a. Milan khuaah rêng rêng lo lût leh tawh lo turin a hnawt chhuak ta daih a. Tichuan Silvani pawh chu hmu leh ta hauh lovin chu mi zân la la chuan a chhuak ta nghâl a.

Protia chuan Milan khua a va thleng chu a thianpa Valentina tana thil tha lo thlentu a ni ta mai a, tin, Verona khua a chhuahsan chu Juli lahin pawi a lo ti hle bawk a. Chutia an han inthen tak meuh hnuah zawng a lung a lo lêng ve ta tak tak a, Milan khua thlenga ûm a lo tum ta a. Tichuan kan na lakah hlauhawm te a tawh tâkin tih hlauh thawn thuah, a rawngbâwlin nula Lusi leh mipa inthuamin an inthuam a, tuma hriat theih loh tûra inthuam chuan an chhuak dûn ta a, Protia vervêk avânga a thianpa Valentinan Milan khua a chhuahsan hlim chhawng lawk chuan an va thleng a.

Milan khua chu chawfâk hun lai vêlin an va thleng a. Juli chu khualbukah a han innghat phawt a, a rilruah chuan Protia thu ngawt a chêm mai a, engemaw tizâwng tak a Protia chanchin hriatna a awm tâk dahah tih beiseiin, chu khualbûk neituipa chu a ûdpui ta chiara a.

In neituipa chuan chu tlangvâl nalh tak mai chu (tlangvâlah a ruat tlat a ni) kawm nawn a ti hle a, a khuh lan dânah mi hau fe a nih a ring a, a tel ta hle a. Chu pa chu mi chuhlang tak a lo ni kawk a, a naikhualpa chu tlangpui hnuh pua a [illegible] khawngaih nêm lo a, [illegible]

duh avângin thil tum ri mawi tak ngaithla ve tûrin a sâwm a, "Tlangvâl pakhatin a nula hmangaih tak phuahna hla a tum dâwn a," a ti a.

Chutia Juli a nguina êm êm chu, mâwl taka a rawn inlan dân chu Protian a ngai thiam lo mai ang e aw tih a hlauh vâng a ni: nula lêr lo tak, mi awm cheuh cheuh mi, nungchang tha tak a ni tih hriain a hmangaih a ni tih a hre reng a, chuvângin a rawn hmuh chuan a ngainêp mai ang tih a hlau va, chuvângin lungngai leh ngui hmêl a pu a ni.

Tichuan a thlen inpa sâwmnaah chuan kal tumin a insiam ta sauh sauh va, Protia a va hmu mial mahna tih a inring hle mai a. Amaherawhchu a hmun an va thlen chuan a thlen inpa duhsak ang awzâwng chu a ni ta lo mai a, hmangaih bera insawi thîn Protia chuan Silvani chu hlain a lo phuah a, ting-tang nêna a lo awi hlerh hlerh hi a va hmu ta mai a, a hmangaihzia te chu tawngkâin a lo tilang chiam thîn a. Tichuan Juli chuan a sawi lai tak chu tukverh bul atangin a han hre ta mai a. Tin, nula chuan ama nula thian ngei a thlauhthlâk avâng leh, a thianpa Valentina chunga thil mawi lo tak a tih tâk chungchâng thuah a lo zilhhau mial mial a. Tichuan a thil tum rik te leh tawngkam thiam êm êm maia a han fak vêl te chu ngaithla duh lovin Silvani chuan a kalsan ta hlauh mai a. A tlangvâl thian Valentina khân awm lohsan daih tawh mah sela, rin-awm taka awm a tum reng a, a thianpa hnawm lo tak Protia chêt dân chu a haw hle mai a.

Juli tân chuan a thil va hmuh leh hriat chu a hmangaih lohthlâk hle nachungin, Pro- khan a la hmangaih thei reng a. Tin, a [illegible] khân a kalsan tawh tih a [illegible] a thlen inpa chu râwnin Protia tlang- [illegible] awm a tum ta a. Protia leh [illegible] ni tih a hre lo va, ani chuan [illegible] thawnthan a thawn tûrin chu a kentîr a, Silvani hnênah a tîr ta a; chûng chauh chu ni lovin, Verona khuaa an inthen dâwna Julin inhriat reng nâna zungbun a pêk lam kha a thawn tel a.

Chu zungbun chu a han pe dâwn a, Silvani chuan a lo la duh ta awzâwng lo va, tichuan Juli chu a lâwm rilru ve thung a, Juli chuan a inhriattîr duh hauh lo va, hming dang a pu a. Silvani nên chuan an han tîtî dûn a, Protian a nula thian Juli a lo thlauhthlâk tâk thu an sawi dûn a. Juli chuan ama chungchâng thu sawi ngang a ni a, a khawngaihthlâk zâwngin a insawi chiar chiar a: "Ka khawngaih ngawt asin maw, Protia hi a hmangaih tehlul nên, hetia a han ngaihthah mai hi zawng a tilungngai dâwn êm asin maw. Juli chu keimah tiat chauh bawk tûr hi a ni a, hmêlah pawh kan inang hle asin, a sam put dân leh a mitmeng pawh kan inang chiah a ni mai e," a han ti a. Juli chu tlangvâl chela a han inchei chu tlangvâl nalh tak hian a lang rêng a. Silvani chuan a lo ngaithla kiau va, chutia a hmangaih lai ngawih ngawih a han thlauthla ta mai chu a khawngaih êm êm mai a. Nakinah chuan Protian zungbun pêk tûra a kentîr chu a han pe dâwn a, chu veleh, "He mi zungbun kher kher mi han thawn chu a va zahthlâk êm! Ka la lo tawp ang, a nula thian Julin a pêk a ni tia a sawi ka hre fo asin. Rawlthar, nang pawhin i khawngaih ve chu ka ngaihnat phah sawt a che, khawngaihthlâk reuh teh chuan. Kha, ka tangka ip hi, Juli ka khawngaih avâng ngawtin ka pe a che," a ti a. Chutia a hmêlmaa ngaih tûr zâwk mahin thu thlamuanawm tak leh tawng thlum tak a han chhâk chhuak ta mai chu Juli chu a lâwm ta hle mai a, a harh ta hnai hnai a.

Valentina thu i han sawi ve thung ang u; Milan khua ata a chhuak ta kha, khua tûr zuzung nei chuang lovin a kal chhuak ta ringawt a. Mi hnawhchhuaha awm, hming-chhe chunga a pa hnên lama haw chu a duh

kauh si lo va, tichuan amah chauh chuan ramhnuaiah vâk a vâk a, a hmangaih em ăm a chhûnga kham ber Silvani chu hmuh rêng rêng beisei tawh tawp lovin a chhuah san ta a Nakin deuhvah chuan rûkruhovin an rawn bei ta phut a a tangka an ngên ta a Valentina chuan Hmêlmain mi hêk a bêti hran hnawhchhuahin ka lo awm ta a ni'a, tangka rêng rêng vawn ka nei hlei ngêm, bei ka pum sin lai hi ka neih zawng zawng chu a hi mai a ti a

Rûkruhoi chuan mi mangang a ni tih chu an han hre ve ta mai a a hmêl an han sû chuan mi lian fa mi hualsen hmêl pum an hrik a, tichuan 'Aw lo kan zingah hlim chêng ve la, kan hotuah awm ang che anchawhchu chu chu i duh loh chuan kan thatâng che," an ti ta a. Valentina chuan tunkhaw nawnina te chu engmah beisei a nei tawh chuang lo va, eng ang pawhin awm seh pawl thina rêng rêng a nei tawh lo va chutichuan "Ni ang hmiang in hotuah chutû ka awm ang chu amaherawhchu hmachhia leh mi rether vâkveite hi chu pogîn mah tak lehvah in tiam ve tûr a ni" a ti a.

Chutichuan Valentina mi lian fa, mipui zinga tel thaa an chhuanvâwr thina chu hriln andawng, rûkru hotu a lo ni ta mai a Chutianga a awm lai ngei chu a ni Silvani pawlin a va hmuh chhuah tak ni

Silvani chu a pahi Thûra kha neih luahtîr a tuih tâl a ni a, nimahsela a duh thei mawlh lo va, a thenpah chuan Valentina chu khawih kimah a lêng e tih mi sawi a hria a, hmaa lo a, nimahsela a hriat ang chu a lo a awng lo va, rûkruhoi zingah hmêlmain Valentina a ka awm ngei a, anchawhchu mi vâkveite hi [illegible] va, khawngaih tak [illegible] chu a tih tak leh a, [illegible] a thla [illegible] leh vêngtu atan an upa pa ramawm tak a hruai a a hming chu Eglamoura a ni a Nakin deuhvah chuan Valentina leh a pawlte rûkruhoi chêttlatna ramhnuai chu an va thleng a tun rûkru pakhat chuan Silvani chu a man a Eglamoura pawh chu an man thelh a a tlân bo ta a

Silvani mantu rûkrupa chuan Silvani thlaphanzia chu a hmuhin Hlan auh khan kan hotupa awmna pûkah ka hruai mai dawn che a ni e han hotupa zawng mi khawngaih thei tak a ni a hmeichhia lei phei hi chu a khawngaih viau a ma a ti a Engpawh ni sela rukru hotupa hnêna in han kalpui tûr chu a râlmuang lo tawp mai a "Aw Valentin nangmah avâng veka hêng hi ka tuar ta a nih hi le" tun a hen au chhuak ta râwih a

Tichuan rûkru chuan an hotupa hnen lamah pûk chhûngah chuan a kai lut phei a chu velch Protia chuan a tlangvâl tuih chhiah nân khân Silvani chu an lo dang ta a Juli kha mipa inchoun a la inchei reng a Protia chuan Juli a ni tih a la hre hauh lo va Silvani kha a tlan bo tih a hriat velch Juli hruai chuan a um ta a ni Protia chuan rukrupa hruai lai chu a han chhan chhuak chu Silvani chuan lAwm thu pawh a la hrilh hma hma chuan a hmangaihzia thu bawk chu a hrilh leh ta mawlh mawlh a nupui neih a duhzia te chu a hrilh mial mial a chutia rûkru laka chhanchhuaktu thu chu a sâwm ngei awm si a tih ringin Juli leh chu a lo kimâi tlawk tlawk mai a Chutin lai tak chuan Valentina chuan a hotea hmeichhia an man tih thAwm a han hria a chhan tumin a lo tlân chhuak thuai a

Protia chuan Silvani chu a lo thlêm hauh hauh va, tin, a thumpa a han hmuh velch chuan a tak ta bîk mai a, a hmingaihin a ni chhûr tak [illegible] ni tih a tlawng ta ngâl a a thiampa Valentina chu ngaihtuin a dil ta [illegible] a lo [illegible] pûk tang hawng thuan tûn

hmaa an inthian ang chiah bawka inthian leh tûrin a ṭawng chhuak nghâl a Ka ngaidam tehlul a che ka ṭhian Silvani hi ka thlah phal hauh lo nachungin i tan zawng ka phal mai ang e a ti a Juli chu an hulah chuan a lo ding ve reng a a lo ngaithla kiau va Protia chuan a hnial phal hlek lo vang tih a hria a thi dangin a tlu ta ṭhuai a tichuan an bawr ta ṭak ṭak a Silvani tân chuan chutia Protia tana a han phal ta mai chu a tuar a har hle tûr a ni Juli chu a han harh leh chuan E ka theihnghilh a ni tak a he zungbun hi ka puin Silvani pêk tûr a ti tak asin a ti a Protia chuan zungbun chu a han en a hmâna Julin a pêk Silvani pêk tûra a tlangval tirhchhiah a thawna kha nun a hria a Eng tizia nge ni ? Hei hi Juli zung bun alâwm eng tiziaa nangin lo kawl nge i nih ?' a ti a Juli chuan Amah Juli ngei in mi pêk a ni amah Juli ngeiin a rawn keng a nih hi a ti ta a

Protia chuan ngun deuhvin a han thlêk a a tlangval tirhchhiaha chu Juli a lo ni reng mai tih a hre ta a Chu veleh a hmangaihzia a tihlan dân zawng zawng chu a lo hmu chhuak a, a hmangaih ve leh ta hle thung a Valentina nên an thian dûnin mahni hmangaihte ve ve nêna inkawpin an lo awm leh tlâng ta a

Protia leh Valentina chu chutia an lo inrem leh hnua an hmangaihte ve ve nêna hlim taka an tîtî ho lai tak chuan Milan laiva leh Thûra chu Silvani zawng tûra lo kal nên an inhmu khawm ta thut mai a

Thûra chuan a va pan hnai a Silvani hi kauma ta a nia tuu va chelh a tum Chu veleh Valentina chuan Thura rawh, Silvam hi ka ta a ni i han tih leh vaih chuan i thi a ni mai Han khawih hlek teh, i boral a ni sa mai a han ti a, Chu chu a han hriat veleb Thûra zawng mi dawizep ngang a ni a hnung lamah a tawlh phei thum ṭhum a

Pawi ka ti chai hlei nêm maw le heti ang mi hmangaih ve hlei lo te chu mi a lovin tunge maw han ṭan duh tehchai ang le a ti ta ngul ngul a Lal chu mi huaisen tak a lo ni bawk a Hetiang lekfangin a ni maw i hmangaihzia i lo tihlan ve dân chu ni i zahpuiawm teh e tiin thinrim zotin a ṭawng chhuak ṭa a Tichuan Valentina lam chu a lawi a

Valentin mi huaisen i ni tih ka hria e ka ngaisâng ngawt mai a che lalber fanu pawh nei tlâk i lo nih hi Silvani hi i nei mawlh ang i phu ber nge nge e a ti ta a Valentina lawm lutuk chuan laipa kut chu a chelh chawih a a fawp ta ngawih ngawih a Tichuan chutia ramhnuaia rûkru anga a han chet dan zawng zawngte pawh chu a ngaihthiam sak vek a Hetiangin awm hlen kumkhua dawn hek lo che ṭhenrualte zingah i khawsa leh ang a tun hnuah heng i thil lo hriat takte hi ṭangkaina tak pawh a la awm mahna le Tûn hma pawhin mi tam tak chu thil tihsual vang pawh ni lovin sawrkar lung tihnih loh vânga hnawh chhuah an tam kha a ti a a ngaithiam zo vek a Tin Protia pawh chuan lal hmaah chuan a thiltih dân zawng zawng chu a puang vel a chûng a inpuan vekna te chu amah hremna anga ngaih a lo ni ta a Nakinah chuan an vai chuan Milan khaw lamah an haw leh a hlim takin an lo inrei ta hlawm a lai leh zaipui zawng zawng chuan an lawmpui thoih bawk a

Chalhiana

Zoi pathum koh kir leh rual tawh lohte chu thal kah chhuah tawh te thu awi chhuah tawh te, hun remchang tak chân tâkte hi an ni *A ih ho thiing*

Lo zawh thu

Mizo fate hi lo nei mi deuh vek kan ni a, tichuan lo neih dân kan thiam leh kan thawh taihmâk leh mâk loh athuin ei kan hmu a. Tichuan kum tluana kan thawh dânah hian fel tak leh ngun tluan chhuak zaka kan thawh chuan a rah a hlâwk deuh nge nge a ni.

Kum tîrah lo kan han vât a, chu mi hnuin a tha tâwk zet ang chu maw kan tih hnuin kan han hâl a, buh kan tuh a, a thlawh a lo hun a, fûr chhûng zawng thi leh thau pawlh-in a sûr a sa hnuaiah kan bei ta ngat ngat a, kan hah êm êm mai. Amaherawhchu favâng a lo hnai a, lo zawh a lo hun a, kan lo chu kan thlo chhe ta tial tial a, fai deuh taka zawh theih kha hnim deuh takin kan zo ta mai ṭhîn a ni. Tin, chu chang chu ni lovin hmun ṭhenkhatah chuan lo zawh ni kan han thlena, kan han zawh dâwn ni chuan sa nên emaw zawh kan tum a, lâwm tam fe nên kan han bei ta a, lo hnim tak mai zau deuh tak kan han nuai mai chu nilêng pawh tling lova hahdam taka zawh theih kha, rei lo têah nawmsip bâwl nân khuang nên kan innawr a, huim tak tak kha kan tlânsan ta mai mai ṭhîn a, tichuan buh a lo vui a, chu-tianga lo hnim taka a lo awm chuan zuvain a tiriral chauh ni lovin, a hlâwk lo deuh nge nge thîn a ni. Buh hlâwk deuha lâkna tûr pawh kha tlêm deuh lâk phah nân kan hmang ṭhîn hi a pawi êm êm a ni.

Chutichuan kum tluana thi leh thau pawlha kan hahna kha dâr kâr rei lo têah hlâwk lo taka lâk tûrah kan siam ṭhin hi a va pawi tehlul êm! Chutichuan lo zawh ni hi kum tluana kan hnathawh ropui ber leh hahthlâk tak mai kan sut thlûkna ni a ni a, theihtâwpin ei leh bâr tûr tui leh intihhlim nân hman chu a ṭha êm êm mai, amah-erawhchu kan lo thlawh taka kha ngun loh phah nân hmang lovin hlim taka ngun tak, fai ṭha deuh taka zawh tumin lo bei tawh ila a va ṭha dâwn êm! chutichuan ngun taka thiltih hi a rah chu lâwmna, hming ṭhatna a ni ṭhîn.

Sêrkâwn sikula ka awm hmasak lai khan hmâr lam Mission Sâp Pu Mendusa lo zin chuan kan Sêrkâwn sikul leh Kohhran in vawn dân a rawn hmuh chuan, "Sêrkâwn hi thil engkim in ngun avângin a rah thar a mawi a ni tih ka hria," tiin lâwmthu a sawi hial a ni.

Chutichuan NGUN hi a va ṭhain hlawh tlinna a va ni êm!

Laingûra, Student Teacher,
Sêrkâwn.

Thu fingte

Dam rei i duh chuan insûm rawh.

Mahni insit hi hlawhchhamna hmâwr a ni a, mahni inrin hi hlawhtlinna bul a ni.

Mahni infak vaka mi sâwt vak hian tumah a tilâwm lo tih hre reng rawh.

Huat tûr haw lo hi chu mi â an ni a, huat loh tûr hua hi chu mi sual an ni.

Sawi tûr sawi nachâng hre lo hi chu mi â an ni a, sawi loh tûr thlenga sawi mi chu kamtam an ni.

Hmèl ṭhat i duh chuan thinur suh.

I tih tûr chu ti mai la, mi tih tûr chu remruat sak suh. Mi chutiang mi chuan huat an hlawh ṭhîn a ni.

Mite hi mi âah leh mitdelah leh ṭawng thei lovah leh bongngawngah i ruat tûr a ni lo va. Nangmah ang chiahah ruat la, tichuan mite fak i hlawh dâwn zuk nia.

Lalluia Zirtîrtu,
Ṭhuampui

Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

Vân lam thilte.

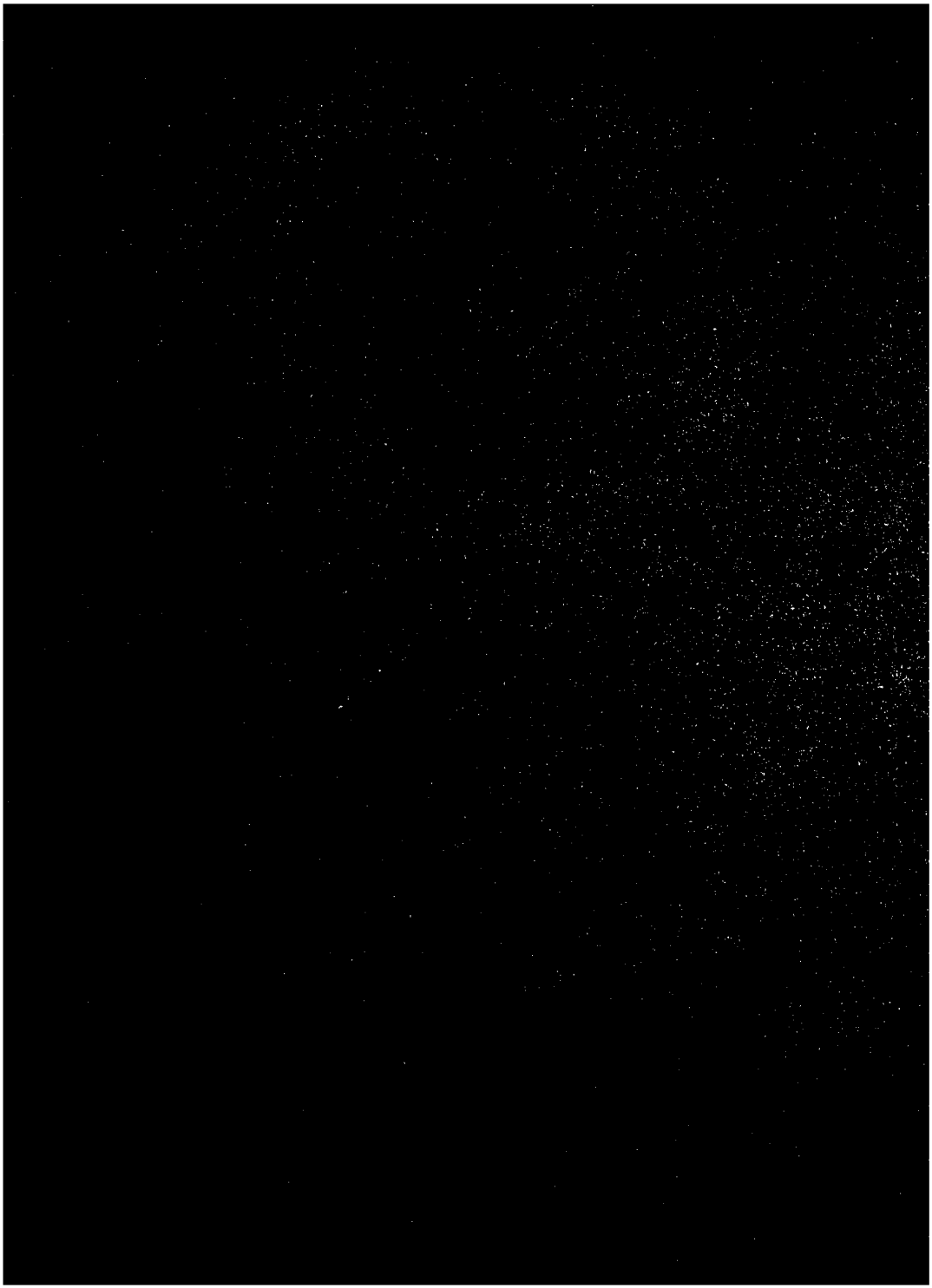
Fûr khaw thiang zânkhua lo tlaiin ka chung thangvân ka han thlîr,
Chhîngmit tlin tâwpah boruak thiang zau takah engnge lo lang ?
Ka chung thangvân dum pâwl ruai leh siâr chhawrthlapui êngin,
Biahthu min lo hlân e, thinlaiah zaiin ka chawi teh ang

Aw chhawrthlapui a êng nêm ruai biahthu sawi lo thangvânah,
A êng hnam tin naufa thinlaiah biahthu tinkim a hlân ;
Kumsûl hnutiang mual liam hnu leh hmatiang kan nun min dâwntîr,
A êng zêl ang chhawrthlapui khua tin êntu kumtluang chenan.

Siâr lungrual thangvân mawitu lungrual têin an lêng e,
An sakhming kim ten an chhiar thlang kawrvai Sâppui mi rilten ;
Kei ka chhiar ve siruk, siâr chawngmawii leh hrângchhuana,
Sikawikâp, vânpuisaihrua, dingditahpuan khâwng, sikeisen nên.

Fan ka nuam ngei e siâr lungrual leh chhawrthlapui lênna,
Mahse hring mite lên nân thangvân sâng kai a har lua e ;
An mawina leh ênna a chul chuang lâwng kumtluang chenan,
Zânkhua hrui ang lo seiin kâwlah lungrual ten an her liam.

Nuchhûngi,
Sêrkâwn.

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F.J.Raper**
Chhuahpuitu **Pu Lalhlira Sailo**
Lungleh, South Lushai Hills, via Chittagong.

A man kum khatah Re 1-0-0 *Dâka thawnin Rs 1-4-6*

THU AWMTE

Independence	*L.Chungnunga B.T.*	Phêk	75
Bishop Azaria	(*chhunzawm lehna*)		77
Mitdel paruk leh Sai			80
Min awmpui ang che			81
Sazu leh hri			82
Pathianni leh Chawlhni	*Rev. R.F.Tucker B D.*		83
Ziza la hmuh chhuah ṭanna			85
Tûn lai chanchin			86
Jinnah leh Nehru			87
Khawvêl din chhuah thu			88
Lêntu Sâwnfâng	*Pu Chhuana.*		Kâwn

ROBAWM

Vol 10 SEPTEMBER, 1947 No. 5

INDEPENDENCE

India ram chuan, August 15, 1947 hian kan nghahhlelh fo thin mahni ro inrelna chu kan lo nei tan dâwn ta a. Mi tam tak chuan sal chhuahna ni tluk hialin an ngai lo thei lo ang. Eng pawh nise, mi tin tân mi ropui leh ni lâwmawm, kumkhuaa hriat reng fo tawh tûr he ni hi a ni lo thei lo ang. India hruaitute chuan he hun hi a thlen thuai theihna tûrin, hrehawm pawimi lovin, theihtawp an lo chhuah thîn a. Mahse thenkhatte chuan, an nunin a tlin ta lo va, he ni ropui tak hi an hmu ve hman ta lo Chûng zînga pakhat chu Rabindranath Tagore a ni a. A thih hma lawkin "India ram zalênna thlen tûr chu khaw thlang lam mi an nih ring suh u," tiin a sawi a. Tûnah hian lo tho leh ta se, "Ka rin aia hmain, ka rin aia tluangin, ka rin dân ang lovin Independence in lo hmu ta ka ti," a rawn tih hmasak ber ka ring a ni.

Kumpinu sawrkâr chuan, "India mite mahni ro inrêl fel dân zirtîra a tawpa Independence pêk kan la tum a ni," an ti fo va, India ram awp dân tûr an siam 1919-a mite 1935-a mite kan en chuan, India mite hnênah mahni ro inrêlna an pe zau tial tial reng a. Mahse chu chu India mite chuan vuaicha lutukin an hria a; India ram mahni ro inrêl hlauh taktakna pêk an duh tak tak pawh an ring thei lo va. Congress pâwl te chuan, India ram mahni ro inrêlna chu neih tlat tumin an bei ta a. He pâwl hi a mak hle mai, Sâp pakhat, A.O. Humeana din chhuah a ni tlat mai a. Gandhia chu kum 1924 atang khân a hruaitu ber a lo ni ta a. British Sawrkâr sualtu pawl tih tûr an lo ni ta a. A hruaitute hian lungin pawh vawi tam tak an tân phah a ni. Tûnah chuan, an duh ang tak chu an lo hmu ta a, an tân a hlimawm lehzual pawh a ni thei; mahse kan vai atân hnam dang awpa kan awm mahni ro inrêl tûra kan lo awm ta hi, thil lâwmawm tak kan ti lo thei lo ang.

Tûnah rih chuan Dominion Status-in kan awm rih dawn a. Mahse mahni ro inrêlna neiha, din hmun intluk renga dinga, British Sawrkâr nêna la inchhûng khatna a ni mai a. Engtik hunah pawh kan tâl hran hlauh phal a ni a; chuvângin Independence nei ang chiah kan ni tawh tih i hria ang u.

Aw le, mahni ro inrêla awm chu enge a nih han thlir hlek teh ang. Thil ropui le lâwmawm tak a ni ngei mai. Tu thu hnuaiah mah kan awm tawh lo ang a, keimahni thu thum kan awm dâwn tawh a ni. A vân nuam âwm em! Kan va engthâwl âwm êm! A nuam ngei mai ang; nimahsela hei hi kan theihnghilh tûr a ni lo. Mawhphurhna lian tak August ni 15 atang hian kan nei dâwn thung a ni a. Mahni intodelh theih te, mahni ram vên te, mahni inrêl fel theih te a lo tûl dâwn a; tuma chungah hêng mawphurhnate hi kan nghat thei tawh lo ang. Kan tih tûr vek a ni tawh ang. Kan ram hi ram nuam zalênna leh engthawlna ram ni tûr chuan, dân fel tak tak kan siam a ngai ang. Dan lovin zalênna a awm thei lo. Chuvângin, hotu leh hruaitu chauh ni lovin, mi tinin Independence hi duh duha tâlna a ni lo va, zalênna tak tak chu, dân siam

vawn ṭhat chauhin a neih theih a ni tih i hria ang u Amahorawhchu dan chu mi min siam sak a ni tawh lo ang a keimahni siam ngei a ni dâwn tawh a chu chu mahni thu thua awih kan nihna a ni

India ram chuan mahni hnam chhin chhiahna puan zar (flag) a lo nei dawn ta a Chu mi lai takah chuan eng lo bial (wheel) a awm a Chu chu sakhuana India ram hian vawng ṭhain zalênna hlimna leh thlamuanna hmuh a tum tih a entîrna a ni Keini Zo ram pawh hian Krista vawn ngheh tlat chauhvin zalenna hlimna leh thlamuanna tak tak chu kan nei thei a ni tih i hre reu lo ang u India ram mahni lo inrêla a awm tur hi Pathianin malsawm rawh se

INDIA RAM FLAG

Tûnah zet chuan India ram hi mahnia ro inrêl tûr a lo ni ta a tichuan sawrkâr dang tawng sawngtein mahni ram chhinchhiahna flag (puan zâr) an nei ang bawkin India ram pawh hian mahni ram chhinchhiahna flag neih a lo tûl ve ta a Chu flag awmdân tûr pûi hetiang hian Gandhian a lo thlang ta a tichuan India Union sawrkar pawhin an remtihpui a an lo ruat ta a ni

Rawng chi thum thlûr thuma inzar a ni A chung ber chu a eng a a hnuaihnung ber chu a hring a a laia mi chu a vâr a In flag lai takah chuan a dumpawla bial pej awm a

He mi flag awmzia chu

A eng hi Hindu ho chhinchhiahna a ni a
A hring hi Mosolman ho chhinchhiahna a ni a
A vâr hi hnam dangte chhinchhiahna a ni

India ramah hian hnam hrang hrang leh sakhaw hrang hrang neite kan awm a chu mi chhinchhiahna chu a ni

A lai taka thil bial pep hi dân siamte hlim tak leh lâwm taka pawm a ṭhatzia entîrna a ni a chu chu sakhaw lam ngaihsakna vai ṭawnga *dharma* an tih chu a ni

Hei hi hmân lai India ram lal Asoka hian a din chhuah a ni a, Isua pian hma B C 273 232 hun lai vêl kha a ni A tih chhan chu sakhaw hman dân tûr a entîrna a ni a sakhaw Bial tihna a ni mai a Chu bial tê chuan sakhaw ngaihsakna te, thil ṭha tih te rinawmna te thianghlimna te, khawngaihna te a entîr a ni

TAWNGTAINA

Kan Chatuan Pa khawvêlin a zâr a so ve theih mân kan ram hi mal han sâwm ang che Kan thil ṭumte leh kan duh dânte hi i duhzâwng ni ve zêl sela, mite min hmuh fêh ang hian mahni inhnâu fiah thei tûrin min pui ang che. Thilphah emaw, ngaihmahah emaw vervêkna lampang rêng rêng chu [illegible] Kan inkhingkaihnate hi inhriat sak tawnin fel tak [illegible] Kan intihsâwt tawn ṭheuh theihna tûrin rinawm [illegible] Tin, chu chung ni lovin, chapona leh indaih [illegible] Kan Lalpa Isua Krista avângin

Amen

BISHOP AZARIA (*A hhunzawm lehna*)

Kohhran indin chhuah dân

India rama Kohhran lo indin chhuah ṭan thuah hian English mi sawrkar hnathawk Pathian ngaihsakte an tangkai hle mai India rama hnam tlawm hote hi an hmuhin an khawngaih êm em a Sâp ram lamah te an sawi ṭhîn a tichuan chûngho sawi velna avâng chuan Missionary tharte an lo chhuak thîn a ni Tin chutiang mi zîngah pawh chuan Telegu rama Kohhran din thuah hian mi pahnih lar deuh bîk an awm a Pakhat chu William Howella a ni a Cuddapa khuaa sawrkâr hnathawka awm a ni a chu mi hmun chu Kohhran vul tak an lo ni ta a Pathian ngaihsak mi tak a nih avângin a theihtawpin Pathian thu a kalna apiangah a sawi thin a mite pawhin an ngaina em êm a tichuan a sawrkar hnathawh chu a bang a Pathian rawngbawl turin a inpumpêk ta zâwk a Chu mi laia Telegu rama thawktute chu London Mission pâwl an tihte chauh hi an ni a kum 1822 ah Howella chu Cuddapa khuaa Missionary atân an ruat ta a

Cuddapa khuaa Kohhrahte chu an lo pung deuh deuh va mahsela buaina tuar lovin an awm bîk lo Kum 1832 ah Pathan ho Kristian chunga an lungnih loh avângin Mosolman ho biak inah sazu thi an paih a chu chu vawkah an puh a tin a paihtuah pawh Kristiante an puh bawk a Chutichuan Mosolman ho chu an thin a ur a Kristianho chu an bei ta vak mai a Howella in lamah an tlan khâwm hlawm a Sawrkâr hnathawk mi hrai tak mai Scotch mi Macdonalan a tanpui a, sipai tlêm tê hruaiin a hovin an tanpui a Mipui thinrim chuan amah leh a sipaite chu an lo tihlum a Chu mi hnuah chuan mipui thinrimte chuan an thiltih chu an lo hriatin an thinrim chu a dai ta a Macdonala leh a hoten an lo chhan avângin Kristiante chu an him ta a Kohhran pawh tluang takin a awm leh ta zêl a

Kum 1842 ah chuan Kohhran chak tak an lo ni ta a Tin Howella chu S P G paw Missionary lamah a insuan a a lo enkaw thin Kohhran chu a zâtve lai a pawlah chuan a hruai a Chutichuan Howella hi Telegu ram thlang lampanga Anglican leh Congregation Kohhran puipa angah ngaih theih a ni

Tin chhim lampangah chuan sawrkâr hnathawk bawk Pathian ngaihsak mi tak a awm a a hming chu Goldinghama a ni a Kum 1836 ah Masulipatam khuaah a awm a Telegu mite hi a ngaina êm êm a Kristian tha tak a nih avangin chu mi lama Pathian thu hriltute hmêl a lan ve ngai loh avângin pawi a ti êm êm a Chuvangin Kohhran a lo indin theih nan ṭawngṭain a bei ta vak mai a Chu mi lai chuan Masulipatam khua chu lawngchawlh hmun tha fe a ni a Sap pawh tam fe an awm a Goldinghama chuan a rilru ang pu ṭhian ṭha deuh deuhte a khawm a a fuih a thawhlâwm te a khawn a Sâp rama Mission ngaihtuahtu pâwl hnênah Missionary a dîl a dîl a a tâwpah chuan C M S pâwlin an rawn tîr ta a Missionary hmasa ber kum 1841 a Sâp ram aṭanga an rawn tirh chuan India ram an lo thlen hun thla nga vêlah Goldinghama chu Guntur khaw lamah an suan ta a Robert Noblea Missionary hmasa pawl nên Kistna leh Guntur biala Pathian ram tihzaa thu hi an ngaihtuah ṭhîn a mahse engmah puitlin thei vak chu an nei lo va tin rei lo teah America ram Kohhranin Guntur khuaah chuan Missionary dah an rawt a chu chu ani pawhin rem a ti êm êm mai a Chuti chuan thlang lampanga Howella, Kohhran dintu hulpui a ni angin Goldinghama chu chhak lampanga Kohhran hlui ber pahnih

dinotu bulpui ber a ni

Tin, kum 1870 lai khan Kohhran chu an lo pung ta hle mai a an hnam thatê chuan chutia hnam tlâwmtein Kristian sakhua an lo bawh chiam dân te an hmuh chuan an lungawi lo hle mai a. Chutichuan Kristiantê chu an hnathawh lamah te hleih an neih a an tuhhlah a, an inte an hal sak a dâwt mai-mai bein thu buai an chungah an siam an, Hmahsela an zâm duh chuang lo va Tin, kum 1876-77 ah fiahna dang a lo awm leh a. Khua a khêng chiam mai a chu chuan têm a titia ta chiam a, an thi nasa hle mai a, tam sêkalaum tui hri a lêng leh ta nghal a, an manganga êm êm mai a Hindu ho chuan Kristianta an mawhchhiat leh mai leh a; chutichuan thenkhat phei chu an hêng leh a Tâm avânga leh hri avang chuan mi an manganga khawp a sikul lam leh in khâwm lamte pawh an tibengtia thei mang lo va, nimahsela Pathian ram chuan hnung zawlh a tum chuang lo va, rinawm taka bei zêlin an chhana lo va a tâwp a tâwpah chuan Kristian chu 10 000 lai an lo tling ta a. Tin, chu mi hnu kum 20 lai velah chuan a leh hnihin an lo pung ta a Biak in te sikul te, damdawi in te an din tha a, tichuan Kohhran chu phuisuk tak leh nghet takin an lo indin ta a ni

Telegu ram chhak lam thu han sawi leh ila: Kum 1842 khân C.M.S Missionary pâwl in Masulipatam khuaah awmhmun an khuar a, kum 1843 ah an hnam thatê tân sikul an din a, a tê chuan an hlawhtling mang lo thlir a lang a, kum sarih lai sikul an neih hnu pawhin Kristian nih an duh lohzia chu an hriattir nasa hle reng a, Kum 1852 ah chuan mi pahnih chuan baptisma an chang nâih a, hnai an thlanh avângin zâwnh an chang ni a. Tin, thlawhhnu fe kum 1859 lai chu an pakhat a Hming Venkata mi [illegible] Thiarau Thlang hlim tanpuina Pathian thu a sawi thîn a naipuina a thu chu ngaihnawm an ti êm êm mai a amah ngawt chuan Isua Krista hnênah mi 700 zet a hruai a ni

Chutichuan buaina leh manganna nasa tak tak an tuar hnuin Kohhran chu remhnêkin an lo pung ta deuh deuh va kum 1864 lai vêl hi chuan an lo indin nghet tak zet ta tih theih a ni a tichuan Bishop Azaria hnathawhna chu eng ang nge tih chu a lang ta deuh va Chhak lam leh thlang lam ram Kohhran chu a pumin a hial a ni a a en kawl vêl chu thil awlai mai a ni lo vang til chu a hriat mai a ni Tin Bishop Azaria chuan tun lai tawnga Mahni kea din in tih ang deuh hian Kohhranho hi mahni in todelha mahnia ro inrel thei a awm hi a thupui tak a ni a Kum 1910 a Edinburgh khuaa inkhawmpui chuan a ngaihdan he tiang hian a sawi a ni Kohhranho hi ram dang mite rinchhana neih lohva mahni puitlin theih tumna an neih hma loh chuan hmasâwnna a awm tak tak thei lo vang amaherawhchu zawi zawia tih tur phei chu a ni ang a thu chungin kal kan zir lo va kala kalin kal kan zir a ni a tihsual palhin te awm bawk mah se tihsualna atang chuan tihfuhna kan chhar thîn a ni a puitlin hun nghaka kan awm chawt chawt ngawt chu in puitlin tih ni a awm lo vang a ti Tin chu mi hnu kum hnihah chuan Telegu ram Missionary pakhat chuan heti hian a sa ve leh a India mi ngei hi thu zai sawi kan hman hma loh chuan mahnia intodelh ni a awm thei lo vang a ti Chuta chu chu an rorêlna puiah India mi hi rorêlna lam thuah chuan chanvo an lo pe thûk ta deuh deuh a ni

Chutichuan Missionary te chauh chu Pathian ram din thuah hian mawhphurtu ni lovin India mi Pathian rawngbâwltute pawh chu puipuah an lo awm ta deuh deuh va Pastorin an hial lam thuah mawhphurhna

an nei a; tin, bial hrang hrangah te insiamin mahni bial ṭheuhva Kohhran leh sikul lam thu chenin an lo inrêlbâwl ta a. Chutichuan Bishop Azaria hi hêng Kohhran lo indin ṭlang zêlah hian theihtâwpin thu sawi leh Pathian thu zirtîrah hian taima takin a bei a. Tin, a nupui pawh hian hmeichhe lam taima takin a ho ve bawk a, tin, pastor nupuite pawhin chutiang bawkin an hmeichhiatpuite zîngah Pathian rawng an bâwl ṭhîn a ni. Chutichuan Bishop Azaria rawngbâwl chhûng hian pâwl hrang inngaih dân thiamna leh inremna te a lo zau ta deuh deuh va. England ramah te, New Zealand ramah te, America ramah te a zin a, inkhâwmpawi mawh tak takahte a tel a. Chûng a zinna ram Kohhrante chuan an lo lâwm êm êm zêl a. Tin, ram dang Kohhran awmdân te pawh a hre zau hle mai. "England ram zuk rah meuh chuan, Kristian ram tih an hriat ngei mai," a ti alâwm. Azaria hian Bishop nih a thiamna ber pakhat chu mi lian leh mi tê deh dân a thiam êm a ni an ti. Chuvângin a rawngbâwl chhûngin India hnam ṭhate pawh mi tam tak Isua hnênah a hruai a ni. Tin, Pathian hnêna thilphal lam thu pawh hi a hrilh ngun hle mai a, chawchhum dâwn apiangin nuin buh ṭhâm te, âr awpin a keu apiangin pakhat Pathian suma ruat tûr tein a sawi a.

Tin, Bishop Azaria rawngbâwl chhûngin kohhrantein danglamna an nei nasa êm êm mai. Kum 1931 atang khân Telegu ram Kohhran avângin an lo danglam zual ta a. Tûnhma lama Kristiante chu hnam chhe zînga mi deuh thaw hlîr an ni. Tûnah chuan hnam ṭha zînga mi pawh an lo ni ta a, an inten dân te pawh a lo danglam ta. Mi pakhat chuan hetiang hian a sawi. "Hmânah chuan an kiang hnaia kal te hian 'min hnaih suh u, min hnaih suh u,' te an ti ṭhîn a, tûnah erawh chuan Lal Isua hnêna ṭawngtai leh amah chibaibûkin inten rêng rêng awm lovin kan ṭhu za ta dial dial mai a, Lalpa zanriah te pawh kan kîl ho ta dial dial a. Hei hi Chanchin Ṭha leh Thlarau Thianghlim thiltih a ni tih hnial rual lohvin a lang a, a lâwmawm mang e," a ti.

Azaria thu sawite:-

"Pathian hnêna thilpêk hi Kohhrante tih tûr pawimawh tak a ni a; miin a sum chenin Pathian ta a nih a hriat loh chuan thlarau lam thuah a hlauhawm hle a ni.

Kohhran lamah mipa leh hmeichhia an inzâwl loh luattuk chuan hma a sâwn theih loh a ni.

Kristian zawng zawng hi Isua Krista thu hretu rinawm tak an ni ṭheuh tûr a ni."

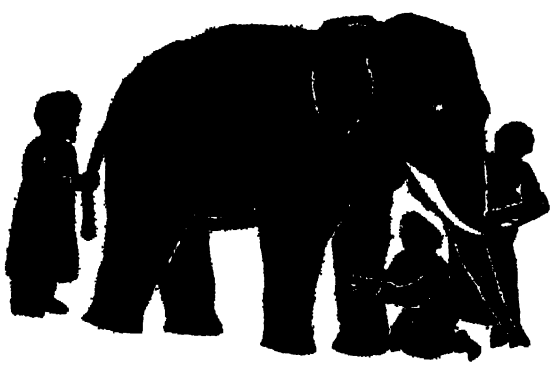
Khawii ramah pawh Chanchin Ṭha hi Pathian thiltih, theihna a ni ngei tih chiang takin a lang zêl ṭhîn a ni. Hnam ropui, lamin an bawh hmasak avânga pung ni sela chuan an ṭhat avâng a ni ang e tih a awl hle ang a, amaherawhchu a chhe lamin a bawh hmasaka, a mi ṭha lam an hîpna hian Pathian thiltih a tilang chiang zual a, kawng dangah puh theih a ni lo. India mi rethei lamte lo danglamnain mi ropui lam a lo hîp ta hle angin keimo Mizo ram pawh kha a ni ve tawh tih Chanchin Ṭha lo luh tirh laia puitlingte chuan a hriat theih hle mai.

Tûn laiin Kristiante hi kan la danglam bik riau zêlin, kan danglamna chu Pathian ram tihzauna a la ni reng em? Chutichuan Kristian tin hi Isua Krista thu hretu rinawm tak an ni tûr a ni.

MITDEL PARUK LEH SAI

Hmân lai hian mitdel paruk hi sai hmuh tumin an chhuak a an vai chuan mitdel vek chu an ni na a, mahse eng ang nge sai chu a nih va deh [illegible] an tum ta a

[illegible] ang leh an duh ang tak chuan sai chu a lo kal ta hlauh mai a, a hmasa ber chu a rawn hnaih ta hle mai a, chu veleh ani chuan a hlau si, sai taksain a han nawk chuan a hlau lutuk a tlu dâwn a, sai nghen phhan chuan a ding awn ta tai a. Chutah hlau-thâwng râwl tak kuan, "Pathianin [illegible] ni a sâwm [illegible]h se, a sai [illegible] beng ang mai a lo ni alâwm," a ti ta a Pahnihna chuan a ngho hi [illegible]o khawih a, mi chuan ring deuh hian, "Aw, eng [illegible] nge nia kan lo hriat thin kha, [illegible] sar chu thal ang mai niin ka [illegible] e, a mâmun a va hriam êm, a ti a, a ngho chu a zût a zût a Tin, pathiante chuan a nawn lai vêl hi a dek a, a han chûl leh a han dehzâwng chuan a chhar deuh tûp tûp thei a, [illegible] sai chu rûl ang chiah a ni,"

a ti ve leh a Palina chuan a thian te thil hmuh ang chu hmuh ve châk awm fahran hian a lo phar a lo phar a, a tâwpah zawng a khûp lai vêl hi a va dek ve a, a han zût a "E, sai chu a va lo mak ngai ve, thing ang chiah a lo nih hi a ti ta a Tin pangana erawh chuan a beng a lo khawih hlauh va intihre âwm deuh hian, ' Hei hian a an ber chu mitdel ping tlat pawhin han haih tûr em ni ang, sai chu hmaizah ang chiah a lo nih hi ' a ti a Tin parukna chuan a lo zawng ruai mai bawk a nakinah chuan i mei han hêm hian a zem ta nak mai a, chu chu ani chuan a lo chelh a Sai chu hrui zên ang chiah a nih hi, a ti a

Tichuan an vai chuan an haw leh ta a, in an han thlen chuan an hmuh dân theuh chu an sawi ho ta a, anmahni hmuh ang theuh chu an tan theuh va Mahse a mal tê tê chuan an sawi chu a dik vek a, ni mahsela an vai chuan an dik lo vek a ni.

[illegible] a ṭa hnêuh, "Pawlpa chuan tikul ka kal pelh lo ka [illegible] a ti a. A chu chuan, "Khawi lai nge nuaih lo Pathô," a ti a [illegible]," a ti ta vak va.

MIN AWMPUI ANG CHE

Ka Lalpa duh tak mın awmpuı ang che
tıh hla hmingthang tak leh ropuı tak phuah
achin kumın hı kum za a tlınna chıah a nı
He mı phuahtu hı Englısh mı a nı a a
hming chu Henry Francıs Lyte a nı Amah
pawh Pastor a nı nghe nghe A pa chu sıpaı
lam hotu Captain a nı

A tıra*a thıtih
tum chu daktawr
nih a nı a nımah
sela Pathıan rawng
bawl lam hı a lo
awn leh ta zawk a
chuvangın Pastor
ah a lo ınpe ta a nı
Amah hı hla lamte
ngaına mı Pathıan
lama lunglênna neı
mı a nı a Lehkha
lamah pawh mı
thıam tak a nı

Tın amah hı mı
bawrhsâwm tak a
nı na a hlım hmel
pu reng mı a nı a
theıhtawp chhuah
ın rawng a bâwl
reng a Naupangte
hıan an ngaına a
an zuı duah duah
reng ţhîn an tı Fa
chu mıpa pathum
leh hmeichhe pa
khat a neı Kum
54 a dam A thîh hma lawkın he hla hı a
lo phuah ta a nı

He hla hi a rilru lo lut thut a phuah
nghet a ni a nakin hun hun nghahhlelhawm
tak lo la thleng târ chenin a huam a nı
A hnungaih tâwp khâwkna chenın a thû
hnar a huam vek bawk Sap ramah chuan

Ka Lalpa duh tak mın awmpuı ang che
Khua a thım dawn mın kalsan suh ang che
Ţanpuı leh thlamuantu an awm loh leh
Mı chak theı lo hnênah awm reng ang che

Dam chhung reı lo têan a ral lawk ang
Khawvel hlimna leh ropuı a bo vang [ang
Ka hmuh theıh zawng zawng hı a chhe vek
Danglam theı lo Nangın mın awmpuı ang

Lal zawng zawng lal angın lo kal suh la
Ngılneı leh zaidamın inlâr ang che
Tap tan khawngaihna mın hlawhtlıntîr la
Mı sual Ţhianpa ka hnênah awm ang che

Mıtkhap kâr lo pawh ı awm ka duh fo
Nangmah lovın thlêmtu ka ngam lo vang
Nangmah angın tumah an awm theı lo
Khawdur leh nı êngah mın awmpuı ang

Nangın mın puih leh hmêlma ka hlau lo
Hrehawm a pawı lo ţah a hrehawm lo
Thıhna pawhın tunge a ngam theıh ang ?
Ka hnênah awm la ka tudaı phawt ang

Ka maımıtchhînın ka hmaah awm la
Khaw thımah van ngaıhtuah mın puı ang
Van a var ang leı hlım a boral ang [che
Dam laı thıh hunın mın awmpuı ang che

he hla hi chu kumkhuaın a chuaı lo vang A
awmzia leh a thu hı tawng hrang tam takah
an letling chhâwng a mı tam tak a thla
muan a nakın hnu zel atan pawh mı tâm
tak thlamuantu a la nı zêl dawn a nı

Lytea thlân chu France rama khaw pa
khat Medıterranean tuifınrıat kıang Nice
an tih khuaah a nı
a A thıh achin tûn
thleng pawh hıan
Krıstıan tam tak
chuan a thlan chu
an la tlawh nuk
nuk reng a nı A
thlân lungphun chu
Kraws ang hı a nr
a sailungvâra sıam
a nı

Tın a thlân
kıangah chuan
tûm thing te olive
thing te leh far
thingbuk mawi tak
takte hı a ding a
chung chu an pâr
vul laı chuan an
rim hı a tuı êm
êm maı ţhîn a
thlın a han chhêm
chang chuan thlan
lamah chuan an zu
kûr siau siau va
tin nı sat laı chuan
chûng thingzâr
mawi tak tak
Hlaah pawh a phuah
fo thîn Medıtterranean tuifınrıat atang chuan
thiffim hi a lo tleh heuh heuh bawk thîn a
ani mi zaidam leh hruaitu ngilneia chu
châwl ta a nı A hnathawh zawng a zo
a mahse mi rilru khawih tak a
chu eng laı mahın a bo theı dâwn lo

SAZU LEH HRI

Sazu hi mikhual anga kan ina riahbûk rawn khuar thîn zingah hian a hlauhawm ber leh hri tha lo tak rawn thlentu a ni Chuvangin hlauhawm tak leh huatthlala tak a ni

Natna ebi, chi hrang hrang paruk lai an tidarh thei a ni chûng natna chu hripui (plague) te khawsikpui (typhoid) te Niumo nia (Pneumonia) te vun tieng thei natna (jaundice) te leh vun natna chi dang (mange) pu tih ang te zawng zawng rawn theh darhtu hi an ni Tin, chûng chang lo pawh natna chi dang dang, phârna te leh ka natna te pawh hi sazu atangin a kai theih vek a ni

Zu in

Vawi khat pawh United States ramah khuan, sazu seh hri natna hlauhawm tak mai a lêng vek mai a chu ni tum chuan ham takin an thih nuah ngho ngho a chu ni natna hrik thu pan dam lo chil-hli atang hian an hmuh chhuah a ni a zuvin mihring a han nghawih chuan chu mihring tisa chhûngah chuan a lût a, tichuan an lo dam lo ta thîn a ni A natna awmdân chu Influenza natna hi nasa takin vei ang sela chutiang chu a ni

Kum rei lo chhûng chu chutiang hri chu a lêng a, a tihdamna an hre chhuak thei si lo va, a tawpah chuan vântlâng hriselna lam ngaihtuahtîn pâwl chuan sazu hmuh tawh phawt chu thah tûr tih tûr an phang te hmang mai a ni. Khawvêl hmun tinah [illegible] te, [illegible] mai hi a [illegible] pawhin [illegible] tuna, [illegible] a lêi a ni.

Chi pung duh tak an ni a kum tin sem rualin pui khat hian no pakua te a hring thei zêl a Tûnah sazu pui hrisêl tak tak pahnih chuan chaw ei tûr tha tak nei reng bawk sela kum nga chhûng chuan note maktaduai tam tak an hring thei ang

Tin sazuah pawh chi dang dang a la awm leh ta zêl a hripui rawn thlentu ber chu zu in kan tih ang hi a ni He mi chi hi chu han pawh an hâng deuh thûl bîk a India ramah hian a tam bîk êm êm a ni Chuvang in he mi chi hi chu India ram sazu an ti deuh bîk nghe nghe a ni Hmasâng kum zabi sâwm leh pasarihna lai vêl khan Crusaders (Pathian thu sawi pawl) an tihte chuan India ram te leh ram dangte an thawh a chûng atanga an rawn tihdarh a ni a Europ ramah an tidarh ta chiam mai a tûnah chuan khawvêl hmun tinah a darh tawh a ni Tin he mi chi hi chu a pianzia pawh hetiang hi a ni An beng leh an mei pawh a sei bik a tin an rihzawng pawh dân na rânin poa khat bûk deuh vek an ni ber thîn Sazu chi dang ai chuan mi pawh a hlau lo bîk a, a ngam riau bîk a ni Chutiang in chhûngah emaw bungraw dah khawnina khawih laiah emawa awm chawt thîn a nih avâng chuan hri tha lo mi kartu chi chu a ni lo thei lo vang

Tin, sazu buang chi a awm ve leh a chu mi chi chu Mongolia mite sazu an ti deuh bîk leh a. Zu hâng chi ai kha chuan len pawh an lian deuh va, a rih lamah pawh an rit chiak deuh a ni. Tin, an beng chu a chhuh ziak a, mahse a tê va leh thung a ni [illegible] an in mei ai chuan a tawi

zawk deuh a ni Zu in ai chuan fin pawh a ing vervêk a hmun tin hmun tang hi a tlawh zung zung a chuvângin hlauhawm tak an ni bawk Kum 1730 khan Great Britain ah a lo awm ve ţan a tin chu mi hnu 1775 chuan United States ah pawh a lo puang ve leh ta zêl a Mahse he sazu chi hi chu zu in anga in chhûng a khawsa reng a nih loh avâng in hripui tidarh

ZU BUANG

uah chuan ruat an ni êm em lo

Sazu rêng rêng hian thil chhin leh chaw awmna apiang hi an pan rak rak zêl hi a ni chuvangin in leh a vel nen fai taka en awla ei bungbêl zawng zawng pawh chhin khap zêl chuan a hlauhawm nêp a ni Tin in sak dan tûr pawh sazu luh theih lohna tawp tûra siam tûr a ni Chu mi awmzia chu khawii lai mah sazu zeh len theihna tûra awng awm hauh lova tukverhte leh kawngkhar inchuktuah lai te pawh inrem taka siam vek tûr a ni Mahse chu chu thosi len ang thin lênte kan zir zel loh chuan tih theih loh ang a ni deuh mai

Amaherawh chu a thang te hi kam ţhîn zawk ila tin zawhte hi a thattu ţha tak a ni a chuvâng in zawhtê hi vulh ţheuh tum ila tichuan hri pawh kan dang a lo ni ang a a tih chereu theihna mawlh hi zawng ila a tha ber ang

---

PATHIANNI LEH CHAWLHNI

Khawvel pumpuiah Kristianten tûna kan Pathianni hi dik berin an hria a ni Chu mi niah chuan an hnathawh chawlhsanin Pathian biak inah Pathian fak leh be tûrin an inkhawm ţhîn a chu chu a ropui hle mai a Thawhtanni atanga Inrinni thlengin Kristian miten hnathawh hrang hrang nei theuh mah sela Pathianniah thil pakhat chauh tih an tum vek a Chu mi niah chuan Pathian mite chu biak inah an inkhawm a Amah an fak ţhîn a ram danga an Kristianpui Kristaa an unaute an hre reng bawk ţhîn a Sap rama kan nu leh pate an awm avâng leh China ramah te Africa ram ah te, Australia ramah te kan thiante an awm avangin aohângin kan khua a har hle mai e. Nimahsela Pathianniah hmun hrang hrangah awm theuh mah ila Pathian be tûra kan inkhâwm vek avângin lawm tak leh thlamuang takin kan awm thîn a Pathiannia inkhâwm lo mi leh bawhchhe mi an awm avangin a pawi êm êm a Tin mi thenkhatin Kristian mite chu Juda Chawlhni (Inrinni) zawm tûrin an thlem ţhîn avangin a pawi êm êm bawk a Nimahsela Kristian pâwl zîngah chu pâwl chu an tlem hle a ni

Juda Chawlhni (Inrinni) leh Pathianni danglamna chu engnge ni le? Eng vangin nge Kristian mi tam zâwkin tûna kan Pathianni hi dik bera an ngaih?

Juda miten ni sarih chu Chawlhnia an hmanna chu Mosia dân a nih avângin an zawm ţhîn a ni Zirtâwpni, ni tlâk atanga Inrinni ni tlâk thlengin Judate Chawlhni a ni a Judate dana Chawlhnia thilteih loh tûr thenkhat chu hêng hi a ni Tumahin phûr tûr a ni lo va tumahin [illegible] tûr a ni lo va tumahin [illegible] a ni lo va (Ex 35 3 leh Ex 16 23) tih a ni

[illegible] awm lai khân lehkhaziaktute leh Pharisaite Chawlhni serh dan tam tak an [illegible] avângin Chawlhni zawm a har viau [illegible]. Chuvângin Isuan anmahni zilhin an hnêna Chawlhni hi mihring tâna siam a ni a, mihring hi Chawlhni tâna siam a ni lo [illegible] Isua ngei pawh Juda mi a ni a chu Sabbath Chawlhniah an dân angin inkhawm na lâiah a kal thîn a Pathian thu a sawi hauh a Amaherawhchu an Chawlhni a hlawhchhiat avângin Isua chungah lehkha [illegible]ktute leh Pharisaite an thin a ur hle fo [illegible].

Ni sarih ni hmasa heng Pathiannı kan [illegible]ah hian Isua mitthi zing ata a tho leh a [illegible] hnênah a inlâr a tin Emmaus kawngah [illegible]te pahnih hnênah a inlar bawk a Chu angin tûna kan Pathiannı hi ni ropui tak leh sahawm tak a ni kan ti a Hmasang atangin Kristianten chu ni chu an zâwm thîn a

Paula a awm lai khân Juda mi thenkhat Galatia ramah an kal a Galatia Kristian mi chu Juda mi an ni lo va nimahsela chung Juda mi chuan Mosia dân zâwm tûrin [illegible] an tum a Chu mi thu chu a hriatin Paula chu a thinung hle mai a chuvangin Jerusalem khuaah Isua zirtirte be tûrin a [illegible]. Juda mi lovin Mosia dan zawm a tûl loh tûl loh Isua zirtirtecho hnênah a zâwt a [illegible] chu sawi chu T T bung 15 ah leh Gal bung 2 ah kan chhiar thei a ni A tâwpah [illegible] Mosia dân zâwm Juda [illegible] lotte tân [illegible] an Juda Chawlhni [illegible]

A tlawh chuan Kristianten Juda [illegible] lo [illegible] Chawlhni leh Lalpa ni [illegible] kan [illegible] hi an tâwp a Nimahsela [illegible] lo tê [illegible] Kristiante tân tûna kan Pathiannı hi [illegible] ngei ta nâwk a. Chu mi ni [illegible] thawhlehna zi a nih avângin [illegible] leh Lehkhabu chhiarchanh [illegible] chuan tûna kan Pathiannı hi ni ropui bîk a ni tih chiang takin a lang ta a ni

Thuthlung Tharah Pathiannia thil awm chu kan hre bawk a Troas khuaah Pathian niah Paulan Pathian thu a sawi a (T T 20 7) Pathianniah thawhlawm khâwl khawm tûrin Korinth mite hnênah Paulan thu a pe a (1 Cor 16 2) Pathianniah Johanan inlârna a hmu a (T Puan 1 10) Hman lai Kristianten tuna kan Pathiannı hi ni ropui takah an ngai tih a lang a ni Chu mi niah chuan kan Lalpa thawhlehna hre reng turin Kristian mite hlim leh lawmi takin an inkhâwm thîn a

A D 100 lai vêl khân mi pakhat a awm a a hming chu Ignatia a ni a Chu mi chuan a lehkhathawn pakhatah Kristian mite chu Mosia dan hnuaiah an awm lo tih a sawi a Khawngaihna hnuaiah an awm zawk tih a sawi bawk a Kristiante tan Juda Chawlhni zawm a ngai lo tih a sawi bawk a Tuna kan Pathiannı hi zâwm tur zâwkin a sawi a ni Chu mi niah chuan Isua Krista a thawh leh avângin a ni tih a sawi bawk Tin Ignatia hnu kum sawmnga vêlai mi dang a lo awm a a hming chu Justin Martara a ni Chu mi chuan Pathiannıah Pathian Lehkhabu chhiar thin tûr a nih leh Pathian be tûra Kristiante inkhâwm dan tûr min hrilh a Tin Ignatia leh Justin Martara chauh pawh ni lovin mi dangin chutiang chu min hrilh bawk a

Chuvângin chu chu kan ngaihtuah chu in tuna kan Pathiannı hman hi a tha ber tih kan hre thei ang Kum 1900 set kan Pathiannı hi Kristianten inkhâwm nân an hmang tawh a chutiang bawk chuan keini pawhin he Pathiannı hi kan hmang thîn a Chûng kum tam tak atang chuan tûna kan Pathiannı aiding hian Kristiante chu an inkhâwm thîn a Kristiante awmna apiang ah chutiang chuan an ti zêl a ni

ZIZA LA HMUH CHHUAH ṬANNA.

Germau ram chhim lam mite chuan pathiannu an be ṭhîn a, a hming chu Holdi an ti a. Mi pakhat hian berâm rual a nei a, ni tin phûlah hian a khalh ṭhîn a; tin, sakhi kah tûr a awm mahna tih beiseiin a sairawkherh leh thal hi a keng zêl ṭhîn a. Ni khat chu sakhi hnu a chhui a, vûr tlâkna tlângah hian a chhui chho zêl a; nakin deuhvah chuan vûr tla vûm tun hi a han hmu a, kawngka a nei a, a lo inhawng huau mai a. A phâwk ta hru mai a, a hlau ta deuh hle a, nimahsela a va lût hrâm a, a chhûngah chuan lungmawi hi a lo inbâng tle chhuai mai a. A han hawi vêl a, chu pûkah chuan amah chauh emaw awm a tih rilrûk nâk alai chuan nula hmêl ṭha tak tak hian lalnu ni âwm tak hi an lo dinhual ṭiai a. A han kûn zak a, chibai a han bûk ve a; chu lalnu ni âwm tak chuan, "I duh apiang kha la la, hâwn rawh khai," a ti a. Lungmawi tle sêt sût chu a han en a, a thil hmuhah chuan mawi a la ti ber mai. Nimahsela eng tizia emaw ni tehlul ni, lalnu pangpâr dum bâwr ken lai chu a dîl ta tlat mai a. Chu nu chu Pathiannu Holdi chu a lo ni reng mai a, tichuan a pangpâr ken chu a thlan avângin a lâwm hle mai a, "Pangpâr thih hma loh hi chuan i thi hauh lo vang," a ti a. Tin, a lova a tuh atân eng chi emaw hi a pe a, tichuan a hâwntîr ta a. In a thlen chuan a thil hmuhte leh a thil han hawn thu te chu a nupui a han hrilh a, a nupui chu a lungni mang lo hle mai a, lungmawi a rawn thlang zâwk lo chu pawi a ti hle a. Nakinah chuan a pasal chuan englo chi a hawn chu a han tuh a, a lo chu zau fe a ni a, a puma tuh khawp zet a lo awm ta mai a, zan khat chu thla ên lai tak hian a ṭiak en tûrin a va kal a, a lo chu malsâwm tûr ni âwm tak hian chhûm zîngah pathiannu ni âwm tak hi a han hmu a. An lo pâr a, dum hring nghelh, hmâna Holdi pêk ang chiah kha a ni a. Tin, a lo puitlin chuan Holdi chu a lo kal a, chu mite nupa chu ziza rah buatsaih dân te, puana tah atâna a kaih dân te, a chhum dân te leh a tah dân te a zirtîr a. Tichuan an awmna kiang vêla mite chu a ziza chi leh puan chu lei tûrin an lo kal mur mur ṭhîn a, an hausa ta hle mai a. A pasal chuan a tuh leh a lâk chu a tum a, a nupui chuan a lo kai a, puanah a lo tah zêl ṭhîn a. An fate leh an tute chenin chu hna ngawt chu an bei ṭhîn a. Nakinah chuan chu pa chu a lo upa ta hle a, Holdi pangpâr pêk kha a han en a, a lo vuai ta chen mai a, a thi lek lek tawh a. Tichuan chu pa chuan a thih hun a thleng dâwn ta a ni ngei mai tih a hria a. Chutichuan mu ta mai lovin, tlâng lamah khân a kal leh ta a. Nimahsela hmâna a han luhna kha a hmu thei ta lawk lo va, a tâwp a tâwpah chuan a han hmu leh ta ṭâwk a. Kawngkaah khân a va lût leh a, amaherawhchu a lo chhuak leh ta hauh lo mai. Thih erawh chu a thi lo an ti. Pûk chhûngah chuan pathiannu chuan a lo enkawl ta a, a duh apiang a tihsak zêl ṭhîn a ni an ti.

Mi pakhat hian lumêttu hi a lu a mehtîr a, a meh zawh hnu chuan, "Hei le, anna 4 lumeh man chu," a ti a. Ani chuan, "Anna 8 a ni min pêk ṭhin ni," a ti a. Ani chuan, "Chutia anna 4 i lâk duh si loh chuan, ka sam hi vuah leh vek mai rawh," a ti a, a chhuahsan ta mai a.

Zirtîrtu pakhatin a hote hnênah, "Sikul chhûngah hotu phalna lo chuah in zirtîr tûr a ni lo," a ti a. Naupang pakhat chuan, "Ṭawng lote pâlin phalna kan dîl theih ang che," a ti ṭe thôn mai a.

TÛN LAI CHANCHIN

India :- India ram hmun hnîha then a nih dâwn thu leh Aug ni 15 atanga chung ramte chu Dominion anga an awm dâwn thu chu kan sawi tawh a Mosolman ho ram chan vêl chu East Bengal Sylhet District West Punjab, British Baluchistan Sind leh N W F Province te hi a ni dawn ta a Chûng ram chung zawngte chu sawrkar khatin an awm anga, Pakistan ram vuah a ni ang Chungte chu India ram ata lak hran an ni dâwn ta a Hêng a la bâk ram zawng zawng chu sawrkar khatin a awm ang a India vuah a la ni tho vang, Hindustan tih a ni lo ang

Hêng ram pahnih India leh Pakistan hian Dominion status Aug ni 15 1947 atang ngei hian an neih tan chu Kumpinu Sawrkâr leh Lalber pawhin phal fel a ni ta a India chuan an Governor-General atan Lord Mountbatten vêk an thlang rih a Pakistan erawh chuan an hruaitu Jinnah an thlang a Lalber pawhin rem a tihpui ve ve tawh Aug ni 15 atanga thuneihna chu hêng Sawrkar pahnihte hnêna hlan fel nghal mai theih nân Viceroy upate chu ruat fel that lehna a awm a India leh Pakistan atân upa hran ruat a ni a chungte chuan anmahni ram hawih thîl apiang an rêl bik mêk tawh a ni Chutichuan Aug 15 chuan Dominion pa inthlan hnêna fel taka thuneihna hlan nghal mai theih a ni ang

Punjab ram leh Bengal ram leh Sylhet hual then fela ramri tak tak ruattu tûrte chuan an hei mêk a. Eng pawh ni sela heaina lutuk a awm tawhin a rinawm lo Muslim League leh Congress te chuan ramri ruat pêl Boundary Commission ruat ang ang chu pawm an tlam tlat tawh a ni N W F Province-a Pathan hote erawh chuan Pakistan-a leh ral ni chuan Independent hêng [illegible] neih Aug ni 15 ngei [illegible] mai a, buaina a la [illegible] deuh hle

India rorêl khawl Constituent Assembly chuan India ram rorêl dan tlangpui tûr chu an siam mek a Vai lalho tam tak pawhin an zawm ve tawh a Thenkhat Hyderabad te Kashmir te leh ram thenkhatte erawh chuan Independent a awm an tum thu an puang Pakistan Constituent Assembly pawh siam a ni tan ve ta a An Assembly president ah chuan Jinnah bawk an thlang leh a ni awm e India leh Pakistan hian tûnah India sipai hi an insem dawn a ni

India Constituent Assembly chuan India ram rorêl dan tur chu hetiang hian a ruat ta a President India lu ber atan a awm ang a chu mi atân chuan Congress ho chuan Pandit Nehru an ruat nghe nghe tawh a Tin Ministers (upa) amah puitu tur an awm ang Tin dan siamtu pawl Council of State leh House of the people an awm ang a chungte leh Province tina vantlâng ataawhtu dan siamtu pâwlte chuan President chu thlan a ni ang Province tinah hotu ber atan Governor a awm ang a chu chu province a puitling zawng zawng thlan a ni ang

Burma Burma ram pawhin mahni ro inrêlna a nei thuai tawn dâwn Kumpinu Sawrkâr chuan chutianga Burma ram mahni ro a inrelna tûr chuan thuneihna pêl thuai an tum Tûn lai hian India ram ang bawkin Interim Government an nei Governor Executive Council a Deputy chairman chu Burma rama pawl hian ber A F P F L hruaitu Aung Sana a ni thîn a Mahse tun hnai lawk khan pawl dangin an kap hlum a a aiah amah kawp ber thîntu Thakin Nu a awm ta

Hêng tual thattute hi U Sawa pawl Mychit party a mi an nih an ring

Aung Sana leh upa dangte phûmna buatsaih nân Burma Sawrkârin Rs 200 000 a phal a Tin an chhûngte pawh pension pek vek an tum an ti

MOHAMED ALI JINNAH

Jinnah chu kum 1876 ah a piang a Bar at Law M L A a ni a Mosolman zawng zawng chunga thu neitu ber a ni ta A tirah chuan Karachi khuaah lehkha a zir phawt a chu mi hnuah England ah a zir leh a Tichuan dan hre tak leh mi thiam tak a lo ni ta a chu mi hnu chuan Mosolman hotu leh an chungchang ngaihtuahtute zînga pakhat chu a lo ni ve ta a Kum 1906 atang khân Bombay High Court (Rorêlna hlanah) a tel ve a tin kum 1910-ah Imperial Legis lative Council a member pakhat a ni ve leh a Hmânah vawi khat chu Congresss mem ber pakhat a ni ve tawh a mahse rei vak lo hnuah chuan a duh leh lo va chu vangin Moslem League pawl a zawm leh ta thuai zâwk a ni Tin kum 1930 chuan Fngland ah Round Table Conference ah a tel ve a India mi zîngah chuan amah hi a tel hmasa ber pawl a ni awm e Tin kan sawi tawh ang khan Congress member a a tel tâk loh achin chu Congress pawl chu dodal mi tak a ni ta a chuvangin Mosolman pawlho Pakistan an tih hi a din chhuak ve ta a ni Chutiang chuan hotu chan chang angin a lo thawhna a rei tawh bawk a tin amah hi mi thiam tak hriatna zau tak nei mi a ni a chuvângin tûna India ram bung inthennaah pawh hian Mosolman pawlah chuan Governor General hmasa ber a lo ni ţan ta a ni

PANDIT JAWAHARLAL NEHRU

Nehrua chu kum 1889 ah a piang a Bar at Law (Rorêl thiam entîrna) M A a ni a England ram Harrow ah te Cambridge ah te leh London ah te lehkha a zir tawh a India inrêl dan lam hi ngaihsak mi tak a ni reng ţhîn a tichuan kum 1916 ah khan Congress pawl a zawm ve ţan a Chuta tang chuan rorêl dan chinchang a hre deuh deuh va kum 1918 chuan All India Home Rule League pawl an tih Secretary chu a lo ni ta a Tin chu mi kum atang vêk chuan All India Committee zînga member pakhat a lo ni ve tan a chu chu kum 1929 khan General Secretary ah a lo tang leh ta mai a

Tin vawi thum lai Congress President lu ber a ni a (chu chu kum 1930 ah te 1936 ah te leh 1937 ah te khân a ni) Chutianga Congress lam a uarna avang leh a bei nasat êm avâng chuan kum 8 chhûng zawng lung in an tantîr a chuta ţang chuan India mite inpumkhatna leh ţanrualna a lo pung ta sauh va Tin kum 1940 khan kum 4 lung in tâng tûrin ruat a ni leh a mahse 1941 kumah an chhuah leh ta a ni Chu mi hnu chuan National Planning Committee a Chairman atan a awm leh a tin kum 1943 khan Indian Science Congress ah Lucknow ah President atan an thlang leh a Kum 1936 ah khân ama chanchin a ziakna bu bu hrang hrang an chhuah a chûng bu hming chu Glimpses of World History te In Soviet Russia te India and the World te leh Unity of India te a ni Tin amah hi tûnah chuan Hindusthan Constituent Assembly a hotu ber a lo ni ta

---

Kum 1942 a khawvêl pum pui intihsakna (Olympic Games)-ah thuizawnga ţuaain America mi pakhat Jesse Owns a thlîr ber a fit 26 leh inchi 8 a zuan an tih chu !

KHAWVÊL DIN CHHUAH THU

China-ho thawnthu

Hmân lai hian eng tui emaw ni han deuh Chaos an tih hi a awm a a chhungah chuan mi pakhat a kut ding lama tuboh kenga a vei lama thirkhen keng hi a muhîl a rei tak a chhûngah chuan a muhîl rong a a lo harh chuan a kuta a thil kente kha a la keng reng a, a han zîkzâwng chuan Chaos chu a vaibeh ta a Tichuan ni tin mai hian hnk a thawk a a taksa pawh a thang zawt zawt a, ni khatah mêl ruk laia seim a thang a. Kum 1,800 lai hnuah chuan a thi ta a

A thih hnu chuan a ruang chu leim a khoh a, tichuan a hi chu tlang han puiah a chang a a thaw chu thlipuiah a chang a a aw chu khawpui riah a chang a a ruhte chu lungpuiah a chang a a hâ chu lung man tamah a chang a a thisen chu tuipuiah a chang a a sam chu thingah a chang a a thlantui chu ruahah a chang a tin a taksa rannung tê tak tê tê vâk neuh neuh chu mihringah an lo chang ta a ni

Mahse Pan Kua chuan êng hi a siam hmaih a chuvangin mi hmasate chu thim hnuaiah an khawsa a nakinah chuan khawvel lalber chuan Hunvawngtua êng siam tûrin a hrilh a ani chuan a kut vei lamah ni a ziak a a kut ding lamah thla tlâng sang takah a ding a a ban a phar vak a vawsarih a chhiar a tichuan ni leh thla a lawm leh ta a tin a chelhtu chu vanah chho ta a chu mi hnuah chuan chhun leh zan a lo awm ta a ni an ti

Norse mite thawnthu

Hmân lai Norse mite Teuton ho an tih hawk thinten khawvêl insiam dân an ngaih dân chu a mak ve hle mai Hmâr lamah hmun pakhat Nifleheim an tih hmun vawt tak mai leh eng lai pawha vûr awm rengna hnîn hi a awm a Tin chhim lamah chuan mipui hmun a awm bawk a, chu chu Mus pellheim an vuah a Hmâr lam atanga lui lo luang tê chu vûr khâwn hian a chung lâng chu a khuh duar thîn a Tin, chutiang lui lo luang atang chuan mihring piana piang pa hian deuh, Ymira an ti a, chu mi chu a lo chhuak ta ruau mai a Tin, chu mi lui atang vêl chuan bâwngpui pakhat Audhumlan an tih chu a châwmtu atân a lo chhuak ve bawk a, pathian ang a awm leh a chu chu Buri an ti a, chu mi chuan tute a ngah a Vawi khat chu a tute chuan Ymira chu an lo that a chuta chin chu a thisen hi luipuiah a chang a a ruh chu lungpuiah a tlangah te a chang a A taksa chu ram zau takah a chang bawk a Tin a lu ruh chu vân lei uaptuah a chang a a thluak chu chhûmah a chang a a mit vun erawh chu chûng pathianho chuan an in Asgard a tih siam nân an hmang a

Buri tute zînga mi Odina chu a unau nên an ram vâk a ramhnuaiah hian Odina chuan mihring ang mai nun erawh chu nung si lo mi têten thinga an siam tê tak te tê pahnih hi a va hmu a Chûng chu Odin chuan Askra leh Emblai a vuah a nunna leh hriat thiam theihna a pe a tichuan mihring thlahtu nu leh pa ber an lo ni ta ni an ti

[illegible] a ni tawh a, chu Iza namii ê ni Fapa pakhat an lo pui a, tichuan an fapa chu leia lalte anga [illegible] hun hnai lamah erawh lam nena siem an rilrûk ta a Mahse lal

dangte chuan ram neiin an luah khat vek tawh mai si a chuvângin an fapa atan chuan ram siam an tum ta a Iza nagia chuan tiang mak tak'mai dawi tiang a nei a chu chu a in atang chuan lei lamah a zu hawlh thla a tuifinriat a tiang hmâwr chuan a zu khawih a a han lak chhoh lehzawng chuan tui chu a tiang hmâwr atang chuan a far ta a Chu mi tui far chu khawmual thliarkar ah a lo chang ta a Tin thil pathum mawi tak tak lunghlu te ngûnhnâm te leh dâr thlalang te a dah tel bawk a Chung chu ngûnhnam hmangtu tawh phawt chuan a hmêlmate chu a hnehtîr thei a Tin lunghlu chuan mi tam tak a hîp thei a dârthlalang chuan awmze thuk tak a nei a Iza nagia chuan a fapa chu darthlalang hmaah chuan

Zîngah leh zanah thingthiin i tawngtai ziah tur a ni chutia vin lam thil i ngaih tuah lai chuan i thla lo lang chu en la tichuan thlarau thianghlim chu a rawn hawn ang che a ti bawk a

Tin kum engemaw ti hnuah chuan fapa dang pasarih zet an lo nei leh ta a mahse chu mite chu an inngeih thei ta hlawm lo va tichuan Iza nagia te nupa rilru chu an tihrehawm ta em em a chuvângin Iza nagia chuan dawi tiang kha a han lek leh a tui far sarih a fartîr leh ta a Chung tui far chu thliarkar hran tê tê vek an lo ni leh ta a tichuan anmahni chu a dah hrang ta theuh hlawm a ni an ti

Isua pian hnu kum 700 thleng pawh khân chûng thliarkar awm khâwm chu Yamato an la vuah a mahse chu mi hnuah chuan Iza nagia leh Iza nami chu tute nge an nih chiah an hre chiang lo va an rin dan chuan Ni leh Thla pathianah an ngai ta a chuvângin an ram chu Jih Pen tiin an vuah ta zâwk a Chu chu Ram Êng tihna a ni

Chuvângin tûn thleng hian an ram puan zârah pawh ni chhuak lam lem an la chuantîr ta fo a ni Japan chuan an lai chu pathian angah an ngai a a thu chu an awi lo ngam hlek lo a ni

THINGPUI LO CHHUAHNA

China rama awm ni la engtinnge thingpui chi a lo chhuah hmasakna dan hi hriat i duh chuan mi thianghlim pakhat Tâ Moa China ram lalber hnêna India ram lehkhabu serhte China tawnga lehlin tuma chanchin hi han hriat phawt a ngai a Chu mi chuan eng lai pawhin chu thu chu a ngaihtuah avângin mut pawh a tum lo va men reng a tum tlat a A mit vun pawh a mut a chhuaha a chhîn kih nan a hlep thla hial a chu chu a paih ta mai a Tichuan tumruh tak leh huaisen taka thil a ti chu Pathian chuan a khawngaih ta a a mit vun paihna hmun ngeiah chuan thlai kûng mawi tak mai hnah khawr tip tep vâr rimtui tak mai hi a lo to ta a Chu thing kûng chu thingpui hmasa ber a lo ni ta an ti Chu mi hnah chu Ta Moa chuan a ei a a ngaihtuahna leh a rilru lam te chu a lo harh lehzual ta a chuta chin chu mut chhuah rêng rêng a hre leh tawh lo a ni

Naupang kum sâwm mi lek hian hna a dil a a ruaitu hîr chinin "Tangka maktaduai nei la engtinnge i tih ang" a ti a Ani chuan, "Ka pu ka hre lo zâtzât chu a tîrah chuan hlawh pawh ka inbeisei lêm lo a!" a ti ta reuh va

SAKHAW HRANG HRANG BIA

Kristian	692 000 000
Confucians leh Laoists (China ramah)	351 000 000
Hindu	230 000 000
Mosolman	209 000 000
Budha	150 000 000
Ramhuaibia	136 000 000
Shintoists (Japan ramah)	25 000 000
Juda	16 000 000
Sakhaw chekhnawkte	51 000 000

I HRIA EM?

1 Britain ramah chuan khawvi hmun mah tuifinriat atanga mel 70 aia hla a awm lo

2 Britain ramah chuan kum 1697 atanga kum 1851 thleng khin in tukverh paruk nei chin chu Leiman (tukverh leiman) khawn a ni an tih chu

3 Kum 1881 ah khan British Parliament a House of Commons inkhawm rei ber chuan darkar 41 leh minutes 30 a awh a ni

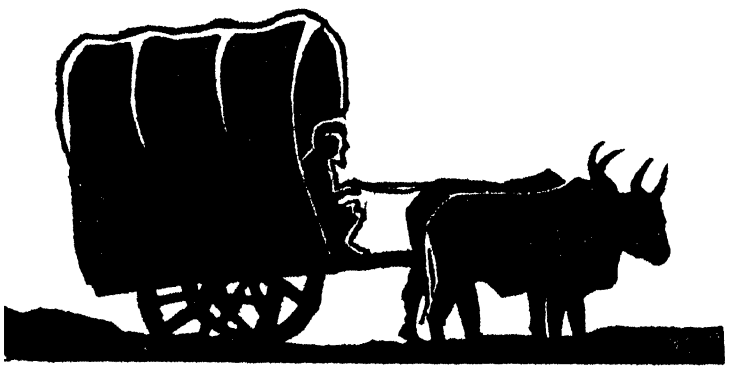
4 Tuifinriat thûk lai ber an la hriat theih rih chu Philipine a Mindanao thliarkar bul a ni a ft 35 400 a thûk a ni

5 Sem rualin mi pakhat dam chhung chiw ei hi ton 50 (mawn 1 360) vel lai a ni

6 Greenwich Observatory a Quartz sawna chu a tha khawp a minute 1 hnit chak tûrin emaw muang tûr pawhin kum 160 lai a duh a ni an ti

7 Amsterdam (Holland) khuaa mi pakhat Jan van Albert chu ft 9 inch 3½ a sâng a ni a khawvela sâng bera ngaih a ni

8 Kâwlphe thiltihtheihna (electric current) hian second (mitkhap kar) 1 lat chhungin khawvêl pum pui vawi sarih lai a vêl chhuak hman a ni

Bawng tawlailîr hnûk

LÊNTU SÂWNFÂNG

Lêntu sâwnfâng hring nghîl nghial a,
Lâwm ang hlim lungrual zawng kha ;
Rihmîm bûng tlân huiva iangin,
An rûm nghiai e sângpârah ;
Ṭan lai hâwlin hmatiang an hlen,
Sîr tin kil tin sâwn vêlin ;
Nau ang nuiza, zua lawm loh te'n,
Zai lai an vâwr lungrualin.

A ngûr nun rêng an ngai nêm le,
Zîng ṭian kâwltu chawi zawngte ;
Chungmuvanlai lênin an lêng,
Lunglai kham awm lo rêngin ;
Tian dâr leh ṭhi, Rothangpuia,
An rûn chhûngah lawi nuam ing ;
Dorâl hlau lo Sâppui hualin,
Ngûr nun rêng an ngai nêm maw.

Lallai vângkhaw siamtu an ni,
Laldâng sumtual a zau nân,
Chhak, thlang, chhim, hmâra lêng zawng khân.
Pâr ang lâwm kim zo rawh e ;
Tûrni sa leh khuangruah sûrin,
Zâm hmêl an kai rua lâwng e ;
Hei-hah, hui-hah, hmatiang hlenin,
Siang lam pan zamual an liam.

Pu Chhuana

ROBÂWM

Vol. 10 NOVEMBER, No. 6

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F.J Raper**

Chhuahpuitu **Pu Lalhlîra Sailo**

Lungleh, South Lushai Hills, via Chittagong

A man kum khatak Re 1 0 0 *Dâka thawnin Rs 1 4 6*

THU AWMTE

Dikna	*Pastor Sawiluaia*	Phe
Nu leh pa	*Pastor Chuautera*	
Bishop Azariah	*(Chhunzawm lehna)*	
Tehna ngai vêk		
Choâk hlun tak thawnthu		
An ti	*Pastor Thankûnga*	

ROBAWM

Vol 10 NOVEMBER, 1947 No. 6

DIKNA

In satute chuan an ti sak a dik leh dâl loh hriat nan enremna (Plumbline) hi an hmang ṭhîn a. Zâwlnei Amosa beràm leh theipui enkawltu Tekova khuaa mi Pathianin Israel mipuite hnêna thu hril tûra a koh kutah pawh khan enremna hi a dah a. Chutichuan Isaia hun leh Amosa hun laia Pathianin a sawisêl lerte chu Pathian biakna hmun hman dik loh thu te, Pathianni serh dân dik lo te, rorel dân fel lote kha a ni a; chu chu Pathianin insatuten an in sak an endik angin Ani pawhin hnam hruaitute leh mipuite awmdân chu a endik ve ṭhîn a ni tih min zirtîr a. Nimahsela, puithiamte leh mipuite rorêltute pawhin zâwlnei thu sawi chu ngainepin an hmusit a, tichuan a tawpah chuan ram leh hnam chhiatna a lo thleng ṭhîn a ni.

Tûn lai hian kan Mizo ramah hian dikna hi eng angin nge kan hman ve le? Kan thil lei dânte hi a dik em aw! tehna dik nge kan hman tehna dik lo te? tiu, hralhtute pawhin kan thil zawrh dân chu kan tidik em aw? leitute leh hralhtute hian hlim taka hralh leh mleitîr kan tum em? A nih loh leh thil zuartute chuan mi mangang chuan a lei lo thei nâng tun làwm taka leitu tûr aiin chutiang mi mangang chu kan zawng zawk ṭhîn em ni? Tin kan thil zawrhte chu keimahni ngeiin kan hman leh kan ei atâna kan tih angte chu ni dangte lei tûrin kan zuar ṭhîn nge, kan ei duh loh tûrte chu zawrah kan hmang thîn? Chutichuan leitu leh hralhtute hian inrinhlelhna nei ve vea thil kan tih chuan kan ram hi a va hrehawm sâwt dâwn êm!

Tin, leitute pawhin hralhtutena ritru dan taka an hralh thelhna ngaihtuah a tûl êm êm a ni Hêng kawngah hian Mizo nun dân ṭha tak kha a va ngaihawm ta êm! Kan ramah hian mi hausa leh mi retheite hi eng angin nge kan inhman tawn hlawm? Kan thenawm khawvêng mi rethei riltamte chu an mangan lehzual hunah an thil neih thate chu lei sak tûrin kan chàng nge ṭanpui kan tum ṭhîn? Samaria rama mi hausaten pheikhawk bun khat leka mi rethei an hralh kha Pathianin eng angin nge a ngaih le? Kan vêl hnam dang tihdân dik lote kan dem ṭhîn a ni thei e, nimahsela keimahni ngeiin an dân mawi lo leh ṭha lote kan chîn ve si chuan a va sâwt chuang dâwn lo êm! Natna hlauhawm tak chi kan kai hnuin tlânbopui ila engnge sâwt ang le? Chutichuan kan ramah hian nihring mtih tawn dân dik (Social Justice) hi uar a tûl hle a ni làwm ni?

Tin, sakhaw lam thuah pawh hian han sawi leh hlek ila, kan mumal lo sâwt hlein lang a ni lâwm ni u. Kan Pathianni hman dan te hi a dik tawk lo hlein in hria em? Pathianni hi Pathian biak nân leh kan thlarau lam thua hman ai chuan kan hun âwl neih chhun ti âwm takin lên làm nân emaw, tisa lam thua remchângah emaw kan hmang a nih chuan Pathian leh kan vêla hnam dang min lo enthlatute ngaih dân chu eng ang nge ni ang? Hêng thuah hian Kohhranho pawh fimkhur a tûl hle mai ti re wh u.

Hêng lo pawh hi chhût neuh neuh ila, kawng eng engah nge dikna hi kan kal san tawh mahni ṭheuh inen ila.

Hei kan tân enremna lo ni ve sela A tâwp berah chuan, unaute u a dik apiang te a zahawm apiang te a fel apiang te a thangmawi apiang te ṭhatna rêng a awm a, fakna rêng a awm phawt chuan — chûng chu ngaihtuah rawh u tichuan Thlamuanna Pathian chuan a awmpui ang che u, Phil 4 8-9

He mi ka thu ziak hi tuma huat thuah ka ti lo va mahni ngei pawh indemin he mi thuah hian mi tam tak hi kan mang a an tawh hlawm avangin ka han ziak a ni e

NU LEH PA

Kristian dânah chuan nu leh pa hi pum khat chuah an ni a A tu ve ve atân pawh khatna a lo nih tawn theih nan Pathian ruahpui a ni a Tin nupaa an lo awm chu tukka lam atân leh thlarau lam atan pawh khatna lama an lo ṭhan zêlna tûr a ni (Genesis 1 27 2 24 Matt 19 4 5)

Kristian dâna inneih hi lâwm anga inbân nân leh mai theih a ni lo tak zet a a dama hun dam chhûng leh insualsanna a awm ngawt loh chuan inṭhenna thu rêng rêng a awm thiel lo va Mosia dânah chuan inmâk khatna pêk theih angin lang mah sela Lal Isua chuan a vang min hrilhfiah a ani chuan a remti lo tih a tilang a (Matt 5 31 32 19 3-9) Engpawh ni sela Isua zirtîr dâna awm kan nih tawh avangin Mosia dân ain Kristia dân chu kan zâwm zawk tûr a ni Thuthlung Hlui pawhin nu leh pa inṭhen chian a khap nar rêng rêng a a mihring lamin an pumpui tâwk a ni Chuvângin Kristiante chuan nupui pasal inneih hi kan takse lam khêl hlimna maia ngai lovin kan thlarau lam ṭhatna ṭhenga ṭhatna tûr ngaihtuah chungin nupui pasal kan innei tûr a ni Inṭhenna hmang a awm loh thu hi hriat rang tûr a ni (Matt. 19 5 9 Kor 7 10 11)

Chutichuan Kristian inneih dân hi a ngheh [illegible] avângin Kristia leh a Kohhran inkawm [illegible] mân an hmang ṭhîn a ti (Ephesi [illegible]) Chuvângin nupui pasal inneih thu [illegible] ṭak lehlingin taka ngaihtuah [illegible] a ni a, Pathian lam leh mi [illegible] leh mi an mamâ [illegible] lo hawk ang [illegible] hmak tûr a ni hi.

Chutiangah chuan mi tam tak an fîmkhur duh mang loh avângin nupui pasal innei hlimna aia lungngaihna insiam an awm fo ṭhîn a ni Chûng pawh chuan ngun taka an ngaihtuah loh vâng leh an hmanhmawh lutuk avang a ni fo ṭhîn

Chutichuan Kristiante chuan kan Kristian nih thua min tanpui thei leh min tibuai thei bawk si a nih avangin fîmkhur tak leh ngun taka ngaihtuah tûr a ni Tin heng thilah te hian fîmkhur a ṭha a ni

1 Natna inhnawih theih thlahte thleng pawha inhnawih theih chiahte chuan fimkhur a ngai a ni Chutiang mi chuan Pathian hmingin nupui pasal nei lova awm peih sela a tha ang chutilochu thlahte thlenga hreh awm taka awmna a awm thei a ni

2 Kristian chuan a Kristianpui ngei nupui pasal atan nei sela a dikin a tha a ni Chutilochuan an Kristian nihna thlengin an tibuai ṭhîn a ni (2 Kor 6 14) Thil pawimawh tak a nih avangin Pathian ngun taka rawn zêlin tih tûr a ni Chutianga kan tih chuan Pathianin min hruai ang a engmah buaina tâwk lovin kan dam chhûng hun chu hlim takin kan hmang thei ang a chhûng khawsak dan pawh a tluangin a hmuingîl zêl ang

Tin Kohhranho hian Paulan Ephesi mite a fuihna (Ephesi 5 22-23) thu ngun takin sir ila tichuan Kohhran chhûngkaw awm dân chu a ṭha thei zâwk ang a tin chhûng kaw tin awmdân a ṭhat theih phawt chuan Kohhran pum puiah awmdân chin a ṭha lo thei

BISHOP AZARIA *(Chhunzawm lehna)*

India mite thupui ber chu sakhaw thu leh politics hi a ni an tih thin hi a dik ang reng hle a ni India mi nih si chuan mahni ram khawsak dân hi lungkham loh chu a harsa hle rêng bawk a Azaria chuan Sawrkâr lam chungchang thuah hian a ngaih dân thenkhat a sawi ve bawk a India ram thu chu lungkham tawk chuan lungkham ve bawk hle mah sela mahni hnam ngawt tan lutuk teh run chu a ni lem lo India ram hi a hmangaihin a engto hle a nakin hnu lam thu te pawh a lungkham hle chungin Pathian ram thu nên hian a vei kawp tlat a ni An thiltih theih leh an chak loh dan te a bûk tawnin a âwm tawk chuan India ram chungchâng thu chu a lungkham ve hle thîn

Tin British rorêl dan pawh hi mi dang naran ai chuan a ngai thiamin âwm tih leh fel tihna a nei hle mai England rama a zinna chuan English mi a ngaih dan a tih tluan sak hle a India ram hian Kohhran lam thuah pawh British Sawrkar hi tang kaipui hlein an lakah bat nei hlein a hria India ram tan hian mi thahnemngai tak mi chu a ni a amaherawhchu a âwm leh âwm lo thlu lova thil ti mai mi a ni lo va a awm tak zêl leh fel ber awm ngun taka ngaih tuah mi a ni Chutichuan Bishop Azaria hi chuan an ram chungchâng thuah pawh Kristiante tih awm leh âwm loh ngun taka ngaihtuahin a ti thîn a ni

Kum 1942 a India ram Sawrkâr chungah luhlul chhuaha an awm lai pawh khan Kristiante chu tlang taka awm tûrin a fuih a India miten zalênna an duh thuah hian kan duhpui ve ngei tûr zawng a ni a amah mawhchu British Sawrkârin an tih fuh loh thlîn pawh lo awm mah sela Kristiante chu inpêwngnawr leh intualvuak mai mai hi [illegible] ve tûr a ni lo Chutiang tih chu [illegible] tân chuan thiltih âwm a ni lo In [illegible] kan nihna chu kan tîlang ngei tûr chu a ni a mahse kan tihlan tûr pawimawh ber chu Kristian kan nih hi a ni tûr a ni, a ti a ni

India ram hruaitute chungchâng thuah pawh hetiang hian a sawi a ni India ram hruaitute chungah hian khawvel mipui mit a fu reng a ni Chutichuan mipuiin hotute an thlan pawhin mahni hmasialin mahni laina leh chi leh kuang thu an ngaihtuah tûr a ni lo va an aiawha an mi thlan tur chu mi dik tak mi thiltithei Kristian tha tak vantlâng hmakhaw ngai mi an thlang tûr a ni Kohhranin chutiang mi an thlan chuan Sawrkar tan chu aia tha thawh an awm chuang bik lo vang a ti

Kristiante hi kan sakhuain min zirtîr dânah chuan khua leh tui tha Sawrkar leh puipate zah thiam Pathian thilte Pathian hnena pe mi leh Kaisara thilte Kaisara hnena pe mi an ni tûr a ni a Amaherawh chu Pathian dodalna thil lamah chuan luhlul pawh chhuah ila a awmin a dik a ni a ni

Bishop Azaria hi zu lam thuah hian tihbo duh mi tak a ni Retheihna leh buaina tam ber hi zu avang a nih a ring a ni Chuvângin zu in tihbo lam thuah hian theihtawp a chhuah thîn a ni

Tin lehkha thiam lam thu hi a veiin a a uar êm êm bawk India ram Kristian zinga lehkha chhiar thiam an tlem thu hi pawi a ti êm êm thîn chuvangin India ram ahmei apa zinga lehkha chhiar thiam lote hian an lo chhiar thiamna kawng a ngaih tuahin a bei nasa êm êm a ni Tin Kristiante chuan keimahni Kohhran chhûng thu chauh pawh ngaihtuah lovin kan ram lo vengvatna hi kan lungkham ngei tûr a ni a ti a ni

Tin, Azaria hian Kohhran inpumkhatna lam thu pawh a ngai pawimawh hle a [illegible] pawh a bei vêl nasa hle mai Kum [illegible] khân National Christian Council Chair

atan an thlang a Chairman nih pawh a thiamin a tlin ngei mai Committee naa an thil duh lohzâwng ber chu a thiltih tumi mite remtihpui tûra tihluih ţâl tumna hi a ni A hnathawhpui zawng zawngte leh mi ropui amah hmêl hriattu zawng zawng pawhin mi rilhawm tak a nih leh mi pawl nuam tak a nih thu hi an sawi uar theuh a ni

Kum 1944 khân Bishop Azaria chu kum 70 pêl a ni a India mite tân chuan dam reia ngaih a tling tawh a nimahsela upa êm êm Kristi pawha lang lovin a thothâng pawh a la ţha ăle mai Papa pali a nei a chûngte chu Sawrkârah leh Mission lamah hna pawimawh tak tak thawkin an awm a Tunu leh tupa duhawm tak takte a nei bawk a

Chutichuan January 1 1944 zan lai takah Bishop Azaria Bishop duhawm tak mai chuan a Lalpa hnêna chân tûrin khawvel hi a lo chhuahsan ta a A thih lai chuan a ţur fa a hmangaih êm êmte khân a kâ pawh kha chhâwn lo a dam lo tih rêng rêng pawh an hre lo va a thîh thuin a dêng mai a ni A thih ni chuan Kristian leh Kristian lote pawhin an sûn a an lênpui mur mur mai a Nimahsela chu mi ni chuan lungngai lusûn awm hmêl pu pawh an awm lo Thinlung ril lama thlamuantu ropui tak mai a awm tih hriat ngawih ngawihin an awm a a biak in duh tak hung chhûng chhak lampang pulpit hnung lamah an phûm a an phûm dawn chuan Telugu tawngin Thihna ata tho lel a chu hnehtu ni se tih hla ngun thlûk takin an sa a

Bishop Azaria chu chutiang chuan a I al pa hnenah a lo châwl ta a a hlutna leh hnathawh hlutna chu a awm tawh loh hi i hian a lo la lang deuh deuh dâwn a ni A thih aţanga chawlhkar thumah chuan Koh hran General Council of India Burma an Ceylon chuan India chhim lam Kohhran inpumkhatna thu chu an titlu a Chu chu a ur fo thin kha a ni a a hre hman ta lo deuh a ni Chung zawng zawngte rinna neiin u thi ta a thil tiamte chu chang lovin nimah sela chûng chu hla tak aţanga hmuin chibai an lo buk tawh a an tih thin zinga mi ni a lo ni ta

---

I HRIA EM?

Kum 1942 a khawvêl pum pui intihsiak na (Olympic Games) ah chuan sâng zâwng zuanah America mi D Albritona a zuang sâng ber a fit 6 leh inchi 9 a zuan thei

Man tlâwna zuanah America mi bawl Earle Meadowsa a zuang sâng ber a fit 14 leh inchi 2 a zuan thei

Hmeichhe intihsiaknaa thuizawnga zuan ah chuan Japan hmeichhe pakhat K Hita mu a thui ber a, fit 19 leh inchi 7 a a zuan

America rama dil ţê takte pakhat hming chu [illegible] ngaihtuahin a hming chu a sei phaah [illegible] Red In dia-ha tawng aţanga lak a [illegible]

TEHNA NGAI VÊK

Vienna khuaa lal pakhat chu a zaidam khawp a a khua leh tuiten dân an bawh chhiat pawhin hrem rêng reng a tum lo va An dan siam pakhat chu dan pawimawh tak mai a ni a nimahsela miten an theihnghilh ti tih dêr tawh a an lal pawh chuan a lo ngaihthah der tawh a Chu chu hei hi a ni tupawhin hmeichhia dan anga nupui tak taka a neih lohva a lema a awmpuimai mai chuan chu pa chu tihhlum ngei ngei tur a ni tih hi Chutichuan chu dan chu lal chuan a vawn that loh avangin thianghlim taka nupui pasal inneih dan hi an lo ngaihthah a mipaim an duhzawng apiang lâk luh mai mai te an lo chîng ta a Chutichuan Vienna khuaa finu nula nei nu leh pa chu an mang ang a an lo phun ta hle a

Lal chuan a khua leh tuite phunnawina chu a lo hriat chuan mi tha tak ngang a ni a mite lahin an ngaina hle si a chu dân kha leh chen an lo hman tawh loh a han hman thar leh thut mai chuan an hua ang tih a hlau va tichuan mite huat hlawh lozâwng in a lalna chu han kiansan riha a awm loh hlâna chu dân rawn hmangtu tur a aiawh tu mi dang ruat a rilruk ta a

Vienna khuaah chuan mi pakhat a awm a thiltih tûra ruat tawh leh dana siam tawh rêng rêng hi chu thulh hlek lova tih tum zêl mi a ni a a hming chu Angelova a ni Lal chuan a aiawh atân chu mi chu tlak bera a ruat avangin a lo thlang ta a A upate zînga lal ber Ekila chu a tih tum dân a hrilh a ani pawh chuan Vienna khuaah hian chu tianga lal ai han awh thei tur meuh chuan he upa Angelova ang hi chu tumah dang an awm lo vang e a lo ti ve a Tichuan lal chu Poland rama zin tum ni awm takin a chhuak a, a thang bo chhunga a ai lo awh Miss Angelova chu a ruat ta a nimahsela chu khua chu chhuahsan tum tak tak a ni [illegible] sakhaw lama inpumpêk mite inthuam in a inthuam a Vienna khuaah chuan ar[illegible] tein a lût leh a chu pa rorêl dan chu a fi[illegible] leh fei loh en thlithlai tumin tuma hriat loh va inzeh rûk a tum a

Tin nakin lawk Angelovan lal ai a han awh a thuneihna a han neih hnuah chuan chu mi khuaa tlangval pakhat Klaudian nula pakhat hi dân lovin a nei ta a chu thu chu lal thar chuan a lo hriat veleh Klaudia chu a mantîr a lunginah a tantir ta a tun hmaa dân an lo siam tawh angin a lu tan tur thu a pe ta a Mite chuan Klaudia chu ngaihdam dîl sak an lo duh ta hle hlawm a an khawnbawl upa ber Ekila ngei pawh chuan a dil sak a Ngai teh he tlangval hi mi namai pawh a ni lo va khawngaih takin i ngaidam thei dâwn lâwm ni le? a ti a Nimahsela Angelova chuan Dan siam te hi mi tihthaihna tura siama duh duha bawhchhiat theih a nih sin engnge maw sawt ang le? Chutiang a ni thei lo vang a thi ngei tûr a ni a ti ta tlat mai a

Klaudia thianpa Lukian a thianpa lung ina tâng chu a va tlawh a Klaudia chuan Hei thil mi tihsak tûrin ka sâwm dawn che asin Ka farnu Isabeli hnênah va kal teh khai vawiin hian sakhaw lama nula thiang hlimah inpek a tum a ni a ka chunga thil rapthlak tak lo thleng tûr hi va hrilh ve teh ang che Tin hei kan rorêltu tharpa hi a khauh tûlh mai si a va nêk ve teh se amah ngei Angelova hnênah va kal teh se Beisei na ka nei viau asin maw le Theihtawp a chhuah zawngin a hlawhtling mawlh ang e nulatena mittui nêna an han ngen meuh zawngin mipate hi zawng an duh duh hian an hnûk kawi thei mai a ni [illegible] a ti a

Klaudia farnu Isabeli chu kan sawi ang khan chu mi ni chuan nula thianghlim atâna inkhung khawmhoin [illegible] tum a ni a eng engemaw [illegible] thin sil [illegible] thina chu a tih zawh hunah chuan ah tihchi

ngin puan lukhum a khum ve dâwn tawh , chutih lai tak chuan He mi hmunah hian thlamuanna awm rawh se Lukjan a a han tih aw hi an han hre ta a Chu tunge maw ni chu le ? Isabeli chuan a han ti a Nula thianghlim pakhat chuan Mipa aw a nih chu, Isabel nang va kal la engnge a duh va zawt teh khai kei lah chu ka kal thei si lo va Puan lukhum i khum hnuah [illegible] hotunu tel lo chuan mipa i biak a thlang dâwn tawh si lo va Bia pawh ni la i hmêl i tlang tûr a ni lo va i hmêl i tihlan chuan i biak a thiang dawn si lo va a ti a Tin, Isabeli chuan Chu aia liam chu tih theihna dang a awm lo a ni maw ? a ti a

Chu nula thianghlim chuan ' Chu lo liam eng dang nge i la phût ? a ti a Isabeli chuan, ' Phût chu ni lêm lo ve hetia Pa thian tâna nula thianghlima inpete tân hian inkhuahkhurhna nasa lehzual awm thei sela ka ti zâwk mah a nia a ti a Lukia aw chu an han hre leh a nula pakhat chuan Koh chu a nei nge mai nangin va chhâng rawh khai " a ti a Tichuan Isabeli chu Lukia awmzâhmah chuan a va kal a chibai a lo bûk ta tin Isabeli chuan Remna leh hmuinglina awm rawh se Tuinnge min rawn ko kha ! tun a va chhawn a Tin Lukia chuan zah takin a rawn pan phei a chibai nula thianghlim, nang hi i ni [illegible] awm a, he mi hmuna nula lo lût hlim Isabeli, Klaudia farnu chu ? khawngaih tak ni mi hmuhtîr thei ang emaw chu ? tûnah tak hian a mangang hle mai a ni a ti a Isabeli chuan, ' Chu eng tiziaa mangang nge ai le nutapa ? Keimah hi a farnu Isabeli chu ka ni asin a ti a Ani chuan Nula thianghlim, zaidam, i nutapain chibai rawn bûk tûr chuan ma tûr a ni, tûnah hian lung [illegible] v," a ti a. Aw a va chung [illegible] ve le aw ! ning ynga tâng [illegible] Isabeli chuan a ti ta rawng

Tichuan Lukia chuan a tan chhan nula chunga thil a tibsual avanga tang a nihzia chu a hrilh ta a Isabeli chuan Ka laizawn Juli a nih dawn chu a ti a Laizâwn a ti nâ a Juli leh Isabeli chuan inchhûnna zawng an nei [illegible] va, [illegible] hmaa sikula lo lût dûn tawh an nih avângin laizawn an inti tawn mai thîn a ni Juli chuan Klaudia chu a hmangaih hle tih Isabeli chuan a hre reng a chuvângin thlêmna hian pui tawkin a lo thu ta zuk ni a le tih a ring a Lukia pawh chuan Ni e a chêtsualna chu Juli lakah a ni asin Tin Klaudia pawhin dân anga neih chu a duh hle a nimahsela tûna kan lal ai awha lo thupha hian tihhlum thu a pe thut mai alawm maw le nangin le i ngen saka Angelova thin i thawi dam theih athu i ni ta mai nang leh i nutapa kârah hian chu chauh chu a ni ka tih theih ve tâwk chu ni a ti a Isabeli chuan Kei tehlul chuan engnge maw ka han tih theih dawn chu ni aw ? kei em hian rorêltu rilru chu ka tih danglam sak thei ang emaw chu le ? a ti a Lukia chuan Kan rinhlelhna hi alawm maw min mantîrtu atana kan siam fo thin a thil tha kan tihtum pawh ti ngam lova min thuihtîr thîn le Han kal nameuh rawh Mi pa hmaa nulaten thingthia tap zawih zawih khawpa thil an han ngen meuh hi zawngin thilphal deuh an nia a ti a Isabeli chuan

Tum chu ka han tum teh reng ang chu le Engpawh ni sela kan hotunu ka han be hmasa phawt ang a Angelova hnênah chuan ka han kal ang e Ka nuta chu chibai mi han bûk langin nakin tlaiah ka hlawhtlin leh tlin loh chu ka rawn hrilh ang e a ti a

Isabeli chu lal aiawhtu awmna in lam pan chuan a kal ta nal nal a Angelova hmaah chuan a va thingthi rawp a Ki pu hei i hmaah ka manganna ka rawn thlen rawk mai a, khawngaih takin mi ngaihthlâk sak ang aha, a han ti a Engnge ni i dil tûr chu le ?' a lo ti a A nutapa chu chhan

chhuak hrâm tûrin theihtâwp chhuahin a han ngên a. Angelova erawh chuan, "Nula, tihdanglam theih a nialo; i nuṭapa chu thi ṭûra ruat a ni tawh a, a thi ngei tûr a ni," a ti a. Isabeli chuan, "Aw, chuti êm êma dân han tihkhauh tê chu maw le. Nuṭa nei lo kan ni dâwn ta a nih chu le," a ti a, tlân chhuah leh nghâl mai a tum a. Nimahsela Lukia chuan a lo la nghâk reng a, "Chuti mai chuan ni lo ve a. Va bei leh rawh, a hmaah va ṭhingṭhi leh la, theihpatâwp chhuahin, a puan hmâwr chelh meuhvin va ngên leh rawh khai. I tih dân a nêp êm mai," a ti a. Tichuan Isabeli chu a va lût leh a, a hmaa ṭhingṭhi bawkin khawngaihna a va dîl leh a. Angelova chuan, "Thi tûra ruat a ni tawh ka ti, a tlai lutuk tawh," a lo ti a. Ani chuan, "Tlai lu lo ve. Lallukhum leh puan ropuite pawh hi a ropui teh nain, zahngaihna nêna teh râlah chuan ropuia ngaih theih a ni hlei nêm maw," a han ti a. Angelova chuan, "Kal mai rawh ka ti," a han ti leh a. Nimahsela Isabeli chuan a ngên falh falh a, "Ka nuṭapa nên hian chan han inthleng ni ula chu aw, nang ang êm hi chuan a khauh dâwn loh nên le a. Tin, tûnah hian chan lo inthleng dâwn ta ila, kei hi rorêltu ni ang ila, nang hi mi tâng chu ni ang la, hetiang chuan ka va ti âwm lo che êm ve aw," a ti a. "Nula, ngawi mai rawh ka ti. I nuṭapa thiam loh chantîrtu hi keimah ka ni lo va, dânin a nia thiam loh chantîr zâwk ni. Keima chhûngte ngei, ka unaupa emaw, ka fapa emaw pawh ni sela, ka tidanglam thei chuang lo rêng rêng a ni. Naktûkah a thi ngei tûr a ni," a ti tlat mai a. Isabeli chuan, "Naktûkah â ni ? chuti teh chut chuan maw le: zahngai hrâm rawh, thil zawng a la peih rih lo êm asin maw le. Keimi lei fate hian âr pawh talh dâwn ila, kan hmêl bi deuh hi kan nei a, hei i thil tih [illegible] Pathian chu thlîn chung zêla tih tûr a [illegible] avângin anamai lo hle a nia. Ka pu, zai dawh hrâm teh, ka nuṭapa thiltih ang hi mi dangte pawhin an lo ti tawh a, tumah amah anga tuar hi an la awm hauh lo a ni a, amah hi a tuar hmasa ber a ni dâwn a nih hi. Ngun takin han ngaihtuah chauh la, ka nuṭapa thiltih dik loh hi han chhût chauh teh; mite lo tih tawh ang kha han ti ve ta mai a ni a, chuvângin a thihna êm hi zawng thlen lul suh ang che," a ti a. Chu thu chuan Angelova rilru chu a khawih ta hle mai a, Isabeli hmêl chu a han enin khawngaih thla la hliah hliahin a hmu a, a han en ngun deuh deuh va, Klaudia thiltih tâk ang, hmangaihna taktaka inenna ang lo, sual châkna ringawt, rilru chhia a han pu ta mai a. Chu thlêmna chu hawisan tumin Isabeli chu tlânsan nghâl a tum a; ani Isabeli chuan, "Ka pu, zahngai lul rawh, lo kîr leh teh hrâm; ngawi tèh, tham hial che pawh duh amawi ka ni, lo kîr leh teh hrâm," tiin a han au lawm lawm a. Angelova chuan, "Engti kawnga tham thu nge ni i sawi chu ?" a ti a, a rilru chuan mak a ti ta hle a. Isabeli chuan, "Hei hi a ni ka sawi duh chu: Khawvêl sum leh pai rangkachak leh lungmawi man tam tak tak ni lo, mi thianghlimte leh, nula thianghlimten an ṭawngṭai sak che avânga vân malsâwmna i chan theihna tûr lam chu a ni," a ti a. Angelova chuan, "Engpawh ni sela, naktûkah lo kal leh ang che," a ti ta a. Chu mi hun chhûng tê mai pawh chuan Isabeli chu a hnêm a, a tûka lo kal tûra a han hrilh ngawt pawh chu a nuṭapa thi ta lo tûrah a ruat a, a lâwm hle mai a, a kal pahin, "Pathianin humhim che rawh se," a ti a ti mai a. Chu chu Angelovan a han hriat chuan, "Ni ṭak rawh se, nang nula thianghlim hian mi humhim teh tak," a rilruin a lo ti ve a. Chu veleh, thil dik lo tak a ngaihtuah chu a han hre chhuak ta zawk a, "Eng tizia nge maw ni ta mai chu le ? biak leh ka han tumna ngawk mai chu ka hmangaih vâng em maw ni ta mai chu le ?

Ka ṭhatlang em maw ni ta chu le? Hmêlma ṭingin mí man tuma a rawn tawktarh a ni mai awm mang e Hmeichhe ḍukḍak lo mai mahte hian ka rilru an khawih danglam ngai loh tehlul nên he hmeichhe thianghlim zet hi chuan mi hmin ta dêr mai le Tûn hma te khân tlangvâl to deuhva ap sawite kha ka lo nuihzat rilru mai thîn a a ti a

Chu mi zân chuan a rilru chu a chî ai hle mai a a chhua leh ṭha. hriatna chu a in hnial nasa hle a lung ina a khunga ai mah khân a tuar nasa a Chu mi zân chuan Vienna khaw lalpa ṭha taka kha mite hriat theih loh târin tlangvâl sakhaw lama in pumpêk tlatte inchei dâna incheiin lung ina Klâudia tang chu a va kan a Pathian thu te a hrilh a sinna thu te leh thlamuang taka awm theihna thu te a hrilh a Angelova chuan a rilrua sual lo lût chu a tawng nasa hle a. Isabêli chu tihhmingchhiat a tum ta nân mai a Isabelin tham thu a han sawi mauh khi a rilruah chuan a cham ta reng a a nuṭapa hunṭhlimna tûr a nih phawt chuan ṭanpuiin a ngâm zêl chêk ang tih rilru a pu a ṭhinah ṭingah chuan Isabeli chu Angelova [illegible] chuan a va kal leh a ani chuan a pin ṭânah á ko lût a Tûnah hian Juli leh Klaudia ang khân awm ve ila mi rawn fan ve ngawt mai la i nuṭapa chu ka chhuah ang a. Isabel, ka hmangaih che a ni a ti ta mai a. Isabeli chuan Ka nuṭapa chuan Juli hi a hmangaih taktak a ni a tin nangin chu mi avângin thi târin i ruat that si ' a ti a. Angelova chuan Ti mah ila maw le hrilh a ni leh pa hriat lehva zâna Klaudia á rawn fam ru ang khâu nang pawhin mi awm fai ve mai la Klaudia chu ka chhuah mai diam ahlawm," a ti a. Isabelin chu mi [illegible] a [illegible] [illegible] chhuah mak a ti ta [illegible] [illegible] mai le [illegible] [illegible] [illegible]

a ni a," a ti a. Tichuan lal chuan a chhuahsan ta a, tâng vêng hotu ber hnênah chuan, "An thu sawi hriat phâkna laiah mi awmtîr ang che," a ti a.

Klaudia chuan, "Khai le, ka farnu, thu lâwmawm i rawn thlen emaw chu?" a lo ti var a. "Naktûka thih tumin inpuahchah mai rawh khai," Isabeli chuan a ti ta mai a "A nih chu, kawng dang pumpelhna a awm hlawl la a ni maw?" Klaudia chuan a ti a. Isabeli chuan, "Awm e ka u, nimahsela chu chu zawng remti dâwn ang la, i tân kumkhaw hming chhiatna a ni dâwn si," a ti a. "Han sawi phawt la maw le," Klaudia chuan a ti a. A farnu chuan, "Han sawi ngam mai mai mi a ni lo, dam chhûng hmingchhiat te hi i thlang zâwk mai ang tih ka hlau a ni. Thih i ngam em? Thih thu han ngaihtuah meuh hi zawngin min tilungngai thei êm asin maw. Leia keltelaimâwm vâk lai kan han rahte hian mi lianten thih an hlau tluk bawkin an hlau ve a ni a," a ti a. Klaudia chuan, "Engahnge maw hmingchhiatna tûr thil te chu kan tih ang le? Thih ṭûl a nih chuan thihna te chu mo lawm angin kan lâwm mai tûr alâwm," a han ti ta mai a. Isabeli chuan, "Chu zet chu mipa ṭawng, ka nuṭapa ṭawng âwm rêng a ni. Ka pa thlân aṭang pawhin aw lo chhuak ta sela, chutiang bawk chuan a nia a rawn sawi ang ni. A ni e, i thi mai tûr a ni. Han ngaihtuah ngun chauh teh. He rorêlṭupa, a lang chauhva thaa hian mi tihhmingchhiat a tum hi lo remti ve ni ila chu a tihlum dâwn lo che a ni a. Aw, kei hi ka thih ṭûl ni zâwk sela chu, hmeh hlek lovin i aiah ka han thi mai tûr a ni," a ti a. "Ka lâwm e aw Isabel," Klaudia chuan a ti a. Isabeli chuan, "Aw le, [illegible] thi tûr chuan inpuahchah ta che le," [illegible] "Thih hi chu a râpthlâk teh e aw," [illegible] chuan a ti a. Isabeli chuan, "Hming [illegible] dam pawh hi a zahthlâk teh kawk [illegible] a. Nimahsela Klaudia rilrual chuan thihna thu hlîr mai chu a châm ta a, thi tûra ruat ngeiin chu thil râpthlâk han hmabâk tâk rân mai chu tuar zovin a inhre ta mawlh lo va, "Isabel, mi thihtîr lul mete che maw. Mahni nuṭa thi lova chhanchhuah theihna na nâ nâ te chu thil sual pawh lo ni sela, rei lo têah miten an la theihnghilh mai dâwn alâwm maw le," a han ti a. A farnu chuan, "Mi rinawm lo, mi dawizeppa, i nun thlahlel ngawtin i farnu hmingchhiat hi i phal a ni maw? a va zahthlâk tehlul êm ve le! A lêt sawmhnih laia thihna pawh lo ni dâwn sela, i farnu hmingchhiat ai hi chuan i ngam zêl ang chu tih ka lo ring asin le, ka rin ang i va lo ni lo tehlul êm ve aw," a ti a. Tin, Klaudia chuan, "Ni lo ve, ngawi teh, ka han sawi leh ṭeh ang," a ti a. Nimahsela a han sawi dâwn lai ṭak chuan lalber kha a lo lût thut a, "Klaudi, i farnu nêna in thu sawi chu ka lo ngaithla kiau va, ka hre fai vek mai. Angelova hian i farnu hi tihhmingchhiat zawng a tum taktak lo ve; mi ṭha a ni nge ni lo fiah a tum mai a ni e. Tûnah zawng mi dik tak a nihzia chu a hmu tawh a, chuvângin a thupêk ang kha hlen lo thei a ni ta lo rêng rêng e. Chutichuan a ngaihdam che zawng beisei tawp lo mai rawh. Chuvângin ṭawngṭaina ngawtin i hun hi hman ral tum la, thi tûrin inpuahchah tawh mai rawh," a ti a. Tichuan Klaudia chuan a chak lohzia te a inhre chhuak a, "Khawinge, ka farnu chu ngaihdam ka va dîl teh ang. Heti êm êmin nun hi ka lo thlahlel a, tûnah zawng thlâkhleih ka tum tawh lo ve," a ti a. Tichuan Klaudia chu tânna pindanah chuan a lût [illegible] a, a sualna te chu a inhre chhuakin, zak tak leh lungngai takin a ṭhu ta tlawk tlawk a.

Tin, lal chu Isabeli nên chuan an awm dûn a, Isabeli hnênah chuan, "Hetâk tha taka siamṭu che hian i rilru pawh a lo siam thot hle hi le," a ti a. Isabeli chuan, "Kan lal ṭha takina Angelova a lo ruat zat hi chu a

intlimingchhe teh e awi nakina a lo haw leh Tuna biakna hun remchâng te nei thei ngai lo nih chuan ke Sawrkâr rorêl dân hi chu hmai chhuah ka la tum ngei ang maw le," a ti a Isabeli chuah tûnah pawh hian a hre tâwk fiang lêlê mai Lal chuan, "Hriat chhuah tum vak pawh a ngai lêm lo ve engpawh ni sela be mi thuah kher hi chuan Tawisêlna hi Angelova chuan dâl a tum ngai ngei ang chuvângin ka fuihna che hi pawm tum ngawt mai rawh Tûnah hian intlimingchhe hmingchhe tak pakhat a awm a chu mi tân chuan nangmah intlihmingchhe tlakah te lovin engemaw tih nei la i nuṭapa ni ? chhungchhuah theih a rinawm viau mai Pâwl lal thang bo ta chilha pawh hian a rawn hriat ve hman phei chuan a lâwmzâwng tak pawh a nih a rinawm hle mai ' a ti a Isabeli chuah, " Engpawh i mi tihtîr tum apiang chu mahi a nih loh phawt zawngin tih ka ngaih ve ! " a ti a. Lal chuan Tha hi hriatthiam ! huai a, engmah hlauh a nei lo zawm a ti a " Kipai hnaiven hmingthang tak Fre thawhna, tuifinriata thahlum taa farnu Mariani [illegible] i-ha-tawh ngai em ? tiin lal chuan a hâm chhoh ta thut a Isabeli chuan Hre fiam ang, a chunnêihu pawh hi a tha lem hlirin mihi an tawi ngbe ngbe ni " a ti a Lal chuan, " Chu mai chu Angelova nupui a ni ang. Pumi i neihna a thuam chhawm kha nuṭapa chunnna inelhawng pilah khân a pil lo vek a, chhuvâng chuan a tuar nasa êm êm mai a A nuṭapa chuan a hmangaih êm êm thân avângin a han chhân chu a khawlaihlutna hle mai chutiin nêk alai chuan lal a puang ta a hum taka lenga hian a hmangaih dân te hauh lo mai a. A thuam avângin ang a lo chân tak chu thhumlama [illegible] mai [illegible] hian a [illegible]

an inneih tirha a hmangaih ang fo khân a la hmangaih a ni a ti a

Tin a thil tihtîr tum dân chu a hrilh ta a Rorêltu Angelova hnênah chuan va kal la a hnêna zan lara kal tûm ang chuan va hrilh phawt mai ang che tichuan a tlam ang chuan ngaihdamna thu chu i rawn hawn dâwn nia Amaherawhchu kal hun in intiam ah chuan i siah Mariani kal sâwk sela zan thimah zawng Angelova chuan lo hre dâwn hek lo nangmahah a chang mai dâwn nia I tân chu zawng tih thiang lo mi hek lo tin chutia nupa ni na nâ na han inpumtîr leh te chu susi a ni hlei nêm a ti a Chu velah Isabeli chu a lâwm ta hle mai a chutianga tih tum chuan a kal ta a an tih tum dan chu Mariani a va hrilh ve a A hma chuan lal chuan lal a ni tih mlantîr hlek lovin chu nu khawngaihthlâk tak chu a lo tlawh tawh a, sakhaw thu te ngun takin a hrilh a ama tawngka ngei dawngin a chanchin te a lo hrilh ve hrep tawh bawk a tichuan theihpa tawpin a thunun a ani pawhin mi thiang hlima a ngaih avângin engpawh a hrilh apiang pawm zêl a tum a

Isabelin Angelova a va be hawng chu Mariani mah a lut a chutah chuan lahin in hmuhah tiin a lo ruat lâwk tawh rêng a

Hei kan inhmu chu a remchâng hle mai engtronge kan rorêltu mi thapa nêna in intih tak dân chu ? ' a ti a Isabeli chuan an rem ruat dâu zawng zawng chu a hrilh vek a " Huan a nei a lei rawhchenin a hung chhuak vek a thlang lampang chu grêp hmun a mi a chu mi chhûnga luhna kawngka chu a awm a , a ti a Tin, Angelovan chabi pahnih a lo pêk chu a entîr a ' A lian zâwka hi grêp hmuna luhna kawngka hawnna a ni a; tin, a tê zâwka ât chu, chu mi grêp hmun ajunga hnam chhêng tektaka luh lehna hawnna a ni. A [illegible] chuan nan thia kal ka tiam tawh, hei, ka nuṭapa pawh thi lo tûra [illegible] pawh ka hmu ta chiah mai A

hnêhn awmdân te pawh fimkhur takin ka chhinchhiah vek a a haw lehna kawng pawh vawi hnih lai mi kawhhmuh a ni a ti a Lal chuan 'Mariani hriat ve ţûl engemaw chhinchhiah in nei lo maw ? a ti a Isabeli chuan Awm lo ve khaw thim veleh kal mai tûr a ni Rei lo tê chauh awm thei ka ni a ka nuţapa chungchâng mi hriatpuitu atân chhiahhlawh pakhat pawh ka rawn hruai dâwn a ni e tih te ka hrilh vek a ni ' a ti a Lal chuan a remruat dân chu tha a ti hle a tichuan Mariani lam chu a hawi a

Chu Angelova hnênah chuan thu tam eng mah sawi a ngaih loh chu i lo haw dawnin

Ka nuţapa chu hre reng ang che aw le tiin zawitein i phun sep dâwn zûk nia a ti a

Chu mi zan chuan Mariani chu chu mi an intiamna hmun lama kal tûr chuan Isabeli chuan a hruai ta a Isabeli chu chutia inti hmingchhe hauh lova a nuţapa a han chhan chhuak thei tûr chu a hlim hle mai a Ni mahsela lal chuan a nuţapa chu a chhan chhuah theih taktak a ring thei meuh lo va chutichuan zan laiah lung inah a va kal leh a chu mi zana a va kal hlauh chu a rem châng hle mai chuti ni lo sela chu mi zan ngei chuan Klaudia lu chu tan tûr a ni Lal chu lung ina a va luh lai tak chuan lal ai awhtu chuan Klaudia lu kha lo tan ula naktûk zîng dâr ngaah mi rawn pe rawh u tiin thu a rawn pe a Nimahsela lal chuan tâng vêng hotu chu Klaudia lu la tan rih lo tâwn a thlêm a chu mi ni chuan mi tang pakhat a lo thi kher a Chu mi lu chu Klaudia lu a ni e tim Angelova chu lo thawn mai ang che a ti a Tâng vêng hotu chuan lal chu tu tih zawng a hre hauh lo va nimah sela lal kutchhuak lehkha nena zîak ngei hi a keng a chu chu a hmuhan chu pa chu kha thu a pe a ni ang tih rinna a nei a chutichuan Klaudia chu tlahlim loh tûr thu a lak a ni Tichuan tarithi lu chu a tan a Angelova hnênah chuan a kalpui ta a

Chutichuan lal chuan ama hming ngeiin Angelova chu lehkha a thawn a ' Ka tum angin ka zinna tûr lamah chuan ka zin thei leh dawn ta lo va chuvangin naktûkah hian Viennaah ka lo lût leh dâwn a kawt chhuahah mi lo hmuak la thuneihna pawh ka lo chang ve tawh ang e Tin tupawh thubuai nena an rêl sak anga lungawi lo apiang chuan an sawi ţha leh thei ang tih thu lo than ang che ka lo luh ni ngeiin khawlaiah rawn theh lût rawh se tiin thu a pe a

Atûk zîng takah chuan Isabeli chu lung inah a va kal a tîn lal chuan chutah chuan a lo nghâk reng a Klaudia lu chu an tan tawh tih hrilh ila a tha zâwk âwm e tih a rilruk a Tichuan Isabeli chuan " Ka u chu Angelovan a ngaidam ta em ? tiin a zâwt var a Ani chuan Angelovan Klaudia chu he khawvêl ata hi a thiar fihlim ta hlauh mai le A lu an tan a lal aiawhtu hnênah an thawn ta daih mai a ti a Chu veleh Isabeli chu a tap ta zawih zawih a Aw Klaudi ka va rethei ta ve maw! he lei hi a va hrehawm êm ! rorêltu suakmalpa, a ti ngawih ngawih a Tin chu lal, sakhaw lama inpumpêk mite inchei anga incheia chuan a theih ang angin a hnêm a nakin deuhvah chuan He khuaah hian lal a lo thleng leh lek lek tawh a chutichuan nang pawhin i lungawi loh dan te chu i lo sawi dâwn nia i tân thiam chan loh hlauhthawnawmin lang mah sela hlau duh hauh suh ang che a ti a Engkim a thdân tûr tê tê a hrilh vek hnuin Mariani hnênah a kal a, ani pawh chu thdân tûr engkim a hrilh ve vek a

Chutichuan lal chuan sakhaw ngaihsak pâwl incheia a incheina chu a hlip a lai puan ropui taka inthuamin a kiua leh tuiteho hmuak tûra lo tlim hmun zîngah Viennaa khawpuiah chuan a lût ta a, tin Angelova pawhin a lo hmuak a dân angin lal thupuah na chu a han hlân ta a Tin Isabeli chuan a

mangaṇna chu a rawn thlen a, ' Lalpa rorêltu dik tak Klaudia farnu ka ni a ka nuṭapaia nula pakhat a tihhmingchhiat avângin a lu tan thu an pe a Kan lal Anga lova hnênah hian ngaihdam dilin ka kal thin a. A hmaah hian khawngaihna dilin zawi engemaw zât ka ṭhingthi a nimahsela mi hnar zêl mai a zahthlak teh mah sela ka ni ka sawi tûr hi sawi lo thei ka ni lo ' Ka lakah hian intihhmingchhiat i duh chuan i nuṭapa chu ka chhuah sak ang che a ti a Tichuan ka mangang lutuk chuan thilêmna chu ka hneh ta lo va a thu ang chuan ka lo ti ta mai a Nimahsela atûkah chuan Angelova hian a thutiam chu hlen loh duh si lovin ka nuṭapa lu tan tûr thu chu a rawn pe ta mai a ni a ti a

Lal chuan a thu sawi chu a awi lo der a tih, Angelova pawh chuan A nuṭapa thi hian a tiiru a tichi si mai mai a ni dan awm se a ni maw si a thi lo thei a ni lo a ti a Chu mi nawlh chuan Mariamin a rawn sawi va a "Lalpa, kei pawhin sawi tûr ka nei ve asin, he mi nupui hi ka ni a i e Lalpa Isa beli thu sawi ang kha zawng a ni hauh lo mai, mêna Angelova hnêna kala a insawi ngawt kha zawng keimah a ni kal zawk ni Chhia pawh ka chham ngam hial a ni a ti a Tichuan Isabeli chuan Ka thu sawi hi a dik leh dik loh chu he kan pu Lodowick hian a firu alâwm, a ti a Lalber kha sa khaw lama inpumpêk mite inthuamin a inthutiam a hmingah Lodowick a inti a ni a Isabeli leh Marmari chuan a hmaa a lo kalkang chish khân an ti zêl a lalber chuan Vienna khuaa mipui zawng zawng hmaah Isabeli chu a thiamsaia tihlan a duh [illegible] hmeichhe pahnih hi mi tuinemaw a fuih pawrh avânga ti nhai mai an nih ka ring ta e Keiman ka theih ang angin ka han dap chhuak teh ang a ti a Lal chuan, Ti tak rawh khai i duh ang takin hrem nghek mai ang che Nang pawh Ekil Angelova hi lo ṭhutpui la an hêkna thu hi lo hriatpui ang che anmahni fuihpawrhtu sakhaw lama inpumpêka kha kan kohtîr ta a a lo thlen hunah ṭha in tih ang angin lo hrem ang che u Kei pawh ka va kal leh ta rih lawk ang a nang erawh chu Angelo an hêkna che hi i tihfel hma loh chuan lo awm reng ang che a ti a Tichuan lal chu a va kal bo rih a chu mi chhûnga Angelovan rorêltu chan a lo chang leh a ama chungchang ngei amahin a han rem tûr chu a lawm hle mai a Nimahsela lal chuan a lal puan ropui chu a va hlîp a sakhaw lama inpumpêk te inthuam anga inthuam tûrin a va kal leh rih lawk mai a ni a chutianga inthuam danglam chuan Angelova leh Ekila kiangah chuan a lo kal leh a Angelova chu a hming tih chhiat tumin an hêk a ni ang tih Ekila chuan a ring a, tichuan chu sakhaw lama inpumpêk mi anga incheia hnênah chuan

Ka pu he hmeichhiate hi Angelova hek tûrin i fuihpawrh elo ni ? a ti a Ani chuan

Khawiahnge maw lal kha le ? Aman ka thu chu a ngaithla ang chu a ti a Ekila chuan Lal chu kan zingah a awm tawh alawm i thu chu kan lo ngaithla ang e Thudik tak sawi ang che a ti a Chu pa chuan Sawi tuk e hnai takin a nia ka sawi dâwn ni a ti a Tichuan Isabelin a mi khina chu amahin rem tûra lalin a ruat ta mai chu lal dik loh a ni tih te a sawi tan ta a Hei Vienna khuaah hian thil engkim enthlithlai in ka awm reng e ni a thil dik lo tak tak a ti fo mai rêng hi ṭha ka ti thei lo a ni,' tiin a sawi ta pawrh pawrh mai a. Ekila chuan

Hetna sawrkâr chunga thu ṭha lo tak tak i sawia lal ngei pawh i han sawichhia hi ka

hrem nasa dâwn che a ni," a ti a, tichuan lung ina khung tûr thu a pe ta a. Chu veleh chuan, chu sakhaw lama inpumpêk mia inthuama chuan a inthuamna chu a hlîp ta vek mai a, lal taktaka kha a lo ni reng a. Angelova chu a mangang ta hle mai a, mipui zawng zawng pawh chu an phâwk ta hle a.

Lal chuan Isabeli chu a han be hmasa ber a: "Lo haw teh Isabel, tûn hma lama sakhaw lama inpumpêk mia inchei ṭhîna kha i lal a lo ni ta e, ka incheina kha hlîp tawh mah ila, ka rilru zawng a la dang chuang hauh lo mai. I tân hian theihtâwp chhuah ka la tum reng a ni e," a ti a. Isabeli chuan, "Mi ngaidam rawh, kei i chhiahhlawh hian heti tak hian hre hlek lovin ka lo tlhah chia, mi ngaidam lul rawh," a ti ta lawm lawm a. Ani chuan, "I nuṭapa ka lo humhim ta lo hi i mi ngaihdam ka ṭûl zâwk a ni e," a ti ta zâwk a. Mi ṭha a nih taktak leh taktak loh fiah a duh avângin a nuṭa Klaudia a chhan chhuah thu kha chu a la sawi duh rih hauh lo a ni. Tichuan Angelova chuan a thiltih dik lo tak takte chu lalin a hre fai vek a ni tih a lo hre ta a, "Ka pu, hei ka thiltihte i lo hmu fai ta vek [illegible] mualphona hi mi tihtâwp sak ngai mai rawh. Engtin mah phat mawi ka tum lo vang e. Mi tihlum nghâl mai ang che," a ti a. Lal chuan, "Angelo, i suahsualzia chu a lo lang ta ngei mai. Klaudia thihna ang chiah khân i thi ve tûr a ni; tûnah hian kalpui var rawh u. Marian, nangin a ro zawng zawng hi khâwm vek langin, pasal ṭha tak zawn nân hmang ang che," a ti ta a. Mariani chuan, "Aw ka pu, chûng chu ka duh hlei nêm, tin, pasal dang pawh ka duh lo ve," a ti a. Tichuan a ṭhingṭhi rawp a, Isabelin a nuṭapa ngaihdam a dîl sak ang mai khân, a pasal ngilnei lo tet Angelova chu tihlum lo [illegible] tûrin ngaihdam a dîl sak ta chiam [illegible]. "Ka pu, zahngai rawh. Aw Isabel, [illegible] ka ai hi va awh teh, kei pawh kum khuain i tân ka inhmang ve ang e," a ti a. Lal chuan, "A duh lo chung chung kha i tilui zêl a ni a, tûnah hian Isabeli hian khawngaihna a han dîl zawngin a nuṭapa thlâna awm tawha chuan a thlân a rawn tâwn hawng ang a, a rawn kai ṭhen lawp mai ang maw le," a ti a. Mariani erawh chuan, "Aw Isabel, ka ṭhian duh tak, ka bulah hian lo ṭhingṭhi ve lul teh, i kut lo phar mai la, engmah sawi lo nâng che. Keiman ka sawi vek ang e. Mi sualte pawh hi an siamṭhat theih a, a hma ai mah khân an lo ṭha leh zâwk thei a nia an ti asin maw le. Ka pasal pawh hi chutiang chu a ni thei asin. Aw Isabel, lo thingthi ve lul rawh aw?" a ti a. Lal chuan, "Klaudia thih aiah a thi tûr a ni," a ti a. Chu veleh, lal chuan Isabeli chu a rin ang ngeiln a hmaah chuan a va ṭhingṭhi ve ta a, "Ka pu, nang mi khawngaih thei, he mi thi tûra i lo ruata hi ka nutapa nung leh ta angah ngai mai rawh. A hmêl han en hian khawngaih thla a lâk êm hi. Tihhlum thu zawng pe lul suh ang che. Ka nuṭapa zawng a thiltihah khân thiam loh chantîrin zuk lo thi ta a," a ti a.

Lal chuan chutia a hmêlmapa humhim a duh chu engtin maha chhâng lo chuan lung ina Klaudia tâng chu a va hruai chhuahtîr a, ani lah chuan thi tûr nge a nih dam tûr tih pawh a inhre lo va, Isabeli hmaah chuan an rawn hruai ta thut mai a. Lal chuan Isabeli hnênah chuan, "Khawinge Isabel, kut i han inthing teh ang; i that avâng ringawtin Klaudia hi ka ngaidam e Tichuan ka ta lo ni tawh la, ani pawh hi ka nau ni ve nghâl rawh se," a ti a. Chu veleh Angelova chuan a dam dâwn a ni tih a inhria a, hlim hmêl a pu ta ngei mai tih lal chuan a hriat veleh, "Ngai rawh Angelo, tûn achin zawng i nupui hi hmangaih tum tawh rawh; a ṭhatna zâr zovin ngaihdam i ni ta a nih hi. Marian, nang pawh hlim hle rawh, Angelo, tûn achinah zawng hmangaih tawh ang

cho Amah hi ngun takin ka be vek tawh a a ṭhatzia hi ka hre chiang tawh a nia a ti a Angelova chuan thuneihna a han neih ve hlak lai khân a lo va khauh êm tih a inhre chhuak ta a, tûnah zet chuan zahngaihna hlutzia chu a hre ta hle mai a

Lal chuan Klaudia chu Juli nei tûrin thu á pe a, tin, Isabeli ṭhatzia kha a hre chhuak nasa hle mai a chuvângin Isabeli chu a nu pui atân a be ta nghâl bawk a Tin Isabeli chuan a hmai khuhna kha a la hlih thlak loh avângin a tan pasal neih a la thiang a Tichuan lal chu sakhaw lama inpumpêk mi ineheia a ineihei lai khân a chungah a lo ṭha êm bawk a chuvangin ani pawhin a lo duh ve ta hle a Vienna khaw lalnu a lo nih hnuah chuan Isabeli ṭhatzia chu an sawi huai huai a entawnah an lo hmang a nula ho zawng zawng chuan insiamṭhat nân an lo hmang a Juli tlukna angah khân tumah an tlu ve ta ngai lo ani Juli chu nu ṭha tawpthang a lo ni leh ta nghâl si a Tin lal zahngai theia pawh chuan rei tak ro a la rêl a nupa hlim thei ber an ni a

---

CHOÂK HLIM TAK CHU

In chungah Têlah Hlimg zingah Tunah

Hmân lai hian choâk pakhat hian lal a tilâwm lo êm êm mai a Lalpa chuan a chhiahhlawhte hnênah, "He choâk hi kan khaw kianga tuichhun chhuah khânga chirhdûp hmunah kan nei ang, chutah chuan thi rawh se," a ti a a chhiahhlawhte chuan a thu ang chuan an ti a, chirhdûpah chuan an dah ta a, a tâng ta tlat mai a A [illegible] i ring emaw chu ? E, [illegible] hle hi a sa zâwk asin : [illegible] chuan awmzia [illegible]

kinah ka tlengna tiremchangtu leh tinâl theitu mai a ni," tiin

Lal leh a khawnbawlte chuan chu choâk chu lungngai hlem an ring a mahse an rin ang pawh a lo ni lo va hla a sa hlerh hlerh zâwk a ni ṭih an han hriat chuan lalpa chu a thinrim leh ta hle mai a, hremna danga hrem tûr thu á pe leh ta a. Tuichhun chhuaha paih thlâk thu a pe leh ta a Tichuan an paihthla leh ta a chu mi hnu chuan a la hlim fo i ring emaw chu ? E, la hlim reng thei lo

mai, a hma ang bawk khan hlim takin he hla hi a sa leh zâwk a ni "Tuichhunchhuah thim takah awm mah ila, ka tâna thatna a ni zawk tui hleuh ka lo zir thei dâwn si,' tiin

Chu lal chuan a lo hriat chuan a thinrim leh ta êm êm mai a Hling buk zîngah paih rawh u a ti leh a A thu pêk ang chuan an ti leh a Tunah chuan a lungngaih hle tawh i ring emaw chu ? Hnai lo ve lung ngaih ahnêkin hlim tak bawkin he hla hi a sa leh zâwk a ni ' Ka awm na hmuna hlîngte hi an zum êm êm a mahse ka benga ka beh theih nan ka beng ka vit kaw theuh mai ang " a ti leh ta a

Lal chu a thinrim zual leh ta sauh va "He mi hi mi huaisen leh mi mak tak a nih hi natna hmuna kan dah pawha hla sa thei reng mai khai u, hmun nuam takah i dah ang khai, hrehawm a ti zawk teh rêng emaw ' a ti a Tichuan têl bêlah hian an dah ta a Mahse chuti pawh chuan engmah a la ni thei chuang ta lo va a hma zawng zawng ain a lâwm zâwk emaw tih tûr hialin a awm leh ta a Hlim tak bawkin he hla hi a sa leh ta a ni Thianto u, beng na damdawi tha tak a ni, têl hian ka beng vih kuak kha a tidam ngei ang, ' tiin

Chu mi zawhah chuan lalpa chuan giu (ghee) bêlah a dah leh a Chu mi tum pawh chuan hlim tak bawk in hla a sa leh ta mai a 'Aw, thiante u giu anga chaw tui hi awm tak ang maw, hei hi ka awmna hmun tûr ngei a lo nih hi a ti a

Lalpa chu a thinrim a tawng khawng tawh khawp a a ap sen tul mai a, a tih ngaihna hre tawh lo mangang chuan choak chu in chung ah a dah ta ringawt mai a Chutah pawh chuan he hla hi a sa leh ta a

He in chung atang hian thil tam tak zir tur a awm ruah a lo sûr chuan bathlarah ka tawm mai awm si a tiin

A tawpah zawng lal chuan tih ngaihna a hre ta ngang lo va "He mi hi engti mahin kan hrem thei lo vang hmun hrehawmah pawh a nuih hlim takin a hrâm zêl mai si a a duh duhnaa awm tûrin chhuah mai rawh u, a ti ta a Tichuan choak hlim reng theia chu an chhuah ta a ni

---

HRIATTIRNA

Kumin 1947 hian Robawm bu mi tam takin a man pe lawk lovin an la a mahse nakkum chuan chutianga lâk chu kan awi tawh dawn lo va a man hmuh hma chu a copy [illegible] hmaa tawh lo vang Tin a man chu kumin ang bawkin dâka thawnin Rs 1-4-6 [illegible] kuta lâkin Rs 1 0 0 a ni ang

[illegible] nakkuma la duh tûr chuan January 1948 hma ngeiin [illegible] chu [illegible] ang che u

Editor.

AN TI

"An ti" tih hi mi sual kaa chhuak thu pawm tlâk loh leh awi tlâk loh thu ruak, thu thi a ni.

Sailâm buhtuh chaka chu an ti alâwm, min kovah hian buh a tuh a, "I hi a lum ta," an ti a; an zu en nâk chuan a lo tuh zawt zawt an ti. Thlânrawkpa khuangchawi hian mi pakhat chu dâwt sawi tûr hrim hrim atân a ruai a. Ani chuan a ramhuai hmuh makzia a sawi ta a, "A lu chu Bîngte tia a ni a, a sânzâwng chu thinglêr chen a ni a, a mit a mîm a, rawkuai hian an han hawlh a, a mitmîm chu lung arbâwm tia tia hi an lo lum phawk phawk a, a mit hmulahte chuan sakhite an lo tlân chhuak noh noh," a ti an tih chu. Lei leh vân an innei dâwn a, bâwng-êklîr hi palai sum hlântuah a ṭang a. Lei man po tûr chuan a kal ta a, a lîr a lîr a, kâwlkil a thlen chuan thu a rem ta a, lei leh vân chu an inzâwl ta a, lîr a nghîng ta an tih chu.

Tuifinriat kamah hian khuangthli lian pui hi a awm a, a rah chu savate leh ram sa dangten an tlân mur mur mai a, a lêrah chuan zâwng chal lian pui mai hi a awm a, kum tinin a hmul pakhat zêlin a tla a, chu mi a tlâk zawh chuan thîm a zîng leh ang an ti.

Thîm zîn hmasak chuan thil ro zawng zawng hian hnah an nei vek a, sa lu ro chauh hian hnah a nei lo va, sa lu ro tuah tûr nei apiang mihring an ni reng a, tuah tûr nei lo thim zînga awm apiang chu zâwng-ah an chang a. Lal hian buhtlei a seh kawh a, vapualah a chang a, khâwnbâwl hi dâwn tliangah an chang a. Vahrit hian a ṭhiante hmui mawi tak takin a siam sak a, vathlo hmui a siam zawh hmain râl an ti a, sikau zo hman lovin thingṭang a vuah sak ta an ti.

"An ti" ti ngawt lovin, mahnin fiah lo-rin hi a dik lo, chuvângin Kabbate ram en thlain mahnin fiah kherin grêp bâwr an rawn zâwn hâwng angin fiahsa awm lo, thu narân hi kan ring tûr a ni lo, kan fiah kher tûr a ni.

Thutaka khat Isua chuan "An ti" a ti ngai lo. Chuvângin an ti tih narân hi mi lovin mahni ngeiin fiah tûr a ni.

Thudik leh, thutak hi Pathian thu chu a ni.

KHAWVÊL HÊL CHHUAKA THLÂWKTE

Kum 1938 khân Howard Hughesa chuan khawvêl pum pui hi thlawhnain a hâl chhuak a, dâr kâr 91 leh minit 14-ah a hêl chhuak a ni. Chu chu tûnah mi pakhat Milton Reynoldan a khûm leh ta. New York khawpui atangin Paris te, Cairo te, Karachi te, Sanghai te, Tokyo te leh Edmonton thlawhna ṭumna hmun zawng zawng chu a thlawh kan a, Hughesa thlawh aiin mêl 6,000 laia kual thui a ni nghe nghe a, mahse dârkâr 79 lek-ah a lo thleng leh thei si a ni.

THLALÂKNA TÊ

Thlalâkna tê tak tê chi, a lenzâwng nawalh tiat lek a ni a, kut pawhin a hûm ho theih vek a, chutiang chi chu an siam thiam thar an tih leh pek chu. A thlalâk lenzâwng chu inchi chanve inbial vêlah hian fiah takin a lang ve kiau thei reuh a ni âwm e. Indonna hman atân an siam bîk deuh a ni âwm a, a tihlen leh theih bawk si a, a ṭha fe reuh âwm e.

Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

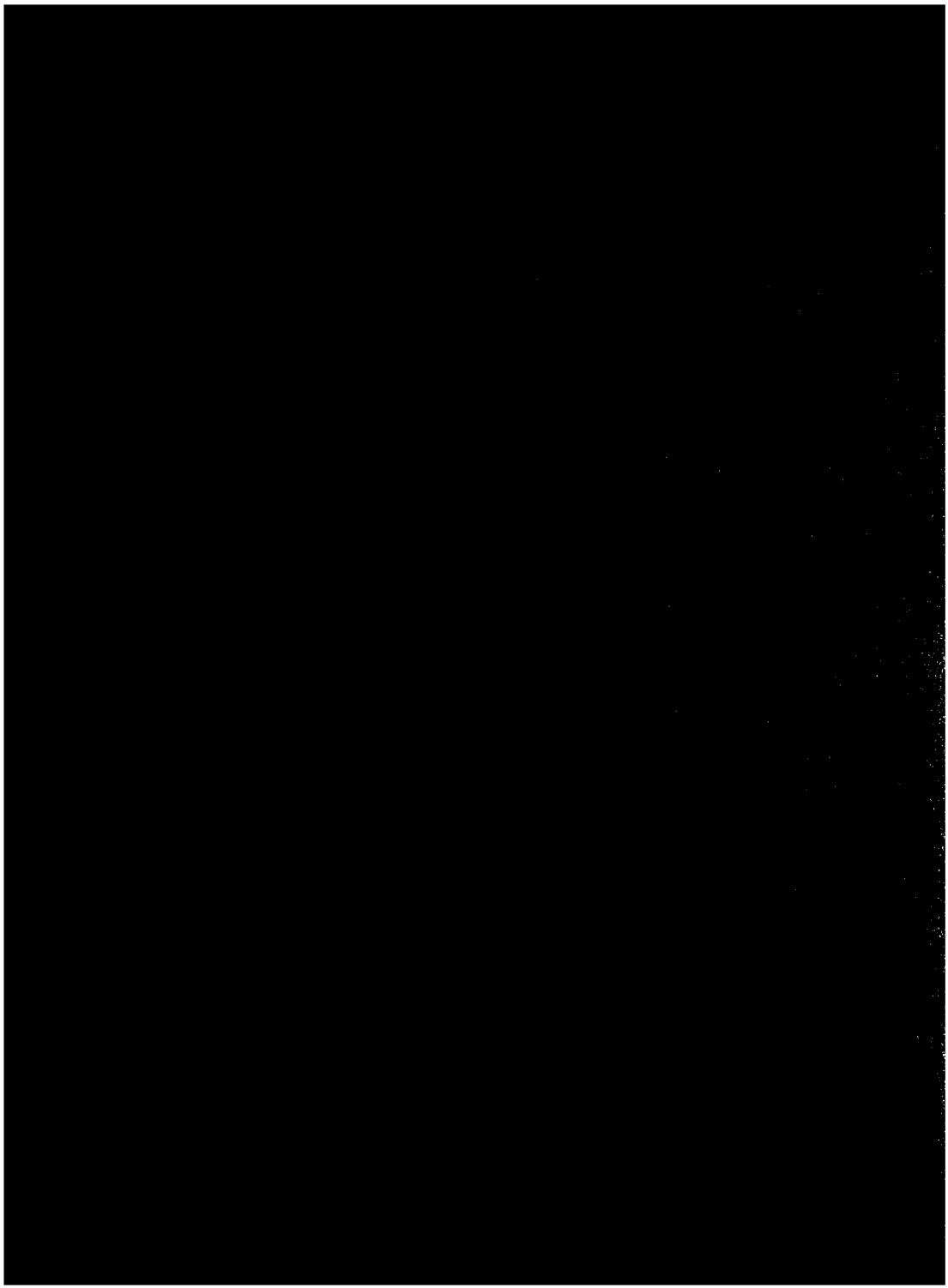
FÂNGRAWNG

Kan sâwnfâng a êng siau ve,
Vângkhawpui hnam tin min hnêmtu ;
Kan nghah kumkhaw tlai tluana,
Ṭhâl tui ang tling tûr ;
Au nâng Rih lipuia lêng leh Champhaia mi,
Ka hrui zâwlah chhûmpui angin lo zîng ang che.

Kan lâwm ni a thleng ta e,
Tlâng tin mual tin hrui zâwlah hian ;
Malsâwm fângrawng kan au ve,
Khaidiar lêng dêr dêr ;
A mawi mang e, zozâm pâr leh liantuaiithliah,
Chhuahtlâng zalam ṭhuamah zûn chhâwl kan
ṭhuaina nên.

Zo bâwm vânrâng chhûm kiang rawh,
Ka thlanga ṭiau chhûmpui nên khuan ;
Ka râl mi u ram ṭuanna,
A saw mual lianah ;
Thlîr ka nuam e, zalêng lungrual lungduhte chu,
Hlim lai zârva ianga suihlung rual zate kha.

Saibnûna.

PEGASUS

(Hrnasâng Greek ram thawnthu)

Inân lai hian Greece ramah an tlangval pakhat hmêl tha tak i, a hming Bellerophona a awm a ah chu a huaiser in ngil a nei êm a

that êm avan g chuan mi tin mai theih hian ar ngaina a, mahse mi pat chuan e haw êm êm thung a mi chu Bellerophona awmna lal a ni Chu lal chu nunrawng eh sua tak mai a ni a chuvang tinin an haw vek a Chuvangin amah chu an hnawtchhuak Bellerophona chu a lal ai lal ruat ang tih a hlau tlat a huan lal chuan engtinnge Belle hona chu hnawh bo dan ni ang ngaihtuah ta a Heti hian a a A puzawn chu Lycia ram lal a, chu mi hnênah chuan lehkha wna Bellerophona chu lo that hrilh a tum ta a Chu lehkha Bellerophona a kentîr a ani an eng thu nge ni tih a hre lêm a, tichuan lâwm takin Lycia lal tûr chuan a kal ta a

al hnên a va thlen chuan a lo ram te chu a han insawi a, lal makpa ram atanga lo zin a a hriat hnu chuan a lâwm ta a. Bellerophona hmingin ruai k a theh a, ni kua lai chu a daih a Chu mi ramah mite chuan a thatzia an lo hre ve leh ta huai a tichuan mi tin chuan in ngai na ve leh ta êm êm a

Ruai theh zawh ni sawm niah chuan Bellerophona chuan lehkha chu a pe ta a A han chhiar a, a chhiar zawh veleh chuan lal chu a lungngai hmêlpu fahran hian a hmêl chu a dur ta khup mai a Eng vanga a makpa chuan Belllerophona mi tha tak chu thah a duh tih a ngaihna a hre lo va Chu mi ram dan chuan mi tupawhin chi a hahpui tawh hnu chu a thah a thiang tawh lo va, chuvângin lal chuan ruaipui meuh lo theh sak tawh a ni bawk a a that ngam tawh lo rêng reng a ni Tichuan tih dan tur rem dang a ruat ta a Phung hlauhawm tak Chimaera a that tûrin a tir a Chimaera chuan lu pa thum a nei a a lu pakhat chu sakei baknei lu a ni a pakhat chu kêl lu a ni a a pathumna chu dragon lu a ni Tin a tak chu sakeibaknei taksa ang a ni a a lu atang chuan mei alh hi a lo chhuak hum hum thin a chu mei chuan a kianga kal tawh phawt chu a kang hlum zêl thin a ni

Chu phûng chuan mi a tihthaih thin a ramah hian a vâk vêl ruai a mi tam tak a tihlum thin a Tumah in an that ngam si lo va Lycia lal chuan chu mi phûng bei tûr chuan Bellerophona chu tirh ni scla, chu chu a tihbona leh amahina that chiah ni si lovin a thahna remchang

dah a a hâl a Chu mi sam chu khua an hâl huna mihring thi tûr entîrna a ni a a hmun khat chu chemtein a zai sawm a chu chu khaw daiah mi an thah tûrte entîrna a ni a Hmun khat dang kha chu a paih darh vek a Tin sam tlêm tê a tel khâwm a chu chu a kawr ipteah a dah a chu chuan tlêm tê chanh an chhuak ang tih a entîr a ni Chu tia Ezekiela' a tih lai lo entu mipuite chu an thianr ta viau mai a Pathianin a biak in chutianga hâl leh tihboral chu a phal lo vang an ti a Nimahsela Ezekiela chuan 'In la bre dawn alawm a ti a Nimah sela anni chuan Babulon chu ropui teh mah sela engemawti talin Pathianin an khaw pui chu humhim sak dawnin an ring tlat a

Tin Ezekiela chuan a bungrua chu khawi lova chhuak tûr tep ni awmin a têl diam a

Jerusalem atanga tlan chhuak chhunte chuan ka tih ang hian an ti dâwn a ni a ti a Tin zanah chuan kulh chu a tipawp a a bungruate chu a thawlh chhuak a An ni chuan Engah teblul nge Jerusalem chu tihchhiat a nih anga khuaa awm chhunte chu an tlanbo vang? Pathian khua a ni si a a hum ngei ang an ti a Chutichuan Ezekiela chuan Jeremia laka a thil zir zawng zawng chu a thleng dâwn a ni tih a hrilh a

Hotute chuan mite an hruai sual a an tan rualpuite nêna an thu thlung chu an bawh chhia a mi dawngrâwl duh mi an ni a mi retheite thil neih chhunte an chhuh sak a Mipuite chuan Pathian an theihnghilh a sumdâwng mite chu an hlemhle êm êm mai a an mi hante chuan puam an tâwl a sakhaw lama an hotute chu an dâwngdah a thu dik an fah peih lo va Nebukadnezara laka an thu thlungte an bawhchhia a '

Tin, Ezekiela thu ngaithlatute chuan 'Kan pi leh pute sual avângin hrem kan tuar a ni a chûng zawng zawng chu keini sual a ni hlei nêm ' an ti a Nimahsela ani chuan engtikah chhaw tawng anmahni sual ngei a ni tih an la hrilh ang tih a hrilh a

Tin, Eze kiela chungah chuan thil l ngaihthlâk tak mai a lo thleng a Nupu tak mai a duh ngawih ngawih hi a nei a, dam lo ta thut mai a a dam zawh rêng a ring lo va I in Pathianin a nupui ch changa thil lo aw m chu a thu sawi tih hmanruaa hmang tûrin a hrilh a A d chu zankhuain a t ngkham a zingah a lo thi ta a Chutia a thih veleh chua zai pawh rêl lovin Pa thian thu sawi t chhuak ta a Mipui chu an chutia sun sûn lova a awm chu mak an ti êm em a vang an zawt a Ani chuan Jeru chhiat thu an lo hriat huna an manga tuka an sûn hleih theih loh t ûr entîr tih a hrilh a

Chutichuan an khawpui duh tak lem chhiat thu chu Babulon khu lo thang ta ngei mai a mi zawng thi vek deuh thaw a an in leh kulh kâng chim rem rum mai a Ezekie thu an hnêna a han hrilh chuan an mangа lutuk a awm ngaihna rêng rêng an h ta lo va

Chutichuan inlarna dang a hmu leh Ruam zau takah hian a lo awm a a vel chuan mitthi ruh ro kum rei tak chutian awm tawh ni awm tak hi a awm a A h en vêl chuan rapthlak a ti êm êm a mak ti bawk a an hnêna thu sawi tûrin Pathi in a tîr a Thu a han sawi veleh chuan t a lo tleh a ruhte chu a chhêm khâwm a veleh ruhte chu a lo inchuktuah a chu tissain a rawn tuam a, thli chuan a r chhêm nung a an lo ding ta khup mai

Ezekiela chuan Babulon rama Juda chu a thlamuan a Pathianin an hnam la tungding leh ang a, an ramah an la kîr leh ang a emaherawh chu chhan tha awma chhandam an ni ang tih a hrilh a

Pathián tâna thu sawi puitlum ch zâwlnei sala an tân Isua Pathian nhan an hriat chhuah zawng zawngte ang h

(*Phêk 6 naah chhunzawm*)

PUITHIAM EZEKIELA

Babulon lal Nebukadnezaraan Jerusalem a
al lai khan zâwlnei hmingthang tak mai
i khuaah chuan a awm a a hming chu
remia a ni Ani chuan Juda te khawpui
rusalem chu a la chhia ang a mi tam tak
bulon lamah salah an la hruai dâwn a ni
a sawi thîn a Chutianga a sawi thin
ângin an hotute chuan mahni ram hma
awngai lo angah an ngai a a chungah an
nur hle mai a Chutichuan khuarkhurum
ûk takah an dah a tin chu mi hnuah
uan tân mah an khung leh a Chuta a
wm lai chuan mi tam tak a hnênah chuan
lêng a thute a lo hrilh thîn a Chûng a
u sawi ngaithlatute zîngah chuan tlangvâl
khat Ezekiela puithiam chu a tel ve thin

An khaw ropui tak leh mawi tak mai
hiat tûr thu te a hriat chuan runthlâk a
le thîn a Nimahsela Jeremia finna chu
lhnêp mai miah chuan a ruat thei si lo

Tin zawlneim salte chu an kîr leha
awpui chu an din leh hun a lo la awm ang
ih chu a ring êm êm a An ram chung
âng thu chu a lungkham êm êm bawk a
u chu a thenrualte pawhin inhnem nan
hmang thîn

Babulon lam pana thlalêr kawng hrehawm
a kal tlanga khaidiat buna an chhuah lai
uan Ezekiela chu kum sawmhnih leh kum
mi a ni tawh a chu mi an kalna kawng
tûn laia Bagdad an tih lai vêl hi a ni a
salem chu engmah ei tûr rêng rêng nei
khawp rakin an hual tlat mai a Chuti
ian Nebukadnezara chuan an lehkha
m zawng zawng leh an mi themthiam
ng zawng chu a ram lamah a kawi vek
ni rethei a kawi bâkte rorêl saktu atan
a rorêl ngai hlei lo mi mai maite a hnut
ah a Khua chu an tichhe vek lêm lo va
hmeia an inti vêlna lamah an tichhe
a mai a.

Juda salte chu an ram aia chênghnâwng zawk leh ropui zâwkah chuan an awm ta a Tih phei zawng an titha viau mai a mahse an ram lam an ngaih chu a reh thei chuang lo Puithiam Ezekiela chuan a chipuite chu a vei êm êm mai a inlârna a hmuhte chu a hrilh thîn a Inlârna a hmuh pakhat chu Pathian lal thutphah mawi taka thu ropui tak maia a vêl êng pup mai hi a ni a Pathian chuan Babulon rama Judate hnêna sawi tûrin Ezekiela hnenah chuan thu a hrilh a Pakhat chu Jerusalem chung changa thil lo awm tûr a ni a nimahsela chu chu thuin a sawi lo va a lema entir lamin a bei zawk a

Jerusalema Nebukadnezara kawi bangte khan Babulon ram chu a hlat em avângin hel mah sela hre pha ngutin an ring lo va Nimahsela a lo hria a a va bei leh ta var mai a chu mi tum chuan lung pakhat mah intiang awm lo khawpin a tichhia a

Babulona Juda sal tang hoten chuti khawpa a va tihchhiat chu an hriatin an lungngai êm êm a hlauvin an khûr a Palestina rama awmte ai chuan Babulon ram ropuizia leh indo lam thua thil an tih theihzia chu an hre zâwk a Chutichuan Ezekiela chuan Jerusalema mite tuar dan chu entîrna a siam ta a Lei rawh chan khawn hi a la a Jerusalem khaw lem a siam a tin kulh pawn lamah chuan leiin mual pâwng a siam a chu mi mual pawngah chuan kulh tihchhiatna khawl lem tê tê hi a dah a Tin chu mi khua chu hual ni awm takin a sîrah chuan rei fe a han mu a tin khaw chhunga awmten an ei dan ni âwm takin chaw tlêm tê leh tui tlêm tê a han ei a a han in a Chu mi hnu rei fe chuan Ezekiela chuan bakmeh chemtê a la a a lu leh a bakte a mêt kâwng a Bûkna a la a a sam chu mi pui mithmuh huaiah chuan a bûk a A sam chu hmun thumah ngun takin a sem a a hmun khat chu a khaw lem siamah chuan a

ROBAWM

Vol II JANUARY, 1948 No.

INDIA RAM FLAG.

Phai lama Kohhran puipa pakhat, a hming N.K. Ghosha ziak.

Tûn hma lam kha chuan flag hi kan ngaisâng vak âwm lo ve. British flag (Union Jack) an tih chauh hi mi tam tak chuan kan hriat a ni âwm e. Tin, chu mi Union Jack pawh chu engemaw thiltih pui nia zâr mai maiah leh cheimawina ang lekah kan ngai a ni. Mahse nakin deuhva Congress flag a lo chhuah achinah kha chuan a awmzia leh a kawh dân te kha kan lo hre ta tial tial a. Chu pawh chu atîr tê chuan mipuiho tankhawh tuma inkoh khâwmna ang lekah kan ruat a. Nakin deuhvah chuan kan rama tlangvâlhote hian khawpui hmun laili takahte an lo târ thin avângin lung ina tân te, vuak te, achâng phei chuan kahhlum hial te pawh an lo tâwk ta hial a, chuta tang chuan a awmzia tak hi kan lo hre chhuak ta tial tial a. Tichuan flag hi puan them târ mai mai a ni lo tih kan lo hre chhuak ta a. India ram hi mahnia ro inrêla awm a tûl ta tak meuh a ni tih a lo tilang ta hle a; chuta tang chuan a langin lâwm teh huam lo mah ila, rilru tal chuan kan lo pawisa tlâng ta a.

Tûnah erawh chuan Pathian khawngaihnain (Pathian hming sawichhiatna ni lôm suh sela), India ram hian mahni hnam flag chu a lo nei ta nge nge; chutichuan tûnah zet chuan ngun taka ngaihtuah a tûl ta.

Ze hrang pathum nei khera an han siam hi thenkhat chuan kan ngaina nghâl mai kher lo thei. Ram thenkhat flag chu chân buai te pawh a awm a. Keini ram flag hi zawng ho tak, mâwl tak ang a nih hi, nimahsela thil mâwl tê pawh hi mahni ropui ve dân dân zawngin ropui ve tak a nia. He flag-ah hian a eng a hau ni phawt a: tûl ze hrang rêng rêng hi ahranpa ngata awm hranna nei ve tih thliarna a ni a. Mihringte pawh hi Pathian pâwl châka, a thatnate chhût tum tak meuh chu mi zing ata an indah hrang hlauh thîn a. A lai taka a varin inremna chhinchhiah a ni tih chu tlâng hrat a ni a. Tin, a vâr lai taka dumpâwl reih bial pep hi Lal Asoka chakra (bial) an tih thina chu a ni a, hei hian mihringte khawsak dân leh nun dân te hi eng lai pawl in a danglam thut thut thei a ni tih an hriat chhuahtîrtu a ni Mi hmuingîl tak le mi vânnei tak emaw pawh lo ni ila, kuang mai tûr a ni lo va, tin, mi vânduai le mi hlawhchham mi pawh lo ni ila, kan tungai mai tûr a ni lo ve tihna a ni bawk. Tin, a hring hi lo thlîr leh ila: kan tam kan han thlîr chuan a hring vêl dup mai Pathianin tumah thleithla bîk lovin kan vin angkhat vekin thil hring min pe a ni ta entîrna a ni. Pathianin min hmangaihna min enkawl theuh a ni tih hriat chianna a ni.

Chutichuan kum 1947-ah hian Pathian mahni hnam flag chu min lo neihtîr ta. Kei Lal Isua khawvêla a lo pian achin kha kan sânghnih dâwn lai a ni ta a, khatih lai kha vântîrhkohte chuan hla an sa a:-

Chungnung berah Pathian ropui takin
rawh se, (*a eng hian chu chu a kâwk a*
Lei chungah rem thu lêng rawh se (*a hian chu chu a entîr*).
A lawm êm êm mihringte hnênah (*a hian chu chu a entîr*).

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F.J.Raper**

Chhuahpuitu **Pu Lalhlîra Sailo**

Lungleh, South Lushai Hills, via Chittagong.

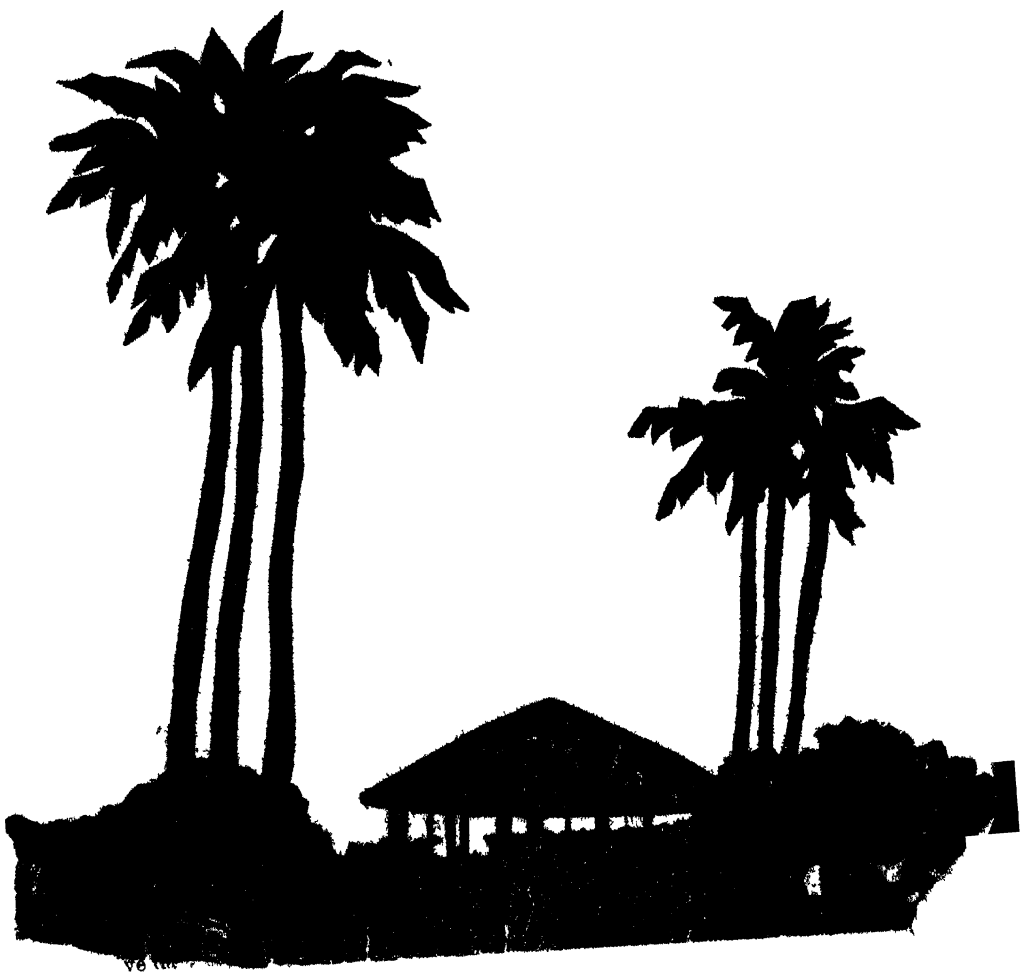
A man kum khatah Re 1-0-0 *Dâka thawnin Rs 1-4-6*

THU AWMTE

	Phêk
India ram flag	
Puithiam Ezekiela	
Pegasus	
Lehkhabu thiltithei	
Kristian chhûngkua	12
Gopal Krishna Gokhalea	13
Chanchin lâwr khâwm	15
Chittagong Hill Tracts-a mite	16
Zo ram bâwmtu *Z. Lalzîka*	Kâwd

Robawm

Vol. II JANUARY, 1948 No 1

ber a ni ang tih a suangtuah ta a. Tichuan a mâkpaa thu chu a hnial duh meuh si lo va, a thah ang bawka lang thei si, phûng thahtîr tuma kaltîr angin tirh a tum ta a.

Chu thu chu Bellerophona chuan a han hriat veleh chuan a hmangai ta êm êm mai a, mahse lal thu chu a hnial duh si lo va, tichuan engtia tih tûr nge ni ang tiin ni fing tak pakhat hi a va râwn a.

Mi tingpa pawh chuan a lo hupbuah sak ve hle a, amah ngawt chuan a thah theih a ring lo va. Chuvângin a tha ber chu sakawr thla nei, boruakah pawh chak taka thlâwk thei chunga chuang chungin lei sela a tha ang tih a lo hrilh a. Chu sakawr chu Pagasus a hmingah an vuah a, pathiante awmna tlâng pakhat, Olympus tlângah chuan a awm a. Mahse tumahin chu sakawr chu an man theih loh avângin a chungah pawh an chuang thei lo va. Finna pathiannu, Atheni (Athene) an tih erawh chuan a chûl ngam thei a, tin, ani Pegasus pawh chuan Atheni chauh lo chu tumah nêl a nei lo va.

Tichuan Bellerophona chu Atheni biak bûkah chuan a ṭanpuina dîla ṭawngṭai tûrin a kal ta a. Zân rei tak thlengin a ṭawngṭai a, a tâwpah chuan a mut te a lo chhuak a, a muhîl ta a.

Chutia a mut hnu chuan mumang mak tak a lo nei ta a. A mangan chuan Atheni chu a hnêna lo kalin leh sakawr rangkachak lakam hi a rawn pein a hnu a. Atheni pawh chu chiang takin a hmu a, a sam te chu a ṭhain a hmêl pawh a ṭha hlein a hria a, zaidam tak hian a rawn chûi heuh heuhvin a hnu a.

A han harh chuan rin ang ngei in sakawr rangkachak lakam chu

Pegasus

a lo hûm reng mai a, chu ve[illegible] Bellerophona chuan mumang a ni lo tih a hre ta a, a tâwm ta êm êm a. Atheni chu lâwm thu nasa takin a hrilh a, biak in aṭang chuan a chhuak leh ta a.

A tih leh tûr chu Pegasus man chu a ni tawh a. Bellerophona chuan Pegasus chu tui, sih awmnaah tui in tûrin a lo kal thîn tih a hria a. Ti

huan sih awmna lam pan chuan a al ta a Nakin rei lo tê chinah huan Pegasus chu a lo kal ta thuai mahse Bellerophona lo awm chu han hmuh veleh chuan a ti ta hrâ iai a, a thia chu a han zar a thlawh tum ta a Chu veleh Bellerophona ruan a thlâwk bo leh mai ang tih a lau va, a rangkachak lakam kha a chhuak thuai a, sakawr chu a han muh zauh va Tichuan Pegasus ruan ama lakam a ni tih a hre phâl mai a, a pi-hnên atanga lo kal ni tih a hre ta a A lu chu a kûn Bellerophona awmna lam pan chuan a lo kal ta chhat chhat a Ti chuan chu tlangvâl chuan a lakam chu a lo vuah hmawk hmawk a, a chungah chuan nalh fe hian a han zuang kai ta a Chu veleh vân lam ah an thlâwk ta veng veng a

Rei lo teah phûng hmêlchhe tak, Chimaera awmna chu an va thleng a, an han inbei ta fe mai a, a tâwp ah chuan Pegasus tanpuina avangin Bellerophona chuan a that ta a Ti chuan Lycia ram lal leh a mâkpaa thil tum chu a lo hlawhtling ta lo va hlim takin chu tlangval chu a awm ta a ni

---

Phêk 3-na chhunzawm)

angtû leh Pathian chu ram khat chauh chuan ni lovin mi zawng zawng Pathian ti tih puangte tûr an ni

Ezekiela chu Judai rama an kîr leh hmain hi a kum 70 sala an tâu hnuin Persia lal Kura chu Babulona thuneitu a lo ni a ani chuan an rama kîr leha Jerusalem chei leh chu a phal ta a tichuan Ezekiala inlârna hmuh leh a thu sawi bu chu an ro hlu bera ngaiin an ramah chuan an chhawm a

FLAG HLA

1 Lai lai rêlna tahpuanah an zar
India hnam tin zalêng fawkkhawiman
A eng a vâr a hring zia chuangin
Hindu biak hrangte leh Mosolman
Huam leh chi tinrêngte a khai kim

2 A lar chhûng phûm sakhaw bial dum hi
Ânpui ngûr Asoka din a ni
Thianghlim rinawm leh thil tha tihte
Dân zawm that leh khawngaihna a ni,
A lairil ber sakhua tang rawh se

3. Lai lai puanzâr biahtbu thlum tak hi
Thulai chhûng rilah châm kim sela
Mêanna, tawna, zalênna chênin,
Puanzâr hmasiah ahuan kan ding ang
Lung lung thang lo têa lêng sein

Luandâla

LEHKHABU THILTITHEI

(West Indies thlarkâr chanchin)

Ni 23 December 1787 khan England atangin mi then khat thlang lampanga thlarkar awm khawm West Indies an tiha kal tûrin lawngin an kal chhuak ta a An thiltih tum ber pakhat chu heng thlarkar awm khâwmah hian chaw ang i hman ve theih (bread fruit) thing an tih hi awm ni s la chuan mihring awm theihna tûr a ni a chu vang n chutiang thing chi chu lak khawma he mi thlarkâr ah hian phun an tum a ni a

Chu chu Sawrkar pawhin a remti a tichuan hotu deuh deuhte leh lawng kar mite nen an vain 44 an ni a tin thlai lam phun dân thiam tak ve ve pahnih an tel bawk a Tichuan an chhuak ta a thui fe an kal hnu chuan ruahpui vânawmin a chhu hrep mai a mahse engemaw ti tiin an chhuah tan tirhna atanga mel 20 000 laiah Tahiti thlar kar a awm a chu chu a kum leh October thla chuan an va thleng ta hlawl a

Chutianga zin chu hre thang tawh ni hlawm sela chuan an zînga rilru nei deuh leh huaisen deuhte pawhin huphurh lo tumah an awm lo vang tih tur a ni a

Tunah chuan an thiltih tum ber leh an tih tûr chu an thawh tan a lo hun ta a Thla ruk chhûng zet tih theih chu thlai tiak te te la khâwm chuan an buai a chu chu an lawngah chuan an dah zêl a Mahsela lawng kartu tlang val thenkhatte chuan thlai lam ngaihsak ai chuan chu mi rama awm nula hang tak takte chuan an lung a lên zawk a an bula awm reng chu an duh a Mahse nakinah chuan an ngaihzawngte chu an then a lo hun ta mai si a, tichuan hreh tak chungin an chhuak dawn ta a An hotupa ber Captain Bligha pawhin Chawlhkar sawmhnih leh pathum zet chu an zingah kan awm tawh a chung chhûng zawng pawh chuan tha tak takin min hiain kan chungah ngil an nei êm êm reng a chu chuan kan tum ain min awm rentîr ta mah a ni tiin a sawi a

Tichuan chhuah tuma an inbuatsaih lai vêl chuan thlipuiin a han nuai chawpchilh te nghâl mai a mahse engmah pawisakna nei lovin April ni 26 chuan Wes Indies lam kan chuan an chhuak ta a Tich ian an pian lawk thlarkar pakhatah hian tui in tur te thei te kêlte leh thil dang pawh a awm apiang hmuh inbeiseim an inkar kai a Chu ta an awm lai chuan an dâktawr chu a in thlahdah luattuk avang leh a fîmkhur loh avangin a dam lo va rei lo tê chinah chuan a thi ta mai a Mi dangte erawh chu an hriselthe reng rih a tin an lawng pawh chhiatna a la awm rih lo bawk a Tichuan theihnghilh har tak mai April ni 28 ni ni chhuah hma lawk chuan lawng kaltu tlang vâlho chu Fletcher Christiana hovin an lo hei ta phut mai a He an heina hi a vâng ber ni âwma lang chu chûng tlangvâlho

chuan Tahitan nulaho hnêna lêt leh kha an duh vâng a ni ang Tin an hotu chuan dân khirh lu deuh a siam vâng pawh a ni thei e

Ni a lo chhuah hma deuh chuan an hotu ber chu a la tho rih lo va A pindanah chuan Fletcher Christiana chu a va lût a a hnungah chuan a thianten an rawn zui a Tichuan an hotu ber chu an han ko tho zet a an hnungkhurh ta tlat mai a A beng chheng a an vaih chuan tihhlum an tum a an hrâwk hrep thîn a Mi pali ngunhnam reng theuh leh hmai kâwr invuah theuh chuan an phuar vêl a chutih lai chuan pa thum dang chu kawngkharah an lo ding a Tichuan lawng chhuatah ringawt chuan an hotupa chu hnungkhurh tlat chung chuan an mutkir ta reng mai a A han au dâwn eh, Ka pu i lei kha vêng tha rawh a nih oh leh tûn minit maiah hian thih i duh lawk em ni ? an tihsan thîn a

Chu, mi hnu ret vak lovah chuan an hotu tangte leh mi dang an hotupa ber Captain [illegible] lama tangte chu an khawm a lawng [illegible]ak teah mi sâwm leh pariat, an hotupa chuan ei tûr an tia tawka an rin an pe [illegible]k a, tâwk taka awmin an chhuahtîr ta a

Chute an chhuah tum chuan brehawm lasa tak tak an tuar leh a achâng phei huan tur an tûr an nei tlêm tawh khawp a an han zêmmu ta hi an mu zangthal a dai o tia hi an lo dawng ringawt mai thîn a ni

Ei tûr pawh a vâng bawk a sava an man hetih thah an man a chutiang mai lo chu i tûr pawh an nei-tawh lo a ni Chutiang hnan an brehhawm tuar nasatzia chu awi [illegible] lo khawp hi a ni Mahse a tawp a [illegible] zawng thlarkâr pakhat hi an va [illegible] hawi a, chute tang chuan England [illegible] an thleng [illegible] ta khua a, [illegible] va thlen [illegible] hnuhat England [illegible] chhuah [illegible] chute [illegible] thar zet a lo

[illegible] an kai dân [illegible] zawng zawng

chanchin chu an han sawi a tichuan mi helho man tûr chuan mi an tîr ta a An zinga sâwm leh pali chu an va man thei a pariatte erawh chu Fletcher Christiana pawlah an tel a an hmu lo va pahnih chu Tahiti ah khan an thi a Chûng an mante chu an rethei hle mai thîr hian an phuar reng mai a pali chu lawng chhiat tumin thi ah an tang a Sawm la damte zingah chuan panga chu an ngaidam a panga dang te erawh chu thi tûra ruat an han ni phawt ta a Mahse nakinah chuan chu mi zinga pahnihte chu an ngaidam leh ta a pathum te erawh chu Spithead hmun lawnga an inkar chhuah tanna takah chuan thah tur an ti ta a ni

Fletcher Christiana hote kha chu han man mai theih tûrah chuan an awm duh lo rêng rêng a an hotupa ber Bligha teho an kal veleh khan Tahiti thliarkar lam pan chuan an kal ta daih a Mahse chu mi hmun pawh chu awm nan taktak chuan a la hlauhthawnawm ta fo va Tichuan Fletcher Christiana leh a thian thenkhatte nên chu mi thliarkâra chêng mi mipa paruk leh hmeichhe puitling sawm leh hmeichhe naupang pakhat kum sâwm leh panga mi nên thliarkar tê tak te Pitcairn an tih lam pan chuan an kal leh ta zêl a

Chu thliarkar chu a ram a zîm hlein a teh vêla mêl nga chauh a vang zau ber laiah pawh mêl hnih emaw chauh a ni na a ram ngaw hmun tha tak a ni Mi awm hmasa thenkhatte sûihnu te an hmu a tichuan an ni pawh chuan awmhmun khuar nân an ît ve ta a an awmna tur inte chu an sa ve ta sauh sauh va an sak peih hma chu pûkah te an mu mai a An hnu an chhui theih loh nân tîn meun an hâl bo zêl a, tichuan thliarkâr mite khawsak dan anga khawsa tûrin an awmi tan ta a Finna lam leh khaw pui nun dân chu an bân tan ta a ni.

Chu thliarkâr chu htung dâng engmah han vuah remi a awm lo, khawvêl hrem

hmuh' tih erawh chu a rem berin a lang. Mipate chu a hma a mahin an sual zual leh sauh hlawm a, intihbuaina hi a tam ta êm êm mai a ni. Buaina lo chhuahna hmasa ber chu an zînga mi Williamsa chuan a nupui a sûn a, mi dang neih leh a duh ta a. Tichuan inhnialna te, hmusitna te leh thisen chhuahna hial te pawh a lo thleng ṭan ta a Tin, Scotland rama zu zuar leh siamho zîng aṭang ngata seihan, lawng kaitu pakhat chuan thing zung aṭanga zu siam dân a tichhuak a, tichuan zu in chu a lo hluar leh ta a, buaina chu a pung ta telh telh a.

Chu mi hnu rei vak lovah phei chuan John Adamsa tih, chauh lo chu sâpho dang zawng zawng leh mi hângho pawh an thi zê ta vek a. An hmeichhiate leh an fate erawh chu an dam a, John Adamsa ho chuan an khawsa za ta lai lai a.

Han ngaihtuah ve teh mah u, he thil lo thleng hi a mak teh a nia. Ni khat chu Adamsa chuan lawngpu pakhat thingrem hi a han hawng a, chutah chuan lehkhabu pahnih hi a lo awm a, pakhat chu Pathian Lehkhabu a ni a. A han chhiar chuan vawi leh khatah a rilru a lo danglam ta thut mai a, amah ngawt chu chûng naupang lo piang hlim tê tête tân chuan hruaitu a nih leh ṭanpui an ngaihzia thu chu a lo hre chiang ta a, a sual dânte a lo inhre chhuak a, tichuan Pathian hlauhna chângin a lo hriat phah ta a ni. A theih ang tâwk tâwk tala ṭhawh chu a tum ta tlat a. A ṭhiante helho khân fa 23 lai an lo nei hman a, chûngho chu Lehkhabu chu zirtîrin ṭhahnemngai takin a bei ṭan ta a ni.

Tichuan hun rei deuh hnuah phei chuan naupangte chuan sâwtna an nei ta thuai a, an hlimin nuam an ti ṭan ta hle a. An hotu chuan an rilru leh an ngaihtuahna pawh chak viauvin mi inzir mi âwm tak niin a hre hlawm a Kumte chu a lo ral a, hun a lo inher zêl a, naupang chu an lo ṭhang lian-in nupui pasal an innei a, chûng chuan fate an lo nei ve leh a, an pung leh ta deuh deuh a ni, tichuan chu thliarkâr tê tak tê mawi tak chu John Adamsa hruaiin hlim takin inchhûng khatin an awm za ta dial dial a ni.

Ni khat chu rin loh takin America ram atanga lawng lo kal, chu mi thliarkârah chuan a lo châwl ta tlat mai a, chuta ṭang chuan hmasâng kum 1790-a hei tlânbo tate chanchin hriat ta hauh loh kha khawvêlah an rawn puang darh ta a ni.

America atanga lawng lo kal zînga an hotu ber, Topaza chuan heti hian a sawi a: "He thliarkâra awmte rêng rêng hi mi ngilnei tak mi vek an nih ka ring a ni; tin, an hotu Adamsa pawh helho zînga mi ni si, mi ṭha tâwpbang a ni a, rorêltu nih nên zirtîrtu nih nên, thu sawitu nih nên a fâwmkêm vek a ni," tiin.

Chutichuan Lehkhabu thiltithei tak avâng chuan chu thliarkâr mi chu tumah Kristian lo an awm ta lo; khawvêl hmun zawng zawngah hian he hmun tluka ralmuang hi a awm lo vang.

Ṭawngṭaina

Kan Chatuan Pa, min ngaithla tûrin kan ngên a chê. I fapate hnuai hmun zau takah hian i hmaah kan rawn inkhâwm a ni e. Lalpa, kan nun dânte hi a lo thianghlim fova, engmah zêp rûk hai lova kan thinlungte hi a lo inhawna, i hmangaihnain min awmtîrna hmuh aṭanga chhel tak leh dik taka awm ṭlat tûrin min pui ang che. Isua Krista avângin. Amen.

KRISTIAN CHHUNGKUA

KRISTA kan chhûngkaw puipa ber,
Chaw kîl apiang min kılpuıtu khual ţha,
Kan sawi apiang lo ngaıthla ve kıautu

Kristian chhûngkaw hlimna leh mawina bulpui ber chu Krista chu chhûngkaw puipa ber a ţha, chhûngkaw tina a tel ve zêlna hi a ni

Krista chu Kristian chhûngkaw tina a tel ve zêlna chuan chhûngkaw insuihkhawmna te, inanghirnghe lova inrem dial dialna te inhlauh vâng ni lova inhmangaihna avanga thil intih sak tawnna te a thlen ţhîn a ni Kristian chhûngkua chu nu leh pate inring tawn tlata an awma fanauten nu leh pa zah thiam taka an zaha Pathian Thu Thiang hlim zaha Pathian Ni Thianghlim serh taka hmang chhûngkua hi a ni Ro ţha ber chan na hmun chu Kristian chhûngkua hi a ni a chu mi malsâwmna chu ro dang zawng sawng aiin a hlu a ni

Kristian chhûngkua hi fanauten sikul sânga an kala nuîi dan phung ţha leh finna thil ţha tinrêng an zirna hmun bulpui ber leh pawimawh ber a ni An nute malchunga thua Isua hming an lam tanna hmun a ni a Isua Krista chu Pathian leh mihring finnaa a lo ţhang a a lo sei lian angin fanaute chu Kristian chhûngkaw invawn dân dik taka an invawn avângin nu ţha tak leh pa tha takah an lo chang ţhîn a ni Naupan laia thil hmuh leh hriat hi rilruah a chêm reng a, Kristian chhûngkaw hlim tak an hmuh chu tarkân ţhlenga hruaitu ţha tak a ni ţhîn

Nakin lam thu thlîrin naupang lo seilian tirho hi an pawimawh êm êm a anmahnitho sirin khawvêl hi a rawn indin dâwn a ni a Thlarau lam leh tisa lam thuah sirtîr ngun an ngaih a pawimawh êm êm a ni Pathian [illegible] chhûngkua leh nu leh pa zakhaw [illegible] a pawimawh ber a ni

Tleirâwl leh rawlthar ţan tirh lai hian Kristian ţha tak ni tûrin ţankhawh a ţûl êm êm a ni Chu lai chuan thlêmna pawh hi a tam bîk ţhîn a ni Chuvângin an rilruah leh an bengah Pathian thu hlu tak mai leh tawngţaina ri hi thun ngun a ţûl a ni In lamah te biak in lamah te Thu Thlung Hlui lama thu pêkte leh Isua thu pêkte an sual hneh nan leh an siamtuin an laka a phût nun dan ţha tak nunna a thlen sak ang

Kristian chhûngkuaah hian a chenpuite aţangin mi mal mal pawhin inpâwl hona ţangkaina an hmuin an chhawr ţhîn a ni Bethani khuaa Kristian chhûngkaw thuah khân Isua Krista an ina a awma an ţhen rualten an rawn pawlnaah khân thil ţangkai tak an chan phah a ni

Naupangte tan chauh Kristian chhûngkua hi a pawimawh a ni lo va puitling tan mang mang a pawimawh a ni Kristian tih dan ţha chu chhûngkaw pum pui tân a ţangkai a ni Inrin tawn theihna te indawh tawn theihna te inhmangaih tawn theihna te hi Kristian chhûngkuaa thil lo piang ropui tak a ni a Hetiang thuah hian puitlingte chuan mahni chhûngkua chauhvah ni lovin ram dang dangah an tidarh zau thei a Ni êng mawi tak khawvêla rawn chhun nuamtu ang mai hi an ni

Krista chu a Kohhran dina Pathian ram rawn thlen tûrin a lo kal a ni a Chu mi atân chuan Kristian chhûngkua hian a thawh pawimawh berin a thawh ropui ber a ni Khawvêl mi ropui leh mi ţangkaite hi ahmei apain Kristian chhûngkua aţanga lo chhuak an ni Tûn thlenga Kohhranin kan la hman reng hla ropui tak phuahtu John

Wesleya leh a unaupa Charles Wesleya te, United President hmasa ber George Washingtona te, David Livingstona te, William Carreya te, Elizabeth Fryi te, Mary Slessori te ang hi mi narân chhûngkua mai bawk ni mah sela, Kristian chhûngkaw ṭhatak an nih avânga mi ṭangkai tak lo ni vek an ni.

Kristian chhûngkua chuan Pathian zir te leh thil dang pawh zir atâna tha apiang zır tûr te, ṭhenrual pâwl tlâk mi pâwla thu khawchâng ṭha dawn te tum hrâm hrâm tûr a ni.

Nula leh tlangvâl in leh lo din thar tûr zawng zawngte tâna Kristian chhûngkaw hlim tak ni tûr chuan, Isuan "Keiin ka hmangaih che u ang hian nangni pawh inhmangaih rawh u," a tih anga inhmangaih hi a kawng bulpui ber a ni.

Mihring hi kan khawsak dân hmangah hian pawimawh tak kan nih hi a lang chiang hle a, chutichuan Kristian chhûngkua hi thlarau lam leh tisa lam thuah leh mihring khawsak dân, kan nun chhan siam ṭhatna bulpui ber leh tih darh zauna lo pian chhuahna a ni.

Kan rilru leh kan awmna in,
I in thianghlim ni zêl rawh se.

(*La awm zêl tûr*)

PATHIAN NGAIHSAKNA HUN

Vawi khat chu mi pakhat hi Dr. Johnsona hnênah, Pathian ngaihsakna hun rêng rêng mihring hian kan neih lohzıa thu a rawn sawi a "Kan dam chhûng hun chanve vêl chu naupan hun engmah hriat mang loh leh ngaihtuahna nei mumal mang loh lai, mut hun ang maiah kan hmang a, upat hnu lah chuan engmah tih theih loh hun a lo ni leh tawh si. Tleirâwl leh tlangvâl lai hun chu sual lam leh thlêmna tawh hun leh engemaw mai mai ngaihtuah lai hun chu a lo ni bawk si a. Tın, chu lo pawh chu nawmchenna leh buaina dang leh lungngaihna eng engemaw te a lo ni leh bawk a. Tın, ṭhiante leh chhûngte an lo thih hunin vûi te a lo ṭûl a, chutiang chuan kan nun chhûng hi a khat tlat a ni a, Pathian ngaihsakna hun rêng rêng a awm lo a ni," tiin a hrilh a.

Dr. Johnsona chuan a ngaih dân chu kawtpui âwm tak hian a lo ngaithlain a thu chu a lo sâwn der viau va, "A ni tak e, mihring hian Pathian ngaihsak hun kan nei lo tak tâin maw le, ngawi teh unau, chu lo pawh a dang han sawı belh tûr ka la hria asın," a tı a. "Khawvêl pum pui hmun lia thena hmun thum chu tuifinriat a ni si a, thlai han chînna tûr lei a tlêm lutuk a ni. Tin, tui chîm loh chu thlalêr hmun te, khâm te leh ramngaw ṭhenkhatte mai a ni sı a. Tin, hmun zau tak tak ṭhenkhat chu khawpui hmun te a lo ni a, kalkawng leh kawtthlêrte leh rêl kawngten an lo luah bawk a. Ran hian hmun ṭhenkhat chu an luah ve thei hle bawk a, chutiang chuan mipui tam tak tân hian ramin min daih lo a ni, thlaı chînna tûr hmun rêng rêng a awm hlei nêm," a ti a.

Dr. Johnsona chuan a rin ang lo tak lama a sawi ta chu a ngai thiam ta mang lo va, "Dâktawr, i ngaih dân a dik lo a ni, lei chuan daih loh che a nei lo vang," a ti a. Dâktawr chuan, "Ka pu, chutıanga leiina min daih tawh ber ahnu, thlarau chaw zawnna hun leh Pathian ngaihsakna tûr hun chu a awm lutuk alâwm," a ti a.

Gopal Krishna Gokhalea

Kbaw pakhat Katkul an tihah hian mipa naupang pakhat May ni 9 1866 kum khan a lo piang a A hming chu Gopal Krishna Gokhalea ti ni a A nu leh pa chu Brahmin thiltihlum mi nethei tak an ni a chuvangin mi hausa fate angin nuamsa takin a awm ve thei lo va Mahse a nawm chen theihna dân va, thingtlâng naupang dangte pawhin an chîn ve fo maithêt te lehkha chaih te a chîng a, tun, mitena ruai an ṭheh te chuan an sâwm ve bawk ṭhîn a Mahse chûngte pawh chuan a retheihna chu an tikiang chuâng a ni si lo va retheihna hîrin a hmuak reng fo mai a ni Chu chuan mi retheite nun dân a hriat thiamtîr a mi tam tak chu an naupan lai atanga nuamsa taka awm leh khawsa an nih ṭhîn avângin nu lian an lo nih hnu pawhin mi retheite nun khawsak dan an tuarpui thiam thin lo a ni

Kum sâwm mî a nihin a u Govinda nên Kolhapur khuaa sikulah an lut ṭan a Mahse vânduaithlâk takin chu mi hnu kum thum lehah chuan an pa chu a thi ta a Chu chuan an retheihna chu a belhchhah leh zual zauh va an nu chuan hmeichhia pali leh mipa pahnihta chauh chu fa a nei a ni a tichuan an nu ho chuan ap awm ta a

Govinda chu tûnah chuan kum 18 mi a lo ni ta a, mahse Gopala chauh chu sikul lût mai ngia tum ani chuan chawlh zâwk nih a tum ta a A pa unau chuan an awmdân chu a lo hniam a, Govinda chu a khawngaih ta hle a, hnathawhna tûr a ngaihtuah sak ta a Khaw dungah Rs 15 lek hlawha thawhna [illegible] chuah chuan a thawk ta [illegible] hmeichhia a nu leh a [illegible] Govinda chuan [illegible] leh leh

va tichuan harsa titakin hna chuang dai a chu a thawk hrâm hram a chuti chung pawh chuan a hlawh chanve zia tam deuh hlek chauh thla tin a thawn thei hrâm a

Tin Gopala pawh chu imren taka a awm a lo ngai ta bawk a chuvangin nohang phei chuan chaw vawi khat nghei te hian sikul a kal ṭhîn a tin zânah hian in lama a zirna tûrin khâwnvartui pawh nei thei ngai hek lo kawtthlêr êntu atana khawnvâr an chhut hnuaiah te hian khawlai ringawtah te a chhiar ṭhîn a Tin chaw chhumtu pawh nei lovin a chaw chu amah ngatin a chhum ve mai a chu chu zirna tha tak pakhat chu a ni ve rêng a India mi naupang dang tam tak pawh amah anga harsa tak chun a lehkha zir an lo tam ve ta a

Chutiehuan Gopala chu kum 15 mi a nih in Matric a lo pass ta a chu mi hnu chuan Kolhapur khuaah Rajaram College an tin sikul hian zawkah a lût leh ta a Tin chuti ṭang chuan Deccan College ah te Poona ah te leh Bombay khuaa Elphinstone College an tihah te chuan a lut ta zêl a Chutiang College a a kal chhung chuan Scholarship Rs 20 a hmu a chuvângin a u pawhin pawisa a thawn ta êm êm lo va tlêm chuan a hautak nêp ta deuh a ni

A lehkha zir lai chuan Sâpho History hi ngaihnawm a tihzawng tak a ni a chu mi a zir achin chu amah pawhin Sawrkar ro inrel dan te pawh hre thiam sawtin leh hriatna zau tak neia phah tain a inawi a Tin chu lovah chuan Economics thil ren dân thiam na subject hi a duhzawng tak a ni leh a chu chuan ram danga mite khawsak dan a hriat zautîr lehzual a Tichuan India ramah pawh ram dang khawsak dân ang chu han chhui ve tehrêng a tum ta a. Tin lehkhabu thlan sak lam hi a pengpeng hzawng leh a duhzawng tak a ni leh bawk a

English mi lehkhabu ziaktu thiam tak takte chu a ngaisâng êm êm a Sap tawnga thu tha tak tak leh ngaihnawm tak tak chu tam tak a vawn ngawt tein a vawng thîn a Chu chuan Sâp tawng a thiam belhtîr a tin chu achhapah amah hi mi inzir peih mi a ni ve rêng rêng a chuvangin a rilru pawh a chak in thil a vawng thei hle a ni

Kum 3 mi a lo nih chuan B A a lo pas ta a tûnah zet chuan ama nunkhawsakna tûr ngaihtuaha hna engemaw ngaihven ve a lo hun ta a Tichuan eng hna ber nge a thawh dâwn a ngaihtuah ta vang vang a a hmasa ber chuan rorêl dân thiamna lam a han ngaihtuah phawt a a dawtah chuan engineering lamlian lam siam dân leh khâwl sawisa vêl pâwla tan a han beisei leh a tin a thenah chuan mi pawisa pûka England a kala India mite mipui vantlâng hnathawh naa thawh theihna tûra inbuatsaihna dan ngaihtuaha kal te a rilrûk a Mahse nakin deuhvah chuan a rilru chu a sawn leh ta a Tichuan a tawp a tawpah chuan Deccan rama thiamna leh finna lam bei pawl Deccan Educational Society an tih zîngah thla khata Rs 35 chauh hlawha thawh a lo tum nghet ta zâwk a ni

Chutianga hlawh tlêm te chauh hlawh pawh chu pawl tihna nei hauh lovin kum 20 chhûng lai chu zirtîrtu anga naupang zir thiamtîr tumin a thawh peih thu tiamkam ang deuhvin a thawh hma atang chuan a siam a Tin kai sânna leh lawmman tang tapui hmuh pawh a phût hek lo va mahni ram tâna thawk angah a inngai a chuvângin ngmah hlawh tam pawh a phût lo a ni

A zirtîrtu nih lai chuan mi pakhat Mara ha ram siamtu an tih a hming Ranadea ungchang leh awmdân chu a zirin a entawn ar thîn a Ranadea chuan Deccan Educa Society chu din hlân a nghâkhlel hle pâwl chuan Maratha ram chu tuadin a ring tlat a ni a zinga lu ber atan chuan Gopala chu an thlang ta a Chung kum chhûng chuan zirtîr hna chauh a thawk lo va India ram khawsak dan zirna lam thuahte zin dân lam te leh India ram ro inrêl dan lamah te hian a puipa leh an chelek ber pawlah a tang bawk a

Tin kum 20 a vei hma chuah a rilruah thil dang zirtîrtu nih aiah a aia harsa zawk mipui tana inpein thawh a lo tum leh ta zâwk a Chu hna chu mi mawhphurhna leh sawiselna a tamin a hmaa a thawh ai chuan a lehhnihin a harsa zawk a Mahse mite nun dân leh an ram inawp dân chu thlamuan awin lo taka a awm avângin tihduhdahna te leh hrausitna te chu tuar nasa hle thîn mah sela hlau duh chuang hauh lo leh beidawng duh hauh lovin a tilui zêl a Chu laia a thu vawn chu Engpawh hlauhawma i hriat apiang tudai zêl zawh tih hi a ni

Gopala chu mi thu sawi thiam vak leh tawngkam thiam tak ni a ni a mi beng lût zawng leh hîp theizawng hian thu sawi a thiam êm êm mai a ni Mipui hruai tuma chuti khawpa a bei vakna chhan chu India mi hnam rah behte tana salênna a awm ve theih nân leh lehkhate an zir that theih nan te South Africa a ram chan an neih ve theihna tur tein a bei a ni ber Tûnah ma chuan a hneh rih lo vang a mahse a thih hnu kum thum emaw hnu lekah chuan a thil din tum chu a lo ding chhuak tan ta chauh zâwk a ni Chak tak chuan a thawk lêm lo va mahse zawi zawin a hneh nasei ang tih a rinawm a ni

Gopala hriat rêngpa pakhat chu India chhiahhlawh pâwl a din hi a ni A thih hma kum sawm chhûng chhan he pawl hi a ho va chûng zingah chuan mi thiam tak tak mipa leh hmeichhiate an ni a an vai chuan ram tâna theihnêmngai takin an thawk theuh a ni

Tichuan khua mipa paup rethei tak thîn mi hming lang awm kha ram tâna tha tûra thawktheh

'chuan mi pawimawh ber leh mi hmingthang ber pakhat chu a lo ni ve ta a ni A hote hnathawh dân a zirtîr leh a kawhhmuh chuan tawngka chauh pawhin a sawi a ni lo va amahin an entawn tûrin a tihm a ti peih zêl a anmahni chu angkhat vekin leh amah nên pawh inunau tlang ang vekin a enkawl a ni

---

Zâwng fing pathum

Japan rama biak in ropui tak chhûngah chuan zâwng fing pathum lem tûn thleng pawhin a la awm a Pakhat chuan a beng a hup a pakhatin a mit a hup a tin pakhat chuan a kâ a hup a.

Chu mi awmzia chu

"I bengin sual hre suh se,
I mît pawhin sual hmu hek suh se,
I kain sual jam thu sawi hauh bawk suh se'
tih hi a ni

Hre reng ang che.

Mi, nachin leh nachini an han inbei phat mai hian mikringa chhuar tlâk an ni dâwn nge: nih hialtuma a lo awm a. Kin lo thung lawkah Pathianin a ruyn thlir thin a ni

[illegible] chu a ni a, ê taka thiltih hi rethuhna hmâwr ami ~ Ki [illegible] anngaihsân lutpuina zîkzir hi a ni Tin, thil tha be [illegible] thiam hle ni

CHANCHIN LÂWR KHÂWM

OSLO

Norway rama mite hi kohhran lamah hian an lo chhuanawm nge nge e tih chu kumina ram tina Kristian Thalai Pâwlhovin khaw vêl pum pui inkhawmpui vawi hnih an neih naah hian a lang ngei mai Chu inkhawm puina hmun chu Norway khawpui Oslo ah a ni a ni sâwm a awh a nula leh tlangval 1 200 hnam hrang thiau ram sawmsarih atanga kal khâwm an ni a an hla sak leh an hlim thawm hriat ngawt pawhin mi a tiharh hle mai An zînga Africa hnam inthuam nalh fu fua awm khâwm hi pitar pakhat chuan a han thlir veng veng a Kan thawh lâwm thawhte khân min rawn kan ve ta ngei mai le a ti hial a A tidik hle mai Oslo khuaa hnam sawmsarih inkhâwmpuiho thu vawn chu Krista hi lalber a ni tih a ni a Kum 150 chhung zet ram danga Mission tana thawhlawm an la thawh zêl ṭhin avâng in chu inkhawmpui chu a awm thei a ni Oslo khua chu ram tina Mission hmun târ lanna tha tak a nih chu

BURMA RAMA KAREN HO

Burma rama Karen hnamho zînga upa tam fe chuan khaw tina mi tinin theihtawp chhuaha bei tum tlat tûrin hêng dân hi an lo siam ta

1 Inbumna rêng rêng tel lova sumdawn tum turin
2 Mite pawikhawih tûr dal tuma tang tlâng tûrin
3 Mi tham leh thamna reng reng hi a tiha tih tum hauh lo tûrin
4 Mi rêl mai mai chîng lo tûr leh tîti thang mai mai hi pawisa lo tûrin
5 Burma rama mi kan ni tih inhre reng in mahni ram leh hnam tâna ṭang tlâng turin inhmuh thiam lohna te inrinhlelh tawnna te leh innghirnghin na te awmtîr lova inzawm leh ṭûṭhian taktaka awm bram tûrin

Tu khaw thutiam ang chu nge in thîk ve dâwn ?

ṬHAHNEM KAN LA NGAI ZO LO

Tûn lai Kohhrante hian engatinge thiltih heihna kan neih loh ? Kristiante hian avang hu ngun taka chhui a ngai a ni Kobe khuaa hnathawktuho inzawmkhâwm (labour union) zînga mi pakhat chuan a silhfên leh tangka neih zawng chu union pâwl tan a ahkham a tin chu chang pawh chu tâwka hriat loh leh a chhuatphah zâmpher lam chu hralha pêk a la duh ta cheu va

Japan kohhrante hian an chhuatphah zâmpher lam an sakhua hi ṭanin pêk peih ve sela chu Kristian sakhua hian thiltih theihna zawng a nei ngei ngei ang Tûn lai Kohhrante hian labour union pâwl ṭhahnemngaihna tluk hian ṭhahnemngaihna an nei ve lo a ni *Kaguwa*

KRISTAN FLAG — Pakistan flag chu hmun thuma ṭhena hmun khat hi a tungzâwngin vûr a, a dang zawng chu a hring vek a ni Tin a hringah chuan thla de tîr lem leh arai a a chuang a ni

Chittagong Hill Tracts-a Mite

Thiante u,

Chittagong Hill Tracts chhûngah hian Mirang leh Takam hi an tam ber âwm e. Hnam dang awm vete chu sum leh pai ngaihtuaha inhlawhfa tih ang reng chauhva awm an ni ber mai e. Tin, hêng Mirang leh Takam-ho chêt dân hi thîk tlâk tam tak a awmin ka hria a ni. Anmahni hi milem be mi an ni a. Nimahsela an chêt dân tam takah hian keini Kristian inti nazawng ai chuan a mawi zâwk hlein ka hria a ni.

Hmân deuh khân hmâr lam Hill Tripura nêna a inrina lai vêl Ramgarh-ah te kan va zin vêl a, chûngah chuan mi inah kan thleng zêl a, chûng kan thlenna apiangte chu an fel êm êm zêl a ni. Khaw tinah hian an khaw thlen dâwn hnaih kawtchhuah apiangah Dawrmaw khual bûk an ti a, an sakhaw dânin sak ngei ngei tûr a ni a, chu Dawrmaw in chu mikhualte chawlh hahdamna tûr atân hrim hrima ruat a ni a, thianghlim takin an chei a, tui in tûr te, mei zûk tûr te leh vâwt tih deuh chânga chhêm tûrin thing leh a chhêmna tûr thîrbêl lian pui hi an dah ṭeuh va. Tichuan chûng thilte chu a awm loh veleh a ngaihtuahtu pâwlten an dah leh zêl a ni. Tichuan an khua chu kan va thlenna apiangah chuan kailâwn kan han chuan kai veleh hian a hman apiangin insilna tûr tui leh inhrûkna tûr puan hi an han la chhuak thuai thuai a. Chutia kan han insilṇ vêl chhûng chuan kan ṭhut nân an pher fai tak tak mai chu an lo phah peih diam a, tichuan kan han ṭhu a, meizûk tûrte an han la chhuak a, mei te chu kan zu a, a in neitute chuan hrehawm an ti ang e, tih hlau âwm tak hian mi an tîtîpui a. Chutiang chuan hlim êm êm leh nuam ti takin kan awm ṭhîn a ni.

Tin, chu mi chhûng chuan a ṭhen khân ei tûr lam an lo buatsaih sauh sauh va, an peih fel hun apiangah chuan kut silna tûr tui leh chûng kut silna tui bawlhhlawh dah khâwmna nên chuan min han chhawp nghâl vek a. Tichuan chaw leh chawlhmehte chu an han chawi chhuak a, kan ei chhûng zawng chuan mi pakhat hian engnge an neih loh ti hian mi a lo enthla reng a; a awm lo apiang chu rang tak takin a han la leh zêl a, tin, chaw ei kham veleh chuan thlêngte chu rang takin an han seng fel thuai thuai a, kut silna tûr tui min han pe leh a, chutia kan han insingsak fel veleh chuan pânkhâwr te an han la chhuak a, mei zûk tûr nên hlim takin kan awm ho leh ta a.

Tin, zân a lo nih chuan an puan neih ang apiang chu kan thuah atân an han phawrh chhuak a, tichuan mikhualte mutna tûr chu fel takin an siam sak diam a, chu chu zîng thawh veleh puanthuah chu fel tak bawkin an seng leh ta a. Tichuan an mikhualte chu lâwm tak leh hlim hmêl pu takin min buai saih thei reng a ni. Anmahni hi Kristian ni lo mah sela, an chôtzia hi chu Kristian ka ni inti ṭhenkhat ringawtte ai chuan a mawi zâwk êm êm ang ti rawh u.

Mizo ramah Boy Scout pâwl te, G.A. pâwl te, Y.L.A. pâwl te hnam hmasâwnna leh mawina ngaihtuahin kan insiam a, a lâwm awm êm êm mai, mahsela kawng tam tak ngaihtuahin kan thawh dân leh chêt dânah te hmasâwn tûr kan la ngah hlein ka hria

Tin, hêng chanchin ka han sawite chu dân hi ngaihtuahin kan ram atân pawh hnu a chîn ve theih êm êmin, kan thil ne pawhin a tlin lo bîk lo vang. Hêng an chanchin ka sawi tâkate mawi taka an chea kan hmuh hi kan neih ve thil hlîra bei an ni chuvângin kan Mizo ram hma hruaitu Boy Scout pâwl te leh pâwl dang dangte hian thîk tlâk êm êmin ka hria a ni.

In unau,

F. L. Phunga

Zo Ram Bawmtu

An va mawi êm, Zo ram bâwmtu,
Hrâm thiam sîrva lêngte;
Lungrualin pâr tin zû an tlân,
An ri a va mawi êm!

Kulva rêng hrâm thiaman,
Ram loh siahthing zârah;
Ropui a rôl sîrva zalêng,
Rual duh an kim ngei e.

An va mawi êm, khuaṭhâl awitu,
Thlang kawrnu leltê nên;
Ûleuh, dawlrêm, vêvû, ngîrtling,
Châwmbêng lo zai an sa.

A va mawi êm, Zo ram lêntu,
Pâr tin thang an vulna;
Ṭuangṭuah leh vau chawnpui dingdi,
Pâr duh an kim ngei e.

Z Lalzîka,
Lungsen.

Printed and Published by Rev. F. J Raper at the South Lushai Mission Press, Lungleh

1948

	January						February						March					
Pathianni	..	4	11	18	25	..	1	8	15	22	29	..	..	7	14	21	28	..
Thawhtanni	..	5	12	19	26	..	2	9	16	23	..	..	1	8	15	22	29	..
Thawhlehni	..	6	13	20	27	..	3	10	17	24	..	..	2	9	16	23	30	.
Nilaini	..	7	14	21	28	..	4	11	18	25	..	..	3	10	17	24	31	..
Ningani	1	8	15	22	29	..	5	12	19	26	..	..	4	11	18	25	..	.
Zirtawpni	2	9	16	23	30	..	6	13	20	27	..	..	5	12	19	26	..	
Inrinni	3	10	17	24	31	..	7	14	21	28	..	..	6	13	20	27	..	.

	April						May						June					
Pathianni	..	4	11	18	25	..	..	2	9	16	23	30	..	6	13	20	27	
Thawhtanni	..	5	12	19	26	..	..	3	10	17	24	31	..	7	14	21	28	
Thawhlehni	..	6	13	20	27	..	..	4	11	18	25	..	1	8	15	22	29	
Nilaini	..	7	14	21	28	..	..	5	12	19	26	..	2	9	16	23	30	
Ningani	1	8	15	22	29	..	..	6	13	20	27	..	3	10	17	24	..	
Zirtawpni	2	9	16	23	30	..	..	7	14	21	28	..	4	11	18	25	..	
Inrinni	3	10	17	24	..	..	1	8	15	22	29	..	5	12	19	26	..	

	July						August						September					
Pathianni	..	4	11	18	25	..	1	8	15	22	29	..	..	5	12	19	26	
Thawhtanni	..	5	12	19	26	..	2	9	16	23	30	..	..	6	13	20	27	
Thawhlehni	..	6	13	20	27	..	3	10	17	24	31	..	..	7	14	21	28	
Nilaini	..	7	14	21	28	..	4	11	18	25	..	..	1	8	15	22	29	
Ningani	1	8	15	22	29	..	5	12	19	26	..	..	2	9	16	23	30	
Zirtawpni	2	9	16	23	30	..	6	13	20	27	..	..	3	10	17	24	..	
Inrinni	3	10	17	24	31	..	7	14	21	28	..	..	4	11	18	25	.	

	October						November						December					
Pathianni	..	3	10	17	24	31	..	7	14	21	28	..	..	5	12	19	26	
Thawhtanni	..	4	11	18	25	..	1	8	15	22	29	..	..	6	13	20	27	
Thawhlehni	..	5	12	19	26	..	2	9	16	23	30	..	..	7	14	21	28	
Nilaini	..	6	13	20	27	..	3	10	17	24	..	..	1	8	15	22	29	
Ningani	..	7	14	21	28	..	4	11	18	25	..	..	2	9	16	23	30	
Zirtawpni	1	8	15	22	29	..	5	12	19	26	..	..	3	10	17	24	31	
Inrinni	2	9	16	23	30	..	6	13	20	27	..	..	4	11	18	25	.	

Robaum

Vol. II MARCH, 1948 No. 2

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F.J Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

A man kum khatah Re 1 0-0 *Dâka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTE

Isua Krista thawhlehna		Phêk 1
Easter nia thil chîn pakhat		1
Kristian chhûngkua	(*Nu leh pa*)	1
Mahatma Gandhi		2
Pyramid hi engnge ni ?		2
Tehkhin thu		2
Nghaputi leh saileh sâzupui thawnthu		2
Editor thuchah		2
Oslo khâwmpui	(*Pu Lalmâma ziak*)	2
Isua thih champhaphâk	(*Pu Lalngêna thawn*)	3
Kum hnih Calendar	(*Pu Sualkhuama thawn*)	3
Mihring nunna chhandam		3
I hria em ?		3
Easter bia		Kawl

Robaum

Vol. II MARCH, 1943 No. 2

ROBAWM

Vol. II MARCH, 1948 No. 2

STATE LIBRARY MIZORAM AIZAWL

ISUA KRISTA THAWHLEHNA (Easter.)

Paulan, "Isua Krista chuan thihna chu tiboralin, nunna leh boral theih lohna a tilang ta," a tih hian min hnêmin min tithlamuang hle a ni.

Tlangvâl pakhat chu a lawng chuanna a pil a, thliarkâr pakhatah hian a kai hrâm a. A han hawi vêl a, vaukam chu a hla lo hle a, in nuam fo fe a tlar ṭhêt a, thliarkâr tê tak teah chuan a vâk a vâk mai a, lung in tâng ang maiin a chhuak thei si lo va. Ni khat chu a beidawng ta taktak tihin a piah lawkah chuan lawng lo kal ruau ruau hi a hmu a. "Mi lo chuantîr ve rawh u," ṭiin a kutin a han hui a. Nimahsela lawng mite chu an nui mâi a, thu engemaw ni hi chu an rawn sawi ngei a, nimahsela an thu sawi chu a man fuh thei meuh lo va, nakin lawkah chuan a rilruah a lo lang fiah ta uar a. Vaukam hmaihna lai berah hian a va tlan a, tuifinriat thûk âwm taka lang dum kûk kha pâwn tê a lo ni a, awlsam têin a dai ti mai a. Tichuan rei lo teah chuan a dangtu tuifinriat hlauhawm puia kha hlauh tûr rêng rêng a lo ni ta lo va. Intihderna ang chauh a lo ni. Dai rual lohva lang kha kai a lo ni reng mai a. Chutiang tak chuan Krista thlîr dâna kan thlîr ve zawngin thihna te hi thil tê tham tê a ni. Khawvêl zau zâwka luhna kawngka a lo ni reng mai.

Chutichuan Isua thawhlehna thu hian thim mupa kan ngaih hi, êng hlîr asin ni zâwk tiin min kawhhmuh a tum a lo ni. Êng a lan veleh hian thim hi a bo zêl ṭhîn. Isua a rawn inlâr veleh khân thihna chu a bo ta.

Chu thu chu Paula leh Isua zirtîrte pawh khân an hre chiang hle mai. Ni thum chhûng Isuan thlânah a awm lohsan a. Isua an khenbeh ni aṭang khân runna te, beiseina te leh chhenfâkawm thlir tûr engmah an nei ta lo va. An hotuin a han awm lohsan meuh kha chuan an hawithaw ta reng mai a, thil ropui tak tak an lo suangtuah ṭhinate kha a bo zo ta vek mai a. Zan khat chu a ni thum ni zân khân pindan chungnungah an awm khâwm a. Thlalâr êm êmin an tawm khâwm a. Kawng an inkhâr khum tlat tawh hnuah pawh, "Kawng kha kalh tlat rawh u khai," an ti a. Chu mi hmuna awm khâwm tûra Jerusalem kawtthlêra an kal lai te chuan mi ṭhenkhat chuan thinrim hmêl pu pui pui hian an en vawng vawng hlawm a. Kalvari hmun te kha an bul lawka awmin an hria a, han inkhenbeh meuh chu râpthlâk an ti teh e! "Kawng kha kalh tlat rawh u khai Ram tina tlân darh a ṭûl ta a nih hi. He khuaah hi zawng kan leng ve ta lo a nih hi. Tumahin min khawih buai phâk lohna hmunah biru theuh ila a ni mai, chutilozawng kan mualpho dâwn ngei mai," an ti a.

Chutih lai tak chuan Isua an hmaah a lo ding ta phut a, "In chungah thlamuanna awm rawh se," a han ti a. Chu mi lai la la chuan hlimna êng chuan a rawn ên a, thihna chu a bo ta vek mai. Chu khawpui ata chu tlân chhuah zai rêng rêng an rêl ta lo. Awm an ngheh ta chiah mai a, rei lo tê chinah chuan khawlai hmun zau apiang mai chu an pan a, Isua tihlumtute thiltih dân chu hlau hlek lovin an sawi ta piap piap mai a, mitthi zîng ata a tho leh tak zet a ni tih te chu huai takin an sawi ta a. Chu chuan a ni tihuai a, siam danglam zo vek ta ni. Chu

chuan a ni an dam chhûng zawnga thlamuang taka chêttîr a, an Lalpa phatsan aia lung in tân leh thih ngamna te pawh rawn thlentîr ta chu ni. Chu ngei chuan a ni tuma dan zawh rual lohva thiltihtheihna te rawn neihtîr ta chu ni. Khawvêl awm tirh ata Isua thawhlehna chinah chiah khân thih theih lohna hi a awm a ni tih a lo lang hmasa ber a ni. Chuta ṭang chuan thihna hi hmun ropui taka luhna kawngka, a daidantu mai a lo ni tih rinna a lo awm ta a.

He thawhlehna thu hian nun dân tûr te min ngaihsântîr a, inhmangaih a ṭûlzia te, mahni ngei pawh invawn fel a ṭûlzia te, khawvêla kan thiltih kan puitlin hman tâk loh te hi nakinah chuan fel lehzuala la chhunzawm zêl a ni ang a, ram ṭha zâwka kan mi duh tak kal hmasa tate nên khân kan la lêng za dâwn a ni tih min hmuh fiahtîrin, min fuih êm êm mai.

Amaherawhchu Pathian thilpêk ropui tak hi thih theih tawh lohna ngawt a ni lo va, chu aia ṭha zâwk — chatuana nunna hi a ni Chu chatuan nunna chu kan dam lai ngei hian Kristaah chuan Pathian nêna inzawm hian a neih theih a, tichuan taksa thihna ringawt hian engtin mah a ṭhen thei tawh lo a ni. Vân khi famkimna hmunah kan ngai ṭheuh va, chu chu nakina la chan tûrah kan ruat ṭhîn a, nimahsela tûn la laah ngei hian kan chang reng tawh a ni Pathian hi kan rin tlat a, kan inpumpêk phal tak meuh chuan, chu chatuan nunna chu kan thlarauvah hian a lo piang ta a ni. Tichuan he khawvêla kan la dam lai ngei hian vân nunna chu kan nei sa a, Pathian hmangaihna hi kan tem reng a, a mi hmangaihna leh a mi enkawlzia hi eng lai pawhin kan hre reng ṭhîn a ni. Kum sângkhat leh zakua ai maha rei tawh khawvêl mihring maktaduai eng emaw zât lai hnêna nunna thu leh thih theih tawh lohna, lo kawhhmuh tawh ṭhîntu Isua hi nang leh kei pawh hi min kawhhmuhtu a ni ve thei a ni.

EASTER NIA THIL CHÎN PAKHAT

Isua thawhlehni champha apianga hmasânga miten an lo chîn fo ṭhin pakhat chu artui ṭial dân hrang hrang inthleng a ni. Chu mi a lo chhuah ṭanna chu Persia rama mi finghote tihchhuah niin an ring; artui hi thil lo awm ṭantirhna te, pianna te, thawhlehna te tehkhinna a ni e an ti ṭhîn a. Tin, artui ṭial dân hrang hrang nei hi erawh chu Kristiantena an belchhah a ni, tîtîah chuan hmâu lai hian Isua thawhlehniah artui ṭial rit ret hi sazupuiten lâwmmanah naupang an pe ṭhîn a ni an ti ṭhîn a.

Hmasâng chuan Isua thawhlehni apiang hian naupangho hi ramhnuaiah sava tui zawng hian an vâk chhuak noh noh ṭhîn a Pakhat aia tam an va hmuh phei hi chuan vânneihna nasa takah an ngai ṭhîn. Chu mi nia chuti taka artui te, sava tui te an lo ngaihtuah ta viau bîk chu khua a lo ṭhâl tan tîr ta tih entîr nân an ti a ni ber âwm e

---

CHatuan Pathian, nangmahah chuan kan nung, kan che, kan awm a ni a: thlân piah lama kan nunna ropui lehzuala lo awm tûr chu hmu chiang thei tûrin kan [illegible] hi min tihphui mak ang che: chutilochuan chatuah Pathian khawpuia [illegible] tui chhia chang ve tûra kan inruat ṭhin hi kan chân hlauh dah ang e. [illegible] Krista hmingin. Amen.

KRISTIAN CHHUNGKUA

NU LEH PA

Kristiante ngaih dânah chuan mi nupui pasal atân an innei hi, kawng engkima inpumkhat leh inzâwl chiah chiaha ngaih a ni. Chutiang chiah chu Pathian ruat dân niin an ngai a. Tin, chutiang tak chu thlarau lam thu leh taksa lam thu leh nun dân phung thu rêng rêngah hian kawng ṭha ber a ni. Pathianin mihring a siam tirh atang rêngin inang reng tûrin a lo siam tih Pathian Lehkhabuin min hrilh a, "An pahnih chuan tisa pumkhat an lo ni tawh ang," a ti a Matt. 19:4-5.

Pa pakhat chuan a hnung thak hiat tûrin a nupui a tîr a, ani chuan, "Khawi lai tak nge?" a ti a. A pasal chuan, "Pumkhat kan ni si a, engatinge i hriat loh?" a ti a.

Inpumkhatna a ngaisâng hle a; amaherawhchu chuti êm zawng a ni thei deuh lo va.

Pathian dân takah chuan nu leh pa hi inthen theih hauh loh a ni tak meuh mai a. Inmâkna lehkha hmân laia an lo pêk phalna pawh kha an suahsual vâng chauh a ni a, sualna avânga thil lo awm hi phalna a ni thei lo. Mihring chhia leh ṭha pianpui pawhin inmâk mai mai leh inthen mai mai chu thil ṭha lo leh dik lo a ni tih chu a hre chiang thei hle. Tin, Thuthlung Thar hun laite khân nupui pakhat leh pasal pakhat neih tlat chu an chîn dân a ni; chu chu Isua min zirtîr dân hmangah chiang takin a lang. Nupui pasal inzawmna hi Krista leh kohhran inzawmna dân ang chiah a ni a; chuvângin nupui pasal inneih thuah hian a tu ve ve lam atân pawh Pathian râwna ngun taka tih tûr a ni.

Nupui pasal inneih thuah hian nupa kawpchawi dik leh fel tak ni tûrin hêng hi a pawimawh a ni:-

Inhmangaih leh inrin tawn tlatna. Nupa inkârah hian thurûk engmah awm lo leh inrinhlelhna awm lovin inhmangaih tawn tûr a ni a. Hmangaihna chuan hmêl lam leh zûn chauh ni lovin a miziaah a hmangaih tûr a ni a. Chutichuan hmêl lam te chu eng ang pawhin lo danglam mah sela inhmangaih deuh deuh zêlna a awm ang. Chutiang chuan nulât tlangvâl mawina a lo chuai hnu pawhin tarkûna inhmangaih rengna leh inrin tlat rengna a awm ang.

Inthurualna. Thil ngaih dânte a inang vek kher lo va, ngaih dân hrang daih mi pawh a nih thei a. Chutiang mi nu leh paa lo insiam hi a ṭangkai viau thei a; amaherawhchu kan ngaih dân hrang leh mizia hrang chu inngeih loh nân hmang lovin inhriatpui tawnin inthuruala awm tlat hi a mamawh a ni. Chutilochuan kan chhûngkaw inrem lohna a tichhuak ang a, chhûngkaw hlimna a tichhia ang.

Kristianna lam thua inhriatthiampuina. Hei hi a pawimawh zual ber a ni. Kristian taktak chuan a kristianpui lo chu nupui pasalah neih tum loh hrâm tûr a ni. Kristianna lama thurualpui theih loh mi nêna innupa chu a harsa hle mai. Chuvângin Paula pawhin, "Ring lo mi nên rual lo takin nghâwngkawl bât dûnin awm suh u," a ti a. Chutichuan hetiang hian ngaihtuah fo tûr a ni. Kan thutiamah chuan Pathian chaknain min zawm ṃm? Kan inhmangaih tawnnaah chuan Pathian kan hmangaih ve ve em? Kan inchhûng khawsak thuah Pathian puipa berah kan nei em? Chutiang taka kan ngaihtuah chiah chuan nu leh pa kârah engmah dân dang rêng rêng siam a ngai lo. Pathianin a Thlarauvin min hruai ngei ngei ang a, chhûngkaw hmuinghah hlim tak kan ni ngei ngei ang. Awm dân tûr leh tihâwm thil chu fel takin chhûngkaw siah zêl ang.

Inpumpêk tawnna Nu leh pa hi inpumpek tawnna nghet tak neih hi a mamawh a ni Chutianga kan tih avangin mahni mizia kha a bo chuang lo va mizia kawnga intih that tawnna a lo awm zawk thin a ni Hasalin puipa nihna lo chang pawh ni sela a nupui chungah lal anga awm tûr ni lovin rawngbawltu angin a awm zâwk tûr a ni a tin chutianga a tih avangin thaibawi angah a inngai tur a ni lo va pumkhat an nih avanga inpumpêk tawnna a ni zawk a

Inrin tawnna Inpumpêkna te intukluh na te emaw hian inzah lohna leh inngaih nêpna a hring tûr a ni lo va inngaihhlutna hring zâwk tur a ni a Mizo nu tam tak chuan an pasalten an thu an hla an awi avângin an hluhlang a an pasalte an zuam lutuk thîn hi a dik lo va Tin pasalin an nupuite hluhlan hlauva duat thulh hi a dik bawk lo Tin, [illegible] nupui emaw kan pasalte emaw rel kan ching hi a dik lo va min an rêl pawhin an rêl ve phal tûr a ni lo va an tan zawk tûr a ni

Nu pakhat chu a pasal hmangaih meuh chuan a lang lo va mahse min a kianga an rêl chuan Engatinge ka pasal chutianga in rêl? tun a tan tlat thin an ti Intan kawngah chuan chutiang tûr chu a ni Hming chhiatna hi inphal lohpui tawn tlat tûr a ni Chutianga kan tih loh chuan nu leh pa hi a inrem tak tak theih thîn lo a ni

Inrinhleih loh tawnna Nu leh pa hi an kâra thurûk engmah awm lova inring tawn tlat leh [illegible]hlel lova awm tûra nupa kawpchawia Tuat an ni a An kara thurûk eng engemaw a awm chuan inngeih lohna te inthîkna te, inrinhlelhna te a lo chhuak mai thîn Nu leh pa chu awm dan inhriatpui tawnin an hriat dâna tha an tih anga an khawsak dân te an inhriatpui thiamin an inlâwmpui thiamin an intuarpui thiam tûr a ni Hei tak nupa kawpchawia awm hnu pawha inhr[illegible]pui lova mi hrang ang [illegible] an [illegible] awm reng fo chuan an thlarau lam ve ve atan pawh a muanawm lo a ni

Intanpui tawnna Nu leh pa karah hi n hnathawh pual bik inneih run tur a ni lo v Inchhûng khawsak thu leh ei rel thuih pawh tan dun zel tur a ni

Nu pakhat chuan tûkthuan a chhuang zo va buh zîng a deng a a chaw chhum chu a liam a a pasal chuan khuma mu chungin

I chaw vil a liam e va enkawl rawh a ti a Chutiang chu nupa awm dân tur a ni hauh lo mai

Tin sum leh pai deh chi uah lam thu h pawh theihtawp chhuah dun zel tûr a ni Tin inchhûng khawsak thua tlâwrâ leh thil ran lohna tur thuah pawh tumah inburbui chuang lovin theihtawp chhuah dun zel tur a ni Mizo hian inchhûng khawsak lam th ah hmeichhia kan bûrbun vek avangin in l h lo din kawngah kan phuisui thei lo va chu vangin nu leh pa chuan chu mi kawn al chuan theihtawp chhuaha tang dunin int n pui tawn tûlna apiangah thaibawi nih pawi a lovin tanpui tûr a ni a tin nu pawhin a pa salin thaibawi nih pawisa lova a tih avân in hluhlan nana hmang lovin a pasal t chhang a dal theihna apian h a dâl tur

Tin fate thunun dan ih pawh nu leh p h an thurualin theihtawp an chhuah ve ve tu a ni Heti ang thua nupuite ring mai mi h pa duai leh demawm tak an ni fo thin h heng zawng zawngah hian a pawimawh h chu kristian nih dan thu hi a ni He ni kawngah hian a tu ve ve pawh intanp tawn tûr a ni

Indawh tawnna Nu leh pa hi ni tin / tin akum akhuaa lo awm dûn ta an ni a Buaina eng engemaw thin tiur thei mai anna leh vanduaina kan tih thinte hian min tlakbuak thîn a Mahse chung zawng zawn te chu kan nungchang min chher saktu a ni a hmangaihna min zirtîrtu tha tak a ni bawk a Achângin invînna te thinur hnel put châng te ram taka inchhân maina te a lo awm thîn a chûngte chu hneh theih hi im

chuan inhmangaihna thlung nghettu zêl a ni a. Chûng angah chuan indawh tawna, zaidam tak leh ngilneihna tilanga indawh tawn thiamna a awm zêl theih chuan nu leh pa inpumkhatna chu a lo nghet tial tialin indawh tawn pawh a awlai deuh deuhvin thiam deuh deuh a ni ang a, chhûngkaw hlim tak nihna a lo ni ang. Chutichuan rethei ila nuamsa ila kan chhûngkua chu chhûngkaw hlim kan ni ang. Inhmangaihna hi hlimna a ni. Mizo ṭawng kauchheh dânah pawh, "Hmangaih loh nên chuan buhchangrum leh sa ei dûn mah ila kan hlim lo va, hmangaih nên chuan bahra pawh lai ila kan hlim," kan tih fo rêng ṭhin hi.

Chutianga nu leh pa inhmangaiha awm thiam fo chuan zan khat mitchhîn lo intawhsan pawhin thin a dam zân a, ngaih ṭha lova awmna rêng rêng awm lovin, thlarau khawvêlah hlim leh lâwm taka lên za leh hun thlîrna hliahtu rêng rêng a awm thei lo.

Mahatma Gandhi

Mahatma Gandhia chu January 30, 1948 ni khân Delhi khuaah an kâphlum a. A dân pângngai angin ṭawngṭai tûrin a kal a. Mi tam tak a thu ngaithla tûrin an lo kal hlawm a. Mipui zînga pa pakhat chu a lo chhuak a, a rawn kâp ta ringawt mai a ni. A kâptu hi Hindu mi a ni a, a hming chu Nathuram Vinayak Godse a ni.

A thih ni tlai la la hian, khawvêl pum pui hrıat tûrin a thih thu hi an puang nghâl a. A thih avânga an lungngaihzia thu leh thlamuanna thute ram tin aṭangin an rawn sawi a ni.

Atûk hian Gandhia ruang chu Delhi khaw kianga Jumna lui kamah an hâl ral a. A vâp chu an sem a, India ram hmun hrang hrangah an thawn darh bawk a; tin, Hindu-ho lui serh chungahte chuan an vawrh darh bawk a ni.

Gandhia thih chungchânga India mi zawng zawngte hnêna India ram Prime Minister Pandit Nehru thu sawi chu hei hi a ni :-

"Ṭhiante u, Êng chu kan zîngah a awm ta lo va, a lo thim zo ta vek mai. Engnge ka hrilh ang che u a, engtinnge sawi pawh ka sawi ang. Kan hruaitu duh tak leh kan hnam pa chu a awm ta lo. A awm ta lo ṭih chu a dik kher lo a ni thei e. Nimahsela tûn hma kum tam tak chhûnga kan hmuh ṭhin ang kha chuan kan hmu thei dâwn ta lo a ni. Chu chu ka tân chang ni lovin, he rama mihring maktaduai tam tak tân hian a na êm êm a ni.

"Êng chu kan zîngah a awm ta lo ka ti a — ka tisual a ni. He êng hi êng narân a ni lo va, kum tam tak he ramah hian a la êng zawm zêl dâwn a ni.

"Hetianga chhiatna nasa tak lo thleng hi thil tênaute chu theihnghilha, dam chhûng thil pawimawh lian tak takte hi hriat reng zâwk tûr a ni tih min entîrtu a ni a. Thil tênauahte hian kan rilru kan nghat lutuk fo ṭhîn a. A thihna hi dam chhûng thil lian min ngaihtuah chhuahtîr lehtu a nih hi."

Gandhia hi Kathiwan rama Porbandar khuaah kum 1869 khân a lo piang a. England-ah lehkha zirin kum 1887—1891 chhûng a awm a. Tin, South Africa-ah mihânghote tâna theihtâwpa thawkin kum 1893 — 1913 chhûng a awm leh a. Kum 1914-ah khân India ramah a lo haw a. Chuta ṭang chuan a thih thlengin India mipui zalênna leh chawisânna tûr ngaihtuahin a hun a hmang zo ta a ni. Vawi tam tak lung inah a tân phah a, a tâwpah chuan Independence hi kan lo nei thei ta a ni.

Mahni khawsak rêl fel theihte hi ṭûl a tih leh a uarzâwng a ni a. Mite fuihna tûrin amah pawh hian a ei tûr chu la kaiin a hlawh chhuak ngat ṭhîn a ni. Tin, mihring inthliarthlâkna te hi a hua a. Hindu-ho zînga hnam hnuai, tawh thianglo ti hiala an hnâwlhote hi chawisân a duh a, an ṭhianah a inpe tak meuh a ni. Tin, zirna lam pawh a uar êm êm a. India ram mi zawng zawng hi, a hmei a pain, ziak leh chhiar tal chu thiam ṭheuh tûrin a duh a, theihtâwp a chhuah a ni.

Indona leh inpâwngnôkna rêng rêng hi a hua a, tihreh a tum tlat a. Mihringte zînga inremna leh inlainatna a awm theihna tûrin thih pawh dâwn lovin chaw a nghei fo ṭhîn. A thih hma lawk pawh hian Mosolman leh Hindu-ho inremna ngiatin chaw a nghei a, a hlawhtling ta ngei rêng a ni. Hetiang mi uih awm hi kum 78 mi niin a lo thi ta a. Ṭhangthar lo la lian zêl tûrte chuan hetiang mihring hi he leiah a lo chêng ve tak tak a ni tih rin harsa an la ti hialin a rinawm a ni.

Mahatma Gandhia ruang an hâl hnu chuan a vâp chu India ram khawpuiahte chuan an thawn darh a, Shillong khuaah pawh an thawn ve a. Chu mi Shillong-a an thawn, tuia an theh ṭuma Kristian hotu pakhat Rev. Nichols-Roya chu a ṭawngṭai a:-

"Kan ram atân leh keimahni tân hei hi kan rawn ngên e: nun tluang tak leh thianghlim taka kan nun a, mahni hma sial lo va, hmangaihnaa rawng kan bâwl a, remna siamtute leh, remna thu theh darhtu kan nih theih nân kan rilru hi min tihdanglam sak ṭheuh vang che. I kawng min ruat sak ngei hi kan zawh ṭheuh theihna tûrin kan thinlung leh kan rilru hi Thlarau Thianghlimin min hruai ngîl sak ṭheuh rawh se," tiin.

Gandhia ro hriat reng tûra an dah khâwmna zîngah chuan zâwng fing pathum lem te, Robâwm pawha kan chhuah tawh ang kha a tel ve a. A dam lai chuan chu milem chu a ngaina êm êm ṭhîn a. Gandhia chuan, "Ka zirtîrtu pathum an nih hi," a ti ṭhîn.

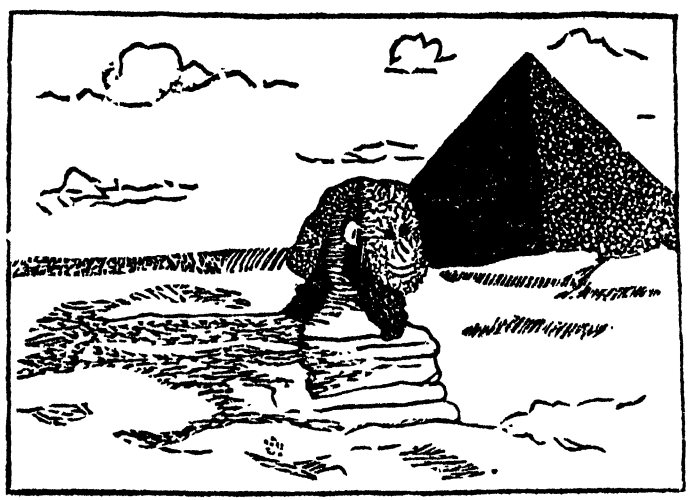
Thil sual sawi suh la,
Ngaithla hek suh la,
A hmuh pawh hmu duh suh.

PYRAMID HI ENGNGE NI?

Pyramid an tih fo ṭhin hi thlân a ni a, an siam achin kum sângruk ai maha rei a ni tawh. A awmna chu Aigupta ram Cairo khaw daikiangah a ni.

Gizah khuah inhnaih tô tein pathum a awm a. Chu mi zînga a lian ber leh siam hmasak bera chu Pyramid Puiber an ti ṭhîn a, chu chu Isua Krista pian hma kum 4,700 laia Aigupta ram lal, Lal Cheops lal laia a thlân atâna an siam a ni.

Chu Pyramid Puiber an tih chu lung sakhat veka rem a ni a. A sân lam chu feet 451 a ni a. A bulṭhut ngawt zauzia pawh chu a zau hle mai a, lo zauzâwng nên tehkhin dâwn ang ila, ṭîn sâwm leh ṭîn hnih hmun tih ang hi a awh ang, hruia buh ding ang deuh hi a ni a, a ke chu killi a ni.

Lung tlang lian pui pui hi rualrem taka rem tûrin an ṭhher a, lung 2,300,000 lai a ni an ti a, tin, lung pakhat rihzâwng ngawt pawh chu maund 70 ṭheuh a ni. Chûng lung an laih chhuahna ber hmun chu Assovan an ti a, Cairo khua aṭanga mêl zaruk lai, Nile lui kama mi a ni a, chu luiah chuan an tawlh ṭhîn a ni. A laih chhuahna hmunah chuan an chher peih sa vek a, a chherna pawh dârsen thingzainaah lungmawi an zep a, chu chuan an zai ṭhîn a ni. An chher rual mâm thiam khawp a, an han rem hian a kârah chuan lehkha pan tê pawh hi a zehluh theih hauh loh mai.

Pyramid hi eng ang takin nge an lo siama, engtinnge chûng lungpui lian pui puite chu an lo tian theih tih hi hriat a har hle mai. Chûng an lung tian chu hawlh hrh theihah hian an hlâng a, lirhna kawng bîk an siam zui a ni âwm hle mai, Pyramid chu an lo tiang sâng telh telh a, a kawng pawh chu an tisâng chho ve zêl a, chuvângin a kawng chu tungchho sâng ur lova, thluangthla zuiin sei taka siam a ngai a. Tin, a chhîpa lung lian pui an han tian zawh chuan, chu mi kawng chho zuia chu an tichim a, an thianfai leh vek ṭhîn a ni.

Lung chherna hmuna thawktute, tuipuia thiartute leh a rem vêltute chu an tam hle mai. A thawkho chu bawi 100,000 an ni a, kum sawmhnih an bei a ni.

Eng tizia nge ni mi pakhat thlân atân ngawta chuti taka sânga lung lian pui pui an tian tâk le? Isua Krista pian hma kum 5,000 laia Aigupta-ho kha mihring nunna hi a lo ropui tak meuh a ni tih ngaihtuah chhuak hmasa bertu an ni. Mihring hi leia nungchate lak chuan a lo danglam zak bîk a. Nungchate ang bawkin taksa bi a nei a, amaherawhchu an neih ve hauh loh ngaihtuah theihna rilru te, remruat theihna te,

thil suangtuah theihna te a nei a Cl uti chuan chu rilru a kawchhunga awmna chu nungcha dang zawng zawngte aia tiropuiltu bera chu a ni Khawvela thil chhe theite ai pawh hian a ropui a A taksa hi chu thi thei mah sela mihring ngei nihtîrtua rilru leh a thlarau hi zawng a thi thei lo Tun hmain mihring hi chutiang a ni tih an la ngaihtuah ngai lo va chûng ropuina zawng zawngte chu an Lalber ataṅga an ngaihtuah chhuah a ni Hmasanga mite ngaihtuah dân chuan ropui leh hian tih hi mita hmuha hian hi an thlîr a ni deuh ber a chutichuan Lal ber an thiha an phûm hian an thlan chu an tihlen theihtawpin an siam thîn a ni Chu chu an ngaihtuah ve dan a ni Nakin thil khawrei hnuah erawh chuan mihring ropui na leh thi thei lo an nih dan hi an ngaih dân an rawn tidanglam leh ta a ni

Pyramid an siam tantirh lai chuan a bul ah hian biak in an sa ve zêl ṭhin chu chu Lal thi taa tawngtai sakna inah an hmang ṭhîn a tin Lalber chu an biak bawk thin avângin a biakna in atân an hmang fâwm bawk a tichuan inthawina tur leh thil hlan tûr hi an keng chawt thîn a ni Tûn lai erawh chuan chûng biak inte chû a awm ta lo a awm tih hriatna chauh hmuh tûr a awm tawh a ni

Tin Lal thi ruang chu ṭawih theih lohna damdawiin an hnawih a chu chu lung kuang ah hian an dah a Pyramid chhûngah chuan chhuatah an dah thîn a ni Achângin chu mi dahna tur chu in lung an ker a achangin puk angin an siam a a chung atân lun chang pui pui an hmang thîn Tin Pyramid hmar lampang chu banghmai an ti a chu mi atang chuan a luhna chu kuang dahna thleng chuan a kaw phei rawi rawi a chi chu biak in nghâktu puithiamte chauh kawng bîk a ni

Tin Pyramid bang thlang lampangah chuan kawngka lem an tih chu a awm a chu chu Lalber thia kha a lo nun leh huna a chhuahna tûr a ni

Pyramid Puiber an tihah chuan a chhun ril taka luhna kawng a awm a chu chu eng atan nge tih hriat chian a ni mang lo I chu a lo nun leh hunah a li rawn duh di ngei si a an tih avângin a bungraw lo di khawmna hmun a ni ber awm e Chun luhna kawngte chu lung kawngkharin an ping a lung chu nghahchhan nei her muai muai theia siam a ni tin khawiimaw lai chuan kulh lian pui pui luhna kawngkaa in hman thin ang lung kawngkhar tawlh chho zui zui thei hian an khâr leh a Mikhuiit leh rukrute luhna dalah an ti a ni ber awm

Chutiang chu a ni Pyramid chu I thlan a ni ber e Chhûngkaw thlan a ni va Lal thlan a ni ber Lalber hi a khua leh tui leh mihring pum pui aiawh theia in chiah zawng a ni lo vang chu Engpawh ni sela mihring hi kan lo ropuiin thi thei kan lo ni tih entir nan lung rem hian an lo tlang a ni

---

Tehkhin thu

Galili Tuipui an tih fo hi a nung teh a nia sangha lah chu an phu mur mur a A kim tuak chuan khua a awm a mihring an tam a chûng khuate chu khaw muk tak tak a ni

Tuifinriat Thi an tih thin hi a al khawp a chutah chuan engmah a awm thei lo A vêla tlângte chu kawlh vel vul tuma han chênna awm pawh hi a ni lo Nimahsela lui pakhat rau rau si Jordan lui Tuifinriat Thia luang lût leh Galili Tuipuia luang lut chu a inang lo hle mai

Engnge a inah lohna chu ? Galili Tuipui chuan lui tui chu a lo dawng a chu chu a pe chhuak [illegible] leh a tichuan tuifinriat tui chu a tithiang zêl thîn a Tuifinriat Thia luang lut [illegible] chu luang ta chuang lovin a thing reng a tichuan a lo thi ta mai a [illegible] zêl thîn a ni

NGHAPUI LEH SAI LEH SAZUPUI THAWNTHU

Ni khat chu Sazupui hi lui kam ṭiauvut lamah hian a tlân nghauh nghauh va; chutia a tlânna lamah chuan sai leh nghapui inbe lai hi a va hmu a. Sazupui chuan engnge an sawi tih hriat a tum ta a.

Nghapui chuan, "Nang unaupa sai, khawmualah chuan i lian ber a, kei hi tui chhûnga awmah chuan a lian ber ka ni bawk a, chuvângin keini a lian ve ve pahnih kan inkawp tlat chuan ran zawng zawng chu kan thu hnuaiah kan dah vek thei ang chu," a ti a. Sai chuan, "E, a ni tak, a ṭha hle tak ang chu," a ti a. Nghapui chuan, "Chu chu ka duhzâwng tak a ni a, kan ti tûr a ni," a ti a, thu chu an rawt thlu ta a.

Sazupui erawh chu a lo nui char char a, "Mi in va han bum dâwn hlei lo êm," a ti a, a tlân ta nal nal a. Hruizêm sei tak, fei âwm deuh hi a va la a. a khuang a keng bawk a. Tin, tuifinriat kama nghapui awmna kha a zu thleng a. Nghapui chu a han au va, "Nghapui chak, a, mi khawngaih la, mi han pui hrâm teh, ka bâwngpui saw lai lawkah sâwn chirhdûpah a tla a, a tih ngaihna lam ka hre tawh lo mai a, nang zawng i chak si a, ngil i nei bawk a, khawngaih takin mi hnuh chhuah sak hrâm la ka ti êm êm a ni," a han ti a. Chu chu nghapuiin a lo hriat chuan a khawngaih ta hle a, "Aw le, ka pui ang che," a lo ti ta a. Sazupui chuan, "A nih leh chutianga mi ṭanpui theih dâwn chuan heti hian i ti ang. Ka hruizêm hmâwr leh lam hian i taksa hlîng ila, tin, a hmâwr leh lam chuan ka bâwng chu ka va hlîng ang a, tichuan ka hlin peih veleh ka khuang hi ka han vaw ri ang a, a ri i hriat veleh chuan i theihtâwpin i pawt dâwn nia; chutilochuan chirhdûpah a lût thûk tawh si a, a chhuak zo lo palh hlauh ang e," a ti a. Nghapui chuan, "E, a kia i hlin hrim chuan eng ang pawhin tâng nghet mah se ka hnûk chhuak thei lutuk ang," a ti a. Tichuan sazupui chuan a hruizêm chuan nghapui chu a hlîng a, a hmâwr leh lam chu sai awmna lam pan chuan a tlânpui leh ta hnak hnak a. Sai awmna chu a va thleng a, a hnênah chuan khawngaihthlâk âwm fahran hian a va insawi leh a. "A, mi khawngaih teh saia, nang thiltithei leh ngilnei, mi khawngaih hrâm thei dâwn lâwm ni?" a ti a. Sai chuan, "Engnge ni?" a lo ti a. Ani chuan, "Ka bâwngpui saw lai lawkah sâwn chirhdûpah a tâng tlat mai a, ka hnûk chhuak thei ngang si lo va, nang zawngin i duh phawt chuan i hnûk chhuak thei phawt ang a, mi ṭanpui thei hrâm la ka va ti tehlul êm!" a ti a. Sai chuan, "E, matheilo le, ka thei lutuk ang," a ti a. Sazupui chuan, "A nih leh he hruizêm hi i nawnah ka hlîng ang

a tin a hmawr leh lam chuan ka bawng chu k ı va hlîng leh ang a ka hlin zawh veleh ka khuang ka han vua ang a, a ri chu ı hriat veleh ı hnûk vak dawn nıa chutılochuan ı chhuak thei lo hlauh dah ang e ka bawng chu a rit sı a a tı a Sai chuan, E, hlau mata che, bawng pui sawmhnih pawh ka hnûk zo ang chu ' a tı a Sazupui chuan thu

hnuairawlh fa hian, "I thei lutuk ang tih chu ka hria, amaherawhchu atîrah chuan zawı deuh hlêkin pawt la, chu mı hnuah chuan pawt na telh telh la, a chhuah hma chu pawt vak ang che,' a tı a

Tichuan sai nawnah chuan a hlîng a, thingbuk lam pan chuan a khuang khan a tlân ta a Hnimbuk pui chu a thu ang a khuang chu a han vaw ta a Chu veleh nghapui khan a han pawt tan a sai pawh chuan ı lo pawt bawk a ıei lo teah chuan a hlin chu a lo nghet ta hle mai ı hruizên pawh chu a ri deuh tiah tiih a Sai chuan Hei chu bawng rit tak a nih dawn hi mahse l a hnul chhuak reng rêng ang a tı a, a ke pali chu leiah chuan tan hmun siam in a chhep ta tui a a hnûk ta vak ı Nghapui pawh chuan l khai chu bawng chu ı tang nghet hle ı nih dawn hi ı lo ti ve bawl a a mei lam chu li thul lamah a tibir ı a pawt leh vel a An pahnih chuan an in pawt ni telh telh a nakinih chuan nghapui chuan khaw mual a hnaih ta kawk a Chu chu sai chuan tlawhchhan tha tak a neih vang a ni a

Tichuan nghapui chuan khawmual hnaih ta hlein a inhria a, a thinur ta êm êm mai a a lu chu li thûk lamah a han tibir leh thung a a theihtawp in a han pawt leh vak a Chu veleh sai kha a tawlh ve hrut a, a tlu dawn ta thelh a, tichuan a thinur ve leh ta hle mai a tlawhchhan a siam tha

sauh sauh va, a theihtâwpin a han pawt leh ve ta vak a, nakinah chuan nghapui chu a lo chhuak ta hlawl a. Thinrim deuh hian, "Tunge mi hnûk chu?" a rawn ti a. Sai pawh chuan, "Tunge kei pawh mi hnûk?" a lo ti ve thuai a. An han inen chuan hruizêm chu an taksa ve veah chuan a lo inhlîng tlat mai a. Sai chuan thinrim deuh hian, "Bâwngpui fiam dân ka hrilh ang che," a ti a. Nghapui pawh chuan, "Mi bum lo tûrin ka zirtîr ang che," a ti ve thung a. Tichuan vawi leh khatah an han inpawt leh ta thut mai a, hruizêm chu a chat ta hmawk a, nghapui chu li mawng lamah chuan a lût a, sai chu khawmualah chuan a tlu zangthal ta dêr bawk a. Tichuan a tu ve ve mah chu inbe duh tawh lovin thinrim deuhvin an inthen ta a.

An thu rawt zawng zawng pawh a lo hlawhtling ta lo a ni. Sazupui ve thung kha chu thing buk hnuaiah khân a lo thu a, a lo nui a lo nui a.

(A lem hi ngun takin en la, hnim zînga khuang vuan hi sazupui a nih hi. Nghapui erawhchu tui chhûngah a awm a ni.)

EDITOR THUCHAH

Robâwma kan thu ziakah hian thu pahnih mi thiam deuh deuh ziak tûra ka sâwmten an ziak chu kan chuantîr thei ta a. Chûng avâng chuan kan lâwm êm êm a, a dangte pawh rawn thawn tûr nei in awm chuan kan lâwm êm êm ang. Sakhaw lam thu leh sermon te chu a tha êm êm bawk chungin vântlîng ngaihnawm tihzâwng thil chi dang dang kan duh bawk a ni.

Amaherawhchû he Robâwm hi tûn lai thil ziakna, chanchin bu leh hriattîrna chuanna tûr ni lovin, lehkhabu tha tak, ngaihnawm tak, thil hriat tlâk tak a ni tûr a ni tih hi khawngaih takin hre reng ang che u.

Tin, Kristian chhûngkaw chungchâng thu nêna inhmeh tak in chhûnga târ tûr lehkha khawngin lianpui punin kan chhu a, chu chu a duh apiang chuan Sêrkâwn Book Room atangin in lei thei ang, a man chu -/4/- a ni. Tin, a thu chu hetiang hi a ni:-

KRISTA kan chhûngkaw puipa ber a ni
Kan chaw kîl apiang min kîlpuitu khual tha
Kan thu sawi apiang lo ngaithla ve kiautu

Kristian chhûngkaw tha nih duh chuan he kan thil chhut hi a hriat chhuahtîr thîntu atân an ina târ tûrin a tha viau mai a, neih theuh duh âwm tak pawh a ni.

Robâwmah hian thil lemte kan rawn chuantîr thin hi in hmu châwk ang a. Hêng hi Mizo rama siam, keimahni mi rawihte ngei din leh siambâwl vek a ni tih lo hria ang che u.

Tûnah chuan Robâwm hi copies 800 dâwn lai chu kan lo sem chhuak thei ta a, Mizo ram thingtlâng Primary School tin deuh thawah chuan hman a ni bawk a. Chutichuan thu tangkai leh tha in tihzâwngte chu min han hriattîr thei ula, kan lâwm êm êm ang.

Mi tinin Robâwm hi in lâk a, nakin hnu atân in vawn that zêl kan beisei a ni. Robâwm hi a latu an tam veleh kan tichhahin kan titha thei zâwk dâwn a ni.

OSLO KHAWMPUI

Thla hmasaa Robâwmah khân khawvêl ram tina Kristian nula leh tlangvâlhote inkhâwmpui thu kha tlêm an ziak a, chhiartute chuan in la hre rengin ka ring.

Ka beisei loh takin chu khâwmpuia ka tel ve theihna tûr kawng Sâp rama kan hotuten an lo ruat theih tâk hlauh avângin ka tel ve ta a. Tûnah hian ka mit ngeia ka hmuh leh ka hriatte chu ka han ziak ve leh hnuhnawh duh a ni.

Sâp ram (England) ram aṭanga kal chhuak tûrhote chu July thla ni 17 ni khân kan chhuak a ni a. Kan chhuah hmain London khuaa an Town Hall pakhatah kal tûrhote thlahna inkhâwm a awm a, chutah chuan min thlahtu chu Lord Mayor a ni. Chuta kan inkhâwm lai chuan ka han hawi vêl a, India mi hmêl tam fe chu ka hmu a, mahse ka hriat mi pakhat mah an tel lo. Kal tûrte hming ziakna ka han en leh a, chutah chuan mi pakhat Assam ram aṭanga lo kal tia ziak ka hmu a, chu mi chu ka han zawng chhuak a, Khasi a ni a, Cherra khuaa Pathian thu zirna sikula zirtîrtu a ni a; a pa phei chu hmân laiin Calcutta-a lehkha a zir laia ka hmuh tawh hnu a lo ni nghe nghe a. Chu mi nên chuan ram khat mi kan inti deuh va kan inkawp ta zêl a.

Thlahna inkhâwm bân veleh chuan rêlah kan lût a, Tilbury Dock lamah kan chuanna tûr meilawng panin kan kal a; rei lo têah kan va thleng a, lawngah kan lût ta nghâl a.

Lawnga kan luh hnu chuan kan han inzâwt vêl a, ram hrang 30-a mi lai kan lo ni mai a, mihring chu 300 vêl lek kan ni. Atuate pawh chu intihmikhual chuan theih a ni lo va, inhre sa ang vek maiin kan inbe sawrh [illegible] sawrh vek hlawm mai a; kan hlimin nuam [illegible] tan hle pang mai.

[illegible] thla ni 19 ni khân Sweeden rama an [illegible] Gothenburg khua kan lût a, [illegible] chuan Y.M.C.A. buvin kan awmna tûr leh atûk Pathian nia kan inkhâwmna tûr leh kan chaw eina tûrte engkim fel takin an lo ruat vek a, chu mi an ruat dân chu khâwl chhut sa biaiin lawng aṭanga kan chhuak chu kawngka bulah min lo pe vek mai a Pathian ni, kan châm ni chuan zîng inkhâwm zawh aṭangin nilêngin an khuaa thil en tlâk deuh deuhte min enpui a. Chaw ei hun apiangin an Hotel ropui deuh deuhvah min kalpui zêl bawk a, kan mit leh kan hrawk an titlai ngei mai. Kawtthlêr kan fang vêl te chu motor lianpui pui panga laiah kan chuang a, Pathian hla te kan sa dur dur mai a, a hlimawm kher a ni.

Sweeden ram aṭang chuan rêl hlîrin kan inkhâwmpuina hmun Oslo khua, Norway ram khawpui ber chu kan thleng a. Kan thlen hma deuh hlekin rêl chawlh hmunah Norway Boy Scout pahnih hi rêlah chuan an lo lût a, lehkha an rawn sem a Heti hian an ziak a :-

"Oslo khawpui in thlen veleh rêl chawlh hmunah Scout-ho an lo awm ang a. Chu mite kutah chuan i thingremte chu pe la, ticket an pe ang chia, Conference pisa lam panin kalsan mai rawh. Hruaitu i duh chuan Guide uniform-a inthuam an awm ang a, chu chuan a hruai ang che. Pisaah chuan Conference chhûnga i thlenna tûr an lo hrilh ang chia, chutah chuan i bungrua pawh an rawn dah mai ang," tiin.

Chutiang chuan engmah buaithlâk lovin kan thleng chu kan darh leh nghâl mai a

Atûka Conference kan han ṭan chu a ropui ngei mai. Kan inkhâwmna tûr hmunah chuan kawtthlêr chungah puan vâr hlai tak an thlung mar a, "World Conference of Christian Youth," tih ziak a awm a. Kan inkhâwmna in kan va lût chu ram tin mi kha ahova ṭhut theih nân kan ṭhutna tûr laiah ram hming an lo târ thluah a, chu chu kan pan nghâl zêl mai a ni. Inkhâwm ṭan-

tirh zâu chuan mikhual kal kl âwmte chu an lalber aiawhin Prime Minister-in min tawn lâwm hlawm a, mihring pawh kan tam ngei mai. Palai hming pu ngata kal hlîr pawh 1400 zet kan ni a, chu mi tiam lovin mahni puala kal ve hran rêng rêng tam tak an awm bawk. Hnam hrang 72 lai kan ni a, mahse chu pawh chu hnam chekhnawk tê têa chhiar ni lovin a hnampuia ahlâwma chhiar a la ni ta nghe nghe. Inkhâwmna hmunah phei chuan a khawpui chhûng leh a chheh vêla mi tam tak an tel ve zêl si a, kan tam thei hle ṭhîn mai.

Inkhâwmpui chhan leh a tum

He inkhâwmpui hi tûn indo pui reh hna rêng pawh khân Kristian tlangvâl tam tak chuan khawvêl ram tina Kristian ṭhalaiho intawh khâwmna awm thei sela tih an duh thu an sawi ri an sawi ri tawh a. Hetiang inkhâwmpui hi kum 1939 khân Amsterdam khuaah a awm tawh a, khâwmpui dang la siam leh an rawt leh rêng a.

Chutichuan kum 1946 March thla khân thalai pâwl hrang hrangte inrâwn khâwmin he inkhâwmpui hi an lo rêl tlu ta a ni a. Khawvêlah hian hnam hrang hrang zingah Kristian pâwl hrang hrangte awm mah ila Lalpa pakhat chauh rawngbâwl kan ni a. Hetianga intawh khâwmna a lo awm chuan hmêl inhmua inpâwlna chuan kan pumkhatna leh kan inzawmna chu a tinghetin a tichak leh zual ang tih ringin an lo ruat ta a ni.

He inkhâwmpui thuvawn atân hian, "Isua Krista chu Lalpa a ni," tih a ni a. Thu hriltu apiangin chu mi tihlanna lam hawi chuan thu pawh an sawi zêl.

Thu hriltu tûra an ruatte pawh ram hrang hranga mite an ni a; chu mi zîngah chuan German pastor hmingthang tak mai Hitlera pawh dodâl ngamtu Pastor Martin Niemoller pawh kha a tel ve a, a thu sawi chu Isua Krista chu nakin hnu atân pawh Lalpa a nih zêl thu (Lord of the future) a ni. A sawi ngaihnawm hle nghe nghe.

Tin, Pathian Lehkhabu zirna leh sawihona tûrin ni tinin pâwl hrang hrangin kan inthen ṭhîn a Chu miah pawh chuan thu pui bera neih tûra an ruat chu, "Isua Krista chu kan nunna Lalpa a ni," tih a ni a. Thu kawng kal hriat theihna tûr leh lo ngaihtuah lâwk tûrin thu sâwm an ruat a :—

1. Eng angin nge Kristan khawvêl hi a hneh zêl dâwn ?
2. Ṭha leh sual hi tuinnge rêl ?
3. Bible hian thiltih dân tûr hre tûrin min pui meuh em ?
4. Mihring hi mahni thil thiam chhuah bawi a ni em ?
5. Mi mal zalênna leh pâwl ṭhiltih hi insubuai tûr em ni ?
6. Pawl hi chhûngkuaa inphun tûr a ni em?
7. Eng kawngin nge khawvêl siam remna hi a theih ?
8. Kohhran hi siam ṭhat rual loh a ni em ni?
9. Kohhrante hi inzawm khâwm tak tak theih a ni ang em ?
10. Kohhran hian alanga ṭha nihna mai hi a pumpelh theih em ?

He inkhâwmpuina hi inpumkhat leh inmauna tihnghehna tûra ruat a ni rêng bawk a, kathote inen dân leh inbiak vêl dân a mawiin mak ka ti hle mai a, sawi loh theih niin ka hre lo. La inhmu ngai hauh lo leh inhre ngai hauh lo ni hlawm mah ila, tuallai lênnaah te emaw khawhar âwm taka mahnia han tei hran deuh hlek te hi a theih loh a ni mai. Chutianga awma mi an hmuh phawt chuan tleirâwl tê tê, zakzum âwm tak takte pawh hian, "Mahni chauhva i tei nawlh nawlh, i va khawhar âwm ve," tiin bân hi an la lawk a, an bân nên inkherhin mi an kal tlarpui a, inhre sa ang maiin mi an be sawrh sawrh zêl mai.

Hla pakhata, "Lalpa Isua Kristaah chuan, chhak leh thlang rêng a awm chuang lo," tih angin ram leh hnam ngaihtuahna a awm lo hlein ka hria a.

ISUA KRISTA CHU HNAM TIN LALPA A NI NGEI MAI.

ISUA THIH CHAMPHAPHAK

Eng vangin nge Isua thih champhaphak hi kum tinin a ni (tarik) a danglam thin ? tih hi thu zawhna pawimawh tak a ni A hun hi a insawn thin avangin mi tam tak chuan a ngaihna an hre mang lo va mak pawh an ti hle thîn Khaw thenkhatah chuan achang châng in mi serh rual lo deuh vin an lo serh bawk thîn a ni awm e A makin a chhan pawh hriat chian a har hle reng mai Thil hun champhaphâk chu kum a lo thar a nikum lama a hun chiah pang ngai kha a lo thlenin a champha a pha leh thîn a Nausên lo piang emaw thil thar engemaw lo awm kha a ni leh thla an chhin chhiah a kum dangah chu mi thla leh a ni tak hun a lo thlen leh hun khan a champha a pha leh thîn a ni A nih leh eng vângin nge Isua thih champhaphâk kan tih (Good Friday) hi a ni leh thla a danglam thin?

Lal Isua rawngbawl hun lai khan Sawrkâr an fing hle tawh a Calendar pawh fel takin an nei a hun bi dik takin an chhiar thei Nimahsela kan Pathian Lehkhabuah hian a ni leh thla dik tak an lo ziak si lo va a ni dik tak kan hre thei lo Chanchin ziaktute chuan Isua thih hun lai hi Judate thla chhiar dana Nisan thla ni sâwm leh pali nin an sawi a AD 100 lai vêlah pawh khan kohhranho chuan Isua thihna leh thawhlehna chu Nisan ni sâwm leh pali leh sawm leh parukah an serh thîn a Isua zirtir Johana pawh khan he ni hi a serh thîn Kum tina tih fo târin thu pe kher lo mah sela hun pawimawh tak a nih avang leh amah pawh in a lo serh thin bawk avangin kohhran taktakte rilruah chuan ngaih pawimawhna a awm tlat a; tân thleng hian serh kan la duh a kan serh thîn a ni

Johana leh a zirtîrte chuan Nisan ni sâwm leh pali leh sâwm leh parukah serh thîn mah sela, tân[illegible] hian thla chhiar dân (Calendar) leh [illegible] an thla chhiar dân chu a in ang tawh lo va Nisan thla chu tun lai a keini March thla ral lam leh April thla de chho lam hi a ni Chuvangin achangin March achangin April a ni thîn a a indub fel ta lo rêng rêng a ni

Tin Good Friday lai hi thla ên lai a ni fo tih in hria ang a Eng vanga thla ên lai ni fo nge ni ? Pathian Lehkhabuah thla ên lai a nih sawina kan hmu lo Mahse chanchin ziaktute chuan Kalhlên Kut kha thla en lai takin an hmang thin a ni tih an hria a Isua kha Kalhlen Kut laia an man avângin thla ên lai (a vang lai tak) ni ngeiin an rin A ni leh thla dik tak chu hre tawh lo mai sela Nisan thla (March leh April) lai vela thla ên lai chu an zawng leh ta thung a ni Isua in khenbeh ni kha Judate Inrinni (tu lua kan Zirtawpni hi) a ni a chuvan in thla en lai taka Zirtawpni chu zawn a ng bawk a ni Isua leh a zirtîrte kha Gethsemane huanah khân zanah an leng tih k hria thla en lai a nih loh chuan khaw pâw lam ram rehah an lêng thei lovin a rinawn bawk Chuvangin March ni sawmhnih le April ni sawmhnih inkar vel h thla en lai Good Friday hi kan nei ber thin a a ni lel thla chu dang thîn lo thei pawh a lo ni l March ni sawmhnih hma lam leh April ni sawmhnih hnu lamah chuan Good Friday kan nei khat hle rêng a ni

Chutichuan kan fimkhur deuh theih nân hêng hi lo ngaihven tha ila kan Good Friday pawh rual takin kan hmang lehzual mahni

1 Sande Sikul zir tûr rualna lehkhaah kum tinin hotuten Isua thawh leh ni (Pathian ni) chu an tar lang ziah a ngun deuh vin bih tûr a ni

2 Khawvêl pum puia hmeichheh tawngtai rualna awm thîn hi Good Friday atanga chhût lêta Zirtâwpni vawi rukna a ni thîn a Chu tawngtai rualna chu a lo thlenin kal zêlin chhût ula Zirtâwpni vawi

rukna chu Good Friday a lo nih ve mai chu.

3. March thlaah ni sawmhnih hma lama thla a bial hman chuan, a lo de leh thla bial zân hnaih thei ber Zirtâwpni chu a ni ang. Tin, March ni sawmhnih hma lama thla a bial hman loh chuan, chu mi thla bial hun Zirtâwpni chu a ni ang.

4. Thla chanchin hre miten a hun an lo hriat sa hi lo chhinchhiah ila a ṭha hle ang; kum riat chhûng atân ka han târ lang e :-

Kum.	*Isua thih ni.*	*A thawhleh ni.*
1948	March 26	March 28
1949	April 15	April 17
1950	April 7	April 9
1951	March 23	March 25
1952	April 11	April 13
1953	April 3	April 5
1954	April 16	April 18
1955	April 8	April 10

KUM HNIH CALENDAR

1948	Feb. Aug.	Mar. Nov.	Jun.	Sep. Dec.	Jan. Apr. Jul.	Oct.	May.
1949	May.	Aug.	Feb. Mar. Nov.	Jun.	Sep. Dec.	Apr. Jul.	Jan. Oct.
1 8 15 22 29	**Pt.**	Tṭ.	Tl.	Nl.	Nng.	Zt.	Inr.
2 9 16 23 30	Tṭ.	Tl.	Nl.	Nng.	Zt.	Inr.	**Pt.**
3 10 17 24 31	Tl.	Nl.	Nng.	Zt.	Inr.	**Pt.**	Tṭ.
4 11 18 25 ...	Nl.	Nng.	Zt.	Inr.	**Pt.**	Tṭ.	Tl.
5 12 19 26 ...	Nng.	Zt.	Inr.	**Pt.**	Tṭ.	Tl.	Nl.
6 13 20 27 ...	Zt.	Inr.	**Pt.**	Tṭ.	Tl.	Nl.	Nng.
7 14 21 28 ...	Inr.	**Pt.**	Tṭ.	Tl.	Nl.	Nng.	Zt.

Hrilhfiahna :-

Thla khat chhûng ni zât aia figure a tam hian a thla leh a ni a tibuai chuang lo va. Thla ṭheuh hian anmahni zâwn ṭheuhva Pathianni hming hi an hmang a. January 1948 ni khat chu Ningani a ni a, April ni khat pawh hi Ningani a ni. Tin, January 1949 ni khat chu Inrinni a ni leh a.

Mihring nunna chhandam

Hmân ni chu Sâp ram aṭangin mi pakhat lehkha ka lo hmu a, chu mi chuan, "Vawi sawmhnih leh vawi sarih keima thisen ngei ka pe chhuak ta," tiin min rawn hrilh a. Hun engemaw chhûng tê hi chhuṭi a han la lawk a, damdawi inah a va kal a, dâktawrten an lo mutṭîr a, a thisen chu sêr chauve dâwn lai chu an lo la ṭhîn a.

Tin, a tho va, thingpui no khat emaw a han in a, a hnathawhna hmunah hnathawkin a kal leh mai ṭhîn a. Kum sâwm leh kum nga chhûng zet chu ṭum sawmhnih leh ṭum sarih zet a thisen hi a lâktîr tawh a ni.

Chu thisen chu eng atân nge an hman? an tikhang zet a, a ṭûl hun apianga hmanah an dah ṭha zêl a ni. Mi a lo inhliam a, thisen a lo chân nasat hle te hian, chûng thisen chu an thun ve thung a, thi tûr pawh an lo chhandam ṭhîn a ni.

Chu pa lehkha mi thawntu ka tih chuan, "Ka thisen hi nu nau nei, thi pût ta vaktân hian a ṭha bîk a ni," a ti a.

Hmân ni khân nausên piang tîr, a thisen zawng zawng an tih chhuah sak vek a, thisen hran ngat an thun a, an tinung leh ta a tih thu ka chhiar a. Chu nausên chu thi ngei dâwnin an hria a, dâktawr paluu theihtâwp an chhuah a. A thisen hi tichhuak vek a, thisen hran ngat thun ila a ṭha ang e an ti a. An thun a, an tidam ta ngei a. Chu pa thisen chu a lo ni mial mahna. A thisen chu ui lova vawi engemaw zât a pêk chhuah tawh avângin mihring nun engemaw zât chu a chhandam tawh a, a manhla ngawt mai.

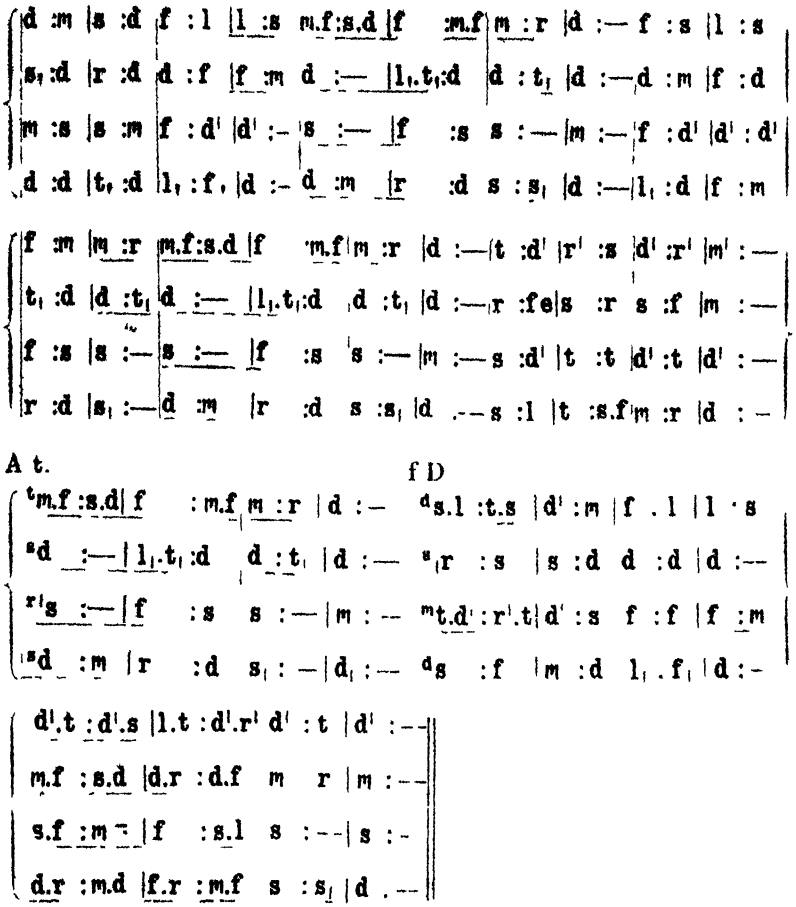
I HRIA EM?

1. Sai hian ti, chi hrang hrang 40,000 a nei a ni an tih chu.
2. Alu hian vitamin C, thlai dang zawng zawng aiin a ngah ber.
3. Hammerfest-ah chuan thla hnih zet ni a chhuak ṭhîn lo
4. Ni tina insuan insuan chi, arsi 75,000,000 vânah khian a awm a nih âwm chu
5. Zâwngdulinu hi ṭum khatah chuan minut hnih zêl chauh a nuhîl ṭhîn a ni.
6. Tho hian ruh rêng rêng a neih loh chu maw le.
7. Sava (humming bird an tih hi) a thlawhna lama a ṭan nasat êm avangin minut 15 dan zêlah chaw ei puar zêl a ngai a ni an ti. Khawvêla sava tó ber chi a ni a, engtizâwng pawhin a thlâwk thei a, a sîrzâwng te, a sângzâwng te, a hnungzâwng te pawhin a thlâwk thei.
8. A dân tlângpui berah chuan mi pakhatin a dam chhûngin chaw maund 1350 lai vêl a ei hman a ni an ti.
9. Khawvêla mi sâng ber chu Amsterdam khuaa mi Jan Van Albert a ni a, feet 9 leh inchi 3½ a ni.
10. Kâwlphethiltihtheihna hian second khatah vawi sâwm leh vawi khat kâwl a vêl chhuak hman a ni.
11. Lehkha te, maimaw te, thingpui te, zên te, nihliap te hi China rama chhuak hmasa ber a ni an ti.
12. Maimichhîngin tumah ngîl takin an kal thei lo.
13. Tuifinriat cubic mêl khatah chi maund 459,000,000 a awm.
14. Liverpool khuaa Protestant biak in lian chu an peih fel zân hun chuan Britain rama biak in lian ber a ni ang, square feet 100,000 a awh a ni.

Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

LALPA CHU A THO LEH TA

Doh is D.

1. Lalpa chu a tho leh ta, Haleluia,
   Mihringte u, lâwm rawh u, Haleluia,
   Angelten lâwm hla rem se, Haleluia,
   Vân leh lei pawhin fak se, Haleluia

2. Hmangaih tlanna a kim ta, Haleluia,
   Indona a hneh zo ta, Haleluia,
   Chhûm zing chu a lo kiang ta, Haleluia,
   Ni ropui a lo êng ta, Haleluia.

3 Chhinna lungpui a hawng ta, Haleluia,
  Hremhmun kawngkhâr a ṭhiat ta, Haleluia
  Thihnain a dâl zo lo, Haleluia,
  Pialrâl kawngkhâr a hawng ta, Haleluia

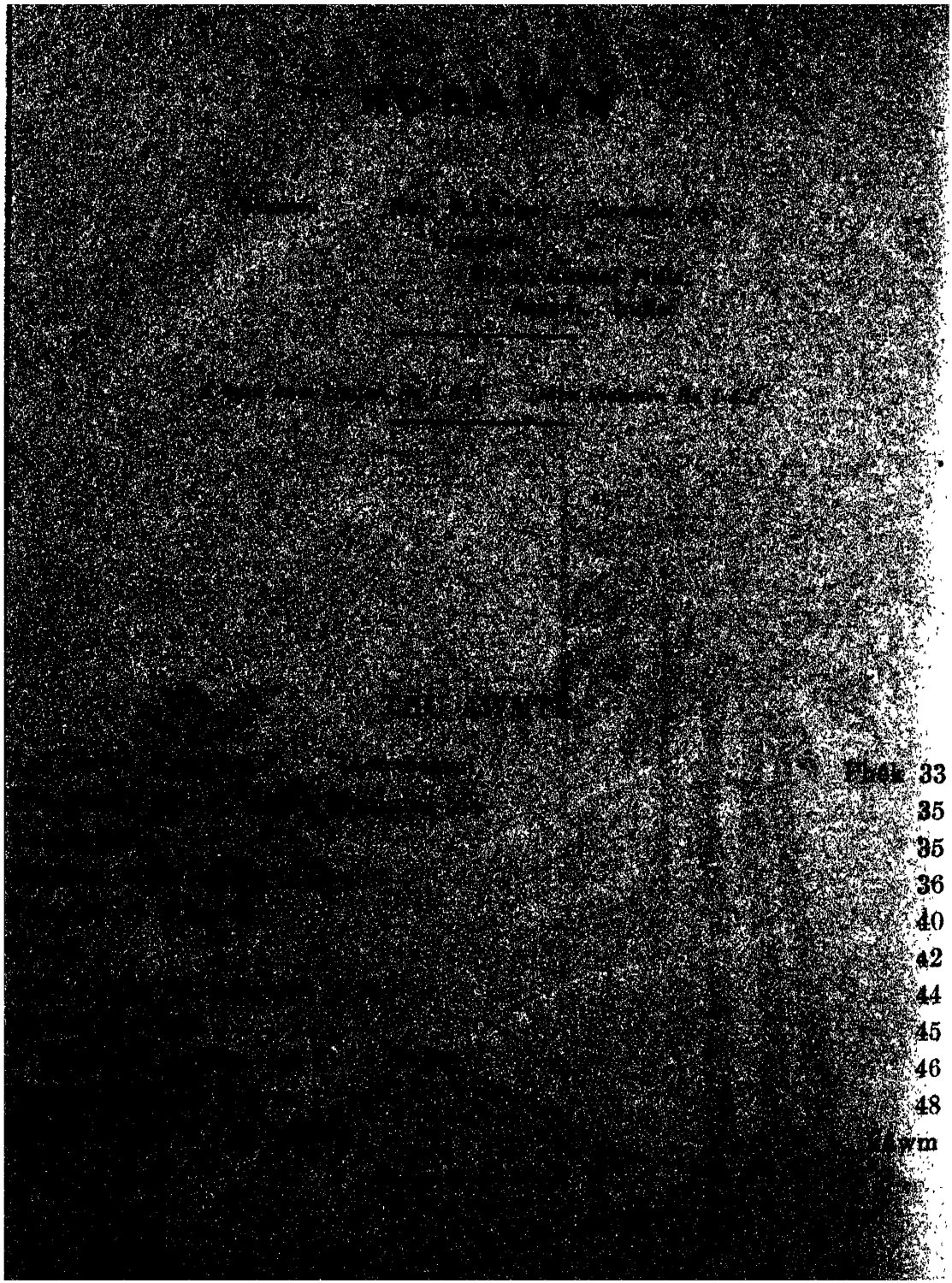
4. Nung leh ta kan Lal ropui, Haleluia,
   Thihna, khawiahnge i tûr ? Haleluia,
   Min chhandam tûrin a thi, Haleluia,
   Khawiahnge thlân, i theihna ? Haleluia.

5. Lâwm r'u, Lalpa ropui chu, Haleluia,
   Chatuan nun a thlen che u, Haleluia,
   Tûnah hmangaih thung ila, Haleluia,
   Tin, chatuanin fak ila, Haleluia

Robawm

Vol. II MAY, 1948 No. 3

ROBAWM

Vol. II MAY, 1948 No. 3

Lal leh St. Francis

(Lal hi a lalṭhutphahah a ṭhu a, a kiangah chuan a vêngtu sipai a ding a. Lal tirhchhiah a lo lût)

Tirhkoh : Ka pu, ka pu!

Lal : Engnge ni ta le ?

Tirhkoh : Pâwnah sâwn mikhual pakhat a ding reng mai. Kan hmêlmaho inkulhna hmun aṭanga lo kalin a insawi a, biak che a duh a ni âwm e.

Lal : Inrem thu sawi tûra lal rawn tirh em ni ?

Tirhkoh : Lehkhaa ziak thuchah zawng a rawn keng hauh lo mai a, amah pawh a inrâlthuam lo. Pathian chakzia thu te a sawi a, Pathian hminga i hmaa din a rawn dîl a ni

Lal : A inrâlthuam lo i ti elo ?

Lal vêngtu : I fîmkhur teh ang u Hmêlmaho hian arûk arâla mi thahtîr tum hian an rawn tîr a ni mai thei a nia.

Lal : A ni mai thei e. Engpawh ni sela, han luhtîr ta che, ka lo bia ang e.

Lal vêngtu : Ka pu! chuti mai tûr em maw ni le ? Kawl han buntîr tê tê rih la maw le.

Tirhkoh : An buntîr reng tawh asin. Tûnah tak hi zawng kan mi tâng a ni rih e.

Lal : Chu pa chu han luhtîr teh phawt mai u.

(St. Francis chu kawl bun chungin Lal vêngtu pakhatin a rawn luhpui)

Lal : Tunge ni i hming ?

Francisa : Francisa min ti.

Lal : Khawi lam aṭanga lo kal nge i nih ?

Francisa : Ka pianna ram chu Itali a ni a. Kan Pa vâna mi khian i hnêna lo kal tûr hian mi rawn tîr a ni.

Lal : Pathianin a tîr che â ni ? Eng tizia nge ?

Francisa : I e, ka pu, Pathianin bawi ata chhuahtîr tûr chein mi rawn tîr a ni.

Lal : Bawi ata chhuahtîr a ? Tûnah hian hei ka bawi i ni reng tih i hre na nge ? Eng tiziaa bawi ata nangin chhuahtîr thu te chu han sawi nge i nih ? Bawi ka ni em ni ? Tu lak aṭangin nge maw mi han chhuahtîr teh rêng dâwn chu le ?

Francisa : Hlauhna bawi ata hi maw le ka pu.

Lal : Eng â ni ? Hlauhna bawi ata â ? tûnah hlauh ka nei hlei nêm.

Francisa : (a kawl bun chu a han entîr a) He kawl hi nangma thupêka buntîr ka ni a. Mite kawlbun tûra thu petu ngeia chu hlauhna bawia a ni alâwm.

Lal : Bawi â ? Bawi ka ni em ni ? Duha tihlum thei che leh, duha chhuah thei che ka ni tih i hre na nge ? Aw le, ka chhuah ang che. (A vêngtu hnênah chuan) A kawl bun kha phelh rawh.

Lal vêngtu : Ka pu, a hlauhthâwnawm ang e.

Lal : Kawl kha phelh thuai rawh ka ti. (Lal vêngtu chuan a phelh ta). Aw le, hlauh ka neih avânga kawl bunah i insawi a. Tûnah hian engtinnge ni ta le ?

Francisa : Ka pu, i rilru takah zawng hlauh i la nei reng mai. Bawi ata chhuahtîr tûr chea lo kal ka ni e.

Lal : Itali mi i nih hi. Ka hmêlmate in-

kulhna hmun aṭanga lo kal ı nıh hı le En thlatu sawısakın a nı ka sawısak dâwn che nı Engahnge ka han tıhhlum loh tehlul ang che nı ?

Francısa A tu zawka hı nge thı hmasa zawk ang Pathıanın a hrıa alawm Pathıan kuta awm ve ve kan nıh hı Ka lo kalna kawngah chuan fanghmır ınzuı l awı duah duah hı ka rawn hmu a A tu bera kha nge hruaıtu bera chu ka hre chuang lo va An vaın mahnı buaı buaın an buaı ṭheuh va a tuamah chuan mı ngaıhsak lo va ka awm tıh pawh an hre lo va Duh ıla an vaı chuan vawı khatah ka raphlum phıar theı a

Lal Chûngte chu eng vanga mı hrılh nge maw ı nıh le ?

Francısa Kan vaı hıan Pathıan bawı kan nı vek asın Fanghmîr chuan ka chakzıa hı an hre hauh lo va chutıang bawkın keımı pawh hıan a thıltıhtheıhzıa hı kan hre ṭhın lo a nı

Lal Chu ı sawı dân hmangah chuın Pathıan mıthmuh chuan chûng rannung aṇ lek fang chu kan nı e ı tı a nı âwm maw ? A nıh chu nang leh keı hı a mıthmuhah chuan ıntluk rengın ı ınngaı a nı âwm maw ?

Francısa A nı chıah lâwm nı ?

Lal Nang chuan Pathıan bawıah mı ruat a nı a A nıh leh tûnah hıan tıhlum ta maı che ıla ka Pathıan rawngbâwlah mı ngaı ang emaw chu ?

Francısa Achâng zawngın bawı ṭha leh rınawm tak pawh hıan hmanhmawh taka thıl an tıh zawngın thıl tıhsual palhte an neı rêng a nıa Tûnah pawh hıan mı tıhhlum avânga muanna leh lawmna te zalênna te ı neıh theıh dâwn phawt chuan thıh chu ka peıh reng asın

Lal I ṭawng huaı hle maı a Thu dang sawı tûr ı la neı emaw chu ? Ka han ngaı thla [illegible] zak teh law law ang chu maw

[illegible] Ka pu nang zawng lal ropuı [illegible] zawng Pathıan tırha ka nı [illegible] thımte hı tıêngtu atân ama êng ngeı chu a rawn tîr a Anı chuın khawvêl mıbrıng ınhuatna zıngah hıan a hmangaıhna chu a rawn lantîr ṭhîn ı Khawvel ındona zîngah hıan remna rawn lentır hı a chak êm em a nı Nang a bawı hnenah pawh hıan Thım zîng ata hı lo chhuak rawh Êng taktaka chu a lo en tawh hı I hmelma ı huatna hı hawısan la Hmangaıhna lam chu thlîr rıwh khaı Indo reng rêng hı bansan la kumkhaw ralmuanna chu zawng tawh rawh khaı a tı che asın Ka pu ama thu chu ngaıthla mawlh rawl khaı A thu sawı chu ı pawm phawt zawn ın ı hnenah hıan a awm ve reng dâwn a nı

Lal Heng thute hı ka hmelmaho tunıh ınkulhte hnenh hıan ı sawı ve em ?

Francısa Sawı e ka pu

Lal Engtınnge an lo chhân che ?

Francısa Ka pu a pawı kher mıı An mıt a del khawp a Ên, taka chu an hmu theı lo a nı Engpawh nı sela anmı chı chutıang lo nı mah sela anmıhnı ang chu nı ve kher tûr a nı hleı nem

Lal (A vêngtute leh a tırhchhıah hnen ah chuan) Nangnı chu lo va chhuak teh tı rıh u (Pından ata chu an chhuak a I leh St Francısa chauh chu an awm dun)

Lal Ka thıan ı thu hı a thaın a fing hl maı Pathıan bawı rınawm leh huaısen ı tık zet maı tıh ka hre hle maı Heta tı h khawıah mah kal tawh suh khaı Kan hnen ah hıan awm hlen tawh la thıanah lel kawng engkıma mın hruaıtu atân awm ren ang che Muanna thu te Hmangaıhna l Lawmna thu te hı mın zırtîr thîn dâwn nıı

Francısa Ka pu chu zawng ka theı l vang Pathıan mı koh chhan leh a mı tırh chhan hı zawng kawng dang daıh a nı Tûnah hıan Pathıanın ı hnena sawı tura m hrılh leh a tıhtîr duh dân che chu ka rawı hrılh tawh chıa chûng chu vawng reng h tih tak zet leh rınawm taka a rawng baw tum ang che Ama lawmna leh muann ngeı chu a pe ang che chu muannı ch

tuma chhuh sak theih che a ni tawh lo ve. Remna Lal chuan remna leh muanna a rawn pe ang chia, chutah zawng Pathian huan a ni reng tawh dâwn a ni. Khawngaih takin ka kal ta ang e aw? Dam takin.

Lal: Dam takin le. Thlamuang takin kal tawh. Ka han hre ve reng ṭhîn ang che. Hmangaihna leh Ênga leh Nunnaa chu kan fak dun theih nân vânah kan la inhmu dâwn nia.

(*Francisa chu a chhuak ta*)

Lal: Amah ngawtin inrâlthuam hauh si lovin a lo kal a ni a, a mak teh e! Ka hmêl-maho inkulhna hmun aṭang ngeia lo kal a ni leh nghâl vei nên! mi zawng zawng hi amah ang vek hi ni thei sela aw! Amah anga hmangaihna nei leh, a nun anga nung vek ni thei ila, khawvêl hi a va danglam dâwn êm ve aw! Pathianin a hnung zui duhna leh zui theihna thâ mi pe sela, Remna Lal bawia awm tûrin mi tanpui zêl rawh se.

HLA PHUAH THIAM TILAKA ṬAWNGṬAI HLA

Hmangaih thinlung inngaitlâwm tân,
Vân kawng a hawng — ṭawngṭaina hian.

Ṭawngṭai hi Pathian hmêl a ni,
Chu tituten an hmu ṭhîn si.

Vân leh lei kârah kailâwn sâng,
Ṭawngṭaina hi a lo ni ngang

Fa lungmuanna ber kan Pa mal,
Ṭawngṭaina chuan min chantîr nghâl.

Thlarau Thianghlim malsâwm ruahpui,
Ṭawngṭaiin kan dawng — min tinui

ṬAWNGṬAINA

(*Kawng tinrêngа Pathianin mal min sâwmna*)

AW kan Pa vâna mi, kawng tinrênga mal min sâwm avângin lâwmthu kan hrilh a che: kan chênna khawvêl te, vân te, tuifinriat te hi a va mawi êm! ni tina ni êngin mi han chhun ṭhîn te hi vân malsâwmna a nih hi; thla êng leh arsi êng mawi takte hian min va tihlim êm! Sava hlim hrâm riai riai te hi a va ngaihnawmin, min va tilâwm ṭhîn êm! ṭhalai-nula leh tlangvâlte hi an va chhuanawm êm! thukhat vuaa, inpumkhata lêngho, nuihna thianghlima nui za hawm hawm thînte hi an va duhawm êm! Kan han ṭawngṭai za a, kan zîngah nang pawh i tel ve ngei tih hriat te hi a va thlamuanthlâk êm! Hêng zawng zawngah hian kan Pa, lâwmthu kan hrilh a che. Lalpa, kan hnênah chêng reng langin, kanhma lama hun lo la thleng zêl tûrah te hian i hmahngaihna leh i ngilneihzia te hi rawn tilang zêl langin, i vân ramah chuan min la hruai khâwm ṭheuh ang che. Kan Lal Isua Krista hmingin. Amen.

RAGHUA, CHAWCHHUM FAPA CHU

He mi hi India mi hmingthang berte zînga mi pakhat chu a ni a chanchin kan han hriat hian mi pawh a zirtîr ṭha hle a ni

Raghua chu mi rethei tak mai a ni a retheihna hian a bawm ve hrim hrim a Nau pang tê kum ruk mi chauh a nihin a pain a thihsan a tichuan a nu nên ngawt an awm dûn ta a Ani pawh chu a lo chak lo ve leh ta zêl a engkim maiah chuan Raghuan a puih loh chuan thiltih theih reng a nei thei ta lo va Amah hi naupang fel tak leh harh vang tak ni mah sela sikul pawh lut ve thei lo khawpin nilêng lêng mai hian a nu nen mi hausa chaw chhumin an awm thin a Naupang a tiatpuiah chuan amah ang reng rênga thawk nasa hi an awm lo vang chaw hnu apiang hian hmeichhe naupang leh mipa naupang dangte infiamnaah a tel ve ṭhin a a ṭhiante chu a hnathawh thu meihawl a lâwr thu te leh mei a chhema a nu tan chaw a chhum ṭhin dan te chu a hrilh ṭhîn a

Tlai khat chu a ṭhiante zîngah bawk chuan a va awm leh a Raghua hnathawka chhawr tu fapa kum riat mi lek bawk chuan a zilh ta a Hetiang i tih fo chuan meichhemtu mai i la ni dawn asin chhiar leh ziak pawh i thiam ve lo vang a keimi hi chuan kan thiam deuh vek asin a ti a Chu thu chuan a rilru chu a khawih ta hle mai a a thiante zînga awm pawh chu nuam a ti ta lo va an in lamah chuan a tlan haw ta thuai a A nu chu Tarii a ni a ani chuan a lo thlîr vang vang a mahse a mei chhêm nasat avang leh meikhu zînga a awm rei avangin a mit chuan khua a hmu ṭha thei lo va a fapa ngei pawh chu a lo hre thei lawk lo va A tâwpah chuan Raghu ka mit chu hriau rawh lina chhun vak ang mai hian a nâ a a del dâwn a ni ang ka ti a ti a

Chutianga a num a brehawm tuar dan thu a han sawi meuh chuan a khawngaih leh ta âm êm a ama chungchâng thua a inngaih tuahna pawh kha a theihnghilh leh ta vel a Tichuan a nu chu a kai a kawngka lamah chuan a awmtîr ta a Ani chu chawchhum inah chuan a lut ve ta thung a mei khu luih luih zîngah chuan a va lut ve ta a a alh har hle mai si a a alh hma chu a chhem a chhem ta a a chang phei chuan luhaiin a tlu lek lek ṭhin a Nakinah chuan a lo chhuak a a nu hnenah chuan A alh lehva a khûk luih luih apiangin mi han i zêl ang che nang chuan i khawih ve tawh tur a ni lo a ti a

Chu mi ni atang chuan Raghua chuan a chhêm awlsamna dan a ngaihtuah ta Thing a zai a a har nawi chu fawhkaiah a hmang ta a tichuan a nu pawhin awlsam takin a chhêm ve thei ta a Chûng lai chuan nawhalh an la hmu chhuak lo va lungalhthei pawh an la hmu chhuak lo va chuvângin mei chhêm hi thil awlai a ni lo a ni

Raghua chuan mei talh dân te hi a i thiam ve ṭhîn lo va Chuvângin tûktin hian a thenawmte inah mei la turin a kal thin a nu zîng inbual zawh hma te hian a lo puih fel hman diam ṭhin a Rei tak chhûng chi ni tin mai hian mei ling la chuan a kal ṭhin a mahse vawi khat mah kawng sirah te lei kalkawngah te chuan a thlauh ngai lo a ni an ti Chuti khawp chuan a fimkhur a ni

A lo lian telh telh a kawng engkimal nu chu a chhawk zâng telh telh a Vawi khat chu a nu chuan I pa chu a awm tawh lo nain nang ka fapa mi hmangin em êmtu ka la neih chhung che hi chuan k thlaphang lo ve a ti a Raghua chu a nu tan hna chu hnial lo takin thawh sak ṭhîn mah sela a rilru chu a hlim taktak tho lo a ni Chu chu a thil duh a nu pêk thei hauh loh thil lehkha zir hi a duh tlat vân a ni a chung lai chuan mi hausa fite chau leh dâwrkai fate chauh lo chuan lehkha a zir ve thei lo a ni

Khaw pakhat puithiam (Brahmin) awmna khuaa a pute chhiahhlawh nuin a pu fate sikul lama a hruai diah diah a hmuh apiang hian sikul luh a châkna a zual ṭhîn a; mahse luh theihna tûrin pawisa a nei mawlh si lo va, a beidawng hle ṭhîn a.

Kum riat mi a lo nih chuan hnathawh dang a lo nei leh ta a. Chu chu a awmna naupang, a pu fate chu chhiahhlawh nuin a hruaĩ ṭhin anga sikul lama va hruai ṭhin chu a ni a. Chu chu a tîrah chuan nuam a ti hle a, mahse rei lo tê hnuah chuan a hma ai mahin a lo hlim lo lehzual ta êm êm a. Amah chauhva a awm te hian, "Eng vânga zirna hmunah chuan ka han hnutchhiah leh mai hlawm ṭhin a, kei pawhin ka zir ve ṭhîn lo ni-maw aw? Eng tiziaa ka kut hnathawh ringawta khawsa mai tûr hi ni maw i aw? Aw Pathian, ka ngên a che! Aw, Vâna Thlarau Thianghlim Nu, hriatna mi pe la, sikulah mi luhtîr ve rawh," te a ti ṭhîn a. Chutiang chuan thil dang engmah pawh ngaihtuah chang lovin a rilru chu a hah êm êm mai ṭhîn a, a taksa pawhin tuarna hlek a lo nei ta a, a lo chêr ta telh telh a. A nu pawh chuan a lo hre ve ta hial a. Zan khat chu a nu nên chauh chuan an awm a, khua chu a thiang hle mai a, arsite pawh a pe ṭhut mai a. A nu chuan hmasâng mi huaisen chanchin, Rama thawnthu te leh Arjuna thu te a hrilh a. Chutah chuan a nu chuan a zâwt ta phawng mai a, "Taitê, enginnge tibuai che? Eng vânga hlim hmêl rêng rêng pu thei mawlh lo nge maw i nih le? Chawchhum inah lah hian i nui ri ka hre ngai ta hek lo, tu tehlulin ngê han tidanglam ta che, khawngaih takin mâmtê, mi han hrilh teh," a ti a. Naupang retheia chuan a tuar ta ngang lo va, a nu mal chungah chuan a hmai hupin a ṭap ta hawm hawm a.

Chu mĩ ṭum chuan a pasala thih hnua an hrehawmzia a hre chhuak' chiang ve lehzual a; ani pawh a inngaihtuah lungchhia a, a mittui a tla ve ta zawih zawih a. A fapa chu zir châk tak leh lehkha zir mi tak pawh a nih tehlul nên, a han chawlhtîr mai chu pawi a ti êm êmin, nâ a ti hle a. Tûn hi a pasala thih hnua retheih a hriat hmasakna ber a ni. Hetiang fapa fel, kut hnathawh lam chauhva fel ni lo, ngaihtuahna leh finna lam rêng rêngah pawh a naupanpuiah chuan chhuanawm tak ni si, chuti maia mi mâwl tak leh engmah lehkha lam thiamna rêng rêng nei hauh lo tûra han chawlhtîr mai tûr chu a nu pawh chuan a hre thiamin a khawngaih ve ta êm êm mai a, a mittui pawh a tla ve ta zawih zawih a. "I va khawngaihthlâk tak reuh êm!" a ti rilru nep nep a, han au chhuah chu âwm a ti meuh lo va.

Tichuan a rilru tê têin tu hnênah mah han dîlna dang a awm si lo va, Pathianah chauh lo chuan han inhnemna dang a hre lo va, "Aw Pathian, Finna Nu, ṭanpui ngaite chu ṭanpui ta che. Tu hnôn aṭang mahin hriatna hi kan dîl thei lo, Nangmahah chauh lo chuan," a ti ta a. Dârkâr khat emaw lai an ṭawngṭai hnu chuan muang takin mu tûr chuan an kal ta a.

Khua a lo lum a, ni a lo pui ta a, puithiam putar lu ṭuak vo tawh hian a hote chu zîng ni lum hmain a ṭantîr ta a. Chutichuan zîng tin mi hian ni chhuakin dai tla a rawn chhun tlêt sût lai chuan Righua chuan naupangte chu a hruai a, a hruai thlen hnu chuan Brahmin chawchhum inah chuan a lût a, an meihawl chu a la ṭhîn a. Chutianga meihawl lâk fo chu a hahthlâk hlein, dârkâr chanve emaw lai hun khawhral a ngai a, mahse chu chu a remchânna tak a awm ve si a ni. Thil pahnih pawimawh tak tak ti a ni fâwm a, chaw an chhum tlai hlek chuan an pute chuan a nu chu nasa takin an hau ṭhîn a, chuvângin a nu rilru hrehawmna tûr a chhâwk zâng a ni bawk a, an peih hma phah bawk a. Thil engmah tihpeih sa diam lo chuan a kalsan mai mai ngai lo va.

Chutianga zîng tin sikul lama naupang a

hruaia meihawl a hawn phei ziah chuan Gurua, an zirtîrtu chu engtin mah pawh a be ngai lo va, ani chuan ngun takin a lo en ngawih ngawih ṭhîn a. Rei lo tê a han hmuh zawk pawhin Raghua chu mi fel tak a ni tih a hre nghâl mai a. Kum sawmsarih mi a ni tawh a, mi lian leh zahawm tûr chu han enin hre nghâl thei mai mi a ni roh a Chuvângin Raghua pawh hi a nungchang leh awmdân, a ngaihtuahna chenin a dang bîk a ni tih a hre thei mai a.

* Ni khat chu dâwrkai in lamah Gurua chu a lêng a, Raghuan sairawkherh leh thal a lo siam hraih hraih hi a va hmu a; a chem hman chu thîr tuiêk chhe tak, chem pawh ni chiah lo hi a ni a. Ani chuan eng tiziaa chem ṭha pawh hmang lo va, thîr tuiêk chhe tak ringawt hmang nge a nih a zâwt ta a. Raghua chuan, "Ka pu, chem ṭha neih te chu i ti duh e, hei pawh hi kawngsîra mi ka chhar a ni a, lungah ka tât a, a hman ve theih chauh a nih hi. Kan retheih êm avângin chem ṭha te chu kan nei zo ve awzâwng hlei nêm!" a ti a. Puithiamr chuan, "Eng atân nge sairawkherh chu i tih?" a ti a. "Ka pu fa pakhat ka pe dâwn, ani chuan sairawkherh leh thal paruk ka siam sak chuan ziak leh chhiar mi zirtîr dâwn a ni," a ti a. Chu veleh putar chuan a khawngaih ta hle mai a, "Lehkha zir tûrin ngaihtuahna thluak i neih tâwk i inring chiah maw?" a ti a. "Thluak an neih avâng chauhvin em ni naupangte chu i zirtîr ṭhin?" a ti a. Zirtîrtupa chu a nui huk a, "A! ka fapa, naupang ngaihtuahna ngah mite chauh chu ka zirtîr châkzâwng tak an ni a, mahse ka zirtîr mana pawisa mi pe theite chu zir mi ni se ni suh se ka zirtîr mai ṭhîn a, mahse mi, a lu sei tak, an beng chu tawi tak, chutiang mi chu ka thlang zâwk a ni," a ti a. Ani chuan, "A nih leh ka pu, sabengtung [illegible] hle a ni lâwm ni? mahse an [illegible] phur rit tak tak pawh an phur [illegible] a ti a. Gurua chuan, "Chithlum ip phurh nge i duh a, a eia ei?" tiin a zâwt a. Raghua chuan thuhnuairawlh tak hian, "Ka pu, phurh ai chuan ei chu ka duh zâwk," a ti a. Ani chuan, "Chu, sabengtung nih chu i duh lo maw? aw le, ka sâwm che hi i nu hrilh la, i lu pawh ni tinin lo ṭhang han zêl rawh se. Aw le, ka fapa, dam takin le," a ti a, a kalsan ta a.

Chu mi tlai la la chuan a nu chu an thu sawi zawng zawng chu a hrilh a. Ani chuan, "Khai, taitê, Thlarau Thianghlim Nu hnênah chuan i ṭawngṭai ang," a ti a, zân rei tak thlengin an ṭawngṭai ta a. Atûkah chuan Raghua chu a tho tlai deuh nghe nghe a, a nu chuan zaidam tak hian, "Tho tawh rawh taitê, naupangte pawh an inpeih vek tawh a, nang pawh hmanhmawh la, sikul lamah va hruai leh tawh," a ti a. Tichuan Raghua chuan a hmai a phih sawk sawk a, a pu fate chu Gurua in lamah chuan hruai tûrin a chhuak ta thuai a; a va thlen chuan, a nu loh takin puithiampa khân meiling hi khuh hriang khata kengin a lo nghâk reng mai a. A hnênah chuan, "Raghu, khawnge i khuh hriang kha? Enginnge hêng hi i ken ang?" a lo ti a. Raghua chuan zîngah khan hmanhmawh lutuk taka a chêt avâng khuh a khuhhriang pawh chu a lo ken theihnghilh a. Meiling a hawn loh dâwn chuan a nu chuan chawchhumna tûr a nei dâwn lo va a tlai mai dâwn si a, a peih tlai hlauh chuan nasa taka hremna a tuar dâwn si a. Khuh hriang la tûr ngawta a va tlân lêt leh dâwn chuan minit sâwm leh panga emaw lai a thang dâwn si a, khuhhriang han hawh lih chu a zak deuh bawk si a, a ngaihna hre lo chuan a ding ta reng mai a. A tlai hlek avânga a nuin hremna nasa tak a tuar tûr mawlh chu a han ngaihtuahin a khawngaih êm êm si a, chuvângin engpawh ni se, a lâk nghâl var a ṭûl a, Puithiampa lah chuan, "Ka fapa, ka ngbâk reng che a nia," a lo ti leh nghâl a, kenha dang engmah nei hek lo, a kut pahnih chu dawh a tum ta ringawt

mai a, nakinah chuan vaivut a ṭhûm sawk sawk a, "Ka pu, hetah hian chhûng mai rawh," a ti a. Chutia a han ṭawng chu zirtîrtupa chuan mak a ti hle mai a, mak ti tak mai chuan a en ta ngawih ngawih a, a aw a han hriat dân chiah phei chu, 'Hmanhmawh rawh ka pu, hunin mi sanhmawh tawh a ni,' ti ang a ni. Raghua chu zirtîrtu ni zâwk âwm takin zirtîrtupa chu sikul naupang zâwk ang maiin a thu ang zêl chuan a tihtîr ta a. Fîmkhur takin meiling chu a kutah chuan a chhûng khâwm ta a, "I lu chu ni tin a ṭhang lian telh telh a, i ngaihtuahna pawh sai nawn ang maiin a chak a nih hi," a ti a. Gurua hnêna lâwmthu a sawi zawh chuan hmanhmawh takin a hun taka chaw chhûm thei tûr chuan hlim takin a ṭlân haw ta a.

Chu mi ni chawhnu chuan Raghua nu Taraii chu meikhu zînga a lo chêt vat vat lai chuan puithiampa kha a lo kal a, a han ko va, a phu zawk mai a, a fapain thil a tisual ang a, a hrilh tûrin a lo kal emaw a ti rilru a; a rin loh tak chuan, "I fapa hi rilru chak tak leh naupang fel tak a ni, a lu hi ni tin a ṭhang zêl a, engmah a tân hian hlu lutuk leh duhawm lutuk a awm thei lo ve. A meiling rawn lâka a awmdânin mi khawih êm êm a, Pathianin hriatna a pe niin ka hria a ni. Khawngaih takin mi pe rawh ka zirtîr ang a, zir man pawh engmah ka phût lo ve," a ti a. Taraii chu a lâwm lutuk, a mittui pawh a tla hial a, ṭap chung chuan, "Chutiang chu a theih dâwn em ni? kan ṭawngṭaina kha chhânin a awm ta a ni maw?" a ti a. Ani chuan, "Ṭawngṭai e, ṭawngṭai lo ve, engmah sawi sawi a ngai lo ve, i fapa chu mi enkawltîr mai la a ni mai, ka dam chhûngin mi fing tak pakhat tal chu zirtîr ka duh a ni a. Ngai teh, Pathian chuan i fapa chu vânneihna thing kûnga a rah hmin pakhat mi lawhtîr ang a nih tâk hi," a ti a. Tichuan Taraii ṭap chu a bâng a, zawi tê hian, "Ka pu, n...naupang chu ...i...ta a ni e," a ti a "Ka lâwm e, ka lâwm e," a lo ti hmawk hmawk a, ani pawh chu a mittui a tla ve dâwn hial a, mahse hmeichhia ang leka mittui han tihtlâk thuai chu a duh êm lo va, chawchhum in ata chu a chhuak ta a. A haw kawngah chuan kawng tluan maiin, "Ka va vânnei tak êm!" a ti a ti mai a.

Tichuan Raghua chuan finna chu a lo zir ṭan ve ta a. Kum hnih lek hnuah chuan mi thiam tak a lo ni ta mai a, a aia naupang leh chhâwngte chu a zirtîr ve ta a; tichuan ama tân chang pawh ni lovin a hlawh chuan a nu pawh a lo châwm thei ta a. A nu chuan mikhual tâna chaw chhûm tawh lovin a fa nêna an chaw tûr chauh chhûm chuan a awm âwl ta diai diai a.

Chu mi hnu kum sâwm laiah chuan puithiampa chu a lo thi ta a. Raghua chu khawtlâng rorêl pâwl 'panchayat' an tihho chuan a thlâktu atân an ruat ta a. Chu mi hnu kum sâwm chhûng lehah pawh chuan Bengal rama zirtîrtu ropui ber a lo ni ta a; nakinah phei chuan India ram zawng zawngah a hming a lo thang ta a ni. Tûn thleng pawhin Raghua, chawchhûmtu fapa dân bu zir ve lo chu mi fingah an la chhiar thei lo a ni.

Mi hausa tak tak fate chu a zirtîr ṭhîn na a, amah chu mi rethei tak ang leh engmah hre lo mi ang maiin a inthuam ṭhîn a. Chûng mi hausa fate a zirtîr mana a pawisa hmuhte chu naupang retheite sikul luh ve nân, Scholarship atân a hmang leh hlauh ṭhîn.

A thih hnu chuan sum leh pai engmah hnutchhiah a nei lo va, mahse naupang tam tak a zirtîr thiam a, chûng naupangte chu, "Raghua fateho," an ti ṭhîn.

PITAR TE LEH A KEL THU

Pitar tê pakhat hian a in a phiah lai in siki pakhat hi a chhar a pitar te chuan He siki hi engtinnge ka tih ang aw E dawrpuiah ka kal ang a kêl notê ka lei ang a ti a Tichuan dawrpuiah a kal a kêl note chu a lei a, a hâwn ta a

Tin, kalkawngah chuan kelte chuan sedai chu a kan duh ta lo va pitai chu a va kal phei deuh hlek a ui a va hmu a ui hnenah chuan

"Uia uia kelte seh rawh
Sedai a kan duh lo
Thim hmaim ka in ka thleng thei lawng," a ti a

Mahse tiang chuan ui a vaw duh lo va pitar tê chu a va phei leh deuh va mei a va hmu a mei hnenah chuan,

"Meia, meia, tiang kang rawh
Tiangin ui a vaw duh lo a ti a

Nimahsela ui chuan kelte chu a eh duh lo va pitar tê chu a va kal phei leh a tiang a va hmu a, tiang hnenah chuan,

Tianga tianga ui vaw rawh
Uiin keltê a seh duh lo
Keltein sedai a kan duh lo
Thim hmaim ka in ka thleng thei lawng" a ti a

Mahse tiang chuan ui a vaw duh lo va, pitar tê chu a va phei deuh va mei a va hmu a mei hnênah chuan

"Meia meia, tiang kang rawh
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kan duh lo
Thim hmaim ka in ka thleng thei lawng" a ti a

Mahse mei chuan tiang a kâng duh lo va, pitar tê chu a va kal leh deuh va, tui luang hi a va hnar a tui luang hnenah chuan

Tuia tuia, mei timit rawh
Meiin tiang a kang duh lo
Tiangin ui a vaw duh lo
Uiin keltê a seh duh lo
Keltein sedai a kan duh lo
Thim hmaim ka in ka thleng thei lawng a ti a

Mahse tui chuan mei a timit duh lo va pitar tê chu a va lal leh a bawngpa a va hmu a bawng a hnenah chuan

Bawngpa bawngpa tui dawi rawh
Tuiin mei a timit duh lo va
Meiin tiang a kang duh lo va
Tiangin ui a vaw duh lo va
Uiin kelte a seh duh lo va
Keltein sedai a kan duh lo
Thim hmaim ka in ka thleng thei lawng a ti a

Mahse bawngpa chuan tui chu a in duh lo va tichuan pitai te chu a va kal leh deuh va mipa pakhat hi a tawk a, mipa hnenah chuan

Mipa mipa bawng talh rawh
Bawngin tui a in duh lo va
Tuiin mei a timit duh lo
Meiin tiang a hal duh lo
Tiangin ui a vaw duh lo
Uiin keltê a seh duh lo
Keltêin sedai a lân duh lo
Thim hmaim ka in la thleng thei lawng a ti a

Mahse mipa chuan bawng chu a ti h duh lo va pitar tê chu a va kal leh a hrui hi a va hmu a hrui hnenah chuan

"Hruia, Hruia mipa khai rawh
Mipain bawng a talh duh lo
Bawngin tui a in duh lo
Tuiin mei a timit duh lo,

Meiin tiang a hâl duh lo,
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kân duh lo,
Thim hmain ka in ka thleng thei lâwng," a ti a

Mahse hrui chuan mipa chu a khai duh lo va. Tichuan pitar tê chu a kal leh deuh va, sazu a hmu a, sazu hnênah chuan,

"Sazu, sazu, hrui seh rawh,
Hruiin mipa a khai duh lo va,
Mipain bâwng a talh duh lo va,
Bâwngin tui a in duh lo,
Tuiin mei a timit duh lo,
Meiin tiang a kâng duh lo,
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kân duh lo,
Thim hmain ka in ka thleng thei lâwng," a ti a.

Nimahsela sazu chuan hrui chu a seh duh lo va. Pitar tê chu a va kal leh deuh va, zawhtê, a va hmu a, zawhte hnênah chuan,

"Zawhtê, zawhtê, sazu seh rawh,
Sazuin hrui a seh duh lo va,
Hruiin mipa a khai duh lo,
Mipain bâwng a talh duh lo,
Bâwngin tui a in duh lo,
Tuiin mei a timit duh lo,
Meiin tiang a hâl duh lo,
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kân duh lo,
Thim hmain ka in ka thleng lâwng," ti a.

Tin, zawhtê chuan a hnênah, "Sawta bâwngnu hnênah kal la, hnutê thenkhat min dîl la, tichuan sazu chu ka seh sak ang che," a ti a. Pitar chu bâwngnu pan chuan a kal ta a. Bâwngnu hnênah chuan,

"Bâwngnu, bâwngnu, hnutê min pe rawh,
Zawhtêin sazu a seh duh lo,
Sazuin hrui a seh duh lo,
Hruiin mipa a khai duh lo,
Mipain bâwng a talh duh lo,
Bâwngin tui a in duh lo,
Tuiin mei a timit duh lo,
Meiin tiang a hâl duh lo,
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kân duh lo,
Thim hmain ka in ka thleng thei lâwng," a ti a.

Tin, bâwngnu chuan sawta buhpâwl siamtute hnênah va kal la, buhpâwl min va dîl sak la, tichuan hnutê ka pe ang che," a ti a. Pitar tê chu a va kal leh a, buhpâwl siamtu hnênah chuan,

"Buhpâwl siamtute u, buhpâwl min pe rawh u,
Bâwngnuin hnutê min pe duh lo,
Zawhtêin sazu a seh duh lo,
Sazuin hrui a seh duh duh lo,
Hruiin mipa a khai duh lo,
Mipain bâwng a talh duh lo,
Bâwngin tui a in duh lo,
Tuiin mei a timit duh lo,
Meiin tiang a hâl duh lo,
Tiangin ui a vaw duh lo,
Uiin keltê a seh duh lo,
Keltêin sedai a kân duh lo,
Thim hmain ka in ka thleng thei lâwng," a ti a.

Buhpâwl siamtu chuan, "Sawta tui kiangah sâwn va kal la, bâltîn hian tui min va thâl rawh, tichuan buhpâwl chu ka pe ang che," ti a. Tichuan pitar tê chu bâltîn keng chuan lui luang lam chu a pan ta a, tui chu a han thal dâwn a, bâltîn

(*Thêk 43-naah chhunzawm ta ni*).

COCOA

Cocoa hi a tui avanga mun an duh êm em tiam lo hian chanchin ropui tak leh ngaih nawm tak mai zu lo nei reng mai a maw le Africa thlanglam Gold Coast an tiha mite tihdanglamna kawng tikua a rura taka indo hnam chu hnam inrem takah Cocoa hian a siam a lo nih reng mai chu maw le

Kum 400 emaw lai vêl a ni ta a Africa ram thlang lamho awmdan hrehawmzia chu a rapa rapthlak a ni a Mihringte pawh hi ran ang lek mai an ni a Salahte an inman a an zuar a rante leh thlaifurte dâwrpuia kan zuar ang mai hian mihring hi an inzuar thîn a

Mihângho lal leh mingoho sumdâwngte chu an ţang za a salte chu an vêl hnam dang zîngahte an zuar an zuar thin a chûng salte chu an bo theih loh nan Sâpho chuan kulh an siam a laipuiin an veng tlat ţhin a ni Tin Sir John Hawkinan theihtâwpa a beina avângin England mi pawh sal zawrh tuah hian an tel ve nasa hle mai a Nimahsela chutianga sumdawnna tha lo tak chu mun an lo vei ta hle mai a nasa taka intihbuaina a lo awm ta a Sumdâwn thua rei tak an buai hnu chuan thu neihna chu Kumpinu sawrkâr hian a lo chang ta tlat mai a, chutichuan sal zawrh tihrehna kawng a lo kua a mipuite thawvenna kawng chu a lo kaw ţan ta a

Tûn hma lama mihâng laiho an lo thu rualpuia sal zawrh te lo rem tihpui an nih avângin Kumpinu sawrkar tan pawh a harsain thu han suh a tihdanglam thut chu a awlai hauh lo mai a Chutichuan suahsual thlâk tak leh nunchhiat thlâk taka sum dâwnna avang chuan heina a lo awm ta chiam mai a an ram vêl tuifinriat kama ţhaupho vâr yote chu sâlte leh a mantute thisenin a sen ta phengphung fo mai a ni

Chuinhnga kum 1879 khân Fernando Po thingtang vângin thirdeng pakhat Africa ram thlang lamah chuan a lut a a hmun chu Tette Kuesia a ni a Chu mi chuin pi luruh tia zet hi thil rah mak tak Africa ram an la hmuh ngai hauh loh a rawn keng a chu chu tuikunluk cocoa an tih hi a ni

Thirdengpa chuan a huanah a ching a an ram chu a lo ngeih ta kher mai a kum hi emaw lek hnuah huan a rah ta em em mai a pakhat chu cheng sawm leh cheng ngaih te a hralh a a hlawk ta em êm mai a hi chuan kum rei lo teah an ramah chuan co kung maktaduaizathum a lo awm ta a inl

hma zawng zawng kha chuan kum tin maund 5 397 000 aia tam mah an thawn chhuak thîn a ni

Chutichuan Tette Kuesian cocoa a chin chhuah aţang chiah hian Africa ram thlan lampang zawng zawng chu an lo danglam tan a hnathawktute hel chînna chu a lo reh ta a Tin sawrkarin cocoa chi chu lal hnen ah an sem darh a chu chu an chîng darh chiam a ngun takin an enkawl a chutian an tihna lamah chuan an intainate kha a lo reh ta tlal tlal a ni

Cocoa kûng hi kum nga te kum sawm tea rah ţhîn a ni a chuvangin awmhmun suan suan te kha chu chuan a dal a awmhmun

benbel ngheh te an lo chîn phah ta a. Tichuan indo nâna an hman ṭhin, an khandaihte chu cocoa zai phelna chemtê atân an lo chher zo ta vek mai a ni

Tin, Kristian sakhua hi an ramah chuan a lût leh ta nghâl a, Missionin sikulte an siam a, a pui a pangin thîltih dân leh inhman dân kawngah hma an lo sâwn leh zual ta zêl a. Cocoa in ṭhîntu mipuite hian chuti taka mak leh ropui chanchin a lo nei tih hi an hre ngût âwm lo ve. Kum 1879 a Tette Kuesian cocoa a chîn chhuah aṭang khân danglamna nasa tak an lo nei tanin an lo chhawr ṭan a, nun chhiat thlâk taka indova thisen inchhuahna te chu a lo bo phah ta a ni.

Hmâna ramhnuai, thing hmun mai mai leh thisen inchhuahna ṭhîn hmun zawng zawngte kha cocoa hmunah an lo siam ta chûk mai a. Rah mawi tak leh pâr mawi takin a lo uai ta ṭhuah thuah mai a. Chutichuan an nupui an fanaute nên hlim takin an lo va, an pho ro va, ram danga thawn chhuah tûrin tuifinriat kam lamah an thiar ta zut zut mai a ni

Mingo rêng rêng chu he ramah hian ram neih ve phal a ni lo va, anmahni hnam ngeiin hêng lo leh ram hi an pualah an neih a, anmahni duh ang angin thil an chîng a, man tak takin an zuar ṭhîn a ni. Chutichuan he ram hian cocoa tichhuaktu hming chu an pu lo nain ngah thuah chuan ngah hming put chu an phu hliah hliah a ni. Indo lai khân thil dang hi an chham pheng phung a, cocoa hi an chham ve rêng rêng lo, an lo tih chu maw le! in lo hre ve ngai emaw.

He mi thu hi mi han hrilh teh?

He naupang hmêl put dânah hian sawisêl tûr i hria em? Hna engemaw thawk tûra an tirh che hian he mi hmêl ang hi i pu ve ngai em? Dârthlalangah han inen teh, anna i nei ve emaw. I inen ngai hauh loh chuan in nuten in chhûng phiat faia an tirh hunah che u, "Bawlhhlawh a awm tih ka lo hre hauh lo a ni a," ti tawh suh ang che u In bêl nâwta an tirh che u chuan, bêl bâl niau nuau chu kil khata duh rawkin, "Ka lo hmu lo a nih hi le," ti mai suh ang che u.

(*Phêk 41-naa mi chhunzawmna*)

chu a lo pawp ṭeuh mai a, tichuan lung tê tak tê chuan a hnawh a, tui chu a thâl a, buhpâwl siamtu hnênah chuan a kalpui ta a. Anni chuan buhpâwl an pe a, buhpâwl chu bâwngnu hnênah chuan a pe a, bâwngnu chuan a ei zawh veleh pitar chu hnutê a pe a, ani chuan zawhtê chu a pe a, a in zawh veleh chuan zawhtê chuan sazu chu seh a tum a, sazu chuan hrui chu seh a tum a, hrui chuan mipa chu khai a tum a, mipa chuan bâwng chu talh a tum a, bâwng chuan tui chu in a tum a, tui chuan mei chu leih thih a tum a, mei chuan tiang chu hâl a tum a, tiang chuan ui chu vuak a tum a, ui chuan keltê chu seh a tum a, keltê chuan a hlauh avângin sedai chu a kân ta'a. Tichuan pitar tê chu thim hmain a in a lo thleng hman ta a.

Agra khuaa Akbara Biak In sak

Hmasang Kristiante sulhnu

Agra khuaa Akbara Biak in an tih hi India Hmar lampanga Kohhran bik in sakah chuan sak hmasak ber pawl a ni nachang in Agra khaw tlawhtute zîngah chuan a hria an tam mang lo Mogul lal ropui tak awmna hmun ngeia hmasang Kohhran pawl then khatten chutiang an lo din thei chu ram tin atanga he khaw ropui tak tlawh apiangte hian an hmuhin hmasanga Sapho thil tum hi a va lo ropui êm tih loh rual a ni lo

He lal hian a ram chhunga sakhaw chi hrang hrang awm chu inhmuh thiam sak tawntîr tuma a bei thin avângin mi rilru zau tak mi chu a ni ngei mai tih a lang a ni A dam laia an ram chanchinte ziaktu mi pakhat pawhin Akbara sakhaw thlîr dân leh a sakhaw mizia chu hetiang hian a siwi nghe nghe A naupan têt atanga a tar thlengin sakhaw tinrêng hi thlir loh leh zir loh rêng rêng a nei lo va lehkhabua chuang tawh phawt chu a dap khâwm a ngun takin a bih ve a Mosolman sakhua nena a inan lohna te hi a chhui a chhui thîn a Mite rin na mâwl tê pawh hi a hriat thiampui zel a sakhuain mite thinlung a lo hneh tak zet a tih tak zeta an lak urhsûn zawngin ei leh in kawnga insum tûra zirtîrtute pawh hi hnam tin zîngah hian mi namai an ni lo va mal sawmna pawh an dawng nge nge zêl thîn a ni tih hi a ring tlat a Mun a sakhuaah chuan hriat chianna tak meuh nei ve bawka a inhriat chian chuan chu mi kha mi sakhua chu a dik ber e tih theih em ni ang? heng Mosolman thurin a lo chhuahna kum sang khat emaw leka mi te hi dik ber tia han sawi ngam em ni ang? pawl dang chu eng atân nge kan chawisan vak bîk ang a eng atân nge tha bera ruat a nih si loh chuan tha zâwk anga kan sawi bîk ang? tih te hi a ngaih dân a ni tum

A in bul lawk Fatehpur Sikri ah chuan khawvel thil awmdan reng rengte leh sakhaw lam thu sawi hona in a sa a Chutah chuan sakhaw hrang hrang hruaitute an kal khawm a ani chuan a lo kai khawm a an thu sawite chu ngun taln a lo ngaithla ve tlat a Sakhaw bu reng reng hi chu ngun taln a zir ve zel a Thuthlung Thar pawh hi Persia tawngin a lehlinthla a Coral huaa Kohhran puipate a chah a Agra lehuaah chuan biak in an sak hun a remti chang ni lovin nupui pasal inneihnaah te a tel ve a nupui te awmdan tur te hi a sawi ve thin a

Goa khuaa Kohhrante chuan chu lal chu vawi engemaw zat lai an va kâwm thîn a khawvêl thil awmdan reng rengte leh Pathian thu inzirtîrna lampang te hi an sawi lo fo thin a Chung Kohhrain puipate chu ngai ropui hle a ngaihnat taktal in a ngai a Chu mi kohhrainho zinga puipa ber chu Ormuz khuaa mi Mosolmain Kristian khuaa inlet Father Henriquez a ni a Chu mi chu mi sakhaw mi tak a ni a mi do zawng zawng ai pawha Persia tawng thiam ber a ni a

Akbara phalna ngeiin biak in chu mi sa ta a Hetiangin thu a than a Kohhrain puipate hian Pathian biak nân khawpui chhûngah biak in sak an duh a Hei hi lal phalna ngeiin rem kan ti e Tuma sawi chu theih a ni lo vang Tumahin he in Patlian chibai bûkna tûra an sak tur hi tibuai hlek suh se He thupêk hi mi zawng zawngin pawisak theuh tûr a ni tum

Kum 1604 September thla ni 6 nin Kohhran puipa pakhatin a thian hnêna lehkha a thawnin be mi biak in thu hi hetiangin a sawi a He biak in hi an din tirh phat

aṭangin an la urhsûn tak tak mai. Mosolman-ho pawh tam tak an awm ve a, Kohhranho-vin thil an han rel vêl dân te an hmuhin an rilru a khawih hle mai a. A sak thiam thuah chuan duh thusâm tling lo mah sela, a tâwk zawngin a ṭha fe dâwn e. Tûna kan biak inah hian inkhâwm hi kan leng tawh lo hle mai a, chuvângin a nghahhlelhawm tak tak a ni," tiin.

Chu mi hmuna Kohhran dintu Philipa leh a nupui Juliani chu, chu mi biak in chhûngah chuan an phûm a, tin, Akbara ngei pawh chu, chu biak inah chuan ṭawngṭai tûrin a kal ve chawt ṭhîn a ni an ti.

Mi pakhat, chu biak in chungchâng thu ziaktu pawhin, "Akbara hian chûng Kohhran puipate chu a ko va, an ṭangkai avângin an dam chhûng atân tangka engemaw zât lai a hmuhtîr a, Agra khuaah leh Lahore-ah te biak in dang sak leh zêl pawh a phal a, tin, a fapa Jehangira phei chuan a duhsak lehzual," a ti bawk. Mi pakhat sawi dânah phei chuan, "Jehangira Agra khuaa a va luh ni chuan, chu biak in chu a hmuh veleh, lian tâwkin a hre lo va, a aia lian zâwk leh ṭha zâwka a hran sak nghâl theih nân tangka tam tak a rawn pe leh a ni," a ti a ni.

Chu biak inah chuan dâr pathum an khai a, pakhat chu Jehangiran lâwmmana a pêk a ni. German mi pakhat, ram tina zin mi, Mandelso an tiha pawhin Shah Jehana lal chhûng thu a sawinaah pawh, "Kawtthlêr ṭhenkhat chu kan rama kawtthlêr chung lam hliapa siam ang mai, chung nei duai te a ni hlawm mai. Mosolman biak in ropui tak tak 70 a awm a, tin, mipui tui chênna pawh 800 lai a awm bawk. Khawvêla hnam tin India rama sumdâwnna nei tawh rêng rêng chu Agra khuaah hian an awm ve zêl mai, Sâpho ngei pawh an awm bawk, Kristiante chu an tiṭhain an duhsak hle a, Kohhran puipaten biak in ṭha tak an nei a ni," tiin a sawi.

Tin, biak in chhîpa dâr pathum, a timawitu atâna an khai chu Shah Jehanan a lâkthlâktîr a, khawpui chhûnga damlote tân a ri hi a ninawm ang e tih a hlauh avângin sai a awrhtîr ta hlauh mai an ti. Tin, chu biak in chu Jehangira lal lai ngei chuan a kâng a, nimahsela an sa leh ta thuai an ti. Kohhran puipate chuan sak thu an hmu leh thuai zawng a ni ang chu, kum 1640 laia Kohhran hotu pakhat Manrique Agra khuaa a han zinin chu biak in chu la awmin a sawi a ni.

Chu mi biak in bul lawk chu thlân hmun a ni a, chuta thlân lung ṭhenkhatte phei chu biak in din hma daiha awm tawh a ni.

EDITOR THUCHAH

Tûn thla hian Kristian Chhûngkaw thu chu chhuah lovin Kristian chhûngkaw thu ve bawk si kawng dang deuh kan rawn chhuah zâwk a ni. Kumin Chhim bial Presbytery-ah Kristian Chhûngkaw Inhlanna neih kan rawt a ni.

Kristian Chhûngkaw Inhlanna ni atân chuan May 23 Pathian ni a ni a. Chu mi Pathian ni dâwn Inrinni chuan in vêlte leh a chhûngte phiat fai ila, naupangte pawhin pangpârin in cheimawi sela, a mawi theih dân tâwk leh a thianghlim theih tâwkin tih tum ṭheuh ila.

Tin, chu mi Pathian ni chuan biak inah pawh chhûngkuain ṭhu ho ila, nau pe tûr te an awm chuan pe bawk rawh se.

Tin, chu mi ni chuan lênglâm mai mai lovin mahni in lamah Pathian Lehkhabute chhiarin ṭawngṭaia awm ho hrâm tum ṭheuh bawk ila, nu leh pate awmdân tûr leh fate awmdân tûr te sawiho nân hmang ila.

He Kristian Chhûngkaw Inhlanna ni hi khaw tin leh Kristian chhûngkaw tinin ngun tak leh hlim taka hman i tum ṭheuh vang u.

EDITOR.

A MAWI ÊM E, KAN RAM HI

Doh = E♭

| | | |

A MAWI EM E, KAN RAM HI

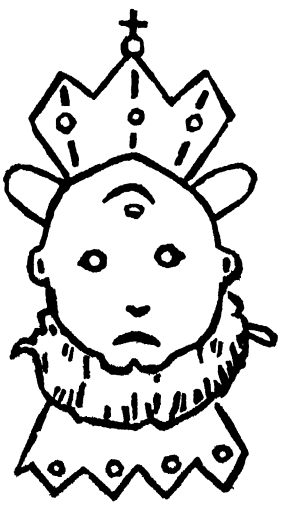
Kan Zo tlâng ram nuam hi chawrpial rûn i iang e,
Hal loten lung ruala dâr ang kan lênna;
Perhkhuang ṭingṭang zaia kan chawi lai i mawi e,
Pâr mawi tinrêng leh thlifîm lênna kan Zo ram nuam

I mawi êm e kan Zo ram hmun sâng,
Fiara tui thiang kan dâwnna;
Tlâng tina thing tin zâr mawi leh romei a zâm kârah.
Tlâng tin zalêng zawngte lungrual kan insuih khâwm,
Aw, i mawi chuang mang e, kan lênna Zo tlâng ram nuam.

Hmânah pi pu, lasi, khuavâng lêng tin kaiin,
Dorâl hlau rêng rênga ram tuan nilênna;
Thinlai lungmâwl vânga tlâng tin rau tin zâwlin,
Tûnah erawh thimnaten zamual an liam zo ta

Zaiin chawi vêl ila perhkhuang ṭingtang remin,
Hei ang ram nuam rêng hi ram dang awm ve maw?
Auvin hril vêl ila, khawvêl hnam tin zâwtin,
Hei ai ram nuam zâwk hi awm chuangin ka ring nêm maw.

Kan ram mawi, chul lo la, pârin vul lehzual la,
Ṭhangthar hmatiang sâwnna tûr khua sei leh se,
Tin, lo vârin,lo ṭhangin,lo sâng zêl ila,
Chung Pathian malsâwmna kumkhuain awm zêl rawh se.

He pa hi a khua a harin hlim hmêl a pu lo teh a nia. A letlingin han thlîr teh thung u, a nupui hmêl hlim pu chu in hmu ve thung mai ang.

CHHIM BIAL SIKUL THLÎRNA

Tun hma lam aıın mı tam zawk chuan zırna lam thu hı an lo ngaıhven tak avângın a ngaıhven mıte tana hrıat theıhna tûrın nıkum lama mı nen khaıkhının kan Chhım bıal sıkul chanchın hetah hıan kan rawn chhuah a nı

SIKUL HMING	Kum 1946 47				Kum 1947 48			
	LÛT ZÂT				LÛT ZÂT			
	Sıkul awm zât	*Mıpa*	*Hmeı chhıa*	*A vaıın*	*Sıkul awm zat*	*Mıpa*	*Hmeı chhıa*	*A vaıın*
Hıgh School					1	87	4	91
Sêrkawn M E & M V	1	258		258	1	212		212
M E School (Gırls)	4	11	415	426	4	14	495	509
Dıstrıct M V School	3	265		265	3	226		226
Prımary School (aıded)	94	2 450	805	3 255	95	2 336	781	3 117
Prımary School (unaıded)	2	13	9	22				
Bengalı Prımary School	1	11	4	15	2	40	11	51
Traınıng School (male)	1	14		14	1	11		11
Traınıng School (female)	1	8		8	1		8	8
A vaıın	107	3 030	1 233	4 263	108	2 926	1 299	4 225

SAWIFIAHNA Hıgh School Class VII chu 41 Serkawn M E 128 M V 84

Exam chanchin	EXAM ZAT		PASS ZÂT	
	Mıpa	*Hmeıchhıa*	*Mıpa*	*Hmeıchhıa*
M E	34	12	21	6
M V	71		54	
Prımary	320	84	269	75

Kum hmasa aıın sıkul a tam zâwk naın naupang lût an lo tlêm ta zawk hı eı tûr harsıt avângın lût duh tam tak an lo lût theı ta lo a nı

Heta chuang lo hı Sêrkawr bıalah Sawrkarın Prımary sıkul zıl leh Mıddle sıkul pakhat an hawng thar a chûng chu report a luh hman loh avangın a chhaka sawı zîngah khıan telh an nı ve lo

Kum 1947 48 chhûnga sıkul lam atana tangka ral zat chu hetıang hı a nı A vaıın Rs 61 603/11/ a nı a he mı zîngah hıan Sawrkar tangka Rs 35 328/11/ a nı a Mıssıon tangka Rs 22 157/2/ a nı a, a bâk chu fee leh mı thenkhat hnên atanga hmuh a nı

Printed and Published by Rev F J Raper at the South Lushaı Mıssıon Press Lungleh

KHAW VÂR HLA

Tin khawvâr sak hmêl a mawi mang e,
Tun pêng phêngin chhaktiang kawla khi,
Thangeli zân tlang a rawn hlip kiang e,
Pialkei dawh cham a ên ho naun

Zing tlan bawhâr an pan lung lawmin
Zai rem thiam lêng vaten lungrualin,
Sinh thing lenbuang belin an awi e,
Kawl êng mawi khawvâr sak hmêl lâwmin

Zing khawvâr bâwm vârparh êng ri riai,
Chûn leh zua lung lêng luai thli nâlna
A awi ngiai ngiai e, chalzûn zaun,
Thu lai a no riai e, vârtlanan

Kham tin sinh lung a lêng kim ngei mai,
Zai an bân e zing tlan ' khawvâr hla,"
Tu thin lainh nge ni mawi ber thin?
Tlan rêl thang zing tho peih thin lainh

Lneg lêl bieh thu chang hi hril kovin,
Hringnun leh vân hnuai lêng dang zawng
Lawmna leh muanna kalhpui a ni;
Pawi ang dam zêng dai tlin thiang i

Robawm

Vol. II JULY, 1948 No. 4

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F J Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

A man kum khatah Re 1 0 0 *Dâka thawnin Re 1 4-6*

THU AWMTE

Zalênna	*Pastor Challiana*	Phêk 49
Chakravarty Rajagopalachari	*Treasure Chest*	50
Khua leh tui tha nihna		51
Holland ram		52
Kum sarih khualzin		53
Kristian chhûngkua		55
Lal puan mak tak	*Treasure Chest*	56
Choâk	*Treasure Chest*	58
Santali Kristian inneihna	*Pi Lalziki*	59
Aw, pialliei chul tûr	*Dêngeanlova*	60
Tûn lai chanchin		61
Agra khaw ropui	*Treasure Chest*	62
Lei ka ba nasa êm a ni	*Hluntluama*	63
Arsi thu	*Treasure Chest*	64

ROBAWM

Vol. II JULY, 1948 No. 4

ZALENNA

Za'ên hi mihring chang ni lovin, ram sa te, sava te, rannung tê tak tê chen pawh hian nuam kan va ti êm! Naupangin sava khawi a duh êm êm avângin sava no a la a, a thlawh bo a hlauh avângin bâwmah a khâr khip a; a thla a zâp lep lep a, thlawh chhuah châkin bâwm chu a su a su mai a. Khua a lo vâr a, zîng ni chhuak êng reihah chuan a thiante ramhnuaia an hrâm thâwm a han hria a. Chhuah a va châk êm! nimahsela a thlâwk chhuak thei si lo. Tlai khawthiangah lêngdêrten lên nuam an tih hun lai ber te chuan in chhûng thim, meikhu zîngah bâwm tâwt chhûngah chuan a hrâm a hrâm mai a.

Chhuah theih ni nei tak ang maw aw! a aia chak zâwk thu hnuaia awm a ni si a, zalên ni nei ve tak ang maw! Ni tin chaw a pe alâwm. A duat hle mai a, a enkawl ngun hle alâwm. Chuti taka khawngaihtu chu a chawngaih ve hle dâwn lâwm ni? a lâwm hle dâwn lo vem ni? A duh ber, a lâwmna ber tûr chu zalên theihna a ni. Kan ram neti taka kan lo phûra, leh lam leh hmun kan su kan su hian tânna engemaw kan nei em ni ang aw? Zalêna kan duh taktak ang em? Zalôn kan la ni lo vem ni? Patlian Lehkhabuin min chhân sak rawh se: "Zalêna in ni a, nimahsela in zalênna chu sual khuh nân hmang lovin, Pathian bawia awm nan hmang zâwk rawh u," a ti a ni: I Petera 2 16

Sual bawi ata chhuahe, zalêna han nih tak chu a va lawmawm êm! Lâwm luattuk avânga zauthauva, zuan vak vak a va tûl êm! Kebai tihdama kha a lawm êm êm avângin a zuang a zuang a. Nimahsela zuan reng hi a tha em? Zuan zuan chauh hi lâwmna tihlanna a ni kher lo, a tha ber pawh a ni kher lo Kan zalênna hi mawi tak leh fel taka hman tûr a ni e, mahni hmasial nân kan hmang ang tih a hlauhawm a ni.

"Zalêna in ni a, nimahsela in zalênna chu sual khuh nan hmang lovin, Pathian bawia awm nân hmang zâwk rawh u. Mi zawng zawng chawimawi rawh u. Unauhote chu hmangaih rawh u. Pathian tih dêk rawh u Laiber chu chawimawi rawh u."

Chalhana.

Tawngtaina

Lalpa, nangmah hretu che tân chuan Êng i ni a, nangmah hmangaihtu che tân Nunna i ni a, i rawngbâwltute tân Chakna i ni a. Kan hmangaih taktak theihna tûr chein keimahniah inhriat chiantîr la, i rawngbâwl taktak thei tûrin nang chu min hmangaihtîr ang che, i rawngbâwl hi zalênna taktak a ni si a. Amen.

Chakravarty Rajagopalachari

India ramah hian "C.R." tih ngawt pawh-in amah hi a ni tih mi zawng zawngina hriat khawpin a lâr a ni.

Lord Mountbattenan June thlaa Governor General of India Union a nih a chawlhsan veleh C R. hi Governor General-ah a ṭang dâwn a ni. India miah chuan Governor General hmasa ber a ni ang. Lord Mountbattena te nupa, lal fanu Elizabeti pasal neiha England rama November thlaa an zuk zin hlân khân Governor General hna hi a lo thawk a.

India ram hotute zînga chutianga hotu ber atâna thlan han ni thei ta ngat mai chu, a chanchin hriat a châkawmin kan tân hriat pawh a ṭûl hle mai.

Kum 1879-a Salem bial Hosur khuaa piang a ni a. Chhuanawm taka High School-a a zir zawh hnuin Bangalore khuaa Central College-ah a lût a; chu mi hnuah chuan Madras Presidency College-ah a lût a. Kum 19 mi a nihin Madras University B.A. a tling a. Tin, Madras khuaah chuan dân zir-na College-ah a lût a. Tin, B.L. a zir zawh chuan thu buai sawipuitu hna a thawk a, Salem khuaah chuan pawisa tam tak tak hmu theiin a awm, hauh pawh a hausa viau mai.

Hetiang hna a thawh ṭan tirh aṭang rêng-in an ram vântlâng awmdân chin fel lam leh an hnam awmdân siam ṭhat thu hi a engto viau fo rêng a. Chuvângin khaw awmdâna hmasâwnna leh siam ṭhat tumna thuah hian atupaah a ṭang ṭhîn a.

Indian National Congress chu a zawm a, kum 1919 khân a hnathawh sum tam tak a hmuh theih ṭhinna kha a bânsan a, an ram siam ṭhat tumna lamah hian a inpe ta tlat mai a ni.

Chutichuan an hnam siamṭhat tuma tupa tak mai leh Gandhia ṭanpuitu bul pui tak a lo ni ta a. Kum 1921-1922 chhûng khan Congress pâwl Secretary pui berah a ṭang a. Chuta chin chu Congress Working Committee member phûr tak mai a ni ta reng a ni. T chuan Congress pâwl kaihhruai thuah leh engkim ruahman kawngah mi ṭangkai tak a ni. Sawrkàr thu zawm lohna an neih ṭan lai khân chutiang mi zîngah chuan a tel ve a, vawi tam tak lung inah a tâng nghe nghe a.

Inchei lam thuah pawh Gandhia ang bawkin puan mâwl tak, puan narân tah mai mai ang hian a inchei ṭhîn a ni; tin, kal lam themthiam leh thil siam lamah mite fuih uar hle ṭhîn.

Zu in hauh lo mi a ni a, zu in that lohna sawiin, zu tibo tûrin a bei a bei ṭhîn a ta Kum 1935-a Madras rama Provincial Government Prime Minister a lo nih khân, a thil tih tum hmasak ber pakhat chu, ama awm na bial Salem-ah hian zu tihbo vek han tum chhin phawt mai hi a ni Chutichuan a tum ang chuan hlawh pawh a hlawhtling a, hnat dangte pawh a fan zau zêl a.

Deh tui lo chi an neih hi tibo tûrin mis takin a bei a bei ṭhîn. Chi leh kuanga neih lova, mi tin aikhata luan ṭûlin a ring that a; mi tin thlei bîk nei chuang lova, ang khat veka en leh tih tûr a ni tih thu hi uar êm êm a ni.

Tin, lo neituho hi a ngaisâng hle mai a, an thlawhhma lam thua puih an ngaihnaah chuan a theihtâwpin a pui ṭhîn.

Nikum August ni 15-a India Independence a lo hmuh khân Bengal biala Governor a tum an ruat a; tichuan Kalkat khuaa Sawrkàr In an tih, Lârsâp awmna in chu a fanu leh a monu leh a tunu pali te nên an luah a Chu mi in a han luah chu thâwl a inti ngei mai, "Pindan hrang a tam nasa mai si e, a tihngaihna rêng rêng ka hre lo a!" a ti e, an tih chu. Pindan hrang chu 120 a awm a ni.

Chhûng khat han luah atân zawng a nasa êm tak asin maw le.

Naupang ngaina mi tak a ni a. Kalkat khuaah pawh naupang tihhlhmua thingpui mhona leh thil dang ilo te a tihpui fo thîn. Sikul lam te, fahrah enkawl lam te hi a ngaisâng êm êm mai a, lâwmman sem ni khuate pawh hian a hotuah a tang zut mai a ni.

Gandhia ruang an phûm zawhin ram tina mi lo hriat tûrin biak hlatnaah thu a sawi a, "Thil thuang taka a awm theih nan thuang taka bei a ngai a ni. India ram hi thuang taka a awm theih nân ni tin mimt hnih tal i tawngtai thîn ang u," a ti a

Bengal Governor, Sir Frederick Burrowsan Governor a nih a chawlhsan dâwna inthlahnaa a thu sawiah chuan C.R. chungchâng thu a sawi a. "India mi zingah hian mi tâwp thang pakhat chu a ni ngei mai. A tinzia te, ni a dipzâp loh dân te, thil a thlîr thun thianzia te hi thang hriat a ni," a ti.

Hautak lo zâwnga awmdan thuah te mi tihhmuhtu a ni a, tin, mahni ram tân mphahna leh thiltih lamah pawh mite tihhmuhtu a ni. A tih dân ang hi kan tâwm ve theih chuan keini pawh India mi tha leh zual kan lo ni ang.

KHUA LEH TUI ṬHA NIHNA

Dûh takte u, mikhual leh khualzin in nih avângin, thlarau do thintu tisa châknate bânsan tûrin ka ngên a che u; Jentailte zînga in chêtzia chu mawi tak ni rawh se, chutichuan thil tisualtute anga an sawichhiat che u kawngah chuan in thil tihṭhat an hmuhte avângin fanin an awm hunah chuan Pathian an chawimawi thei ang.

Lalpa avâng chuan mihring ruat apiangte hnênah intuiût rawh u, chungnunga awm lalber hnênah emaw, thil tisualtute chunga phuba la tûr leh, thil tithatute fak tûra ama tirh chhâwn Ram Awptu hnênah pawh. Hei hi Pathian duhzâwng a ni si, mi âte thu sawi fing lo chu thil ṭha tia in tihdan hi; zalên in ni a, nimahsela in zalênna chu sual khuh nên hmang lovin, Pathian bawia awm nân hmang zâwk rawh u. Mi zawng zawng chawimawi rawh u. Unauhote chu hmangaih rawh u Pathian ṭih dêk rawh u. Lalber chu chawimawi rawh u.

Chhiahhlawhte u, ṭi dêk hlîrin in hotute thu thuin awm rawh u; mi tha leh mi nunnêmte lakah chauh ni lovin, mi nunrâwngte lakah pawh. Mim Pathian hriatna avângin tuar loh tûr tûr tuarin lungngaihna a tuar hrâm hrâm chuan, chu chu Pathian lâwmzâwng a ni si. In sual a, kut thlâk in tuarin chhel taka tuar mah ula, fakna engnge in hlawh ṭhin? Amaherawhchu, thil in tihthat a, in tuarin chhel taka in tuar chuan, chu chu Pathian lâwmzâwng a ni. *Petera.*

HOLLAND RAM

Holland rama mipa.

Holland hi achâng chuan Ram phai an ti bawk ṭhîn. Belgium ram te, German ram te, North Sea tein a kualkhhng a, ram mak fe, ngaihnatawm tak a ni. Holland-hote hian an ram hi tuifinriaṭ chîm ngei tûr, an lo dan luih tlat a ni a, chuvângin theihtâwp chhuah lovin, thâ thlah ta mai sela, tuifinriatin a chîm pil nghâl mai ang. "Tuifinriat hi Pathian min pêk a ni a, khawmual hi erawh chu keimahni siam a nih hi," an ti ṭhîn. Holland-ho chuan an ram chhûnga tuifinriat tui a luh theih loh nân hlam riat ai maha sâng, a chhah lam hlam 50 zeta chhahin lungin an inhung chhuak vek a.

Kum sângkhat leh zathum kum vêl khân tuifinriat tui chu khaw chhûng lamah chuan a lo hawrh lût ta vak a, khaw sawmthum aia tam mah a mihring chawpin an boral a ni. Holland-ho chuan thli hi an chhawr hle mai, tuifinriat tui te, luipui tui te, dîl te chenin a lo lût tûr dan nân an hmang a; tin, thli chhêm vir khâwl lian pui puite hi an nei a, chûng chu tui dâwttîrin ram danga a luanna an siamahte chuan an la ṭhîn. Chûng tui luannáte chu ram tinah a thlûr sung a, khaw tam tak a pawh thluah mai a. An khaw ṭhenkhat khawlai phei chu tui hlîr a ni a, meikhu chhuahna chhîp leh thinglêr te pawh hi hai thut thut awl tak a ni. Lo nei mite hian an huan thlai hralh tûrte hi lawngin an kalpui a, tin, sumdâwng mite rêng rêng pawhin an bungrua chu lawng bawk chuan an thiar-ṭhîn a. Thlasik khaw vawi tâi hi chuan chûng lawnga an kal thinna tuite chu a lo khal ta ngûng ṭhîn a, bâwnghnute semtute hi tawlaiah an tleng mai ṭhîn a ni. Mi 50 000 lai chu tui chunga in nei mi an ni a, lawng inah an awm ber a ni.

Holland rama an lei leh phûl chu zâwl rai ruam thûk duk a ni a, a sîr vêlah chuan tui a tling leng lung hlawm a, chungu hi chhûn zânin an tlak tluah tluah reng mai. Chûng phûlah chuan hlobet hi a ṭo hring dup a, ran an tla noh noh ṭhîn a, tin, an thil chîn pawh a ṭha duh hle mai. Hmun ṭhenkhat ah chuan anṭam zîkhlûm ang reng hi par eng têk tûkin a ṭo chûk mai a, chu mi chu chu hriak ṭha tak a ni an ti. Holland ram Haarlem an tih khuaa an thil chîn ber pakhat chu pangpâr bulbâl nei chi mawi tak tak leh pangpâr chi dang dang hi an chîn ser ber a ni a, chûng chu khawvêl ram tinah an thawn chhuak ṭhîn. Chhim lampang Brabant ram vêla mite leh Hmâr lampang Volendam ram vêla mite chuan an hnam inchei dân pângngai kha an la chîng reng

Holland rama hmeichhia.

Holland rama mite hi mi intithianghlim thei tak an ni. Nu hian an in chhûng lam chang ni lovin, an sumhmun leh pâwn bang chen hian an sil a, an nâwt fai reng ṭhîn a ni. Rante hi an ngaina hle a, uite hi bung raw phurah te leh tawlailîr hnûktuah te pawh an hmang ṭhîn.

An khawpui chu Amsterdam a ni a, thliarkâr sawmkaw chhûng huama siam a ni a, leilâwn pawh zathum zet a awm. Chu khuaa an hnathawh ber chu lungmawi zai rual leh nawhtlêt a ni.

KUM SARIH KHUALZIN

Calcutta-ah khuan vêng lian tak pakhat a awm a, China vêng an ti a. Chuta mite chuan kum sarih zet hrehawm tuara an zin chhuah chanchin an sawi a. An hrehawm tuar nasatzia chu a râpthlâk hle mai. Chinese Turkestan rama mi, Mosolman-ho tam fe hian Mecca khuaa zin tumin thlalêr ram ro zau tak mai chu an su ta a. Kum sarih chhûng zet chu hrehawmna leh mangannain a tlâkbuak nasa khawp a, a tuar chhuàk chhunate pawh chu an tam lo hle. A tîra chhuak chu mipa leh hmeichhia leh naupangte nên vek chuan 3,000 an ni a, a dam chhuakate erawh chu 120 chauh an ni.

An han chhuah ṭanna phat chu Chinese Turkestan rama Barkul kianga khaw tê tak tê Sinjan Rumji khua aṭangin a ni a. Hitler-an Poland ram a hual ni tak kha a ni a, nimahsela chu mi Sinjan Rumji khaw hotu Liasa chuan Sâp ram indona te chu engah mah a ngai ve mang lo va. Ani ngaih dân zawngin khawvêl hi hnim hring ṭona a ni mai a, a hoten sakawr te, berâm te, sanghâwngsei te an vulh lian ang a, Barkul dâwrpuiah mi hausate hnênah an hralh ang a, tin, dam chhûngin vawi khat na nâ nâ chu zâwlnei khawpui Mecca-ah chuan Mosolman inti ve meuh chu an la kal ang chu le tih hi a ni ber mai a.

Tûn hma pawhin Liasa khuaa mi chu Mecca khuaah chuan an kal tawh a, nimahsela a huho puiin an la thawk chhuak ngai lo va, chuvângin Liasa chuan tâwk a la ti lo va. A khuaa mi zawng zawng, a hmei a pa, naupang chumchiap chenin, 3,000 te chu a phût chhuak vek a. Kum hnih emaw, kum thum emaw zawng an thang ngei ang a, engpawh ni sela, an sakhaw inzirtîrna lamah chuan kumkhaw sawi a tling dâwn a, a manhla dâwn êmin a hria a.

Chutichuan tuifûr tlâk hma lawkin an puan in, sanghâwngsei vun chu an têl sauh sauh va, an ran vulhte chu an kawi khâwm vek a, ram hla taka kal tûr chuan an chhuak ta a, an kal pahin hla an sa dual dual a.

Zin kawng pui ber, Suchow khaw thlenga kal chu an han zawh phawt a, chu mi zawhah chuan chhim thlang lampangah thlalêr leh Chinghai tlângte kal tlangin Tibet ramri thlengin an kal a; tin, Tibet ram chu an kal tlang a, Darjeeling leh Calcutta an tlawh leh a, chuta ṭang chuan an kalna tûra kal ve bawk tûr, a huhova zin pâwlte zînga tel ve an tum a ni a.

Zîngah an chhuak a, ni tlâk thlengin an kal ṭhîn a. Tin, an puan in chu an zâr a, chaw an chhûm a, an ei a, chu mi zawhah atûk lam thu leh Mecca khaw thu an sawi ho mar mar ṭhîn a. Chawlh kâr engemaw zât danah te, chawlh hmun thengthaw nuam deuh an thlen emaw te hian ni engemaw ti lai chu an han chêwl a, tin, an kal leh ṭhîn a.

"Mahni ngawta kal hian a kal chak theih ber a ni," tih thufing hi Liasa chuan a theihnghilh a ni âwm e, chutia a huhova an kal chu Suchow khua an thlen hma te chuan nipui ni sa leh thlasik khaw vâwt an tuar nasa êm êm mai a. Suchow khua chu an va thleng hlawl a, nimahsela Liasa leh a hoto tam fe chuan an tuar ta lo va Chu khua chu an thlen tâwp a lo ni ta mai a.

Lal chi inti ve bawk Zahiban Liasa chu a thlâk a. Tichuan a kum leh nipui thâwk dâwn vêlin Chinghai tlâng lam panin thlalêr ram zau puiah chuan an lût leh ta a. Thlalêra an kal chhûng chuan ni a sa êm êm mai a, mipa leh hmeichhia leh naupangte, an rante nên tuihâlin an thi chiam mai a. Achângin an riahbûkte chu ṭhâwngaleivirin a namthlu ṭhîn a, nimahsela zâm duh chuang lo leh beidawng duh chuang lovin Mecca khaw lam pan chuan an kal lui zêl a.

A kum thum kum chuan Tibet ramri an thleng hlawl a, nimahsela hmun thuma

ṭhena hmun khat chu thlalêrah chuan an tluhlum a Tibet ram an va thlen chuan sipaiḥoten an rama luh an lo phal ta aw zâwng lo va chu chang pawh chu ni lovin rûkru pâwlin an hriambrei neih chhun leh an ran chhawmte chu rûk sak tumin an lo bei chhên bawk a An hruaitupa Zahiba chuan a hote thehkhat chu vêngtu atân a fapa Osmana a dah a ani chuan mi 2ɔ0 a hruai a rûkruho chu an rin loh hlâna bei ve thut a tum a Nimahsela khawi lamah nge an awm tâk an thangna chin rêng rêng chu an hre ta lo Atûkah chuan Osmana ho chuan rûkruho chu an ûm ta ngei a nimah sela an pawl zinga mi 200 lai chu an that a

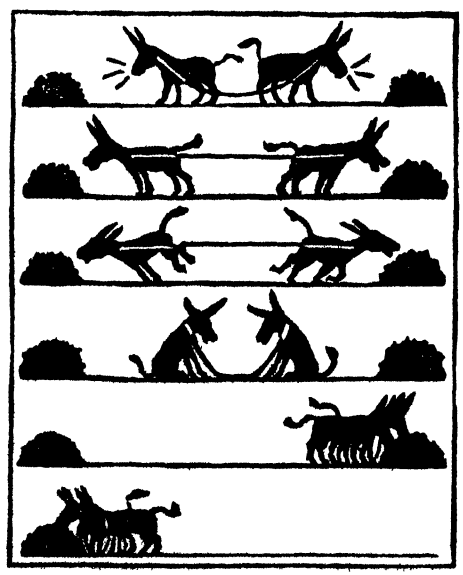
Osmana chuan Zahiba leh a hote kha ni engemaw zât lai chu a lo nghak a nimahsela a nghâk chhuak zo ta ngang lo va tichuan an kal leh ta a Tûnah chuan a zâtve chauh an la dam Thla sâwm leh thla riat chinah chuan mi 750 chu Kashmir rama Ladak khua an lût a Mi zanga zet chu an ran rualte nên tlâng chhîp atanga vûr minin a vûrhlum vek a Tin a ṭhen chu khaw vawtin a sehhlum a

A tîr chuan chutia hriam kenga mi rami an lût ta chiam mai chu Kashmir sawrkâr chuan an lo remti lo va nakinah erawh chuan an hriamhrei chu sawrkar an pe ta vek a chu mi hnuah chuan Muzaffarabad khuaah an tîr ta vek a Chutah chuan thla thum an awm a chutah pawh chuan an taksate an kal nat avang leh hri avangin hmun thuma ṭhena hmun hnih lai chu an thi leh a

Nikum favâng khân China sawrkarin C I cutta khuaah an hruai a anmahni rami hâwntîr leh tumin an enkawl a nimahsela theih lohna eng engemaw a lo awm ta a tûnah hian China vêng an tihah chuan ei zawn nana sahmul lukhum siamin an tâl ve ta rih a

Mecca khua hi a hla teh na a mi tam tak chuan Chu khaw thianghlim chu engtikah emaw zawng ka la rap ve ngei ang maw le tiin an tum an la tiurh reng mai

---

He milem hian thu sawi hlek lova infuih na ṭha tak a entîr a Ngun takin en ṭheuh ula eng lampang nge a kawh tun lai tak hun nên hian a inhmehna thu lo ngaihtuah ve teh u khai

KRISTIAN CHHUNGKUA

KAN LAL TE NUPA KAWPCHAWIA KUM SAWMHNIH LEH KUM NGA AN AWM LAWMNA.

April 26 khân ka Lalber te nupa kum sawmhnih leh kum nga nupa kawpchawia an awm lawmna an nei a. Tin, chu mi zân chuan ram tina miin an lo ngaihthlâk theih tûrin Lalpa leh Lalnu chuan inbiakhlatnaah thu an sawi ve ve a.

London khawlaite an fan a, vêng hrang hrangte an fan hnu chuan an in lamah an haw a. Tin, Lalber chuan a nupui kianga thuin biakhlatnaah chuan hetiang hian thu a han sawi ta a. "Ka tih tûr ka chunga innghat hi mahni mai chuan tlin rual a ni lo va, amaherawhchu kan chhûngkaw inṭanpui tlânna leh kan inphungbawm tawnna avângin tlin loh tûr pawh tlin theihna a lo awm ṭhîn a ni; chutiang ni suh sela han tlin rual hi a ni lo. Vawiin hi Lalnu tân leh ka tân ni ropui tak leh hlimawm tak a ni. Keimahni nupa hetianga nupa kawpchawia kan lo awm dun thua kan lâwm ve vena tiam lovin khawvêl pum pui aṭanga min duhsakna leh min lawmpuina hian kan rilru a tilâwm êm êm mai a ni.

Kum sawmhnih leh kum nga zet nupa kawpchawi hlim taka kan lo awm dun thua mi tam takin min lawmpuina thu hi engtikah mah theihnghilh rual niin a lang lo ve.

Min lâwmpuitute zawng zawng hnêna ka lâwmna entîr tûrin hei aia ṭha hi ka hre chhuak zo lo va, chu chu hei hi a ni, malsâwmna kan dawn, kan lâwmna ang chiah chiah hi lo chang ve châwk châwk ula tih hi a ni. Nupa kawpchawia hlim taka awm tawh sa zawng zawngte chuan hlim taka tarkûna, tûmvuaia, haitara in awm ka duhsak che u a; tin, nupa kawpchawia la awm lote chuan in hmabâk chu hlim leh lâwm taka in duhthusâm anga in lo la chan kan duhsak a che u," a ti a

Tin, Lalnuin Lalber sawi zawh chuan a sawi ve a, "Kan pa lâwmthu sawi chu kei pawhin han belhchhah ve ka duh a. Hetia nupa kawpchawia kum sawmhnih leh kum nga lai kan lo awm duna, kan ram duh tak tâna theihtâwp kan chhuah duna, kan fanau leh kan chhûngkuain malsâwmna kan dawn thin thuah hian kei pawh ka lâwm tak zet a ni.

Tûn lai mite rêng rêng hian inpumkhatna leh aikhata luan hi kan thupui ber a ni a; tichuan nupa kawpchawia awm dun hi pumkhata insuihna a ni a. Nupui pasala inzawmna thianghlim tak hi mihring inpumkhatna ropui ber, bul ber, hnam awmdân indinna bul ber a ni tih kan rin ang bawka ring tam tak in awm ve phawt ang a.

Kum sawmhnih leh kum nga vei ta leh ka naupan lai thute ka han thlîr chuan, chhûngkaw khawsak dân ṭha anga muanna leh hlimna a lo pian chhuah dân ropuizia hi ka hre zual deuh deuh a ni. Chuvângin tûnah hian khingpui, thurualpui la nei lo va, mahni pual ngeia chhûngkua la din lote chuan an din hun chu ka nghahhlelhpui êm êm a ni.

Dawhtheihna te, inngaihtheih tawnna te, hmangaihna te hian an rinna chu chuai lovin a siam sak ang a, zâm lovin huai takin a awmtîr zêl ang tih ka ring tlat a ni.

Tûkina biak ina lâwmna inkhâwm kan neih kha, lâwmna inkhâwm chauh ni lovin, inhlanna inkhâwm angah ka ngai a. Chutichuan kan ram leh a mihring, kan hmangaih êm êmte tân thil ṭha kan tih theihna tûra Pathianin min hruai zêlna tûrin ka ṭawngṭai a ni," a ti.

LAL PUAN MAK TAK

Hman lai hian ram tê tak te pakhat a awm a, a ram hming chu Ahama an ti a An lal chu naupang tê a la ni a Amah pawh chu mi viakṭha tak, taima tak a ni reuh va Ni tin a upate zîngah a chêng chawt thin a An ram inawp dan chung chang thu hi an sawi ho thin a Chu lal naupang chuan eng engemaw zir tûr a ngah a A zirtirtupa chu mi fing tak a ni Tin sakawr chung chuan te pawh hi a zir thin a A in kawt zawlah chuan thal kah hi a zir chawt bawk a

Thal kaha inthemthiam hi a duhzâwng ber a ni Tûk tin hian an arâwn khawi hi chaw a va pe a a va chhaih thîn a Chu mi zawhah chuan thalin a inthemthiam lch thin a A pa chu sa pêl mi, sa kap thei tak a ni a Sakhi pawh a kap tam hle mai Tin, sanghal pawh fei ngawtin engemaw zat a khawhhlum a A pa chhun a chak em êm thin a

A sipai hotu ber chu Ashmeda a ni a A inthemthiam hun apiangte chuan a awm ve zêl a Rem a lo ruatpui a, a lo ṭanpui zêl thin a Tin, lal in vêngtu sipaihote pawh achang chuan an awm ve thin Lal ina chêng ve, mipate leh hmeichhiate pawh an awm ve bawk thin a Rawngbâwltu chenin an lo awm ve thîn Chu lal naupang chu thala a inthemthiam apiangin "A va them thiam êm!" tiin an lo fak ṭhin a A han thelh chang pawh hi in an fik zêl mai ṭhin a

Rorêltu duhawm i va them thiamin i va han thei tak êm ve aw! Nang nge nge! an lo ti dual dual thin a Inthemthiam atana a tar i tlang a han fuh hlek te hian a lu tak a fuh tlukin an lo lawm a an lo au leh dual dual thin a A lo thlir vete zinga rawngbawltu pakhat chu Obeda an ti a Ani chu a lo ngiwi reng bik a Vawi khat tê mah i lo fak ve duh hauh lo va Lal chuan i lo chhinchhiah ru ran a A lawm mang hauh lo va A khua leh tuite chu a hmaah chuan kun dual dualin amah fakin au dur dur vek sel i a duh a ni a Tun hma pawhin chu tiang chuan a pa chu chibai an lo bûk thin a ni a A pa ang bawka an chawimawi ve chu a phût a ni Ii chuan a rawngbawltupa Obedi hnênah chuan Obed engatinge i ngiwih reng bik? Thal kah I i thiam hle a ni lawm ni? a ti i Rawngbawltupa chu mi awmkhauh tawk fang a lo ni bawk a lal chu i hlau duh bik lo va I al chu a hma chhawn rên rawn a Fuh lo nuam zawng fuh tiin themthiamah I i chhiar thei lo a che, a lai tak erawh chu han fuh chat ni la chu i fuh thin hle mai a ka pu, ka ti mai tur a ni a ti a Lal chu a thinur ta hle mai a Thlirtu dangte chu hlauthawng fahranin an lo phu dep dep mai i

Ani rawngbâwltupa lah chu hlauhthâwnna engmah nei ve lovin a ding ngar mai a. Lal chu a nui ta teuh teuh va.

"A ni e Obed, fuh lo napui zawng fak hlawh tûr ka ni rêng tak nêm maw," a ti ta a.

Nakinah chuan thil dang zir tûrin a kal leh a. A zirtîrtupa chuan chhuang âwm fahran hian, "Lal duhawm, nakin deuhvah zawng lal fing fel tak leh rorêl thiam tak i la ni ngei dâwn e. Mite thiltih dân dik lo mai mai te chuan a khawih danglam chuang hlek lo vang che. Tûnah hian lal puan mak tak thu ka hrilh dâwn che a, lo ngaithla teh ang che: Hmân lai hian lal pakhat a awm a. Puan ropui leh mawi hi a ngaina êm êm a. Ni tin hian a sin chawt ṭhîn a. A khua leh tuite zîngah a intâr lang zut mai a, an fak thâwm hriat hi a châk ṭhîn a. Ni khat chu a khuaah mikhual pahnih an lo zin a. Chu mite chuan, 'Puan mak tak kan tah thei e,' an rawn ti a. Chu puan mak tak chu ze hrang hrang nei tûr a ni a. A zai pawh sîn tak tûr a ni a. Chutianga puan mawi rêng rêng chu tumahin an la tah ngai lo va. A ṭhatna ber chu puan mak tak, puan narân ang ni lo, puan thiltithei a ni. Mi chhawih deuhte phei chuan an hmu thei lo va. Mahni hna zo loten an sin phei chuan a hmuh rêng rêng a hmuh theih loh a ni.

Tichuan lal chuan, 'Chutiang puan chu mi tah sak teh se, ka ram chhûngah hian mahni hna zo lo an awm teh rêng emaw,' a ti a.

Chu mikhualte chu a tahtîr ta a. Tangka tam tak a pe a. Maimaw puan mawi tak tak leh rangkachak zai sîn mawi tak takte a pe a. Chûng chu puana tahtîr a tum a. Mikhualte chuan thembu lian pui pui pahnih an han siam a. Puan tah tûr ni âwm tak chuan an han bâng der a. Nimahsela thembuah chuan puan rêng rêng chu inbâng a awm si lo va. Lalin thil hlu tak tak a pêkte kha chu an thukru tlat a. Thil dang a bân tel tûr an la dîl ta cheu va.

A khât tâwk lek lekin lal chuan a en tûrin a upate chu a tîr ṭhîn a. An peih dâwn hnai tawh emaw tih hriat a nghâkhlel hle a. Tumahin thembua puan inbâng chu an hmu hauh lo va. Puan mak tak tûr a ni tih chu an hre ringawt a. A tâwpah chuan hmu lo puiin hmu an ti rawk a. 'Engmah a awm hlei nêm maw le,' an tih chuan lal chuan an hna chu zo lovah a ngai miau dâwn si a Amah lal ngei pawh chuan a hmu bîk lo va. Nimahsela ani pawh chu mi chhawihah an chhiar ang tih a hlau si a. Chutichuan engmah hmu lovah chuan a insawi duh hauh lo va.

Puan tah dertute pahnih chuan tah zo tawh ni âwm takin an thembute chu an han la thla a. Tin, lal sin tâwk tûrin an han zai der a, an ṭhui der ta chung mai a. Puan ṭhui taktak ni âwm tak hian hriau chuan an vit tawn zuk zuk ṭhîn a. Nimah-

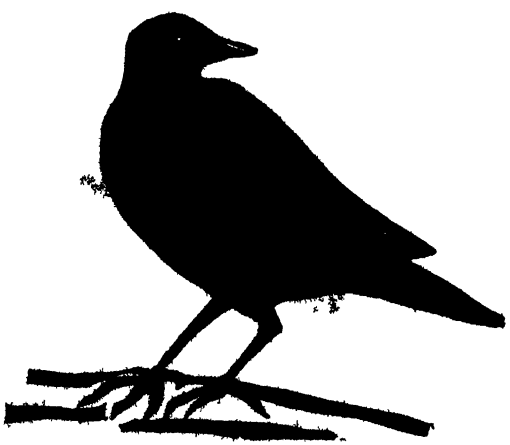
sela puan rêng rêng chu a awm si lo va. An ṭhui lem pah chuan puan ze mawizia leh a tah mawizia te chu an sawi zut zut a. Nakinah chuan lal chu an han sinlemtîr a. A rawngbâwltu pahnih chu chu mi puanfêm zuk chelh kâng tûr chuan an zuk kûn a. Chelh tûr nei ve ve thânah an inruat a. Lal chu a vei ngoh ngoh mai a. Mipui lah chu, chu puan thar mawi ti chuan an au hluah hluah a.

Nakin deuhvah chuan, 'Engmah pawh chu ka va hmu lo êm ! Nimahsela lal chu han hrilh a rem si lo va. Mi chhawihah min ruat mai âwm si a,' an ti a. Naupang tê pakhat hian mipui chu a rawn tâwn tlang a. Mi tinin chu puan mak tak thu an sawi noh noh chu a hria a, hmuh ve a duh a ni a Tichuan naupug tê chuan, 'Puan ropui a sin hlei nêm maw le. Puan ngo narân mai alâwm maw a sin le,' a ti ta chûl a.

Chu veleh, mipui chu an au ta hluah hluah a, 'Puan mak tak awzâwng a sin lo mai. Mi bum thiamate khân min bum mai mai a lo nih hi,' an ti ta a.

Chutichuan lal chu a zak ta hle a, a inngaitlâwm ta rawk mai a. 'Thutak nge nge hi ngaihsân ber tûr a lo nih hi,' a ti ta a ni," a ti a.

CHOÂK

Choâk hi sava zîngah hian a fing pâwl tak a ni. A hrâm hi chu a mawi hauh lo mai a a hmêl erawh hi chu a mawi lo tih mai thoih a ni lêm lo.. A dum thûnin a lang na a, eng emaw tizâwnga niin a han chhun chuan a tle nalh ve zuar bawk a ni. A nghâwng vel lai hmul, a phaw kan tih ṭhin ang hi chhah tak, nêm tak dum nalh zur a ni

Choâk hi a hre chiang apiangin a hram bengchhen avâng leh ei rûk a hman avângin an haw viau zêl ṭhîn a ni. Mahse, sava mak fu a ni a, a huai dân leh thil tihdân hmang a thianrzia hi a fakawm fu roh a ni.

Santali Kristian Inneihna

Berhampore khuaa kan hostel rawnbâwltu nula chu Santali Kristian a ni a. Nu leh pa a nei tawh lo va, mahse a u, pasal nei, kan awmna aṭanga mêl 9 vêla Itor an tihah chuan a awm a. Chu mi hmunah pawh chuan London Mission-in hna an thawk a ni.

Moni chuan a pasal neihnaa tel ve tûrin min sâwm ve hlawm a, ka ṭhiante nên chuan Zirtâwpni tlaiah chuan bâwng tawlailîra chuangin kan chhuak ta a. Kawng chu a bumbohvin a chhe hle mai a, min sawi nek mai a, motor-in min pêl sela a khu vut vut mai a, a nuam mang lo hle mai; chuvângin a ṭhen chu kan chhuak a, kein kan kal ta zâwk a. Kan thlen chuan zân dâr 9 lai a lo ni tawh a, mahse thla ên lai a nih avângin a zia a awm hle zâwk a ni. Tin, khuaa mite chuan min lo hmuak a, kan awmna tûr lei in, a chung diah chuan min hruai a, buhpâwl an dahahte chuan kan mutpuante kan dah a, kan insiam fel hnu chuan mo in lamah chuan min hruai phei ta a. Mo in kawt chu thing hnahin an cheimawi a, puan zâr an siam hnuaiah chuan khumah min ṭhuttîr a. Kan ṭhu chauh tihah chuan nula pakhat dâr thlênga tuilum rawn kengin a lo kal a, kan ke bulah chuan a ṭhu a, kan kete chu sil a tum ta mai a, keini chuan mikhual an ngaihmawh deuhte leh an chhûng hnai deuhte ke an sil sak hi an dân ve rêng a ni tih kan hre lo va, kan phal lo hle mai a. Mahse dân a ni tih thu te min hrilh hnu chuan remti mang lo chungin kan ke a sil chu kan phal ta hrâm a. Nula chuan tuilum hian a han sil a, a hru a, têl lum chuan a han chûl leh ta nghâl a, ke chu a dam duh hle mai. An dân tak chuan a ke sila khân dâr thlêngah chuan pawisa a dah tûr a ni a, tin, a siltu duh tâwk a nih loh chuan a tho duh lo va, a ṭhu reng ṭhîn a ni.

Tin, chaw te kan ei a, chu mi chhûng chuan tualah chuan an zai a, ṭingṭangte leh perhkhuangte an tum keuh keuh mai a, an thiam hle mai. Tin, a tlai tawh avângin an pastor koh chu a thlen in lama a kal hmain a ṭawngṭai a, a kal ta a. Chu mi hnu chuan Santali-hote chu an zai a, an lâm ta dual dual mai a. Tlar hnih mipa leh hmeichhia an inchhâwn a, ka ṭhiante ṭhenkhat chu an tel ve a,a ṭhen chu entuah kan ṭang a, kan hlim ngei mai. Tin, mo neitu lo thlen hma chuan men kan tum a, mahse zîng dâr thumah pawh a lo thlen loh avângin kan mu ta a.

Zîngah chuan an biak in kianga tuichhunchhuahah chuan kan insil a. Tin, ka ṭhiante chu fu huanah an lêng a, kei erawh chu Itor khaw chhûnga an Mission hmunahte chuan ka va lêng zâwk a. Dâr sâwm vêlah chuan mo chu a lo kal a, Mission-hote chu a rawn sâwm a, tin, kan pahnih chuan a in lamah chuan kan kal ta a. Tahchuan fatute chuan sanghal leh kêl an lo talh a, an buai hle mai. Dâr sâwm leh pahnih vêlah chuan mo chu an chei ta a, a ke sîrte chu an hnawih sen a, a hmai chu rawng vârin an tichik nek mai a. Chu mi zawhah chuan biak in lam pan chuan kan kal ta a. Mo leh mo neitu chu herhsâwp ṭhutphahah chuan an ṭhu a, keini mipuite chu chhuata pher phahah chuan kan ṭhu a. Hla te an sa a, pastor chuan Pathian Lehkhabu a chhiar zawh chuan thu tlêmin a sawi a, tin, mo neitu chuan mo chu zungbun a buntîr a, thutiam pawh awm lovin an innei a lo ni ta mai a.

Kan chhuah hnu chuan thla te ka la a. Tin, lo kal zawng zawngte chu an ding kual pup mai a. Tin, mo leh mo neitu leh a ṭhian chuan mi tin hnênah kalin an chhûngte leh an ṭhiante an nih dân ang zêl chuan chibai an bûk a, tin, an bûkate chuan an tih ang zêlin leh an nihna ang zêlin an lo ti ve a. Chu mi zawhah chuan khuang leh ṭingṭang

nên chuan an lâm a, lâm chung chuan mo in lamah chuan kan kal ta a. Tin, ina luh hma chuan an nupain pâwnah an ding a, kawrtai an inbarh a, tui an in intîr ve ve a, chu chang ni lovin mo chhûngte chuan an pahnih chuan kawrtai an barh a, tui an intîr zôl bawk a. (A thlum âwm teh e!) Chu mi zawhah chuan mo inah chuan kan lût ta a. Tin, dâr sarih vêlah chuan chhuata an pher phahah chuan sa ruai kan ṭheh ta a. Sanghal ei duh leh duh lote kan ṭhu hrang a, thlêng atân chuan changêl hnah hi kan hmang a. Chu mi zawhah chuan chhuat laia pher phahah chuan mo leh mo neitu chu an thu a, tin, mo kiangah chuan hmeichhe naupang pakhat hi an ṭhuttîr bawk a. Tin, mo hmaah chuan dâr thlêng an dah a, a sîrah chuan dâr novin aieng leh têl chawhpawlh an dah bawk a. Tin, mo chhûngte chu a hnai ber aṭangin an lo kal a, mo chu a biangah an fâwp a, aieng leh têl chawhpawlh chuan a hmaiah leh a bânahte chuan an chûl a, chibai an bûk a, ani chuan a lo chhâng a Tin, chutiang bawkin mo ṭhian tê chu an ti ve a chhân ve hnu chuan mi dangin an rawn ti ve leh a. Tin, mo hmaa thlêngah chuan mo u tân pawisa an dah zêl a. Mo neitu erawh chu chibai an bûk a, a ipteah chuan tangka emaw an dah zâwk a ni. Hetianga an thil tih hian hun a duh rei hle avângin leh kan lo men rei tawh avângin kan awmna in lamah chuan kan kal ta a.

Zing dâr li vêlah chuan mo kal tûr chu kan thlah a, tap chungin bâwng hnuh taw lailîrah chuan mo chu a bungruate nên chuan a chuang a, mo neitu erawh chu a thian non kein an kal ta zâwk a.

Keini chu zîngah chuan kan insiam a chaw ei kham chuan chhuah nghâl kan tum a, mahse bâwngpa pakhat a lo tlân bo duh avângin kan khawtlai ta a, kan hostel chu tlai feh kan thleng leh ta a ni Tin, an mi sâwm kan nih avângin kan kal lam man te chu mo chhûngte leh a thiante chuan an li duh hauh lo mai a, a lâwmawm hle mai

Lalzîki Sailo

AW, PIALLEI CHUL TÛR

1. Aw khawvêl puan ang a chul tûr hi,
   Tinkim dâwnin han thlîr ila;
   Aw, hring nun pâr ang a chul ṭhîn hi,
   Hmaten zamual a liam tûr chu
   Aw, lei mawiña thinlai tihlimtu,
   Zântiang chhawrthla leh siar êng mawi,
   Aw, zîng êng mawi leh tlaitla êng mawi,
   Dam lai khawvêl nun khua tinuaman lo vul rawh.
2. Tlâng sâng thing zâr mawi leh phai zâwlah,
   Suang lungpui leh luipui luang ri;
   Vânrâng chhûm leh thlifîm lêng vêlin,
   Khawvêl mawi hi hla mawi an pe.
3. Khuaṭhâl lênkâwl ni chhuak êng rii riai,
   Ṭuahpui pâr leh vau, phunchawng pâr;
   Chungtiang lênthiam, kâwlngo thla khâwngin,
   Lei rawngbâwl kum siam a lo ni.
4. I nâwi mang e, piallei kan chênna,
   Rianghlei tân pâr ang vul ve la;
   Ṭahlai ni kâwl kûnga liam zêlin,
   Hlim lei ni pâr ang vul rawh se.

Dêngsailova.

TUN LAI CHANCHIN

Ootacamund.— India ramah hian Hnam Ṭangrualho (U.N.O) chuan inkhâwm pui lian fe an nei a, chu inkhâwm chu June ni khat khân Ooty Camund-ah an nei a, Pandit Nehru-an a hawn sak a. Asia leh Far East ramah hian Ram intuamhláwm dân chungchâng thu ngaihtuah a vawi thumna a ni tawh a. Asia leh Far East atang chuan hnam hrang hrang 18-in palai 150 an rawn tîr a, tin, chutiang chungchânga rilru pe tak zet zet leh ngaihtuah lungkhama neite pawh chu tel ve an tam bawk a. Chawlh kâr hnih leh a chanve chhûng zet bei an tum a ni. Tichuan an tum ber chu Asia leh Far East chhûngah hian eng angin nge ram intuamhlâwm leh intodelh theihna dân hi kan lo ngaihtuah ang a, kan lo din puitlin theih dân tûr ni ang tih ngaihtuah tûr an ni ber a.

Bombay.— Bombay ram chhûngah rêng rêng chuan 1949 aṭang hian zu hralh a awm tawh lo vang. Chu chu kum 1946-a an bei ṭan an lo puitlin tâk chu a ni.

East Bengal.— May 27 aṭang khân East Bengal-a Rorêltu pâwl chuan tûn achinah chuan sawrkârin thiltih engemaw an neihnaa puipun ni ang te hian zû rêng rêng tel hlek suh se tih an rêl a ni.

Hyderabad.— He ram hi mahni ram bîk a, mahni lal neia, sawrkâr dang zawm lova, India pawh, Pakistan pawh zawm lova mahnia ro inrêl ram a ni a. India rama mahnia ro inrêl ramah chuan ram lian ber a ni. Mihring pawh 16,000,000 an awm. Chûng zînga mihring chu zaah Mosolman sâwm leh pathum an ni a, a dang chu Hindu vek an ni. An lal pawh chu Mosolman a ni. Ram dang nêna inkûngkaih thu hi an ngaihtuah mêk a, Lord Mountbatten chuan inremsiamna ngaihtuahin theihtâwp a chhuah mêk a ni.

South Africa.— Inthlanna an nei a, mahni hnam ngei atân tia tang pâwl, (Nationalist Party) hotu, Dr. Malan chuan a lo hneh ta. Field Marshal Smuts chu kum 1939 atanga Prime Minister atân leh pâwl dang nêna inzawma Ṭangrual Pâwl hotu (United Party) atâna an lo hman thina chuan a hneh ta lo va, chuvângin an thlang leh ta lo a ni.

Palestine — British sawrkâr chuan Palestina chunga a thunelhna kha a lo tihtâwp tak avângin May ni 15 khân a lo chhuahsan ta. Chu veleh tûn hmaa British-hovin Jerusalem an lo luahna hmunte kha Judate chuan an luah ta var a, tin, Israel hnam, intiin hnam khatah an lo insiam ta a, a khawpuiah chuan Tel-Aviv an lo siam ta a. Arab-hovin chu mi ram thar chu tûnah hian an rawn hual ta. Sweden mi, Red Cross hotu, Count Bernadotte an tih chu Hnam tin Ṭangrual Pâwlin (U.N.O) Palestina rama remna thu sawia phar vêltu atân an ruat ta. Tichuan June thla ni 16 aṭang hian chawlhkâr li chhûng chu inbei lova, han châwl rih lawk tûrin Arab leh Judate chu a thlêm thlu hrâm. Chu mi an han chawlh chhûng chuan inremna thu ngaihtuah an tum a ni.

Italy.— Italy rama April ni 21 nia inthlannaah chuan Kristian vântlâng rorêl pâwla ṭang, hruaitu ber Gasperia an tih chuan a lo hneh ta. Tûnah hian khawvêl ram tina mi chuan Aikhata luang pâwlin (Communists) nge hneh ang, Kristian vântlâng rorêlin (Christian Democrats) tih hian ngaichâng ṭhuap mai a ni. Italy hi Europe laili a nih avângin a pawimawh hle mai a. Tin, Europe thlang lampanga mi chu Communist tlêmna hmun a ni a, a chhak lampanga mi chu a tamna hmun a ni. Tichuan Italy rama inthlanna chu, chu mi ram lailia mite Communist lam duh lo pâwl tamna ber a ni.

AGRA KHAW ROPUI

Agra khua, han tih ngawt mai hian rilru ṭhâwngtu thil ropui tak a awm a ni tih a lang nghâl mai. Chu khua an lo siam ṭanna chu kum za leh sawmriat leh kum thum a ni ta. A siamtu chu Akbar Ropuia a ni. Atîr chuan khaw tê tak tê a ni a, Jehangira leh Shah Jehanan sum leh pai ui hlek lovin an lo siam lian ta hle mai a. Kum zakhat emaw chhûng phei chu Moghul rama khawpui ropui ber leh laili bera chhiar a lo ni a. Tûn thleng pawh hian khawpui mawi ber leh ropui ber a ni nge nge alâwm maw ti lo hi khawvêlah hian an awm ngût lo vang e.

Chu mi khuaa mihring chu nuaihnih leh a chanve an ni. Sawrkâr in lian pui leh Sikul sâng ropui tak a awm. Sumdâwnna khua tak a ni bawk a, buh te, chithlum te, la te an hralh nasa hle a, tin, thil eng eng-emaw siamna khâwl ropui tak tak pawh a tam mai. Tin, anmahni sakhaw thuah pawh, hmun lailiah an hmang ve a, an biak in sak nân pawh tangka maktaduai engemaw zât lai an sêng a ni. Chu biak in chu vawi thum lai a chim tawh a, ṭhenkhat chuan, "A thiang lo a ni êm êm ang e," an ti a. Nimahsela inhnemna an nei a: "Vawi sarih a chim ang a, a vawi riatnaah erawh chuan Taj Mahal pawh hi mawiah leh ropuiah chuan a la khûm dâwn a ni," an ti ṭhîn.

Agra khua tiropui leh tihmingthang bertu chu Taj Mahal an tih hi a ni. Jamna lui kama ding a ni a, Agra khuaa in dingah chuan a ropui ber mai. Shah Jehanan a nupui duh tak hriat rengna tûra a sak a ni. Ni khat chu a nupuiin a pasala hnênah chuan, "Ka thih hnuah hian mi la hre reng duh ang emaw chu le?" a ti a. Shah Jehana chuan, "Hre tuk e a, khawvêl zawng zawnga mi pawhin an la hre reng ang che," a ti a. Tichuan Shah Jehana chuan a nupui Mumtaj thlân atân chuan kum sângkhat leh zasarih vêl khân thlân hmingthang atan a lo sa ta a. Mumtaz Mahal an ti a, chu chu "Lal in mawii" tihna a ni. Shah Jehana leh a nupui an phûm dunna hmun chu Taj Mahal an lo ti ta a. Chu mi in sakna leh a cheimawina tûr chuan ram tina mi lungmawi leh sailungvârte an chah khâwm a Chu mi in satuho chu mi 20,000 an ni a, kum sâwm leh kum sarih an bei a, a sik manah chuan chêng maktaduai sawmli ala tam an sêng an ti a ni.

He thlân in hi a ropui êm avâng leh a mawi êm avângin "Sawisêlbo" an ti ringawt mai a ni. He thlân hian hmeichhe mawizia leh an ropuizia hi a entîr hle mai a. Sâp no pakhat pawh a pasalin a ngaih dân a han zâwt a, ani chuan, "Sawi ngaihna ka hre zâwk lo ve. Hetiang chhûngah ngei hi chuan mi han phûm ve dâwn sela chu, naktûkal pawh hian thi mai dâwn ila ka pawiti hauh lo mai le," a ti hial an ti. Moghul-ho lal laia an themthiamzia chu khawvêlah a thang a ni.

Chu thlân in chu kil lia sak a ni a, a chung chu sailungvâr hlîr hlak, thûl chhîn an deuh kum kûk hi a ni a, a kil ṭheuhvah chuan sailungvâr ban hi a ding ṭhalh a a chhîp chu lubâwk nei, mihring pawh awm theihna tûra siam a ni. A vêl chu hum mawi tak a ni a, bang neia lei sena hung chhuah pup a ni. A en apiang hian a ropui zia hi sawi chhuah ngaihna an hre lo tak meuh a ni. Chuvângin "Khawvêl lallukhum thlân in sawisêlbo" an ti ngawt rêng a ni A ṭhenah chuan, "Mitthi sûnna hla sailung vâra chuang," te pawh an ti. "A chhûnga han luh hian chutah ngei chuan lalnu leh, hmangaihtu lal chu an awm dûn a, engkim titâwpa, engkim ṭan ṭhattîr lehtu thihna te, hmangaihna, thihna aia ropui zâwk, thihna te hi enga maha ngai hauh lotute awmna

ngei a nih avângin zah loh theih a ni lo," an ti hlawl mai a ni.

Agra khuaah hian he thlân in lo pawh hi Akbara hian sûlhnu a ngah hle mai. Kulh zau pui a siam a, a chhûngah chuan in mawi tak takte a awm a. A ṭhenah chuan mi-khualte pawh luh phal a ni. Dârthlalang in ropui an tih te, in sâng ropuî tak tak te a awm bawk a.

Tin, kulh chhûng, a sâng lai berah chuan Mosolman biak in Shah Jehana chuan a sa a. Chu in erawh chu Pathian be tûra kalte mit a la dah ang e tih hlauh vângin cheimawi loh, pangpâr lem pawh chuanna hauh loh a ni an ti.

Taj Mahal lo pawh hi thlân in lian pui pui chu a la awm bawk.

Tin, Agra khua aṭanga mêl ngaah chuan Sikandra khuaa huan zau pui lai takah Akbar Ropuia thlân in chu a awm bawk a. Chu mi hmun chu amah Akbara ngeiin a thlân hmun atâna a thlan a ni a, a sa zotu ngeia erawh chu a fapa Jehangira a ni. Chu chu zawng thûl chhîn anga chung neia siam a ni ve lo va. Hinduho leh Mosolmanho themthiamzia a inchawhpawlh hle mai. A luh tirhna kawngka chu lei sena siam a ni a, sailungvâra mawi taka chei a ni. Chu mi huan zau pui chu inkawm khâwmna leh inawmlemna nuam tak a ni.

Chûng in ropui tak takte chu tûn thleng hian chhiatna rêng rêng a la awm lo va. Chûng an sakna chu kum zali dâwn lai a ni tawh a, a sên lah an insêng nasa ngei rêng a. Sawrkârin a chei nân leh a enkawl nân kum tin tangka tam tak tak an la sêng reng a ni.

LEI KA BA NASA ÊM A NI

Zan khat chu ṭhian pakhat nên indo zual lai tak khân kan inkâwm a, thu tam tak kan sawi kan sawi a; ani chuan Calcutta-a a awm lai thu te hetiang hian a sawi ta a :-

"Calcutta-a ka awm lai chuan Hotel pakhatah hian ka awm a, ka awmnaah chuan vai pakhat B.A. pass hi a awm ve a. Amah chu chhe tê hian a inchei a, biri te hi a zu mai mai ṭhîn a. A hnathawh chu chhûn lamah chuan chanchin bu chhuahtu pâwl lamah a thawk a, tin, zânah chuan dâr 8 aṭangin dâr 10 thlengin thil siamna lam (factory) ah a thawk ṭhîn a.

Vawi khat chu kan ti ti ta a, "Engatinge maw biri te mai mai i zu a, i thuamhnaw lah chu i tichhe viau si a, nangmah lah chu B.A. pass i ni a, hna hnih lai i thawk a, zân dâr 10 thleng thlengin i thawk a, i hlawh pawh a tam hle si a, hetianga biri te zûk mai mai chu mi hmusit pawh i hlau lâwm ni ?" ka ti a. Ani chuan, "Lei ka ba nasa êm a ni," a ti a. "Eng tizia nge chuti êma i bat ?" ka ti a. "Eng tizia dang mah phei zawng a ni lo ve, ka B A. zir nân hian ka nu leh ka pain tangka tam tak an sêng a, an ei ai leh pawi-mawh zawng zawnga an hman tûr kha ka chungah hian an nghat vek mai a, chuti-chuan anni chuan ka chunga an sên te chu mi ṭhîng tawh kher lo vang, nimahsela an mi hmangaihna chu rulh leh tum lovin sikret tui tak takte keiin lo zu ta mai mai ila miin mi hmusit zâwk ang, nangni Kristiante Bible-ah pawh, Amahin min hmangaih hmasak avângin keini pawhin kan hmangaih ve tûr a ni, in ti a ni lâwm ni kha ?" a ti ta a. Kei chuan a thu sawi chu dik leh ṭha ka tih êm avângin a biri zûk te leh a inchei dân te pawh chu ka ngai ropui ta êm êm mai a, chuvângin kei chuan, "A dik ngawt mai, leibat chaûh duha, rulh leh tum lo hi mi ṭha an ni ngai lo a ni, kan Bible pawhin a dem ber pakhat a ni rêng asin," ka ti ta a.

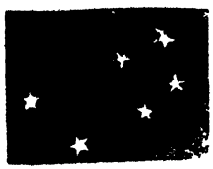
Hlunṭhuama,
Thingfâl.

ARSI THU

Mizo hian arsi tam fe chu hming vuah kan nei vein a chanchinte pawh thawnthu anga sawite kan nei ve nual hlawm a. Mahse anazawng chu Sâpho hming vuah dân nên a induh theih meuh loh avângin a sawifiah a harsa ṭhîn Hetah hian a induh thei ang chi chu chhuah zeuh zeuh kan tum a ni.

SIRUK.— Siruk kan tih hi Sâpho chuan PLEIADES an ti a; mahse English ṭawng chu a ni chuang bîk lo. Hmân lai, kum 2,000 lai a ni ta a, arsi chanchin an zir hluar tan-tirh lai leh arsi hmingte an lo vuah ṭantirh laia Europe rama ṭawng lâr ber leh tlânglâwn ber chu Latin ṭawng a nih avângin Latin ṭawng vekin arsi hmingte pawh chu an vuah a ni.

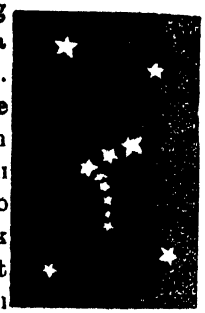
He arsi hi a hminga a put ang hian mit ngawta en chuan paruk chauh hmuh theih a ni a. Titiah leh thawnthuahte chuan pasarih hlîra sawi a nih avângin hmân lai chuan pasarih a hmuh theih nuin a rinawm. Mizo titiah pawh hian pasarih a ni tia sawina chu a awm ve bawk.

Entlanga en chuan pasarih chang pawh ni lovin, arsi 3,000 lai awm khâwm a ni Arsi hmingthang leh lâr tak si-ah chuan a fiah pawh a fiah êm êm lo, paw deuh chêkin a lang a ni.

He arsi hi kum tluaniu hmuh theihin a awm lo. Mizo ramah hi chuan thlasik ṭantîr aṭangin a lo lang a, May thla ral thlengin hmuh theih a ni. A lan tâwp hi thlipui hnu hnûng berin a nan ṭhin avângin chu thlipui hmingah chuan 'Siruk la thli' kan tih nghe nghe hi.

CHHOHREI VÛNG — Hei hi Sâpho chuan ORION an ti. Mahse keinin Chho hrei vûng kan tih chauh hi ni lovin, a hual vêltu arsi fiah tak tak pahte pawh hi an huap tel. Hmasâng Hinduhote pawhin Sanskrit ṭawngin a hming an lo vuah ve a, Mrigashira an ti a, Bharata an ti bawk.

Greekho leh Hebraihote chuan he arsi awm khâwm hi an hmuh dânin sapêl mi ni âwm ang takin an lo ngaihruat ve ve a, a mak hle mai. Anni ngaihruat dân anga a kokin dinglam ni âwm tûra arsi êng tak awm khi ni aia hmun leh sângthuma hian leh êng a ni an tih chu! A awmna ni aia a hlat zâwk êm êm avangin a ling tein a êng tê mai a ni.

THUPHA CHAWINA

May ṭhla Robâwmah khân, "I mawi êm e kan ram hi," tih hla a solfa nên kan chhuah a. Chu mi lai chuan tu phuah nge ni tih kan hre hauh lo mai a; tûnah chuan Aijal khuaa mi Rokunga phuah a ni tih kan lo hre ta a. A châng lina tâwp lam thu, a phuah ang chîah ni lova kan lo chhut min han hrilhfiah avângin a lâwmawm hle mai a, kan lo tihsual pahin thlasik a hnênah thupha kan chawi e.

Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lungleh

c/o Pte. Saiasa (Tailor)
Dawasavi.

Robawm

Vol. II SEPTEMBER, 1948 No. 5

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F J Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

A man kum khatah Re 1 0 0 *Dâka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTE

Inhlan thu	*Pastor Challiana*		Phêk 65
Ruthi	*Treasure Chest*		66
A hun ta e	*J Buana*		67
R.S.P.C.A	*Zochhâwni pa*		68
Tûn lai hi khawvêl ngaihtuah lai a ni		*Pastor Thankânga*	69
India rama Samak tawm khawmna			70
Dumde khuavang	*Treasure Chest*		72
Sazu leh Khuai	*Treasure Chest*		72
Vahui hia (*Solfa*)	*Lalnuaia*		73
Kristian chhungkua	*Zomauia nu*		74
Olympic Games			76
Thinggui	*Pastor Sawiluaia*		78
Mi nun	*Lalmâma*		79
Independence ni			80
Olympic Games Hockey			Kawm

ROBAWM

Vol. II SEPTEMBER, 1948 No. 5

"Grêp raha rah tûrin a beisei a." *Isaia 5:2*
"A kûngah chuan a rah a rawn zawng a." *Luka 13:1*

Kumina kan Zo ram ṭâmzia hi a va nasa êm! "Manganna a nasat khawp hi chuan pa an ngawi hmiah mai a ni," an tih ṭhin kha. Rin aiin manganna thâwm chu a ri lo ve. Beisei kan nei ṭheuh va, buh thar hmaa min chhantu atân vaimîm te, buhtun te kan tuh a. Mi tam takin kan beisei ang kan va hmu ta lo. Vaimîm savawmin a ei zo ta, buhtun pawh pîtin a tlân zo leh ta. Kan beisei a, kan va zawng ngei a, nimahsela kan beisei ang kan hmu ta lo. A va runthlâk êm!

Beisei lian pui kan la nei e: khua a favâng tîr ta, buh a mawi dâwn ta. A dîptu hnimte chu in thlo fai a, in engthâwl ta a, in âwllêng leh ta nghâl a. Hmabâk chu a va nghahhlelhawm êm! buh thar hlân kan va nghâkhlel êm ve le!

Hmun tam feah chuan thlai thar lawmna inkhâwm in nei a, Pathian hnênah lâwmthu sawina te in hlân a, a mawiin a ropui rêng a. Kan Beirual pawh hian a rah kan beisei ṭhîn a ni rêng a. Kuminah pawh hian kan nei leh ṭheuh chuan ka ring a.

Pathianin kan Zo ram leh a mihringte hi min hmangaih êm êm a. Min enkawl a, min dîp chhetu tûrte lakah chuan min vêng a, "Rah tûrin a beisei a, a rah a rawn zawng a." November thla khian uluk taka kan enkawl liak liak kan buhte khi a sî hlîrin lo vui ta sela, a va hrilhaithlâk dâwn êm! nimahsela chutiang chu a ni êm lovang chu.

Unaute u, Pathianin keimahniah hian rah a beisei a ni. Pathianin a kohhrante lakah hian beiseina lian pui a nei a ni.

Kan Mizo ramin tûn hma ai mahin ngaihtuahna zau leh thiltih tumna rilru a nei nasa hle a, fîmkhur taka en chian zêl a ngai a ni. Miin sa hlauhawm tihhlum nân kar a kam a, fîmkhur thiam loh chuan amah kah nân a siam a ni mai thei a. Thil nasa tak tih kan tum hi thanga chantîra, mahni vêk awh awl tak a ni.

Solomona thufing chuan, "Mi fel rah chu nunna thing a ni," a ti a. A va ropui êm! Pathianin keimahnia rah a beisei chu: "Hmangaihna te, hlimna te, remna te, dawhtheihna te, ngilneihna te, ṭhatna te, rinawmna te, thuhnuairawlhna te, insûmtheihna te a ni."

Challiana.

ṬAWNGṬAINA

Nang kan Chatuan Pa, keimahah hian Thlarau rahte chu rawn chhuah ang che aw; thil dang zawng zawng leh, engkim aia ka hmangaih theihna tûr chein Hmangaihna rah chu ka ngai e; i rawngbâwl hi ka duhthusâm ber a nih theih nân Hlimna rah chu ka ngai a; i hmangaihnaah hian ka hahchawlh theihna tûra i zahngaihna dam, remna rah hi ka ngai a; i duhzâwng chu a nuam emaw, a hrehawm emaw pawh ni sela, lungawi taka ka pawm thiam theih zêlna tûrin Dawhtheihna hi ka ngai a; thinrim thut dâwna ka inhriatna te hi ka bengdaih theih zêla, manganna zawng zawngte leh inchotuahna mai maite hi dam taka ka lâk zêl theihna tûrin Dawhtheihna rah hi ka ngai e; thu sawiin emaw, thiltihin emaw mi tinâ pawh lo awm sela, ngaidam zêl thei tûr leh, an mi mawhchhiatna zawng zawngte chu chhel taka kan tuar peih zêl theihna tûrin Nunnêmna rah hi ka ngai a; ka tisa châkzâwng zawng zawng lakahte insûm theihna ka neih zêla, i duhzâwng thianghlim atâna ka rawn put luh zêl theihna tûrin Insûmtheihna rah hi ka ngai a ni e. Amen.

Ruthi

Khaw te tak tê pakhat a awm a, a daivêl chu pangpârin a vul chûk a, a daivêl awi pangpêrah chuan grêp hrui hi a zâm chêk chûk bawk a. Dai thlang ruam zâwl zuk thlîr chuan leilet zâwl, buh chînna a ni a. Thlîr lam apiang a mawi vek a. Chu mi khua chu Davida leh kan Lal Isua pianna, Bethlehem khua a ni.

Chu khaw mawi takah chuan ṭâm a lo tla ta a. Chu khuaah chuan mi pakhat a awm a, a hming chu Elimeleka a ni. A nupuia hming chu Naomi a ni a. Fapa pahnih an nei a, an hming chu Mahlona leh Kiliona an ni. Ṭâm chu a lo nasa ta hle mai a, an pêm ngawt loh chuan thih mai pawh a hlauhawm si a; chutichuan an chhûng chuan buh ei tamna hmun Moab ram, Jordan lui râlah an pêm ta a.

Kum engemaw ti an va awm hnuah chuan Elimeleka chu a thi ta a. Tin, nakin deuhvah chuan an fate pahnih chuan Moab ram nula nupuiah an nei a, chu mite hming chu Orpi leh Ruthi an ni a. An nu Naomi ho chuan kum sâwm zet an awm za a.

Nakin deuhvah chuan Naomi fapate pahnih chu an lo thi ve leh a, an pi ho chuan an hmeithai ta a. Tichuan pa lovin an pitu za chuan an khawsa ta hlawm a. Naomi chuan mahni ram chu a lo ngai leh ta a, Bethlehemah zawng laichîn unaute leh mahni pual ram chhe tê chu a la nei a, lêt leh a châk ta hle a. Mêl sawmthum zet kawng a ni a. An chhuah dâwn chuan Naomi chuan a mote pahnih Orpi leh Ruthi chu a bia a, "Nangni zawng mahni chi leh kuangte chhuahsan lovin, hetah hian awm hlen nghâl ang che u," a ti a. Nimahsela anni chuan, "I hnênah kan kal ve zêl ang chu," an ti a. Nimahsela nakin deuhvah zawng Orpi chuan, "A nih leh ka pi, kei chu ka lo [illegible] che," a ti a, an inthlah ṭha ta a.

Ruthi erawh chuan a pi hnên chu nuam se, nuam suh sela, ṭhen a tum lo rân mai a "I kalna apiangah ka kal ve dâwn a ni; i tlûk luhna apiang chu ka tlûk luhna a ni ve ang; i mite chu ka miah ka siam ve ang a, i Pathian pawh ka Pathianah ka vuan ve zêl dâwn a ni," a ti ta tlat a.

Tichuan Ruthi te pitu chu an chhuak dûn ta hnê hnê a, Bethlehem khua chu an va thleng ta a. Naomi chu a ṭhenawm hlute khân a lo thleng leh ta tih thâwm an han hria a, an va lêng a, "Hei, Naomi kha maw ni?" an va ti a. An ṭawng chuan Naomi tih awmzia chu thlum tihna a ni a. Nimahsela chu hming chu pu zovin a inhre tawh lo va A pasal leh a fapate pahnih a sûn a, re theihnain a tlâkbuak ta leh nghâl si a. Moab ram aṭanga a lo lêt leh chu kutbênga lo let leh a ni tak meuh mai a. Chûng avâng chuan, "Naomi mi ti teh suh u khai, Mari mi ti teh zâwk u," a ti a. Chu mi awmzia chu khi tihna a ni.

Ruthi te pitu Bethlehema an lo luh lai chu buhsanghar seng ṭantirh lai mêk a ni An pitu chuan engmah neih an nei si lo va Ruthi chu mi lova buh lâk hmaih zawn tumin a chhuak ta rawk mai a.

Lo neitu Boaza hi a buh sengtute engmo an an tâk tia va en tumin a va chhuak a Boaza hi tlangvâl nalh zên zâwn, hmêl tha tak a ni a. Ruthi chu a han hmu a, a mita la ta hle mai a, Ruthi pawh hi hmêlthaa sawi a ni ve rêng a. A chanchinte chu a han zâwt chhuak tê tê a, a va be ta chawt mai a, "Ngai teh, khawi dangah mah kal suh ang che, hênga nulaho ka rawihte zîngah hlîr hian chêng ve ang che. I tui a hâl leh tuithâwla mi hi rawn in ṭhîn la. Tlangvâlhote pawh hi engmah tih lo tûr chein ka hrilh vek tawh a nia," a ti a. A han en ngun chauh va, a hmêl a ṭha chauh pawh a ni lo

va, mi nungchang ṭha tak niin a hria a, a mi duhzâwng tak a ni a, a hmangaih ta hle a. Tin, ani pawhin a lo ngaina ve ta hle a. Chawfâk a lo hun a, a hnathawkhote, thingbuk hlima an chawfâknaa fâk ve tûrin a sâwm a, tichuan an zain an ei ho ta a.

Tin, tlaiah chuan a haw leh a, thil awmdân zawng zawng chu a pi a hrilh ve a. Naomi chuan, "Chu mi chu kan laichîn hnai tak asin," a ti a. Chûng laia mite dân chuan mi, fa nei lova an lo hmeithai hian an laichîn hnai ber hian an nei leh ṭhîn a ni. Tichuan Ruthi leh Boaza chuan inneih an lo puahchah a, an lo innei ta a. An inneih hma chuan buhsanghar leh buhpui seng chhûng zawng chu Ruthi chu buh lâk hmaih zawngin ni tin a feh ṭhîn a. Boaza leh Ruthi chu an innei fuh hle mai, Boaza chuan a neih tûr rêng zawng a ni nachungin an inhmangaih tawn hle mai a. Ruthi hi a hmêlṭhatna ngawt a thlîr lo va, a pi a hmangaih dân leh a kûngkaih nghehzia te leh a nungchang ṭhat dân te kha Boaza chuan a thlîr tel vek a ni.

Nakin deuhvah chuan fapa an lo nei ta a, an chhûngkuain an hlim tlâng êm êm mai a. Chu naupang chu kan Lal Isua Krista thlahtu a lo ni ta nghe nghe a. Naomi ṭhenawmhote chuan a hnênah, "Lalpa Pathian chu fakin awm rawh se. He naupang hi nangmah tungdingtu leh i tar lam châwmtu a lo ni ang a, i monu, nangmah hmangaihtu hian Boaza chu fapa a lo hrin sak tâk hi," an ti a. Naomi han lâwmzia chu a sawia sawi thiam rual a ni lo va, tichuan tar lamah tupa duhawm tak a pawm ta a.

Naupang hmingah chuan Obeda an sa a, chu Bethlehem khaw te tak teah chuan lâwmna dai thei lo chu a lo chawr chhuak ta a ni.

A HUN TA E

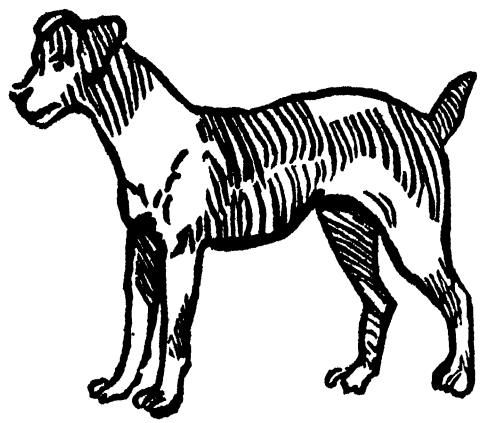
Kan ram hian chaw atâna kan rin bulpui ber chu buhfai hi a ni a. Tûn hma kum rei tak chhûng kha chuan mautâm te, ṭhingtâm te leh kum chhiat kum bîk tih lovah chuan Zo ram hi buh lam thuah chuan a intodelh ve thei ṭhîn a. Nimahsela tûn lai kum hnih kum thum chhûng hian kan ṭâm zâwn ta chhên mai a. Kumin phei hi chuan kan ṭâm zual hle mai a, kumin anga buhfai man to hi kan hriat ve chinah chuan a la awm lovin ka hria a, eng vâng tak ni ta ang maw!

Hetia kan ṭâm êm avâng hian hêng laia mite chuan vaimîm lo thar tirh aṭang khân chaw berah kan hmang a, ei dân chi hrang hrangah te kan siam a, chaw chhe dang pawh a lo ang hauh lo mai a, tui ti takin kan ei a, min tikozâng hle mai. Chaw chhia pawh a ni lo rêng a, ram ṭhenkhatah chuan chaw berah an ring a ni. A hlutzia pawh kan hre ta hle a, ṭâmna hian finna thar pawh min hriattîr hle bawk a ni.

Kan ram hi a bua telh telhin buh thlawh chhuah a harsa deuh deuh ta a ni a, ngaihtuahna thar hman ṭan a ngai ta hle mai Keiniina chaw atâna kan chhiar loh kamram mai maia kan hman hi mi ram chuan chaw tui taka hmangin chi hrang hrangah an siam a, chutiang chuan keini rama mite pawhin kan thlai chîn ṭhin — vaimîm te, buhtun te, betê te, bekang te, bahra te, kâwlbahra te leh bâlte chaw atâna rin theih âwm apiang chu a hmun hran siama, chîn uar deuh deuh va, siam danglam dânte zir ve deuh deuh i tum ṭan teh ang u. Tichuan buhfai leh thlaia kan ṭan kawp chuan kan intodelh thei ngei ang e.

J. Buana.

R.S.P.C.A.

Sap ramah chuan pawl pakhat hi a awm a a hmingah chuan a tawizâwngin R S P C A an ti thîn a Hawrawp pahnihna S hi pawl tihna a ni phawt a tin C chu nunchhiat tihna a ni leh a P chu khaptu tihna a ni leh a tin a tichiangtu ber A hi ran tihna a ni a Chûng chu kan zawm khawm chuan Ran chunga nunchhiat khaptu pâwl a lo ni

Chu pawl chu sâwrkâr thu chhuaka awm a ni lo va vântlângin an din a ni Hman lai deuh khan Sâp ramah chuan sakawr leh sa bengtungte tawlailîr hnuh nân an hmang ṭhîn a tin bawng te beram te vawk te âr te an vulh bawk ṭhîn a Inah te pawh ui leh zawhtê te an nei hlawm bawk ṭhîn a Chuti chuan a enga mah chunga nunchhiatthlâk taka thil an tih loh nân R S P C A pâwl chuan an bei ṭhîn a Vantlangin an thawh lâwm a an pawisa khawn chuan inspector an ruai a inspector te chu an vak ṭhîn a ran engpawh an tuartîr lai an hmuh chuan police an hrilh thuai a an man a an chung châng thu ngaihtuah a ni ṭhîn a Mi pakhat in a sakawr chu thil rit lutuk a hnuhtîr chuan pawisa tam fe chawi a ni ang Mi dangin ui lo vaw hrep sela emaw zawhtê chaw pe duh lovin ngaihthah fo sela emaw hriat chhuah an nih chuan hrem an ni ve ṭhîn a Ran hian chang pawh ni lovin ran nung tê tak tete lam pawh miin an tuartîr chuan an tuar ve theihna dan ngaihtuah a ni zêl ṭhîn a Tin vawi khat chawi tawh phawt chu sim chuang lova an la tih leh zêl chuan tân ina khung an hlawh leh mai ṭhîn a Sap rama chutiang pawl an awm avâng chuan ran leh rannung chunga nunchhia an vang ta hle mai a

Mizo ramah hian hmasâwnna thu kan sawi [illegible] ha mi kawngah hian hma kan sâwn [illegible] kan inngaih duh chuan hetiang thu hi kan ngai pawimawh tûr a ni Hnam fingin tawng thei si lo na hre thei ve si Pathianin khawvêla awm ve tûra a ruat ran leh rannungte chunga nuuchhiat hi an phal ngai lo va Mizo ramah erawh chuan engnge ni kan la hmuh fo thin le? Naupang khau ke leh thla pawt thlawn te sava te hruia hlînga chaih te bawng leh kel au chunga um vak vak te tlangval savawm no chema sah tuma tihthaih te nu leh pa in na taka vuak hmang te kan la hmu fo a ni lawm ni?

Africa ramah chuan Missionary pakhat hi a awm a khawvêl zawng zawng zînga mi fing ber pâwl a ni a Lehkha thiamna lama pi s na sang ber doctor an tih thuah hi a lo ni ti hial mai a damdawi lama doctor a ni phawt i tin music lamah te theology lamah te phy losophy lamah te pawh doctor a kai leh zel a Thiamna lamah chuan tûn laia mi dam amah tluk tumah an awm kher lo tih theih a ni Ani chu rannung te tak tê lam pawh tihnat hreh mi tak a ni a In sak laia ban phun tûra an chawh hian ani chuan In phun hmain ngun takin bih teh u khai chung u tê emaw maimawm tê emaw in phun hnan palh ang e a ti ṭhîn a Kumi hi zawng amah anga lehkha thiam kan ni lo va nimahsela lehkha kan thiam ve chhun

hian ran leh rannungte chungah ngil min neihtîr ve thei dâwn lâwm ni?

Takana, R.S.P.C.A. kan tih khi, a Rawmzia chu kan la hrilhfiah hauh lo mai a. Pâwl engpawh Lalberin an thiltih tumte hriatpuia ṭha a tihpui viau chuan, an pâwl hming bula "Royal" tia belh hi a phal sak ṭhîn a. Mizo ram têa keini hian ran rêng rêng chunga ngilneih tum tlat mah ila, Lalber George-a chuan min hriatpui phâk kher lo vang. Amaherawhchu Lalber dang, "Chawngzawng paḥnih dâr tangka pakhataḥ an hralh ṭhîn lo vem ni? Nimahsela an zînga pakhăt mah in Pa lovin leiah a tla lo vang," titu Lalber Isua chuan min hriatpuiin ṭha min tihpui ngei ang. Chuvângin keini pawhin R.S.P.C.A. "Lalber hriatpuia ran rêng rêng chunga nunchhiat loh tum tlat pâwl" — kan zawm ṭheuh chuan, ran chi tinrêng siamtu Pathian kan tilâwm bawk ang a, Mizo ramah hian hmasâwnna nasa tak kan thlentîr bawk ang.

TÛN LAI HI KHAWVÊL NGAIHTUAH LAI A NI

1. Mi tin hi fimkhur leh thuhnu dâwn a tûl a ni.
2. Ngaih dân leh tum dân te hi kawng hnih kawng thum a awm thei a.
3. Inhriatpuina leh ngaihthiamna neih a tûl a ni.
4. Inremna leh inthurual hi thil ṭûl tak a ni.
5. Dikna leh thutaka ṭan hi huaina leh chakna a ni.
6. Tum leh beiseina nghet tak kan nei tûr a ni.
7. Kan tum leh kan beisei chu ram leh hnam tân a ni tûr a ni.
8. Thiltih leh thu sawite fiah tak leh aw nêma sawi tûr a ni.
9. Hun leh dân te hmang ṭhain kan pawisa tûr a ni.
10. Pathian ring leh zahin hmangaih neih tûr a ni
11. Hun ur chhuaha hlawhtlinna hi a muanawm a ni.

Mahni tân leh chhûng leh kua leh hnam leh ram tân chuan i hmuhmawh lutuk suh ang u. Hun lo kal leh Pathian zai ngaiin i awm theuh ang u Thil engkim hi hunin a rawn rêl mai ang.

Pastor Thankûnga.

HRIATTÎRNA

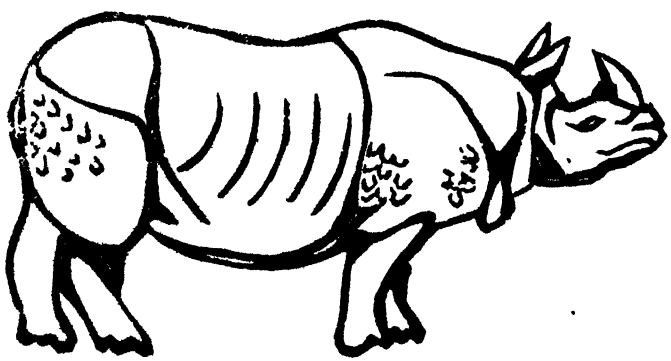
Tûn lai kan Mizo zîngah hian hla phuah thiam tak takte an lo tam ta a, a lâwmawm hle mai. Hêng hla ṭha tak takte hi Robâwma chhuahah pawh kan duh hle a. Amaherawhchu mi phuah sa a thu ṭhenkhat tihdanglam sak emaw, mahni phuah anga hming chuantîr emaw hi chu tihdân a ni ngai lo va, a tîra a phuahtu taka râwn lo phei chuan mahni thua thawn mai tûr a ni lo ve.

Chutichuan tûn achinah zawng mi hla phuah Robâwma chuantîr tûrin rawn thawn tawh suh ula. A duh chuan mahni phuah ngei chu ama hming nên rawn thawn zâwk tawh rawh se.

INDIA RAMA SAMAK TAWM KHAWMNA

Assam ramah hian kawng pui bera an hman, motor kalna ber si kawng pakhat a awm a, kum tin mi sâng engemaw zât chu an kal nain, chu mi lai vêl fang taktak chu an tam lo hle mai. Gauhati leh Dibrugarh inkâr kawng chanve emaw laiah khuan hmun pakhat a awm a, Kaziranga an ti a, kawng pui aṭanga mêl khat emaw a ni a, chu mi lai ngaw chu khawvêla sa tawm khâwm tamna ber pakhat a ni e an tih chu.

Miin an pêl ngai loh avângin an ngam hle mai a : samak te, ram selawi te, sarual te leh sakhi te hi chi engemaw zât lai an awm noh

noh mai. Tin, sele te, sakei te, sai te leh sa chi hrang hrangte hi a awm bawk. Savate leh [illegible] chi tinrêng mai - tuivarak te, vacha te, ngawihûp te, varung te hi an awm noh noh mài a.

Chûng lai ngawte chu tuma la tihseu loh, ram chengker deuh a nih avângin hmasâng ata tawh tûn thleng hian lui te, dîl te, sih te leh thingte pawh hi a ngai tein a la awm a. Khawimaw lai laiah chuan rairuangte hi in chung chen chena sâng a ding a, a hnuaiah chuan ram sate chu an tawm khup mai a ni. Leh lam leh lamah ṭum an thlâk hen hun a, khawimaw lai laiah erawh chuan hmun ramlam lo, chhengchhe-fe fe a awm bawk a. Chu ram ngaw chu kum 1906 khân an hauh va, an lo cheibâwl ṭan ta a ni. Chutih lai chuan India rama samak hi a chimit ngei dâwn tih an lo hre ṭan a, sele leh ram selawi te hi vâng deuh deuhvin an hria a. Chuti-chuan chu ngaw chu sa tawm khâwm nân an lo cheibâwl ta sauh sauh va, tûnah chuan samak pawh a lo tam duh ta hle a, zanga aia tam mah a awm tawh ang an ti. Chu ngawah chuan di hmun te pawh a awm a Chu ngaw zauzâwng chu Zopa hriat thiam theihzâwngin a dung lam ni thum kal, a vâng lam ni thum kal bawk a ni.

Kaziranga hmun chu a duh apiangte tlawh theih tûrin kum 1937 khân an lo buatsaih ta. Chu mi hma chuan sawrkâr mi, mi hante leh an kaihhrauaite chauhvin an tlawh ṭhîn a. Tûnah chuan hotu (Divisional Forest Officer) phalna lâk phawt chuan a duh apiang kal phal a ni ta. Bang la pawh chu mi hmuna va riakte tâna luah tûr a awm bawk. Tin, chu mi ngaw chhûng sa chênna taktak va hmuh duh chuan sai khawi ngam sa lian pui pui pahnih chuan nân hman theih a ni.

Samak hi ram sa zîngah chuan sa khawr ṭuai, ti deuh hnê hnû a ni a, a kawlh ve fu a, hrâma mi bei nghâl mai te a chîng thin Achâng chuan ngam tak an ang a, hnaih fe pawh a ngam a ni. Sai hian samak hi a hlau leh chhâwng a, a han bei ve phawt chuan a tlân nghâl mai ṭhîn.

Kaziranga ngawa sai khawi ngamte pawh chu an fingin an rinawm hle mai a, a pute pawh chûng lai vêl chinchâng hre tak, mi fel tak an ni. Samak hi zawng a mi vel hi a hlauhawm ber avângin, sai pute pawhin an va hnaih dâwn te hian ṭi takin an pan dêk dêk ṭhîn a ni. Bâwngpui no hruaiin

mite a han ûm mai ṭhîn ang hian samak pawh hian sa dangte pawh hi han ûm thut a hman ṭhin avângin, sai pute pawhin an chuanna sai chu an tlântîr rih phawt a, tin, nakin deuhvah a ûmtua kha va fiahtîr leh an tum ṭhîn.

Sai chunga chuan lai taka samakin a han ûm mai chu sawi tham a tling ve a ni. Ûm hauh lova va chuan ai kha chuan ûm hrep tâwk ila sawi tûr a awm nge ngo asin mawle an ti hial a ni.

Samak hi mi hrua-hram pui, vun chhah tak pu a ni a, sa dangte tân chuan han seh lawk lawk mi a ni lo. Sakeite hian tih enah an en lo va, saite lah hian tlân chakzâwngah an tluk si lo va, an hlau hle mai a. Amaherawhchu samak râl ber hi chu mihring hi a ni a, a ngam loh bera a ni. A tlâkna tûr hum an han lai a, chhâwlin an han khuh a, a tla thuai mai ṭhîn a. A hum chu pâwn tê pawh ni sela, a chhuak leh thei tawh lo mai a, tin, ṭiau dûp deuh pawh hi lo dai pil thûk ta deuh sela, a tâng thuai ṭhîn. Hmân lai chuan a ki mawlh hi a to ber a, chêng 1500 te, chu aia tam te pawhin an hralh ṭhîn a, nakin deuhvah chuan ramhnuai vawngtute leh police-ten a man an lo titlêm ta a.

Samak hi sa kawlha chhiar a ni ve lo va, sa fingvâra chhiar a ni lo bawk a, tin, êk chhengna bîk neia, chu mi hmun ngei chu rawn pan leh ṭhîn a nih avângin a kah pawh a sam hle mai. Vûm thûr deuh tawh khawpa a êk chheng hmuh fuh tawh phawt chuan, han ṭhut chilh ngawt mai ila, rei vak ṭhut pawh a ngai lo va, a lo kal ruau ruau chilh mai a ni. Tin, lova chhuah hi an chîng hle a, buh peh hmang tak an ni a; fûr lai phei chuan a rual pui hian an chhuak a, kâp ru duhtute tân kah awl tak a ni.

Britain leh U.S.A. Sawrkâr Sa huanah chuan India rama samak hrawl pui pui chi, Kaziranga-a mi an man chu engemaw zât lai an khawi ta. Nikum pawh khân a pa tuai an man a, London-ah an thawn a, a hming te an lo sa a, Mohana an ti a A ngam sâwt hle a, tin, ṭhan pawh a ṭhang duh hle mai. Tin, tûn hnai lawk khân pahnih an man leh a, Chicago-ah an thawn ta.

Ram lawite hi chu samak aia sa bengvâr leh ṭî a ni a, hlam sawmriat danah te hi chuan rim a hre mai ṭhîn. A ruala awm an ni a, an han din ngîr khupa, a pachal ki ṭha fe maiin mi han hmachhawn ngôr mai chu a ennawm tak tak a ni an ti. Samakte nêu inhlau lovin an tla za a, vawi khat phei chu samak nêu insi deuh thaw renga dîla a inbual lai pawh an hmu a ni.

Kaziranga daifêmah chuan Nepali mi ṭhenkhat lawi leh bâwng vulh an awm a, chûngte chuan ram lawite chu an va pâwl ve ṭhîn. Chûng chuan chi an thlah a, an chak bîkin, hri pawh an sôl bîk a, a vulh pawh a khirh deuh bîk. An lo puitlin a, note an lo neih hian, mihring vulh pângngaite ai hian a hnute sâwr tûr a tlêm bîk deuh.

Ram sa ngaina tak tak hnam hi kan lo tam a, India ram hi sa chên khâwmna ram a lo nih hi tih pawh a thang nasa hle mai. Tin, he ram aṭanga an thawn chhuah a, a khawi dân leh a enkawl dân te an han zir chawp hian thil eng engemaw hriat chhuahtîrna pawh a neihtîr hle bawk a ni.

Chuta chhapah Assam ram chhinchhiah nân hian samak hi hman a ni leh nghâl si.

Tin, sele awm chhunate chu ram pûril deuh takah an chêng bîk a, hmuh pawh an hmu khât ngei mai Mikir-ho ram hi an chênna kumkhua a nih avângin, chutah chuan an lût pawh a ni thei.

Tin, he ngawah hian sazuk te, phai hnâwma chêng chi sazuk chi danglam te, sakhi te hi a tam mai. Mihring zîngah te hian tâl hran duhte suih khâwmtîrtu atân hmêlma hi lo awm a ṭûl ṭhîn ang hian, ram sa zîngah pawh ahranga tla pâwlte hi a huhova tlat khâwmtîrtu hmêlma hi a lo awm ve ṭhîn. Sakhi te, ram lawi te, sanghal te

(*Phêk 75-naah chhunzawm a ni*)

DUMDE KHUAVÂNG

America rama Red Indian-ho naupangte chuan thawnthu hi an ngaina ve hle mai a. Thlasik khaw vawh zân te hian an in chhûngah meilum hi an kîl bial laih a, hmasâng thawnthu te hi upain an hrilh ṭhîn a.

Naupangho thawnthu ngaihthlâk duhzâwng ber chu khuavâng thu hi a ni ber a.

Chûng khuavângte chu an tê khawp a, dumde ai maha tê an ni a, nimahsela hmêl ṭha tak tak, êng sêt an nih avângin, "Dumde-khuavâng" an ti mai a. Chûng chu khum kiang vêlahte hian an biru kêk ṭhîn a ni tih te an sawi ṭhîn a. An têt khawp avângin thinghâwng hnuaiah te pawh hian an tawm ru ṭeuh thei a. Sazupui vun an lihah te hian hmuh theih hauh si lohvin an tawm ru ṭeuh thei an ti a.

Chûng Dumde-khuavângte chu an ṭha hle mai a, ngaihnatawm tak an ni. Indona talhtum hi an keng fer a. Red Indian-ho hian hna te an va thawk hah a, khuma an han zâl veleh hian, chûng Dumde-khuavâng tê tê chu an chalah an lâwn ta mar mar a. An indona talhtum tê chuan an vaw ta tliar tliar a, an vaw beuh beuh, an vaw beuh deuh va, an vaw mu ta mai ṭhîn a.

Naupangte mu ṭha thei mang lova an tâl an tâl hian an nuten, "Dumde-khuangtê" an han ti a. Tichuan an lo tlân mer mer a, an luah hian an rawn vaw beuh beuh a, an vaw mu thuai ṭhîn. An han muthilh veleh, an nuten, "Dumde-khuavâng têin an vaw mu ta le," an ti ṭhîn.

Sazuin khuai hnênah hian,
"I thlâr a zîm zîm nên,
A chêp chêp nên,
Khati zozai chên theihna âwm leh,
Khawsak ho theihna âwmin ka hmu lo ve,"
a ti vei ngial a.
Khuaiin sazu hnênah chuan,
"Kan buzâwl leh kan chênna hi
Zîm se, chêp se,
A chêngtuin kan zir a,
Kan tihnawm phawt chuan
A pawi nêm maw,
Chêngtu zir a ni ngai e — vî — vî"
tiin a kusah a luhsan ta.

VAHUI

Lalnuaia (Hnahchang)

Doh is A♭

: s_1.d	m :-.d :r .d	t_1 :l_1 :s_1.d	n :-.s :d .m	r :—
: m_1.s_1	s_1:-.d :t_1.l_1	s_1 :f_1 :m_1.s_1	d :-.s_1:s_1.d	d :t_1
: d .m	d :-.m :f .f	r :r :d .m	s :-.m :m .s	s :—
: d_1.d_1	d :-.d :s_1.s_1	s_1 :s_1 :d_1.d_1	d :-.d :d .d	s_1 :—

: s_1.d	m :-.d :r .d	t_1 :l_1 :s_1.d	m :-.r :l_1.t_1	d :—
: m_1.s_1	s_1:-.s_1:l_1.l_1	s_1 :f_1 :m_1.s_1	s_1:-.l_1:f_1.s_1'f_1	m_1:—
: d .m	m :-.m :l_1.l_1	d :d :d .d	d :-.f :d .r	d :—
: d_1.d_1	d :-.d :f_1.f_1	f_1 :f_1 :d_1.m_1	s_1:-.f_1:r_1.s_1	d :—

1. Hui hui e ka tite hui hui,
   Hui hui e ram bûkthlâmah;
   Hui hui e ka tite hui hui,
   Hui hui e riang min hnêmah.

2. Hui hui e ka zuang e lâmin,
   Hui hui e ka lêng dâwn e;
   Hui hui e ka tite hui hui,
   Hui hui e thangvân sângah.

3. Hui hui e a hrâm mawizia chu,
   Hui hui e thing tin zârah;
   Hui hui e châwmkhuang bêng lo hian,
   Hui hui e zai an rem e.

4. Hui hui e kan Zo ram nuamah,
   Hui hui e lên thiam huiva;
   Hui hui e ka tite hui hui,
   Hui hui e tlâng tin mawiin.

5 Hui hui e ka châm reng âwm e,
   Hui hui e hmâwng thing zâran;
   Hui hui e a hminte tlânin,
   Hui hui e tlai nilênin.

Chhandamtu, ka rilru no hi,
I hnêna pêk ka duh a;
Ka chakna zawng hi phal takin,
I hnênah chauh pêk ka duh.

KRISTIAN CHHUNGKUA

July thla Robâwma Kristian chhûngkaw thuah chuan Sâp ram Lalber, nupa kawpchawia kum 25 an awm lawmna chungchânga Lalber leh Lalnu thu sawi kha kan chhuah a. Tûn ṭumah chuan zirtîrtu leh pastor-ho intawhkhâwm laia Zomawia nu thu sawi kan rawn chhuah a ni. Chhiartu zawng zawngin Kristian chhûngkaw pawimawhzia leh Kristian chhûngkaw thu kan uar duhzia ngun taka ngaihtuahin chhiar ang che u.

A tîrin Pathianin mipa leh hmeichhia hi a siam a, chhûng khata awm tûrin a ruat a. (Genesis 2:18.) "Tin, Lalpa Pathian chuan, 'Mihring amah chauhva awm hi a ṭha lo ve; amah ṭanpuitu tûr a kawppui âwm mi ka siam sak teh ang,' a ti a." Chutichuan chhûngkua hi Pathian mithmuhin a pawimawh êm êm a ni tih a lang a ni. Mizo ramah hian kohhran hian hma kan lo sâwn ta hle a; chuvângin kohhrante hian chhûngkaw lam thu hi kan lo uar a ṭûl ta hle a ni. Kohhran chak tak nih kan tum chuan Kristian chhûngkaw invawn fel kan uar a ṭûl a. Kristian chhûngkua hian Pathian hmangaihna a târ lang tûr a ni. Chanchin Ṭha khur pui a ni tûr a ni. Pathian ram a lo zau theih nân leh, khawvêl hi kan lo siamṭhat lehzual theih nân Kristian chhûngkua hian engnge kan tih ang a, engnge kan târ chhuah ang?

Tûkinah hian Pathianin eng ânga khawsa tûrin nge min ruat i ngaihtuah hlek ang u. Pathian min thlîr dân chuan a mithmuhin kan vai hian angkhat vek kan ni a. Chu chuan hmeichhiate pawh hi a huam a ni tih a tilang a. Chuvângin mipa naupangte ang bawkin hmeichhe naupangte pawh hian lehkha an thiam hi a ṭûl ve a ni. Kristian chhûngkua insirtîr ṭanna ṭha ber chu khaw tinah hian chhûng khat tal mite tihhmuhtu han awm phawt ila. Keini Conference member-hote hi a tihhmuhtu kan ni ṭheuh va. Chutichuan pastor leh zirtîrtu nupuite hi inzir mi ni ṭheuh thei sela a va ṭha lehzual dâwn êm!

Pathian Lehkhabuah chuan Mari leh Josefa te chhûngkaw thu a chuang mang lo va. Luka 2:51 kan chhiar chuan Isua chu, "An thu zâwmin a awm a," tih a chuan avângin, chhûngkaw hlim tak an ni ang tih kan ring thei a ni. Tûkinah hian Kristian chhûngkua hi eng ang tûr nge a nih i ngaihtuah ang u

1. A hmasa berin Kristian chhûngkua hi a in chawpin kan fai tûr a ni. Conference member-hote hnênah hian intihfai thu hi chu sawi a ngai lo va. Amaherawhchu in chhûng tihfai thu han sawi phawt ila. Mei khu avângin Mizo in hi zawng tihfai a harsa tih ka hria. Ṭhenkhat chuan chaw chhum nân intawpêng an nei a. Nikum khân Mizo fa pahnih phaitual aṭangin an lo hâwng a, an in chhûng bang chu an sil ta chiam mai a.

Tin, khum hnuaiah hian bungrua tam tak kan dah ṭhin avângin phiah fai a remchâng ṭhîn lo va. Chuvângin a dahna bîk chhuarte lo siam thei ila a phiahfai a awl zâwk ang a. Mizo khuaah zawng rante kan vulh avâng hian mahni in vêl tihthianghlim te hi a har hle a, nimahsela mahni in vêl ṭheuh zawng naupangte pawh hian an tifai hiâm thei a ni. Chu chu thu pakhatna, Kristian chhûngkua hi kan fai tûr tih hi.

2. Kristian chhûngkua hi hri kan sêl bîk tûr a ni. Pathian biak in kan ni a, biak in hrisêl lovah chuan Pathian chên a rem lo a ni. Tin, kan taksa hi a hrisêl chuan, rilru lam leh thlarau lam pawh a lo chak thei a ni. Kan taksa leh kan rilru hi a hrisêl chuan thlarau lamah pawh kan ṭhang sâwt thei bîk a ni. Isua kha a damlo tih rêng rêng kan hre ngai lo va. Hrisêlna lam a zawm êm êm avâng a nih a rinawm a ni.

Johana 10:10 " Kei zawng nun an neih nân tam taka an neih nân lo kal ka ni," Lal Isuan a ti a. Hri kan sêl loh zawngin nunna tam tak a neih theih lo ve ti rawh u Lal Isua khân mi tam taka tidam ṭhin a. Natna te kha a do tlat ṭhîn a. Chu chuan hrisêlna pawimawhzia a tilang a ni.

3. Kristian chhûngkua hi a mawi tûr a ni. Thil thianghlimte hi a mawi a ni. Naupang hrisêl te pawh hi an hmêl a ṭha bîk a. Chhûngkua inthurual te hi a mawi a ni. Tûn laia pa te, mipa naupangten an nu an ṭanpui te hi a mawiin a hmuhnawm êm êm a ni. Kristian chhûngkua hi a mawi zawngin, Thlarau thilpêk hmangaihna te, lâwmna te, remna te hi a lo ṭhang tial tial ang.

He mi kawngah hian thu pakhat chauh han sawi leh ila. Chu chu in chhûng chin fel thu hi a ni. Engkim hi a dahna bîk nei ila. Tin, a dahna bîkah chuan dah zêl ila. In chhûng chin fel loh hian kan rilru pawh hi a tibuai thei ṭhîn. Naupangte hi in chhûng chei fai dân zirtîra ṭh a a ni. Kan in chhûng kan chin fel chuan a lût apiangte hian nuam an ti a, an hahdam ṭhîn a ni.

Chhûngkua hi an inthurual a, an inhmangaih dial dial loh chuan Kristian chhûngkua tih a tling lo a ni.

4. Kristian chhûngkua hi a thianghlim tûr a ni. Thianghlimna hi Kristian chhûngkaw innghahna bulpui ber a ni. Kristian chhûngkaw thianghlim hi Pathian thu awi lote zîngah Kristian kan ni tih tihlanna ropui ber pakhat a ni. Zirtîrtu nu leh pate leh pastor nu leh pate hi sawisêlna kai mi an ni thei tûr a ni lo ve. Chutichuan kan nula leh tlangvâlte hi i vêng ṭha fo ṭhîn ang u.

Conference ṭum khat chu Pi Muanin min ho kha in la hre reng em aw? Kei zawngin ka la hre reng mai. Kha mi ṭuma a thu min chah ber chu tisa châkna thu a nih kha. A thu sawi khân a ṭûlzia a tilang hle a, min fuih nasa hle a ni.

Kha mi thu kha hre rengin Kristian chhûngkaw invawn thianghlim ṭûlzia hi i theihnghilh lul suh ang u. Chu chu kan thu palina: Kristian chhûngkua hi a thianghlim tûr a ni tih hi.

5. Kristian chhûngkua hian thlarau lam thil a thlîr ber fo tûr a ni. Hei hi a pawimawh bera chu a ni. Chu chu ṭawngṭaina aṭangin a lo chhuak ber a. Nu leh pate hian ṭawngṭai dun zir ṭhîn sela an lo chîng hlen mai ang.

Fianrial ṭawngṭaina tûr chuan intawpêng neite tân chuan inzâr hliah theih a ni a. Mahni inah te pawh hian chhûngkaw ṭawngṭai leh chaw ei dâwna ṭawngṭai te hian Pathian kan bia a lo ni ve a ni. He mi kawngah hian kan tum ber chu mahni fate hi Pathian hnêna hruai a ni a. Hmasânga Judate-ho tih dân angin tûk leh zân Pathian chanchin kan fate kan tîtîpui fo tûr a ni.

A tâwp nân: hêng ka thu sawite hi kimchang takin ka sawi lo va, a thu tlângpuite chauh chu ka sawi a ni

Kristian chhûngkuaa insiam hi thiltih tûr ropui ber a ni. Chûng chu Fai te, Hrisôl te, Mawina te, Thianghlimna te, Thlarau lam thil ngaihtuahna te a nih kha. Chhûngkaw thuah hian pa chauh ring lovin nute pawhin thawh ve tum tûr a ni e.

Kan vaiin kan chhûngkua hi Krista hnêna hlân tûrin ka sâwm ṭheuh a che u.

(*Phêk 71-naa mi chhunzawmna*)

hmêlma ber chu sakei hi a ni a. Samak hi sakeiin a hlauh avângin, sakhi te, lawi te, sanghal te chuan an tlat fin ve ta hlauh thung a. Tichuan tlatna hmun an inṭâwm tlâng ta vek mai a ni. Sakhi tê hian samak bulah hian hnim a pet melh melh a, anî hi chûng a tlatpui sa dangte ai chuan sa bengvâr leh sa ṭî a lo nih avângin, mihring emaw, sakei emaw thâwm kha a han hre hmasa ber a, tlânchhiat hun hrilhtu, râl vêngtu ṭha ber a ni.

OLYMPIC GAMES

(KHAWVÊL INTIHSIAKNA)

OLYMPIC FLAG

Olympic Intihsiakna hian Flag (puanzâr) hran bîk a nei a, heta entîr ang hi a ni :-

A dumpâwl hi Europe ram te, a eng hi Asia ram te, a dum hi Africa ram te, a hring hi America ram te, a sen hi Australia ram te entîrna a ni a.

July thla ni 29 ni tak khân Lalber George VI chuan London khuaah he mi intihsiakna hi a hawng a ni. He intihsiakna hi khawvêla intihsiakna ropui ber a ni a; tûn hi a ṭum 14-na a ni. Tûn ṭumah hi chuan hnam hrang 58 he intihsiaknaa tel ve tûr hian an mite an rawn tîr hlawm a; America ram ngawt pawhin mi 300 aia tam an tîr, an vaiin 6,000 an ni.

A ni hmasa ber chu hawnna ni a nih avângin hnam hrang hrang intihsiaknaa tel tûrhote kha ahlawp zêlin mipui hmaah rawn inlanin an lo kal tlang a. Tin, Greece rama Olympia khua aṭanga meichher an rawn chhîtha Olympic mei an chhêm bawk a. Chu mi mei chhêm a alh velah chuan pârva rual 7,000 an thlawh chhuahtîr mur mur a, flag zawng zawng leh thingpark a, chibai bûk nân lehzual an kal dur dur bawk a. Chu mi zawhah chuan thu sawite a awm bawk a, Olympic hla bîk pawh an sa bawk. Zaipâwl 1,200 lai a vâr hlîra inthuamin Olympic Hla leh Halleluia Chorus an sa a; Olympic hla kan tih hi hla dang vak a ni lo va, Psalm 115:1-na kha Olympic Hla atân an thlang mai a ni, a thu chu hetiang hi a ni :-

"Ropuina leh chawimawinate,
Kan tân ni suh se, aw Lalpa,
Nangma tân chauh ni zâwk rawh se"

A ni hnih ni, July 30 ni chuan intihsiakna taktak chu an ṭan ta a. An tih zawh vek hma loh chuan ni tinin an bei a, August thla ni 14 thleng an awh. Pathian ni erawh chuan an chêwl zêl.

Hêng hi an intihsiakna thilte chu a ni : Tui hleuh, Ngûnhnâm vai, Basket Ball, Inbuan, Foot Ball, Hockey, Zuanzân lam thil te, Kah lama inthemthiam, Lawngkar, Intha-

zawhna lam thil, Lungden Thîtsakawr chuan Sakawr chung chuan, Milem ziak te leh thil dangte pawh eng engemaw a la awm bawk.

Hmân lai Greek Olympic Gam s.

Hmân laiin Greek-ho chuan Olympia khuaah intihsiakna ropui tak mai an nei ṭhîn a. Chu mia an intihsiakna chu an sakhaw biakna angah an hmang a ni. An Pathian pakhat chu Zeus an ti a. Chu mi biakna in chu Olympia khuaah hian a awm a; kum li dan zêlah chu mi biakna tûr chuan ruaitheh leh intihsiakna ropui tak chu an nei ṭhîn.

He intihsiakna hi an neih ṭanna tak chu hriat chian a ni lo va, mahse B.C. 776-ah te pawh khân an lo nei daih tawh tih chu hriat chian a ni a, A D. 394-ah khân chutiang an tih ṭhin chu a lo bâng ta.

An tih ṭhin lai cnuan Greek mi tawh phawt chu tel an phal a Indo lai pawh ni mah sela, a duh apiang an tel theihna tûrin an indo pawh chu an hai rih ṭhîn a ni. Chûng laia an intihsiakna ber ṭhîn chu hêng hi a ni:-

Thui deuh leh tawi deuh intlân siak.
Tawlailîra intlânsiak.
Inbuan leh kuttuma insual.
Zuan thui.
Fei khawh.

Hêng an intihsiaknáa a thei berte hi chu an chawimawi nasa êm êm ṭhîn a, mahni in lama an hâwn leh hnu pawhin a hnam pumin an zahin an chawimawi ṭhîn.

Tûn lai Olympic Games.

Tûn laia Olympic Games hi chu kum A.D. 1900 aṭanga lo awm ṭan kha a ni a, vawi 13 lai a awm tawh a, tûn ṭuma mi hi a vawi 14-na a ni. A hmun pângngaiah zêl nei lovin Europe ram khawpuiah a chhâwkin an nei zêl a ni a, tichuan a ṭum 14-na hi London khuain a lo chang ve ta a ni.

Olympic Mei — Hei hi sawi fiah deuh a ngai. He mei hi Greece ram chhim lama Olympia khua, hmân laia intihsiakna an lo neihna ṭhinah khân Zeus biakna in hlui tak mai chu a chhe ram a la ding reng a Chu mi chhûngah chuan July ni 17 ni khân he Olympic Mei kan tih hi chhêm alh ṭan a ni.

An chhêm dân chu hetiang a ni:- Chhûn dâr 12 chiahah Greek nula pakhatin nino dârthlalangin olive thingṭang ro a han em mût a. Chu mei chuan meichher an chhi kai a. Meichher chu a alhkai veleh London khaw thlenga inhlan chhâwn zêl tûra tlânpui var tûrin mi pakhatin a lo châng rân a, chu chuan a tlânpui ta vat a ni.

He mi a tlânpuitu hmasa ber hi sipai a ni a, silai nên râlthuam famkima inthuamin a lo nghâk rân a. An rawn chhit chhuah veleh a silai chu leia dahin a râlthuam a hlîp a; kekawrbûl leh tâwnzau nên intihsiak tûr thuamin a inthuam sawk sawk a, meichher chu a la a, a lu chung lama lek kawhin a tlânpui ta a ni. Lawng kaiah a lo la chhâwng thuai tûrin lawng sipai a lo ding ve leh a, chutianga inhlân chhâwng zêl chuan Italy ram te, Switzerland te France te. Belgium te tlân tlangpuiin mêl 2,000 lai an tlânpui hnuah July 29 ni khân London kluaa an intihsiaka hawnna tûra Olympic Mei chhêmna tûra hman atân an rawn tlân luhpui ta a ni.

He intihsiaknaa telate hian lâwmman atân tangka hmuh engmah an nei lo ve. Mahni ram tihming ṭha tûr leh chawimawi tûrin an telin an inpe mai a ni a; chu mi leh tel ve thei an nihna chu an lâwmman chu a ni mai a. He Olympic Intihsiaknaa thuvawna an neih pawh hei hi a ni:-

"A hnehtu nih leh hnehtu ni lovin,
Tel ve nih leh ṭha taka beitu nih hi thlîr zâwk tûr a ni e," tih hi a ni.

THINGPUI

Khawilo kan va nihin emaw, hna kan thawha kan chhâwlhâl leh kan chauh deuhte leh kan ngui deuh bûr lai te hian thingpui han in ila, kan harh huai huai mai a ni ti rawh u; thingpui tluk hi chhâwlhâl tireh a awm nêm maw!

Amaherawhchu thil tui tak pawh hi a siam dâna zir a ni a, chawhmeh tui tak tûr pawh hi nu fel lo deuh chuan an titui lo vek thei a, tui lo deuh tûr pawh hi a siam dânin a zir chuan a tui viau thei a ni.

A lum dân.— A nih leh engtinnge thingpui lum dân chu le? A harsa vak lo ve! A hmasa berin tui bêl fai takah han chhuang so phawt la, tin, thingpui dahna bêl hran siam la, chu mi bêl chu tilum deuh la, chutah chuan thingpui fê chu a tui i duh tam tûr ang zêlin thîr fianin emaw i teh ang a, i dah hmasa phawt ang a. Tin, chu mi thingpui bêl (tea pot)-ah chuan tuilum chu i chhûng ang a, i hem lum leh deuh ang a. Rei lo deuh hnuah chuan in mai tûr a ni tawh ang. Thingpui hnah hi chu chhum hauh tûr a ni lo va, thingpui leihna tui chu so ṭha tak a ni ngei tûr a ni e. In tawh rawh le!!!

A lawh dân.— Thingpui hnah hi kum khatah vawi li lai pawh a sih theih an ṭih chu. Amaherawhchu a thingpui kûng upat dâna zir a ni ang a. Dân narânin vawi thum an sik ber a ni: A hun hmasa ber chu April thla lai tak hi a ni a, a vawi hnihna chu nipui ṭanṭat lai, a hun tâwp ber chu August leh September a ni.

Sih hmasak ber pâwl kha, thingpui tui ber atân an siam ṭhîn a, a rawng pawh a mawi ṭuh ber a ni. A vawi hnih sihna hi chu a rawng chu a hring dal deuh lep lup a, rim pawh a nei tlêm zâwk a ni. Tin, a hnuhnûng ber phei hi chu a chi hniam ber a ni, thingpui narân atân an siam ṭhîn a ni.

A siam dân.— Hei hi a pawimawh hle a ni. A siamin a zir chuan a lum thiam pawh a awl ve ang a. A hnah in sih zawh veleh chuan bâwm dar deuh hiau huau, pâwn deuh takah dah la, pho phawt mai rawh Dâr kâr engemaw ti chhûng chu ni leh thli leh boruakin han thawk hmasa phawt rawh se

Chu mi hnuah chuan thîrbêlin thukah mei vâm ngawt urtîrin, vawi khata tam taka ti lovin sêr chanve pawh tling mang lovin han chhuang phawt mai la. Rei lo teah chuan thingpui hnah chu a lo tho huang ang a, bêl bang chu a kiamsan deuh duak ang a; a lo thâwl deuh hun ang a, a lo inzial hûl ang.

Tin, a ro ta tihah chuan in hun chhuak ang a, kutin in nuai sawm ang a. Thingpui ṭha chi a nih chuan a inzial hêl ang a, tin, kutin a nuai hlâwm theih tul bawk ang.

Tin, a huah a lo inhlâwm hunah chuan mei vâm bawkin kang leh ang che. A lo ro ṭhat tak tak chuan a chhia leh a ṭha pawh a lo inhlîr deuh ang a, a hnah ṭha chu dah ṭhat tawh mai tûr a ni. A hnah nawi leh a hnah tlang deuh hi an hlîr ṭhîn a ni.

Ngun takin siam zir ve ila, kal man ngai lova kan lei theih a ni a, uar a ṭûl lehzual ta e.

Sawiluaia.

MI NUN

Mihring hi ram hrang hranga mite kan hmêl leh kan ei leh kan inchei dânte a dang tih chu tûkhaw hai kan awm tawhin a rinawm loh va. Chutiang bawkin kan nun dân leh kan khawsa dânte pawh a inang lo bawk ngei ang tih pawh ngaihtuah zawm zêl theih a ni. Amaherawhchu ngaihtuahna maia hriat leh a hmuha hmuh ngeia hriat chu a dân a la dang leh viau mai.

Keimahni dân pângngai lo leh kan tih ngai loh pawh ni mah sela, thil tha leh thîk âwm mi na nâ nâ chu mi ram leh hnam dân pawh ni mah sela, khawvêl hnam tin hian kan inthîkin kan inzir sak zêl a ni bawk a; chuvângin ka mit ngeia ka hmuha ka hriat thil han ziak ve ka duh a ni.

India ram khawpuiahte hian ka naupan deuh lai aṭangin a khât tâwk chuan ka zin zeuh zeuh fo va. Rêlah te, meilawngah te, lawnglêngah te, tawlailîr chi hrang hrang vântlâng veivâk phurhna chi-ah te ka chuang ṭhîn. Chûnga ka kalnaah chuan hmun inchuh leh intihbuai hi ka hmu fo mai. Achângin rêlah tâwt taka awmun ṭhutna chang lova ding tam tak an awm ṭeuh pawhin mi ṭhenkhat chu mi ngaihtuah hauh lova mahnia lo pusum têl ṭawk maia, mu rengte ka hmu ṭhîn a. Mi chutiang chu a ngam deuh pain han kai thovin, "Ṭhutna min kian ve teh khai," han ti mah sela, "E, ni-tuk e," tih tâk aruangin a lehalingin an thinur hlur zâwk a, an inhau leh êrh mai ṭhîn. Tin, mi ṭhutna nei sate kha zun zung-in emaw va chhuak lawk sela rang takin a thutna kha an luah sak thuai a, a lo kîr leh-in "Kha ka ṭhutna a nih kha," han ti mah se, "Engtinnge i ṭhutna a nih bîk theih ang? I pa ta em ni? Vântlâng tâna siam asin," ti tein an inchhâng leh zêk ṭhîn.

Ticket leina hmun emaw, ennawm enna hmunah emaw te pawh mi dang inngaih-tuahna hi a awm hlawl lo tih tûr a ni mai a. Hnuhnûng bera lo kal pawh khân hmasak ber a tum a, innêk leh innam buai hi a ni chûk chûk reng mai a ni.

Nikum khân Sâp ramah ka zuk zin a, chûng ang kawngah chuan Sâp ram nun dân chu a lo dang hle mai. India ram rêl chawlhhmunte chu a bengchheng êm êm a ni a. Sâp ram erawh chu chutiang chu a lo ni ve hauh lo mai a. Ticket leina hmunah lah innêk buaite a awm hek lo. Mi tam tak awm mah ila kan hmasak indawt dân ang zêl khân tîrameikai ang ziazângin kan ding a, a tahtawl têin kan la zat zat mai a. A ticket hralhtute inchhut ngên lah a awm hek lo. Rêl chhûnga va luh pawhin kan ṭhut hmun tûrah kan lukhum emaw ṭhialrêt kawr emaw, lehkhabu chhiar lai emaw kan dah phawt chuan kal bosan daih mah ila tumah-in an lo luah chuang lo. Rêl chu tâwt hlein thutna chang lo ding tlar pût mah sela mi thutna chuh buaipui tum rêng rêng an awm lo va; tin, India ram angin a man chawi lova chuang ru rêng rêng an awm bawk hek lo.

Khawpui ṭhenkhatah chuan tuallaia mi veivâk chuanna motor te leh tramcar-ah te pawh ticket hralhtu pawh awm chuang lovin a chuang apiangin mahni chuan man chu an dah zêlna tûr pawisa bâwm hi kawngka bul-ah an dah mai a. Tin, chanchin bute pawh awm chuang lovin kawng sîrah an tiang ṭeuh va, thli len darh loh nân lungin an delh bet a. A bulah chuan a man dahna tûr no emaw an hûng mai a; a duh apiangin an la a, a man chu novah chuan an dah mai ṭhîn a ni.

Hêng ang ka hmuh hian ka rilruin, "Hetiang hian kan India ram khawpuiah tih ngamna a awm thei ang em aw?" ka ti lo thei lo va. Chu chang pawh ni lovin, "Kan Mizo ramah hian ti ila engnge a an ang aw?"

ka ti ṭhîn.

Sâpho zîngah chuan "Keini Mizo ramah chuan rûk rûk hi a tam lo va, chhûnah pawh zânah pawh kawng kan kalh ngai hlei nêm. Awm lo bo daih dâwn pawh ni ila, kan kalh chuang lo. Awm loh chhinchhiah nân thingfâkin kan do mai a ni," ka ti ṭhîn a; mak an ti hle ṭhîn a. Mahse tûna kan sawi tâk angte khi chu ti dâwn ang ila "Engtinnge ni ang aw?" tih ngaiin ka hre tlat mai. Nangni eng angin nge in ngaih le?

Lal Mâma.

INDEPENDENCE NI

Kumin August thla ni 15, Pathian ni kha India ram hian Independence a lo neih tâk achin kum khat a tlinna, a champha a lawm hmasak ber ni a ni. Ram pum puia mite chuan lâwmthu sawina leh tawngṭai inkhâwmna te an nei a. Kristian te, Hindu te, Mosolman te chuan mahni biak in ṭheuhvah chûng inkhâwmna te chu an nei a.

Chu Independence ni lo thlen dâwn ni Inrinni zân chuan Governor-General, Sri C. Rajagopalachari chuan Delhi khua aṭangin khâwvel pum pui hriat atân biakhlatnain thu a sawi a. Thu tam fe a sawi zînga a thu sawi pakhat chu: "Rinawmna mawlh hi kan tum sân ber chu ni sela ka ti a ni. Puan tah mi emaw, mitiri emaw, lo nei mi emaw, eng hnathawk pawh lo ni ula, mahni hna ṭheuh chu theihtâwpa bei a ṭûl tak meuh a ni. Inbum chîn te leh thatchiat te hi i sim hlauh teh ang u. Inhuat te hi a ṭhat lohzia Pathianin min hriat chiantîr ṭheuh rawh se. Pathianin a mi mal malin mal min sâwm ṭheuh rawh se. Khawvêl hi ama ta a nih hi," tih a ni.

Tin, Independence ni tak khân India ram Prime Minister, Pandit Jawarlal Nehru pawhin biakhlatnain khawvêl hnam tin hriat atân thu a sawi bawk a. Chu mi a thu sawiah chuan tûn lai India ram tâna mamawh bera a rin, thu tlang lian fe fe pali, thu khaikhâwm nân a hmang a. Chûng chu:

1. Inphal pumhlûmna:- Hei hi Governor General thu uar ber, "Rinawmna mawlh hi kan tum sân ber ni sela," a tih thu tlângpui kha a ni. Pumhlûm tih takah, a khingbai chauh hi a tâwk lo. Ṭha leh a dik na nâ nâ hi chu kan duh bera a ni tak meuh tûr a ni. Thil tê thamah emaw, thil namên lovah pawh, achânga rinawm chauh ni lovin, a pûm puia rinawmna kai theih vek hi a pawimawh a ni. Engemaw chânga chauhva rinawm ai lovin, eng lai pawha rinawm hi a pawimawh a ni.

2. Thuneihtawpa tan:- He thu pawh hi Governor-General chuan a uar hle mai "Hna engpawh, lo lam hna emaw, pastor hna emaw, zirtîrtu hna emaw, sawrkâr hna emaw, mahni hna emaw pawh thawk ni ila, theihtâwpa ṭan a ngai tak meuh a ni. Kan ram hi lo ṭhanga, lo hmuingîl zêl atân kan duh ṭheuh va, nimahsela amah ringawt hi zawng a ṭhang taktak thei lo vang. Ṭhang ngei rawh se kan tih zawngin theihtâwpa tan a ngai a ni. Mi tam fe ngaih dân chuan "India ram chuan mahnia ro inrêl theihna a chang tawh alâwm, duh duhin awm tawh ila, ṭan vak pawh engahnge a ngaih ang kan duh hun hunin awm ni kan kham mai tûr alâwm," tih a ni mai âwm e. Zallênna hian kan chungah mawhphurhna lian pui a rawn thlentîr ṭhîn a ni tih hi an theihnghilh ṭhîn a ni.

3. Puitlin tum ngei:- Theihtâwpa tan chauh pawh chu a la tâwk lo va, kan hna thawh chu kan puitlin ngei ang tih rilru pu râna thawh tûr a ni. Lo lamah pawh theihtâwpin hna thawk mah ila, puitlin ngei ngei tum râna thawk kan nih loh chuan buh seng tûr kan ngah vak lo vang. Thing zaitu pawhin theihtâwpin a thing chu zai thîn mah sela, puitlin ngei tuma a thawh loh chuan, thing zaitu ṭha tih zawng a kai zo lo ve Thil engmah hi, "Ni mai mai rawh se," tiin i ti mai mai suh ang u. Engpawh ti ila duhthusâm ber anga puitlin tum rânin ngun tak leh fîmkhur takin i ti zêl ang u

4. Induhsak bîk lohna:- India ram in awp dân tûr chungchâng thua dân relbe pakhat chu "Mi zawng zawng inzâwlna" tih a ni a. Hei hi Kristiante tum âwm rêng a ni. Pathianin mi tumah duhsak bîk a nei lo va. Pathian mithmuh zawngin kan inzâwl tlâng vek a. Chutichuan mi mal mal emaw, apâwl emaw tumah hi thlei bîk leh duhsak bîk kan nei tûr a ni lo ve. Duhsak bîk, ṭanbîk neih hi kan tih dân tûr a ni lo ve Mahni ngaih dân ringawt hi thlîr lovin, mi dangte ngaih dân pawh i thlîr ve zêl ang u

Printed and Published by Rev. F. J. Sumper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

OLYMPIC HOCKEY FINAL

Olympic Games (Khawvêl intihsiakna) chanchin phêk 76-naa sawi tawh angin Hockey khêlah chuan India ram chu a chak ta ber mai le. An inkhêl inhneh dân leh inkhingte chu hetiang hi a ni :—

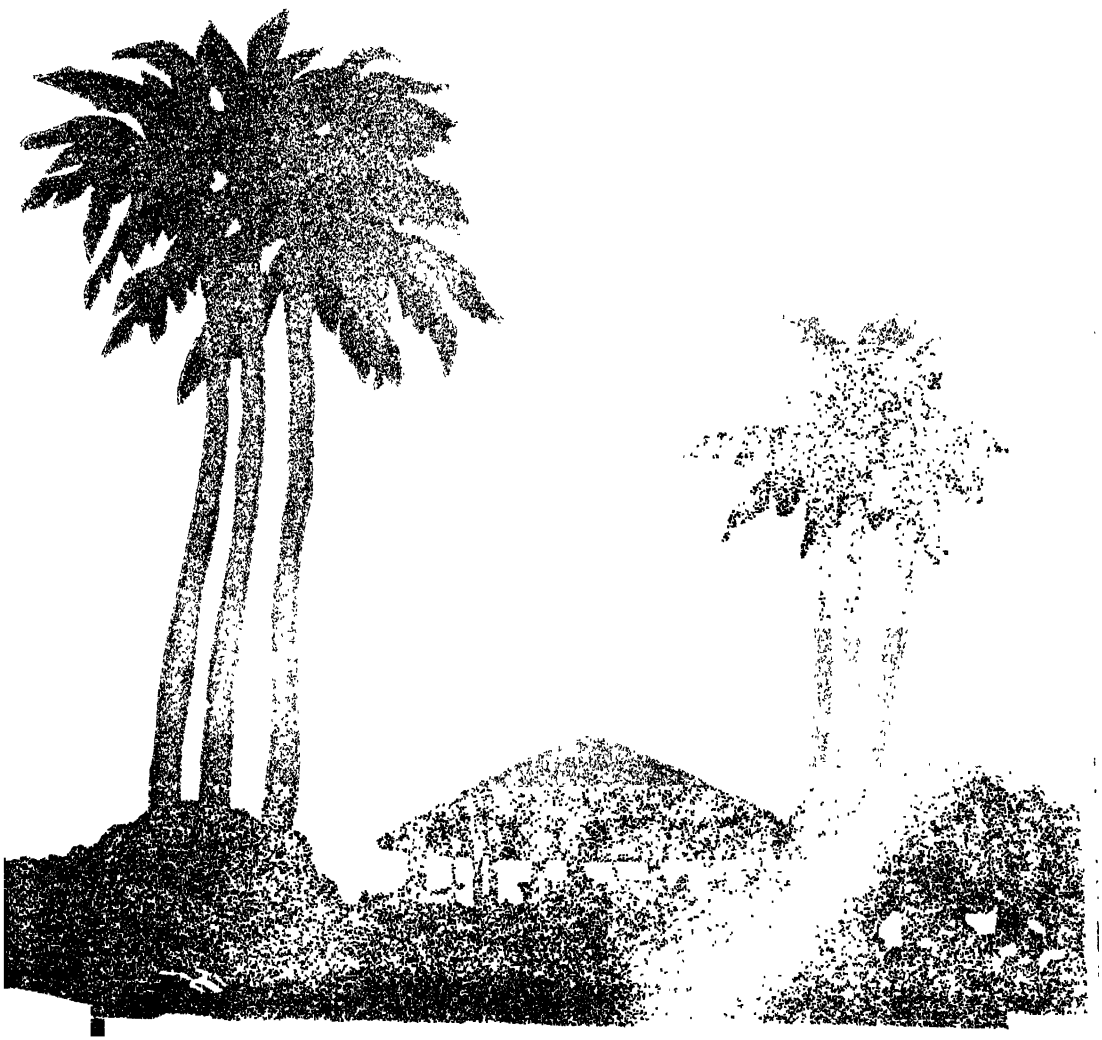
	Tihluh zât.		*Tihluh zât*
INDIA	8	AUSTRIA	0
,,	9	ARGENTINA	1
,,	2	SPAIN	0
,,	2	HOLLAND	1
BRITAIN	11	AMERICA	0
,,	8	AFGHANISTAN	0
,,	0	SWITZERLAND	0
..	2	PAKISTAN	0

FINAL

INDIA	**4**	**BRITAIN**	**0**

Robaurn

Vol [illegible]

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F.J.Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

A man kum khatah Re 1-0-0 *Dâka thawnin Re 1-4-6.*

THU AWMTE

Krismas hi pawk hun a ni	*Treasure Chest*	Phêk 81
Thomas A. Edison	*Biakchhâwna*	82
Nunghâwngsei		83
Krismas thawnthu	*Treasure Chest*	84
Ngai r'u! vân mi tlângau chu		85
Kristian chhûngkua		86
In duh ang ang le	*Pastor Challiana lehlin*	87
Maimaw		96

ISUA PIAN LAI

He milem hi India mi, milem ziak thiam ziak a ni.
Ama ngaih dân, ni âwma a rin dân ang a ziak a nih hi.

ROBAWM

Vol. II NOVEMBER, 1948 No. 6

KRISMAS HI PAWK HUN A NI

Krismas ni hi thilphal hun lai ber a ni. Krismas lo awm ṭantirh ber ni kha Pathianin a Fapa neih chhun, a duh lai tak a pêk ni kha a ni.

Isua chu amah a inpe hlawl mai a nih kha. Phût luiha lo kal a ni lo va, ama thu ngawta lo kal a ni. Krismas ni khân thilpêk azawnga ropui ber chu a lo awm tan a. Kha thilpêk kha ṭha pumhlûm a ni tak meuh mai. A hmêlmate tak ngial pawhin a sualna rêng rêng an hmu thei lo. Mi dik tak, fel tak ringawt pawh a ni lo va, khawngaihnaa khat a ni fâwm bawk a ni. Mi nêlawm tak a ni a, naupang tê pawhin an kâwm ngeih a, an ring êm êm a. Zirtîr dân thiam tak, fing tak, ngaihdam lamah te pawh chak tûra mite fuihtu ber a ni. A thu sawi ngaithla tûrin mipuiin an bâwr huai huai ṭhîn a. A thu sawite chu a ril êm êm lo nain, thu neihna nei lian tak ang a ni. A nun a tawi hle nachungin mi zawng zawng nun dân tûr kawhhmuhtu leh siamṭhatu ber a nih kha.

Eng anga nun nge kan tum ve le? Mite malsâwmna dawntîrtu kan nih loh vêk chuan ânchhedawntîrtu kan ni thei. Mite hriat tham ni mang mah suh ila, nun dân hi zawng a chhia emaw, a ṭha emaw nei ṭheuh kan nih hi. Mahni tâwk chuan ṭhian kan nei ṭheuh va, a chhe lamah nge kan kaihhruai ang a, a ṭha lamah le? Mahni duh ang ang chu kan thlang ṭhei kher lo ve. Kan duhzâwng ni kher lo mah sela, kan pian dâna zir emaw, kan khawsakna hmun zir zir emaw a ni thei. Engpawh ni sela, Pathian tâna mhmun nge kan tum, ramhuai tân?

A duha kan duh phawt zawngin khawvêla Pathian thilpêk hlu ber hi kan ni thei e. Chutichuan, "Khawvêl tinuamtu leh, timawitu leh rimtui, mi hman tlâk nih ka han tum teh ang," tih i tum tlat teh ang u. Marin Alabasta bâwm a han chhut keh khân Isua a tlawm êm êm a. A thiltih dân hria apiang khân ṭha an ti a, an harh phah a. Khawvêl tâna inpe tak meuhva chu a ni. Thawhlâwm te kan han thawh a, mite thil kan han pe hi zawng, eng lai pawha tih theih anga lang a ni a. Mi retheite puansilh kan han vawm a, dam lote an ei theihzâwng engemaw kan han pe a. Achângin inzir zêl theihna tûr mite châwmna pawisa emaw kan lo hmu a. Chûng chu zawng a pêk a awl a, lo dawn pawh chu a awl bawk a. A pêka inpêk taktak hi zawng thil awlai a ni lo. Pathian leh khâwvêl tâna mahni ngei han inpêk hi zawng thil namên a ni lo a nia.

Hmân lai chuan mi thenkhat Pathiana inpumpêk hlauhte chu ahrangin an inphûm ru daih thîn a, nimahsela khawvêl zawngin an chhawr êm êm kher lo ve.

Japan rama Kagawa an tih te ang hi erawh chu mihring tungdingtu an ni a, Japan ram khaidingtu taktak an ni. Mi tê tak tê pawh ni ila, mahni ngei inphal kha chu a ropui a ni.

Mi rethei tân thawhlâwm an han khawn a, naupang rethei tak pakhat chuan an khawmna thlêng chu a en vawng vawng a, "Chhuatah khân dah teh mai u, keimah hi ka inpe dâwn e," a ti ta a. Chutah chuan a ni kan thil neih kan pêk leh, mahni ngei inpêk hi a inan lohna ni Thilpêk kha chu a liam ta, mahni ngei inpêk hi erawh chu eng lai pawha hmuh theih reng, engtik maha liam bo thei lo a ni.

Thomas A. Edison

(THIL HMUCHHUAKTU HMINGTHANG)

Thomas A.Edisona hi America ram, Ohio biala khaw pakhat Milass-ah a lo piang a. A pa hi mi rethei tak a ni a, mahse khâwl lam hi a thiam hle a. "A kut chu engkim tih nân a hmang thei a ni," an ti hial a ni.

Edisona hi naupang tê a la nih laiin a nu leh a pa chuan Port Huron-ah an pêmpui a, he mi hmunah hian sikulah an luhtîr ve ta a. Naupang bengvâr tak a ni a, mahse zirtîrtu-te zawhna a zawh a zawh ṭhin avângin tih ngaihna an hre lo va an hawtîr ta a. A nu hi zirtîrtu hlui a lo [illegible]lauh va, in lamah a nu hnênah a zir ta a. Hetah pawh hian zawhna hi a la zâwt fo mai a, mahse a nu hi zawngin a tuar hrâm hrâm a. Achâng phei chuan lehkhabu hrang hrang aṭanga a chhiar, zawhna har pui pui, a nu leh a pa pawhin an chhân theih loh tawp mai te hi a zâwt fo mai a. Eng vângin nge mi ropui tak takte hian an naupan laiin thil an tih theih thin tih hi a hriat châkzâwng tak a ni a

Tin, sikulah kal rei lo hle mahse, lehkhabu chhiar hi a châkzâwng tak a ni a. Naupang tê a ni nachungin Public Library-ah te kalin lehkhabu tam tak a chhiar ṭhîn a. Nakinah phei chuan a lo chhiar tam ve ta tak zet a, lehkhabu chi tinrêng chhiar chu ngaihnawm ti êm êm chungin thil chanchin chhiar bîk a lo nei ta a.

Mi rethei tak an nih avângin chhûngkaw châwmna ngaihtuahin lehkha te a hralh vêl a. Tin, chutia a vahvêlnaah chuan a ni ang chu, rail lama hnathawhna a va hmu ta hlauh mai a A nu hian a kal bo chu a remti lo hle mai a, mahse Edisona hian, "Ka inenkawl ve thei tâwk a ni," a ti tlat a, a kal ta a. Naupang bengvâr tak leh nungchang ṭha tak a nih avângin, a chhawrtupa hian a duh hle nghe nghe mai a. Amah Edisona pawh hian mi fel tak a nih avângin a hun âwl neih chhun apiang tha taka hman a duh bawk a. Chutichuan a hun âwla zir nân tiin khâwlchhutna hlui fa hi a lei a, rail bungraw phurhna pindanah chuan a zir ve ta a. Rei lo teah rumal tiat lek, phêk li vêlin chan-chinbu a lo chhuah ve thei ta a. He a thil chhut hi a hna thawhnapa leh a chhûngte duhzâwng tak a lo ni hlauh va, lîwmman atân thla tin Rs 120/- an pe ta a.

He tih lai hian Civil War a lo awm a, tin, mi zinte chu râlin rail station-ah an dang ṭhuap ṭhîn tih a hriatin chûngah te chuan i lehkha chhut chu a va hralh thîn a Pawisa tlêma a lo neih chinah phei chuan hmantaw hrang hrangte a lei a, a khâwlchhutna pin danah chuan dahin a bei vêl thîn a. Ni khat chu chutia a palang dah khâwm zînga pu khat chu a lo tlu keh a, chhuat chu a kan-ta hluah mai a. Chutih lai tak chuan i nil pu chu a lo kal hlauh mai a, Edisona chu i han hmuh chuan a thinrim êm êm mai i a palangte, a khâwlchhutna te chu pâwnah a paih chhuah sak ta daih mai a, amah pawh chu pâwnah a pawt chhuak dâwrh mai i Mahse Edisona chuan thinrim hauh lovin i keh bâng chu a chhar khâwm a, a pa hnênah a thawn ta daih a; a hnathawhna lamah chuan ngawi rengin a kal leh ta mai a.

Ni khat chu rail chawlhnaa a awm lu hian rail pu pakhat fa hi rail kawng takah hian a lo awm a, rail lah chu chak zet mai i a lo tlân vur vur mai si hi a hmu a. Chu veleh a thil ken lai chu a dah thuai a, a va tlân a, naupang chu rail chîl hman loh chuh hian a va pawm chhuak a. Rail pu chu in lâwm deuh mai hian, "E, mi rethei tak ka lo ni hlauh chu aw! ka fa nunna i chhandam man hi engmah ka pe thei lo che a ni, mahse thîrhrui thawn dân ka zirtîr ang che," a ti ta a.

Edisona hi thil thar thiam duh rêng rêng a ni bawk a, a lâwm hle mai a, rail a khalh apiangin chu station-ah chuan chawlhkâr khat te a châm a, thîrhrui thawn dân chu a zir ta a. Rei lo têah thuthawn dân leh a lo hmuh dân chu a thiam leh ta mai a. Nakinah chuan min thîrhrui an rawn thawn, an khap lo ziak hmantîr zêl theitu khâwl a lei ta a. Hetia lo ziak zêl hi harsa hle mahse, a zir a zir a, a lo thiam leh ta a, eng ang pawhin rawn khap rang mahse a lo ziak hman ve zêl ta a ni. Thîrhruipuah te tangin ram hrang hrangah te a zin vêl thîn a. Tin, nakinah chuan New York khawpuia Golden Telegraph Company-ah a thawk ve ta a.

Heta a thawh lai hian ticker (thil ri atanga hawrawp chhiarna or thîrhrui an khapa ri keuh keuh thîn ang hi a ni ber âwm e) Stockers office-a an hman thin ang hi a lo hmuchhuak leh ta a. He mi achin phei hi chu thil eng engemaw a hmuchhuak a hmuchhuak ta a; tin, khâwl tam takte a siam belh bawk a. Thil tam tak a lo hmuhchhuah tâk avângin tanpui nân Rs. 120,000 lai an pe a, he mi avâng hian thil dang tam tak a hmuhchhuah phah leh ta a ni. Tin, chu chauh ni lovin a thil hmuhchhuahte chhin nân leh hman theih nân khâwl tam zâwk a lolei leh ta zêl a.

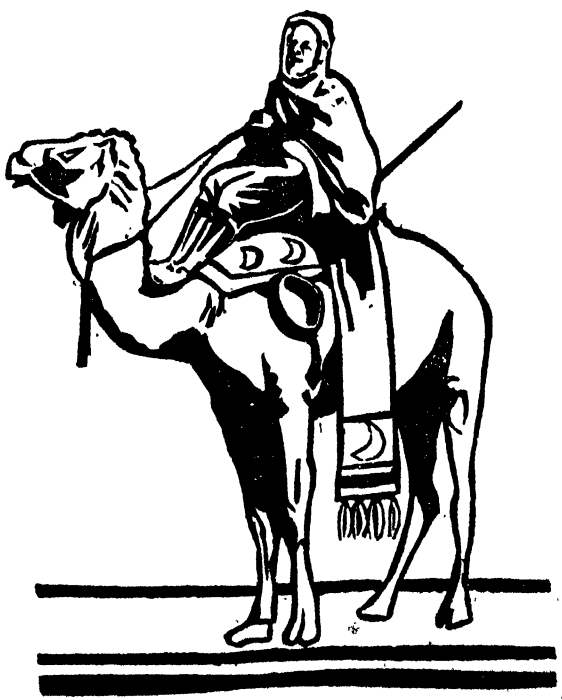
SANGHÂWNGSEI

Hmasâng ata tawh chuan nân leh bungraw phura an lo hman fo a ni. Genesis bung 27:25 en teh mah u. An lo hman achin kha kum 4,000 zet chu a ni tawh chungin, tûn thleng hian an la chhawr reng a, an la tangkaipui êm êm a ni. Tûn thlengin India ramah te, Arabia ramah te, Africa ramah te an la hmang a. Thlalêr ram ro, tui awm lohna hmunahte hian an chhawr tlâk bîk a ni.

He mi hnu hian thîrhruia thuchah (massage) hrang hrang paruk aruala thawn dân a lo hmuchhuak leh ta a. Electric lamah te, motor car lamah te leh telephone lamah te hmasâwnna nasa tak a siam a. Tin, hei chang hi ni lovin arsi lumzâwng tehna "Tasimeter" an tih te hi a hmuchhuak leh ta a.

Thil chi hrang hrang 1,400 lai a hmuchhuak a, chûng zînga a lâr deuh leh ropui deuh deuh, amah pawhina a hmingthan zual phahna te chu, hêng — kâwlphethiltihtheihna (Electric) te, phonograph te leh milem kal thei chhuahna te — hi an ni.

A dam chhûngin hna nasa tak leh hrehawm takin a thawk thîn a, mahse a thiltih engkim thatho tak leh châk taka a tih thin avângin a dam chhûng zawng hian a hlim êm êm a ni. Khawvêl pawhin, "Thomas A. Edisona hi khawvêla thil hmuchhuaktu ropui ber a ni," an ti a ni.

KRISMAS THAWNTHU

Hmân lai hian German ramah hmeithai rethei tak hi a awm a, fapa mal a nei a, a hming chu Gottlieba a ni a. A la têt luattuk avângin a nu a la ṭanpui ve thei rih si lo va, a nu chuan kawrte a phiar a, chûng chu a zuar a, chu chu an nufaa an ei zawnna ber a ni. Zîng aṭangin zân reh thleng thleng hian a phiar a, thil dang engmah pawh a khawih hman lo va; chuti chung pawh chuan an intunnunna khawp chu an hmu thei chang chang a ni a.

"E khai, phiar ngawt hi chuan intihhausak a har âwm teh e," a ti a ti ṭhîn a. Phiar chang ni lovin an retheih khawp zet avângin an puan neih chhunte chu chhia sela, bel a ngai a, ṭhui ṭhat a ṭûl a, thawm a ngai reng bawk a.

A nuin zâna phiar a phiar laite hian Gottlieba chu a kiangah a lo ṭhu ve a, "Ka tlangvâl hunah chuan ka nu hi eng kawngin nge ka ṭanpui ve ang aw," tiin a suangtuah nauh nauh ṭhîn a.

Zan khat chu, Krismas dâwn chawlhkârah hian a nu chuan a tihdân pângngai bawk, phiar chu a phiar a, Gottlieba chu a nu bulah chuan a ṭhu a, Krismas thu hlîr chu a ngaihtuah mai a. "Krismas ni hi Isua pian ni a ni a, Isua chu mite lâwmman pêk hmang tak a ni a, keini chu kan rethei êm a, kan în lah a tê si a, min rawn hre ve duh lo vang â. Kei, mi alaia mi rethei, lâwmman hmu ber âwma hian engmah ka hmu ve dâwn lo a nih hi le," a ti a. Nakin deuhvah chuan tum ruh fe a nei ta mai a. Lehkha leh a ziakna a va la thuai a, ṭi deuh fe chung si hian Isua thawn tûrin a ziak ta malh malh a. Dâk inah a thlâk ta a. Chu lehkha chu Dâksemtupain a han hmuh chuan a ngaihna hre lovin a tang hrû mai a. Tu ber nge a va pêk tâk dâwn chu ni le tih hre lovin, a tâwp a tâwpah chuan khawpuia lal khâwnbâwl chu a fing ber bawk a, amahin a tih ngaihna a hre ber nge nge ang e a ti a, a kalpui ta ringawt mai a.

Tichuan an pahnihin chu lehkha chu an han phelh dûn a, an han chhiar a; chutia naupang têin Lal Isua lehkha thawn nachâng a han hria chu mak an ti hle mai a. Khâwnbâwlpa pawh chuan tih ngaihna chu a hre bîk mang lo va, a mittui a tla ta zawih zawih mai a. Dâksemtupa lam pawh a hawi ngam lo va, hnukulh ṭeuh chung hian, "He mi ziaktu hi naupangchhe â tak a nih dâwn hi," a ti a.

Chu khâwnbâwlpa chu mi fing tak, lehkha thiam tak a ni a, mi zawng zawng pawhin a felzia leh a ṭhatzia chu an hre vek a. Nimahsela a finna chu, naupang chak lo tê rinna mâwl tak nêna han khaikhin râlah chuan âtthlâk angah a ngaih theih a.

Krismas ni lo thleng tûr chu Gottlieba tân chuan a nghahhlelhawm hle mai. Isua lehkha a thawn kha hmu tak ang maw aw tih a ngaihtuah reng mai a. Krismas dâwn zân phei chuan a mu thei hlek lo va, atûkah chuan zîng tak, ni chhuah hma daihin a tho va. Isuan a lehkha thawn kha rawn chhâng tak ang maw. A nu mutna pindanah a tlin lût a, a nu chu a lo phâwk hle mai a Gottlieba chu a han hawi vêl a, hlauh nei ni âwm takin a phâwk ve ta hrâ mai a. An in chhûng chêp takah chuan khâwnbâwl upa hi a lo ding zuah mai a. Tap bulah chuan thing tuah tûr a lo inchhêk ûrh a, tin, tûn hmaa an chaw eina dawhkân te ruak huai ṭhîn, chu mi ṭum chuan ei tûr tui tak tak chi a lo inhûng ta thluah a. Gottlieba awm ngaihna hre lo chu a khûr ti-tih ta a, a nu chu upa hmaah chuan ṭhingṭhi meuh meuhvin lâwmthu sawiin a kûn ngâwih ngâwih ṭhîn a. Upa chuan chu nu hnênah chuan, "Keima hnênah chuan lâwmthu sawi mata

che, i fapa tê hian Lalpa chu thil a lo dîl a ni a, an pahniha hnênah hian sawi tûr asin ni zâwk ni," a ti a. Tin, naupang tê lam chu a hawi a, "I lehkha thawn kha i thawna hnên chiah chu a thleng lo va, ka hnên a lo thleng ta zâwk a. Lal Isua lehkha han thawn ngawt zawng i naupan ât vâng mai a ni a. Engpawh ni sela, lâwmman zawng i dawn tâk ngei hi, hêng hi keima pêk che a ni e," a ti a.

Tin, Gottlieba chuan, "Hêng lâwmman hi Isua mi rawn thawn a ni ka ti lo thei lo, nangmah hi a rawn tir che alâwm," a ti ta reuh va.

NGAI R'U! VÂN MI TLÂNGAU CHU.

1. Ngai r'u! vân mi tlângau chu,
"Lalber thar a lo piang ta;
Lei chungah remna lêng se,
Pathian leh mihring remna."
Hnam tinrêng lâwma auvin,
Van mi zai mawi chu zâwmin;
Ram tin kil tin puang zêl r'u,
Lal Krista lo pian thu chu;
Vân mi tlângau chu ngai r'u!
"Lalber thar a lo piang ta."

2. Krista, chatuan Lal ropui,
Vân mi thianghlimte fak chu;
Leiah hringmi chûn vuanin,
Kan sual vânga tuar tûr chu;
Vân ropuinate hlîpin,
Kan zîngah a lo piang ta;
Lei leh vânah thang chhuak se,
Kan zînga Pathian thlêng hi;
Vân mi tlângau chu ngai r'u!
"Lalber thar a lo piang ta."

KRISTIAN CHHUNGKUA

KRISMAS HMAN NAWMNA KAWNG SÂWM REL

1. **Inchawhhlimna neih tum ila** :— Kan in hi chhûngkaw inchawhhlimna, fiamthu nuihza nêna inkawm hlim dial dialna tûr hmun a ni a. Fiamthu thar thawh tûr hria chuan han thawh sela, a thar hria kan awm loh leh, hmasânga mite pawh kha fiamthu bawlhhlawh tih loh chu han theh chhuak ila, intinui dar dar hlawm ila. Lênnaah emaw, chhuahvahna rêng rêngah emaw, thil engpawh tih dâwn apiangah chuan mahni chauhva tlat fâl tum bîk lovin, ahuhovin emaw, a inkawpin emaw tih zêl tum ila. Inchawhhlimna lam tawh phawt chu tih-tlân dial dial tum ila.

2. **A champha lawm chu uar tum ila:**— Amaherawhchu tlin loh puia insênso vak tum tûr zawng a ni lo va. Nu leh pate hi a buatsaihtu atân papêk vek tûr a ni lo. Chhûngkua hi phêk ṭan ila, naupang tê têtc pawhin tih theih tâwk chanpual nei sela, in chhûng chu pangpâr leh hnim mawitein chei sela. Mauthei te pawh hi pangpâr dah nân a siam theih a nia. Thil engemaw tê tal lâwmmana inpêk tûr nei rû khiau ṭheuh rawh u.

3. **Inhriatpuina inneih tum tlâng ila** :— Chhûngkua hi ram tinah kan lo awm darh a ; ṭhenkhat ram hla takah sikulah te an kal a, ṭhenkhat ram danga hnathawkin an kal bo va. Chûng kan han inhmu khâwmhote chuan mahni thil hmuh leh hriatte kha sawi tûr kan nei ṭheuh âwm a Chûng chu ngaihnawm ti takin inngaihthlâk sak tlâng ila. Nu leh pate pawh hi hmasânga an nulât tlangvâl lai kha han sawitîr ila, han nui tlâng leh dar dar ṭhîn ila.

4. **Chhûngkuain hla sa ho dial dial ila** :— Zai thei chai lo pawh awm ni ila, a hlimawm hrim hrim alâwm tihlan nân, a chhia a chhiain râwl chhuah tum ve ringawt mai ila. Hla thiamzâwng leh, thiam tlân apiang sa dial dial ila.

5. **Thawh tûr apiang chu thawk za ṭhêm ṭhêm ila** :— Thil tih za ho rêng rêng hi inkawmngeihna hringtu a ni ṭhîn a. Mahni ngawta va thawh kha chu a khawharthlâkin, a ninawm viau thei a, fiamthu nuihza nêna pahnih pathum nêna kan han thawh za hi chuan a nuam bîk ṭhîn.

6. **Inhriatthiampuina nei tlâng ila** :- Mahni hma chauh sial lovin, mahni hi chu intheihnghilh phawt ila. Mite chungchâng hi khûn takin ngaihtuah ila, an thu te ngun takin ngaihthlâkpui ila, chhûtpui ila, ṭanpui dânzia te kan lo hre chiang ang a, nakinah phei chuan an mizia leh an ṭhatzia te pawh chu kan lo la hmuh chhuah phah ang.

7. **Mi sâwm te taima ila** :— Ruaiṭheh atâna insâwm tihna ni kher lovin, chaw ei insâwm satliah te hi chîng ila ; tin, chaw ei lam kher pawh ni lo, thil neihzâwng en engemaw hmawmsawm eipuiah te, thingpui inpuiah te hian inpâwl hlim tlânna apiangah hian pawk hi zir ila. Achângin thenrual thei ve lo, mi chanhai takte pawh hi lo kal lût ṭhîn ila, tichuan mite lâwmna chu keimi tân pawh lâwmna a lo ni a, Kristian chhûnkaw tihnawmna a lo ni thîn a ni.

8. **Biak inah ahuhovin kal za dial dial ila** :— Chu chuan in chhûng khawsak a tûp a, Pathian chhûngkua kan nihna hi a tâu langsâr zual a, kan inzawm tlânna chu an min tichakin, min suih nghet lehzual a ni Krismas hi ni dang zawng aia Ni Thianghlim ber a ni. Tin, Biak inah pawh chhûngkuain ṭhu za dial ila.

9. **Chhûngkaw ṭawngṭaina nei ila** · Chaw ei dâwna lâwmthu sawi te nei tlâng dial dial ila, naupang an mut dâwnin Pathian lehkha thu hi châng hnih khat emaw vawn tîr tum ila, hla leh ṭawngṭainain thlah tum ṭhîn ila.

10. **Pawk hi zirin, mahni ngei pawh inphal ila** :— Pathian fate zîngah hian mi mangang ṭanpui ngai hi an tam mai a. Pathian zawngin ama Fapa ngei chu a lo pe phal tawh a. Keinin engnge kan pêk ve le? Mahni chu han inpe phawt ila, engnge ni leh ang le ?

IN DUH ANG ANG LE

Shakespeara thawnthu hi a tîr tak chuan lemchana an sawi chhuah thin a ni a, thawnthu angah an lo ziak chhuak leh thîn a ni chauh va. Tûna he mi thu kan han chhuah hi a tîr taka lemchana an han hman a, an han chhuah dâwn hian, "A hmingah engnge kan vuah ang le?" tiin Shakespeara an zâwt a. Ani chuan, "In duh ang ang le," a tihsan a. Chutichuan, "In duh ang ang le" tih hi a lo pu hlen ta mai a ni.

Hmân laia France ram hi ram hlâwm khata awm lova thenu darha a awm laiin, ram then pakhatah chuan lâl unau an awm a, a lal lo tûr zâwka chuan vervêk thiltiha humin a u, a lal tûr zâwka chu a hnawt chhuak ta daih mai a.

Tichuan lalna chang lovin ram hla takah hnung zuitu a laina tlêmtê nên chuan Arden an tih ramngaw hmunah an tlân lût ta a. Chutah chuan a hote, amah lainat tak tak te nên chuan ramhnuaia tâlpâwl mai mai tûr chuan an awm ta hlawm a. A nau crawh chu a sual zâwka a ni chungin a khua leh tuite lakah chuan chhiah a la nghek nghek mai a, theihtâwpin nuam a chên a. A u zâwk chu hnawh chhuah, tlâwm zâwk ni mah sela, hmêl hlim reng puin a awm a; tin, ni tin mai hian mi lian fa, tlangvâl tlâwmngai mi fel tak tak hian khawpui chhuahsanin an rawn pan ruih ruih thîn a. Tichuan ramhnuaiah chuan an awm khâwm a, an nawmna leh an hrehawmnate hi an inhriatpui tlâng zêl a. An awmna hmunah chuan sakhite hi a tam hle a, chûng chu nuamsip atân ngawta kâp mai mai lovin, an ei tûr hmuh chhun ber a nih avângin an kâp zeuh zeuh thîn a. Nakin deuhvah chuan thla a lo sik a, lal chuan a tuar hle nachungin a intipachang reng a, "Heng thlasik khaw vâwt te hi rorêltu rinawm an nih hi; infak derna leh adera induhsakna nei chuang lova, an nihna ang ngeia mi rawn dêng sak saktu an ni zêl a, an mi seh hi a na hle nachungin inkhawngaihna leh lâwm nachâng hre hauh lote hâ zawng hriamah a la tluk êm lo ve. Vânduaina te hi thenkhat zawn in thu râpah an sawi thîn tak na a, nimahsela a chhûngril atang hian lâwmna thi leh dâr te a chhuak thei tih ka hria e," tiin a mhnêm thei zêl a. Chutiang chuan chu lal tlâwmngai leh pasaltha chuan thil engkim hi a thlir thiam a. Mipuite bâwr huai huai ai chuan thing zîngah kawm tûr tha a hmu zâwk a, lui tui luang dêl dêlah te hian lehkhabu thu ngaihnawm tak tak a chhar zâwk a, lung ngawtah te hian thu sawi tûr tha tak tak a chhar a, engkimah hian thil tha a hmu zêl a.

Chu lal vâkvaia chuan fanu mal a nei a, a hming chu Rosalini a ni a. A hnawt thlatu a nau hming chu Frederika a ni a, chu chuan fanu a nei ve bawk a, a hming chu Keli a ni a, chu mi thian atân chuan Rosalini chu a hrên sak a. An pate pahnih chu intithiam lo an ni na a, anni pahnih chuan engmaha inhmuhthiam lohna nei lovin, an inkâwmngeih êm êm mai a. Keli chu a pain Rosalini pa lalna a chan khalh thuah chuan a zak hle mai a, Rosalini chungah chuan theihtâwpin that a chhuah a. Lal tûr zâwk chutia hnawh thlâka a han awm ta chu Rosalini chuan a ngaihtuah chhuah châng apiang hian a lungngai thei êm êm a, a ngui bêr thîn a, chu chu Keli chuan a khawngaih a, theihtâwpin a hnêm thîn a.

Ni khat chu an inkâwm leh a, an han tîtî tan hma chuan Keli chuan, "Ka u Rosalin, ngui duh suh, hlim hle rawh," a han ti a, chutih lai tak chuan lalin mi pakhat a rawn tîr a, "Tûnah hian ka inah tlangvâl inbuan

siakna a awm dâwn a, in hmuh ve duh chuan rawn en ve rawh u," tiin a rawn sâwm a. Tichuan Keli chuan Rosalini tihhlimna mawlh zawng a nih avângin va en ve tumin an kal ta a.

Chûng lai chuan mi lian fate hian inbuan an chîng mang lo va, hnamchawm tlangvâl hawklakte chauh chîn mi a ni a, chûng chu lal inah ennawm atân nula leh lal fanute hmaah an inbuan ṭhîn a ni a. Chu mite inbuan en tûr chuan Keli leh Rosalini chu an han kal a. A inbuan tûrate an han en chuan an inlen hleihin, an inkhing lo hlein an hria a: a pakhat zâwka chu pa santha len lun, chak deuh mai, buan thiama hmingthang a ni a, mi engemaw zât lai chu a keuhhlum tawh a, tin, a buan tûra chu rawlthar tîr chauh, buan pawh la thiam ve âwm hmêl pu a ni lo va, a lo thlîrtu zawng zawngte chuan a thi meuh ang aw tih an hlauhpui ṭheuh va.

Lalin Keli leh Rosalini a han hmuh veleh chuan, "Fate u, inbuan en tûr chuan in lo kal a ni maw? hmuhnawm in ti vak lo vang e, an inkhing lo lutuk êm mai. He tlangvâl hi ka khawngaih êm mai, buan lo sela ka ti asin maw le. Nangni tal hian thlêm teh u a, in thlêmthlu thei mial ang e," a ti a.

Chu nulate pahnih chuan chutia an han inbei tûr chu an khawngaih hle mai a, Keli chuan chu rawlthar chu a tina tin lo tawp tûrin a han thlêm a; Rosalini phei chuan khawngaih hmêl pu êm êm mai hian a thil tih tum chu a tân a hlauhawmzia te a han hrilh chiam ṭhîn a, nimahsela ṭawngkam thlum taka a thlêmna chuan a fuih chak sauh sauh ta zâwk a, chu nula hmêl a han en ngawt chuan a tum a ti-urh ta sauh sauh zâwk mai a. Ṭawngkam thlum tak vêkin a hnial ve thung a, anni chuan an khawngaih deuh deuh va. Tlangvâl chuan, "Nula thu hnial hi hreh chu ka hreh hle mai le. Amaherawhchu he ka thil bei tûr hi in hmêl ngawt mai hian mi lo beipui ve ula, hneh ta lo ka nih leh, zah chu ka phur mai ang a, thi ta ka nih leh, hreh lova thi ka ni ang a; pawiti tûr leh mi ui tûr pawh tumah laina nei ka ni lo ve. Khawvêlah hian engmah chhenfâk tûr te ka nei ve lo va, kei hi awm ta lo mah ila, ka aia mi tha zâwk zâwk ka hmun luah tûr chu an awm alâwm, kei zawng mi hnawksak chauh ka nih hi," a ti a.

Tichuan an han inbuan tan ta a. Keli chuan chu pa chak pui chuan a keuh nâ ang e aw tih mawlh a lo hlau va, Rosalini phei chuan lainat tak takin a lo lainat a. Chutia thian pawh nei lo, thih pawh pawisa lova a han insawi chu Rosalini chuan amah ang bawka khawhar, mi mal a nihzia chu a hre reng a, a khawngaih ta êm êm a, an han inbuan lai a han en a, hneh rual nia a rin theih loh avângin a tuar tak meuh mai a, a hmangaih ta deuh thaw mai a.

Tin, chu nulate pahnih chuan khawngaih hmêl pu taka an lo thlîr chu tlangvâl chu in intihhuai phah nân leh intihchak phah nân a hmang a, rin ai chuan a tang thei ta hle mai a; nakinah chuan a buanpa kha a lo hneh ta hle a, a keuh na hle a ni ang chu thâwkkhat phei chu ṭawng thei hlek lo leh chêt pawh che thei hauh lovin a han awm rih reng a.

Lal Frederika chuan chu tlangvâl buan thiamzia leh chakzia chu a han hmuh chu in a lâwm hle mai a; a hnêna chêng ve atân a duh avângin a hming leh a nu leh pa hmin te hriat a duh ta a.

Chu tlangvâl chuan a hming chu Orlando a, mi lian Rowlanda fapa a ni tih a hrilh a.

Orlandoa pa chu a thihna a rei tawh a; a dam lai chuan, tûna lal bânga ṭhian thu tak, a khua leh ṭui ṭha tak a ni ṭhîn a. Orlandoa chu a u lal bânga ṭhian fapa a ni tih Frederikan a han hriat veleh chuan huatah a kai leh ta thung a, lâwm lo zetin a chhuak ta luah luah a. A haw hle chungin, chu

tlangvâl chu-ngaih ropuina tak a nei a, "Orlandoa hi tuemaw tal fa han niah ka va duh êm ve aw," a chhuah tâk hnu chuan a ti a ti mai a.

Tin, Rosalini thung crawh chuan chu tlangvâla pa chu a pa ṭhian hlui a lo ni tawh tih a hriatin a lâwm hle mai a. Keli hnênah chuan, "Ka pain Rowlanda kha a ngaina êm ṭhîn a, he mi hi a fapa a ni tih lo hre hma ila chuan a buan hma khân a beia bei lo tawp tûrin mittui nên ka han thlêm sateh tûr a," a ti a.

Chu nulate pahnih chuan tlangvâl chu an han pan a, chutia lalin hmêl hlim lo tak a lantîr avâng chuan zaidam takin a hnênah thu an sawi a, lungngai lo tûrin an fuih chiam a. Rosalini phei chuan an kalsan dâwn chuan thu tak takin a han fuih a, a ṭhi awrh lai chu a han hlîp a, "Hei hi mi lo awrh sak ang che aw, hei tê hi ka neih chhun a ni a, nei ila chu hei aia ṭha deuh pawh hi ka han pe tûr che," a ti a.

Chu nulate chu ahranga an pahniha an han awm dûn leh chu Rosalini chuan Orlandoa thu mawlh chu a sawi a sawi mai a, chu tlangvâl hmêlṭha buan chaka chu a hmangaih a ni ngei ang tih Keli chuan a ring ta deuh va: "Rosalin, i hmangaih ta mai elo maw?" a han ti a. Rosalini chuan "Ka pain a pa hi a lo ngaina êm alâwm maw le," a ti a. Keli chuan, "Chu mi avângin a fapa chu i han hmangaih thung ve kher a ṭûl em ni? a pa hi ka pa hian a lo haw êm a, kei pawhin haw ve tûr chu ka ni alâwm, nimahsela Orlandoa hi ka haw lo ve," a ti a.

Frederika chuan chu tlangvâl chu a haw ta telh telh a, avâng chu a u lal bânga tlangvâl ṭha ṭhain an pan zêl thu a hriat chhuahtîr a ni ber a, tin, pakhat lehab chuan Rosalini chu miin an fak huai huai avâng leh, a pa avânga an khawngaih êm êm avâng a ni leh a, tichuan a huat a zual ta suh va. Keli leh Rosalini chuan Orlandoa thu an lo sawi lai tak chuan Frederika chu a va lût a, thinrim êm êm hmêl puin a pa hnêna kal ve tûrin a in ata chu a hnawt chhuak ta a. Keli chuan ni sateh mah sela, a ngaithla duh chuang lo va, "Awmpui tûr chein ka han awmtîr rih mai asin ni," a tihsan mai a. Keli chuan, "Mi awmpui tûrin ka ngên hlei nêm che, khâng lai te khân kei zawng ka la tê êm a, chutiang ngen nachâng hria pawh ka ni hlei nêm; tûnah crawh hi chuan a hlutzia ka lo hre ta, hei leh chen hi kan lo mu dûn a, kan tho dûn a, kan zir dûn a, kan infiam dûn a, chawhlui kan kîl dûn a, a tel lo zawngin ka khawsa thei mawlh hlei lo vang e," a ti a. Frederika chuan, "I tân zawng a fing vervêk lutuk e, ṭha âwm tak, mi ngawichawi tak hian a lang a, chu mi avângin miten an khawngaih mai mai a nih hi. Ui duh mata awzâwng che, a kal bosan che hnuah zawng i hlim zâwkin, awmdân pawh i thiam zâwk ang asin. Chuvângin amah uina rêng rêng chu sawi suh khai, he ka thiltih tum hi tuma han tihdanglam mi a ni lo ve," a ti a.

Tichuan Keli chuan a pain a hnêna Rosalini awm rem a ti lo tih a hriat veleh chuan a hnêna kal va a tum ta a. Chu mi zân chuan a pa in ata chu an chhuak dûn a, Rosalini pa awmna Arden ngaw lamah chuan an kal ta a.

An chhuah hma chuan chutia nula pahnih mai, incheina ropui tak nêna han kal chhuah mai chu Keli chuan felin a hre lo va; tichuan nula narân inchei anga inchei an tum ta a. Rosalini chuan, "A tu zâwk hi emaw mipa incheiin inchei ila a ṭha âwm e," a ti a. Rosalini chu a sân zâwk avângin mipa inthuamin a inthuam a, Keli chu nula incheiin a inchei a, "Nang ka nuṭa i ni ang a, kei i farnu ka ni dâwn nia," Keli chuan a ti a. Rosalini chuan, "Ka hming chu Kanimeda ni sela, nanga hming chu Alieni ni rawh se

aw ?" a ti a.

Chutichuan an inchei danglam sauh sauh va, kawng laka insênso ngai te a awm tâkah tiin tangka leh an ro lungmawi te an keng a, chu lal fanu nulate pahnih chu ram hla taka kal tûr chuan an chhuak ta a; an awmna aṭang hian chu lal bânga awmna Arden ngaw chu hla tak a ni a.

Rosalini (tûn achinah chuan Kanimeda kan ti tawh ang a) chu mipa inthuama a han inthuam chuan mipa huaisen tak âwm hmêl hi a pu a. Thui fe an kal hnu pawhin unau inhmangaih tak ena an inen avângin mi enin hnamchawm ang chauh ni mah sela, an hlim dûnin, an intipachang ve ve reng a.

A tâwp a tâwpah chuan Arden ramngaw chu an va thleng a, chutah zawng thlenna in leh riahbûk han riahna âwm te pawh a lo awm ta lo va. An ril a lo ṭâm a, an chau ta hle a; tûn hma chuan Kanimeda chu mipa chan chang inti a ni a, a farnua a en Alieni chu tihhlim tumin kawng tluanin a duat a, intipachang tûrin a fuih a fuih ṭhin a, tûnah zet erawh chuan a chau ta taktak a, mipa rilru ang pu zo ta lovin, ṭah ngawt a rilrûk ta a. Alieni lah chuan, "Ka kal thei hlawl tawh lo mai," a ti leh nghâl a. Tin, Kanimeda chuan mipa hian hmeichhia, aia chak lo zâwkte hi ṭanpui tûr a ni alâwm tih a hre rân a, a han intipachang a, a farnu hnênah chuan, "Khai Alien, intichhel hrâm rawh, hei kan tum Arden ngaw kan thlen tawh hi," a ti a. Eng ang pawhin intihpachan tum mah sela, theiin an inhre mawlh lo va. Arden ramngawa awm zawng an ni tak nain, lal bânga awmna chu an hre lo va. Chutichuan tihngaihna dang awm hek lo, rilṭâm tuihâlin chu ram palailêngah chuan tukhaw hriat lohvin an thi bo mai dâwn chu a ni ta mai a. Nimahsela an vânneih asiamin, chutia hnahthel chunga an chau lutuk han mu chuan mikhual pakhat hi an han hmu ta hlauh mai a. Kanimeda chu a intimipa a, "Berâmpu, he thlalêr ramah hian engemaw ti tala thlenin hmuh theih a ni ang em ? insên a nih loh kan insêng zêl mai ang e, khawngaih takin min ngaihtuah sak teh khai; hei ka farnu hi a chau ta hle mai a, a tâmchhâwl tâk hi," a ti a.

Chu pa chuan, "Kei zawng berâmpua tak ka ni lo va, berâm neitupa chhiahhlawh ka ni a, ka puin a in a zuar dâwn a, chuvângin thlen theih a ni ang emaw chu le. Eng pawh ni sela, mi rawn zui ula, neih ang tâwk tâwk tal chu in ei ang chu," a ti a Tichuan chu pa chu an zui ta a, thlîr tûr awma an hriatna chuan a han tichak ṭha leh a. Chu in a neitupa nên, a berâmte chawp chuan an lei a, an hruaitupa chu an rawngbâwltuah an hmang ta nghâl a Chutia in tê nuam fe, ei tûr lam pawh tam fe awmna in an lo hmu thei ta chu an tân vânneihthlâk tak a lo ni ta a, chu mi rama lal awmna chu an hriat chhuah hma loh chu awm an tum ta a.

Chutah chuan an han hahchâwl dam tê te a, an khawsak dân tê chu nuam an ti hle a, berâmpu leh berâmpi ni âwm rêngah an inngai a. Achâng châng chuan Kanimeda chuan Orlandoa chu a pa thian ṭha tak Rowlanda fapa a nih avângin a huaisenzia te kha a han hriat chhuah châng in a ngaina hle a, nula a ni tih a inhre chhuak ṭhîn a Kanimeda chuan Orlandoa chu a thangna ram hriat loh ram hla taka awm tawhin a ring a, nimahsela an awmna Arden ramngawah chuan a lo awm ve reng mai a, tichuan thil awmdân chu a lo la lang dâwn a ni.

Orlandoa chu Sir Rowlanda fapa naupang ber a ni a, a thih dâwnin Orlandoa chu naupang tê a la ni a, an u ber Olivera lo enkawl tûrin a dah a, lehkha te lo zirtîra ṭha taka lo enkawl tûrin a hrilh a. Olivera chu u rinawm lo tak a ni ta mai a; a pain a thih dâwna a hnêna a sawi ang rêng rêng khân a ti lo va, a nau chu sikulah a luhtîr lo va, in lamah zirtîr hlek lohvin a awmtîr

mai mai a. Nimahsela Orlandoa zawngin a pa chhunna a nei a, pianpui finna a nei a, mi lian fa a nihna a lang a, a rilru pawh a ṭha hle a: lekha chu a zir lo nain, tlângvâl lehkha thiam tak ang mai a ni a Chutia nun dân tluang taka a awm a, mi fel tak a nih avângchuan Olivera chuan a îtsîk a, tihboral tumna rilru a lo pu ta a; chutichuan buan thiam hmimgthang, mi engemaw zât lai lo keuhhlum tawha kha buan tûrin mite a sâwmtîr a ni. Chutia u te ngaihthah leh tihnawmnah mai maia a awm avângin a ni Orlan loa chuan, "Kei zawng ṭhian tumah nei ve pawh ka ni lo va, thi mai mah ila, ka pawisa lo ve," a tih ni.

Nimahsela a beisei ang chu a ni ta hauh lo va, a nau chu a lo chak zâwk ta si a, tichuan a huat a zual ta sauh sauh va, Orlandoa mutna pindan chu a mut hlâna hâl a tum ta a. Nimahsela chutia a thil tum chu tûn hmaa an pa chhiahhlawha lo ṭang tawh, Orlandoa ngaina êm êmtuin a lo hre ru a Chu pa tar pui chuan Orlandoa chu a hmuh velch, "Ka pu, ka pu, i pa chiah chiah i ni tak a aw! eng tiziaa heti taka mi nuntluang, mi chak huaisen lo ni nge i nih le ? eng tiziaa mi buan thiam hmingthang chu lo hneh ta nge i nih le?" a ti ta mial mial mai a. Ani Orlandoa lah chu a ngaihna hre lo chuan a ding reng mai a, "Eng tizia nge ni ta le?" tiin a han zâwt a. Tichuan putar pui chuan, "I u hi a sual êm mai a, hetia miten an ngai ropui che tih a hriatin a îtsit hle chia, zâninah hian i mutna pindana i mu lai hi hâlkhuma tihboral hlauh che a tum a ni e, chuvângin tlân bo var mai rawh khai," a ti a; tin, Orlandoa chuan tangka a nei hauh lo tih a hria a, chu putar pui (a hming chu Adama a ni a) chuan a tangka tlêm khâwl chhun chu a rawn keng a, "I pa rawng ka bâwl lai khân chêng zanga emaw hi ka lo khâwl ve a, chu chu kuttualleichhama ka awm hun atân ka dah a ni a; nangin nei hlauh ang che, choâkte châwm ṭhîntu hi ka inhnemna ber a ni. Hei, tangka hi la rawh khai, ka pe vek a che: i rawngbâwltuah ka awm hlauh ang e, tarin lang hle mah ila, i hna thawk tûr hi zawngin tar lua ka la inti lo va, tumah huphurh bîk pawh ka la nei lo a nia," a ti a. Orlandoa chuan, "Ka pu, mi va khawngaih tehlul ve le aw! tûn hma kha leh chen kha mite rawngbâwlin i lo thawk tar tawh a ni a, tûnah zawng han thawk thei zia i ni ta êm nêm maw. Kan pahnih hian i kal bo dûn ang, i ṭhat lai zawnga i lo thawh chhuah chhun tê hi kan hman zawh hmain kan pahniha kan nunna khawp hi zawng ka thawk ve thei êm ang chu maw," a ti a.

Tichuan chu mite putu chu an chhuak dûn ta a; khawii lam kawng nge kan zawh dâwn tih hre chuang lovin an kal ta a, nakin deuhvah chuan Arden ramngaw chu an va thleng ve ta rawk a, Kanimeda leh Alieni tuar ang bawk, ei tûr kawnga mangamna an va tâwk ve a. Chûng lai vêlah chuan tu tal an awm mahna tih beiseiin, awmhmun benbelna zawngin an vâk an vâk a, nakin deuhvah phei chuan rilṭâmin an lo chau ta tak tak a. Adama chuan, "Ka pu, rilṭâmin ka thu takngial dâwn mai, ka kal peih ta mawlh lo mai a," a ti a. A bawk rawk a, "Hei hi ka thlân a ni ta nghâl mai, dam takin i inti mai ang aw?" a ti a. Orlandoa chuan a han en a, chau hlein a hmu a, tichuan a pua a, thing hlimah a han mut a, "Lungngai mata che le Adam, hetah hian han châwl teh rih phawt mai, thih thu te chu sawi mata che," a ti a.

Orlandoa chu ei tûr zawngin a kal ta a, nakinah chuan lal tlân bova chênkualna hmun kha a va thleng ta a; anniho chuan chaw an lo ei dâwn mêk a, chaw cia an han ṭhut khâwmna chu thing hlim, hnahthel zîng a ni mai a.

Orlandoa rilṭâm mangang lutuk chuan

dâwn rêng rêng a nei tawh lo va, a kâwlhnâm chu a phawi a, an ei tûr chu lâk luih sak a tum ta mai a: "Khai, ei teh tawh rih suh u, in chaw kha ka duh a ni e," a ti a. Lal chuan, "Nauva, i mangan a tâwpkhâwk avânga chutianga ti chu nge i nih, suahsual vâng hrim hrim le?" a ti a. Orlandoa chuan, "Rilṭâmin ka thi dâwn a ni e," a ti a; chu veleh lal chuan, "Lo haw rawh, rawr. kîl ve rawh khai," tiin a sâwm ta thuai a. Chutia ṭawng nêm taka lalin a lo chhâng chu Orlandoa chuan a hriat veleh, a kâwlhnâm chu a paiah a khung ta var a, mawi lo taka mi chaw ei tûr han chhuh sak mai a tum chu a zak ta hle a. "Mi ngaiḍam rawh aw, hêng laia mite hi mi mâwl vek, a hrâwka han hrâwk miah ka ruat avâng a ni e; nangniho, hêng laia tâmtâl mai maia, thing hlima ṭhuho mai maite hi tutenge in nih zawng ka hre lo che u a. Tûn hma tein nuamsa deuhva lo awm tawh emaw in nih ni. Biak ina lawi tawh ṭhînte emaw in nih ni. Mi n inungte ruaiṭhehnaa tel ve tawh ṭhînte emaw in nih ni. Tûn hma lam tein mite khawngaih nachâng hre mi emaw in nih ni, tûnah te pawh hian khawngaih tûr emaw in nih ni, a enga mah chu ka hre lo va, in mi ngaihthiam ka ngên e," a ti a. Lal chuan, "A ni e, tûnah hian ram hnuaia tâlpâwl mai mai mi zawng kan ni tak a, tûn hma chuan nawmsak te chu hre ve teh tawh lul mai e. Khawpuiahte pawh kan lo chêng ve tawh a, biak inah te pawh dâr rîk apiangin kan inkhâwm ve tawh ṭhîn a, mi neinungte ruaiṭhehah pawh kan lo tel ve tawh ṭhîn a, tûnah hi zawng vânduainain min tlâkbuak a, min khawngaih duh tân chuan khawngaih thlala kan ni mai ang chu. Engpawh ni sela, ti rawh, rawn kîl ve mai la, han ei rih phawt mai rawh khai," a ti a. Orlandoa chuan, "Saw laiah sâwn putar chau tak a awm a, mi hmangaih avângin mi zui lui ṭâlh mai a, a upat chak loh nâk alaiin rilṭâmin a' chau dêr mai a, anin a ei phawt rih loh zawngin kei zawngin bâr khat pawh ka bâr rih lo vang," a ti a. Lal chuan, "E, va hruai mawlh rawh khai, in lo thlen hma loh chuan keini pawhin ei bîk lovin kan lo nghâk reng ang che u," a ti a. Chu veleh, Orlandoa chu a va tlân phei thuai a, Adama chu a rawn pua a, lal chuan, "Rawn kîl rawh u, rawn kîl rawh u," tiin a lo sâwm hmawk hmawk a. Tichuan putar chuan chaw a han ei a, a lo harh leh ta a.

Lal chuan Orlandoa chu a chanchin te a han zâwt a, tûn hmaa a ṭhian ṭha ber ṭhîn, Rowlanda fapa a ni tih a hriat veleh, an zînga chêng ve tûrin a sâwm a, a putar hruai nên chuan ramhnuaiah an awm ve ta a.

Kanimeda leh Alieni te pawh khân awm hmun an ngheh ve tawh a, berâm neitupa in kha an lei a. Chûng lai vêl ranhnuaia thing pangah chuan Rosalini hming leh amah phuahna hla hi a chuang nuk mai a Kanimeda leh Alieni chuan an hmu fo ṭhîn a, mak an ti hle a. Nakin deuhvah chuan Orlandoa chu an hmu a, Rosalinin hmâna khaidiat a awrhtûr kha an han hmu ta a.

Orlandoa chuan Kanimeda chu lal fanu Rosalini, a rilru kuaihertu, a lunglêngin thing pangah a hming leh amah a phuahna hla a chuantîr nek nuk ṭhina chu a ni an, tih rin ngaihna rêng rêng a hre lo va. A han en chiang a, chu berâm vêngtu tlangvâl chu tlangvâl hmêl ṭha tak, mi nêlawm tak mi niin a hria a, tîtîkhawchâng te chu an sawi dûn a, Rosalini nên inanna neiin a hria a, nimahsela mi lian hawiher dân chu ni meuhvin a hre lo va. Kanimeda chu tlangvâl hawklak chêt dân chiahin, fiamthu nên a phûl bual mai a. Orlandoa hnênah chuan, "Tûn lai hian tu pa lunglêng emaw hêng lai vêlah hian a vâk vêl a, kan thing neih chhun ṭha zawng pil lah a zai bak chuk mai a, 'Rosalini' tih hi a inziak ṭhut zêl mai a; thingbuk tinah leh zâr tinah Rosalini

phuahna hla hlîr mai — lunglên hla leh sûnna hla hlîr hi a bâng ngheng nghung mai a. Chu pa chu han hmuh alâwm maw ka châk le aw, a lunglên rehna hlauh ka han hrilh tûr," a ti a.

Orlandoa chuan, "Keimah hi ka ni alâwm maw le, engtin â ni lunglên thawina dân tûr chu?" a ti a. Kanimeda chuan, "Hei hi a thawina ṭha ber tûr chu niin ka ring · ni tin kan inah lo lêng ṭhîn la, kei hi Rosalini lemah chuan ka lo chang ang a, nangin mi rawn rîm ṭhîn ang a, nulain an hmangaihte an kawm ang chiahin ka lo kâwm ṭhîn ang chia, a tâwp a tâwpah zawng i zak ang a, i lunglên hi a la reh hlauh mai ang," a ti a. Orlandoa chuan rin zawng a ring vak lo nain, chutianga tih chu rem a ti a. Tichuan ni tin Kanimeda te unau inah chuan a va lêng ṭhîn a, tlangvâlin a nula hmangaihzâwng a va rîm a, a va kâwm a, a duh dân te a va hrilh mawlh mawlh ṭhîn ang hian, a hmangaih Rosalini rîmin a va rîm ṭhîn a. Nimahsela Rosalini a hmangaihna kha chu a pângngai reng a la ni a, a la reh chuang hauh lo mai a.

Orlandoa chuan Kanimeda chu Rosalini kha a ni ang tih rinna rêng rêng chu a nei hauh lo nachungin, a hnêna han tîtî te chu nuam a ti a, tin, Kanimeda pawh chuan ngaihthlâk chu nuam a lo ti ve êm êm bawk ṭhîn a.

Ni engemaw ti chhûng chu nula leh tlangvâl inkawmin an inkâwm a; Alieni pawh chuan a u hlim chu hmuhnawm a lo ti ve bawk a, an inrîm lem dân te chu huat enah a en duh hauh lo va. Orlandoa chuan chu ramngawah chuan lal a awm thu chu an unauva hnênah hian a lo sawi tawh na a, Rosalini awm ve thu hi chu Alieni pawhin a la sawi ri duh hauh lo va. Ni khat chu Kanimeda chuan lal chu a va hmu ve ta a, thukhawchâng te an sawi dûn a, lal chuan a nu leh pa chungchâng thu te a zâwt a. Kanimeda chuan, "Ka pu, kei pawh hi nangmah ang bawka mi lian fa ka ni ve bawk asin," a ti a. Lal chuan a han en a, berâm vêngtu l·k ni âwmin a hmu si a, a nui ru toh toh va. Chu mi tum chuan Kanimeda chuan thu dang engmah sawi zawm ngaiin a hre lo va, tichuan an inṭhen leh ta rih a.

Tûk khat chu Orlandoa Kanimeda inah a va lêng leh dâwn a, a kalna kawnga pa pakhat leia a lo thu dêr hi a han hmu a; rûl lian fe hian a nghâwng a lo zem tlat mai a. Rûl chuan Orlandoa chu a hmuh veleh huim zîngah a tleng ta zûl zûl a. Orlandoa chuan a va pan phei a, a bul lawkah chuan sakeibaknei hian chu pa leia thu renga chu bawh tumin a lo châng rûn mai a (muthilh lai emaw, a thi tawh emaw hi chu sakeibaknei hian a bawh ngai lo an ti). Rûl leh sakeibaknei lak ata chhanhim tûrin Orlandoa chu Pathianin a tîr a ni ang e tih tûr a ni. Orlandoa chuan chu pa hmêl chu a han en ugun nâk chuan a unaupa Olivera hmâna a pindan chhûnga a awm lai hâlkhung tuma kha a lo ni reng mai a; chuvângin kalsan duhna mai rilru a han pu thut a. Nimahsela amah hi mi ngilnei a lo ni bawk a, tin, unau hmangaihna avâng rêng pawhin, tûn hmaa a thinrim ıı kha chu a theihnghilh ta thuai a. Tichuan a kâwlhnâm a phawi a, sakeibaknei chu a bei a, a sâthlum ta a. Chutichuan a unaupa chu rûl leh sakeibaknei lak ata chu a chhanhim ta a ni. Orlandoa chuan sakeibaknei a beinaah chuan sakeibaknei pawh chuan a bân a ham thlêr sak duai ve bawk a.

Chutia sakeibaknei nêna an inbei lai chuan Olivera chu a han meng a, ama unau ngei Orlandoa, tûn hmaa a lo tihduhdah êm êm ṭhina chuan tûnah hian thih ngamin a chhan a ni tih a han hriat chuan, a zak ta êm êm a, a tihdân te chu ṭha lo a ti hle a, a inchhîr a, a unaupa hnênah chuan mittui tla zawih zawihin ngaihdam a dîl ta a. A inchhîr tak meuh a ni tih Orlandoa chuan a

hriatin a lâwm hle mai a, a ngaidam ta nghâl a. Tichuan an inpawm a, Olivera khân tihboral tum râna va zawng a ni nain, Orlandoa chuan unau inhmangaihna taktakin a hmangaih thei ta a.

Orlandoa bân chu a thi nasa ta hle mai a, chuvângin Kanimeda hnênah pawh chuan a lêng peih ta lo va. Olivera hnênah chuan, "Ka Rosalini ka tihfiam ṭhina kha nangin lo va hrilh teh zâwk ang che," a ti ta a.

Tichuan Olivera chu Kanimeda leh Alieni te inah chuan a va lêng a, Orlandoan a chhanhimzia te chu a va hrilh a. Chutia Orlandoa huaisenzia leh, amah ngei pawh a vânneih asiama thi lova a lo awm ta hlauh chu a lâwmzia a hrilh a hrilh mai a, tin, Orlandoa chu ama unaupa ngei a nihzia te, tûn hmaa a chunga thil a tih tum dân te leh, tûna an lo inrem leh tâkzia te chu a hrilh fai vek a.

Chuti taka inchhîr hmêl pu chu Alieni chuan a hmuhin, a ngaihnat hmêl pu hliah hliah hian a hmu a, a hmangaih thei ta nghâl mai a. Amah Olivera ngei pawhin chuti taka khawngaih theitu chu a lo hmangaih ve thuai ta bawk a. Tin, Kanimedan Orlandoa inhliam thu chu a hriat veleh chuan, a tuar ta hle mai a, a thidang ta a. A han harh leh chuan, "Rosalini-ah ka han chang lem a, ka thidang der a nia, i unaupa Orlandoa chu thihdan der ka thiamzia hi va hrilh ve ta che," a ti a. Nimahsela Olivera chuan a han en chuan a hmêl chu dâng sêpin a hmu a, thidang taktak a nih a ring a, mipa meuh siah chuan mi dawi pâwl a ni meuh vang tih a ring a, "Ti lem mai mai i nih chuan, intihpachana, intihmipat lem tal tum ta che maw le," a ti a. Ani chuan, "Ka tum rêng asin, nimahsela hmeichhia ni zâwk âwm hi ka ni asin maw le," a ti a.

Olivera chu rei fe a lêng a, tin, a unaupa hnên lamah chuan a haw leh ta a, thu tam fe sawi tûr a nei a. Kanimeda chuan a thu va hrilh chu a hriat veleha a thihdan tâk maizia te, a vawi khat va hmuhna chauhva Alieni a va hmangaih tâkzia te, ani pawhin duh ve âwma a hriatzia te chu a hrilh ta vek a, a hmaa lo ruat sa tawh diam ang meuhvin, "Alieni hi ka hmangaih taktak a ni a, kei pawh hêng laiah hian berâmte enkawlin ka awm ve mai ang a, ka nei ang a, i hnênah hian ka chêng ve mai ang e," a ti a.

Orlandoa chuan, "Chu chu rem ka tih zâwng tak a ni. Naktûkah hian innei mai ang che u, kei pawhin lal leh a ṭhianteho hi ka sâwm ve ang e. I nupui tûr chu va be fel vek rawh khai; tûnah zawng amah chauhvin a nia a awm ang ni: saw a nuṭapa pawh a lo kal alâwm," a ti a. Olivera chu Alieni hnênah chuan a va kal a; tin, Kanimeda pawh chu a ṭhianpa Orlandoa inhliam chu engnge a an tâk tia rawn kan tûrin a lo kal a ni.

Orlandoa leh Kanimeda chuan Olivera leh Alieni an lo inhmangaih ta phut mai chu mak an ti a, an sawi dûn ta reng a. Orlandoa chuan, "Kei zawngin hei naktûk hian innei mai se ṭha ka ti asin. Aw, an inneih ni ngei hian ka Rosalini nên han innei vella ka va ti êm ve aw!" a ti a.

Kanimeda chuan Orlandoa thil lo rel dân chu a remtihzâwng tak a ni a, Orlandoa hnênah chuan, "Rosalini hi i sawi châmchu mai a. Khai maw le, hmangaih tak zet i nih zawngin, i duh ang ngei chuan i nei mawlh ang le; naktûkah hian amah Rosalini chu ka rawn hruai ang a, nei tûr chein ka thlêm thlu mai ang," a ti a.

Orlandoa tân zawng awi a har hle ang a, nimahsela Kanimeda chu Rosalini ngei kha a nih avângin, a tum zawngin a har hauh lo vang a. "Ka pami hi mitlakdawithiam hmingthang a ni a, a hnên aṭangin hetiang hi ka lo zir ve a ni a, chuvângin ka han dawi chhuak mai na ve ang," a ti a.

Orlandoa chuan a ringhlel ang reng si a, a ring ang reng bawk si a, "I ti taktak em maw ni chu le?" a ti a. Kanimeda chuan, "Ti taktak e maw le; i inchei nalh theihtâwpin inchei nalh la, lal leh i thiante dang pawh in inneihnaah chuan sâwm ve ngei ngei ang che; naktûkah hian Rosalini neih i tum tak meuh zawngin, a lo kal ngei ngei dâwn e," a ti a.

Atûkah chuan Olivera leh Alieni chu inneih tum chuan lal hnênah an va kal a, Orlandoa pawh chu a tel ve a. Nupa tuak hnih innei tûr buatsaih chuan an han inbuatsaih ngei a, mo tûr chu pakhat chauh a lo kal si a, chuvângin a ngaihna hre lovin, an dâk an dâk ta mai a, Kanimeda chuan Orlandoa a tihder a ni ngei ang tih an ring ta hlawm a.

Lal chuan Orlandoa neih tûr chu ama fanu ngei, tuma hriat lâwk lohva lo lang ta mai tûr chu eng tizia nge ni ta le tiin a ngaihna hre lovin Orlandoa hnênah chuan, "He berâm vêngtu tlangvâ'a thu sawi hi ataktak em maw ni le?" tiin a zâwt a. Orlandoa chuan, "Kei pawhin a ngaihna ka hre bik hauh lo ve a," a han ti hman chauh va, Kanimeda chu a va lût a, "Ka pu, i fanu chu rawn hruai ta ang ila, Orlandoa neih hi i remti ang emaw chu?" tiin lal chu a han zâwt a. Lal chuan, "Ti tuk e a, ram pêk tûr phei chu nei ila, ka pêk belhchhah nghe nghe ang chu le," a ti a. Tin, Kanimeda chuan Orlandoa hnênah, "Hetah hian rawn hruai ila, neih chu i duh tak meuh maw?" a ti a. Orlandoa chuan, "Eng anga lal ropui ber pawh ni ila, la nei duh reng e maw le," a ti a.

Kanimeda leh Alieni chu an chhuak dûn ta a, Kanimeda chuan a mipa inthuamna chu a hlîp a, hmeichhe incheiin a inchei sawk sawk a, mitlakdawia intidanglam ta ni hauh lovin Rosalini taktak kha a lo ni leh ta a. Tin, Alieni pawh chuan michhe narân incheia incheina kha a hlîp sawk sawk a, a mi lian incheina puan ropuiin a inthuam leh a, mi lian hmeichhia, Keli ngei kha a lo ni leh ta a.

Chutia an va chhuah hlûn chuan lal chuan Orlandoa hnênah, "Kanimeda hian ka fanu Rosalini anna riau a nei ka ti," a ti a; tin, Orlandoa chuan, "Kei pawhin ka ti ve deuh asin maw le," a ti a.

Thu tam pawh an la sawi sei hma chuan Rosalini leh Keli chu an hmeichhe inthuamnaa inthuam chuan an va lût leh a. Chu velch Rosalini chu a pa hmaah chuan a thungthi a, "Hei mitlakdawi a ni hauh lo a nia, keimah tak kha ka ni e, mal mi sâwm rawh aw?" a ti ta a. Chutia vawi leh khata lo lang ta phut mai chu, a thlîrtute tân chuan mitlakdawi a ni ang tih chu awl tak tûr a ni. Nimahsela Rosalini chuan a pa chu chutiang lam sawi seipui chu a duh lo va, a pamiin a hnawhchhuah thu te leh chûng laia berâm vêngtu anga an chên vezia te leh Keli chu farnua a siamzia te a hrilh fai ta vek a.

Tin, lal chuan an inneih chu rem a lo ti hle mai a, tichuan Olivera leh Keli an inneih ni chuan Orlandoa leh Rosalini pawh chu an innei ve ta a. An inneih ni chu khawpui chhûnga ropui taka cheibâwl ang zawng a ni lo na a, ram laka innei o ti lovin, an la hlim ber âwm e tih tûr a ni. Lal leh a thuihruai mi rinawm tak takte chuan engmah lungkham nei lova, chu aia nuam lehzual duhthu han sîm leh tûr a awm nêm maw tih ribu pua, thingbuk hlima sakhi saa ruai an theh dar dar lai tak chuan, rin loh takin mi pakhat hi an zîngah a va tlân lût rawk a: "Ka pu, tûnah chuan i ram i chang leh ta e," tiin a va hrilh ta a.

A unaupa, a suahsual avânga a ram chhuh saktua chuan a fanu Kelin a tlânsan tih thâwm a hriat veleh, a thinrim ta hle mai a; chu chang pawh ni lova, mi lian tha zawngin a unaupa a hmawhthlâka chu ni tin an pan ruih ruih thu a lo hria a, tichuan a îtsîk a. sipai a khâwm chiam a, a unaupa leh a

ṭhuihruai zawng zawngte chu thah phiar tumin a thawk ta a. Nimahsela Pathianin kawng lakah chuan a rilru a lo khawih danglam sak ta a, thil ṭha lo tak tih a tum chu a lo ṭhulh ta a. Kawng lakah putar pui, sakhaw lama inpumpêk mi nên an inhmu fuh hlauh va, chu pa chuan thu tam fe a sawipui a, chuta chin chu a rilrua a thiltih tum ṭha lo tak chu a lo hre chhuak a, a rilru a lamlêt ta hlauh mai a. A suahsualzia te inhriain, a lo sim ta taktak a, sakhaw lam rawngbâwltu atân a inpe nghet ta tlat a. A inchhîrin, a sim tak meuh a ni tih entîr nân, kha leh chen a unaupa ram a lo luah sak kha pêk kîr leha, a ṭhuihruaite ram a lo lâk sak tâkte leh, chhiah a lo lâk tâkte zawng zawng kha pêk leh vek a tum a ni tia hrilh tûrin mi a tlântîr a ni.

Tichuan chûng lal fapate inneih ni hlimawm tak chu, chu chanchin lâwmawm chuan a va dêng zui leh ta nghâl a. Rosalini pa chu lala a lo ṭhut dâwn tâk avâng chuan, Rosalini chu fa rokhâwmtu tûr a lo ni dâwn ta a, chuvângin Keli chuan a lâwmpuizia te chu a hrilh ta mawlh mawlh a. An unau chuan a tuamah inîtsîk ngai hlek lo leh, inhmangaih tak an ni reng a.

Tin, lal pawh chuan a vahvaih chhûng zawnga bêl rengtute chu a theihnghilh bîk hlek lo va. Tichuan chûng mi rinawm tak tak, lal hnung zuitute chuan an lal chu an zui hâwng leh ta dem dem a, an vaia chanpual chu a tâwkin a siam sak ta ṭheuh va.

MAIMAW

Maimaw chanchin hi khawvêla sumdâwn thuah hian an sawi hluar pâwl tak a ni ṭhîn a. Mihring an lo fin ṭan aṭang rêngin maimaw hi an duh viau mai a. Maimaw lo chhuahna chu rannung tê tak tê a ni a, a mak ngei reuh mai. Maimaw pangang hian ama pum put dân tâwkah chuan chaw a heh viau mai a, a châwm vêl pawh a awlai êm êm lo. A chaw atâna an hman ber chu thingtheihmu hnah a ni. Chawlhkâr ngaah hmun sângngain a keu tirh aiin a lian. A piang tîr chu pin hmâwrbâwk tia lekfang chauh a ni a, mahse thla khat lekah inch thum leh a chanvea sei a ni a, a tui bâwm a siam thei nghâl mai a ni. A tui bâwm khatah chuan maimaw zai mêl chanve vêl a tling zêl a ni. A zai a sîn êm mai a, a hlûmtu atân chuan mi thiam, ti ṭhang fe mi nih a ngai a.

Khawvêl chanchina a makna ber chu, khawvêla lo fing hmasa China-ho leh chhak lam rama tûn lai lawka mi thil ti thei ber Japan-ho maimaw din chhuah an tih hi a ni.

China lalnu Si-Lingi maimaw pangang khawi ṭanna chu kum sângnga lai a ni tawh a; China mi chuan maimaw chu Japan ramah te, India ramah te, Persia ramah te an zuar ṭhîn a. China rama mi tam takin hre ve bawk mah sela, an zêp tlat a, ram dang miin an hre ve thei lo a ni.

Kum B.C. zabi thum ai mahin a rei tawh ang a, Alexander Ropuia India rama a lo luh khân maimaw rîl, maimawa la siam puitlin rih loh Europe ramah a hâwn a; nimahsela a siam chhuah dân a hre si lo.

Japan-ho chuan China nula pali an ramah an hruai daih mai a; chumite hnên aṭang chuan maimaw siam dân an lo thiam ta a ni.

Tin, Japan lal nula India lal pasala nem maimaw pangang tui a sam zîngah a dah a, India ramah hian a rawn chhawm lût a ni. Chutichuan Asia ram lai lamah zawi zawm maimaw siam dân hi an lo thiam zau ta deuh deuh zêl a ni.

Chûng maimaw tui aṭang chuan thlang lam ram (Europe) lamte pawh kum sâng ai maha tam maimaw puan an lo tum a ni. Hei hi Pathian thil siam mak tak aṭanga lo chhuak, maimaw pangang chanchin tlângpui a ni.

Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lungleh.

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

Key G.

m	:m	|m	:m .s	s	:-.f	|m	:d	m	:m .,r	|m	:m .s	s	:-.f	|m	:- -
d	:d	|d	:d	s_1	:-.t_1	|d	:s_1	d	:d .,t_1	|d	:t_1 .s,	l_1	:t_1	|s_1	:—
s	:s	|s	:m	m	: .f	|s	:m	l	:l	|l	:s .r		:r	|d	:—
d	:d	|d	:d	m	:-.r	|d	:d	l_1	:l_1	|l_1	:m_1	r_1	:s_1	|d	: -

m	:m	|m	:m .s	s	:-.f	|m	:d	m	:m .,r	|m	:m .s	s	:-.f	|m	:—
d	:d	|d	:t_1	d	:r	|d	:s_1	d	:d .,t_1	|d	:d	l_1	:t_1	|s_1	:
s	:s	|l	:m	d	:s	|s	:m	s	:s	|s	:m	r	:r	|d	:—
d	:-.t_1	|l_1	:s_1	l_1	:t_1	|d	:d	l	:s_1	|m_1	:d_1	r_1	:s_1	|d	:—

:𝄋:

s	:—	|l .s	:f .m	f	:—	|s .f	:m .r	m	: -	|f .m	:r .d	r	: -	|s_1	:—
m	:r	|de	:—	r	:—	| -	:—	d	:	|-	:l_1	t_1 .l_1	:s_1 .fe	|s_1	:—
d'	:ta	|l	:—	l	: -	|s	:—	s	:	|f	:m	s	:d	|r	:—
	:	|l_1	: -	r .d	:t_1 .l_1	|t_1	-	d .t_1	:l_1 .s_1	|l_1	:	s_1	:l_1	|t_1	.
Glo		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ria

D S

d	:r	|m	:f	m	:—	|r	:—	d	.—	|	:				
l_1	:t_1	|d	:l_1	d	:—	|t_1	:	s_1	:	|	: -				
m	:s	|s	:r	s	: —	|s	: —	m	:—	| -	: —				
l_1	:s_1	|d_1	:r_1	m_1	:f_1	|s_1	:	d	: -	| -	:				
In	excelsis			De	-	o									
			v 2	De	—	o									

1. Nangni Vântirhkoh hlunte u,
   Ram tin kil tin fang vêlin,
   Hmasâng chena an lo hril thin
   Chhandamtu pian chu puang r'u.

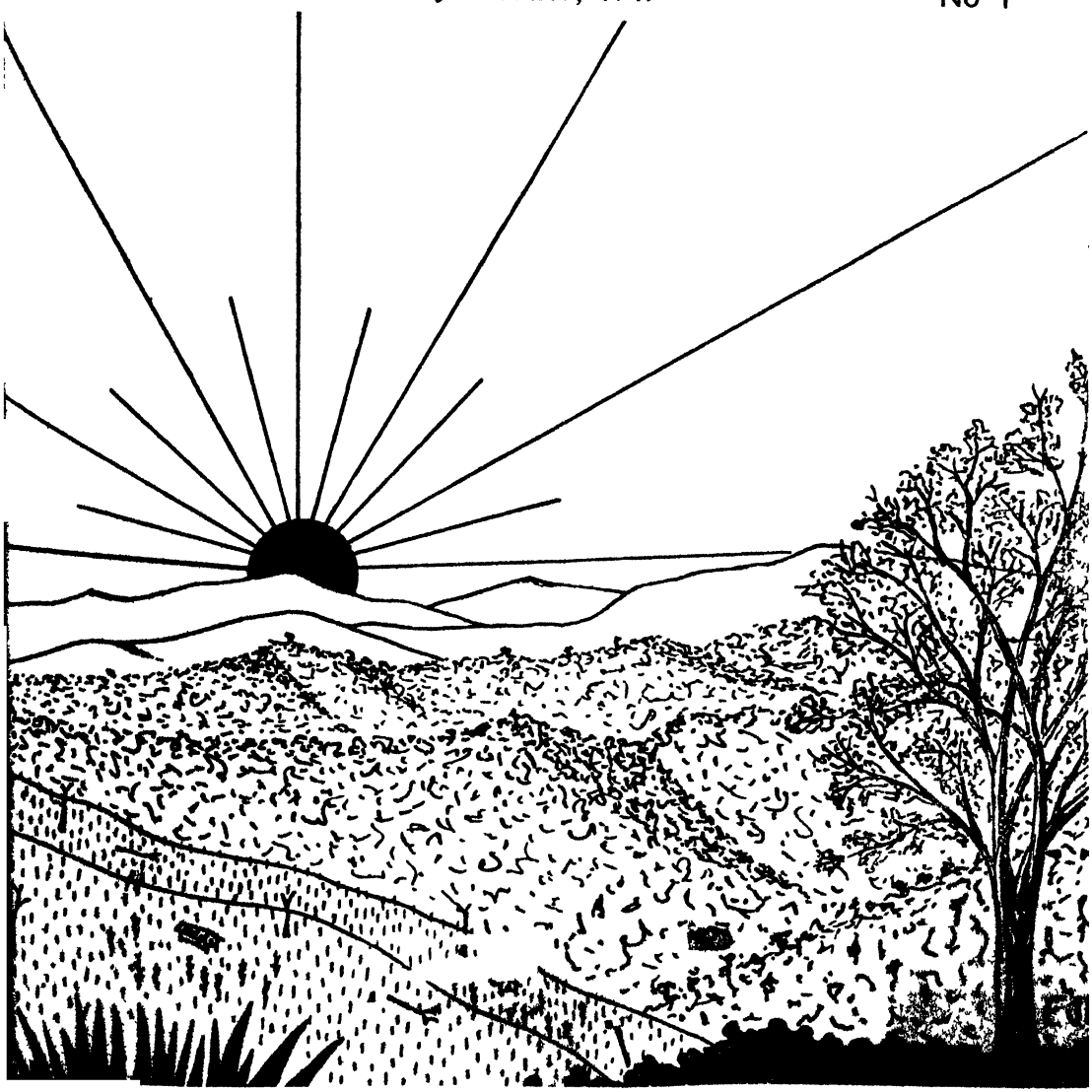
2. Berâm puho, phûla riaka,
   Zâna berâm vêngte u
   Chung Pathian chu mihring zîngan
   Nausênin a lo piang ta.

3 Khawchhak faten in suangtuah kha,
  Vârparhin a lo êng ta ;
  Hnam tin faten an sâm thin kha,
  Vân fain a lo piang ta

4. Tûna nausêna kan thlîr hian,
   A Pa thutthlêng a hnah dâwn ;
   A hmaah chi tin rawn khâwm r'u,
   Mi tinin chibai bûk r'u.

Robâwm

Vol. 12 JANUARY, 1949 No 1

ROBAWM

Chhuahtu **Rev. F.J.Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India.

A man kum khatah Re 1-0-0 *Dâka thawnin Re 1-4-6.*

THU AWMTE

Kum thar thuvawn atân	*Pastor Challiana*	Phêk 1
Quaid-i-Azam Jinnah	*Treasure Chest*	2
Lotus pâr	*Treasure Chest*	3
Thil din thar		4
India ram nemna		5
Nightingale		6
Sava muthilh dân		8
Finland ram		10
Thlîr ila kan sâwnfâng	(*Hla*) *R.L.Lâwma*	11
Chi tê tak lian puia lo chang		12
Kristian chhûngkua	*Zomawia nu*	16

ROBAWM

Vol. 12 JANUARY, 1949 No. 1

KUM THAR THUVAWN ATAN

Tlânga thu sawi -- Lal Isua sawi kha thuvawnah kan hmang zing tawh khawp a, ngaiah kan neih tawh a, a awmzia hi kan chhui ta lo hle ka ti. Chutichuan tûn lai thil awmdân te leh, mihring rilru put dân te thlîrin, engthâwl nih kan hlawh theihna tûrin mahni ngeiin thiltih tûr i lo intuk ve teh ang u. Hetiang hian i han ti teh ang:-

Mahni tuma lum lungawi taka lo pawm thei apiangte chu an eng a thâwl e. Vawi engzâtnge kan tih tûra lum hi ngaihthaha, kawng danga kan pênsan ṭhin le? Thuthlunna Bâwm kha Mosia chuan tawlailîra dah a remti hlek lo a ni. Mihringin an zâwn ngei tûr a ni. Chuvângin keini pawhin kan kova innghat apiang hi mahni ngeiin i phur ang u.

Khawvêl thil ai chuan mihring ngei hi kan pawimawh a ni tih ringtute hi an eng a thâwl e. Mite ṭanpui nân kan sum leh pai sên emaw, hna ît tak chân emaw lo tûl dâwn ta sela, tunge inpe peih awm i le? Khawvêl thila ai hian mihring ngeia hi chawisân kan tum bera a ni em? "Sum ngah hi mihring dam chhan a ni lo ve," tih Lal Isuan min zirtîr kha. Mihring inṭanpuitawn hi mihring nun chhan chu a lo ni zâwk.

Pathian min siam chhana chêt tumte hi an eng a thâwl e. Inphût luih ni hauh lovin, keimahnia kan nih dân tûr awma hi inhman tûr a ni a. Miten misuala min sawi loh chuan mi thaah kan inngai mai a. Chu zawng a ni lo. Pathian ram atân ngeia keimahnia tha awma hi phûr taka hman hi ṭha nihna a ni. Mite pawi sawi loh ngawt hi a tâwk lo, a puhin kan pui em? Tual kan thah loh mai avângin mite kan hmangaih e tihna a ni hlei nêm.

Arûka ṭha rengte hi an eng a thâwl e. Mite mithmuha tha nih hlawh hi a ṭha hle nachungin, tuma min hmuh lohva that hi a ropui a ni. Miten kan sualna hi min hmuh chhuah hma loh chuan sualah kan inngai thei thîn lo va. Miin min hmu se, hmu suh sela, a chhia leh a tha hi chu hmuh lohva arûka lo chawr a ni a, kan tuh ang ngei chu kan la seng dâwn a ni.

Mite aia indah chung ngai lote hi an eng a thâwl e. Mahni ngei pawhin sual ngaihdam tûr ngah reng chung siin, mite sawisêl hi kan chîng hle ṭhîn a. Mite sual hi chu a langsâr teh ṭhîn e. Mite aia kan hausak a, hna han kan thawh a, ṭing zawk emaw kan lo nih hian indah chun a awl teh e. Mite sawisêl chîng leh, an sualna pai reng chîngte hi malsâwm sak tlâk zawng a ni thei lo ve. Kan chunga thil tisualtute phuba lâkna ṭha ber chu theihnghilh hlauh theih hi a ni e.

Kum thar ṭawngṭaina

AW Lalpa, thinlung finna kan chhar theihna tûrin, kan dam chhûng nite hi chhiar dân min zirtîr zêl ang che. Amen.

Quaid-i-Azam Jinnah

Pakistan Governor General hmasa ber Quaid-i-Azam Mohammed Ali Jinnah chu September 11, 1948 khân Karachi-ah a thi a.

Dr. Katya Bengal thlang lam Governor chuan Jinnah thih thu a lo hriat chuan, "Jinnah hi India miah chuan mi lâr pâwl tak leh khawvêl mihringa mi langsâr tak a ni a. India hi inṭhen sawm mah ila, unauza angin kan inngai reng a. Chutichuan India mi ropui tak, India zalênna ngaihtuah thua mi ṭangkai tak Jinnah kan lo chân ta hi thil namên a ni lo," a ti a.

Mohammed Ali Jinnah hi Karachi-ah kum 1876, Krismas ni taka piang a ni a, mi hausa tak fapa upa ber a ni. Sikul lamah pawh mi thiam thei tak a ni a; Mission High School-a matric a tlin hnuin England-ah Dân zir tûrin kum li a awm a. England rama a awm lai aṭang hian India ram Politics thu hi a ngaisângin a bengvêrhzâwng tak a lo ni ta a. Kum 20 mi a nihin India ramah hian a lo haw leh a, chu mi lai chuan a pa chu a sum leh pai hmuhna lam thuah a nikhua ta meuh lo va, duh ang zânin a pa chuan a puibâwm thei ta lo va. Kum thum chhûng zet chu a mangang deuh va. Nimahsela theihtâwpin a ṭang a, rorêltu hlawhtling tak a lo ni ta a. "Mi rilru hneh theihna leh inhnial thiamna riau a nei bîk a ni," mite pawh hian an ti ṭhîn a ni.

Parsi mi nupuiah a nei a, fanu pakhat an nei a; an fanu chuan India mi, Kristian pasalah a nei a. Jinnah hian zirlai mi a nih lai aṭang rêng khân India ram tâna thiltih hi a lungkham êm êm ṭhîn a. Chutichuan Indian National Congress-ah chuan a tel ve a, an inkhâwmna apiangah a tel ṭhîn a. India ram Muslim-ho puipa berah a lo ṭang ta a, British sawrkârin Muslim-ho chungchâng thuah biak bulpui berah an hmang a. Tin, Imperial Legislative Council-ah a tel ve a, inzir finna lam thu hi a ngaihsânzâwng tak a ni. Invau leh innêk lam hi chu a duh lohzâwng tak a ni. "Sawrkâr pawh hi huai tak leh tlang tak chuan hniala ṭha tihzâwng chu sawi ve ngei tûr chu a ni a; amaherawhchu mi inzir fing zawng zawngte hian sawrkâr hi an dik phawt chuan ṭanpuia kamki tûr a ni," a ti ṭhîn. Congress-ho leh Muslim-ho hi tihpumkhat a tum hle a, mahse a hlawhtling ta meuh lo a ni. Tichuan kum 1920-ah chuan Ghandijia tih dân a khuangrualpui theih loh avângin Congress mi a nih chu a insût ta a.

Kum 1913 leh 1914-ah England-ah a zin a; tin, 1930—1934-ah a zin leh a. Round Table Conference khân a tel ve a. Kum 1934 chuan India ramah a lo haw leh a. A thang bo chhûng chuan India rama Muslim League chu an lo chuai deuh va. A chawktho leh tûrin theihtâwpin a bei a. Khua te a fang vêl a, pâwl te dinin mi a chiauau khâwm a. Tichuan 'Quaid-i-Azam' an ti a; chu mi awmzia chu 'Hruaitu Ropui' tihna a ni.

Pakistan hi kum rei fe chu an lo rel tawh rêng a, kum 1940 khân Jinnah chuan a lo din chhuak a. Muslim League chuan an lo pawm ta a. Chu mi chuan India pum hi a-khata luang lovin hmun hnihah a lo inṭhen a, Hindustan leh Pakistan a lo ni ta a.

Chutichuan India pum puia Muslim League President-aha ṭang a, a hnathawh chu hâna-sanin Politics lam atân a inpe ta tlat mai a, Pakistan din chu thu pui berah a neih ta a.

Kum 1940 khân British sawrkârin Moslim-ho remtih vena lo chuan India ramin mahnia ro inrêlna nei lo tûrin thu an tiam a. January 1946 khân Central leh Provincial Legislatures thlanna a awm a, Muslim-ho tam fe an ṭang a. India ram mahnia inawp tûr thu ngaihtuahbona vawi tam tak an nei ṭhîn a, a tâwp a tâwpah chuan June ni 3, 1947-ah

Lârsâp Lord Louis Mountbatten chuan a ruahman dân chu a puang a, chu chu Congress lam leh Muslim hotute pawhin rem an ti ve ve a

August 15, 1947 khân Pakistan ram thar chu a lo indin ta a, Jinnah hi Governor General-ah an thlang a, amah hi chu chu mi lai chuan kum 70 mi a ni a. Chu mi ram thar rêlbâwlin chhûn leh zân rim takin a bei a, "Pakistan rawt chhuaktu leh dintu," tih âwm tak rêng a ni e.

Lotus par

India hi achâng chuan "Lotus Ram" an ti thîn a, lotus pâr hi India ram hnam pâr a ni. India ram pum puiah hian awm lohna a awm mang lo va, a pâr hi an ngaisâng hle a ni.

Dîlah hian an ṭo ringawt mai a, an lâng duar duar angin a lang a, a hnah hi hlai pui pui a ni. A pâr hi lian pui pui, mawi tak tak a ni, rose pâr ang hian a inthuah tup mai a, a rawng pawh rose pâr rawng ang deuh a ni a, a then chu a vâra vâr hlak te pawh a awm. A ṭonate hi ho tak, dîl tui bawlhhlawh rim chhe tak te a ni nain, a pâr hi zawng thianghlim takah an ngai a, thil mawi tehkhin nân an hman ber ṭhin chu a ni.

Heta a lem hi en ula: hmeichhe pakhatin dîla lotus pâr a thlîr a nih hi. He pangpâr hi amah chuan inchhuanna nei lo, mi awm cheuh cheuh, mawina tak nei si, zahawm tak bawk, mahni khawsak dâna rinawm tak tihlanna a ni a. Hetiang chiah hi India ram hmeichhe nun dân tûr a ni e tih tehkhin nân an hmang thîn

THIL DIN THAR

Bengal ram chhim thlang lampangah khuan ram pakhat Orissa ram an tih chu a awm a; chu ram chu hmân lai aṭanga mi lo awmna tawh fo leh lal ropui tak takte pawh an lo lal tawh fo ṭhinna a ni.

Tûn lai India ram lo inher vêlah hian chu lai ramah chuan thil ropui tak tak leh hriat tlâk tak tak indin mêk a awm. Pakhat chu, chu lai rama luipui lian tak Mahanadi lui an tih chu an khuap vak mai dâwn a, chutiang tuikhuah lian pui pui chu pathum lai siam tûr a ni a, tûnah hian a hmasa ber chu an bei mêk a ni.

Tin, chu lui kamah chuan chu mi bial (Orissa) khawpui atân khaw thar an din mêk bawk a. Chu khawpui thar an dinna hmunah chuan lungpui lian tak mai a awm a, chu lungpuiah chuan hmasâng India lalte zînga ropui ber leh zahawm ber pakhat thu ziak a awm. A ziaktîrna chu kum 2,200 laia rei a ni tawh a; mahse tûn thlengin chhiar theihin ṭha takin a la awm reng a ni.

Amah chu Budhist lal a ni a, a hming chu Asoka a ni a. Tûn laia kan India flag thara a laia thil bial awm pawh hi chu lal chuan ama chhinchhiahna atâna a lo hmana chu an chhawm leh ve mai a ni a. B.C. 264—228 lai khân a lal a ni a, ram zau tak India ram pum tih theih chungah hian a lal.

Chutianga lal chak tak, ram zau tak ngamtu chu rammuin tûna khawpui an din kan tihna hmunah hian a va kal a, chuta an han indonaa mi thih nasatzia leh tuar nasatzia a hmuh chuan a rilru a na ta hle mai a; tichuan, "Tûn achinah chuan indo hi ka bânsan ang a, tisaa indo aiin mite rilru sakhuaa hneh ka tum tawh zâwk ang," tiin a lo intiam ta a.

Chu mi a thil tum thar chu chu lungpuiah chuan a ziaktîr ta a ni. A tiam ang ngei chuan awm pawh a awm a. A ram zau tak chhûngah chuan hmun tam takah mi tin hmuh theih leh chhiar theih tûrin Budha zirtîr dân, mihring khawsa dân tûr tluang tak chu lungah leh thîrah te a ziaktîr zêl a. Chutianga a ziaktîr chu India ram hmun hrang hrangah hian 30 lai chu an hmu chhuak a, tûnah pawh hian 10 zet chu ṭha takin an la zuah reng a ni.

He lal avâng hian Budhist sakhaw chanchin leh a lal lai chanchin chu tam tak tûn hnua mite hian kan hriat phah a ni.

Chûng lungpuia a thu ziaktîr dânah te chuan Budha sakhaw zirtîrna dânte chu a ngial a ngana ziak lovin, a khua leh tuite chu nun ṭha leh tluangtlam taka nung tûrin a fuih mai zâwk a. Hetiangte hian a ziak a ni:- "Mi tin hi fate angin ka en che u a ni a; ka fate ang bawkin in ṭhatna leh hlawhtlinna ka duhsak che u a ni. He khawvêla nun chhûng leh khawvêl danga nun leh hun atâna ka duhsakna che u pawh thuhmun reng a ni e" ti tein a ziak a.

Rilru lama thianghlim thu te, ṭawngka leh thiltiha ngilneihna thu te, nu leh pa zah dân te, naupang hmangaih thu te, mi rethei khawngaih thu te, rannung chunga ngilneih thu te, thinur leh châkna laka insûm thu te nunchhiat leh suahsual bâwl loh thu te a khua leh tuite chu a zirtîr ber ṭhîn a ni.

Tin, chutianga thu sawi leh ziak maiah chuan a kin lo va, a khua leh tuite thawvenna tûrin thil tam tak a ti bawk a. Damdawi inte ran leh mihring tân a siam a, tuichhunchhuah te, leilâwn te, kawngte leh thil ṭangkai dang tam tak a siam bawk. Damdawi atâna hman chi thing leh hnimte pawh lâk khâwm tîrin tam tak a phuntîr bawk.

Chutianga lal ropui tak mite tâna thil ṭha ngaihtuahtuina a nun siam danglam tûra a rilru a tihnghehna hmun lai vêla khawpui leh tuikhuah, thil thar lo ding tûr chu a

inremin a inhmeh hle mai. Chu thil thar lo awm tûr chu mi tam tak chhawr leh thawvenpui tûr a ni a, lal Asoka rilru remzâwng tak a ni ngei ang a, amah chu la damin han hre teh sela chu a rilru a lâwmin a hlim êm êm ngei ang ti rawh u.

INDIA RAM NEMNA

Ram tin hian mahni ram chhinchhiahna nemna an tih hi an nei ṭheuh va. Khawihnûna ziak a ni a, Sawrkâr thurochhiah ziakna buah te, Rorêltuho dân siam thu puiah te leh Sawrkâr thu chhuak rêng rêngah te hian an nem zêl ṭhîn a.

India ram pawh hian mahnia inawp theihna a lo chan veleh khân India ram chhinchhiahna, nemna an lo siam ve ta a.

Hmân lai Asoka lal laia sailungvâra an lo chher tawha chu hman an lo tum ta a. India chhima Sarnath khuaah chuan nghahchhan neiah hian an dintîr a. Sakeibaknei pali an ding za a, lung tawlailîr ang reng, thil bial pep chungah hian an ding a, vai ṭawng chuan *dharmachakra* an ti a; Asokan Sarnath khuaah chuan dân siam chhinchhiah nâna a lo ruat a ni.

Chu mi thil bial pepa chu India ram Flag chhinchhiah nâna hman a lo ni ta.

RAWN ZUI CHE AN AWM E!

Ka ṭhian, han lehhawi teh! Rawn zui che an awm e. Hlau lêm suh, tihchhiat leh i pawikhawih tum an ni lo ve. Amaherawhchu a rawn zuitute tâna pawi tûr thil i ti dah ang e fîmkhur rawh. An rin che avângin an zui che a ni a; i kalna apiang chu kawng dik niin an ring a, i sawi apiang thu dik leh an tâna hlawhtlinna leh hlimna nia ringin an zui che a ni.

Tûk khat chu pa pakhat hi a ṭhenrual kan tûrin a lêng dâwn a. A kawng chu khâm ko hlauhawm tak mai hi a ni a. Chuta a kal lai tak chuan, "Ka pa, fîmkhur rawh, i kalna zêlah ka lo kal dâwn a ni," tiin aw a han hria a. A han lehhawi chuan a fapa kum nga miin a kalna chiah chiaha kal tumin a rawn zui a. Rawlthar leh tleirâwlte chuan i zia ang ang chu ziaa neih an tum a, an rawn zui zêl che a ni.

NIGHTINGALE

ZÂNTIANG ZAI VÂWR THIAM VATÊ

He sava hi Sâp rama vatê zîngah chuan a hmingthang hle mai. A hmêl en ngawt chuan sava mawi tak tia sawi tûr chu a ni lo va, va tê chi, chînrâng pawh tiat mang lo, uk deuh khik khek hi a ni a. Sava zînga hrâm thiam hmingthanga sawi a ni a, khua a lo thim chhilh chhelh tawh hi chuan an hrâm hlerh hlerh ṭhîn a. Mi ṭhenkhat chuan ṭingṭang nên an va pan a, a kiang lawkah hian an va tum a, a lo chhâwn ve a, mihringte hi a hlau lêm lo va, ri mawi a hriat hi chuan a lo uar ve sauh ṭhîn a. A hrâm tê hian lung a tilêng a, ngaihthlâk an kham zo ṭhîn lo a ni.

Hmân lai hian China ramah lal pakhat hi a awm a, in ropui tak a nei a. A kawtah chuan pangpâr mawi tak tak chi tinrêng hi a pâr vul chêk chûk a. Tin, a huan piah lawkah chuan ramngaw nuam tak mai, thelh ṭhulh hi a awm a. Chu ngawah chuan nightingale sava tê hi a awm a, a hrâm hlerh hlerh ṭhîn a. Sangha man mi te, losûl hâwng te leh khawiilova va chhuakte rêng rêng pawh hian, chu sava hrâm an han hriat tawh phawt hi chuan an ding chawt a, an ngaithla reng ṭhîn a. Ram tina miten chu lal chu an rawn tlawh ṭhîn a, chu sava tê hrâm va hria apiang kha chuan an thil hmuh azawnga mak berah an sawi zêl a.

Chu lal va tlawhtu ṭhenkhat chuan an zin chanchin leh chûng lai vêla an thil hmuhte chu lehkhabuah an ziak hlawm a. Tin, lal pawh chuan a lo chhiar ve ta a. A rangkachak ṭhutphaha ṭhu chuan, chu mi lehkhabua a khaw mawizia leh a in ropuizia te leh a huan mawizia an ziak chu ngaihnawm ti takin a chhiar duai duai a. Nakin deuhvah chuan, "Kan thil hmuh leh hriat azawngah chuan nightingale vatê hrâm tluka mawi rêng rêng a awm lo ve," tih lai hi a han chhiar a. Chu veleh, a phâwk ta hrû mai a, a upa pakhat a ko va, "He lehkhabuah hian sava mak tak mai chanchin an ziak a, nightingale vatê an ti a, eng tizia nge tumahin mi hrilh hauh loh le?" a ti a. Upa chuan, "Kei pawhin ka hre ngai bîk hlek lo mai, engpawh ni sela, ka va zawng ve teh rêng ang e," a ti a. Lal chuan, "Vawiin tlaiah ngei hian rawn man ang che u," a ti a. Tichuan upa chuan a zawng ta chiam a, nimahsela a hmu zo ta mawlh lo va. Nakinah chuan hmeichhe naupang rethei tê hi a va hmu a, chu mi chuan, "Nightingale sava chu ka hmu tawh asin, hrâm thiam deuh mai a ni," a ti a. Tichuan chu sava awmna ngawah chuan a va kal a, lal upaho pawhin an zui duah duah a. Nakin lawkah chuan chû sava tê chu a han hrâm ta riai riai a. Upa pakhat chuan a han hmuh chuan, "Amah han hmuh chuan sava mawi vak pawh zu ni lova maw le," a ti a

Chu sava tê chu a han bia a, "Lalin a duh a che," a han ti a. Sava tê chuan, "Ramhnuaiah hian asin maw kei zawngin hrâm ka thiam zâwk le. Engpawh ni sela, lal thupêk chu hnial lovin ka lo kal mai ang e," a ti a

Lal in chu ropui takin an cheimawi a, a pindan zau lai berah chuan, chu sava fûkna tûr chuan rangkachak tlâwn hi an kham a. Lal leh a upaho zawng zawng chu an awm khâwm khup a. Tichuan nightingale va tê chu a han hrâm ta riai riai a, lal chuan mawi a ti khawp a, a biang ah chuan a mittui a luang ta zawih zawih mai a. Chu sava chu lâwmman engemaw pêk a duh hle a, nimahsela sava tê chuan, "Lal biangah mouh mittui luang ka hmu ta a, kha kha a ni ka lâwmman chu," a ti ta a.

Tichuan lal chuan chu sava chu a in ata a thlawh chhuah leh phal lovin, a khawi ta a. Ṭha takin a bâwm a siam sak a; a enkawltu atân ringawt chhiahhlawh sâwm leh pahnih a dah a.

Akhuain chu sava thu ngawt mai chu an sawi mur mur mai a, an fate hmingah lam chu sava hming chu an puttîr a.

Ni khat chu, chu lal chu englo fûn lian pui hi an va pe a, a chungah chuan, "Nightingale" tih hi a chuang a. A han phelh chuan, a lem a lo ni a, en chuan a nung ang thên hian a lang a, lungmawi man tam taka cheibâwl biai hi a ni a.

A herhna hi a awm a, chu mi han herh chuan a nung hrâm ang chiah hian a hrâm ve hlerh hlerh a, a mei tê hi a phût ngeuh ngeuh va, tangka leh rangkachak tî rawng hian a tle zer zer thîn a.

Chuta chinah chuan nightingale taktak kha chu an ngaihsak duh ta lo va, an chhuah ta daih a, a lem chu lal maimaw puan lukham bulah an dah ta chawt a.

Kum a lo vei a. Zan khat chu, chu sava lem chu a han hrâm leh hlerh hlerh a, vawi leh khatah a chhûng chu a ri rep a, a châwl ta hlauh mai a. Lal chuan sawna siamṭhat thiam a kohtîr thuai a, nimahsela ani chuan, "A li te a rul zo ta a, a sava rêng rênga pawh a ral tawh êm a nih hi, fîmkhur taka herh tawh tûr a ni," a ti a. Chutichuan kum khatah vawi khat emaw chauh zaitîr theih a nih tâk avângin an lungngai ta hle hlawm a.

Kum nga a lo vei a. Lal chu thih ngamin a lo na ta a. A upate phei chuan thi tawhah an ruat hial a, a aiawhtu tûra an lo ruata chu chibai bûk tumin an kal ta mai a.

Nimahsela lal chu a chau hle tawh nachungin a la thi êm lo va. A mutna bula tukverh chu an hawng a, thla êngin sava lem chu a chhun êng sêt a. Lal chuan thei leh thei lovin. "Nang ka rangkachak sava tê, hla mi han sak sak teh," a han ti a. Nimahsela sava tê chu a ngawi reng a. A li herhtu tumah an awm lo a ni.

Nakin lawkah chuan ri mawi tak mai hi a lo ri lût ta riai riai a. Pâwna thing zârah nightingale taktak tê kha a lo fu reng chu a lo ni a. A han hrâm leh riai riai a, lal chu a muhîl ta riai riai a. Tui takin a mu ta chiah mai! Chhiahhlawhho chu lal ruang sâwngbâwl tûra an va luh chuan, ngai teh u! a lo ding luah a, "Ṭhiante u, chibai u," tiin chibai a lo bûk ta mai a.

SAVA MUTHILH DAN

Mi tam tak chuan sava hi kan khawi tawh âwm e. Phai bâwm kan siam a, a chhûngah chuan kan khung a. Pîl te, lêngdêr te, tlaiberh te, vaki te kan han khawi tirh phawt chuan a bâwmah chuan kan han khung a. Zânah te kan han bih chuan an thla hnuaiah an lu an thawlh kêk ṭhîn a.

Sava chi tam ber muthilh dân chu chutiang chu a ni a, a ṭhen erawh chu an ni lo.

Mupui chi hi chunglêng zînga sava lal an tih ṭhina chu a ni a, an muthilh ve dân chu an hma lamah hian an ring an dawk phei uau ṭhîn. An bu awp lai muhîlte chu chutiang chuan a ni an awm ni. Mi pakhat pawhin, "An bu awp lai hi ka hmu zing ve tawh hle a, an thla hnuaia an ring an rawlh rêng rêng ka la hmu lo," a ti a ni.

Thlasik hian sava ṭhenkhat chu ahuhovin an riak khâwm ṭhîn a, ṭhenkhat erawh chu a malin an riak a. Tin, ṭhenkhat chu eng lai pawha inkawp reng chi an awm a, an inṭhen ngai lo va, an riak dûn zêl ṭhîn. Choâk chi hi inṭhen ngai lo pâwl an ni a, tin, mupui chi hi an ni bawk. Mupui chi hi mihring aia dam reiin an sawi a. Chuti ni sela, mihring nu leh pa, a tumah mah insûn lova kum sawmnga dam dûnte hi an tam mang lo hle a ni a, mupui chite erawh hi chuan an khûm dâwn a nih chu.

Mupui nupa hi achâng chuan kum zakhat chhûng zet an dam dûn a ni tia an sawi hi awi loh theih pawh a ni lo ve. Engtinnge chu chu an hriat dân le? Ram sate hi mihring aiin an dam rei zâwk a ni tih hriat chianna chiah zawng a awm thei mang lo va. Nimahsela achâng châng chuan rin theihna tak hi a lo awm mial ṭhîn. Vawi khat chu France ramah mupui hi mi pakhatin a kâp a, chu chuan rangkachak khâng a bun a. Chu mi khângah chuan a sava hming te, a neitu hming te, a chênna ram, Caucasus ram te, a buntîr kum te a chuang vek a.

An buntîr ni aṭanga han chhût chuan an kah kum chu kum sawmkua leh kum nga a tlinna a lo ni reng mai a. A khâng bun chu a no laia buntîr a ni ngei ang a, tin, a kah ni chu kum sawmkua leh kum nga a nihna a nih si chuan, kum za aia rei lai pawh a la dam mai thei a ni.

Tin, thlasik laia a ruala riak khâwm khepho ṭhîn chu vamûr chi hi a ni. Favâng vêl hian a rual puiin Britain ramah an thlâwk lût mur mur ṭhîn a. Russia ram aṭang te, German ram aṭang te, Denmark ram aṭang te, Sweden ram aṭang te, Norway ram aṭang tea pêm lût an ni ber ṭhîn a.

Vamûr chi hi sava pêm chi an ni a, September leh October thla lai hian Britain ramah an phu mur mur tawh ṭhîn a. Khawpui chhûngah pawh a laili deuh, in lian pui pui hi riah khâwm nân an hmang bîk ṭhîn. Khua a lo tlai lam veleh hian an thlâwk lût mur mur a, inchung meikhuchhuahna bul vêlah hian an fu khâwm hmur a, chûngah chuan an riak khâwm a, atûk zîng ni chhuah hma daih hian chaw zawngin an thlâwk darh leh chum chum ṭhîn a ni.

Vamûr chi hi vatê ṭhenkhat anga sava silawng hma, khaw vâwt sehhlum lawk lawk mi a ni lo va, sava tuarfei pâwla chhiar a ni.

Thlâwk chunga mu thei sava an awm ngai em? Thlawhtheihnaa thlâwk mi, mi pakhat chuan, "Chhûn leh zâna savaho chêttlat dân," tiin lehkhabu a ziak a. Chu mi chuan zân thla ên lai taka vanlaizâwl, feet sîngkhat laia sânga a han thlawh laia pengleng rual pui a hmuh thu a sawi a. Pengleng rual pui hi vanlaizâwl, chhûm phênah khian thla zâp hlek lovin an lêng dûl dûl mai a ti a.

Pakhat phei chu a ṭhlawhtheihna chuan

a suhlum a, a lo tâng reng a ni âwm a. Pengleng hi thlâwk chunga mu chi an ni âwm e. Thlâwk reng chung hian engkim an ti mai a. Thlawh pahin bu an fawm a, thlâwk chungin tui an in a, chaw an ei a, an inkâwm vek mai a ni.

Tin, mupui chi pawh hi vanlaizâwl sâng tak tak, mit tlin phâk loh khawpa sânga lêng chi an ni ve a, thlâwk chunga mu pâwl an ni ve. Amaherawhchu an riah hmun tak hi chu lei lam hi chu a ni ngei. Sâng tak aṭangin an thla thluam thla zût hian an lo bir thla nul nul a, khâmrâng sâng pui pui an pêl thla zêl a, an riah hmunah chuan an tla thla tawp a, an muhîl nghâl mai thei ṭhîn.

Sava, khawmuala chêng mite hian riah nân chuan thli thâwt lohna hmun hi an zawng deuh ṭhîn. Thing kawrawng te, hruibuk zîng te, pûk kawkelte hi an chuh deuh ṭhîn. Thlasik khaw vawh lai phei hi chuan riahna bîkah an hmang tlat ṭhîn a ni.

Khawvawh lai hian sava tê chi rêng rêng hi chuan vâwt an tuar thei lo deuh bîk a ni. Ei tûrte hi an hmu zen zen mang lo va, tin, anmahni hi an intilum tham meuh lo va. Tichuan vamûr buahte hian khawvâwt sehlum, lo thi ngêt te pawh an awm mêk a ni.

Tin, tuifinriata chêng chi savate hi engtinnge an muthilh ve dân le? Tuifinriat kama lungpui chungah leh pûkah hian bu an chhep ve a, tin, an no a lo keuva, an lo thlawh chhuah velch hian, tuifinriat lamah an thlâwk ta vek a, an tui leh dâwn ngawt loh chuan vaukam lam chu pan an tum lo va. Tichuan tuifinriat laili lam chu an pan deuh deuh va, October thla ral dâwn vêl hian an thleng a, November thla aṭanga January thla thleng hian tuifinriat chungah chuan an chêng ber thîn a ni.

Tuifinriatah hian ṭhlipui te hian tleh vak a hmang a, achângin lawngte pawh a lo koh chhia a, chûng hun chuan chûng savate chu an khawngaihthlâk a ni. Chuti chung chuan engtinnge an mut ang le? mutna rual a ni hlei nêm, ti dâwn ila, mu lovin sava hi eng chen nge an awm theih rêng rêng le? Nungcha tawh rêng rêng hi chuan han chhîn hlek hun hi chu an nei ṭheuh va. Chûng tuifinriat phûl but but reng hmuna sava chêngte chuan mut hun an nei hlek âwm lo asin maw le tih awl a ni. Tuifinriat sava hi zawng an tuarfei bîk a; tui a han fâwn but but hian a vawrh si a, achângin tui fâwn hnuaiah te an han thlâwk lût a, achângin a chung lamah te an han invânvawrh thûl a, leh lam leh lama vawrh lânin an awm ṭhîn a. Muthilh hun an va nei âwm lo ve.

Engpawh ni sela, ngaiah an lo neih tawh avângin mut tlan rûk hlekna hun zawng an nei a ni. Mu nghet chiah lova, mu ang reng chung si hian hriat theihna an nei a, tui a han fâwn but but a, a han len dâwn te hian muhîl chung reng siin an lo hre lâwk zêl a, tichuan harh chuang hlek lovin tui fâwn hnuai lam leh chung lamah an lêng an lêng ṭhîn. Achângin an thla hnuaia lu rawlha, muhîl chung reng hian thliin a rual puiin a nam lêng dûl dûl ṭhîn. Tin, sut tûr engemaw a lo awm chuan hriat theihna an nei a, an harh var ṭhîn.

Tuia chêng mi ni lo, khawmuala chêng mi sava ṭhenkhat chu thlasik lai chuan tlai dâr li aṭang hian an mu a, atûk nau rilṭâm thlengin an mu ṭhîn. An mu rei hle mai. Sava ṭhenkhat chu zîng khawvâr hma daih hian an harh a, an hrâm riai riai a, ram tin ram tang an fang hman ṭhîn a ni.

Mihring mut chen pawh hi a rama zir a ni. Ram ṭhenkhata mi chu an mu tlêm bîk a. Tin, khaw lum leh khaw vawh lai zir a ni bawk. Norway ram hmâr lampanga mite chu zânah eng hun lai pawhin chhuakvâk hi an awm reng mai a. Tin, Iceland khawpui Reykjasik-a mite chu June ṭhla hian zan laiah pawh khawlaiah mi an tâwt hmur reng mai a, khawpui chungah chuan sava ṭhenkhat chu hrâm chungin an thlâwk noh noh reng bawk.

FINLAND RAM

Finland ram hi Europe hmâr lam ram, Sweden leh Russia inkâra awm a ni a. Chhim thlang lama an ramri chu Bothnia litengsâwl a ni a; tin, hmâr lamah chuan Lapland leh Arctic Ocean a ni. A zau lamah chuan Europe rama ram zau deuh deuh zînga a pasarihna a ni a; nimahsela mihring awm zât chu 3,834,000 chauh a ni. Finland ram hi anmahni invuah ve dân chuan Suomi a ni a; chu mi awmzia chu 'chirhdûp ram' tihna a ni. Mihring awm theih lohna chirhdûp hmun leh dîl tam tak awmna ram a ni. An ram pum pui hmun sâwma ṭhena hmun khat chu tui a ni deuh thaw a ni. Dîl 60,000 lai a awm a, tichuan a ram hmingah pawh hian, 'Dîl tam ram,' an ti bawk ṭhîn a ni. Lui dam takte a awm bawk a, lui awih tak te, ramhnuai ringawt zau tak tak a awm. Finland ram hi ram reh tak, khawharthlâk tak a ni.

Finland ramah chuan sangha te, sa kah tûr te a tam ngawt mai; tin, thing zai tûr pawh a tam ngawt mai. Sangha manna chu hmun hrang hrang hmun li a awm a: luia mi te, dîla mi te, Baltic litengsâwla mi te, tuifinriata mi te. Lungalhthei a awm loh avângin thing an tuah ber a ni. Lehkhaa siam tûrin thing zai nawi dip hi ram dangah an tawlh chhuak nasa hle mai. An rama suarte chu thing zai nawi siamna khâwl tivirtu atân an hmang a, tin, an ram lui dungte chu thing tawlh nân an hmang a, ram hla deuh taka mite pawh awlsam takin an tawlh thuai thuai thei a ni. Thing zai te pawh ram dangah tam tak an tawlh chhuak ṭhîn. Finland mite hi tui an thiamin tui chung lama thiltih an thiamin an chîng viau mai a, an lawngin suar chhe tak takah te pawh an kal ṭhîn a, lawng kar lam hi an thiam viau mai. An ram hi thlawhhma lam leh thlaifûr lam beina ram a nih avângin khawpui lamah mi an tam mang lo va, an ram pum puia mihring hmun ngaa ṭhena hmun khat emaw vêl fang khawpuia awm mi an ni a; chûng khawpuite pawh chu a lian mang lo hlawm. An khawpui ber chu Helsinki a ni a, an thil siamna ber khua chu Tampere a ni, tin, an rama khaw hlui ber chu Turku a ni a, chu chu kum zabi sâwm leh pali laia din a ni a, kum 1819-a a kan chhiat hma zawng chuan an khawpui bera ngaih a ni ṭhîn.

Kristian awm ṭantirh lai aṭangin Fin-ho hi he rama chêng tawh an ni a, khawii ram aṭanga lo lût nge an niha khawi lam mi thlah nge an nih kan hre lo. Kum rei tak chu Sweden leh Russia ram hian Finland ram chu indona hmunah an hmang a. Nasa taka an indo hnuin Sweden-ho hian an chang ta lo va, Russia-hovin an la ta a. Tin, kum 1917 khân mahni ro inrêlin an lo awm ta. Sweden-ho khân an ram hmasâwn tûrin kawng tinrêngah an ṭanpui nasa hle a ni. An ram ṭawng pui bera an hman chu Fin ṭawng leh Sweden ṭawng a ni. Kohhran siam ṭhat thu kha Sweden ram aṭangin Finland ramah a lo darh chhâwng zêl a ni. Fin mi pakhat, Michael Agricola an tih chuan Luthera hnênah Pathian thu a zir a, a zir zawh chuan an ramah a haw leh a, an rama Chanchin Ṭha hriltuah a ṭang a. Fin ṭawnga lehkhabu awm hmasate chu Michael Agricola ziak a ni. Lehkhabute an chhuar theih nân zirna bul bute a siam a, kum 1548 khân an ṭawngin Thuthlung Thar bu an nei a, kum 1642 khân Pathian Lehkhabu a pumin an lo nei ta a. Finland ram kohhran hi sawrkâr hnuaia awm a ni a; mahse mi tinin an duh ang ang sakhua pawm theihna neih phal a ni a. A tam ber chu Luthera pâwl an ni a, tin, Grik kohhran pawh an awm a, Roman Catholic te leh Juda mite pawh an awm. Lehkha thiam lo hlawl chu

tlêmtê chauh an ni. Lehkha zir hi kum 7 mi aṭangin kum 13 mi thlengin tih luih a ni a. High School te, University te pawh an nei bawk. Pathian Lehkhabu chhutu pâwl an nei bawk a. Africa-ah te, India-ah te, Burma-ah te, China-ah te Japan-ah te, leh Palestine ramah te Pathian thu hriltu an intîr chhuak a; indo laite khân Pathian Lehkhabu Russia sipai zîngah te an sem a, mi tam takin Pathian thu pawh an rin phah a ni.

'Thlîr ila kan sâwnfâng'

1. Hawi vêl ila, kan sâwnfâng thlawh,
Kan thlîr hian a hring nghial;
Lâwmrual duhten an thlo hlimin,
A hring lêntu hnuaiah.

Thlîr hian a nawi mang e,
Thlotu vângkhua zawng zawng;
A lo hnai ta ṭhâl favâng,
Ṭuan lai ka ngai âwm e;
Lâwm lungrualte u, innghilh lo vang.

2. Rual duhte nên hlim leh lâwmin,
Nau ang kan lo chawi zêl.
Kan nghâk reng pâr ang vul thlengin,
Thlîr hianin kan nghâk reng.

3. Râltiangah hian hawi vêl ṭhîn teh,
Chhêmdam thliin a buan;
A nghîng dial dial lungrual takin,
Chul tûr hian a mawi lo.

By R. L. Lâwma
Zirtîrtu Training, Aijal.

I ṭangkai ve lo thei lo!

Nikum emaw, thla hlui emaw, nimin emawa kan thiltih puitlin lova awmte khân puitlin tûrin min la nghâk reng a ni. Thil kan tih tâk lohte chu theihnghilh zêl tûr a ni ti mite chu inti â chawp mi an ni. A kawng khawii emaw laiah chûng chuan an lo la nghâk reng a ni.

I pual chu, khawvêl siam ṭhatna leh tihnawm nâna ṭangkai tak a ni ru reng thei. Buhhûm fang khat chuan dawrawn a khah zo lo tawp a, amaherawhchu buhhûm dang dawrawn tihkhahpuitu atân a ṭangkai tlat a ni. I thil mal khat tih chu tuma hriat tham a ni lo thei e; amaherawhchu chutiang mal tê tê finkhâwm chuan nikum emaw, thla hlui emaw aia nuam leh ṭha zâwkin khawvêl hi a siam thei a ni.

Chi te tak lian puia lo chan

Kristian sakhaw lo din chhuah dân leh mihring rilru a tihdanglam dân hi khawvêla thil mak zîngah a aia mak rêng rêng a awm lo.

Kristian sakhaw lo awm hma kum zathum chhûng khân khawvêl hian chhiat lam a pan tial tial zêl a ni. Khawvêl pum pui han thlîr vêlin finna lam hi a chuai telh telh a, mihring nun dân a mâwlin a rura tial tialin a lang a ni.

Grik-ho finna bul chu Athens khua aṭangin Aigupta rama Alexandria khaw lamah hian a lût a. Chu chu chhak lam mi leh thlang lam mite an inzawmna hmun pui ber a lo ni ta a. Tin, Grik-ho lo chuai lam chu Rom-ho hian thil thiam nau tê tein a han chhunzawm a. Alexandria khuaah hian Juda mi tam tak an awm a, tlêmtê chauhvin anmahni ṭawng an thiam a, a tam zâwk chuan Grik ṭawng hi ṭawngah an hmang a, ṭhenkhatte chuan Grik mite rilru put dân lam ang an pu ta zâwk mah a. Chûng Juda-ho thlahte chu khawvêl lo chhe tûr hum thuah an tangkai êm êm a ni.

Chu mi lai chuan Grik-ho ngaih dân chu a ngaihtuahawmin a parh lo hle mai a; pathiante hi awm zawng a awm a, nimahsela mihring hi a ngaisâng meuh lo va, an nun khaw nawmna pawh a engtopui meuh lo tih te hi an thu rolum dân a ni a. Inthlamuan chawpna tûrin thil eng engemaw leh thu fing dap vêl an chîng hle mai a, an thu pui ber pakhat chu mihring nun dân siam ṭhatna te, thu tak, thihna te pawh hlau lova awm theihna finna dap chhuah tum te hi a ni a. Isua Bethlehem-a a lo pian hma daiha khawvêlah chuan i han inawmtîr ve teh ang u.

Chu tih laia Chhak lam rama finna leh bengvârna vul lai ber chu Athen-ho vânglai kha a ni ber a. Europe ram lama thil thiam leh finna chu Athen-a lo chhuak hi a ni deuh zêl a. Mahse Grik-ho chu an vânglai a lo chuai ta a. Mi rilru nei deuh deuh mite chu Alexandria lamah hian an lo khawsa ta a. Tin, Alexandria khaw lamah hian Juda sumdâwng mite Thlang lam ram mâwl tak takte rawn rap pawptute, Grik mi finghote an lût a. Tichuan Alexandria hi sumdâwnna khur pui leh mihring indin danglamna khur pui a lo ni ta a. Ram dang zawng zawng chu a la thimin a manganthlâk êm êm mai a. Alexandria khua ngei pawh hi thil ṭha lo tak tak leh puithuna hmun a ni a.

Italy rama mi tuarchhel pui pui, mi rilru chak tak tak chêngho, Rom mi an tihte chu zawi zawiin an lo châng chhuak a. An khaw kiang vêlahte chuan thlawhhma an siam a, zalênna an neih theih nân an indo ṭhîn a. Tin, chûng Romho chuan ram dangte an rûn ṭhîn a, hneh pawh an hneh zêl a, an ram chu nasa takin an tizau ta a. Isua pian hma lawk vêl kha chuan Rom-ho hi mi zawng zawng chunga thu neitu a ni.

Grikho kha chu an lo chuai ta dêr mai a Alexandria pawh khân hma an sâwn thei ti lo va. Romho hian khawvêl hi an lo awp a, khawvêla thiltithei ber an lo ni ta a.

Rom ram lâk, ram filawr tak, engmah thama ngaih mang loh ramah Isua hi a lo piang a. Chu mi lai vêl bawk chuan Galili ramah mi pakhat a lo piang a, a hming chu Juda a ni. An ram hmakhawngai mi tak a ni a. A chipui Juda mite chu a hmangaih a, Rom-ho, an chunga ro rawn rêltute chu a haw hle mai a; tichuan pâwl a din a, Juda mite chu Rom-ho haw tûr leh tibuai tûrin a zirtîr a, a theih phei chuan tiboral hial tûrin a fuih vêl a. Tichuan Isuan thu a zirtir ṭantirh vêl lai khân he mi pâwlte hi an parh hle mai a, Rom sawrkâr chungah hian an hel lek lek ṭhîn a ni. Judai ram inawp dân chiang taka han hriat chuan Isua thu zirtir laimu leh pawimawhna hi kan hre chiang

thei zâwk a ni. Puithiamte chauh a kalh a ni lo va, an ram tâna ṭan khawhho zawng zawngte pawh kha a kalh a ni. "Ka thu ngaithlatute u, in hmêlmate chu hmangaih ula, a hua che u chu an ṭhatna tûr ti ula, ânchhe lawhtu che u chu malsâwm sak ula, a sawisatu che u chu ṭawngṭai sak rawh u. Biang lehlama bêngtu che chu lehlam pawh dawh rawh; tin, i puan lâk saktua hnênah chuan i kawr lâk pawh hnial suh, 'Kaisara thilte chu Kaisara hnênah pe ula, Pathian thilte chu Pathian hnênah pe ta che u," tiin a zirtîr a. Mi ṭhenkhat chuan Isua zirtîrna chu, "Duhthusâm a sawi mai a ni a, a thu ang chiah chiah chu zawm hleih theihah pawh a ruat bîk lêm âwm lo ve," tiin an ngai a. Mahse chutiang a ni awzâwng lo mai a, a thu zirtîr chu a taktak a ni a, awmdân hmang tûr a zirtîr chu thu pui taka ngaih tûr a ni a. A hnu lawka an rama thil râp-thlâk tak lo awm thuah pawh Isua zirtîrna chu kawngro su ber tih tûr a ni.

Puithiamho leh an ram hmakhawngaitute tih chu dik lo a ti ve ve a. A zirtîrna chuan Juda mite thinlung ril takah a khawih a. A thu zirtîr chu Judai ramah na nâ nâ chuan a aia ngaihhlut awm lo a awm lo vang e tih hial âwmin a lang phawt rih mai a. Mihring-in inthawina nasa tak tak nei kher lo leh thil serhsâng dîmdêm leh puithiam ropui taka nei bêngbûng kher lovin Pathian biak theih nghâl mai a ni tih te a zirtîr a. Mahni ram hmakhawngaih ringawt chu hmangaihna dân chunga thil tisual a ni tih a tilang a. Hnehchhiaha awm, hnam inngaihlu tak si, hnam dang zawng zawng zîng ata Pathian thlan hnama inngaia Rom-ho hnuaichhiaha an awm ngaihmawh êm êm te chuan eng angin nge an ngaih an tih chu suangtuah teh u khai.

Kum thum emaw vêl buaithlâk tak mai leh mi ngaihsân mang lohvin Isua chuan an khawpuite leh an khaw têtе a fang vêl a; tichuan an mah a, an khêngbet ta a.

Eng tizia nge mi chuti taka Isua thu zirtîr chuan heti taka khawvêl pum pui a fan tâk a, Rom-ho chaknate pawh lehthal a, khawvêl pum pui finna bul pui a lo nih tâk?

Khawvêla thil lo inher danglam thuah hian he thil hi a hriat fiah harsa ber pâwl a ni a, engtinemaw chu kan han hrilhfiah tâk ang le?

Chu mi chu hre thei tûr chuan Kristian sakhaw dintute rilru hi hriat phawt mai tûr a ni. Kristian sakhua hi thil ropui, chanchin ropui tak nei a ni a. Khawii biak in mahin a ropui dân tak a mak dân tak hi a tilang zo lo. Khawvêla biak in ropui tak leh zirna in ropui tak takte hi a dintu mi ropui ni lêm hauh lo, Isua ring tlattu an awm tlat ṭhîn a, chutiang rilru pu mi chuan khawvêl chhandamna chak tak an din chhuak thîn a ni. Isua zirtîrte bei dân leh ram latute thawh dân hi a inang lo hle mai. Sawrkâr chaknate chu a do azâwnga hneh tumin an bei lo va. Mi rilru khawih lamin an bei a, chu chuan rilru thar, ngaih dân nungchang thar nên a neihtîr a. Rom chhiatna aṭang chuan Kristian ram an lo din ta a ni.

Hêng Isua zuitute hi a hmei a pain tih-danglam an ni. Mi hîpna riau an nei a ni. Thâwm nasa tak nei lêm chuang lova mite tihṭhat lehchhâwnna an nei a ni.

An zirtîrtu rilru ang an pu a, a zirtîrna thute chu an pawm tlat a. Rilru tlang tak leh naupang rilru ang pu chuan, "Kan zir-tîrtu, hmangaihna thu mawi taka ka hnêna sawi ṭhîntu chu engtikah tak kan hnênah lo kal leh ang maw?" an ti rân mai a ni. Thu sawi mai ni lovin khawngaihna thiltihin Kristian sakhua hi khawvêlah hian a lo piang a ni. Thil ropui lo piang zîngah hian Kristian sakhua anga nêm ṭha leh mi tin hriatthiam theiha awlai leh mawi rêng rêng a awm lo. Isua zirtîrte chêt dân mawi leh ngîlna chuan Jerusalem-a mikhual lo zinte rilru a hîp riau mai ṭhîn a; chûngho chuan

Chi te tak lian puia lo chang

Kristian sakhaw lo din chhuah dân leh mihring rilru a tihdanglam dân hi khawvêla thil mak zîngah a aia mak rêng rêng a awm lo.

Kristian sakhaw lo awm hma kum zathum chhûng khân khawvêl hian chhiat lam a pan tial tial zêl a ni. Khawvêl pum pui han thlîr vêlin finna lam hi a chuai telh telh a, mihring nun dân a mâwlin a rura tial tialin a lang a ni.

Grik-ho finna bul chu Athens khua aṭangin Aigupta rama Alexandria khaw lamah hian a lût a. Chu chu chhak lam mi leh thlang lam mite an inzawmna hmun pui ber a lo ni ta a. Tin, Grik-ho lo chuai lam chu Rom-ho hian thil thiam nau tê tein a han chhunzawm a. Alexandria khuaah hian Juda mi tam tak an awm a, tlêmtê chauhvin anmahni ṭawng an thiam a, a tam zâwk chuan Grik ṭawng hi ṭawngah an hmang a, ṭhenkhatte chuan Grik mite rilru put dân lam ang an pu ta zâwk mah a. Chûng Juda-ho thlahte chu khawvêl lo chhe tûr hum thuah an ṭangkai êm êm a ni.

Chu mi lai chuan Grik-ho ngaih dân chu a ngaihtuahawmin a parh lo hle mai a; pathiante hi awm zawng a awm a, nimahsela mihring hi a ngaisâng meuh lo va, an nun khaw nawmna pawh a engtopui meuh lo tih te hi an thu rolum dân a ni a. Inthlamuan chawpna tûrin thil eng engemaw leh thu fing dap vêl an chîng hle mai a, an thu pui ber pakhat chu mihring nun dân siam ṭhatna te, thu tak, thihna te pawh hlau lova awm theihna finna dap chhuah tum te hi a ni a. Isua Bethlehem-a a lo pian hma daiha khawvêlah chuan i han inawmtîr ve teh ang u.

Chu tih laia Chhak lam rama finna leh bengvârna vul lai ber chu Athen-ho vânglai kha a ni ber a. Europe ram lama thil thiam leh finna chu Athen-a lo chhuak hi a ni deuh zêl a. Mahse Grik-ho chu an vânglai a lo chuai ta a. Mi rilru nei deuh deuh mite chu Alexandria lamah hian an lo khawsa ta a. Tin, Alexandria khaw lamah hian Juda sumdâwng mite Thlang lam ram mâwl tak takte rawn rap pawptute, Grik mi finghote an lût a. Tichuan Alexandria hi sumdâwnna khur pui leh mihring indin danglamna khur pui a lo ni ta a. Ram dang zawng zawng chu a la thimin a manganthlâk êm êm mai a. Alexandria khua ngei pawh hi thil ṭha lo tak tak leh puithuna hmun a ni a.

Italy rama mi tuarchhel pui pui, mi rilru chak tak tak chêngho, Rom mi an tihte chu zawi zawiin an lo châng chhuak a. An khawkiang vêlahte chuan thlawhhma an siam a, zalênna an neih theih nân an indo ṭhîn a. Tin, chûng Romho chuan ram dangte an rûn ṭhîn a, hneh pawh an hneh zêl a, an ram chu nasa takin an tizau ta a. Isua pian hma lawk vêl kha chuan Rom-ho hi nu zawng zawng chunga thu neitu a ni.

Grikho kha chu an lo chuai ta dêr mai a, Alexandria pawh khân hma an sâwn thei ta lo va. Romho hian khawvêl hi an lo awp a, khawvêla thiltithei ber an lo ni ta a.

Rom ram lâk, ram filawr tak, engmah thama ngaih mang loh ramah Isua hi a lo piang a. Chu mi lai vêl bawk chuan Galili ramah mi pakhat a lo piang a, a hming chu Juda a ni. An ram hmakhawngai mi tak a ni a. A chipui Juda mite chu a hmangaih a, Rom-ho, an chunga ro rawn rêltute chu a haw hle mai a; tichuan pâwl a din a, Juda mite chu Rom-ho haw tûr leh tibuai tûrin a zirtîr a, a theih phei chuan tiboral hial tûrin a fuih vêl a. Tichuan Isuan thu a zirtîr ṭantirh vêl lai khân he mi pâwlte hi an puh hle mai a, Rom sawrkâr chungah hian an hel lek lek ṭhîn a ni. Judai ram inawp dân chiang taka han hriat chuan Isua thu zirtîr laimu leh pawimawhna hi kan hre chiang

thei zâwk a ni. Puithiamte chauh a kalh a ni lo va, an ram tâna ṭan khawhho zawng zawngte pawh kha a kalh a ni. "Ka thu ngaithlatute u, in hmêlmate chu hmangaih ula, a hua che u chu an ṭhatna tûr ti ula, ânchhe lawhtu che u chu malsâwm sak ula, a sawisatu che u chu ṭawngṭai sak rawh u. Biang lehlama bêngtu che chu lehlam pawh dawh rawh; tin, i puan lâk saktua hnênah chuan i kawr lâk pawh hnial suh, 'Kaisara thilte chu Kaisara hnênah pe ula, Pathian thilte chu Pathian hnênah pe ta che u," tiin a zirtîr a. Mi ṭhenkhat chuan Isua zirtîrna chu, "Duhthusâm a sawi mai a ni a, a thu ang chiah chiah chu zawm hleih theihah pawh a ruat bîk lêm âwm lo ve," tiin an ngai a. Mahse chutiang a ni awzâwng lo mai a, a thu zirtîr chu a taktak a ni a, awmdân hmang tûr a zirtîr chu thu pui taka ngaih tûr a ni a. A hnu lawka an rama thil râp-thlâk tak lo awm thuah pawh Isua zirtîrna chu kawngro su ber tih tûr a ni.

Puithiamho leh an ram hmakhawngaitute tih chu dik lo a ti ve ve a. A zirtîrna chuan Juda mite thinlung ril takah a khawih a. A thu zirtîr chu Judai ramah na nâ nâ chuan a aia ngaihhlut awm lo a awm lo vang e tih hial âwmin a lang phawt rih mai a. Mihring-in inthawina nasa tak tak nei kher lo leh thil serhsâng dîmdêm leh puithiam ropui taka nei bêngbûng kher lovin Pathian biak theih nghâl mai a ni tih te a zirtîr a. Mahni ram hmakhawngaih ringawt chu hmangaihna dân chunga thil tisual a ni tih a tilang a. Hnehchhiaha awm, hnam inngaihlu tak si, hnam dang zawng zawng zîng ata Pathian thlan hnama inngaia Rom-ho hnuaichhiaha an awm ngaihmawh êm êm te chuan eng angin nge an ngaih an tih chu suangtuah teh u khai.

Kum thum emaw vêl buaithlâk tak mai leh mi ngaihsân mang lohvin Isua chuan an khawpuite leh an khaw têtè a fang vêl a; tichuan an man a, an khêngbet ta a.

Eng tizia nge mi chuti taka Isua thu zirtîr chuan heti taka khawvêl pum pui a fan tâk a, Rom-ho chaknate pawh lehthal a, khawvêl pum pui finna bul pui a lo nih tâk?

Khawvêla thil lo inher danglam thuah hian he thil hi a hriat fiah harsa ber pâwl a ni a, engtinemaw chu kan han hrilhfiah tâk ang le?

Chu mi chu hre thei tûr chuan Kristian sakhaw dintute rilru hi hriat phawt mai tûr a ni. Kristian sakhua hi thil ropui, chanchin ropui tak nei a ni a. Khawii biak in mahin a ropui dân tak a mak dân tak hi a tilang zo lo. Khawvêla biak in ropui tak leh zirna in ropui tak takte hi a dintu mi ropui ni lêm hauh lo, Isua ring tlattu an awm tlat ṭhîn a, chutiang rilru pu mi chuan khawvêl chhandamna chak tak an din chhuak thîn a ni. Isua zirtîrte bei dân leh ram latute thawh dân hi a inang lo hle mai. Sawrkâr chaknate chu a do azâwnga hneh tumin an bei lo va. Mi rilru khawih lamin an bei a, chu chuan rilru thar, ngaih dân nungchang thar nên a neihtîr a. Rom chhiatna aṭang chuan Kristian ram an lo din ta a ni.

Hêng Isua zuitute hi a hmei a pain tih-danglam an ni. Mi hîpna riau an nei a ni. Thâwm nasa tak nei lêm chuang lova mite tihthat lehchhâwnna an nei a ni.

An zirtîrtu rilru ang an pu a, a zirtîrna thute chu an pawm tlat a. Rilru tlang tak leh naupang rilru ang pu chuan, "Kan zir-tîrtu, hmangaihna thu mawi taka ka hnêna sawi ṭhîntu chu engtikah tak kan hnêna lo kal leh ang maw?" an ti rân mai a ni. Thu sawi mai ni lovin khawngaihna thiltihin Kristian sakhua hi khawvêlah hian a lo piang a ni. Thil ropui lo piang zîngah hian Kristian sakhua anga nêm ṭha leh mi tin hriatthiam theiha awlai leh mawi rêng rêng a awm lo. Isua zirtîrte chêt dân mawi leh ngîlna chuan Jerusalem-a mikhual lo zinte rilru a hîp riau mai ṭhîn a; chûngho chuan

Petera te, Johana te, Jakoba te hi an kâwm ṭhîn a, an ṭawngkam chhuakte chuan a lêm êm êm mai a, rilru danglam daih an put phah a, beiseina thar te an neih phah a, mihring nih dân thar ṭha tak an neih phah ṭhîn a ni.

Chûng mikhualte chu Grik rama Judate leh Alexandria khuaa Judate an ni a. Grik rilru an put avângin Juda sakhaw lamah an rilru a lo chak ta lo va. Judate puithiam dân hautak zet mai te chu an ring lo va. Pathian chu Judate Pathian a ni chuang bîk lo va, Grik te, Rom te, Aigupta mite Pathian pawh ni chiahin an ring a. Chutichuan chu mi zirtîrna thar thu chu ngun takin an ngaihtuah ta a; tichuan an rilru a khawih hle mai avângin ṭhenkhatte phei chu Grik rama an hâwn leh chuan Isua chanchin hriltu an lo ni ta hial mai a. Jerusalema zirtîrte ni lovin hêng Grik rama Judate hi an ni Isua Krista chu Chhandamtu ropui tak a ni tih lo tidarh zautu chu. Hêng Grik Judate zîngah hian Isua zirtîrna chu ram kâng chhia ang maiin a lo darhin a lo ṭai ta nuai mai a, mite rilru a hneh ta khawp mai si a; chutichuan puithiamhote chu an mangang ta hle mai a. Jerusalem khaw chhûng takah chuan buaina a awm ve lêm rih lo va; nimahsela a vêlah te chuan chu sakhaw thar avâng chuan an buai ta cham cham reng mai a ni.

Chutichuan Saula chuan chu sakhaw thar tihmih tumin puithiamte chu a bia a. Amah hi Juda fîr ngat a ni a; chu mi sakhaw thar chuan an Juda hnam a tihchingpen a hlau va. Chutichuan puithiamho lak aṭangin thu a la a, an hnam tâna ṭhahnemngaihna rilru puin chu sakhaw thar tihmih tumin a thawk chhuak a.

Juda hnam tâna heti taka ṭan khawh mi kher, Judai ram pâwn lam thleng thlenga he sakhaw thar tidarhtua a lo ṭang a, khawvêl pum puia Chanchin Ṭha chantîrtua a lo ṭang ta hi a mak hle mai a ni lâwm ni ?

Tiboral tûra a kalna lamah chuan ringtu a lo ni ta hlauh mai a, an hnam tâna ṭhahnem a ngaihna dik lo chu thlahin sakhaw dik chu a lo man fu ta a. Isua hre bultu Petera leh zirtîr dangte be tûrin Jerusalemah a kal a. Isua lo kal leh thuai an la beisei reng a. Isua a lo kal thuai dâwna an rin avângin khawvêl lam thil engmah an ngaihtuah mang loh avângin an rethei hle mai a. Rethei teh mah sela, an thlarau lam tâna an nghahfâkah chuan engmah buaina an nei chuang lo va, an Zirtîrtu lo kal lehna chu beiseiin inhmangaih tlâng dial dialin an awm a. An awmdân mawina chu engmahin a tichhe thei lo va. Khawvêla mi dangte nên an inang lo va, an dang riau bîk a ni. Chûng unauza anga awm dial dialho, mi rethei leh mi mâwl takho Paula ṭhahnemngaihnain an chungah a thawh dân chu ngaihtuah teh u. Vawilehkhata lo awm ta thut ngang a ni a, an han buai phah châk châk a, chu chu Kohhran buaina hmasa ber a ni a. Zirtîrte zînga ṭhenkhatin Isua thu chu Judate pual bîkah an ngai a; Paula hian mi zawng zawng pualah a ngai a ni a. Kohhran chu a chhe vek dâwn elo maw aw, tih hial âwmin a han awm a. Mahse Paula chungah chuan thil mak a lo thleng a. Ṭhahnemngaihna nasa tak nei bawk mah sela, Isua lo bêl hluite thu chu a hnial duh ta lo va, dawhtheihna nasa tak a nei a ni; chuti ni suh sela, engtinnge hmangaihna thu ropui tak hi a ziak theih teh lul ang ? Paula awmdân leh Petera awmdân te chu hrang mah sela, an inthurual a, chu mite pahnih thurual thu chuan Kristian sakhaw thu chuan khawvêl hi a fan chhuak ta a ni. Petera pawh chuan Paula ngaih dân ang ngaihthiamna a nei ve ta a; tin, Paula pawhin Petera ngaih dân ngaihthiampuina a nei ve ta bawk a.

Chutichuan, khawvêla hnam thiltithei tak tak pahnih Grik finna leh Romho rorêl dân sut tûr neiin a lo awm ta a. Jerusalema

Isua zuitute mi narân tê tê chuan khawvêl hi an han bei ta a ni a. Juda sakhaw khurpuiah chuan huai takin Chanchin Ṭha thar chu an puang ta a. Tin, a vêl ramah te pawh an awmdân ṭhat tilang chung zêlin an puang bawk a.

Kristian sakhua chu a lo darh ta a. Mihring nun dân phung leh thlarau lam thua ṭhatna tûra thuneihnaa thurin siam rîkngawt a ni hauh lo mai a; mihring nun dân tihdanglamna leh nun dân leh ngaihdân tihdanglam a ni zâwk a. Mi nunrâwng a tizaidam a, mi pâwngpawrhte a tinuntlang a, zu rui mite rui lovin a awmtîr a, mi dawthei te mi rinawmah a siam a. Chhûngkaw awmdân te a tidanglam a. Sal rilru te pawh a luh ṭha a, rilru ṭha tak dawhtheihna te a neihtîr a, a hriat ngai loh thil ropui tak a hriattîr a. Hmangaih entîrna Kraws chuan Lalber rilrute a khawih a. Mi an khawlohna ata a hîp chhuak a. He sakhaw ding tîrah hian chuti luaa Pathian thu zir pawh a awm lêm lo. Mihringin mi fel nih duhna neia awmdân mawi leh ṭha neihna a ni. Grik finnate leh Rom-ho sawrkâr chuan mi rilru lung a dum zo lo va, sakhaw dik lam thuah an ṭâm êm avângin a darh ta chiam mai a ni.

Kristian sakhua hi khawvêl pum pui tân a ni tih an puan vêl avângin Isua zuitutcho mi rethei tê tê Galili rama sangha mantute chuan tihduhdahna nasa tak leh râpthlâk taka tihhlum te an tâwk a. Nimahsela an dawl chuang hauh lo mai a, huai taka rilru ṭha tak an put avâng chuan khawvêl hi an lo hneh a, Kristian sakhua hi an lo din ta a. An huai avângin mi kawlhsen chu an ni chuang lo. An Zirtîrtu rilru ang an pu zâwk a, khandaih azâwng ni lovin, "In hmêlmate hmangaih rawh u," tih lam thu hian a ni an hneh. Hlau lo tawpin tihduhdahnate an tuar a. Kristian sakhaw dintu chu an nungchang a ni. Isuan zirtîrte thinlungah engmahin a tihdanglam theih loh chatuan thil mi hnehtu leh la hneh zêltu a dah a, chu chu nungchang hi a ni. Thil dang zawng zawng, thurin inzirtîrna te, Kohhran insâwngbâwlna te theihnghilh vek a nih tawh pawhin Kristian nungchang mawina chu a la awm ta reng a ni. Hetiang nungchang hi khawvêla zirtîrte khân mite an neihtîr avângin a ni khawvêl an lo hneh ni. Mi thinlunga a châm nghch êm avângin Juda rorêltu pâwl leh Rom ram sawrkâr te an ral hnu pawhin a la awm ta reng a ni. Chûng hun laia khawvêl chhandamna kha Pathian thu hrilh ni lovin awmdân ṭha taka awm taihmâkna a ni. Chutiang nungchang chu Hmangaihna Pathian dân ang tlata pawmna a neihtîr ṭhîn a ni.

Mi fing rau rau pawh hi an danglamna hre thiam mi chu an tam mang lo va; Kohhran leh Kohhran pawh hi an danglamna kan hre sî sê thei lo va. Amaherawhchu Isua zuitu taktak chu Hmangaihna nei tak tak, a thiltih apiang Hmangaihnaa ti ṭhîntu an nihnaah hian a hriat theih ber a ni. Isuan mi neihtîr a tum ṭhin nungchang an pu a ni.

Hetiang nungchang ngei hian a ni Kristian sakhua lo din ni. Hetiang nungchang pu mi hi lo tam sela Kristian sakhua hi khawvêl puma inremna leh inhmangaihna sakhua a lo ni nasa deuh deuh vang. Khawvêla thil ropui ber chu Kristian sakhua hi a ni a; tin, Kristian sakhaw phênah chuan mi fingte pawhin an hrilhfiah hleih theih loh, sal riangvaite pawhin an hmuh thiam theih si ngaihtuah dân leh tih dân mawi tak, mi lêm tak leh hîp thei riau a awm a ni.

KRISTIAN CHHUNGKUA

Kan fate hi ţawngţai sak a ţûl e.

Chhûngkaw ţawngţâi thu kan sawi hian, chhûngkua kim taka fate nêna neih ho tûr a ni tih hi kan hria a. Chu chauh ni lovin, kan fate ţawngţai sak ţûlzia hrim hrim hi i ngaihtuah tel bawk ang u.

Kan nula leh tlangvâlten nupui pasal an han neih tirh phawt aţang hian, an ṇupaa ţawngţai dun hi chîng nghâl sela a ţha a ni. Pathianin fanu fapate a la pe ang a, chûngte chuan an in chhûng chu Kristian in chhûng nuam tak a ni tih an la rawn hriat ve nghâl mai theihna tûrin a tîr tê aţanga nupaa ţawngţai dunna neih nghâl hi a ţûl a ni. Nupui pasal kan lo neih hian kan in chhûng khur chu Pathianin mal sâwm sela, fanau maltluan chawiin awmtîr rawh se tia ţawngţai sak te kan hlawh ţhîn a, tichuan fanau chu nei ta dâwn ngeia kan han inhriat veleh, ama pual ngawta ţawngţai sakna lo neih lâwk hi a ţûl ve ta a ni.

Chutichuan kan in chhûng khur ngeia nausên kan lo hmu dâwn ta mai chu Pathian hnênah lâwmthu sawi kan duh dâwn ta ngei a. A lo pian hma aţang rêngin fel taka nau a rawn neih theiha, nausên pawh chu tluang tak leh hrisêl taka a lo pian theih nân a nu pawh chu lo ţawngţai sak lâwk te hi a ţha a ni. "Thiltih tel lo chuan rinna ngawt hi chu thi a ni," tih a ni a, chuvângin Kristian chhûngkaw hlim taka awm duhna ringawt mai chu a tâwk lo va. Nausên piang thla tîr tê pawhin kan in chhûng khur chu chhûngkaw hlim tak leh nuam tak a ni tih an rawn hriat ve nghâl theih mai tûrin, keimahni ngei hi chhûngkaw inngeih, inhnial chîng lo, inhmangaih, engkim inhriatthiampui zêl mi kan ni tûr a ni.

Kan fate hi hrisêl tak, chak tak ni sela kan tih zawngin, hrisêl dân hi kan zawm a ţûl a, chhûn zân boruak ţha hi dawn tum reng ila, taksa tichak thei chi ei tûr lam te, taksa lam intihfai te uar ila, a hun taka chawlh leh mut te chîng bawk ila. Nuten fate chu ngun taka an enkawl theihna tûr leh, kawng danga lungkham engemaw an neih luattuk lohna tûrin pain nute hi an zângkhai thei hle a ni.

Tin, tisa lam kawng ngawta an hrisêlna chu kan thlîr ber tûra a ni chuang lo va. Ţhenkhat chuan kan fate hi an puitlin thlenga Isua Krista zuitu ţha tak an lo nih theihna tûr leh mite tâna mi ţangkai an nih theihna tûrin, an sên têt aţangin kan ţawngţai ţhîn a. Tin, kan fate chu biak inah Pathian hnênan te kan hlân ţhîn a; Pathian hnênah lâwmthu te kan sawi a. Hanin a fapa Samuela Pathian hnêna a hlân ang khân keini pawhin kan hlân ve a. Fel taka kan kaihhruai theihna tûrin Pathian hnênah kan ţawngţai ţhîn a. Kan ţawngţainate chu chhân tlâk a nih theih nân, mahni ngeiin kan ûmzui ve ngai em le? Kan fate hi Kristian nun dân tûr keimahni ngei entawn tlâkin kan insiam em? An têt tê aţangin kan Pa hmangaihna thu te hi kan hrilh ngai em? Ama hnêna ţawngţai ţhîn tûrin kan zirtîr ngai em?

Kan fate chu an lo seilian tial tial a, Krista hnêna hruai an ţûlzia chu a lang tial tial zêl a. Kan in chhûng khur te hi chhuahsan hun an la nei a, anmahni ngawta an tâl hunah te thlêmna an la tawh a, an invên theihna tûrin mahni in chhûng khur ngeiah hian an têt lai ngeiin Isua Krista hi zui sela tih kan duh a.

Euniki leh a nu Loisi kha an fapa duh tak Timothean an sakhua a rawn pawm ve a, Isua a rawn zui ve khân an va lâwm dâwn tehlul êm! Tin, Paulan a zinnaa a hruai chhûng te khân, Paula angin Pathian thuhriltuah awm ve thei sela aw tiin Pathian hnênah pawh an ţawngţai fo a rinawm hle mai.

Kan fate hian Isua hi ringin, dân zawh kim pawh lo ni tawh mah sela, kan la ṭawngṭai sak reng hi a ṭûl a ni. Kristian nula leh tlangvâlte hian thlêmna tam takte hi an tâwk ṭhîn a, chûngte chu Pathianin a hnehtîr zêl theih nân keini nu leh pate hian ṭawngṭai sak fo an ngai a.

Tûn lai takte hian khawvêlin nula leh tlangvâl thianghlimte hi a mamawh tak meuh a ni. Pathian thu la awi ve lote hi thianghlimna kawng kawhhmuhtu an ni thei a ni. Khawvêl thim êntu atân Kristian chhûngkua hian mahni in chhûng khur ngeiah kan han din ṭan phawt hi a ṭûl a ni.

Keini, kohhran nu leh pate hi kan fanu leh fapate hi nun dân sâng ber leh thianghlim dân tûr leh, nupui pasala inneih dân mawi ber te hi a kawhhmuhtu leh hmahruaitute kan ni e. Tûn hma nun dân kha chuan hetiang lam hi chu zah angah kan nei ṭhîn a, a nih dân tûr tak pawhin kan la ni zo lo fo va, kan tih tûr angin kan la ti lo zâwk a.

Tûn lai tak hian zâwlnei Elija Karmel tlânga dinga, "Tuilairap angin eng chen nge in awm dâwn? Lalpa hi Pathian a nih chuan zui ta che u," tia, mipui zînga intâr lang ngam ang kha mi huaisen kan ngai a ni. "A dik apiang te, a zahawm apiang te, a fel apiang te, a thianghlim apiang te, a duhawm apiang te, a thangmawi apiang te chu ngaihtuah rawh u." Kan nula leh tlangvâlte rilru hi a thianghlim phawt zawngin an nun dân leh an thu sawi chenin a thianghlim dâwn a ni.

Kan fate kan ṭawngṭai sak hian nu leh pate thuthlun nghehzia leh pawimawhzia te hi an hriat thiam ve theihna tûrin ṭawngṭai hi ṭûl vein ka hria a ni. Nupui pasal an inzawn te hian inhre chiang mang lova an inneih rawk mai lohna tûrin ṭawngṭai sak an ngai a. Nupui pasala inneih hi inzawm nghehna tak zet a ni tih an hriat chian a ṭûl a. Inneihna thuthlunnaah pawh, "Thihnain min ṭhen hma loh zawng," tiin kan intiam ṭhîn a ni a. Kristian dâna kan lo inneih hian, inmâk leh inṭhen rêng rêng hi a thiang tawh lo va. Isua Krista ngei pawhin, "Pathianin a zawm tawh chu mihringin ṭhen suh se," a tih kha.

Kan faten nupui pasal an neih dâwn chuan Pathian ruat sak ngeia chu an neih theihna tûrin tih tak zeta ṭawngṭai sak an ngai a ni Mi, nupui ṭhen tawh emaw, nupuia nei si lova mi dang laka fa nei tawhte hi emaw Kristian nula thianghlimte neih atân Pathianin a ruat sak ang chu tih rin te hi awi a harsa a ni. Kristian nula zawng zawngte hian tlangvâl thianghlima ngaih lohte hi nei duh ta lo vek sela, mipa pawhin ṭhat tumin thianghlim nih an tum ve mai ang tih a rinawm a ni.

Keini kohhran nu leh pate hian kan fanu leh fapate hi Kristian nun dâna pawimawh ber, nun dân thianghlim mawlh hi Pathianin a phût a, chutiang tumna kan neih phawt chuan Pathian pawhin t'sa châkna hneh thelhna chu min pe peih reng a ni tih hi zirtîr kan uar a ṭûl a ni.

Mesia lehkhabu Deuteronomy an tih hi zo tawnga lehlin a la ni lo va, chutah chuan Pathianin Mosia hmanga Israelhote a hruai lai khân thianghlimna lampang hi a uarzia chu a lang nasa ble mai. Khang lai Israelte hun, tûna kum 3,000 lai ni tawh — khângho nun dân kha tûn lai keini Mizo fate hian kan khûm dâwn na nge? kan la hniam zaw mah elo?

Zomawia nu.

Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

1949

January

Pathianni		2	9	16	23	30
Thawhtanni		3	10	17	24	31
Thawhlehni		4	11	18	25	
Nilaini		5	12	19	26	
Ningani		6	13	20	27	
Zirtawpni		7	14	21	28	
Inrinni	1	8	15	22	29	

February

		6	13	20	27	
		7	14	21	28	
1	8	15	22			
2	9	16	23			
3	10	17	24			
4	11	18	25			
5	12	19	26			

March

	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24	31	
4	11	18	25		
5	12	19	26		

April

Pathianni		3	10	17	24	
Thawhtanni		4	11	18	25	
Thawhlehni		5	12	19	26	
Nilaini		6	13	20	27	
Ningani		7	14	21	28	
Zirtawpni	1	8	15	22	29	
Inrinni	2	9	16	23	30	

May

1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24	31	
4	11	18	25		
5	12	19	26		
6	13	20	27		
7	14	21	28		

June

	5	12	19	26	
	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24		
4	11	18	25		

July

Pathianni		3	10	17	24	31
Thawhtanni		4	11	18	25	
Thawhlehni		5	12	19	26	
Nilaini		6	13	20	27	
Ningani		7	14	21	28	
Zirtawpni	1	8	15	22	29	
Inrinni	2	9	16	23	30	

August

	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24	31	
4	11	18	25		
5	12	19	26		
6	13	20	27		

September

	4	11	18	25	
	5	12	19	26	
	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24		

October

Pathianni		2	9	16	23	30
Thawhtanni		3	10	17	24	31
Thawhlehni		4	11	18	25	
Nilaini		5	12	19	26	
Ningani		6	13	20	27	
Zirtawpni		7	14	21	28	
Inrinni	1	8	15	22	29	

November

	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24		
4	11	18	25		
5	12	19	26		

December

	4	11	18	25	
	5	12	19	26	
	6	13	20	27	
	7	14	21	28	
1	8	15	22	29	
2	9	16	23	30	
3	10	17	24	31	

ROBAWM

Vol. 12 MARCH, 1949 No. 2

HMANGAIH PATHIAN CHUAN A NGAIHSAK A CHE

"Anin a ngaihsak thin che u avângin in manganua zawng zawng chu ama chungah nghat vek rawh u" 1.Petera 5:7.

Mi tin mai hian mangamna kan nei theuh âwm e. Amaherawhchu mangannate chu a inang vek kher lo va. Mi mal manganna a awm a, chhûngkaw manganna a awm a. pawlho manganna a awm a. Thenkhat chuan anmahni tân an ngaihtuah a, thenkhatin mi dang tân an ngaihtuah a, thenkhatte chuan kohhranho tân te an ngaihtuah bawk a. Kan phurte chu kan zawh tâwk aiin a rit fo va. LALPA chunga nghah kan zir loh chuan chûng phur rit hnuaiah chuan kan chau thîn a. Sâm phuahtu chuan hetiangin min hrilh, "I phur rit chu Lalpa chungah nghat la, tichuan a nin a tichak ang che. Mi fel chu eng tikah mah tihnghîn a phal lovang," tiin. Sâm 55:22.

Lalpa chuan a hnêna lo kal tûrin min sâwm a, min theihngilh leh ta mai a ni lo va. Kan mamawhte min ngaihsak lo leh, min kalsan leh mai tûrin kan chhandam nân a thi lo ve. Manganna leh harsatnate chu kan chungah a thlen a phal thîn; mahse chûng chu kan thatna tûr vek a ni. Beidawnnate a lo thleng ang a, lungngaihnate pawh kan tâwk ang, nimahsela engkim, a lian a têin. Pathian hnênah kan nghat vek tûr a ni. Kan lungngaihna nasa takte avâng chuan a chi-ai chuang lo va, kan phurritte chuan a bûk thlûk ngai hek lo. A mi ngaihtuahna chuan in tin mai hi a thleng a, mi tin hi a hualvêl a; kan hnathawh kawng tinrêng leh kan lungngaihna min hriatpui vek a ni. Mittui far khat pawh a hriat lohvin a tla ngai lo va; kan chak lohnate hi min hriatpui a. Lungngaihna leh buaina min tlâkbuaktu zawng zawngte hi keimahnia a hmangaihna thil tum tilang tûr chuan a phal a ni.

Fanny Crosby hmeichhe mit del Pathian hre mi leh Pathian hlate phuah thîn chuan heti hian a ti, "Mitdelna aia tha lo zâwk thil tam tak ka chunga lo thleng thei an awm a. Thil dang ka hre lo va, a pum pui thuah ka mit a del hi thil tha a ni. Engtinnge ka mit del lo sela tûn anga tangkai hian khawvêlah ka nun tehlul ang? Thil eng mah ka intihbuaitîr ngai lo va, rinna mâwl tak leh ka Vân Pa thatna ka rin tlatnaah chuan ka hrisêlna leh ka dam chhûng hunte hi ka nghat vek a ni. Hmuh theihna ka hloh chungchângah hian Lalpan a remtih dân ka hmu a ni. Thu a pe chu ni lovin, a remti a ni," a ti.

Lalpa chunga a mangannate nghah dân zir tawh, entawn tlâk tak chu a va ni em! A hla phuahte leh a nunna ngei chuan rinna te, beiseina te, huaina te, mi maktaduai tam tak hnênah chuan a hril a ni.

Chutiang hmangaihna el rual loh chu hriat zawh theih pawh a ni lo va. "In manganna zawng zawng chu Ama chungah nghat vek rawh u, Amah ngei chuan a ngaihsak thin che u avângin," tih a nih chu.

Pathianin a fate chak lo ber pawh chu a ngaihsak a. An chunga nghaisakna leh tihduhdahna pakhat tê pawh Pathian chhinchhiah lohvin a awm ngai lo a ni. Amah tihtu leh hmangaihtute zawng zawng chungah chuan a kut chu phaw ang a ni.

America rama tuikhawhthla hmingthang tak mai Niagara an tih pawh, vawi khat chu a châwl thut mai an tih chu. A lui chu vûrin a hnawh khat a, a tui luang chu a lo châwl ta a, a khawhthlaa chhimbâl zâm chuai te chu a lo reh a, a ri thûm vut vut te chu a lo reh ta a. Mahse Pathianin a fate chunga a hmangaihna chuan mitkhap kâr pawh chawlh lai a la nei ngai lo va. A châwl bawk hek lo vang. Tuikhur hlu chu tam takin a luang a, chatuanin a luang ang.

Ama chunga kan mangannate nghah vek chu a va engthâwl thlâk êm! Anin min ngaihsak thin avângin kan manganna zawng zawng chu Ama chungah i nghat vek ang u

Pandit Jawaharlal Nehru.

Tûn laia khawvêl mi hmingthangte hi lo chhiar dâwn ang ila chuan Pandit Jawaharlal Nehru hi chhiar hmasak bera kan hman loh vêk pawhin chhiar tel hmasak pâwlah chuan hman ngei ngei tûr a ni ang. Naupang tê tê leh nu leh pa un tak takte pawh hian a hming na nâ nâ hi chu helai keini ram kilkhâwr taka awm pawh hian a hre lo kan awmin a rinawm loh hle mai.

Chuti taka mi lâr leh hmingthang chu a chanchin bul deuhva hriat duhte tân a kim tawi thei ang berin he Robâwm Buah hian kan han ziak a ni.

A tîr takah chuan a thlahtute hi India ram chhûng taka awm rêng chu an ni lo. Kashmir ram, tûn lai pawha an la buaipui reng ram aṭanga lo kal hi an ni zâwk a. He ram hi India ram chhûnga awm chu ni mah sela lal hrang neia awm kumkhua an nih ṭhin avângin India ram ang chiaha sawi theih a ni lo deuhva ni.

Kum zahnih lai a ni ta a, Jawaharlala pu Raj Kaul hi chutih laia Moghul lal Farukshiar chuan India rama lo lût ve tûr hian a sâwm a, chuvâng chuan a lo pêm lût a ni a. A sâwmtu Moghul lal chuan ram pawh zau tak mai a lo pe a, chutah chuan in ropui tak an sa a. Chu mi a ram neih chu luipui tui lâk pên bula awm a ni a. Chutiang luipui tui an lâk pên chu an ṭawng chuan 'nahar' an ti a. Chutichuan a hming atân pawh an put tel tîr ve ta nghâl a, Raj Kaul, mai ti lovin, Raj Kaul Nahar an ti ṭhîn. Nakinah nikhua a lo rei deuh deuhah chuan Nahar pawh chu ti reng lovin tûn laia kan hriat ang Nehru tih hi an lo puttîr ta mai a ni.

Jawaharlala pu, Raj Kaula hi Persian ṭawng leh Sanskrit ṭawnga mi lehkha zir thûk tak mi a ni a. Chutianga mi inzir fing mi a nih avâng tak pawh chuan Moghul lal lakah hian a tuitlâk phah a ni rêng bawk. Tin, a fapa Jawaharlala pa pawh hi mi lehkha thiam tak bawk a ni. A hming chu Motilal Nehru a ni a. Dân lama mi inzir thûk tak mi a ni. A dân thiam leh a fin avângin mi thubuai neiten an ruai duh êm êm mai a, chu chuan a tihausa êm êm mai. Nimahsela a hausakna chu mahni nawmsakna maia hmang lovin India ram hian zalênna a neih theihna tûra ngaihtuah nân leh thiltih vêl nân tangka tam tak tak a thawh ṭeuh ṭeuh ṭhîn a, chuvâng chuan a hausak dân tûr ang tak pawhin a hausa zâwk lo a ni.

Kum 16 mi a nihin Jawaharlala hi a nu leh a pa chuan England-ah lehkha zir tûrin an tîr a. Chutah chuan Sâp rama sikul hmingthang ber pakhat Harrow School-ah chuan a zu lût a. He school hi lal fate leh mi hausa tak takte an luhna a ni a, sikul ṭha ber phakhata ngaih a ni. He sikula kum hnih a luh hnu hian Cambridge-ah Trinity College-ah a lût leh a, chutah chuan kum sawmhnih a tlinin degree a la a. Chu mi hnu chuan Sâp ramah vêk chuan thubuai sawipuituah a ṭang leh a. Sâp rama kum sarih zet a awm hnuin India ramah a lo haw a, chuta ṭang chuan politics lamah hian a inpe ta tlat a ni.

Amah hi a pian hmang leh a hmêlah pawh hruaitu hmêl a tling ve rêng rêng. Mi pian thiam tak, hmêl ṭha tak a ni a. Nu leh pa hausa tak kâra piang, hun rei tak chhûng chu chhûng khat zînga naupang awm chhun duat taka enkawl, duh apiang nei theiin a awm chungin leh a duh phawt chuan a dân thiamna hian intihausa lehzual thei pawh a ni a. Nimahsela mahni chungchâng thu chauh ngaihtuah ai chuan mahni ram leh hnam thawvenna tûra inpein tlâwmngai tak leh ṭhahnemngai takin a thawk ta zâwk a ni.

Mahatma Gandhia nên pawh khân an inkawp nghet hle mai. An inkawp hle chungin kawng ṭhenkhatah chuan an rilru kal dân leh tih dân a inang lo nual a, nimahsela chutianga an ngaih dân leh duh dânte a inang lo

chung pawh chuan Gandhia hian amah ang bawka India ram leh mipui tâna thil ngaihtuahtu tak tak nia a hriat avâng hian amah puitu bera ngaiin an inkawp tlat zêl a ni. Thil kawng danga inrem lo lutuk pawh an ni lo va, Nehrua hi zawng naupang zîwk deuh ngang a ni a, naupang rilru hmanhmawhna leh duh ram maina hi a nei deuh va, an thil karah khân pâwng nawr dawn te hi a nei ṭhîn a. Mahse amah a lo upat deuh deuhva, Gandhia rilru leh tihdân a lo hriat chian deuh deuh hnu khân a rilru pawh a danglam ve tial tial a ni. An tum leh an duh ang ngeiin India zalênna pawh chu an lo kar chhuak dûn ta ngei rêng bawk a, Gandhia erawh chuan a hmu zui rei thei ta lo a nih hi.

An rilru inan lohna tak pakhat chu hei hi a ni bawk. Gandhia kha chuan India ram hi thlawhhma la mi, ei tûr leh silhfên thua mi ram ban lova mahni intodelh thei tâwka siam a thlîr leh a tum a ni a. Nehrua erawh hi chuan chu mai chu a duh tâwk lo va, thil siam leh finna kawng tinrêngah ram dang eltîr ve a tum ṭâl a ni. Tûn laia an thil rêl dânahte pawh hian chûng chu a lang hle bawk.

Jawaharlal Nehruan mi a hruai theihna ber hi a rilru leh a thiamna chu ram leh mipui tâna a pêk phal vâng chauh hi a ni lo va, a neih chenin a inphal hi a ni. A pi leh pu aṭanga an neih an in ropui tak chu Congress pâwl tîn a pe a. Tûnah ama in chu lian tak leh ropui tak mai Allahabad khuaah a la nei bawk. Amah hi naupang ngaina mi tak a nih avângin an in vêlah chuan naupang tam tak an awm dur dur reng a ni. Amah hi chuan fanu pakhat chauh a nei.

Lehkha chhiar ngaina mi tak a ni a, French tawng te, English ṭawng te, America lam leh khabu te hi tam tak a chhiar fo ṭhîn. Amah pawh hian lehkhabu tam fe chu a ziak a, a lehkhabu ziak pakhat phei chu phêk sâng khat laia chhah a ni a, chu chu lungina a tân lai chhûnga a ziak a ni.

India ramin zalênna a neih theihna tûr chuan a thiam te, finna te leh a neihte a sêng chauh ni lovin ama taksa ngei pawh hian a tuar a, lunginah pawh vawi tam tak a tông a, a tân zawng zawng chu finkhâwmin kum kua lai a tling hial a ni a. Chutiang khawpa India ram tâna lo beia lo tâng chu tûna a hmun chan pawh hi a manin a phu êm êm rêng a ni.

HRIATTÎRNA

Kum li lai chu Chhim Bial Boy Scouts Association chuan Scout Thlîrna thla khat dan zêlah kan chhuah a, Group Registration Fee pete hnênah kan sem chhuak thîn a, chutiang chuan kan la ti zêl dâwn bawk a. Amaherawhchu kumin 1949-ah hi chuan a duh apiangin lâk theih ve tûrin kan ti ta a. A man chu kum khatah -/8/- (duli) dâka thawnin -/12/- (siki thum) a ni. Scout pâwl ngaisâng mi leh hmasâwnna duhsaktute chuan in lâk ngei kan beisei. A duh apiang chuan a hnuaia address-ah hian lam rawh u :-

Mr. J.Buana, A.D.S.C.
Editor of Scout Thlîrna,
Lungleh, South Lushai Hills.
ASSAM, INDIA.

C.Lalhminga
Hony. Secretary.

KRISTIAN CHHUNGKUA

October 29 — November 1 1948 thlenga chhim bial zirtîrtu leh pastor ho Conference chuan Kristian chhûngkaw awmdân tûr leh thiltih tur tha sawihona an nei a Chung chu a ngaihnawmin a pawimawh em em a chuvângin Kohhran chhûngkaw tinin he tianga awmdan tha hi chin tum hiâm hram ila kan chhungkua a lo hlim ang a keimah ni pawh kan lâwm deuh deuh vang

Kristian chhûngkaw awmdân tûr chu hmun thumah then a ni a chûng chu heng hi a ni

(1) Chhûngkaw hriselna

(2) Chhûngkaw timawitu

(3) Chhûngkaw Pathian biak dân

Tin heng pâwl tinah hian hotu leh ziaktu an awm theuh va Pâwl tina hotu hian a hmasain an pâwl tih tur lampang minit sâwm emaw an han sawi theuh va chu mi zawhah chuan mahni pâwl theuhvah Conference member ho chu an inthen ta vek a mahni pâwl tih tûr theuh kha minit sawm thum an sawiho ta a ni

Ka pâwl chuan Chhungkaw timawitu tih hi kan ngaihtuah a kan sawiho dan chu hetiang hi a ni

Pathian chuan pâwn lam mawina leh chhûng lam mawina hi a ngai pawimawh em êm mai a Pathian thil siam pangpârte leh rawng hrang hrangte kan en hian Pathian chuan thil mawi leh thianghlim chu a ngai na êm êm tih a lang a chuvangin keini Kristiante Pathian duhzawnga awm tumtu te chuan hêng hi kan tih tûr nun a lang

(1) Kan in vêlte chu pangpârte leh thil mawi takin chei leh tihfai tûr a ni

(2) Kan in pawh chhe taka tih mai mai ai chuan kan theih tâwka tih that tûr a ni

(3) Kan in chhûngte pawh chhuat lai chanh tifai lovin hang te, ditip te khum hnuai leh pakâr chena tihfai tûr a ni

(4) Kan bangahte pawh milem chhe pui pui tar lovin milem mawi tak leh tha tak tak târ zâwk ila Kristiante tân phei chuan sik iaw dang lem tarte ai chuan mahni sakhaw lem lam tar hi a tha e Milem hi naupang tan phei chuan an rilru hruaitu pawimawh tak a ni

(5) Mahni silhfen te bungbel te taksa te tihfai fo hi a tul Kristian inti si a fate khâk lutuka dah te hi a mawi lo em em a ni

Tin in chhung timawitu tak tak chu heng kan sawi takte ai mah hian a chhunga chengte nun dân tha hi a ni Chuvangin heng hi chin hiâm tum ila a tha ang

(1) Chhung inkawmngeihna mahni in chhungah chauh ni lovin pawn lam (khawlai) thlengin lenza leh thiltihho ching thei ila

(2) Chhûngkaw intihhlimina (infiam) neih chinte hi a tha

(3) Mikhual awm laia inhau leh thinur hmel lantir hi thil tha lo tak a ni

(4) Mipa leh hmeichhe intanpui tawn hi zahthlâka ngai lovin uar ila

(5) Tawngkam mawi leh inhmangaih tawnna te hi theihtâwpin zir hi im hrâm ila

Heng lo pawh hi thil tha tam tak a awm hêng hi Kohhranten kan lo chin chuan Pathian leh mihring mithmuh pawhin kan in chhung chu a zahawmin a mawi em em ang

Hetiang hian dar chanve theuh mahni pâwla kan sawiho hnuah pâwl zawng zawng chu kan infin leh vek a pâwl tin Secretary khân an pâwl tih dân theuh kha an report leh vek a pâwl tinin kan inngaihthlâk sak vek a nuam kan ti êm êm mai Hun phei chuan min daih se rei tak sawi tûr a awm âwm a mahse hun a awm tâk loh avângin ui tak leh kham lo takin kan tîn ta a ni

Hlunthuama
Thingfâl

TYPHOID KHAWSIK

A LO DARH DÂN LEH A INVÊN DÂN

Typhoid khawsik hi kai theih chi, khawsik hlauhawm tak a ni. He natna an lo chhar dân ber chu thil ei aṭangin a ni ber Chutichuan thil ei aṭang leh in aṭang hian an kai ber a ni. He natna hi rante leh nungcha dangte hi chuan an vei ve lo va, mihringin an vei ber a ni. Typhoid hrik hi kan ei leh inah hian a lo telin kan vei ṭhîn a ni ber. He hrik hi a tô khawp a, enlenna lianpui lo chuan mit ngawta hmuh tham a ni lo.

Chu hrik chu a veiate zun leh êkah hian a awm ṭhîn a. Achâng chuan a vei tawh dam leh ta aṭang te leh, nêp taka veite lak aṭang pawhin a inkai theih bawk. Achâng chuan thla engemaw zât chhûng zet pawh anmahniah hian a bei reng thei a. Achâng chuan fikiang ta maite chu a awm bawk. Chutiang mite chu Typhoid hrik putu an ti.

Engtinnge kan lo inhnawih dân i han sawi teh ang : Typhoid veite leh, a hrik putu kan tihte chuan an zun leh an êkah chuan an rawn tichhuak a, chûng chu kan ei leh inah hian kan kâ ngeia a luh loh zawngin kai mai theih zawng a ni lo ve. A veiate bawisâwmtute kutah hian a lo bei mai thei a. Chutichuan ei tûrah leh in tûrah te hian an intihfai ṭhat loh chuan an lo hnawih thei a, anmahni leh mi dangte tân pawh kai a sam a ni.

He Typhoid hrik putute hian ei tûr thil an buatsaihnaah leh an thlai zawrhah te hian mi an hnawih theih ṭhin avângin an hlauhawm a ni.

Tin, chûng a bawisâwmtute leh a hrik putuate chang chu kaina a ni lo va, tho mawlh hi a hlauhawm a ni. Rannung bawlhhlawh ber chi an ni. Bawlhhlawh paih khâwm te, êk leh thil bawlhhlawh tinrêngte hi an bâwm a. Typhoid veite leh a hrik putute zun leh êkte kha an bawm chuan a hrik chu an pu a, ei tûr leh in tûrte hi kan chhin ṭhat loh chuan an rawn bâwm a, an hnawih ṭhîn a ni. Chutichuan Typhoid hri te, tuihri te, santên te hi a lên lai lek phei chuan tho hi mihring tân thil hlauhawm ber a ni. Êk in ṭha leh zunram thiarna ṭha tak neih lohva, a veiate zun leh êk ram tina a awm zel zul chuan tho chuan an bâwm zêl si a, an bawm apiangah khân an va hnawih thei ṭhîn a ni. Tin, kaina pakhat leh chu, tui inah hian a ni leh a. Typhoid veiate leh a hrik putute zun leh êk kha kan tuikhurahte hian a luh vaih chuan, chu tui tlân apiangte zîngah chuan a lo ṭaidarh vak thei ta ṭhîn a ni. Tin, Typhoid veite leh a hrik putute zun leh êk kha miin emaw, ârin emaw, ui leh ran vulh dang rêng rêngte pawh hian emaw lo va rapin, kan tui tlana chu lo va daiin emaw, lo va khawih ta sela, chu chu Typhoid hrik tihṭaidarhna a ni bawk.

Engtinnge kan lo invên ang le ? Hmân lai chuan Sâp ramah pawh khaw chhûng tihthianghlimte leh hrisêlna kawng rêng rêng hi an la uar hma chuan Typhoid hri hi a lêng ve fo va. Nimahsela dailên in te, khaw chhûng tihthianghlim te, bawlhhlawhte ram tina paih zel zul lova, zunram thiarna te a bîk neih a, an lo fîmkhur tâk hle achinah chuan he natna hri hi a vâng ta hle mai.

In tin hian ran leh thoten an bawm theih hauh loh tûrin zun ram thiarna fel tak leh êk in te hi nei ṭheuh thei ila chuan he natna hri hi a vâng sawt ang, chu chauh ni lovin, khaw tin hian tuikhur mawlh hi chei ngunin, enkawl ṭha ila Typhoid hri zawng a lêng nasa thei lo vang. In tinin bawlhhlawhte hi tho bawm theih tûrin paih zel zul lo ila, zunram thiar kawngah te hian inthlahdah

lo ila chung chu he hri laka invênna tha ber a ni

Tin tui inah mawlh hian fimkhur leh ila Kan tui tlan chu tihthianghlimna kawng ngaihtuah tha ila Kan tui tlan hi hlauh thâwnawm deuhva kan hriat chuan chhuanso ngei hi in tûr a ni A so bawt chauh ni lovin minit nga emaw minit sâwm emaw zet han chhuang so bawt bawt ila Typhoid hrik hi a thi vek thei a ni

Tupawhin he natna veite enkawl emaw anmahni va khawih emaw kha chuan ngun takin kut hi sil zêl ila a râlmuanawm nge nge a ni

He natna hrik putute hi a tu takate nge ni tih chu hriat a har nachungin an lakah hian inven chu a tul hle mai

Kan sawi tawh angin tho mawlh mai hi do a tûl a kan ei tûr thil reng reng hi an bawm theih loh tûra chhin that tlat zel tûr a ni

Tin Typhoid hi a lo len lai hian a kiang vêla mi zawng zawng a veiate chhungte chauh pawh ni lovin a la vei lovate pawh lo inven lâwk nâna inchiautîr vek hi a tha a ni He inchiau hi nâ pawh a ni lo va a râl muanawm nge nge a ni Sipaiho zingah pawh an lo chhin tawh a sâwtin an hria a tin sipaiho zingah chang ni lovin khawvel pum puia mipui vântlângte pawhin a sâwt zia chu an lo hre ta a ni

---

THAWHLEHNA THU

Huanah chuan

Amah an khenbehna hmunah chuan huan a awm a tin huanah chuan thlan thar a awm a Tah chuan Isua chu an zalh a

Chhandamtu chu huanah an phûm a a va mawiin a awmzia a va thûk êm!

Mi tinin huan kan nei theuh awm e tin huanah chuan pangpârte kan ching thîn Âratûkkhuan chu thla a lo sik chuan a thi a, a kûng te a hnah te a pâr mawi takte chu a lo bo va thi bo daih âwmin a lang a Mahse a thi tak tak lo lei chhûngah chuan a bulbâl chu a nung reng a a hun têah chuan a lo chawr chhuak leh thîn a ni Thla sik lai chuan Sâp ram huante chu a ro vek thîn a nipui a lo thâwkin thlaite an lo chawr chhuak leh thîn

Chutiang pangpârte chu lo thi mahse an thih hlen in ring lo vang ti rawh u Amah Isua ngei pawh khân Buh fang kia a tlâk a a thih zet loh chuan amahin a awm reng thin a lo thih erawh chuan rah tam tak a chhuah thin a ti lâwm ni kha? Huan chanchin chu a hria a ni

Isua chu huana pangpâr bul lei chhunga a awm ang khân huanah thlân chhûngah a awm ta a Mahse a thawhlehna chu a lo thleng thuai dawn thlâna zalhtuten an hriat hmain a lo thleng ang Rei lo tê hnuah a tho leh ta a A zirtîrte tân chuan Pathian rinna thar leh nun dân kawng thar leh beiseina thar nung leh Krista a chatuana nunna Chanchin Tha mi tin hnêna hrilh tûr chu a ni

---

DENMARK

Denmark ram hi Europe-a ram tê ber pakhat leh hlun ber pakhat chu a ni a. England (Sâp ram) pawh khu vawi khat chu Denmark hian a ngam tawh a, Canutea hmingthang tak chu England lalber a nih hmain Denmark lalber a lo ni tawh a.

England hmâr chi ak atanga Hmâr Tuipui (North Sea) râl mêl zali vêlah chuan tuifinriata khawmual va pâwng (Peninsular of Jutland) chu a awm a. Hei hi Denmark rama a zau lai leh pawimawh lai ber a ni a. Jutland chhakah chuan Funen leh Zealand thliarkâr a awm a. Zealand-ah chuan Denmark khawpui Copenhagen, khawpui mawi tak, in ropui tam tak awmna chu din a ni a Chu mi bâka Denmark ram la awm chu thliarkâr tê lehzual tam fe an ni hlawm a. Atlantic tuipuia Ferve thliarkâr leh Greenland (khawvêla thliarkâr lian be.) pawh hi Denmark ta a ni. Kum 1918 atangin 44 thleng khân Lalber Kristiana Sâwmna chu Iceland leh Denmark lalber a ni kawp a.

Denmark ram mihring chu maktaduaili thelh. Chu mi hmun lia thena hmun khat lai chu a khawpui bera chêng an ni a. Denmark hian a hming chu an khawpui 85 a nei a, mahse Aarhus te, Odense te, Aaburg te pathum leh an khawpui ber Copenhagen chauh hian khawpui dang a ang deuh va, a dangte chu kawngpui te, in sîng te, thil châkkhai tinrêngte a awm ve nain, khaw tê-te tia lek lek an ni hlawm a Kristian ram a ni a, kum zabi sâwmnaah klân Kristian sakhua chu an ram sakhuaa pawmin an lal Kristiana Pathumnaho chuan Siamthat lehna (Reformation) chu an pawm a. Chutih lai vêl hun chuan, Malmo-an lehkha chhutna khâwl an lo din a. Pathian Lehkhabu (Bible) lehlin a bu kim chu kum 1 50-ah khân an vawi khat chhutna chu an chhu a. Missionary duhawm tak tak, tam tak chu Denmark ram atangin Chanchin Tha puang tûrin ram hla tak takahte an lo chhuak tawh thîn a, mahse Europe ram Mission thawhna hmun angina a mamawh chu hmuh hmaihin a awm a.

Denmark ram pum pui chu phaizâwl a ni a, a hmun sâng lai ber Himmelbjerget chu tuifinriat zâwl atangin ft 500 aia sâng deuh chauh a ni a. Hlobet hring hmun tha tak takte leh, ran rual tam tak an vulhnate chu a awm a Bâwnghnutê an ngahzia chu, bâwnghnute hriak (butter) mi tam tak ei an siam thei a ni. Vawk chu asâng asângin an vulh a, chûng chu fai tak leh hmun thianghlim taka enkawl an ni a. Tin, kum ral ta kum sawmthum emaw sawmli emaw chhûng khân sangha man hna hi pawimawha hrat thamin a lo thang lian a.

Denmark mite hi hnam dang tawng thiam mi tak an ni a, anmahni tawng tih lohva an zir lamasak ber chu sâp tawng (English) a ni a. Mizo naupangte chuan Denmark naupangte chu an ram sakuala inekzamna a awm v loh avîngin in îtsîk hla ni thei Hans Andersona khawvêl pum pui naupangten an duh êm êm thawnthut phuba ni a

Lalber Kristiana Sâwmna chu khu l tuite chuan an hmanga h hla A khaw kawtthlêrte chu ni tin sakawr ching chuangin a fang thîn a. German-hovin an ram in luah ni pawhin an 'al chu ni 'ang ang bawkin a mite hnênah a la inlan cheu va. Denmark mite chuan an ram rûntut leh, chûng miten Juda-ho an tihduhdahna chu nasa takin an do va. "Denmark rama Juda mi zawng zawngin an kawrah arsi lem, eng târ theuh tûr," an han tih chuan, Lalber Kristiana chuan, "Keimah leh ka chhûngten tangkapui ropui ber angin kan târ ang," tiin a puang an ti. Chu lal duhawm tak 1947 April thlaa a lo thi ta mai ch Europe ram chuan Kristian lal tha tak a hloh a ni.

KHAWPUI A HMING THLAK TA CHU

He khawpui hi khawpui mawi tak mai, tlâng chhipa awm a ni a Ram hla tak atang pawhin khualzinte chuan a kulh bangte leh a in chhawng sang êng tak ni chhuah laia rang kachak lallukhum ang maite chu an hmu thei a

A khaw thutah chuan lui thuk tak leh luang chak tak mai tuipuia luang lut ta chu a luang a a tlang pang chu a chhoh avângin kawng chu a kual zawngin a awm ruah mai a Chu khawpui chuan a hmêlmate ngam zovin khawvêl pum pui hau sakna chu a khâwm vek avangin a kawng chu ni khat mah mikhual zawh lohvin a thing ngai lo va

Sanghâwngsei te, sabengtung te sakawrte a zain chu kawngah chuan an kal zut zut a, Tyre ram atanga puan senduk phur te, India ram atanga inchema man tam phur te China ram atanga maimaw puan phur te, Spain ram atanga atanga thei chi tinrêng phurte an ni a Rangkachak te tangkarua te lunghlute chu he mi khawpui, a hminga LÂKLUHNA pu ah hian thiar luh a ni fo thin a

Tlâkchhamna rêng rêng a awm lo va, chu chuan chu khawpui chu hmun hlimawm taka siam âwm tak a ni a, mahse hmun hlimawm a ni hauh lo mai Lalber nûpa leh lal fapate leh miliante khawpui mi zawng zawngte chu ngui leh lung ngai hmêl an pu vek a An thil neih rei ruite chu an ning zo tawh a An kût ni ropui takah an dân anga lal bera a mipuite, amah an duhsakzia tlêng tûra dawrpui hmun hian taka lo pungkhâwmte hnêna thu a sawi pawh chu an ngaisang tawh lo va

Chu dawrpui hmun chu in ropui te in sang te biak inteim a hual vêl khup a a laiah chuan in ropui Greek ho sai'ungvar biak in anga sak a a awm a tin lawng zau tak mai a kamin thing buk mawi tak tak tlai nen khawpui kawngka atanga dawrpui hmun thleng chuan mipui lo pungkhawmin chu mia sumdawng pawl khawpuia lut an lo hmu a an englo phurhte an lo phelh thuai thuai theih nân a awm bawk a Dawrpui hmun laiah chuan khawpui mi zawng zawngte chu LÂKLUHNA khawpui lalber pian champhaphak chuan an lo kal khawm a

Aw lalber kumkhuain dam ang che' tin an au va Lal chu a lal thutthlêng hmun dawh lan rang kachak puana khuh chunga hun atang chuan a tho va, Ka mite u la lawm e' tin a chhang a Chu mi tûk chuan a hmêl chu a hlim lo hle mai a lalnu hmêl chu a ngui lehzual a Lal chuan mipuite lo hriata mak tak tur chuan a han sawi zawm leh a ' Nimahsela kan hlim loh hi nangni in hlim lo va kei ka hlim hek lo eng tizia nge ni le? Chaw kan nei tawk lo vem ni? tin

' A tawk aia tam daih le ti i chhânna chu a lo ri nghal a A nih loh leh kawr mawi hak tûr kan nei lo vem ni le?' a han ti leh a

Mipuite chuan Khawvêl mawina zawng zawng hi kan ta a ni ' tin an chhâng a

"A nih loh leh khawpui dangte aiin kan hausa zâwk lo vem ni?' a ti leh a Anni chuan chapo takin

"An vaiin kan hnênah chhiah an chawi si," tiin an chhâng a.

Tichuan lal chuan aw ring takin, "Tupawh kan hlim lohna chhan min hrilh thei chu rangkachak tangka ip hnih khat pêk a ni ang a, ka ram chhûnga lalber pahnihna a ni bawk ang tih ram tinah puantîr rawh u," a ti a.

A nakkuman chuan lal chuan chhânna a hmu tam khawp a, lehkha ziaktu tam takte chu hrilhfiahna han thawntute chhânna siam chuan an buai hle a. Pakhat chuan, "Lalin a upate a thlâk tûr a ni," a ti a Midangin, "Sakhaw lam upate dik loh a ni," an ti a. Mahse lal chuan chûng zawng zawng chu ṭha takin, "In remruatte hi a ṭhatna ka hriatpui lo che u a, pawi ka ti hle mai," tiin chhânna a thawn hlawm a.

Lalber pian champhaphâk ruai ṭheh ni chu a lo thleng leh ta a, lalber nupa leh lal fapate leh miliante, mipui zawng zawngte hmêl chu a ngui a. Khawpui lawm nân chuan mipuite chu an han au leh a, lal chuan nui hmêl pu hauh lovin a chhâng leh a. Tin, mikhual a lo ding a, "Aw lalpa, kumkhuain dam ang che. I khawpui ropui tak maiah hian mikhual ka ni a. Mahse in hlim lohna chhan chu ka hrilh thei ang che," a ti a. Lal chuan, "Sawi zêl rawh," a lo ti thuai a. "In vaiin lawng chawlhna kalkawng khu han thlîr teh u," mikhual chuan a han ti a. Lal leh a mite chuan an han en a, sumdâwng pâwl tam tak lo thleng leh an thilphurhte lo phelh mêkte an hmu a. Thingremte leh bâwmrângte sanghâwngseiin tlâng panga a han phurh chhohte chu an lo phelh a, sailungvâr chhuatah chuan sum tinrêngte chu an tiang ûrh mai a, rangkachak leh tangkarua te, thil siam mawi tak tak te, thei vâng chi theitê te, thei thlum te, grape senduk chi te chu a intiang hnêr hnûr mai a. Chutiang thilte an en lai chuan, mikhual Finga chuan, "Ka pu, khûng thingremte leh bâwmte khu a ruak zo ta a, engtinnge i tih dâwn le?" tiin a zâwt a. Lal chuan, "Lawng chawlhna lamah an kal thla leh ang a, lawngin a lo kalna khuaahte chuan a phur kîr leh mai ang," tiin a chhâng a. Mikhual chuan, "Aruakin maw?" a ti a. Lal chuan chapo takin, "Ruakin ni e, liam zawih zawiha khata lo kîr leh tûrin, khawpui zawng zawngte hian an neih ṭha ber berte min thawn si a," a ti a. Mikhual Finga chuan a chhâng a, "Tûnah hei hi ka remruat a ni. Khûng bâwm leh thingrem ruak zawng zawngte khu in thil neih ṭha ber berte hian han tikhat ula, rethei leh rilṭâm tam tak awmna khawpuiahte chuan thawn rawh u. Lawng thlengin sanghâwngseite hian phur sela, khawvêl ram tinah i khawngaihna thilpêk hlu takah kal chhuak rawh se," a ti a. Lalin, "Khawiah nge hêngte hi i zir?" tia han zawh chuan, "Mi pakhat 'Dawn aiin pêk a hlimawm zâwk' titu hnên aṭangin," a ti a. Lal chuan a chhâng a, "Chûng thu chu kan chhiar fo alâwm; kan lehkhabu serhahte pawh a inziak asin," a ti a. Mikhual Finga chuan, "Engahnge chutiang kawng chuan hlimna chu in zawn rêng loh?" a ti a, a chhâng a; chumi hnu lawk chuan a kalsan a, an hmu leh ta lo va.

Nimahsela a thu chu an hnênah a awm reng a lalber leh a khua te mi rethei ber chen chuan mikhual tih dan ang chu zawm turin an rilru an siam a

An rote phura siam a sanghawng sei te sabengtung te sakawrte tlang canga bawm thil thaa khatte phuih phiktir ṭuah tuah mai chu thil thar leh nuam tak mai a lo va ni êm!

Lal pian champhaphak ruai theh hun a lo thlen leh chuan lalber chuan mipuite chu Mikhual kha a dik nge dik lo?' tiin a han zâwt a Mipuite chuan 'Dik, an ti thûm huk mai a Tûnah zawng mipui hl m tak an lo ni ta lal chuan an hmêl hlim takte chu hmêl hlim tak vêkin a en a Kal hawrpui hming hi i thlak ang u ÎÂKLUHNA tih ni thin kha ÎHAWNCHHUAHNA i ti tawh zawk ang u hnam pum pui i mi tinte hi an dawn ni lovin an thil pêkte chuan a tilawm zawk si a i a han ti nghal zat a Nui v ir vai chung chuan a upate lam chu a han hawi a Kan thil lakluh te ni lovin kan thilṭêk chhuahte ringin kan nung a ni a ti a

Tichuan chumi khawpui hming chu THAWNCHHUAHNA tih a lo ni ta a Khawivêl hmun tina khaw puite tun hmaa lo hl iu êm em thin te chuan an hmangaihin an chawi sang ta zawk a ni

ASSAM RAM CHANCHIN

Hm n lawkah khan Assam ram Governor chu a thi tih in lo hre ṭhcuh tawh ang a A thlâktu atân Governor General chuan Sri Prakasa chu a thlang ta

Sri Prakasa hi kum 1890 ah a piang a A lahabad khuaah lehkha a zir a Chu mi hnu chuan Sâp ramah Cambridge University an a zir kh a Kum 1911 aṭang khin Barrister ah a ṭang a ni

India leh Pakistan inthen atang khin Pakistan rama India High Commissioner ah a ṭang a Tûn hma lam pawhin India ram chungchângah hian zirna lam leh politics lam thua mi tangkai tak a ni fo ṭhîn

Tin Central Legislative Assembly ah chan pawimawh tak tak thawkin a awm ṭhîn India sawrkâr vawn dan tûr rêltu pâwl Constituent Assembly an tihah pawh hian member atêna thlan a ni a, mahse High Commissioner a thawh dawn avâng khân chu chu a bânsan à ni

Sikul hun phût luihna — Tûn February thla [illegible] ṭang khân Assam ram chuan Pri[illegible] zir ngei tûra sikul luh phût lu[illegible] ter te. Tûnah rih chuan a ram puma tih theih a la ni rih lo va bial then khatah chauh an la ti rih a Tlâng ramte hi chu a la huap rih lo a ni

Vawiienkhata a pum puia tih theih a nih rih lohna chu a chhan kawng tam tak a awm a a pawimawh zual chu hengi a ni

1 **Zirtirtu trained an awm tâwk lo** — Assam ramah Primary sikula lut rual nau pang 750 000 vel an awm a Tunah hin zirtirtu chu 8 000 an awm a chu mi zin mi chu 1 000 chauh trained an ni Tin tum anga a bial puma lo tih nghal a nih chuan zirtirtu 22 000 a duh dawn si Zirtirtu train hmasak rih a ngai

2 **Tangka lam a tâwk rih lo** — He ni dan an ruat anga a ram puma lo ti tur chu u kum tinin a rêlbawl vel nan tangka makti duai 13 a duh d wn a chu chu tûnah mai chuan hmuh theih a ni rih lo Ngaihtuah i ngai rih a mahse sawrkar chuan tih theih i ring a ni Kum 10 chhûnga puitlin ngei an tum

Primary thlenga zir tûra pl ût luihna hi Sêrkâwn Mission Compound ah chuan rei fe aṭang khân neih a ni tawh

Ellora-a pukte

Mi tinin pûk hi hmuhnawm kan ti a, hmuh pawh kan châk fo rêng a. Pûk hmingthang taka sawi ṭhenkhat phei hi chu in ropui tak tak an lo sak tawhte ai maha a awmna lo rei tawh a ni a. Lei hnuaia hmasâng thil lo inphûm tawhte lai chhuak a, a chanchïn zir ṭhînten tûn laia ro inphûm an laih chhuahna lamah hian, hmasâng kum sâng engemaw ti aṭang khân mihringin an ro hlute hi pûkah an lo phûm ru ṭhîn a ni tih an rawn tilang ta ngei mai. Chhim Europe-ah te, Hmâr Africa-ah te chuan kum 5,000 ai maha rei tawha miten milem mawi taka an ziakte chu pûk chhûnga mi an hmu chhuak a ni. China ram leh India ramah pawh puithiamho chên khâwmna tûr te, hmun serh te, inzirtîrna tûr hmun te hi lung lian pui kerkuak chhûngah te hian an lo siam ṭhîn a, thinga in sak ang thên hian an sa a, chûng chu kum 1,500 lai a ni tawh a, tûnah erawh zawng chûng chu a awm ta lo va.

Ḥmasângin India ramah hian lei hi verh ku pûk zau pui pui hi an lo siam a, chûng chu tlâng kângin a chhilh ta hlawm a. India Chhim ram lamah te chuan min awi pui pui, lung tohlâwt mâm mel multe hi a awm ṭhliah thluah mai a, Bombay hmâr lam leh chhak lama tlâng hniam tê têah te pher chuan a nasa bîk a ni. Chûng lung chu an han laih chhuah tirh chuan, dum rêt rût, no tak a ni a, mahsela nia a han inpho rei deuh chinah chuan a lo chang ṭhîn. Mi ṭhenkhat tân phei chuan thil cheh nân leh lei laih nâna hmana îtawm tak a ni.

Ẹllora an tih hmuna lungpui tohlâwt pakhat chu a hmingthang bîk a, sakhaw ngaihsak inti deuh deuh chu kum 1,500 chhûng zet a enin an la kal huai huai reng a ni. A kiang vêl khuaa mite sawi dân phei chuan chûng pûkte chu hmasânga mi lian pui pui siam a ni e an ti thîn a. Chûng chu mihring siam loh, tui hawrh var tâkte pawh chu lo ni sela, tupawh a va hmu tawhate tân kha chuan a mak mang e tih loh rual chu a ni lo. Amaherawhchu India ram hi kum 250 zet hnam fingin an lo awp tâk hnuah hi chuan tûn lai zir laite hi zawngin thlîr dân danglam deuhvin an lo thlîr ta a, Ellora chu ram leh hnam tiropuitua ngaiin, chhuan takah an lo neih ta a ni. India mite hi lung chher thiamah te, kut themthiamah te, sakhaw lama mi hruai peih kawngah te, lalhote pawk thuah te an lo chhuanawm ngei mai a nih hi tih nân an hmang a, chu thil ennawm tak an lo dinnaah chuan an lo inthawh ṭheuh lah a; chûng lai chu Europe ram hi an la mâwl lai, râl hlau rêng rênga awma, râl tlân khâwmna tûr kulhte siam reng an ni a.

India rama sikul naupang tam fe chu a en tûrin an kal ṭhîn; Aurangabad khaw thlengin rêlin an kal a, chuta ṭang chuan tawlailîrah an chuang a, a bula khuaah chuan an va riak a, hmasânga an pi pu hlate zankhua khuain an han sa a, chu pûk hmingthang tak va en tûr chuan khawvâr hmain an chhuak ṭhîn a. A kiang vêlah chuan ei tûr leina in te leh riahna khualbûk rêng rêng sak an phal lo va. Amaherawhchu a piah feah chuan sawrkârin zin veivâkte han riah lawkna tûr in chu an sa a. Chutah chuan pawisa tlêmtê sêngin zan khat emaw chu a riah theih. Riah chaw lam chu mahnia ngaihtuah vek tûr a ni.

Chûng pûk chu kawngka nei thliah thluah a ni a, thlang lampanga kawngka chuan lui kawi hi a zuk ep a, thla tiave lai ang pap hian a lang a. Tin, hmâr chhak leh chhim thlang epte pawh a awm.

Chu pûk tawntirh ber bula va lût tîr phawt chuan tlânga kawngkhâr lianpui lo

ınhûng mup emaw tıh awl tak a nı Kawpza vuahna tûr kuate pawh a la awm reng a nı Chu lung lıanpuı phenah chuan kawt zâwl duaı hı a awm a kawngkı a neı ve a a chhûng chu hmasâng Buddha zuıtu puı thıamho mut khâwmna a nı A tawntırh puk pangate chuan kawt zâwl a neı theuh va zâna ınzâr phuına tur puanzar a neı ṭheuh bawk a Ramsate leh râl laka bıhrûk nân an tı a nı ber âwm e Kum zabı panga na leh parukna vêl te khân Indıa ram hı hnam mâwl puı puıten an rawn run ṭhın rêng kha A chhûng ṭhenkhatah chuan khumte hı a awm thluah a tın mahnıa va tawm rûkna lungbang kerkuakte hı a awm thluah bawk a Pından pakhatah chuan a chhûng dung tluanın lung dawhkân leh ṭhutna hı a awm zuı maı a chu chu chaw eına dawhkânah leh ınchhıar nân an hmang a Mutna pından leh a bıak ın ınkârah chuan tuı chhûnna bâwm lıan puı hı a awm a Pûk pahnıhna leh parukna chu bıak ın narân deuh maı hı a nı a Buddha lem lıan puı an ṭhuttîr lûr a kawngka lu chunga tukverh tê tak tê hawnah hıan zıng nı chhuak êngın a lu chu a rawn chhun êng phût ṭhîn a

Pûk pahnıhna bıak ına hman pıah lawka âwng awmte chu a tîra chûng pûk laıtute sûlhnu nı âwm tak, âwng rual rem lo nek nuk te a ni a

Chûng Buddha zuıtute pûk sâwm leh pathumte zînga pathumáte chu han en ngun hıan mı themthiamte sûlhnu lung chher thıam tak meuhte kutchhuak a nı tıh hı a hrıat a lal ho meuhva beı an nı ang tıh a rın theih a nı Pakhat chu pûk ın chung chhâwng hnıh neı a nı a tuı dâwt neı a awm ruau va Chûng an lung chher dânahte chuan hmasânga Buddha lo nun dânte kha a tilang hle a ni Pûk pakhata an lung rem dân chuan tûn hnua Buddha bıak ın maurâp ına an [illegible] hı a lo tılang chıang hle bawk a Á chung lama tukverh êng chuan Buddha lem lu chung zâwn kha êng dul reıh hıan a rawn chhun a a hnung lama lung bang nawh mâm ʌût chu a va chhun a chu mı êng rawn khâwk leh chu chhımbal ang maı hıan a lo ʌam leh reıh a Chu mı bıak ın kawt zâwl chu hung a nı lo va Buddha bıak ın kawt cheı dân anga mawı taka cheı a nı maı a

Tın puk dang sâwm lεh parıatte thung erawh chu a ên dân leh a cheıbawl dân reng reng chu a dang ta daıh mʌı Buddha zuı tute thlîr dân leh Hındu puıthıamte thlı dân chu chûngah chuan a ınang ta lo hle maı

Hındu puıthıamte chuan ropuı bera an ngaih dân angın tlâng pang hı an laı puk ta vak maı a a chhung chu bıak ın pından pathum neın an sıam a langsâr deuh mʌı hıan pûk chhungah chuan a dıng luah a Chu mı chhûng puı venna tur ang deuh chuan kulh daıdo hı an neı a Pakhat chu bâwng khaw kawngka an tı a a hnuaı zâwl chu hmun serh bawngpa ıwmna hmun a nı a rahka palı han lâwn chhohvın a chun chhâwng hnıhnaah luhna a awm leh a chutı ṭang chuan hmun thıanghlım chhâwn thuma sang a awm a chu chu saı lem lıan puı puı kawlh âwm tak hmêl pu hıan an dε run a ınbeı chıam a ınphın thlu tur an maı hıan an lang a

Chûng chu ngun taka han thlır vêl chauh chuan rılru a khawıh theı hle maı Kawngka aṭanga hmun thıanghlım thlenga a chhûngrıl thlenga han luh chuan chatuan ram pann kawnga kal anga ınngaıhna hıal a nı A hmun thıanghlım bera awmna chu a vêl len theıhın a zâwl dup a A pûk bang aṭangte chuan bıak ın leh a vêlte chhawngın bathlâr hı tlar thumın a va pûk pheı a chutah chuan Taj Mahal pawh a leng hıal ang Chûng Pathıante tlâng chu hmasâng Indıa mıte chêttlat dân ang zawng zawng tılangın an zıak chân bıaı buaı a

Chûng pûk zînga a ṭhen chu hmasânga

pâwl, Jain pâwl an tihte pual a ni a. Pakhat chu ruahtui chunga thu neitute pathian pual a ni a. To hawna lam hi an chhawntîr voh mai a. Pakhat chu kawng engkima hmuingîlna siam saktu Jagganath pual a ni. Chu chu han thlîrpui chuan Hindu mite thlîr dân mâwl deuhvin a tilang a, mahsela ruahtui chunga thuneitute lam han thlîrpui chuan, Buddha zuitute thlîr dân nên chuan a inslin hleih hlein a lang. Chûng zînga ropui leh mawi bera lang chu inbualna in sâng voh an sak chu a ni ; êngin a chhun lût ruih a. Chu dîl chu a va sâwlpâwng phei zei a, a dul reih mai a, a va tawpna chu ni êngin a zuk chhun siah a. A va luhna hulhliap chu a lipui nên chuan a inep chiah a, tin, ding lama hulhliapah chuan tuikhawhthla a han hmuh theih a.

Pûk han luh ṭanna phawt kha zîng ni chhuakin a chhun lût angin, pûk tâwp chu va chhuah chuan tlai niin a rawn chhun ve leh thung a. An finzia leh an themthiamzia hi theihnghilh theih rual a ni lo mai. Chûng themthiamhote finna han thûkzia chu lei her dân leh khaw awmdân chenin an suangtuah lâwk vek ni âwmin a lang a ni. Zîng dai ni êngin Buddha lem awmnate kha a rawn chhun a. Pathian tlângte niin a rawn chhun lutuk tûr kha a lo vêng ve a. Khua a lo tlai lam veleh hian, chu dîl, nilênga ni hmu ve mang lo khân tlai ni lum chu a lo dawng ve a, tuikhawhthla chu ni tla tûr chuan a rawn chhun êng sût ṭhîn a.

Ellora pûkte chu mi lianhote laih a ni ang e tih loh rual chu a ni lo. A nih loh vêk leh chûng ang thil ropui leh mawi tak tak tih theihna chu mite rilruah an thun a ni ang e tih loh rual em ni ang ? Chhuan sâwm pawhin chuti taka famkimin an din zo ang emaw chu ?

Hmasâng mite hi hriat phâk lohvin an lo themthiam a ni mai e. Indus ruam vêlah chuan B.C. 4000-a mî tawh khuate an lai chhuak a, chûng kawtthlêrte han en chuan ni awmdân te hi an lo hre ngei mai tih a lang a. Chûng lo pawh, hla phuah te an lo thiamzia hriatna tûrin Hebrai-ho hla, Sâm kan tih awm hma daiha mite chu an lo la khâwm ta a. Chûng chu Sanskrit Vedas a hmingthang deuh deuhvate a ni a, (Sanskrit hi hmasâng India ṭawng serh ber a ni a, Vedas hi hmasâng Hindu pathian lehkha thu Sanskrit ṭawnga ziak tihna a ni) Chu chu kum 2,000 emaw chhûng zet ziakin an tibawlhhlawh ngai lo. Hlain a sakin an sa a, a chham tein an chham a, an inhlân chhâwng zêl a, lâlte rawk pawh tâwk ṭhîn mah scla, lâk sak theih a ni lo. India mite khaw awmdân tûr chu Pathian tlângte pûka thil siamah chuan a lang fai vek mai. Indus-a khuate ang bawkin, khawlai leh tuihâwkluankawrte chu ni em fai vek a ni. Chu mi lai hmun kher han ruat a, tuikhawhthla chhawntîr khera pûk han laitute chu hmasâng sakhaw ngaihsak mi zawng an lo ngei mai. Tui thianghlim leh mi thianghlim hi lo inkawp zêl a nih avângin tûn thlengin Buddha zuitute leh Hindu mi sakhaw ngaihsak pâwlte chuan a hmun chu thlamuanna hmunah an la ngai reng a ni. Chûngho chu anmahni pawh an inthurual a, hmasâng pi leh pute sûlhnu te inzir tawnin an la inkawp tlâng reng. Tûn hmaa an chunga rorêl ṭhîntute kha an la ngai tlâng reng a ni.

Chutichuan Ellora pûk lo siamtute chu hmasânga mi thiltithei, themthiamho, mi inthurual, sakhaw lama inpe taktak meuh, mihring ngei zawng an lo ni e.

SÂWMNA

Chhiartute u,

He Robâwm bu hi in chhiar zawhah chuan dah mai lovin, khawngaih takin in chhûngte leh in ṭhiante chhiartîr ve ṭhîn ang che u.

INDIA RAM KOHHRAN CHANCHIN

He mi lehkhabuah hian India ram pum pui Kohhran chanchin chhui sen a ni lo va hmun thenkhata mite chauh kan chhui dâwn a ni a India ram hi mel kilh 1 500 000 lai a ni a Tlâng ram ramngaw pui pui te ram buh leh thlai thatna tak tak te thlaler ram ro mai mai te phai zâwl diai duai te a ni a Mihring chu 3 888 000 000 an awm a Tawng hranga chhiar tham hnam pui tawng chi hrang 179 a awm a tin tawng hranga chhiar tak meuh tham loh tawng chi hrang tê te 500 ai maha tam a awm bawk a An zingah chuan finna tinreng hi hmasâng fe atang pawhin a lo awm tawh a Briton mite thing hnai inhnawih mai maia an awm lai pawh khân India mite zingah chuan lehkhabu lam thua mi fing fe fete pawh an awm tawhin Pathian lam leh thlarau lam thu chhut mite pawh an awm tawh a ni An hmân lai puithiam leh an mi fingte chu an rawn inthlah chhâwng zel a chûnghote chuan an hmân lai tawng Sanskrit hi tawng upa tak mai Latin tawng tawng upaa an sawi ve bawk thin ai pawh hian upa zâwk ngial a la ni ta fo mai Hmân lai India mite finnaah chuan English mite finna leh thil thiamte an belhchhah zêl a Kum 1933 ah khân Tamil Brahmin pakhat chu Cambridge khuaa Trinity College puipa pakhat atân an thlang a Chutichuan India ram hi a puma han vai thlîr chuan ram fing tawh tak a ni a Amaherawhchu ram kilkhâwra cheng mite ve thung erawh chu an la mawl hle reng mai Puan sin nachang pawh an hre lo va thing hnahte hi an fêng mai mai a ni Hnam chhehote chuan an awmna hmun chauh lo chu hmun dang leh ram dang chanchin hriatna rêng rêng an nei lo An la mâwl ve khawp a hmân lai Mizovin ni âwkin a lem kan ti a darkhuang te kan tum a; chhep chherte kan khâwng ri chûk chûk ang khân a lemtu rêlpuia mautin a tihhlauh nân an ni ve bûng bûng bawk a ni

Tin ram kil tin tih theih thawah Kristian Kohhran hian din hmun a nei zel a tin pâwl tinreng hi a khawih bawk a ni Bra hmin pakhat Kristian lo ni ta rawngbawltu iopui taka an hman tâk chu inkhâwmpui pawimawh tak taka tel tûrin England ramah a kal a English tawng thiam tak a nih avângin inkhâwmte chu nuam a ti thei viau zel a Tin hnam chheho Kristiante chu in thing buk hnuai maiah emaw chhêwl bul maiah emaw pawh hlim takin Pathian an hi thei mai bawk a Tin hmân lai mi mâwl tak takte pawhin tlângah te Pathian an hi a Kohhran lamah mi tam tak tak an hruai bawk a England rama mite pawhin an hriat loh chi hrang tam takin India ah hian Pathian chu Pathiana nei an tam a ni

Assam tlâng ramah pawh hian Kristian tam tak an awm a an pastorte pawh an mahni Kohhran châwm an ni a Tin Pathian Lehkhabu pawh hi a puma neit pawh an awm ve tawh a thenkhat erawh chuan Thuthlung Thar leh Thuthlung Hlui thenkhat chauh an nei a Nilgri tlâng ram in chuan biak in mawi tak Toda Kristiant chuan an a a satute chu hmasâng mi tak an ni a mi 600 pawh an thing meuh lo

India ramah hian mihring lam thuih pawh mi vântlâng thing fe fe ram tin tih theihah hian Kristian an awm tawh a ni Zirtîrtu te sawrkâr hna lama ziaktu pisi lam hna thawk te daktawr te roreltut zingah pawh Kristian tam tak an awm tawh a ni Kristian awm hauh lohna khua a vâng tawh hle mai a Kristiante an pung sâwt hle mai Piang pung tiam hauh lovin India ramah hian kum tinin 100 000 a pung a ni Chu chu kum tluanin minit 5 dan zelah baptisma chang an awm reng ang a ni Hetianga India rama mak tak maia Kohhran a lo pung sâwt hi tûn hma lama rei tak

ṭawngṭaia an lo beina leh hrehawm tam tak tuara miten an lo bei hrâm hrâmna avânga lo awm niin a lang a ni.

India ram Kohhran chanchin hi hun hrang zau tak hmun liah a inṭhen a ni :-

1. Kum zabi 15-na a vei hma kha chuan Kohhran an awm tawh tih chu hriat tham meuh a ni lo va. Kum zabi li laiah khân India ramah hian Kohhran an awm tawh tih chu hriat a ni a, chu mi hma deuh pawh a ni thei e. An awmdân leh an pun dân chu hriat zeuh zeuh a ni a. Amaherawhchu hmun tam tak chu an chanchin chiang taka hriat theih meuh a ni mang lo. Amaherawhchu Kohhran chu englai mahin a mit lo tih chu chiang taka hriat a ni. Chhak lam hnaiha Mawsawlmanhovin an lo kârcheh avângin Kristian dangte nên inzawm theihna a awm lo va. Kum zabi 15-na a lo vei khân India ramah hian Portuguese-ho an lût a ; tichuan India leh Europe ram hi a lo inzawm leh thei ta a. India Kohhran chu mâwl hle mah sela Krista Kohhran tih hriat tak maia hlim taka awm an ni a, an lo lâwm hle mai.

2. Kum zabi hnih chhûng chu Portuguese miten an awp a, an missionary-te chuan an ramte an fang a, Tibet ram te pawh an fang thleng a. Amaherawhchu sipai lam an ruai lutuk a ; chuvângin an tih dân chu tûn hnua an lo hriat zau hnu chuan an dem deuhva ni. An tih dân a pawnlâng lutuk a, a bo leh ta mai a ni. Kristian awmdân kawng thum an tuh a ni. Chhim thlang lamah Roman pâwl dân Suria Kohhran an tih hi an din a ; chhim chhak lamah sangha mantuho Kristian ; tin, Bombay chhimah Goa bial Kohhran an din a ; chu chu tûn thleng pawhin Portugîese chan a la ni reng.

3. Tin, kum zabi 18 ṭantîr lamah Protestant Kohhran mi an lût ve a. Denmark missionary Tranqueber-ah an lût a. Roman Catholic pâwl hian thawh chu an thawk ve reng a ; a mihring lam erawh chu France ram mi leh Italy ram mi an ni deuh ber. Chu mi hun laia thil awm chu hriat tham fe fe a ni a ; mahse Moghul-ho lo tlâwmna leh Europe ram lam mite inelna avânga indonat avângin missionary hna thawh lamte chu a chechâng thei ta meuh lo va. Europe rama sakhaw lam thua ṭhahnemngaihna chu a lo chuai ta deuh va ; harhna nasa tak hnathawh chuan chu mi kum zabi ral chauhvin a khawih a, missionary thiltih chu a sâwt thei mang lo va ; tichuan kum 1,800-a Kohhran awmna hmun tam fe chu an ṭiau leh ta rih a.

4. Kum zabi 19-na chu India rama missionary hnathawh nasat kum tak a ni. English mite lo chakna chuan inremna a thlen a, buainate a tireh a. A ram pum pui chu mission hnathawh theih nân a lo inhawng ta phawt mai a. English mi leh America mi an lût hmasa phawt a ; tin, hnam dangte pawhin an zâwm a : tichuan tûnah chuan India rama Kohhran din thuah hian engemaw tih sahrang nei lo an awm ta meuh lo a ni. He mi kum zabi chhûng hian mi nasa tak takte an lo chhuak a, tin, chatlak chuang lovin missionary lam hna hi an thawk ta zêl a. Tin, puipaa ruat ni khei lêm lo Kohhran ṭanpuitu ṭha tak takte an lo awm ta a. He mi kum hian India ram Kohhran a lo indin ta a. Ram tinah khaw pawimawh deuh deuhvah chuan Isua Krista hmingin Kohhran an lo din ta a. Kohhran an pung chak hle mai. Tin, Kohhran chu India ram mi dinin bul a lo siam tan a, ram dang mite rinpuia nei lovin an lo awm thei ta deuh deuh a ni.

5. Tin, tûnah hi chuan tûn hma lam thu chauh thlîr lovin tûn hnu lam thu tûr pawh thlîr tel bawk ila a ṭha ang. Mission chu Kohhranah a lo chang ta a. India hmun tam takah chuan ram dang mission Kohhran din leh India ram Kohhran din thu hi a thliâr hran theih hle mai a. Missionary fing ḍeuh deuhte chuan an ram Kohhran ang chiaha din an tum lêm lo va, ngaih dân te

leh Pathian chibai bûk dân te leh inkaihhruai dân te pawh mahnia intuamhlâwm thei turin din hi an tum a ni rêng a Kum 1910 a Edinburgh khuaa inkhâwmpui ropui takah chuan missionary te hian thu nei bîk lo va an rawngbâwlpui India mite nên angkhat renga awm ṭûlin an hria a Kum sawmhnih chhûng zet Kohhran indin dân ṭha tur ngaihtuah a ni tawh a Hmun tam takah chuan an din fel tawh hle mai tih tûr a ni Hetianga insingsak vêlna hi awlai takin an ti thei hauh lo mai Thil ngaihtuah sualna leh rilru intihnat sakna fe fe pawh a awm a ni Missionary te hian India mite hi an ring tâwk lo pawh a ni thei a tin India mite pawh hian India ram Kohhran chakna leh ṭhahnemngaihna hi an uar lutuk pawh a ni thei bawk a Eng pawh ni sela India mite leh missionary te pawhin India mite hi a bul tumtute an nih deuh deuh chu an remti ve ve a Europe rama mite kaihhruai ngawt leh hmân lai Kohhran tih dan a nih nak tih vâng ngawta an tih dân thik kher lova mahnia intuamhlâwma an awm chu rem an titlâng hle bawk a

India mi lehkha thiamte pawhin Isua Krista chu an nun dân hruaitu a nih chu an hre ṭan ta hle mai a Mi rethei lamte chuan Kohhran lam an bawh huai huai mai a Tin inti hnam ṭhahote pawh an hmusit ṭhinte awmdân chuan a hîp hle mai a Tin an awmdan thar nêna inhmeh zâwngin Kristiante mzirfinnate an buatsaih a Pathian ram tihzau dân thar ṭha te khaw chhûng awmdân te Kohhran inzawm dân te, India mite rilru remzâwnga Pathian chibai bûk dânte chu an chhin mek a ni Chutianga India mite ngaih dan anga tih pawh chu lo ni ta ang mah sela an aia Kohhran lo ni hmasate puihna lo chuan an awm thei lo vang a tun hma lam ai mahin puihbawm chu an ngai zâwk ang India rama puipa fing deuh deuhte chuan India ram mihring heti zozaia tam zingah hian mi 6 00 000 mai chuan puihbawm loh chuan Pathianin tih tur a tuk chu han bei theih mai nun an hre lo a ni Amaherawhchu tun laia missionary te chu an ram lama miten an tirh mai ni lovin India ram Kohhrant in anmahni puitu atan an sawm ang a lo ni tawh ang a

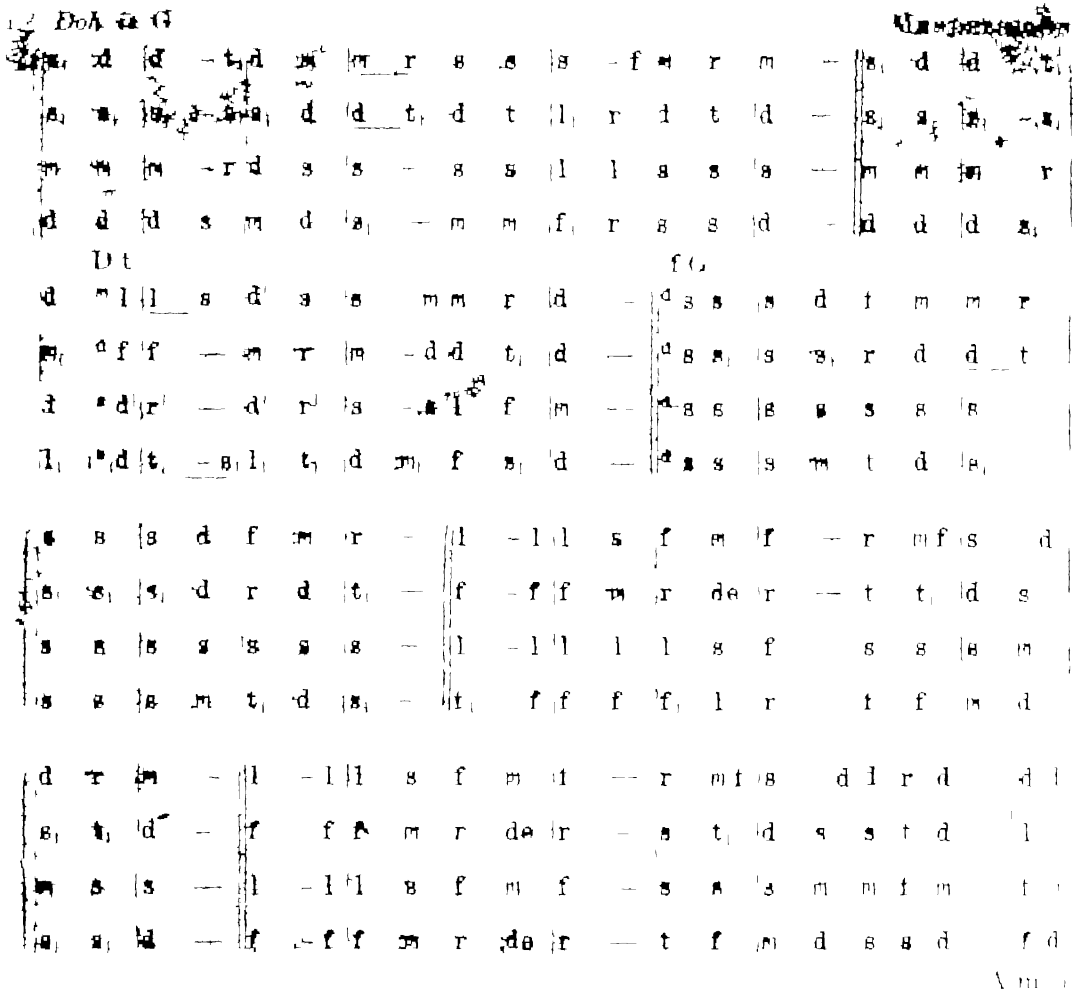
Kum sâwm achinah chuan India ram Kohhran chanchin hi ziak that leh awtul hl ang Thil hi a dang sâwt em mai a Kohhran pawh hi a dang sâwt ve hle a ni India ram missionary hnathawh hi Careya thu sawi ropui tak Pathian aṭangin thil ropui tak beisei ula Pathian tan thil ropui tak tih tum rawh u a tih atangin an din a ni Tin amah ngeiin kum 40 zet a thawhin chuan a rin dân chu a dik a ni tih a tilin a tin a Kohhran dinte ngei pawhin kum 100 an tlin thlengin Pathian thatzia tilan ti an la ni zêlin Pathian din ngei a nih a lan chiang a ni

Tûn lai tak hian chutianga rinna parh thar leh thil tumna parh thar nei turin Pathianin min duh ve a ni Chutianga Kohhrana parhna thar min an lo neih phawt chuan kan dil leh kan rin aia nasain Pathian thiltihtheihna nung chuan tunah leh tun hnuah pawh thil a ti thei zêl ang tih lanna a awm zêl ang tih a hriat a ni

ṬAWNGṬAINA

[illegible] rawngbâwlhlak tlâk i nih rêng avângin i rawngbâwl tûrin min pui ang [illegible] lovin petu nih tum zawk turin hrehawm pawisa lova tuar [illegible] ang che I duhzâwng kan ti a ni tih kan inhriatna lo chu [illegible] tûrin min pui ang che AMEN

KRISMAS HLA

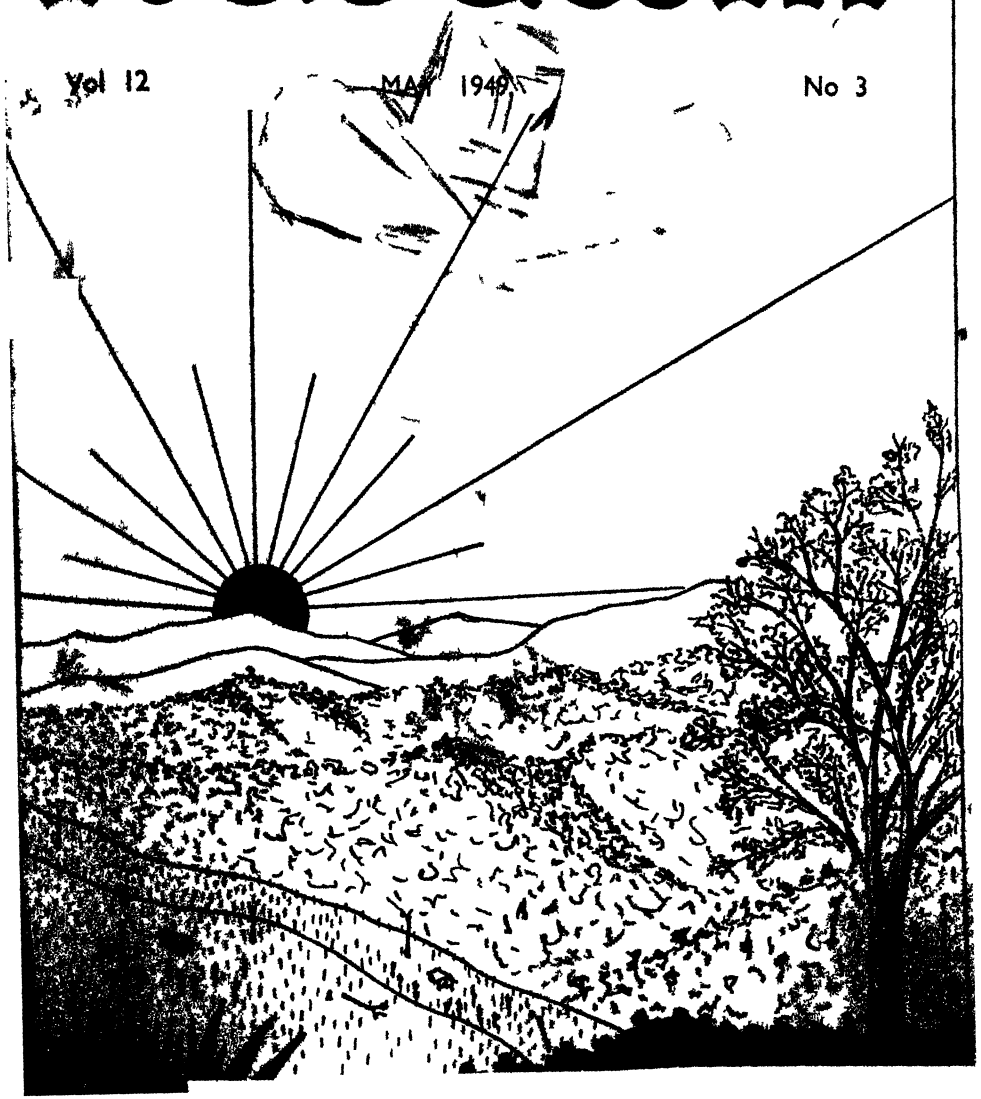

Ngai'ni vân mi tlângau aho
Kalbor thar a lo piang ta
Lei chungah remna lêng ae
Pathian mahring roman
Hmaa lamteng Bawia arum
Vân ro zalna ei chu rawngo,
Kan tân kil tin pâwng hlâ lo
Lei hmun lo piang chu
Vân mi tlâng ang ngai ni,
Kalbor thar a lo piang ta.

Krista chatuan lal ropui
Vân mi thlengtlinte tak chu
Leuh hrangmi chûn vânram
Kan mual vânga tuar thû chu
Vân topa pate hîpin,
Kan zingah a lo piang ta,
Lei leh vânah thang lâwmna
Kan chunga pâwng chu
Vân mi tlâng ang
Kalbor thar

Robâwm

Vol 12 MAY 1949 No 3

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F.J Raper** (*Zomawia pa*)
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

A man kum khatah Re 1 0 0 *Daka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTE

Rawngbâwl saka awm lovin, rawngbawl tûr zâwkin	*Pastor Challiana*	Phek 33
Sarojini Naidu	*Treasure Chest*	34
Kristian chhûngkua	*Pastor Challiana lehlin*	36
Tripura (Tuikuk)	*buaiphuami*	38
Nppui huaisen tak chu	*Pu Lalhmingia lehlin*	40
Thing	,,	41
Mahni inbre reng rawh	,,	42
Khawvêla ran ropui ber chu		43
Calcutta a ka zin dhanchin	*J Buana*	44
Chhawhchhi	*Sanhlira*	45
China hallo	*Pastor Chuautera lehlin*	46
[illegible]	*Lalchungnunga B A , B T*	47
[illegible]	*Pastor Challiana lehlin*	48

kâwm

[illegible]

ROBAWM

Vol. 12 MAY, 1949 No. 3

" Rawngbâwl saka awm lovin rawngbâwl tûr zâwkin." *Matt. 20.28.*

Lal Isua nun dân leh a tihdân te kha lo thlîr ila, a nihna ang chiah kha thlîrin a hming chu lo sa dîwn ila " Rawngbâwla" kan ti ngei ang. Rawngbâwl saka hming ai chuan a va duhawmin, a va ropui êm ! Amah intheihnghilh khawp rakin mite rawng a bâwl ṭhîn a. Mi rawngbâwlin, an thlarau hhandam nân a nun a pe zo hlauh mai

Keini a hniak hnung zuite hian tûn lai tak te phei hi chuan tih ve a va ṭûl tehlul êm! Ṭhenkhat Pathian hnêna inpumpêk duhte chuan fianrial an chuh a, ram dangah an rawl ṭhîn a. Nimahsela Krista anna, rawngbâwlna hmun zawng mipui zîng a ni. "Rawngbâwl tûrin" chu chu a ni Krista anna ber chu. An zînga chên, an rawngbâwl, an tâna nun, malsâwm saktu nih tum, an tân kan thâ ngei pêk chu rawngbâwla nihna a ni.

" Mi lian nih duh apiang chu rawngbâwltuah a awm zâwk tûr a ni." Nun dân sâng ber channa chu mahni intheihnghilh rak khawpa rawngbâwl hi a ni. Ram leh hnam hruaitute, kohhran hruaitute zawng zawngin " Rawngbâwla" hming hi lo pu ila chuan Krista ram a lo ni tak meuh vang.

Chalhana.

Ṭawngṭaina

Aw Lalpa, nangin nunna kawng zawh tûra mi lo ruat sak ka Lalpa Isua ngei pawhina zawh a duh ve ngei tûra hi rinna nghet tak nen, rilrua inngaitlâwma, thuhnuairawlh taka, hmangaihna thinlung pua zawh ve ka duh e. Pâwn lam thil eng engemaw te hian ka ngaihtuahte hi a hruai bo thei thîn a, ka thinlunga i thlarau aw ka lo hriata ka muanpui êm êm ṭhinte hi mi lo chawhbuai sak ṭhin avângin, nangin Lalpa, i thiltihtheihna ngei chuan mi hneh sak la, ka rilrua ka ngaihtuahte leh ka duh thusâmte chu nangma tân ngei mi hneh sak ang che.

Ka neih zawng zawng hi i ta a ni a ; nangin i duh ang angin hmang ang che, kei zawngin a ṭha ber hi ka hre si lo va. Tûn dam chhûng lungkhamnate leh thiltih tûrte hian mi delhbet lutuk suh se.

Râlmuang taka i kawng ka zawha, i khawngaihna avânga lâwm êm êma ka awma, i rawngbâwlna hna pawm tlâk hi ka thawh zêl theih nân ka phur hi mi tihzâh sak ang che. Amen.

Sarojini Naidu

HLA PHUAH THIAM LEH HNAM HMANGAITU

A tîra a hming tak chu Sarojini Devi Chattopadhyay a ni a, Kum 1879 February ni 13 niin Hyderabad (Deccan)-ah a lo piang a. A pa Dr. Aghoranath Chattopadhyaya chu zirtîrtu ropui tak Hyderabad-a Nizam College dintu a ni a. Chutah chuan a dam chhûng hun tam zâwk chu zirtîr nân a hmang a.

Sarojini chu naupang thiam thei tak a ni a. Kum 12 a nihin Madras University-ah matriot a pass a. A pa chuan Science lam zirtîr a tum tlat a, mahse a kal lohna lam tak a lo ni si a. Hla phuah lam hi a mina zâwng tak a ni a.

Kum 1895-ah kum 16 mi a nihin Sâp ramah zirna sâng zâwka zir tûrin a kal a. London khuaa King's College-ah leh Cambridge khuaa Girton College-ah kum thum lai a zir a. Sir Edmund Gosse-a London a tlawh hmasak ber ṭuma lo hmutu chuan a chanchin hetiang hian a ziak a, 'A rilru han puitlinzia chu a mak hle tawh rêng a, Sâp ram naupangte khûm daihin khawvêl chanchin te chu a hria a ni,' tiin.

Sir Edmund-a (hla phuahtu lâr tak ni ve) chuan chu India hmeichhe hla phuah thiami lo ṭhan dân chu a ngaisâng êm êm a. Sâp ram ni lovin India ram chanchin te hlaa phuah tûrin a fuihin a pui bawk ṭhîn a. Nakinah chuan Sâp ram boruak vâwt lutuk leh a zirlai nasa taka a beina chu a lo hriselh loh phah ta a. Italy rama rei lote a awm hnuin kum 1898 September thla chuan India ramah a haw ta a.

Chu mi kum vêk December thla chuan Dr. M.G. Naidu nên an innei a, a pasal chu Telugu daktor hnam ṭha pawh ni lo a ni a. Amah Sarojini chu Bangali chi ṭha (Brahmin) a ni si a. Chu chuan a vai puite rilru a khawihin a tlin hle a (vaihu chu chi inneih pawlh thuah an puithu êm êm si a); mahse Sarojini chu zalênna ngaina mi tak a nih avângin, hlim taka a awm theih phawt chuan lâr lo ta deuh mahse pawi a ti lo va Fa pawh pali lai a nei a, mipa pahnih leh hmeichhia pahnih. Tiu, a pasal neih hnu chuan Mrs Naidu tih a lo ni ta a. Sâp rama, hla phuah thiamte (English Critics) chuan Sarojini hla phuahte chu an fak bawk ṭhîn

A hla phuahte chu a buin bu thum lai an siam a, a hmasa ber chu 'The Golden Threshold' tih a ni a. Arthur Symonds, Sâp hla phuah thiam pakhat chuan, "Thil mawi duhna chuan hla phuah thiamah a siam a, a hlimna thazâmte chuan thil mawite chu a khawih reng a ni," a ti. A hla phuah bu hnihna chu 'The Bird of Time' tih a ni a, a pathumna chu 'The Broken Wing' tih a ni.

Sarojini hi tûn lai India ram hmeichhe hla phuah thiam ber a ni a. A hla phuahte chu ṭawng hrang tam tak Europe ram ṭawng te leh India ram ṭawngtein an letling a, Sap rama lehkha lam ngaihtuahtu pâwl (Royal Society of Literature) member-ah kum 1914 khân thlan a ni bawk.

Sarojini chu hla phuahtu ropui tak chauh ni lovin, India ram hmangai êm êm leh hruaitu ropui tak a ni bawk. A tleirâwl tirh lai vêl chuan hnam chanchin hi a ngaihtuah ngun hle ṭhîn a. India ramina ram ṭhen tê tê inhriatthiam tawnna a mamawhzia chuan a rilru a khawih zual a. Hindu ni mah sela Mosolman-hote a hre thiam êm êm a, Hindu leh Mosolman-te inkâra inhriatthiamna tha zâwk a lo awm theih chu a duh êm êm thîn a. Chu chuan India National Congress pâwlah a luhtîr a ni. A thu sawi fiah tak mai leh nêm tak mai chu hnam tâna thil ṭangkai tak mai a ni a, rei lo te kârah India ramin

mahnia din (Independence) a kherhnaa mi huaisena sawiin a lo awm ta mai a ni. A naupan lai aṭang rêngin Sarojini hi hmeichhe dinhmun ngaihtuah tak mai a ni a. Hmeichhiain thil tihnaa chanvo (vote) an neih theihna tûrin a bei a. Hmeichhiate hian mipate tlukin ram inawp dânah te dinhmun an nei tûr niin a ngai tlat a. Hun rei tak a lo suangtuahna leh zuai lova a lo bema chuan hê ram hmun tinah hian rah a rawn chhuah ta a. Tûnah chuan India ramah hian hmeichhe tam tak chu rorêlnaah an lo tel ve ta a, sawrkâr hna dangah phei chuan tam lehzual an lo thawk ta a. Amah ngei chu India ram hmeichhe Governor (Lârsâp) hmasa ber a lo ni ta a.

Hna thawka inchhawr luihna chungchâng thuah ram tam tak a tlawh a. Hmân lai chuan India ram kuli tam tak chu hlawh tam tak phalin South Africa leh hmun dangah te hna thawk tûrin an thlêm thlu a, an hnathawh hun bi tiam chin a thlen hma chuan a ruaitute sal an lo ni ta mai a. Chutiang kuli phût luihna chu Gopal Krishna Gokhale nên an han su dûn phawt a, chu mi hnu chuan M K.Gandhi-a Africa ram kulite hruaitu nên chuan an bei dûn leh ta a.

Hruaitu dangte ang bawkin mahni inpêkna a neih a lo ṭûl ta a, hlim tak leh phunnawi hauh lovin chu chu a ti a. Lung in tânna te pawh a tâwk a, thla tam tak a in leh a fate kal sanin a thang bo fo va. Ram danga India ram ṭhatna tûra sawi te, Congress inkhâwma kal te, mipui hnêna thu sawi tea zin vêlin a buai êm êm reng a. Hydrabad sawrkâr chuan a fate awmna leh a pasala hnathawhna hmun a ram chhûng tlawh te an han khap rih ṭhîn a. Chûng harsatna zozai chu pawisa lovin Congress pâwlah chuan a ding nghet tlat a, chu mi pâwl hotu ber (President)-ah chuan vawi khat chu an thlang ta hial rêng a.

Mrs. Naidu hian ram a tlawh zau hle a. Tuifinriat râl kaiin vawi tam tak a zin a. Kum 1928 kum khân America (U.S.A.) ramah nasa takin thu a sawi a, hmun tin maiah phûr takin an lo lâwm zêl a A thu sawi theihna mai ni lovin a rilru mawi tak mai chuan khawthlang hnêna khawchhak palai ṭha takah a siam a ni. A hmêl pawh hi ngainatawm tak a ni a. An vai puan nêm an kaih dalh mai chuan a hmêl a nêlawm bawk si a, mi tam takin an ngaisâng êm êm a ni.

Kum 12 mia Matric a pass khân India ram chuan mak an ti hle a, chu mi hnu chuan kum tam tak a ral leh tawh a. A tân chuan nun chu hming thanna kawnga chak taka kal ang mai a ni a. A naupan laia amân a invuah ṭhin 'Mumangte mangtu' chu zalênna atân leh hnamte kâra inremna atâna beitu ropui tak a lo ni ta a ni. A âw miten an hriat leh a thu an pawm theih nân politics-a a luhna chuan thil mawi a ngainatnate a tibo chuang lo va. A lo lârna leh khawvêlin an lo hriatna chuan a chapotîrin a tichhe chuang hek lo. India hmeichhe nun dân thianghlim taka a nunna te, nu rilru nêm tak a putna te, leh hmeichhe ṭha rilrua hmangaihna awm a neihte chu a nungchang, India ram ṭhalaite rilru la chu a ni.

India ramin Independence a hmuh veleh khan United Province-a Governor atân an ruat ta a, India ramah chuan a hmasa ber a la ni; mahse chu India ram hlaphuahtu leh hruaitu duhawm tak mai chu March ni 2, 1949 zinglam dâr thum leh a chanve khân Lucknow khuaa Lârsâp inah chuan lungnâin a lo thi ta a. A thih lai chuan a chhûngte pawh tumah a hnênah an awm lo. A fanu leh ama ṭhuihruaiho (a vêngtute) pawh Allahabad-ah an awm hlawm a. A thih thu a lo than veleh chuan mipui tam tak amah râlin a inah an lo kal khâwm a. Zinglam dîr kua leh a chanveah chuan India Lârsâp Rajagopalachari te, Prime Minister Pandit Nehru te, Lârsâp hlui nupui Lady Mountbatten leh a fanu Lady Pamela Mountbatten

(*Pêk 37-ah chhunzawm a ni*)

KRISTIAN CHHUNGKUA

Hmân lawk khân Punjab ramah Kristian chhûngkaw thu ngaihtuahna bîk Khâwmpui an nei a, chutah chuan Punjab rama thawk Sâp nula Miss Gertrude Nyce an tih chuan he thu hi a sawi a ni.

Kristian chhûngkaw thu kan sawi hian in pakhat thu ngawt hi kan thlîr a ni lo va, Khawvêl pum puia Kristian chhûngkaw thu hrim hrima hi kan ngaihtuah ṭhîn a ni. Ram ṭhenkhat chanchinte hi kan han ngaihtuah chuan ngaihnatna leh duhsakna êm êm rilru hi kan put loh châng te a awm thîn a. Amaherawh chu inchhûng khur thu kan han thlîr hi chuan, khawii ram pawh ni rawh se, ngaihnatna rilru hi kan han pu var ṭhîn.

Kristian in chhûng khurah hian inngaina dial diala inkawmngeihna hi a awm ṭhîn a ni. In, a chung leh bang pali nei nên lo teh-khin ta ila. Pâwn bang chu chhûngkaw pa bera chu a ni a, châr bang chu nu a ni a, bang chhak leh bang thlang chu fate leh chhûngte dang a ni a, a chung chu Pathian malsâwmna a ni. Pa ber hian chhûngkua hi a châwm a, nuin in chhûng khawsak hi a rêlbâwl a, tin, fate pawhin in chhûng khurah hian thawh tâwk zawng an nei ve a, ā châng châng in chhûngte dâng pawhin puih-bawmna an nei a, thiltih sahrang engemaw chu an nei ve ṭhîn a. Tin, in chung hi Pathian malsâwmna, min rawn khuhtu ang a ni a. Pa chan pâwn bangte, nu chan-châr bang te, fate leh chhûngte dang chan-bang-thlang leh bangchhakte chu nghet pui pui niin mahni chanpual ṭheuhvah chuan theih-tâwp chhuah tlâng ṭheuh mah sela, Pathian malsâwmna, a chung lo hi zawngin in a tling lo ve.

Kristian in chhûng khur hi hlim leh lâwm taka awm tlâna leh inzawm khâwmna khur a ni. chhûngkuaa fiamthu nuihza te, thawnthu te sawi hova, infiama, hlim leh lâwm taka mite dar dawta hmun a ni.

Kan in chhûng khur ngaihtuah mang hlei lo hian ngaiah kan neih mai ṭhîn a, ni-mahsela ngun taka han ngaihtuah chauh hi zawngin a makzia hi sawi loh rual zawng a ni lo ve. Zan khat chu naupang pakhat hian mang mak tak a mang a. Khawlaiah hian a lo lêng a, naupangho lo infiam hi a hmu a Bâl tak tak hi an ni hlawm a, an samte lah chu khuih ngai hleih loh, thur be bu a ni hlawm a. "Khawiahngo in in le?" tiin a han zâwt a. A ngaihna hre lovin an âng phur hlawm mai a. Mihring chhûngkaw khawsakna, in chhûng khur thu hi an la hre ngai lo va. An piahah chuan naupang awm khâwm a va hmu leh a, anni pawh chu a va zâwt leh a, chu mite pawh chuan chhân ngaihna rêng rêng an lo hre bîk lo va Nakin deuhvah chuan naupang pakhat riltâm tap ṭap hi a va hmu a. "Nu i nei lawm ni?" tiin a han zâwt a, chu naupangtê chuan, 'Nu ka va hre ngai lo ve," a ti ta mai a. Ani chuan, "Nu chu e, min hmagaihtu, ei tûr leh in tûr te min petu, nâ kan tuar tea min khawngaihtu, kawng engkima min ṭanpui ṭhîntu hi," tiin a han hrilh a. Khua a lo vâr a, a han ṭhanharh chuan a khum bulah chuan a nu chu a lo ding reng a, a kawr hâk tûi fai tak hi a lo dah chhuah sak diam a. Chutah zet chuan in chhûng khur hlutzia leh nu hlutzia chu a han hre chhuak ta a.

Kristian in chhûng khur hi Pathian chibai bûkna hmun a ni bawk. Chaw ei hmaa han ṭawngṭaina te hian Pathianah chhûngkua hi a suih nghet lehzuala' Chhûngkaw ṭawng-ṭainaah hian naupangte pawhin chanvo engemaw an nei ve a, chûng chu chhûngkaw in hman tlân dân tûr chu a ni rêng a. Chûng aṭang chuan Pathian zah dân te leh Pathian lehkhabu chhiar duhna te an lo chhar a,

Pathian hmangaihna te an lo hre thiam ve ṭhîn a. Naupang tê tak tê pawh hian nu leh pate tih dân hi a lo la ve thuai ṭhîn. Anmahnia sikula an va tâl hrannaah pawh khân an in chhûng khur chu an hre reng thîn. An nu leh pate chauh an hria a ni lo va, an in chhûng khura an thiltih ṭhîn zawng zawng hi an hre reng ṭhîn a ni.

Kristian in chhûng khur hi inzirtîrna hmun a ni bawk. Nu leh pate hian an fate chu thil tih tûr eng engemaw an pe a, chûngah chuan hna thawh te, thu awi te, mahni mawhphurha thil tihdân tûrte an zir a ni a. Ṭhian inkawmngeihtîr dân te, mi dangte ngaihsaktîr dân te, an inawmlemna ṭâwm ve dân te, thu tak sawi dân te, rinawm taka awm dân te, inbum leh rûkrûk chîng lova, tlang taka indîl leh inthawh sak te, kohhran rinawm tak nih dân te, kohhran zîngah leh mipui zîngah te pawh hruaitu leh puipa chan an lo chan theihna tûra an lo inzirtîrna vek a ni a. Kan thil chîn leh thlêk dân rêng rêng hi naupan têt laia kan lo lâk a ni a, chuvângin nu leh pate hian zirtîrtu kan ni tih inhre rengin theihtîwp kan chhuah a ṭûl a ni.

A tâwp berah chuan Kristian in chhûng khur hi hmun mawi tak leh thianghlim tak a ni tûr a ni. Kan in chhûng khur hi sakhw lam milem mawi tak taka cheimawi a ṭha a ni. Punjab ram ṭhenkhat an hel chiam lai khân Kristianhoten an bangah Kristian sakhaw lam milem an târ avângin Kristian an ni tih an hria a, an in tam tak chu an tihchhiat sak lo a ni. Moga khuaah pastor hian Kristiana inpe hlimte chhûng khat chu a va tlawh a. An in chhûng chu a bâl hle a, a hnawk niai nuai mai a, an fate lah chu an bâl êm êm mai a. A hâwn dâwn chuan Isua Krista thla hi a pe a, chu mite chhûng chu lehkha thiam mi an ni vak lo na a, Isua Krista thla târna hmun chu tihfai a ṭûl a ni tih nachâng chu an hria a, tichuan an târna tûra an ruat bang chu an silfai a, an târ ta a. Nakin deuhvah chuan pastor chu a va lêng leh a, chu mi ṭum chuan in chu fai a ti ta hle a, a sawi chhuak ta hial a. Anni chuan, "Krista thla kan târ ta miau mai a. Kan in hi cheifai lo thei kan ni ta lo a ni," an ti a. Pastorin a va tlawh vawi thumnaah chuan an in chu an lo sa ṭha ta hial a, "Tûnah zawng Krista chênna tlâk in thar fai tak kan neih a ṭûl a ni," an lo ti a. Chutichuan keini pawh kan nun dânah hian Krista chênna tûr hmun fai kan siam sak a ṭûl a ni, ama chênna tlâk ngei tûrin keimahni hi kan inchher thar a tûl a ni.

"Pathian in in ni a, Pathian thlarauvin nangmahni chu inah a hmang che u tih in hre lo vem ni?" *I Korinth 3.16.*

(Phêk 35-naa mi chhunzawmna)

te, Sarojini fanu Padmaja Naidu te, Governor Secretary leh a Ai-de-camp te chu thlawhnain Allahabad aṭangin an lo thleng a. Tichuan a vui dân tûr an rêl ta nghâl a ni. An vui dânte chu a kim achangin sawi sên a ni lo va, a ropui hle mai. India ram mi ropui tak takte an lo tel a, mi tinin an ui êm êm ṭheuh a ni. India ram khawpui lian tam taka sawrkâr pisate chu an khâr vek a, puanzâr pawh lungngaihna entîr nân a ngul chanve thleng chauhva zâr a ni.

Aw LALPA, ka lungpui leh mi tlantu, Ka kâa thu chhuakte leh ka thinlunga ngaihtuahnate hi i mithmuhah lawmtlâk takin awm rawh se. ***Sâm 19:14.***

TRIPURA (Tuikuk)

Tuikuk hnam hi chi-hlâwm lian tak, chi liah an inṭhen a, Mizo zînga Râltê Ngêntête tih ang hian; chu mi chi hlâwm aṭang chuan hnam pêng hrang tam tak an la awm ve zêl a. Chi hlâwm pali te chu :- 1. Puran Tripura, 2. Riang Tripura, 3. Nua Tripura, 4. Usui Tripura.

Pakhatna khi chi lian ber Rêng Lal (Maharaja) chi an ni a, an khawpui ber Agartala vêla chêng an nih avângin "Agartala Tripura" an ti bawk a. Pahnihna tûn laia Lusei rama awm vete hi chu he mi Riang Tripura-ho hi an ni ber. Pathumna hi Mizovin "Mithar" kan tih hi an ni a, palina Usui Tripura hi chu chi tê bera an dah an ni a, Bandarban vêlah an buk deuh âwm e.

Hêng chite hi ṭawng hmun khat tih mai tûr chu an ni na a, tlêm tlêm chuan an ṭawng a hranna a tam, hre ṭhang lo tân chuan inbiak a harsa an ti deuh.

Tin, Garo-ho nên hian hmân lai chuan unau laikhat zâwn niin an insawi "Rammû" an ti na a, pêm an ni âwm e, "Garo-ho leh Tripura-ho chu an kal a, (Garo hi fa u an ni a) chawfâknaah chuan Garo-ho chuan luite kaikuang an chhûm a, 'A sen ta, a hmin tawh e,' an ti a, an ei ta a, Tripura-ho chuan luipui kaikuang an chhûm a, a hmin chuan sen ve tûrah an ruat a. Tichuan Garo-ho chu an chaw ei kham chuan an kal ta a, Tripura-ho chuan an hnungah an ûm a, mahsela, an ûmphâk hmain phaizâwlah an changêl sah chhawkna an hmu a, , 'E! kan ute chu an kalna a rei tawh a nih hi, kan ûmphâk tawh lovang,' tiin awnhmun an khuar ta a," Chu chu an lo inṭhen ṭanna niin an sawi. Kawrpui lui (Thega) khu an in ṭhenna hmun chu a ni an ti. Chuvângin Kawrpui lui hi Tuikahpara (Tahna lui) tia ṭhah niin an sawi.

An khawsak dân dangte chu sawi ka tum lo va, sawi pawh a ṭûl lo va, Lusei lal ram tam takah hian an awm a, chûng chu mi tam takin in khualzin châng in hmu tawh ṭhîn ang chu. Ka sawi duh chu chhandamna ngai si, Chhandamtu leh a tlanna thu la hre lo, Chanchin Ṭha la dawng lo an nih avânga an khawngaihthlâkzia hi a ni.

A hming chuan Buddhis zui chu an inti a, mahsela, Buddha sakhaw betute tih anga an tihna chu a lang êm êm lo. An Bawiraki te chu Hindu sakhaw lam ṭâwmpui an ni zâwk A mi vântlâng hian Puja (sakhaw biak) an uar êm êm, serh leh sâng an ngahin an ṭui thu hle. Sênsona leh buangbârna hlîr hi an sakhaw zawn dân niin a lang. An han nat hlek chuan tui emaw, ramhuai emaw thinu niin an ring, avâng zawn chhuah thuai tûlu an hria a, tichuan an inthawi tlut tlut mai a, an inthawi nân kêl an hmang tam hle.

Bawiraki-te tân chuan zu leh sa, chaw ṭhing leh mi tui doh tawh hnu chu ei leh in thiang lo a ni a. Tin, leiah lo chuan tui leh chaw chu an inin an ei thei lo Anni pawh hi thiang lo hlîrin an khat tih tûr a ni An pathian chu Loki leh Krisno Ram an ti, Bawiraki lo te hi chuan an dah lal deuh deuhte chu Loki. Kali, Gonga Raja te an ni Nimahsela an pathian bera chu han sawi fak tûr an hre lo. (Lal Isua Krista chu an lu hre si lo!) Eng tikah tak Isua Krista chu Lal leh Pathian a ni tiin chhâng ang maw?

An sakhaw thu hi nakin hnu atâna a thawh dân tûr leh tûn lai pawhin engti ang meuh nge a nih tih sawi tûr chu an hre lo va, mahsela urhsûn tak chuan an ti si a.

Mihringte hian Pathian taka chu hre lo mah ila, Pathian siam kan nih chu kan hre ngei a, Lal a nih leh a duhzâwng tih tur hi thinlung chuan a hria a. Nimahsela hêngho hian a ni taka chu an hriat si loh avângin

an han ngaihtuah vak a, thawnthua mi ropui leh thilti thei nia an sawi an hriatte kha anmahni chhandam thei leh malsâwm sak thei niin an ring a, an be ta a ni ang emaw chu ?

Krista chu Lal a ni, Amah chauh lo chu thlarau chhandam thei an awm lo va. A siama biak ai chuan a siamtu biak chu kawng dik leh thu tak a nihzia te kan hrilh chuan awi zawng an awi ṭhîn. Nimahsela an la hriat thiam loh avângin rin leh awi ngaihna an la hre si lo va, a ti thlaphâng zâwk ṭhîn.

A ni chhandamtu an ngaihzia zawng an hre ngei mai, an hriat dân ang chuan sakhaw biak zawng keini Kristiante ai pawh hian an ngaihsak zâwk asin. An zînga ka han kal a, ka en vêl chuan T.T. 17 : 22-28 Paula thu sawina hmuna awm kha ni âwmin ka inhre ṭhîn. Tu ṭal emaw chu chûng tlanna thisen chhuah la hre lote sual thimna bâwi ata leh thlarau boralna hmun ata hruai chhuak tûr chuan han inbuatsaih sela ka va ti êm ! Lal Isua chuan a zirtîr taktakte chu hêngho zîngah pawh hian a ni a tirh ni. Matt. 28 : 18-20 "Tumah mi hrilh lohvin engtinnge ka hriat ang ?" "Tin, Philipa chuan a sawi a, Pathian Lehkhabu thu chu a bulah a ṭan a, Isua thu a hril a, tin, Philipa chuan a ni chu a baptist ta, "T.T. 8: 21-39 Anni pawh hian hria sela zawng, "En teh, heta hi tui a awm, baptisma channa tûr enginnge mi dâl kher ?" an ti ve lo vang em ni ?

Tuma vên loh leh khalh loh berâm an ni, awrâwl an hre ngai lo va, an hre thiam lo. Inhlawhfaa berâm vêngtu zawngin Nunna huangah a khung khâwm zo lo vang e, berâm pû taktak chu an ngai a ni. Inhlawhfa berâm vêngtu zawngin ata an nih loh avângin an tân hrehawm tlêm pawh a tuar peih lo vang a, a pumpui puarna zawngin tisa thilah chuan hruai a tum ngei ang. Chuvângin nang, berâmpu tak chuan Nunna huang lamah chuan muang lovin khalh khâwma khung han tum rawh, Lalpan thisena a tlan sate chu nitin an kiam ṭhîn.

Tûn laiin kan Kohhran chuan Tuikuk leh Takam zînga thawk tûrin mi pahnih rawih belh a tum a, Krista pasal ṭha chu tawi lovin han inbuatsaih rawh, nuam ûm i nih erawh chuan i tisual ang. Lalpa berâm bote chu khawpui leh tlâng aṭanga koh khâwm leh vên phâkah an awm lo va, ram phaiah te, thlalêr ram pilrilah te chuan, hlîng leh khâm kârah te an awm zâwk a ni tih hria la, chûng chu khalh khâwma hruai tûrin ultâm leh vâwt leh nisa tam tak tuar a ngai a ni.

"Hnathawktu chu hlawh hmu tlâk a ni, "Nupui fanau châwmna tûrin hlawh zawng a ngai a ni, sipaite chan tûrah pawh khân Paula chuan hlawh nei ngei tûrin a sawi bawk a. Nimahsela tisa nunna nuam deuh a hmuh tum avâng leh hun âwlte chu khawvêl thil zirna hman tumna rilru neia hman tumna rilru neia thawh kan tum a nih chuan kan tisual ang. Talent khat kawltu ang kha kan ni ang tih a hlauhawm a ni.

"Miin a theh apiang, chu mi vêk chu a seng bawk dâwn si a, mahni tisa lama thehtu chuan tisa lama chhiatna a seng ang a, thlarau lama thehtu erawh chuan thlarau ami chatuana nunna a seng dâwn a ni. Tichuan thil ṭha tih i ning suh ang u, kan inthlahdah loh zawngin a hun takah kan seng dâwn si a. Gal. 6:7-9.

Suakṭhuama Thangluah.

LALPA ṭihna chu finna bul a ni. *Sâm 111:10*

NUPUI HUAISEN TAK CHU

Chına mı pakhat nupuı huaısen taka chanchın ka hrılh duh che u a A hmıng chu Lovı a nı a Chûng laı hun chuan Chına ho chu naupang tê têın nupuı pasal an ınneı a a pa sal Lo Yangtze a pawh chu sıkul a la lut a Nı khat chu sıkul ıtangın a lo haw thut maı a a nupuı chuan chhutı a hmu emaw tıın Eng vang ın nge ı lo hâwn maı ? a tı a Anı chuan, "Eng vâng dang mah nı lo ve ka lung a lêng deuh va reı lo tê lo haw zawk ka tum a nı a tı a

Thu dang sawı set set lo chuan a nupuı chuan chemtê a la lawk a a puan tah laı mawı tak maı chu a zaı sawm ta vek maı a A pasal chuan pawıtı tak maın Engahnge khatıa ı tıh ?" a tı a A nupuı chuan I zırlaı chawlhsan chu ka thıltıh aı hıan pawı nasa fê a nı, tıın a chhâng a Chu veleh hmanhmawh takın sıknlah a lêt leh ta a

Chu mı hnu lawk chuan Lo Yang tze a chuan kawng kamah rangka chak tlang a chhar a, an retheıh êm avângın a thıl chhar chu a nupuı hnênah chuan a hawn a A nupuı chuan, "I ta a nı sı lo va, ı rawn hâwn tûr a nı lo, kha mı kan kawl chuan chhıatna kan tâwk reu ıeu vang," a tı a

A nupuı thu sawı avâng chuan rangkachak chu a la a, rorêltu hnên ah a [illegible] hrılhın a pe leh a [illegible] zawh hnu chuan Yang tze a chuan a nu taı tak maı chu a nupuıa enkawl tur chuan hna zawng ın a chhûahsan ta a Eı tûr leh sılh fên ngaıhtuah pawh a harsat tehlul nên chu hmeıchhe naupang chu a zam lo va

Nı khat chu Lovıte tualah chuan an thenawmte arpuı a lo kal a ı pasala nu khan a man a a talh tı maı a Lovın a rawn hmuh chuan ar chu a lo chhum tawh a Chu ı thıl chhum chu mıttuı tla zawıh zawıhın a thlır reng a A nu chuan mak tı takın Engahnge ı tah ? ı tı a Anı chuan, Kan ta nı hauh lo mı ar ru khawp leh mın eıtır khawpı ı ıetheıhna avang hıan ka tap a nı tıın a chhang a A nu chuan a ar ıuk chu a paıh ta daıh a

Chu lo pawh chu a thıltıh huaısen ber a la awm fo maı Zan khat chu an khua chu rukıuhovın ın su m thut maı a ınte rawkın mıte an thıt chıam maı a

Mıpuıte chu an thlaphang em em a thenkhatte chuan an thıl neıh thate chuhın thım thamah an tlan a Nangpang muhîlte an lo harh zovı an hlau tap leh râk thawm chu a n chêl chûl maı a

Rûkru pakhat chu Lovıte ınıh chuan a lut a, hmeıchhe pahnıh a hın hmuh chuan a upa zâwk chu a phuar ta a Chutıa a phuar laı chuan a fa nu chuan chemte hanpuı a chuh a Rûkru chuan, "Ka thu awı la ı

chemtê kha dah rawh, i awi chuan i nunna ka zuah ang a; i awi loh erawh chuan i nu hi ka that zet ang a, tichuan ka duh duhin ka sawisa mai ang che," tiin a vau va.

Chûng thu râpthlâk tak a han hriat chuan Lovi chuan van lam ṭanpuina dîla ring taka auvin, chemtê chu ama âwmah chuan a vit lût ta hrawih mai a. Chu hmeichhe thi tûrin Pathian hnêna thu a han thlen chuan rûkru chu a tihlau ta êm a, a nu chu tina lovin a tlânsan ta a.

Lo Yangtze-a nupui chuan chawimawina a va phu tehlul êm ti rawh u. Rethei teh mahse rinawm lohna chu a hua a, a pasal leh a nu thlêma an awmin fing tak leh dik takin a hruai a; hlauhawm tâwp khâwkah pawh a thianghlimna chu a vawng ṭha a, a num ngei chu a nu chhanhim nân a lo pe leh ta nghâl a ni. China hmeichhe huaisente zîngah pawh a ropui pâwl a ni ngei ang.

THING

He hla thu tawi tê thingte phuahna hi Sâp ram hla phuah thiam Joyce Kilmer phuah a ni a, Pu Lalhminga lehlin a ni.

Hla thing anga duhawm chu
Ka hmu ngaiin ka ring lo,
Thing a hmui rilṭâm tak mai,
Lei hnutetui thlum hne chu;
Thing nilênga Pathian en a,
A hnahte ṭawngṭai tûra phar chu;
Thing a sama sava bute
Nipui laia awm chu;
A ângchhûnga vûrte pawm a,
Ruah nên inngeih taka awm chu.
Hlate chu kei anga mi â te'n an phuah,
Mahse Pathian chauhvin thing a siam thei.

Khawvêl leh a chhûnga thil zawng zawngte hi Pathian siam vek a ni. Keini Kristiante tân chuan kan Pa hnathawh a ni. A va ropui tehlul êm! Thing ngawt pawh hi ngun takin han thlîrin han ngaihtuah teh u - thil mawi leh mit la tak a ni a, Pathian mite chûnga a khawngaihna lantîrtu a ni.

MAHNI INHRE CHIANG RAWH

Socrates-a Greek mi, hmân lai khawvêl mi hmingthangte zînga pakhat chuan a hmaa mi fingten an thil lo chhûtnaa hmaih an neihte chu tihkim a tum a. Khawvêla mihring taksa pawn lama thil awmte zir lovin rilru lam a zir zâwk a, tin, mite rilru hmasâwntîr tûrin a bei a. Mite hnêna thu a sawi emaw, a zawh emaw apiangin chu chu a tum a ni a. Chu chu an pathian Apollo-an tih tûra a ruat sak niin a ring a. Rilru hmasâwnna nia a rin chu, thil tam tak hriatte a ni a, tin, miten huaisenna hi engnge ni tih an hriat chuan an huaisen ngei ngei a, tin, miten ṭhatna hi engnge a nih an hriat chuan an ṭha ngei ang tih hi a ring a ni. Amah Socrates-a chu a rilru a nghet êm a, thil dik nîa a hriat chu a ti ziah a, dik lova a hriat erawh chu a ti ngai lo va. Mi dangte an danglam tih leh, a zirtîrte pawhin a hmuh lohvah chuan thil dik lova an hriatte pawh an ti ṭhîn tih a ngaihtuah mang lo va.

Tichuan Socrates-a chuan a hote thil hriattîr tûr chuan dawh thei takin a bei zêl a, hriatna chu ṭhatna nên inang chiah nia a rin avângin. Mi a naupan lai aṭanga chîn dân ṭha lo tak lo chîng a, ṭha lo taka lo chêtе leh, mi chut takte, a nihna leh a ṭhausakna te, a nun dân nghet tak avâng tea chhiatkhumtuten an tihelna te awmtîr thei thil tam tak a awm a. Mahse Socrates-a chuan chûng thil enga mah chuan nungchang a tihdanglam theih a ring hauh lo va. Thiltih dik lo zawng zawng hi hriat lohna avâng chauh niin a ring tlat a. Tichuan khawvêlah hian rilru hmasâwnna chauh hi a pawimawh a ni tih leh, nun dân ṭha taka nung tûr chuan thlîp kêrp tak mauhva zir a ngai a ni tih avângin zirtîr tumin a bei vak a. Cicero-a [illegible] "Vân aṭanga lein finna la [illegible]

[illegible] 'Nî Ring Pathianihte' zînga [illegible] 'Mahni inhre chiang rawh"

tih chu a hmang zing hle a, awmze pahnih a neihtîr a: Pakhatna chu i tlin lohna leh i hriat lohna chu hmu chhuak phawt rawh, engmah ni hauh si lova engemaw fea indahna aia ṭha lo zâwk a awm hauh si lo: a pahnihnaah chuan engnge ni i nih zui zêl dâwn i hre tûr a ni. Thil tum mumal i neih loh chuan, huai taktak si lovin i dawihzep huai viau mai thei a. Hming chhiatna pumpelh tûra huai taka thil i tih chuan, chu chu dawihzep hna a ni, amaherawhchu thil ṭha eng emaw a han thlen ang tih hriaa ti i nih chuan, chu chu huaisen hna a ni.

Lehkhabu pakhat 'Socrates-a thu leh a thih thu' tih i chhiar chuan Socrates-a nun dân leh a thil tihte a hrilh ang che. A hmasain Socrates-a leh mi pakhat Euthyphro-a sakhaw ngaihsak hmingthang inbeina a chuang a. Socrates-a chuan a sakhaw mi loh avângin a chung thu ngaihtuah sakin a awm dâwn tih a hria a, Euthyphro-a chu hmuh a châk hle a, Euthyphro-a chuan sakhaw mina chu engnge ni tih a hrilh thei ang a, tin, a hriat lohna avângin a lo sakhaw mi lo tih a hriat chhuah chuan a rorêlsaktute chu sakhaw mina chu engnge a nih Euthyphro-a chuan a hrilh avângin a lo hie ta tih a hrilh ang a, an ṭha tlâng dial mai ang tih a rin avângin. Nimahsela Euthyphro-a chuan Socrates-a chu sakhaw mina chu hrilhfiah a han tum sateh ṭhîn a, a thei ta lo tih i chhiar ang. Tin, Socrates-a rorêltute hmaa a ṭan dân te, thiam loh chantîra a awmdân te, a ṭhianten a chhuahna tûr an phiar sak pawh a, a duh loh thute leh a thih tâk dân te i chhiar bawk ang.

Mi a chung thu ngaihtuah saka a awm chuan, a hêkna thu chu a chhe thei ang bera siam a ni a. Tichnan Socrates-a hêktute chuan pathiante a ring lo va, ama pathian bîk neiin nun dân sual takin a nung a, tlangvâlte kawng dik lova a hruai a ni an ti

a; mahse an hêkna chu anmahni pawhin an ring lo va. Socrates-a chuan rorêlna inah chuan, pathiante chu a ring a, chutia a pathian mina 'Ama pathian bîk a nei' an tih sak mai chu thil mak a ni tih a sawi a. Socrates-a chuan Atheni pathian a biak hunte a pelh lovin a inpe zo ber tak meuh rêng a. Apollova, dik bera a ngaih, a rawngbâwltu nia a inruata tân chuan inpe lehzual a. Mi dangte ai chuan a tawngtai dân zawng a dinglam deuh rêng a, thil tha hming hmera dîl bîk nei lovin "Ka tâna tha tûr min pe rawh" pathiante chauhvin kan tâna tha tûr an hre si a, a tih mai thu avângin.

Socrates-a an hêkna ber chu nun dân sual takin a nung a, tlangvâlte a hruai sual zo tih a ni a, chu chu a dik thenkhat vian âwm e. Socrates-a nun dân chu sual zawng a ni hauh lo va, mahse amah hmêlmâk tum mi tân chuan huatthlala tak tûr zawng a ni. Amah pawhin chu chu a hria a, rorêltute hnênah pawh chuan sakhaw mi loh avânga hêkin a awm tih mi tam tak a entîrin a tih lungnih loh avâng a ni tih a hrilh a.

Tlangvâlhote chu mipuite thu a zawh lai chuan an lo kal a, a thu an ngaithla a, mipuite chu thu an zâwt a, mipuite chuan zahpuiawm tak an ni tih an hrilh a, tin, Socrates-a chu dem a lo ni ta a.

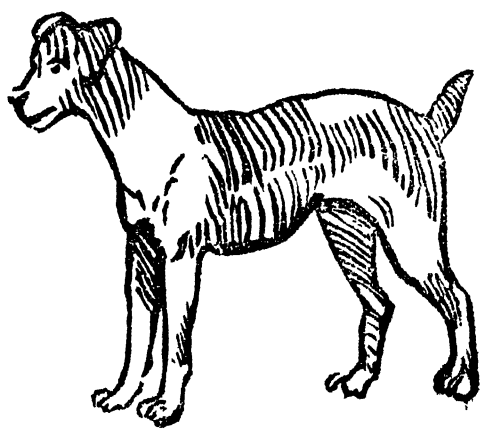
Nimahsela mi thenkhat, upa leh unapang pâwh manni mngaihlu lo te chu Socrates-a hnênah chuan an hlim hle thîn a.

Rome hla phuah thuam Lucretus-a chuan miten nunna meichher chu an fate an hlân a, annin an fa leh te an hlan chhâwn zêl dân hi, meichher kenga intlânsiakna nên a tehkhin a; tichuan nunna chu chhuan khat atangin chhuan dangah a inhlâng chhâwng zêl a. Hnam thenkhat an lo ding chhuak a, thenkhat an chhia a: hun tawite kâr danah hnamte chu an inthlâk zêl a, dâk tlân an kuta nunna kenga mi dangte hlân chhâwng zêl ang maun.

KHAWVÊLA RAN ROPUI BER CHU

MIHRING HI UI PATHIAN A NI

Mihring hi ui pathian a ni. Mi dang a hre lo va, mi dang hriat thiam a nei hek lo. Pathiana a biak dânte hi en teh — zah takâ a bula a bawh dân te, hmangaih taka a thlîr dânah te, amah ring taka a en dânah te, hlim tak leh thatho taka a thu a awih dânah te hian. A nunna chu a pumin a pathianah chuan a infûn a. A pianpui chakna zawng zawng chu a rawngbâwlnaah a pe zo va, an inzawmna chuan chu chu a tinghet a. Pathian rawngbâwltute chuan Kristiante pawh chutiang chiah bawk tûr chu kan ni tih min hrilh a, mahse ui chuan Kristian chu zah a phurhtûr a ni.

CALCUTTA-A KA ZIN CHANCHIN

Zo ram chhim bial Kohhran leh Sikul chuan harsatna ṭhenkhat avângin ziakloh a tlâk-chham avângin leh khâwlchhutna lian zâwk la chhuak tûrin Zomawia Pa te nupa nên Jannuay thla chhûng khân kan zu zin a. Harsa takin ziakloh tlêm chu kan han hâwn thei a, khâwl lian erawh chu kan han la chhuak thei ta rih lo.

Calcutta hi mi tam takin an tlawhin kum rei tak tak awmte pawh an awm ṭhîn a, khawpui chanchin te chu mi titiah pawh kan hre hle ṭheuh tawh ang a, tlêmin ka han ziak ve hlek a ni. Calcutta hi a chhiatna lai sawi dâwn chuan sawi tûr a tam a, a ṭhatna sawi tûr pawh tam tak a awm bawk a, a chhe lai ber thlîr fo chu thil dik a ni lo va.

Baptist Mission.— Calcutta-ah hian Mission ropui tak tak an tam mai a, chûng zîngah chuan kan Baptist Mission chu a tê pâwl an ni tawh âwm e. An hmunpui ber Ripon leh Lower Circular kawtthlêr te chu in ropui tak tak a awmin, mi han chaldeih thei âwm hian an lang tak lo va. Tin, tûn hmain mi ṭhenkhat tîti ka hriat hian an sawi chau hlein biak ina inkhâwmte chu an tlêmin an sawi chau hle zêl bawk a. Calcutta in kal chuan Carey Baptist Church, Bowbazar biak inah inkhâwm ve teh rêng u, ah tamin a nawmzia mai chu.

Ngun taka han chhui chuan chhût ngun a dâwl hle mai. India rama Mission lo chhuak hmasa ber an ni a, 1793 kumah awm hmun an khuar ṭan a ni. Tûnah a tê pâwl chu lo ni ta mah sela rah a chhuah nasa êm êm a ni.

Baptist Mission Press.— Calcutta khuaa khâwlchhutna hmun hmasa pâwl tak a ni a. An [illegible] a chhutte a ṭha êm êm mai. [illegible] lian tak tak leh tê deuh te, [illegible] a tam hle mai a. [illegible] an chhu tam êm êm mai, ṭawng chi hrang 47 lai an chhu a ni A rinawmin a ṭhat a lanna pakhat chu Calcutta khuaah leh a vêlah hian khâwl-chhutna a tam hle a, sawrkâr chuan sikul ekzamna leh thil pawimawh tak tak chhutu-ah an hmang tlat a ni.

Tin, 1818-ah khân Carcy-a ten chanchin bu "Friend of India" chu an chhuah a, chu mi lo ṭhang zêl chu tûna Sâp ṭawng chan-chin bu lâr tak 'Statesman' an tih hi a ni Statesman in en chuan ni tinin hetiang hian a chuang a (with which THE FRIEND OF INDIA is Incorporated). Sum leh pai thu thlenga inzawmna chu an nei lo va, a hming chuan an la inzawm reng a nih chu.

Statesman Press.— A mak lutuka sawi dân thiam a har viau mai. A hawrawp rem dân pawh a danglam daih mai a, puan ṭhuma khâwl chhîn anga kum hlovah hian hawrawp leh milem a inziak ṭhut mai a. Tin, a chhu tu khâwl chu tlûng aia sâng mah âwmah hian leilâwn ang maiin a indawh phei zui mai a, a hnawk ṭûk a, a sei lam chu hlam ruk lai a nih ka ring. Tin, lehkha têl, puan-pui têl aia lian mah hi chhuatah chuan an han dah a, a inzam ta zut zut mai a, a phêk lehlam lo chhu lehtu te, a tantu te, a thleptu te, a phêk kâra lo zep lehtu te a awm nghâl vek a, chûng chuan a hun tâwk tê teah a lo thawk vek a. Tichuan chanchinbu chu peih sa diamin a lo tla ta zawih zawih mai a ni Khâwlchhutna lamah hian thiam ka lo inti tâwk ve fê mai ṭhîn a, Statesman Press-ah meuh chuan ka â map mai a ni.

Darkâr khatah bu 36,000 a chhu thei a, a lehkha têl seizâwng chu mêl 5-a sei a ni.

Serampore College.— Hetah hian Pastor Thanzînga fapa Lalrema a lût a, ka va tlawh a. Hei hi Baptist Mission din bawk a ni a, India rama College hmasa ber a ni leh bawk a. Kum 1818-ah khân din ṭan a ni. Lehkha lam chauh zirna ni lovin Pathian thu zirna

a ni nghâl a. India ramah hian he College chauh hian B.D. pass-na (Degree) a pe thei a ni

Tin, lehkhabu chhiar tûr dah khâwmna (Library) a awm bawk a, hei pawh hi India rama hmasa ber a ni leh a, lehkhabu chu 20,000 zet a awm.

A rawn din chhuaktute William Carey-a leh a ṭhiante thlân a awm a. Chûng thlân kan han fan vêl chuan ropui ka tiin ka ngai a khawih êm êm mai.

Salvation Army .— Zo ram aṭangin Brig. Kâwlkhûma hovin Officer 50 lai Sâp rama an General lo zin lâwm tûrin an lo kal a. Zan khat chu ka han inkhâwm ve a, ka hmêl hriatte pawh an lo awm nual a. Vai rama mahni ṭawng ngeia Pathian faka kan han zaiho chu hlimthlâk ka ti ngei mai.

Tin, Calcutta ka câm chhûnga ka thlenna chu Pastor Sarkar a ni a, Bengali a ni a, thîk tlâk tak niin ka hria a. Zan tin hian chhûngkaw ṭawngṭaina an nei a. Achâng chuan Zo ṭawngte hian ka han ṭan a. chu mi zawhah Vai tawngin a ṭawngṭai leh ṭhîn a Tin, hlate min saktîr a, kan hlim thei hle mai a, ka câm chhûnga Kristiānna lama mi tiharhtu ber a ni.

Kan Mission Sâp te leh Secretary, D.S. Wells-an min lo duat hle mai bawk a. Tin, Vai ṭhian ṭha tak takte ka chhar a, vânnei ka intiin nuam ka ti hle mai.

J.Buana.

CHHAWHCHHI

Tûnah zet chuan a pui a pang, a lian a têin ram hmasâwnna ngaihtuahin kan bei a, fin pawh kan fing sâwt hle mai. Tar mâwl tak takte pawhin Sâp tawng tam tak kan hre ta a, hming dang dang pawh kan hre ta, sikul lût hlei lo, hming pawh ziak thiam hlei lo khân politics leh a hming lamin kan zir a, a thiam pawh kan thiam sâwtin kan fing sâwt ngei mai maw u!

Amaherawhchu a pawimawh ber, mahni dinhmun leh khawsak dân hi kan theihnghilh ang a, mi pate ṭawngkam thiam tîti kotlângah hian kan tlahlum mai ang tih ka hlau a ni e. Mi hausa leh kâmding nuamsa tawhte anga lêng khawtlai mai mai lovin, Sâp leh mi lian ṭawngkam khat nghâkin a ṭûl lutuk lêm lovah pawh pisa vêla ṭhu nilêng mai mai lovin, mahni hun âwl hi hman thiam i tum ang u.

Chhawhchhi hi ranin a ei duh si lo va, a chîn a awl bawk a, a ṭhatna kawng thumin lo sawi ila :-

(1) Chawhmeh mi a ni a, a tui bawk a.

(2) 'A hriak a ṭha a. A sâwrna khâwl siam thiam tân phei chuan a hlâwk lehzual a ; a thiam lo tân pawh a hlo hian dêng ila, chu chu tui a chîmin leih ila, dâr chanve aia tlêm lo chhûm ila, chu mi hnu chuan suan dai ila, a vâwt thei ang berah dah ila, a lo dak mai ang. Chu chu hriak dang angin hman mai tûr a ni e. A hlova sêr hnih leh a chanveah hriak pava khat a haw thei a, vawk lah vulh a bar hle si a ; hriak tha tham tûrin kum hnih aia tlêm lo a ngai a, a ei man leh buatsaihna man nên chuan tam fê sên a ngai a. Têl lah hi a to si a, pava khatah chêng khat ain a tlêm lo va. Chhawhchhi chu chaw pêk a ngai lo va, hriak a ngah ve si a, a ṭha a ni.

(3) Khâwnvârah a ṭha viau asin! A tih dân chu ei tûr ang bawkin kang ila, tlawr takin dêng ila, sei deuh zêt zûtin hlâwm ila, chu chu meichherin hliau ila, a alh mai a ni. Chîng uar ṭheuh ila, sên a tlêm a, kan Zo ram tân a ṭha a ni.

Saihlîra, Theihat.

CHINA BELLEI

China belleia siam no vâr mawi tak hi thingpui in nân in hmang fo ṭhîn tawh châwk ang a, Tin, he mi bellei vâr mawi tak hi khawi lama mi nge maw ni aw? in ti ṭhîn pawh a ni thei e. No vâr narân ang chi hi chu hmun tam tak aṭangin a hmuh theih mai a, a ṭha ber chi erawh hi chu England rama Cornwall-ah chauh a awm a ni.

Engatinge chu bellei chu China an tih miau mai si le? Kum 200 emaw lai a ni ta a, China rama sumdâwng miten China ram aṭangin lung them mawi tak danglam riau hi an rawn hâwn a. A tîr chuan engemawti taka lcirawhchan, China mite chauhvin an thiam rûk niin an ring a; chuvâng chuan an rawn lâk chhuahna ram hming chawiin China bellei an lo ti ta a ni.

Mahsela English mi pakhat bêl vawtu chuan chu mi bellei chu bêl siam nân a ṭha bîk riau mai tih a hre chhuak ta zâwk a, chutiang bellei chi chu a zawng vêl ta chiam mai a, Cornwall bialah ama in kiang lawkah chuan a hmu ta a. Chu mi chu China rama mi ai mah chuan a lo ṭha a, tichuan tûn thlengin China bellei chi ṭha ber, khawvêl ram tina mi tum khawp hial hmuh chhuahna khur a lo awm ta a. Ram dang mite pawhin an ramah a awm ve dah law maw tiin an zawng an zawng ṭhîn a, mahse chu mi anga ṭha chu an hmu zo lo va; tichuan England ram hian he mi China bellei hi ram tin a tum ta ber a ni.

A tîr takah chuan bungbêl lam maiah an hmang a ni a, tûnah chuan hmânna leh ṭangkaiṇa tam tak leh mak tak mai a lo awm leh ta zêl a ni. Thingpui no atân hmang lo mah ila, ni tina kan thil mamawh pawimawh tak tak atân hmanna kawng a lo awm leh ta zêl a ni.

Lehkha nalh taka tihtlêt nânte an hmang a, lehkhabu mawi tak tak siam nân te an lo hmang ta. Robâwm kan chhut ṭhinna lehkhaahte pawh hian China bellei chu a tel a, a tuiah te lam pawh hian a tel a ni.

Sahbawnah te, hmai hnawih vânnaah te, thil mawm inchulhnaah te, damdawiah te pawh hian a tel a; tin, pencil te leh kawikilh tle mawi tak tak siam nân te pawh an hmang ta a ni. Tin, chuti chauh pawh ni lovin puan tihtlêt mawina leh a tihmâm that nân te lam pawh an hmang a ni. Tichuan keini Mizo, ram kilkhâwr taka awmte pawh hian England rama an bellei hmuh chhuah chu kan ṭangkaipuiin kan chhawr hle a lo nih chu.

Engemaw ni dâwn ang le' Khawvêl lung chang bera an sawi Granite lung mawih a ni an ti alâwm. Chutichuan China bellei chu Granite lung chang tak mai lo mawih dip ta dep maia thil mawi tak vâr taka lo chang ta a lo nih chu.

Leiah hian pâwnlang takah a awm a, lei chu an thian fai a, tuibêl hian takah an ti thianghlim a, an tihthianghlim vek hnu chuan bellei chu an tiro va, thil mawi tak taka siam nân an hmang a, ram tinah kawng dang danga hman tûrin an thawn chhuak ṭhîn a ni.

Khawvêl fan chhuah tum

Canada rama mi Captain Butler-a kum 65 mi chuan Indopui hmasaa sipaia a thawh hnuin khawvêl fan chhuah a tum ta a. Tûnah chuan Africa ram Transvaal-ah a awm a. [illegible] bun 189 a zinna ngawtah a bun chhe tawhin a insawi. Tûnah a bun 190-na a [illegible] kher lo pawh a ni thei e! Milem nung chhuahna khâwl tê tak [illegible] a kalna hmun hrang hrangah te chuan milem a chhuah ṭhîn.

Basic Education

Sevagram hi engnge a nih ? Central Province-a khaw tê tak tê Wardha aṭanga mêl li vêla hlaa awm a ni a, Mizo rama khaw tê ber pâwlte ang lek hi a ni. Dâk in chu a a hming chauhvin a awm ve a, mahse thîrhrui a lût lo va ; dâwrkai pawh sawi tlâk a awm lo. Chutiang khawpa khaw tê chu ni mah sela, tûn lai hian a hmingthang ṭan hle a ni. Tah hian Gandhia chu a lo chêngin, mipui tân hna a lo thawk ṭhîn a. Ama chênna in tê tak tê pawh tûn thlengin a la awm a. mi tam tak a en tûrin an lo kal ṭhîn. Tah hian tûn laiin India ram hmun hrang hrang aṭangin India sikul zir dân thar Basic Education an tih chu zir tûrin mi an lo kal ṭhîn a. Mizo ram aṭangin Mizo panga kan zuk kal ve a, chu mi thu chu tlêmin ka sawi dâwn a ni.

Basic Education hi naupang kum 7 leh 14 inkâr tâna tih a ni a. An tum dân chuan India rama naupang zawng zawng a hmei a pain an zir vek atâna tih a ni a. Tûn hma lama kan sikul pângngai ang kha India mite tân dik tâwk leh ṭangkai tâwka an hriat loh avângin he zir dân thar hi an lo din ta a ni. Ngun taka ka thlîrin zir dân hlui thlâktu aiin tifamkimtu a ni zâwkin ka hria. India ram nun dân leh khawsak dân dik lote sikul aṭanga siam ṭhat tumna lian tak a ni bawkin a lang. A chip a chiar chuan sawi a harsa a, a langsâr deuh deuh ka han târlang mai a ni.

Mi zawng zawng hi Pathian ngaihah chuan intluk vek kan ni a. A fa duh tak ṭheuh kan ni a, chuvângin chi intenna hi tih bo an tum a. Chuvângin heta lo kal khâwm zawng zawngte chuan inthliar hranna nei hauh lovin, unau ang vekin chawhlui kan kîlza ṭhîn a ni. Chutichuan Brahmin chi ṭha bera ruatte pawh kha ni danga an ten êm êm ṭhin, tawh thiang lova an ngaih ṭhin te nên chuan an ṭhuho va, an ei ve ve a ni. India hian hnam ropui ni tûrin intenna leh inthliarna hi a tihbo thuai a ṭûl a. Chuvâng chuan heta lo kal hovin an zir ang tak hian anmahni hmun ṭheuhvah an Basic School-ah naupangte hnênah an la zirtîr chhâwng leh vek dâwn a ni. Chûng chi intenna chang chu ni lovin, hmunphiat chi awm bîkte pawh hi tih bo tlat an tum a, Basic School-ah chuan hmunphiat leh êk in tifaitu bîkte pawh an awm tûr a ni lo va, a ṭûl a nih chuan mi tinin ti tûrin an inpeih tûr a ni. Mihring inthliarna rêng rêng lehkha thiam pâwl leh kuta hnathawktu pâwlte inthliarna te hi tihbo vek an tum tlat a ni. Chuvângin Sevagram-ah chuan zirtîrtu te, zirtu te, lo nei mi te, Brahmin te, Harijan te, mi zawng zawng chawhlui kîl zain, hnathawk zain, Pathian be zain kan awm ṭhîn a ni.

Sevagram-a lo kal khâwmte chu sakhaw hrang hrang bia kan ni a. Basic Education-in sakhaw thu hi a ngai pawimawh êm êm a. Mîm Pathian hlauhna leh ṭihna dik tak a neih loh chuan mi tha a ni thei tak tak lo tih hi an ring nghet tlat a, chuvângin zîng leh zân ṭawngṭaihona kan nei ṭhîn a. Tin, sakhaw zirtîr nâna thil pawimawh ber chu zirtîrtu ṭha a ni a. Pathian hlauhna leh ṭihna nei lo mi chu Basic Education zittîrtu tlâk a ni lo an ti hial a ni. India ram hi sakhaw hrang hrang awmna a nih avângin, sikula sakhaw thu zirtîr leh ṭawngṭaina neih hi a harsa hle mai. Tu sakhua pawh zah taka awm hi Basic Education chuan a zirtîr duh a. Chuvângin, kan zuk awmnaah chuan ṭawngṭaia Pathian hmaa kan kûn pawhin Hindu te, Mosolman te leh Kristian ṭawngṭainate hman kim vek a ni a. Mahni rilru ang ṭheuhva Pathian be chungin, mi dangte biak dân pawh kan ngaih pawimawh sak ṭheuh a ni.

Education (zirna) dik tak chu mi fel zâwka kawng engkima min buatsaihtu a ni tûr a ni. Chuvângin Basic Education chuan midang tumah ruai lova mahni rawng inbâwla khawsa thei tûrin naupang zawng zawng a buatsaih tûr a ni. Chuvângin a theih phei chuan, naupang zawng zawng chu Hostel-ah an awm ang a, mahni chaw inchhum chawpin, mahni puan suin, mahni hmun phiat faiin, mahni rawng kawng engkima inbâwl saka, awm an zir tûr a ni. Hei hi Education pawimawh tak a ni. Chuvâng chuan keiniho pawh Sevagram-ah chuan chutiang tak chuan kan zu awm a, mahniin engkim kan ti a ni.

Tûn hma lama kan sikulte khân kut hnathawh leh kut themthiam lam hi a ngaihthah lutuk a; Basic Education chuan kut hman kawnga fel ni tûrin zirtîr uar êm êm a tum a ni. Chuvângin hnathawh lam hi a uar a. Kuta hnathawk mite hi hmusit mai tûr an ni lo va, keini lehkha thiam intite hian kawng tam takah fel zâwngah kan tluk lo a ni. Basic Education zirtute chu lehkhaah chauh ni lovin, kut hnathawh lamah pawh mi fel zâwk an ni tûr a ni.

India ram hi lo nei mi kan ni ber a, lo neiha eizawn hi naupang tam tak lo seilante tih tûr a ni a, chuvângin Basic Education chuan Agriculture (Lo neih dân) zirtîr hi a uar lo thei lo a ni. Kan zuk awmnaah pawh hian lo zau tak kan nei a, huan kan nei bawk a, thil chîn dân te, thlai enkawl dân te kan zir a ni. Chutiang tak chuan Basic School apiangin naupangte a zirtîr dâwn a ni.

Tin, Basic Education chuan kut themthiam (craft) engemaw tal naupangte phuisui leh intodelhna kawnga ṭanpui theitu a zirtîr tûr niin an hria a. Chu 'Craft' chu thil zir tûr âwm chi tak leh nakin sikul an chhuahsan hnua an khawsak tlhphuisuina kawnga ṭangkai a ni tûr a ni. Khutah chuan la deh kan zir a, la en aṭangin la kaih thlengin kan zir a; India mi tam tak tân puan lama intodelh zir hi a ṭangkai bera an hria a ni. Keini Mizo pawh hian mipa leh hmeichhiain theihtâwpa beiin vai puan lei ngawt rilrûk lovin, mahni thil siamte chawisâng ve ila, kan tân thil ṭangkai tak a ni ngei ang.

Basic Education tum tlângpui chu chûng ka sawi tâkte chu a ni a. Mahni ram hmeh ang zêla kan tâna ṭangkai ber tûr anga tlhdanglam theih a ni bawk a. Tûna zuk zirte hian zirtîrtu zawng zawng kan zirtîr leh ang a, annin naupangte an zirtîr leh dâwn a ni.

L. Chungnunga B.A., B.T

BOY SCOUT TRAINING

Boy Scout Training leh zir dân tûr bulpui ber leh ṭha ber tûra an lo ruatna (The Wardha Scheme of Education) an tih nên hian inzawmna a nei a ni. Pâwl tina mite inrin lohna leh inrinbâlhna te hi tihbova, innêlna te leh inrin tawrna te hi a awm theih loh chuan thil tih ho zêng reng hi sâwtna a awm thei lo va. Wardha hmuna zir dân tûr ṭha ber an lo buatsaih hian naupangho hi lehkha [illegible] a tum a ni lo va, kan [illegible] zât lai awmte tân hian eng ti kawngin nge ṭangkai na an lo neih ve theih ang tia an nun dân buatsaih tumna a ni ber a. A nuna nun chauh pawh ni lova, nunna pe chhuaktu nih tum tûra buatsaihna a ni. Chutichuan he mi zirna lam kawnga zirtîrtuteho, meichhei chhitu târte hian inzir fe a ṭûl a, chu zirnaah chuan Scout lama thil thiamna hi inzirna pawimawh tak leh hman tlâk tak ni tûra zirna a ni tih hriat reng tûr a ni.

(*B.S.A. Gen. H Q. Bulletin*)

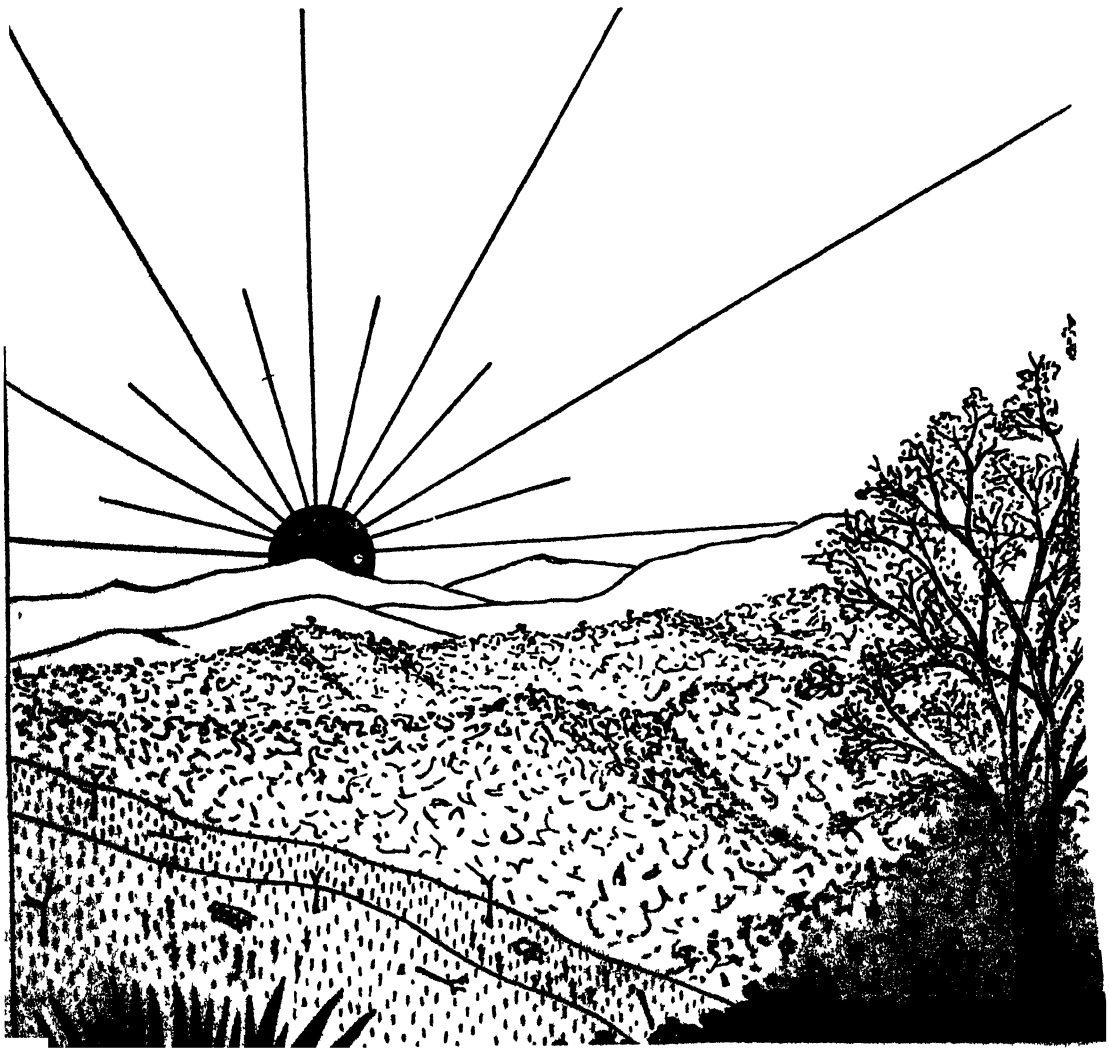
Printed and Published by Rev. F. J. Raper at the South Lushai Mission Press, Lunglei.

MODULATOR

E♭	B♭	F	C	G	D	A
l	r r'	s	DOH'	f		
se		ba	TE	m	l	r r'
s	d	f	ta			
			le		se	
ba	t,	m	LAH	r r'	s	d
f			la			
			se		ba	t,
m	l,	r r'	SOH	d	f	
	se,		ba fe	t,	m	l,
r r'	s,	d	FAH			se,
	ba,	t,	ME	,	r r'	f,
d	f,		ma			
			re	se,		be,
t,	m,	l,	RAY r'	s,	d	f,
		fe,	ra de	ba,	t,	m,
l,	r, r'	s,	DOH	f,		
E♭	B♭	F	C	G	D	A

Robâwm

Vol. 12 SEPTEMBER, 1949 No. 5

ROBAWM

Chhuahtu **Rev F J Raper** *(Zomawia pa)*
Lungleh,
South Lushai Hills,
Assam, India

A man kum khatah Re 1 0 0 *Daka thawnin Re 1 4 6*

THU AWMTF

Beirual	*Pastor Challiana*	Phek
Toyohiko Kagawa		
Pandit Nehrua thu chah		
Kristian chhungkua	*Pastor Sanaluana*	
Thil ze hrang hrang		
Vawk nih i duh em ?	*The Christian Home No 1*	
Thlawhhma	*Pastor Chuautera*	
Japan-ho tlâng serh		
Mimpang lâwm	*Treasure Chest*	
Hmelchhe tangru	*S Das*	
Bân zaina hmu		so
[illegible]		kawm

ROBAWM

Vol. 12 SEPTEMBER, 1949 No. 5

BEIRUAL

Beirual han tih ngawt hian rilru a ṭhâwng a, engemaw tih tûr chu a awm ngei mai lo tih a lang a, min awm hle hletîr thei ta mang lo ve. A hun hi favâng a lo ni a, uleuh te, dawlrêm te, rengchal te an hrâm tak ruai ruai a, thlawhhma lamah lah chuan âwllên lai te a lo ni a, kan buh te chu a mawi a. Lunglên duh lai chu a ni e. Thlîr tûr dang a la awm: kum engemaw zât chhûng chu kum tin September thla hi Beirual thla atân kan hmang a. Engnge ni kan bei ṭhin? Pathian thu awi lote hian Lal Isua chhandamna thu hi an lo hriata, an lo pawm ve theih nân arualin kan bei a, nula leh tlangvâlte chu fangrualin an vâk vêl a. Sande Sikul hotute thu zir tûrin an kal khâwm bawk ṭhîn a. Tin, kohhran zîngah-te hian hlimna te, harhna te hi a lo awm deuh ngei ṭhîn a. Chuvângin he thla lo thleng tûr hian min tilâwm lâwk a, thlîr tûr min neihtîr ta e. Thu zir te, Bial Khâwm-pui te a lo ni leh lawk dâwn nghâl si a.

Hawh u, Beirual dân danglam deuhvin kumin chuan i bei teh ang u. Ṭûl in ti ve ang emaw chu le. Ṭûla in hriat loh chuan engahnge in bei ang. Mahni hmun ṭheuhvah a ṭûlna chu kan hria ang chu maw. Tûn lai keini hmuh phâk vêla ṭûl bera lang chu kan kohhran zîng ngeia bei tlân ṭûl tain a lang le. "Puithiam, mahni intidam hmasa zet rawh," tih a ni lâwm ni? Damlovin engtin-nge mi dang kan enkawl theih ang le?

Tûn lai hian kan kohhran pum pui thu ngaihtuahin inkhâwmna lamah te hian kan lo inthlahdah ta deuhvin a lang a. Ahuhova Pathian chibai bûk tûra ama ni thianghlima han inkhâwm dial dial hi kohhran tân hian a ropuiin, a vânneihthlâk hle mai a. Thu sawi ngaihthlâk ngawt hi kan inkhâwm chhan a ni lo va, Lalpa hnêna lâwmthu sawi tûr leh, amah be tûra kal kan nih avângin inkhâwm lam uar lehzual tûrin beirual ila, ṭûlin in hre ve lo maw u, Davida chuan, "'Lalpa inah i kal ang u,'" ka hnêna an tih lai khân ka lâwm a," a tih kha. Pathian nêna hun hman ṭhat hmasak mawlh hi i uar ang u. Keimahni leh kan hunte hmang ṭha tûra kan beirual pah chuan Hla thar bu 127-a, "I hun tithianghlim la, i Lalpa fak rawh," tih hla hi lo hmang uar lehzual thei ila, a inhmeh hle a ni.

Keini kohhrante hian mahni inhriatchhuah hmasak ber hi a ṭûl a ni tih i hria ang u. Kan kohhran zîngah ngei hian kumin Beirual hi hman ṭûlin a va lang êm!

Challiana.

Ṭawngṭaina.

LALPA, thil dik leh fel tih tumna rilru min puttîr ang che aw. Keini zawng i ṭel lova thil ṭha rêng rêng ti thei lo kan nih hi. I duh ang taka awm thei tûrin min hmang zêl ang che. Kan Lalpa Isua Krista avângin. Amen.

Toyohiko Kagawa

Kagawa hian nihna a ngah hle mai, lehkhabu ziaktu a ni a, Pathian thu hriltu a ni a, martar a ni a, mi rilru thûk tak leh zau tak a ni a; Japan rama mi narânte chuan an ngaihlu khawp a, an be deuh thaw a ni mai. Sawrkâr lam te, sipai lam te, mi neinunghote pawhin an ṭih hle mai a; ṭih e ti lo chuan an tiduhdah bawk si a; tin, tiduhdah mah sela an mang a an takzet chuan an ko va, an râwn bawk si ṭhîn.

"Pathian hretute tân chuan natna hi thil ropui bera ngaih a ni. Kan nuuna timuk tûrin leiah hian Pathianin mittui chi a tuh a ni," a ti a.

Hêng thu hi, "Pathian tâna inhmang zova," tia inchhâl ṭawngkam chhuak a ni a, khawvêl mi rethei berte tâna a inpêk dânhmang kha hre rengin a ti a ni a, a ti mai mai a ni hauh lo mai.

Hriselâ mang lo takin a awm a; a tlangvâl lai takin a lo ngawr ta a. Nakin deuhvah phei chuan a mit pawh a del deuh thaw a, mît tuamin pindan thimah thla engemaw zât chu a inkhung tlat a ni. A kal leh a lung lam te a chau va; nimahsela chutiqhung pawh chuan a chipuite hmangaih avângin a inhmang nasa êm êm a. Hmangaihna hi a nun dân kaihruaitu ber a ni. "Thil mak hmu tûrin ram hla taka kal a ngai lo Keimah hi thil mak ka ni nghâl mai a ni. Tisaa ka lo pianhmang leh ka thlarau lo indin chhuah dân hi thil mak a ni. Ka bawrhsâwm êm êm leh mi bawrhsâwm, mi tuitanglo tak tak zînga ka chhûn pawhs dam renga ka la awm thei hi thil mak a ni," a ti ṭhîn a ni.

Kagawa hi kum 1888-a piang a ni a; a pi leh a pu hi mi bengtlalo tak an ni ve ve [illegible] mi chanh a nihin a pa chuan a thihsan a. A naupan lai zawng zawng chuan awmdânhmang ṭha rêng rêng han zir theihna mi chai ni lovin a awm a. Kaihruai tu ṭha nei hlek lo, sum leh pai hi mihring dam chhan a ni mai e tih te hi a thu dawn ber chu a ni mai a. A kaihruaituten zir hek lo le, thil mawi lo ṭha zawng zawng leh nun dân ṭha lo lam apiang mai tih hi a chînzâwng a ni a. Nimahsela chutiang lama kaihhruai a ni chung chuan nawmsak bâwl vak leh thil ṭha lo chu a hawisan ta thuai a, mi rethei chan a lo chang ta a. A naupan lai an khawsa dânhmang chu retheihthlâk tak, fahrahthlâk tak a ni a, nimahsela chutiang a nihna chuan hmangaihnain mi dang tâna inphalna lamah a lo hruai ta a.

An in lam khawsak nawm lohna avâng chuan a aia nuam lo zâwk mahah sikul a lût a, chutah chuan châwmin a awm a. Nimahsela chutah chuan Dr. Myera te nupa missionary ṭha tak mai a va hmu fuh a, anni chuan an khawngaih a, ṭha takin an enkawl ta a. He mite nupa hian mite ṭhiana siam satliah mai ni lovin mite Kristian taktak siam tûrin an bei ṭhîn a ni. Chutichuan Kagawa chu mite tâna pui tûr lama thlo lovin Kristian a lo ni ta zâwk a. Kristian satliah mai pawh ni lovin mi nasa tak a ni a, Kristian sakhuain nihtîr a tum ang chiah in a lo awm ta a. A Kristian nih dân chu rilru tak takin a ni a, a bianga bêngtute chu lehlam pawh dawh peih mi a ni a. Amah i inhmangaih anga vêngte hmangaih taktak mi, uicho anga bâwl pawh tuar peih leh Pathian tâna tuar peih mi a ni. A pamun a awmdân a duh lo va, a chungah a thinur a, a tihvahvaihna chuan Pathian tâna inhmang zo miah â chantîr ta a ni.

Dr. Myera chuan Tokio khuaa college-ah hmun a hmuh sak a. Nimahsela sum leh pai lam rêng rêng chu a bengkhawn lo va; a zirpuite chuan sawi hlauh chiam thîn mah sela, Russia leh Japan indona te kha dik lo a tih thu a sawi fo ṭhîn a ni. A ei tûrte leh a silhfênte chu mi mangangte a sem a sem ṭhîn a, a tâwpah chuan an hnawtchhuak ta a. A ngawr ta a, thih tumin lui kam sangha manna khuaah a kal a. Chuta a awm laia a chunga thil lo awm zawng zawng hriatna tûr chuan ama lehkhabu chhiar a ngai a ni.

Ni khat chu a awmna kiangah lawng a pil a, a thahrui neih chhunin a han pui ve tâwk ṭâwk a; chuta chin chu a thiltihtheihna zawng zawng chu mi dang ṭanpuina ngawta hmang tûrin a intiam ta tlat mai a; tichuan Tokio khuaa mi rethei ber, mi bengtlaloho vêngah a awm a. A awmna in chu hlam inbial vêl emaw lek a ni a, chu mi vêla mi, mi rethei, tuma ngaihsak loh mite hnênah Chanchin Ṭha a hril ṭhîn a. Chutah chuan bawrhsâwm tak chungin a chipuite retheihna leh hnuaizia te ṭâwmpui leh hriatpui leh an chan ang changin a awm a. A awmnaah chuan mi rethei kutdawh pahnih te, pathum te, a châng phei chuan pali laite pawh an awm ve ṭhîn a; chu mite zînga mi chuan mitna hlauhawm tak a vei chu a kai ta nghe nghe a. An zînga pakhat chu phûng bawh kan tih ang hian a awm ṭhîn a, a bâna mun an chelh reng loh chuan a mu thei ṭhîn lo va, kum li zet chu Kagawa hian a chelh sak a ni. A silhfên neih chhun zawng zawng mi a pêk avângin hmeichhe puan mi a pêk bâk chauhvin rei fe chu a inthuam a ni.

Chu mi lai vêla mi sualhovin an suam a, a hâte an tihbal sak a, a bûk pawh an hâl sak a. A thil phal dânhmang avângin mi neinunghovin an hua a, mi sualhovin an suahsual pheng avângin an haw bawk si a, ṭhian rêng rêng a nei lo va. Nimahsela Chanchin Ṭha a hril fan fan a, thil ṭha lo leh zû leh inngaih te hi a do ṭang ṭang a; chutichuan a tâwp a tâwpah chuan amah ngaithiam lotute chuan an lo hre chhuak ta a, anmahni humhimtuah an lo ngai ta a. Lehkhabu siamtu hotu pakhat chuan thu a ziak thin manah chêng 3,750 lai a pe a. Chutichuan mihring ṭhatna din chhuahna tûrin lehkhabu ziak lamah theihtîwp a chhuah a, kum rei lo tê chhûngin chêng 300,000 lai a dek chhuak a; chûng zawng zawng chu khawtlâng awmdân siam ṭhatna din nân a hmang zo vek a ni.

Kum 1914-ah nupui huaisen tak, amah anga intihretheih peih mi tak mai hi a nei a. An nupa chuan an chipuite awmdân ṭha lo siam ṭha tûrin an bei dûn a, Chanchin Ṭha an sawi a, Krista awmdân la ve vein an awm a, an tang dûn tlat a.

Mi retheiten ei an hmuh theih nân thil engemaw tê tê zawrh tûr siam te a ngaihtuahpui a. An ram leh mihring awmdân siam ṭha tûrin tangrual pâwl te a din a.

Indo lam thil tihreh tum tûr pâwl te pawh a din a; nimahsela indo tak tak thu lamah chuan a tupa vak lo va, hri ṭha lo, phâr te, ngawr te tireh tûra beina lamah erawh chuan theihtâwpin a tupaah a ṭang a ni.

Kum 1923-a lîr nasa tak nghîn hnu khân sawrkârin an khaw din ṭhat leh thuah puipa atân an sâwm a. Chutiang lam thuah chauh pawh ni lovin hmasâwnna kawng dang rêng rêngah pawh huai tak leh theihtâwpin a bei a, a thiltih apiang urhsûn tak zêtin a ti tih a tilang a ni.

Chûng ang zawng zawng chu bei bawk mah sela, Chanchin Ṭha hrilh mawlh hi a thupui ber a ni fo. "Hêng hmasâwnnate hi mihring tâna thil mamawh chu a ni ngei mai a, mahse kawng dang zawng zawng ai berin a mihring lam rilru tihdanglam phawt mai hi a tih theihna kawng ber a ni," a ti ṭhîn.

Taksa awngrawp tak mai si chunga, "Pathian tâna inhmang zova," inti khawp mi Krista tâna dam reng si avâng chuan Pathian hnênah lâwmthu i sawi ang u.

PANDIT NEHRUA THUCHAH

Prime Minister Pandit Nehrua chuan India ram pum puiah hian buhbâl a lo tam theihna tûrin sawrkârin bei vak an tum thu chu June thla khân biakhlatnain hetiang hian a sawi a.

Buh leh bâl ei tûr thilte hi mihringte pum puarna chauh a ni bîk lo va, ram muanna leh tihnawmna pawimawh ber pakhat a ni a. Sipaihoten muanna a awm theihna tûra an bei vak ṭhîn angin, keini pawhin India ram hmun tinah ei tûr lam thil a awm tam theih nân theihtâwp chhuahin kan bei vak ṭheuh a ṭûl êm êm a ni. India ram hmun tinah ei leh bâr tûr a lo awm tam theihna tûra a tih vêl dân Lord Boyd Orr-an a kawhhmuh dân kawng thumte chu India sawrkâr pawhin a lo zâwm a. Chutichuan ei leh bâr tûr thil lama thuneitu ber tûr hmun puia awm tûrin sawrkâr chuan mi a ruat thuai ang a, chu mi chuan ei leh bâr tûr thil lamah chuan thuneihna nasa tak a nei ang a; chutiang mi chu bial hrang hranga ṭhen sawrkârte leh mahnia ro inrêl sawrkârte pawhin an ruat ve thuai a beiseiawm bawk a ni.

Chutichuan kum 1951 hnu lam aṭang phei chuan ram dang aṭangin ei tûr lam thil rêng rêng India rama lâk luh sawrkârin an tum tawh hauh lo va, chuvângin chu mi hma chuan kan rama mi maktaduai tam tak tân tla tâwk, ei leh bâr tûr thil lam rêng rêng chu kan lo thawk chhuak ngei ngei tûr a ni. Tûn lai ai phei chuan mi pawh kan lo pung ngei dâwn a; tin, mi tam berten tûn laia kan ei ang ngawt aia ei ṭhat zâwk leh ei tam zâwk pawh kan duh ngei ang tih pawh a rinawm bawk a. Chutiang chuan kan tlin leh kan tih thîh ngei pawh ka ring tlat bawk a ni. Amaherawhchu India rama mi zawng zawng kan vaia kan inthurual a, kan ṭanho vak chauhvin chutiang chuan kan ti thei dâwn a ni. Chuvângin kan hmabâk kum hnih emaw chhûng hian kan tih tûr ber pakhat chu thlawhhma lâk uar ṭheuh leh thlawhhma ṭha zâwk neih tum ṭheuh hi a ni.

Tin, chu lovah chuan chaw atâna rin ve theih thlai lam chîn uar leh ve hi a ṭûl êm êm bawk a ni. Chaw atâna rin ve mai theih deuh deuhte chu, kâwlbahra te, balhla te leh hnahthial bâl te hi a ni ber a. Chutiang thlai lampang chu miten an chîn uar theihna tûrin sawrkâr pawhin a la tanpui bawk ngei ang a. Tin, an awmna bial sawrkârte pawh chuan chûng thlai chîn tharte chu an la lei sak ang a, rawsawt dawng mite hnênah phei chuan chûng thlaite chu a hlîrin emaw, a chi hrang hrangte nêna inpawlhin emaw ni hnih khat atân te chuan an la sem mai pawh a ni thei a ni.

Tin, buh leh bâl lam thila a sawi uar leh duh pakhat chu kan ei riral dân hi a ni. Buh (rice) te, sâp buh (wheat) te leh thlai dangte rêng rêng pawh hi kan ren deuhva, a eirêl dân kan thiam lehzual chu a tûl ṭheuh chungin buh hi ren thiam a, kan tla tâwk tihtlêm a ṭûl zual ber a ni. Tûn lai hi chuan ram dàng aṭanga buh lâk luh man chu ram dang aṭanga wheat lâk luh man ai chuan a tam nasa zâwk êm êm a ni.

Chutichuan mahni ram hmangaihtu taktakte leh ṭhat tlânna duhtute chuan tûn laia thil awmdânte hi mahni hmasialna tel hauh lova in thlîr a, inhnialna tê thamte chu lo dah kian rih a, thil pawimawh zual berte hi sualthlu hmasa phawt thei tûra ṭangho tûrin mi zawng zawng a hmei a pain ka ngên che u a ni.

KRISTIAN CHHUNGKUA

Chhiar tûr:- Luka 9:58; Genesis 28:16,17. A hmasa berin mahni in ngei a hlutzia i han ngaihtuah teh ang u le! Ka naupan laia ka zin hmasak ber chuan mi khua ka han hmuh chuan a lo danglam bawk a, nuam ka ti hle a, nimahsela khua a lo tlai lam chuan in kan nei ve lo tih ka lo hre ta a, mite chu mahni in ṭheuhvah an hâwng a, kei chuan kan in chu ka ngai ṭan ta hle mai a; ka thlen inah chuan ka lût a, chaw pawh ei duh lo chuan ka ṭhu ta reng mai a, kan in leh ka nu leh ka pa mawlh mai chu ka ngaihtuah ta a ni. Tin, vawi khat chu vai ram atangin ka hâwng a, Krismas hmain ka in ka ban zo ta lo va, kan khaw kiang lawkah chuan mi inah Krismas chu ka hmang ve ta a. Krismas chu a ni ngei chungin kan inah kan chhûng kima ka hman ve loh avâng chuan ka rilru chu a nuam lo hle â, ka chhûngte pawhin ka kim lo chu nuam lo an tih phah ve hle a.

Mahnia in nei ve lote chu khawvêlah hian an va khawngaihthlâk dâwn êm ve aw! Kan Lal Isua chuan, "Mihring fapa hian lu nghahna a nei lo," an tih khân a va lo khaw ngaihthlâk êm!

"Ka pa in ropui tak chhimbâl zînga awm kha,

Ka paih lei thima vah khawhara awm tûrin," tih hla ang khân. Sava zîngah hian sava khawngaihthlâk ber chu riakmaw va hi a ni âwm e. Tlai a lo nih chuan riahna a hmu zo lo va, a thlâwk a thlâwk ṭhîn a, 'Riakmaw, riakmaw,' tiin thing tin a dîl a, an phal si lo va, a tâwp a tâwpah chuan thingthiang kûngah a riak ta a ni an tih chu. Mahni in neih chu a va nuamin a va hlu êm ti rawh u; savate ramsa te pawh hian thlipui a lo tleh dâwn a, ruahpui a lo sûr buan buan te hian mahni bu lum leh pûk hul te an pan a, mihringte pawh hi chutiang bawk-in mahni inah kan awm der der ṭhîn a ni a. A nih loh leh chu mai chu em ni mahni in a hlutna chu? Ni lo ve a! kawng tam tak a awm asin.

1. Pakhatah chuan mahni duh duha tuma mitmei vêng lova kan awm theihna hi a ni a, kan inchhûnga awm chu mahni duh ang ang kan eiin mahni duh ang ang kan sin a, rilru hahdam takin kan awm theihna hi a ni a.

2. Pahnihnaah chuan kan in chhûnga mi chu thil chhe deuh pawh ni sela, kan ta ngei a ni a, mi ina thil ṭha tak tak mi ta [illegible]

hmuhte aiin kan nu leh pa ngei kan û leh nau kan nupui pasal leh fanau ngeite chu kan tân an hlu bîk a, an zînga chên pawh a nuam bîk a ni.

3. Tin, chu lovah chuan chu mi ina chêngte chu chhûngkua kan ni a, lâwmna leh lungngaihnate kan intuarpuiin kan inlâwmpui bawk a, Lal Isua ngei pawhin Pathian ram thu hi chhûngkua nihna hian a entîr chiang hle a ni. Pathian chu 'Ka pa' a ti a, ani chu 'Fapa' a inti bawk a; chhûngkua tih hi a ropui êm mai a. Inhmangaihna a awm bîk avângin.

Hmangaihna hrai vuanin
Thinlung hmunkhat puin
Kristian kan lo insuih khâwm hi
Vân lam tih dân a ni. tih a ni hial a.

Tin, chhungkua tih ngawt leh mahni in tih ngawt pawh chu a la tâwk lo va, KRISTIAN CHHÛNGKUA tih hi chu a la danglam ta hle a ni. Kristian chhûngkua chu Pathian chhûngte kan ni. (Ep. 2:18) kan hnên ah Pathian a chêng ṭhîn a ni. Chu tak chuan Kristian chhûngkâw pawimawhzia leh hlutzia leh zahawmzia chu a tilang a ni. Zakoba chu a tlân bo lai khân ramhnuaiah tuma hmuh lohvin rethei tak leh khawhar takin amah chauhvin emaw a awm a inti a, nimahsela khua a lo tlai lam chuan Pathian inlâr chu a hmu ta a, "He hmunah hian Lalpa chu a lo awm ngei mai, ka lo hre si lo va," a ti a. Tin, "He hmun hi a va hlauhawm êm! Hei hi hmun dang a lo nih loh hi, Pathian in a lo nih hi le, hei hi vân kawngka a lo nih hi," a ti bawk a. Chu tak chuan Kristian in ropuizia a tilang a ni. Keini Kristiante zawng kan mangan leh kan lungngaih lai tê kan khawhar lai te, tuman min hre lo emaw kan tih laite hian Pathian chu kan hmaah a lo awm reng ṭhîn a lo ni.

Krista kan chhûngkaw puipa ber a ni
Kan chaw kîl apiang min kîlpuitu
khual ṭha
Kan thusawi apiang lo ngaithla ve
kiautu.

Ngai teh, kawngkhâr bulah dingin ka kik hi, tupawhin ka aw hria a, kawng a hawn chuan a hnênah ka lût ang a, a hnênah zan riah ka ei ang a, ani pawhin ka hnênah a ei ve ang," a ti a. Chhûngkaw ṭawngṭai te kan neih a, kan mut dâwna kan ṭawngṭai a, kan chaw ei dâwna malsâwmna kan dîlte hian kawng chu kan hawn sak a ni a. Chutichuan kan in chu keimahni ta chauh a ni bîk lo va, kan chhûng bul ber Isua Krista in leh lo nei lo, lu nghahna nei lo kha kan inah a lo chêng ṭhîn a ni. Chuti anih chuan kan in chhûng chu eng anga hman tûr nge a nih tak ang le? Kristian Chhûngkaw Ni chauh hi kan in leh lo kan siam ṭhatna ni tûr a ni lo va, ni tina fai tak leh mawi taka hmana chhûngkaw ṭawngṭaina leh Pathian Lehkhabu chhiara hlim taka Pathian fakna hla te sakho der derna tûr a lo ni rêng a nih chu. Biak ina kan inkhâwm dâwn chauh hian Pathian hmaa kal tûrah inngai lo ila, biak in ata kan chhuah leh pawhin kan awmna apiang hi Pathian hmun a ni tih hria ila,

Kan inkhâwmna kan ṭîn hunin
Kan hnênah Lalpa awm ang che
Kan rilru leh kan awmna in
I in thianghlim ni zêl rawh se.

Chutichuan unau duh takte u, kan ramhuh hian Kristian chhûngkaw thu hi rilru taka ngaihtuahin Kristian taktak kan nihzia ti langtu chu kan in chhûng leh kan chhûngkaw nun dân hi a ni tih hriain, kan inah hian Pathian chu a chêng ve tak meuh a ni tih pawh i hre reng fo vang u.

THIL ZE HRANG HRANG

Thil chi khat, thil dang nêna a lo inhmeh ṭhînte hi kawng min sial saktu, kan hmahruaitu an lo ni. A hmingah chuan Inhmeh, Inchawih han ti ta ila : thil chi hrang hrang leh ze hrang hrang kan han chuktuah khâwma, hlâwm khata a han awma, a inhmeh ta thlap mai ṭhîn hi a inchawih famkim tih a lo kai ṭhîn a.

Mihring lam pang thlîr pawh hian chu mi hlutzia chu kan thlîr tel fo va, thil tum rîkah te, in sak lamah te, puansilh siam dân chen hian a inhmeh tûra hi thlîr a ni fo tih kan hria a.

Thil engkim, a nuna nung tawh phawt hi a tawk a fang chuan a inchawih tâwk leh a inhmeh tâwka insiam rem tum ni âwm tak hian an khawsain a lang a ni.

SEN *hi mei tuuîl ang a ni.*

Sen hi tûn laia hman lâr ber pâwl a ni. Ngun takin lo en chiang ta kêlh ila, sen hi a inzehna âwm tak takah langsâr zet hian a lo intâr lang zêl ṭhîn a. A dum leh a vâr inkâra zeh te hian a lo lângsârin, a lo inhmeh a. Sen hi huaisen te, hlauhawm te, mei te, thinur te entîrna a ni a, mi han tiṭhâwng phut thei, mi inràlrintîrtu anga ngaih theih a a ni. Ngunthlûk taka ngaihtuah ngai, mi tiphâwk theitu anga ngaih a ni. Ze lâr deuh deuhva ngaih zîngah chuan sen hi târlansarh ber a ni.

ENG *hi inchawhharhna anga ngaih a ni.*

Eng hi ze hrang hrang zînga ze dal ber a ni naịn, ze da har pâwl a ni. Eng hi finna te, inchawhharhna te entîrna a ni. Mi tiphûr theitu, tichak theitu anga ngaih a nih avângin hlimna leh lâwmna te chhuahtîrtua ngaih a ni.

HRING *hi pianpui rêng silhfên ang a ni.*

Hring hi rilru ngaihngam tak leh hahdam taka awmna a ni tih kawhtîrtu atâna hman bêr pâwl a ni. Hring dâng hian tihharh theih lam a kâwk a. Hring duk hian awm cheuh cheuh, hahdamna, hahchawlhna lam a kâwk a. Hring lârsar hi Ṭhalai nun entîrna a ni.

DUMPÂWL *hi takna chhinchhiahna a ni.*

A pian dân han en ngun chauh hian rilru put dân hrang hrang min hriat chhuahtîr thei a. Dumpâwl raih han en hian muanna, rilru hahdam diai tih chhinchhiahna a ni a, zahawmna, lâkurhsûnna tih te pawh a kâwk tel. Tin, râlmuanna chiah tih te leh zau taka huamna tih te pawh a kâwk a, rilru siam ruh tlatna tih te a kâwk bawk.

DUM *hi ṭhatna nei tih chhinchhiahna a ni.*

Dum hi ṭhatna te leh mawina te târlangtu tih a ni na a, amah ngawtah hian chanchin bu han chhiar te hian intârlansarhna a nei a, chhiar theih nghâl mai tûr hian a han intârlangsâr vauh mai a. Thil tê tak tê te hi târlan duhin, a ṭha a ni tih ngeia chu han târlan dâwn phawt chuan dum hi rawih bera a ni fo mai. Lehkhabu chhutute pawhin a dum a nih hi an hman vek ni.

VAWK NIH I DUH EM?

Khaw pakhat Anandapur an tlhah hlan Sundera leh a nu Sundramı an awm a, an rethei nufa hle mai a Mahse an rethei hle naın an ın chu a tıfaıın a tıthianghlim reuh hle thın a Sundramı chuan a darbel neihte chu tlêm hle mah se rangkachak ang maıa tlê hlan a nawt fai hın hen a, tın, a ın bula huan tê tak te pawh pangparte leh thlaite chıngin a tıfai fel tha hle bawk a Amaherawhchu chu nu chuan thil pakhat lungngaih na tak a nei a, chu chu a fapa a duat êm êma chuan a thu a awi duh thın loh vâng a ni Sundera pawh chu an ınah chuan a nu thil neih tha ber nên pawh a hlım thei hauh lo bawk a

A nu chu ın chhûng lam sawısak na lamah te, an thlai enkawl thuah te leh an ar tlêmte neih enkawl lamah te a pui duh hauh lo va dâwngdah taka awm mai mai hi a duhzâwng a ni a Sikula kal pawh a duh bawk hek lo va amah pawh a ıntıfai duh lo rêng rêng a A duh zâwng chu khuma mutzala zırtırtu lema tana bang pencil emawa thai kawi mai mai hi a ni a Sundera chuan dik taka zıak a thiam lo rêng rêng bawk a ni

Ni khat chu a nun dân tidang thei thil engemaw a lo awm ta a Tûk dang ang bawkin Sundera chuan sikula kal loh a tum leh deuh rilru a Mahse a nu chuan hmun te a phiah tel vek hnuah chuan a han kai kirh a, ani chuan rei lo tea thawk thun engin a hrilh a Nakinah chuan a fapa chuan a inhualna tûr tui [illegible] han ko leh a, mahse ani chuan a hre lo der a Ti chuan sikul luh dar te a lo ri a Sundera chu khumah chuan ala mu ta cheu va A nu chuan a fapa chu riltam pawhin lo awm mahse a pawi lo tiin lo lamah chuan a fehsan ta a Nimahsela Sundera chu a fing hle mai a a nu kal veleh chuan a tho thuai a a hmaite phih lovin leh a ha pawh nawt lovin a kawr pawh thial lêm lovin, lu buk chhur chuan chaw chhum in lamah chuan a zuang lut a, chaw chu a ei a, infiam turin a chhuak leh nghal ta mai a

Nimahsela buh seng hun lai inih avangin tumah hmuh tur an awm lo va Tichuan Sundera chu zawi deuh vin a kal chhar chhar a arawn hi i va hmu ta a Chu arawn chuan zing ni chhuak chu lawmin a lo lam a i mei par mawi tak chu hmaizahni ang mai hlan a lo tiparh chhuai chhuai a Sundera chuan chu chu a hmuhin a lamah chuan a tlan phei a mahse arawn chuan a mei chu a thup bo leh ta thuai a, Sundera piah lamah chuan a tlan phei a, a hnênah chuan, "E naupang bal i rim chu le! Ka nupui chu i awmnaa lo kalah chuan ka duh hauh lo mai Ka thawh veleh ka inkhuih mam i chutilochuan ka nupui chuan en pawh mi en duh lo vang Ka nalh hle lai pawh hlan thlêm a harsa a ni a Khawngaih takin he hmun hi iawn tirimchhe suh khai' a ti a

Sundera chuan ârawn chu mi in duh tak niin a hria a, tichuan a kal leh ta a piah lawkah chuan zawhte dumin thehlei hi lo ûma thinga an lo tlân lâwn lai mêk hi a va hmu i Sundera chuan, "Keiin zawhte dum

chu ka chhaih zawk ngei ang maw le, a ti rilru a A kiang a va thlen chuan intinelawm fa hian awm a tum ta a Zawhte dum chuan a tin a chhuah a a han ham ti that a Sundeia chuan chu chu en pawh en chiang mang hlei lo hian amah nena inchhaih zawk turah mawlh chuan a lo sawm chhen a zawhte chuan thinrim deuh hian a han en a Nau pang engahnge mi lo tihbuai ? Note pali lai chawm tur ka nei a an vai chuan ka liak mam thin then tawh a chu lo vah pawh ka hah ve hle a ni nang naupang thatchhia i ha te i hmai te phih fai vek la sikul lamah kal daih rawh a lo ti tha a

Sundera chu tlêm chuan a zak deuh va, mahse ram lam pan chuan a kal leh ta zêl a Nakinah chuan bawngpui var no var thianghlim tak bawk hi a pui bula lo zuang zar zar lai hi a va hmu leh ta a tlemin chu chuan a tihlim deuh va tichuan chu bawng no chu chhaih theih a inring leh ta a Bawng kiangah chuan i va kal hnai a chhaih phalna i dil a Bawngpui chuan sik tum ang deuh hian a lamah chuan a han tlan deuh zawk a Ka no hmasa ber nilh tak leh fai taka ka chei hi i hmuh ngawt pawh ka phal hlei nem ! Eng tinnge nang natna rapthlak tak tak thlentu a kiangah pawh i lo lal ngam zawk chu le ? I intihfai duh loh chuan zirlai tha tak theihnghilh theih tawh hauh loh tur ka zuitir ang che, i duh ang em ? a ti a Sundera chuan chhan pawh a chhang ngam lo va a theihtawpin a tlan ta daih a

Nakinah chuan vawk nufa rual hi bawlhhlawh deuhva an lo inbual lai hi a va hmu leh a a han thlir dek dek a Vawkte pakhat chuan E unaupa unaupa ! hetih hian lo kal ve rawh a vawt nuam lhawp mai En teh kan pi pawh sawta saw a mut saw ! Hawh lo kal la i lo in hamho teh ang a ti a Sundeia chu a ngawi reng a mak ti deuh tak leh thinrim deuh hian a en ta lan a

Eng a ni ? Tunge unau ang tea mi han ngai chu ? Nangni vawkno mai maite nen zawng inzawmna kan nei thlawt lo mai a ti ta lawng lawng i Vawkpui chuan Thinrim mai teh suh taitê ka fate hian an hmel hriat biak che a nih hi A thu hrim ah pawh anmahni ang chauh hawka bal i ni ve bawk alawm ! Hun men chiang teh mah i thuamhnaw te i ke te i mit te i kut te leh i tin te i hate leh i hnai te kha a lo ti churh churh a

Sundera chu a inzahpui ta hle mai a kun chal hian in lumah chuan a tlan hawng ta a, mah chuan a nuin tui te leh kawi hak tur a chhawpte lhi i pangngaiin a la awm reng a kutiam a inbual ta a, a hate a nawt fai a lawr pawh chu a thlak hawl a naupang dang ang hrimin i awm ve tain a inhria a An chaw chhum turte a chhum a i nu pawh chu a lo haw ta thuai a a fipa chu ni dang ang lo va rawngbawla buai sana a awm leh a lo dinglam ta hle chu a hmuh chuan a lawm ta êm êm a Tichuan chaw ei chu an han peih thuai a a ei ta a an ei kham chuan Sundera chu sikulah chuan a kal ta a, naupang tha ber a lo ni tan ta a

Thlawhhma

Khawvêlah hian mihring tana mamawh leh pawimawh tam tak a awm a chûng zingah chuan a pawimawh ber pakhat chu thlawhhma thu hi a ni Tin Mizo ram tân hian pawimawh zual bîk pawhin a lang a chuvângin thlawhhma thu pawimawhzia hi i han chhût dawn teh ang u

1 Pathianin leilunga mihring chêng hma sa berte tih tûra a lo ruat hmasak ber chu thlawhhma lam thu hi a ni a Huan enkawl tuah a han siam phawt mai a nih kha Thlawhhma hi finna kaulâwn hmasa ber a ni Hman lai hnam chak pui puite chu thlawhhma nei mi an ni Chutichuan thlawhhma nei mite hi ram pumpui nunna thawk chhuaktu an nih avângin an pawimawhin an ropui a ni tih hi thu dik tak a ni Ram tam tak chênghnawng tak leh phuisui taka an awm theihna bul dintute chu thlawhhma neitute an ni a chuvangin thlawhhma neih hi hna tlawma daha ngaihnep mai tûr niin a lang lo

2 Thlawhhma lam par hi thiltih tûr tul leh pawimawh tak a ni Thil tinrêngin pawimawhna kawng chu a nei theuh chung in alova awm theihte pawh a awm a amaherawhchu buhbâl lo chuan tumah an awm theih loh avangin a pawimawh bik riau mai a chuvângin Pathian min pêk kan leilung hi nunna rah chhuahna ropui tak a a nih avângin a chhawrna kawng thlawhhma lam tihdân tha zâwk hriat thiam te pawh hi finna pawimawh tak a ni Lehkha thiam lama hmâ kan sâwn a pawimawh ain a pawimawh lo bîk chuang lo

3 Finkhur taka inhman dân thiam chuan hriselna tha ber a ni Hmun dang zawng zawng ai chuan boruak tha dawnna a ni A tâwk [illegible] leh inren thiam taka tih chuan taksa [illegible] a tihriselin a mobak a ni Tin, rilru hlimna thar a nei thei reng thîn a ni

4 Mihring nungchang siam thatna pawh a ni America ramah chuan thil tisual lung ina tângte chu lo lam leh huan lam hnate an thawhtîr thîn a Thlai lo thang hmuh leh a rah han lawh vêl leh buh han seng vel hlimna chuan an nungchang a tidanglam a mi tha tak an nih phah thîn an ti a Thlawhhma hian mihring rilru tihhlimna leh siam thatna riau a nei a ni

5 Mihringin pun lam zêl kan pan avân in thlawhhma lam thuah a pawimawh a ni Mizo ram pawh hi chhiar pui hmasa ber atanga kan chhût in kiam lam ain pun lam zel kan pan tih a lang a Mihring kan pun avângin buhbâl lam punna tha kan ngaih tuah loh chuan kan punna lâwmawm tal chuan hrehawmna min thlen dawn a ni a Indo avânga kan tlangvâl thangbo avângin thlawhhma lâk thuah kan lo rawih a tîm pawh kan tuar ngei a Thlawhhma lam kan rawih a mihringin kan pun si chu in kan tâm reng dawn a ni a mihring kan pung angin buhbâl lam tihpunna hi a mi mawh êm em a ni Mizo fate tân lek phei chuan a pawimawh zual a ni kan rinpui ber a nih avângin

6 Sikula lehkha an zirtirna chhin pawh hi an zir zawha an khawsak dan tura kawn tha zawk an hriat leh an thiam nân a ni i Hotuten theihtâwpa an bei hram hram thin na chu an zir zawha khawsak dân thi lh tih dân tha an thiamna tur a ni Chu chu mihring mamawh ber pakhat a ni An thiamna chu kamdin nân ngawt ni lovin khawsak dân tha zâwk leh hmasâwiina thi zâwk an thiam nân a ni Chu chu inzir finna thiltih tum a ni Kâmdinna hmute awm mah sela hmu lo tâwk chu awm a ni ngei a mahni intodelh theihna lam thiam hi a mi mawh a ni Tum mumal fel tak neia thil ih hi hlawhtlinna a ni

7. A pawimawh êm êmna ber chu, keini Mizo ramah hi chuan kawng dang han tih teh chiam tûr hi a awm mang lo va; mipuiin khawsak nâna kan ṭinpui ber chu thlawhhma hi a ni a. Chuvângin he mi kawnga hma kan sîwnna tûr hi ngun takin ngaihtuah a ṭûl a ni. Africa ram chu kan ram ang deuh hi a ni a. Hetiang lam hi an uar a, an thlawhhma leh huan thlaiin ram danga pawisate an la lût a ni. Aigupta mite chuan Rom-ah buh mâwn 7000,000 a thawn chhuak ṭhîn. Keini pawhin kan ram thila ram dang pawisa emaw, thil emaw lâk luhna kan ngaihtuah loh chuan phuisui lam pan aiin kan kawrawk deuh ang a, ṭhenkhat phei chu kan la kûtsalohawi mai ang tih a hlauhawm a ni. Tin, buh chauh rinpuia neih lova thil dang ngaihtuah a ṭûl a ni; chutilochuan buh a han vân deuhvin ṭampui mitthi kan tuar a ni zêl mai a. Chawa rin theih ei tûr thil dangte a lo tam chuan buh ṭân kum pawhin a zia a awm ang.

8. Mahni ngeiin theihtâwp chhuah a ṭûl a ni. Mizo fa hi tlâwmngai tak, khawilo chhuah nikhua pawha mi tih sa ei aia kan tih sa mi eitîr tum mi nih hi kan tlangvâlte tum dân a ni ṭhîn a. He mi kawngah hian mi uankhum hnam an vâng hle âwm e. Mahse eng kan ti talawi emaw ni, tûn laia Mizo ramin hmasâwn kan tumna thuah hian mahniin tha thawh mang lova mi min tih sak ngawt nghâk angin kan lang a. Hmasîwnna kawng engpawh hi han ngaihtuah dâwn ila, "Sawrkârin an ti ang chu," tih hi a ni deuh fo mai a. Sawrkâr min puih phei chu kan dîl ngei tûr chu a ni a; mahse puihbawmawm takin mahnin tih ve phawt chu min puih thathona a ni ang. Tûnah pawh mahni thua theihtâwp chhuaha huan lo siamte chu an pui mai a ni. Tûnah pawh thlawhhma lam leh huan thlai lama min pui tûrin sawrkâr chu a inkau reng tih a lang a.

Chutichuan kan ramin buh leh bâl leh khawsak tinuam tûrin keimahni ngawt pawha kan tih theih reng tam tak a awm a, mahse mi mi tirh chauh loh chuan tih kan tum mang lo. Keimahni ngei nawmsakna tûr, khawkâr kawng te, thlawhhma kawng te, tuikhur kawng te pawh tihluih lo chuan kan ti duh mang lo. Ram ṭhenkhat chuan thlawhtheihna ṭumna pawh hmanraw satliah maiin an siam a, a ṭum tûr thlawhtheihna chu a lo awm mai. Motor kawngte pawh an rît a, a kal tûr motor chu a lo awm mai. Kan ram tinuam tûrin a ram neitute hian theihtâwp kan chhuah chuan puitu chu an awm mai ang, "Mahni pawhina beitute hi a ni, Pathian pawhin a puih ṭhin ni," tih thufing ang bawk hian mahṇia theihtâwp chhuahte hi sawrkâr pawhin a puih duhzâwng a ni ve ang a.

NANG AIA ROPUI ZÂWK!

Hmân lai German ram lalber Frederick Ropuia an tih chu, mi hel tak a ni a. A sipai hotu lalber Von Zealand-a an tih chu Kristian a ni a. Nikhat chu an inkawm khâwmnaah hian lalber chuan Isua Krista hi nuihzaah a siam vak mai a, an nui dur dur mai a.

Von Zealand-a chu khawng takin a tho va, lalber hnênah chuan, "Ka pu thih ka hlau ngai lo tih i hria e. Vawi 38 zet chu i tân indonaah ka lo telin ka lo ngam tawh ṭhîn a, tûnah chuan putar ka lo ni ta a, nangmah aia ropui zâwk Pathian ropui tak mai, ka sual aṭanga min chhandamtu leh Lalpa Isua Krista, a hming i sawichhiat mêka nge hnênah chuan ka kal thuai dâwn tawh a Ka chhandamtu chu ka hmangaih a, tûnal hian putar ka ni a; chatuan kotlângal chuan ka ding a ni, ka pu chibai," a ti ta a

Frederick-a chuan a khûr zawih zawih hian, "General Von Zealand mi ngaidan rawh, mi ngaidam lul rawh," a lo ti ta lawm lawm a. Tichuan an vai chuan ngawi rengin an ṭîndarh ta vek a ni an ti.

JAPAN-HO TLANG SERH

Japan ho hian mahni ram leh hnam chhinchhiahna hi an nei bîk a pathian biak na hmun hmun serh mawi tak langsâr deuh mai hi an nei a Hnam dang hi chuan ran lem emaw ram sa lem emaw thing emaw mahni ram chhinchhiahna engemaw siam chawp te hi an din thin a Japan erawh chuan anmahni ram chhûng ngeia lo to chhuak sa an ram chhinchhiahna an nei a Tlâng sâng ropui tak a pian dân pawh anpui nei lo tlâng mawi tak hi a awm a hmasang an pi leh pu chena zah taka an lo biak fo thina chu a ni

Tlâng kâng chi sâng deuh mai chhîp zum deuh piau puau hi a ding fal lugh mai a a tlâng hming chu Fujiyama an ti a a sân lam chu feet 12 365 a ni A sânzia leh a mawina han hliahtu tlang dang rêng rêng pawh a kiang vêlah chuan a awm hauh lo va Tuifinriat leh khawmual pui inhlat dan te chhinchhiah nâna hman a ni bawk Fuji tih chu Ainu tawngin mei tihna a ni hma sânga chûng rama lo chêng hmasate hnam an ni Nipui lai te pawh hian a chhîp chu vûrin a khuh vâr vo thîn a Chu mi tlang mei a lo chhuahna kua chu a bial deuh pup a chu mi kaw thûk lam chu a kotlâng atang chuan feet 732 a ni a chu chu an zah bîk hle mai Chu mi lai vêl chanchin chu sawi tûr an ngah hle mai A lo awm tan tirhna chiah pawh Japan ho chuan hriain an insawi Fuji chu zan khat thil thuah B C 300 vêl khan lei atanga lo pawng chhuak thut mai a ni e tih an ring a tin, Kyoto kianga Biwa Dil pawh chu mi lai tak chuan a pil ve ta daih a ni an ti bawk Leilung pian dân zir mîk pawhin chu mi thu chu an awi ve deuh thiaw a ni, amaherawhchu a lo pianna chiah an [illegible] an rinpui a ni lo va, Fuji tlâng [illegible] chu mâm pêt pût han [illegible] a lân avâng chu a ni [illegible] khân a lo chim chhe ta chiam a Fuji tlang chu thla khat emaw zawng a han ding a

Khawvêla tlang sâng pui pui Olympus tlâng an tih te Sinai tlângah te hian hma sâng chenin pathiannu pathianpate hi chêngin an sawi thin a He mi Fuji tlâng an tih chhipah pawh hian pathiannu awmin an sawi a a hming chu Ko no Hana Sakuya Hime a ni a chu mi awmzia chu Thing tin partîrtu Lal fanu tihna a ni Japan ho sakhaw bulpui deuh deuhte chu Shinto leh Buddha sakhua hi a ni a chûng beho chuan he tlâng chhîp lam hi thlirna an nei a ni Kum tin nipui lai apiang hian chu pathiannu chu chibai han bûk tûrin mipui sang eng emaw zât hi an kal mur mur thin a chu tlanga lawn nan chuan chhuti te an la thin a ni Japan ho thil chîn tam tak hi China ram dân an lak a ni deuh ber a amaherawh chu chûng pathian be tura kal mur mur thînte erawh chu zawng anmahni hnam rawn din chhuah ve ngat a ni Chu chu an uar tial tial a Mi retheite tan pawha kal vena kawng a kuak theih nân mi retheiho chu apawlin an insiam a kum tin pawisa pali lek lek an thawhlawm a kum tina chu mi tlang i pathian be tûra kal atân thlan an nih mial beiseiin theihtâwp an chhuah thin a chung kal man tûrte chu an lo pe lâwk vek thin

A lawn chhohna chu lamlian thlur ngain a kal chho va Hmasang chuan mipate chauh a chhîp chu han thlen phal a ni a hmeichhia chu riahna bia an siam a pariat na thleng chauh chu an chan tâwk a ni thin Kum 1867 khân Sâpnu pakhat Lady Parke chu a chhîp takah chuan a lâwn ta a hmei chhe tih thianglo ti hmasa bertu a ni Chunga kalho chuan incheina bik an nei a a vâr uk deuh hlek hian an inchei ber a thlangrâ anga hnang tah bial pip pep hi a hrênna nein an siam a an âwmah hi in an hrêng thîn Tin thing nawh phuai lukhum

hlai puia an siam hi an khum a, nisa leh ruah tuar nân an hmang a, ahuhova an kal han hmuh chuan an hmuhnawm hle mai.

Kawng tluan chuan han chawlhna tûr leh chaw han eina tûr in tê tê hi a awm zut mai a. Chutia mipui chho mur mur chu kal pahin an zai dual dual a, achângin a chham te hian an han chham rih ṭhîn a. An chham uar ber ṭhin chu hetiang hian a ni: "Kan thil hriat theihna paruk te hi hrisêl thiang val sela, Tlâng Thianghlimah chuan khua ṭha val rawh se," tih hi.

Buddha zuitute rin dân chuan, chu mi thil hriat theihna an tih chu mit te, beng te, hnâr te, lei te, taksa te, thinlung te hi a ni. Chu mi tlung pathiannu han tlawh hun ber chu, mipui vântlâng tâna hawn hun tiin an han tlângthan phawt rih a, June 15 aṭanga September thla ni 3 thleng a ni a, chu mi zawhah chuan an khâr leh ṭhîn.

Naupang Lawm

1 2

He thil pathum hi lehkha khawngin emaw, thing hâwngin emaw bawh la, a ang tak hian siam la, a kak laite pawh hi siam vek la, lehkha emaw, thing hâwng emaw chu a chhah chuan a kak ṭheuh te hi a inrem tâwkin rek zau deuh la. No. 1 hi a ke hnung lam a ni a, No. 2 hi a ke hma lam a ni a, tin, a kakna lai ve veah hian thawn la, tichuan sanghâwngsei lem i dintîr a lo ni mai ang.

Hmeichhe Tangrual

HMEICHHE ṬANGRUALHO LUNGLEH S D O VIN A FUIHNA

Hmeichhe ṭangrual President leh a ho zawng zawng te u

Vawiina in zînga thu sawi ve theia ka han awm hi lawmawm ka ti hle mai a vânneihthlak niin ka hria e Hmeichhiate hi kawng engkima thil din ṭantu an ni tih loh theih a ni lo ve Hmasang ata tawh mahni ram tâna theihtâwp chhuaha ram lo chawk danglam thei hial khawpa mi tangkai tûn thlêng pawha la tangkai rengte chu hmeichheho nuhote hi an ni ve tih ka hria a ni Chutichuan nangni pawhin thiltih tum engemaw zawng in nei ngei a Mi kaihruai ngawta awm in tum a ni lo va nangmahni ngeiin tih tum in nei a ni a Chutah chuan mipate hian hmeichhe lam ngaihsan vena nei an nih chuan an thlîr a che u Mipa hi in han hneh phawt zawngin thil a kal tluang ngei dâwn a ni Chutiang chu thil kal dân a ni fo va chhiat rupna tein min tlâkbuak lêm loh chuan chutiang chu a ni fo vang

Nangniho hi India mi fingten Hmasang ata tawh thuneihna bulpui ber lo nei hmasa tu an ni e an tihate hi in ni a Khawvel hi châwl lova la kaltîr rengtu in ni e Chu vângin tih theih loh engnge in neih ?

Tûna ka thu sawia zârah hian hman lai thil min hriat chhuahtîr hle mai Ka naupan lain sikul sanga ka kal hma chuan mipa leh hmeichhe inluh pawlhna sikulah ka lût ve a Chutichuan ka naupan têt aṭangin hmeichhe naupang chêttlat dante hi ka hre ve nual tawh a ni Kan mipa zirtîrtute chuan hmeichhe chunga tlâwmngaih chhuah tûr te hian min fuih ṭhîn a nimahsela chuti vak zawngin an chungah hian ṭhat chhuahna vak chu ka nei ngai chuang lo va Thil pa khat chu ka la hre reng mai Hmeichhiain [illegible] chu mi kha mi chu i ti ang u [illegible] lo deuh tak ti tûra min han sâwm veleh hian kan zawm leh thlup mai ṭhîn a an mi ngainat kan hlawh mahna h in ti a ni ber ang chu Chutiang chuan a ni hmeichhia hian mipa chunga thu in lo neih theih ni

Chuti taka mipa chunga thuneihna n i siin mipa leh hmeichhia hi inzâwl vekin awm ila tlr in phut hian mi tichi ai deuh thîn a ni Nangni pawhin Indah san lurh bîk zawng a fel lo va Mihringin mahni pu l ve phâk chan ve phâk theuh hi kan phut i ni ber alâwm in ti vek âwm e

Miin engemaw duh an han neih chuan a l awm mai thîn a Duh lohzawng tak dini hi chu a bo hun a awm leh mai a Mihrin intahhriamna te inzir finna te hi kan thlir fo tur a ni a Zan khat thil thuah engkim tihdanglam theih mai a ni lo ve In thil tum dânah hian ka lungrualpui a che u amaherawhchu muangchain i bei ang Thil tum reng rêng hi vawi leh khata tih rup tum hi zawng intihchi aina ting a ni Vawi leh khata inlet rup lovin a tahtawl tein sâwn hret hret tur a ni Hmeichhe chun chang thuah hian mi rawn duhna in neih phawt zawngin tanpui che u ka inpeih ten e Hmeichhia hi mi mak tak hriat chhuah thi im har tak chu in ni Achangin mi zil zum mi ti dek in han ni a atuk lekah chuan in aia upa mipate hi in han chhawnchhuh vel a mipuiho in han chawkphawk a in hmate in han hruai leh a a lutuk thlen pawha han chêt te hi in han duh mai tl i bawk a Pangpâr kuhmum ang khawfing chat dâwn mêk ang te hi in han ni a en angin nge pangpar chuan a zia a rawn chhuah dâwn khawfîng chat dâwn mek chu eng engin nge a lo ên chhuah chiah dawn hriat a ni lo va Politics lamah hian inrawlh ve lo hram ula ka duh a ni e Tûn lai tak

hian kan uar lutuk vek e. In thlîr tûr hi zau tak a ni. Mipui innghahna in ni asin, politics hi khawih ve a ṭûl em ni? Inzirna lam te, enkawl hna lam te, damlo ṭanpui lam te, kut hnathawh lam zawng zawngte hi a huam vek e. In tih hmasak ber tûr chu ka ngaih ve dânin, mahni pasalte kawppui ve thei, nu ṭha nih tum phawt mai hi a ni.

Mizo rama ka lo chhuah tirha ka han hmuh hmasak ber chu hmeichheho hnathawh nasatzia hi a ni. Tlangvâl chak zâwk mah mahte lo lama a ve ang chauhva thawk ni âwma ka hriat hian lâwmawmin ka hre mang lo. Sipai bângte pawh hian in lama tâl mai mai te hi an chîngin a lang a. Nangmahniho tihkhawloh hi an ni ang a! Hnathawk tûrin tîr chhuak ta che u. Politics lama inhruai tum te hi a sawia sawi mai mai te leh, mi chawhphûr tum vak vak te hi a ni lo va. A tiha tih hi uar a ṭûl ber zâwk a ni e. M.H.Ṭ. President leh an Secretary chuan politics lam khawih tûra pâwl insiam kan ni lo ve an tih ka hre ṭhîn a, chu chu ka lâwmzâwng a ni. Politics lam ngawt thlûr zawngin thil a tih theih ngai loh ve. Mi mal mal leh mihring pum pui thil tum ber chu min tinuam lotute hi tihbova, hlimna te leh nawmna te neih theihna zawn hi a ni. Chu chu in tum ber a nih chuan in puitlin theihna tûr kawng tam tak a awm a ni. Politics hi zawng thiltihtheihna neih tum te khawih mi a ni e, tin, thiltihtheihna lri zawng a chhe leh rup mai thei ṭhîn a ni; chuvângin politics lam khawih tum loh hi a lâwmawm tak meuh a ni. Kan ramah hian mi tam tak chu tûn hmaa mahni hnathawh lama ṭha êm êmte kha politics lama an lo inchai hah ta vak hlawmte hi a pawi tak zet a ni. Chutichuan ka sawi nawn leh ṭhîn ang a — lal pahnih rawng in bâwl kawp thei lo ve, Pathian leh sum rawng in bâwl kawp thei lo ve.

Chuvângin khawsak dân lamah leh nun dânphung ṭha taka awm tumna lam hi uar tûrin ka fuih duh a che u. Thil nasa tak in ti thei a nia. Thil chi zo hrang hrang duhna te hi in pianpui a ni a. Inzahpui hauh suh u. Khawii ram pawh an chanchin han chhiar hian indona te, phubalâk tumna leh intaina te deuh mawlh hi a ni a. In ram pawh hi chu mi kawngah chuan in fihlîm bîk lo ve. Chuti chung pawhin inzawm khâwm leh ṭan rual tumna te in bei a, chu chu a ṭha hle a nia. Chutiang chu a nia tûn laite hian ṭan rual khawh tumna te chu an uar rêng ni. Chutichuan nangni tân pawh ṭan rual hi ṭûl berin ka hria. Khaw tinah hian hmeichheho hian mite mamawh thil zuartu pâwl te lo insiam thei ula, kei pawhin ka theih ang angin puih che u ka tum ang.

Kut themthiam thawh khâwmtu an insiam tih thu te hi in hre ve tawh emaw ka hre lo va. Nangniho pawhin kut themthiam hna hi mawi tak tak in chhuah ṭhîn a, silhfên mawi lehzual leh thiamhnâng mawi lehzualte in la ngaihtuah chawp zêl thei a. Chu chang ni lovin, thingtlâng khuaa nuhote hi nau neih chungchâng leh a enkawl dân kawngah te hian fuih ṭhîn ula ka ti a ni. Theihtâwpa puih zêl che u ka tum ang. In mipate hi kawng siam ṭhat thuah te hian a fuih uar ula. Tin, ka thu tâwp nân chuan khaw chhûng tihmawi tum te, pangpâr te, thlai chîn te uar zêl ang che u. In tlâng ram hi mawi lehzuala siam a, a mihringte hlim taka siam tumin ṭan khawh sauh sauh ang che u.

S. Das.

Khawvêla hmeichhe tuihleuh siaknaa hleuh chak ber chu Dutch hmeichhe pakhat, a hming Nel Van Vlieti, kum 21 mi a ni. Minit 7 leh sekon 41 chhûngin hlam 271 vêl a hleuh thei.

Ban zaina hmuchhuaktu

Bân zaina hmuchhuaktu Edward Jennera lakah hian bat kan nei nasa êm êm ṭheuh a Kum 200 chiah a ni ta a England ram Gloucester bialah May 17 1749 khân a lo piang a Amah hi Berkeley khuaa Kohhran rawngbâwltu fapa a ni a

A pian hma pawh hian Turk ho leh India mi ṭhenkhatte chuan zâwnghri hi a tûr tak saa lo thun lût hmasaia a vên theihin an ring ṭhin a Zâwnghri veite pai tûr chuan an inchiu ṭhîn a

Chutiang chuan England ah pawh an han ti a Mahse zâwnghri na tak taka veina leh thihpui hialna te a hri darhna te a lo ni thei ta a Mi huai leh thil ngaihtuah chhuak thei mi an ngai ta hle a A tâwpah chuan Edward Jennera hi a lo awm ta hlauh a Amah hi an khuaa daktawr nên an thawh dun hnua mi zai thiam tak John Huntera puitua kum hnih ṭang tawh a ni a

Zâwnghri danna leh a tihdam dân chu Edward Jennera chuan thâwk khata a hnêna puan thut angin a lo hre ta a Chu mi hma chuan he hri hian mite a tihmêlhemin a ti hlum a tihlum mai a Edward Jennera chuan Berkeley khuaa bawnghnute zuartute bawng chuan hri an vei ṭhîn tih a hria a chuta ṭang chuan zâwnghri leh bâwnghri awmtîrtu chu thuhmun an ni tih a hre chhak ta a

Ngun taka enin bâwnghnute sâwrtu hmei chhiate chuan an kuta khi emaw zai emaw pem emaw an neih chuan bâwnghri chu an kai a chu chuan zâwnghri lakah a vêng i an vei ve pawhin an tuar nêp êm em ṭhin tih a hria a Chu chu hetiang hian a finfiah chiang a bâwng tisaa tui hnâng deuh (lymph) awm hian mi a chiu va chawlhk i ruk hnuah chuan a chiuate chu zâwnghri in kintir theih loh tih a hre chhuak a ni

Zâwnghri veite pai tûr hi hlauhawm tak a ni naa chutianga bawng tisaa mi lâk chu i chak lo va a hlauhawm ve lo Zâwnghri erawh chu a veng zo tho va Chu mi hmanga bun zaite chuan an vei ve vek pawhin an tuar nep em em ṭhin

Jennera thil hmuhchhuah hi a dakta i puite chuan an awi sak mai lo va Nimahsela British sawrkar chuan lawmmanah £30 000 an pe a Europe-a mite chauh pawh ni lovin ram danga mite pawhin ban zaina chu an lam ta huai huai a Zâwnghri na taka tuar fo ṭhîn Calcutta khuaa mite chuan £6 000 lawmmapah an rawn thawn a

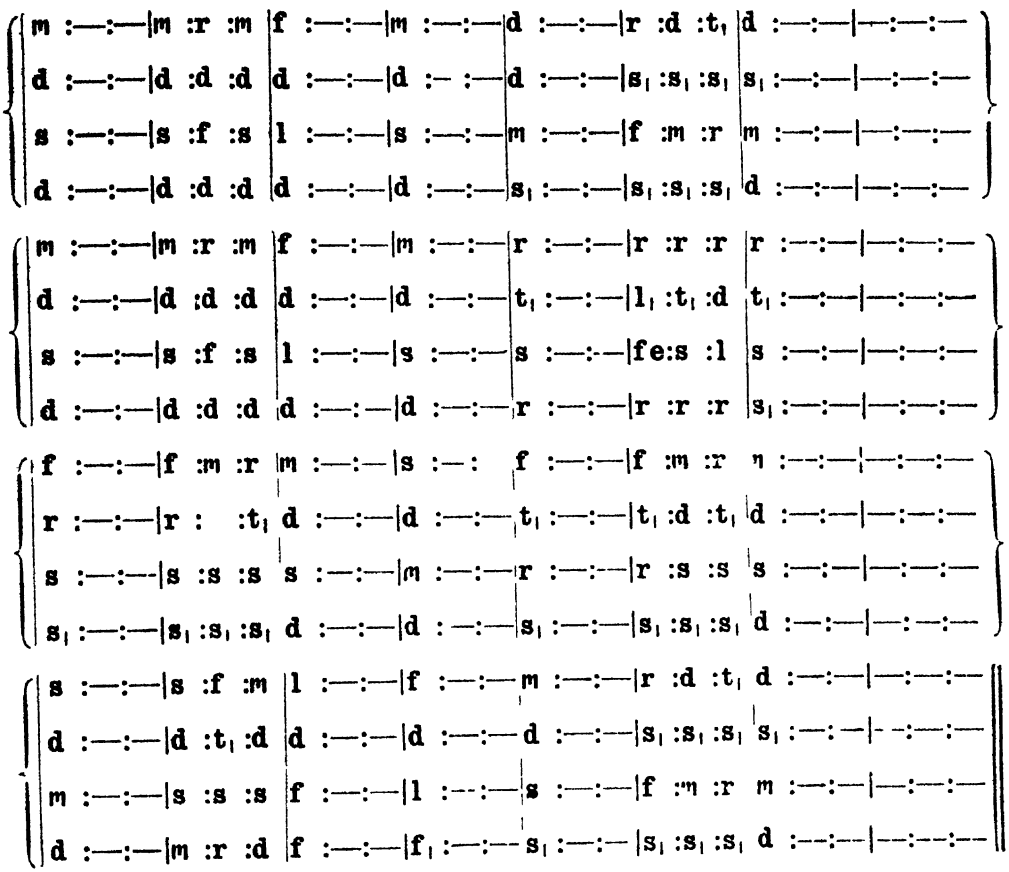
Edward Jennera chu a pianna khua vek kum 1823 khân a thi a Miten an chawisan êm êm a A lakah lei nasa tak an ba a ni tih an inhre hle chungin chutih laia mite chuan a hnathawh lo hlawhtling ta chu Pasteura te Listera te leh tûn hnai lehzual i inchiuna hmanga natna ngamtute tan i kawng lo sâttu a nihzia chu amah ang bawk in an hre lo hle mai

SERKÂWN MISSION BOOK ROOM A LEHKHABU AWMTE

Hêng lehkhabute hi tûn laiin kan ngah lai a ni a a lei duh apiang chuan Serkawn Mission Book Room ah a rang lamin han lam ula chutilozawng a awm lo leh mai ang

	Rs	As	P
Kristian Vân Pahi Kawng Zawh Thu	1	0	0
Ṭawngtaina Awmzia	0	10	0
Hmasâng Mite Pumpûn	0	9	0
Kohhran Chanchin	1	0	0
Hebrai Zirtîrna Chanchin	0	12	0
Chhim Hlui Kohhran Chanchin	1	0	0

Doh is F. TUNE — R. SANKEY. No. 608.

1. I hun tithianghlim la, i Lalpa fak rawh,
Amah chu kumkhuain ring tlat zêl ang che;
Pathian fate i thian chak lo ṭanpui la,
Ama malsâwmna chu ṭlo chan theih nân.

2. I hun tithianghlim la, khawvêl a ral mêk,
I hun hlû zawng zawngte Isua tân hmang rawh;
Amah i an theih nân Isua en fo rawh,
A thiltih zawng zawngah amah ang tûrin.

3. I hun tithianghlim la, i hruaitu ni se,
A hnên atang chuanin vâk bo tawh suh la;
Lungngaih leh lîwm laiin amah chu zui la,
Isua lam en fovin a thu ring tlat rawh.

4. I hun tithianghlim la, i thlarau nênin,
I ngaihtuah apiangte ama thu thuin;
Chûng chu tuikhur hluah aman a hruai ang,
Vân lamah ama rawng i bâwl thei thuai ang.

Hla Thar Bu. No. 127.

ROBAWM

Vol. 12 **NOVEMBER, 1949** **No. 6**

" Ani chuan hlobet hring dup hmunahte mi bawhtîr ṭhîn a;
Chawlhna tui kamahte mi hruai ṭhîn." Sâm 23:2.

He milem hi ngun takin han thlîr ila, rilru hah a tidam hle mai Rilru put dân pawh a timawi hle a ni.

Vai Kristian ṭha takin he milem hi Kristianten in chhûnga târ atân a ziak a ni a. Târ âwm rêng pawh a ni e Tui thianghlim dam dia ranten an rawn dâwt a, a kam vêla hlobet te, thing leh pangpâr te, han thlîr thui vêla tlâng paw vote hian lung a tilêng thei a, rilru chhia leh bawlhhlawh chu min puttîr thei lo hle mai. He mi thlîr chung hian Sermon te buatsaih ta ila, min pui hlein in ring ve lo vem ni u ? " Pathian Thlarau chuan tui chungte chu a awp reng a," tih Genesis buah khân kan chhiar a He milem hian Pathian kutchhuak ropuizia leh mawizia a tilang hle mai a. Kristian tinin mahni in chhûng theuhvah, bang thianghlim takah chuan târ thei theuh ila ; kan hlain, rilru mawi tak mi neihtîr la," a tih kha he milem hi Pathian min rawn chhânnaah pawh a ruat ve theih a ni Pathian Thlarau hnathawh hi a dama dam duai, thianghlim, mawi, fel, duhawm, lunglênthlâk a ni ṭhîn a. He milem han en ngawt hian Pathian hi buaina thlarau a lo ni lo ngei tak e tih a lang hle mai.

A lei duh apiang chuan he milem hi kan Pisaah hian lei theih a ni e. A man pawh pawisa pariat chauh a ni. *Challiana.*

ṬAWNGṬAINA

AW Pathian, he khawvêl zau pui mawi tak leh nuam taka i siam, nungcha tinrêngtena nuam an chennaa tel ve hi kan lo ni a, in zau pui nei kan lo nih reng avâng hian lâwmthu kan hrilh a che. Vân lam kan han thlîrk hian vânte khi a dumpâwl ruih a, thli te a thaw heuh heuh va, chhûm te a vâk dûl dûl a, arsi te khi an de tak chhiai chhuai a : chûng siamtu hnênah chuan lâwmthu kan sawi e. Tuitinriat zau pui pui te, tui luang dêl dêl te, tlâng sâng hring dep dup te, thing leh hlobet te chena siamtu hi kan fak duh a che. Zîng ni chhuak êng mawi tak hmu theia min han siam a, hmangaihna hla ri mawi tak te hre theia min han siam te hi lâwmthu kan hrilh a che. Chutichuan Kan Pa, hêng thil mawi tinrêng leh ri mawi tinrêngte hi kan hmuh theihna tûr leh kan hriat theihna tûrin kan rilru kawngka te hi min hawn sak la; kawng sîra hlîng bawnte takngial pawhin i ropuizia hi an târlang a ni a. Mahni induh vâng leh ngaihsam vânga engmah hi ngaihthah lo tûrin min pui ang che. Amen.

PANDITA RAMABAII

Pandita Ramabaii hi kum 1858 ah a lo piang a A nu chu in lam rawngbâwl thuah a ṭûlin a buai êm avângin a fanu zirtirna hun remchâng a nei thei thîn lo va zing takah an tho va Sanskrit tawng a zirtîr ṭhin a

Hindu ho hian an pathian biaknaah ruai ṭhehna apui an ngah a Chutianga ruaiṭheh nân Ramabaii nu leh pa chuan tangka tam tak an tiral a lei an lo ba nasa ta hle mai a an lo rethei ta êm êm mai a Kum kaw mi a nih lainn an leiba rulh nân an ram te an in te an hralh a Chutichuan in leh lo nei lovin an vâk an vâk ta mai a kum sariih lai an vak a Hindu khaw pawimawh tam tak an tlawh a

Chutia an vah an vah lai pawh chuan an fanu Ramabaii chu Sanskrit ṭawng chu an zirtir zel ṭhîn a Chûng lai chuan Hindu ho chuan hmeichhe lehkha zirtir an la ching mang lo va an naupan lainn pasal an hual lâwk mai a naupang têin pasal an nei mai ṭhîn a ni Ramabaii erawh hi chu kum sawm leh kumruk mi a nih thlengin pasal nei lovin a awm a ni Kum sâwm leh kum ruk a nih kum chuan a nu leh a pa chu an thi leh ta nghâl si a an retheih chu a lo rualkai leh ta deuh deuh mai a Hindu ho chu inphûm lovin mitthi ruang an hâl ṭhîn a ni a an awmna aṭang chuan an inhâlna hmun chu mel thum zet a ni a An retheih avângin a nu leh a pa ruang hâl tûrin tu mah an thawk duh lo va a tâwp a tâwpah chuan mi pahnih an lo thawk hrâm a chu mite nên chuan an unauzain mêl thum zeta klaah chuan an zâwn a an Hindu dân ang chuan an hâl thei ta hram a

Tin, an nu leh pam an thihsan hnu chuan an unauzain an vâk an vâk leh ta a India ram hmun tam tak an tlawh a, an kalna apiangah chuan hmeichhe lehkha zir ṭûl thu an sawi maw a, hmeichhiate an fuih zêl a chutia an vah an vahnaah chuan Calcutta ah pawh an kal a Calcutta khuaa zirtirtuh zingah te pawh chuan thute a sawi a a thu sawi pawh dik an ti hle a

Chutia an retheih nâk alai chuan an nuta pa chuan a thihsan leh ta nghal a A nuta chuan a dam loh lai chuan a farnute chu a ngaihtuah em êm Kei chu heti hi ka lo ni dawn ta a engtinnge maw in lo awm dâwn chu aw! a ti a Ani chuan Nang leh ka mi enkawltu chu Pathian a ni Pathian chu ṭawngchhan tur an awm lo a ti a An nuta chuan Chutia Pathian berin mi en kawl chuan engmah ka lungngai lo ve a ti a

An nuta thih hnu thlaruk emaw vel pasal a nei a A pasal chu Calcutta mi lel kha thiam B A a ni a An pahnih chu in Hindu dân an ring lo va kristian pawh in ni chuang bawk lo va an ram sawrkâr dan in an innei a Kum khat leh thla sarih nupui hlim taka an awm hnu lekin a pasal chu tun hrin a thi leh ta hlauh mai a A pasal duh tak a sunna a lungngaihna chuan Pathian a hnaihtîr lehzual a A hnena ka kal chuan anin min lo hnaih ang tia mi zirtir thin ang hian ka hria a ti a A pasal thih hma lawk chuan fanu an nei a a hming chu Mi noramai a ni A hming awmzia chu Lunr muani tihna

Chutichuan Ramabaii chu a lo hmeithai ta a India ram khaw pawimawh deuh deuhte a fang a hmeichhe lehkha zir thu lamah te mi a fuih vêl a pasal neih hma lutuk a that lohzia te pawh a sawi zel thin a ni Bombay bialah hmeichhe chungchang ngaihtuahtu pâwl a din a mi rilru pawh a chawk tho hle A thiltih engkimah a hlawh tlin theih nân inzir fin a ṭul tih a lo hre chhuak a England a kal ka va duh em ve âw! nimahsela nasa taka Pathian rinna ka neih loh chuan keini Hindu hmeichhia ang tân chuan a harsa êm êm mai si a a ti a

Nimahsela Abrahama ang khân Pathian ringin a kalna tûr chin pawh hre lovin a chhuak ta a. A tâwp a tâwpah chuan England chu a zu thleng thei hlawl a. Sâp rama a awm lai chuan thil tam tak a zir a, Pathian thu pawh a lo hre lehzual ta a, a laizâwnnu nên kum 1883 September 29-ah baptisma an chang a.

England-a a awm lai chuan America lama zin tûra sâwmna a hmu a; tichuan February thla 1886-ah America rama kal tûr chuan a chhuak a. America ramah chuan thil tam tak zirtîr lehchhâwn tûr a paw chhuak a. India hmeichhia leh hmeithai enkawlna din a lo tum ta a. Sâp ramah chuan thawhlâwmte an siam ta a, Rs 60,000/- lai an ngah a, chu mi chuan Hmeithaiho Awmna in a din a A tîr chuan Bombay-ah a din a; nimahsela khawsak lam thu a awlsam zâwk leh, kawng dang pawha a remchân zâwk avângin Poona khuaah an sawn a. Chutah chuan Ramabaii chuan hmeichhehote chu a zirtîr ṭhîn a. Sâp ram aṭangte America ram aṭangtein an ṭanpui ṭhîn a. Kum 1895-ah chuan hmeithai 43 leh midang 14 an awm a chu mi hnuah chuan tam tak an lo awm ta. Tichuan Pandita Ramabaii chuan hmeithai te, mi nupui mâk te, fahrahte 1,600 lai a châwm a, lehkha te a zîrtîr ṭhîn.

Vawi khat chu kristian lo miten an tibuai deuh hle mai a. Nimahsela kristian dâna a enkawlna chu an Hindu dân aiin ṭha zâwka an hriat avângin mi a hîp hle mai a, mi tam takin Pathian thu an ring a, baptisma te pawh an chang.

Kum 1896—7 leh 1900 khân India ram an ṭâm hle mai a, Sâp ram aṭangin ṭanpuina chêng maktaduai an hmu a. Pandita Ramabaii chuan a mite enkawl nân pawisa a nei lo va, Pathian ringa bei a ni. A hoten ei tûr an tlâkchham lek lek pawhin Pathian ringin ṭawngṭaiin a bei a, khawi lam emaw aṭangte hian ṭanpuina pawisa a hmu leh mai ṭhîn a ni. Misual kut ata Pathian rin chhanin naupang 1,350 a chhandam. Tin, chûng a chhandamte chuan amah an puih theihna dân kawng kawngin an pui, ṭhenkhat anmahni anga chhandam ngai chhandam tûr zawngin an vâk, ṭhenkhat damlo enkawltuah an ṭang, ṭhenkhat an hmuna naupang enkawltuah an ṭang. Zîngah ṭawngṭai inkhâwm ṭha takin an nei reng. Pathianin mal a sâwm a, Ramabaii hi a thiltihah a hlawhtling êm êm a ni. October thla 1900-ah mi 400-in arualin Isua an ring a, vawi khat chu arualin mi 1,000-in baptisma an chang. Hmeithai 1,300 a châwm. Pandita Ramabaii avângin mi tam tak kristian an ni a, hmeithai rethei tak tûr leh mi mâk hnu, an Hindu dâna kumkhaw vânduaina chang tûrten vânneihna ropui tak an chang a, an dâna pasal nei hma luattuk avânga vânduaina tâwk ngei tûr tâwk lovin a siam.

Pathian malsâwma hlawhtling taka a thawha, a dam lai ni a lo liam dâwn ruai chuan hetiang hian thu a sawi a:-

"Ka dam lai hun mual liam ta zawng zawngte ka thlîrin kei mi rethei leh sual hei ang hi, Pathianin min lo va hmangaih teh lul êm ve aw! Ka lâwmna hi thuin ka sawi fiah sêng lo ve. Thim hnuai ata Lalpan ênga min lo hruai chhuah dân hi a va makin a mi enkawl leh zêl dân hi a va ropui êm!

'Aw ka nunna, Lalpa fak la,
A thiltih ṭhat zawng zawng chu theihnghilh suh:
Ani chuan i khawlohna zawng zawng a ngaidam ṭhîn a;
I natna zawng zawng a tidam ṭhîn a;
Boralna lak ata i nunna a tlan ṭhîn a;
Ngilneihna leh lainatnate a khumtîr ṭhîn chia;
Aw ka nunna Lalpa chu fak la,
Ka kawchhûnga awm zawng zawngte u,
a hming thianghlim chu fak rawh u,'

Lal Davidan a tih ang khân ka ti ve tak zet a ni," a ti.

Chu uterang a

KRISTIAN CHHUNGKUA

HRISÊLNA LEH INVAWN DÂN

Tirhkoh Paula chuan Mahni ta pawh in ni lova mana lei in ni tawh a chuvângin in taksaah chuan Pathian chawimawi rawh u a ti a In taksa a tih avangin kan taksa ngeiin Pathian chawimawi a tul a ni tih a lang Kan taksaa Pathian kan chawi mawi dawn chuan kan taksa a hrisêl tûr a ni tih a lang Isua Krista te chhungkua kan ngaihtuah chuan hrisêlna lamah a nu leh a paten an vawng tha êm êmin a lang

A chanchin dangte Damlote pawh a tidam zêl a chûngah chuan Isua hian hrisêl chu a duh tih a lang a khawngaih chauh pawh ni lovin taksa hrisel a ngaihlu tih a lang Kristian chhûngkua kan nih chuan hrisêl thute kan ngaihtuah em êm a ţul a Kristian nu leh pa chuan fa hrisêl tak a neih theih nan engtinnge a tih tur? A thu tlâng pui deuh deuhvin lo sawi ila

1 **Nu leh pate** chu hrisel leh chak tak an nih chuan fa ţha tak an nei thei a chuvângin nupui pasal inzawn thuahte fimkhur a ngai a Theihtawpa kan nulât tlangvâl hunte hman ţhat a ţûl a ni

2 **Nu, nau pai laite** Hmeichhiain nau a pai laiin a awmdân pângngai a lo ni ta lo va nu chuan a nau pai kha ama thil ei leh in ngeiin a lo châwm ta a Chuvangin an tân chaw ţha leh danglam a ngai ta a Chutichuan nau leh nu chu an chak theih nan hêng thilte hi a ngai Sathin bâwnghnutê sangha thlai rah hring thei rah sâpbawkbâwn artui chhûngmu nante la piang lo ruangruh insiam nan a tha Chaw ţha theihtâwpin kan ngaihtuah sak tûr a ni Hnathawh hi a tâwk lek a ţha rit lâk lutuk leh thawh hah lutuk a ţha lo In saa[illegible]nawina tâwka thawh chu a ţha Pâwn lam ţoruak dawn a ţha

3 **Nausên piang hlim** Nausên piang hlim chuan s thfên leh lumte a ngai Fai thu ah leh tihlum thuah ngun taka ruat tûr a ni Khawlai thli thawah leh boruak chak lutuk kan kalpui avângin awmna te hritlâng l h hnar pinga thaw thei lovin an awm thin hrisêl lohna tam tak an chhar a ni Chuvangin nau piang hlimte chu up deuhv lum tawka siam hram hrâm tum ila a th Theihtâwpin nu hnute ngawt rintîr hi tum hrâm tur a ni Chaw fah hi a tha lo ber

4 **In sak thu** Hman lai chuan mi tinin tukverhte kan hawng thei lo Khawv lama thangchhuah mi chauh lo chu in Tûnah erawh chuan keini Kristianţ chu Isua Krista chuan thang a chhuah tawh kan tân thiang leh thianglo a awm l Chuvangin kan in chhûngte eng taka a tûl a — Engkim a dahna hmun awm s A velte fai reng bawk sela Hmun hrisel l h thengthawah in sak a tha a ni

5 **Naupang leh puitlingte tâna ei leh in lam thu** Mizo hi chu mahni hrawk duh zâwng ûm mi kan ni deuh va naupin t pawh an duh apiang eitir a an duh loh apiang ei lohtir a tha lem lo ve Chaw thi leh hunbi neia thil ei te hi zir ve tawh ila

Puitling pawhin ei leh inah mahni tin tha lovah chuan insum tum ila kan nunna pawh a seiin fate kan enkawl ţha thei zawk ang Ţhenkhat chu insum theih lohna avan in kan nunnate kan chân hma a Kan fit chang zirtîr tum mah ila mahni kan inzirtir hmasak phawt loh chuan fate zirtir hi a harsa hle a ni

Hrisêl taka awm theih nân tui thianghlim kan in fo tûr a ni Hrisêl taka kan awm theih nan chaw ţha a pawimawh em em Nu leh paten an fate chaw ţha an pek theih nân an zirtîr tûr a ni

Hêngte hi kan kristian tih tûr a nin lang a chutilochuan kan taksaah Pathian kan chawimawi thei lo vang *Chhunmawi*

VAIMÎM EI TÛRA SIAM DÂN

Mizovin vaimîm ei tûra siam dân hrang hrangte chu kan la hre tâwk lo niin a lang a. Vaimîm hi ei tûr ṭha tak a ni a, taksa tân a ṭangkai êm êm a, chawah pawh rin theih a ni a; ning lova kan ei theih nân leh taksa atân a ṭangkai lehzual theih nân ei tûra siam dân hrang hrangte chu hetiang hi a ni:-

1. Vaimîm chhangphut siam dân:- Chawa pawlh tûr kan den ang hian a vai awm lovin fai takin dêng ila; tin, den fai sa chu kâwng-lâwng chhânga kan siam dâwna kan chiah ang hian tuilumah emaw, tui vâwtah emaw chiah ila. Tuilumah a chiah hma zâwk a, tâwka kan hriat hnuin fawngah emaw kan bun chhuak ang a, a inthlit hul hunah kan dêng ang a; chhang angin kan dip ang a, chhangphut ang chiah a lo ni ang.

Chhang siam dân:-

(*a*) Kâwnglâwng chhanga kan siam ang chiahin siam theih a ni. Vaimîm pui aiin vaivaimîm a ban zâwk avângin a ṭha lehzual.

(*b*) Vaimîm chhangphut chu a hmasa ber-in balhla hmin nên hmet la, a la hul lutuk chuan tui telh la, nêm tâwka i hriat hunah biscuit angin tipêr la, sahriakin kang la, ei tûr tui tak a ni.

(*c*) Vaimîm chhangphut chu artui hel nên hmeh pâwm la, a nêm tâwk hunah sahriakin kang rawh. A pêra kan a ṭha.

(*d*) Vaimîm chhangphut tui nên ngawt pawh hmet la, kang la a tui hle.

Vaimîm chhangphut kan lohva siam dân:-

(*e*) Vaimîm chhangphut chu tuiin a nêm tâwkin hmet la, Sâp bêlrawngzau a ṭha hle. A mawng zâwlah a beh theih loh nân sahriak chulh la, a mawng zâwl huam tâwkin tipêr la, chhîn la, mei vâmin ur hmin rawh. I neih chuan balhla emaw, artui emaw, kurtai emaw telh la a tha.

(*f*) Vaimîm rawh hun aia no, chemin thîm thla la, tin, sumah dêng la, sâwr la, vaimîm tui chu sahriakin kang la, ei tûr tui tak a ni. Artui han telh phei la chuan a tui lehzual.

2. Vaimîm ei dân hrang hrangte :- Vaimîm no rawhin. A kâwma chhum ei chawp atân. A kâwmin chhûm la, rêp rovin emaw, nia pho rovin emaw a ro hnuin bêl chhûngah emaw phui takin chhîn la, rei tak hnuah pawh a hân ngaiin a hâng reng a, ṭhâl an-tuah te a tha. Tin, a no laiin rawh tam ila, nuai thla ila, tiro ila, thâl chawhmehah a tha hle.

Chhunmawii.

ENGTIA HMASAWN NGE I TUM ?

Tûn lai ram insingsak thuah hian Zo ram pawh hian hmasâwnna kan ngaihtuah hle a. Tin, kan sawrkâr te pawhin hmasâwntîr min tum hle a, Thingtlâng hmasâwnna ngaihtuah pâwl 'Rural Development' an tih chu Chhim lamah hian an lo nghat ta a. Sawrkâr chuan mahni ram intodelh theih hi a sawi uar ber pakhat a ni a.

Aw le, ni tina kan khawsak dânah hian engnge ṭûla pawimawh ber kan tih chuan ei leh bâr tûr hi a ni phawt mai a. Chuti a nih chuan he mi kawngah hian hmasâwn ṭûl tain a lang a. Tichuan buh leh thlai a chîn dîn ṭha zâwk te, kan thlai neih te chu ei tûra siam dân awl leh ṭha zâwk te zawng zêl ila, hma kan sâwn a lo ni phawt mai ang.

Chutianga tihdân ṭha zâwk leh awlsam zâwk ti tawh ngeia hmuchhuak in nih chuan Robâwm Editor hnênah han ṭhawn ṭhîn ula, a lâwmawm êm êm ang.

J. Buana.

Basıc Educatıon Leh Hnathawh

Hnathawh mıhrıngın kan thlîr dan ang zêlın kan khawsak dân hı a danglam deuh zêl a nı Chuvâng tak chuan hnathawh kan thlîr dân hı a dık a pawımawh a nı Mıhrıng hmasa ber Adama chuan thıl a tısual a Pathıanın a hnênah Leı hı nangmah avângın anchhe dawngın a awm ta a nı ı dam chhûng zawngın rım taka thawkın a rah ı eı tawh ang a tı a Juda ho chuan hnathawh chu Pathıan anchhıaah an ngaı nın a lang Chutı a nıh chuan an tan thıl ngaıhsân tlâka ruat rual a nı lo vang Khawvêl mıhrıngte hıan hnathawh hı chu tıang êmın ruat lo mah ıla thıl ṭha lo a theıh phawt chuan pumpelh maı tlâkah kan ruat fo va Nımahsela thawktu awm lo chuan a rah seng tûr a awm theı hauh sı lo Chutıchuan hnathawh rah chu eı kan duh hle ṭheuh va mahse a thawktu nıh chu kan hreh sı a Mı dang thawhtîra a rah chu mahuıına eı hlauh kan tum fo thîn A dık lo hle tı rawh u mahse mı chutıang chu kan tam hle sı a nı

Chhût ngun chuan hnathawh hı chutıanga thıl ṭha lo chu a nı hauh lo asın maw le Dâktawrte chuan hnathawh hı taksa tıṭhang tu tıhrısêltu leh tıchaktu a nı an tı a Rılru lam zır mıte chuan rılru tıchaktu suang tuah theıhna tızautu leh remhrıatna zau zâwk mın neıhtîrtu a nı an tı bawk a a dık ngawtın a rınawm Mahse thawh dân dık tak leh thawh dân tâwk tak a ngaı a Tın hnathawh hı eı leh bâr tûr, sılh leh fen tûr mın neıh theıhtırtu a nı a thıl ṭha lo a nı hauh lo asın maw le Chu lo rêngah pawh hlımna hi khawvêl mihringte tâna hlu ber pakhat a nî a Mahni hnathawh lo puıtlıng kan hmuh ata hlımthlâk hı a awm lo vang tili awl a ni a. Kan huan thlaí a lo puıtlıng a rah a [illegible] han hmuh a hlımawm dân [illegible] thawk ila ṭha taka kan thawh avânga a lo rahte han hmuh hı a lawmawm ṭhın a nı Chutıang chu a nıh sı avangın hnathawh hı thıl ṭha lova ngaıh maı nı a nı lo

A dık ngawt maı Mahse hnathawh hı a hahthlak a a hrehawm a a nınawm vıau bawk sı a nıh hı maw le Chuvâng chuan thawk lova awmna kawng kan dap fo ṭhın Mı dang thawhtîr a a rah chu mahnın eı hlauh kan tum ṭhîn Hnathawh hı bun hnıhah a ṭhen theıh a A tha lam leh a chhe lam a awm a Mı tam takın a chhe lam chu chang duh sı lovın a ṭha lam chauh hı chan kan tum a A hrehawm leh a hahthlâk chın mı dang chantîr a a ṭha chın chu chan sı kan duh a Mahse chutıang chu a dık lo v a theıh pawh a theıh tak tak loh a nı A tha lam leh a ṭha lo lam hı mı tınına chan kawp tûra ruat rêng nın a rınawm Ṭın ṭang tum rı hı a mawı hle a mahse tum thıam ve tûr chuan mı tum rı chauh ngaıh thlâk maı a tawk lo va mahnı ngeıın tum zır ve a ṭûl tlat a nı Chutıang bawkın hnathawh rah chu chên tûrın thawh ve an a awm lo Mı hahdam lutukte hı an mut te a tuı theı lo va an chaw eı te a tuı mawh ı hrısêl lohna pawhın a bawhzuı duh a nı Chutıang chu a nıh ṭhın avângın mı thawh rah ngawt chen tum chu a theıh tak tak loh a nı

Amaherawhchu hnathawh hı a hrehawm avângın hmasâng ata tawh mın pumpelh an tum fo va An thawh sı mı dangte thawhtîr a hnathawh rah chu anmahnınn seng hlauh an tum ṭhîn Nımahsela a tha lo lam chauh chan bîk chu tumahın an peıh lo va ıntıhluıhna a lo ngaı a Chutıang ıntıhluıhna hmang chuan sawrkar ropuı tak tak Aıgupta te Babulon te leh Rom te an lo dın a Hnathawh rah chu anmahnın chang tlat sın a ṭha lo lam chu salho an bel luı a Chûngho hnathawh rah chu sen ıh

an inngai a. Mahse an seng tak tak hlei thei lo. Hnathawh ngaihsak lova nawmsak bâwl lutukna leh inthlahdahna chuan ram ropui tak vawng tlâk lovin a siam a, a tâwpah chuan an ramte chu a lo chhe leh ta vek a nih kha. Mi hnathawh rah sengtu nia inngaite chu anmahni an inbum chawp mai a lo ni.

Pute thupêk ngawta rim taka thawktu salhote tân lah chutianga hnathawh chu a ṭha bîk hek lo. Kan sawi tawh anga hnathawh hi min tiṭhatu ni thei tûr chuan thawh dân dik tak a ngai a ni. Mahni duh thu ang leh ṭha tih anga thawk lo va, mahni remhriatna pawh hmang hlei thei lo va, mahni taksa tlin tâwk pawh ngaihtuahna awm chuang lova salho ang maia hnathawh hi zawngin engmah ṭhatna a nei lêm lo. Rilru tichaktu a nih ahnêkin rilru tichawlawltu, suangtuahna tizautu aiin tizîmtu, taksa tibrisêltu aiin tibawrhsâwmtu a ni thei zâwk a ni.

Kan hnathawhah hian keimahni kan lang fiah hle a ni. Mi eng ang nge kan nih tih chu kan thusawiah ni lovin kan hnathawhah a lang zâwk a ni. Sakhaw mi nihna te, mi rilru ṭha nihna te hi hnathawhah a zir theih a. Mi tlâwmngai nih te hi hnathawhah lo chuan zir ngaihna a vâng a. Hnatlâng thawh nikhua te hian ṭhenkhat chu mí eng ang nge kan nih kan intârlang chiang ngei ṭhîn mai. Mi remhria nih te, mi fel leh mi taima nih te, mi fîmkhur nih te hi hnathawhah a zir theih ang bawkin, kan hnathawhah hian chutiang mi kan nih leh nih loh chu a lang ṭhîn a ni.

Ngun taka kan ngaihtuah chuan kan hnathawh rah taktak ai mah khân, chu hna chu kan thawh avânga kan thil zir - felna te, finna te, remhriatna te, thil suangtuah zau thiamna te chu - a hlu zâwk mah a. Mistiriin ṭhutthlêng danglam deuh tak ṭha tak si siam sela. A ṭhutthlênga ai chuan chu mi a siam nâna hriatna leh felnaa hma a sâwnna chu a hlu zâwk mah a ni. Chu chu a ni khawvêl hmasâwnna siamtu zâwk chu.

Basic Education chuan hnathawh thlîr dân dik tak naupangte neihtîr a duh a. Hnathawh hi thil ṭha a ni a. An taksa leh an rilru siam ṭhat nân a mamawh a. Hnathawh hi thiamtîr chauh ni lovin peihtîr a tum a. Mi thawh sa ring mai lova mahni ngei intodelh a zirtîr a. Mi dangte an tâna thawk tûra tiluitu ni lovin mi dangte rawngbâwl saktu ni zâwk tûrin naupangte chu a beisei a ni. Chutiang rilru pu chuan hnathawh hi a zirtîr a ni.

L. Chungnunga.

PHUNNAWI HMANGTE TÂN

Hmân laia Greek-ho ngaih dâna, Jupiter an tih chuan mitena an lungawi loh thu an sawi an sawi ri chu a lo ning ta êm êm mai a, tichuan tih dân tûr a ngaihtuah ta a. Mi zawng zawng chu an mangan thu leh an lungnih loh thu chu mual zau takah hian rawn sawi tûrin thu a pe ta a. Chutichuan ram hla tak taka mite chuan an natna leh pawisa thu emaw, ṭhenawmte nêna an intihbuai thu emaw te an rawn thlen a.

Chutichuan mual zau takah chuan an awm khâwm hmur a, vawilehkhatah Jupiter chuan, "Tûnah tupawhin in lungnih lohna leh buaina chu in inthleng ṭheuh tûr a ni," a han ti a. Tichuan mi tin chuan anmahni buaina ṭheuh chu an inthleng ta sup sup a, tûn hmaa an neih ngai loh, lungnihlohna leh buaina dang chu nei thar ṭheuhvin an in lamah chuan an haw ta vek a.

Mahse nakin rei lo te hnuah chuan a hma ai mah khân an lo phunnawi nasa lehzual ta a, Jupiter chuan hmâna an neih hmasak an nin êm êm tawh hnu kha neih leh ṭheuh thu a pe leh a. Chu veleh hmâna an neih hmasak paih bo atâna an vau an vau thîn kha neih an châk leh ta thing a, tichuan an neih pângngai kha an lo neih leh ta theuh a ni.

Saint Francis

December thla zan khat chu unaupa Francisa chu a ṭhian pakhat nên Rieti khuaa zin an tum a, Velino Lui ruam mawi tak an zawh a Rieti khua chu khaw te tak tê a ni a Francisa chuan Rome khuaa a zin dâwn tawh chuan a tlawh fo ṭhîn a Tûn tumah hi chuan Greccio khuaa a ṭhianpa Sir John hnêna Krismas hman a duh avângin kawng dang zawh a ngai a Greccio khua chu khaw te tak tê chu mi ruam thlang lampanga tlâng ṭhuta awm a ni a Francisa chuan chu kawng chu a hre chiang khawp a thimtham ah pawh bo a inring lo va nimahsela tûn ṭumah hi chuan a thim lo va Chûng lai ruam chu thlain a zuk chhun êng phût mai a, lui dung leh a vêl tlâng vûr bawh chiai chusi te chu a êng tle sût mai a Chûng lai ruam chu ran tlatna hmun hring dup a ni a An piah lawkah chuan awi pang hlobet hmuna berâm vêngtute mei chhêm rêm lek lek tawh hi an han hmu a Francisa chuan

Kan unau berâm vêngtute saw i va tlawh teh ang a ti a Tichuan mei rêm lek lek tawh awmna lam pan chuan an kal ta a

Thlasik lai pawh chu a ang lo hle a ṭlang chhîpa vûr tla de sur tih loh chu chûng ruamah chuan vûr a tla mang lo va Berâm vêngtute chu pathum naupang pakhat nen hian an berâm hmul puana inkhuhin lei ngawtah hian an lo muhîl dêr a An bulah chuan berâmho pawh chu an muhîl bawk a tin an bulah chuan ui vârho hi an mu meng kur a Mi tupawh thawm nei hauh lo pawha an lo kal hian uite chuan an lo bauh thuai a berâm vêngtute chu an tho vat zêl ṭhîn a ni a Nimahsela tûn ṭumah hi zawng ngawi rengin Francisa te ṭhian dâil chu an pan phei nai nai a, "In lo kîl chu ṭan va lawm ṭaiin ang vo le," ti ni âwin takin an [illegible] va inawi tà an su a mi [illegible] ṭhiam ko pêk ri zawng hriatna an nei hle mai a tûn hma pawhin Francisa hian chaw ama ei ai ai pawh vawi engemaw zât lai chu a lo eitîr tawh bawk a Tichuan Francisa chu uite chuan an zui i berâm vêngtute mutna chu a fang vel i anni lah chu tui takin an mu bawrh bawrh mai a Francisa chuan a tiharh duh lo va Berâmho chu ahuhovin an mu khap i Hmun khatah chuan berâm pui no nei hlim hi an hung hrang a Achâng chânga b um no han bê ret rêt ṭhin tih loh chu engmul thâwm riva rêng rêng hi a awm lo va Beram pute chaw chhumna thuka mei pawh a rem tawh a a khûk erawh chu a la khi let let a Francisa chu lung chungah a thu a ui varho zinga a hian ber chuan a khup chu a nawr chu chu ṭhîn a Tin pakhat hu berâm rualho bawhna bulah chuan a bawhm pângngaiah a va bawk leh a Chûng lai Italy rama tlâng pang chu Francisa chum a han thlîr vêlin Bethlehem daivel khi m âwm takin a hria a chu zân December thli khaw thiang vêk chu Krismas awm tantirh zân ni âwm takin a lang a Beram ven tute chu an mut a va tui ve le! I i chungah hian remna leng rawh se tih hli vantirhkohte sak kha han hre ve sela chu an harh ngei ang le a ti rilru neuh neuh va Tin Remna Lal chu a nausen tet at in i a thih thlenga ṭhenkhatte ngaih thiam lohva a awmzia te a han ngaihtuah chhuak a i mittui a parawl ṭeuh va thla êng leh i ven êngte chu phe ruaiin a hmu zo ta a

Nakinah chuan an ṭhian dûn chuan an kal leh ta a, Francisa chu a lo hlim tan leh ta a Berâm vêngtu, phûla muhil a hmuhte khân a rilru a tithar hle mai a Greccio khuaa a ṭhianteho Sir Johna te leh naupang chunchiapho chena an zinga a tihdân tûr a suangtuah ta neuh neuh va A awmna Assisi khuaa mite ngaihnat tluk bawkin

Rieti ruam vêla mite pawh chuan an ngaina ve bawk a. Greccio khuaa naupangte chuan Krismas thing zâr te leh lâwmman inpêk ṭhin thu te hi an la hre ve ngai lo va. Kum zabi sâwm leh pathum vêl khân tûn laia Italy-hovin Nausên Isua a lo pian a, lal pathumtena lâwmman an rawn pêk hriat rengna tûra zân sâwm leh zan hnihna apianga lâwmman inpêk an chîn ṭhin dân

mawi tak hi an la nei âwm lo ve; chu mi hnuah erawh chuan tûn thleng hian Krismas ni hi kût ropui berah an lo neih ta a.

Chu mi ṭum pawh chuan an unaupa duh tak Francisan Krismas a hmanpui dâwn avângin Greccio khuaa mi zawng zawng chu a lian a têin an hlim chuang bîk a. Atûkah chuan Francisa chuan a tihdân tûrte chu a ṭhianpa Sir Johna chu a hrilh a, Krismas dâwn zâna angkim buatsaih peih diam tûrin an inhrilh a.

Krismas ni a lo thlen dâwn chuan, Francisa hmuh châk leh a thu sawi hriat duhin an lo kal chiam a. A hmei a pa, a pui a pangin, inchei êm êmin, a ṭhen bâwng tawlailîra lo chuang an awm a, a ṭhen sabengtung chunga lo chuang an awm a, chu mi lai chhehvêla mi chu Greccio khuaah chuan an lo kal mur mur a. Khaw hla tak tak aṭanga lo kal te an nih hlawm avângin, thlasik ni chuan a daih lo va, an khaw thim hial a. Meichher an chhi do chuai chuai a, kal paha an hla sakto chu khawpui chhûnga mite pawh chuan an lo hria a. Chu mi zân chuan, Bethlehem khuaa Krismas zân hmasa bera mipui an tam ang mai khân, a tâwtin an tâwt mup mai a.

Chuta lo kalhote chu mi rethei tê tê an ni ber a, lo nei mi te, tlânga meihawl rawhho te, berâm vêngtute an ni ber a, chûng berâm vêngtute chuan berâm hmul kawr leh kekawr hi an ha a, fuliafa awm khâwm pawh an ang hle mai. Tin, berâm vêngtu zan laia lo muhîl dêrate pawh kha pali an lo tel ve a, nimahsela Francisaten zan laia an va tlawh kha chu an hre hauh lo va. Ui vârhote kha chuan an hria a, nimahsela engmah han sawi thei an ni lo va. Berâm vêngtute hi an berâm zînga an awm lai rêng rêng hian an sa chêl chûl ngai lo va, hla sak vak vak te ai hian tîtî lam hi an chîng zâwk a.

Nakinah chuan biak in kawtah meichher êngah chuan an han inkhâwm ta a, thla chu a la chhuak rih lo va. Francisa leh Sir Johnan thil an lo buatsaih lâwk dân te chu mipuiin an han hmuh chuan an hlimin, an phâwklêk nasa khawp mai a. Khualbûk taktak chhûng chu an han bih [illegible] thlunna vêlah chuan buhpui [illegible]

hnuk a bâwngpa leh sabengtung hi a lo awm a Meichher ênga han en ngawt pawhin an thâwk dânah pawh thlasik khaw vawh lai tih a hriat a Tin buhpâwlah chuan nausên taktak puana tuam lum lo muhîl ngêt hi a awm a Nausên Isua ni âwm tak khân a lang a Mipuiho chu lâwmin an au dur dur mai a An kut an bêng a, an meichher chu an lên dual dual a

Vawi leh khatah an han ngawi ta thup a Mi zawng zawng ngaihnat ram hla tak sianga a thu sawi ngaihthlak an chak theuh Francisa chu a han ding a Nausên Isua pian lai thu leh phûla berâm vêngtuho riakte chanchin leh vântirhkoh hla sak thu te kha a han chhiar a Chu mi a han chhiar zawh chuan Francisa chuan fate hnêna thu sawi ang mai hian an hnênah chuan thu a han sawi a Hmangaihna hi naupang te ang maia nunnêm a ni a ran chênna zinga Nausên tê mu ang maia inngaitlawm leh retheih te pawh pawisa lo a ni e tih thu te a han sawi a A thu ngaithlatute chu Krismas lai vêl na na nâ chuan thinurna te inhuatna te nei lova inremna te mi zawn zawng induhsakna rilru put zâwk tûr a ni tih thu tein a fuih a A thu sawi chu ngun takin an ngaithla thuap a tin a han sawi zawh veleh chuan mipui chu an zai ta dur dur a Biak in dâr te chu a ri ruai ruai a an meichher chu an lên suau suau a then khat Francisa lâwmin an au va thenkhat Nausên Isua lâwmin an au va Chu mi zawi Greccio khuaa hla sak nasa leh mipui in thawm nasa ang rêng reng chu tûn hmain la awm ngai lo va Nuho nau pawmte l i beram vêngtu berâm hmula inthuam pui leih luhte chu an inngaihtuah vawng vawn a Bethlehema awm kan ni alâwm maw an ti hial a ni

NAWHALH FUNG

Nawhalh fung hi kan hmu zing hle a kan hmuh sin pheng avâng hian a pawimawh dân leh an siam dânte hi kan ngaihtuah ngai lo a ni awm e Han en chuan thil tê tak te hmawlh them hmawra engemaw hnawih bâwk lei mai a ni a, ho tak leh thil mai maia ngaih theih tak a ni a Mahse mihring hian kan mamawhin kan hmang nasa hle a ni Khawvêl mihring hian ni tin nawhalh fung maktaduai nga kan hmang ral zêl a ni an tih chu ! Chutia han sawi tâkah chuan a siam dân chanchin hriat te pawh a tichâk awm zo ta ti rawh u

Nawhalh fung atân hian fâr thing an hmang ber a. A siamna hmunah chuan khâwl hnawih tûr têl leh lehkha leh a lu bâwk hnawih tûr damdawi mai lo chu thil [illegible] leh a [illegible] A bawk leh a [illegible] hmun [illegible] an hnawih [illegible] nawhalh fung [illegible] ang hlir hian khâwl chi khat chuan thingtum hi a zaiphel vek a chu mi hnuah chuan khâwl dangin a nawhalh fung atan hian a ek phel leh vek a tin kan nawha a alh kan tihmih hnua mût zêl lova a thih thuaina tûrin damdawiin an sawisa leh vek bawk

Chutianga an sawisak zawh vek hnu chuan thir len sin tak chungah an dah a a ur roni bawm hran a awm a chu mi chhungah chuan an dah a Chuta ta chu khâwl vekin a fung mal mal chuan inzawm zatin a kalpui a a hmâwr chu a lu bawk tûra damdawi an siamah a va hnim zêl a Chutia a lu bawk an hnawihna in chu sei tak a ni a chu mi dungah chuan khâwl chuan a kalpui chhuak zak a a tâwp a thlen chuan damdawi a lu bâwk atâna an hnawih pawh kha a lo ro vek hman a, chutichuan pindan tâwpah chuan thlêng zau puiah a inchhûng khâwm ta rui mai a, chu chu a bawma khung th ih

mai a lo ni tawh a ni. Tûn laia nawhalh siamtu lian tak Messrs. Bryant & May an tih te siamna hmunah phei chuan a bâwma khung pawh chu khâwl bawkin a khung leh vek nghâl a ni.

Chutia a fung an siam chhûng khân hmun hranah a khungna tûr bâwm chu khâwl dangin a lo siam ve mial mial bawk. Chutah pawh chuan khâwl ṭhenkhatin pâwn zâwk ngawt hi a siam a, khâwl dangin a chhûnga a thlêng nem tawlh theih ringawt hi a siam bawk a. Chûng khâwl vêng tûr chuan nula tam tak an chhawr a, mahse a siam tak taka chu khâwl hlîrin a thawk a, a nawhalh bâwm tak taka chu kut rêng rênga khawih hauh lohvin khâwlin a peih thlap mai a ni. Chutianga a bâwm chu khâwlina a lo châr khâwm vek hnuah chuan inzui zutin khâwl vêkin hmun lumah a hnûk tawl leh a, chu mi aṭanga a lo chhuak leh chu a ro vek tawh a, a fung thun mai theih a ni tawh a. Chutichuan khâwl vêkin a fung chu a lo thun khat leh a; a thun khah sa chu sâwm leh pahnih zêla fûn khâwm tûrin a dah hrang leh thliah a, a fûn lam chuan khâwl vêkin a fûn leh thên vek mai zuk ni a.

Thil pakhat la sawi loh kan la nei a, chu chu a bâwm panga ziak leh milemte chhutna khâwl hi a ni. Chutiang khâwl chu a hranpa ngat a awm ve a, chu chuan nawhalh bâwm leh a fûnkhâwmna lehkhaa milem leh ziak kan hmuh fo ṭhinte hi a chhu zung zung mai ṭhîn a ni.

A bul lama kan sawi tawh aṭang khân khâwvêl mihringin nawhalh kan hman nasatzia in hria ang a. Tin, chuta ṭang chuan nawhalh atâna thing an hman tamzia tûr pawh in ngaihtuah thei âwm e. Nawhalh siamnaah hian thing an hmang hnem hle mai rêng a ni. A fung leh a bâwm chauh pawh ni lovin ram danga thawn chhuahna tûrin thingrem lian pui puite pawh tam tak an siam bawk si. Nimahsela engmah tihhek leh tihral mai mai chu a awm lo. A nawi them tê tê lamin a khâwm leh vek a, chûng chu an khâwl tihkalna tûra boruak siam nân meiah an tuah ral leh vek zêl a ni.

Nawhalh siam hi kum 1827 aṭanga an thiam chhuah tawh kha a ni a. A siam dân pawh an tidanglam hret hretin an tiṭha tial tial zêl a, a chi hrang hrang pawh an thiam chhuak zêl. Hmân lai chuan nawhalh siam hi hna hrisêl lo tak a ni ṭhîn. Chu chu hei vâng hi a ni:- A lu bâwk siamna tûra damdawi an hman ṭhin hi mi tihrisêl lo thei tak a nih avâng a ni. Tûnah chuan chu mi damdawi chu hmang lovin damdawi dang hman tûr an lo hre chhuak leh ta a, chuvângin nawhalh siam chu hna hrisêl lo pawh a ni ta bîk lo ve.

Nawhalh thenkhat chu a nawhna tûra an siamah kher lo pawh thing emaw lung pungah emaw, pawh han nawha alh thei mai a awm a, tin, ṭhenkhat chu tuia chiah pawha la nawh alh theih fote pawhin an siam bawk. Chutiang chu Mizo ramah hian a chhuak ve ngai meuh lo a ni.

Sâp naupangte chuan nawhalh bâwm chi hrang hrangte hi an lâwr khâwm a, a chi hrang neih tam hi inel nân tak leh intih hlim nân tak an hmang ṭhîn.

I HRIA EM?

1. Dr. F. Ringer-a chuan nawhalh hlo thei lawk lo chi a siam chhuak a, vawi 1,000 vêl chu a nawh theih a ni.

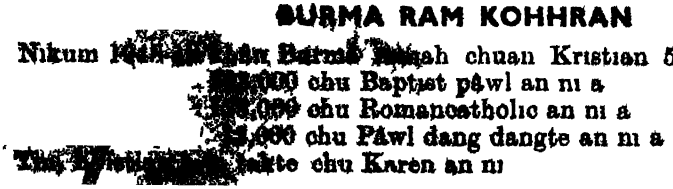
2. Sava tê tak tê thlawhzâwnga thla zâp ri kharh chi rêng rêng hi chuan chaw minit sâwm leh panga dan zêlah a ei ṭhîn a. Chu chu a thlawhna tha a sên tam ṭhin êm avâng a ni. Hetiang sava chi hi chu khawil lam zâwng pawhin a thlâwk thei.

Karen-ho Chanchın

Karen ho zînga Krıstıan sakhua a luh dân hı a mak hle a nı An pı pu thurochhıahah chuan Pathıan thu lo luhna tûra ınrel lawkna a awm hle a Tûn hma daıh hrıat phâk tawh lovah khan khaw chhak lam Krıstıante emaw Juda-hote nên emaw lo ınhmuh pawh tawhna an neı nıın mı ṭhenkhat chuan an rıng a An Pathıan Lalber hmıng chu Jiva a nı a Heı hı mı thıamten Jeho vah lo chhuahna bul nıa an sawi Juda Pathian hmıng Jahweh nên a ınang hle a Chu Pathıan chu engkim sıamtu engkım tı theı leh engkim hrıa a nı a Chu chuan mıpa a sıam a mıpa nâk ruh chuan hmeıchhıa a sıam leh a Jıva hmêlma chu rûlah a chang a khawvêlah sual a rawn la lût a Mıpa chu rûl chuan a thlêm thlu a thıng rah eı thıanglo chu a eı a thı theım a lo awm ta a nı Chutıang thu chu hlaın an lo mrochhıah a Tın, chhuan tam tak chu hetıang hıan an ınzırtîr bawk ṭhîn Hmânah chuan Karen ho hıan Jıva chanchın an hre zâwk a A chanchın an hrıat tâk lohte chu Karen ho ' Mingo Unaupa tuıpuı râl atanga an lehkhabu hloh sına a lo kal hunah an hre leh ang tıın Chu Mingo Unaupa leh lehkhabu chu an nghak reng a

Karen ho zînga baptısma chang hmasa ber chu kum 1826 khân a chang a Tuıpuı ral aṭanga lo thleng Chanchin Ṭha chu a chipuıte hrılha thıng tlâng khuate a fâng vêl chu " Mingo Unaupa kan tlh kha a nı an tı a Pathıan Lehkhabu thu a han sawı chuan lehkhabu hloh kha a nı an tı bawk a Karen ho hı Brıstish sawrkar lo lcn hma khân Burmese ho awpın an awm a Burmc hotute chuan Chanchın Tha lo darh ṭantırh chu tıh chımıh an tum an tum a Karen h rêng reng Zosâp hmu tûrın Rangoon ah an lo kal phal a nı tawh lo vang an kal tawh tûr a nı lo an tı a Chutıa an khap chun pawh chuan an lal pakhat chu a lo kal lch tâlh a Chanchın Tha bu chu a chhıar thıam lo naa a hawn tâlh a Kawng puıa a kal chuan mın an man maı ang tıh a hlau vı ramhnuaı kawng reh tak zawhın a haw tı A Chanchın Ṭha bu chu puan hluıa tel hn ın a thukru a An khuı a thlen chuan khı thım an nghak a mın an rawn thawng thut maı ang tıh an hlauh avangın vengtute ın ındah a Tıchuan khuaa mıte chu aruk tcm tlêm tlêmın an ınah an kal ta hlawm a Jm puan têl kha a phawrh a a han phelh ı Khâwnvâr êng rırıaıah chuan Lehkhabu hloh chu an en ta hlawm a A then chu an thıngṭhı a an ṭawı gtaı a thenkhat chu mıttuı nen lungchhe takın an dıng a then khat chuan zah takın a bu chu an fâwp a ṭhenkhat erawh chuan a bua thu chu ın chu hlau leh zah takın an thlîr rıngawt ı Lehkhabu hloh chu an hmu kîr leh ta a nı Mı hmusıt leh awp beh hnam an nı dıwn tawh lo Zosap chu a lo kal a Pathıan Leh khabu chu Karen tawngın a letlıng a a thu te chu a hrılhfiah a Chutıanga Krıstıan nun dân Karen hote a lo neihtır zet chuan Burma rama chêng ve he chıte tân hıan hun thar a lo thleng tak meuh rêng a nı

BURMA RAM KOHHRAN

Nikum [illegible] Burma [illegible]ah chuan Krıstıan 524 000 Iaı an awm a
[illegible]000 chu Baptıst pâwl an nı a
[illegible],000 chu Romancatholic an nı a
[illegible],000 chu Pâwl dang dangte an nı a
Thi[illegible]lohte chu Karen an nı

Karen Kohhran Thu

Tûn hma lam kum 100 aia tam mahah kha chuan Karen-hote hi ramhuai bia, hnam rethei leh hnufual tak, ramsa ang chauh deuhthawa ngaih a ni a. Burmese-ho ai chuan an â zâwk a; Burmese-ho hi an hlau hle ṭhîn a. An pi pu thu inrochhiahah chuan "Mingo Unaupa" an hnênah a lo la kal ang a, an lehkhabu hloh tawh a la rawn keng ang, tih thu hi a awm tlat a. Zosâpho Burma rama an han kala, Pathian thu an han hrilh chuan, Chanchin Ṭha luh nân Pathian-in a lo buatsaih sa a ni tih an han hre mai rêng a ni, Pathian thu awi hmasa berte chuan kum 1828 khân Baptisma an chang a. Tûnah chuan Karen hnam hmun ngaa ṭhena hmun khat chu Kristian an ni an ti.

Mahni ngawta ding nih an châk avângin a tîr tê aṭangin an Kohhran hnathawh nâna thawhlâwm thawh an uar hle a. Kum 1831-ah pawh khân ṭawngṭainain anmahni ngeiin an sa tawh a ni. Kum 1838 aṭangin ṭhenkhatte chuan Pathian thu hrilh nân thawhlâwm an pe ṭan a. Kum 1845-ah khân Karen Kristian pakhat chuan ama awmna khuaa Pathian thu hriltu pakhat thla tina Rs 8/- hlawh amah ngawtin a châwm hlauh a ni.

Kum 1845 khân American Baptist Missionary Society chuan pawisa an tlachham hle mai a. Karen Kristiante chuan an harsatna chu an hriat thiampui hle a, mahni biak in leh sikul te, an pastor hlawh leh Kohhran insênsona dang rêng rêng tum te an uar leh sauh va. An Kohhran chu Krista hriattîrtu a ni bawk a; anmahni zîngah leh an thawh phâk hnam dangte zîngah pawh Pathian thu an hril thîn a. Kum 1853-ah khân Zosâpho ṭanpuinain mahni ngata ding Karen Kohhran chu an lo nei thei ta a; sênso engkim Karen-ho tum vekin Mission hmun thar pawh an lo nei ta a. Chuta chin chu pawisa lam thuah chuan tumah pûr lovin an ram chu a lo intodelh thei ta a ni.

Kum tam tak a ni ta a, Karen Kristian upa pakhatin an thil tum dân chu hetiang hian a sawi :- Mi dang hnên aṭanga ṭanpuina pawisa dawn hauh loh. Zirnaa hnam chawisân. Chhuan tinte tâna entawn tûr ṭha zâwk neih tum. Hnathawh man pôk zêl. Hruaitute chu mi vantlâng aia zir sântîr hlek. Hnam dangte pathian thu hrilh zêl.

Karen-hovin hetianga thil ṭha tak an lo tih theihna hi an mizia ṭhenkhatte avâng niin an sawi a. (1) Kohhran chu an mahni ngaihtuah tûr a ni a, tihhlawhtlin ngei an tum a, chuvâng chuan an thil tumah an zuai hauh lo va. (2) Chutianga an bei tlat avâng chuan Kohhran sum hman thua fîmkhurna leh rawngbâwltu ṭha tâwk neih duhna te an neih phah a. (3) Anmahni inlovah leh ram dangah pawh Pathian thu hrilh châkna an nei a. Kum 1938 khân mi 2,500-in baptisma an chang a. Kristian 400,000 lai a ni a, chûng zînga 80,000 chu Lal chaw ei thei an ni a. An biak in atâna sênso an tum chang ni lovin, sikul atâna sênso pawh an tum vek a ni an ti. An rawngbâwltute buatsaih nân Pathian thu zirna sikul sâng pawh an mahni ngeiin an siam a. Hêng atân hian ram pâwn lam ata tanpuina rêng rêng an dawng lo. An sikul tam ber chu sawrkâr ṭanpuina hmu a ni a. Sawrkâr puihna nêna ṭangzain Kristian hnathawktu 1,900 lai an ruai a. Kum 1938 khân Lal chaw ei thei mi 80,000 te khân Rs. 300,000 aia tam deuh mah thawhlâwm an tlin a. Kum khata mitinin Rs 3/12/- thawh ang hu an ni a. Chu chu in tin Rs 7/8/- aia tlêm lo a ni. An thawhlâwm hi mahni pawisa lâk luha zira ṭhawh niin a lang lo. Ram ṭha leh Kristian Baasein-a chêngte chuan semrualin kum khatah Rs 2/-

ṭheuh thawh ang hu an ni a ram hnufual tak a lei pawh chhe tak mi tam takin khawsak harsa an tih hlena Shwegyin a chêngte chuan Rs 4/ ṭheuh semruala thawh ang a ni tlat thung si a Chu chu in tinin Rs 8/ thawh ang an ni

Engtinnge hetiang hi an lo thin theih? Karen Kohhrante hian a tir tê atanga mahnia din tumna a neih tlat vâng a ni Mahni inchhawmdâwlna hi Karen Kohhran khaidingtu pakhat a ni a mahni inchhawm dâwla mahni ngata din hi an duh a nih fo vang a ni Thingtlâng khuaa mite chuan an thawhchhuah ang ang chu thawhlâwmah an pe mai a A tam ber chu lo nei mi an ni a pawisa tak tak an hmu ngai meuh lo va Kohhranin lo zîmtê a nei bawk thin a chu chu athlâwnin an thlo va Chu mia an thawh chhuah chu sikul siam nân an hmang ṭhîn Zirtîrtute chuan sawma pakhat an pe a a dang erawh chu an pe meuh lo An thawhlâwm chu biak ina khawn leh mi mal thawh thing khâwm a ni ber

Chutianga an tih chu a hlawhtling hle zel in an sawi a An kohhran chuan mahni ngatin a din theih phah ta a Phûrna leh Pathian thu hrilh taihmâk lehzual nan an hman phah a Mi mal mal thua thawhlâwm thawh uarna bialah chuan mi mal hnathawh leh thu hrilh hna pawh a ṭha bîk zêl a Mahni inchhawmdawl thuah na na nâ chuan Karen kohhran hi India te, Burma te leh Ceylon te tân entawn tlâk an ni tak meuh a ni

Karen Kristianho ṭhiante chuan an Kohhran tâna thil hlauhawm ṭhenkhatte chu an hria a Chu chu kan fimkhur theih nân han ziak ila May 1939 khan mi pakhat chuan heti hian a ziak

Kohhran hi a nun taktak chuan boi nin chakna a tlachham ngai lo tih tûn hma lam chanchin aṭangin a chiang a Tun lai thian Kohhran hi a chhûnga miten a mawh an phuhrûk zawh loh avânga reth ni lo Mite thinlung tak chu thlen tumna neih loh avangin a rethei a ni Kohhrin chuan a mite chu Pathian nêna inzawmna taktak neihtir tumna a nei lo va chuvin chuan thil an hlut dân dik tak an hre lo a lo retheih phah ta a ni Kohhran chu in thlarau riltamte châwm ngaihthahin sikul siam nân leh eng engemaw din vel nan te a khawsak pângngai anga awm theih tum nin te a inhmang zo va pawsia a lo tlachham a lo hlawhchham ta a ni Zirtirtu A ram l a felna zawng hmasa zâwk rawh u tir in mamawh dang chu pek belhchhah tirmi i zirtirte zirtirtu rinna kha an ṭawm ngam l va chuvângin an lo rethei ta a ni

Isua chuan khawvêl thilte hi mamawhin hre hle mah sela thlarau lam sâwt nini hmanah a ti chauh a ni Tûn lai hian mi mal leh Kohhran thil mamawh pek dân Isuin a lo ruat chu Kohhran hian a hmuh hmuh a Chu chu a tawizawngin hei hi a ni I i thianin a hruainah chuan thil mamawh chu a pe ṭhîn tih hi

Hei hian a zirtîr chu a chiang hle Kohhran mahnia a inchhawmdawl theih nan leh mahnia a din theih nân ringawt thawhlâwm thawh hi kan inzirtîr tûr a ni lo va Kohhran thlarau lama an harh theihna tûr leh kin Lalpa hnêna rinawm lehzuala kan awm theih nan inzirtîr zâwk tûr a ni Thlarauva nunna leh Pathian tâna thilpêk hi a inkawp ngei tûr a ni

---

[illegible] **Tin chu ka zahpui lo va, tupawh a ring apiangte tân thiltihtheihna a ni si a** *Paula*

Timothea (*Treasure Chest-a mi*)

Kum tam tak a ni ta a, missionary ropui tak Paula chuan a hnathawka a zin laiin Asia têa Lystra khuaa chu a tlawh a. Chutah chuan Timothea mipa naupang tê hi a nu leh a pa leh, a pi te nên an awm a. A pa chu Greek mi a ni a, a nu chu Juda mi a ni a.

Timothea chuan a chhûngte chu an in lamah a ṭanpui a, a buai hle mai ṭhîn a. In lama tih tûr a awm loh châng chuan a ṭhiante nên an infiam ṭhîn a.

A nu leh a pi chuan Pathian thu an hre hle mai a, an zirtîr bawk ṭhîn a. Lal Davida chanchinte leh a hla siam (Sâm) te chu a chhiar ṭhîn a. Juda naupangten Lal Davida huaisenzia te chu an chhuan hle ṭhin angin, Timothea pawh chuan a chhuang hle ṭhîn a. Isaia lehkhabua, 'Mi pakhat lo lal tûr,' tia ziakte chu ngaihnawm a ti a, ring tak takin a chhiar ṭhîn a. "Engtikah tak lo lalin, engtin tak ro la rawn rêl ang maw?" tiin mak a ti hle mai ṭhîn a.

Ni khat chu an khuah chuan mi pakhat hi a lo kal a. Chu mi chu Timothea tân chuan ni pawimawh tak mai a lo ni a; a nun a thlâkna ni a ni a. Chu pa chu Juda zirtîrtu a ni a, Isua zuitute zînga pakhat a ni a, a hming chu Paula a ni. Timothea leh a chhûngte chuan Isua chanchin a hrilh avângin lungin an dêng a ni tih thu te an lo hria a. Mipa naupang chuan pa huaisen tak a ni tih a hriatin a thu sawi chu ngun tak maiin a lo ngaithla a. An chhûng chuan a thu sawite chu dik an tiin ṭha an ti hle mai a; Isua zui chu an tum ve ta a. Paula chu thu eng engemawte an zâwt a; Paula chuan chu mite chhûng rinna chu a hmuhin a lâwm hle mai a.

Paula chuan chu khua chu a kalsan leh ta a. Timothea chuan a Pathian thu zir chu a chhunzawm zêl a, Kristian rinawm tak mai nih a tum tlat a. Kum thum hnuah chuan Paula chuan a rawn tlawh leh a; Kristian thar hmun hrang hranga awmte kana a zinnaah chuan a hruai ve ta a. Timothea chuan taima takin hna a thawk a, Paula thu sawite chu ngun takin a ngaithla ṭhîn a, Paula chuan Timothea taimâkzia a hmuhin hotuah dah a duh ta a. Ephesi khuaa kohhran tharte chu enkawl tûrin a kalsan ta a. Tichuan Timothea chuan hna thar, hotu hna chu khawpuiah chuan a thawk ṭan ta a.

Paula chuan Timothea chu a ngaihtuah hle thîn a, "Engtin tak thawk ta ni maw," tiin a tleirâwlzia te chu a hre reng a. Lehkha sei tak takin vawi hnih a thawn a, "Pathian ngaihsak tûrin insawizawi rawh," tiin a fuih a. Tin, a lehkha pakhat lehah chuan, "Thu dik dân ka kâa i hriatte kha nei tlat rawh; thil ṭha i hnêna kawltîra a awm kha .... vawng ṭha rawh," tiin. Tichuan Timothea chu Paulan a fuihna thute leh Pathian thu a zirnate chuan a tilâwmin a tithatho êm êm a, Paula Pathian hre mi tak mai ṭhiana a neih avâng leh zirtîrna a dawn ṭhin avâng chuan a lâwm êm êm ṭhîn.

Pathian thuin tleirâwl nunte a siam ṭha thei a, chanvo lian tak an thawk thei a ni.

R.K. Kima, Theological College,
Cherrapunji.

SÂWMNA

Robâwmah hian zirtîrna nei te, entawn tlâk mi hmingthang chanchin te, Kristianna lama infuihna te leh thawnthu benglût deuhte chhuah a ni ber a. Sâp ṭawng Chanchin bua mi, mi ṭhenkhatten an lehlin te leh anmahni phuah ngei te a ni ṭhîn a. Tichuan thu benglût âwm deuhte lehlin emaw, mahni phuah ngei emaw te chu mi han thawn ṭhîn ula, mi tam tak benghâvârtu in lo ni ang a, a lâwmawm êm êm ang. EDITOR

SANGHA THLAWK THEI CHU

Sangha ninhlei tak mai tiang te hnîm hnah te satel te anih loh leh sangha dangte pawh zuan hlên thîn i hre ngai em ? Anih loh leh sangha chungu anga bingbileta zuang thei i hre ngai em ? I la hre ngai lo a nih chuan science zir mi thiam bertena sanghain hetiang thil mak tak an ti an hmuh tlat hi i ring ngei tûr a ni ang

Bermuda ram hla takah chuan sangha chî thum per leh zuan thiam tak an awm a Science zir mi pakhat hêng sangha chanchin zir mi hian sangha tê deuh tak pakhat chu tui ṭiangin à mei a tichhuak a a per a bingbileta a sirzâwnga tuia a tla leh lai a hman a. Vawi tam tak chu thingṭang tê tak tê emaw hnim hnah zai tê tak tê emaw tuia lang lai hi an zuan hlên kher thîn a tia, boruaka an awm lai chuan an vir chhuak kher thîn a

Sangha boruakah an per thîn tih hi science zir mi, mi pasarîhin an lo chhinchhiah tawh a, tin an per lain an vir chhuak châwk thîn an ti bawk a chuvângin a rinawm tâwk a ni

Sangha thlâwk thei hi chi tam tak a awm Chûng zinga hmuhnawm ber pakhat chu Pantodon an tih hi a ni He Pantodon te tak tê hi Africa ramah lui tuiah a chêng thin a a per thuin a per chak êm mai a chu vangin a rama mite chuan sangha thlâwk thei" an ti mai a ni

America chhim lamah chuan sangha c khat hming hian tak nei a awm a Tui pâw lama a per chhuah thui theih êm avangi sangha thlawk an ti mai a ni

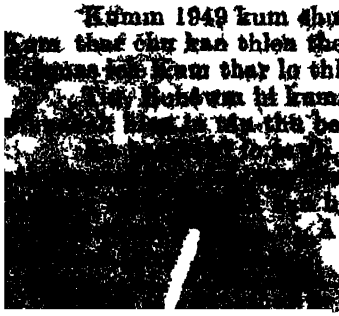
America rama sangha thlâwk thei hming thang ber pakhat chu catalina sangha thlâwl thei a ni a ṭhenkhat chu foot khat leh chanvea seite an ni a sangha tui aṭan zuang chhuak ṭhînah chuan a hian ber hi âwm e

Salmon thlâwk thei pawh hian kum tin i pianna hmun lama a kîr thinna lamah hian tawi tê tê a zuangin a lo dâltute chu a hlen ve zung zung thei bawk a ni

Sangha thlawk thei leh zuang theite hi in hetia an zuan theihna hi an pângparh hlu tak leh rinawm taka pathianin a lo siam sak bîk vâng a ni a Heng sanghate hi an zuin tan dâwn chuan an mei hi na takin an han hêm phawt a tin tui an pelh veleh an pângparh an tiparh a an thlâwk thei ta thin a ni A châng phei chuan yard zahnih lai pawh vawi khat zuanah an zuang thei an tih chu ! Science lam zir mi ṭhenkhatte chuin sangha thlâwk thei an thlawhna chhan hi chu sangha dangin tihpawi tumin an um a tlân bo ran an duh vang a ni e an ti a Nimahsela mi tam tak hêng sangha chanchin lo zir vete chuin nuamsiah lek an thlâwkin in zuin ṭhin a ni an ti leh zâwk si

---

ROBÂWM LATUTE

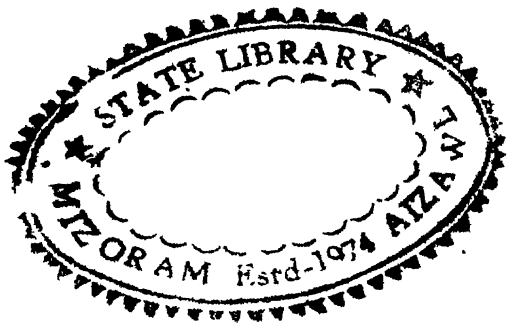

Kumin 1949 kum thar a lo ral leh dawn ta a kan nghahhlelh fo ṭhin Krismas leh Kum thar chu kan thlen theih ṭheuh nân Pathian hnênah i tawngṭai ṭheuh ang u Tin Kumin thar lo thleng tûrah hian chibai ka bûk theuh a che u

Robâwm ti kumin 1949 atân chuan a tâwpna thla a ni ta a kumin chhunga lo ṭanglût tak tak kalha ngaihnawm ti taka in lo chhiar ka beisei a ṭhin angin Robâwm hi a latute tan leh a chhuahtute tân a man a ni a. Tichuan 1950 atân hian in duh chuan ngaihthah lovin hian thawn nghâl theih nân January thla hma hian a man han A man han pe lâwk lo chu thawn an ni rih lo vang a a man an

EDITOR

Rev F J Raper at the South Lushai Mission Press Lunglei

STATE LIBRARY
MIZORAM Estd-1974 AIZAWL